ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

1905

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

1905

Χρυσοῦν πολυτελές.

Ἡ τιμὴ προαιρετική.

2435

SISMEL
EDIZIONE DEL GALLUZZO

ΕΘΝΙΚΑ ✠✠✠✠✠✠✠✠✠✠
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ✠✠✠✠
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ✠✠
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

2435

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1905

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

„Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους"

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1904

SISMANOGLIO

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنك ٤٩٣ نومرولی و فی ٣٠ ایلول سنه ٣٢٠ تاریخلی
رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر .

Ἕκαστον ἀντίτυπον φέρει τὴν σφραγῖδα τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ὑπογραφὴν ἑνὸς τῶν μελῶν αὐτῆς.

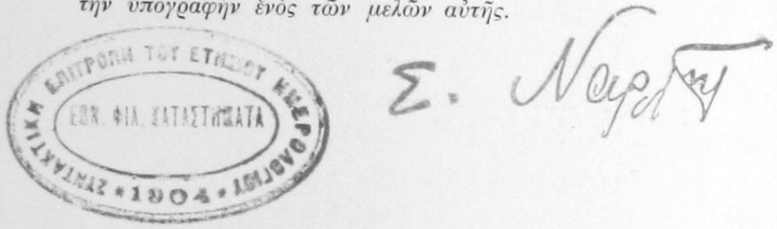

Τυποις Αδελφων Γεραρδων
Ἐν Γαλατᾷ, Πεμπτοπαζάρῳ, ὄπισθεν τοῦ Ἀγκωπιὰν Χάν, ἀριθ. 17, 19
(282)

Ἐφωδιασμένοι διὰ τῆς εὐλογίας ὁλοκλήρου τῆς ἱεραρχικῆς λεγεῶνος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἔχοντες συναρωγοὺς ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ ἔργου μουσολήπτους καὶ διαπρεπεῖς τῶν γραμμάτων σκαπανεῖς καὶ φέροντες ἕρμα πολύτιμον ἐν τῇ ψυχῇ τὰς διαπύρους εὐχὰς τόσων ταλαιπώρων πλασμάτων, στεγαζομένων ἐκεῖ, παρὰ τὸ Ἐπταπύργιον, ὅπου ζείδωρα ρέουν τῆς θείας χάριτος τὰ ρεῖθρα, εὐέλπιδες ἀπεδέχθημεν τὴν εὐγενῆ ἐντολήν, νὰ ἐνσαρκώσωμεν τὴν ἰδέαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος *Ἡμερολογίου,* ἰδέαν σημαντικὴν καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἀγαθοεργίας καὶ ὑπὸ ἔποψιν ἐκπολιτιστικήν.

Διὰ τῆς εὐποιίας τὸν σκοπὸν ἔχομεν συντελεστικὸν παράγοντα τὸ εὐαγγελικὸν ρῆμα *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους,* καθόσον πλεῖσται περιπτώσεις ἐπεβεβαίωσαν ὅτι ἡ καθ᾽ ἡμᾶς Ὀρθοδοξία οὐδέποτε ἐπελάθετο τοῦ ρήματος τούτου. Ἄλλως τε τίς ἀγνοεῖ ὅτι τὰ εὐαγῆ ἡμῶν Καθιδρύματα ἐθεμελιώθησαν καὶ γενναίως ὁσημέραι προάγονται διὰ τῆς αὐθορμήτου συνδρομῆς τῶν ὁμογενῶν; Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διὰ πάντας ἀποτελεῖ ἀφορμὴν ὑπερηφανείας ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν καὶ ἐπιβάλλει τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ ἡ ὑλικὴ ἐπιτυχία τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἐκ τῶν προτέρων τυγχάνει βεβαία καὶ ἀδιαφιλονείκητος.

Ὅσον διὰ τὴν ἄλλην πρόθεσιν ἡμῶν, τὴν μορφωτικήν, ἥτις ὡς κυρίαρχος αὐτοῦ ἐνθρονίζεται εἰς τὸ βιβλίον, καὶ ἐμβριθῶς ἐσκέφθημεν καὶ ἐφροντίσαμεν ὅπως τὸ δημιούργημα τῆς ἡμετέρας ἐργασίας φέρῃ ὁπωσδήποτε τὴν σφραγῖδα τῆς ἐποχῆς, καθ᾽ ἣν

© MEGARON ISMANOGLIO

χαιρετίζει τὸ φῶς. Καὶ ἂν ἀκόμη τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐν τῷ *Ἡμερολογίῳ* πρόγραμμα δὲν εἶναι ἱκανῶς εὐρύχωρον, ἐν τῇ συνοπτικότητι ὅμως αὐτοῦ ἐνέχει σημασίαν ἀξίαν λόγου.

Τὸ στατιστικὸν τμῆμα τοῦ βιβλίου προμηθεῦον εἰδήσεις λίαν πολυτίμους, ἐλέγχει, νομίζομεν, οὐχὶ ἐπιπολαίαν ἐπίγνωσιν τῶν πραγμάτων καὶ σύστημα ἐργασίας σκόπιμον καὶ μεθοδικόν. Εἰς τὸ ἕτερον, τὸ φιλολογικὸν τμῆμα, κατοπτρίζεται πλουσία ἡ φιλολογικὴ παραγωγὴ τῆς σήμερον. Αἱ εἰκόνες πᾶσαι ἐνδιαφέρουσαι καὶ καλλιτεχνικαί, δίδουσιν εἰς τὸ ἡμέτερον *Ἡμερολόγιον* τὴν τόλμην τοῦ συναγωνισμοῦ πρὸς τὰ ἐν Εὐρώπῃ ἐκδιδόμενα τελειότερα τοιαῦτα.

Δικαιούμεθα ἄρα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐξετελέσαμεν τὸ ἀνατεθὲν εἰς ἡμᾶς καθῆκον ὅσον τὸ δυνατὸν εὐσυνειδητότερον καὶ λογιζόμεθα εὐτυχεῖς καὶ διὰ τοῦτο καὶ διότι παρέχομεν εὐάρεστον ἀφορμὴν εἰς ὅλους τοὺς φιλαναγνώστας νὰ εὐφράνουν τὸν νοῦν αὐτῶν εἰς μίαν τόσον ἐκλεκτὴν πνευματικὴν πανδαισίαν καὶ νὰ εὐεργετήσουν συνάμα διὰ τοῦ χρηματικοῦ ἀντισηκώματος τοῦ βιβλίου τοὺς περιθαλπομένους εἰς τὰ **Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα** δυστυχεῖς ἀδελφοὺς ἡμῶν. Καὶ θεωροῦμεν πλήρη τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν ἐξωτερικεύοντες ἐνταῦθα τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν λαοφίλητον ἄνακτα Σουλτάνον Ἀπτοὺλ Χαμὶτ τὸν Β΄, Ὅστις ἀείποτε ἠγαθύνθη ἰδίαν νὰ ἐπιδεικνύῃ πρὸς τὰ ἡμέτερα Καταστήματα εὔνοιαν, καὶ ἐκφράζοντες χάριτας ἀπείρους πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ, τὸν Γ΄, τὸν μετὰ περισσῆς στοργῆς καὶ ἐνδιαφέροντος προστατεύσαντα καὶ τὸ τοσοῦτον βαρυσήμαντον τοῦτο ἔργον.

Ἐν Γαλατᾷ Κωνσταντινουπόλεως, τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1904.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΩΤΗΣ
ΛΕΩΝ ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΝΑΡΛΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Βοσπορίτης

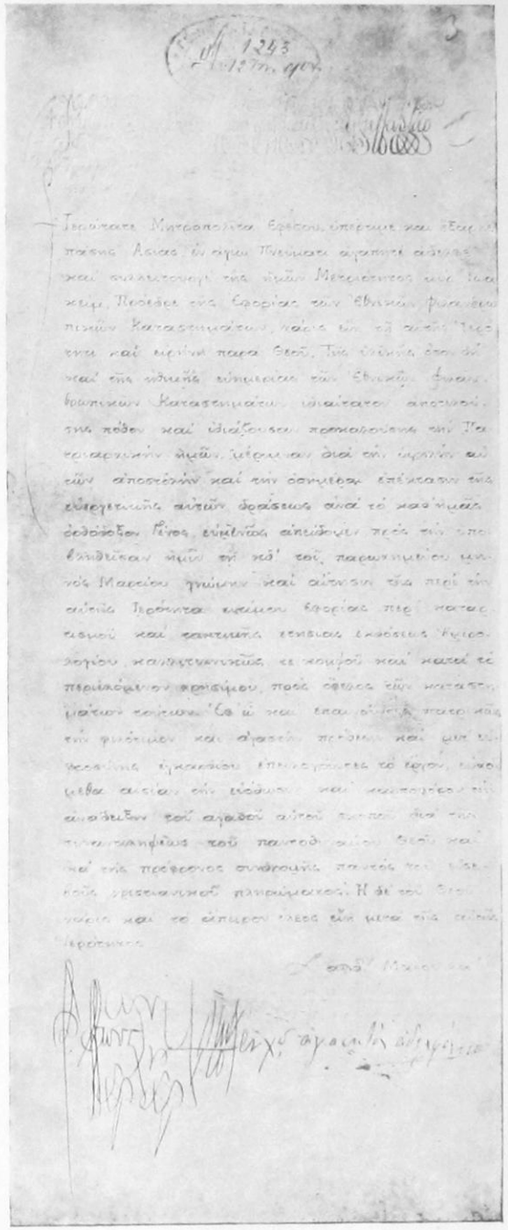

SISMANOGLIO

Η Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΣ

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΙΩΑΚΕΙΜ ο Γ΄

SISMANOGLIO MUSEUM

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον τῇ 7, ὥρ. 6, λ. 48 μ. μ.

Ο.	Ν.	Π.		
8	14	1	Σά.	Η ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.
9	15	2	Κυ.	Σιλβέστρου Πάπα Ῥώμης.
10	16	3	Δε.	Μαλαχίου τοῦ προφήτου. Γορδίου μάρτυρος.
11	17	4	Τρ.	Ἡ σύναξις τῶν Ο' Ἀποστόλων. Θεοκτίστου τοῦ ὁσίου.
12	18	5	Τε.	Παραμονὴ τῶν Φώτων. Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ. *Νηστεία.*
13	19	6	Πέ.	ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ.
14	20	7	Πα.	Ἡ σύναξις τοῦ Προδρόμου.
15	21	8	Σά.	Δομνίκης τῆς ὁσίας. Γεωργίου τοῦ Χοτζεβίτου.
16	22	9	Κυ.	Πολυεύκτου μάρτυρος.
17	23	10	Δε.	Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης. Δομετιανοῦ τοῦ ὁσίου.
18	24	11	Τρ.	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
19	25	12	Τε.	Τατιανῆς μάρτυρος.
20	26	13	Πέ.	Ἑρμύλου καὶ Στρατονίκου τῶν μαρτύρων. *Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων.*
21	27	14	Πα.	Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθῷ ἀναιρεθέντων Πατέρων.
22	28	15	Σά.	Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου. Παύλου τοῦ Θηβαίου.
23	29	16	Κυ.	Ἡ προσκύνησις τῆς ἁλύσεως Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου.
24	30	17	Δε.	Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου.
25	31	18	Τρ.	Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

26	1	19	Τε.	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου. Εὐφρασίας μάρτυρος.
27	2	20	Πέ.	Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.
28	3	21	Πα.	Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ. Νεοφύτου μάρτυρος.
29	4	22	Σά.	Τιμοθέου τοῦ Ἀποστόλου. Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.
30	5	23	Κυ.	Κλήμεντος ἱερομάρτυρος. Ἀγαθαγγέλου μάρτυρος.

Μὴν Ὀθωμανικὸς ΣΙΑΧΙΤΖΕ, ἔχων ἡμέρας 29.

1	6	24	Δε.	Ξένης τῆς ὁσίας.
2	7	25	Τρ.	Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.
3	8	26	Τε.	Ξενοφῶντος τοῦ ὁσίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
4	9	27	Πέ.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
5	10	28	Πα.	Ἐφραὶμ ὁσίου τοῦ Σύρου.
6	11	29	Σά.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.
7	12	30	Κυ.	Τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.
8	13	31	Δε.	Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☽ ***Πανσέληνος*** *τῇ 8, ὥρ. 9, λ. 10 π. μ.*

☾ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 15, ὥρ. 2, λ. 16 π. μ.*

● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 22, ὥρ. 1, λ. 2 μ. μ.*

☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 30, ὥρ. 6, λ. 16 μ. μ.*

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 28. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθῦς, τῇ 6, ὥρ. 9, λ. 17 ϖ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
9	14	1	Τρ. Προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς. Τρύφωνος μάρτυρος.
10	15	2	Τε. Η ΥΠΑΠΑΝΤΗ τοῦ ΚΥΡΙΟΥ.
11	16	3	Πέ. Συμεὼν τοῦ Θεοδότου. Ἄννης τῆς προφήτιδος.
12	17	4	Πα. Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
13	18	5	Σά. Ἀγάθης μάρτυρος.
14	19	6	Κυ. Τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Βουκόλου ἐπισκόπου Σμύρνης. Φωτίου τοῦ ἰσαποστόλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. *Ἀρχὴ τοῦ Τριῳδίου.*
15	20	7	Δε. Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμψάκου. Κοσμᾶ τοῦ ὁσίου.
16	21	8	Τρ. Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου. Ζαχαρίου τοῦ προφήτου. Μάρθας καὶ Μαρίας τῶν μαρτύρων.
17	22	9	Τε. Νικηφόρου μάρτυρος. *Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς.*
18	23	10	Πέ. Χαραλάμπους ἱερομάρτυρος.
19	24	11	Πα. Βλασίου ἱερομάρτυρος. Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης.
20	25	12	Σά. Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τοῦ Μεγάλου.
21	26	13	Κυ. Τοῦ Ἀσώτου. Μαρτινιανοῦ τοῦ ὁσίου.
22	27	14	Δε. Αὐξεντίου τοῦ ὁσίου.
23	28	15	Τρ. Ὀνησίμου τοῦ ἀποστόλου.

ΜΑΡΤΙΟΣ

24	1	16	Τε. Παμφίλου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
25	2	17	Πέ. Θεοδώρου μεγαλομάρτυρος τοῦ Τήρωνος.
26	3	18	Πα. Κόνωνος μάρτυρος. Λέοντος Πάπα Ρώμης.
27	4	19	Σά. Τῶν Ψυχῶν. Ἀρχίππου τοῦ ἀποστόλου.
28	5	20	Κυ. Τῆς Ἀποκρέω. Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.
29	6	21	Δε. Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλοις. Εὐσταθίου πατριάρχου Ἀντιοχείας.

Μὴν Ὀθωμανικὸς ΜΟΥΧΑΡΕΜ, ἔχων ἡμέρας 30.

Νέον ἔτος Ἐγείρας 1323.

1	7	22	Τρ. Τῶν ἐν Εὐγενίοις μαρτύρων.
2	8	23	Τε. Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης. Πολυχρονίου τοῦ ὁσίου.
3	9	24	Πέ. Ἡ α΄ καὶ β΄ εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
4	10	25	Πα. Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
5	11	26	Σά. Τῶν ἐν ἀσκήσει λαμπάντων. Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.
6	12	27	Κυ. Τῆς Τυρινῆς. Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
7	13	28	Δε. Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ. *Ἄρχεται ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή.*

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☾ ***Πανσέληνος*** *τῇ 6, ὥρ. 8, λ. 48 π. μ.*

☽ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 13, ὥρ. 12, λ. 0 π. μ.*

● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 21, ὥρ. 7, λ. 15 π. μ.*

ΜΑΡΤΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 12.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Κριὸν τῇ 8, ὥρ. 8, λ. 54 ϖ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
8	14	1	Τρ. Εὐδοκίας ὁσιομάρτυρος.
9	15	2	Τε. Ἡσυχίου τοῦ Συγκλητικοῦ. Εὐθαλίας μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῇ.
10	16	3	Πέ. Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου τῶν μαρτύρων.
11	17	4	Πα. Γερασίμου τοῦ Νέου.
12	18	5	Σά. Τοῦ διὰ κολλύβων γενομένου θαύματος παρὰ Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος.
13	19	6	Κυ. Τῆς Ὀρθοδοξίας. Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων.
14	20	7	Δε. Βασιλέως ἐπισκόπου Χερσῶνος μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερομαρτύρων.
15	21	8	Τρ. Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Νικομηδείας.
16	22	9	Τε. Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων. *Ἀρχὴ τοῦ ἔαρος.*
17	23	10	Πέ. Κοδράτου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
18	24	11	Πα. Σωφρονίου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.
19	25	12	Σά. Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ.
20	26	13	Κυ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
21	27	14	Δε. Βενεδίκτου τοῦ ὁσίου.
22	28	15	Τρ. Ἀγαπίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
23	29	16	Τε. Σαβίνου μάρτυρος. Χριστοδούλου τοῦ ὁσίου.
24	30	17	Πέ. Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
25	31	18	Πα. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

26	1	19	Σά. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας τῶν μαρτύρων.
27	2	20	Κυ. Τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. Τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγ. Σάββα Πατέρων.
28	3	21	Δε. Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.
29	4	22	Τρ. Βασιλείου ἱερομάρτυρος.
30	5	23	Τε. Νίκωνος ὁσιομάρτυρος καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.

Μὴν Ὀθωμανικὸς ΣΕΦΕΡ, ἔχων ἡμέρας 30.

1	6	24	Πέ. Προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου.
2	7	25	Πα. Τοῦ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ.
3	8	26	Σά. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
4	9	27	Κυ. Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγ. Ἰωάννου συγγραφέως, τῆς Κλίμακος
5	10	28	Δε. Ἱλαρίωνος τοῦ Νέου. Ἡρῳδίωνος μάρτυρος.
6	11	29	Τρ. Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων. Κυρίλλου διακόνου.
7	12	30	Τε. Ἰωάννου συγγραφέως τῆς Κλίμακος. *Ψάλλεται ὁ Μέγας Κανών.*
8	13	31	Πέ. Ὑπατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☽ ***Πρ. τέταρτον*** *τῇ 1, ὥρ. 10, λ. 56 π. μ.*

☾ ***Πανσέληνος*** *τῇ 8, ὥρ. 6, λ. 52 π. μ.*

☽ ***Τελ. τέταρτον*** *τῇ 14, ὥρ 11, λ. 31 μ. μ.*

● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 23, ὥρ. 1, λ. 20 π. μ.*

☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 30, ὥρ. 11, λ. 38 μ. μ.*

MEGARO ISMANOGLIO

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον τῇ 7, ὥρ. 8, λ. 40 μ. μ.

Ο.	Ν.	Π.		
9	14	1	Πα.	Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. *Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου.*
10	15	2	Σά.	Τίτου ὁσίου τοῦ θαυματουργοῦ.
11	16	3	Κυ.	Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. Νικήτα
12	17	4		τοῦ ὁσίου. Ἰωσὴφ τοῦ Ὑμνογράφου.
			Δε.	Γεωργίου τοῦ ἐν Μαλαιῷ καὶ Ζωσιμᾶ τῶν ὁσίων.
13	18	5	Τρ.	Κλαυδίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
14	19	6	Τε.	Εὐτυχίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
15	20	7	Πέ.	Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης. Καλλιοπίου μάρτυρος.
16	21	8	Πα.	Ἡρῳδίωνος τοῦ ἀποστόλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἑκ τῶν Ο′.
17	22	9	Σά.	Τοῦ Λαζάρου. Εὐψυχίου μάρτυρος.
18	23	10	Κυ.	Τῶν Βαΐων. Τερεντίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
19	24	11	Δε.	Ἀντίπα ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Περγάμου. *Ἄρχεται ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη ἑβδομάς.*
20	25	12	Τρ.	Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου.
21	26	13	Τε.	Μαρτίνου Πάπα Ρώμης.
22	27	14	Πέ.	Ἀριστάρχου, Πούδη, Τροφίμου ἐκ τῶν Ο′ ἀποστόλων.
23	28	15	Πα.	Κρήσκεντος μάρτυρος.
24	29	16	Σά.	Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας τῶν μαρτύρων.
25	30	17	Κυ.	ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Συμεὼν τοῦ ἐν Περσίδι.

ΜΑΪΟΣ

26	1	18	Δε.	Ἰωάννου ὁσίου. Ἰωάννου νεομάρτυρος τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.
27	2	19	Τρ.	Παφνουτίου ἱερομάρτυρος.
28	3	20	Τε.	Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ.
29	4	21	Πέ.	Ἰανουαρίου ἱερομάρτυρος.
30	5	22	Πα.	Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.

Μὴν Ὀθωμ. ῬΕΒΒΙ-ΟΥΛ-ΕΒΒΕΛ, ἔχων Ἡμέρας 30.

1	6	23	Σά.	Γεωργίου μεγαλομάρτυρος τοῦ Τροπαιοφόρου. Ἀλεξάνδρας.
2	7	24	Κυ.	Τοῦ Θωμᾶ. Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας καὶ θαυματουργοῦ.
3	8	25	Δε.	Μάρκου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
4	9	26	Τρ.	Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀμασείας.
5	10	27	Τε.	Συμεὼν ἱερομάρτυρος, συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.
6	11	28	Πέ.	Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων.
7	12	29	Πα.	Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἀποστόλων.
8	13	30	Σά.	Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☽ ***Πανσέληνος*** *τῇ 6, ὥρ. 3, λ. 34 μ. μ.*
☾ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 13, ὥρ. 1, λ. 10 μ. μ.*
● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 21, ὥρ. 5, λ. 46 μ. μ.*
☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 29, ὥρ. 8, λ. 42 π. μ*

ΜΑΪΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 10.

Ὁ Ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους τῇ 8, ὥρ. 8, λ. 28 μ. μ.

Ο.	Ν.	Π.		
9	14	1	Κυ.	Τῶν Μυροφόρων. Ἱερεμίου τοῦ προφήτου.
10	15	2	Δε.	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου.
11	16	3	Τρ.	Τιμοθέου καὶ Μαύρας τῶν μαρτύρων.
12	17	4	Τε.	Πελαγίας μάρτυρος.
13	18	5	Πέ.	Εἰρήνης μεγαλομάρτυρος.
14	19	6	Πα.	Ἰὼβ τοῦ Πολυάθλου.
15	20	7	Σά.	Ἀκακίου καὶ Κοδράτου τῶν μαρτύρων.
16	21	8	Κυ.	Τοῦ Παραλύτου. Ἰωάννου Θεολόγου ἀποστόλου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
17	22	9	Δε.	Ἡσαΐου τοῦ προφήτου. Χριστοφόρου μάρτυρος.
18	23	10	Τρ.	Σίμωνος ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
19	24	11	Τε.	Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Μωκίου ἱερομάρτυρος.
20	25	12	Πέ.	Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου. Γερμανοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως.
21	26	13	Πα.	Γλυκερίας μάρτυρος.
22	27	14	Σά.	Ἰσιδώρου μάρτυρος τοῦ ἐν Χίῳ. Θεράποντος ἱερομάρτυρος.
23	28	15	Κυ.	Τῆς Σαμαρειτίδος. Παχωμίου τοῦ Μεγάλου.
24	29	16	Δε.	Θεοδώρου τοῦ Ἡγιασμένου.
25	30	17	Τρ.	Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας τῶν ἀποστόλων.
26	31	18	Τε.	Διονυσίου καὶ Πέτρου τῶν μαρτύρων.

ΙΟΥΝΙΟΣ

27	1	19	Πέ.	Πατρικίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Προύσης.
28	2	20	Πα.	Θαλλελαίου μάρτυρος.
29	3	21	Σά.	Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης τῶν Ἰσαποστόλων.
30	4	22	Κυ.	Τοῦ Τυφλοῦ. Βασιλίσκου μάρτυρος.

Μὴν Ὀθωμ. ῬΕΒΒΙ-ΟΥΛ-ΑΧΗΡ, ἔχων Ἡμέρας 29.

1	5	23	Δε.	Μιχαὴλ ἐπισκόπου Συννάδων τοῦ ὁμολογητοῦ.
2	6	24	Τρ.	Συμεὼν τοῦ ἐν Θαυμαστῷ ὄρει.
3	7	25	Τε.	Ἡ γ′ εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου. *Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα.*
4	8	26	Πέ.	Τῆς ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ. Κάρπου τοῦ ἀποστόλου.
5	9	27	Πα.	Ἑλλαδίου μάρτυρος.
6	10	28	Σά.	Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Μελιτινῆς.
7	11	29	Κυ.	Τῶν Ἁγίων 318 Θεοφόρων Πατέρων. Θεοδοσίας μάρτυρος.
8	12	30	Δε.	Ἰσαακίου τοῦ ὁσίου.
9	13	31	Τρ.	Ἑρμείου μάρτυρος.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☽ ***Πανσέληνος*** *τῇ 5, ὥρ. 11, λ. 32 μ. μ.*
☾ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 13, ὥρ. 4, λ. 46 π. μ.*
● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 21, ὥρ. 7, λ. 53 π. μ.*
☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 28, ὥρ. 3, λ. 1 μ. μ.*

SISMANOGLIO MEGAKO

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 15 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 9.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Καρκῖνον τῇ 9, ὥρ. 4, λ. 48 ϖ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
10	14	1	Τε. Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου.
11	15	2	Πέ. Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.
12	16	3	Πα. Λουκιλιανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Κλαυδίου, Ὑπατίου, Παύλης καὶ τῶν λοιπῶν μαρτύρων.
13	17	4	Σά. Τῶν Ψυχῶν. Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
14	18	5	Κυ. Τῆς ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ. Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου ἱερομάρτυρος.
15	19	6	Δε. Τῆς ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ. Ἰλαρίωνος ὁσίου τοῦ νέου.
16	20	7	Τρ. Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
17	21	8	Τε. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
18	22	9	Πέ. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
19	23	10	Πα. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης τῶν μαρτύρων.
20	24	11	Σά. Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀποστόλων.
21	25	12	Κυ. Τῶν ἁγίων Πάντων. Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τῶν ὁσίων.
22	26	13	Δε. Ἀκυλίνης μάρτυρος. *Ἄρχεται ἡ νηστεία τῶν ἁγ. Ἀποστόλων.*
23	27	14	Τρ. Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
24	28	15	Τε. Ἀμὼς τοῦ προφήτου.
25	29	16	Πέ. Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τοῦ θαυματουργοῦ.
26	30	17	Πα. Μανουήλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσαύρου τῶν μαρτύρων.

ΙΟΥΛΙΟΣ

27	1	18	Σά. Λεοντίου μάρτυρος.
28	2	19	Κυ. Ἰούδα τοῦ ἀποστόλου
29	3	20	Δε. Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.
			Μὴν Ὀθ. ΔΖΕΜΑΖΙ-ΟΥΛ-ΕΒΒΕΛ, ἔχων ἡμέρας 29.
1	4	21	Τρ. Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.
2	5	22	Τε. Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σαμοσάτων.
3	6	23	Πε. Ἀγριππίνης μάρτυρος.
4	7	24	Πα. Τὸ γενέθλιον τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
5	8	25	Σά Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.
6	9	26	Κυ. Δαβὶδ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
7	10	27	Δε. Σαμψὼν ὁσίου τοῦ Ξενοδόχου.
8	11	28	Τρ. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.
9	12	29	Τε. Πέτρου καὶ Παύλου τῶν Κορυφαίων Ἀποστόλων.
10	13	30	Πέ. Ἡ Σύναξις τῶν ΙΒ Ἀποστόλων.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☽ ***Πανσέληνος*** *τῇ 4, ὥρ. 7, λ. 47 π. μ.*
☾ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 11, ὥρ. 9, λ. 42 μ. μ.*
● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 19, ὥρ. 7, λ. 46 μ. μ.*
☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 26, ὥρ. 7, λ. 42 μ. μ.*

ΙΟΥΛΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 10.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Λέοντα τῇ 10, ὥρ. 3, λ. 44 μ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
11	14	1	Πα. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων.
12	15	2	Σά. Ἡ κατάθεσις τῆς Τιμίας Ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις.
13	16	3	Κυ. Ὑακίνθου μάρτυρος. Ἀνατολίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
14	17	4	Δε. Ἀνδρέου τοῦ Ἱεροσολυμίτου.
15	18	5	Τρ. Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ. Λαμπαδοῦ τοῦ Θαυματουργοῦ.
16	19	6	Τε. Σισώη ὁσίου τοῦ Μεγάλου.
17	20	7	Πέ. Κυριακῆς τῆς Μεγαλομάρτυρος.
18	21	8	Πα. Προκοπίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος.
19	22	9	Σά. Παγκρατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Ταυρομενίας τῆς ἐν Σικελίᾳ.
20	23	10	Κυ. Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτύρων.
21	24	11	Δε. Εὐφημίας Μεγαλομάρτυρος καὶ Πανευφήμου, ὅτε τὸν ὅρον τῆς πίστεως ἐπεκύρωσεν.
22	25	12	Τρ. Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου τῶν μαρτύρων.
23	26	13	Τε. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.
24	27	14	Πέ. Ἀκύλα τοῦ ἀποστόλου. Ἰωσὴφ τοῦ Θεσσαλονίκης.
25	28	15	Πα. Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.
26	29	16	Σά. Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
27	30	17	Κυ. Τῶν ἁγ. Θεοφόρων Πατέρων. Μαρίνης μεγαλομάρτυρος.
28	31	18	Δε. Αἰμιλιανοῦ καὶ Οὐαλεντίνης τῶν μαρτύρων.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

29	1	19	Τρ. Δίου καὶ Μακρίνης τῶν ὁσίων.
			Μὴν Ὀθων. ΔΖΕΜΑΖΙ-ΟΥΛ-ΑΧΗΡ, ἔχων ἡμέρας 29.
1	2	20	Τε. Ἠλιοῦ τοῦ προφήτου.
2	3	21	Πέ. Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ αὐτοῦ.
3	4	22	Πα. Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς.
4	5	23	Σά. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος. Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.
5	6	24	Κυ. Χρηστίνης μεγαλομάρτυρος.
6	7	25	Δε. Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἄννης μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
7	8	26	Τρ. Ἑρμολάου ἱερομάρτυρος. Παρασκευῆς ὁσιομάρτυρος.
8	9	27	Τε. Παντελεήμονος μεγαλομάρτυρος τοῦ ἰαματικοῦ.
9	10	28	Πέ. Προχόρου, Νικάνωρος, Τίμωνος καὶ Παρασκευᾶ τῶν ἀποστόλων.
10	11	29	Πα. Καλλινίκου καὶ Θεοδότης τῶν μαρτύρων.
11	12	30	Σά. Σύλλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου ἐκ τῶν Ο′.
12	13	31	Κυ. Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☽ ***Πανσέληνος*** *τῇ 3, ὥρ. 5, λ. 28 μ μ*
☾ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 11, ὥρ. 3, λ. 5 μ μ.*
● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 19, ὥρ. 5, λ. 59 π. μ.*
☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 26, ὥρ. 0, λ. 12 π. μ.*

MEGARO SISMANOGLIO

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 11.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον τῇ 10, ὥρ. 10, λ. 25 μ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
13	14	1	Δε. Ἡ πρόοδος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τῶν ἑπτὰ Μακκαβαίων παίδων. *(Ἄρχεται ἡ νηστεία τῆς Θεοτόκου).*
14	15	2	Τρ. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος.
15	16	3	Τε. Ἰσαακίου, Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
16	17	4	Πέ. Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παίδων.
17	18	5	Πα. Προεόρτια τῆς Μεταμορφώσεως. Εὐσιγνίου μάρτυρος.
18	19	6	Σά. Τῆς ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ.
19	20	7	Κυ. Δομετιανοῦ ὁσιομάρτυρος.
20	21	8	Δε. Αἰμιλιανοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου τοῦ ὁμολογητοῦ.
21	22	9	Τρ. Ματθία τοῦ Ἀποστόλου.
22	23	10	Τε. Λαυρεντίου τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ μάρτυρος.
23	24	11	Πέ. Εὔπλου τοῦ διακόνου καὶ μάρτυρος.
24	25	12	Πα. Φωτίου καὶ Ἀνικήτου τῶν μαρτύρων.
25	26	13	Σά. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ.
26	27	14	Κυ. Προεόρτια τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Μωκίου τοῦ προφήτου.
27	28	15	Δε. Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ τῆς ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.
28	29	16	Τρ. Τοῦ ἁγίου Μανδηλίου. Διομήδους μάρτυρος.
29	30	17	Τε. Μύρωνος μάρτυρος.
30	31	18	Πέ. Φλώρου καὶ Λαύρου τῶν μαρτύρων.
			Μὴν Ὀθωμανικὸς ΡΕΤΖΕΠ, ἔχων ἡμέρας 29.
			ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
1	1	19	Πα. Ἀνδρέου μάρτυρος τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
2	2	20	Σά. Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.
3	3	21	Κυ. Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου. Βάσσης μάρτυρος.
4	4	22	Δε. Ἀγαθονίκου μάρτυρος.
5	5	23	Τρ. Λούπου μάρτυρ. Εἰρηναίου ἱερομ. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
6	6	24	Τε. Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος.
7	7	25	Πέ. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψάνου Βαρθολομαίου τοῦ ἀποστ. Τίτου τοῦ ἀποστ.
8	8	26	Πα. Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας τῶν μαρτύρων.
9	9	27	Σά. Ποιμένος τοῦ ὁσίου.
10	10	28	Κυ. Μωϋσέως ὁσίου τοῦ Αἰθίοπος.
11	11	29	Δε. Ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου *(Νηστεία).*
12	12	30	Τρ. Ἀλεξάνδρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
13	13	31	Τε. Ἡ κατάθεσις τῆς Τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☽ ***Πανσέληνος*** *τῇ 2, ὥρ. 5, λ. 28 π. μ.*
☾ ***Τελ. τέταρτον*** *τῇ 10, ὥρ. 8, λ. 6 π. μ.*
● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 17, ὥρ. 3, λ. 9. μ. μ.*
◐ ***Πρ. τέταρτον*** *τῇ 24, ὥρ. 6, λ. 5 π. μ.*
☽ ***Πανσέληνος*** *τῇ 31, ὥρ. 8, λ. 6 μ. μ.*

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 12.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Ζυγὸν τῇ 10, ὥρ. 7, λ. 26 μ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
14	14	1	Πέ. Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου, ἤτοι τοῦ νέου Πατριαρχικοῦ ἔτους. Συμεὼν τοῦ Στυλίτου καὶ Εὐανθίας τῆς ὁσίας.
15	15	2	Πα. Μάμαντος μάρτυρος. Ἰωάννου Πατριάρχου Κων/πόλεως τοῦ Νηστευτοῦ.
16	16	3	Σά. Ἀνθίμου Νικομηδείας ἱερομάρτυρος. Θεοκτίστου τοῦ ὁσίου.
17	17	4	Κυ. Βαβύλα ἐπισκόπου Ἀντιοχείας. Μωϋσέως τοῦ προφήτου.
18	18	5	Δε. Ζαχαρίου τοῦ προφήτου.
19	19	6	Τρ. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν Κολοσσαῖς θαύματος τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.
20	20	7	Τε. Προεόρτια τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. Σώζοντος μάρτυρος.
21	21	8	Πέ. ΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ τῆς ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ.
22	22	9	Πα. Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης τῶν Θεοπατόρων.
23	23	10	Σά. Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας τῶν μαρτύρων.
24	24	11	Κυ. Θεοδώρας τῆς ὁσίας.
25	25	12	Δε. Αὐτονόμου ἱερομάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
26	26	13	Τρ. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. Προεόρτια τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου.
27	27	14	Τε. Η ΥΨΩΣΙΣ τοῦ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ *(Νηστεία).*
28	28	15	Πέ. Νικήτα μάρτυρος.
29	29	16	Πα. Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος τῆς Πανευφήμου.
			Μὴν Ὀθωμανικὸς ΣΑΜΠΑΝ, ἔχων ἡμέρας 30.
1	30	17	Σά. Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων.
			ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
2	1	18	Κυ. Εὐμενίου ἐπισκόπου Γορτύνης τοῦ Θαυματουργοῦ.
3	2	19	Δε. Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος τῶν μαρτύρων.
4	3	20	Τρ. Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
5	4	21	Τε. Κοδράτου τοῦ Ἀποστ. Ἰωνᾶ τοῦ προφ. Ἀπόδ. τῆς ἑορτῆς τοῦ Σταυροῦ.
6	5	22	Πέ. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σινώπης.
7	6	23	Πα. Ἡ Σύλληψις τοῦ Τ. Προδρόμου. Πολυξένης καὶ Ξανθίππης τῶν ὁσίων.
8	7	24	Σά. Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος.
9	8	25	Κυ. Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
10	9	26	Δε. Ἡ μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
11	10	27	Τρ. Καλλιστράτου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
12	11	28	Τε. Χαρίτωνος τοῦ ὁμολογητοῦ. Βαρουὺχ τοῦ προφήτου.
13	12	29	Πέ. Κυριακοῦ τοῦ Ἀναχωρητοῦ.
14	13	30	Πα. Γρηγορίου ἱερομάρτυρος τοῦ Φωτιστοῦ.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

◐ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 9, ὥρ. 0, λ. 10 π. μ.*
● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 15, ὥρ. 11, λ. 55 μ. μ.*
☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 22, ὥρ. 2, λ. 50 μ. μ.*
☽ ***Πανσέληνος*** *τῇ 30, ὥρ. 0, λ. 59 μ. μ.*

MEGARO MSISMANOGLIO

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 13.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον τῇ 11, ὥρ. 4, λ. 4 ϖ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
15	14	1	Σά. Ἀνανίου τοῦ Ἀποστόλου. Ρωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ.
16	15	2	Κυ. Κυπριανοῦ ἱερομάρτυρος. Ἰουστίνης μάρτυρος.
17	16	3	Δε. Διονυσίου ἱερομάρτυρος τοῦ Ἀρεοπαγίτου.
18	17	4	Τρ. Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
19	18	5	Τε. Χαριτίνης μάρτυρος.
20	19	6	Πέ. Θωμᾶ τοῦ Ἀποστόλου.
21	20	7	Πα. Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτύρων.
22	21	8	Σά. Πελαγίας τῆς ὁσίας.
23	22	9	Κυ. Ἰακώβου Ἀλφαίου τοῦ Ἀποστόλου.
24	23	10	Δε. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν μαρτύρων.
25	24	11	Τρ. Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων. Θεοφάνους τοῦ ὁσίου. Νεκταρίου, Ἀρσακίου καὶ Σισινίου πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως.
26	25	12	Τε. Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου τῶν μαρτύρων.
27	26	13	Πέ. Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου καὶ Ἀγαθονίκης μαρτύρων.
28	27	14	Πα. Ναζαρίου Γερβασίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. Κοσμᾶ τοῦ μελῳδοῦ.
29	28	15	Σά. Λουκιανοῦ μάρτυρος.
			Μὴν Ὀθωμανικὸς ΡΑΜΑΖΑΝ, ἔχων ἡμέρας 30.
1	29	16	Κυ. Τῶν ἁγ. 350 Θεοφόρων Πατέρων. Λογγίνου μάρτ. τοῦ ἑκατοντάρχου.
2	30	17	Δε. Ὡσηὲ τοῦ προφήτου. Ἀνδρέου ὁσιομάρτυρος
3	31	18	Τρ. Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
			ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
4	1	19	Τε. Ἰωὴλ τοῦ προφήτου. Οὐάρου μάρτυρος.
5	2	20	Πέ. Ἀρτεμίου μεγαλομάρτ. Γερασίμου ὁσίου τοῦ Νέου τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ.
6	3	21	Πα. Ἱλαρίωνος ὁσίου τοῦ Μεγάλου.
7	4	22	Σά. Ἀβερκίου τοῦ θαυματουργοῦ. Τῶν ἐν Ἐφέσῳ Ἁγ. ἑπτὰ Παίδων.
8	5	23	Κυ. Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου α΄ ἐπισκόπου Ἱερουσαλήμ.
9	6	24	Δε. Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
10	7	25	Τρ. Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν μαρτύρων.
11	8	26	Τε. Δημητρίου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Μυροβλήτου.
12	9	27	Πέ. Νέστορος μάρτυρος.
13	10	28	Πα Τερεντίου καὶ Νεονίλλης τῶν μαρτύρων. Φεβρωνίας τῆς ὁσίας.
14	11	29	Σά. Ἀναστασίου ὁσιομάρτυρος. Ἀβραμίου τοῦ ὁσίου.
15	12	30	Κυ. Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν μαρτύρων.
16	13	31	Δε. Στάχυος, Ναρκίσου, Ἀριστοβούλου κλ. ἐκ τῶν Ο΄. Ἐπιμάχου μάρτυρος.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☾ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 8, ὥρ. 2, λ. 47 μ. μ.*

● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 15, ὥρ. 8, λ. 54 π. μ.*

☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 22, ὥρ. 3, λ. 35 π. μ.*

○ ***Πανσέληνος*** *τῇ 30, ὥρ. 7, λ. 7 π. μ.*

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 14.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην τῇ 10, ὥρ. 1, λ. 1 ϖ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
17	14	1	Τρ. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.
18	15	2	Τε. Ἀκινδύνου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
19	16	3	Πέ. Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσὴφ καὶ Ἀειθαλᾶ τῶν μαρτύρων. Ἡ κατάθεσις τῶν λειψάνων Γεωργίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος.
20	17	4	Πα. Ἰωαννικίου τοῦ μεγάλου. Νικάνδρου καὶ Ἑρμαίου ἱερομαρτύρων.
21	18	5	Σά. Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης μαρτύρων.
22	19	6	Κυ. Παύλου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
23	20	7	Δε. Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 Μαρτύρων. Λαζάρου τοῦ ὁσίου.
24	21	8	Τρ. Ἡ σύναξις τῶν Ἀρχιστρατήγων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων.
25	22	9	Τε. Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου τῶν μαρτύρων. Ματρώνης τῆς ὁσίας.
26	23	10	Πε. Ἐράστου, Ὀλυμπᾶ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκ τῶν Ο΄. Ὀρέστου μάρτυρος.
27	24	11	Πα. Μηνᾶ, Βίκτορος καὶ Βικεντίου τῶν μαρτύρων. Θεοδώρου Στουδίτου.
28	25	12	Σά. Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, ἀρχιεπισκ. Ἀλεξανδρείας. Νείλου τοῦ ὁσίου.
29	26	13	Κυ. Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.
30	27	14	Δε. Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου.
			Μὴν Ὀθωμανικὸς ΣΕΒΒΑΛ, ἔχων ἡμέρας 29.
1	28	15	Τρ. Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου τῶν μ. *Ἀρχ. ἡ νηστεία τῶν Χριστουγέννων.*
2	29	16	Τε. Ματθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.
3	30	17	Πέ. Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ.
			ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
4	1	18	Πα. Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ τῶν μαρτύρων.
5	2	19	Σά Ἀββιοὺ τοῦ προφήτου. Βαρλαὰμ μάρτυρος.
6	3	20	Κυ. Προεόρτια τῶν Εἰσοδίων. Πρόκλου Κ/πόλεως. Γρηγορίου Δεκαπολίτου.
7	4	21	Δε. Τα ΕΙΣΟΔΙΑ τῆς ΘΕΟΤΟΚΟΥ.
8	5	22	Τρ Φιλήμονος, Ἁπφία, Ἀρχίππου καὶ Ὀνησίμου ἐκ τῶν Ο΄.
9	6	23	Τε. Γρηγορίου ἐπισκόπου Ἀκραγαντίνων. Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου.
10	7	24	Πέ. Κλήμεντος Ρώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας ἱερομαρτύρων.
11	8	25	Πα. Αἰκατερίνης μεγαλομάρτυρος. Μερκουρίου μάρτυρος.
12	9	26	Σά. Ἀλυπίου ὁσίου τοῦ Κιονίτου. Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε».
13	10	27	Κυ. Ἰακώβου μεγαλομάρτυρος τοῦ Πέρσου.
14	11	28	Δε. Στεφάνου ἱερομάρτυρος τοῦ Νέου. Εἰρηνάρχου μάρτυρος.
15	12	29	Τρ. Παραμόνου καὶ Φιλουμένου τῶν μαρτύρων.
16	13	30	Τε. Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☾ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 7, ὥρ. 3, λ. 30 π. μ.*

● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 13, ὥρ. 6, λ. 43 μ μ.*

☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 20, ὥρ. 8, λ. 34 μ. μ.*

○ ***Πανσέληνος*** *τῇ 29, ὥρ. 1, λ. 22 π. μ.*

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 15.

Ὁ Ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερων τῇ 9, ὥρ. 2, λ. 0 μ. μ.

Ο.	Ν.	Π.	
17	14	1	Πέ. Ναοὺμ τοῦ προφήτου.
18	15	2	Πα. Ἀββακοὺμ τοῦ προφήτου.
19	16	3	Σά. Σωφρονίου τοῦ προφήτου.
20	17	4	Κυ. Βαρβάρας μεγαλομάρτυρος. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.
21	18	5	Δε. Σάββα τοῦ Ἡγιασμένου.
22	19	6	Τρ. Νικολάου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ Θαυματουργοῦ.
23	20	7	Τε. Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων.
24	21	8	Πέ. Παταπίου τοῦ ὁσίου.
25	22	9	Πα. Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας Ἄννης.
26	23	10	Σά. Μηνᾶ, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου τῶν μαρτύρων.
27	24	11	Κυ. Τῶν Ἁγίων Προπατόρων. Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου.
28	25	12	Δε. Σπυρίδωνος ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος τοῦ θαυματουργοῦ.
29	26	13	Τρ. Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτύρων. Λουκίας μάρτυρος.
			Μὲν Ὀθωμανικὸς ΣΙΛΚΑΔΕ, ἔχων ἡμέρας 30.
1	27	14	Τε. Θύρσου μάρτυρος.
2	28	15	Πέ. Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
3	29	16	Πα. Ἀγγαίου τοῦ προφήτου.
4	30	17	Σά. Δανιὴλ τοῦ προφήτου. Τῶν τριῶν παίδων Ἀνανία, Ἀζαρία καὶ Μισαήλ.
5	31	18	Κυ. Τῶν ἁγίων Ἀβραὰμ μέχρι Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος Πατέρων.
			ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1906.
6	1	19	Δε. Βονιφατίου μάρτυρος. Ἀγλαΐας τῆς ὁσίας.
7	2	20	Τρ. Ἰγνατίου ἱερομάρτυρος τοῦ Θεοφόρου.
8	3	21	Τε. Ἰουλιανῆς καὶ Θεμιστοκλέους τῶν μαρτύρων.
9	4	22	Πέ. Ἀναστασίας μεγαλομάρτυρος τῆς Φαρμακολυτρίας.
10	5	23	Πα. Τῶν ἁγίων Δέκα μαρτύρων.
11	6	24	Σά. Παραμονὴ τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως. Εὐγενίας ὁσιομάρτυρος.
12	7	25	Κυ. Η ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΙΣ τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ.
13	8	26	Δε. Ἡ Σύμαξις τῆς Θεοτόκου. Μνήμη τῶν ἁγ. Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος, Δαβὶδ τοῦ προφητάνακτος καὶ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.
14	9	27	Τρ. Στεφάνου ἀρχιδιακόνου τοῦ πρωτομάρτυρος. Θεοδώρου τοῦ Γραπτοῦ.
15	10	28	Τε. Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ δισμυρίων μαρτύρων.
16	11	29	Πέ. Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντων 14 χιλιάδων Νηπίων.
17	12	30	Πα. Ἀνυσίας μάρτυρος τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.
18	13	31	Σά. Μελάνης τῆς ὁσίας. Ζωτικοῦ μάρ. Ἀπόδ. τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

☾ ***Τελευταῖον τέταρτον*** *τῇ 6, ὥρ. 2, λ. 5 μ. μ.*

● ***Νέα Σελήνη*** *τῇ 13, ὥρ. 6, λ. 0 μ. μ.*

☽ ***Πρῶτον τέταρτον*** *τῇ 20, ὥρ 4, λ. 48 μ μ.*

○ ***Πανσέληνος*** *τῇ 28, ὥρ. 6, λ. 33 μ. μ.*

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1905

Ἰνδικτιῶνος	3
Ἡλίου κύκλοι	21
Σελήνης κύκλοι	3
Σελήνης θεμέλιον	8
Κρεωφαγίας ἡμέραι	58
Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται Φεβρουαρίου	6
Ἑωθινὸν Ε΄, ἦχος πλ. α΄	
Ἡ Ἀπόκρεως, Φεβρουαρίου	20
Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ Παρασκευῇ τῆς δ΄ ἑβδομάδος.	
Νομικὸν Φάσκα Ἀπριλίου	10
Λατίνων Πάσχα »	10
Ἅγιον Πάσχα »	17
Ἀνάληψις Μαΐου	26
Ἡ Πεντηκοστὴ Ἰουνίου	5
Κυριακὴ τῶν Ἁγ. Πάντων Ἰουνίου.	12
Ἡ νηστ. τῶν ἁγ. Ἀποστόλων ἡμέρ.	16
Ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρα Τετάρτη. Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ἡμέρᾳ Σαββάτῳ.	

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΙ

Ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα	7413
» τῆς αὐτῆς κατὰ Λατίνους	5909
» » » καθ' Ἑβραίους	5665
» τοῦ κατακλυσμοῦ	5171
» τῆς πυργοποιΐας	4662
» κτίσεως Ρώμης	2659
» τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου	2259
» κτίσεως τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου	2229
» τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος	1949
» τῆς μοναρχίας τῶν Ρωμαίων ἐπὶ Αὐγούστου	1949
» κτίσεως Κων/πόλεως	1582
» τῆς μοναρχίας τῶν Γάλλων	1482
» τοῦ σχίσματος τῶν Ἀρμενίων	1327
» τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας	850
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ χάρτου	847
» » τῆς ναυτικῆς πυξίδος	725
Ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος	576
» » » » τυπογραφίας	467
» τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς	413
» τοῦ γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου	323
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ θερμομέτρου	267
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ βαρομέτρου	262
» τῆς ἐφευρέσεως τῆς δαμαλίδος	109
» τῆς ἐφευρέσεως τῶν ἀτμοπλοίων	90
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ σιδηροδρόμου	75
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ τηλεγράφου	73
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ τηλεφώνου	30
» τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β'	29
» τῆς κτίσεως τῶν προκυμαιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως	10

ΕΟΡΤΑΙ ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΚΑΙ

Ραμαζάν, νηστεία ἑνὸς μηνός, Ραμαζὰν 1—30 (Ὀκτ. 16—Νοεμ. 15).
Χηρκάϊ-Σερίφ, Ραμαζὰν 15 (Ὀκτ. 30).
Λεϊλέϊ οὐλ-κάδρ, καδὴρ γκετζεσί, Ραμαζὰν 26 (Νοεμβρίου 10).
Βαϊράμ, Σεββάλ 1—3 (Νοεμβρ. 15—17).
Κουρμπὰν-βαϊράμ, Ζιλχιτζὲ 10—13 (Φεβρουαρίου 2-5).
Μουχαρρέμ, νέον σεληνιακὸν ἔτος 1323 (Φεβρουαρίου 22).
Μεβλούτ, γέννησις τοῦ Μωάμεθ, Ρεβὶ-οὐλ-ἐββὲλ 12 (Μαΐου 4).
Οὔτς-ἀϊλάρ, Ρετζὲπ 1 (Αὐγούστου 18).
Λεϊλέϊ-μιρὰτς-σερίφ, Ρετζὲπ 26 (Σεπτεμβρίου 13).
Λεϊλέϊ-μπεράτ, Σαμπὰν 15 (Ὀκτωβρ. 1).

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ ΤΟΥ 1905

Κατὰ τὸ ἔτος 1905 θὰ συμβῶσιν αἱ ἑπόμεναι τέσσαρες ἐκλείψεις:

α') ***Μερικὴ ἔκλειψις τῆς Σελήνης***, τὴν 6/19 Φεβρουαρίου, ὁρατὴ ἐν μέρει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Φάσεις τῆς ἐκλείψεως.

Εἴσοδος τῆς Σελήνης ἐν τῇ ὑποσκιάσει	ὥρ. 6	λ. 36	μ. μ.
» » » » » σκιᾷ	» 7	» 50	»
Μέσον τῆς ἐκλείψεως	» 8	» 56	»
Ἔξοδος τῆς Σελήνης ἐκ τῆς σκιᾶς	» 10	» 3	»
» » » » » ὑποσκιάσεως	» 11	» 16	»

Σκιασθήσονται τὰ 0,410 τῆς σεληνιακῆς διαμέτρου.

β') ***Δακτυλιοειδὴς ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου***, τὴν 21,6 Μαρτίου, ἀόρατος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὁρατὴ δὲ ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Αὐστραλίας.

γ') ***Μερικὴ ἔκλειψις τῆς Σελήνης***, τὴν 2/15 Αὐγούστου, ὁρατὴ ἐν μέρει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Φάσεις τῆς ἐκλείψεως.

Εἴσοδος τῆς Σελήνης ἐν τῇ ὑποσκιάσει	ὥρ. 3	λ. 4	π. μ.
» » » » » σκιᾷ	» 4	» 35	»
Μέσον τῆς ἐκλείψεως	» 5	» 37	»
Ἔξοδος τῆς Σελήνης ἐκ τῆς σκιᾶς	» 6	» 39	»
» » » » » ὑποσκιάσεως	» 8	» 10	»

Σκιασθήσονται τὰ 0,292 τῆς σεληνιακῆς διαμέτρου.

δ') ***Ὁλικὴ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου***, τὴν 17/30 Αὐγούστου, ὁρατὴ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὡς μερική, ὡς ὁλικὴ δὲ ἐκ τοῦ Καναδᾶ, τῆς Ἱσπανίας, τοῦ Ἀλγερίου καὶ τῆς Αἰγύπτου.

ΗΓΕΜΟΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

Η ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ
ΤΗΣ Α. Α. Μ.
ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΗΤ ΧΑΝ Β΄
Αὐγούστου 19

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ
ΤΗΣ Α. Α. Μ.
ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΗΤ ΧΑΝ Β΄
Ὀκτωβρίου 2

ΚΑΤ' ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ

8. Γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ***Ὀσκὰρ*** τοῦ ***Β΄***, 1829.
9. Γενέθλια πρίγκηπος τῆς Ἑλλάδος ***Νικολάου***, 1872.
14. Γενέθλια αὐτοκράτορος Γερμανίας ***Γουλιέλμου Β΄***, 1859.
20. Γενέθλια πρίγκηπος τῆς Ἑλλάδος ***Ἀνδρέου***, 1882.

ΚΑΤΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΝ

5. Ἀνάρρησις προέδρου Γαλλικῆς Δημοκρατίας ***Αἰμιλίου Λουμπέ***, 1899.
14. Γενέθλια ἡγεμόνος Βουλγαρίας ***Φερδινάνδου Α΄***, 1861.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΤΙΟΝ

14. Ἀνάρρησις βασιλέως Ρουμανίας ***Καρόλου Α΄***, 1881.
26. Γενέθλια βασιλέως Δανίας ***Χριστιανοῦ Θ΄***, 1818.
27. Γενέθλια βασιλέως Βελγίου ***Λεοπόλδου Β΄***, 1835.

ΚΑΤ' ΑΠΡΙΛΙΟΝ

8. Γενέθλια βασιλέως Ρουμανίας ***Καρόλου Α΄***, 1839.
19. Ἀνάρρησις Σάχου Περσίας ***Μουζαφερεδὶν***, 1896.

ΚΑΤΑ ΜΑΪΟΝ

4. Γενέθλια βασιλέως Ἱσπανίας ***Ἀλφόνσου ΙΓ΄***, 1886.
6. Γενέθλια αὐτοκράτορος Ρωσσίας ***Νικολάου Β΄***, 1868.
25. Ἀνάρρησις ***Γεωργίου*** τοῦ ***Α΄***, βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, 1863.
26. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄*** ὡς βασιλέως Οὐγγαρίας, 1867.

ΚΑΤ' ΙΟΥΝΙΟΝ

2. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Γερμανίας ***Γουλιέλμου Β΄***, 1888. Γενέθλια πριγκηπίσσης ***Σοφίας***, 1870.
21. Ἐπετηρὶς τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, 1776.

25. Ἀνάρρησις ἡγεμόνος Βουλγαρίας ***Φερδινάνδου Α΄***, 1887.

ΚΑΤΑ ΙΟΥΛΙΟΝ

1. Ἐπέτειος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, 1789.
2. Γενέθλια Χεδίβου ***Ἀμπᾶς Χιλμῆ***, 1874.
16. Ἀνάρρησις βασιλέως τῆς Ἰταλίας ***Βίκτωρος Ἐμμανουήλ***, 1900.
19. Γενέθλια πρίγκηπος τῆς Ἑλλάδος ***Χριστοφόρου***, 1888.
21. Γενέθλια διαδόχου τῆς Ἑλλάδος ***Κωνσταντίνου***, 1868.

ΚΑΤ' ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ

2. Ἀνάρρησις ἡγεμόνος Μαυροβουνίου ***Νικολάου Α΄***, 1860.
5. Γενέθλια αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄***, 1830.
18. Γενέθλια βασιλίσσης Ὁλλανδίας ***Βιλελμίνης***, 1880.
22. Γενέθλια βασιλίσσης Ἑλλάδος ***Ὀλγας***, 1851.
25. Γενέθλια Σάχου Περσίας ***Μουζαφερεδίν***, 1853.

ΚΑΤΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΝ

5. Ἀνάρρησις βασιλέως Σουηδίας καὶ Νορβηγίας ***Ὀσκὰρ Β΄***, 1872.
15. Γενέθλια βασιλέως Πορτογαλλίας ***Καρόλου Α΄***, 1863.
24. Γενέθλια ἡγεμόνος Μαυροβουνίου ***Νικολάου Α΄***, 1841.

ΚΑΤ' ΟΚΤΩΒΡΙΟΝ

6. Ἀνάρρησις βασιλέως Πορτογαλλίας ***Καρόλου Α΄***, 1889.
20. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Ρωσσίας ***Νικολάου Β΄***, 1894.
27. Ἀνάρρησις βασιλέως Ἀγγλίας ***Ἐδουάρδου Ζ΄***, 1901.
29. Γενέθλια βασιλέως Ἰταλίας ***Βίκτωρος Ἐμμανουήλ***, 1869.

ΚΑΤΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΝ

2. Ἀνάρρησις βασιλέως Δανίας ***Χριστιανοῦ Θ΄***, 1863.
10. Ἀνάρρησις βασιλίσσης Ὁλλανδίας ***Βιλελμίνης***, 1890.
19. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄***, ὡς αὐτοκράτορος Αὐστροουγγαρίας, 1848.
27. Ἀνάρρησις βασιλέως Βελγίου ***Λεοπόλδου Β΄***, 1865.
28. Γενέθλια βασιλέως Ἀγγλίας ***Ἐδουάρδου Ζ΄***, 1841.

ΚΑΤΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΝ

12. Γενέθλια βασιλέως Ἑλλάδος ***Γεωργίου Α΄***, 1845.
18. Γενέθλια προέδρου Γαλλ. Δημοκρατίας ***Ἀιμιλίου Λουμπέ***, 1838.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΙΩΝΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΕΥΕΡΓΕΤΑΣ

ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ

Τὸν λαμπρότερον ὕμνον, τὸν ἁρμόζοντα εἰς τὸν ὑπέροχον ὁμογενῆ, θαναμέλπῃ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα μόνον ἡ πάνδημος εὐγνωμοσύνη. Καὶ τὸ σεμνὸν μνημόσυνον, τὸ τελούμενον ἐδῶ ὑπὸ τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων,*** λαμπρύνει ἐπὶ μᾶλλον μία ταχυπέτις ἀναλαμπὴ ἀπὸ τὸν σελαγιστὸν φωτοστέφανον, μὲ τὸν ὁποῖον περιέζωσε τὴν κορυφὴν τοῦ ἀειμνήστου ***Γεωργίου Ζαρίφη*** τὸ ἡμέτερον ἔθνος.

Δὲν θἀναγραφῶσιν ἐδῶ λόγοι ἐπιμνημόσυνοι καὶ πανηγυρικοί. Ἐξυπακούεται ὁ διθύραμβος τῆς καλοσύνης, καὶ μόνον ὅταν προφέρωμεν τὸνομα ***Γεώργιος Ζαρίφης.***

Ὁ βίος καὶ ἡ δρᾶσις αὐτοῦ ἀποτελεῖ σταθμὸν ἀγαθοεργοῦ σταδιοδρομίας εἰς τὴν βιοτικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἡμετέρας φυλῆς, τὴν ὁποίαν ἰδεωδῶς ἐλάτρευσεν ὁ μέγας φιλάνθρωπος. Καὶ ὅταν μίαν ἡμέραν μὲ πνεῦμα δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης ἀνταλλάξουν ἀδελφικὸν φίλημα οἱ λαοὶ τῆς γῆς, ἡ ἀνθρωπότης θἀποστηθίσῃ τὴν ἱστορίαν του, διότι αἱ ἔξοχοι ἀρεταὶ αὐτοῦ ἀπετύπωσαν ζωηρὰν καὶ ἀναλλοίωτον ἀνάμνησιν ἐκεῖ, ὅπου διηυθύνετο ὁ προορισμός του ὁ ἱερός, εἰς τὴν συνείδησιν τῆς πασχούσης κοινωνίας, τὴν ὁποίαν συνέδραμε καὶ ἀνεκούφισε μὲ χριστιανικὸν ἱπποτισμὸν ὁ εὐγενὴς κοσμοπολίτης.

Εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦτο πανηγυρίζει θριαμβευτικῶς ἡ φιλανθρωπία. Καὶ προσέρχονται νοερῶς ὅλοι οἱ εὐεργετηθέντες ὑπ' αὐτοῦ καὶ συρρέουν πάντες οἱ περιθαλπόμενοι εἰς τὰ ***Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα*** καὶ παρευρίσκονται εἰς τὴν τελετὴν αὐτὴν τὰ πλήθη τῶν μαθητῶν, οἵτινες διὰ τῶν κληροδοτημάτων αὐτοῦ τροφοδοτοῦνται δαψιλῶς μὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως, καὶ ὅλοι κομίζουν λιβανωτὸν εὐωδέστατον, τὰ οὐράνια μῦρα τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς ἐθνικῆς, κἐν ἀγαλλιάσει χαιρετίζουν εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ *τὸν φιλόστοργον*

πατέρα τῶν δυστυχῶν, τοῦ ὁποίου τὴν μεγαλοψυχίαν, μὲ ὅλον τὸ ἄνθισμα καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς, ὡς ἅγιον ἔμβλημα ἐκληρονόμησεν ἡ γενεά του, ἡ γενεὰ τοῦ ***Γεωργίου Ζαρίφη*** ἡ εὐλογημένη.

ἰ.π.ἰ. (β.)

ΑΜΠΡΟΥΖΗΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ

Ἡ χαριτωμένη νύμφη τοῦ Αἰγαίου ἔχει ὅλα τὰ δικαιώματα νὰ καυχᾶται καὶ διὰ τἄπειρα θέλγητρά της καθὼς καὶ διὰ τὰ φιλότιμα τέκνα της. Τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς μυροβολούσης νήσου, τῆς Χίου τῆς ἀνθοστεφοῦς, εἰς τὸ ὁποῖον νομίζομεν ὅτι ἐγκλείεται ἡ αἰωνίως χλοάζουσα ὡραιότης τῶν Ἠλυσίων, τόνομα τοῦτο εἶναι στενότατα συνδεδεμένον μὲ τὴν προοδευτικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἡμετέρου Γένους.

Εἰς τὸ μαλακὸν κεἰμήλιον κλῖμά της, εἰς τοὺς εὐθαλεῖς καὶ ἀμαράντους λειμῶνάς της, δὲν ἀκμάζουν μόνον τὰ χρυσόκαρπα ἑσπεριδοειδῆ καὶ ἡ φαιδρὰ μυρσίνη καὶ ἡ ἐλαία ἡ σεμνή, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων ἀνέβλυσεν εἰς τοὺς κόλπους της κἐξεχύθη ἀπὸ καλὰς καρδίας διαυγεστάτη καὶ ἄφθονος.

Τοὺς Χίους τοὺς πολυταλάντους, τοὺς Χίους τοὺς μεγαλοψύχους μὲ τοὺς πακτωλοὺς τοῦ χρυσοῦ εἰς τὰ θυλάκια καὶ μὲ τὴν νεστόρειον σωφροσύνην ὑπὸ τὸ κρανίον, ἡ νεωτέρα ἱστορία μας θὰ τοὺς στεφανώσῃ ὅλους εἰς τὸν βωμὸν τῆς τιμῆς ἕνα πρὸς ἕνα. Ἐλάτρευσαν μὲ αὐταπαρνησίαν τὴν φυλήν των, ἔδωκαν ὅ,τι εἶχαν καὶ ὅ,τι ἠμποροῦσαν διὰ τὴν εὐτυχίαν της καὶ τὸ στεφάνωμά των εἶναι καθῆκον, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποίου ἀκτινοβολεῖ ὁλοκλήρου ἔθνους ἡ ὀλβιότης.

Στεφανωμένος ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, οἱονεὶ νἀπεσπάσθη πρὸς στιγμὴν ἀπὸ τὴν χορείαν τῶν ἄλλων ἐκλεκτῶν συμπολιτῶν του, μᾶς ἀτενίζει εἰς τὴν σελίδα αὐτὴν ζωγραφιστὸς ὁ σεβαστὸς ***Ἀμπρουζῆς Μαυρογορδᾶτος.*** Εἰς τὸ ἥμερον βλέμμα του τῆς ὡραίας πατρίδος του ὅλον τὸ φῶς σελαγίζει καὶ ἱλαρύνει τὴν γεροντικήν του ὄψιν μὲ τὴν χάριν κἄποιας ἀγγελικῆς νεότητος ἡ ἀληθινὴ χριστιανικὴ καλοσύνη. Καὶ εἶναι αὐτὸς ὁ γεραρὸς θεμελιωτὴς τῆς γενεᾶς τῶν συγχρόνων ***Μαυρογορδάτων,*** οἱ ὁποῖοι τὴν χαράν των ἔχουσιν ἑδραιώσει εἰς τὴν ἀνεξάντλητον φιλανθρωπίαν.

Τόνομα τοῦ γερασμίου γενάρχου, τοῦ ***Ἀμπρουζῆ Μαυρογορδάτου,*** ὅστις μὲ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὰ ***Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα*** ἐκληροδότησεν εἰς τὰ τέκνα του καὶ τὸ ἐξαίρετον χαρακτηριστικὸν τῆς ἰδιοσυγκρασίας του — τὴν γενναιότητα *πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν* — εὐλαβῶς καἰωνίως θὰ εὐλογοῦν οἱ ξενιζόμενοι εἰς τὰ ἐν Ἑπταπυργίῳ ἰατρεῖά μας.

ἰ.π.ἰ. (β.)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ

Ὁ Συγγρός! Μὲ τὴν ἠχηρὰν μουσικὴν τοῦ δημοφιλήτου ὀνόματός του ἀναπολοῦμεν τὸν ἦχον τῶν χρυσῶν ταλλήρων, τὰ ὁποῖα ρέουν ραγδαίως καὶ ἀστείρευτα ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας τῶν κοινωνιῶν, καὶ νομίζομεν ὅτι ἀντιπαρέρχεται πρὸ ἡμῶν ἓν ὑπερήφανον ἀνάστημα, ὡραιομέτωπος ἄρχων, σπείρων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐλέη ἀνεξάντλητα καὶ θαυματουργῶν μὲ τὴν γοητείαν τοῦ πλούτου του. Φανταζόμεθα ὅτι ὅπου διευθύνει τὰ προστάγματά του ἀνεγείρονται Παρθενῶνες, οἰκοδομοῦνται ἄσυλα εὐαγῆ, θεμελιοῦνται τεμένη τῶν τεχνῶν πάγκαλα. Καὶ ἂν τυχὸν ὁ ἄρχων αὐτὸς πατήσῃ ἐπὶ αὐχμηρᾶς ἐρήμου καὶ τοξεύσῃ μὲ τὸ βλέμμα του τὸ φωτεινὸν τὰς χέρσους κοιλάδας καὶ τοὺς στείρους ἀγρούς, ἐκεῖ, εἰς ἀπεράντους ἐκτάσεις, μετ' ὀλίγον χρόνον ἀναφύεται βλάστησις παχυτάτη, βελάζουν ἀγέλαι ἀναρίθμοι γαλακτοφόρων ἀμνάδων καὶ εἰς πλάτος πολὺ ἐκπηγάζουν λίμναι διαυγεῖς καὶ κρυστάλλιναι, ὅπου ἀπὸ πυκνοφύλλους κλώνους ἐγκατοπτρίζονται χρυσαῖ κεὔχυμοι αἱ ὀπῶραι τῶν δένδρων τῶν καρποφόρων. Καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι εἰς τὴν διάβασιν τοῦ καλοῦ ἄρχοντος ἐξαστράπτει χάρις θεϊκὴ καὶ ὅτι ἀνοίγει τὸν δρόμον του τῆς δημιουργίας ἡ δύναμις.

Τοιοῦτος ἄρχων, εὐεργετικὸς ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις καὶ καλλιτέχνης εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ θησαυροῦ του, ὑπῆρξεν ὁ ***Ἀνδρέας Συγγρὸς*** καὶ τὴν φιλανθρωπίαν του γενναίαν εἰς δωρεὰς προσείλκυσαν καὶ τὰ ἡμέτερα Νοσοκομεῖα. Διὰ τοῦτο τόνομά του ἀναγράφεται ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὸν ὑψηλὸν τύμβον τῶν Εὐεργετῶν τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*** καὶ τὸ Ἔθνος θἀναγινώσκῃ αὐτὸ μὲ σεβασμὸν βαθύν.

ἰ.π.ἰ. (β.)

ΣΕΛΙΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΗ

Ὅσοι ἀπέθανον ἐκπληροῦντες τὸ καθῆκον αὐτῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων.

1. Ὁ ἰατρὸς ***Κ. Παλατίδης,*** ἐξ ὀστρακιᾶς.
2. Ὁ ἰατρὸς ***Π. Μιχαηλίδης,*** ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.
3. Ἱερεὺς ***Βασίλειος Ἀλβανός*** εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῷ 1863 καὶ ἀπέθανεν ἐκ χολέρας τῷ 1865.
4. ***Δημήτριος Κουρτέσης,*** ἀρχιμάγειρος· εἰσῆλθε τῷ 1860, ἀπέθανε τῷ 1865 ἐκ χολέρας.
5. ***Βασίλειος Βούλγαρης*** εἰσῆλθε τῷ 1848 εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὡς νοσοκόμος τοῦ φρενοκομείου καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ φρενοβλαβοῦς τῷ 1869.
6. ***Δημήτριος Σαμακοβλῆς*** εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῷ 1863 ὡς νοσοκόμος καὶ ἐφονεύθη τῷ 1867 ὑπὸ καταδίκου νοσηλευομένου ἐν τῷ Νοσοκομείῳ.
7. ***Ἀγγελῆς Παλάγκαλης*** εἰσῆλθε τῷ 1868 ὡς νοσοκόμος· ἀπέθανεν ἐκ φυματιώσεως.
8. ***Νικόλαος Ζάχος*** εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῷ 1877 ὡς νοσοκόμος καὶ ἀπέθανεν ἐκ χολέρας τῷ 1894.
9. ***Ἀναστάσιος Ἀνατολίτης*** εἰσῆλθε τῷ 1878· ἀπέθανε τῷ 1888 ἐκ φυματιώσεως.
10. ***Παῦλος Τραπεζανλῆς*** εἰσῆλθε τῷ 1878 ὡς νοσοκόμος καὶ ἀπέθανε τῷ 1881 ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.
11. ***Εὐφημία Μπατεμτζῆ*** εἰσῆλθε τῷ 1880 ὡς νοσοκόμος τοῦ φρενοκομείου καὶ ἀπέθανε τῷ 1895 δηχθεῖσα ὑπὸ φρενοβλαβοῦς.
12. ***Ἰωάννης Μαυρόπουλος*** εἰσῆλθε τῷ 1880 ὡς νοσοκόμος τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐν ἀρχῇ καὶ εἶτα τοῦ Φρενοκομείου· ἀπέθανε τῷ 1890 ἐκ φυματιώσεως (ἀδελφὸς τοῦ μακαρίτου ἀρχειοφύλακος Γ. Μαυροπούλου).
13. ***Γεώργιος Ρίζας,*** μαθητὴς τοῦ Ὀρφανοτροφείου· εἰσῆλθε τῷ 1880 ἐν βοηθητικαῖς ὑπηρεσίαις τοῦ Νοσοκομείου πρῶτον καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐγένετο ἀρχινοσοκόμος τοῦ τμήματος τῶν φυματικῶν. Ἀπέθανε τῷ 1904 ἐκ φυματιώσεως.
14. ***Γεώργιος Σταύρου*** εἰσῆλθε τῷ 1880 ὡς νοσοκ. καὶ ἀπέθανε τῷ 1888 ἐκ φυματιώσ.
15. ***Αἰκατερίνη Ἀγαθαγγέλου*** εἰσῆλθε τῷ 1880 ὡς φρενοκ. καὶ ἀπέθανε τῷ 1900 ἐκ φυματ.
16. ***Παντελῆς Βάγκαλης*** εἰσῆλθε τῷ 1882 ὡς νοσοκ. καὶ ἀπέθανε τῷ 1890 ἐκ φυματ.
18. ***Ἀνδρέας Βενίρης*** εἰσῆλθε τῷ 1883 ὡς ἀρχινοσοκόμος τῆς χειρουργικῆς. Ἀπέθανε τῷ 1900 ἐκ φυματιώσεως.
19. ***Λεμονία Ματσίνη*** εἰσῆλθε τῷ 1884 ὡς νοσοκ. καὶ ἀπέθανε τῷ 1900 ἐκ φυματ.
19. ***Εὐστράτιος Χῖος*** εἰσῆλθε τῷ 1886 ὡς νοσοκ. καὶ ἀπέθανε τῷ 1888 ἐκ φυματ.
20. ***Ἐμμανουὴλ Ξενοφῶντος*** εἰσῆλθε τῷ 1890 ὡς νοσοκ. καὶ ἀπέθανε τῷ 1897 ἐκ φυματ.
21. ***Ἐμμανουὴλ Μαλῆς*** εἰσῆλθε τῷ 1892 ὡς νοσοκόμος καὶ εἶτα ἐγένετο ἀρχινοσοκόμος. Ἀπέθανε τῷ 1902 ἐκ φυματιώσεως.
22. ***Ἀπόστολος Σαράντης,*** μαθητὴς τοῦ Ὀρφανοτροφείου· εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῷ 1901 ὡς βοηθὸς θερμαστής· ἀπέθανε τῷ 1902 ἐκ τετάνου.
23. ***Ἀπόστολος Οἰκονόμου*** εἰσῆλθε τῷ 1902 ὡς νοσοκόμος καὶ ἀπέθανε τῷ 1903 ἐξ εὐφλογίας.
24. ***Παναγιώτης Τσάμης*** εἰσῆλθε τῷ 1899 καὶ ἀπέθανε τῷ 1904 ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

SISMANOGLIO

Η Α. Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΦΩΤΙΟΣ

Η Α. Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΔΑΜΙΑΝΟΣ

SISMANOGLIO

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης **ΙΩΑΚΕΙΜ ὁ Γ'**, *πρόεδρος*.

Μέλη:

1. Ὁ Ἐφέσου ***Ἰωακείμ***.
2. Ὁ Νικομηδείας ***Φιλάρετος***.
3. Ὁ Ρόδου ***Ἰωακείμ***.
4. Ὁ Σερρῶν ***Γρηγόριος***.
5. Ὁ Μιτυλήνης ***Κύριλλος***.
6. Ὁ Διδυμοτείχου ***Φιλάρετος***.
7. Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ***Κωνσταντῖνος***.
8. Ὁ Δυρραχίου ***Προκόπιος***.
9. Ὁ Βελεγράδων ***Βασίλειος***.
10. Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ***Κωνστάντιος***.
11. Ὁ Ἐλευθερουπόλεως ***Πανάρετος***.
12. Ὁ Κρήνης ***Θεόκλητος***.

Τῇ 1η Ἰουλιου 1904.

Ἀρχιγραμματεὺς Ἀρχιμανδρίτης ***Γεννάδιος Ἀλεξιάδης***.

Ὑπογραμματεὺς ἱεροδιάκονος ***Ἀθανάσιος Πιπέρας***.

Βοηθὸς γραμματεὺς ἱεροδιάκονος ***Ἀπόστολος Τρύφωνος***.

Δικαστικὸς Γραμματεὺς ***Ἀρμόδιος Χαμουδόπουλος***.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεδριάζει τακτικῶς τρὶς τῆς ἑβδομάδος, ἀσχολουμένη κατὰ Τρίτην μὲν καὶ Πέμπτην περὶ διοικητικῶν ὑποθέσεων, κατὰ Σάββατον δὲ περὶ δικαστικῶν ὡς Ἐφετεῖον καὶ Ἀκυρωτικόν.

ΔΙΑΡΚ. ΕΘΝ. ΜΙΚΤΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

1. Ὁ Μιτυλήνης ***Κύριλλος***, *πρόεδρος*.
2. Ὁ Διδυμοτείχου ***Φιλάρετος***.
3. Ὁ Κρήνης ***Θεόκλητος***.
4. Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ***Κωνστάντιος***.
5. ***Νικ. Κοσμᾶ*** πισσᾶς.
6. ***Ι. Ἰωαννίδης***, βέης.
7. ***Ἀρ. Κυριακοῦ***.
8. ***Ἀλ. Σινιόσογλους***.
9. ***Π. Χρυσός***.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Νικομηδείας Φιλόθεος

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Τραπεζοῦντος
κ. Κωνστάντιος

10. ***Μ. Πορτοκάλογλους.***
11. ***Ἄγγελος Ἰωαννίδης.***
12. ***Κ. Ταχιντζῆς.***

Α΄ Γραμματεύς, νομικὸς σύμβουλος καὶ *συμβολαιογράφος* ***Π. Νικολόπουλος.***
Β΄ Γραμματεὺς ***Ἀλκ. Μαυράκης.***
Βοηθὸς ***Κωνστ. Βοσνάκος.***

Τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον συνεδριάζει τακτικῶς δὶς τῆς ἑβδομάδος κατὰ πᾶσαν Τετάρτην, ὡς δικαστήριον ἐπὶ ὑποθέσεων ὑλικῆς φύσεως, καὶ κατὰ πᾶσαν Παρασκευὴν ὡς διοικητικὸν σῶμα. Ἐν σπουδαίαις δὲ ὑποθέσεσι συνεδριάζει μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅτε λέγεται *συνεδρίασις τῶν Δύο Σωμάτων.*

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Μέλη.

Ὁ πρῴην Δρυινουπόλεως ***Γρηγόριος,*** *πρόεδρος.*

Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος.***
Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμανδρίτης ***Γεννάδιος.***
Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ***Λαυρέντιος.***
Ἀρχιμανδρ. ***Αἰμιλιανὸς Δάγγουλας.***
Ὁ Μ. Κατηχητὴς ***Ἀλέξανδρος Ζῶτος.***
Α΄ Γραμματεὺς ***Ἁρμόδιος Χαμουδόπουλος.***
Β΄ Γραμματεὺς ***Ἀντώνιος Γαζιάδης.***

Τὸ Πνευματικὸν Δικαστήριον συνεδριάζον τακτικῶς κατὰ πᾶσαν Δευτέραν δικάζει πρωτοδίκως τὰς συζυγικὰς ἢ ἐκ μνηστείας διαφορὰς ὡς καὶ τὰς ἐπὶ ἀναγνωρίσει ἢ ἀκυρώσει γάμου τοιαύτας.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΙΑ

Μέγας Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος.***
Α΄ Γραμματεὺς ***Ἁρμόδιος Χαμουδόπουλος.***
Β΄ Γραμματεῖς ἱεροδ. ***Ἀθηναγόρας*** καὶ ***Ἀντώνιος Γαζιάδης,*** ὁ καὶ πριμηκήριος.
Βοηθὸς καὶ Κωδικογράφος ***Χριστόδουλος.***

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Μιτυλήνης
κ. Κύριλλος

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Διδυμοτείχου
κ. Φιλάρετος

ΜΕΓΑΛΗ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΙΑ

Μ. Ἀρχιδιάκονος ***Λαυρέντιος.***
Δευτερεύων ***Βενιαμίν.***
Τριτεύων ***Ἱερόθεος.***

Α΄ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Διευθυντὴς ***Ι. Δ. Τανταλίδης.***
Β΄ Γραμματεὺς ***Μάρκος Βασιλείου*** καὶ ***Χρῆστος Παπαϊωάννου.***
Γ΄ Γραμματεῖς ***Γεώργιος Δεμονίδης*** καὶ ***Νεοπτόλ. Καρατζᾶς,*** *βοηθός.*

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΠΟΥΚΕΧΑΓΙΑ

Ὁ ἐξοχ. ἄρχων Καπουκεχαγιᾶς ***Ἀντώνιος Οἰκιάδης*** ἐφέντης.
Σπυράκης ἐφέντης ***Κωνσταντινίδης,*** βοηθός.

ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Διευθυντὴς ***Ἰωάννης Χλωρὸς*** ἐφέντης.
Γραμματεῖς: ***Ἀλέξανδρος Ξανθόπουλος*** καὶ ***Θεόδ. Φαρμακόπουλος.***

Διευθυντὴς ἐπὶ τῶν διαβατηρίων ***Σωτήριος Κωνσταντινίδης.***
Γραμματεῖς: ***Παῦλος Κέπετζης*** καὶ ***Θεόδωρος Κωνσταντινίδης.***
Διευθυντὴς ἐπὶ τῶν ἱλμουχαμπερίων ***Ἀριστόδημος Ζαχαριάδης*** καὶ βοηθὸς ***Κωνστ. Στυψίδης.***

ΕΘΝΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ

Συμεὼν Παπαδάκης, *ταμίας.*
Κωνστ. Σαραφιανός, *λογιστής.*

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

Ἰωάννης Σταυρίδης, *διευθυντής.*
Γεώργιος Βρυέννιος, *βοηθός.*

ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ

Ἀρχιμανδρίτης ***Καλλίνικος Δελικάνης,*** *ἀρχειοφύλαξ.*

ΛΗΞΙΑΡΧΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Νικόλαος Παγανᾶς, ληξίαρχος.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Χίου
κ. Κωνσταντῖνος

ΜΕΓΑΚΟ SISMANOGLIO

Ὁ Σεβ. μητροπολ. Γάνου καὶ Χώρας κ. Κωνσταντῖνος

ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ***Κωνστάντιος***, *πρόεδρος.*
Ὁ Σάρδεων ***Μιχαήλ.***
Ὁ Συννάδων ***Εὐγένιος.***
Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος.***
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ***Γεννάδιος.***
Ὁ Μ. ἀρχιδιάκονος ***Λαυρέντιος.***
Ἀρχιμ. Ἀθανάσιος ***Λάσκαρης.***
Γραμματεὺς ὁ Δευτερεύων ***Βενιαμίν.***

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος ***Βρυέννιος***, *πρόεδρος.*
Ὁ Σάρδεων ***Μιχαήλ.***
Ἄγγελος Ἰωαννίδης.
Ἰωάννης Χατζόπουλος.
Ἰωάννης Σιώτης.
Ἀλέξ. Ζαμαρίας.

Γραμματεὺς καὶ γενικὸς ἐπόπτης Ἀρχιμανδρίτης ***Γρηγόριος Παπαδόπουλος.***
Εἰδικὸς ἐπόπτης ***Θεόδ. Παπαθεοδώρου.***

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ «ΕΚ. ΑΛΗΘΕΙΑΣ» ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡ. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ***Κωνσταντῖνος***, *πρόεδρος.*
Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος***, *ταμίας.*
Ὁ Ἀρχιγρ. Ἀρχιμ. ***Γεννάδιος Ἀλεξιάδης.***
Ἐπίτιμος Διευθυντὴς καὶ Συντάκτης ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χ. Μ. Ε. ***Μανουὴλ Ἰ. Γεδεών.***
Συντάκτης καὶ Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς ***Ἰάκωβος Βασιάδης*** καὶ λογιστὴς ***Δημ. Γ. Γερακάρης.***

ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος.***
Συμεὼν Παπαδάκης.
Νικόλαος Νικολαΐδης, *γραμματεύς, ὁ καὶ ἐξελεγκτὴς τῶν ἐκκλησιαστικῶν λογαριασμῶν.*

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Βελεγράδων κ. Βασίλειος

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως κ. Λουκᾶς

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ

Ὁ Βελεγράδων ***Βασίλειος***, *πρόεδρος.*
Ὁ Ἐλευθερουπόλεως ***Πανάρετος.***
Κ. Ταχιντζῆς.
Συμεὼν Παπαδάκης.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ

Ὁ Δυρραχίου ***Προκόπιος***, *πρόεδρος.*
Ἄγγελος Ἰωαννίδης.
Βλαδίμηρος Μιρμίρογλους.
Δημήτριος Κωνσταντινίδης.
Ἰωάννης Κανδήλης.
Ἰωάννης Ἀσπριώτης, *γραμματεύς.*

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΕΡΑΝΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Μιτυλήνης ***Κύριλλος***, *πρόεδρος.*
Α. Σινιόσογλους, *ταμίας.*
Θ. Χρυσοστόμου.
Ν. Φερμάνογλους.
Ν. Νικολαΐδης.
Σάββας Φουρτουνιάδης, *γραμματεύς.*

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ

Ὁ Βελεγράδων ***Βασίλειος***, *πρόεδρος.*
Γ. Βογιατζόγλους.
Στ. Ἠλιάδης, *ταμίας.*

Ν. Νικολαΐδης.
Κ. Παπάζογλους.
Ι. Οὐστουρατζόγλους.
Δ. Ἀλγιαννάκης, *γραμματεύς.*
Μ. Ἱεροκήρυξ ἀρχιμ. ***Γρηγόριος Κωνσταντινίδης.***
Μ. Ἐκκλησιάρχης Ἱεροδ. ***Καλλίνικος.***

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ

Ὁ Μ. Ἀρχιμανδρ. ***Νικόδημος Νεοκλῆς.***
Ὁ Μ. Σύγκελλος ***Γρηγόριος.***
Ἱερομόναχος ***Σωφρόνιος.***
» ***Γαβριήλ.***
» ***Δωρόθεος.***
» ***Ἀντώνιος.***

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ

Γεώργιος Βιολάκης, *πρωτοψάλτης.*
Ἀριστ. Νικολαΐδης, *λαμπαδάριος.*
Ἰάκ. Ναυπλιώτης, *α΄ δομέστικος.*
Κωνστ. Κλάββας, *β΄ δομέστικος.*

Ὁ Σεβ. μητροπ. Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνστάντιος

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ

ΕΦΟΡΕΙΑΙ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ὁ Ἐφέσου **Ἰωακείμ**, *πρόεδρος*.
Ὁ Ρόδου **Ἰωακείμ**.
Ὁ Διδυμοτείχου **Φιλάρετος**, *ταμίας*.
Ὁ Δυρραχίου **Προκόπιος**.
Ἀλέξανδρος Βρυέννιος, *γραμματεὺς τῆς Ἐφορείας*.
Ὁ Σταυρουπόλεως **Ἀπόστολος**, *διευθυντής*.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ὁ Διδυμοτείχου **Φιλάρετος**.
Παναγιώτης Χρυσός.
Ἰωάννης Χατζόπουλος.
Ἰωάννης Σιώτης.
Κωνστ. Σ. Κέπετζης.
Ὁ Σάρδεων **Μιχαήλ**, *Σχολάρχης*.
Λεωνίδας Ζαρίφης, *ἐπίτιμος ἰσόβιος ἔφορος*.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΘΝ. ΖΑΠΠΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ

Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης **Κωνστάντιος**, *πρόεδρος*.
Γιάγκο βὴς **Ἰωαννίδης**.
Α. Παντζίρης βὴς.
Β. Δεσίρης.
Ἰ. Ἠλιάσκος.
Γ. Ἀποστολίδης.
Γ. Νούλης.
Εὐθαλία Ἀδάμ, *διευθύντρια*.
Ἑλένη Στρούβαλη, *ὑποδιευθύντρια*.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΘΝ. ΙΩΑΚΕΙΜ. ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ

Ὁ Σερρῶν **Γρηγόριος**, *πρόεδρος*.
Α. Σινιόσογλους.
Κ. Ζαχαριάδης.
Φραγκίσκος Μεζίκης.
Γρηγόριος Μαρσάν.
Κορνήλιος Σπαθάρης.
Χαράλ. Ραμφιάδης.
Ἰουστίνη Λαγουδάκη, *διευθύντρια*.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΜΑΡΑΣΛΗ

Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος **Καλλίνικος**, *πρόεδρος*.
Θ. Θεοδοσιάδης, *ταμίας*.
Ι. Τζεράχογλους.
Ν. Φερμάνογλους.
Στ. Ἠλιάδης.
Ἀλέξ. Δημητριάδης, *διευθυντής*.

Ὁ Σεβ. μητροπολ. Κρήνης καὶ Ἀνέων κ. Θεόκλητος

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΙΓΕΝΕΙΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

Ὁ Γάνου καὶ Χώρας **Κωνσταντῖνος**, *πρόεδρος*.
Μ. Πορτοκάλογλους.
Ἀλέξ. Τζαμφετζῆς.
Ἀθαν. Σταμπολίδης.
Κωντ. Σαραφιανός, *ταμίας*.
Διευθύντρια .....

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Ὁ Ἐφέσου **Ἰωακείμ**, *πρόεδρος*.
Μ. Ψαλίδας, **Μ. Πορτοκάλογλους**, *ἀντιπρόεδροι*.
Ν. Χατζόπουλος, *ταμίας*.
Σ. Καραθεοδωρῆς, *γεν. γραμματεύς*.
Σ. Ναρλῆς.
Ζ. Φυτίλης.
Δ. Καζανόβα.
Η. Ἠλιάσκος.
Σ. Παντερμαλῆς.
Σ. Νομικός.
Α. Σιφναῖος.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

Ὁ Διδυμοτείχου **Φιλάρετος**, *πρόεδρος*.
Λεωνίδας Ζαρίφης.
Ἰ. Ἰωαννίδης, *βὴς*.
Ἰ. Χατζόπουλος.
Θρασύβουλος Ψάθης, *ταμίας*.
Δ. Μάγκος.
Δ. Καζανόβα, *Γεν. γραμματεύς*.
Κ. Ψωμάδης, *Διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου*.
Α. Ι. Ἀριστοκλῆς, *γραμματεὺς τῆς Ἐφορείας*.

ΟΙ ΥΠΟ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

1. **Ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ** (Ὡρολογᾶς), ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀνατολῆς. Ἐξελέγη μητροπολίτης Κορυτσᾶς τῷ 1895. Καισαρείας τῷ 1902.

2. **Ὁ Ἐφέσου ΙΩΑΚΕΙΜ** (Εὐθυβούλης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀσίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως τῷ 1884. Ἐφέσου (ἀπὸ Χαλκηδόνος) τῷ 1897.

Ἔχει ἐπίσκοπον ἕνα: **Τὸν Ἀνέων ΑΝΘΙΜΟΝ** (Χειμώνιον).

3. **Ὁ Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστοῦ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ** (Καλλίδης), πρόεδρος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἔξαρχος πάσης Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ τῷ 1875. Μητροπολίτης Ἡρακλείας (ἀπὸ Ἰωαννίνων) τῷ 1902.

Ἔχει ἐπισκόπους δύο: **τὸν Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως ΣΜΑΡΑΓΔΟΝ** (Χατζῆ Εὐσταθίου), χειροτονηθέντα τῷ 1900. **Τὸν Μετρῶν καὶ Ἀθύρων ΙΩΑΚΕΙΜ**, μετατεθέντα ἀπὸ τῆς Πολυανῆς.

Κοσμᾶ πασᾶς
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

4. **Ὁ Κυζίκου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ** (Μεγακλῆς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Ἑλλησπόντου. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σισανίου τῷ 1882. Κυζίκου (ἀπὸ Θεσσαλονίκης) τῷ 1903.

5. **Ὁ Νικομηδείας ΦΙΛΟΘΕΟΣ** (Βρυέννιος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σερρῶν τῷ 1875. Νικομηδείας τῷ 1877.

6. *Ὁ Νικαίας* **Ιερώνυμος** (Γοργίας), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Μαρωνείας τῷ 1877. Νικαίας (ἀπὸ Ἡρακλείας) τῷ 1902.

7. *Ὁ Χαλκηδόνος* **Γερμανος** (Καβακόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Κύου τῷ 1867. Χαλκηδόνος (ἀπὸ Ἡρακλείας) τῷ 1897.

8. Ὁ *Δέρκων* **Καλλινικος** (Φωτιάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Βοσπόρου Θρακικοῦ καὶ Κυανέων. Ἐξελέγη μητροπολίτης Θεσσαλονίκης τῷ 1878. Δέρκων τῷ 1884.

9. *Ὁ Θεσσαλονίκης* **Αλεξανδρος** (Ρηγόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Θετταλίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Λιτῆς τῷ 1881. Θεσσαλονίκης (ἀπὸ Νεοκαισαρείας) τῷ 1903.

Ἔχει ἐπισκόπους πέντε: α') *τὸν Κίτρους* **Παρθενιον** (Βαρδάκαν), χειροτονηθέντα τῷ 1904. β') *τὸν Καμπανίας* **Παρθενιον** (πρώην Κισσάμου καὶ Σελίνου). γ') *τὸν Πολυανῆς καὶ Βαρδαριωτῶν* **Παρθενιον**, χειροτονηθέντα Δαφνουσίας ἐπίσκοπον τῷ 1895 καὶ μετατεθέντα εἰς Πολυάναν τῷ 1899. δ') *τὸν Ἀρδαμερίου* **Δωροθεον** (Μοσχίδην), μετατεθέντα τῷ 1897 ἀπὸ τῆς ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι ἐπισκοπῆς Εὐδοξιάδος. ε') *τὸν Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους* **Ιωακειμ** (Ἀναστασιάδην), πρόεδρον, πρότερον μητροπολίτην Στρωμνίτζης.

Ἰωάννης βέης Ἰωαννίδης
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

10. *Ὁ Ἀδριανουπόλεως* **Κυριλλος** (Δημητριάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἱμιμόντου. Ἐξελέγη μητροπολίτης Βάρνης τῷ 1875, πρότερον ἐπίσκοπος ὢν Μυρέων. Ἀδριανουπόλεως (ἀπὸ Λήμνου) τῷ 1890.

11. *Ὁ Ἀμασείας* **Ανθιμος** (Ἀλεξούδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Εὐξείνου Πόντου. Ἐξελέγη μητροπολίτης Βελεγράδων τῷ 1855. Ἀμασείας τῷ 1887.

12. *Ὁ Ἰωαννίνων* **Σωφρονιος** (Χρηστίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἠπείρου καὶ Κερκύρας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Βερροίας καὶ Ναούσης τῷ 1863. Ἰωαννίνων (ἀπὸ Νικαίας) τῷ 1902.

13. *Ὁ Προύσης* **Ναθαναηλ** (Παπανίκας), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Βιθυνίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σερρῶν τῷ 1879. Προύσης τῷ 1886.

14. *Ὁ Πελαγωνείας* **Ιωακειμ** (Φορόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μακεδονίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Μελενίκου τῷ 1901. Πελαγωνείας τῷ 1903.

15. *Ὁ Νεοκαισαρείας καὶ Ἰνέου* **Αμβροσιος** [(Σταυρινός), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Πόντου Πολεμωνιακοῦ. Τῷ 1893 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως. Τῷ 1903 (ἀπὸ Πελαγωνείας) Νεοκαισαρείας.

16 *Ὁ Ἰκονίου* **Αθανασιος** (Ἠλιάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λυκαονίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Ἰκονίου τῷ 1889.

17. *Ὁ Βερροίας καὶ Ναούσης* **Κωνσταντιος** (Ἰσαακίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Θετταλίας. Ἀπὸ ἐπίσκοπος Τρίκκης ἐξελέγη μητροπολίτης Φαναρίου-Φερσάλων τῷ 1876. Βερροίας καὶ Ναούσης (ἀπὸ Νεοκαισαρείας) τῷ 1895.

18. *Ὁ Πισσιδείας* **Γερασιμος** (Ταντιλίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Σίδης, Μυρέων καὶ Ἀτταλείας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης τῷ 1892. Πισσιδείας τῷ 1893.

19. *Ὁ Βόσνης* **Νικολαος** (Μάνδιτς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Δαλματίας. Ἐξελέγη ἀπὸ Σβορνικίου τῷ 1896.

20. *Ὁ Κρήτης* **Ευμενιος** (Ξηρουδάκης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Εὐρώπης. Ἐξελέγη (ἀπὸ ἐπίσκοπος Λάμπης) τῷ 1898.

Ἔχει ἐπισκόπους ἑπτά: α') *τὸν Ἀρκαδίας* **Βασιλειον**, β') *τὸν Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου* **Διονυσιον** (Καστρινογιαννάκην), πρότερον ἐπίσκοπον Χερρονήσου, γ') *τὸν Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνων* **Νικηφορον**, δ') *τὸν Πέτρας* **Τιτον** (Ζωγραφίδην), ε') *τὸν Κισάμου καὶ Σελίνου* **Ανθιμον**, ς') *τὸν Λάμπης καὶ Σφακίων* **Αθανασιον**, ζ') *τὸν Ἱερᾶς καὶ Σιτείας* **Αμβροσιον** (Σφακιανάκην).

21. *Ὁ Τραπεζοῦντος* **Κωνσταντιος** (Καρατζόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λαζικῆς. Ἐξελέγη τῷ 1893.

22. *Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης* **Δωροθεος** (Μαμμέλης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Παλαιᾶς Ἠπείρου. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτων τῷ 1892. Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης (ἀπὸ Γρεβενῶν), τῷ 1901.

23. *Ὁ Φιλιππουπόλεως* **Φωτιος** (Μανιάτης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Θρᾴκης Δρογοβιτίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως τῷ 1877. Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως τῷ 1889.

24. *Ὁ Ρόδου* **Ιωακειμ** (Βαλασιάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πασῶν Κυκλάδων νήσων. Ἐξελέγη μητροπολίτης Μαρωνείας τῷ 1894. Ρόδου τῷ 1900.

25. *Ὁ Σερρῶν* **Γρηγοριος** (Ζερβουδάκης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Μακεδονίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Μυρέων τῷ 1887. Μητροπολίτης Σερρῶν τῷ 1892.

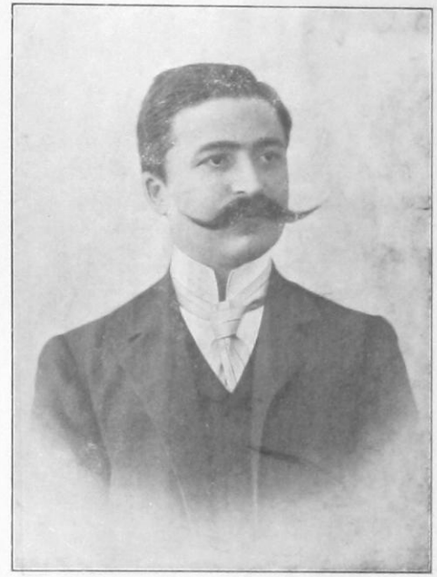

Ἀλέξανδρος Σινιόσογλους
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

26. *Ὁ Δράμας καὶ Ζιχνῶν* **Χρυσοστομος** (Καλαφάτης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μακεδονίας. Ἐξελέγη Δράμος τῷ 1902.

27. *Ὁ Σμύρνης* **Βασιλειος**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Ἀσίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Ἀγχιάλου τῷ 1867. Σμύρνης τῷ 1884.

Ἔχει ἐπίσκοπον τὸν *Μοσχοννησίων* **Νεοφυτον** (Κοτζαμανίδην).

28. *Ὁ Μιτυλήνης* **Κυριλλος** (Μουμτζῆς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λέσβου. Ἐξελέγη τῷ 1897.

29. *Ὁ Διδυμοτείχου* **Φιλαρετος** (Βαφείδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ροδόπης. Ἐξελέγη μητροπολίτης Τραπεζοῦντος τῷ 1888. Διδυμοτείχου (ἀπὸ Καστορίας) τῷ 1899.

30. *Ὁ Ἀγκύρας* **Σωφρονιος** (Νησιόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Γαλατίας. Ἐξελέγη (ἀπὸ Στρωμνίτσης) τῷ 1902.

31. **Ὁ Φιλαδελφείας ΛΕΟΝΤΙΟΣ** (Χουτουριώτης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λυδίας. Ἐξελέγη (ἀπὸ ἐπίσκοπος Λεύκης) Κολωνίας τῷ 1894. Μητροπολ. Φιλαδελφείας τῷ 1899.

32. **Ὁ Μελενίκου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1903.

33. **Ὁ Αἴνου ΛΕΟΝΤΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἀπὸ Κασσανδρείας τῷ 1903.

34. **Ὁ Μεθύμνης ΣΤΕΦΑΝΟΣ** (Σουλίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Λέσβου. Ἐξελέγη Φιλαδελφείας τῷ 1887. Μεθύμνης τῷ 1896.

35. **Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μακεδονίας. Ἐξελέγη τῷ 1902.

36. **Ὁ Χίου ΚΩΝΤΑΝΤΙΝΟΣ** (Δεληγιάννης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἰωνίας. Ἐξελέγη τῷ 1887.

37. **Ὁ Μεσημβρίας ΧΑΡΙΤΩΝ** (Εὐκλείδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης Ἐξελέγη (ἀπὸ ἐπισκόπου Ἀργυροπόλεως) τῷ 1896.

Παναγιώτης Χρυσὸς
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

38. **Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ** (Βοντζαλίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Κυκλάδων νήσων. Ἐξελέγη τῷ 1903.

39. **Ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ** (Κομνηνός), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη (ἀπὸ Βοδενῶν) τῷ 1904.

40. **Ὁ Ἀγχιάλου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ** (Γεωργιάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη τῷ 1889.

41. **Ὁ Βάρνης ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ** (Κωνσταντινίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας τῷ 1886. Βάρνης τῷ 1891.

42. **Ὁ Μαρωνείας ΝΙΚΟΛΑΟΣ** (Σακκόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Ροδόπης. Ἐξελέγη (ἀπὸ Ἀγκύρας) τῷ 1902.

43. **Ὁ Σηλυβρίας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ** (Σταυρίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως τῷ 1888. Σηλυβρίας τῷ 1900.

44. **Ὁ Σωζοαγαθουπόλεως ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (Χρηστίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη μητροπολίτης Κορυτσᾶς τῷ 1875 καὶ (ἀπὸ Βιζύης) Σωζοαγαθουπόλεως τῷ 1904.

45. **Ὁ Ξάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ** (Σγουρός), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης τῷ 1890. Ξάνθης τῷ 1891.

46. **Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ** (Κωνσταντινίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Θρᾴκης Παραλίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως τῷ 1895. Μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας τῷ 1900.

47. **Ὁ Δήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου ΔΙΟΔΩΡΟΣ** (Μάσχας), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἰγαίου Πελάγους. Ἐξελέγη τῷ 1899.

48. **Ὁ Ἴμβρου** (χηρεύει).

49. **Ὁ Δυρραχίου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ** (Λαζαρίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως τῷ 1894. Μητροπολίτης Δυρραχίου τῷ 1899.

50. **Ὁ Σκοπίων** (χηρεύει).

51. **Ὁ Καστορίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ** (Καραβαγγέλης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μακεδονίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως τῷ 1896. Μητροπολίτης Καστορίας τῷ 1900.

52. **Ὁ Ραισκοπρεσρένης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ** (Πέριτς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μυσίας. Ἐξελέγη τῷ 1901.

53. **Ὁ Βοδενῶν ΣΤΕΦΑΝΟΣ** (Δανιηλίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1904.

54. **Ὁ Ἐρσεκίου ΣΕΡΑΦΕΙΜ** (Πέροβικ), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μυσίας. Ἐξελέγη τῷ 1889.

55. **Ὁ Βελεγράδων ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ** (Παπαχρήστου), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀλβανίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Δαφνουσίας τῷ 1893. Βελεγράδων (ἀπὸ Παραμυθίας) τῷ 1899.

56. **Ὁ Στρωμνίτσης καὶ Τιβεριουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ** (Ὡρολογᾶς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μακεδονίας. Ἐξελέγη τῷ 1902.

57. **Ὁ Γρεβενῶν ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ** (Κωνσταντινίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1901.

58. **Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΣΕΡΑΦΕΙΜ** (Σκαρούλης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μακεδονίας. Ἐξελέγη τῷ 1900.

59. **Ὁ Σβορνικίου ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ** (Ζήφκοβιτς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Δαλματίας. Ἐξελέγη τῷ 1897.

60. **Ὁ Μογλενῶν ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ** (Μαργαριτιάδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐλαίας τῷ 1877. Μητροπολίτης Μογλενῶν (ἀπὸ ἐπίσκοπος Κίτρους) τῷ 1894.

61. **Ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν ΑΝΘΙΜΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐρυθρῶν τῷ 1887. Μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν (ἀπὸ ἐπίσκοπος Μετρῶν) τῷ 1899.

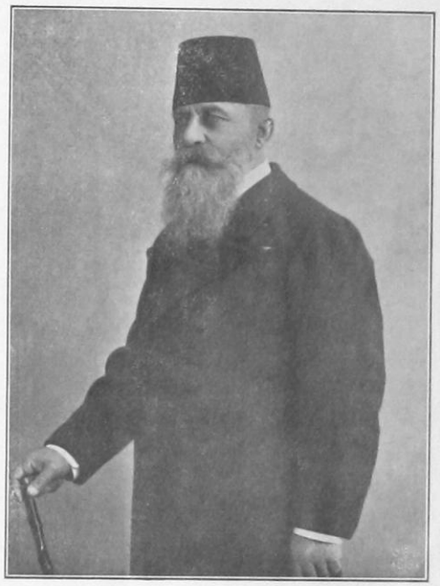

Ἀριστείδης βέης Κυριακοῦ
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

62. **Ὁ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ** (Θεολογίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1899.

63. **Ὁ Κασσανδρείας ΙΩΑΝΝΗΣ**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος κόλπου Θερμαϊκοῦ. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Παραμυθίας τῷ 1885 καὶ ἀπὸ (Λέρου καὶ Καλύμνου) τῷ 1903 Κασσανδρείας.

64. **Ὁ Χαλδείας καὶ Χερροιάνων ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Ἑλενοπόντου. Ἐξελέγη τῷ 1864.

65. **Ὁ Προικοννήσου ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ** (Ἀργυρόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Προποντίδος. Ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Παμφίλου τῷ 1877. Ἐξελέγη ἀπὸ Στρωμνίτζης τῷ 1901.

66. **Ὁ Ἐλασσῶνος ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ** (Βαρβάκης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Λεύκης τῷ 1894. Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος τῷ 1900.

67. **Ὁ Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου ΛΟΥΚΑΣ** (Πετρίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σερρῶν τῷ 1886. Δρυϊνουπόλεως και Δελβίνου (ἀπὸ Αἴνου) τῷ 1899.

68. **Ὁ Κῴου ΙΩΑΚΕΙΜ** (Βαξεβανίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Κυκλάδων νήσων. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Μελιτουπόλεως τῷ 1896. Μητροπολίτης Κῴου τῷ 1900.

69. **Ὁ Λιτίτσης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ** (Λεβαντερίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη Νευροκοπίου τῷ 1892. Λιτίτσης τῷ 1897.

70. **Ὁ Καρπάθου καὶ Κάσσου ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ** (Ἀρχύτας), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1897.

71. **Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἀρδαμερίου καὶ Γαλατίτσης τῷ 1875. Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης, τὸ δεύτερον, (ἀπὸ Δρυϊνουπόλεως) τῷ 1893.

72. **Ὁ Νευροκοπίου ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ** (Βασματζίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1904.

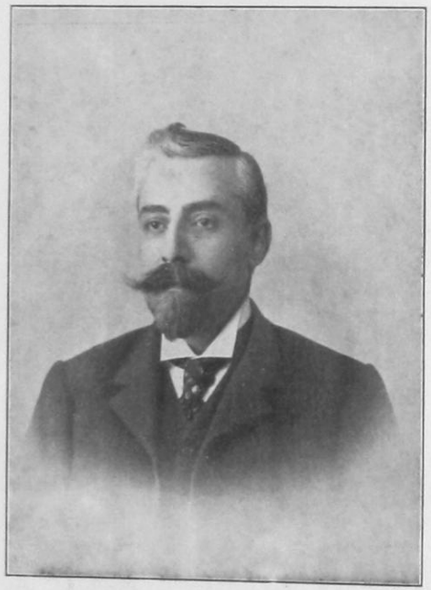

Μάρκος Πορτοκάλογλους
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

73 **Ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου, ΓΕΡΜΑΝΟΣ** (Θεοτοκᾶς), ὑπέρτιμος. Πρότερον Μυρέων ἐπίσκοπος. Ἐξελέγη (ἀπὸ Αἴνου) τῷ 1903

74 **Ὁ Κολωνίας ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ** (Ψωμιάδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1899.

75. **Ὁ Ἐλευθερουπόλεως ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ** (Πετρίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ τῷ 1892. Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως (ἀπὸ Στρωμνίτσης) τῷ 1900.

76. **Ὁ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ** (Παλαιοκρασᾶς), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἀργυροπόλεως τῷ 1880. Μητροπολίτης δὲ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν (ἀπὸ Κῴου) τῷ 1900.

77. **Ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ** (Ἀράπογλους), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ροδοστόλου τῷ 1896. Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης τῷ 1899.

78. **Ὁ Βανιαλούκας καὶ Βιχάτσης ΕΥΓΕΝΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1900.

79. **Ὁ Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων ΓΑΡΑΣΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως τῷ 1867. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων τῷ 1875, τῆς πρότερον ἐπισκοπῆς ταύτης προαχθείσης εἰς μητρόπολιν τῷ 1901.

80. **Ὁ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτων ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ** (Γοργίας), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως τῷ 1892. Ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως τῷ 1897, τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης προαχθείσης τῷ 1901 εἰς μητρόπολιν.

81. **Ὁ Ροδουπόλεως ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ** (Σαρασίτης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1902.

82. **Ὁ Κρήνης ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1881, τῆς τότε ἐπισκοπῆς προαχθείσης εἰς μητρόπολιν κατὰ τὸ 1903.

Κ. Ταχιντζῆς
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

ΑΙ ΕΞΑΡΧΙΑΙ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Ἐν Ἠπείρῳ

1. Μετσόβου (ἄνευ μονῆς), προϊστάμενος ***Δημήτριος.***

Ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ.

2. Πάτμου, Σταυροπηγιακὴ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, προϊστάμενος ἀρχιμ. ***Ἀγαθάγγελος.***

ΟΙ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ

Ὁ μακαριώτατος πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, Πενταπόλεως καὶ Πηλουσίου, Λιβύης καὶ Αἰθιοπίας ***Φώτιος.***

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς .....

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης ***Δαμιανός.***

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος νέας Ἰουστινιανουπόλεως καὶ πάσης Κύπρου .....

ΑΙ ΤΩ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩ ΘΡΟΝΩ
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑΙ
ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΑΙ ΜΟΝΑΙ

Αἱ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος Μοναί

1. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἰδιόρρυθμος.

2. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῦ Βατοπεδίου, ἰδιόρρυθμος.

3. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῶν Ἰβήρων, ἰδιόρρυθμος.

4. Τῶν Εἰσοδίων τοῦ Χιλιανδαρίου, κοινόβιον.

5. Τῶν Γενεθλίων τοῦ Προδρόμου, Διονυσίου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Δοσίθεος.***

6. Τῆς Μεταμορφώσεως, τοῦ Παντοκράτορος, ἰδιόρρυθμος.

Ἄγγελος Ἰωαννίδης
Μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

7. Τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, τοῦ Ξηροποτάμου, ἰδιόρρυθμος.

8. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ Ζωγράφου, κοινόβιον.

9. Τῆς Μεταμορφώσεως, Κουτλουμουσίου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Δαμασκηνός.***

10. Τῶν Ταξιαρχῶν, τοῦ Δοχειαρίου, ἰδιόρρυθμος.

11. Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τοῦ Καρακάλου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Ἀθανάσιος.***

Μιχαὴλ Ψαλίδας

Μέλος τῆς Ἐφορείας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

12. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῦ Φιλοθέου, ἰδιόρρυθμος.

13. Τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, τῆς Σιμοπέτρας, κοινόβιον. Ἡγ. ***Νεόφυτος.***

14. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Σταυρονικήτα, ἰδιόρρυθμος.

15. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ ἁγίου Παύλου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Σωφρόνιος.***

16. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ Ξενοφῶντος, κοινόβιον.

17. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Γρηγορίου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Συμεών.***

18. Τῆς Ἀναλήψεως, τοῦ Ἐσφιγμένου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Νικήτας.***

19. Τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τοῦ Ρωσικοῦ, κοινόβιον. Ἡγ. ***Νήφων.***

20. Τοῦ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, τοῦ Κασταμονίτου, κοινόβιον.

ΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΑΙ ΜΟΝΑΙ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

1. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν Βαλουκλῇ.
2. Τῶν Βλαχερνῶν, ἐν Ξυλοπόρτῃ.

Ἐν Πριγκηπονησίοις

3. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐν Πριγκήπῳ.
4. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, αὐτόθι.
5. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καμαριωτίσσης, ἐν Χάλκῃ.
6. Τῆς Ἁγίας Τριάδος, αὐτόθι,
7. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἢ Θεοκορυφώτου, ἐν Ἀντιγόνῃ.
8. Τῆς Θείας Μεταμορφώσεως, ἐν Πρώτῃ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καισαρείας

9. Τῶν Ταξιαρχῶν.
10. Τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θεσσαλονίκης

11. Τῆς Θείας Μεταμορφώσεως, τῶν Βλατέων, ἐν τῇ πόλει.
12. Τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἐν Γαλατίστῃ.

Ν. Χατζόπουλος

Μέλος τῆς Ἐφορείας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Ἠλίας Ἠλιάσκος

Μέλος τῆς Ἐφορειας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰωαννίνων

13. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σωσίνου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Προύσης

14. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τῆς Πελεκητῆς, ἐν Τριγλίᾳ.
15. Τῶν ἁγίων Πατέρων, Μηδηκίου, ἐν Τριγλίᾳ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βερροίας

16. Τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πισιδείας

17. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐν Μύροις.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κρήτης

18. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, Πρέβελη, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Λάμπης καὶ Σφακίων.
19. Τῆς Ὁδηγητρίας, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς μητροπόλεως Κρήτης.
20. Τῆς Χρυσοπηγῆς, ἐν Κυδωνίαις.
21. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Γουβερνέτου, αὐτόθι.
22. Τῆς Ἁγίας Τριάδος, (τῶν Τζαγκαρόλων), Ἀκρωτῆρι, αὐτόθι.
23. Τῆς Ὁδηγητρίας, Γωνιᾶς, ἐν Κισσάμῳ.
24. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Τοπλοῦ, ἐν Σιτείᾳ.
25. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, Χαλέπα, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου.
26. Τοῦ προφήτου Ἠλιοὺ, Ρούστικα, αὐτόθι.
27. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, Ἀρσάνι, αὐτόθι.
28. Τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, Βώσακος, αὐτόθι.
29. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, Ἀρκάδι, αὐτόθι.
30. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Χαλεβῆ, αὐτόθι.
31. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Μαυροκεφάλου, αὐτόθι.
32. Τῆς Ὑπεραγιας Θεοτόκου, Καρδιωτίσσης, ἐν Χερρονήσῳ

Δέων Γ. Καζανόβας

Μέλος τῆς Ἐφορείας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Κατασημάτων.

SISMANOGLIO MEGARO

Στυλιανὸς Παντερμαλῆς
Μέλος τῆς Ἐφορείας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος

33. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σουμελᾶ.
34. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, Περιστερεώτα.
35. Τοῦ Τιμίου Προδρόμου, Βαζελῶν.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ρόδου

36. Τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ, τοῦ Ρουκουνιάτου, ἐν Σύμῃ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σερρῶν

37. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας

38 Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Εἰκοσιφοινίσσης.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Αἴνου

39. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σκαλωτῆς.
40. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, Τσαδῆρι.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεθύμνης

41. Τῶν Ταξιαρχῶν, Λειμῶνος, (ἐν Λέσβῳ).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεσημβρίας

42. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Αἴμονος.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σάμου

43. Τοῦ Προφήτου Ἠλιού.
44. Τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.
45. Τῆς Παναγίας τῶν Πέντε ὀσπητίων.
46. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.
47. Τῆς ἁγίας Ζώνης.
48. Τῆς Παναγίας τοῦ Βροντᾶ.
49. Τῆς Ἁγίας Τριάδος, Κατραφύλλια.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀγχιάλου

50. Τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἐν Πύργῳ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου

51. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Νέας Μονῆς.
52. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, Μουνδῶν.
53. Τῶν ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γρεβενῶν

54. Τοῦ ἁγίου Νικάνορος, τῆς Ζάβορδας.

Στέφανος Ναρλῆς
Μέλος τῆς Ἐφορείας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων

Ζαχαρίας Φυτίλης
Μέλος τῆς Ἐφορειας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλδείας

55 Τοῦ ἁγ. Γεωργίου, τοῦ Χουτουρᾶ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλασσῶνος

56. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Ὀλυμπιωτίσσης.
57. Τῆς Ἁγίας Τριάδος τοῦ Σπαρμοῦ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρυϊνουπόλεως

58. Τῆς Ὑπερ. Θεοτόκου, Καμένης.
59. Τῆς Ὑπερ. Θεοτόκου, Σπηλαίου
60. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Στύλου καὶ Δίρβεως.
61. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρπάθου καὶ Κάσου

62. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐν Βάσσαις.

Ἐν τῇ ἐπάρχίᾳ Σερβίων καὶ Κοζάνης

63. Τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, Δεμεράδων.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν

64. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Γηρομερίου.
65. Τῆς Θεοτόκου, Ραγίου.

Ἐν τῇ ἐπαρ. Βελλᾶς καὶ Κονίτσης

66. Τῆς Θεοτόκου, Μολυβδοσκεπάστου.
67. Τῶν Ταξιαρχῶν Γκούρας.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κολωνίας

68. Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καγιὰ Ντιπί.

Ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Κίτρους

69. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, τῆς Τφίντζας.
70. Τοῦ ἁγίου Διονυσίου, ἐν Ὀλύμπῳ.
71. Τῶν Κανάλων.

Ἐν Πάτμῳ

72. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ Θεολόγου

Σ. Νομικὸς
Μέλος τῆς Ἐφορείας
τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Σημ. Δὲν συμπεριελήφθησαν εἰς τὰς σελίδας ταύτας καὶ αἱ εἰκόνες τῶν ἀξιοτίμων κ. Σ. Α. Καραθεοδωρῆ καὶ Ἀ. Σιφναίου, μελῶν τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων, διότι δὲν εἴχομεν τὰς σχετικὰς φωτογραφίας, ὅτε παρηγγέλθησαν αἱ τζιγκογραφίαι εἰς Εὐρώπην. Σ. Η.

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων:

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων **Δαμιανός**.
† Ὁ Ἰορδάνου **Ἐπιφάνιος** καὶ Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος.
† Ὁ Θαβωρίου **Στέφανος**.
† Ὁ Τιβεριάδος **Μελέτιος**.
† Ὁ Κυριακουπόλεως **Μελέτιος**.
† Ὁ Διοκαισαρείας **Νικόδημος**.
Ὁ Γέρων Σκευοφύλαξ Ἀρχιμ. **Εὐθύμιος**.
Ὁ Γέρων Ἀρχιγραμματεὺς Ἀρχιμανδρίτης **Μελέτιος**.
Ὁ Γέρων Δραγουμᾶνος Ἀρχιμανδρίτης **Ἰννοκέντιος**.
Ὁ Γέρων Καμαράσης Ἀρχιμ. **Παρθένιος**.
Ὁ Ἀρχιμ. **Γερμανὸς Ἀποστολᾶτος**.
Ὁ Ἀρχιμ. **Σωφρόνιος Καραγεωργάκης**.
Ὁ Ἀρχιμ. **Γεράσιμος**.
Ὁ Ἀρχιμ. **Νίκανδρος Λινάρδος**.
Γραμματεὺς **Κελαδίων** Ἱερομόναχος.

Ἀρχιγραμματεῖα:

Ἀρχιγραμματεὺς Ἀρχιμ. **Μελέτιος Μεναξάκης**.
Β΄ Γραμματεὺς **Κελαδίων** Ἱερομόναχος.
Γ΄ Γραμματεὺς Διάκονος **Ἱππόλυτος**.
Πρωτοκολλητὴς Διάκονος **Δοσίθεος**.
Α΄ Γραφεὺς **Γεώργιος Παπάζογλους** Δόκιμος.
Β΄ Γραφεὺς .....
Γραμματεὺς Ρωσσικῆς **Ἰωσὴφ Φαρράν**.
Γραμματεὺς Τουρκικῆς **Γεώργιος Χούμιη**.
Γραμματεὺς Ἀραβικῆς **Σάββας Φαρράν**.

Ἐπιτροπεία ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἐπίτροπος ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἀρχιμ. **Νίκανδρος**.
Διευθυντὴς τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου Ἀρχιμ. **Ἰωσήφ**.
Οἰκονομικὸς Ἐπιθεωρητὴς Διάκονος **Χριστοφόρος** Δανιηλίδης.
Κεντρικὸς Ταμίας **Πατρίκιος** Ἱερομόναχος.
Γραμματεὺς **Ματθίας** Διάκονος.

Ἐπιτροπεία ἐπὶ τῶν Κτημάτων.

Ἐπίτροπος ἐπὶ τῶν κτημάτων Ἀρχιμ. **Σωφρόνιος Καραγεωργάκης**.
Ἐπιστάτης ἐπὶ τῶν κτημάτων Μοναχὸς **Παγκράτιος**.
Ὁ ἐπὶ τῶν κατοικίσεων τῶν ἰθαγενῶν **Ζαχαρίας** Διάκονος.
Γραμματεὺς **Νικόλαος Βάλσαμος** Δόκιμος.
Ἀρχιτέκτων **Ἀθανάσιος Ἀνδρεάκης**.
Ἐργοδηγὸς **Ἀρσένιος** Μοναχός.

Ἐπιτροπεία ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπίτροπος ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ὁ Ἀρχιμ. Ἀρχιγραμμ. **Μελέτιος Μεναξάκης**.
Ἐπιθεωρ. τῶν Σχολῶν **Γαβριὴλ** Διάκονος.
Γραμματεὺς **Γεώργιος Βάος** Δόκιμος.

Δραγουμανία.

Δραγουμᾶνος ὁ Ἀρχιμ. **Ἰννοκέντιος**.
Παραδραγουμᾶνος ὁ **Μηνᾶς** Μοναχός.
Τρίτος Δραγουμᾶνος ὁ **Θεόκλητος** Μοναχός.
Γραμματεὺς τῆς Ἑλληνικῆς .....
Γραμματεὺς τῆς Ἀραβικῆς **Θ. Παράμκη**.

Καμαρασία.

Καμαράσης ὁ Ἀρχιμαν. **Παρθένιος**.
Παρακαμαράσης **Ἀθανάσιος** Ἱερομόναχ.
Γραφεὺς .....

Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον.

Πρόεδρος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυριακουπόλεως **Μελέτιος**.
Ἀντιπρόεδρος ὁ Δραγουμᾶνος Ἀρχιμανδρίτης **Ἰννοκέντιος**.
Μέλη: ὁ Ἀρχιμανδρίτης **Μακάριος**.
» ὁ Ἀρχιμανδρίτης **Ἰωσήφ**.
» ὁ Πρεσβύτερος **Ἰάκωβος**.
» ὁ Πρεσβύτερος **Ἀβραάμ**.
Γραμματεὺς ὁ **Σάββας Φαρράν**.

Ἐλεγκτικὸν σῶμα.

Πρόεδρος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου **Ἐπιφάνιος**.
Ὁ Ἀρχιμανδρίτης **Γεράσιμος**.
Ὁ Ἀρχιμανδρίτης **Κάλλιστος**.
Γραμματεὺς ὁ **Δαμασκηνὸς** Διάκονος.

Ἱερὰ Πρόσκυνήματα.

Πανίερος Ναὸς Ἀναστάσεως. *Ἡγούμενος* ὁ Γέρων Σκευοφύλαξ Ἀρχιμ. **Εὐθύμιος.** *Παρασκευοφύλαξ* Ἀρχιμ. **Γεράσιμος** μετὰ 25 περίπου ἄλλων ἱερέων, διακόνων, μοναχῶν καὶ δοκίμων.
Ἁγία Βηθλεέμ. *Ἡγούμ.* (τιτλοφορούμενος Πατριαρχ. Ἐπίτροπος) ὁ Ἀρχιμ. **Σωφρόνιος** μετὰ 20 διακονητῶν.
Ἁγία Γεθσημανῆ. *Ἡγούμενος* Ἱερομόναχος **Ἰωακεὶμ** μετὰ 5 διακονητῶν.
Ὄρος Ἐλαιῶν. Ἰορδάνου **Ἐπιφάνιος.**
Ἰορδάνης (Μονὴ Τιμίου Προδρόμου). *Ἡγούμενος* Ἀρχιμ. **Εὔδωρος.**
Σαραντάριον. *Ἡγούμ.* Ἀρχιμ. **Ἀβράμιος.**
Βηθανία. *Ἡγούμ.* Ἀρχιμ. **Γρηγόριος.**
Θαβώριον. *Ἡγούμ.* Ἀρχιμ. **Παχώμιος.**
Τιβεριάς. *Ἱερομόν.* **Ἀβράμιος.**

Ἄλλα Μοναστήρια.

Ἐν Ἱεροσολύμοις: Κεντρ. Μοναστήριον τῶν Ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Ἀβραάμ, Τιμίου Προδρόμου, Ἁγ. Χαραλάμπους, Ἀρχαγγέλων, Ἁγ. Νικολάου, Ἁγ. Αἰκατερίνης, Ἁγ. Σπυρίδωνος, Ἁγ. Γεωργίου, ἑτέρου Ἁγ. Γεωργίου, Ἁγ. Δημητρίου, Ἁγ. Θεοδώρων, Ἁγ. Εὐθυμίου (γυναικεῖον), Μεγάλης Παναγίας (γυναικεῖον), Ἁγ. Βασιλείου (γυναικεῖον), Σεϊδανάγιας (γυναικεῖον).
Ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ: Ἁγ. Ὀνουφρίου, Προφ. Ἠλιού, Ἁγ. Γεωργίου Πετζαλᾶ, Τιμ. Σταυροῦ, Καταμόνας, Χοζεβᾶ, Προφ. Ἐλισσαίου, Ἀββᾶ Γερασίμου, Ἀββᾶ Θεοδοσίου, Λαύρα Ἁγίου Σάββα.

Ποιμένες τοῦ λαοῦ.

Δύο Μητροπολῖται: Ὁ Πτολεμαΐδος Πατρίκιος (ἕδρα Ἄκρη) καὶ ὁ Ναζαρὲτ Θεοφάνης (ἕδρα Ναζαρὲτ) καὶ 13 προϊστάμ. εἰς τὰς ἑξῆς πόλεις: Ἰόππην, Ρέμλην, Λύδδαν, Γάζαν, Κάϊφαν, Πτιζάλλαν, Ραμάλλαν, Νεάπολιν, Χούσουν, Ἀτζλοῦν, Σάλτην, Μαδηβᾶν, Κάρακ.

Ἀδελφότης Ἁγιοταφιτῶν.

Τὰ μέλη αὐτῆς εἰσὶ 300 περίπου, Ἀρχιερεῖς, Ἀρχιμανδρῖται, Πρωτοσύγκελλοι, Ἱερεῖς, Διάκονοι, Μοναχοὶ ἐκτὸς τῶν δοκίμων. Περὶ τοὺς 100 μὲν ἐνδιαιτῶνται διαρκῶς εἰς τὸ Κεντρ. Μοναστήριον, περὶ τοὺς 70 δὲ εἰς τὴν Λαύραν τοῦ Ἁγ. Σάββα, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι κατεσπαρμένοι ὡς διακονηταὶ εἰς τὰ Προσκυνήματα, τὰ Μοναστήρια, τὰς Σχολάς, τὰ παρὰ τῷ λαῷ ἡγουμενεῖα καὶ τὰ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Μετόχια (Κων/πολις, Ἀθῆνσι, Κρήτη, Σμύρνη, Μόσχα, Τυφλίς, Ταϊγάνιον, Ἀδριανούπολις, Σέρραι, Κύπρος κτλ.).

Σχολαί.

Ἐν Ἱεροσολύμοις.—1) Θεολογικὴ μετὰ 60 οἰκοτρ. μαθητῶν καὶ 12 καθηγητῶν, Σχολάρχης ὁ Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Α. Παπαδόπουλος 2) Ἱερατικὴ Ἡμιγυμνάσιον μετὰ μαθητῶν οἰκοτρ. 40 καὶ ἐξωτερ. 200. Διδάσκαλοι 10· Σχολάρχης ὁ Διάκονος Παντελεήμων Ἀθανασιάδης· 3) Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον μετὰ 2 Νηπιαγωγείων, μαθήτριαι 250, διδασκάλισσαι 8.
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. — 79 Δημοτ. σχολεῖα καὶ Γραμματοδιδ. μεθ' 135 διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν καὶ 3,500 περίπου μαθητῶν καὶ μαθητριῶν.
Ἡ ὁλικὴ δαπάνη τῆς συντηρήσεως τῶν 82 τούτων ἐκπαιδευτ. καταβαλλομένη ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Ἱ. Κοινοῦ τοῦ Π. Τάφου συμποσοῦται εἰς 9,000 εἰκοσόφρ., ἐξ ὧν 2,500 διὰ τὴν Θ. Σχολήν.

Πληθυσμός, ἐνοριακοὶ ναοὶ καὶ ἐνοριακὸς κλῆρος.

Καθ' ὅλην τὴν Παλαιστίνην ὑπάρχουσιν Ὀρθόδοξοι περὶ τὰς 48,000, ἐξ ὧν περὶ τὰς 45,000 ὁμιλοῦσιν ὡς γλῶσσαν μητρικὴν τὴν ἀραβικήν. Ἐνοριακοὶ δὲ ναοὶ περὶ τοὺς 60 καὶ ἱερεῖς περὶ τοὺς 110, εἰς οὓς παρέχεται μισθὸς μηνιαῖος ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Ἱ. Κοινοῦ τοῦ Π. Τ. ἀπὸ 100 μέχρι 300 γροσίων, ἡ δὲ συντήρησις τῶν ναῶν ἐπιβαρύνει ὡσαύτως τὸ αὐτὸ ταμεῖον.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ

ΕΝ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙ ΠΡΟΣ ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑΝ ΕΠΟΧΗΝ

	Κάτοικοι τῷ 1904 εἰς χιλ.	*τῷ ἔτει χιλ.*
Λονδῖνον (Ἀγγλίας)	6,550	(1800: 950).
Νέα Ὑόρκη (Β. Ἀμερ.)	3,500	(1800: 60).
Παρίσιοι (Γαλλίας)	2,900	(1800: 600).
Βερολῖνον (Γερμανίας)	2,530	(1800: 170).
Καντών (Κίνας)	2,000	(1800:1500).
Βιέννη (Αὐστρίας)	1,700	(1800: 230).
Σικάγον (Β, Ἀμερικῆς)	1,700	(1840: 4).
Τόκιον (Ἰαπωνίας)	1,440	(1800: 800).
Πετρούπολις (Ρωσσίας)	1,440	(1820: 300).
Φιλαδέλφεια (Β. Ἀμερ.)	1,300	(1800: 22).
Κωνστ/πολις (Τουρκίας)	1,150	(1820: 600).
Βρουκλῖνον (Β. Ἀμερ.)	1,150	(1800: 200).
Μόσχα (Ρωσσίας)	1,040	(1820: 250).
Πεκῖνον (Κίνας)	1,000	
Τσαντσέου (Κίνας)	1,000	
Τιὲν-τσὶν (Κίνας)	950	
Γλασκώβη (Σκωτίας)	860	(1820: 100).
Βομβάη (Ἰνδιῶν)	850	(1800: 200).
Χάγγη-Τσέου (Κίνας)	850	(1800: 600).
Βούενος Ἄυρες (Ἀργεντιν.)	840	(1850: 90).
Ρίο Ἰανέιρον (Βρασιλίας)	830	(1815: 90).
Ὄσακα (Ἰαπωνίας)	825	(1810: 400).
Ἀμβοῦργον (Γερμανίας)	720	(1800: 100).
Βουδαπέστη (Οὐγγαρίας)	720	(1800: 60).
Λίβερπουλ (Ἀγγλίας)	690	(1800: 80).
Φοῦ-Τσέου (Κίνας)	650	(1800: 500).
Βαρσοβία (Ρωσσίας)	640	(1820: 120).
Σαγγάη (Κίνας)	600	(1800: 300).
Κάιρον (Αἰγύπτου)	580	(1810: 300).
Ἅγ. Λουδοβῖκος (Β. Ἀμερ.)	580	(1810: 10).
Νεάπολις (Ἰταλίας)	570	(1810: 30).
Βρυξέλλαι (Βελγίου)	570	(1820: 70).
Βοστώνης (Β. Ἀμερικῆς)	560	(1810: 13).
Βιρμιγχάμη (Ἀγγλίας)	530	(1820: 00).
Ἀμστερδαμ (Ὁλλανδίας)	520	(1820: 200).
Μαδρίτη (Ἱσπανίας)	510	(1800: 150).
Βαρκελώνη (Ἱσπανίας)	510	(1820: 100).
Βαλτιμόρη (Β. Ἀμερικ.)	510	(1800: 26).
Μαδρὰς (Ἰνδιῶν)	510	(1810: 300).
Νανγ.Οὐτσ.Σουτσὶν (Κίνας)	500	(1800: 400).
Μόναχον (Βαυαρίας)	500	(1800: 35).
Μελβούρνη (Αὐστραλίας)	500	
Ρώμη (Ἰταλίας)	500	(1810: 160).
Μασσαλία (Γαλλίας)	500	(1820: 120).
Σύδνεϋ (Αὐστραλίας)	490	(1800: 0,2-).
Κοπεγχάγη (Δανίας)	480	(1800: 100).
Λειψία (Γερμανίας)	460	(1800: 32).
Λυὼν (Γαλλίας)	460	(1820: 145).
Χαιδεραβὰτ (Ἰνδιῶν)	450	(1810: 20).
Λήδση (Ἀγγλίας)	430	(1820: 70).
Βρεσλαβία (Γερμανίας)	425	(182 : 80).
Πράγα (Αὐστρίας)	410	(1800: 90).
Ὀδησσὸς (Ρωσσίας)	410	(1810: 25).
Δρέσδη (Γερμανίας)	400	(1820: 70).
Κλεβελάνδη (Β. Ἀμερ.)	385	(1820: 0:4).
Κολωνία (Γερμανίας)	380	(1820: 60).
Δ. Σηφίλδη (Ἀγγλίας)	380	(1815: 90).
Δουβλῖνον (Ἰρλανδίας)	375	(1820: 300).
Τουρῖνον (Ἰταλίας)	360	(1820: 90).
Κιότο (Ἰαπωνίας)	355	(1800: 250).
Μπούφαλο (Β. Ἀμερ.)	355	
Βελφάστη (Ἰρλανδίας)	350	(1800: 13).
Μανίλη (Φιλιππίναι)	350	(1860: 50).
Ἅγ. Φραγκῖσκος (Β. Ἀμ.)	345	(1860: 50).

	Κάτοικοι τῷ 1904 εἰς χιλ.	*τῷ ἔτει χιλ.*
Μεξικὸν (Μεξικοῦ)	340	(1815: 137).
Ρόττερδαμ (Ὁλλανδίας)	335	(1820: 60).
Κιγκινάτη (Β. Ἀμερ.)	330	(1810: 0:5).
Βριστὸλ (Ἀγγλίας)	330	(1820: 180).
Πιτσβούργη (Β. Ἀμερ.)	325	(1800: 0;).
Λόδς (Ρωσσίας)	320	(1818: 04).
Ἀλεξάνδρεια (Αἰγύπτου)	320	(1810: 20).
Ἐδιμβοῦργον (Σκωτίας)	320	(1820: 100).
Σαντιᾶγον (Χιλῆς)	320	(1810: 45).
Γίστχαμ (Ἀγγλίας)	320	(1800: 20).
Λισσαβώνη (Πορτογαλ.)	310	(1815: 260).
Παλέρμον (Ἰταλίας)	310	(1820: 140).
Τσουγκίκ (Κίνας)	310	(1800: 200).
Στοκχόλμη (Σουηδίας)	305	(1820: 75).
Βραδφόρδη (Ἀγγλίας)	295	(1820: 50).
Μιλνάκη (Β. Ἀμερ.)	290	
Ἀμβέρση (Βελγίου)	290	(1800: 60).
Ἀννόβερον (Γερμανίας)	290	(1800: 30).
Νέα Ὀρλεάνη (Β. Ἀμερ.)	290	(1810: 16).
Φραγφούρτη (Γερμανίας)	290	(1800: 40).
Δέτρουατ (Β. Ἀμερ.)	290	(1800: 0:3).
Ρήγα (Ρωσσίας)	285	(1820: 30).
Βουκουρέστ. (Ρουμανίας)	285	(1800: 35).
Βάσσιγκτων (Β. Ἀμερ.)	280	(1800: 3).
Λουκνόου (Ἰνδιῶν)	280	(1800: 200).
Μοντρεάλη (Καναδᾶ)	270	(1800: 30).
Βορδὼ (Γαλλίας)	260	(1820: 50).
Κίεβον (Ρωσσίας)	250	
Βελφάστη (Ἰρλανδίας)	250	
Νοττιγκάμη (Ἀγγλίας)	350	
Κιρίνη (Μαντσουρίας)	250	
Ναγκόκια (Ἰαπωνίας)	250	

ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΧΡΕΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Μαυροβούνιον	1.6	ἑκατομ.	Μάρκ.	Αἴγυπτος	2.480	ἑκατομμ.	Μάρκ.
Λουξεμβοῦργον	9.7	»	»	Τουρκία	2.820	»	»
Βουλγαρία	235	»	»	Πορτογαλλία	3.400	»	»
Δανία	235	»	»	Βρεττανικ. Ἰνδίαι.	4.330	»	»
Ἑλβετία	278	»	»	Ἱσπανία	7.250	»	»
Σερβία	342	»	»	Ἡνωμ. Πολιτεῖαι	9.830	»	»
Μεξικόν	480	»	»	Αὐστροουγγαρία	11.900	»	»
Σουηδία	380	»	»	Ἰταλία	12.530	»	»
Νορβηγία	260	»	»	Γερμανία	13.360	»	»
Ἑλλάς	700	»	»	Ρωσσία	13.500	»	»
Κίνα	1.000	»	»	Μεγάλ. Βρεττανία	14.400	»	»
Ἰαπωνία	1.020	»	»	Γαλλία	24.380	»	»
Ρουμανία	1.160	»	»				
Βρασιλία	1.840	»	»	Τὸ ὁλικὸν χρέος ὅλων τῶν Κρατῶν τῆς			
Ὁλλανδία	1.930	»	»	Γῆς συλλήβδην ἀνέρχεται εἰς 144.000			
Βελγική	2.150	»	»	ἑκατομμ. Μάρκ., ἀναλογοῦσι δὲ 90 Μάρκ.			
Ἀργεντινή	2.250	»	»	ἑκάστῳ κατοίκῳ.			

Ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἑκάστου Κράτους τὸ ἐκ τοῦ δημοσίου χρέους ἀναλογοῦν ἑκάστῳ ἀτόμῳ ποσὸν ἔχει οὕτω:

Ἐν Γαλλίᾳ	626	Μάρκ.	κατ' ἄτομον	Ἐν Μεγ. Βρεττανίᾳ.	344	Μάρκ.	κατ' ἄτομον
» Πορτογαλλίᾳ	626	»	» »	» Βελγίῳ	315	»	» »
» Ἀργεντινῇ Δημ.	470	»	» »	» Ἑλλάδι	270	»	» »
» Ἱσπανίᾳ	400	»	» »	» Αὐστροουγγαρίᾳ	262	»	» »
» Ἰταλίᾳ	386	»	» »	» Αἰγύπτῳ	248	»	» »
» Ὁλλανδίᾳ	370	»	» »	» Γερμανίᾳ	237	»	» »

Ἐν Ρουμανίᾳ.....	196	Μάρκ.	κατ' ἄτομον	Ἐν Ἑλβετίᾳ	83	Μάρκ.	κατ' ἄτομον
» Σερβίᾳ.....	135	»	»	» Βουλγαρίᾳ.....	63	»	»
» Ἡνωμ.Πολιτ...	128	»	»	» Λουξεμβούργῳ .	41	»	»
» Τουρκίᾳ.....	122	»	»	» Μεξικῷ	35	»	»
» Νορβηγίᾳ	116	»	»	» Ἰαπωνίᾳ	22	»	»
» Βρασιλίᾳ.....	108	»	»	» Βρετ. Ἰνδίαις..	15	»	»
» Ρωσσίᾳ	100	»	»	» Μαυροβουνίῳ ..	7	»	»
» Δανίᾳ	92	»	»	» Κίνᾳ.....	2.7	»	»
» Σουηδίᾳ.....	73	»	»				

ΠΛΟΥΤΟΣ ΕΙΣ ΧΡΗΣΙΜΑ ΖΩΑ

Ἵπποι, ὄνοι καὶ ἡμίονοι	*Βόες*	*Πρόβατα καὶ αἶγες*	*Χοῖροι*	
670.000	3.600.000	3.100.000	940.000	Ἐν Σουηδίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ
15.630.000	43.900.000	41.900.000	38.655.000	» Ἡνωμ. Πολιτείαις
220.000	1.300.000	8.500.000	400.000	» Βουλγαρίᾳ
115.000	1.300.000	700.000	570.000	» Ἑλβετίᾳ
290.000	650.000	3.950.000	1.050.000	» Πορτογαλλίᾳ
185.000	950.000	3.460.000	940.000	» Σερβίᾳ
250.000	375.000	6.000.000	175.000	» Ἑλλάδι
1.920.000	2.220.000	19.500.000	1.930.000	» Ἱσπανίᾳ
22.100.000	33.600.000	59.500.000	11.700.000	» Εὐρωπαϊκῇ Ρωσσίᾳ
1.100.000	3.500.000	7.500.000	700.000	» » Τουρκίᾳ
4.200.000	16.800.000	17.400.000	11.600.000	» Αὐστροουγγαρίᾳ
2.000.000	11.420.000	31.000.000	3.700.000	» Μεγ. Βρεττανίᾳ
3.480.000	13.500.000	22.900.000	6.300.000	» Γαλλίᾳ
870.000	2.600.000	5.880.000	1.710.000	» Ρουμανίᾳ
2.020.000	5.000.000	8.700.000	1.800.000	» Ἰταλίᾳ
4.200.000	19.000.000	12.900.000	16.760.000	» Γερμανίᾳ
280.000	1.640.000	920.000	720.000	» Ὁλλανδίᾳ
284.000	1.420.000	615.000	1.160.000	» Βελγικῇ
450.000	1.750.000	1.100.000	1.170.000	» Δανίᾳ

ΤΑ ΕΤΗΣΙΩΣ ΥΠΟ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΜΕΝΑ ΠΟΣΑ

Μαυροβούνιον	1.7	ἑκατομμ.	Μάρκ.	ἐξ ὧν ἀναλογοῦσιν	ἑκάστῳ	κατοίκῳ	7	Μ.
Λουξεμβοῦργον	10.7	»	»	»	»	»	»	45	»
Σερβία	60	»	»	»	»	»	»	24	»
Βουλγαρία	98	»	»	»	»	»	»	21	»
Δανία	82	»	»	»	»	»	»	32	»
Ἑλλάς	90	»	»	»	»	»	»	35	»
Ἑλβετία	148	»	»	»	»	»	»	44	»
Μεξικόν	173	»	»	»	»	»	»	13	»
Ρουμανία	177	»	»	»	»	»	»	30	»
Πορτογαλλία	200	»	»	»	»	»	»	37	»
Αἴγυπτος	220	»	»	»	»	»	»	22	»
Βρασιλία	225	»	»	»	»	»	»	13	»
Σουηδία	176	»	»	»	»	»	»	34	»
Νορβηγία	86	»	»	»	»	»	»	38	»
Ὁλλανδία	264	»	»	»	»	»	»	51	»

Κίνα	280	ἑκατομμ.	Μάρκ.	ἐξ ὧν	ἀναλογοῦσιν	ἑκάστῳ	κατοίκῳ	0.8	Μ.
Ἀργεντινὴ	284	»	»	»	»	»	»	59	»
Τουρκία	340	»	»	»	»	»	»	15	»
Βέλγιον	396	»	»	»	»	»	»	58	»
Ἰαπωνία	510	»	»	»	»	»	»	11	»
Ἱσπανία	734	»	»	»	»	»	»	40	»
Βρετταν. Ἰνδίαι	1.430	»	»	»	»	»	»	4	»
Ἰταλία	1.450	»	»	»	»	»	»	45	»
Αὐστροουγγαρία	2.365	»	»	»	»	»	»	50	»
Γαλλία	2.880	»	»	»	»	»	»	74	»
Ἡνωμ. Πολιτεῖαι	3.280	»	»	»	»	»	»	43	»
Ρωσσία	3.950	»	»	»	»	»	»	35	»
Μεγ. Βρεττανία	4.990	»	»	»	»	»	»	119	»
Γερμανία	6.370	»	»	»	»	»	»	113	»

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Πλοῖα χωρητικ. ἄνω τῶν 100 τόννων

ΚΡΑΤΗ	ΣΥΝΟΛΟΝ ΠΛΟΙΩΝ	ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΑ	ΟΛΙΚΗ ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΣ
Κίνα	52	40	64 600
Τουρκία	454	74	151.500
Βελγικὴ	123	111	154.300
Βρασιλία	570	228	209.100
Ἑλλὰς	404	131	233.000
Αὐστροουγγ.	277	203	380.300
Ὁλλανδία	383	263	455.600
Δανία	796	360	512.000
Ἰαπωνία	871	477	533.400
Μ. Βρετ. σὺν ταῖς ἀποικίαις	11.140	7.840	14.000.000
Σουηδία	1.408	642	606.000
Ἱσπανία	712	438	621.100
Ρωσσία	1.218	456	643.500
Ἰταλία	1.150	282	875.900
Γαλλία	1.282	689	1.242.100
Νορβηγία	2.528	779	1.694.250
Ἡν. Πολιτεῖαι	3.010	821	2.500.000
Γερμανία	1.683	1.140	2.540.000

Ἐν συνόλῳ τὰ ἄνω Κράτη ἔχουσι 28,061 πλοῖα, ἐξ ὧν τὰ 14,974 ἀτμοκίνητα. Τῶν 28,061 τούτων πλοίων ἡ χωρητικότης ἀνέρχεται εἰς 27,416,650 τόννων.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν ὅλην ἐπιφάνειαν

ΓΑΙΑΙ	ΧΕΡΣΟΣ	ΒΟΣΚΑΙ ΚΑΙ ΛΕΙΜΩΝΕΣ	ΔΑΣΗ	ΚΡΑΤΗ
26 %	20 %	16 %	38 %	Ρωσσία
43 %	12 %	27 %	18 %	Βελγικὴ
44 %	18 %	31 %	7 %	Δανία
28 %	23 %	13 %	36 %	Σερβία
24 %	46 %	27 %	3 %	Πορτογαλλία
36 %	26 %	18 %	20 %	Ρουμανία
48 %	13 %	25 %	16 %	Ἰταλία
28 %	27 %	37 %	8 %	Ὁλλανδία
17 %	28 %	36 %	19 %	Ἑλβετία
19 %	35 %	37 %	9 %	Ἑλλὰς
31 %	25 %	9 %	35 %	Βουλγαρία
15 %	33 %	27 %	25 %	Τουρκία
18 %	18 %	60 %	4 %	Μ. Βρεττανία
39 %	20 %	20 %	21 %	Ἱσπανία
59 %	14 %	11 %	16 %	Γαλλία
49 %	9 %	16 %	26 %	Γερμανία
40 %	6 %	24 %	30 %	Αὐστροουγγ.
6 %	54 %	4 %	36 %	Σουηδία καὶ Νορβηγία

ISIMANOGLIO

Ἡ Α. Ἐ. ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Χασὶμ πασᾶς

ΠΡΩΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Μεγάλη Βρεττανία	31.800	Δημ.	Σχολ.	7.000.000	μαθητ.	Ἀναλ.	ἑκάστη	σχολῇ	1.300 ἄτ.
Ἑλβετία	5.120	»	»	520.000	»	»	»	»	650 »
Σουηδία	11.720	»	»	740.000	»	»	»	»	440 »
Γαλλία	84.300	»	»	5.550.000	»	»	»	»	458 »
Γερμανία	59.000	»	»	8.000.000	»	»	»	»	960 »
Κ.Χῶραι(Ὁλλανδ.)	4.550	»	»	732.000	»	»	»	»	1.150 »
Νορβηγία.....	6.200	»	»	325.000	»	»	»	»	380 »
Αὐστροουγγαρία ..	39.600	»	»	6.500.000	»	»	»	»	1.190 »
Βελγική	6.700	»	»	775.000	»	»	»	»	1.020 »
Βουλγαρία	4.810	»	»	390.000	»	»	»	»	780 »
Ἱσπανία	30.100	»	»	1.850.000	»	»	»	»	600 »
Δανία.....	3.000	»	»	308.000	»	»	»	»	840 »
Ἰταλία	59.530	»	»	2.600.000	»	»	»	»	540 »
Ἑλλάς.....	3.420	»	»	180.000	»	»	»	»	760 »
Ρουμανία	4.060	»	»	322.000	»	»	»	»	1.210 »
Πορτογαλλία.....	5.640	»	»	240.000	»	»	»	»	940 »
Σερβία	1.110	»	»	101.000	»	»	»	»	2.280 »
Ρωσσία.....	81.600	»	»	4.300.000	»	»	»	»	1.360 »

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Α΄ ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἄρθρον Α΄. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, συνισταμένη ἐκ δώδεκα Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διατελοῦσα, ἐπειδή, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατοῦσαν καὶ καθεστῶσαν τάξιν, θεωρεῖται πάντοτε ἡ πνευματικὴ ἀρχὴ πάντων τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διατελούντων χριστιανικῶν λαῶν, θέλει καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν καὶ προσπάθειαν εἰς ὅλας τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις τοῦ Ἔθνους, κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας· οἷον τὰς ἀντικαταστάσεις καὶ τοὺς διορισμοὺς τῶν Ἀρχιερέων εἰς θέσεις χηρευούσας, τὴν γενικὴν βελτίωσιν, διατήρησιν καὶ διεξαγωγὴν τῶν τε ἁπανταχοῦ Μοναστηρίων καὶ τῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ Ἐθνικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς· θέλει ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν διαφύλαξιν τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ἀπὸ πάσης ἐπηρείας ἀλλοτρίου, δυναμένης νὰ διαφθείρῃ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν φρονήματα καὶ νὰ γείνῃ πρόξενος νὰ μεταβάλωσι τὸ θρήσκευμά των· θέλει φροντίζει νὰ διορίζῃ καὶ στέλλῃ ἐνταῦθά τε ἐν βασιλευούσῃ καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους ἀξίους καὶ ἐναρέτους ἱερεῖς, ἵνα κηρύττωσι τοῖς Χριστιανοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· θέλει προμηθεύει καὶ διανέμει ὅσα ἐγκρίνει ἀναγκαῖα βιβλία καὶ ἐγχειρίδια πρὸς φωτισμὸν τοῦ κλήρου καὶ κατήχησιν τῶν Χριστιανῶν, οὗ ἕνεκα θέλει ὑπάρχει ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἓν τυπογραφεῖον, καλῶς διωργανισμένον· εἰς τὸ τυπογραφεῖον δὲ τοῦτο, δι' ὅσα βιβλία καὶ ἐγχειρίδια (ἐκτὸς τῶν ὅλως θρησκευτικῶν) ἤθελον τυπωθῇ, ὀφείλει τὸ Πατριαρχεῖον νὰ συνεννοῆται προηγουμένως, κατὰ τὸ Νιζάμι, μετὰ τοῦ Ὑψηλοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Πρὸς ἐνέργειαν δὲ τούτων ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δέον νὰ ἀνταποκρίνηται μετὰ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους Ἀρχιερέων, οἵτινες θέλουσιν ἀναφέρεσθαι κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὴν καὶ οὐδενὶ ἐπιτρέπεται ἔξωθεν, ἵνα ἐπιμιχθῇ εἰς τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰ δικαιώματα τὰ τῇ πνευματικῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξουσίᾳ ἀνήκοντα.

Ἄρθρον Β΄. Ἅπαντες οἱ Μητροπολῖται τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἔχουσιν ἐξ ἴσου τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διορίζωνται μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀνὰ δύο ἔτη ἕκαστος κατὰ σειρὰν περιοδικήν, ἀνανεουμένου κατ' ἔτος τοῦ ἡμίσεως τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς, ὥστε ἕκαστον μέλος νὰ μὴ διαμένῃ ἐν τῇ Συνόδῳ πλέον τῶν δύο ἐτῶν. Ἅπαντα δὲ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπάρχουσιν ἰσοδύναμα καὶ ἰσοψήφια ὡς πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τῶν Συνοδικῶν πράξεων, μηδεμιᾶς ἐν αὐτοῖς ὑπαρχούσης διακρίσεως ἢ ὑπεροχῆς. Τὸ δὲ κατάστιχον τῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐνδημούντων ἢ ἀποδημούντων Ἀρχιερέων θέλει στέλλει τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην καὶ θέλει εἰδοποιεῖ τὸ πρᾶγμα.

Ἄρθρον Γ΄. Οἱ ἀποκαθιστάμενοι εἰς τὰς ἐπαρχίας Ἀρχιερεῖς, εἰ μέν εἰσιν ἐκ νέας χειροτονίας, δὲν δύνανται νὰ διορισθῶσι μέλη τῆς Συνόδου, πρὶν ἐνδιατρίψωσι πέντε ὁλόκληρα ἔτη ἐν τῇ ποίμνῃ των· εἰ δὲ ἐκ μεταθέσεως, ὀφείλουσιν ὡσαύτως νὰ διατρίψωσιν ἐν τῇ ποίμνῃ των τρία ἔτη. Δύνανται δὲ νὰ ἀποφύγωσι τὴν πρόσκλησιν οἱ

προβεβηκότες μόνον τῇ ἡλικίᾳ, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ ὀφείλουσιν ὑποχρεωτικῶς προσκαλούμενοι νὰ μεταβαίνωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἄρθρον Δ'. Θέλουσι διορισθῇ ἀνάλογα χρηματικὰ ἐπιχορηγήματα, τὰ ὁποῖα θέλουσι λαμβάνει οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου Ἀρχιερεῖς, τῶν ὁποίων τὰ τακτικὰ εἰσοδήματά εἰσιν ὀλιγώτερα τῶν 50,000 γροσίων, πρὸς βοήθειαν τῶν ἐξόδων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβῆς των, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀναλάβῃ ἕκαστος τὰ Συνοδικὰ ἔργα μέχρι τῆς ἀντικαταστάσεώς του.

Ἄρθρον Ε'. Συνετάχθη ἐπίτηδες κατάλογος ἁπάντων τῶν Μητροπολιτῶν, διαιρῶν αὐτοὺς εἰς τρεῖς κλάσεις, συμπεριλαμβανούσας ἀνὰ ἓν τριτημόριον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ αὐτῶν. Κατὰ τὸν κατάλογον τοῦτον τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ἑκάστου ἔτους, ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου θέλει λαμβάνει ἀνὰ δύο ἐξ ἑκάστης κλάσεως· τὸν πρῶτον δηλ. καὶ τὸν τελευταῖον, καὶ θέλει προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς ἀντικατάστασιν τῶν παλαιῶν, οἵτινες ὀφείλουσιν ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐπιστρέφωσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας των.

Ἄρθρον Ϛ'. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεώς τινος τῶν Συνοδικῶν μελῶν πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας τῶν δύο ἐτῶν, ἐὰν ἡ ἀποβίωσις συμβῇ τὸ πρῶτον ἔτος, νὰ ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν ὁ ἀμέσως ἑπόμενος καὶ νὰ ἀναπληροῖ τὰ δύο ἔτη· ἐὰν δὲ τὸ δεύτερον, τότε οἱ ὀλίγοι μῆνες νὰ ἐπιμετρῶνται εἰς τὸν κατὰ σειρὰν τῆς τάξεως προσκληθησόμενον.

Ἄρθρον Η'. Πᾶσα πρᾶξις τῆς Συνόδου, γενομένη ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ τῆς παρουσίας τοῦ Πατριάρχου, ὑπάρχει ἄκυρος· ἀλλὰ καὶ πᾶσα πρᾶξις, γινομένη μονομερῶς παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ὑπάρχει ὡσαύτως ἄκυρος. Πᾶσαν δὲ πρᾶξιν τῆς Συνόδου, φέρουσαν τὴν πλειοψηφίαν, ἐν πλήρει συνεδριάσει τῶν Συνοδικῶν μελῶν, ὀφείλει ὁ Πατριάρχης νὰ παραδέχηται καὶ νὰ ἐνεργῇ.

Ἄρθρον Θ'. Οὐδεὶς τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων δύναται, ληξάσης τῆς προθεσμίας τῆς ἐνδημίας του, νὰ διαμείνῃ ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκτὸς μεγίστης ἀνάγκης ἢ ἀσθενείας, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θέλει γίνεσθαι τῇ εἰδήσει τῆς Συνόδου, μὲ προθεσμίαν ἀνάλογον, προσδιοριζομένην ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, καὶ περὶ τούτου θέλει δίδεσθαι εἴδησις εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, οἱ δὲ τοιοῦτοι Ἀρχιερεῖς δὲν θέλουσι συνεδριάζει οὔτε χοροστατεῖ.

Ἄρθρον Ι'. Οὐδεὶς τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Ἀρχιερέων δύναται ἐνδημῆσαι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Καθήκοντα τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον Ια'. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεδριάζει τρὶς τῆς ἑβδομάδος· εἰς ὅλα δὲ τὰ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην διαπεμπόμενα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα θέλει τίθεσθαι σφραγὶς ἑξαμελής· πᾶν δὲ ἔγγραφον πρὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καταχωρεῖται εἰς τὰ πρακτικὰ καὶ συνυπογράφεται παρὰ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου· ἡ δὲ κλεὶς τῆς σφραγῖδος ταύτης θέλει μένει πάντοτε παρὰ τῷ Πατριάρχῃ.

Ἄρθρον Ιβ'. Οἱ εἰς ἐπαρχίαν διοριζόμενοι Ἀρχιερεῖς δὲν δύνανται νὰ διαμένωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει πλέον τῶν δύο μηνῶν, ἀλλὰ νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὰς ἐπαρχίας των· ἐν δὲ τῷ διαστήματι τῆς διαμονῆς των θέλουσι χοροστατεῖ μόνον καὶ συλλειτουργεῖ.

Ἄρθρον Ιγ'. Οἱ δι' ὑποθέσεις ἢ σωματικὴν ἀσθένειαν, τῇ ἀδείᾳ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς Συνόδου ἐπὶ ρητῇ προθεσμίᾳ παρεπιδημοῦντες ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχιερεῖς, χοροστατοῦσι μὲν καὶ συλλειτουργοῦσιν (ἐκτὸς τῶν ἐγκαλουμένων), οὐ συνεδριάζουσι δέ. Ληξάσης δὲ τῆς προθεσμίας των, θέλουσιν εὐθὺς ἀπέρχεσθαι εἰς τὰς ἐπαρχίας των· ἂν δὲ ἀναφανῇ ἀναπόφευκτος ἀνάγκη τῆς περαιτέρω διαμονῆς των,

θέλει ἀποφασίζει ὁ Πατριάρχης τῇ γνώμῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου· ἂν δέ τις φανῇ ἐνεργῶν εἰς τὸ νὰ παρατείνῃ τὴν προθεσμίαν τῆς διαμονῆς του, παρέχων ἀνησυχίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ὁ τοιοῦτος νὰ στέλληται ἀμέσως εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ἐὰν δὲ τοῦτο δύσκολον, τότε νὰ ἀποπέμπηται ἀλλαχοῦ, ἕως οὗ διευκολυνθῇ ἡ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἀποστολή.

Ἄρθρον Ιδ'. Ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Συνόδου θέλει λαμβάνει τὴν ἀνήκουσαν πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν περὶ τῶν διαθεσίμων καὶ τῶν πρὸς ζωάρκειαν στερουμένων Πατριαρχῶν πρὸς ἄνετον συντήρησιν αὐτῶν, ἐπίσης δὲ καὶ περὶ τῶν διαθεσίμων Μητροπολιτῶν, Ἐπισκόπων καὶ τιτουλαρίων Ἀρχιερέων, ὅπως περιθάλπωνται δι' ἀναλόγων σιτηρεσίων. Ὅσοι δὲ τῶν Ἀρχιερέων παραιτοῦνται οἰκειοθελῶς, δύνανται νὰ ἐκλέξωσι τὸν τόπον τῆς ἑαυτῶν ἡσυχίας καὶ ἐγκαταβιώσεως, τῇ γνώσει τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, πλὴν τῆς ἐπαρχίας, εἰς ἣν διετέλουν ἀρχιερεύοντες, ὅτε παρητήθησαν· ἂν δέ τις τῶν Ἀρχιερέων ἤθελε παυθῇ κατὰ τὸ Η' ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκλογῆς Ἀρχιερέων κανονισμοῦ, τότε, ἐὰν τὸ ἔγκλημά του εἶναι θρησκευτικόν, ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Συνόδου θέλουσιν ἀποφασίζει περὶ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς του, εἰ δὲ καὶ τὸ ἔγκλημά του εἶναι κοσμικόν, τότε ὁ τόπος τῆς διαμονῆς του θέλει προορίζεται κατὰ συνεννόησιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης μετὰ τοῦ Πατριαρχείου.

Ἄρθρον Ιβ'. Ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διορίζει Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν, συγκειμένην ὑπὸ λογίων ἱερωμένων, τῆς ὁποίας καθήκοντα ὑπάρχουσι νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς εὐκοσμίας καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ κλήρου, ἵνα μὴ χειροτονῶνται κληρικοὶ ἄνθρωποι ἀμαθεῖς καὶ ἀνάξιοι.

Ἄρθρον Ιγ'. Συμφώνως τοῖς Κανονισμοῖς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, δέον νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή.

Ἄρθρον Ιδ'. Ἕκαστος τῶν Ἀρχιερέων ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του ἕνα ἱεροκήρυκα, ὅστις περιοδεύων ἐν αὐτῇ, νὰ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀμοιβῆς. Αἱ ἐπισημότεραι δὲ τῶν ἐπαρχιῶν θέλουσι διατηρεῖ καὶ ἓν ἱερατικὸν σχολεῖον, δαπάνῃ μὲν τῶν χριστιανῶν ἐπαρχιωτῶν, ἐπιστασίᾳ δὲ τοῦ Ἀρχιερέως καὶ τῶν προκρίτων χριστιανῶν, ἐν ᾧ θέλουσι διδάσκεσθαι οἱ ποθοῦντες ἱερατεῦσαι, καὶ ἰδίως οἱ παῖδες τῶν ἱερέων, καὶ ὅσοι τῶν ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων ἀκόμη ἔχουσι τὴν τοιαύτην ἀνάγκην· ὅσοι δὲ ἐκ τῶν μαθητευομένων εἰς τὰς τοιαύτας σχολὰς ἔχουσιν ἀγχίνοιαν καὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ προαχθῶσιν ἔτι περισσότερον καὶ παιδευθῶσιν ἐντελέστερον, οὗτοι θέλουσι στέλλεσθαι εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερατικὴν Σχολὴν διὰ τοῦ Ἀρχιερέως.

Ἄρθρον Ιε'. Ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ νὰ στέλλωνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πρὸς πάντας τοὺς Ἀρχιερεῖς, ὅπως φροντίζωσι μετὰ τῶν προκρίτων ἐπαρχιωτῶν των καὶ στέλλωσι νέους χρηστοήθεις καὶ εὐφυεῖς, διὰ νὰ εἰσάγωνται εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερατικὴν Σχολήν.

Β' ΠΕΡΙ ΤΟΥ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Α' Σχηματισμὸς τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον Α'. Τὸ Ἐθνικὸν Διαρκὲς Μικτὸν Συμβούλιον σύγκειται ἐκ δώδεκα μελῶν, τῶν μὲν τεσσάρων Ἀρχιερέων, τῶν δὲ ὀκτὼ λαϊκῶν· προεδρεύεται δὲ ὑφ' ἑνὸς τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτοῦ μελῶν, τοῦ πρώτου τῇ τάξει μεταξὺ τῶν τεσσάρων, διὰ διπλώματος πατριαρχικοῦ. Ὁσάκις δὲ ὑποθέσεις οὐσιώδεις ἀναδεικνύουσιν ἀναγκαίαν τὴν παρουσίαν τοῦ Πατριάρχου εἰς τὸ Συμβούλιον, τότε, ἢ αὐτόκλητος, ἢ κατὰ πρόσκλησιν παρευρι-

σκόμενος ἐν τῷ Συμβουλίῳ θέλει προεδρεύει· τὸ Συμβούλιον θέλει ἔχει καὶ 2 γραμματεῖς, πρῶτον καὶ δεύτερον, δυναμένους νὰ μεταφράζωσιν εἰς τὰς ἀκολούθους διαλέκτους: Ἑλληνικήν, Ὀθωμανικήν, Βουλγαρικὴν καὶ Γαλλικήν.

Ἄρθρον Β΄. Ἡ περίοδος τῆς ὑπηρεσίας τῶν μελῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Διαρκοῦς Μικτοῦ Συμβουλίου προσδιορίζεται εἰς δύο ἔτη, τοῦ ἡμίσεος τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ κατ' ἔτος ἀνανεουμένου.

Ἄρθρον Γ΄. Τὰ τέσσαρα ἀρχιερατικὰ μέλη τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου λαμβάνονται ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκλεγόμενα παρὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν συνοδικῶν μελῶν.

Ἄρθρον Δ΄. Ἡ ἐκλογὴ τῶν λαϊκῶν μελῶν τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου γίνεται ὡς ἑξῆς: Ἐν τακτικῇ ἡμέρᾳ εἰδοποιεῖ ὁ Πατριάρχης τοὺς κατοίκους τῶν ἐνοριῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Καταστένου, ἵνα κατὰ τὸ ἑξῆς διάγραμμα ἐκλέξωσιν ἑκάστη ἀντιπροσώπους ὡς ἀκολούθως: Αἱ ἐνορίαι Φαναρίου καὶ Τζιβαλίου, δύο· αἱ ἐνορίαι Παλίνου, Ταξιαρχῶν καὶ Ξυλοπόρτης, δύο· αἱ ἐνορίαι Μουχλίου καὶ Φωτηρᾶ, ἕνα· αἱ ἐνορίαι Ἐδιρνεκαπίου, Σαλματομβρουκίου, Σαρμασικίου, Ἐγρικαπίου καὶ Τοπκαπίου ὁμοῦ καὶ Τεκὶρ Σεραγίου, δύο· ἡ ἐνορία Ἓξ Μαρμάρων, ἕνα· ἅπασαι αἱ ἐνορίαι τῶν Ὑψωμαθείων μετὰ τοῦ Βελιγραδίου, δύο· αἱ ἐνορίαι Ἁγίας Κυριακῆς καὶ Ἐλπίδος, ἕνα· ἡ ἐνορία Χάσκιοϊ, ἕνα· αἱ ἐνορίαι Ταταούλων, δύο· αἱ ἐνορίαι τοῦ Σταυροδρομίου, δύο· ἡ ἐνορία Βλάγκας, ἕνα· αἱ ἐνορίαι τοῦ Γαλατᾶ, δύο· ἡ ἐνορία Ὀρτάκιοϊ, ἕνα· ἡ ἐνορία Μπεσίκταση, ἕνα· αἱ ἐνορίαι Κουρουτσεσμέ, Ἀρναούτκιοϊ καὶ Βεβεκίου, δύο· ἡ ἐνορία Μπογιατζήκιοϊ, ἕνα· αἱ ἐνορίαι Στένης καὶ Νεοχωρίου, δύο· ἅπαντας ἄνευ ἐθνικῆς διακρίσεως, ἄνδρας τιμίους καὶ εὐθεῖς, κοινὴν τὴν ὑπόληψιν μεταξὺ τοῦ Ἔθνους χαίροντας καὶ ἀνέκαθεν ὑπηκόους τοῦ βασιλείου Κράτους, καὶ ἐν τῇ ὁρισθείσῃ ἡμέρᾳ ἀποστείλωσιν αὐτοὺς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, οἵτινες καὶ συνερχόμενοι ἐντὸς τῶν Πατριαρχείων θέλουσιν ἀπαρτίζει μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν, ἥτις θέλει ὁρίζει πρῶτον τοὺς ὑποψηφίους ἐκ συμφώνου. Ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ προτείνειν ὑποψηφίους, οὓς ἂν κρίνωσιν ἔχοντας τὰ ἀνήκοντα ἐπὶ τούτῳ προσόντα, ὧν τὰ ὀνόματα καταγράφονται ἐν ἰδιαιτέρῳ καταλόγῳ, καὶ ἐξ αὐτῶν διὰ μυστικῆς πλειοψηφίας ἀναδεικνύονται τὰ μέλη τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου. Ἅπασα δὲ ἡ περὶ τούτου πρᾶξις θέλει καταστρωννύεσθαι τακτικῶς ἐπὶ πρωτοκόλλου.

Ἄρθρον Ε΄. Τῆς ἐκλογῆς ἅμα λαβούσης πέρας, ὁ Πατριάρχης θέλει γνωστοποιεῖ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην τὰ ὀνόματα τῶν τε ἀρχιερατικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου πρὸς ἐπιδοκιμασίαν καὶ ἐπικύρωσιν.

Ἄρθρον ΣΤ΄. Ἡ ἀνωτέρω διάταξις ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας τῶν δύο ἐτῶν ἑκάστου μέλους δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰ ἀρχιερατικὰ μέλη, ἀλλ' εἶναι φυσικῶς ἑπόμενον νὰ ἀνανεῶνται καὶ ἀντικαθιστῶνται παρ' ἄλλων ἐν τῇ λήξει τῆς προθεσμίας αὐτῶν, ὡς μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον Ζ΄. Ἕκαστον τῶν εἰρημένων μελῶν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δύο ἐτῶν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκλέξιμον αὖθις, ἂν δὲν παρέλθωσιν ἄλλα δύο ἔτη.

Ἄρθρον Η΄. Τὰ μέλη τοῦ εἰρημένου Μικτοῦ Συμβουλίου ὀφείλουσι νὰ εἶναι ἐκ τῶν σταθερῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπήκοα ἀνέκαθεν τοῦ Ὀθωμανικοῦ γενικῆς ἀπολαύοντα ὑπολήψεως καὶ ἐμπιστοσύνης παρὰ τῇ Κυβερνήσει καὶ παρὰ τῷ Ἔθνει.

Ἄρθρον Θ΄. Οὐδὲν μέλος, ἀφοῦ ἅπαξ παραδεχθῇ τὸν διορισμόν του καὶ ἐγκατασταθῇ, δύναται νὰ παραιτηθῇ πρὸ τῆς λήξεως τῆς διετίας, ἐκτὸς λίαν δεδικαιολογημένης αἰτίας.

Ἄρθρον Ι΄. Τὸν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν ἐργασιῶν παραιτούμενον, ἕνεκα δεδικαιολογημένης αἰτίας, καὶ τὸν θανόντα ἐκ τῶν μελῶν θέλουσιν ἀντικαθιστᾷ ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος χρόνου, ἀναφέροντες τοῦτο εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην· ὁ τοιοῦτος δὲ δύναται νὰ εἶναι ἐκλέξιμος καὶ διὰ τὴν ἑπομένην περίοδον.

Ἄρθρον ΙΑ΄. Οὐδενὶ τῶν μελῶν παραχωρεῖται ἄδεια ἀποδημίας πλέον τῶν δύο μηνῶν· ὁ δὲ ἐπὶ πλέον τῶν δύο μηνῶν ἀπὼν θέλει ἀντικαθίστασθαι παρ' ἄλλου, ἐκλεγομένου, κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον, τὸ ὁποῖον καὶ δὲν θέλει ἀναφέρεσθαι εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην πρὸς ἐπικύρωσιν.

Ἄρθρον ΙΒ΄. Ἀπαγορεύονται αἱ ἀπουσίαι τῶν μελῶν ἐν ταῖς τακτικαῖς συνεδριάσεσιν· ἐὰν δέ τις ἤθελε κωλύεται πλέον τοῦ ἑνὸς μηνός, ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ τοῦτο τῷ προέδρῳ τοῦ Συμβουλίου· ὁ δὲ ἄνευ εἰδοποιήσεως πλέον τοῦ μηνὸς ἐλλείπων ἢ πρέπει νὰ παραιτηθῇ ἢ κατὰ τὸ Ι΄ ἄρθρον ἀντικαθίσταται δι' ἄλλου.

Ἄρθρον ΙΓ΄. Ἐὰν μέλος τι τοῦ Συμβουλίου ἤθελεν ἐγκαλεσθῇ ὡς δωροδοκηθέν, εἰ μὲν Ἀρχιερεύς, ἐνεργεῖται τὸ ὄγδοον ἄρθρον τοῦ περὶ Ἀρχιερέων κανονισμοῦ· εἰ δὲ λαϊκός, τότε θέλει εἰδοποιεῖται τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, διὰ νὰ δικασθῇ καὶ ἐπενεχθῇ ἡ ἀπόφασις κατὰ τὸν Βασιλικὸν ποινικὸν Κώδηκα.

Ἄρθρον ΙΔ΄. Τὸ Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον θέλει ἔχει γραφεῖον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ὅπου θέλουσι γίνεσθαι καὶ αἱ τακτικαὶ αὐτοῦ συνεδριάσεις, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Α΄ Γραμματέως, κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον ΙΕ΄. Τὰ λαϊκὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου δὲν θέλουσι λαμβάνει οὐδένα μισθόν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑπηρετεῖ δωρεάν.

Β΄ Καθήκοντα τῶν Μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον Α΄. Τὸ Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον συνέρχεται τακτικῶς δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Ἄρθρον Β΄. Ἐπὶ τῶν ἀνατιθεμένων τῷ εἰρημένῳ Συμβουλίῳ ἐγγράφων θέλει ἐπιτίθεσθαι ἀριθμὸς καὶ ἡ ἡμερομηνία τῆς ἀφίξεως αὐτῶν καὶ θέλουσι θεωρεῖσθαι κατὰ τάξιν, ἐκτὸς κατεπειγουσῶν ὑποθέσεων, αἵτινες θέλουσι προτιμᾶσθαι πάσης ἄλλης.

Ἄρθρον Γ΄. Τὸ εἰρημένον συμβούλιον θέλει ἐπιτηρεῖ καὶ ἐποπτεύει εἰς τὴν καλὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐθνικῶν σχολείων καὶ νοσοκομείων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν ἐθνικῶν καταστημάτων, ὡς καὶ τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα αὐτῶν τε καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησιῶν· θέλει ἐξετάζει τὰς περὶ προσόδων τῶν τῷ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ προσηρτημένων Μοναστηρίων, ὡς καὶ τὰς περὶ διαθηκῶν, ἀφιερωτικῶν ἐγγράφων (βακφγέ), τραχώματος καὶ προικὸς συμβαινούσας διαφοράς, καὶ θέλει θεωρεῖ ὅσας ὑποθέσεις μὴ πνευματικὰς παραπέμπει ἡ Ὑψ. Πύλη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα. Αἱ δὲ τοὺς βακουφικοὺς κανόνας, τὰς γαίας καὶ λοιποὺς Κανονισμοὺς τῆς Κυβερνήσεως ἀφορῶσαι ὑποθέσεις, αὗται φυσικῶς θέλουσι θεωρεῖσθαι εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διωρισμένα δικαστήρια καὶ συμβούλια, ὡς καὶ πρότερον.

Ἄρθρον Δ΄. Ὁσάκις παρουσιάζεται ἀγωγὴ ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν ἐπαρχίας τινὸς κατὰ τοῦ Ἀρχιερέως των, ἐὰν αὕτη περιστρέφηται εἰς ἀντικείμενα κοσμικά, θέλει ἐνεργεῖται τὸ πρέπον κατὰ τὸ Η΄ ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκλογῆς τῶν Ἀρχιερέων κανονισμοῦ.

Ἄρθρον Ε΄. Πρὸς διεύθυνσιν τῶν ἐθνικῶν σχολείων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν καταστημάτων, τὸ εἰρημένον συμβούλιον θέλει διορίζει ἐπιτρόπους καὶ ἐφόρους, τῇ γνώμῃ καὶ ἐγκρίσει τοῦ Πατριάρχου, ἄνδρας ἱκανοὺς καὶ τιμίους ἐκ τῶν ὁμοδόξων καὶ ὑπηκόους τῆς κραταιᾶς βασιλείας.

Ἄρθρον ΣΤ΄. Θέλει θεωρεῖ καὶ ἐξελέγχει ἐτησίως τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ρηθέντων

ἐπιτρόπων καὶ θέλει καταχωρεῖ ἐν περιλήψει, διὰ τοῦ Α' γραμματέως του, τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἐτησίων προσόδων καὶ ἐξόδων ἐν ἰδιαιτέρῳ γενικῷ Κώδηκι.

Ἄρθρον Ζ'. Ἐν τῇ λήξει ἑκάστου ἔτους θέλει θεωρεῖσθαι ὁ λογαριασμὸς τοῦ ταμείου ὑπὸ τῶν νέων μελῶν ἐνώπιον τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, παρουσιάζοντος τοῦ ταμίου τὰς ἐγγράφους διαταγὰς τοῦ Συμβουλίου διὰ πᾶσαν πληρωμήν, αἱ ὁποῖαι σφραγίζονται ἐντὸς φακέλλου καὶ κατατίθενται εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον Η'. Τὸ εἰρημένον Συμβούλιον θέλει συντάξει διάγραμμα (ταρίφαν) τῶν γραφικῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἐθνικοῦ ταμείου καὶ θέλει καθυποβάλλει αὐτὸ εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην διὰ νὰ γείνῃ παραδεκτόν· καὶ πρὸς παραλαβὴν τῶν δικαιωμάτων τούτων, θέλει διορίζει κατὰ διετίαν ἕνα ταμίαν ἀξιόπιστον ὑπὸ ἐγγύησιν, ὅστις ἄνευ ἐγγράφου διαταγῆς τοῦ Συμβουλίου δὲν δαπανᾷ οὐδὲ ὀβολόν. Τὰ δὲ καθήκοντα τόσον τοῦ ταμίου, ὅσον καὶ τοῦ γραμματέως καὶ λοιπῶν ὑπαλλήλων, θέλει προσδιορίζει τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον Θ'. Πᾶσα συνεδρίασις, ἔχουσα τὰ δύο τρίτα τῶν μελῶν, εἶνε πλήρης. Εἰς δὲ τὰς συζητήσεις του, ἐὰν δεήσῃ, κάμνει χρῆσιν τῆς ψηφοφορίας, ἰσχυούσης τῆς πλειοψηφίας, ὡς πρὸς τὴν διαίτησιν τῆς ὑποθέσεως· ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας, νικᾷ τὸ μέρος τὸ ἔχον τὴν ψῆφον τοῦ προέδρου.

Ἄρθρον Ι'. Τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον, ἅμα τῇ συστάσει του μεταχειρίζεται τριμελῆ σφραγῖδα, ἧς τὰ τμήματα θέλουσι κρατεῖ τὸ μὲν ἓν τὰ τέσσαρα ἀρχιερατικὰ μέλη, τὰ δὲ ἄλλα δύο, τὰ ὀκτὼ λαϊκὰ μέλη, τὴν δὲ κλεῖδα, ὁ πρόεδρος· διὰ τῆς σφραγῖδος ταύτης θέλουσι σφραγίζεσθαι τὰ ἀφιερωτικὰ ἔγγραφα (βακφιγέδες), διαθῆκαι, ὁμόλογα ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν ἐθνικῶν χρεῶν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Αἱ δὲ δικαστικαὶ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου, ὑπογραφόμεναι ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν αὐτοῦ, θέλουσι σφραγίζεσθαι καὶ διὰ τῆς σφραγῖδος ταύτης. Ἅπαντα δὲ τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα θέλουσιν ἐπικυροῦσθαι ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου· πᾶν δὲ ἔγγραφον συνταττόμενον ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ καὶ ἐξερχόμενον, θέλει γράφεσθαι ἐπὶ χαρτοσήμου, καταχωρούμενον προηγουμένως εἰς τὸν Κώδηκα.

Ἄρθρον ΙΑ'. Τὰς περὶ κληρονομίας μεταξὺ δύο χριστιανῶν συμπιπτούσας διενέξεις θέλει θεωρεῖ τὸ εἰρημένον Συμβούλιον, ὅταν κατ' αἴτησιν τῶν διαδίκων ἀνατεθῶσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἄρθρον ΙΒ'. Ἐπειδὴ παντὸς ὀρθοδόξου χριστιανοῦ διαθήκη, συνᾴδουσα τοῖς νόμοις καὶ κανονισμοῖς τῆς Ὑψ. Κυβερνήσεως, καὶ σύμφωνος μὲ τὸν περὶ χριστιανικῶν περιουσιῶν δι' ὑψηλῶν ἐπισήμων ὁρισμῶν καὶ ἤδη ἐκδοθέντα κανονισμόν, θέλει εἶσθαι ἐπίσημος καὶ ἰσχυρὰ παρὰ πάσῃ ἐπιτοπίῳ ἀρχῇ, τὸ εἰρημένον Μικτὸν Συμβούλιον θέλει φροντίζει περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθήκαις περιεχομένων ὅρων.

Ἄρθρον ΙΓ'. Πᾶν ἔγγραφον, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἀρχιερέων περὶ προσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ ἐθνικοῦ σχολείου καὶ νοσοκομείου, καὶ ἄλλων κοινωφελῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων, ὡς καὶ περὶ διαθηκῶν, ἀφιερωτικῶν ἐγγράφων (βακφιγέδων), περὶ χρημάτων τραχώματος καὶ προικός, θέλει θεωρεῖται ἐπίσημον ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου.

Ἄρθρον ΙΔ'. Οἱ ἐνάγοντες εἰς δίκην δι' ὑπόθεσιν (οἵαι ἐν τῷ Γ' ἄρθρῳ ὡρίσθησαν) ὀφείλουσι, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διαδικασίας, νὰ δίδωσιν ἐγγύησιν διὰ τὰ ἐν τῇ διαρκείᾳ αὐτῆς προκύψοντα ἔξοδα.

Ἄρθρον ΙΕ'. Τὰ μέλη τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου ὀφείλουσι νὰ προσέχωσιν ὅπως ὁ Πατριάρχης καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν καὶ ζῆλον εἴς τε τὴν καλὴν τακτοποίησιν πάντων τῶν ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ ἐπικρατείᾳ κειμένων καὶ τοῖς Ὀρθοδόξοις ἀνηκόντων προσκυνημάτων, καὶ εἰς τὴν καλὴν διαχείρισιν τοῦ χρηματικοῦ αὐτῶν, κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν χρυσοβούλων, διαθηκῶν, προνομίων καὶ ἀφιερωτικῶν ἐγγράφων, συνεννοούμενος, χρείας τυχούσης, καὶ μετὰ τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τῶν προσκυνημάτων.

Ἄρθρον ΙϚ'. Ἕκαστον τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ πᾶς ὀρθόδοξος χριστιανός, πληροφορούμενος περὶ παρεκτροπῶν τυχὸν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, ὀφείλει νὰ γνωστοποιῇ αὐτὰς πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ νὰ λαμβάνωνται τὰ ἀναγκαῖα μέτρα.

ΔΙΑΤΙΜΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ

Πᾶσα αἴτησις ἀφορῶσα εἰς οἱανδήποτε ὑπόθεσιν ..... γρ. 10
Αἴτησις ἀγοραπωλησίας ἐπὶ ποσοῦ μεγαλειτέρου τῶν 2000 γροσίων.... γρ. 10
Διαμαρτύρησις ἐπὶ ἐκλογῶν καὶ λοιπῶν πράξεων..... γρ. 20
Ἐγγραφὴ γεννήσεως, βαπτίσεως, γάμου καὶ θανάτου ..... γρ. 20, 10, 5
ΔΕΙΞΕΙΣ ΓΑΜ. Α' γάμος Γρ. 1000, 600, 300, 100, 50
Β' » » 1500, 1000, 600, 200, 100
Γ' » » 2500, 1500, 1000, 300, 150
Παρεμπόδισις γάμ. 500, 300, 150, 100, 50
Παρεμπόδισις ἀγοραπωλ. κτήματος γρ. 50
Κατάσχ. ἢ ἄρσις κατασχέσ. γρ. 100, 50, 30
Συστατικὸν ἱερέως προϊσταμένου εἰς ἐνορίαν (κατὰ τὴν ἐνορίαν)..γρ. 300, 200, 100
Συστατικὸν ἐφημερίου.....γρ. 60, 50, 40
» ἱεροδιακόνου γρ. 150, 100, 50
Ἔγκρισις πρὸς ἔκδοσιν βιβλίου μέχρι δέκα τυπογραφικ. φύλλων δι' ἕκαστον γρ. 20
διὰ δὲ τὰ περιπλέον ἀνὰ..... » 10
Ἐπίθεσις σφραγῖδος ἐπὶ ἐγκριθέντος βιβλίου..... γρ. 50
Ἐγκύκλιος πρὸς σύστασιν βιβλίων, συλλογὴν ἐράνων κτλ. γρ. 300, 200, 100
Ἐπικύρωσις κανονισμῶν ἐπαρχιῶν, κοινοτήτων, νοσοκομείων, ἐκκλησιαστ. ἐπιτροπῶν, σχολῶν, κτλ. γρ. 300, 200, 100
Ἔκδοσις καταστίχου ἢ ἐπιστολῆς περὶ χρημάτων μέχρι 10 χιλιάδων... γρ. 50
ἐπέκεινα τούτων..... » 100
Ἐπιστολὴ περὶ κτημάτων..... γρ. 100
» συστατικὴ ἢ τηλεγράφημα ἐξερχόμενον..... γρ. 50, 30, 20
Πᾶσα ἐπιστολὴ ἀφορῶσα εἰς οἱανδήποτε ἄλλην ὑπόθεσιν..... γρ. 50
Ἀποδείξεις συστατικαὶ νέων ἐπιτρόπων ἐκκλησ. (κατὰ τὴν ἐνορ.) γρ. 200, 100, 75
Ἀποδείξεις συστατικαὶ ἐφορειῶν σχολῶν..... γρ. 70, 40, 20
Ἐξέλεγξις λογαριασμῶν ἐκκλησιῶν (κατὰ τὴν ἐνορίαν)..... γρ. 500, 300, 200
Ἐξέλεγξις λ/σμῶν σχολῶν γρ. 80, 60, 40
Πληροφορίαι πρὸς διαφόρους ἀρχὰς περὶ ἰδιωτικῶν ἀντικειμένων ..... γρ. 30
Γράμμα Μεγ. Πρωτοσυγκελλίας πρὸς ἐνορίας περὶ ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων γρ. 20
Ἔγγραφον ἀποστολῆς ἐξάρχου περὶ ἐνοριακῶν ὑποθέσεων ..... γρ. 100, 60, 40
Ἔγγραφον ἀποστολῆς ἐξάρχου εἰς ἐπαρχίαν περὶ ἐπαρχιακῆς ἢ ἰδιωτικῆς ὑποθέσεως..... γρ. 500, 200, 300
Ἐκθέσεις αὐτῶν ..... γρ. 100
Ἔγγραφον καταγραφῆς ἐξασφαλίσεως καὶ παραλαβῆς περιουσιῶν κατωτέρων κληρικῶν ὑπὲρ τῶν κληρονόμων αὐτῶν..... γρ. 1000, 500, 300
Ἀναγνώρισις Μικτάρη (κατὰ τὴν ἐνορίαν)..... γρ. 200, 100, 50
Ἔγγραφον ὁρκοδοσίας..... γρ. 30
Ῥῆτραι..... γρ. 300, 200, 100
Πιστοποιητικὰ (ἰλμιχαμπέρια) ζωῆς, ταὐ-

τότητος, θρησκείας, ὑπηκοότητος, ἁρμοδιότητος πρὸς κηδεμονίαν.... γρ. 20
Ἐπιβεβαίωσις ἰδιότητος ἐφορειῶν, ἐπιτροπῶν καὶ λοιπῶν πρὸς παραλαβὴν χρημάτων..... γρ. 50, 30
Μετάφρασις ἢ ἐπικύρωσις μεταφράσεως τουρκιστὶ Προικοσυμφ. γρ. 300, 200, 100
» ὁμοίως διαθήκης ... γρ. 500, 300, 150
Τακρίρια πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην περὶ οἱωνδήποτε ὑποθέσεων γρ. 200, 100, 50
Τακρίρια πρὸς ἔκδοσιν ὑψηλῶν φιρμανίων Ἐκκλησίας ἢ Σχολῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τετραγωνικῶν πήχεων, μέχρι μὲν 400 πήχεων..... γρ. 200
ἀπὸ 400–600..... » 400
ἐπέκεινα δὲ τῶν 600..... » 800
Ἀντίγραφα ἀναφορῶν, ὁρκοδοσιῶν, ἰλμουχαμπερίων καὶ προσαγομένων πρὸς ὑποστήριξιν δίκης ἀνά..... γρ. 20
Ἀντίγραφα ἐπιστολῶν καὶ ρητρῶν » 30

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ

Ἀγωγαί, ἐγγυητικὰ καὶ ἀντίγραφα αὐτῶν..... γρ. 10
Ὑπόμνημα, ἀνακοπή, ἔφεσις, ἀναψηλάφησις, ἀναίρεσις, προτάσεις καὶ ἀντιπροτάσεις διὰ τὸ α΄ φύλλον αὐτῶν συνήθους μεγέθους ἐκ 4 σελίδων καὶ 30 γραμμῶν ἑκάστης..... γρ. 20
Δι' ἕκαστον τῶν ἑπομένων τῶν αὐτῶν διαστάσεων καὶ περιεκτικότητος ἀνὰ γρ. 10
Ἀντίγρ. τῶν ἄνω ἐγγράφων ἀνὰ.. » 20
Προσαγόμενον πρὸς ὑποστήριξιν δίκης ἢ αἰτήσεως..... γρ. 5
Κλῆσις διαδίκου ἢ μάρτυρος..... » 10
Διορισμὸς πληρεξουσίου ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ κατάθεσις πληρεξουσίου.... γρ. 30
Πρακτικὰ συνεδριάσεως καὶ διασκέψεως 20
Ἐπικύρωσις Κανονισμῶν..... γρ. 200
Ἀπόφασις Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου διὰ μὲν τὸ α΄ φύλλον προκαταβαλλόμενα..... γρ. 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνά..... γρ. 10
Ἀπόφασις Ἱερᾶς Συνόδου διὰ μὲν τὸ πρῶτον φύλλον προκαταβαλλόμενα γρ. 200, 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνά..... γρ. 20
Ἀπόφασις Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀφορῶσα χρήματα ἢ πράγματα ἀξίας ἀνὰ γρ. 2 %
ἐπὶ τοῦ ἐπιδικασθησομένου ποσοῦ· τὸ 1/4 δὲ τούτου, ἤτοι 1/2 %, προκαταβολικῶς ἐπὶ τοῦ διεκδικουμένου ποσοῦ, ἢ γρ. 60 προκαταβαλλόμενα, ἐὰν τὸ ἀναλογικὸν δικαίωμα ᾖ ἔλαττον τοῦ ποσοῦ τούτου.
Πᾶσα ἄλλη ἀπόφασις μὴ ἀφορῶσα χρήματα ἢ πράγματα ἀξίας, διὰ μὲν τὸ α΄ φύλλον προκαταβαλλόμενα. γρ. 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνά..... γρ. 20
Ἀντίγραφον ἀποφάσεως, εἴτε ἀποσπάσματος, πρακτικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου διὰ τὸ α΄ φύλλον..... γρ. 20
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνά..... γρ. 10
Ἀντίγραφον ἀποφάσεως, εἴτε ἀποσπάσματος πρακτικοῦ Ἱ. Συνόδου καὶ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου διὰ τὸ α΄ φύλλον... γρ. 40
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνά ..... » 20
Διαλυτήριον ἀρραβῶνος γρ. 500, 250, 100
Ἀντίγραφα αὐτοῦ ἀνά..... γρ. 40
Διαζύγιον ..... γρ. 2000, 1000, 200
Ἀντίγραφον αὐτοῦ ἀνά..... γρ. 40
Ἀκύρωσις γάμου ..... γρ. 2000, 500, 100
Ἀναγνώρισις γάμου.... » 2000, 500, 100
Ἀπόφασις τοπικῆς διαστάσεως ἢ οἱαδήποτε ἄλλη προδικαστική .. γρ. 100, 50
Ἀπόφασις υἱοθεσίας.... γρ. 500, 200, 100
Ἔκθεσις ἐνώπιον Δικαστικῆς Ἀρχῆς, γνωμοδότησις πραγματογνωμόνων.. γρ. 50
Μετάφρασις ἀποφάσεως ἢ ἰλιάμιον γρ. 100, 50, 30
Διὰ τὴν μετάφρασιν τῆς ἀποφάσεως προστίθεται 10γροσον χαρτόσημον, ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ ἐπιδοτηρίου αὐτῆς μονόγροσον.
Ἔγγραφον καταργήσεως δίκης, πιστοποιητικὸν ἐκκρεμοδικίας καὶ πᾶν ἄλλο δικόγραφον μὴ προβλεπόμενον... γρ. 20
Παρακαταθήκη χρημάτων, χρεωστικῶν ὁμολογιῶν, τίτλων ἰδιοκτησίας ἢ κινητῶν καὶ ἀπογραφὴ περιουσίας ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ποσοῦ ..... γρ. 1/4 %

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

Ἐπικύρωσις συμφωνητικοῦ διδασκάλου μέχρι γρ. 500 ..... γρ. 10
Ἀπὸ 500—1000..... » 20
» 1000 καὶ ἀνωτέρω..... » 40
Ἐπικύρωσις πτυχίων, ἐνδεικτικῶν καὶ λοιπῶν παρομοίας φύσεως σχολικῶν ἐγγράφων ..... γρ. 20
Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις ἐξωτερικῆς πράξεως μυστικῆς διαθήκης παρακατατιθεμένης ..... γρ. 600, 300, 200
Ἐπικύρωσις ἐξωτερικῆς πράξεως μυστικῆς διαθήκης μὴ παρακατατεθησομένης γρ. 400, 200, 100
Ἐπικύρωσις διαθήκης ἢ προικοσυμφώνου ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τὸ 1/2 τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἄρθρῳ τελῶν.
Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις πληρεξουσίου γρ. 50
Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις διαθήκης καὶ προικοσυμφώνου μέχρι τῶν 100 χιλ. γρ. 1 %
Ἀπὸ 100 χιλ.–300 » » 3/4 %
» 300 »–500 » » 1/2 %
καὶ διὰ τὰ ἐπέκεινα τῶν 500 » » 1/4 %
Ἐπικύρωσις πιστοποιητικοῦ γάμου, ἀρραβῶνος, γεννήσεως, βαπτίσεως καὶ ἐλλείψεως κωλύμματος πρὸς σύναψιν γάμου δηλωτικοῦ ..... γρ. 150, 100, 50
Ἐπικύρωσις πιστοποιητικοῦ συγγενείας γρ. 300, 100, 50
Ἐπικύρωσις μαρτυρικοῦ οἱασδήποτε ὑποθέσεως ..... γρ. 80, 40
Ἐπικύρωσις δηλωτικοῦ θανάτου γρ. 50, 30
Ἀντίγραφον οἱουδήτινος τῶν ἀνωτέρω ἐγγράφων ..... γρ. 50, 30

ΠΡΑΞΕΙΣ ΙΛΜΟΥΧΑΜΠΕΡΙΩΝ ΚΤΗΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ἀγορά, πώλησις καὶ μετατροπὴ εἰς τεφσὶ ἰντικὰλ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς κυβερνητικῆς ἐκτιμήσεως μέχρι τοῦ ποσοῦ 10 000 γρ. ἀνὰ 5 %.
Διὰ τὰ ἐπέκεινα τῶν 10 000 γρ. ποσὰ ἀνὰ 3 %
Μεταγραφὴ (ἰντικάλι) ἐνεχυρίασις (ἰστιλιάλ), παραλαβή, ἀπόδοσις καὶ ἀπολύτρωσις ὑποθήκης μέχρι 10000 γρ.... ἀνὰ 5 %
Διὰ τὰ ἐπέκεινα τῶν 10000 γρ. ποσὰ ἀνὰ 2 %
Εἰσπράττονται γρ. 10 ἐκτὸς τῶν τῆς αἰτήσεως, ἐὰν τὸ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀναλογικὸν δικαίωμα ᾖ ἔλαττον τοῦ ποσοῦ τούτου.
Ἀνανέωσις ἰλμουχαμπερίου μετὰ παρέλευσιν δέκα πέντε ἡμερῶν 23 1/4 τῶν πληρωθέντων δικαιωμάτων· μετὰ παρέλευσιν 2 μηνῶν τὰ ἡμίση.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΤΟΥΡΚΙΚΩ ΚΡΑΤΕΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Α΄ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ

Ἰενικὴ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, ἐν Σταμπούλ, Σαούκ-Τσεσμέ.
Ταχυδρομεῖον Κεντρικόν, ἐν Σταμπούλ, Γενῆ-Τζαμί.
Ταχυδρομεῖον Διεθνές, ἐν Γαλατᾷ, ἀπέναντι τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμ. Τραπέζης.
Ταχυδρομεῖον καὶ Τηλεγραφεῖον, ἐν τῷ Πέραν, Τεπὲ-μπασῆ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει (Πόλει): 1 Γεμίς. — 2 Οὖν-Καπάν. — 3 Φανάριον, Βαλατᾷ.— 4 Ἐγιούπ.— 5 Μαχμοὺτ-Πασσᾶ.— 6 Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν.— 7 Δερικλὲρ-Ἀρασῆ.— 8 Φατὴχ.— 9 Σεϊχουλασλὰμ-Καπησῆ. — 10 Σιρκετζῆ.— 11 Ὑψηλὴ Πύλη.— 12 Ἁγία Σοφία. — 13 Ὀκτσουλάρμπαση. — 14 Ἄκ-Σεράι. — 15 Κοντοσκάλιον. — 16 Ὑψωμαθεῖα.— 17 Μακροχώριον.— 18 Ἅγιος Στέφανος.

Ἐν Γαλατᾷ: 1 Γέφυρα, Καράκιοϊ. — 2 Τὸπ-χανέ. — 3 Ἀζὰπ-Καποῦ. — 4 Τὲρς-χανέ.— 5 Χάσκιοϊ.

Ἐν τῷ Πέραν: 1 Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν.— 2 Παγκάλτιον.

Κατάστενον. *Εὐρωπαϊκὴ ὄχθη* διὰ θαλάσσης: 1 Βεσίκτας (Διπλοκιόνιον). — 2 Ὀρτάκιοϊ (Μεσάχωρον). — 3 Κουρούτσεσμε (Ξηροκρήνη). — 4 Ἀρναούτ-κιοϊ (Μέγα Ρεῦμα).— 5 Βεβέκιον.— 6 Ρούμελι-Ἰσσάρ.— 7 Ἐμιργιάνιον. — 8 Νεοχώριον. — 9 Θεραπεῖα.— 10 Βουγιοὺκ-Δερέ.— 11 Σαρὶ-γερί.— 12 Γενῆ-μαχαλέ.— 13 Ρούμελι-Καβάκ.

Ἀσιατικὴ ὄχθη. Διὰ θαλάσσης: 1 Σκούταρι.— 2 Βεϊλὲρ-βέη.— 3 Τσεγκὲλ-κιόϊ.— 4 Κανδηλλί. — 5 Ἀνατὸλ-Ἰσσάρ. — 6 Κάνλιτζα. — 7 Πασσᾶ-Βαχτσέ. — 8 Βέικος.— 9 Καδὴ-κιόϊ.— 10 Χαϊδὰρ-Πασσᾶ.

Σιδηροδρομικῶς: 11 Ἐρένκιοϊ.— 12 Μάλτεπε.— 13 Χαρταλιμή.— 14 Παντείχιον.

Ἐν ταῖς Πριγκηπονήσοις: 1 Πρώτη.— 2 Ἀντιγόνη.—3 Χάλκη.—4 Πρίγκηπος.

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ

Τῶν καταβαλλομένων ταχυδρομικῶν τελῶν δι' ἅπασαν τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ διὰ τὰς χώρας, τὰς συμπεριλαμβανομένας εἰς τὴν Παγκόσμιον Ταχυδρομικὴν Ἕνωσιν.

Ἐπιστολαί: α΄) Δι' ἑκάστην δεκαπεντάδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν μεταξὺ δύο τουρκικῶν λιμένων ἐντὸς τοῦ Κράτους παρ. 20

β΄) Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀποστολαὶ δι' ἑκάστην δεκαπεντάδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν..... » 40

Ἐπιστολικὰ δελτάρια, ἁπλᾶ » 20

μετὰ πληρωμένης ἀπαντήσεως » 40

Ἔντυπα παντὸς εἴδους (βάρος μέγιστον 2000 γραμμαρίων):

α΄) Μέχρι 30 γραμμαρίων μόνον ἐντὸς τοῦ Κράτους ..... » 5

Ἄνω τούτων μέχρι 50 γραμμαρ. » 10

β΄) **Διὰ θαλάσσης** μεταξὺ δύο τουρκικῶν λιμένων δι' ἑκάστην 75άδα γραμμαρ. ἄνω τῶν 30.. » 10

γ΄) Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀποστολαὶ δι' ἑκάστην 50άδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν..... » 20

δ΄) **Δείγματα ἐμπορευμάτων** (Echantillons ou marchandises sans valeur) μέγιστον βάρος 200 γραμμαρίων .....

α΄) Μέχρι 30 γραμμαρίων..... παρ. 5

β΄) Ἄνω τῶν 30 » μέχρι 100.. » 20

γ΄) Ἄνω τῶν 100 γραμμαρίων μέχρι 250 δι' ἑκάστην 50άδα γραμ. » 10

δ΄) Ἄνω τῶν 250 γραμμαρίων δι' ἑκάστην 50άδα γραμμ. ὑπολογιζομένων ἀπὸ τὴν πρώτην 50άδα » 20

Διὰ τοὺς τόπους, τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τῆς Παγκοσμίου Ταχυδρομικῆς ἑνώσεως, 50 γραμμ..... » 20

Ἔγγραφα παντὸς εἴδους χειρόγραφα (Papiers d'affaires) μέγιστον βάρος 2000 γραμμαρίων:

Μέχρι 200 γραμμαρίων ..... » 40

Ἄνω τῶν 200 γραμμαρ. δι' ἑκάστην 50άδα γραμμαρίων..... » 10

Σημ. *Ἐπιτόπιος ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία δὲν ὑπάρχει. Γίνονται ἐπιστολαὶ δεκταὶ διὰ Μάλτεπε, Πριγκηπονήσους, Μακροχώριον καὶ περαιτέρω.*

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΕΝΤΑΛΜΑΤΩΝ

Τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα εἰσπράττουν δικαίωμα:

Ἐπὶ ποσοῦ Γρ.			Γρ.		Παρ.
1	—	100	Γρ. —		Παρ. 20
100	—	200	» 1	»	—
200	—	300	» 1	»	20
300	—	400	» 2	»	—
400	—	500	» 2	»	20
500	—	700	» 3	»	—
700	—	900	Γρ. 3	Παρ.	20
900	—	1100	» 4	»	—
1100	—	1300	» 4	»	20
1300	—	1500	» 5	»	—
1500	—	1700	» 5	»	20
1700	—	1900	» 6	»	—
1900	—	2000	» 6	»	20

Ὅροι

Τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα δὲν ἐκδίδουσιν ἐντάλματα διὰ ποσὰ ὑπερβαίνοντα τὰ 2000 γρόσια. Τὰ αὐτὰ γραφεῖα δύνανται νὰ περιορίσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνταλμάτων, ἅτινα ἐνδεχόμενον ν' ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀποστολέως πρὸς τὸν αὐτὸν παραλήπτην.

Τὸ ἰσότιμον τοῦ ἐντάλματος δέον νὰ καταβάλληται τοῖς μετρητοῖς ὑπό τε τοῦ ἐπιστέλλοντος εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ὑπὸ τούτου εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλεται.

Ὁ ἐμβάζων χρήματα παραδίδει αὐτὰ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον· τοῦτο δίδει εἰς τὸν ἐπιστέλλοντα δωρεὰν ἰδιαίτερον χάρτην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναγράφει τὸ ἀποστελλόμενον ποσόν, τὸ δὲ ταχυδρομικὸν γραφεῖον προσκολλᾷ ἐπ' αὐτοῦ εἰς χαρτόσημα τὸ δικαίωμα, ὅπερ εἰσέπραξεν, ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀποστελλόμενον ποσόν. Ὁ ἐπιστέλλων, πληρώνων δικαίωμα ἑνὸς γροσίου, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ἀπόδειξιν παραλαβῆς παρὰ τοῦ ὑπαλλήλου, εἰς ὃν κατεβλήθησαν τὰ χρήματα.

Ὅταν ἀφιχθῇ τὸ ἔνταλμα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, τὸ ἐκεῖ ταχυδρομεῖον εἰδοποιεῖ τὸν ἐνδιαφερόμενον, ὅστις, ἵνα παραλάβῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἀποστελλόμενον ποσόν, ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ τὴν ταὐτότητά του.

Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ σπουδασταὶ ὀφείλουσι νὰ παρουσιάζωσι πρὸς τοῦτο ἔγγραφον (πιστοποιητικὸν ταυτότητος) φέρον τὴν σφραγῖδα τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν αὐτῶν ἢ τῶν διευθυντῶν τῆς οἰκείας σχολῆς.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελεν ἐπέλθῃ σύγχυσίς τις ὡς πρὸς τὸ ποσὸν ἢ τὸν τρόπον, δι' οὗ ἐγράφη τὸ ἔνταλμα, τὸ ἀντίτιμον δὲν θὰ πληρωθῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλεται, πρὶν ἢ διευκρινισθῇ τὸ ζήτημα, κατόπιν συνεννοήσεως τῶν δύο ταχυδρομικῶν γραφείων.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἔνταλμά τι ἤθελεν ἀπολεσθῇ, τὸ ἀντίτιμον πληρωθήσεται ὑπὸ τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου, εἰς ὃ ἀπεστάλη· ἐὰν τὸ πρόσωπον, πρὸς ὃ ἀπεστάλη τὸ ἔνταλμα, ἤλλαξε διαμονήν, τὸ ἔνταλμα ἀποσταλήσεται εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ διεύθυνσιν ἄνευ νέων τελῶν.

Τὰ ἐντάλματα ἰσχύουσιν ἐπὶ δύο μῆνας· ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ ἀντίτιμον οὐτῶν δὲν ζητηθῇ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, τὸ ἔνταλμα ἐπιστρέφεται εἰς τὸ γραφεῖον, ὁπόθεν ἀπεστάλη, καὶ παραδίδεται εἰς τὸν ἀποστέλλοντα.

Ὁ ἐπιστέλλων δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀποσταλέντος χρήματος, ἐὰν τοῦτο δὲν παρεδόθη εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Τὰ ἐπὶ τούτῳ ἔξοδα θὰ εἶναι εἰς βάρος αὐτοῦ.

Τὰ ἐπὶ δύο ἔτη μὴ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν ἐπιστέλλοντα ἢ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλονται ἐντάλματα ἀκυροῦνται, τὸ δὲ ἀντίτιμον αὐτῶν καταγράφεται εἰς ὄφελος τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου.

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(Μετζηδιὲς πρὸς 19 γρόσια).

Α΄. ***Μεταξὺ δύο σταθμῶν τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν περιχώρων:*** δι' ἕκαστον τηλεγράφημα ἐξ 20 λέξεων 2 $^1/_2$ γρόσια· δι' ἑκάστην δεκάδα λέξεων περισσοτέρων ἢ μέρος αὐτῶν, 1 $^1/_4$ γρόσ.

Β' ***Μεταξὺ δύο σταθμῶν, κειμένων ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Νομαρχίας Κων/πόλεως ἢ τοῦ Σανδζακίου Νικομηδείας:*** δι' ἑκάστην λέξιν 20 παράδες, πλέον 2 ½ γρόσια καθ' ἕκαστον τηλεγράφημα.

Γ' ***Μεταξὺ δύο οἱωνδήποτε ἄλλων σταθμῶν τῶν πόλεων τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους:*** δι' ἑκάστην λέξιν 1 γρόσιον, πλέον 5 γρόσια καθ' ἕκαστον τηλεγράφημα.

Δ' ***Διὰ τὸ Ἐξωτερικόν,*** κατὰ λέξιν, διά:

	Φρ. ἐκ.		Φρ. ἐκ.		Φρ. ἐκ.
Ἀγγλίαν.....	0.71	Ἑλλάδα, νησιωτικ.		Νορβηγίαν	0.72
Αἴγυπτον (Κάτω)..	1.25	(μέσον Τενέδου) ..	0.42	Ὁλλανδίαν	0.60
» (Μεσαίαν)	1.50	Εὐέλπιδα Ἄκραν.	6.45	Οὐγγαρίαν	0.34
» (Ἄνω)...	1.75	Ἰάβαν	5.17	Περσίαν	1.60
Αὐστρίαν.....	0.34	Ἰαπωνίαν	7.70	Πορτογαλλίαν....	0.69
Αὐστραλίαν.....	4.84	Ἰνδίας Βρεττανικ.	3.48	Ρουμανίαν	0.26
Βέλγιον	0.60	Ἱσπανίαν.....	0.65	Ρωσσίαν (Εὐρω-	
Βιρμανίαν	3.73	Ἰταλίαν	0.48	» παϊκήν)..	0.72
Βοσνίαν.....	0.27	Καναδᾶν	1.85	» (Ἀσ. α΄ ζώνην)	1.15
Βοστώνην	1.85	Κεϋλάνην.....	3.60	» (» β΄ »)	1.45
Βουλγαρίαν.....	0.38	Κίναν	7.30	Σερβίαν.....	0.27
Βραζιλίαν	4.63	Κοχιγκίνην	4.22	Σιγγαπούρην.....	4.49
Γαλλίαν καὶ Κορσ.	0.56	Λουξεμβοῦργον...	0.60	Σικάγον.....	2.15
Γερμανίαν	0.55	Μάγχης Νήσους..	0.71	Σουηδίαν.....	0.69
Γιβραλτάρην.....	0.69	Μαδαγασκάρην...	9.60	Σουμάτραν	6.78
Δανίαν	0.60	Μαδέρας Νήσους.	1.74	Τράνσβαλ	6.45
Ἑλβετίαν.....	0.51	Μαλάκαν	4.49	Τρίπολιν (Ἀφρι-	
Ἑλλάδα, ἠπειρωτ.		Μαρόκον	0.83	κῆς)	0.88
(μέσον Αἰκατερίν.)	0.28	Μαυροβούνιον....	0.67	Τύνιδα	0.67
Ἑλλάδα νησιωτικ.		Μελίτην.....	0.69	Φιλαδέλφειαν (Ἀ-	
(μέσον Αἰκατερίν.)	0.32	Μεξικόν.....	2.80	μερικῆς).....	2.05
Ἑλλάδα, ἠπειρωτ.		Νατάλην	6.25	Χεδζάζην	2.75
(μέσον Τενέδου) ..	0.38	Νέαν Ὑόρκην....	1.85	Ὑεμένην	3.75

Β΄ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ

Ἀγγλικόν. ***Κεντρικὸν γραφεῖον***: Γαλατᾷ, Καράκιοϊ, Γενῆ-χάν. ***Γραμματοκιβώτια,*** ἐν τῷ Πέραν: Βιβλιοπωλεῖον Mac Gil, Δίοδος Τοῦνελ, 5. — Ὑποκατάστημα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς Τραπέζης, Μεγάλη ὁδός, 190. — Ξενοδοχεῖα: Λονδίνου, Βριστόλ, Ροαγιάλ, Πέρα-Πάλας, Ἀγγλικὴ Σχολὴ (Μεγ. Ὁδός, 353). Λέσχη Κων/πόλεως (ὁδὸς Καβριστάν, 46). — Λέσχη τῆς Ἀνατολῆς (Μεγ. Ὁδός, 142). — ***Ἐν Γαλατᾷ:*** Αὐτοκρατορικὴ Ὀθωμανικὴ Τράπεζα.

Αὐστριακόν. — ***Κεντρικὸν γραφεῖον***: Γαλατᾷ, ὁδὸς Μαχμουδιέ, Καμόνδο-Χάν. ***Γραφεῖα***: Πέραν, Μεγ. ὁδός, 438. — Σταμπούλ, Καμόνδο-Χάν.

Γαλλικόν. — ***Κεντρικὸν γραφεῖον:*** Γαλατᾷ, ὁδὸς Βοεβόδα. — ***Γραφεῖα: Πέραν,*** Δίοδος Ἀνατολῆς, 15, 16. ***Σταμπούλ,*** Καμόνδο-Χάν. — ***Γραμματοκιβώτια***: Ἐν τῷ Πέραν: Κατάστημα Bon Marché. — Ξενοδοχεῖα: Grand Hôtel, Français et Continental, Péra-Palace. — ***Ἐν Γαλατᾷ***: Γραφεῖα τῶν Messageries Maritimes. — ***Ἐν Σταμπούλ:*** Μπαγτσὲ-καπού, 49.

Γερμανικόν. — ***Κεντρικὸν Γραφεῖον:*** Γαλατᾷ. Ὁδὸς Βοεβόδα, 29. ***Γραφεῖα ἐν τῷ Πέραν:*** Δίοδος Παναγίας, Σταμπούλ, Χαβουζλοὺ-χάν. ***Γραμματοκιβώτια ἐν τῷ Πέραν:*** Λέσχη τῆς Ἀνατολῆς, Λέσχη Κων/πόλεως, Λέσχη Τευτονίας (Τεκέ), Γερμανικὸν Νοσοκομεῖον, Γερμανικὴ Σχολὴ (ὁδὸς Γενῆ-Γιόλ), Bazar Allemand, Κατάστημα Kéller (δίοδος Χατζοπούλου). — ***Ξενοδοχεῖα:*** Λονδίνου, Πέρα-Παλάς, Paulik (πρώην Πέστης) Δίοδος Τοῦνελ. — ***Ἐν Γαλατᾷ:*** Σταθμὸς Τοῦνελ.

Ρωσσικόν: — ***Κεντρικὸν Γραφεῖον, Γαλατᾷ,*** Κιρὲς-Καποὺ καὶ ὁδὸς Βοεβόδα. — ***Γραφεῖον***: Σταμπούλ, Μπαγτσὲ-Καπού.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΔΕΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΚΥΡΩΘΕΙΣ ΔΙ' ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἄρθρον 1. Τὸ ταχυδρομικὸν δέμα, τὸ μὴ ὑπερβαῖνον κατὰ τὸ βάρος τὰ πέντε χιλιόγραμμα, μεταφέρεται ταχυδρομικῶς ὡς δέμα ἀξίας μέν, ὅταν ὁ ἰδιοκτήτης ἀνακοινοῖ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, ὡς ἁπλοῦν δὲ δέμα ταχυδρομικόν, ὅταν δὲν ἀναφέρηται ἡ ἀξία αὐτοῦ. τὰ χρηματικὰ ποσά, οἱ ὄγκοι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μὴ νομισματοκοπημένου ἢ κατειργασμένου, ὡς καὶ πάντων τῶν λοιπῶν μετάλλων, γίνονται δεκτὰ μέχρι βάρους 10 χιλιογράμμων καὶ ὅταν δὲν ὑπερβαίνωσι κατὰ τὸν ὄγκον τὴν ὑπὸ τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου ὁριζομένην περίμετρον.

Ἄρθρον 2. Ἐπὶ τοῦ ταχυδρομικοῦ δέματος δέον νὰ ἀναγράφηται ἡ πόλις ἢ τὸ χωρίον, ὅπου κατοικεῖ τὸ πρόσωπον, πρὸς ὃ διευθύνεται, τὸ ὄνομα τούτου, τὸ ἐπίθετον, τὸ ἐπάγγελμα, εἰ δυνατόν, ἡ ὁδὸς ἐν ᾗ κατοικεῖ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῆς οἰκίας. Ἡ διεύθυνσις αὕτη πρέπει νὰ εἶναι γεγραμμένη τουρκιστί. Οἱ ἰδιοκτῆται δύνανται, ἐὰν θέλωσι, νὰ προσθέτωσι τὰς διευθύνσεις καὶ γαλλιστὶ καὶ εἰς ἄλλην γλῶσσαν. Δὲν γίνονται δεκτὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, ὧν αἱ διευθύνσεις ἐγράφησαν διὰ μολυβδοκονδύλου ἢ διὰ τῶν ἀρχικῶν μόνον γραμμάτων.

Ἄρθρον 3. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα θὰ δένωνται ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν, κατὰ τρόπον δυνάμενον νὰ διαφυλλάττῃ τὰ ἐν αὐτοῖς καλῶς, διὰ νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν κατὰ τὴν μεταφορὰν νὰ καταστραφῶσιν ἢ νὰ ὑποστῶσιν οἱανδήποτε ἀλλοίωσιν, ἐὰν ἀνοιχθοῦν. Τὰ ὑγρὰ καὶ ὅσα δύνανται εὐκόλως νὰ ρευστοποιηθῶσιν, θὰ τίθενται ἐντὸς διπλῶν δοχείων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον θὰ εἶναι φιάλη ἢ πήλινον δοχεῖον ἢ κυτίον ἐκ στερεοῦ ξύλου· τὸ μεταξὺ τῶν δύο δοχείων κενὸν θὰ γεμίζηται μὲ ρινίσματα ξύλου ἢ μὲ βάμβακα καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἄρθρον 4. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα θὰ ἐξετάζωνται εἰς τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, ὅσα δ' ἐξ αὐτῶν ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν δεμάτων ἀξίας θὰ σφραγίζωνται διὰ τῆς σφραγῖδος ἢ διὰ τοῦ σήματος τοῦ ἐπιστέλλοντος καὶ διὰ τῆς ἐπισήμου σφραγῖδος τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου. Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπισφράγισις τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων διὰ νομισμάτων καὶ τῶν τοιούτων. Ἡ ἐπισφράγισις τῶν ἁπλῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν εἶναι προαιρετική.

Ἄρθρον 5. Τὸ ἀνώτατον ὅριον τῆς ἀξίας τῶν δεδηλωμένων δεμάτων ὁρίζεται εἰς 50,000 γρόσια. Ἕκαστον δέμα δὲν δύναται νὰ περιέχῃ ἀντικείμενα ὑπερβαίνοντα τὴν ἀξίαν ταύτην. Δι' ἑνὸς ταχυδρομείου ὅμως ἐπιτρέπεται ἡ ἀποστολὴ διαφόρων δεμάτων εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Ἄρθρον 6. Ὅταν ἐπὶ σκοπῷ δόλου ἡ ἀξία ἑνὸς δέματος δηλοῦται ἀνωτέρα τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ, ὁ ἐπιστέλλων εἶναι ἔκπτωτος τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ θὰ καταδιωχθῇ καὶ ποινικῶς. Ἐὰν τυχαίως πως ἡ συνεπείᾳ σχετικῆς εἰδοποιήσεως τοῦ ἐνδιαφερομένου ἤθελε διαπιστωθῇ ἐν ταχυδρομικῷ τμήματι

ὅτι τὰ ἀντικείμενα δέματός τινος ἐξετιμήθησαν καὶ ἐνεγράφησαν εἰς ὑπερβολικὰς τιμάς, θὰ εἰδοποιηθῇ πάραυτα ἡ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, θὰ ἀποσταλῶσι δὲ αὐτῷ τὰ ἔγγραφα τῶν σχετικῶν ἐξετάσεων, ἐὰν ἐγένοντο τοιαῦται.

Ἄρθρον 7. Ἐπὶ ἑκάστου δέματος δεδηλωμένης ἀξίας θὰ ἀναγράφηται δι' ἀριθμῶν καὶ διὰ γραμμάτων ἡ ἀξία αὐτοῦ εἰς γρόσια. Δὲν γίνεται δεκτὴ οὐδεμία διόρθωσις τῶν ἀριθμῶν ἢ τῶν γραμμάτων, ἔστω καὶ ἂν ἡ διόρθωσις εἶναι ἐπικεκυρωμένη. Ὁ ἐπιστέλλων δύναται ν' ἀναγράψῃ τὴν ἀξίαν ἐκτὸς τῆς εἰς γρόσια καὶ εἰς ἕτερα νομίσματα.

Ἄρθρον 8. Τὸ μῆκος τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων τῶν ἀποσταλησομένων ἀπὸ ἓν γραφεῖον εἰς ἕτερον, συγκοινωνοῦν μετὰ τούτου δι' ἀτμοπλοίου καὶ διὰ σιδηροδρόμου, δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ κατὰ τὰς τρεῖς αὐτοῦ διαστάσεις τὰ ἑξήκοντα ἑκατοστόμετρα. Γίνονται ὅμως δεκτὰ δέματα, περιέχοντα ἀλεξιβρόχια, βακτηρίας, χάρτας, σχέδια, εἰκόνας καὶ τὰ τοιαῦτα μήκους ἑνὸς μέτρου, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅμως ὅτι τὸ ὕψος καὶ τὸ πλάτος δὲν θὰ ὑπερβῶσι τὰ εἴκοσιν ἑκατοστόμετρα. Τὰ δέματα, ἅτινα θ' ἀνταλλαγῶσι μεταξὺ τῶν λοιπῶν γραφείων, δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνωσι κατὰ τὸ μῆκος τὰ τεσσαράκοντα, κατὰ τὸ πλάτος τὰ τριάκοντα καὶ κατὰ τὸ ὕψος τὰ εἴκοσιν ἑκατοστόμετρα.

Ἄρθρον 9. Ὅταν παραδοθῇ εἰς ταχυδρομικὸν γραφεῖον δέμα περιέχον τὰ ἀντικείμενα ἢ ἔγγραφα, τῶν ὁποίων ἡ ἐν ταῖς χώραις τῆς Αὐτοκρατορίας μεταφορὰ εἶναι ἀπηγορευμένη, οἱ ἁρμόδιοι θὰ ἐκτελέσωσιν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην καὶ τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα, τὰς ἐν παρομοίᾳ περιπτώσει νενομισμένας διατυπώσεις. Δὲν γίνονται ἐπίσης, ἐκτὸς τῶν προηγουμένων, δεκταὶ ἐν τοῖς γραφείοις ἀποστολαὶ πετρελαίου, θειϊκοῦ ὀξέος καὶ τῶν τοιούτων ὑγρῶν, τῶν ὁποίων ἡ διὰ τῶν ταχυδρομείων μεταφορὰ παρουσιάζει προσκόμματα· τὰ τοιαῦτα θὰ ἀποδίδωνται εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας. Ἐὰν ὅμως ἀπαντηθῶσι τοιαῦται ἀποστολαί, κατὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν θὰ καταστρέφωνται, τὰ δοχεῖα αὐτῶν θὰ φυλάττωνται, μετὰ τοῦ σχετικοῦ δὲ πρακτικοῦ θ' ἀποδίδωνται εἰς τὸ μέρος ἔνθεν ἀπεστάλησαν, θὰ εἰδοποιῆται δὲ περὶ τούτου ὁ ἐπιστέλλων. Ἀπαγορεύεται ἡ διὰ ταχυδρομικῶν δεμάτων ἀποστολὴ ἐπιστολῶν κλειστῶν ἢ ἀνοικτῶν, ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν ὡς καὶ ἡ ἀποστολὴ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἐντὸς δέματος, περιέχοντος ἄλλα ἀντικείμενα. Ἐὰν γνωσθῇ ὅτι παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ἔγγραφα τοιαῦτα εὑρίσκονται ἐντὸς δέματος, θὰ ἐκτελεσθῶσι τὰ δέοντα συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ταχυδρομείων κανονισμοῦ. Ἐντὸς τοῦ δέματος δύναται μόνον νὰ ὑπάρχῃ χαρτίον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ ἀναγράφηται τὸ εἶδος τῶν ἀποστελλομένων ἀντικειμένων ἡ ἐπὶ τοῦ δέματος διεύθυνσις καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἐπιστέλλοντος.

Ἄρθρον 10. Δι' ἕκαστον ταχυδρομικὸν δέμα δίδεται τῷ ἐπιστέλλοντι δωρεὰν ἀπόδειξις ἀποστολῆς γραφομένη ὑπὸ τοῦ ἐπιστέλλοντος ἢ τῇ αἰτήσει τούτου ὑπὸ τοῦ ταχυδρομικοῦ ὑπαλλήλου. Ὁ ἐπιστέλλων δύναται νὰ γράψῃ σημειώσεις τινὰς περὶ τοῦ ἐμπεριεχομένου τοῦ δέματος ἐπὶ τοῦ ἀποκοπτομένου φύλλου τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀποστολῆς. Ὁ ἐπιστέλλων δύναται νὰ μεταχειρισθῇ μίαν ἀπόδειξιν ἀποστολῆς διὰ τρία τὸ πολὺ δέματα ἀποστελλόμενα εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Ἄρθρον 11. Ἐπὶ ἑκάστου ταχυδρομικοῦ δέματος καὶ ἀποδείξεως ἀποστολῆς δέον νὰ ἀναγράφηται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστέλλοντος ταχυδρομικοῦ γραφείου καὶ ὁ ἀριθμὸς τοῦ βιβλίου, ἐν ᾧ ἐσημειώθη. Διὰ ταύτην τὴν διατύπωσιν γίνεται χρῆσις ἰδιαιτέρου ἐντύπου, καλουμένου ***σημειώσεως.*** Ἡ τάρα ἑκάστου δέματος καὶ τὸ μετ' αὐτῆς βάρος τούτου δέον ν' ἀναγράφηται εἰς γραμμάρια εἰς τὸν οἰκεῖον χῶρον τῆς τε ἀποδείξεως ἀποστολῆς καὶ τῆς σημειώσεως.

Ἄρθρον 12. Τὰ τέλη τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων ὑπολογίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρὰ πόδας λογαριασμοῦ, πληρώνονται δὲ προκαταβολικῶς.

α'—Τέλη μεταξὺ γραφείων, διὰ τὰ ὁποῖα μέσα συγκοινωνίας εἶναι σιδηρόδρομος ἢ ἀτμόπλοιον: Τοῦ Μαρμαρᾶ καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τοῦ Μαρμαρᾶ καὶ τοῦ Αἰγαίου

Πελάγους καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ὡς καὶ μιᾶς ἑκάστης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, λογιζομένων ὡς ἓν τμῆμα, τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα θὰ μεταφέρωνται ἐπὶ μιᾶς θαλάσσης ἢ μιᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ὑπαγόμενα εἰς τὸ ***α' τμῆμα***, θὰ πληρώνωσι τέλη 4 γροσίων. Εἰς τὸ ***β' τμῆμα*** ὑπάγεται ἡ μεταφορὰ ἐπὶ δύο θαλασσῶν ἢ ἐπὶ δύο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἢ ἐπὶ μιᾶς θαλάσσης καὶ μιᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, τὰ δὲ σχετικὰ τέλη εἶναι ὀκτὼ γροσίων. Εἰς τὸ ***γ' τμῆμα*** ὑπάγεται ἡ μεταφορὰ ἐπὶ τριῶν θαλασσῶν ἢ ἐπὶ δύο καὶ πλειόνων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἢ ἐπὶ δύο θαλασσῶν καὶ μιᾶς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἢ ἐπὶ δύο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καὶ μιᾶς θαλάσσης· τὰ σχετικὰ δὲ τέλη εἶναι δώδεκα γροσίων. Ἐκ τῶν δεμάτων, ἅτινα γίνονται δεκτά, καίτοι ὑπερβαίνουσι κατὰ τὸ βάρος τὰ πέντε χιλιόγραμμα, εἰσπράττεται δι' ἕκαστον χιλιόγραμμον ἢ τὰ κλάσματα αὐτοῦ ἕν, δύο ἢ τρία πρόσθετα γρόσια, συμφώνως πρὸς τὴν ὡς ἄνω ἀναλογίαν. Ἐκ τῶν δεμάτων δεδηλωμένης ἀξίας εἰσπράττεται δι' ἑκάστην χιλιάδα γροσίων ἢ τὰ κλάσματα αὐτῆς πρόσθετον τέλος δύο γροσίων ὡς ἀσφάλιστρα.

β'—Τέλη γραφείων, μὴ ἐχόντων μεταξὺ αὐτῶν οὔτε σιδηροδρομικὴν γραμμὴν οὔτε ἀτμοπλοϊκὴν ὑπηρεσίαν.

ΤΜΗΜΑΤΑ	ΒΑΡΟΣ							
	μέχρι 250 γραμμαρίων	*ἀπὸ 250 γραμ. μέχρι 500*	*ἀπὸ 500 γραμ. μέχρις 1 χλγ.*	*ἀπὸ 1 χλγ. μέχρι 2 χλγ.*	*ἀπὸ 2 χλγ. μέχρι 3 χλγ.*	*ἀπὸ 3 χλγ. μέχρι 4 χλγ.*	*ἀπὸ 4 χλγ. μέχρι 5 χλγ.*	*5 χλγ. καὶ ἄνω δι' ἕκαστον χλγ. ἢ κλάσματα.*
1ον Τμῆμα	4	4	4	8	12	16	20	4
2ον Τμῆμα	4	4	7	14	21	28	35	7
3ον Τμῆμα	4	5	10	20	30	40	50	10
4ον Τμῆμα	4	7	13	26	39	52	65	13
5ον Τμῆμα	4	8	16	32	48	64	80	16

Ἐκ τῶν δεμάτων δεδηλωμένης ἀξίας εἰσπράττεται δι' ἑκάστην χιλιάδα γροσίων ἢ τὰ κλάσματα αὐτῆς ἐν μὲν τῷ α' τμήματι 2, ἐν τῷ β' 3, ἐν τῷ γ' 4, ἐν τῷ δ' 5 καὶ ἐν τῷ ε' καὶ ἐν τῷ ς' 6 γρόσια πρόσθετα ὡς ἀσφάλιστρα. Διὰ δὲ τὰ δέματα, ἅτινα θὰ μετενεχθῶσι μεταξὺ τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων, τῶν κειμένων ἐπὶ τῶν παραλίων καὶ ἐπὶ τῶν μερῶν, δι' ὧν διέρχεται σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἀφ' ἑνός, καὶ εἰς μέρη, ἔνθα δὲν ὑπάρχουσιν ἀτμόπλοια ἢ σιδηρόδρομος, θὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἀμφότερα τὰ τιμολόγια.

Ἐὰν δέκα ἡμέρας μετὰ προηγουμένην εἰδοποίησιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι δὲν προσέλθωσιν εἰς τὸ γραφεῖον, ἵνα παραλάβωσι δέμα ἀφιχθὲν ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν, θὰ λαμβάνηται ἐξ αὐτῶν δι' ἕκαστον δέμα τέλος «ἀρδιὲ» τεσσαράκοντα παράδων δι' ἑκάστην ἑβδομάδα.

Ἄρθρον 14. Ὁ ἐπιστέλλων ταχυδρομικὸν δέμα δύναται πληρώνων 40 παράδες νὰ ζητήσῃ ὅπως τῷ δοθῇ μετέπειτα ἡ πληροφορία ὅτι τὸ ἀποσταλὲν δέμα παρεδόθη εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Ἐὰν ἡ αἴτησις αὕτη γείνῃ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἐπιδόσεως τοῦ δέματος, ὁ ὑπάλληλος τοῦ γραφείου τούτου θὰ προσκολλήσῃ ἓν γραμματόσημον τεσσαράκοντα παράδων ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως ἀποστολῆς, θὰ γράψῃ ἐπὶ τοῦ δέματος καὶ ἐπὶ τῆς ρηθείσης ἀποδείξεως τὴν φράσιν «Ἰλμουχαμπέριον ἐπιστροφῆς» ἢ θὰ σφραγίσῃ διὰ τῆς σφραγῖδος τοῦ Ἰλμουχαμπερίου, συντάσσων δὲ τὸ Ἰλμουχαμπέριον θὰ ἐπισυνάψῃ αὐτὸ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀποστολῆς. Ἐὰν ὅμως ὁ ἀποστέλλων κάμῃ τὴν

αἴτησιν μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ δέματος, τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον συντάσσον ἓν Ἰλμουχαμπέριον σχετικοῦ ἀποδεικτικοῦ παραλαβῆς.

Ἄρθρον 22. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων ὁ ὑπάλληλος συντάσσων σχετικὴν εἰδοποίησιν, πρὸς ἐκείνους εἰς οὓς ἀνήκουσι τὰ δέματα, θὰ ἀποστέλλῃ ταύτην δωρεάν. Ὁ εἰδοποιούμενος οὗτος ἰδιοκτήτης τοῦ δέματος μεταβαίνων εἰς τὸ ταχυδρομεῖον θὰ ὑπογράφῃ ἢ θὰ σφραγίζῃ τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς ἀποδείξεως ἀποστολῆς, κατόπιν δὲ τούτων θὰ παραδίδηται αὐτῷ τὸ δέμα. Τὰ πρόσωπα, ἅτινα δὲν εἶναι γνωστὰ παρὰ τῷ ταχυδρομικῷ γραφείῳ, ὀφείλουσιν, εὐθὺς ὡς ἔλθῃ δέμα τι ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν, νὰ ἀποδείξωσι τὴν ταὐτότητά των διὰ τοῦ οἰκείου τεζκερέι Ὀσμανιὲ ἢ δι' ἄλλων ἐγγράφων πειστικῶν ἢ διὰ τῆς ἐγγράφου ἐπικυρώσεως γνωστοῦ προσώπου. Ἡ ἔγγραφος αὕτη ἐπικύρωσις δύναται νὰ σημειωθῇ ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν μέρους τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀποστολῆς. Ἐὰν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἀφίχθη τὸ δέμα, εἶναι στρατιώτης τῆς ξηρᾶς ἢ τοῦ ναυτικοῦ ἢ χωροφύλαξ ἢ μαθητὴς πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς σχολῆς, οὗτοι ὀφείλουσι νὰ δείξωσι τὴν ἐπίσημον σφραγῖδα τῶν ἀνωτέρων αὐτῶν ἀξιωματικῶν ἢ τῶν διευθυντῶν τῆς σχολῆς, ἐπικυροῦσαν τὴν ἰδίαν αὐτῶν σφραγῖδα.

Ἄρθρον 23. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα ἐπιστρέφονται τῷ ἀποστέλλοντι ἀπέναντι παραλαβῆς σχετικῆς, ἐσφραγισμένης ἢ ὑπογεγραμμένης ἀποδείξεως. Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ὁ ἐπιστέλλων δύναται νὰ ἀλλάξῃ καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δέματος, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν δὲ αὐτοῦ θὰ γνωστοποιῆται τὸ πρᾶγμα ταχυδρομικῶς ἢ τηλεγραφικῶς εἰς τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον, ἔνθα διευθύνεται τὸ δέμα. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὅμως τούτων ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίδειξις τοῦ Ἰλμουχαμπερίου τῆς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἐπιδόσεως τοῦ δέματος, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ ἡ ἀπόδειξις τῆς ταὐτότητος. Τὰ ἔξοδα, ἅτινα θὰ γείνωσι πρὸς ἀποστολὴν ἐπιστολῆς ἢ τηλεγραφήματος χάριν ἐπιστροφῆς τοῦ δέματος ὡς καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπιστροφῆς τούτου, θὰ καταβληθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐπιστέλλοντος. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ δέματος ὁ ἐπιστέλλων θὰ σφραγίσῃ ἢ θὰ ὑπογράψῃ τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀποστολῆς· ἀποδίδων δὲ τὸ ἐν χερσὶν αὐτοῦ Ἰλμουχαμπέριον θὰ λάβῃ τὸ δέμα του.

Ἄρθρον 24. Ὅταν τις, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ἀφίχθη ταχυδρομικὸν δέμα εἰς γραφεῖον μέρους τινός, ἔχῃ ἤδη ἀναχωρήσει ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀλλάσσων διεύθυνσιν, διαμένων δὲ εἰς μέρος, τοῦ ὁποίου τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον ἀναλαμβάνει τὴν ὑπηρεσίαν ἀποστολῆς δεμάτων, ζητήσῃ ὅπως τὸ εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀφιχθὲν δέμα ἀποσταλῇ αὐτῷ εἰς τὴν νέαν του διεύθυνσιν, τὰ νέα ἔξοδα μεταφορᾶς τοῦ δέματος μέχρι τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς τοῦ προσώπου ἐκείνου θὰ πληρωθῶσιν ὑπὸ τούτου. Ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον τὸ δέμα θὰ ἀποστέλληται αὐτῷ.

Ἄρθρον 25. Ὅταν μὴ εὑρισκομένων τῶν προσώπων, εἰς ἃ ἀτεστάλησαν δέματά τινα, ταῦτα παραμένωσιν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ἐπιστρέφωνται μετέπειτα εἰς τὸ γραφεῖον, τὰ ὁποῖον τὰ ἀπέστειλε, θὰ εἰσπράττηται παρὰ τῶν ἀποστελλόντων ἕτερον τέλος, ἴσον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπληρώθη κατὰ τὴν πρώτην ἀποστολὴν τῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 27. Ἐὰν ταχυδρομικὸν δέμα ἀπολεσθῇ συνεπείᾳ μὴ ἀναποφεύκτων καὶ μὴ ἐπιβεβλημένων περιστάσεων ἢ ἐὰν καταστραφῇ ἢ κλαπῇ συνεπείᾳ ἀναλόγων περιστάσεων, θὰ πληρωθῇ τῷ ἐπιστέλλοντι ἢ, τῇ αἰτήσει τούτου, εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ ἀπε-

στάλη τὸ δέμα, χρηματικὴ ἀποζημίωσις, ἀναλογοῦσα πρὸς τὴν γενομένην ἀκριβῆ ζημίαν. Διὰ ταῦτα ὅμως πρέπει ἡ γενομένη ζημία νὰ μὴ ἐπῆλθεν ἐκ σφάλματος ἢ ἀκηδίας τοῦ ἐπιστέλλοντος, ἢ ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν ἀποστελλομένων ἀντικειμένων καὶ διὰ τὰ μὴ δεδηλωμένης ἀξίας δέματα νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ μίαν Ὀθωμανικὴν λίραν. Κατὰ τὴν ζημίαν τῶν δεμάτων ἡ ἀποζημίωσις πληρώνεται ἐντὸς τῶν ἐννενήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν.

Αἱ περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεις γίνονται δεκταὶ ἐντὸς τοῦ ἔτους ἀπὸ τῆς παραδόσεως τοῦ δέματος εἰς τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης, πᾶσα τοιαύτη αἴτησις εἶναι ἄκυρος.

Τῇ 17 Ζιλκαδὲ 1318. Τῇ 23 Φεβρουαρίου 1316.

Σημ. *Τὰ ὑπ' ἀριθμὸν 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 καὶ 26 ἄρθρα παρελείφθησαν ὡς ἀναγόμενα ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων.*

Γραφεῖα ἐκτελοῦντα τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, ἐνταλμάτων καὶ ἐπιστολῶν δεδηλωμένης ἀξίας.

Ἀβρὰτ-Χισὰρ
Ἅγιοι 40
Ἅγιον ὄρος
Ἅγ. Ἰωάννης Μεδούης (τουρκιστί: Σηγκίν)
Ἄγκυρα
Ἄδανα
Ἀδᾶ-παζὰρ
Ἀδριανούπολις
Ἀϊδίνιον
Ἄκρη
Ἀκ-Χισὰρ
Ἀλὰ-Σεχὴρ (Φιλαδέλφεια)
Ἀλεξανδρέττα
Ἀμισὸς
Αὐλὼν
Ἀφιὸν-Καρὰ-Χισὰρ
Βαβᾶ-Ἐσκὶ
Βαϊνδήριον
Βέρροια
Βηρυττὸς
Βιλετζὶκ
Βοδενὰ
Βολτσιτερὴ
Βουρλᾶ
Γαλατᾶς
Γεβγελῆ
Γκέβζε
Γκέιβε
Γκιουμουλτζίνα
Δαμασκὸς
Δαρδανέλλια
Δεδὲ-Ἀγὰτς
Δενιζλῆ
Δεμὶρ-Τὰς
Δεμὶρ-Χισὰρ
Δζέδδα
Διδυμότειχον
Δικιλῆ
Δοϊράνη
Δράμα
Δυρράχιον
Ἐσκὶ-Σεχὶρ
Ζιβέφτσε
Ἡράκλειον (Μαρμαρᾶ)
Θεῖρα
Θεσσαλονίκη
Ἰάφα (Ἰόππη)
Ἴγκεν
Ἱερουσαλὴμ
Ἰκόνιον
Ἰνὲ-Γκιὸλ
Ἰνέπολις
Ἰωάννινα
Καβάλλα
Καϊφᾶ
Καλλίπολις
Κάλυμνος
Καρὰ-Ἀγὰτς (Πόρτο-Λάγο)
Κασσαμπᾶς
Κερασοῦς
Κιοπρουλοῦ
Κίος
Κὶρκ-Ἀγὰτς
Κοτύαιον
Κυδωνίαι
Κῶς
Λαοδίκεια
Λέρος
Λέφκε
Λουλὲ-Βουργὰζ
Μαγνησία
Μαινεμένη
Μερσίνη
Μέτραι
Μητροβίτσα
Μιτυλήνη
Μόλυβον
Μοναστήριον
Μουδανία
Μουσταφᾶ-Πασσᾶ
Μυριόφυτον
Ναζλῆ
Νικομήδεια
Ξάνθη
Ὀδεμήσιον
Ὀρδοὺ
Οὐζοὺν-Κιοπροῦ
Οὐσάκιον
Πάνορμος
Πάργα
Παρθένιον
Πάφρα
Περίστασις
Πρέβεζα
Πρέσοβα
Πριστίνα
Προῦσσα
Ραιδεστὸς
Ρίζα (Λαζιστὰν)
Ρόδος
Σάιδα
Σάμος
Σαλιχλῆ
Σαπάνδζα
Σαράι-Κιόι
Σαρὶ-Κιόι
Σέρραι
Σηλυβρία
Σινώπη
Σκάλα-Νόβα
Σκόπεια
Σκούταρι
Σμύρνη
Σοὺρ (Συρίας)
Σουφλίον
Σταμποὺλ
Σύμη
Σώκια
Σῶμα
Ταρσὸς
Τένεδος
Τραπεζοῦς
Τρίπολις (Βαρβαρίας)
» (Πόντου)
» (Συρίας)
Τσεσμὲ
Τσορλοῦ
Φερεδζὶκ
Φιρούζοβκι
Φλώρινα
Φώκαια
Χίος
Χοδείδα.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ

('Αποσπάσματα)

ζ'. *Κηροπωλησία.*

Ἡ κηροπωλησία τῆς Μονῆς εἶναι ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερική.

1. Ἐσωτερικὴ κηροπωλησία.

Ἄρθρον 9. Ἡ ἐσωτερικὴ λεγομένη κηροπωλησία περιλαμβάνει τὴν ἀπὸ τοῦ μεγάλου παγκαρίου καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν ἓν τε τῷ Ναῷ καὶ τῷ Ἁγιάσματι διενεργουμένην τοῖς προσκυνηταῖς καὶ τοῖς φιλακολούθοις.

Ἄρθρον 10. Τὰ παγκάρια καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἐσωτερικῆς κηροπωλησίας μέρη τῆς Μονῆς ἐφοδιάζει τὸ κηροποιεῖον αὐτῆς καὶ μόνον. Ἑπομένως ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις κηρίων καὶ λαμπάδων ξένης προελεύσεως. Ἐπίσης ἀπαγορεύεται ἡ ἐκ δευτέρου πώλησις λαμπάδος ἅπαξ ἀναφθείσης. Πᾶσαι αἱ λαμπάδες τοῦ κηροποιείου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς εἶναι ἐνσφράγιστοι.

Ἄρθρον 11. Τὰ παγκάρια καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἐσωτερικῆς κηροπωλησίας μέρη (γοργόνες) φέρουσιν ἐπὶ τῶν συρταρίων τρία ἕκαστον κλεῖθρα, τὰ δὲ κλειδία κατέχουσιν ἓν μὲν ὁ Ἀρχιερατικὸς Προϊστάμενος, ἓν ὁ γραμματεὺς καὶ ἓν ὁ ταμίας.

Ἄρθρον 12. Εἰς τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ παγκαρίῳ κηροπωλησίαν εἰσάγεται τὸ σύστημα τῶν γοργόνων, συμπληρούμενον δι' ἀργυραμοιβείων, παραπλεύρως κειμένων. Χρέη ἀργυραμοιβοῦ ἐκτελεῖ ὁ ταμίας. Κατὰ τὰς πανηγύρεις προστίθενται τοιαῦτα ἀργυραμοιβεῖα ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν. Ὡς ἀργυραμοιβοὶ τούτων, φιλοφρόνως ἀναδεχόμενα, εἰσὶ τὰ μέλη τῆς ἐπιβοηθητικῆς Ἐπιτροπῆς ἢ πρόσωπα ὑπ' αὐτῆς ὑποδεικνύομενα.

Ἄρθρον 13. Ὁ ἀργυραμοιβὸς λαμβάνει ποσὸν 1000 γροσίων εἰς μικρὰ κερμάτια, ἀλλάσσων δὲ κρατεῖ πάντοτε τὴν διαφοράν, ἤτοι 10 παρ. δι' ἕκαστον τέταρτον μετζητιέ, 20 δι' ἕκαστον μετζητιὲ καὶ ἀναλόγως διὰ μεγαλείτερον νόμισμα. Τὸ ποσὸν τῶν 1000 γροσίων εἰς κερμάτια περιέχεται ἐντὸς σακκίων ἐνσφραγίστων, ὧν τὸ περιεχόμενον μετρεῖται προηγουμένως ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Προϊσταμένου ἐνώπιον τοῦ γραμματέως καὶ παραδίδεται εἰς τὸν ταμίαν. Ὁσάκις δεήσει νὰ ληφθῇ δεύτερον ἢ καὶ τρίτον τοιοῦτον σακκίον ἐνσφραγίστων 1000 γροσίων, ἡ παραλαβὴ αὕτη γίνεται ἐκ τοῦ ταμείου, παρόντος τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Προϊσταμένου, ὁπόταν δὲν κωλύεται οὗτος, καὶ τοῦ γραμματέως.

Ἄρθρον 14. Ἡ μεγάλη γοργὼν τοῦ μεγάλου παγκαρίου ἀνοίγεται καθ' ἑκάστην ἑσπέραν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ χρήματα μετρούμενα ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Προϊσταμένου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ γραμματέως παραδίδονται εἰς τὸν ταμίαν ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει.

Ἄρθρον 15. Ἡ μεγάλη αὕτη γοργὼν πρὸς εὐκολίαν τῶν προσκυνητῶν ὑποδιαιρεῖται εἰς περισσότερα τοῦ ἑνὸς διαμερίσματα, προσηρμοσμένα κατὰ μῆκος τοῦ παγκαρίου, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσι τὰ κηρία ἑκάστης τιμῆς, ἰδιαιτέρως σημειουμένης ἐφ' ἑκάστου διαμερίσματος διὰ μεγάλων ἀριθμῶν. Παρὰ τὸ παγκάριον ἐπιστατεῖ εἷς, μὴ ἔχων ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ χρήματα. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ ἐπιστατῶν φωραθῇ ὅτι λαμβάνει εἰς χεῖράς του χρήματα, τὸ τοιοῦτον θὰ θεωρῆται κατάχρησις καὶ ὁ ἐπιστατῶν θὰ τιμωρῆται· ὡς τοιοῦτοι ἐπιστάται δύνανται νὰ ὦσι α' ὁ Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος, β' ὁ ἀντιπρόσωπός του, γ' ὁ γραμματεὺς καὶ δ' πρόσωπα ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου ὑποδεικνυόμενα.

Ἄρθρον 16. Κατὰ τὰς πανηγυρικὰς ἡμέρας προστίθενται χάριν τῶν προσκυνητῶν δύο καὶ τρία παγκάρια (δύο ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς Μονῆς καὶ ἓν ἐν τῷ νάρθηκι), τούτων δ' ἐπιστατοῦσι πρόσωπα ὑποδεικνυόμενα ὑπὸ τῆς βοηθητικῆς ἐπιτροπῆς, ὅταν δὲν ἐπαρκῶσι τὰ παρόντα μέλη αὐτῆς.

Ἄρθρον 17. Ἀπαγορεύεται ἀπολύτως νὰ ῥίπτωνται εἰς τὰ παγκάρια χρήματα ἄλλης τινὸς ὑπηρεσίας, ἑκάστης οὔσης διακεκριμένης καὶ ἰδίαν ἐχούσης μερίδα ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς Μονῆς. Τὸ χρηματικὸν τῶν παγκαρίων δέον νὰ ἦναι παραστατικὸν κηροπωλησίας καὶ μόνον.

Ἄρθρον 18. Ἀπαγορεύεται ἐν τῷ παγκαρίῳ πᾶσα δοσοληψία. Τόπος διεξαγωγῆς αὐτῆς εἶναι τὸ γραφεῖον τῆς Μονῆς.

Ἄρθρον 19. Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ διατήρησις ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ ἀποθήκῃ τοῦ παγκαρίου κηρίων ἢ λαμπάδων ξένης προελεύσεως, τὰ ὁποῖα δηλαδὴ δὲν κατεσκευάσθησαν ἐν τῷ κηροπηγείῳ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἢ μελικηρίδων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων προσφορᾶς. Ἡ ἀποθήκη αὕτη δέον νὰ ἐγκλείῃ τὸν περισσὸν κηρὸν (κηρία καὶ λαμπάδας) τὸν πρὸς χρῆσιν τῶν παγκαρίων παραδιδόμενον τῷ ἑκάστοτε ἐπιστατοῦντι ἐκ τῆς ἀποθήκης τοῦ κηροποιείου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ οὐδὲν πλέον.

Ἄρθρον 20. Τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἑκάστου μηνὸς μετὰ τὸ ἄνοιγμα τῶν παγκαρίων καὶ τὴν ἐγγραφὴν τῶν χρημάτων ἐν τοῖς βιβλίοις, ἐξελέγχεται ἡ μηνιαία κατανάλωσις κηρίων καὶ λαμπάδων, ἀριθμουμένων τῶν ἀπομεινασῶν καὶ τῶν κηρίων τῶν τε χυτῶν καὶ τῶν εἰς δέματα καὶ σταθμιζομένων συνάμα.

2. Ἐξωτερικὴ κηροπωλησία.

Ἄρθρον 21. Ἡ ἐξωτερικὴ κηροπωλησία συνίσταται εἰς τὴν πώλησιν κατειργασμένου κηροῦ (κηρίων καὶ λαμπάδων) εἰς ἄλλους Ναοὺς ἢ προσκυνήματα.

Ἄρθρον 22. Οἱ τακτικοὶ ἐξωτερικοὶ ἀγορασταὶ κατὰ τὰς διαδοχικάς αὐτῶν, μετὰ τὴν πρώτην, ἀγοράς δικαιοῦνται νὰ παραδίδωσι τὰ ἀποκήριά των εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς τοῦ ἀγοραζομένου κηροῦ, ἡ δὲ οὕτωσι διδομένη ποσότης δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ ἥμισυ τῶν ἀγοραζομένων κηρίων ἢ λαμπάδων.

η'. *Κηδεῖαι.*

Ἄρθρον 23. Νεκρώσιμοι ἀκολουθίαι ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ψάλλονται, καταβαλλομένων τῶν νομίμων δικαιωμάτων, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ὦσι κατώτερα τῆς μιᾶς λίρας.

θ'. *Τρισάγια ἐπὶ νεκρῷ.*

Ἄρθρον 24. Τρισάγια ἐπὶ νεκρῷ ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τελοῦνται, πρωτοστατοῦντος μὲν Ἀρχιερέως, ἀντὶ δικαιώματος ἡμισείας λίρας, τριάκοντα δὲ γροσίων, ὅταν προΐστανται ἱερεῖς.

ι΄ Τρισάγια ἐπὶ τάφου.

Ἄρθρον 25. Ὑπὸ Ἀρχιερέως μὲν τελουμένων, καταβάλλεται δικαίωμα ἓξ εἴκοσι γροσίων κατὰ τρισάγιον, ὑπὸ δὲ ἱερέως, οὐχὶ κάτω τοῦ γροσίου.

ια΄ Μνημόσυνα.

Ἄρθρον 26. Τὰ μνημόσυνα εἶναι τὰ λεγόμενα ἱερατικά, τελούμενα συνήθως κατὰ Σάββατον ἐν τῷ Ἁγιάσματι, πλὴν τοῦ Σαββάτου τῶν Ψυχῶν, ὅτε γίνονται ἐν τῷ Ναῷ, καὶ τὰ ἀρχιερατικὰ κατὰ Κυριακὴν καὶ ἐκτάκτως κατ' ἄλλην τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν.

Ἄρθρον 27. Τὰ ἀρχιερατικὰ διαιροῦνται εἰς τάξεις, πρώτην, δευτέραν καὶ τρίτην. Καὶ τὰ μὲν πρώτης τάξεως μετὰ καὶ τῶν κολλύβων, τῆς κηροδοσίας καὶ τῆς μετὰ τὸ μνημόσυνον δεξιώσεως καταβάλλουσι δέκα λίρας Τουρκίας καὶ τριάκοντα γρόσια διὰ τὴν πατριαρχικὴν ἔκδοσιν, τὰ δευτέρας κατὰ τὸν ἄνω τρόπον 6 λίρας καὶ τριάκοντα γρόσια καὶ τὰ τρίτης 4 λίρας καὶ τριάκοντα γρόσια. Τὰ τριάκοντα ταῦτα γρόσια εἶναι ἀγοραῖα. Ὑπαρχόντων μνημοσύνων πλειόνων τοῦ ἑνός, ἡ πατριαρχικὴ ἔκδοσις εἰσπράττεται ἐφ' ἅπαξ.

Ἄρθρον 28. Κατὰ τὴν τάξιν τοῦ μνημοσύνου εἶναι καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ πομπή. Ἐν μνημοσύνῳ α΄ τάξεως ὁ Ἀρχιερεὺς ἱερουργεῖ μετὰ δύο ἱερέων καὶ δύο διακόνων, ἐν μνημοσύνῳ β΄ τάξεως, μεθ' ἑνὸς ἱερέως καὶ δύο διακόνων καὶ ὅταν εἶναι γ΄ τάξεως, μεθ' ἑνὸς ἱερέως καὶ ἑνὸς διακόνου.

Ἄρθρον 29. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ φωτοχυσία ἐν τῷ Ναῷ εἶναι γενική, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀνάπτονται οἱ μεσαῖοι πολυέλαιοι καὶ αἱ κανδῆλαι καὶ ἐν μνημοσύνῳ τρίτης τάξεως, δύο μόνον πολυέλαιοι μετὰ τοῦ ἡμίσεως χοροῦ τῶν κανδηλῶν.

Ἄρθρον 30. Ἡ δὲ κηροδοσία περιλαμβάνει λαμπάδας διγρόσους μέν, ὅταν τὸ μνημόσυνον εἶναι πρώτης τάξεως, τῶν 60 παράδων, ὅταν εἶναι δευτέρας, καὶ ἑνὸς γροσίου, ὅταν εἶναι τρίτης. Τὸ μῆκος, τὸ πάχος καὶ τὸ χρῶμα τῶν λαμπάδων τῶν μνημοσύνων εἶναι διάφορα τῶν ἐν τοῖς παγκαρίοις πωλουμένων εἰς τὰς αὐτὰς τιμάς.

Ἄρθρον 31. Παραγγελία ἱερατικοῦ μνημοσύνου εἶναι δεκτὴ μέχρι μεσημβρίας τῆς Πέμπτης, ἀρχιερατικοῦ δὲ μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς.

Ἄρθρον 32. Ἡ δεξίωσις μετὰ τὸ μνημόσυνον ἀναλόγως τοῦ διατεθειμένου χώρου περιλαμβάνει γλυκόν, καφὲ μὲ παξιμαδάκι καὶ κονιὰκ διὰ τὰ α΄ τάξεως, ἄνευ κονιὰκ διὰ τὰ β΄ καὶ γλυκὸ καὶ καφὲ διὰ τὰ γ΄ τάξεως.

Ἄρθρον 33. Ὅταν τελῶνται συνάμα μνημόσυνα καὶ τῶν τριῶν τάξεων, τὰ πρωτεῖα χορηγοῦνται κατὰ τὴν τάξιν· ὅταν δὲ ὦσι τῆς αὐτῆς τάξεως, κατὰ προτεραιότητα.

Ἄρθρον 34. Μνημόσυνον, οὗ τὸ κόλλυβον προσκομίζεται ἕτοιμον ἔξωθεν, πληρώνει διὰ μὲν τὴν πρώτην τάξιν λίρας 8, διὰ τὴν δευτέραν λίρας 5 καὶ διὰ τὴν τρίτην λίρας 3.

Ἄρθρον 35. Τρίτης τάξεως μνημόσυνα ἄνευ δεξιώσεως πληρόνουσι λίρας 3 καὶ τριάκοντα γρόσια.

Ἄρθρον 36. Τελουμένων ἀρχιερατικῶν μνημοσύνων, ἱερατικὰ μνημόσυνα ἀποκλείονται.

ιβ Νεκροταφεῖον.

Ἄρθρον 37. Τὸ Νεκροταφεῖον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τὸ ἔξω τοῦ περιβόλου αὐτῆς κείμενον, ἔχει δύο εἰσόδους, μίαν κατέναντι τοῦ κτιρίου τοῦ ἐπέχοντος προσωρινῶς τόπον Γηροκομείου πρὸς εἰσαγωγὴν κυρίως ὑλικῶν τάφων καὶ ἑτέραν ἐν τῷ ἐκτὸς περιβόλῳ ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς διὰ πᾶσαν ἄλλην ἐν αὐτῷ ὑπηρεσίαν.

Ἄρθρον 38. Ἔξω τῆς θύρας ταύτης, ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι, κεῖται θυρωρεῖον, ἐν ᾧ παραμένει διαρκῶς θυρωρὸς ἐπιβλέπων τὴν εἴσοδον, καὶ παρὰ τὸ θυρωρεῖον νεκροστάσιον πρὸς ἀπόθεσιν τῶν προσκομιζομένων νεκρῶν μέχρι τῆς ἐκπληρώσεως ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Μονῆς τῶν πρὸς ταφὴν διατυπώσεων, μεθ' ἃς διενεργεῖται αὕτη.

Ἄρθρον 39. Ἡ θύρα αὕτη μένει πάντοτε κλειστή, ἀνοιγομένη ὑπὸ τοῦ θυρωροῦ, ὅστις τέτακται νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν εἴσοδον, προκειμένης ταφῆς νεκροῦ, τελέσεως τρισαγίου ἢ τινος ἄλλου συναφοῦς πρὸς νεκρόν.

Ἄρθρον 40. Ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος εἰς τὸ Νεκροταφεῖον πωλητῶν, μουσικῶν, πανηγυριστῶν, ὡς καὶ παντὸς ματαιοσχόλου, καὶ ἐν γένει ἡ εἴσοδος ἢ εἰσαγωγὴ παντὸς ἀπρόσδοντος πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ χώρου.

Ἄρθρον 41. Κατὰ τὰς πανηγυρικὰς ἡμέρας τὸ Νεκροταφεῖον εἶναι ἀπρόσιτον εἰς τὰ σωρηδὸν ἐπιρρέοντα ὡς εἰς τόπον ἀναψυχῆς καὶ διασκεδάσεως πλήθη.

Ἄρθρον 42. Τὸ Νεκροταφεῖον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς εἶναι διῃρημένον εἰς 4 τμήματα ἢ θέσεις, ταφὴ δὲ νεκροῦ ἐν αὐτῷ γίνεται ἀντὶ ἐνταφίων δικαιωμάτων 5 μὲν λιρῶν ἐν τῇ α΄ θέσει, 3 ἐν τῇ β΄ καὶ 1 ἐν τῇ γ΄, ἐν δὲ τῇ δ΄ ἡ ταφὴ γίνεται καὶ δωρεάν.

Ἄρθρον 43. Παρελθούσης τριετίας ἀπὸ τῆς ταφῆς, ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ὀστῶν εἶναι ἐπιβεβλημένη, ὅπου ὁ τάφος δὲν εἶναι ἰδιόκτητος ἢ ὅπου ἡ ἰσχὺς τῆς ταφῆς δὲν ὑπερβαίνει τὴν τριετίαν. Χορηγεῖται δίμηνος προθεσμία ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς τριετίας πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀνακομιδῆς ὑπὸ τῶν οἰκείων· παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης, ἡ ἀνακομιδὴ ἐνεργεῖται αὐτοδικαίως ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας. Ἐξαιρετικῶς ὅταν ὁ ἐνδιαφερόμενος ἀπουσιάζῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, χορηγεῖται μακροτέρα ἀναβολή, πρὸς ταύτην ὅμως ἀπαιτεῖται σαφὴς καὶ ὡρισμένη ἐκ μέρους του ἔγγραφος δήλωσις πρὸς τὸν Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενον.

Ἄρθρον 44. Ὀστεοθῆκαι ἐπὶ ἀνακομιδῇ πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ὀστῶν καὶ τήρησιν αὐτῶν πρόχειρον ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, παρέχονται ὑπὸ τῆς Μονῆς ἐπὶ καταβολῇ δικαιώματος ἡμισείας τουρκικῆς λίρας. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνανεοῦται κατ' ἔτος. Ἐν ἀναστολῇ τῆς τακτικῆς πληρωμῆς τοῦ δικαιώματος τούτου ὁ ἐνδιαφερόμενος ὀφείλει νὰ παραλάβῃ τὰ ὀστᾶ, ἄλλως ἀποτίθενται εἰς τὸν σωρὸν τῶν λοιπῶν ὀστῶν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διὰ τοῦτο εὐθύνης τῆς ὑπηρεσίας τῆς Μονῆς.

ιγ΄ Πώλησις τάφων.

Ἄρθρον 45. Γίνεταί τις ἰδιοκτήτης τάφου εἴτε εἰς τὸ διηνεκές, εἴτε διὰ κυριότητα ἰσχύουσαν ἐπὶ μίαν δεκαετίαν, ἐπὶ καταβολῇ τῶν ἑξῆς δικαιωμάτων.

Ἄρθρον 46. Διαρκὴς κυριότης τάφου ἐκ τῷ κοινῷ Νεκροταφείῳ συνεπάγεται δικαίωμα προκαταβλητέον ἐκ λιρῶν Τουρκικῶν 15 δι' ἓξ πήχεις, 25 λ. διὰ πήχεις 9 καὶ 40 λ. διὰ πήχεις 12, ὡς πρὸς τὴν πρώτην θέσιν, ἔχουσι δὲ δικαίωμα ταφῆς ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ οἱ τὸ αὐτὸ ἐπίθετον φέροντες, ἀνίοντες καὶ κατίοντες συγγενεῖς. Διὰ τὴν δευτέραν θέσιν καταβάλλονται δικαιώματα ἰδιοκτησίας λίραι Τουρκικαὶ 8, 12, 20 καὶ διὰ τὴν τρίτην 3, 5, 10. Δεκαετὴς δὲ κυριότης τάφου ἓξ πήχεων ἀπαιτεῖ δικαιώματα 12 λιρῶν, 8 καὶ 6 κατὰ τὴν θέσιν. Ὡς ἐπαναληπτικῆς ταφῆς ἐν ἰδιοκτήτῳ τάφῳ δικαίωμα καταβάλλεται ποσὸν 3 μὲν λιρῶν διὰ τάφον πρώτης θέσεως, 2 διὰ δευτέρας καὶ μιᾶς διὰ τρίτης.

Ἄρθρον 47. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀγοραστοῦ ἐκδίδεται ὁ σχετικὸς τίτλος ἰδιοκτησίας, φέρων τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Προϊσταμένου, τοῦ ταμίου καὶ τοῦ γραμματέως.

Ἄρθρον 48. Ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς γίνεταί τις κύριος τάφου μετὰ τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω δικαιωμάτων ταφῆς ἀντὶ ποσοῦ 300 μὲν λιρῶν εἰς τὸ διηνεκές, ἀντὶ 50 δὲ διὰ μίαν δεκαετίαν.

Ἄρθρων 49. Ταφὴ δὲ νεκροῦ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς γίνεται καὶ διὰ τρία

ἔτη ἀντὶ 25 Τουρκικῶν λιρῶν. Μετὰ τὴν τριετιαν γίνεται ἀνακομιδὴ καὶ τὰ ὀστᾶ ἀποτίθενται ἐν τῷ Κ. Νεκροταφείῳ, ὁ δὲ τάφος περιέρχεται εἰς τὴν κυριότητα τῆς Μονῆς.

Ἄρθρον 50. Ἐν τάφῳ δεκαετοῦς κυριότητος προκειμένου νὰ γείνῃ ταφὴ νεκροῦ κατὰ τὸ 9ον ἢ 10ον ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἔτος καταβάλλονται τὰ ἐντάφια δικαιώματα ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ τάφου τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τῷ 42 ἄρθρῳ.

ιδ΄ Γάμοι.

Ἄρθρον 51. Ἐπὶ γάμῳ καταβάλλεται δικαίωμα δύο μὲν λιρῶν, ὅταν εὐλογηθῇ οὗτος ὑπὸ Ἀρχιερέως, μιᾶς δὲ λίρας, ὅταν ἡ γαμήλιος τελετὴ γίνῃ ὑπὸ ἱερέως, καὶ 50 γρ. διὰ τὴν τρίτην τάξιν.

ιε΄ Βαπτίσεις.

Ἄρθρον 52. Διὰ βάπτισιν ὑπὸ μὲν Ἀρχιερέως γινομένην καταβάλλονται δικαιώματα 3 λιρῶν, ἡμισείας δὲ ὑπὸ ἱερέως.

Ἄρθρον 53. Ἀπόρων γονέων τέκνα βαπτίζονται ἀντὶ δικαιώματος 20 μόνον γρ.

ις΄. Προσφοραί.

Ἄρθρον 54. Οἱαδήποτε προσφορὰ Χριστιανοῦ εἰς τὴν Μονὴν γίνεται προθύμως ἀποδεκτὴ ἐπὶ διπλοτύπῳ ἀποδείξει, διδομένῃ τῷ προσφέροντι· τὰ δὲ προσφερόμενα ἀναλόγως τῆς φύσεως αὐτῶν ἀποτίθενται εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀποθήκην καὶ χρησιμοποιοῦνται ἀναλόγως.

Ἄρθρον 55. Τὰ ἐκ προσφορᾶς προερχόμενα κηρία ἢ λαμπάδες ἐξοδεύονται ἐν τῷ Ναῷ τοῦ νοσοκομείου καὶ ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Γηροκομείου.

Ἄρθρον 56. Ἡ ὡς ἄνω ἀποθήκη ἔχει τρεῖς κλεῖδας, μίαν, τὴν ὁποίαν κρατεῖ ὁ Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος, μίαν, ὁ ταμίας, καὶ μίαν, ὁ γραμματεύς.

ιζ΄ Ἀφιερώσεις, ἐτήσια ἀφιερώσεων καὶ ἀπελευθερώσεις.

Ἄρθρον 57. Ὅταν ἡ μήτηρ θέλῃ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἀντίληψιν τῆς Παναγίας ὑπὲρ ὑγιείας τῶν τέκνων της, ἢ θέλῃ τις νὰ ἀφιερώσῃ ἑαυτόν, καταβάλλει δικαίωμά τι ὡς ἔχει δυνάμεως καὶ προαιρέσεως, καὶ ἀναγινώσκεται ἐπὶ τῶν ἀφιερωμένων ἡ δέουσα εὐχή.

Ἄρθρον 58. Ὅταν κατ' ἔτος ἐπαναλαμβάνῃ τὴν καταβολὴν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀφιερώσεως, ἐκδίδεται τότε ἀπόδειξις διπλότυπος ἐτησίας ἀφιερώσεως.

Ἄρθρον 59. Ὅταν δὲ πρόκηται νὰ λήξῃ τῆς ἀφιερώσεως ὁ χρόνος, τότε ἀναγινώσκεται τῆς ἀπελευθερώσεως ἡ εὐχή, καταβαλλομένου χρηματικοῦ ποσοῦ κατὰ προαίρεσιν.

β΄ Πανηγύρεις.

Ἄρθρον 70. Δυνάμει τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς προσκυνητὰς καὶ εἰς τοὺς πανηγυριστὰς ἡ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἁγιάσματος, ὡς καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ, διανυκτέρευσις ἢ κατάκλισις.

Ἄρθρον 71. Εἰς τοὺς ἀφ' ἑσπέρας καταφθάνοντας ὑποδεικνύεται ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας τῆς Μονῆς ξενών, ἐν ᾧ ὀφείλουσι νὰ ἀποθέτωσι τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν καὶ νὰ διανυκτερεύσωσιν ἐπὶ μίαν ἢ δύο νύκτας, τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἁγιάσματος κατὰ τὴν ἱερότητα

αὐτῶν προωρισμένων νὰ δέχωνται ἐκκλησίασμα μόνον πρὸς ἀκρόασιν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν καθηκόντων.

Ἄρθρον 72. Πρὸς τὴν ἀναγκαίαν δὲ διασκόρπισιν καὶ κυκλοφορίαν τῶν πανηγυριστῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν πανηγύρεων διατίθεται τὸ μέχρι τοῦ περιφράγματος τοῦ ἐντὸς τοῦ Ἀχτσὲ-Ταχτασῆ Νεκροταφείου ἐλεύθερον τοῦ ἀγροῦ μέρος, ἐκμισθούμενον ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Ἐφορείας.

γ΄ Ὁ ἔξω τῆς Μονῆς περίβολος.

Ἄρθρον 73. Τὰ ἐν τῷ ἔξω τῆς Μονῆς περιβόλῳ τρία κτήματα, καφενεῖον, φοῦρνος καὶ παντοιοπωλεῖον, ὄντα ἰδιοκτησία αὐτῆς, ἐνοικιάζονται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Ἐφορείας. Ἕκαστος δὲ τῶν ἐνοικιαστῶν εἶναι ἐλεύθερος ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἐμπορίας του, ὑπόχρεως ὤν, ἅτε συναλλασσόμενος ὡς τὰ πολλὰ πρὸς προσκυνητάς, νὰ συμμορφοῦται καὶ κατὰ τὰς πρὸς τούτους σχέσεις του πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ συμβολαίου του.

5. Καθήκοντα τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου τῆς Ἁγίας Εἰκόνος.

Ἄρθρον 94. Ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος τῆς Ἁγίας Εἰκόνος ὀφείλοντες κατὰ πᾶσαν ἑσπέρων Πέμπτης καὶ Σαββάτου πρὸ τῆς 12ης ὥρας τουρκιστὶ νὰ παρευρίσκωνται μετὰ τῆς Ἁγίας Εἰκόνος ἐν τῇ Μονῇ μέχρι μεσημβρίας τῆς Παρασκευῆς καὶ τῆς Κυριακῆς, τὰς δὲ Παρασκευὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ πέραν τῆς μεσημβρίας, τὸν λοιπὸν χρόνον διέρχονται τελοῦντες παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν περιχώρων ἁγιασμούς, ὑπόχρεοι ὄντες νὰ ἐκδίδωσι διπλότυπον ἀπόδειξιν, διαλαμβάνουσαν τὸ προσφερόμενον χρηματικὸν ποσόν, κόσμημα ἢ τι ἄλλο ἀφιέρωμα, ὅσον ἔνεστι περιγραφικῶς, ἣν συνυπογράφουσι, προσυπογραφομένου καὶ τοῦ καλοῦντος αὐτοὺς πρὸς τέλεσιν ἁγιασμοῦ. Τὰ οὕτω δὲ εἰσπραττόμενα χρηματικὰ ποσὰ παραδίδουσι κατὰ πᾶσαν εἰς τὴν Μονὴν ἄφιξίν των εἰς τὸν ταμίαν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμένου καὶ τοῦ γραμματέως, ἐκδίδοντος τὴν δέουσαν διπλότυπον ἀπόδειξιν. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν στελεχῶν τοῦ διπλοτύπου γίνεται ἡ προσήκουσα ἐξέλεγξις.

Ἡ πρὸς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν ἄγουσα λεωφόρος

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Ἡ λειτουργία τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*** εἶναι ἀρκετὰ πολυποίκιλος, ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ καλῶς διωργανωμένη, ὥστε νὰ χωρῇ ἀπροσκόπτως. Πρὸς εὔκολον δὲ κατανόησιν τῆς λειτουργίας ταύτης ἀπαιτοῦνται στοιχειώδεις τοὐλάχιστον γνώσεις τοπογραφικαί, τὰς ὁποίας παρέχομεν εἰς ὀλίγας γραμμάς.

Τὰ ***Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα*** κεῖνται, ὡς γνωστόν, ἔξωθεν τῶν *Ἑπτὰ-Πύργων*, ἐπὶ χώρου 10 χιλ. περίπου τετραγωνικῶν μέτρων, καὶ συνίστανται ἐκ διαφόρων κτιρίων, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀλλήλων ἀπεχόντων. Ταῦτα εἶναι τὸ κυρίως Νοσοκομεῖον, παλαιὸν οἰκοδόμημα εἰς σχῆμα Π, ὅπου εἶναι ἐγκατεστημέναι αἱ Αἴθουσαι τῆς ἐσωτερικῆς Παθολογίας, ἡ Αἴθουσα τῶν φυματιώντων καὶ μέρος τῆς Χειρουργικῆς, προωρισμένον καὶ τοῦτο νὰ μεταφερθῇ εἰς τὴν ἐντὸς μικροῦ συμπληρουμένην μεγαλοπρεπῆ οἰκοδομὴν τῆς Χειρουργίας. Ὀλίγον ἀπωτέρω καὶ πρὸς τὰ σκέλη τοῦ Π, κεῖται ἡ ὡραία διπλῆ Αἴθουσα, ἡ ***Χαριτωνίδειος*** λεγομένη. Πέραν τούτων, πρὸς βορρᾶν, κεῖνται διάφορα ἄλλα κτίρια, διὰ τὰ μολυσματικὰ νοσήματα, καὶ τὰ παραπήγματα, διὰ τὰς ἐπιδημίας. Ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος τὰ δύο κτίρια τοῦ Φρενοκομείου ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὀλίγον τι περαιτέρω αἱ Αἴθουσαι τῆς Χειρουργικῆς γυναικῶν, ἡ Νέα Χειρουργικὴ Κλινική, πέραν ταύτης οἱ οἰκίσκοι τῶν φρενοβλαβῶν καὶ ἐνταῦθα, πρὸς τὴν εἴσοδον, τὸ Πλυντήριον, τὰ μαγειρεῖα καὶ λοιπά, ἀπέναντι δὲ ἀκριβῶς τῆς κυρίας

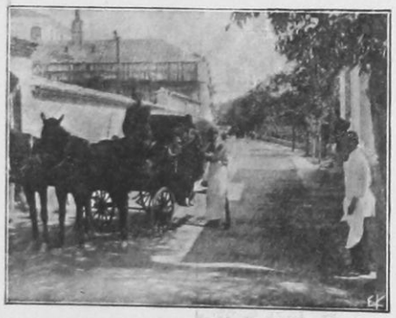

Ἄφιξις ἀσθενοῦς δι' ἁμάξης εἰς τὸ Ἐθν. Νοσοκομεῖον

SISMANOGLIO

1. Γραφεῖα Διευθύνσεως.
2. Χαριτωνίδειος Παθολογικὴ Αἴθουσα.
3. Φαρμακεῖον.
4. Μαγειρεῖον.
5. Λουτρών.
6. Παλαιὰ Παθολογικὴ Αἴθουσα.
7. Παλαιὸν Χειρουργεῖον.
8. Ὀφθαλμολογικὴ Κλινική.
9. Ναὸς Ἁγίου Χαραλάμπους.
10. Αἴθουσα στηθικῶν νοσημάτων.
11. Ψυχιατρεῖον ἀνδρῶν.
12. Ψυχιατρεῖον γυναικῶν.
13. Ὑδροθεραπευτήριον καὶ Μηχανικὸν Πλυντήριον.
14. Χαρικλείας Ζαφειροπούλου Μολυσματικὸν τμῆμα γυναικῶν.
15. Ἀμαξοστάσιον.
16. Νεκροστάσιον.
17. Ἀποθῆκαι ὕδατος πρὸς γενικὴν ὕδρευσιν τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων.
18. Ψυχιατρεῖον διὰ τὰς μανιακὰς γυναῖκας.
19. Ψυχιατρεῖον διὰ τοὺς μανιακοὺς ἄνδρας.
20. Τμῆμα ἐργαζομένων ἡσύχων ψυχασθενῶν.
21. Τμῆμα ρυπαρῶν γυναικῶν.
22. Παθολογικὸν τμῆμα γυναικῶν.
23. Μαυρογορδάτειον Ἐγχειρητήριον.
24. Χειρουργικὴ Κλινικὴ ἀνδρῶν ἐπὶ πληρωμῇ.
25. Νέαι Χειρουργικαὶ Κλινικαὶ ἀνδρῶν.
26. Νέα Μαυρογορδάτειος Χειρουργικὴ Κλινικὴ γυναικῶν.
27. Οἰκίσκοι ψυχασθενῶν ἐπὶ πληρωμῇ.

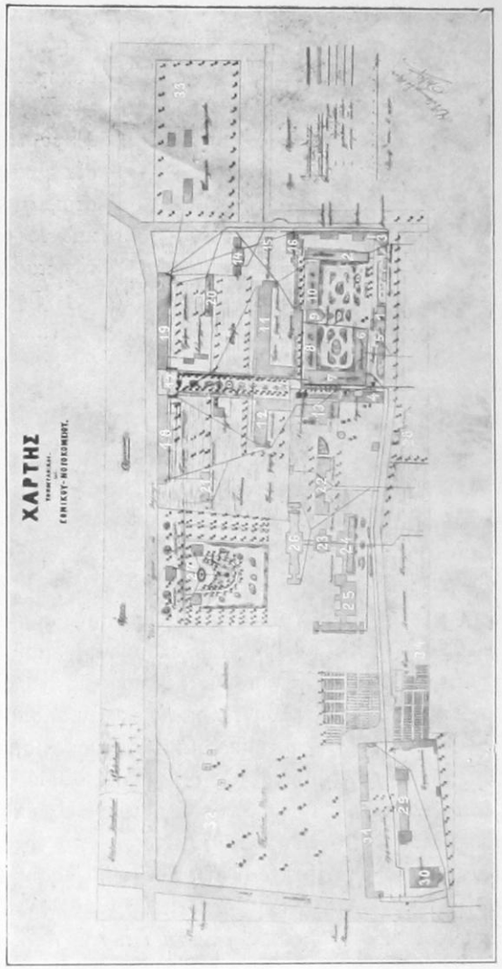

Γενικὸν Νοσοκομεῖον, ἀπὸ ἀεροπλάνου σκοπιᾶς

28. Ἰατρικὸς Σταθμὸς Ἐθν. Νοσοκομείων.
29. Παλαιὸν Ὀρφανοτροφεῖον.
30. Ναὸς Ἁγίων Ἀναργύρων.
31. Παλαιὸν Γηροκομεῖον.
32. Πλατεῖα τῶν Ψύλλων.
33. Πανωλικὰ τμήματα.
34. Λαχανόκηπος τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων.

εἰσόδου ὁ εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους Ναὸς τοῦ Νοσοκομείου, ὡς δεικνύει τὸ παρατιθέμενον πρὸς κατανόησιν σχεδιογράφημα. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχει, δεκάλεπτον ἀπέχουσα, ἡ Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὅπου τὸ γνωστὸν Ἁγίασμα. Ἐνταῦθα εἶναι προσωρινῶς ἐγκατεστημένον καὶ τὸ Γηροκομεῖον μέχρις ἀνεγέρσεως νέου κτιρίου παρὰ τὸν χῶρον τῶν Νοσοκομείων.

Ἀσθενὴς ὁδηγούμενος πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὸν Κεντρικὸν Σταθμὸν τοῦ Ἐθν. Νοσοκομείου

Εἰς τὰ ***Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα*** διαιτῶνται ἡμερησίως περὶ τὰ 1300 ἄτομα, ἄρρωστοι, φρενοβλαβεῖς, γηροκομούμενοι καὶ τὸ ἀνάλογον προσωπικόν. Εἰς τὸν παρὰ τοὺς Ἑπτὰ-Πύργους τούτον χῶρον ἐλειτούργει ἄλλοτε καὶ τὸ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, περιλαμβάνον περὶ τὰ 150 ὀρφανά, ἀλλ᾽ ἀπὸ ἔτους ἐγκατεστάθησαν ταῦτα εἰς ἰδιαίτερον μεγαλοπρεπὲς οἴκημα ἐν Πριγκήπῳ.

Διὰ 400 περίπου ἀρρώστους, 500 φρενοβλαβεῖς καὶ 150 γηροκομουμένους, ἡμερησίως διαιτωμένους, ἀπαιτεῖται ἀνάλογος ὑπηρεσία ἐκ 200 περίπου προσώπων, συνισταμένη ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἰατρῶν μέχρι τοῦ τελευταίου ὑπηρέτου.

Πρὸς διατροφὴν ὅλου αὐτοῦ τοῦ κόσμου ὑπάρχει μαγειρεῖον, ὅπου βλέπει τις κατὰ δεκάδας παρατεταγμένους τοὺς λέβητας καὶ κατὰ δεκάδας ἐπίσης τὰ σφάγια καὶ ἀνάλογα τὰ λοιπὰ χρειώδη πρὸς παρασκευὴν τοῦ ἀπαιτουμένου φαγητοῦ διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῶν Καταστημάτων. Ὑπομάγειροι καὶ παραμάγειροι μετὰ ὑπηρετῶν ἀναλόγων πηγαινοέρχονται ἐπιβλέποντες ἢ σοβαρῶς κάθηνται κατὰ σειρὰν καθαρίζοντες διάφορα χορταρικά. Δι᾽ ἁμαξίων ἢ ἀρχαϊκώτερον διὰ τῆς χειρὸς σηκώνοντες μεταφέρουσι καὶ διανέμουσι τὸ φαγητὸν εἰς τὰς διαφόρους αἰθούσας. Τοῦτο ἐκ τῶν προτέρων ὁρίζεται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, ἀναγραφόμενον εἰς ἐπὶ τούτῳ δελτία, ἕτοιμα πρὸ μεσημβρίας. Ἐκ τούτων καταστρώνεται ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τὸ ἡμερήσιον Διαιτολόγιον διὰ τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας καὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐπαύριον. Ὁ ἀρχιμάγειρος σύμφωνα πρὸς τὰ δελτία ταῦτα ἀναζητεῖ τὰ χρειώδη, ὄρυζαν, μακαρόνια, ὄσπρια, ἔλαιον, ὠὰ κλ. ἀπὸ τὴν ἀποθήκην, ὁπόθεν ἐπὶ ἀποδείξει παραλαμβάνει ταῦτα παρὰ τοῦ διευθύνοντος αὐτήν. Τὸ κρέας καὶ ὁ ἄρτος ἐπίσης παραλαμβάνονται καὶ ζυγίζονται εἰς τὸ μαγειρεῖον ὑπὸ τοῦ οἰκονόμου. Τὰ δύο ταῦτα εἴδη ὁ ἀναλαβὼν τὴν προμήθειαν αὐτῶν μειοδοτικῶς παραδίδει τακτικῶς ἑκάστην πρωΐαν καὶ ἀναλόγως τῆς κινήσεως κανονίζεται ἡ ποσότης αὐτῶν.

Εἰς τὰς διαφόρους αἰθούσας διαμοιράζεται τὸ φαγητὸν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀρχινοσοκόμων, τὴν μὲν πρωΐαν ζωμός, τυρός, ἄρτος, γάλα, καφές, περὶ τὴν 6ην—7ην ὥραν ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους· τὴν μεσημβρίαν φαγητὸν καὶ τὸ ἑσπέρας ἐπίσης περὶ τὴν 6ην—7ην σύμφωνα πρὸς τὰ δελτία τῶν ἀρρώστων καὶ τὰ σιτηρέσια τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ.

Ἔκδοσις εἰσιτηρίου πρὸς εἴσοδον ἀσθενοῦς ἐν τῷ Ἐθν. Νοσοκομείῳ

Οἱ δυνάμενοι τῶν ἀρρώστων καθὼς καὶ φρενοβλαβῶν λαμβάνουσι τὸ φαγητὸν ἐν κοινῇ τραπέζῃ, οἱ λοιποὶ ἐν τῇ κλίνῃ αὐτῶν, ὑπηρετούμενοι ὑπὸ τῶν νοσοκόμων. Εἰς τοὺς ἐπὶ πληρωμῇ ἀσθενεῖς δίδονται ἐκτὸς τῆς συνήθους τροφῆς καὶ ὀπωρικὰ ἀνάλογα καὶ καφές. Ὅλον σχεδὸν τὸ καταναλισκόμενον γάλα, 80—100 ὀκάδες ἡμερησίως, παρέχεται ὑπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου δαμαλοστασίου, τὸ ὁποῖον διατηροῦσι τὰ Καταστήματα παρὰ τὸν περίβολον αὐτῶν κατὰ σύστημα ὅλως εὐρωπαϊκόν.

Μετὰ τὸ ζήτημα τῆς τροφῆς ἀμέσως ἔρχεται ἡ ὑπηρεσία τοῦ Πλυντηρίου. Τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1896 εἶναι μηχανικόν, δι᾽ ἀτμοῦ κινούμενον κατὰ σύστημα ἀμερικανικόν, τὸ πρῶτον εἰσαχθὲν ἐνταῦθα. Γίνεται δὲ ἡ ἐργασία αὕτη δι᾽ ἀναλόγου προσωπικοῦ καὶ εἶναι ἐπίσης κανονισμένη εἰς ὅλας της τὰς λεπτομερείας. Ὅλα τὰ πρὸς πλύσιν ἀσπρόρρουχα παραδίδονται ἐπὶ ἀποδείξει πάντοτε ὑπὸ τῶν νοσοκόμων εἰς τὸ Πλυντήριον, ἐκ τοῦ ὁποίου καθαρὰ πλέον μεταβιβάζονται εἰς τὸ Ἱματιοφυλάκιον. Τούτου προΐσταται ὑπεύθυνος ἱματιοφύλαξ.

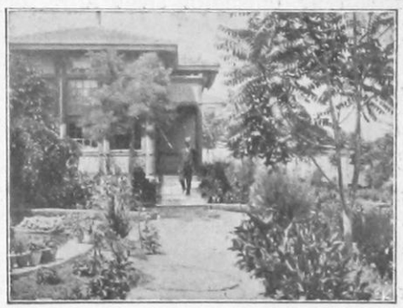

Οἰκίσκος ψυχασθενῶν, ἀνεγερθεὶς δαπάναις Ἀ. Συγγροῦ

Ἀρχιρράπτρια μετὰ ἀναλόγου ἀριθμοῦ ραπτριῶν ἐπιδιορθώνει καὶ τακτοποιεῖ τὰ ἀσπρόρρουχα, γνωσταὶ δὲ τῆς πόλεως ἡμῶν δέσποιναι, αἱ κοσμήτριαι, ἐπισκέπτονται αὐτὸ ἅπαξ κατὰ δεκαπενθήμερον τοὐλάχιστον, ἐξελέγχουσαι τὴν τάξιν καὶ ἀκρίβειαν καὶ καθαριότητα. Ἀπὸ τὸ Ἱματιοφυλάκιον λαμβάνουσι τὰ καθαρὰ ἐνδύματα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ φρενοβλαβεῖς οἱ νοσοκόμοι καὶ ἐπιστάται. Διὰ τὴν κανονικὴν διεξαγωγὴν ὅλων αὐτῶν τῶν ὑπηρεσιῶν ὑπάρχουσιν ἐντὸς τῶν Καταστημάτων διαμένοντες εἷς Διευθυντὴς

ἰατρός, εἷς Γραμματεὺς διευθύνων τὸ Γραφεῖον καὶ ἀνάλογοι βοηθοί. Δύο ἐπιμεληταὶ χειρουργοὶ καὶ ἓξ ἐσωτερικοὶ ἰατροὶ διαμένουσι διαρκῶς ἐντὸς τῶν Καταστημάτων, τρεῖς δὲ παθολόγοι ἰατροί, εἷς χειρουργός, εἷς φρενολόγος, εἷς ὀφθαλμολόγος καὶ εἷς μικροβιολόγος ἐπισκέπτονται καθ' ἑκάστην οἱ μέν, τετράκις τῆς ἑβδομάδος οἱ δὲ τοὺς ἀσθενεῖς, παραμένοντες δίωρον τοὐλάχιστον ἐν τῷ Νοσοκομείῳ. Εἷς ἱερεὺς τοῦ ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῶν Νοσοκομείων ὑπάρχοντος Ναοῦ εὑρίσκεται πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀσθενῶν, παρέχων αὐτοῖς τὴν θρησκευτικὴν παραμυθίαν.

Ὁ προσερχόμενος ἀσθενὴς ἐξετάζεται εἰς ἴδιον οἴκημα ὀλίγον τι μακρὰν τῆς κυρίας εἰσόδου τῶν Καταστημάτων κείμενον, καὶ *Ἰατρικὸς σταθμὸς* ἀποκαλούμενον. Ἐκεῖ διημερεύουσιν οἱ ἐσωτερικοὶ ἰατροί, ἐκ περιτροπῆς εἷς καθ' ἑκάστην, ἐξετάζοντες τοὺς προσερχομένους. Οὗτος διευθύνει τοὺς ἀσθενεῖς ἀναλόγως εἰς τὰ διάφορα τμήματα, παθολογικόν, χειρουργικόν, ὀφθαλμικόν, τῶν φυματιώντων κτλ. Τοὺς πάσχοντας ἐκ κολλητικοῦ νοσήματος, ἄνευ συγκοινωνίας, διευθύνει εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ τμῆμα. Ἐὰν δὲ ὑπάρξῃ πανωλικὸς ἢ χολεριῶν, διευθύνεται εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ παράπηγμα, ἀπομονώνεται δὲ καὶ ὁ ἰατρός, ὡς συνέβη πρὸ δύο ἐτῶν. Οἱ ἔχοντες χρόνια ἀνίατα νοσήματα, οἱ πάσχοντες ἄλλα νοσήματα, δυνάμενα νὰ θεραπεύωνται καὶ ἐπὶ ποδὸς εἰς τὴν Ἀστυκλινικήν, δὲν γίνονται δεκτοὶ ἐν τῷ Νοσοκομείῳ. Ἐπίσης ἀποκλείονται τὰ νήπια καὶ παιδία μέχρι δέκα ἐτῶν καὶ αἱ πέραν τῶν ἓξ μηνῶν ἔγκυοι. Ὁ Ἰατρικὸς οὗτος Σταθμὸς εἶναι διῃρημένος εἰς δύο τμήματα· εἰς τὸ ἓν ἐξετάζονται οἱ διὰ τὸ Νοσοκομεῖον ἐρχόμενοι ἄρρωστοι, εἰς τὸ ἄλλο τμῆμα εἶναι ἡ Ἀστυκλινική, ὅπου ἕκαστος τῶν ἐξωτερικῶν ἰατρῶν δίδει τὰς συμβουλάς του εἰς τοὺς προσερχομένους ἐξωτερικοὺς ἀρρώστους. Τοιοῦτοι δὲ ζητοῦντες συμβουλὴν ἄρρωστοι εἶναι περὶ τοὺς 6 000 ἐτησίως, καταγραφόμενοι εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον.

Γενόμενος δεκτὸς ὁ συνήθης ἄρρωστος ὁδηγεῖται ἀμέσως εἰς λουτρόν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἀντένδειξις ἰατρική. Ἐκεῖθεν ἐνδυθεὶς καθαρὰ τοῦ Νοσοκομείου ἐνδύματα ὁδηγεῖται εἰς τὴν ὁρισθεῖσαν αὐτῷ θέσιν. Τὰ ἰδικά του ἐνδύματα φέρονται εἰς τὸν μέγαν, τὸν πρῶτον ἀπὸ τοῦ 1886 ἐν Κωνσταντινουπόλει λειτουργοῦντα ἀπολυμαντικὸν κλίβανον, ὅπου ἀπολυμαίνονται. Καταγράφεται τὸ ὄνομά του, τοποθετοῦνται εἰς ἐπὶ τούτῳ μέρος καὶ τῷ δίδονται ἐξερχομένῳ ἢ πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τοῦ Νοσοκομείου, ἐὰν ἀποθάνῃ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ τὰ τυχὸν εὑρεθέντα ἐπὶ τοῦ ἀρρώστου χρήματα μένουν εἰς ὄφελος τῶν Καταστημάτων. Τὸ τοιοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς ἐπὶ πληρωμῇ ἀρρώστους, τῶν ὁποίων οἱ συγγενεῖς παραλαμβάνουσιν πᾶν τὸ εἰς αὐτοὺς ἀνῆκον.

Διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν φρενοβλαβῶν ὑπάρχουσιν ἄλλαι διατυπώσεις, καθ' ἃς ὁ τοιοῦτος μόνον ὑπὸ τῆς Ἐφορείας γίνεται δεκτός, καὶ τοῦτο μετὰ προσαγωγὴν πιστοποιητικοῦ ἰατροῦ περὶ τῆς παθήσεως αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν

ἐγγύησιν, τὴν ὁποίαν ὀφείλουν νὰ δώσουν οἱ συγγενεῖς, ὥστε ἐν ἀνάγκῃ νὰ στέλληται οὗτος εἰς αὐτούς.

Τὴν ἑπομένην τῆς εἰσόδου του ὁ ἄρρωστος ἐξετάζεται ὑπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἰατροῦ κατὰ τὴν συνήθη καθημερινὴν ἐπίσκεψιν, τὴν ὁποίαν παρακολουθεῖ ὁ ἐσωτερικὸς ἰατρός, σημειώνων εἰς ἐπὶ τούτῳ Πινάκιον τὰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις καὶ ἀναγράφων τὰ φάρμακα. Ὁ δὲ ἀρχινοσοκόμος παρακολουθῶν ἐπίσης σημειώνει τὴν ὁριζομένην ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ δίαιταν, καὶ οὕτω καταρτίζονται οἱ Πίνακες τοῦ Διαιτολογίου, τὸ ὁποῖον, ὡς εἴπομεν, μεταβιβάζεται εἰς τὸ μαγειρεῖον. Ἀπὸ τοῦ Πινακίου δὲ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἀντιγραφόμενον τὸ Συνταγολόγιον ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἰατροῦ στέλλεται εἰς τὸ Φαρμακεῖον πρὸς ἐκτέλεσιν. Οἱ ἐσωτερικοὶ ἰατροὶ ἐπισκέπτονται ἐπίσης κατὰ τὴν ἑσπέραν τακτικῶς τοὺς ἀρρώστους καὶ πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐν ἀνάγκῃ εἷς τῶν ἐσωτερικῶν ἰατρῶν ἐπισκέπτεται, ὁσάκις δεήσῃ, καὶ τοὺς παρὰ τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν προσωρινῶς διαιτωμένους 150 περίπου γηροκομουμένους. Τὰ τρόφιμα εἰς τοὺς τελευταίους τούτους, καθὼς καὶ εἰς τὸ λοιπὸν προσωπικόν, ἀποστέλλονται ἐκ τοῦ γενικοῦ μαγειρείου, ἀναγραφόμενα εἰς χωριστὰς μερίδας Διαιτολογίου.

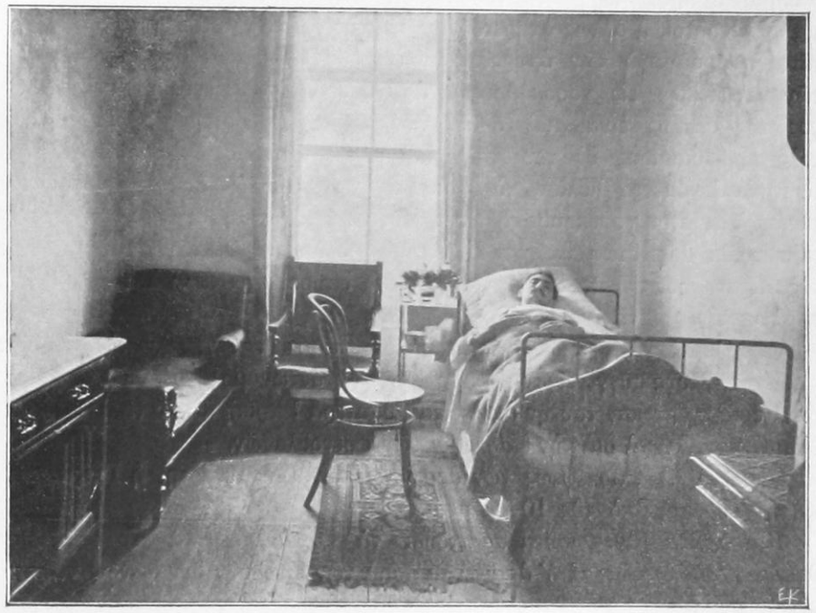

Ἐπὶ πληρωμῇ δωμάτιον τῆς Χειρουργ. Κλινικῆς τοῦ Ἐθν. Νοσοκομείου

Ἡ ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία καὶ ἐπίβλεψις εἶναι διωργανωμένη κατὰ τοιοῦτον

SISMANOGLIO MEGARO

τρόπον, ὥστε νὰ εἶναι πλήρης καὶ διαρκής. Εἰς ὡρισμένον ἀριθμὸν ἀσθενῶν καὶ φρενοβλαβῶν ἀναλογεῖ εἷς νοσοκόμος καὶ εἷς ὑπηρέτης πρὸς 5—8 κατὰ τὰ διάφορα τμήματα. Τὴν νύκτα πάντοτε ἀγρυπνεῖ εἷς ἑκάστην αἴθουσαν εἷς νοσοκόμος, τὴν νυκτερινὴν δὲ ταύτην ὑπηρεσίαν ἐπιβλέπουσιν ὁ Διευθυντὴς καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ ἰατροὶ ποιοῦντες συχνὰ τὰς λεγομένας νυκτερινὰς ἐφόδους, δύο δὲ νυκτοφύλακες περιφέρονται περὶ τὰ διάφορα τμήματα.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Νοσοκομείου λαμβάνεται τὸ μὲν τῶν ἰατρῶν διὰ διαγωνισμοῦ, τὸ δὲ τῶν νοσοκόμων κατὰ τρόπον συστηματοποιηθέντα ἐσχάτως ἀρκετὰ ἐπιτυχῶς. Ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν ἰατρῶν καὶ τοῦ Διευθυντοῦ γίνονται μαθήματα πρὸς μόρφωσιν νοσοκόμων. Εἰς ταῦτα φοιτῶσιν οἱ ὑπάρχοντες ὡς τοιοῦτοι, ἢ ἄλλως ὑπηρετοῦντες, ἐκ τῆς εὐδοκιμήσεως δὲ αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἡ προαγωγὴ τῶν ὑπηρετούντων εἰς ὑπονοσοκόμους ἢ ὁ προβιβασμὸς τῶν τελευταίων εἰς νοσοκόμους ἢ ἀρχινοσοκόμους. Ἐννοεῖται ὅτι ἀνάλογος τῆς θέσεως εἶναι καὶ ὁ ἐκ τῶν προτέρων ὡρισμένος μισθός. Εἰς τοὺς προβιβασμοὺς δὲ τούτους ἢ καὶ ἄλλας ἀμοιβὰς ὑποβοηθεῖ πολὺ τὸ μυστικὸν λεγόμενον βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἕκαστος τῶν ἰατρῶν ἀναγράφων τὰς περὶ ἑκάστου νοσοκόμου ἢ ὑπηρετοῦντος ἐντυπώσεις του. Διὰ τὰς ἐντυπώσεις τῶν ἀρρώστων ὑπάρχει ἰδιαίτερον βιβλίον, εἰς ὃ ἀναγράφουσιν οὗτοι τὰς παρατηρήσεις ἢ παράπονά των διὰ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὸ λοιπὸν ἐν γένει προσωπικόν.

Ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ἐπίσης ὅτι ἕκαστος ἀσθενὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δέχηται τοὺς συγγενεῖς του, ἐκτὸς τῶν πασχόντων μολυσματικὰ νοσήματα· κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα ἰατρικὴ ἄδεια· τοιαύτη ἄδεια εἶναι ἀναγκαία καὶ διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν φρενοβλαβῶν.

Ἡμέραι δὲ ἐπισκέψεως τῶν ἀρρώστων εἶναι ἡ Τετάρτη, ἡ Παρασκευὴ καὶ ἡ Κυριακὴ ἀπὸ τὰς 10—4 μ. μ.

Καὶ ταῦτα μὲν τοιαῦτα πράττουσι τὰ ***Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα*** ἀπέναντι τῶν ἐνδεῶν· τί δ' ἀπαιτεῖται παρὰ τῶν ὁπωσοῦν δυναμένων νὰ συνεισφέρωσιν;

Πρῶτον, ὁ εἰσερχόμενος πρὸς δωρεὰν νοσηλείαν ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἐφάπαξ κατὰ τὴν εἴσοδον 20 γρόσια, ἐκτὸς ἐὰν ὁμολογῆται καὶ πιστοποιῆται δεόντως ὡς πάντῃ ἄπορος. Τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητον εἰσόδημα, διότι ἐκ τῶν 7150 ἀσθενῶν καὶ φρενοβλαβῶν δωρεὰν περιθαλπομένων εἰσεπράχθησαν περὶ τὰς 700 λίρας τῷ 1903.

Δεύτερον, τὰ Ε. Φ. Καταστήματα πάντοτε μέν, ἐσχάτως δὲ ἐν μεγαλειτέρᾳ κλίμακι διαθέτουσι μικρὰς αἰθούσας διὰ 2—3 ἀρρώστους ἢ καὶ δωμάτια ὅλως ἰδιαίτερα, διεσκευασμένα εὐπρεπῶς, εἰς τὰ ὁποῖα δὲ οἱ δυνάμενοι εὑρίσκουσι πλειοτέραν πως ἄνεσιν ἢ καὶ ποιάν τινα πολυτέλειαν, ἀναλόγως τῆς πληρωμῆς, 10—30 γροσίων ἡμερησίως. Οἱ τοιοῦτοι πληρώνουσι καὶ δικαίωμα ἐγχειρίσεως 1—2 λιρῶν ἀναλόγως τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐγχειρίσεως.

Ἐκ τῆς τοιαύτης λογικῆς καὶ φρονίμου καὶ δικαίας διατάξεως τὰ ***Καταστήματα*** καρποῦνται εἰσόδημα ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας λιρῶν ἐτησίως (2107 τῷ 1903). Τοιοῦτοι ἐπὶ πληρωμῇ ἄρρωστοι ἀριθμοῦνται περὶ τοὺς 60—80 ἡμερησίως. Εἰς τὸ Φρενοκομεῖον τὸ σύστημα ὀλίγον τι διαφέρει. Ἐκ τῶν 500 περίπου φρενοβλαβῶν οἱ 150 περιθάλπονται δωρεάν, οἱ λοιποὶ πληρώνουσιν ἀπὸ δέκα λιρῶν μηνιαίως διὰ τοὺς ὡραίους ἐξοχικοὺς οἰκίσκους μέχρι μιᾶς λίρας εἰς μεμονωμένας κλίνας ἐν κοινῇ αἰθούσῃ. Τὰ ἐκ τούτων εἰσοδήματα ἀνέρχονται εἰς 1500 λίρας ἐτησίως (1576 τῷ 1903).

Ἰατρικὴ ἐξέτασις ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῆς Παθολογίας γυναικῶν

Καὶ ἐκ τῶν γηροκομουμένων οἱ δυνάμενοι καταβάλλουσι γηροκόμητρα, πολλοὶ δὲ τούτων ἐν εἴδει δωρεᾶς ἐφάπαξ ἓν ποσὸν διὰ νὰ γηροκομηθῶσι μέχρι τοῦ θανάτου των.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι τὴν ἐσωτερικὴν τῶν ***Καταστημάτων*** κίνησιν διευθύνει εἷς Διευθυντής, κατὰ προτίμησιν ἰατρός, μετὰ τοῦ ἀναλόγου προσωπικοῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ λεγομένη Διεύθυνσις εὑρίσκεται εἰς ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν Ἐφορείαν, τὴν ἔχουσαν τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τῶν ***Ἐ. Φ. Καταστημάτων.*** Αὕτη δωδεκαμελὴς οὖσα ἐκλέγεται ὑπὸ τῶν ***Δύο Σωμάτων*** καὶ συνεδριάζει τακτικῶς ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος εἰς τὰ γραφεῖα τῶν ***Καταστημάτων.*** Ἐκεῖ λαμ-

SISMANOGLIO MEGARO

βάνει γνῶσιν ὅλων τῶν ἀφορώντων εἴτε τὰ τὴν διοίκησιν ἐν γένει παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ γενικοῦ Γραφείου, ὅπου συγκεντροῦται ἡ ὅλη κίνησις, εἴτε τὰ τῶν Νοσοκομείων παρὰ τῆς ἐσωτερικῆς Διευθύνσεως καὶ ἀποφασίζει τὰ δέοντα.

Θὰ ἦτο δύσκολον ἴσως καὶ περιττεῦον διὰ τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης ἐκθέσεως νὰ ἀναφέρῃ τις καὶ λεπτομερείας τῆς λειτουργίας τῶν Γραφείων καὶ τοῦ Λογιστηρίου· ἀλλ' ὄχι ἐντελῶς ἀδιάφορον νὰ γείνῃ μνεία καὶ μερικῶν ἀριθμῶν, καταδεικνυόντων τὸ μέγεθος τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου ἔργου. Τούτους λαμβάνω ἐκ τῆς τελευταίας τοῦ 1903 δημοσιευθείσης λογοδοσίας τῆς Ἐφορείας: Οὕτω καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1903 ἐνοσηλεύθησαν ἐν τοῖς ***Ἐ. Φ. Καταστήμασι*** 6515 ἄρρωστοι, 646 φρενοβλαβεῖς, 187 γηροκομούμενοι καὶ 20 ἄλλοι ἐνδεεῖς. Ἐτέλεσαν δὲ οὗτοι ἡμέρας νοσηλείας 357,437 ἐκτὸς τοῦ προσωπικοῦ. Τὸ 1903 μὲ τακτικὰς μόνον δαπάνας 20776 λιρῶν ἀφῆκεν ἔλλειμμα 2464 λιρῶν.

Καθ' ὑπολογισμοὺς ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβεῖς, ἕκαστος ἄρρωστος στοιχίζει ἐτησίως 27 λίρας, ἕκαστος φρενοβλαβὴς 13,23 καὶ ἕκαστος γηροκομούμενος 10,92 λίρ. ὀθ. Διὰ νὰ σχηματίσῃ δέ τις ποιάν τινα ἰδέαν τῆς κινήσεως, κρίνομεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐν ἰδιαιτέρᾳ σελίδι τὸν ἀπέναντι Πίνακα τοῦ Ἀπολογισμοῦ τῆς διαχειρίσεως τοῦ 1903.

Τοιαύτη ἐν ἁπλῇ σκιαγραφίᾳ ἡ λειτουργία καὶ ἡ σημασία τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.*** Ἐλπίζομεν τὸ προσεχὲς ἔτος νὰ δημοσιευθῇ ὁ Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς ὁλόκληρος, διὰ νὰ ἐξακριβωθῇ καὶ εἰς τὰς λεπτομερείας ἡ πολυποίκιλος κίνησις καὶ ὁ διοργανισμὸς ὅλης τῆς ὑπηρεσίας ***τῶν Καταστημάτων.***

Δύο ὅμως λέξεις ἐπιβάλλεται νὰ εἴπωμεν ἐνταῦθα καὶ περὶ τῶν ἐσόδων αὐτῶν. Εἰς τὸν παρατιθέμενον Πίνακα τοῦ Ἀπολογισμοῦ βλέπει τις τὰς κυριωτέρας· δὲν φαίνονται ὅμως ἐν ταῖς λεπτομερείαις των αἱ κατὰ καιρὸν δωρεαί, αἱ αὐξάνουσαι τὰ ἀποθεματικὰ καὶ τὰ προσοδοφόρα κεφάλαια. Σκοπίμως παραλείπομεν ταύτας, διότι πρέπει ν' ἀποτελέσωσιν ἰδιαιτέραν πραγματείαν λίαν διδακτικήν. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ τὴν μεγάλην, τὴν διαρκῆ δωρεὰν τοῦ Φιλευσπλάγχνου καὶ Φιλελεήμονος ἡμῶν Ἄνακτος. Ἐκτὸς τῶν ἐκτάκτων παρέχει καὶ διαρκῶς καθ' ἑκάστην εἰς τὰ ***Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα*** $72\,^1/_2$ ὀκάδας κρέατος καὶ $94\,^3/_4$ ὀκάδας ἄρτου. Ἡ παροχὴ αὐτὴ ἀποτελεῖ ὑπερχιλιόλιρον τακτικὸν ἐτήσιον ἐπίδομα.

Εἰς τὸν μεγάθυμον ἡμῶν Ἄνακτα, τοῦ Ὁποίου τὸ ὄμμα τὸ πᾶν ἐπιβλέπει καὶ ἡ εὐεργέτις χεὶρ ἐπιφαίνεται εἰς πᾶσαν ἀνάγκην, τὸ Ἔθνος ἡμῶν ὀφείλει ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ διὰ τοῦτο ἀΐδιον εὐγνωμοσύνην.

Πέραν, Ἰούλιος τοῦ 1904.

Σ. ΝΑΡΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἀπολογισμὸς τῆς διαχειρίσεως ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1903

ΠΡΟΣΟΔΟΙ	Α. Τ.		ΔΑΠΑΝΑΙ	Α. Τ.	
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΚΤΗΜΑΤΩΝ—*Καθαρὸν προϊὸν δουλευθέντων ἐνοικίων*	5161	22	*Τροφοδότησις.—Ἀξίαν καταναλωθέντων τροφίμων*	7114	16
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ Ζ. ΠΗΓΗΣ —*Καθαρὸν προϊὸν εἰσπραχθ. ἐσόδων της*	2751	07	*Διάφορα εἴδη.— » » διαφόρων εἰδῶν*	4306	47
ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΜΟΝΙΜΟΙ			*Γενικὰ ἀντιμίσθια.—Μισθοὶ προσωπικοῦ Καταστημάτων καὶ Γενικοῦ Γραφείου*	5744	26
Ἐπιχορήγ. Α. Ο. Κυβερν.—Ἀξίαν ἄρτου καὶ κρέατος Α.Τ. 1073.25			*Γενικὰ ἔξοδα.—Γενικοῦ Γραφείου καὶ Ἐσωτερικῆς Διευθύνσεως*	589	50
» *ἐξωτερικοῦ.—Ἐτήσιον χορήγ. Ἑλλ. Κυβερ.* » 308.03			*Ἐπισκευαί.—Ἐπισκευὰς τῶν ἐν Ἑπταπυργίῳ κτιρίων*	896	14
» *Μον. Κατιῶν.—Ἐτήσιον χορήγ. εἰς κατιά* » 116.94			*Ἀσφάλιστρα.—Ἀσφάλιστρα τῶν ἐν Ἑπταπυργίῳ κτιρίων*	33	04
Ἐτήσια τόκων.—Τόκοι καταθ. ἐκ δωρεῶν καὶ κληροδ. » 655.33			*Τόκοι δανείων.—Τόκους δανείων μέχρι 31 Δεκεμβρίου*	678	62
Τόκοι εἰσπρατέων.—Τόκοι ἐξ ἰδίων καταβλέσεων » 704.49			*Ἐπιχορηγήσεις.—Τὰ εἰς διαφόρους*	84	87
Εἰσόδημα ἀγοραπωλείου.—Τὸ συμπεφωνημ. ἐτήσιον » 332.93			*Ὑδροθεραπευτήριον καὶ Πλυντήριον.—Διάφορα χρεώδη*	85	83
Ἐτήσια συντεχνιῶν.—Τὰ ἐκ τῆς συντεχν. χαβιαρίδων » 4.62	3255	95	*Ταμεῖον συντάξεων.—Τὸ ὑπὲρ τούτου ἐτήσιον χορήγημα*	100	—
ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΥΞΟΜΕΙΟΥΜΕΝΑΙ			*Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον.—Τὸ ὑπὲρ τούτου ἐτήσιον χορήγημα*	1100	—
Νοσήλια φρενοβλ.—Τὰ ἐκ νοσηλίων καὶ γηροκομ. » 1576.77			*Οἰκοδομὴ παραπηγμάτων.— Τὸ διὰ τὴν ἀποσβεσιν τοῦ ἐτήσιον 10%*	50	—
Ἐπιτροπὴ ἐλέων.— Καθαρὸν προϊὸν ἰδίων αὐτῆς προσόδων A.T. 1061.66					
» » *Τὰ ἐκ διοικ. διαφόρων ἐκκλησιῶν* » 426.04	1487.70				
Δωρεαὶ ἔκτακτοι.—Τὰ ἐκ δωρεῶν διαφόρων	386.68				
Κῆποι Κιζιλάμ —Καθαρὸν προϊὸν παραγωγῆς του	128.64				
*Διμαλοστάσιον.— » » »

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Τὸ ἔτος 1793 ἀποτελεῖ ἕνα τῶν σημαντικωτέρων σταθμῶν τοῦ βίου τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων***, διότι τότε κατὰ πρῶτον τὰ τρία Νοσοκομεῖα, τὸ ὑπὸ τοῦ Γ. Σταυράκογλου ἱδρυθὲν ἐν Γαλατᾷ ***Ὀσπιτάλιον τῶν Γκεμητζήδων*** ἢ ***Ναυτικὸν Νοσοκομεῖον***, τὸ τῶν ***Γουλάδων*** καὶ τὸ τοῦ ***Πέιογλου***, ὅλως ἀνεξάρτητα ἀλλήλων μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνηνώθησαν ὑπὸ μίαν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν κοινῶν τοῦ Γένους Νοσοκομείων, εἰς ἣν προσηρτήθη καὶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τὰ εἰσοδήματα τῆς ὁποίας ἐχρησίμευον ὡς κύριοι πόροι πρὸς συντήρησιν αὐτῶν.

Τὴν πρωτοβουλίαν τῆς νέας ταύτης καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἔσχεν ὁ μέγας διερμηνεὺς Γεώργιος Μουρούζης, ὅστις ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῶν ἰδεῶν τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, αἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκ Γαλλίας διεδόθησαν πανταχοῦ, καὶ ἔχων τοὺς Πατριάρχας Νεόφυτον καὶ Γεράσιμον συναρωγούς, ἐζήτησε νὰ ἐφαρμόσῃ ταύτας καὶ παρ' ἡμῖν. Πρὸς τὸν ἐν λόγῳ σκοπὸν διενήργησε τοῦτο μὲν τὴν συνεπείᾳ πατριαρχικῆς αἰτήσεως ἔκδοσιν κυβερνητικῆς διαταγῆς[1] «ὅπως οἱ ἀνάπηροι τοῦ Γραι-» κικοῦ Ἔθνους ἐγκαθιστῶνται εἰς τὰ Νοσοκομεῖα... νὰ ῥυθμίσωσι δὲ ὡς καὶ πρὶν τὰ » Νοσοκομεῖα αὐτῶν, ἐν οἷς νὰ εἰσάγωνται ὅσοι χρόνια πάθη πάσχοντες ἀναγκάζονται » νὰ ἐπαιτῶσι πρὸς συντήρησιν ἑαυτῶν...» καὶ «ἵνα μηδὲν γίνηται πρόσκομμα καὶ » κώλυμα καὶ μηδεὶς ἐπεμβαίνῃ εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν ἐν λόγῳ Νοσοκομείων»· τοῦτο δὲ τὴν ἔκδοσιν πατριαρχικοῦ Σιγιλλίου, δι' οὗ «γνώμῃ γὰρ κοινῇ καὶ συνοδικῇ ἀποκατέ-» στησαν ἐπίτροποι τὰ ἐνταῦθα πέντε εὐλογημένα ρουφέτια, οἵ τε γουναράδες καὶ τῶν » Χίων οἱ τζοχατζῆδες καὶ οἱ χεταετζῆδες καὶ οἱ τζεβαερτζῆδες καὶ οἱ ἀπατζῆδες χρι-» στιανοί», οἵτινες ἀνέλαβον τὸ πρὸς τὴν Μητρόπολιν Δέρκων χρέος τοῦ Ἁγιάσματος καὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βαλουκλίου, ἀπαλλαγείσης πάσης ἄλλης ὑποχρεώσεως. Οὗτοι ὤφειλον νὰ δίδωσι λόγον τῷ κατὰ καιροὺς Πατριάρχῃ, «προσπαραλαμβάνοντες μὲν ἀπὸ » τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἁγιάσματος ἐκείνου τὰ ἀπὸ ἐλεημοσυνῶν, βοηθείας, ἐλαίου, » κηρίων καὶ πᾶσαν ἄλλην πρόσοδον μέχρι λεπτοῦ εἰς λογαριασμὸν τῶν ἐξόδων τῶν » ῥηθέντων Νοσοκομείων, δίδοντες δὲ ἑκάστου ἔτους τὴν πρώτην Ἀπριλίου μηνὸς τὸν » περὶ τούτων λογαριασμὸν τῷ κατὰ καιροὺς Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, συνοδικῶς ὡς » κυριάρχου, προσκαλουμένων ἐν αὐτῷ καὶ τῶν τιμιωτάτων Ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ» (Πατριαρχ. Σιγίλλιον Γερασίμου Πατριάρχου, 1794, Ἰούνιος).

Ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἦτον οὐχὶ μόνον ἡ ἐποπτεία καὶ διοίκησις τῶν τριῶν τοῦ Γένους Νοσοκομείων, ἀλλὰ καὶ ἡ διανομὴ ἐλεῶν εἰς πτωχοὺς καὶ ὀρφανούς, ἡ φρον-

1. Ἡ ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ» ἀναδημοσίευσις ἐγγράφων καὶ ἀρχαίων χειρογράφων ἢ περικοπῶν αὐτῶν ἔσεται πάντοτε καὶ κατὰ τὴν ὀρθογραφίαν καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν ἀπαράλλακτος πρὸς τὸ πρωτότυπον κείμενον Σ.Σ. Η.

τὶς περὶ ἀποφυλακίσεως τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένων καὶ ἰδίᾳ ἡ ἐξαγορὰ τῶν «ἐν ἀποστασίαις αἰχμαλωτιζομένων καὶ ὡς δούλων (σκλάβων) πωλουμένων».

Ἡ νέα τάξις τῶν πραγμάτων ἤρξατο λειτουργοῦσα ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου 1794, ὅτε διωρίσθησαν Ἐπίτροποι οἱ ἑξῆς ἀντιπρόσωποι τῶν πέντε ρουφετίων, Σκαρλάτος Σεβαστόπουλος, Μιχαλάκης Χρήστου (Κιουρεκτζήμπασης), Ἰορδάνης Καπλάνογλους, Γρηγόριος Μπαλῆς, Ζωρζῆς Καζανόβας, Χατζῆ Παρασκευᾶς καὶ Εὐφραΐμης.

Πρώτη πρᾶξις τῆς νέας Ἐπιτροπῆς ὑπῆρξεν ἡ κατάταξις τῶν Νυσοκομείων ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἐν αὐτοῖς νοσηλευομένων ἀρρώστων. Πρὸς τοῦτο καθώρισε τὸ ἐν Γαλατᾷ Ναυτικὸν Νοσοκομεῖον, ὅπερ ἔκειτο ἐν ᾗ θέσει ἀνηγέρθη κατόπιν τὸ Μέγα Ἐθνικὸν Χάνιον διὰ τοὺς ἀπὸ ὀξείας νόσους πάσχοντας «ἀνεξαιρέτως ἐξ ὅλου τοῦ ἡμετέρου πληρώματος» καὶ οὐχὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἑξῆς: διὰ μόνους τοὺς ναυτικούς, δι' ὃ καὶ Πολιτικὸν Νοσοκομεῖον ἔκτοτε ὠνομάσθη τοῦτο. Τὸ ἐν Πέϊογλου δὲ καὶ τὸ τῶν Γουλά-

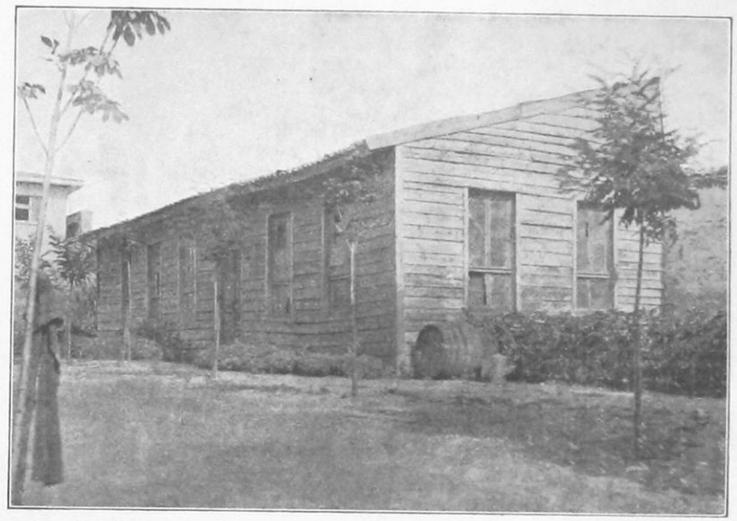

Παλαιὸν γυναικεῖον τμῆμα μολυσματικῶν νόσων

δων προώρισε μᾶλλον διὰ τοὺς ἐκ χρονίων καὶ ἀνιάτων νοσημάτων πάσχοντας, καταστήσασα ταῦτα εἶδος ἀσύλων, ἐν οἷς ἀπεστέλλοντο παντὸς εἴδους ἀλῆται, ἐπαῖται καὶ πάντες ὅσοι ἕνεκα ἠθικῶν λόγων διαταγῇ τῆς Ἐκκλησίας ἐτίθεντο ὑπὸ περιορισμόν. Εἰς τὰ Νοσοκομεῖα ταῦτα ἐτίσης ἐστέλλοντο καὶ οἱ ἐκ μολυσματικῶν νοσημάτων πάσχοντες, ὅτε δ' ἐπῆλθεν ἡ ἐπιδημία τῆς πανώλους, οἱ ἐκ ταύτης προσβαλλόμενοι εἰς ταῦτα ἐστέλλοντο. Ἵνα μὴ μολυνθῇ δὲ τὸ πολιτικὸν Νοσοκομεῖον, πᾶς ὁ προσερχόμενος ἐξητάζετο ὑπὸ τῶν λεγομένων Μόρτηδων, οἵτινες ἦσαν «ἄνδρες ἔμπειροι τῆς πανώλους καὶ ἄλλοτε παθόντες αὐτήν», καὶ ἂν ἔβλεπόν τι τὸ ὕποπτον, ἀπέστελλον αὐτὸν εἰς τὰ Νοσοκομεῖα ταῦτα, ἅτινα ἕνεκα τούτου *ὡς Νοσοκομεῖα τῆς Πανώλους* κατέστησαν γνωστά.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν κοινῶν τοῦ Γένους Νοσοκομείων εἰργάσθη ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Γεωργίου Μουρούζη μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως, προσπαθήσασα νὰ τακτοποιήσῃ κατὰ τὰ μέσα, ἅτινα διέθετε, τὰ Νοσοκομεῖα, βελτιοῦσα κατὰ τὸ ἐνὸν τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν τάξιν.

Μετ' ὀλίγον ὅμως ἔπαυσεν ἡ προοδευτικὴ καὶ εὐεργετικὴ τοῦ ἀνδρὸς ἐπίδρασις, οἱ δ' ἀποτελοῦντες τὴν Ἐπιτροπὴν κύριον αὐτῶν καθῆκον ἐθεώρησαν τὴν περισυλλογὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν, σκεπτόμενοι πῶς περιορίζοντες τὰς δαπάνας νὰ φέρωσιν οἰκονομικὸν ἰσοζύγιον, διότι ἦσαν μὲν κατ' ἐξοχὴν φιλογενεῖς καὶ τίμιοι διαχειρισταί, ἀλλ' ἀμοιροῦντες ἀνωτέρας μορφώσεως καὶ παιδείας ἠδυνάτουν νὰ διακρίνωσι τὴν διαφοράν, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως καὶ διοικήσεως ἱδρυμάτων κοινῆς ὠφελείας.

Οὕτως οὐχὶ μόνον οὐδεμία φροντὶς ἐλήφθη περὶ συνεχίσεως τῆς βαθμιαίας βελτιώσεως τῆς ἐσωτερικῆς τῶν Νοσοκομείων καταστάσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς περικοπῆς τῶν ἐξόδων καὶ αὐτὴ ἡ ἤδη οὐχὶ καλὴ κατάστασις κατέστη ἔτι χείρων, οἱ δὲ ἀσθενεῖς κατέκειντο φθειριῶντες καὶ ρυπαροί, μὴ ὑπαρχόντων λευχειμάτων πρὸς ἀλλαγὴν τῶν ρυπανθέντων.

Ἀδημονῶν διὰ τὴν κατάστασιν ταύτην ὁ Δημήτριος Μουρούζης, οὐχὶ κατώτερος τοῦ Γεωργίου κατὰ τὴν φιλογένειαν καὶ τὰς προοδευτικὰς ἰδέας, καὶ συμπληρῶν τὴν διὰ τῆς

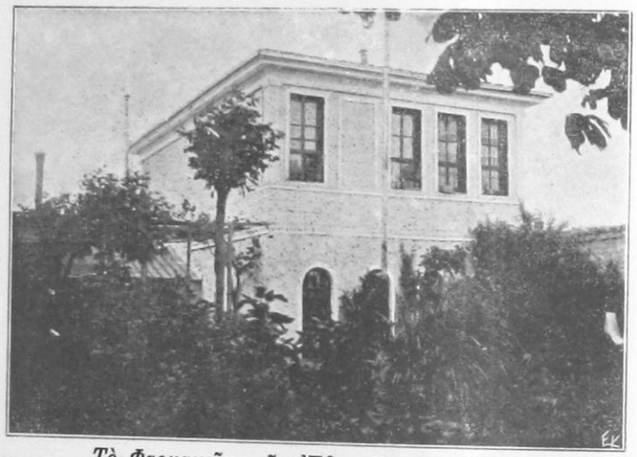

Τὸ Φαρμακεῖον τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων

ἱδρύσεως τῆς Σχολῆς τοῦ Κουρούτσεσμε, «τοῦ μεγάλου τοῦ καθ' ἡμᾶς Γένους Μουσείου», ὑπ' αὐτοῦ ὀνειροπολη θεῖσαν ἀναμόρφωσιν τοῦ Ἔθνους, ἀνέλαβε τὰ Νοσοκομεῖα ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτοῦ καὶ διεύθυνσιν.

Πρὸς τοῦτο ἐπέτυχε πρῶτον τὴν ἔκδοσιν Ὑψηλοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Φιρμανίου, ἐν ᾧ ἀφοῦ ὑποδεικνύεται ἡ ἀνάγκη τῆς σπουδῆς τῆς Ἰατρικῆς ἐπὶ τόπου καὶ μετὰ μελέτας ἀνατομικὰς καὶ κλινικάς, διορίζεται ὁ Δ. Μουρούζης γενικὸς ἐπόπτης τῶν Νοσοκομείων, εἰς ἃ νὰ διδάσκηται καὶ ἡ Ἀνατομία καὶ ἡ Ἰατρική. «Δι' ἀναφορᾶς σου ἐσφραγισμένης νὰ » αἰτήσῃς πάντα τὰ χρειώδη ὑπὲρ τῆς ἐν Κουρούτσεσμε Σχολῆς τῶν μαθηματικῶν καὶ » ἄλλων μαθήσεων τῆς τῇ φροντίδι καὶ ἐπιμελείᾳ σου διαταχθείσης καὶ ῥυθμισθείσης. Νὰ » αἰτήσῃς τὰ χρειώδη ὑπὲρ τῶν ἀπὸ τοῦδε ἐξ ἀνάγκης ἱδρυθησομένων Ἰατρικῶν Σχολῶν, » οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἔθνους ἐπιτετραμμένοι τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπιτήρησιν τῆς τάξεως » τῶν εἰρημένων καθιδρυμάτων καὶ Νοσοκομείων νὰ πείθωνται καὶ νὰ ἔπωνται τῇ γνώμῃ » σου. Ἐν συνοικίαις δὲ ὅσωνδήποτε Χριστιανῶν, ὅταν ἐγείρωνται Νοσοκομεῖα καὶ Σχο- » λαὶ ἐπιστημῶν καὶ μαθήσεων, ἢ ἐπιοκευάζωνται καὶ ἐπεκτείνωνται τὰ ὑπάρχοντα Νο- » σοκομεῖα, διατάσσομεν νὰ μὴ παρέχωσι πράγματα αἱ διοικητικαὶ ἀρχαί». Συνεπείᾳ τοῦ

Φιρμανίου τούτου ἐξεδόθη τὸ 1804 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου Σιγίλλιον, ἐν ᾧ διεκτραγῳδεῖται ἡ κατάστασις, εἰς ἣν περιέπεσαν τὰ Νοσοκομεῖα, καὶ ἐξηγεῖται ὁ λόγος ταύτης διὰ τῶν ἑξῆς: «ἐλπίδες μὲν μεγάλαι ὑπέκειντο προόδου τοῦ πράγματος εἰς τὸ » ἀνελλιπές τε καὶ τέλειον, ἄνθρακες δ' ἡμῖν ὁ θησαυρὸς ἀναπέφηνε καὶ ἐξ ὠδίνων μεγά- » λων ὁ παροιμιακὸς μῦς ἀποτέτικται· οὐ μόνον γὰρ τοῦ χώρου τὸ ἀνεπιτήδειον καὶ τὸ » ἀπροσφυὲς δὲ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ἐν Γαλατᾷ Νοσοκομείου καὶ τοῦ ἀέρος τὸ νοσηρὸν καὶ » πηγῶδες τῇ προθέσει προσίσταται, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τε ἐκείνῳ καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ » νοσηλεύειν τεταγμένων τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ θεραπεύειν ὀλίγωρον ἐν σμικροτάτοις » κατωγείοις οἰκήμασι θυρίδα μόνην ταπεινὴν πρὸς εἴσοδον ὑπηρετοῦσαν καὶ ἔξοδον, καὶ » εἰσπνοὴν ὀλιγίστου πάνυ καὶ γλίσχρου ἀέρος, δι' ἧς καὶ φῶς εἰσρέει ἀμυδρόν, ὡς ἔτυχε

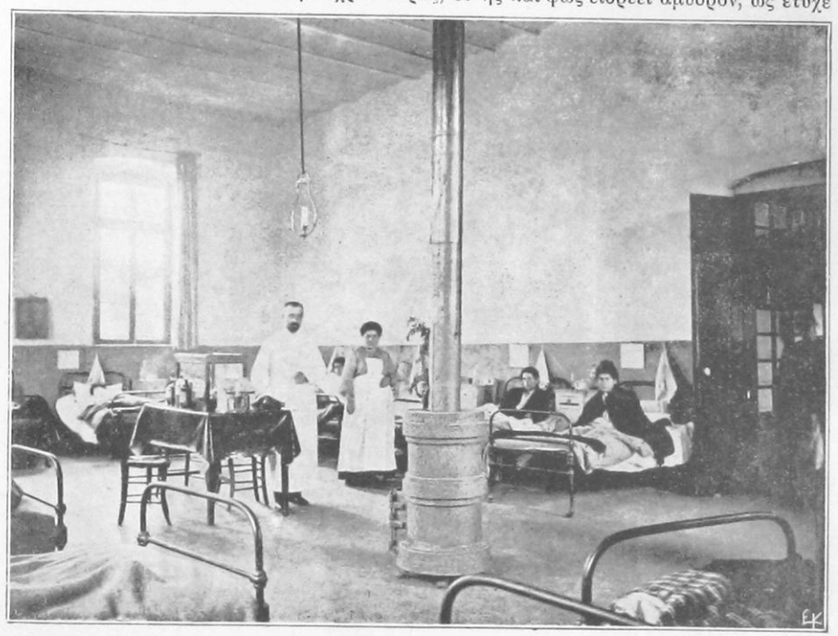

Παλαιὰ αἴθουσα Χειρουργικῆς Κλινικῆς γυναικῶν

» πολλοὺς καὶ τούτους ἀσθενήμασι ποικίλοις προσομιλοῦντας, οἷον ἐγκαθειργούντων ἀπε- » ριέργως καὶ ἐπιμελείας οὐδὲν μεταδιδόντων τῆς προσηκούσης, *οὔθ' ἱματίων εὐκαίρου* » *μεταμφιέσεως, ἢ μεταβολῆς στρωμνῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐνδεμνίων φροντιζόντων τὸ σύνολον,* » *ὥστε φθειρῶν βρῶμα ἤ γε βαρείας καὶ δυσώδους τῆς ἐκ τῶν διαφόρων νόσων ἀποφορᾶς* » ἐλεεινῶς ἀνάλωμα τοὺς πάσχοντας γίγνεσθαι, τάχα δὲ καὶ ἰατρῶν ἀμέλεια ἢ ἀντιδότων, » καὶ φαρμάκων ἀπροσφόρως συμβάλλεται ἀθλίως εἰς τὴν ἀπώλειαν. Πάλιν οὖν τὸ καλὸν » καλὸν μὲν διαμένει καὶ ἀξιάγαστον, εἰς τὸ ἀνόνητον δὲ καὶ ὅλως ἀλυσιτελὲς περιέστηκε· » *τούτου δ' οὐδὲν ἂν αἰτιασάμεθα ἕτερον, ἢ ὅτι οὐδείς πω ἐς δεῦρο πρὸς τοῖς εἰρημένοις ρουφε-* » *τίοις καὶ τῶν ἐκ φύσεως μὲν τὸ συνετὸν εὐμοιρηκότων καὶ φρόνιμον, ἐκ παιδείας δὲ καὶ πολυ-* » *μαθείας προσειληφότων τὸ ἐξεταστικὸν καὶ περίεργον καὶ βασανιστικὸν ἅμα, ὁπόση ἡ αὔξησις* » *καὶ τροφὴ τοῖς νοσήμασιν, ἢ λώβησις αὐτῶν παντελὴς θεραπεία, ἀποδέδεικται τοῦ Νοσοκο-*

ΙΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ ΜΕΓΑΡΟ

μείου ἔφορος, ἵν' ἂν ἐμφρόνως τε καὶ σὺν λόγῳ κολούῃ μὲν καὶ ἀναστέλλῃ τὴν τῶν παθῶν πρόοδον, ἐπάγων δὲ τὰ βοηθήματα πρόσφορα, προσπιφέρῃ, εἰ δυνατόν, καὶ τὴν ἴασιν». Διὰ τοῦ Σιγιλλίου δὲ τούτου μεταβάλλεται καὶ ἡ σύστασις τῆς Ἐφορείας, προστιθεμένων εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ρουφετίων καὶ ἄλλων Ἐφόρων. «Καὶ δὴ τέως μὲν ἐκ τῶν πέντε εἰρημένων συστημάτων τεχνιτῶν καὶ ἐμπόρων Ἐπιτρόπων, συνοῖσον ἔδοξεν ἡμῖν τε καὶ τῇ αὐτοῦ ἐκλαμπρότητι, δύο μὲν ἐκ τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων, δύο δ' ἐκ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων, οὓς ἂν αὐτὸς δοκιμάζῃ προστεθῆναι. Πρὸς δὲ καὶ τῶν ἐκ γειτόνων οἰκούντων τοῖς εἰρημένοις Νοσοκομείοις χριστιανῶν, ὃς ἂν ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ βίου ὀρθότητι γνωριμώτερος καὶ εὐθύτητι γνώμης, ἐπιτετάχθω ἡ ἐκ τοῦ σύνεγγυς καθ'ἡμέραν ἐς οἷον τ' ἐπισκοπὴν μή τι τῶν δεόντων λανθάνῃ παρορώμενον καὶ ἁμαρτανόμενον».

Τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν Νοσοκομείων ἀνέθηκε τότε ὁ Δημήτριος Μουρούζης εἰς τὸν ἰταλὸν Ἀντώνιον Πετζόνην, ἰατροφιλόσοφον αὐτοκαλούμενον, ὅστις ἔχαιρε μεγίστης ὑπολήψεως μεταξὺ τῆς ὑψηλοτέρας ὁμογενοῦς κοινωνίας. Ὁ ἐν λόγῳ ἰατρὸς ὤφειλε κυρίως τὴν φήμην αὐτοῦ εἰς τὸ ὅτι συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν διάδοσιν παρ' ἡμῖν τοῦ νεωστὶ ἀνακαλυφθέντος δαμαλισμοῦ, διδαχθεὶς αὐτὸν παρὰ τοῦ ἰατροῦ τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας Σώστ, ὅστις εἶχε φέρει ἐν Κωνσταντινουπόλει δαμαλίδα ἐκ Λονδίνου πρὸς δαμαλισμὸν τῶν τέκνων τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας Λόρδου Ἔλγιν.

Αλέξανδρος Πασπάτης

Ὁ Ἀντώνιος Πετζόνης λοιπὸν διωρίσθη ἀρχίατρος τοῦ Πολιτικοῦ Νοσοκομείου, ὅπου ἐνοσηλεύοντο 40 – 60 ἄρρωστοι καὶ «ἐσύστησεν ἐν αὐτῷ, » ἰδίᾳ δυνάμει, ὡς δεύτερον ἰατρὸν καὶ χειρουργὸν » Νεαπολιτανόν τινα, τοῦ ὁποίου τὸ κύριον ὄνομα » μένει ἄδηλον (εἰ καὶ Διαμαντῆς κοινῶς ὠνομά- » ζετο)». Ἅμα διορισθεὶς προέβη εἰς πολλὰς μεταρρυθμίσεις τῆς ἐσωτερικῆς ὀργανώσεως τοῦ Νοσοκομείου, ἔχων πρὸς τοῦτο ἀπόλυτον πληρεξουσιότητα. «Ἔλαβε πληρεστάτην ἐξουσίαν παρὰ τοῦ » Πρίγγιπος νὰ πράξῃ ὅ,τι ἤθελε κρίνει ἐπωφελές » τε καὶ ἀναγκαῖον πρὸς διόρθωσιν τοῦ Νοσοκο- » μείου. Ἔφθανε μόνον νὰ προτείνῃ τι καὶ ἐγίνετο ἀμέσως ἔργον ὁ λόγος, προνόμιον, » τὸ ὁποῖον δὲν τὸ ἠξιώθη βέβαια κανένας τῶν αὐτοῦ προκατόχων».

«Ἐπρόσταξε λοιπὸν νὰ ἀνακαινίσωσι τὰ παλαιὰ τοῦ Νοσοκομείου κτίρια, νὰ ἀνοίξωσι » παράθυρα, νὰ οἰκοδομήσωσιν ὑπερῷα καὶ ἀμφιθέατρα, νὰ πλατύνωσι τοὺς κοιτῶνας, » νὰ βάλωσιν εἰς αὐτοὺς κραββάτια ὑψηλὰ μὲ στρώματα καὶ σκεπάσματα νέα, κατὰ τὸ » ἔθος τῆς Εὐρώπης, ὅλα ταῦτα ἔγειναν μὲ ὑπέρογκα ἔξοδα. Ἔξωσεν ἐν πρώτοις ὅλους » σχεδὸν τοὺς παλαιοὺς ἐπιστάτας ὡς ἀναξίους καὶ ἀνήγαγεν ἄλλους. Διωρίσθησαν εἰς » τὸν κάθε κοιτῶνα ὑπηρέται διὰ νὰ ἐπισκέπτωνται τοὺς ἀρρώστους καὶ νὰ διδωσιν ἐν » καιρῷ τὰ ἰατρικὰ βότανα. Ἐβάλθησαν κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς Εὐρώπης ἀριθμητικοὶ » χαρακτῆρες εἰς τὰ κραββάτια. Ὁ δεύτερος ἰατρὸς προσετάχθη νὰ λαμβάνῃ ἐγγρά- » φως τὸ ὄνομα τοῦ πάσχοντος, τὴν πατρίδα, τὸ γένος, τὴν ἡλικίαν καὶ τὰ λοιπά».

Ὁ ἀρχίατρος ἐπεσκέπτετο τὸ Νοσοκομεῖον δὶς τῆς ἑβδομάδος. «Κατέβαινεν ὁ Ἀρ- » χίατρος δὶς τῆς ἑβδομάδος εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ἔφιππος καὶ συνοδευόμενος μὲ τρεῖς » δούλους καὶ ἕνα διερμηνέα. Ὅταν εἰσήρχετο εἰς τὸν κοιτῶνα τῶν ἀρρώστων, προεπο- » ρεύετο στῖφος ὑπηρετῶν μὲ τὰ θυμιάματα τοῦ Γιτοῦ-Μορβοῦ (τὰ θυμιάματα ταῦτα

» κατασκευάζονται ἐκ τοῦ μίγματος τεσσάρων οὐσιῶν, δηλαδὴ ἐκ τοῦ μετάλλου, ὅπερ » καλεῖται παρὰ τοῖς νεωτέροις μαγνήσιον, ἐξ ἅλατος κοινοῦ, ὕδατος καὶ ὀξυθείκοῦ. Ὁ » ἐφευρετὴς τούτου Γ. Μ. δοξάζει ὅτι αἱ ἐκ τοῦ » μίγματος ἀναφερόμεναι ἀτμίδες ἀγνίζουσι τὸν » μεμολυσμένον ἀέρα), διὰ νὰ καθαρίσωσι τὴν » μεμιασμένην ἀτμοσφαῖραν» (Ἀναίρεσις Νοσοκομειακῆς τινος ἀναφορᾶς ὑπὸ Σεργίου Ἰωάννου).

Δημήτριος Ὀρλώφ

Ἡ μεταβολὴ αὕτη τῶν πραγμάτων προὐκάλεσε μεγάλας δυσαρεσκείας, ἰδίως μεταξὺ τῶν τέως Ἐφόρων καὶ τῶν ρουφετίων, ἅτινα οὗτοι ἀντιπροσώπευον, διότι ἐθεωρήθη ὡς ἀποδοκιμασία τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν. Καὶ δὲν ἐτόλμων μὲν φανερὰ νὰ κατακρίνωσι τὸν πρίγκηπα, ἰσχυρότατον ὄντα, οὔτε νὰ κατηγορήσωσι τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἡ μεγίστη ἐθνικὴ σημασία ἦτο καταφανής, ἀλλ' ἐπωφεληθέντες ἐκ τῶν δυσαρεσκειῶν, ἃς προὐκάλεσεν ἡ ἀθρόα ἀποπομπὴ τῶν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ὑπηρετούντων καὶ ἡ προτίμησις ξένου ἀντὶ ὁμογενοῦς εἰς τὴν θέσιν ἀρχιάτρου τοῦ Νοσοκομείου, ἤρχισαν διὰ τῶν μικρορραδιουργιῶν καὶ τῶν ψευδῶν διαδόσεων νὰ ζητῶσι τὴν ματαίωσιν καὶ τὴν ἀνατροπὴν τῶν σχεδίων τοῦ Δημητρίου Μουρούζη πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως προκαλοῦντες προσκόμματα. Οὕτως ἐξεμεταλλεύθησαν τὰς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ γενομένας νεκροψίας. «Ἤθε- » λον προξενήσει φρίκην, ἂν διηγούμην » καταλεπτῶς τὰ ὅσα συνέβησαν εἰς ἐννέα » μηνῶν διάστημα. Ἄνθρωποι ἀξιόπιστοι » μ' ἐπληροφόρησαν ὅτι ἔλαβε τὴν σκληρό- » τητα νὰ σχίζῃ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν » ἀναρρωθέντων τὰ λείψανα τῶν νεκρῶν, » ἐπὶ προφάσει νὰ εὕρῃ τὴν τοῦ θανάτου » αἰτίαν καὶ ὅτι τάχα κάμνει ἀνατομίαν». Ἐπίσης ἐξεμεταλλεύθησαν τὴν συνεπείᾳ ἐπιδημίας τινος αὐξηθεῖσαν ἴσως θνησιμότητα καὶ ἐπροκάλεσαν ταραχὰς ἐν αὐτῷ τῷ Νοσοκομείῳ, ἐξερεθίσαντες τοὺς ἀρρώστους, οἵτινες ἔθραυσαν τὰς φιάλας τῶν φαρμάκων. « Πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν μας » βλέποντες τὴν τόσην ἀπώλειαν καὶ τὸν » ὄλεθρον ἄρχισαν νὰ παραπονῶνται. Τὸ » γένος ὅλον ἔπειτα ἄρχισε νὰ κατακραυ- » γάζῃ. Οἱ ἴδιοι ἄρρωστοι (πρᾶγμα ἀνήκου- » στον εἰς τὴν ἱστορίαν) ἔκαμιαν πολλάκις » εἶδος ἀποστασίας συντρίβοντες τὰς φιά- » λας τῶν ἰατρικῶν του ἐνώπιον τοῦ φαρ- » μακοποιοῦ καὶ ζητοῦντες ἐκδίκησιν».

Α. Σιώτης

Ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πετζόνη ὁ ἐγωϊστικὸς καὶ ὑπερφίαλος χαρακτήρ, ἡ ἐκ τῆς εὐνοίας τοῦ πρίγκηπος ἀπορρέουσα ὑπερηφάνεια αὐτοῦ, ἡ λανθάνουσα παρὰ τοῖς πλείστοις

τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐκ τῆς Δύσεως ἐρχομένων ξένων περιφρόνησις πρὸς τὸν αὐτόχθονα λαόν, καὶ οἰκογενειακά τινα σκάνδαλα τοῦ δευτέρου ἰατροῦ συνέτειναν ὅπως ἐπὶ τέλους ἀπομακρυνθῇ τῆς διευθύνσεως τοῦ Νοσοκομείου. Πάντα ταῦτα παρεπίκραναν καὶ ἀπεγοήτευσαν τὸν Δημήτριον Μουρούζην, ὅστις ἀπερροφημένος ὢν ὑπὸ ὑψηλοτέρων καθηκόντων παρημέλησε τὰ Νοσοκομεῖα, ὁ μετ' ὀλίγον δὲ ἐπελθὼν θάνατος αὐτοῦ ἐματαίωσεν ὅλα τὰ μεγαλουργὰ σχέδια τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὰ Νοσοκομεῖα ἐγκατελείφθησαν καὶ πάλιν εἰς τὴν τύχην των.

Κατὰ τὸ 1816 προσηρτήθη εἰς τὰ Νοσοκομεῖα καὶ ὁ Ἱερὸς Ναὸς τῆς Παναγίας τῆς Σούδας ἐν Ἐγρὶ-καποῦ, εἰς τὰ κελλία τοῦ ὁποίου ἀπὸ τοῦ 1761 περιωρίζοντο καὶ περιεθάλποντο οἱ ἐκ διανοητικῶν παρακρούσεων πάσχοντες.

Μέχρι τοῦ 1822 δὲν εἶναι γνωστοὶ οἱ ἰατροί, οἱ ἐργασθέντες ἐν τοῖς Νοσοκομείοις, κατὰ δὲ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ ἰατρὸς τοῦ Νοσοκομείου Γαλατᾶ ὠνομάζετο Ἀρμάνος, τοῦτον δὲ διεδέχθη κατὰ τὸ 1823 «ὁ ἐξοχώτατος ἄρχων ἰατρὸς σιὸρ Τζοάννος» λαμβάνων καὶ οὗτος, ὡς ὁ προκάτοχός του, μηνιαῖον μισθὸν 150 γροσίων. Ὑπῆρχε δὲ καὶ δεύτερος ἰατρός, ὁ Κωστάκης *Τζερράχης*, ἐκτελῶν χρέη ἀρχινοσοκόμου καὶ διευθυντοῦ συνάμα, διότι δι' αὐτοῦ ἐγίνοντο αἱ ἀγοραὶ τῶν διαφόρων χρειωδῶν τοῦ Νοσοκομείου, «διὰ χειρὸς *Τζερράχη*», ὡς ἀπαντᾶται συχνότατα ἐν τοῖς καταστίχοις τῆς ἐποχῆς. Τὸ Νοσοκομεῖον Πέιογλου εἶχεν ἐπίσης ἕνα *Τζερράχην*, μισδοδοτούμενον ἀντὶ 60 γροσίων κατὰ μῆνα, ἐνῷ ὁ τῶν Γουλάδων *Τζερράχης* ἐλάμβανε μόνον 30. Ἐν Ἐγρὶ-καποῦ δὲ ὑπῆρχεν ὁ ἰατρὸς Σπῦρος, ὅστις «διὰ τρεῖς ἡμέρας, ποῦ ἦτο ἀντικρύ», δηλαδὴ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Γαλατᾶ, ἔλαβε 15 γρόσια. Τὸν σιὸρ Τζοάννον διεδέχθη ὁ ἰατρὸς Ἀργυρὸς ἀντὶ 500 γροσίων κατὰ μῆνα, τοῦτον δὲ ὁ Πηνιατέλλης μὲ 1250 γρόσια κατὰ μῆνα.

Κωστάκης Ραζῆς

Κατὰ τὸ 1836 ἤρχισεν οἰκοδομούμενον ἐπὶ χώρου δωρηθέντος ὑπὸ τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτ, τὸ νῦν ἐν Ἐπταπυργίῳ ὑπάρχον Νοσοκομεῖον, ὀλίγον ἀπώτερον τοῦ παλαιοῦ Νοσοκομείου Γουλάδων, ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς νοσηλείαν τῶν πανωλικῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως καταπαυσάσης τῆς πανώλους, ἐγένετο σκέψις νὰ συγκεντρωθῶσιν ἐκεῖ ὅλα τὰ Νοσοκομεῖα καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐγένετο ἡ οἰκοδομὴ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐκτεταμένη καὶ οἱ ἄρρωστοι τοῦ Νοσοκομείου Γαλατᾶ μετεφέρθησαν εἰς αὐτὸ τὴν 14 Φεβρουαρίου 1839. Ἰατρὸς δὲ ἐξηκολούθησεν ὁ ἴδιος, αὐξηθείσης τῆς μισθοδοσίας αὐτοῦ εἰς 1500 γρόσια.

Οἱ ἄρρωστοι κατεῖχον τὴν νῦν ὀνομαζομένην *Πρώτην αἴθουσαν*, ἀργότερον δὲ τὸ χειρουργικὸν τμῆμα κατέλαβε τὴν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 καταρριφθεῖσαν Πέμπτην σῖθουσαν. Παρὰ τοὺς ἀποπάτους τῆς Χειρουργικῆς αἰθούσης εὑρίσκετο τὸ Ἐγχειρητήριον, δοχεῖα δὲ πλήρη ὕδατος ὑπῆρχον ἐν τῷ στενῷ διαδρόμῳ, ἵνα χρησιμεύωσι πρὸς καθαρισμὸν τῶν ἀποπάτων καὶ πρὸς πλύσιν τῶν πληγῶν τῶν ἐγχειριζομένων. Εἰς τὰς λοιπὰς αἰθούσας διέμενον οἱ γηροκομούμενοι, οἱ διανοητικῶς ἀνάπηροι καὶ οἱ ἕνεκα

ψυχικοῦ κινδύνου περιωρισμένοι, καθὼς καὶ παντὸς εἴδους φαυλόβιοι. «Εἰς τὰς αἰθούσας, ὅπου συνήθως νοσηλεύονται αἱ γυναῖκες, φυλάττονται τινες στελλόμεναι ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον καί τινες ἄλλαι πεσοῦσαι ὑπὸ τὴν ἐπιτήμησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου των καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν πεμπόμεναι πρὸς συμβιβασμὸν ἢ τιμωρίαν... οἱ ὑπόδικοι καὶ κατάδικοι τῆς κεντρικῆς ἀστυνομίας, οἵτινες ἀσθενοῦντες εἰς τὰ δεσμωτήρια τοῦ Ναυαρχείου καὶ Βαχσὲ-καποῦ στέλλονται εἰς τὸ Νοσοκομεῖον χάριν νοσηλείας. Πολλοὶ τούτων εἶναι λησταί, νυκτοκλέπται, παραχαράκται, ὀλιγώτατοι δὲ διὰ χρέη». (Πασπάτης). Πάντες οὗτοι ἀνεμιγνύοντο μετὰ τῶν ἀρρώστων, πολλὴν ταραχὴν καὶ ἀκαταστασίαν προκαλοῦντες. «Εἰς τὴν ἀνάρρωσιν αὐτῶν διαταράττουν τὴν ἡσυχίαν ὅλων, καὶ διὰ τῶν πονηρῶν συνομιλιῶν φθείρουν πολλῶν τὴν ψυχήν. Μετὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς Λαμπρᾶς, διαμένουν εἰς τὸ Κατάστημα καὶ ὁλημέραν ἐρχόμενοι καὶ μὴν ἀποπεμπόμενοι, συναγελάζονται ἀθρόοι προξενοῦντες πολλὴν ἀνησυχίαν καὶ χρήζοντες ἄγρυπνον ἐπιμέλειαν πρὸς φύλαξιν αὐτῶν» (Πασπάτης).

Τὸ Διευθυντήριον τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων

Κατὰ τὸ 1840 διωρίσθη ἐκτὸς τοῦ Πινιατέλλη ὡς ἰατρὸς τοῦ Νοσοκομείου καὶ ὁ Ἀλ. Πασπάτης, ὅστις ἀνέλαβε τοὺς χειρουργικοὺς ἀρρώστους μὲ τὸν αὐτὸν ὃν καὶ ὁ Πινιατέλλης μισθόν.

Κατὰ τὸ 1847 οἱ Ἔφοροι ἐπωφεληθέντες ἀσθενείας τινὸς τοῦ Πινιατέλλη διώρισαν εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅμως νὰ διαμένῃ ἐν τῷ Νοσοκομείῳ, τὸν Δημήτριον Βάλβην, νεωστὶ ἐξ Εὐρώπης ἐλθόντα, ἀφοῦ προηγουμένως συνέστησαν Ἐπιστημονικὴν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἀξίας τῶν διπλωμάτων αὐτοῦ καὶ τῆς ἱκανότητός του, συνταχθέντων ἐπὶ τούτῳ τῶν ἑξῆς πρακτικῶν ὑπό τε τῆς Ἐφορείας καὶ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς.

«Τὸ ἔγγραφον τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ κὺρ Ἀλεξάνδρου Μπάρπη, ἰατροῦ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Ἑπταπυργίων.

«Οἱ ὑποφαινόμενοι (προεδρεύοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Ἡρακλείας) παρευρεθέντες ἐπὶ τῇ σκέψει εὑρέσεως ἰατροῦ προσφυοῦς εἰς τὴν χηρεύουσαν πρὸς τὸ παρὸν θέσιν ἐν τῷ Καταστήματι τῶν τοῦ Ἔθνους Νοσοκομείων, καὶ βασανίσαντες πολυτρόπως τὸ πρᾶγμα, ἀγκαλὰ διὰ πολλοὺς τῶν ἐξεχόντων ἔγεινε σκέψις, ἐπειδὴ τελευταῖον εἷς τῶν συνεφόρων, ψυχικῷ μισθῷ φερόμενος, ἔκαμε πρότασιν ἰατροῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου Μπάρπη ἐπὶ συνθήκῃ ἰδίας του πληρωμῆς νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν χηρεύουσαν θέσιν τῶν Νοσοκομείων, νὰ διαμένῃ εἰς διάστημα ἑξάμηνον ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς αὐτὰ χωρὶς ἡ κάσα τῶν Νοσοκομείων νὰ κάμῃ προσφορὰς ὁβολοῦ πρὸς αὐτὸν εἰς ἀντιμισθίαν· καὶ ἐπειδὴ τοῦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς διαμονῆς εἰς τὰ Νοσοκομεῖα ἡμέρας καὶ νυκτὸς γνωριζομεν ὅτι ἦτον ἡ μόνη εὐχαρίστησις τῶν ξένων παρ' ὧν γίνεται ἡ εἰς αὐτὰ συρροή, καὶ ἐπὶ τέλους διότι ὁ ρηθεὶς ουνιέφορος προτείνει καὶ ἐκ μέρους τοῦ ρηθέντος ἰατροῦ νὰ ἐγχειρίσῃ εἰς τὴν Ἐφορείαν τὰ ἀνὰ χεῖρας του διπλώματα ὅπως παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν Ἀρχιατρόν, καὶ δι' αὐτοῦ ἐπὶ γενικῇ συνελεύσει τῶν προκριτωτέρων ἰατρῶν νὰ ἐξετασθῶσι διὰ τὴν ἐπισημότητά των, ἢ οὗ, ἀναδεχόμενος ἐν ταὐτῷ χρείας τυχούσης νὰ παρουσιασθῇ καὶ ὁ ἴδιος εἰς ἐξέτασιν.

» Ὅθεν ἐπιστηριζόμενοι εἰς τὴν τελευταίαν συνθήκην τῆς ἐσομένης ἐξετάσεως τῶν ἐπισήμων
» ἰατρῶν τῆς ἐπισημότητος τῶν διπλωμάτων, ὅταν φανῇ δηλονότι εὐάρεστος ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν
» τῶν εἰρημένων, τότε καὶ ἡμεῖς δεχόμεθα αὐτὸν εἰς τὴν χηρεύουσαν θέσιν, ὡς καταλληλότερον
» καὶ προσφυέστερον παντὸς ἄλλου πρὸς τὸ κατάστημα τῶν Νοσοκομείων, ἐφ' ᾧ καὶ
» ὑποσημειούμεθα»,

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 31 Μαρτίου 1846.

Οἱ ἔφοροι τῶν νοσοκομείων

» † Ὁ Ἡρακλείας Διονύσιος
» Ἰωάννης Φάχρης
» Παναγιώτης Σκουμπρουδῆς
» Εὐθύμιος Κυριακοῦ
» Χ'' Στεφανῆς Γαϊτάνου
» Φιλόθωρος Δημητρίου
» Νικόλαος Τζαλίκης
» Χαράλαμπος Παναγιώτου

*«Τοῦτο τὸ ἔγγραφον ἔμεινε κατὰ μέρος καὶ ἔγινε
» τὸ ἄντικρυ, τὸ ὁποῖον ἐστάλη εἰς ἐπικύρωσιν
» παρὰ τῶν ἐξοχωτάτων ὡς ἄντικρυς».*

*«1848 κατὰ Μάϊον μῆνα τὸν ἔπαυσεν ἡ
» Ἐφορία καὶ εἰσήχθη ὁ κύριος Μπηνιατέλης
» ὁ πρῶτος ἰατρός».*

»Δεύτερον ἔγγραφον τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου
» Μπάρπη ἰατροῦ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ἀποτεινόμενον πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους
» Ἰατρούς, Κωνσταντῖνον καὶ Στέφανον Καραθοδωρίδες καὶ πρὸς τὸν Σα-
» ράντην Ἀρχιγένην».

*« Δὲν σᾶς λανθάνει ὅτι ὁ κύριος Πινιατέλης ὁ πρὸ χρόνων ἐπισκεπτόμενος τοὺς ἐν τῷ Νο-
» σοκομείῳ τοῦ Ἔθνους ἀσθενεῖς, ἐπειδὴ πρό τινων ἡμερῶν ἔδωκεν ἐπισήμως τὴν παραί-
» τησίν του καὶ ἤδη χηρεύει ἡ θέσις, ἠναγκάσθημεν τὰ μέλη τῆς Ἐφορίας συνελθόντα νὰ
» συσκεφθῶμεν περὶ εὑρέσεως ἄλλου Ἰατροῦ καταλλήλου δι' αὐτήν· παρρησιασθέντος δὲ ἡμῖν
» τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου Μπάρπη, καὶ δεχθέντος δι' ἀντιπροσώπου του τὴν μόνην πρὸς τὸ
» κοινὸν συμβάλλουσαν καὶ ζητουμένην πρότασιν, τοῦ νὰ διαμείνῃ εἰς τὰ Νοσοκομεῖα ἡμέραν
» καὶ νύκτα, ἐδέχθημεν τὴν εἴσαξίν του, ἐπὶ συνθήκῃ ὅταν παρὰ τῆς ἐξοχότητός του τοῦ Ἀρ-
» χιατροῦ, διὰ τῆς ἐγκρίσεώς σας φανῶσι τὰ διπλώματά του ἐπίσημα, καὶ ἐγκρίνητε τὸν εἰρη-
» μένον κατάλληλον καὶ χρήσιμον ταύτης τῆς χρηευούσης θέσεως, νὰ τὸν δεχθῶμεν ὡς ἰατρὸν
» τῶν Νοσοκομείων, ἀντὶ τοῦ διαληφθέντος κυρίου Πινιατέλη. Ὅθεν τὸ γνωσιὸν ἡμῖν φιλο-
» γενὲς καὶ φιλόκαλον, καὶ ὁ ζῆλός σας πρὸς τὸ τοιοῦτον φιλάνθρωπον ἔργον, μᾶς δίδει τὸ
» θάρρος νὰ ἀναθέσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι τὴν τοιαύτην ἐξέτασιν, παρακαλοῦντες νὰ μᾶς
» ἀξιώσητε ἀπαντήσεώς σας πρὸς τοῦτο, δι' ἧς ἀναπαύοντες τὴν συλλογήν μας δώσωμεν τὸ
» πέρας τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ εἰρημένου κυρίου Μπάρπη. Ἐξαιτούμενοι δὲ τῆς συγγνώμης
» σας διὰ τὴν ἐνόχλησιν, μένομεν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος»,

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 6 Ἀπριλίου 1846.

« Ἡ ἀπάντησις τῶν ἰατρῶν.

*«Παραδεχόμεθα εὐχαρίστως τὴν ἐκλογήν σας
» εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου Μπάρπη ὡς Ἰατρὸν
» τῶν Νοσοκομείων. Ὁ κύριος Μπάρπης ἔκαμε
» τακτικὰς σπουδὰς καὶ κατέχει ὅλους ἰοὺς τίτλους
» τοῦ δόκτωρος».*

Κωνσταντῖνος Καραθεοδωρής
Στέφανος Καραθεοδωρής
Σαράντης Ἀρχιγένης

Οἱ Ἔφοροι τῶν Νοσοκομείων.

» † Ὁ Ἡρακλείας Διονύσιος
» Χ'' Ἰωάννης Φάχρης
» Χ'' στεφανῆς γαϊτάνου
» Εὐθύμιος Κυριακοῦ
» Νικόλαος Τζαλίκης
» Παναγιώτης σκουμπρουδῆς
» Φιλόθωρος Δημητρίου
» Ἰωάννης Σαράφογλους
» Χαράλαμπος Παναγιώτου

Ὁ Δημήτριος Βάλβης, συγγενὴς τοῦ τότε ἀκμάζοντος ἐμπόρου Δημητρακοπούλου, ἦτο ἀνὴρ ἐξόχου ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, πλήρης δὲ ζήλου καὶ προθυμίας ἀνέλαβε τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ θέσιν, λαβὼν συνάμα παρὰ τῆς Ἐφορείας τὴν πληρεξουσιότητα νὰ ἐπιφέρῃ ὅσας κρίνῃ ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεις. Ἀμέσως ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ προέβη εἰς πολλὰς καινοτομίας. «Τὸ τῶν Ἑπτὰ Πύργων Νοσοκομεῖον, κα-
» θὼς σήμερον φαίνεται εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους
» αὐτό, διαφέρει πολὺ τοῦ αὐτοῦ Νοσοκομείου
» κατὰ τὸ 1840 καὶ μέχρι τοῦ 1847. Τότε αἱ εὐ-
» ρύχωροι αὗται αἴθουσαι ἐχωρίζοντο κατὰ μέσον
» διὰ στενῆς διόδου. Ἑκατέρωθεν ξύλινα λεπτὰ
» διαφράγματα ἐχώριζον τὰ δύο μέρη τῶν ἐπιμή-
» κων αἰθουσῶν εἰς μικρὰ δωμάτια. Εἰς τὰς τέσ-
» σαρας γωνίας τούτων ἦσαν κλῖναι ξύλινοι μὲ
» ὑπαρὰ καὶ χονδρὰ στρώματα, σκεπασμένα μὲ
» ἐφαπλώματα πολλάκις ἄνευ σινδονῶν. Τόσαι
» ὀλίγαι ἦσαν αἱ κλῖναι, ὥστε πολλοὶ ἀσθενεῖς
» ἐκείτοντο κατὰ γῆς. Οἱ δυσεντεριῶντες καὶ χρο-
» νίους διαρροίας πάσχοντες κατεκλίνοντο ἐπὶ στρωμάτων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἦτον
» στρογγύλη ὀπή, ὅθεν ἔρρεον οἱ ἀπόπατοι οἱ ἀκούσιοι, οἵτινες δι' ἀμελείας τῶν ὑπη-
» ρετῶν ἔμενον πολλάκις ἐκεῖ μέχρι τῆς ἐπαύριον. Ἡ ἐπαφὴ αὕτη τοῦ νοσοῦντος μετὰ
» τῶν τραχειῶν σανίδων τῆς κλίνης ὑπὸ τὴν ὀπήν
» καὶ αἱ πολύωροι ἀναθυμιάσεις ὑπὸ τὴν κλίνην
» τοῦ ἀσθενοῦς, ἐγένοντο ἀφορμὴ ἑλκωμάτων,
» τρεπομένων εἰς γάγγραιναν καὶ ἐπιταχυνόντων
» τὸν θάνατον. Μετὰ τὴν ἄφιξιν εἰς τὸ Νοσοκο-
» μεῖον τοῦ Ἰατροῦ Βάλβη τὸ 1847, τὰ ξύλινα
» διαφράγματα ἐσηκώθησαν, αἱ αἴθουσαι ἀερίσθη-
» σαν, κλῖναι σιδηραῖ, καθαρώτεραι τῶν ξυλίνων,
» κατεσκευάσθησαν καὶ στρώματα νέα καὶ μαλ-
» θακὰ ὑπεστρώθησαν πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν μέχρι
» τοῦδε ταλαιπωρουμένων ἀσθενῶν» (Πασπάτης).

Ὁ ἐπὶ 56 συναπτὰ ἔτη ἐργαζόμενος εἰς τὸ Ἐ. Νοσοκομεῖον ἀρχιμάγειρος Μιχάλης

Ὁ ἀρχινοσοκόμος Ν. Κακανᾶς, ὁ ἀρχαιότερος ὑπάλληλος τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων

Ἐκτὸς τούτου ὁ Βάλβης ἐκανόνισε συστηματικώτερον τὴν ὑπηρεσίαν τῶν αἰθουσῶν καὶ ἔταξεν εἰς ἑκάστην αἴθουσαν ἕνα ὑπηρέτην ὡς φύλακα τὴν νύκτα. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἤλλαξεν ἡ Ἐφορεία, οἱ προστάται τοῦ Πινιατέλλη ἦλθον εἰς τὰ πράγματα, ὁ δὲ Βάλβης ἔπαυσεν εἰσακουόμενος. Πρὸ πολλοῦ ἐζήτει τὴν κατεδάφισιν ξυλίνων τινων παραπηγμάτων, εὑρισκομένων ἐν ᾧ χώρῳ ἀνηγέρθη κατόπιν ἡ Χαριτωνίδειος Αἴθουσα, ἅτινα ἐχρησίμευον ὡς αἴθουσα διὰ τὰς ἀρρώστους καὶ φυλακὴ διὰ τὰς ὑπὸ περιορισμὸν γυναῖκας. Τὰ παραπήγματα ταῦτα, ἅτινα ἀνηγέρθησαν διὰ προσωρινήν τινα ἀνάγκην, διαιωνίζοντο, ὅπως συχνότατα συμβαίνει παρ' ἡμῖν, οὐ μόνον ἀσχημίζοντα τὸ Νοσοκομεῖον, ἀλλὰ καὶ

ἐπιβλαβῆ εἰς τὰς ἐν αὐτοῖς νοσηλευομένας καθιστάμενα. Εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Βάλβη ἡ Ἐφορεία ἐκώφευεν, οὗτος δὲ ἡμέραν τινὰ παραλαβὼν ἐργάτας ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς Ἐφορείας κατεδάφισε τὰς αἰθούσας τῶν γυναικῶν καὶ μετὰ ταῦτα εἰδοποίησε τὴν Ἐφορείαν περὶ τοῦ τετελεσμένου γεγονότος. Αὐθημερὸν ἔφθασεν ἡ παῦσις τοῦ Βάλβη, διαταχθέντος νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ Νοσοκομείου ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀναβολῆς, διωρίσθη δὲ καὶ πάλιν εἰς τὴν θέσιν του ὁ Πινιατέλης. Οὗτος ὅμως δὲν ἐδέχθη πρὶν ἢ λάβῃ ὅλας τὰς μισθοδοσίας αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ διορισμοῦ μέχρι τῆς παύσεως τοῦ Βάλβη. Ἡ Ἐφορεία ὑπεχώρησεν εἰς τὴν ἀξίωσιν τοῦ Πινιατέλλη, νὰ θεωρηθῇ οὐχὶ ὡς παύσας νὰ εἶναι ἰατρὸς τοῦ Νοσοκομείου καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο, ἀλλ' ὡς ἕνεκα ἀσθενείας προσωρινῶς ἀπομακρυνθείς, καὶ τῷ κατέβαλεν ὅλους τοὺς καθυστερουμένους μισθούς. Τοιουτοτρόπως ἐπανῆλθε τὸ πρῴην καθεστώς, ἀλλὰ τὸ μεταρρυθμιστικὸν ἔργον τοῦ Βάλβη ἔμεινε διαιωνίζον τὴν μνήμην τῆς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ προοδευτικῆς δράσεως αὐτοῦ, εἰς δὲ τὴν θέσιν τῶν κατεδαφισθέντων παραπηγμάτων ἀνηγέρθη ἡ Αἴθουσα τῶν γυναικῶν κατὰ τὸ ἥμισυ ξυλίνη, ἀσυγκρίτῳ ὅμως τῷ λόγῳ τελειοτέρα.

Ὁ ἀρχιθυρωρὸς τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Πινιατέλη, τῷ 1854, ὁ Πασπάτης κατέλαβε τὴν θέσιν αὐτοῦ ὡς παθολόγος ἰατρός, ὁ δὲ Ὀρλὼφ διωρίσθη χειρουργὸς τοῦ Νοσοκομείου, οὕτω δὲ καθωρίσθη ἓν εἶδος ἱεραρχίας, καθ' ἣν ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἰατρῶν κατεῖχε τὴν θέσιν τοῦ παθολόγου, ἥτις ἐθεωρεῖτο καὶ ὡς πλέον τιμητική. Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἐσυστηματοποιήθη καὶ ἡ θέσις ἐσωτερικοῦ ἰατροῦ, ὅστις δικαιωματικῶς διωρίζετο ἐξωτερικός, ἐν περιπτώσει χηρεύσεως θέσεως. Οὕτω τὸν Πασπάτην ἀποχωρήσαντα τῷ 1856, διεδέχθη ὁ Ὀρλὼφ ὡς παθολόγος, τὴν χηρεύσασαν δὲ θέσιν χειρουργοῦ ἀλληλοδιαδόχως κατέλαβον ὁ Μηνιακούλης, ὁ Κανελλίδης καὶ ὁ Ραζῆς, ὅστις ἀπεχώρησε τοῦ Νοσοκομείου τῷ 1863, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἰατροῦ Ἀντωνίου Σιώτη.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1856—1863, μετεβλήθησαν τὰ τῆς διοικήσεως τῶν Νοσοκομείων. Οἱ ἰατροί, οἱ διευθυνταί, καθὼς καὶ τὸ λοιπὸν προσωπικὸν μετήλλασσεν ἐπανειλημμένως καὶ ἀναλόγως τῶν ἀτομικῶν συμπαθειῶν τῶν ἰθυνόντων. Τὸ ἀπαίσιον σύστημα τῆς διὰ κατασκοπείας ἐπιβλέψεως τῶν ὑπαλλήλων ἐφηρμόσθη τότε κατ' ἐξοχήν, αἱ διάφοροι καταγγελίαι καὶ μικροροδιουργίαι διεδέχοντο ἀλλήλας καὶ ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις τῶν Νοσοκομείων κατέστη ἀδύνατος, διότι ἐξέλιπεν ὁ σεβασμὸς τοῦ κατωτέρου πρὸς τὸν ἀνώτερον.

Ἀπὸ τοῦ 1860 ὅμως ἤρχισε νὰ καταβάλληται προσπάθεια πρὸς συστηματικὴν ἀναμόρφωσιν. Κατὰ τὸ 1863 ἦλθεν εἰς τὰ πράγματα Ἐφορεία ἐξ ἀνδρῶν ζηλωτῶν καὶ καλῶς εἰδότων τὰ καθ' ἡμᾶς, συμφώνων δὲ καθ' ὅλα ὡς πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς λήψεως μέτρων γενναίων χάριν βελτιώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων, συγκαταριθμοῦσα μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ δύο ἰατρούς. Τότε κατὰ πρῶτον ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀλήθεια ὅτι πρὸς διοίκησιν Νοσοκομείων ἐπιβάλλεται καὶ ἡ παρουσία ἰατρῶν, οἵτινες καὶ μόνοι εἰσὶν εἰς θέσιν νὰ γνωρίσωσι τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τῶν Νοσοκομείων καὶ νὰ ὑποδείξωσιν αὐτάς. Ἡ Ἐφορεία αὕτη παρουσίαζε μάλιστα τοῦτο τὸ ἐξαιρετικῶς ὠφέλιμον· ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο Ἐφόρων ἰατρῶν ἦτο ὁ ἀοίδιμος Πασπάτης, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐχρημάτισεν ἰατρὸς τοῦ Νοσοκομείου καὶ ἐγνώριζε πάντα τὰ τρωτὰ αὐτοῦ καὶ τὰ χρήζοντα μεταρρυθμίσεως.

Ἡ Ἐφορεία αὕτη, ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν Χρ. Ζωγράφου, Γ. Ζαρίφη, Δ. Σεμελᾶ, Χ. Γαλατιανοῦ καὶ τῶν ἰατρῶν Ξ. Ζωγράφου καὶ Ἀ. Πασπάτη, προέβη ἀμέσως εἰς τὴν παῦσιν τοῦ τε Διευθυντοῦ καὶ τοῦ γραμματέως, διορίσασα προσωρινὸν Διευθυντὴν τὸν Ἀρχιφαρμακοποιὸν Ἀντωνάκην Μαστοράκην, ὅστις εἶχε ταὐτίσει τὸν βίον αὐτοῦ μὲ τὸ Ἐθνικὸν Νοσοκομεῖον, ὑπηρετῶν ἐν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ 1840. Τὴν θέσιν δὲ τοῦ γραμματέως, ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν νεαρὸν Κωστάκην Ραζῆν, ὅστις ἦτο καθ' αὐτὸ τέκνον τοῦ Νοσοκομείου, καθότι ὀρφανὸν παιδίον εἰσῆλθεν εἰς αὐτὰ τῷ 1844, ὡς ἀνεψιὸς τοῦ Μαστοράκη, ἐντὸς δὲ τοῦ Νοσοκομείου ἀνετράφη καὶ ἀνεπτύχθη. Ὁ Κωστάκης ἀπὸ τοῦ 1860 ἐξετέλει τὰ καθήκοντα βοηθοῦ γραμματέως, εἰς αὐτὸν δὲ ὀφείλεται ὅλη ἡ συστηματικὴ κατάταξις τῶν μητρῴων τῶν ἀρρώστων, τῶν καταστίχων τοῦ γραφείου, τῶν στατιστικῶν πινάκων, κτλ. Ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη ἡ κατάταξις αὕτη, ἐπὶ τῶν βάσεων, ἃς ἐκεῖνος ἔθηκεν.

Ἐπίσης ἡ Ἐφορεία ἀνέθηκεν εἰς τοὺς δύο Ἐφόρους ἰατροὺς τὴν μελέτην ἐκτενοῦς ἐκθέσεως, ἐπιδοθείσης αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ τῶν Νοσοκομείων Ἀντωνίου Σιώτη. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ὑπεδεικνύετο ἡ ἀνάγκη πολλῶν μεταρρυθμίσεων εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς νοσοκομειακῆς ὑπηρεσίας, καθὼς καὶ τὸ ἐπιτακτικὸν ἐπισκευῶν καὶ μετατροπῶν τινων ἐν αὐτῷ τῷ κτιρίῳ καὶ ταῖς αἰθούσαις τοῦ Νοσοκομείου. Οἱ Ἔφοροι ἰατροὶ ἐνέκριναν τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει ἀναφερόμενα καὶ προέβησαν εἰς ἐφαρμογὴν τῶν ἐν αὐτῇ προτεινομένων, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς ἀπομακρύνσεως τῆς Ἐγχειρητηρίου αἰθούσης, ἀπὸ τῶν ἀποπάτων καὶ τῆς εὐρύνσεως τῶν παραθύρων τῶν αἰθουσῶν πρὸς τελειότερον ἀερισμὸν αὐτῶν. Μετὰ ταῦτα προέβησαν εἰς τὴν ἀνέγερσιν δύο παραπηγμάτων διὰ τοὺς εὐλογιῶντας ἄνδρας καὶ γυναῖκας. Ἀνέθεσαν δὲ τῷ ἰατρῷ Σιώτῃ νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ὑποδεικνυομένας μεταρρυθμίσεις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν νοσοκομειακὴν ὑπηρεσίαν.

Καὶ πρῶτον ἐτακτοποιήθη ἡ πρὸς τοὺς ἔξωθεν προσερχομένους παροχὴ ἰατρικῶν συμβουλῶν, ὑποχρεωθέντων τῶν δύο ἐξωτερικῶν ἰατρῶν καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ νὰ ἀφιερώνωσι μίαν ἢ δύο ὥρας μετὰ τὴν ἰατρικὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην δὶς τῆς ἑβδομάδος ἕκαστος, οὕτως ὥστε καθ' ἑκάστην νὰ ἐκτελῆται ἰατρικὴ ἐπίσκεψις τῶν ἐξωτερικῶν ἀρρώστων.

Ὁ ἐξωτερικὸς ἰατρὸς ὑπεχρεώθη νὰ εὑρίσκηται ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τὴν 4ην ὥραν τὸν χειμῶνα καὶ τὴν 6ην τὸ θέρος, ὅπως ἐκτελῇ τὴν ἑσπερινὴν ἐπίσκεψιν. Κατὰ ταύτην ὤφειλε νὰ ἐξετάζῃ τοὺς κατὰ τὴν ἡμέραν προσελθόντας νέους ἀρρώστους καὶ νὰ σημειοῖ τὰ συμπτώματα ἐπὶ τῶν Πινακίων πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐργασίας τῶν ἐξωτερικῶν ἰατρῶν. Ὑπεχρεώθη ἐπίσης νὰ παρακολουθῇ τὴν πρωινὴν ἐπίσκεψιν καὶ τῶν δύο ἐξωτερικῶν ἰατρῶν, διαφωτίζων αὐτοὺς περὶ τῶν κατὰ τὴν προτεραίαν συμβάντων.

Ὁ ἀρχικηπουρὸς μετὰ τῶν βοηθῶν του

Ἐν περιπτώσει ἐγχειρίσεώς τινος, ὅ τε ἐσωτερικὸς ἰατρὸς καὶ ὁ ἐξωτερικὸς παθολόγος ὤφειλον νὰ παρευρίσκωνται ὡς βοηθοὶ τοῦ ἐγχειρίζοντος.

Ἕκαστον τῶν ἐξωτερικῶν ἰατρῶν ἐν τῇ ἐπισκέψει αὐτοῦ παρηκολούθει ἀνὰ εἷς φαρμακοποιός, ἀναγράφων τὰ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διατασσόμενα φάρμακα.

Εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ χειρουργικοῦ τμήματος προσελήφθη καὶ εἷς ἀνώτερος βοη-

θός, ὑποχειρουργὸς καλούμενος, ἔχων τὴν ἐποπτείαν τῶν χειρουργικῶν ἀρρώστων καὶ ἐκτελῶν τοὺς ἐνδεικνυμένους ἐπιδέσμους.

Ἡ ὑπηρεσία τῶν νοσοκόμων ἐτακτοποιήθη οὕτως, ὥστε εἰς ἑκάστην αἴθουσαν ν' ἀντιστοιχοῦν εἷς νοσοκόμος καὶ δύο ὑπονοσοκόμοι μεθ' ἑνὸς ὑπηρέτου, πάντες δ' οὗτοι εἶχον καθῆκον νὰ ἐπιβλέπωσι καὶ νὰ περιποιῶνται τοὺς ἀρρώστους, νὰ διανέμωσιν αὐτοῖς τὰ φάρμακα καὶ τὴν τροφὴν καὶ νὰ τηρῶσι καθαρὰς τὰς αἰθούσας. Ὁ διορισμὸς τῶν Νοσοκόμων ἐγίνετο τῇ συγκαταθέσει τῶν ἰατρῶν, οἵτινες εἶχον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διδάσκωσιν αὐτοῖς στοιχειώδεις τινας γνώσεις, ἀπαραιτήτως ἀναγκαίας διὰ τὴν νοσηλείαν καὶ περίθαλψιν τῶν ἀρρώστων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσυστήθη εἶδός τι Σχολῆς νοσοκόμων, ἥτις μόλις ἐπ' ἐσχάτων ἤρχισε συστηματικῶς νὰ λειτουργῇ.

Ἐκτὸς τῶν διαφόρων τούτων μεταρρυθμίσεων ἡ Ἐφορεία ἀπεφάσισε νὰ δημοσιεύῃ κατ' ἔτος καὶ τὴν λογοδοσίαν τῶν πεπραγμένων, καθὼς καὶ στατιστικὴν τῆς κινήσεως τῶν Νοσοκομείων.

Διὰ πάντα ταῦτα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς νέαν ἀφετηρίαν εἰς τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω σταδιοδρομίαν τῶν Νοσοκομείων. Ἔκτοτε μεθ' ὅλα τὰ προσκόμματα, μεθ' ὅλας τὰς ἀντιξόους περιστάσεις, τὰ Ἐθνικὰ ἡμῶν Νοσοκομεῖα βαίνουσιν ὁλονὲν προαγόμενα καὶ βελτιούμενα καὶ καθ' ἑκάστην εὐρύνοντα τὸν κύκλον τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν δράσεως, δικαίως οὕτως ἐπισπῶντα καὶ δικαιολογοῦντα τὴν ἀγάπην καὶ τὴν στοργήν, μεθ' ἧς τὰ περιβάλλει τὸ Γένος ὁλόκληρον.

Ι. Σιωτης

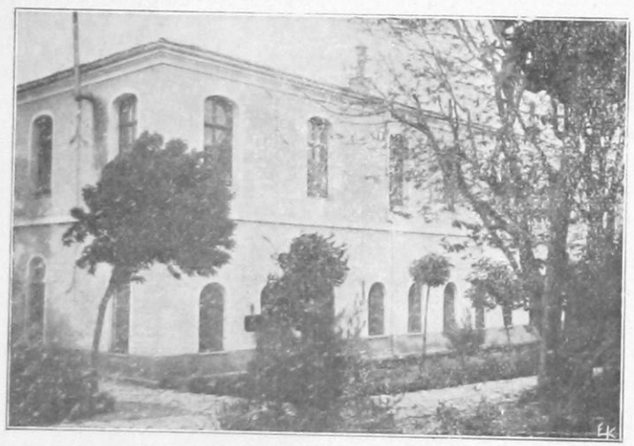

Ἐξωτερικὴ ἄποψις παλαιᾶς Χειρουργικῆς Κλινικῆς τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων

ΤΟ ΕΝ ΠΡΙΓΚΗΠΩ
ΕΘΝΙΚΟΝ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ

Τὸ μέχρι προ διετίας ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν ἐν Ἑπταπυργίῳ ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*** περιλαμβανόμενον Καθίδρυμα τοῦτο, ἀπὸ τοῦ 1902 κατέστη τελείως αὐτοτελές, συνεπείᾳ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Πριγκήπῳ ἀγορασθὲν ἐπὶ τούτῳ κτίριον. Οὕτω νέα ἤρχισε διὰ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο τμῆμα σταδιοδρομία, ἐπὶ μᾶλλον δ' ἐνδιαφέρουσα καθίσταται ἡ σχετικὴ πρὸς τὴν μεταβολὴν ταύτην ἐξιστόρησις, ἣν καὶ ἐφεξῆς παραθέτομεν.

Πρῶτος ἱδρυτὴς τοῦ ἐν Ἑπταπυργίῳ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου ὑπῆρξεν ὁ ἀοίδιμος πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Δ΄. Διὰ τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ τῷ 1853 συνεπληρώθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἥτις κατ' ἀρχὰς ἦν ἁπλῶς διόροφος, ἔχουσα ἀπέναντι αὐτῆς τὸ τότε Ἐθνικὸν Γηροκομεῖον. Τῷ 1894 ὅμως ἀμφότερα τὰ κτίρια ὑπέστησαν σημαντικὰς τὰς ἐπηρείας τοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπισυμβάντος καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ καὶ κυρίως τὸ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, τοῦ ὁποίου μάλιστα ἡ ἄνω ὀροφὴ ἐξ ὁλοκλήρου κατέρρευσεν.

Ἡ τότε Ἐφορεία ἔσπευσε νὰ ἐπιδιορθώσῃ κατὰ τὸ ἐνὸν τὸ βλαβὲν κτίριον οὕτως ὥστε ἀπὸ διορόφου ἐγένετο μονόροφον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ οἰκοδομὴ ὑπὸ τοιούτους ὅρους δὲν ἐπήρκει, ἠναγκάσθησαν νὰ μεταφέρωσι τοὺς γέροντας ἀπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Γηροκομείου εἰς Βαλουκλῆ παρὰ τῇ Ζωοδόχῳ Πηγῇ, ὅπου προσωρινῶς μετεσκευάσθησαν οἱ ξενῶνες τῶν προσκυνητῶν εἰς Ἐθνικὸν Γηροκομεῖον. Τὸ δὲ τέως τοιοῦτο διετέθη διὰ τοὺς δυστυχεῖς ὀρφανούς.

Καὶ εὐθὺς μὲν μετὰ τὸν σεισμὸν ὁ ἀοίδιμος μέγας τῶν ***Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*** εὐεργέτης Ἀνδρέας ὁ Συγγρὸς ἐπισκεφθεὶς τὸ Ἐθνικόν μας Ὀρφανοτροφεῖον καὶ ἀντιληφθεὶς τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν, εἰς ἣν τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα ἐνδιητῶντο, ὑπεσχέθη ν' ἀνεγείρῃ τὸ ἐρειπωθὲν ἄσυλον ἐκ νέου εἰς τὸ ἀπέναντι γήπεδον τὸ ἐπιλεγόμενον τῶν *Ψύλλων*. Δυστυχῶς ὅμως ὁ θάνατος τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς προλαβὼν ἐστέρησε τὰ δυστυχῆ ἀπόκληρα ὀρφανὰ τοῦ Ἔθνους μας τῆς μεγάλης ταύτης δωρεᾶς. Οὐχ ἧττον διὰ τῆς ἡγεμονικῆς αὐτοῦ διαθήκης ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ ἐκληροδότησεν εἰς τὸ

Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον 15 χιλιάδας λιρῶν Ὀθωμανικῶν, ἀλλ' ὑπὸ ὅρους, ὧν ὁ κυριώτερος ἦτο ὅπως τὸ νέον Ὀρφανοτροφεῖον μεταφερθῇ μακρὰν τοῦ Ἐθνικοῦ Νοσοκομείου, διότι ἐθεώρει τὴν ἀνίδρυσίν του ἐν Ἑπταπυργίῳ ὡς ἐπιβλαβῆ διὰ τοὺς ὀρφανούς μας ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, συνάμα δὲ διὰ τοῦ μέτρου τούτου ὑπεδείκνυεν ὅτι καλὸν θὰ ἦτο διὰ τὸ μέλλον νὰ ἀρχίσῃ συστηματικωτέρα ἐργασία, ἔχουσα ὡς βάσιν τὴν ἀποκέντρωσιν.

Καὶ μέχρι τοῦ 1901 οὐδὲν ἐγένετο, διαιωνιζομένης τῆς πράγματι οἰκτρᾶς ταύτης καταστάσεως, ὁπότε ἐπὶ τὸν ἔνδοξον Θρόνον τῶν Φωτίων καὶ

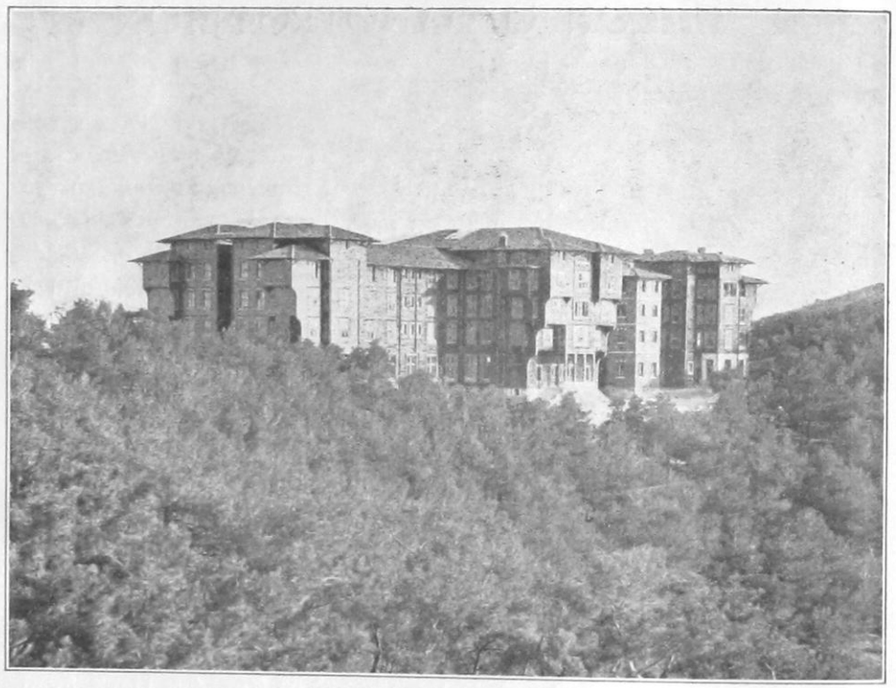

Τὸ ἐν Πριγκήπῳ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον

Χρυσοστόμων τὸ δεύτερον προσεκλήθη, παμψηφεὶ ἐκλεγεὶς ὑπὸ κλήρου τε καὶ λαοῦ, ὁ μεγαλουργὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄. Εὐθὺς ἅμα τῇ ἀναρρήσει αὐτοῦ ἐσκέφθη νὰ ἐξεύρῃ τρόπον ὅπως ἐπέλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὰ ἀπόκληρα ὀρφανά μας, εἰς τὸν μέγαν αὐτοῦ σκοπὸν ἔχων βοηθὸν πολύτιμον τὸν κ. Ἰωάννην Κ. Χατζόπουλον, ὅστις εὗρε τὴν ὑπὸ τοῦ λαοφιλήτου Πατριάρχου ποθουμένην λύσιν ἐν τῇ ἐξαγορᾷ τοῦ ἐν Πριγκήπῳ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Μονῆς τοῦ Χριστοῦ μεγαλοπρεποῦς κτιρίου, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν Εὐρωπαϊκὴ ἑταιρεία ὡς ξενοδοχεῖον, ἀλλ' ὅπερ ἔμεινεν ἀχρησιμοποίητον, ἀποτυχούσης τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως.

Πρὸς πραγματοποίησιν τῆς μεγάλης ταύτης ἐθνικῆς εὐεργεσίας προσῆλθε καὶ πάλιν ἀρωγὸς ἡ ἀεὶ πρόθυμος εἰς τὸ ἀγαθοεργεῖν σύζυγος τοῦ ἀοιδίμου μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γεωργίου τοῦ Ζαρίφη εὐγενεστάτη κυρία Ἑλένη, ἥτις καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀγορὰν καὶ μετασκευὴν αὐτοῦ εἰς Ὀρφανοτροφεῖον κατάλληλον πρὸς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας καὶ προόδους τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης ἐξασφαλίσασα συνάμα αὐτὸ ἀπὸ ἐνδεχομένου ἐκ τῶν πυρκαϊῶν κινδύνου διὰ πύργου μετὰ μαρμαρίνης κλίμακος.

Πρὸς τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ κτιρίῳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐμερίμνησε καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον καὶ συστηματικώτερον ἀναδιοργάνωσιν τῆς λειτουργίας τοῦ Καταστήματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διώρισεν ἰδιαιτέραν Ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ὑπὸ τοῦ Σ. Ἁγίου Ἀδριανουπόλεως κυρίου Κυρίλλου κατ' ἀρχάς, κατόπιν δὲ ὑπὸ τοῦ Σ. Ἁγίου Θεσσαλονίκης, τότε Νεοκαισαρείας, κυρίου Ἀλεξάνδρου, ὡς Προέδρου, καὶ τῶν ἀξιοτίμων κ. Ἰ. Χατζοπούλου, Ἰ. Ἰωαννίδου βέη, Ζ. Φυτίλη καὶ Λ. Γ. Καζανόβα, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέθηκε τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς ἐξαγορᾶς καὶ μετασκευῆς τοῦ κτιρίου ὡς καὶ τὴν ἐκπόνησιν νέου Γεν. Κανονισμοῦ καὶ Ὀργανισμοῦ διὰ τὸ Ἐθνικὸν τοῦτο Καθίδρυμα. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη εἰργάσθη μετ' ἀξιεπαίνου ζήλου περατώσασα τὸ ἀνατεθὲν αὐτῇ ἔργον. Τῇ δὲ 21 Μαΐου 1903, ἑορτῇ τῆς μεγάλης τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου εὐεργέτιδος, ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου Καταστήματος ἐν Πριγκήπῳ, πρωτοστατοῦντος τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄.

Ἡ «μητέρα τῶν ὀρφανῶν» κυρία Ἑλένη Γ. Ζαρίφη

Τὸ οὐσιωδῶς ἐξαίρον τὴν νέαν περίοδον, εἰς ἣν εἰσῆλθε τὸ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, εἶναι τὸ αὐτοτελὲς τῆς δράσεως αὐτοῦ. Διὰ τῆς ἀποκεντρώσεως ταύτης νέος συνεπήχθη πυρὴν καὶ νέοι διανοίγονται ὁρίζοντες πρὸς τὴν λειτουργίαν Ἐθνικοῦ Καθιδρύματος, πολλὰ ὑποσχομένου καὶ πολλὰ δυναμένου διὰ τῆς αὐτοτελείας αὐτοῦ ταύτης νὰ πράξῃ, τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ παντελῶς διαφορετικοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἄλλων συναφῶν μέχρι τοῦδε πρὸς αὐτὸ ***Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.*** Ἡ τοιαύτη κατ' ἰδίαν ἐγκατάστασις καὶ ἀνεξάρτητος λειτουργία ἐπεβάλλετο ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων. Ὅτι δὲ οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα καταδεικνύεται ἐξ αὐτῶν τῶν εἰς βραχὺ χρονικὸν διάστημα συντελεσθέντων, ἐξ ὧν ἀναμφηρίστως ἄριστον προοιωνίζεται τὸ μέλλον τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου ἡμῶν κέντρου.

Καὶ δὴ διὰ τοῦ νέου Ὀργανισμοῦ τοῦ Καταστήματος ἐπιδιώκεται ἡ συστηματικωτέρα καὶ ἡ ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον λειτουργία αὐτοῦ. Καὶ

πρῶτον ἰδιαιτέρα προΐσταται τοῦ Καταστήματος Ἐπταμελὴς Ἐφορεία μεριμνῶσα ἐπὶ τῆς ὅλης λειτουργίας αὐτοῦ. Ἐπίσης ἰδιαιτέρα ἐξ εὐγενῶν δεσποινῶν κοσμητεία ἐπιμελεῖται τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ Καταστήματος καθαριότητος καὶ τάξεως. Ὡς κύριος δὲ τοῦ Ὀρφανοτροφείου σκοπὸς καθωρίσθη ἡ ἐν Χριστιανικῇ καὶ ἐθνοπρεπεῖ διαίτῃ ἀνατροφή, παρεχομένη εἰς τοὺς ὀρφανοὺς ἔν τε τῷ Καταστήματι διὰ τοὺς ἐν αὐτῷ σπουδάζοντας, καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ διὰ τοὺς παρὰ ἐργοστασιάρχαις καὶ ἄλλοις βιομηχάνοις ἢ ἐπαγγελματίαις ἐργαζομένους τροφίμους αὐτοῦ.

Ὑποδοχὴ τοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τῆς Ἐφορείας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς τῆς λογοδοσίας τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου

Ἡ ἐπὶ τὸ συστηματικώτερον ἐπιστημονικὴ ἀναδιοργάνωσις ἐπιδιώκεται, ὡς ἦτο ἐπόμενον, διὰ τῆς ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως τῶν ὀρφανῶν μας. Καὶ τὸ μὲν πρόγραμμα τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι πραγματολογικὸν πρώτης ἀστικῆς παιδεύσεως καὶ πρακτικὸν εἰδικῶς πρὸς τὰς τεχνικὰς καὶ ἐπαγγελματικὰς ἀνάγκας τῶν σπουδῶν τῶν ὀρφανῶν. Πρώτην δὲ ἀστικὴν παίδευσιν λέγοντες ἐννοοῦμεν τὴν ἀρτίαν θρησκευτικὴν ἐν τῇ πίστει ἡμῶν μόρφωσιν ὡς καὶ τὴν ἀπόκτησιν γνώσεων τῆς νεοελληνικῆς, πραγματολογίας, ἱστορίας, γεωγραφίας, ἐφηρμοσμένων πρακτικῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν μαθη-

μάτων, τεχνικῆς ἰχνογραφίας, φυσιολογίας, γνώσεων τόσων ὅσαι ἀρκοῦσιν ὅπως μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν τούτων δύνανται οἱ ὀρφανοὶ νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰ ἐπαγγέλματα, ἅτινα τὸ Ἵδρυμα κύριον σκοπὸν ἔχει νὰ διδάξῃ. Ἡ ἐκπαίδευσις αὕτη συμπληροῦται ἐντὸς ἓξαετοῦς περιόδου. Περὶ δὲ τῆς τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς μορφώσεως καθωρίσθησαν τὰ ἑξῆς:

Πρὸς τὰς ἀτελῶς ὑπαρχούσας ἐπαγγελματικὰς σχολὰς α΄ τῆς ραπτικῆς καὶ β΄ τῆς ὑποδηματοποιΐας προσετέθησαν τό γε νῦν, χάρις εἰς τὰς γενναίας δωρεὰς φιλανθρώπων ὁμογενῶν, καὶ ἡ τῆς λεπτουργικῆς καὶ ἐπιπλοποιΐας ὡς καὶ ἡ τῆς σιδηρουργικῆς.

Ἡ διδασκαλία τῆς μουσικῆς ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους ἀνεξαιρέτως δι᾽ ὅλους τοὺς ὀρφανοὺς ὡς μορφωτικοῦ μαθήματος.

Ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους ἥ τε μουσικὴ καὶ αἱ λοιπαὶ τέχναι καὶ τὰ ἐπαγγέλματα ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν γίνονται ἀντικείμενα ἰδιαιτέρας εἰδικῆς διδασκαλίας δι᾽ ἐκείνους τῶν ὀρφανῶν ὅσοι ἤθελον καταταχθῇ εἰς ὡρισμένην ἐπαγγελματικὴν σχολήν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ δι᾽ ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς τροφίμους τοῦ Καταστήματος. Τὰ ἐπαγγέλματα καὶ αἱ τέχναι θέλουσι διδάσκεσθαι θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς. Πρὸς τελειοποίησιν δὲ αὐτῶν εἰς τὰς τέχνας ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἐξάσκησις ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τὴν ἑξαετῆ ἐκπαίδευσιν αὐτῶν ἐπὶ δύο ἢ καὶ τρία ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα οἱ ὀρφανοὶ ἐπιδίδονται πλέον ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς τέχνας. Ἀλλὰ καὶ ἔτι περαιτέρω δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ εἰς τὰς τέχνας ἐκπαίδευσις πλησίον εἰς ἐργοστασιάρχας, βιομηχάνους καὶ καλοὺς τεχνίτας. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει οἱ τρόφιμοι τοῦ Καταστήματος ἐξακολουθοῦσιν ὑπαγόμενοι εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ τὸν Κανονισμὸν αὐτοῦ. Τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας τῶν ὀρφανῶν μέχρι τοῦ ἕκτου ἔτους τῆς γενικῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, πέραν δὲ τούτου καὶ ἐφ᾽ ὅσον οἱ ὀρφανοὶ τρέφονται καὶ διαιτῶνται εἰς τὸ Κατάστημα, διανέμεται εἰς τρεῖς ἴσας μερίδας, τῶν ὁποίων ἡ μὲν μία ἀνήκει αὐτῷ, ἡ δευτέρα καταλογίζεται εἰς τὰ ἔξοδα τῆς τέχνης, τὴν ὁποίαν διδάσκονται, πρὸς τελειοποίησιν τῶν μέσων τῆς διδασκαλίας καὶ εἰς τὴν κάλυψιν τῶν σχετικῶν δαπανῶν, καὶ ἡ τρίτη περιέρχεται εἰς τοὺς γενικοὺς πόρους τοῦ Καθιδρύματος. Ἡ δὲ ἐκτὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐργασία τῶν ὀρφανῶν, ἐφ᾽ ὅσον οὗτοι διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ προστασίαν τοῦ Ἱδρύματος, διανέμεται ἐξ ἡμισείας μεταξὺ τοῦ Καταστήματος καὶ τῶν ὀρφανῶν. Τέλος δὲ οἱ συμπληρώσαντες ἐκ τῶν ὀρφανῶν τὴν ἐν γένει ἐκπαίδευσιν αὐτῶν εἴς τε τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας ὑποβάλλονται εἰς ἐξέτασιν ἐνώπιον εἰδικῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ἐξ ἁρμοδίων βιομηχάνων καὶ τεχνιτῶν, ὁπότε λαμβάνουσιν ἐνδεικτικὸν ἀπολυτήριον τῆς ἱκανότητος αὐτῶν, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῆς Ἐφορείας καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Καταστήματος. Πρὸς συμπλήρω-

ΜΕΓΑΚΛΕΙΟ ΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

σιν δὲ τῆς συντόμου ταύτης ἱστορίας τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Ὀρφανοτροφείου προσθέτομεν τέλος ὅτι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν, ἐπίβλεψιν καὶ ἔλεγχον τῆς Ἐφορείας τοῦ Ὀρφανοτροφείου συνιστᾶται σύνδεσμος ἀλληλοβοηθείας τῶν ἀπολυομένων τροφίμων τεχνιτῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἀμοιβαία ὑποστήριξις καὶ προστασία τῶν τροφίμων ἐν τῷ πρακτικῷ αὐτῶν σταδίῳ.

Ἐν Κανδηλλί, τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1904.

Λ. Γ. Καζανοβας

Η ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗ

Η ΚΟΙΝΩΣ ΛΕΓΟΜΕΝΗ ΒΑΛΟΥΚΛΗ

Οἵας συγκινήσεις προκαλεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὁποίους διεγείρει ἐν τῷ νῷ λογισμοὺς διὰ τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου καὶ τὴν ἀπειρίαν τῶν συμβαμάτων ἀπὸ τῶν ἔκπαλαι χρόνων!

Ὀλίγαι μητέρες θὰ ἔλειψαν ἀπὸ τοῦ νὰ ὁδηγήσωσι τὰ τέκνα των εἰς τὸ θαυματουργὸν ἁγίασμα, καὶ ὅσα δὲ τούτων δὲν διεπλάσθησαν ὕστερον μὲ τὰς σήμερον κρατούσας ὑλιστικὰς ἰδέας, τὰς νεκρωτικὰς παντὸς θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, καὶ ἀνδρωθέντα δὲν παύουσι, μακρὰν διανύοντα πολλάκις ὁδόν, ἀπὸ τοῦ νὰ πορεύωνται τακτικῶς εἰς αὐτό, καθόσον ἐκεῖ ἐννοοῦν νὰ προσευχηθῶσι καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἀντλήσωσι παρηγορίαν καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τῆς θρησκείας τὴν ἀντίληψιν. Ἐκ δὲ τῶν μακρόθεν ὁρμωμένων ὀλίγιστοι εἶναι πάντως οἱ λησμονοῦντες τὸ ἐξάκουστον ἁγίασμα, ὁσάκις ἔλθωσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Τοιαύτην ἀνέκαθεν ἔσχε τὴν ἕλξιν τὸ ἁγίασμα τοῦτο ἐπὶ τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου, καὶ ἡ συρροὴ τῶν εὐλαβῶν εἰς αὐτὸ δὲν ἔπαυσε μεταβιβαζομένη ἀνὰ μέσον τῶν αἰώνων ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, συμβολίζουσα τὴν πίστιν καὶ τὴν εἰς τὰ τελεσιουργούμενα προσήλωσιν, διότι ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν οἱ πιστεύοντες καὶ πεποιθότες ἔβλεπον τὰς ἐξωταρικεύσεις αὐτῶν οὐκ ὀλίγας.

⁂

Μεγάλη σαφήνεια δὲν διακρίνει τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρχαίου καὶ πανευφήμου τούτου ἁγιάσματος, ἢ βέλτιον εἰπεῖν ἡ ἱστορία αὕτη δὲν εἶναι συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος. Ὁ χρόνος οὐδέποτε φείδεται ἐπ' ἄπειρον τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε διαφθείρων αὐτὰ τέλεον, εἴτε καὶ παραλλάσσων, καὶ ἐφ' ὅσον ἐλλείπουσι γραπταὶ ἀπομνημονεύσεις, ἢ οὐδὲν παραμένει πολλάκις τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὸ σαφὲς καὶ τὸ ἱστορικῶς κεκυρωμένον, ἢ καὶ ἀγνοεῖται παντάπασιν ἡ πρόσθεν ὑπόστασις τῶν παραλλαγέντων. Τί φέρ' εἰπεῖν γνωρίζομεν ἐν ἀρτιότητι περὶ τοῦ πρώτου παρ' ἡμῖν νοσοκομειακοῦ πυρῆνος, τοῦ διὰ

τῶν διαφόρων σὺν τῷ χρόνῳ ἐξελίξεων ἐξικομένου εἰς τὸ σήμερον ὑπερηφάνως ὁρώμενον Ἐθνικὸν Νοσοκομεῖον, ἢ μᾶλλον Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα, καὶ τίς ὁ γνωρίζων περισσότερα τῶν ὅσα ὁ πολλῶν σοβαρῶν ἔργων ἀκούραστος συγγραφεύς, ὁ ἀοίδιμος ἰατρὸς Ἀλέξανδρος Πασπάτης διέσωσεν ἐν βραχείᾳ τινὶ πραγματείᾳ, δυσευρέτῳ σήμερον, καὶ βραδύτερον ὁ πατὴρ Εὐγένιος ἐν τῇ περὶ τῶν Νοσοκομείων παρεκβάσει; Τοιαῦτα ἐρωτήματα καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων δύνανται νὰ γείνωσι.

Ἡ Πηγὴ ἡ Ζωοδόχος (Βαλουκλῆ)

Ἐλλείπει, ὡς μὴ ὤφελε, παρ' ἡμῖν τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλουχίας, νεκροῦνται διὰ τοῦτο αἱ παραδόσεις, καὶ διὰ τὴν ἔλλειψιν ταύτην, τὴν ἥκιστα ἐπουσιώδη, ἁδρομερῶς γνωρίζομεν πολλάκις ὅσα ἔδει νὰ ὦσι γνωστὰ ἀμφιλαφῶς. Διὰ τοῦτο μακαριστοὶ εἶναι πάντως οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἵτινες τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἄλλων ἀνεπλήρωσαν, σχόντες τὴν φιλοτιμίαν νὰ ἀποθησαυρίσωσιν ὅσας ἠδύναντο γραπτὰς εἰδήσεις, ὑποβοηθοῦντες οὕτω τοὺς ἐφιεμένους τι μαθεῖν τῇ παρ' ἑτέρων διδασκαλίᾳ.

Προσκληθεὶς πάνυ εὐγενῶς νὰ γράψω ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ, καὶ δὴ περὶ τῆς Μονῆς

τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, δὲν ἀπέκρυψα τὴν ἀπορίαν μου, ἐπὶ τῷ ὅτι ἐτιμήθη Δεβώρα, τοσούτων καὶ τηλικούτων ὑπαρχόντων ἐν ἡμῖν τῶν ἐνδεδειγμένων περὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἀπεριφράστως ἀνωμολόγησα τὴν φύσει τε καὶ θέσει ἀναρμοδιότητά μου, καθόσον τὸ μὲν προκείμενον θέμα καὶ περίσσειαν γνώσεων ἀπαιτεῖ καὶ ἐντέχνου δεῖται καλάμου, ἐγὼ δὲ ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἀγαθῶν εὕρηται ἐστερημένος, τοῖς μὲν βιβλίοις καὶ ταῖς βιβλιοθήκαις ἀπὸ πολλοῦ ἀποταξάμενος, ἀποθέμενος δὲ τὴν γραφῖδα καὶ περὶ ἄλλα τανῦν

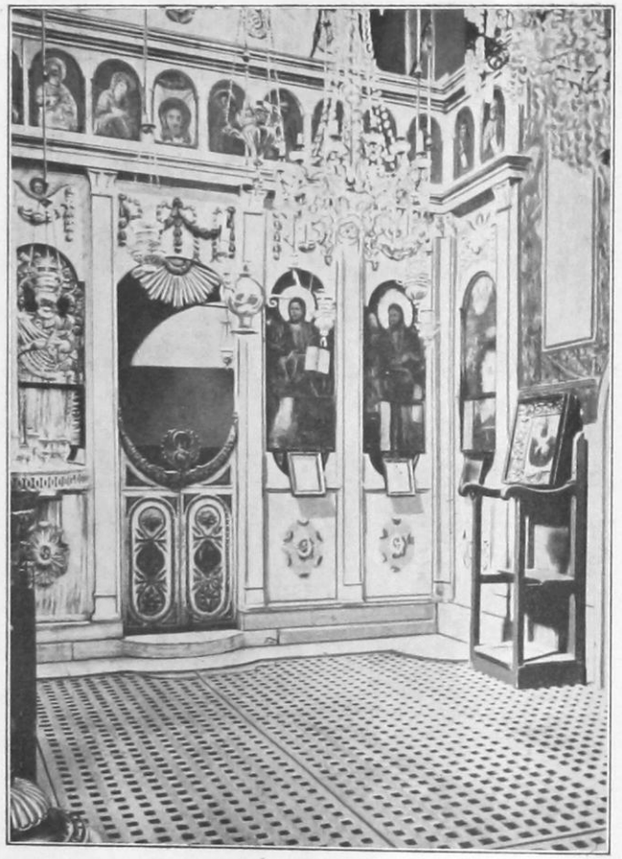

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἱεροῦ Ἁγιάσματος τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

ἀσχολούμενος. Ὅμως δυσαπαλλάκτως ἔχων τῆς ἀπαιτήσεως, ἐπεχείρησα τῷ ἔργῳ, εἰς τὴν ἐπιείκειαν τοῦ εὐμενοῦς ἀναγνώστου θαρρήσας· ἄλλως δὲ καὶ δὲν πρόκειται ἐξ ἰδίου θησαυροῦ νὰ μεταδώσω ὅσα μέλλουσι νὰ ἐκτεθῶσιν ἐν τοῖς ἑφεξῆς.

*

Τὰς καλλονὰς τῆς τοποθεσίας τῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὀλίγοι ἐν τοῖς βυζαντινοῖς χρόνοις ἐξύμνησαν, πάντων δὲ μάλιστα Προκόπιος ὁ Καισαρεύς, ἐκ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας, καὶ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος, ὁ καὶ Ξανθόπουλος ἐπωνυμούμε-

νος· ἐν δὲ τοῖς ὕστερον χρόνοις ὁ φιλάρχαιος πατριάρχης Κωνστάντιος ὁ Α', Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος καὶ ὁ πατὴρ Εὐγένιος, ἐπὶ μακρὰν οὗτος σειρὰν ἐτῶν προστὰς τῆς Μονῆς καὶ ὑπὲρ αὐτῆς πολλά τε μογήσας καὶ πράξας, ἐν παρόδῳ μὲν οἱ δύο πρῶτοι γράψαντες, ἅτε καὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ λόγου οὔσης αὐτοῖς ἄλλης, εἰδικώτερον δὲ ὁ τελευταῖος, τὰ κατὰ τὴν Μονὴν αὐτὴν καὶ παρεκβατικῶς τὰ κατὰ τὰ Νοσοκομεῖα πραγματευσάμενος ἐν τῷ βιβλίῳ του ἡ *Ζωοδόχος Πηγή*. Ὁ φιλίστωρ καὶ φιλομαθὴς ἀναγνώστης δὲν ἔχει ἀλλ' ἢ νὰ προσδράμῃ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου τούτου, βέβαιος ὢν ὅτι θὰ ἱκανοποιήσῃ περισσῶς τὴν φιλομάθειάν του· τοῦτο δὲ οὐκ ὀλίγον θὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς ἐμὲ πρὸς συνοπτικὴν ἀφήγησιν τῶν κυριωτέρων, ἅτινα καὶ μόνα δύνανται νὰ ἔχωσι χῶρον ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ.

Χρονολογικῶς δὲ προβαίνοντα ἂς ἐπιτραπῇ καὶ εἰς ἐμὲ ν' ἀντιγράψω τὸ ὡραῖον περὶ τῶν Πηγῶν χωρίον τοῦ καισαρέως ἱστορικοῦ, ἔχον ὧδε· «Ἐνταῦθά ἐστι δάσος » κυπαρίσσων ἀμφιλαφές, λειμὼν ἐν ἁπαλαῖς ταῖς ἀρούραις, τεθηλὼς ἄνθεσι, παράδει-

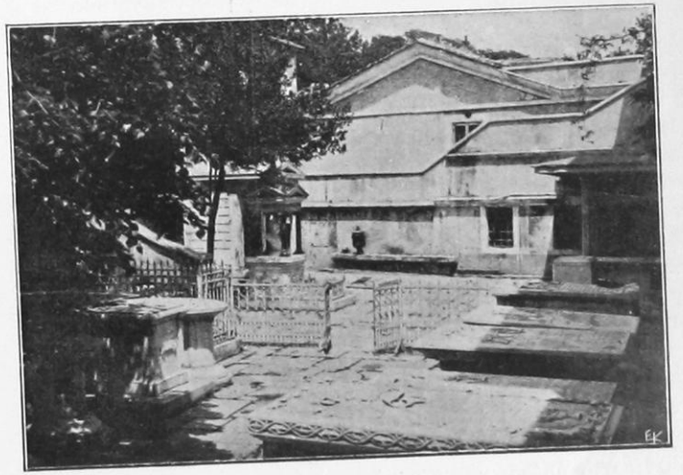

Οἱ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τάφοι τῶν Πατριαρχῶν

» σος εὐφορῶν τὰ ὡραῖα, πηγὴ ἀψοφητὶ βλύζουσα γαληνὸν τὸ ὕδωρ καὶ πότιμον, » ἱεροπρεπῆ ἐπιεικῶς τὰ πάντα... ἄγχιστά πη τῶν καλουμένων χρυσῶν Πυλῶν». Ταῦτα ἀντιγράφων καὶ ὁ ἀοίδιμος συγγραφεὺς τῆς *Κωνσταντινουπόλεως*, τῷ 1849, «Χίλια » τριακόσια παρῆλθον ἔτη, λέγει, ἀφ' ὅτου ἔγραφεν αὐτὰ ὁ Προκόπιος, καὶ τίποτε » σχεδὸν δὲν παρήλλαξεν ἐκ τῆς περιγραφῆς του· δάσος σκιάζει ὁλόγυρα τὸν ναόν, ἡ » πηγὴ ἐξακολουθεῖ βλύζουσα ἀθορύβως, καὶ τὸ ἱεροπρεπὲς τφόντι τοῦ τόπου μετα- » βιβάζει τὰς αἰσθήσεις εἰς τοῦ Παραδείσου τὰς ἀπολαύσεις... Ἀλλ' ἡ εὐλάβεια τῶν » Χριστιανῶν πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦτο καταγώγιον εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ συρροὴ τῶν » προσκυνητῶν ἀέννaος».

Ὁ δὲ Νικηφόρος Κάλλιστος, ἐκτενέστερον τοῦ Προκοπίου γράψας περί τε τοῦ ναοῦ καὶ περὶ τοῦ θαυματουργοῦ ἁγιάσματος μετ' ἀπαρριθμήσεως καὶ τῶν γενομένων τότε θαυμάτων, ἀποφαίνεται· «Μέτοχος ὁ τόπος εὐκρασίας ἀέρος, κατάφυτος δὲ παντοίοις δένδροις, πλατάνων εὐφυΐᾳ καὶ ἀναδρομῇ κυπαρίττων ὡραϊζόμενος». Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Κίναιμος περὶ τοῦ ἐκεῖ πλησίον Φιλοπατίου ὁμιλῶν λέγει ὅτι ἡ γῆ πανταχοῦ χλοερὸν φέρει πρόσωπον.

SISMANOGLIO MEGARON

Καὶ σήμερον ἔτι παραμένει τὸ σκιερὸν δάσος, καὶ μόνον αἱ πλάτανοι φαίνονται ἐκλιποῦσαι σχεδόν· κατὰ τὰ ἄλλα ἀφθονοῦσιν αἱ κυπάρισσοι, προσιδιάζουσαι, ὡς ἐκ τῶν νεκροταφείων, τόπων πένθους, καθόσον ὡς ἀποτεμνομένη ἡ κυπάρισσος δὲν ἀναθάλλει, οὕτω καὶ ὁ θάνατος, ἅπαξ ἐκθερίσας τὴν ζωήν, δὲν ἀνακαλεῖ εἰς παλινζωΐαν κατὰ τὸν γεραρὸν τῆς *Κωνσταντινιάδος* συγγραφέα.

❊

Φαίνεται ὅτι καὶ πρὸ τοῦ νὰ καθαγιασθῇ ὁ τόπος οὗτος ἐθεωρεῖτο ὡς ἰατρεῖον πολλῶν νοσημάτων, καὶ ἡ κτίσις δὲ τοῦ πρώτου ναοῦ τῆς Θεοτόκου ὑπὸ Λέοντος τοῦ Μεγάλου, ἀνελθόντος τὸν θρόνον τῷ 457, ἀφετηρίαν εἶχε τὸ θαῦμα, οὗ αὐτόπτης μάρτυς ἐγένετο αὐτὸς οὗτος, ὁ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτωρ καὶ κτίτωρ, τὸ τῆς ἀναβλέψεως δηλονοῦν τοῦ τυφλοῦ. Κατὰ τὴν περιγραφὴν αὐτὴν τοῦ Καλλίστου ὁ ναός, ὃν ὁ Λέων ἀνήγειρε τῇ Παναγίᾳ, ἦν μέγας καὶ ὑπέρλαμπρος, ὑπερύψηλος δὲ ὁ τροῦλλος, ὥστε νὰ πληροῦται ἁπλέτου φωτός, σφαιρικὸς καὶ κατακόσμητος ὑπὸ χρυσοῦ καὶ εἰκόνων, ὥστε νὰ προσομοιάζῃ πρὸς οὐρανόν, νὰ λάμπῃ δὲ ὡς πῦρ. Καὶ τὸ ἁγίασμα δὲ μετὰ τοῦ αὐτοῦ πλούτου ἦν ἀνεγηγερμένον, οἱ δὲ τοῖχοι ἦσαν ἔσωθεν ἐπικεκαλυμμένοι διὰ λευκῶν μαρμαρίνων πλακῶν, ὥστε νὰ εἶναι φωτεινόν, ἅτε ὑπόγειον.

Ἀλλ' ἡ ὅλη μεγαλοπρέπεια κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, ἀπαύγασμα ἡγεμονικῶν χαρίτων, δὲν ἐπέπρωτο νὰ παραταθῇ ἐπ' ἄπειρον. Μετὰ αἰῶνα μόλις ὁ περίβλεπτος ναὸς καὶ τὸ περιώνυμον ἁγίασμα κατεστράφησαν, ἀνέκτισε δὲ ἀμφότερα μεγαλοπρεπέστερα Ἰουστινιανὸς ὁ Μέγας, μεταχειρισθεὶς καὶ τὸ περισσεῦσαν ὑλικὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας· ἐγένετο τοῦτο μετὰ τὸ 560, ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ δύο καὶ ἐπέκεινα αἰῶνας, τὸ 787 ἢ 801, καταπεσόντα τὸν ναὸν ὑπὸ σεισμοῦ ἐν τῷ μεταξύ, ἀνήγειρεν αὖθις ἡ ἀθηναία Εἰρήνη, καὶ περὶ τὸ 870, τὸ τρίτον ἤδη, Βασίλειος ὁ Μακεδών, ἐπισκευὴν μᾶλλον ἢ ἀνοικοδόμησιν ἐπιχειρήσας οὗτος. Ἔκτοτε δὲ διετηρήθη ὁ ναὸς οὗτος μέχρι τοῦ 1424.

Ποικίλαι, ὡς δῆλον, ὑπῆρξαν αἱ περιπέτειαι καὶ αἱ φάσεις, δι' ὧν διῆλθεν ὁ διάσημος καὶ περίλαμπρος οὗτος ναὸς τῶν καιρῶν ἐκείνων ἕνεκα. Τὰς ἡμέρας τῆς εὐκλείας καὶ τῆς λαμπρότητος, τὰς ἡμέρας τῶν πομπικῶν αὐτοκρατορικῶν προελεύσεων καὶ τῆς εἰς τοὺς τόπους τούτους, ἔνθα καὶ τὰ Πηγαῖα ἔκειντο ἀνάκτορα, συρροῆς βασιλέων, μεγιστάνων καὶ εὐπατριδῶν, τὰς ἡμέρας τῶν λαϊκῶν πανηγύρεων καὶ τῶν παντοίων τελετῶν, διεδέχοντο ἡμέραι καταστροφῆς καὶ ἐρημώσεως, καὶ τἀνάπαλιν, ἐπῆλθον δὲ καὶ χρόνοι, καθ' οὓς ἔπαυσαν καὶ ἡ ἱεροπρέπεια καὶ ἡ συρροὴ προσκυνητῶν, καὶ ἔντασις μόνον ἐπεκράτησεν ἀλληλοσυγκρουομένων συγκινήσεων ἀνὰ μέσον τῶν διαρρυσάντων αἰώνων. Ἐπὶ τέλους νεκρικὸς ἐκάλυψε τὰ πάντα πέπλος, τὰ πάντα κατὰ τὸν πατριάρχην Κωνστάντιον ἐγένοντο τέρας ἀλλοιώσεως, καὶ μόνον τὸ ζωήρρυτον τῆς Πηγῆς νάμα ἐξηκολούθει νὰ ἀναβλύζῃ ἀψοφητί, ἐπισκιαζόμενον ἀοράτως ὑπὸ τῆς Θείας χάριτος. Παρετάθη ἡ λύσις αὕτη τῆς συνεχείας ἐπὶ μακρόν, μόλις δὲ μετὰ διάστημα τριακοσίων ὅλων ἐνιαυτῶν, ἤτοι τῷ 1727, ὁ τότε μητροπολίτης Δέρκων Νικόδημος, εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ὁποίου ὑπήγετο τὸ μέρος, πολλούς τε καὶ ἄλλους ἐπισκευάσας τῆς ἐπαρχίας του ναούς, κατώρθωσε νὰ ἀνεγείρῃ καὶ μικρὸν ναΐσκον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ τέσσαρα κελλία, καὶ μετὰ μακρὰν σιγὴν ἐπανελήφθησαν οἱ ἑσπερινοί, οἱ ὄρθροι καὶ αἱ λειτουργίαι, καὶ ἤρξατο αὖθις ἡ συρροὴ τοῦ εὐλαβοῦς πλήθους.

❊

Ἡ ἱστορία τῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς διῆλθε διὰ τῶν αὐτῶν περίπου δοκιμασιῶν καὶ κατὰ τὰς δύο περιόδους, εἰς ἃς δύναται νὰ ὑπαχθῇ· ἂν κατὰ τὴν πρώτην εἵμαρτο πρὸς τοῖς λοιποῖς παθήμασι νὰ μετατραπῇ ὑπὸ τῶν Λατίνων κατὰ τὴν Φραγκοκρατίαν εἰς ναὸν τοῦ δυτικοῦ δόγματος μετὰ πολλῶν καὶ ἄλλων ὀνομαστῶν ναῶν τῆς

πρωτευούσης, καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἄλλοι χριστιανοί, σύνοικοι οὗτοι, πολλάκις ἀπεπειράθησαν καὶ τὸ ἁγίασμα τοῦτο νὰ ἁρπάσωσι· τὸ ὅτι δὲ ἀπεσοβήθησαν αἱ ἐπιβουλαί των, ὀφείλεται τοῦτο καταλλήλοις μὲν τῶν ἁρμοδίων ἐνεργείαις, πρώτιστα δὲ καὶ κυριώτατα Σουλτανικοῖς θελήμασι καὶ προστάγμασιν.

Ὁ ζῆλος τῶν χριστιανῶν ὑπῆρξεν ἀδιάπτωτος, καὶ παρὰ πᾶσαν ἐκ τῶν κάτω δυσχέρειαν ἐνίοτε δὲν ἀπώκνουν παντάπασι νὰ συρρέωσιν εἰς τὸ πεφημισμένον ἁγίασμα, συνέβαινε δὲ ὄντως τότε καὶ εἰς ἀήθη νὰ ὑποβάλλωνται ὑπὸ τῶν θυρωρῶν καὶ τῶν φυλάκων κατὰ τὴν εἰς αὐτὸ εἴσοδον φορολογίαν, ἣν ἐπὶ τέλους θέσπισμα τοῦ Σουλτάνου Ἀχμὲτ τοῦ Γ' κατήργησεν.

Ἀποκατασταθείσης τῆς λειτουργίας τοῦ προσκυνήματος, ἐλήφθη συνάμα καὶ πρόνοια περὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ οἱ ἐπίτροποι, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ κυ-

Ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ψάλλων τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Β'

ριάρχου μητροπλίτου ἐκ προκρίτων τῶν συντεχνιῶν, διωρίζοντο συνοδικῶς, καὶ ἔκτοτε ἤρχισεν οὐ μόνον τάξις καὶ ἀκρίβεια νὰ παρατηρῆται, ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὴ εὐεξία· κούντως ἐπίζηλος καὶ σπουδαία. Εἶναι πράγματι παραδειγματικὴ ἡ φιλοτιμία καὶ ἡ ἀφοσίωσις, ἃς ἐπέδειξαν ἐν τῇ διευθύνσει τοῦ προσκυνήματος οἱ ἐκλεγόμενοι ἐπίτροποι· ὁ βλέπων τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας των, πάντας μὲν ἐκείνους μακαρίζει, εὔχεται δὲ τοιαύτης προνοίας νὰ τυγχάνωσι τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ αὐταπαρνήσεις ὁμοίαι πρὸς τὰς ἐκείνων νὰ μὴ ἀπολείπωσι τοὺς εἰς τὰ κοινὰ ὑπηρετοῦντας. Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας δὲ Γερασίμου τοῦ ἀπὸ Δέρκων ὁ Δέρκων Μακάριος ἐκχωρεῖ ἐν ἔτει 1794 τὴν Μονὴν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐν ἄλλοις λόγοις γίνεται αὕτη σταυροπηγιακή, καὶ ἀπὸ τοῦ 1795 αἱ πρόσοδοι αὐτῆς τε καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου ἀνευρεθείσης κατὰ τὸ 1727 ἁγίας Εἰκόνος καθιεροῦνται ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων.

⁂

Τελευταίαν κατερείπωσιν ἐπέπρωτο νὰ ὑποστῇ ἡ Μονὴ μετὰ ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἔτη ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεώς της ὡς σταυροπηγιακῆς· ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν ἐρείπωσιν εἰς τὸ ἁγίασμα ἐξηκολούθουν νὰ πορεύωνται οἱ χριστιανοί. Ἰδοὺ πῶς ἀφηγεῖται τὰ κατ' αὐτὸ ἐν ἔτει 1825 Σκαρλᾶτος ὁ Βυζάντιος· πορευθεὶς εἰς προσκύνησιν βαρυαλγῶς διηγεῖται ὅτι σωρὸν μόνον εὗρεν ἐρειπίων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἱστάμενον ἐν ὑπαίθρῳ τὸν ἱερέα καὶ ἀναγινώσκοντα τὴν παράκλησιν ὑπὲρ τῶν περισταμένων πιστῶν, ἐνῷ τὸ ζωήρρυτον τῆς πηγῆς νᾶμα ἐξηκολούθει νὰ ρέῃ ἀψοφητί, ἐπισκιαζόμενον ἀοράτως ὑπὸ τῆς θείας χάριτος. Ἡ κατάστασις αὕτη παρετάθη ἐπὶ δωδεκαετίαν, ὅτε ὕστατος πάντων κτίτωρ τοῦτε ναοῦ καὶ τοῦ ἁγιάσματος ἀναφαίνεται πατριάρχης θερμουργός, συνεπικούρους ἔχων τὴν μεγάλην εὐλάβειαν, τὸν ἀκοίμητον ζῆλον καὶ τὴν ἀκούραστον προθυμίαν τῶν χριστιανῶν του. Τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 1833, πατριαρχεύοντος Κωνσταντίου τοῦ Α', τοῦ ἀπὸ Σιναίου, κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος· αἱ ἐργασίαι ἐπεδιώχθησαν μετὰ ζήλου καὶ ἐγκαρτερήσεως, κλῆρος καὶ λαὸς ἐφιλοτιμήθησαν τίνι τρόπῳ νὰ κατασταθῇ ὁ ναὸς ἀντάξιος πρὸς τὸ αἴσθημα καὶ τοὺς πόθους τῶν χριστιανῶν, οὓς συνεκίνει τὸ τοσούτων ἀναμνήσεων μεστὸν τοῦτο χωρίον, καὶ μὲ τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο τῆς ἁμίλλης, τῆς προσηλώσεως εἰς τὰ καλὰ καὶ τῆς ἐθελοθυσίας, τὸ ὁποῖον διέκρινε τὴν γενεὰν τῶν πατέρων ἡμῶν, ἤχθη εἰς πέρας τὸ μέγα ἔργον ἐν διαστήματι πεντεκαίδεκα καὶ ἡμίσεως μηνῶν, καὶ τῇ 2 φεβρουαρίου τοῦ 1835, ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Κωνσταντίου τοῦ Β', ἐτελέσθησαν περιτρήτου πλήθους.

Κοινῇ συνεργίᾳ ἐκτίσθησαν τὰ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Μονῆς κελλία καὶ λοιπὰ οἰκήματα τοῦ προσωπικοῦ, ὡς καὶ ὁ περιβάλλων αὐτὴν τοῖχος. Ἐπὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν τούτου, ἄνω τῆς ἐξωτερικῆς θύρας, ὁρᾶται ἐντετειχισμένη μικρὰ πλάξ, φέρουσα ἀναγλύφως σταυρόν, καὶ ὑπ' αὐτὸν δύο ἀλεκτρυόνας ἐρίζοντας. Τούτους παράδοσις ἀμφιβόλου καὶ ἀπιθάνου κατ' ἐμὲ ἑρμηνείας ἐθέλει παριστῶντας τὰς ἔριδας τὰς ἐπακολουθησάσας κατὰ τάς, ὡς ἄνω ἐρρήθη, ἐπιβουλὰς πρὸς ἁρπαγὴν τοῦ ἁγιάσματος· ἐξέστω μοι ἀμφιβάλλειν καὶ παραδέχεσθαι μᾶλλον ὅτι ἡ ἐντείχισις τῆς ἐν λόγῳ πλακὸς ἐγένετο πιθανῶς ἄνευ καὶ πολλῆς προσπαθείας πρὸς τὸ ἔχειν διηκριβωμένον τὸν λόγον τῆς παρουσίας τῶν δύο ἀναγλύφων ἀλεκτρυόνων. Ἐχέτω ὑπ' ὄψει ὁ ἀναγνώστης ὅτι, ὡς ἐν πολλοῖς κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ συνετέλεσαν πρὸς ἰδιώταις καὶ συντεχνίαι καὶ συστήματα, οὕτω καὶ ὁ περιβάλλων τὴν Μονὴν τοῖχος ἐκτίσθη ἀναλώμασιν ἑνὸς συστήματος, καὶ ὅταν μάθῃ ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο ἦτο τὸ τῶν ὀρνιθοπωλῶν, ἴσως δυνηθῇ νὰ ἐξηγήσῃ εὐλόγως τὸ ἔμβλημα τῶν δύο ἀλεκτρυόνων.

Ὁ ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ τὸ ἁγίασμα κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς καὶ ὁ ἀρχαῖος θέσεως· μόνον αἱ διαστάσεις τῆς Μονῆς εἶναι μικραί, κατὰ τὰ λοιπὰ ναὸς καὶ ἁγίασμα ἀκολουθοῦσι τὰς αὐτὰς περίπου διατάξεις. Καὶ σήμερον ὁ ναὸς διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω, καὶ σήμερον τὸ ἁγίασμα φέρει τὴν αὐτὴν ἐσωτερικὴν διαίρεσιν, συνελόντι δ' εἰπεῖν ἐν πᾶσι σχεδὸν πολλὰ ἀπαντῶσι σημεῖα ὁμοιότητος πρὸς τὸ ἀρχαῖον προσκύνημα. Μονὴν ἀπετέλει λόγου χάριν τοῦτο ἄλλοτε μὲ ἡγούμενον καὶ μοναχούς, Μονὴν καὶ σήμερον μὲ προϊστάμενον καὶ πρεσβυτέριον· καθημερινῶς προσέτρεχον τότε εἰς τὸ ἁγίασμα οἱ εὐλαβεῖς προσκυνηταί, ζητοῦντες ἴασιν τῶν παθῶν αὐτῶν, καθημερινῶς προστρέχουσι καὶ σήμερον· εἶχε τότε τὰς πανηγυρικάς του ἡμέρας, τὰς ἔχει καὶ σήμερον· ἔβλεπον ἐπιτελούμενα ἐν αὐτῷ θαύματα, καὶ σήμερον βλέπουσι τοιαῦτα· βασιλικοὶ ἐπάτουν τότε εἰς αὐτὸ πόδες, βασιλικοὶ καὶ κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους ἐπάτησαν· τὸ τελετουργικὸν μέρος τὸ αὐτὸ τότε τε καὶ νῦν· τὸ ἁγίασμα ἐλαμβάνετο καὶ λαμβάνεται ὡς ἀλεξιτήριον παθῶν καὶ πόνων· ὁ ἱερὸς πηλὸς καὶ τότε καὶ νῦν ἐν χρήσει· καὶ ἐπὶ πᾶσι τὰ ἰχθύδια,

ἐξ ὧν ἡ κοινὴ κλῆσις καὶ τὰ ὁποῖα μόνον κατὰ τὸν ἀριθμὸν διαφέρουσιν, ὀλιγώτερα ὄντα τῶν ἄλλοτε νῦν.

Ἤδη ὁ ναὸς καὶ τὸ ἁγίασμα ἀνοίγουσι παρηγόρως τὰς πύλας αὐτῶν εἰς τοὺς πιστούς· ἐξακολουθοῦσι μετὰ τάξεως ἀπαρεγκλίτου οἱ ὄρθροι, αἱ λειτουργίαι, οἱ ἑσπερινοὶ καὶ αἱ παρακλήσεις, καὶ ἡ φήμη, ἀδιάπαυστος οὖσα, ἀδιάκοπον καθιστᾷ τὴν συρροὴν τῶν εὐλαβῶν χριστιανῶν. Εἷς ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων τούτων προσκυνητῶν ἀφῆκε τοῖς μεταγενεστέροις τὰς ἐντυπώσεις του· εἶναι ὁ εὐσεβὴς συγγραφεὺς τῆς *Κωνσταντινουπόλεως*, ὁ ἀοίδιμος Σκαρλᾶτος Βυζάντιος, αἱ δὲ ἐντυπώσεις αὗται εἶναι ὅλως ἀλλοῖαι τῇ φορᾷ ταύτῃ. «..... Καὶ ἐπανελθὼν πάλιν (τῷ 1849), λευκοπώγων ἤδη, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ μέρος, εὗρον τὸ αὐτὸ σκιερὸν καὶ βαθύκομον δάσος καὶ τὴν πηγὴν προϊοῦσαν ἀθόρυβον καὶ πραεῖαν· ἀλλ' ἀντὶ τῶν ἐρειπίων εἶδον ναὸν μεγαλοπρεπῆ, μαρμάρων καὶ κιόνων καὶ κοσμημάτων λαμπρότητα, εὐκοσμίαν ἐν πᾶσι καὶ περὶ πάντα, καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι οἱ λίθοι οὗτοι παρεχωρήθησαν κατ' ἄδειαν τῶν κρατούντων, δὲν ἠδυνήθην νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου. Ἀλλὰ τὰ δάκρυα ταῦτα ἦσαν δάκρυα χαρᾶς, κατανύξεως, ἐθνικῆς συμπαθείας. Καὶ λαβὼν τὸ χαρτοφυλάκιόν μου ἐσημείωσα εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου τούτου· Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου».

Τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

Οἷος ὁρᾶται σήμερον ὁ ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μετὰ τοῦ πανευφήμου ἁγιάσματος, ἀποτελεῖ ἕνα τῶν παγκάλων ναῶν μας, τὸν περικαλλέστατον καὶ λαμπρότατον μάλιστα μετὰ τὸν πρὸ ἑπταετίας γενόμενον ἐσωτερικὸν ἐξωραϊσμόν, ὃν εἶχε καταστήσει ἐπιτακτικὸν ὁ σεισμὸς τοῦ 1894.

⁂

Ἀπὸ τοῦ 1727 καὶ ἐντεῦθεν τῶν τῆς Μονῆς πραγμάτων προΐσταντο ἱερεῖς, συνεπικούρους ἔχοντες ἐπιτρόπους ἐκ τῶν προκρίτων διαφόρων συντεχνιῶν, πέντε δὲ τοιούτων προεστώτων τὰ ὀνόματα ἀπαντῶσιν ἐν τῷ Βιβλίῳ τοῦ Πατρὸς Εὐγενίου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1790· οἱ ἀπὸ τῆς τελευταίας ὅμως περιόδου, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1835, χρηματίσαντες εἶναι ὁ ἐκ Σίλλης τοῦ Ἰκονίου ἱερεὺς Σεραφεὶμ Χ" Ἀσλάνογλους, ὅστις εἶχε τὸ ἐξαίρετον εὐτύχημα νὰ δεξιωθῇ τὸν Σουλτάνον Μαχμούτ, ἀξιώσαντα νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ἅμα οἰκοδομηθέντα μέγαν ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς· τῷ 1840 διωρίσθη ὁ ἱερεὺς Χ" Ἀθανάσιος, κοινῶς γνωστὸς Χ" Παπᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ 1859 μέχρι τοῦ 1891 ἐχρημάτισε τοιοῦτος ὁ πατὴρ Εὐγένιος, φροντίσι τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη καὶ τὸ ἀξιόλογον βιβλίον ἡ *Ζωοδόχος Πηγή*, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐλέχθη. Ἐνταῦθα παύει τῶν ἱερατικῶν προεστώτων ἡ σειρά, καὶ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1891 διορίζεται ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος ὁ Ἀργυρουπόλεως Χαρίτων

(τὰ νῦν μητροπολίτης Μεσημβρίας)· μετὰ ἓν ἔτος, διαδέχεται αὐτὸν ὁ Λαμψάκου Γεννάδιος, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1893 διορίζεται ὁ Σβορνικίου Διονύσιος, καὶ τούτου ἀποθανόντος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1894, ὁ Λεύκης Πολύκαρπος, τὸν Ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, διατελέσας μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1900, ὅτε, προαχθέντα εἰς τὴν μητρόπολιν Ἐλασσῶνος, τὸν ἀκόλουθον μῆνα διεδέξατο ὁ μέχρι τῆς σήμερον ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος διατελῶν Ἀβύδου Νικόδημος.

Ὁ θυρωρὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ περιβόλου

Εἶναι δίκαιον νὰ ρηθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἐναμίλλως πρὸς τοὺς ἀρχιερατικῶς προϊσταμένους τῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ οἱ ἱερατικοὶ προεστῶτες ἀνεδείχθησαν ἐν τῇ ἐξυπηρετήσει τῶν τε πνευματικῶν καὶ τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τοῦ ἐξακούστου ἁγιάσματος, εἰς τὰς συνδεδυασμένας δὲ ἐνεργείας τῆς διοικούσης ἐφορίας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων καὶ τῶν διευθυνόντων τὰ τοῦ προσκυνήματος ὀφείλεται ἡ σήμερον παρατηρουμένη ἐπίζηλος θέσις αὐτοῦ καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ ἀρωγή του εἰς αὐτά. Ἐὰν αἱ δαπάναι τούτων προσέλαβον τεραστίαν αὔξησιν ἀναλόγως πρὸς τὴν καταπληκτικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰς αὐτὰ παρεχομένη χορηγία τῆς Μονῆς εἶναι τὰ μάλιστα σπουδαία, στρογγυλουμένη κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τὸ τέταρτον περίπου τῆς ὅλης δαπάνης. Ὀφείλει τις λοιπὸν διὰ τοῦτο νὰ ἀνομολογήσῃ ὅτι θεάρεστον ἐπετέλεσαν ἔργον οἱ μακαρίας μνήμης Δέρκων Μακάριος καὶ ὁ πατριάρχης Γεράσιμος ὁ ἀπὸ Δέρκων, ἐκεῖνος μὲν ἀποξενώσας τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ σπουδαίου προσκυνήματος, οὗτος δὲ τάξας τὰς προσόδους τούτου τε καὶ τῆς ἁγίας Εἰκόνος ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων.

*

Κατ' ἀρχαῖον ἔθος, ἢ κοτὰ τὸ ἀρχαῖον τυπικὸν τῆς Μονῆς, καθ' ἑκάστην τελοῦνται ἐν αὐτῇ παρακλήσεις ὑπὲρ τῶν προσερχομένων προσκυνητῶν, ἑσπερινοί, ὄρθροι καὶ λειτουργίαι συνήθως ἐν τῷ ἁγιάσματι καὶ δὶς τῆς ἑβδομάδος κατὰ Παρασκευὴν καὶ Κυριακὴν καὶ ἐν ἐπισήμοις ἑορταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ, ἐκτὸς δὲ τῶν πανηγυρικῶν ἡμερῶν τετράκις τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἤτοι τῆς Παρασκευῆς τῆς Διακαινησίμου, πανηγυριζομένης ἀπὸ τοῦ 1864, τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς λειτουργίας τελουμένης συνήθως τῇ πρώτῃ Κυριακῇ μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ὑπὲρ τῶν εὐεργετῶν, ὑπὲρ τῶν δωρητῶν καὶ συνδρομητῶν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, καὶ τῆς 14 Σεπτεμβρίου ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, καὶ κατὰ τὴν πρώτην Παρασκευὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ τὴν Παρασκευὴν τοῦ Ἀκαθίστου Ὕμνου οἱ εὐλαβεῖς χριστιανοὶ προσέρχονται καὶ ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων τῆς πρωτευούσης διὰ νὰ ἀκούσωσι τοὺς Χαιρετισμοὺς τῆς Παναγίας, ἀποτελοῦσι δὲ καὶ αἱ δύο αὗται ἡμέραι λόγῳ συρροῆς πλήθους ἡμέρας πανηγυρικάς. Ἐν γένει δ' εἰπεῖν οὐδεμία παρέρχεται ἡμέρα χωρὶς προσκυνητῶν, τοῦτο δ' ἐξηγεῖ ἴσως ὅτι εἰς τὴν μεγάλην τάξιν τοῦ εὐλαβοῦς τῆς πρωτευούσης χριστιανικοῦ λαοῦ ἡ Βαλουκλιώτισσα ἀποτελεῖ τὸ ἴνδαλμα τῆς θρησκευτικῆς αὐτοῦ ὀντότητος καὶ τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων.

ΖΑΝΟΣ ΓΡ. ΒΑΣΙΛΑΡΟΣ

ΠΡΟΧΕΙΡΟΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἱδρύσεως εἰδικῶν ***Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν,*** καταρτιζουσῶν ἔν τε τῇ ἐγκυκλίῳ παιδεύσει καὶ ἐν τῇ σπουδῇ καὶ μελέτῃ τῶν ἱερῶν λόγων, καθίστατο παρ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος ὁσημέραι ἐμφανής, ἐνιαχοῦ δὲ ὁ κοινὸς οὗτος ὑπὲρ τῆς μορφώσεως τοῦ κλήρου πόθος καὶ ἐπληροῦτο ἀτελῶς, ὡς ἐν Κερκύρᾳ, ἔνθα ἱδρύθη τὸ πρῶτον ***Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον.*** Ὁ πρῶτος ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ ὁ ἀναλαβὼν νὰ πληρώσῃ τὴν ἀνάγκην ταύτην εἶναι ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ ΣΤ΄, συστήσας ἐν Φαναρίῳ πρὸ τοῦ Πατριαρχείου τὴν πρώτην ***Θεολογικὴν Σχολὴν*** ἐξ ἀφορμῆς τῆς Καϊρικῆς πλάνης. Ἐπειδὴ δῆλα δὴ πολλοὶ σπουδάζοντες παρὰ τῷ ἐν Ἀνδρῳ διδασκάλῳ Καΐρῃ ἀπέβαινον ὀπαδοὶ τοῦ Θεοσεβισμοῦ, ὁ Γρηγόριος κατήρτισε τῷ 1839 ὑπὸ Βαρθολομαῖον τὸν Κουτλουμουσιανὸν τὴν Σχολὴν ταύτην καὶ χάριν τῶν ἱεροδιακόνων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούντων Ἀρχιερέων, καὶ κυρίως ὅπως ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν πάτριον πίστιν τοὺς λωβηθέντας ὑπὸ τῶν Καϊρικῶν διδαγμάτων. Ἀλλ' ἡ στοιχειώδης αὕτη ***Θεολογικὴ Σχολὴ*** ἐπὶ ἓν ἔτος διατηρηθεῖσα διελύθη «διά τε τὸ ἀκατάλληλον τοῦ μέρους», καὶ κυρίως «διὰ τὸ ἀφαυρὸν τῶν πόρων» (ὅρα Σιγίλλιον Μελετίου, ἐκδοθὲν τῷ 1845). Τὰ δύο δὲ ταῦτα κωλύματα σπουδάζων νὰ ἄρῃ ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Δ΄ ἀνῳκοδόμησε μέν, καὶ ἐξ ἰδίων δαπανήσας, τῷ 1843 ἐπὶ μαγευτικοῦ λόφου τὴν ἐν Χάλκῃ Μονὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὴν ὑπὸ πυρὸς καὶ σεισμοῦ ἐρειπωθεῖσαν, προορίζων αὐτὴν εἰς ***Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον,*** τὸ δὲ ἐπιὸν ἔτος καθορίσας συνοδικῶς τὴν ἐτησίαν ὑπὲρ τοῦ Φροντιστηρίου καταβολὴν τῶν Ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τὸ ποσὸν τῶν 145,000 γροσίων ἀνερχομένην, κατεβάλετο τοὺς μονίμους καὶ κυριωτάτους πόρους, ἐξ ὧν συντηρεῖται μέχρις ἡμῶν ἡ εἰρημένη Σχολή. Οὕτω δέ, τελεσθέντων τῇ 13 Σεπτεμβρίου τοῦ 1844 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου τῶν ἐγκαινίων τῆς Μονῆς, ἐγένετο τῇ 9ῃ Ὀκτωβρίου καὶ ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων, συστάσει τοῦ Μεγάλου Οἰκονόμου, ἀποδειχθέντος Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κωνσταντίνου Τυπάλδου τοῦ ἐφεξῆς Μητροπολίτου Σταυροπόλεως. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔτος ἦν ἔτος προπαρασκευῆς ἅμα καὶ συγκροτή-

σεως. Τὸ δὲ ἐπιὸν ἔτος ἐπὶ Πατριάρχου Μελετίου ἐξεδόθη καὶ ὁ πρῶτος τοῦ καθιδρύματος ὀργανισμός. Κατὰ τὸν στοιχειώδη τοῦτον ὀργανισμὸν ἡ Σχολὴ σκοποῦσα τὴν τῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου ἐκπαίδευσιν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν διοικεῖται μὲν ὑπὸ ἐπιτροπῆς διμελοῦς ἢ τριμελοῦς Ἀρχιερέων, ἀντιπροσωπευόντων τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, διευθύνεται δὲ ὑπὸ Σχολάρχου «ἐπαγρυπνοῦντος ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν νόμων» (Κεφ. 15). Παραλαμβάνονται ἐν αὐτῇ μαθηταὶ μεμαρτυρημένης χρηστότητος, ἡλικίας 18—20 ἐτῶν, πλὴν τῶν ἤδη ἱερωθέντων, γινομένων δεκτῶν καὶ ἐν πρεσβυτέρᾳ ἡλικίᾳ,

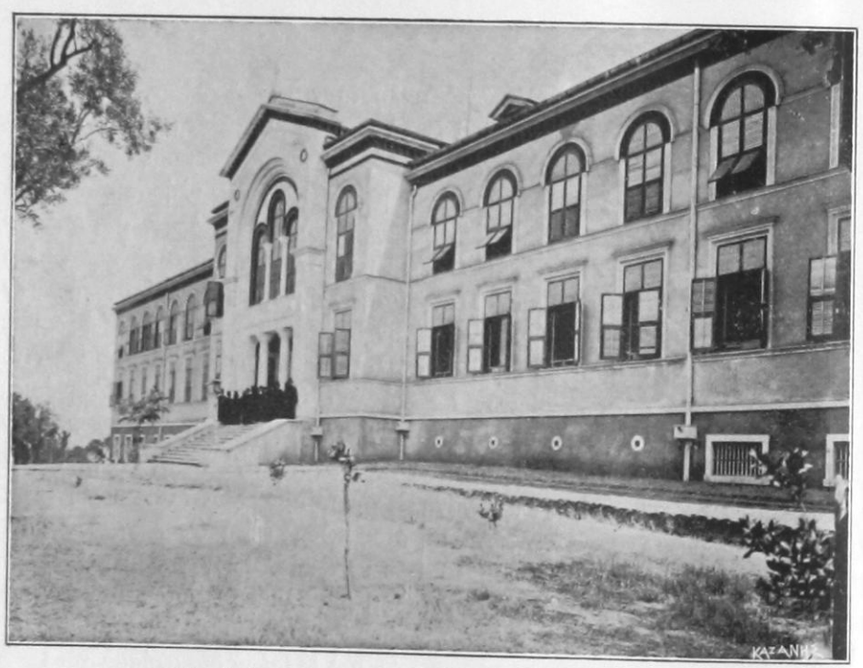

Κυρία ἄποψις τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀνεγερθείσης δαπάναις Π. Στεφάνοβικ

κεκτημένοι τὴν πρώτην τῶν Ἑλληνικῶν λεγομένων Σχολείων μόρφωσιν καὶ «σκοπὸν ἔχοντες τοῦ ἱερατεῦσαι». Ἔχουσι δὲ οἱ μαθηταὶ τὰ πάντα παρὰ τῆς Σχολῆς δωρεάν, πλὴν ἐνδυμάτων καὶ βιβλίων[1].

1. Τὴν δαπάνην ταύτην ἀνελάμβανε συνήθως ὁ ἐγγυητὴς τοῦ ἱεροσπουδαστοῦ Ἀρχιερεύς, ἐν δὲ τοῖς ἀρχαιοτέροις τῆς Σχολῆς χρόνοις οὐ μόνον οἱ μαθηταὶ ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπότροφοι Ἀρχιερέων, ἀλλὰ καὶ εἷς Ἀρχιερεὺς εἶχε πολλάκις καὶ δύο καὶ πλείονας ὑποτρόφους. Τὴν σήμερον σπανίζουσιν οἱ ὑπότροφοι Ἀρχιερέων, οἱ δὲ πλεῖστοι συντηροῦνται ἰδίᾳ δαπάνῃ, ὀλίγοι δέ τινες καὶ ἐκ κληροδοτημάτων ἢ ὑπὸ Κοινοτήτων καὶ Μονῶν.

Προσάγουσι δὲ ἐγγυητὴν ἀξιόχρεων τῆς προθέσεως αὐτῶν, ὑποχρεούμενον νὰ ἀποζημιώσῃ τὴν Σχολήν, ἀποτίων τὴν διὰ τὸν ὑπότροφον αὐτοῦ γενομένην δαπάνην, ἐὰν οὗτος ἀποπεμφθῇ τῆς Σχολῆς ἢ μεταμεληθεὶς ἀποχωρήσῃ πρὸ τοῦ τέλους. Ἡ περίοδος τῶν μαθημάτων εἶναι τριετής, περαινομένη κατὰ τὸ ἑξῆς πρόγραμμα:

Ἔτος Α΄. — Γλῶσσα Ἑλληνική. Λογογράφοι καὶ πλήρης διδασκαλία τῶν γραμματικῶν κανόνων. Γλῶσσα Λατινική. Λογογράφοι. Στοιχεῖα μαθηματικῆς. Γεωγραφία. Γενικὴ Ἱστορία. Φιλοσοφία. Ἱερὰ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Δογματικὴ Θεολογία.

Ἔτος Β΄. — Ἑλληνικὴ Φιλολογία. Ποιηταί, γυμνάσματα συνθέσεως. Λογογραφικὰ καὶ ποιητικά. Γλῶσσα Λατινική, Ποιηταί. Στοιχεῖα Φυσικῆς. Συνέχεια καὶ τέλος τῶν τῆς Μαθηματικῆς στοιχείων. Ἁγιογραφικὴ Ἀρχαιολογία. Ἱερὰ Ἑρμηνευτικὴ καὶ Ἐξηγητική. Ἠθικὴ Θεολογία.

Ἔτος Γ΄. — Κανονικὸν Δίκαιον ἤτοι Ἐκκλησιαστικόν. Ἱστορία τῆς Θεολογίας καὶ Πατρολογία, εἴτουν σπουδὴ φιλολογικὴ καὶ θεολογικὴ περὶ τοὺς θείους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Ποιμαντικὴ Θεολογία ἤτοι διδακτική, κατηχητική, ὁμιλητική, εἴτουν Ἐκκλησιαστικὴ ρητορικὴ καὶ Λειτουργική. Γυμνάσματα ὁμιλητικὰ ἐπ᾽ ἄμβωνος[1].

Τὸ προσωπικὸν ἅπαν ἀποτελεῖται μόνον ἐκ τέκνων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δίαιτα εἶναι μοναστηριακὴ καὶ δὴ κοινοβιακή, ὁριζομένου ὅπως οἱ πάντες καὶ δὴ καὶ οἱ καθηγηταὶ ἐνοικῶσιν ἐν τῇ Σχολῇ, ὄντες, εἰ δυνατόν, κληρικοὶ οἱ πάντες, πάντως δὲ οἱ τῆς Θεολογίας, καὶ διαιτῶνται ἐν τῇ κοινῇ τραπέζῃ καὶ ἑσπέρας καὶ μεσημβρίας, ὁπότε ἀναγινώσκονται καὶ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία κατὰ τὸ ἐν ταῖς ἱεραῖς Μοναῖς ἔθος. Τὴν οὕτω συστᾶσαν ***Θεολογικὴν τῆς Χάλκης Σχολὴν*** περιέβαλεν ἀμέσως δι᾽ ἀμερίστου στοργῆς καὶ φίλτρου ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία[2], χάρις δὲ εἰς τὰς ἐνδελεχεῖς αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Σχολῆς μερίμνας θεραπεύονται αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι, εἰς ἃς οὕτως ἢ ἄλλως περιίσταται τὸ κατάστημα, ἡ δὲ Σχολὴ ὑπερπηδῶσα πᾶν ἀνιαρὸν συνάντημα ἐπηύξησε μὲν καὶ ἐπαυξάνει τοὺς πόρους αὐτῆς, ἐκρατύνθη δὲ καὶ ἐπαγιώθη στενῶς συνδεθεῖσα πρὸς τὴν ζωὴν τῆς καθ᾽ ἡμᾶς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, καὶ ἀποβᾶσα οὕτω τὸ σέμνωμα τῆς συντηρούσης αὐτὴν ἱεραρχίας. Καὶ αἱ μὲν πρόσοδοι τῆς Σχολῆς, αἱ τὸ πρῶτον εἰς 150,000 ὑπολογισθεῖσαι, προσηύξησαν ἐφεξῆς σπουδαίως, πλείω μὲν χορηγούσης τῆς ἱεραρχίας, χορηγούντων δὲ καὶ τῶν ἱερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀνὰ 15 γρόσια ἐτησίως, τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας 2000 ρούβλια ἀπὸ τοῦ 1859, τῶν ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ

1. Ἐν καιρῷ θέλουσιν ἐφεξῆς προστεθῆ καὶ τὰ μαθήματα τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης (τῆς ἱερᾶς), τῆς Ἀραβικῆς, τῆς Ἀρμενικῆς, τῆς Σλαβωνικῆς καὶ μιᾶς τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

2. Ἐν τῇ Μονῇ ἀπὸ τοῦ 1872 τελεῖται μεγαλοπρεπὴς Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ λειτουργία κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν διπλωμάτων.

μητροπόλεων, τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ Μονῶν ἀνὰ 500 εἰκοσάφραγκα[1], Σταυροπηγιακῶν τινων Μονῶν εἰς τὴν Σχολὴν προσαρτηθεισῶν, συντρεχόντων δὲ καὶ τῶν ὁμογενῶν ἐκτάκτως[2]. Οὕτω δὲ καλύπτονται μὲν αἱ ἐτήσιοι τῆς Σχολῆς δαπάναι αἱ εἰς 500,000 γρόσια τανῦν ἀνερχόμεναι, ἐσχηματίσθη δὲ καὶ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον οὐκ εὐκαταφρόνητον, προσαυξάνον ἐκ τῶν εἰς αὐτὸ προστιθεμένων τόκων[3].

Τὸ δὲ οἰκοδόμημα τῆς Σχολῆς ηὐρύνθη, κτισθείσης μὲν ἐνωρὶς περικαλλοῦς Βιβλιοθήκης, κτισθείσης δὲ τῷ 1869 καὶ τῆς βορείου πλευρᾶς διὰ δαπάνης γροσίων 165,000 περίπου καὶ εἶτα τῷ 1880 καὶ χωριστοῦ Ἑστιατορίου. Τῷ 1890—1892 κατηδαφίσθησαν ἡ νότιος καὶ ἡ δυτικὴ πλευρά, αἵτινες ὡς ξύλιναι ἔχρηζον ἐκίστοτε δαπανηρᾶς ἐπιδιορθώσεως, καὶ ἀντ' αὐτῶν ᾠκοδομήθησαν λίθιναι διὰ δαπάνης 7,800 λιρῶν ὀθωμανικῶν.

Ὅτε δὲ ὁ τῇ 28ῃ Ἰουνίου 1894 συμβὰς σεισμὸς κατέστρεψε πρὸς τῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ τὰς πλευρὰς ταύτας, ὁ μακαρίτης Παῦλος Στεφάνοβικ ἐκ τῶν ἐρειπίων ἀνήγειρε τὸ ἤδη περικαλλὲς καὶ περίοπτον τῆς Σχολῆς καθίδρυμα, περὶ τὰς 25,000 λίρας δαπανήσας, γενόμενος οὕτω ὁ μέγιστος τῆς Σχολῆς εὐεργέτης, αἱ δὲ πρὸς ἀνοικοδόμησιν αὐτῆς γενόμεναι συνδρομαὶ ἀπετέλεσαν τὸ μνημονευθὲν ἀποθεματικὸν τῆς Σχολῆς κεφάλαιον. Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ στοιχειώδης ὀργανισμὸς τοῦ 1845 ποῦ μὲν συνεπληρώθη καὶ διεσαφήθη, ποῦ δὲ μετερρυθμίσθη σοβαρῶς κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ χρόνου καὶ τῶν περιστάσεων. Οὕτω δὲ προῆλθον οἱ Κανονισμοὶ τοῦ 1853, τοῦ 1857, τοῦ 1867, τοῦ 1874, διατάξεις τινὲς περὶ ἐξετάσεων τῷ 1880, μεταβολαὶ τοῦ προγράμματος τῷ 1882 καὶ ἐφεξῆς ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν Ἀνθίμου τοῦ Ζ΄ καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄, καὶ τέλος ὁ τανῦν ἰσχύων Κανονισμός, ὅστις μακρὰν τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς περιπετείας ἔχων, τέλος μελετηθεὶς καὶ τροποποιηθεὶς ὑπὸ ἐπιτροπείας, ἀποτελουμένης ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν Διδυμοτείχου, Καλλιουπόλεως, Σάρδεων καὶ Σταυρουπόλεως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβασμ. Ἁγίου Ἐφέσου, περιεβλήθη εἶτα τὸ κῦρος τῆς Ἱ. Συνόδου. Ἐκ τῶν νόμων τούτων οἱ μὲν τοῦ

1. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἐχορηγεῖτο ἀπὸ τοῦ 1882 ἄχρι τοῦ 1890· ἔκτοτε ἡ χορηγία ἔπαυσε δυστυχῶς.

2. Σπουδαῖα ποσὰ ἐχορήγησαν εἰς τὴν Σχολὴν Ἰωακεὶμ ὁ Β΄ 2500 λίρας, ὁ Ἀρχιμ. Χρύσανθος ὁ Βατοπεδινὸς 500 λίρας, ὁ Χαριτωνίδης ὁμοίως 2500 τῷ 1894, καὶ οἱ ἀείμνηστοι Γ. Ζαρίφης, Ζαφειρόπουλος καὶ Ζωγράφος ἀνὰ 200 λίρας.

3. Κατὰ τὸ 13ον ἄρθρον τοῦ ἐν ἰσχύι Ὀργανισμοῦ «πόροι τῆς Σχολῆς εἰσι: α') Τὸ ἀποθεματικὸν αὐτῆς κεφάλαιον. β') Αἱ κεκανονισμέναι ἐτήσιαι δόσεις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τῶν ἱερέων. γ') *Τὰ φιλότιμα* τῆς Ἐκλογῆς καὶ μεταθέσεως τῶν Ἀρχιερέων. δ.) Αἱ ἐκ τῶν προσηρτημένων αὐτῇ ἱερῶν Μονῶν καὶ τῶν ἄλλων αὐτῆς κτημάτων πρόσοδοι. ε') Ἐτησία προσφορὰ τῆς Ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας. ς') Χορηγία τῶν ἐν Ἐρζεγοβίνῃ καὶ Βοσνίᾳ ἱερῶν Μητροπόλεων. ζ') Οἱ τόκοι κληροδοτημάτων, καὶ η') διάφορα ἄλλα εἰσοδήματα, προερχόμενα ἐξ εἰσπράξεων Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου, Παγκαρίου Ἱεροῦ Ναοῦ κτλ.»

1857 καὶ τοῦ 1874 εἶναι κατ' οὐσίαν ἀνατυπώσεις τῶν προηγουμένων, ἄξιοι δὲ σπουδῆς διὰ τὴν ἱστορικὴν τῆς Σχολῆς ἀνέλιξιν εἶναι οἱ Κανονισμοὶ τοῦ 1853, τοῦ 1867 καὶ τοῦ 1903, ὅπως καὶ αἱ ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, Ἀνθίμου τοῦ Ζ΄ καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ μεταρρυθμίσεις τοῦ προγράμματος καὶ τῶν ἐξετάσεων. Ἐπισκοπῶν τις τὴν κατὰ τοὺς νόμους τούτους πορείαν τῆς Σχολῆς παρατηρεῖ ὅτι ἡ μὲν βάσις τῆς Σχολῆς, ἤτοι ὁ ἐν Κοινοβίῳ καταρτισμὸς τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς Γυμνασιακῆς καὶ τῆς Θεολογικῆς παιδεύσεως, παραμένει ἡ αὐτή, αἱ δὲ συμπληρώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις, πλὴν τινων εἰς δευτερεύοντα ἀναφερομένων, εἶναι κυρίως ἐκπαιδευτικαί, εἰς τὸ πρόγραμμα, τὰς ἐξετάσεις, τοὺς καθηγητὰς καὶ τὴν διδασκαλίαν ἀφορῶσαι.

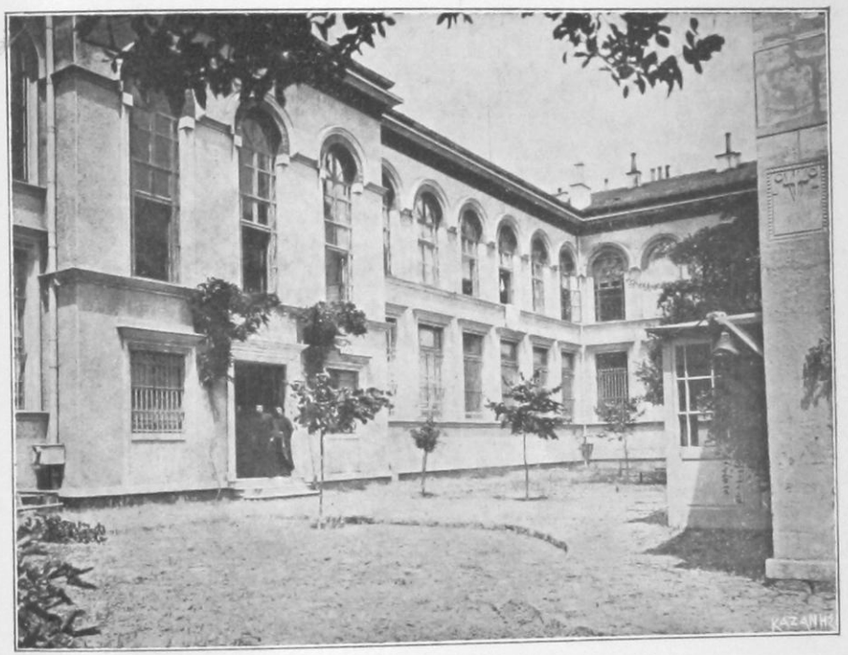

Ἑτέρα ἄποψις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς

Σημείωσις. Ἀξιοσημείωτα ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης εἶναι τὰ ἑξῆς: Οἱ ἀπόφοιτοι δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἴτε εἰς τὸν ἔγγαμον εἴτε εἰς τὸν ἄγαμον κλῆρον, τοῦθ' ὅπερ ἐν τῇ πράξει τέως κρατοῦν θεσπίζει ὁ νόμος τοῦ 1903 (ἄρθρ. 176). Οἱ μὴ ἱερωθέντες ἀπόφοιτοι λαμβάνουσιν ἐξερχόμενοι μόνον ἀποδεικτικὸν (Κανον. τοῦ 1853), ὅπερ καταργοῦσιν οἱ ἐφεξῆς Κανονισμοί, ἐν ᾧ ὁ τοῦ 1903 καθορίζει, ὅπως παρέχηται τὸ τοιοῦτον ἀποδεικτικὸν μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ἀποζημιώσεως (ἄρθρ. 175). Ἡ δὲ ἀποζημίωσις τῶν μὴ ἱερωθέντων ἀποφοίτων ὁρίζεται εἰς 2500 γρ. κατ' ἔτος, καταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐγγυητοῦ, ὁπόταν οἱ ἀποφοιτήσαντες δὲν ἱερωθῶσιν ἐντὸς διετίας (Κανον. τοῦ 1853, Κεφ. 6,

ἄρθρ. 8), εἶτα εἰς 25 λίρας κατ' ἔτος (Κανον. τοῦ 1857, Κεφ. 6, ἄρθρ. 8) καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ 1867 καταβιβάζεται εἰς 15 λίρας κατ' ἔτος. Ἐν ᾧ δὲ οἱ ἐφεξῆς Κανονισμοὶ κατήργησαν τὴν προθεσμίαν ταύτην τῆς διετίας σημειοῦντες γενικῶς ὅτι ὁ ἐγγυητὴς ἀποζημιοῖ τὴν Σχολήν, ὅταν ὁ ἀποφοιτήσας δὲν θέλῃ νὰ χειροτονηθῇ, καίτερ εἰς τὴν κανονικὴν ἡλικίαν φθάσας, ὁ νόμος τοῦ 1903 ὁρίζει ὅπως ἡ ἀποζημίωσις πληρώνηται μετὰ πάροδον ὀκταετίας ἀπὸ τῆς ἀποφοιτήσεως (ἄρθρ. 175).

Καὶ ἡ μὲν περίοδος τῶν μαθημάτων ἀπὸ τριετοῦς τῷ 1853 γίνεται ἑπταετής, εὐρυνομένου μὲν τοῦ κύκλου τῆς Θεολογίας, καταρτιζομένης δὲ τῆς Σχολῆς εἰς πλήρες Γυμνάσιον, διὸ καὶ ἀνεγνωρίσθη ἐνωρὶς ὑπὸ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Πανεπιστημίου, ὁ δὲ περὶ ἱεροκηρύκων νόμος τοῦ 1878 ἐξισοῖ τοὺς ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς πρὸς τοὺς προλύτας τῆς Θεολογίας, ὅπως καὶ τὸ περὶ συναγωνισμοῦ ἐφημερίων καὶ νεωκόρων τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων Βασιλικὸν Διάταγμα. Οὕτω διαπτύσσεται ὁ πρῶτος στοιχειώδης τῶν μαθημάτων κύκλος εἰς τὸ ἑξῆς διάγραμμα:

«***Μαθήματα τοῦ Α΄ ἔτους.*** α΄) Ἱερὰ Κατήχησις κατὰ πᾶσαν Κυριακήν. β΄) Ἱερὰ Ἱστορία. γ΄) Ἑλληνικὴ γλῶσσα (Μέγας Βασίλειος, Ξενοφῶν, Ἰσοκράτης, Πλούταρχος, Λυσίας, Λυκοῦργος) μετὰ Συντακτικοῦ καὶ θεματογραφίας. δ΄) Γαλλικὴ γλῶσσα (στοιχειώδη μαθήματα Γραμματικῆς, τεχνολογικόν). ε΄) Τουρκικὴ γλῶσσα. ς΄) Ἀριθμητική. ζ΄) Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν (Στιχηραρικὸν καὶ Εἱρμολογικόν).

Μαθήματα τοῦ Β΄ ἔτους. α΄) Ἐκστήθισις ἐκ τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῶν Ἁγίων Γραφῶν κατὰ πᾶσαν Κυριακήν. β΄) Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ συνθετικὸν μετὰ θεματογραφίας (Γρηγόριος Θεολόγος, Συνέσιος, Δημοσθένης, Αἰσχίνης, Πλάτων). γ΄) Λατινικὴ γλῶσσα (Γραμματική, στοιχειώδη μαθήματα, Κορνήλιος). δ΄) Γαλλικὴ γλῶσσα (Συντακτικόν). ε΄) Τουρκικὴ γλῶσσα. ς΄) Γεωμετρία. ζ΄) Μαθηματικὴ καὶ Φυσικὴ Γεωγραφία καὶ Χρονολογία. η΄) Πολιτικὴ Ἱστορία (ἀρχαία). θ΄) Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ καθ' ἑκάστην Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν (Παπαδικόν). ι΄) Συνθέσεις ἁπλαῖ (βιογραφίαι, περιγραφαὶ καὶ ἠθικοὶ χαρακτῆρες).

Μαθήματα τοῦ Γ΄ ἔτους. α΄) Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. β΄) Ἑλληνικὴ φιλολογία (Ἡρόδοτος, Θουκυδίδης). γ΄) Λατινικὴ γλῶσσα (Καῖσαρ, Κυπριανὸς καὶ Ἀμβρόσιος). δ΄) Γαλλικὴ φιλολογία (ποιηταί). ε΄) Σλαβωνικὴ γλῶσσα (στοιχειώδη μαθήματα, τεχνολογικόν). ς΄) Τουρκικὴ γλῶσσα. ζ΄) Ἄλγεβρα. η΄) Πολιτικὴ Ἱστορία (μέση καὶ νεωτέρα). θ΄) Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καθ' ἑκάστην Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν (καλοφωνικόν, θεωρία καὶ ἱστορία τῆς μουσικῆς). ι΄) Ἑλληνικαὶ συνθέσεις (τύποι ἐπιστολῶν).

Μαθήματα τοῦ Δ΄ ἔτους. α΄) Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (συνέχεια). β΄) Στοιχεῖα φιλοσοφίας (Ἀνθρωπολογία, Ψυχολογία καὶ Λογική). γ΄) Ἑλληνικὴ φιλολογία, ποιηταὶ (Ὅμηρος, Εὐριπίδης, Θεόκριτος) καὶ ἔπη Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. δ΄) Μετρική. ε΄) Λατινικὴ φιλολογία (Κικέρων, Τερτυλλιανός, Ἱερώνυμος, Σαλούστιος, Τάκιτος μετὰ θεματογραφίας). ς΄) Σλαβωνικὴ γλῶσσα

(Μεταφράσεις τῶν Θείων Πατέρων, συντακτικόν). ζ΄) Τουρκικὴ γλῶσσα. η΄) Στοιχεῖα πειραματικῆς φυσικῆς. θ΄) Συνθέσεις Ἑλληνικαὶ (ρητορικὰ προγυμνάσματα).

Μαθήματα τοῦ Ε΄ ἔτους. α΄) Δογματικὴ θεολογία. β΄) Φιλοσοφία (Ἠθική, Φυσικὴ θεολογία καὶ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας). γ΄) Ἑλληνικὴ φιλολογία, Ποιηταὶ (Σοφοκλῆς, Αἰσχύλος, Πίνδαρος, θεωρία ποιήσεως). δ΄) Λατινικὴ φιλολογία (Πεζογράφοι, Αὐγουστῖνος. Ποιηταί, Βιργίλιος, Ὁράτιος, Ὀβίδιος). ε΄) Σλαβωνικὴ φιλολογία, (πεζογράφοι καὶ ἱστορία τῆς Σλαβωνικῆς

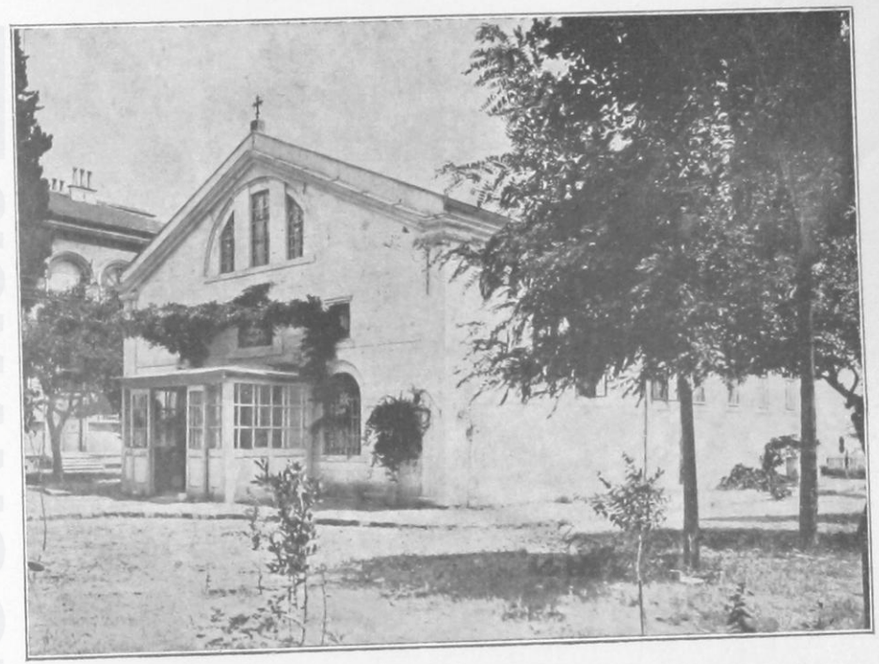

Ὁ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ ἱερὸς Ναὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος

φιλολογίας). ς΄) Ρητορική. ζ΄) Ἁγιογραφικὴ ἀρχαιολογία. η΄) Συνθέσεις ἔμμετροι. θ΄) Ἀναλύσεις ρητορικῶν λόγων.

Μαθήματα τοῦ ς΄ ἔτους. α΄) Ἠθικὴ θεολογία. β΄) Ἱερὰ ἑρμηνευτικὴ καὶ ἐξηγητική. γ΄) Πατρολογία. δ΄) Ἱστορία τῆς θεολογίας. ε΄) Γυμνάσματα ρητορικά. ς΄) Σλαβωνικὴ φιλολογία (ποιηταὶ καὶ ἀναλύσεις ἐκκλησιαστικῶν λόγων).

Μαθήματα τοῦ Ζ΄ ἔτους. α΄) Κανονικὸν δίκαιον. β΄) Ποιμαντικὴ θεολογία. γ΄) Θέσεις θεολογικαί. δ΄) Γυμνάσματα ὁμιλητικά.

Ἐφεξῆς ἐν καιρῷ, λέγεται, προστεθήσεται καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ἑβραϊκῆς καὶ ἄλλων γλωσσῶν».

Τὸ ἑπταετὲς τοῦτο πρόγραμμα παρέμεινε κατ' οὐσίαν τὸ αὐτὸ ἄχρι τοῦ 1882, εἴ τις δὲ ἀναφαίνεται μεταβολή, αὕτη σπανίως μὲν ἀναφέρεται εἰς ἀφαιρέσεις καὶ προσθήκας, ὡς τὰ πολλὰ δὲ εἰς μεταθέσεις μαθημάτων ἀπὸ ταύτης εἰς ἐκείνην τὴν τάξιν. Πρῶτον τῷ 1882 ὁ κύκλος τῶν μαθημάτων ἐγένετο ὀκταετής, προστεθέντος καὶ ὀγδόου ἔτους, δι' οὗ ἅμα μὲν κατέστη δυνατὴ ἡ εἰσαγωγὴ θεολογικῶν τινων μαθημάτων, ἅμα δὲ ἐδόθη πλείων χρόνος πρὸς τὴν κατ' ἰδίαν μελέτην τῶν μαθητῶν ἰδίως τῆς ἀνωτάτης τάξεως. Ἀλλὰ τὸ 8ον τοῦτο ἔτος κατηργήθη τῷ 1884 ἐπὶ διετίαν διατηρηθέν, σχεδιασθὲν δ' ἐπὶ Ἀνθίμου τοῦ Ζ΄ καὶ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄ εἰσαχθέν, κατηργήθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ 1903, οὗ τινος τὸ πρόγραμμα ἑπταετὲς ὂν καὶ περιλαμβάνον καί τινα μαθήματα καὶ πρότερον εἰσαχθέντα ἔχει ὧδε:

Ταξις Α΄. Ἱερὰ Ἱστορία, Ἑλληνικά, Μαθηματικά, Ἱστορία ἀρχαίων ἐθνῶν, Πολιτικὴ γεωγραφία, Τουρκικά, Γαλλικά, Λατινικά, Μουσική. Ὥρ. 31.

Ταξις Β΄. Κατήχησις, Ἑλληνικά, Λατινικά, Μαθηματικά, Ἱστορία Ἑλληνικὴ καὶ Ρωμαϊκή, Φυσικὴ ἱστορία, Τουρκικά, Γαλλικά, Μουσική. Ὥρ. 31.

Ταξις Γ΄. Ἑβραϊκὴ ἀρχαιολογία, Ἑλληνικά, Λατινικά, Μαθηματικά, Φυσική, Λογική, Βυζαντινὴ ἱστορία, Τουρκικά, Σλαβωνικά, Γαλλικά, Μουσική. Ὥρ. 31.

Ταξις Δ΄. Ἐγκυκλοπαιδεία θεολογίας, Ἑρμηνευτικὴ καὶ Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, Ἑλληνικά, Λατινικά, Μαθηματικά, Ψυχολογία, Φυσική, Ἱστορία πολιτικὴ τῶν νεωτέρων χρόνων, Τουρκικά, Ρωσσικά, Γαλλικὰ καὶ Μουσική. Ὥρ. 32.

Ταξις Ε΄. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, Πατρολογία, Ἐξηγητική, Δογματική, Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, Ἑλληνικά, Νομικά, Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, Ρωσσικά, Ἱστορικὸν Φροντιστήριον κατὰ δεκαπενθήμερον. Ὥρ. 25.

Ταξις ΣΤ΄. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, Ἐξηγητική, Δογματική, Χριστιανικὴ ἠθική, Ὁμιλητικὴ μετὰ φροντιστηρίου, Πατρολογία, Κανονικὸν δίκαιον, Νομικά, Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας, Φιλοσοφικὴ ἠθική. Ὥρ. 26.

Ταξις Ζ΄. Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, Ποιμαντική, Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία, Ἀπολογητική, Συμβολική, Νομικά, Ἐξηγητικὸν Φροντιστήριον, Λόγοι ἐκκλησιαστικοί, Ἐναίσιμος διατριβή. Ὥρ. 12.

Αἱ δὲ ἐξετάσεις, αἱ κατ' ἀρχὰς ἐτήσιοι καὶ μόνον προφορικαί, ἀπὸ τοῦ 1867 γίνονται ἅπαξ μὲν τοῦ ἔτους, ἀλλὰ τὸ συναμφότερον γραπτῶς καὶ προφορικῶς. Εἰς τὴν τοιαύτην ὅμως διάταξιν ὑπάγονται μόνον οἱ τελειόφοιτοι, πρῶτον δὲ τῷ 1880 ὡρίσθη, ὅπως πάντες οἱ μαθηταὶ ὑποβάλλωνται δὶς τοῦ ἔτους εἰς γραπτὰς ἐξετάσεις ἐν ἅπασι τοῖς μαθήμασι, καὶ ἅπαξ εἰς προφορικὰς ἐξεταζόμενοι εἴς τινα μόνον μαθήματα. Περὶ δὲ τῶν καθηγητῶν ἐλήφθη ὁμοίως καὶ λαμβάνεται πρόνοια, ἱκαναὶ δὲ ἐψηφίσθησαν καὶ δὴ περὶ τῆς μορφώσεως καὶ τῆς εἰδικότητος αὐτῶν διατάξεις. Καὶ ὁ μὲν μισθὸς αὐτῶν δὲν ἐκανονίσθη εἰσέτι, ἀλλ' ἕκαστος διορίζεται καὶ διδάσκει μὲ διάφορον μισθὸν ὡς συνέβαινε καὶ

ἀλλαχοῦ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Πανεπιστημίῳ πρὸ τοῦ 1846, ἐσχεδιάσθη ὅμως καὶ πρότερον καὶ τανῦν μελετᾶται ὁ καταρτισμὸς κανονικοῦ μισθολογίου. Περὶ δὲ τῆς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ μορφώσεως αὐτῶν ἐμερίμνησεν ὁ ἀείμνηστος Ζωγράφος καταθεὶς τῷ 1871 ἐν τῷ Ἐθνικῷ ταμείῳ 1200 λίρας πρὸς 10% ὅπως ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν ἐκπαιδεύωνται ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐπὶ τετραετίαν εὐφυεῖς ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς, μέλλοντες νὰ χρησιμεύσωσιν αὐτῇ εἴτε ὡς Σχολάρχαι εἴτε ὡς καθηγηταί, τὸ ἥμισυ τοῦ κανονικοῦ μισθοῦ λαμβάνοντες ἐπὶ τετραετίαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ τόκοι ἀπεδείχθησαν ἐφεξῆς δυσανόλογοι πρὸς τὴν ἀγοράν, τῷ 1897 προσέθηκεν ὁ ἀγωνοθέτης ἑτέρας 200 λίρας, οὕτω δὲ τὸ ὁλικὸν ποσὸν πρὸς 5% τανῦν ὑπολογιζόμενον παρέχει κατὰ περιόδους τὴν προσήκουσαν πρὸς τὴν ἐν Εὐρώπῃ φοίτησιν δαπάνην. Διὰ τῆς Ζωγραφείου ταύτης δαπάνης ἐσπούδασαν οἱ καθηγηταὶ Δ. Ὀλύμπιος, Β. Ἀντωνιάδης, ὁ Γρεβενῶν Ἀγαθάγγελος καὶ ὁ Ἱεροδιάκονος Στρηνόπουλος. Ὡς πρὸς δὲ τὴν μόρφωσιν εἰδικῶν καθηγητῶν κατηργήθη μὲν τὸ ἐφ' ἱκανὰ ἔτη λειτουργῆσαν σύστημα τῶν ὑφηγητῶν, καθ' ὃ οἱ μαθηταὶ τῆς ἀνωτάτης τάξεως ἐδίδασκον κατώτερά τινα μαθήματα ἀναπληροῦντες τὴν καθηγητικὴν εἰδικότητα, αὐξηθέντος δ' οὕτω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθηγητῶν, ἐσχηματίσθησαν εἰδικοὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καθηγηταὶ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις μαθήμασιν. Ὑποκειμένου δὲ λόγου περὶ τῶν

Αἴθουσα τελετῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ

SISMANOGLIO

θεολογικῶν εἰδικοτήτων, ἤδη ἀπὸ τοῦ 1894 ἐσχεδιάσθη ἡ διάταξις, ὅπως οἱ θεολόγοι ἐξειδικευθῶσιν ἕκαστος εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν οἰκεῖον τῆς Θεολογίας κλάδον, οἱ δὲ κληρικοὶ παραμένωσι διδάσκοντες τοὐλάχιστον ἐπὶ δεκαετίαν, ὁ δὲ νόμος τοῦ 1903 ὁ τανῦν ἰσχύων θεσπίζει, ὅπως «ἕκαστος τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογίας διδάσκῃ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ θεολογικοῦ κλάδου μαθήματα» (ἄρθρ. 28). Τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τῆς ἐν τῇ ***Θεολογικῇ Σχολῇ*** διδασκαλίας. Ἐν ᾧ δηλ. τὰ θεολογικὰ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν γυμνασιακῶν μαθημάτων ἐδιδάσκοντο ἐκ χειρογράφων, τανῦν ἀπὸ τετραδίων διδάσκονται ἐξ ἀνάγκης μαθήματα κατὰ τὸ πλεῖστον θεολογικά. Ὁ δὲ νομοθέτης τοῦ 1903 ἐθέσπισεν ὅτι «οἱ κατ' ἀνάγκην ἀπὸ χειρογράφων διδάσκοντες, ἀπαγορευομένης τῆς καθ' ὑπαγόρευσιν διδασκαλίας, ὀφείλουσι πολυγραφεῖν τὰ κείμενα αὐτῶν» (ἄρθρ. 32). Ὁμοίως ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος Κανονισμοῦ λαμβάνεται πρόνοια καὶ περὶ Φροντιστηρίων πρός τε ἐμπέδωσιν τῶν γνώσεων καὶ πρὸς χειραγωγίαν εἰς ἰδίαν αὐτοτελῆ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, καθ' ὅσον πρὸς τῷ ὁμιλητικῷ τῷ ἔκπαλαι λειτουργοῦντι ἱδρύεται καὶ ἱστορικὸν καὶ ἐξηγητικὸν Φροντιστήριον.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

Τὸ νῦν διδάσκον προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.

ΣΧΟΛΑΡΧΗΣ. Ἀπὸ τοῦ 1899 ὁ Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Ἀπόστολος Χριστοδούλου.

ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ. α΄) ***Τοῦ θεολογικοῦ τμήματος.*** Ἀρχιμανδρίτης Ἰω. Εὐστρατίου ἀπὸ τοῦ 1896. Ἀρχιμανδρίτης Δημήτριος Γεωργιάδης ἀπὸ τοῦ 1899. Β. Ἀντωνιάδης ἀπὸ τοῦ 1890—1893 καὶ ἀπὸ τοῦ 1895. Χρ. Ἀνδρούτσος ἀπὸ τοῦ 1895—1897 καὶ ἀπὸ τοῦ 1901. Π. Κομνηνὸς ἀπὸ τοῦ 1896. Θ. Ἀντωνιάδης ἀπὸ τοῦ 1901.

β΄) ***Τοῦ γυμνασιακοῦ τμήματος.*** Γ. Λιανόπουλος ἀπὸ τοῦ 1872—1894 καὶ ἀπὸ τοῦ 1896 καὶ ἑξῆς. Γ. Ἀθανασάκης ἀπὸ τοῦ 1890—1894 καὶ ἀπὸ τοῦ 1897. Μ. Κεφάλας ἀπὸ τοῦ 1879—1881 καὶ ἀπὸ τοῦ 1902 καὶ ἑξῆς. Ξεν. Λαμπρίδης ἀπὸ τοῦ 1896. Θ. Φωτιάδης ἀπὸ τοῦ 1903 καὶ ἑξῆς. Γ. Πρωγάκης ἀπὸ τοῦ 1898.

ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΣΧΟΛΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ. Κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1864 μνημονεύονται οἱ ἑξῆς καθηγηταί, ἐν ᾗ πλείω ἔτη διδάξαντες. Εὐστάθιος Κλεόβουλος, Ἰγνάτιος Ἰωαννίδης, Νεόφυτος Ριλλιώτης, Λ. Ἀρβανιτάκης, Ἰω. Τάξης, Χριστοφόρος ὁ ἐκ τῆς Μονῆς Εἰκοσιφοινίσσης, Καλωταῖος Νικηφόρος Γλυκᾶς, Ἰωάν. Δημητριάδης, Μυτακίδης, Γρηγόριος Γῶγος, καὶ ἄλλοι.

Κατὰ δὲ τὴν 2αν περίοδον ἀπὸ τοῦ 1864 μέχρι τοῦ νῦν Σχολάρχαι καὶ καθηγηταὶ τῆς Θεολογίας καὶ τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων πλὴν τῶν μνημονευθέντων σημειοῦνται οἱ ἑξῆς,ὧν τινες ἐδίδαξαν καὶ πρὸ τοῦ 1864.

Α΄ ΣΧΟΛΑΡΧΑΙ: Ὁ Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως Κ. Τυπάλδος 1844—1862. Ὁ νῦν Μητροπολίτης Νικομηδείας Φιλόθεος Βρυέννιος, ὡς Διευθυντής, τοῦ Σταυρουπόλεως Τυπάλδου μένοντος ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τοῦ Σχολάρχου, 1862—1864. Νικηφόρος Γλυκᾶς 1864—1865. Ἄνθιμος Πρεσλαύας 1865—1867. Γερμανὸς Γρηγοριάδης, ὡς προσωρινὸς Διευθυντὴς 1867—1869. Σπυρίδων Βρετὸς 1869—1870. Ὁ νῦν Μητροπολίτης Σμύρνης Βασίλειος, τότε δὲ Ἀγχιάλου 1870—1872. Γρηγόριος Φωτεινὸς 1872—1873. Ὁ νῦν Μητροπολίτης Σμύρνης Βασίλειος, ὁ τότε Ἀγχιάλου 1873—1876. Γερμανὸς Γρηγοριάδης 1877—1897. Μιχαὴλ Κλεόβουλος, ὁ νῦν Μητροπολίτης Σάρδεων, προσωρινὸς Διευθυντὴς 1897—1899.

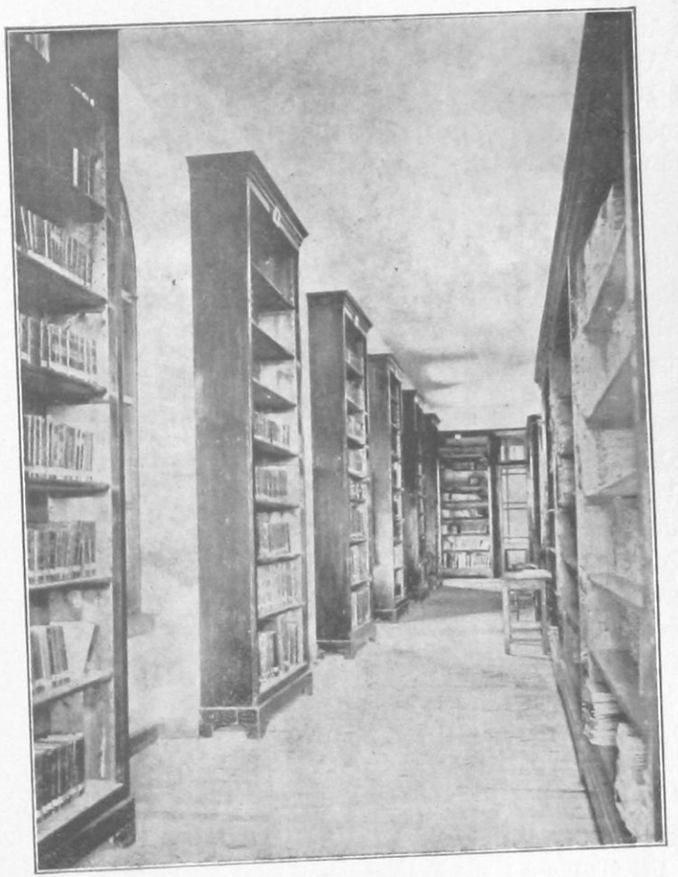

Ἀποψις ἐσωτερικὴ τῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Βιβλιοθήκης

Β΄ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ. α΄) ***Θεολογικοῦ τμήματος.*** Φ. Βρυέννιος μέχρι 1867. Κ. Πλαζιώτης 1864—1865. Ν. Γλυκᾶς 1865—1871. Ἰ. Ἀναστασιάδης, ὁ εἶτα

Μητροπολίτης Καισαρείας, 1867—1875. Γ. Γρηγορᾶς 1865 — 1866. Ἱλαρίων Κανάκης 1871—1873 καὶ ἀπὸ τοῦ 1881—1883. Γρ. Ζυγαδηνὸς 1872—1884. Ἀρχιμανδρίτης Κ. Βαφείδης 1872—1878. Β. Γεωργιάδης 1872 — 1880. Φιλάρετος Βαφείδης, ὁ νῦν Μητροπολίτης Διδυμοτείχου, 1875—1888. Εὐμ. Ξηρουδάκης, ὁ νῦν Κρήτης, 1880—1886. Φίλιππος Παπαδόπουλος 1881—1888. Μιχαὴλ Κλεόβουλος 1883 μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1889. Ἀπόστολος Χριστοδούλου 1886 — 1899. Ὁ νῦν Μελενίκου Εἰρηναῖος 1896 — 1903. Ὁ νῦν Καστορίας Γερμανὸς ἀπὸ τοῦ 1890 μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1896. Ὁ νῦν Γρεβενῶν Ἀγαθάγγελος ἀπὸ τοῦ 1890 μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1896.

β΄) ***Γυμνασιακοῦ τμήματος.*** Χρῆστος Παπαδόπουλος 1864 — 72. Δ. Χαντζερῆς 1874—. Ἰ. Καρολίδης 1875—76 καὶ 1879—94. Ἠλίας Τανταλίδης ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς συστάσεως τῆς Σχολῆς ἐτῶν ἄχρι τοῦ 1876. Β. Γρηγοριάδης 1864—77. Ἰ. Βασμαδζίδης 1868—76. Λ. Ἀρβανιτάκης 1876—91. Ε. Ἀμαξόπουλος 1878 — 1879. Β. Βαφειάδης 1882 — 1884. Σπ. Κυπραῖος 1884—94. Ἰ. Παραπαντόπουλος 1864 καὶ 1868 — 1872. Κ. Ἀνθόπουλος 1864. Χριστόδουλος Παπαδόπουλος 1868. Κ. Χαραλαμπίδης 1869 — 1894. Ἰ. Λαστὶκ 1869. Ἰ. Ζωγραφίδης 1870. Κ. Σαριδάκης 1871 — 73. Ἐρνέστος Νοννότης 1874—79. Αἰμ. Γεράρδος 1881—84. Ν. Εὐθυμιάδης 1881—1891. Ν. Φερεκύδης 1896—97. Ν. Φρυδᾶς 1897—99. Ἀβραὰμ Ἠλιάδης 1896—7. Α. Μαζαράκης 1901—3. Ἀριστείδης Κριμλῆς 1901 μέχρι Νοεμβρίου 1902. Ἀπόστολος Φωτιάδης 1897—01. ***Μουσικοδιδάσκαλοι*** δὲ οἱ Λ. Φωκαεὺς 1864. Γ. Βιολάκης 1866—71. Ἰάκωβος Ἰωαννίδης 1873—77. Παπᾶ Θεόδωρος Μαντσουρανῆς 1880—1882. Κ. Φωκαεὺς 1882—83 καὶ 1885—88. Ἀλ. Βυζάντιος 1888—98.

ΜΑΘΗΤΑΙ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς ἐν μὲν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐκυμαίνετο μεταξὺ 50 καὶ 70 συμφώνως ἐν γένει πρὸς τοὺς Κανονισμοὺς τοῦ 1853 καὶ 1857, οἵτινες ὁρίζουσι «πρὸς τὸ παρὸν» εἰς 60 τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ἐν δὲ τοῖς μεταγενεστέροις μεταξὺ 70 καὶ 90, καὶ ἐπέκεινα ἔτι. Εἰς τὴν προσαύξησιν δὲ ταύτην συνετέλεσε τὰ μάλιστα ἡ προσθήκη τοῦ 8ου ἔτους. Οὕτω δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1903—1904 ἐνεγράφησαν μαθηταὶ 91, ὧν 23 ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, 18 ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, 15 ἐκ Θρᾴκης, 13 ἐκ Πόντου, 11 ἐξ Ἠπείρου, 6 ἐκ Μακεδονίας, 3 ἐξ Ἁγίου Ὄρους καὶ 2 ἐκ Βοσνίας. Ἀπὸ δὲ τῆς συστάσεως τῆς Σχολῆς μέχρι σήμερον ἐξῆλθον 380 ἀπόφοιτοι, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων οἱ πάντες ἱερωθέντες καὶ ἀποτελοῦντες ἄπασαν σχεδὸν τὴν σήμερον ἱεραρχίαν καὶ τὸν λοιπὸν λόγιον κλῆρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῶν Ὀρθοδόξων τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησιῶν· τέσσαρες δ' αὐτῶν ἀνῆλθον καὶ ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Ἰωακεὶμ ὁ Δ΄, Νεόφυτος ὁ Η΄, Ἄνθιμος ὁ Ζ΄ καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ. Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν βιβλίων τῶν δωρηθέντων παρὰ τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης

καὶ ἀλλαχόθεν, ἐπλουτίσθη εἶτα διὰ τῶν βιβλίων, ἅτινα ἐδώρησαν μὲν αὐτῇ ὁ Θεόδ. Μαυροκορδᾶτος καὶ ὁ Γ. Κωνσταντινίδης[1], οἱ δωρηταὶ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Migne καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄, ἐκληροδότησαν δὲ οἱ ἀείμνηστοι Γρηγόριος ὁ ΣΤ΄, Κοσμᾶς Λιβερόπουλος, καὶ οἱ καθηγηταὶ Ἰω. Τάξης καὶ Δ. Χαντσερῆς. Καὶ προνοεῖ μὲν περὶ πλουτισμοῦ αὐτῆς ὁ νομοθέτης τοῦ 1857, ὁρίζων ὅπως ποσόν τι χρηματικὸν διατίθεται κατ' ἔτος πρὸς ἐπαύξησιν τῆς Βιβλιοθήκης (Κεφ. 21), ἀλλὰ πρῶτος ὁ μακαρίτης Ἀλέξ. Μαυροκορδᾶτος διέθηκε, τῷ 1866, 800 αὐστριακὰ φλωρία ὅπως ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν ἀγοράζωνται ἐτησίως βιβλία. Οὕτω δὲ ἠγοράσθησαν μὲν καὶ πρότερον βιβλία τινά, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἤρξατο ἡ τακτικὴ αὐτῶν κατ' ἔτος προμήθεια, διατιθεμένων πρὸς τοῦτο κατὰ τὸν νέον νόμον 30 Ὀθωμανικῶν λιρῶν (ἄρθρ. 145), αἵτινες παραλαμβάνονται ἐκ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Σχολῆς.

Ἡ Βιβλιοθήκη ταυτῦν περιλαμβάνει κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς Σχολῆς γενομένην ἐσχάτως ἀπαρίθμησιν τοὺς ἑξῆς 9630 τόμους.

Α΄) Ἐκκλησιαστικοῦ τμήματος	τόμ. 2368	ΣΤ΄) Διαφόρων	τόμ. 154
Β΄) Ἀρχαίων συγγραφέων	» 1010	Ζ΄) Φυσικομαθηματικῶν	» 167
Γ΄) Φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν	» 1207	Η΄) Φιλοσοφικοῦ τμήμ.	» 171
Δ΄) Βυζαντινῶν συγγραφέων	» 154	Θ΄) Γεωγραφικοῦ τμήμ.	» 117
Ε΄) Ἱστορικοῦ τμήματος	» 291	Ι΄) Ὑγειονομικοῦ τμήμ.	» 67
		ΙΑ΄) Γραμματικῶν	» 280
		ΙΒ΄) Λεξικῶν	» 363

Γλωσσικῶν τμημάτων.

ΙΓ΄) Γαλλικοῦ	τόμ. 1429	ΙΖ΄) Ἀγγλικοῦ	τόμ. 200
ΙΔ΄) Γερμανικοῦ	» 435	ΙΗ΄) Ἰταλικοῦ	» 108
ΙΕ΄) Ρωσσικοῦ	» 622	ΙΘ΄) Τουρκικοῦ	» 187
ΙΣΤ΄) Λατινικοῦ	» 300		

Σημείωσις. Ὑπάρχουσι καὶ περὶ τὰ 400 ἀκαταχώριστα καὶ διανενεμημένα εἰς διαφόρους. Τὸ ὅλον 1000 ἐκτὸς τῶν διαφόρων περιοδικῶν Ρωσσικῶν καὶ ἄλλων πολλαπλῶν τευχῶν καὶ φυλλαδίων. Τὰ δὲ χειρόγραφα τῆς Σχολῆς εἰσι 455, ἐλάχιστα μὲν περιέχοντα ἀρχαίους συγγραφεῖς, τὰ δὲ πλεῖστα νεωτέραν ὕλην θεολογικὴν καὶ ἐκκλησιαστικήν ὡς τὰ πολλά· ἐκ τούτων περὶ τὰ 20 Εὐαγγέλια καὶ 30 τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

Ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Χάλκης, τῇ 12 Ἰουλίου 1904.

Χ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ

1. Ἐφάμιλλος πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς τούτους ὁ Παναγῆς Βαλλιάνος προεμήθευσε τῷ 1880 εἰς τὴν Σχολὴν νέα ὄργανα τῆς Φυσικῆς, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 βλαβέντων.

ΒΡΑΧΕΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ*

ΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1861—1904

Τὸ φιλομαθὲς οὐδέποτε ἐξέλιπεν ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου Γένους, ἀλλὰ καὶ εἰς χρόνους καθ' οὓς διὰ τῶν ἐκ τοῦ Βυζαντίου Ἑλλήνων νέον παιδευτικὸν πνεῦμα εἰς τὴν Ἑσπερίαν εἰσήγετο, ὀλίγοι δὲ παρ' ἡμῖν ἐκαλλιέργουν τὰς Μούσας, ἐνῷ ἐξ ἄλλου μικρὰ καὶ ταπεινὰ ἦσαν τὰ ἑλληνικὰ παιδευτήρια, οἱ ἐναπολειπόμενοι λόγιοι σεμνοτάτην καὶ ἁγιωτάτην θεωροῦντες τὴν τῆς νεολαίας ὁμοειδῆ καὶ κοινὴν παίδευσιν καὶ ἔχοντες συνεργοὺς τοὺς μετὰ ζήλου ἀγωνιζομένους πατριάρχας, ἐπισκόπους καὶ προκρίτους, ἐπειρῶντο ἀείποτε φιλοτίμως καὶ εὐσυνειδήτως τὸ φῶς τῆς ὑγιοῦς παιδεύσεως καὶ τῆς ἀρετῆς εἰς τὸ Γένος ἡμῶν νὰ ἐξαπλώσωσιν.

Ὅτε δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΘ΄ ἑκατονταετηρίδος ἡ ἐν Ἀνατολῇ τῶν Ἑλλήνων παίδευσις ἐπὶ τὰ εὐρύτερα ἀναντιρρήτως ἐπεξετείνετο ὅρια, πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν ἀλλαχόθεν ἀντλήσαντες ποικίλας γνώσεις καὶ μαθήσεις κατεῖδον τὴν παρ' ἡμῖν ἔλλειψιν γενικοῦ τινος πνεύματος, καθοδηγοῦντος τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν τοῦ ἔθνους κίνησιν καὶ ταύτην ἐπεχείρησαν κατὰ τὸ ἐνὸν νὰ θεραπεύσωσιν, ἵνα καὶ ἡ ἡμετέρα μόρφωσις *περὶ κέντρον τι* στρεφομένη νέαν καὶ σοβαρωτέραν πρὸς τὰ πρόσω προσλάβῃ ὥθησιν.

Ἤδη κατὰ τὸ 1860 πολλοὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει λογάδων ὁμογενῶν συνελθόντες συνέστησαν σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Ἐκπαιδευτικὸν Φροντιστήριον*, οὗτινος σκοπὸς καὶ κυριώτατον μέλημα ὡρίζετο «ἡ διάδοσις τῶν γραμμάτων ἐν γένει εἰς τοὺς » ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει Ὀρθοδόξους λαοὺς καὶ μάλιστα εἰς τὸ γυναικεῖον φῦλον » ἄνευ διακρίσεως καταγωγῆς καὶ γλώσσης». Ἀλλὰ τῆς ἐκτελέσεως τοιούτου καὶ τοσούτου ἔργου τότε ἀναστάλείσης, οἱ τὰ τῆς διανοητικῆς παρ' ἡμῖν κινήσεως διέποντες οὐδαμῶς ἀποδειλιάσαντες, ἄλλως ἔγνωσαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν ὄντως ὑψηλὸν σκοπὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Φροντιστηρίου, καταμερίζοντες τὴν ἐργασίαν δι' ἱδρύσεως διαφόρων εἰδικῶν σωματείων. Οὕτως Ἀπριλίου μεσοῦντος τοῦ ἔτους 1861, ἱδρύθη ὁ *Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος* πρὸς ἔρευναν καὶ συζήτησιν διαφόρων φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν θεμάτων, σὺν αὐτῷ δέ, πρὸς μελέτην ἰδίως τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἰατρῶν, καὶ ὁ *Ἰατρικός*, ὅστις μετ' οὐ πολὺ συνεχωνεύθη τῷ *Φιλολογικῷ*.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ 1870 αἱ κύριαι τοῦ Συλλόγου ἐργασίαι συνίσταντο ἐκ τῶν κατὰ τὰς τακτικὰς συνεδρίας ἀναγινωσκομένων καὶ συζητουμένων *ἐπιστημονικῶν μελετῶν*. Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα ὁ Σύλλογος ἐξηκολούθησεν ἐπιμελούμενος καὶ τῶν *δημοσίων μαθημάτων*, ὅπως οἱ ἀγορηταὶ ἀποφεύγοντες τὴν διαπραγμάτευσιν ζητημάτων, ἁπτομένων

(*) *Τὸ ἐπιὸν ἔτος ἐν γενικωτέραις γραμμαῖς δημοσιευθήσεται ἐν τῷ Β΄ τόμῳ τοῦ Ἡμερολογίου ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου μετὰ τῶν εἰκόνων τοῦ Καταστήματος καὶ τῶν εὐεργετῶν αὐτοῦ. Σ. Σ. Ἡ.*

τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐφημέρου πολιτικῆς, καὶ τὸ ὠφέλιμον μετὰ τοῦ ἡδέος μιγνύοντες καθιστῶσι κοινὰς τὰς πολυειδεῖς τοῦ αἰῶνος μαθήσεις καὶ συναγείροντες ἐν ταῖς τοῦ Συλλόγου αἰθούσαις τοὺς πολλούς, τὸ μὲν ἀποτρέπωσι τούτους ἄλλων ὀλισθηρῶν διασκεδάσεων καὶ φοιτήσεων, τὸ δὲ διδάσκωσι τὸν νοῦν καὶ συντελῶσιν εἰς τὴν τῶν καρδιῶν μόρφωσιν. Πρὸς δὲ ἀπόλυτος τότε παρέστη ἀνάγκη σχηματισμοῦ *Ὀργανοθήκης* καὶ συστάσεως *Βιβλιοθήκης* καὶ *Ἀναγνωσιηρίου* χάριν τοῦ δημοσίου.

*

Ἀλλὰ Σωματεῖον ὁμογενὲς ὑπὸ τοιούτους λαμπροὺς οἰωνοὺς συγκροτηθὲν καὶ ὑπὸ τοσούτῳ θερμῶν ἐλπίδων χαιρετισθέν, ἦτο ἀδύνατον ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὰ ὅρια ταῦτα, τὴν δ' ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν τούτου οἱονεὶ προεξητήσαντο καὶ προανείγγειλαν ἄνδρες φιλόμουσοι τὰς πολλὰς τοῦ Ἔθνους ἡμῶν ἐκπαιδευτικὰς καθορῶντες ἀνάγκας καὶ ἐπιθυμοῦντες ὅπως ὁ ἡμέτερος Σύλλογος καταστῇ ὁδηγὸς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἁπάντων τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενῶν ἐνεργείας.

Μετὰ δὲ τὴν 21 Μαΐου τοῦ 1870 ἐκραγεῖσαν ὀλεθριωτάτην ἐκείνην τοῦ Πέραν πυρκαϊάν, ἥτις πάντα τὰ τοῦ Συλλόγου κατέστρεψε καὶ ἀπετέφρωσεν, ὁ *Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος* εὐθαλέστερος καὶ ἀκμαιότερος ἀναγεννηθείς, ἀπέβλεψεν εἰς τὸν σύνδεσμον τῶν ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους δυνάμεων, εἰς τὴν συμμαχίαν πλούτου καὶ παιδείας, εἰς τὴν τῶν ὀπαδῶν τοῦ τε λογίου καὶ τοῦ ἐμπολαίου Ἑρμοῦ σύμπραξιν, ἧς πρωτόλεια περιφανῆ ὑπῆρξαν ἡ τοῦ *κτιρίου* τοῦ Συλλόγου *ἀνέγερσις*, τῆς ὁλικῆς δαπάνης ἀνελθούσης εἰς λίρας Τουρκίας 6.780, καὶ δὴ ἀρχομένου τοῦ 1871 ὁ ἐπιψηφισθεὶς *νέος* μετερρυθμισμένος *Κανονισμός*, δι' οὗ τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον ἀνεκήρυττε τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ, ὅπως συνδεθῇ μεθ' ἁπάντων τῶν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ Ἑλληνικῶν Σχολείων, Συλλόγων, Ἀδελφοτήτων καὶ ἄλλων Ἐκπαιδευτικῶν Καθιδρυμάτων, καὶ μεριμνᾷ περὶ αὐτῶν οὐ μόνον ἠθικῶς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑλικῶν κατὰ τὸ δυνατὸν συνδρομῶν.

Γενναῖαι τότε χορηγίαι συνεσωρεύθησαν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων Σχολῶν παρὰ φιλομουσοτάτων ἀνδρῶν, οἷοι ἦσαν ὁ μεγάθυμος τοῦ Συλλόγου εὐεργέτης *Χρηστάκης Ζωγράφος*, ὁ ἐπὶ φιλομουσίᾳ διαπρεπέστατος ὁμογενὴς *Γεώργιος Ζαρίφης*, ὁ *Μ. Νεγρεπόντης*, ὁ *Ἀνδρέας Βαλιᾶνος*, οἱ *Μαυρογορδᾶτοι*, οἱ *Ἀδελφοὶ Ἀντωνιάδαι*, ὁ *Α. Βλαστός*, ὁ *Α. Συγγρός*, ὁ *Γ. Κορωνιός*, ὁ *Στ. Σκουλούδης*, ὁ *Α. Ἡφαιστίδης*, ὁ *Ζ. Κλεάνθης* καὶ ἄλλοι φιλόμουσοι καὶ φιλοπάτριδες ἄνδρες, ὥστε εἰς τὰ ἄπορα Σχολεῖα τῆς τε Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀσιατικῆς Τουρκίας ἐπὶ ἑπταετίαν (1872—78) πεντακισχίλιαι περίπου λίραι διενεμήθησαν. Πανταχοῦ τότε ἐξηγέρθη ἡ φιλοτιμία, ὑπεξεκαύθη ὁ ζῆλος καὶ ἐπερρώσθησαν αἱ διανοητικαὶ τοῦ Ἔθνους δυνάμεις. Στερεῶν δὲ ὁ Σύλλογος ὅπερ ἀνέλαβεν ἀξίωμα, τὰς καταλλήλους ὅπου ἔδει παρεῖχεν ὁδηγίας καὶ ἀπῄτει νὰ πέμπωνται τακτικῶς ἐξ ἑκάστης ἐπαρχίας, πόλεως καὶ κώμης *πληροφορίαι* περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς αὐτῶν καταστάσεως.

Ὁ Σύλλογος ἐλάμβανεν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν πληθὺν αἰτήσεων καὶ πληροφοριῶν, πρὸς δὲ καὶ ἀναγγελιῶν περὶ συστάσεως νέων φιλεκπαιδευτικῶν σωματείων, ὧν ἡ σύμπραξις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας οὕτως ἐπολλαπλασιάσθη ὥστε τῷ *1874* ἤδη ἠριθμοῦντο *ἑβδομήκοντα καὶ πέντε* τοιαῦτα ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ *Σωματεῖα*, συνεπικουροῦντα εἰς τὴν τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐκπαιδευτικὴν ἐνέργειαν. Πρὸς τὰ Σωματεῖα ταῦτα ὁ *Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος* πατρικὴν πάντοτε καὶ φιλόστοργον ἔτεινε χεῖρα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προσαγωγὴν αὐτῶν, προθύμως πᾶσαν παρεχόμενος ἀρωγὴν καὶ ὀρθοτάτας παραινέσεις καὶ ὁδηγίας. Ὅτι δὲ αἱ ἐνδελεχεῖς τοῦ Συλλόγου περὶ διαδόσεως τῆς παιδεύσεως μέριμναι δὲν ἀπέβησαν μάταιαι, μαρτυροῦσιν ἥ τε σύστασις δημοτικῶν Σχολῶν καὶ ἡ βελτίωσις τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν καὶ αἱ περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς τῶν ἐπαρχιῶν δράσεως πολυπληθεῖς ἐκθέσεις. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Κωνσταντινου-

πόλει ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος ἴδια αὐτοῦ ἔσχε τέκνα τοὺς ὑπὸ τῶν διεπόντων τὰ κατ᾽ αὐτὸν μαιευθέντας καὶ σπαργανωθέντας *Φιλεκπαιδευτικοὺς Συλλόγους*, μάλιστα τὸν *Θρᾳκικόν*, τὸν *Ἠπειρωτικόν*, τὸν *Θεσσαλικόν*, τὸν *Ἱερατικόν*, τὸν *Ὑπὲρ τῆς γυναικείας παιδεύσεως* καὶ τὴν *Μακεδονικὴν Ἀδελφότητα*. Καὶ ἀγλαοὶ τούτων καρποὶ ὑπῆρξαν τὰ ἐν Φιλιππουπόλει *Ζαρίφεια Διδασκαλεῖα*, τὰ ἐν Κεστορατίῳ *Ζωγράφεια*, τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει *Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον*, τὸ τῆς φιλομούσου ἑταιρείας *Παλλάδος* καὶ τὸ ἐν *Τσοτυλίῳ Γυμνάσιον*.

Τοιοῦτοι οἱ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἀδιάσπαστοι κλάδοι, βλαστήσαντες καθ᾽ ἃ ἔτη ἡ ἐκπαιδευτικὴ αὐτοῦ δρᾶσις ὑπῆρξε γονιμωτάτη καὶ ἡ τῶν λογίων μετὰ τῶν βαθυπλούτων ὁμογενῶν σύμπραξις ἀνθηροτάτη· καὶ δικαίως ἐπωνυμεῖτο ὁ ἡμέτερος Σύλλογος *πατὴρ* Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων καὶ *ἰθύντωρ* τῆς παρ᾽ ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως Ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ 1878 ἕνεκα μάλιστα τῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐπικρατησάσης οἰκονομικῆς κακεξίας, αἱ πρὸς τὸν Σύλλογον τῶν πλουσίων δωρεαὶ καθυστέρησαν. Εὐθὺς δὲ κατόπιν καὶ ἕτερον ἐνταῦθα φιλεκπαιδευτικὸν Σωματεῖον, ἡ *Φιλεκπαιδευτικὴ καὶ Φιλανθρωπικὴ Ἀδελφότης «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»*, συγκροτηθὲν συνεκέντρωσε τὰς ὑπὲρ τῶν ἀπόρων Σχολείων χρηματικὰς τῶν ἁρμοδίων χορηγίας, ὁ δὲ Σύλλογος ἠσχολεῖτο ἔκτοτε εἴς τε τὸν ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ σκοπὸν καὶ εἰς τὴν σύντομον μέριμναν περὶ διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων.

⁂

Ὁ Σύλλογος ἀπὸ τοῦ 1871 πρὸς τακτικωτέραν διεύθυνσιν τῶν ποικίλων αὐτοῦ ἐργασιῶν ἐφήρμοσε τὸ σύστημα τῆς ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐκλογῆς εἰδικῶν *Διαρκῶν ἐπιτροπειῶν*. Τούτων ἡ *Ἐκπαιδευτική*, ἐντολὴν ἔχουσα νὰ πραγματοποιῇ τὸν κατὰ τὸν νέον Κανονισμὸν εὐρὺν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς παιδείας προορισμόν, διηρεύνα τὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πνευματικὴν τῶν ἡμετέρων κατάστασιν, ἔκρινε τὰ ὑποβαλλόμενα αὐτῇ πρὸς γνωμοδότησιν διδακτικὰ βιβλία, ἐφρόντιζε περὶ τῶν ὑποστηρικτέων ἀπόρων Σχολείων καὶ συντάσσουσα ἀνεγίνωσκεν ἐν τῷ Συλλόγῳ τὰς καταλλήλους ἐκθέσεις. Πρὸς τούτοις ἔν τε ταῖς συνεδρίαις τοῦ Συλλόγου καὶ ταῖς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπείας, ἧς τὸ ἔργον ἀπὸ τοῦ 1896 συνεχωνεύθη τῇ Φιλολογικῇ, ἐμελετῶντο ἐμβριθῶς τὰ *ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα*, ὅπως καταδειχθῇ τίνων μὲν μεταρρυθμίσεων χρήζει ἡ πρώτη καὶ μέση παίδευσις τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, τίνων δὲ ἡ διοργάνωσις τῶν Σχολείων, τίνων δὲ αἱ διδακτικαὶ μέθοδοι καὶ τίνων παιδαγωγικῶν γνώσεων ὀφείλουσι νὰ ὦσι κάτοχοι οἱ διδάσκαλοι, ἵνα καταστῶσιν ἄξιοι τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Καὶ οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ 1873 ἠὔχετο καὶ συνίστα τὴν προσθήκην *ἕδρας παιδαγωγικῶν* μαθημάτων καὶ διδακτικῶν ἀσκήσεων ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ μετὰ πρωτύπου δημοτικοῦ Σχολείου, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ *Κυριακοῦ Διδασκαλείου* (1876—79) ἐπειράθη νὰ καταστήσῃ κοινοτέρας καὶ εὐληπτοτέρας τὰς νέας παιδευτικὰς μεθόδους.

Θεωρῶν δὲ ὁ Σύλλογος στοιχεῖον οὐσιῶδες καὶ ἀπαραίτητον τοῦ σκοποῦ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως τὴν σύνταξιν καθ᾽ ὑγιεῖς τῆς παιδαγωγικῆς καὶ τῆς διδακτικῆς ἀρχὰς σχολικῶν βιβλίων, ἔτυχε πρὸς τοῦτο τῆς προθύμου καὶ γενναίας ὑποστηρίξεως τοῦ φιλογενεστάτου κ. *Κ. Καραπάνου*, ὅστις δεκακισχίλια ἀφιέρωσε φράγκα πρὸς βράβευσιν καὶ ἔκδοσιν διδακτικῶν βιβλίων, εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Συλλόγου ὑποβαλλομένων. Καὶ μέχρι σήμερον ὑπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ 1879 συσταθέντος *Καραπανείου ἀγῶνος* οὐκ ὀλίγα ἐβραβεύθησαν καὶ ἐξεδόθησαν πρὸς χρῆσιν τῶν παιδευομένων ἐν ταῖς δημοτικαῖς Σχολαῖς. Ἐλπίζομεν δ᾽ ὅτι οὐκ εἰς μακρὰν πᾶσαι αἱ εὐγενέσταται προθέσεις τοῦ φιλομουσοτάτου ἀθλοθέτου θὰ ἐκπληρωθῶσι καὶ οἱ φιλοπρόοδοι τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἀγῶνες θὰ στεφθῶσιν ὑπὸ πληρεστάτης ἐπιτυχίας.

Εἰς τὰς εἰσηγήσεις δὲ τῶν διαφόρων προγραμμάτων τῶν ἀγωνοθετημάτων καὶ τὰς

κρίσεις τῶν ὑποβαλλομένων ἔργων πλεῖσται ἐκτίθενται γνῶμαι περὶ τῆς παιδεύσεως καθόλου καὶ τῆς παρ᾽ ἡμῖν καταστάσεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διάφοροι εἰδικαὶ ἐκπαιδευτικαὶ μελέται καὶ πραγματεῖαι, διακοινωθεῖσαι τῷ Συλλόγῳ, καταλαμβάνουσιν ἱκανὸν χῶρον εἰς τοὺς *εἴκοσι καὶ ὀκτὼ* ὀγκωδεστάτους τόμους τοῦ ὁμωνύμου *περιοδικοῦ* συγγράμματος.

Πλὴν ἄλλων δὲ σπουδαιότατον ἐκπαιδευτικὸν μέλημα τοῦ Συλλόγου εἶναι καὶ ἡ ἐποπτεία τῆς *Ζωγραφείου Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*, ὑπὲρ ἧς ὁ ἐν γενναιοδωρίαις πρὸς τὸν Σύλλογον ἀνεξάντλητος Μέγας εὐεργέτης, ἀείμνηστος *Χρηστάκης Ζωγράφος*, κατέθηκεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τὰς 200 χιλιάδας δραχμῶν καὶ οὕτως οἱ ἕλληνες πεζογράφοι καὶ ποιηταὶ διὰ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου καθίστανται κοινότερον ἀνάγνωσμα πρὸς τελείαν κατάληψιν τῶν θαυμασίων ἔργων τοῦ δαιμονίου πνεύματος τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἱκανῶν τόμων δωροφορηθέντων εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ Γυμνάσια τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς μαθητὰς ἀριστεύοντας.

⁂

Οὕτως ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος ἐκ μικρῶν ἀφορμηθεὶς καὶ στερρῷ καὶ θαρραλέῳ τῷ βήματι ἐπὶ τὰ πρόσω χωρήσας ἐκπληροῖ κατὰ τὸ ἐνὸν τὸν θεάρεστον αὐτοῦ σκοπόν, *τὴν τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν καλλιεργίαν, καὶ τὴν ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν διάδοσιν αὐτῶν*, ἀείποτε δ᾽ ἑαυτῷ εὐοιώνως παρακελεύεται·

«Θαρσεῖν χρή· τάχ᾽ ἄῦριον ἔσσετ᾽ ἄμεινον».

Χρ. Γ. Πανταζιδης

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Ὅστις ὑπερηφάνως καυχᾶται ὅτι ἔχει ἐκπληρώσει τὸ καθῆκόν του, θὰ κατακριθῇ ἐπὶ τέλους ἢ θὰ τιμωρηθῇ, ὡς ἐὰν τὸ παρεδίαζεν.

★ Ὁ ἐπαινῶν ἑαυτὸν ὡς πράττοντα τὸ καθῆκόν του ἀποδεικνύει ὅτι ποσῶς δὲν τὸ πράττει.

★ Ἡ αὐτοκτονία εἶναι μία παραφορὰ φιλαυτίας.

★ Ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει ἑαυτόν, ἀλλ᾽ ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ πάθους ἢ τοῦ σφάλματος λησμονεῖ ὅτι εἶναι ἐκεῖνος

★ Ὁ κάλλιστα γνωρίζων τὴν ἰδίαν σμικρότητα καὶ μὴ ἀπελπιζόμενος εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ἀνθρώπων.

★ Εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς ἡ τελειότης εἶναι καθῆκον, εἰς τὰς ταπεινάς, κάτι περιττόν, ὡς εἶδος πολυτελείας.

★ Ἡ ἐπιστήμη τοῦ πράττειν τὸ ἀγαθὸν δὲν διδάσκει πάντοτε τὸ ἀποφεύγειν τὴν κακίαν.

★ Πρέπει τις νὰ γνωρίζῃ πολλὰ πράγματα, διὰ νὰ γνωρίζῃ καλῶς ἓν πρᾶγμα.

★ Ἄνευ σκέψεως δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς ἔρως.

★ Ὅταν πιστεύωμεν ὅτι παρὰ πάντων ἀγαπώμεθα, τότε ἀρχίζομεν νὰ γινώμεθα ἐχθροὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ μας.

★ Ὁ παρατηρῶν τὰ πράγματα ἐν σχέσει πρὸς ὅ,τι τὸν ἐνδιαφέρει εἶναι ψυχὴ ψυχρά, μικρὸν πνεῦμα.

ΜΕΓΑΡΟ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

ΑΙ ΕΝ ΤΩ ΚΛΙΜΑΤΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ*

Α΄ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

1. Η ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ

Ἡ Μητρόπολις αὕτη τοῦ ἔθνους τῶν Καππαδοκῶν καὶ περιώνυμος πατρὶς τοῦ μεγάλου φωστῆρος τῆς οἰκουμένης Βασιλείου, «ἡ περιφανὴς τῶν λόγων Μητρόπολις, ἡ μήτηρ σχεδὸν ἁπασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν οὖσά τε ἀπ' ἀρχῆς καὶ νομιζομένη» (Γρηγ. Ναζ. ἐπιστ. 22), «ἧς οἱ ἐπίσκοποι ὡς οἱ ἐν τῇ θαλάσσῃ προβεβλημένοι σκόπελοι τὸν θυμὸν τῶν αἱρετικῶν κυμάτων δοκιμάζοντες ἐκώλυον ἄλλων τόπων τὴν ἐπίκλωσιν» (Βασ. ἐπιστ. 203), ἡ κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῆς Ἐκκλησίας ἔχουσα ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς δέκα ἐπαρχίας, ἧς ὁ Μητροπολίτης πρῶην μὲν ἦν αὐτοκέφαλος, μετὰ δὲ τὴν Δ΄ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον κατεῖχε τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς πρωτοκαθεδρίας μετὰ τὸν Πατριάρχην, φέρων τὸν τίτλον «Ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀνατολῆς», ἡ εὔανδρος αὕτη πόλις, ἡ ἐν μὲν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις πρὸς τιμὴν τῆς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ἐθνικῶν κατοίκων λατρευομένης θεότητος *Μᾶ* (σελήνης) *Μάζανα* (πόλις σελήνης), καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως αὐτῆς Ἀριαράθου τοῦ Εὐσεβοῦς *Εὐσέβεια*, κατόπιν δὲ πρὸς τιμὴν τοῦ θετοῦ πατρὸς τοῦ αὐτὴν πεπτωκυῖαν ἐκ σεισμοῦ ἀνεγείραντος Τιβερίου *Καισάρεια* κληθεῖσα,—ἡ εὔανδρος καὶ πολυάνθρωπος καὶ περίδοξος ἐπὶ Ὀρθοδοξίᾳ Καισάρεια ἀριθμεῖ ταῦν μετὰ τῶν κατοίκων τοῦ προαστείου αὐτῆς οἰκογενείας ὀρθοδόξους μόλις 300, τῶν κατοίκων αὐτῆς ὁσημέραι μεταναστευόντων εἰς πόλεις τῆς Αὐτοκρατορίας ἐμπορικωτέρας, ὡς εἰς Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, Ταρσόν, Ἄδανα, Ἀμισόν, κλπ.

Ἐκκλησιαι. Κατὰ μὲν τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὑπέκειντο οἱ Χριστιανοὶ εἰς διωγμοὺς Ἰουδαίων τε καὶ Ἐθνικῶν, συνήρχοντο μετὰ δυσχερείας καὶ φόβου καὶ προσηύχοντο ἐν τοῖς ὑπογείοις, ὧν πλεῖστα εἰσέτι σώζονται διατηροῦντα τὰ τοιχογραφήματα αὐτῶν. Ἀφοῦ δὲ παρῆλθον οἱ πρῶτοι τῶν διωγμῶν καὶ τῆς καταθλίψεως τῶν χριστιανῶν χρόνοι, αἱ δὲ χριστιανικαὶ κοινότητες ἐπολυπλασιάσθησαν καὶ ἡ εὐδαιμονία ηὐξήθη

(*) *Ἀπο τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου τοῦ «Ἡμερολογιου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων» ἀρχόμεθα δημοσιευοντες ἐτησίως καθ' ἱεραρχικὴν τάξιν τέσσαρας ἱστορικὰς μονογραφίας τῶν ἱερῶν Μητροπολεων τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐν ταῖς μονογραφίαις ταύταις, ἑκάστοτε, εἰ δυνατόν, συνοδευομέναις καὶ ὑπὸ σχετικῶν εἰκόνων, θέλει ἐκτίθεσθαι ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν σύγχρονον, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ παρῳχημένον βίον τῶν ὁμογενῶν κοινοτήτων τῆς εἰκονιζομένης Μητροπόλεως κυρίως ὑπὸ ἔποψιν θρησκευτικὴν καὶ ἐκπαιδευτικήν, ἵνα οὕτω καταρτισθῇ σὺν τῷ χρόνῳ ἐργασία κατὰ τὸ ἐνὸν λυσιτελὴς τοῖς περὶ τὴν ἱστοριαν ἀσχολουμένοις.* *Σ. Σ. Ἡ.*

ἀνὰ πάσας τὰς πόλεις, ἐκ θεμελίων ἀνίστων ἐκκλησίας, ἄλλοι μὲν αὐτὰ τὰ εἰδωλεῖα εἰς ναοὺς μεταβάλλοντες, ἄλλοι δὲ ταῖς τούτων ὕλαις χρώμενοι ᾠκοδόμουν νέους εὐρυχωτέρους καὶ μεγαλοπρεπεστέρους. «Καὶ πολλὰ μὲν ἦν τὰ μοναστήρια ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν» (Χρυσ. ἐπιστ. 14), πλεῖστα δὲ τὰ θυσιαστήρια ὡς ἔκ τε τῶν νῦν ἐρειπίων καὶ ἐξ ὧν φησὶν ὁ Νυσσαέων φωστὴρ συνάγεται *«ὅσα γάρ ἐστιν ἐν τούτοις* (τοῖς Καππαδόκαις) *θυσιαστήρια, δι' ὧν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου διεξάγεται, οὐκ ἄν τις τοσάδε πάσης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἐξαριθμήσαιτο θυσιαστήρια»* (Γρηγ. Νύσσ. περὶ ἀπερ. εἰς Ἱεροσόλυμα). Ἐν τούτοις διέπρεπε μάλιστα ὁ περίβλεπτος *τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* μητροπολιτικὸς τῆς Καισαρείας ναός, ἐν ᾧ ὁ Οὐρανοφάντωρ τὰ θεῖα τοῦ Σωτῆρος λόγια διὰ φωνῆς σάλπιγγος τρανωτέρας καὶ λέξεως καθαρᾶς καὶ εὐσήμου εἰς τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα ἐκήρυττε, νῦν μὲν τὰ τῆς κτίσεως μεγέθη ἀξίως ὑψηγορῶν, νῦν δὲ τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας θεηγόρως σαλπίζων. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀνήγειραν οἱ Καισαριεῖς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἐκκλησίαν μεγάλην καὶ περίβλεπτον, ἣν κατὰ τὸ 1067 μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Ρωμανοῦ Διογένους ἑλὼν ὁ Ἀρπ-ἀσλὰν τὴν Καισάρειαν περιεσύλησε· μεταξὺ δὲ τῶν ἀφαιρεθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐπίσημος καὶ ἀξιολογωτάτη ἦν ἡ σορὸς ἢ θήκη τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἀριστούργημα χρυσοχοϊκῆς, χρυσῷ καὶ μαργαρίταις καὶ λίθοις ἐξειργασμένη πολυτίμοις· αἱ δὲ πύλαι τοῦ ναοῦ ἐστάλησαν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν ὡς τρόπαιον. Ἐπίσης ἀξιόλογος ἦν καὶ ὁ ναὸς *τῆς Ἀναλήψεως*. Ἔξω δὲ τῆς πόλεως παρὰ τὸ πτωχοτροφεῖον τοῦ Βασιλείου, ἐν ᾧ, ὡς λέγει ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος, «νόσος ἐφιλοσοφεῖτο καὶ συμφορὰ ἐμακαρίζετο», ἦν ἐκτισμένη μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ τοῦ Βασιλείου ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία. Πλῆθος δὲ μαρτυρίων, ναῶν πρὸς τιμὴν μαρτύρων ἐγειρομένων, ἐκόσμουν τὰς θέσεις, ἐν αἷς τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἔλαβον οἱ πανεύφημοι. Ἕτεροι δὲ ναοὶ πρὸς τιμὴν Ἁγίων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης ἀνηγείροντο ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων.[1] Καὶ αὗται μὲν ἦσαν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Καισαρείᾳ, ἐν δὲ τῇ ἐπὶ τῶν Δανισμενιδῶν κτισθείσῃ νέᾳ Καισαρείᾳ ὑπῆρχον μὲν ἱκαναὶ ἐκκλησίαι, ἀλλ' αὗται ἐν τοῖς ὑστέροις καιροῖς ἢ μετήλλαξαν κυρίους ἢ μετεβλήθησαν εἰς σπουδαστήρια. Καὶ ἔμεινε παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις μία μόνη, ἡ τοῦ *ἁγίου Νικολάου*, ἡ χρησιμεύουσα ταῦν ὡς

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Γερβάσιος

1. *Ὅρα Ἐκκλησ. Ἱστορ. Κατπ. ὑπὸ Α. Μ. Λεβίδου, σελ. 241–8 καὶ 250 διὰ τὰ προηγούμενα.*

μητροπολιτικὸς ναός, ὅστις ἀνεκαινίσθη τὸ 1698 διὰ συνδρομῆς ἱερέως Ἰωάννου, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς:

† ΔΙ	† Ἀχϟη ἐμ μηρὶ Λὺγούστου· ἐπὶ τῆς Βασι-	ΙΟ
Λ CI	λείας τοῦ Σουλτὰμ Σουλεημὰμ ἀρεκαιρίστη	ΛΝ
Ν	ὁ θεῖος καὶ Ἅγερὸς μαὸς τοῦ ἐμ ἁγίης πρὸς	ΟΥ
ΔΡ	ἡμῶν Νικολάου η καθ' ἡμᾶς τοῦ Χοῦ Μιτρο-	ΙЄ
ΟΜ	πολῆς Κεσαρίας· ἐγγγεριάσθη δὲ ὕπὸ	ΡЄ
ΙC	τοῦ ἐμ αὐτῇ σὺμ Θεῷ ἀρχιερατεύωρτος	ΟC
	Παριεροτάτου Μητροπολίτου Κεσαρίας	
	Καππαδοκίας κύ' κύ' Κιπριαμοῦ».	

Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐν τῇ κατὰ τὸ 1850 δευτέρᾳ ἐκ βάθρων ἀνακαινίσει τοῦ ναοῦ τούτου ἐτέθη ἐπὶ τοῦ κατ' ἀνατολὰς τοίχου ἔξωθεν τοῦ Ἱεροῦ Βήματος[1]. Ἐπὶ δὲ τῆς μέσης πύλης τοῦ τελευταίως ἐκ βάθρων ἀνακαινισθέντος ναοῦ ἐτέθησαν αἱ ἑξῆς ἐπιγραφαί:

«Τὸν δέ σοὶ ὑψιμέδοντι ἄνακτι νεὼν ἀνέθηκε
Καισαρέων λεὼς κάλλει λαμπόμενον.
Ἀλλὰ σὺ οὐ χατέεις δόμον· ἔσσι γὰρ οὐ περιληπτός,
οὐρανὸν ἠδὲ γέην ἀμφὶς ἔχων παλάμαις.
Εἷς δόμος ἔν τοι ἔδος χαρίεν καλὸν ἄρκιον ...
ᾗ φῆς ἄσπιλος εὐσεβέων κραδίη.
Τῷ τοι ναὸν τόν δε θαμίζομεν γήθεος πλήρεις
σμήχοντες ψυχὰς καὶ καθαγνιζόμενοι.
Ἀλλ' ἐθέλοις θεραπόντεσσιν ἔνδοθι ναίειν ...
Νικόλεω θείου εὔγμασι καμπτόμενος».

ρων. Μαΐου κά.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο μεταφράζεται ὡς ἑξῆς:

«Ἅγιος Νικολάοσουν σερὶ χανεσί,
Καππαδοκίανην πούδηρ ἀνασή.
Ἀπδουλ Μεδζὶτ χόκμ ἰδέρκων ταχινδά,
Καισαρείας Παΐσιος βακτηνδά,
Δελικλὶ-τὰς νὰμ μαχαλδὲν τασλαρή,
Κάϊσερι ρούμ μιλλετινδὲν χαρδζλαρή».

Εἰς δὲ τὸ προάστειον τῆς Καισαρείας ὑπάρχει εὐκτήριος οἶκος πρὸς τιμὴν τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*, ὅστις ἐτοιμόρροπος ὢν ἀνακαινίζεται ἤδη δι' Ὑψηλοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ὁρισμοῦ. Οἱ λίθοι δὲ αὐτοῦ μετακομίζονται ἐκ Δελικλὶ-Τὰς καὶ Τζιφτ-Ὀνοῦ, ἔνθα ἦσαν νεκροταφεῖα ἀρχαῖα τῆς Καισαρείας καὶ τῆς ἐν τῷ προαστείῳ *Βασιλειάδος*, ἤτοι πτωχοκομείου διὰ συνδρομῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου κτισθέντος, καὶ ἀρχαίων ναῶν, ὅθεν εἶχε μετακομισθῇ καὶ ἡ οἰκοδομητικὴ ὕλη τοῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*.

Ἱερα Κειμηλια. Ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ Βήματος διατηροῦνται τέσσαρες ὑπερμεγέθεις ἀρχαῖαι εἰκόνες τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας, ἔργα δεξιοῦ ζωγράφου, ἀνακαινισθεῖσαι τῷ ,αψιγ' διὰ χειρὸς Ἰγνατίου Ἱερομονάχου Τραπεζουντίου κατ' ἐντολὴν τοῦ τότε Καισαρείας σοφοῦ καὶ ἐναρέτου Ἱερεμίου τοῦ ἐκ τῆς νήσου Πάτμου. Εἰσὶ δὲ αἱ εἰκόνες αὗται τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἔνδον δὲ τοῦ Σκευοφυλακίου σὺν τοῖς ἄλλοις σῴζονται τὸ ἐγκόλπιον καὶ τὰ ἱερὰ ἄμφια τοῦ μακαρίτου Καισαρείας Παρθενίου, ἅτινα μετὰ τῆς ποιμαντορικῆς ῥάβδου καὶ τῆς ἐν ταὶς ἀρχιερατικαῖς λειτουργίαις πρὸς χρῆσιν ἀργυρᾶς λεκάνης καὶ τοῦ πρόχου, τοῦ ἀπὸ Κοισαρείας Μητροπολίτου Σερρῶν Ἀθανασίου, εἰσὶ πολύτιμα. Ἐπίσης πολύτιμον τὸ κομψῶς δεδεμένον ἐν μεμβράναις χειρόγραφον Ἱερὸν Ἐκκλησιαστικὸν Εὐαγγέλιον, τὸ διὰ τοῦ μακαρίτου ἡγουμένου τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς ἐν Κέρκεμε *Παναγίας* ἱερομονάχου Δαμασκηνοῦ

1. Ἡ ἀνορθόγραφος αὕτη ἐπιγραφὴ δείκνυσι τὴν καταλαβοῦσαν τότε τὴν παιρίδα τοῦ Οὐρανοφάντορος ἀμάθειαν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὅτι, εἰ καὶ βαρβάρως, ἐλαλεῖτο ὅμως εἰσέτι ἡ ἑλληνική· ὡς καὶ ἑτέρα ἐπιγραφὴ εὑρεθεῖσα ἐν τοῖς θεμελίοις καὶ τεθεῖσα αὐθις ἐν αὐτοῖς καὶ ἔχουσα χρονολογίαν ἀπὸ κτίσεως 7097. Ἐπίσης ἀμαθὴς ἦν καὶ ὁ Καισαρείας Κυπριανός, ἀλλ' ἀνὴρ ἐυάρετος, ὅθεν προεβιβάσθη καὶ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Μητροπόλεως Κσισαρείας ἐκ τοῦ Ἁγίου Ὄρους δωρηθὲν καὶ λίαν καλῶς διατηρηθὲν καὶ φέρον χρονολογίαν ωη', ἤτοι 808. Ἐπίσης σώζονται καὶ πολλοὶ Βασιλικοὶ Ὁρισμοὶ περὶ τῶν κατὰ καιροὺς γενομένων ἀνακαινίσεων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς μὴ ἐνοχλήσεως τῶν Χριστιανῶν δι' αὐτάς, ὡς καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἐπὶ τοῦ ὄρους Διδύμου, τοῦ καὶ ἐγχωρίως «βουνοῦ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου» καλουμένου, δύο ἐκκλησίαι, ἡ *τῆς Παναγίας* καὶ ἡ *τοῦ Βασιλείου*, ἀνήκουσι τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ οὐδόλως δικαιοῦνται ἄλλοι παραγκωνίζοντες αὐτοὺς νὰ λειτουργῶσιν ἐν αὐταῖς. Ἀξιοπερίεργοι δέ εἰσι καὶ οἱ αὐτόθι σωζόμενοι Βασιλικοὶ Ὑψηλοὶ Ὁρισμοί, οἱ ἐκδοθέντες περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις διὰ τὸ Ἅγιον Φῶς γενομένης διατάξεως, ὡς καὶ περὶ τῆς μετὰ μίαν ἑβδομάδα παρὰ τὸ σύνηθες τελεσθεισης ἑορτῆς τοῦ Πάσχα.

Σχολαι. Ἐν τῇ Καισαρείᾳ λειτουργοῦσι μία ἀστικὴ Σχολή, ἑπτάτακτος, περιλαμβάνουσα ἐννενήκοντα μαθητὰς καὶ ἔχουσα τέσσαρας διδασκάλους, Παρθεναγωγεῖον μετὰ δύο διδασκαλισσῶν καὶ 100 μαθητριῶν, Νηπιαγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης καὶ μαθητριῶν 45, καὶ Δημοτικόν, ἐν τῷ προαστείῳ, μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 30 μαθητῶν. Δαπανῶνται δὲ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἐν συνόλῳ γρ. 20,000, εἰσπραττόμενα ἐξ ὀλίγων προσοδοφόρων κτημάτων, ἐκ τῶν εἰσιτηρίων καὶ ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν ἐκκλησιῶν.

Η Βιβλιοθηκη τῆς Μητροπόλεως περιέχει περὶ τὰ 500 σώματα, ἐν οἷς καί τινα ἀξιόλογα. Χειρόγραφα ἐν αὐτῇ δὲν ὑπάρχουσιν.

Ιερεις ἐν μὲν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ ὑπάρχουσι δύο· ὁ Παπᾶ Τιμόθεος καὶ ὁ Παπᾶ Νικόλαος, ἐν δὲ τῷ εὐκτηρίῳ οἴκῳ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου εἷς, ὁ Παπᾶ Βασίλειος.

Επιτροποι τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους (1903 –1904) ἐν μὲν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ εἰσιν ὁ Ἰ. Μιχαηλίδης καὶ ὁ Κ. Πογιαδζόγλους, ἐν δὲ τῷ ναῷ τοῦ προαστείου ὁ Ε. Προδρομίδης, ὁ Ι. Μούλκογλου, ὁ Β. Γαβριηλίδης καὶ ὁ Β. Ἰπλικτζόγλους.

Εφοροι τῶν Σχολῶν οἱ Ι. Ν. Καζγανδζόγλους, Ι. Χεκιμχαδζόγλους, Ἰάκωβος Καστάνογλους, Γ. Οὐγιάργλους.

Το Επαρχιακον Συμβουλιον ἀπαρτίζεται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου κ. Γερβασίου καὶ τῶν Ι. Βυζαντιάδου, Α. Νεφτιδζόγλου, Ι. Δονουκάργλου, Σ. Τοζάκογλου, Α. Λεοντιάδου, Β. Τζομπάνογλου, Χ. Στύκογλου καὶ Χ. Ἐμμανουηλίδου.

Πανηγυρεις. Πανταχοῦ τῆς Καππαδοκίας τὸ πάλαι ἐν ταῖς θέσεσιν, ἐν αἷς οἱ Ἅγιοι μάρτυρες ἤθλουν μαρτύρια, ἀνηγείροντο καὶ Σύνοδοι, ἤτοι Πανηγύρεις δι' ἔτους ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν ἐτελοῦντο, συνερχομένων οὐ μόνον ἐκ τῶν περιοίκων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μεμακρυσμένων τόπων, ἐγκαίρως δὲ πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους ἐμήνυε δια γράμματος ὁ Μητροπολίτης τὸν χρόνον τῆς Συνόδου, ὡς βλέπομεν ἐν πολλαῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Γρηγορίου καὶ Βασιλείου. Κατὰ δὲ τὸ Μέγα Σάββατον, ὅτε ἐβαπτίζοντο πολλοὶ καὶ τὸ ἑσπέρας ἐτελεῖτο ἐν ταῖς πόλεσι φωταγωγία, πάντες ἔτρεχον εἰς τὰς ἐκκλησίας μετὰ φώτων καὶ ἄγρυπνοι ἀνέμενον τὴν ἀνατολήν, τῆς κοινὴν χαρὰν ἀναγγελλούσης ἐκείνης πρωίας τῆς Ἀναστάσεως. *Τὴν δὲ Καινὴν Κυριακὴν* οἱ νεοβαπτισθέντες ἐνδυόμενοι τὰ λευκὰ ἐνδύματα, ἅτινα ἔφερον καθ' ὅλην τὴν Διακαινήσιμον, προσετίθεντο εἰς τοὺς λοιποὺς πιστοὺς καὶ ἐπανηγύριζον ἰδίᾳ πλησίον τῆς Ναζιανζοῦ, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς πρὸς τιμὴν τοῦ *Ἁγίου Μάμαντος*, οὗ τὰ ἐγκαίνια ἐγένοντο κατὰ τὴν Καινὴν Κυριακήν, ἤτοι τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ, καὶ κατ' ἔτος πανήγυριν ἐτέλουν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Μετὰ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπὸ τοῦ Πάσχα ἐπανηγυρίζετο ἡ ἡμέρα τῆς Ἀναλήψεως πανταχοῦ μὲν τῆς Καππαδοκίας, ἰδίᾳ δὲ ἐν Καισαρείᾳ, ἔνθα ὑπῆρχεν ἐκκλησία *τῆς Ἀναλήψεως*, ὅπου ἐξεφώνησεν ὁ Νύσσης Γρηγόριος τὸν *περὶ Ἀναλήψεως* λόγον αὐτοῦ. Ἐπανηγυρίζετο δὲ καὶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὴν Πεντηκοστήν, καθ' ἣν οἱ κάτοικοι τῆς Καισαρείας καὶ τῶν περιχώρων ἐτέλουν τὴν ἐκκλησιαστικὴν σύναξιν ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*, ὡς ἡ συνήθεια αὕτη σώζεται μέχρι τῆς σήμερον. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων μεγάλη πανήγυρις ἐτελεῖτο ἐν τῇ ἐν Καισαρείᾳ ἐκκλησίᾳ τοῦ

Χριστοῦ, ὧν ἐν μιᾷ παρευρέθη καὶ ὁ Οὐάλης. Ἐπανηγυρίζετο δὲ καὶ *ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου* ἰδίᾳ λίαν λαμπρῶς ἐν Καισαρείᾳ ἐν τῇ πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἐκκλησίᾳ· ἐπίσης λαμπρὰ πανήγυρις ἐτελεῖτο ἐν Καισαρείᾳ τῇ γ' Ἰανουαρίου πρὸς μνήμην *Γορδίου τοῦ μάρτυρος* στρατιώτου ἐν Καισαρείᾳ, τοῦ καὶ μαρτυρήσαντος ἐν αὐτῇ. Τῇ δὲ θ' Μαρτίου ἐτελεῖτο ἐπίσης πανήγυρις μεγάλη πρὸς τιμὴν τῶν ἐν Σεβαστείᾳ μαρτυρησάντων Μ' Μαρτύρων. Τῇ ιγ' Αὐγούστου ἐτελεῖτο λαμπρῶς ἡ πανήγυρις *τοῦ Ἁγίου Μάμαντος*, εἰς ἣν πανταχόθεν συνέρρεον προσκυνηταί. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς Τεσσαρακοστῆς συνήρχοντο ἐκ τῶν περιχώρων καὶ τῆς Καισαρείας οἱ χριστιανοὶ εἰς τὸ ἔξω τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς κείμενον μαρτύριον τοῦ *μάρτυρος Μερκουρίου* καὶ ἐπανηγύριζον. Ἡ δὲ συνήθεια αὕτη σώζεται ἔτι καὶ νῦν, καίτοι τὸ μαρτύριον κατεστράφη καὶ οὐδὲ ἴχνη σχεδὸν διασώζει.

Ἁγια Λειψανα. Μεγίστην τιμὴν καὶ εὐλάβειαν ἐδείκνυον οἱ Καππαδόκαι εἰς τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν ἁγίων Μαρτύρων, ὥστε οὐ μόνον τῶν παρ' αὐτοῖς μαρτυρησάντων Ἁγίων τὰ λείψανα μετὰ μεγίστης τιμῆς ἐφύλαττον καὶ οὐδενὶ παραχωρεῖν ἤθελον, ἀλλὰ καὶ ἔξωθεν μετεπέμποντο ἱερὰ λείψανα, ὡς δείκνυται ἐξ ὅσων γράφει ὁ Βασίλειος ἐν τῇ ρνε' ἐπιστολῇ αὐτοῦ ζητῶν λείψανα μαρτύρων ἐκ τῆς Σκυθίας· ἄνευ τιμήματος αὐτῶν τιθεμένου ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, ἢ ἐν ταῖς σεήλαις αὐτῆς ἐν θήκαις, οὐδὲ ἐκκλησία ἐνεκαινιάζετο, ὡς καὶ ἄχρι τῆς σήμερον τὸ ἱερὸν τοῦτο ἔθος τηρεῖται ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Αὐτοῦ τοῦ Βασιλείου τὰ ἱερὰ λείψανα ἐτηροῦντο ἐντὸς τοίχου τῆς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐκκλησίας, ὅτε δὲ περιεσυλήθη ἡ θήκη, τὸ ἱερὸν λείψανον μετηνέχθη εἰς τὰ βασίλεια, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅθεν ἡ μὲν ἱερὰ κάρα ἐστάλη εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἡ δὲ δεξιὰ χεὶρ εἰς Νικομήδειαν, ἀγνοεῖται δὲ ποῦ ἔμειναν τὰ λοιπὰ μέλη. Ἐν Καισαρείᾳ οὐδὲν ἅγιον λείψανον ἀκέραιον σώζεται, ἐκτὸς μικρῶν τμημάτων ἐν ἀργυραῖς θήκαις ὡς ἐγκόλπιον σωζομένων, ἅτινα περιφέρουσιν ὡς ἀλεξιτήρια παντοίων νοσημάτων.

2. Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Δυνάμει τοῦ κατὰ τὸ 1833 ἔτους ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀπὸ Σιναίου τοῦ πάνυ σιγγιλίου, ἡ ἐν Φλαβιανοῖς (Ζιντζιδερὲ) Μονὴ τοῦ *Τιμίου Προδρόμου* ἐγένετο Μητρόπολις, ἵνα ὁ κατὰ καιρὸν Μητροπολίτης Καισαρείας κατοικῇ ἐν αὐτῇ ἐποπτεύων ἐκ τοῦ συνέγγυς καὶ ἐπαγρυπνῶν ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς καὶ εἰς τὴν καλὴν αὐτῆς διαρρύθμισιν, φροντίζων ἅμα εἰλικρινῶς μετὰ τῶν ἐπιτρόπων ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ τῆς πιστῆς οἰκονομίας τοῦ ἱεροῦ καταγωγίου καὶ ἐπιμελούμενος ὑπὲρ τοῦ ἐναρέτου ποκατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ἐν τῇ Μονῇ διαμένοντεςΜητροπολῖται μένουσι διὰ παντὸς ἐν αὐτῇ, μόνον δ' ὁσάκις θεωρεῖται ἀναγκαία ἡ παρουσία αὐτῶν ἐν Καισαρείᾳ, τότε κατέρχονται εἰς τὴν ἀρχαίαν Μητρόπολιν, ἥτις συμπεριελήφθη εἰς τὴν Σχολήν, ἔμεινε δὲ ὡρισμένον τι παράρτημα διὰ τὰς συνεδριάσεις τοῦ Μικτοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου καὶ τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου.

Πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν, ὅτε δὲν ἐλειτούργει ἡ Σχολή, ἕνεκεν ἐλλείψεως πόρων, ὁ ἐκ Χίου μεγαλέμπορος Θεόδωρος Ἐμμανουὴλ Ροδοκανάκης ἀνήγγειλε δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑδρευούσῃ Ἐκπαιδευτικῇ Φιλανθρωπικῇ Ἀδελφότητι ὅτι ζῶν μὲν 5 000 φράγκα, ἀποθανὼν δὲ τὰ διπλάσια διατίθησιν ὅπως ἔν τινι τμήματι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔχοντι ἀνάγκην παιδείας, συστηθῇ διὰ τῆς ἐτησίας ταύτης προσφορᾶς αὐτοῦ ἓν Σχολεῖον, ἵνα ἐν αὐτῷ ἐκπαιδευθῶσιν οἱ ἄποροι μαθηταί. Ἀκούσαντες δὲ τοῦτο τὰ μέλη τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Καππαδοκικῆς Ἀδελφότητος ἀνηνέχθησαν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Ἰωακεὶμ τῷ Γ' καὶ ἐξητήσαντο ὅπως ἡ Σχολὴ αὕτη συστηθῇ ἐν Καισαρείᾳ. Ὁ δὲ τότε μέλος τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ὢν ἐξοχώτατος Κωστάκης ἐφένδης Βαϊάνης δι' ὑπομνήματος αὐτοῦ ἐδήλωσε τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς

ἐν Καππαδοκίᾳ συστάσεως τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς. Λαβοῦσα δὲ ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ὑπ' ὄψιν τήν τε ἀναφορὰν τῶν μελῶν τῆς Καππαδοκικῆς Ἀδελφότητος καὶ τὸ ὑπόμνημα τοῦ Κωστάκη ἐφένδη συμφώνως μετὰ τῶν μελῶν τῆς Φιλανθρωπικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος ἀπεφάσισε τὴν ἐν Καππαδοκίᾳ σύστασιν τῆς Σχολῆς ταύτης. Κατάλληλος δὲ πρὸς τοῦτο ἐθεωρήθη ἡ Σχολὴ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ οὕτως ἡ πρώην Θεολογική, εἶτα δὲ Θεολογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ λεγομένη Σχολή, ἀνασυνεστάθη τῇ 5ῃ Δεκεμβρίου 1882, κληθεῖσα «Ροδοκανάκειος Ἱερατικὴ Σχολή», σκοπὸν δὲ ἔχουσα τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ κλήρου καὶ τὴν δι' αὐτοῦ ἐνίσχυσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὀλίγοι εὑρέθησαν ἐκ τῶν σπουδαζόντων οἱ τὴν ἱερωσύνην δεξόμενοι, μετεβλήθη ἀκολούθως ἡ Σχολὴ εἰς τέλειον Γυμνάσιον, ἐπωνομάσθη δὲ «Καππαδοκικὴ Ἱερατικὴ Σχολή»· καθότι διὰ τὰ λυπηρὰ ἐν τῇ Σχολῇ συμβάντα τοῦ 1899, ὁ Ροδοκανάκης ἀπέσυρε τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ καὶ ἕνεκα τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐμπαθείας τινῶν ἡ Σχολὴ ἀπώλεσε τοσοῦτον ἐτήσιον ποσόν, εἴκοσι δὲ ἄποροι παῖδες ἐστερήθησαν τῆς ὑποτροφίας, ἐπομένως καὶ τῶν σπουδῶν. Σπουδάζουσι δὲ ἐν αὐτῇ δωρεὰν ὡς ὑπότροφοι μόνον οἱ εἰς ἱερωσύνην ἑτοιμαζόμενοι ἔγγαμοι διάκονοι ἢ καὶ ἄγαμοι κληρικοί, δεκτοὶ δέ εἰσιν ὡς ἡμιυποτρόφιμοι ἐξ ἑκάστης Κοινότητος τῆς ἐπαρχίας μέχρι τεσσάρων, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, καὶ εἷς ἐξ ἑκάστης γειτνιαζούσης ἐπαρχίας. Καὶ οἱ μὲν μαθηταὶ τῶν προκαταρκτικῶν ἑλληνικῶν τάξεων τελοῦσι κατ' ἔτος ἀνὰ 12 λίρας, οἱ δὲ τῶν γυμνασιακῶν ἀνὰ 15 ὡς δίδακτρα, τῆς Σχολῆς δωρεὰν παρεχούσης αὐτοῖς καὶ τροφὴν καὶ κατοικίαν καὶ φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν καὶ πλύσιν καὶ ὅλα τὰ χρειώδη, ἐκτὸς ἐνδυμάτων καὶ βιβλίων.

Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1903—1904 κατεγράφησαν ἐν τῷ μαθητολογίῳ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς μαθηταὶ ἐν ὅλῳ 102, διαιροῦνται δὲ οὗτοι εἰς ἑπτὰ τάξεις, τρεῖς ἑλληνικὰς καὶ τέσσαρας γυμνασιακάς. Καὶ ἐν μὲν τῇ α' τάξει, τῇ ἐχούσῃ μαθητὰς 6, παραδίδονται τὰ ἑξῆς μαθήματα: Ἱερὰ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Ἑλληνικά, Ἀριθμητική, Τουρκικά, Γαλλικά, Ἑλληνικὴ ἱστορία, Γεωγραφία, Φυσικὴ ἱστορία, Καλλιγραφία, Ἰχνογραφία καὶ Γυμναστική. Ἐν δὲ τῇ β' τάξει, τῇ ἐχούσῃ μαθητὰς 13, παραδίδονται: Λειτουργική, Ἑλληνικά, Ἀριθμητική, Γεωμετρία, Τουρκικά, Γαλλικά, Ἑλληνικὴ ἱστορία, Γεωγραφία, Μυθολογία, Καλλιγραφία, Ἰχνογραφία καὶ Γυμναστική. Ἐν δὲ τῇ δ' (Α' Γυμνασίου) τάξει, τῇ ἐχούσῃ μαθητὰς 10, παραδίδονται: Ἱερὰ κατήχησις, Ἑρμηνεία Εὐαγγελίου, Ἑλληνικά, Θεωρητικὴ ἀριθμητική, Λατινικά, Τουρκικά, Γαλλικά, Ρωμαϊκὴ ἱστορία, Ζωολογία, Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καὶ Γυμναστική. Ἐν δὲ τῇ ε' (Β' Γυμνασίου) τάξει, τῇ ἐχούσῃ μαθητὰς 23, παραδίδονται: Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, Ἑρμηνεία Εὐαγγελίου, Ἑλληνικά, Ἄλγεβρα, Γεωμετρία, Λατινικά, Τουρκικά, Γαλλικά, Βυζαντινὴ ἱστορία, Βοτανική, Ἐμπορικά, Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καὶ Γυμναστική. Ἐν δὲ τῇ ς' (Γ' Γυμνασίου) τάξει, τῇ ἐχούσῃ μαθητὰς 21, παραδίδονται: Χριστιανικὴ ἠθική, Ἑρμηνεία Εὐαγγελίου, Ἑλληνικά, Ἄλγεβρα, Γεωμετρία, Λατινικά, Τουρκικά, Γαλλικά, Μεσαιωνικὴ ἱστορία, Ψυχολογία, Φυσική, Χημεία, Ἐμπορικά, Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καὶ Γυμναστική. Ἐν δὲ τῇ ζ' (Δ' Γυμνασίου) τάξει, τῇ ἐχούσῃ μαθητὰς 19, παραδίδονται: Ἐκκλησιαστικὴ ρητορική, Ἑρμηνεία Εὐαγγελίου, Ἑλληνικά, Γεωμετρία, Τριγωνομετρία, Λατινικά, Τουρκικά, Γαλλικά, Ἱστορία τῶν νεωτέρων χρόνων, Λογική, Παιδαγωγικά, Φυσική, Κοσμογραφία, Ἐμπορικά, Ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ καὶ Γυμναστική. Τὸ δὲ προσωπικὸν τῶν διδασκόντων ἀπαρτίζεται (κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1903—1904) ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ Ἱερολογιωτάτου Παρθενίου Φωτιάδου, τῶν Καθηγητῶν Χαραλάμπους Π. Σαμαρᾶ, Ἰωάννου Χ" Τάσογλου, Κωνσταντίνου Α. Τσαμπερτίδου, Ἀναστασίου Σ. Οἰκονομίδου, Ἀγγέλου Κοσμίδου, καὶ τῶν διδασκάλων Γ. Σουμελίδου καὶ Κωνσταντίνου Ἀλεξιάδου.

Η Βιβλιοθηκη τῆς Σχολῆς ἀποτελεῖται ἐκ διαφόρων βιβλίων, δωρηθέντων τῷ ἀοιδίμῳ

Καισαρείας Παΐσίφ ἐν τῇ κατὰ τὴν ἡγουμενίαν περιοδείᾳ αὐτοῦ, τῇ γενομένῃ τῷ 1810, ὑπὸ διαφόρων λογίων τῶν δώδεκα ἐπαρχιῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πρὸ πάντων δὲ ὑπὸ τῶν ἐν Κυδωνίαις καὶ Σμύρνῃ διδασκάλων Γρηγορίου Σαράφη, Κωνσταντίνου Οἰκονόμου, Κωνσταντίνου Κούμα, Ἀβραμίου Ὁμηρόλη καὶ ἄλλων. Προσετέθησαν δὲ τούτοις δύο μεγάλα κιβώτια βιβλίων τοῦ ἐξ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἰωαννικίου Ἀρχιμανδρίτου τῷ 1854. Εἶτα τῷ 1861 προσετέθησαν ἐπίσης τὰ βιβλία τοῦ ἀοιδίμου Καισαρείας Παϊσίου καὶ ὅλων τῶν ἐν τῇ Μονῇ ἀσκουμένων Πατέρων, τελευταίως δὲ καὶ τὰ βιβλία τοῦ ἀοιδίμου Καισαρείας Ἰωάννου καὶ ἀρτίως ἡ διὰ γράμματος τοῦ Σεβασμ. Ἁγίου Καισαρείας κυρίου Γερβασίου καὶ τῶν Ἐφόρων αἰτηθεῖσα Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ καὶ οὕτω τανῦν ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς ἔχει περὶ τοὺς δισχιλίους τόμους βιβλίων. Χειρόγραφα ἐν τούτοις ἐπὶ μεμβράνης δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ χειρόγραφα ἐπὶ χάρτου ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν καὶ καλλιγραφημένα ὑπάρχουσιν ἱκανά.

Η Οργανοθηκη τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς ἦν λίαν πενιχρά, ἀλλ' ἐπλουτίσθη ἱκανῶς τῇ φιλοτίμῳ φροντίδι τοῦ ἐκ Φλαβιανῶν ἐπιστήμονος ἰατροῦ Μισαὴλ Σιμωνίδου, ὅστις συναγαγὼν συνδρομὰς ἐκ τῶν ἐν Πάφρᾳ Καππαδοκῶν ἠγόρασε δι' αὐτῶν ἱκανὰ ὄργανα φυσικομαθηματικῆς σπουδάζων ἐν Παρισίοις καὶ ἔπεμψεν αὐτὰ εἰς τὴν Σχολήν.

Εσοδα. Ἐκ διδάκτρων λίρ. ὀθ. 1100—1150, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν, ἐξ ἐνοικίων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Σμύρνῃ κτημάτων τῆς Σχολῆς λίρ. ὀθ. 250 καὶ ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς Μονῆς λίρ. ὀθ. 50.

Εξοδα. Εἰς μισθοὺς καθηγητῶν καὶ ὑπαλλήλων, εἰς διατροφὴν καὶ καύσιμον ὕλην λίρ. ὀθ. 1300—1400.

Υπαλληλοι τῆς Μονῆς 22.

Εφοροι ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Γερβάσιος καὶ οἱ κ. κ. Ἀναστ. Μ. Λεβίδης, Ν. Ἰωακειμίδης, Μιχ. Ἀποστόλογλους, Ἀβρ. Οἰκονομίδης καὶ Γ. Παπάζογλους, ταμίας.

Μεγαλοι Ευεργεται. Θεόδωρος Ροδοκανάκης καὶ Συμεὼν Σινιόσογλους, ὁ διὰ τὴν ἀνέγερσιν κτιρίου καταλλήλου διὰ τὴν Σχολὴν δωρησάμενος 2500 λίρ. τουρκικάς.

Ευεργεται. Βασίλειος Πυλάδης, Δζὼν πασσᾶς Ἀβραάμ, Μακαρία Μοναχή, Γεώργιος Ζαρίφης, Σεραφεὶμ Ἀσλόγλους, Βασίλ. Βασίλογλους, Πιπίνα Π. Βηθλεεμίδου, Ἰω. Ἀγιάνογλους, Νικ. Ποδούργλους, Χριστόφ. Σιδερικούδης, Σεφὲρ Καλενδέργλους, Ἰωακεὶμ Ἀσάδζογλους, Μιχ. Χατήνογλους, Πρόδρομος Σεφεριάδης, Χαδζῆ Κυριακὸς Τζιγμέδογλους, Ἰω. Σισμάνογλους, Χρηστάκης Σουμπούλογλους, Μιχ. Ὁμηρόγλους, Ἀβραὰμ Χριστοφορίδης, Δημήτριος Γενιδουνιᾶς, Ἀδελφοὶ Διαμάντογλου, Ἀδελφοὶ Θ. Κεσσίσογλου, Φανὴ Π. Ζαρίφη, Ἰσαβέλλα Α. Σκουζέ, Ἰσαὰκ Διαμάντογλους.

Προστατται. Ἀναστάσιος Σεφεριάδης, Ἀνέστης Κασάπογλους, Κωνστ. Μαυρομμάτης, Χαράλ. Σατῆς, Σεραφεὶμ Τοραμάνογλους, Κοσμᾶς Συμεώνογλους, καὶ Ἀναστάσιος Καρακάσογλους.

Δωρηται. Χ'' Κυριακὸς Τζιγδέμογλους, Μιχ. Παπάσογλους. Δυνάμεθα δὲ νὰ συγκαταριθμήσωμεν μετὰ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν ἄνδρα Ἀνώνυμον διὰ μυστικῆς διαθήκης διαθέμενον λίρ. ὀθ. 1000 τῇ Ἱερατικῇ Σχολῇ καὶ 1000 τῷ Καππαδοκικῷ Ὀρφανοτροφείῳ. Ἐπίσης καὶ τὸν ἀοίδιμον Καισαρείας Ἰωάννην, τὸν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ταύτης γῆν καὶ θάλασσαν περιελθόντα πρὸς συλλογὴν ἐράνων.

Η Σχολη ἔχει μὲν τὴν ἐπωνυμίαν *Ἱερατικὴ Σχολή*, ἀλλ' εἶναι Γυμνάσιον τέλειον, ἀνεγνωρισμένον καὶ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Εις το Κεντρικον Καππαδοκικον Παρθεναγωγειον φοιτῶσι τριάκοντα δύο μαθήτριαι, ἐξωτερικαὶ καὶ ὑπότροφοι, τροφοδοτούμεναι ἐκ τοῦ μαγειρείου τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς. Κατάγονται δὲ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Καισαρείας, Προύσης, Ἀγκύρας, Ἰκονίου, Ἀδάνων καὶ

Χαλδείας· καὶ αἱ μὲν εὐπορώτεραι ἀποτίνουσι δίδακτρα λ. τουρ. 10 ἐτησίως, αἱ δὲ ἡμιπότροφοι 6 καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ αἱ ἀπὸ τῆς παρακειμένης κώμης 2. Τὸ Παρθεναγωγεῖον τοῦτο διαιρεῖται εἰς τρεῖς τάξεις Ἑλληνικὰς καὶ δύο Γυμνασιακὰς καὶ ἔχει Ἐφόρους τοὺς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς. Τὸ δὲ προσωπικὸν αὐτοῦ ἀπαρτίζεται ὑπὸ τῆς Διευθυντρίας, ὑπὸ τεσσάρων καθηγητῶν καὶ μιᾶς διδασκαλίσσης, ἑνὸς θυρωροῦ καὶ δύο ὑπηρετριῶν, μισθοδοτουμένων ἐκ τοῦ κοινοῦ ταμείου τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς.

Τα Καππαδοκικα Ορφανοτροφεια. Ὁ ἀοίδιμος Καισαρείας Ἰωάννης, μιμούμενος τὸν Μέγαν καὶ ἀρχαῖον προκάτοχον αὐτοῦ Βασίλειον, ἐβουλήθη ἵνα συστήσῃ Κεντρικὸν Καππαδοκικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, καὶ τῇ ἀρωγῇ τοῦ Ἐξ. Συμεωνάκη ἐφένδη Σινιόσογλου, κατώρθωσε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν φιλάνθρωπον αὐτοῦ σκοπόν.

Εφοροι. Ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Καισαρείας κ. Γερβάσιος, πρόεδρος, Ἰωσὴφ Μιχαήλ, ὁ ἐκ Καισαρείας, ταμίας, Σάββας Α. Νεφτιδζόγλους ἐκ Καισαρείας, Ἰσαὰκ Δονοκαρόγλους ἐξ Ἀνδρονικίου καὶ Ἰάκωβος Κρεμιδζόγλους ἐκ Κερμίρας. Γραμματεὺς δὲ Ἡσαΐας Στομαχόπουλος ἐκ Ζιντζίδερε.

Μαθηται. Τὸ ὅλον 37, διηρημένοι εἰς τέσσαρας τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Οἱ μαθηταὶ τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων διδάσκονται καὶ τὴν ραπτικὴν καὶ λεπτουργικὴν ὑπὸ τῶν ἐντὸς αὐτοῦ ἐργαζομένων ἐπὶ τούτῳ τεχνιτῶν.

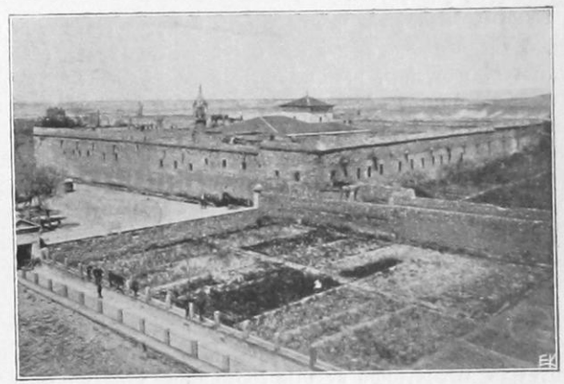

Γενικὴ ἐξωτερικὴ ἄποψις τῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἐν Ζιντζίδερε

Εξοδα. 50,000 γρόσια εἰς διατροφήν, ἐνδυμασίαν, θέρμανσιν καὶ βιβλία τῶν μαθητῶν, εἰς μισθὸν διδασκάλων, γραμματέως, ὑπαλλήλων καὶ ταξιδιώτου. Ταῦτα καλύπτονται διὰ τῶν προσόδων τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ κτήματος, δωρηθέντος τῷ Ὀρφανοτροφείῳ παρὰ τοῦ Ἐξ. Συμεωνάκη ἐφένδη, ὅστις οὐ μόνον εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ὀρφανοτροφείου προσήνεγκε 1000 λίρ. τουρκ. μετὰ τῆς εὐγενεστάτης συζύγου αὐτοῦ κυρίας Εὐλαμπίας, ἀλλὰ καὶ ἐπροίκισεν ἀμφότερα τὰ Ὀρφανοτροφεῖα διὰ προσοδοφόρου ἐν Ἀγκύρᾳ κτήματος καὶ ἐπιδόματος ἐτησίου ἐκ λιρῶν ἑκατόν, ὑπισχνεῖται δὲ νὰ καλύψῃ διὰ παντὸς τὸ τυχὸν ἔλλειμμα τούτων, ὅθεν καὶ εἰς τὴν πρόσοψιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐπεγράφη τὸ ὄνομα αὐτοῦ χρυσοῖς γράμμασιν ὡς κτίτορος.

Κειμηλια. Ἐν τῇ Μονῇ ὀλίγα ὑπολείπονται, ὡς Εὐαγγέλια ἐπάργυρα, τρεῖς θῆκαι ἀργυραῖ, περιέχουσαι ἱερὰ λείψανα διαφόρων Ἁγίων, ἱερὰ ἄμφια, ἅγια ποτήρια, δίσκοι κ.λ.π. Ἀρχαιολογικὸν δὲ κειμήλιον εἶναι τάφος ἐκ μαρμάρου ἀρχαῖος, φέρων σύμπλεγμα ταύρων ἐστεμμένων· ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τάφου ὑπῆρχε καὶ προτομὴ γυναικός, ἔργον χειρὸς ἐπιτηδείου ἀνάγλυφος. Τὴν προτομὴν ταύτην ἐξεκόλαψεν ὁ ἄκαιρος ζῆλος τοῦ ἄλλως ἀοιδίμου Γερμανοῦ διδασκάλου. Ὁ τάφος οὗτος νῦν σώζεται ἐν τῷ ταμείῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ χρησιμεύει ὡς θήκη ἄρτων.

Κτηματα. Ἔχει ἡ Μονὴ ἀγροὺς ὑπὲρ τοὺς 30 καὶ κήπους.

Πανηγυρεις τελοῦνται ἐν τῇ Μονῇ καθ' ἁπάσας μὲν τὰς ἑορτὰς τοῦ ἐν αὐτῇ τιμωμένου *Τιμίου Προδρόμου*, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν κθ' Αὐγούστου. Ἐπίσης ἑορτάζει καὶ κατὰ τὴν 6ην Αὐγούστου, πρὸς τιμὴν τοῦ ἐν τῇ παρακειμένῃ κώμῃ ναοῦ τῆς *Ἁγίας Μεταμορφώσεως*. Ἑορτάζει δὲ καὶ τὸ Α' Σάββατον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, καθ' ἣν τελεῖται μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ Μεγάλου εὐεργέτου τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς.

3. ΤΑ ΦΛΑΒΙΑΝΑ

Πληθυσμος. Πρὸς Ν. τῆς Καισαρείας, δύο ὥρας μακρὰν αὐτῆς παρὰ τῷ ὄρει *Διδύμῳ* πρὸς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ *Ἀργαίου*, λίαν ἐγγὺς τῇ ἱερᾷ *Μονῇ Προδρόμου*, κεῖται ἡ ἀρχαία κώμη *Φλαβιανά*, ἔχουσα ὀρθοδόξους οἰκογενείας 320, ἐνῷ μέχρι πρὸ ὀλίγου χρόνου ἠρίθμει ὑπὲρ τὰς 400 οἰκογενείας· αἰτία δὲ τῆς ὀλιγοστεύσεως τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἡ μετοίκησις εἰς ἄλλας ἐμπορικὰς χώρας, ὡς εἰς Κωνσταντινούπολιν, Σμύρνην, Ἄδανα, Ταρσόν, Μερσίνην, Ἀμισόν, κτλ. Καὶ οἱ μὲν τούτων εἰσὶν ἔμποροι, οἱ δὲ λεπτουργοὶ καὶ καλοὶ λιθοξόοι καὶ κτίσται καὶ ἀρχιτέκτονες, ὧν τὰ ἔργα, ἔν τε τῇ βασιλευούσῃ καὶ ἀλλαχοῦ, φημίζονται.

Εκκλησιαι. Ἔνδον τῆς κώμης ταύτης ὑπῆρχον τρεῖς ναοί, ὁ τῆς *Κοιμήσεως τῆς Παναγίας*, ὁ τῆς *Μεταμορφώσεως* καὶ ὁ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*. Οἱ δύο τελευταῖοι ἦσαν λίαν ἀρχαῖοι ἐν ὑπογείοις, μεταβεβλημένοι δὲ ἐξ εἰδωλείων εἰς ἐκκλησίας, ὡς δείκνυται ἔκ τε τοῦ σχήματος αὐτῶν καὶ ἐξ ἀγάλματος μικροῦ, παραχωσθέντος μὲν ἐν τῷ ἐδάφει, ἀνακαλυφθέντος δὲ ἐν τῇ κατὰ τὸ 1869 ἔτος ἐπισκευῇ τοῦ ναοῦ τῆς *Μεταμορφώσεως*, ὄντος σκοτεινοτάτου καὶ εἴσοδον ἔχοντος σκοτεινὴν καὶ σκολιάν, ὅπως ἄχρι τοῦδε φαίνεται ἔχων ὁ ναὸς τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*. Ὁ τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* ναὸς ἦν ὁ Καθολικὸς ἢ Κυριακὸς ναός, οὗτινος, ὡς φαίνεται, ἐκ σεισμοῦ καταπεσόντος, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ προχείρου μικρὸν παρεκκλήσιον. Ἐξωκκλήσια δὲ ὑπάρχουσι τὸ τοῦ *Ἁγίου Θεοδώρου* πλησίον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τὸ τοῦ *Προφήτου Ἠλιοὺ* ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου λόφου, τὸ τοῦ *Προφήτου Ζαχαρίου* ἐν ναῷ ἀρχαίας αὐτόθι κώμης ἐξ ἡμισείας κατεστραμμένῳ καὶ ἀπέχοντι τῶν *Φλαβιανῶν*, ὡς τὸ τῆς *Ἀναλήψεως*, ἡμίσειαν ὥραν, τὰ ἐπὶ τοῦ *Διδύμου* κατεστραμμένα δύο ἐξωκκλήσια τῆς *Παναγίας* καὶ τοῦ *Βασιλείου*, ἐν οἷς τελεῖται λειτουργία ἐπ' ἀντιμηνσίου ἐν ταῖς ἑορτασίμοις τῶν ἐν αὐτοῖς Ἁγίων ἡμέραις καὶ ὁσάκις τις κατ' εὐχὴν ἐπιθυμεῖ νὰ λειτουργηθῇ.

Αγιασματα δὲ ὑπάρχουσι δύο, τὸ τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου* ἐν τόπῳ καλουμένῳ *Ὀξουζδζέ*, ὅπου οὐδὲν ἴχνος ναοῦ ὑπάρχει, καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους*, ἐν τόπῳ καλουμένῳ *Ἰκσοπόν*, ὅπου σώζεται ναὸς κατεστραμμένος Βυζαντινῆς ἐποχῆς.

Λειψανα. Χριστιανὸς κάτοικος τῆς κώμης ἀγοράσας τῷ 1821 ἔχει θήκην ἱερῶν λειψάνων λίαν κομψῶς ἐκ κυπαρίσσου εἰς σχῆμα κουβουκλίου κατεσκευασμένην καὶ περιέχουσαν ἄλλην θήκην, ἐν ᾗ τμῆμα κάρας, περικεκαλυμμένον δι' ἀργυρᾶς πλακός, φερούσης ἐν τῇ μιᾷ ἄκρᾳ τὰ γράμματα Φ. Λ. καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ τὰ γράμματα Π. Ρ. ἅτινα στενογραφικῶς οὐδὲν ἕτερον σημαίνουσι ἢ *Φλαβιανῶν Προδρόμου*, ἤτοι δηλοῦσιν ὅτι τὸ κειμήλιον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν παρακειμένην Μονὴν τοῦ *Τιμίου Προδρόμου*. Ἕτερα τμήματα ἁγίων λειψάνων σώζονται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ ἱερέως τῆς κώμης Παπᾶ Ἀνανίου ἔνδον θήκης ἀργυρᾶς ἐχούσης ὡς ἀνάγλυφα τὰς εἰκόνας τῆς *Θεομήτορος*, τοῦ *Ἰωάννου Προδρόμου* καὶ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*.

Σχολεια. Νῦν διατηρεῖται ἀστικὴ Σχολὴ μετὰ τάξεων ἓξ, ἐξ ὧν μόνον μία τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἔχουσα μαθητὰς 20, αἱ δὲ λοιπαὶ τοῦ Δημοτικοῦ ἀριθμοῦσαι μαθητὰς 72 καὶ τοῦ Νηπιαγωγείου ἀριθμοῦσαι μαθητὰς 40. Ὅριον ἡλικίας ἀπὸ 5–15. Τὸ δὲ προσωπικὸν τῆς Σχολῆς ἀποτελεῖται ἐκ δύο διδασκάλων μεθ' ἑνὸς παιδονόμου, διδάσκοντος τοὺς μαθητὰς τοῦ νηπιαγωγείου.

Βιβλιοθηκη. Αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ ὀλίγων σωμάτων, παντοίας ὕλης βιβλίων. Χειρόγραφα ἐν μεμβράναις δὲν ὑπάρχουσιν, ἐκτὸς ἑνὸς φύλλου τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ τούτου τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὡς φαίνεται ἔκ τε τῆς κατασκευῆς τῆς μεμβράνης καὶ τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος. Ἐκ τῶν πρὸ πολλοῦ τυπωθέντων ἄξια μνήμης εἰσὶν Εὐαγγέλιον τυπωθὲν εἰς φύλλον κατὰ τὸ 1601 (MDCI) ἢ δωρηθὲν τῷ ναῷ τῆς *Ἁγίας Μεταμορφώσεως* τῷ 1654 ὑπὸ τοῦ Χ" Καρακόζη, ὡς δηλοῦται ἐκ σημειώματος ἑλληνιστὶ μὲν συνταχθέντος, πλήρους δὲ ἀνορθογραφιῶν. Ψαλτήριον ἐκδοθὲν ἐν Βενετίᾳ τὸ 1682 μετὰ τῆς Ἑρμηνείας τοῦ Θεοδωρήτου, μεταγλωττισθείσης εἰς τὸ κοινὸν ἰδίωμα. Καινὴ Διαθήκη μεταφρασθεῖσα εἰς πεζὴν φράσιν παρὰ τοῦ ἱερέως Μαξίμου τοῦ Καλλιουπολίτου τῷ 1703. Τὰ δύο τελευταῖα εἰς μικρὸν σχῆμα. Ἰδιωτικαὶ Βιβλιοθῆκαι δὲ τοῦ μακαρίτου Δημητρίου Ἠλιάδου, ἐν ᾗ ἐν μεμβράναις ἓν φύλλον Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ περίαπτον ἐν μεμβράναις ἑβραϊκόν, εὑρεθὲν ἐν Ταυλουσίνῳ, καὶ τοῦ Ἀναστασίου Μ. Λεβίδου, πλουσιωτέρα, περιέχουσα ἀρχαίας ἐκδόσεις συγγραφέων, περὶ τὰ 10 φύλλα ἐν μεμβράναις Εὐαγγελίου, χειρόγραφον ἐπὶ χάρτου ὅλου Εὐαγγελίου 520 ἐτῶν, μάλιστα δὲ συλλογὴν καλὴν Καππαδοκικῶν νομισμάτων καί τινων ἀρχαιοτήτων.

Δημογεροντες Ἀναστάσιος Μ. Λεβίδης, Βασίλειος Χ" Ἐφραΐμ ὀγλοῦς, Δαβὶδ Χ" Ἰορδάνου, Γεώργιος Τεκκιόζογλους, Ἰωσὴφ Τελλόγλους καὶ Νικόλαος Γρηγοριάδης.

Εφοροι. Γεώργιος Ἰνδζὲ-σουλοῦ ὀγλοῦς, Νικόλαος Πινέτογλους καὶ Στέφανος Γεωργίου.

Επιτροποι. Γεώργιος Ἠλιάδης καὶ Παῦλος Σωτηριάδης.

4. ΤΟ ΑΝΔΡΟΝΙΚΙΟΝ

Πληθυσμος. Μόλις 320 οἰκογένειαι.

Εκκλησιαι. Πρώην εἶχον μίαν ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν *Ἁγίων Μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου* καὶ *Ἀνδρονίκου*, ἐξ οὗ καὶ ἡ κώμη παρωνομάσθη *Ἀνδρονίκιον*. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων λίαν εὐπρεπῶς τῷ 1835 καὶ ἡγιάσθη δι' ἐγκαινίων τῇ 8 Σεπτεμβρίου, ἐτιμήθη δὲ διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, τῆς δεξιᾶς πτέρυγος διατηρούσης τὸ ἀρχαῖον ὄνομα. Ἐκτὸς τῆς λαμπρᾶς ταύτης ἐκκλησίας ἔχουσιν οἱ *Ἀνδρονικεῖς* καὶ δύο παρεκκλήσια, τὸ μὲν εἰς τιμὴν τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, τὸ δὲ εἰς τιμὴν τῆς *Ἁγίας Κυριακῆς*.

Ιερεις. Πρότερον εἶχον 4, νῦν δὲ δύο, τὸν Παπᾶ Ἰάκωβον καὶ τὸν Παπᾶ Παῦλον.

Αγιασματα. Ἐξωκκλήσια ὑπάρχουσι τὸ τοῦ κάτω *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ τὸ τοῦ ἐπάνω *Ἁγίου Γεωργίου*, ἔνθα ὑπάρχει ἁγίασμα· τὸ δὲ ἐξωκκλήσιον καὶ τὸ ἁγίασμα τοῦ *Ἁγίου Θωμᾶ* κεῖται Ν. Δ. τοῦ Ἀνδρονικίου, ἔνθα ἐπὶ λόφου ἐρείπια λαμπρᾶς Βυζαντινῆς ἐκκλησίας, καλουμενης *Τζανλῆ-Κίλισε*, ἐπὶ δὲ τῆς κλιτύος τοῦ αὐτοῦ λόφου μονόλιθος κρηνὴ βράχος, ὑφ' ὃν ὄρυγμα ὑπόγειον λελατομημένον, στενωτάτην ἔχον εἴσοδον, ἔνθα τροχός, ἤτοι λίθος εὐμεγέθης κυκλοτερής, δι' οὗ ἀπέφραττον τὴν εἴσοδον, εἶτα δευτέρα καὶ τρίτη εἴσοδος καὶ τρίτος θάλαμος, εἶτα διὰ στενῶν βαθμίδων ἀναρριχώμενος ἀνέρχεταί τις εἰς τὸν τέταρτον καὶ εὐρυχωρότερον τῶν ἄλλων θάλαμον, ἐν ᾧ δεξαμενὴ ὕδατος ποσίμου καὶ διαυγεστάτου· τὸ ὕδωρ τοῦτο ἀποστάζον ἐκ τοῦ θόλου οὔτε αὐξάνει οὔτε ἐλαττοῦται, καλεῖται δὲ κοινῶς *Ἁγίασμα τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ*, ἔνθα πολλάκις προσέρχονται γυναῖκες μὴ ἔχουσαι ἄρθονον γάλα καὶ λουόμεναι τοὺς μαστοὺς ἀπολαύουσι τοῦ αἰτουμένου.

Πανηγυρεις. Πανηγυρίζουσιν ἐν ταῖς μνήμαις τῶν εἰρημένων ἐκκλησιῶν καὶ ἁγιασμάτων ὅλων, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν καὶ κατὰ τὴν 12 Ὀκτωβρίου, ἤτοι κατὰ τὴν μνήμην τῶν *Ἁγίων Μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου* καὶ *Ἀνδρονίκου*.

Επιτροποι. Ἰορδάνης Οἰκονομίδης καὶ Ἰωάννης Σοβαδζῆ-ὀγλοῦς.

Εφοροι. Ἀβραὰμ Οἰκονομίδης, Χ" Μιχαὴλ Ἀποστολίδης, Κυριακὸς Δζανδζάνογλους, Ἰορδάνης Οἰκονομίδης, Ἰωάννης Σουβαδζόγλους.

Δημογεροντες. Χ" Ἰορδάνης Δονουκάρογλους, Ἰωάννης Τσουρουκτσόγλους, Χ" Μιχαὴλ Ἀποστολίδης, Κυρ. Δζινδζάνογλους, Ἰωσὴφ Ἐλεμίνογλους.

Σχολεια. Ἡ Δημοτικὴ Σχολή, ἔχουσα διδασκάλους τρεῖς καὶ μαθητὰς 100, διηρημένους εἰς τάξεις 7. Τὸ Παρθεναγωγεῖον, ἔχον μαθητρίας 65 καὶ διδασκαλίσσας δύο.

Η Βιβλιοθηκη περιέχει τόμους 500, οὐχὶ ὅμως καὶ χειρόγραφα ἀρχαῖα.

Ευεργεται τῆς Κοινότητος ἐπαξίως καλοῦνται οἱ ἀοίδιμοι Σατερλόγλου, οἱ ἀδελφοὶ Καρλόγλου, οἱ ἀδελφοὶ Ὁμουρλόγλου, οἱ ἀδελφοὶ Τσουρουκδζόγλου, Χαδζῆ Χαράλαμπος καὶ Χ″ Κωνσταντῖνος, ὁ Χ″ Σταῦρος Δονουκάρογλους, ὁ Χ″ Ἀβραὰμ Τσομπάνογλους, ὁ Χ″ Μιχαὴλ Τσιδέμογλους, ὁ Χ″ Νικόλαος Ἀποστόλογλους, ὁ Χ″ Σταῦρος Ἀπαρτόγλους, ὁ Μάξιμος Χ″ Σαχίν-ογλους, ὁ Μιχαὴλ Ὁμηρόλης καὶ ἄλλοι· ἐκ δὲ τῶν ἐπιζώντων ὁ Στέφανος Καρολίδης, ὁ Χ″ Κυριάκος Τσιγδέμογλους, ὁ Σεραφεὶμ Τοραμάνογλους καὶ ὁ Χαράλαμπος Σάτηρ.

5. ΤΑ ΣΤΕΦΑΝΑ

Πληθυσμος. Πρὸς Β. τῶν *Φλαβιανῶν* εἰς ἀπόστασιν εἰκοσάλεπτον κεῖται ἡ μικρὰ κώμη *Στέφανα*, λσβοῦσα τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς πάλαι ποτὲ ἐν αὐτῇ ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Πρωτομάρτυρος Στεφάνου*. Ὀρθόδοξοι ἐν αὐτῇ οἰκογένειαι ἦσαν περὶ τὰς 100, ἀλλ᾽ ἤδη, ἐπειδὴ ὁσημέραι μεταναστεύουσιν, ἔμειναν 48 οἰκογένειαι.

Εκκλησιαν ἔχουσι μίαν μικράν, ἀλλὰ λίαν κομψήν, τιμωμένην ἐπ᾽ ὀνόματι τῆς *Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου* καὶ ἀνεγερθεῖσαν κατὰ τὸ 1840, ἧς ἡ δεξιὰ πτέρυξ εἶναι ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ *Πρωτομάρτυρος Στεφάνου*, ἔχουσι δὲ καὶ ἓν παρεκκλήσιον, ὅπερ ἄρτι ἐπεσκεύασαν.

Ιερεις. Ὅτε εὐημέρει ἡ κώμη, εἶχον δύο ἱερεῖς, νῦν δὲ εἶναι εἷς, ὁ Παπᾶ Χρυσόστομος.

Σχολειον ἔχουσι Δημοτικὸν μεθ᾽ ἑνὸς διδασκάλου καὶ 38 μαθητῶν.

6. ΜΟΥΤΑΛΑΣΚΗ (Ταλάς).

Πρὸς τοὺς Β. Α. πρόποδας τοῦ ὄρους *Διδύμου* μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν περίπου ἀπέχουσα τῆς Καισαρείας κεῖται ἡ *Ταλάς* (ἀρχαία *Μουταλάσκη*), κώμη παλαιά, μεγάλη καὶ πολυανθρωποτέρα ἁπασῶν τῶν περὶ τὴν Καισάρειαν κωμῶν, ἔχουσα οἰκογενείας ὀρθοδόξων 900.

Εκκλησιαι. Ἡ τῶν *Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ*, ἥτις, καταστραφείσης τῆς ἀρχαίας ὑπὸ σεισμοῦ, ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων τῷ 1729. Ἡ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* τῷ 1727, ἐπίσης ἀρχαία οὖσα, ἀνεκαινίσθη. Ἡ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* μικρὰ μέν, περικαλλὴς ὅμως καὶ κομψή, ἀνακαινισθεῖσα αὕτη τῷ 1868. Ἡ τῆς *Παναγίας*, ἥτις ἀρχαία καὶ σκοτεινὴ οὖσα, ἀνεκαινίσθη τῷ 1880. Ἡ τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους*, ἐκ βάθρων ἀνεγερθεῖσα τῷ 1882, μεγάλη καὶ καλή.

Ιερεις τρεῖς μὲν ἐν τῷ ναῷ *τῶν Ἀρχαγγέλων* ὁ Παπᾶ Λεόντιος, ὁ Παπᾶ Νεόφυτος καὶ ὁ Παπᾶ Ἰορδάνης. Εἷς δὲ ἐν τῷ ναῷ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* ὁ Παπᾶ Δαμασκηνός. Δύο ἐν τῷ τῆς *Παναγίας*, ὁ Παπᾶ Βασίλειος καὶ ὁ Παπᾶ Στέφανος, ἐν ὅλοις ἕξ. Εἷς δὲ ἐν τῷ τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους*, ὁ Παπᾶ Χαραλάμπης.

Επιτροποι. Δύο μὲν ἐν τῷ ναῷ τοῦ *Ἀρχαγγέλου*, οἱ κ. Πρόδρομος Μαυρόπουλος καὶ Ἰω. Ἀρζημάνογλους. Ἐν τῷ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* οἱ κ. Ἰωακεὶμ Ἐλμαδζόγλους καὶ Ἀγυὰν Στήκογλους. Ἐν δὲ τῷ τῆς *Παναγίας* οἱ κ. Πρόδρ. Α. Κεσίσογλους καὶ Ἰω. Κανόγλους· ἐν δὲ τῷ τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους* ὁ Ἀβραὰμ Καϊμάζογλους.

Δημογεροντες. Σάββας Τοζάκογλους, πρόεδρος, Χαρ. Στόκογλους, Κυπριανὸς Προδρομίδης, Ἰορδάνης Ἐδζέογλους, Ἰωακεὶμ Παπαδόπουλος, Ἰω. Κεδίκογλους, Χ″ Πρόδρομος Μιρτίλογλους καὶ Χαράλαμπος Χηδήργλους.

Εφοροι. Σάββας Τοζάκογλους, Κυπριανὸς Προδρομίδης, Χαρ. Νικολαΐδης καὶ Βασίλειος Δολλόγλους.

Σχολεια. Ἡ Ἀστικὴ Σχολή, ἐν ᾗ διδάσκουσι διδάσκαλοι ἕξ, καὶ Παρθεναγωγεῖον, ὅπου διδάσκουσι διδασκάλισσαι 5.

Δαπαναι. Τὰ ἔξοδα τῶν Ἐκπαιδευτηρίων ὑπερβαίνουσι τὰς 250 λίρας τουρκ. κατ᾽ ἔτος.

Εσοδα δὲ μέχρι τοῦδε ἦσαν τὰ εἰσιτήρια μόνα τῶν μαθητῶν, κλειομένου τοῦ ἐλλείμματος ἐκ τῶν συνδρομῶν τῶν φιλομούσων πολιτῶν. Τοῦ λοιποῦ ὅμως ἐξασφαλίζεται τὸ μέλλον τῶν Ἐκπαιδευτηρίων διὰ προσοδοφόρου ἐν Γαλατᾷ κτήματος, ἀνεγερθέντος διὰ τῶν συνεισφορῶν τῶν φιλοτίμων ἐνδημούντων καὶ ἀποδημούντων συμπολιτῶν.

Βιβλιοθηκη. Οὐδὲν χειρόγραφον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς σχολῆς ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον διδακτικὰ βιβλία ἀρχαῖα καὶ πατερικά, ἐν οἷς πολυτιμότερά εἰσι τὰ ὑπὸ Ἰορδάνου Ἀντωνιάδου ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐκ Στεφάνων Παπᾶ Πέτρου ἀγορασθέντα καὶ εἰς τὴν Σχολὴν δωρηθέντα ἅπαντα τῶν Πατέρων Ἀθανασίου, Βασιλείου καὶ ἄλλων.

Καθομιλουμένη γλῶσσα ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ εἶναι ἡ τουρκική.

7. ΤΑΥΛΟΥΣΟΥΝΙΟΝ

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς Μουταλάσκης καὶ μίαν ὥραν τῆς Καισαρείας πρὸς Α. αὐτῆς κεῖται ἡ κώμη *Ταυλουσούνιον*, ἔχουσα πληθυσμὸν ὀρθοδόξους οἰκογ. 92.

Εκκλησιαν ἔχουσι μίαν, τιμωμένην ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου* καὶ ἀνακαινισθεῖσαν τῷ 1819. Ἐν δὲ ταῖς ὑπογείοις κρύπταις ὑφίσταται ναὸς τοῦ *Χρυσοστόμου*, ἕτερος τοῦ *Βασιλείου* καὶ ἕτερος τοῦ *Γρηγορίου*, ἐσκαμμένοι καὶ διατηροῦντες ἴχνη εἰκονογραφιῶν διὰ συνωπίδος γεγραμμένων· ἑτέρα ἀρχαία ὑπόγειος ἐκκλησία, δι᾽ ἧς διέρχεται ὕδωρ, ἐν ᾧ ἐρχόμενοι ἐκ τῶν πέριξ λούονται ὡς ποιοῦσιν ἐν ταῖς θέρμαις. Ἔνδον δὲ κήπου παρὰ τὴν κώμην σώζονται ἐρείπια Βυζαντινῆς ἐκκλησίας, τιμωμένης ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Μηνᾶ*.

Ὁ ναὸς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἐν Ζινδζίδερε

Ιερεις ἔχουσι δύο.

Δημογεροντες. Χαράλαμπος Μανώλογλους, Νικ. Δοκμεδζόγλους, Παντελεήμων Τζηράκογλους, Μιλτιάδης Φ. Πιρλόγλους, Πρόδρομος Ἰ. Πεϊκτάσογλους.

Σχολεια. Ἀρρεναγωγεῖον. Διδάσκαλος 1, μαθηταὶ 30.

8. ΚΕΡΜΙΡΑ

Πληθυσμος. Μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Καισαρείας πρὸς Α. ἐν κοιλάδι κεῖται ἡ κωμόπολις *Κερμίρα*, συνοικισθεῖσα πρὸ 250 περίπου ἐτῶν ἐκ τῶν Χριστιανῶν κατοίκων τῶν πέριξ κωμῶν· τανῦν περιέχει ὀρθοδόξους οἰκογενείας 300.

Εκκλησιαι. Ἡ συνοικία τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου οὖσα ἀρχαιοτέρα ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος*, κτισθεῖσαν κατὰ τὴν ἐπ᾽ αὐτῆς ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν τῷ 1725, Δεκεμβρίου 16, ἀνακαινισθεῖσαν δὲ κατ᾽ ἄλλην ἐπιγρα-

φὴν τῷ 1835. Ἡ δὲ συνοικία τῆς Παναγίας ἔχει ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσαν τῷ 1837.

Λείψανα. Μόνον ἐν τῷ ναῷ τῆς *Θεοτόκου* ὑπάρχουσι λείψανα Ἁγίων εἰς μικρὰ τεμάχια, τοποθετημένα ἐντὸς θήκης ἀργυρᾶς, *τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τῶν Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, Γεωργίου τοῦ Ἀντίπα, τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ Συνάδων, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, τῶν Ἁγίων 40 μαρτύρων, Συμεῶνος τοῦ Στυλίτου, τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος καὶ τοῦ Ἁγίου Εὐσταθίου*, ἀφιερώματα τῆς οἰκογενείας Ἰντζὲ Μουρὰτ ὀγλοῦ.

Ἱερεῖς. Τέσσαρες, Παπᾶ Εὐγένιος, Παπᾶ Χαραλάμπης, Παπᾶ Βασίλειος καὶ Παπᾶ Κύριλλος, ἐξ ὑπαμοιβῆς ἱερουργοῦντες ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ἐκκλησίαις.

Ἐπίτροποι. Τῆς μὲν ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Θεοδώρου* ὁ Χ'' Γεώργιος Σαρόγλους μετὰ βοηθοῦ τοῦ Βασιλείου Κελέσογλου, ἐπιστατοῦντος ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ναοῦ, ἐν δὲ τῇ τῆς *Παναγίας* ὁ Γεώρ. Μισιρλόγλους.

Ἡ Δημογεροντια ἀπαρτίζεται ὑπὸ τῶν Ἰ. Βυζαντιάδου, προέδρου, Χ'' Ἰω. Μποστανδζόγλου, Ν. Ἰωακειμίδου, Ἀγγελῆ Παπάσογλου, Χ'' Κοσμᾶ Οὐνδζόγλου, Ἰακώβου Κιρεμιτδζόγλου, Χαραλάμπους Πεϊνίρογλου καὶ Βασ. Τσομπάνογλου.

Ἔφοροι. Ἡ Ἐφορεία ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν Ν. Ἰωακειμίδου, Χ'' Ἰω. Μποστανδζόγλου, Θεολόγου Καραγάτογλου, Χ'' Κοσμᾶ Οὐνδζόγλου καὶ Ἰακώβου Κιρεμιτδζόγλου.

Ἐπίτροποι δὲ τοῦ ταμείου τῶν πτωχῶν Λάζαρος Βυζαντιάδης καὶ Ἰάκωβος Κιρεμιτδζόγλους. Τοῦ ταμείου τούτου πόροι εἰσὶν αἱ προαιρετικαὶ εἰσφοραὶ τῶν ὀρθοδόξων κατὰ τὰς ἑορτάς, τὰ ἐκ τῶν τελετῶν τοῦ βαπτίσματος καὶ στεφανώματος καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων περιστάσεων, συμποσούμενα ὅλα εἰς γρ. 2000—2500, ἐξ ὧν διανέμονται εἰς ἐντοπίους καὶ ξένους πτωχοὺς βοηθήματα, τὸ δὲ κατ' ἔτος ἐν τῷ ταμείῳ μένον πλεόνασμα δίδοται εἰς βιβλία, διανεμόμενα εἰς ἀπόρους μαθητάς.

Σχολεῖα. Νηπιαγωγεῖον μετὰ μιᾶς τάξεως, ἀριθμούσης μαθητὰς 34 καὶ Ἀστικὴ Σχολὴ μετὰ τάξεων ἐννέα, ὧν αἱ δύο γυμνασιακαί, καὶ μαθητῶν 125. Τὰ δὲ Ἐκπαιδευτήρια τῶν θηλέων, Παρθεναγωγεῖον μετὰ Νηπιαγωγείου. Καὶ τὸ μὲν Παρθεναγωγεῖον ἔχει τάξεις τρεῖς μετὰ 25 μαθητριῶν, τὸ δὲ Νηπιαγωγεῖον ἔχει τάξεις δύο μετὰ μαθητριῶν 40. Διδάσκαλοι ἓξ, διδασκάλισσαι δύο.

Δαπάναι. Διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν Σχολῶν ἡ Κοινότης ἐτησίως δαπανᾷ πρὸς μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ περὶ τὰς 260 λίρας τουρκ., ἄλλας δὲ 20—25 διὰ καύσιμον ὕλην, ἐπισκευὰς τῶν κτιρίων καὶ ἄλλα.

Πρόσοδοι. Εἰσοδήματα ἔχουσιν αἱ σχολαὶ ἐκ μὲν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει προσοδοφόρων κτημάτων αὐτῶν λίρας τουρκ. 120, ἐκ δὲ τῶν ἐν Ἀδάνοις 30, διὰ δὲ τὰς ἐπιλοίπους δαπάνας ἐπίκουροι ἔρχονται οἱ δύο ἱεροὶ ναοὶ διὰ τοῦ πλεονάσματος τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν καὶ οἱ φιλόμουσοι κάτοικοι διὰ διαφόρων εἰσφορῶν.

Ἡ Βιβλιοθηκη στερουμένη χειρογράφων ἔχει περὶ τοὺς 200 τόμους, ἐν οἷς ὑπάρχουσι καὶ ἱκανῶς σπουδαῖα βιβλία, ὡς τὰ Ἅπαντα τῶν Πατέρων καὶ σειρὰ Βυζαντινῶν Ἱστορικῶν καὶ ἄλλα, καταβάλλονται δὲ ἐνέργειαι πρὸς πλουτισμὸν αὐτῆς.

Ευεργεται. Ὁ Χ'' Ἀντὼν ἀγᾶς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Χ'' Ποδὸς ἀγᾶς, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Σμαράγδα, Χρύσανθος Παπάσογλους, Χ'' Μτοντὸς Ζουμπούλογλους, Ἰω. Καραϊωσήφογλους, Βασίλειος Γιαλδήζογλους, ἀδελφοὶ Κεχαγιάογλου, Θεόδωρος Σαρόγλους, Ἀθανάσιος Γεωργιάδης, Μιχ. Παπάζογλους, αἱ οἰκογένειαι Ποσταντζόγλου, Ναρίνογλου, Τσομπάνογλου καὶ Θεολόγου Παπάζογλου. Τούτων οἱ μὲν τῆς μακαρίας ἐγένοντο λήξεως, οἱ δὲ εἰσέτι ζῶσιν. Ἵδρυσαν τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀδελφότητα τῶν Κερμιραίων διὰ γενναίων εἰσφορῶν καὶ ἐπροίκισαν τὰ τῆς πατρίδος αὐτῶν Σχολεῖα διὰ προσοδοφόρων κτημάτων καὶ τὰς ἐκκλησίας δι' ἀφιερωμάτων βαρυτίμων.

Καὶ ἐν Κερμίρᾳ καθομιλουμένη γλῶσσα εἶναι ἡ τουρκική.

9. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ

Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ὄρους *Καραμασίου* πρὸς τὰ Β. Α. τῆς Καισαρείας, ἀπέχουσα αὐτῆς ὥρας τρεῖς, κεῖται ἡ ἀρχαία *Μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν*, περὶ ἧς ὑπάρχει παράδοσις ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου *Ἑλένη ἡ Ἁγία* πορευομένη εἰς ἀναζήτησιν τοῦ *Τιμίου Σταυροῦ* εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐστρατοπεδεύσατο ἐν πεδιάδι, ἥτις ἀπ' αὐτῆς κληθεῖσα *Πεδιὰς Ἁγίας Ἑλένης*, διατηρεῖ παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις εἰσέτι τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, εἰ καὶ παρεφθαρμένον, *Ἀϊλὴν ὀβασῆ*. Λέγεται ὅτι αὕτη εἶδε κατ' ὄναρ τὸν Ἀρχάγγελον Μιχαὴλ καὶ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ ἀνήγειρε ναὸν σταυροειδῆ, ὅστις ἐν μέρει κατεστράφη ἐκ πολυκαιρίας. Ἐπὶ δὲ Σελὴμ τοῦ Γ' οἱ Χριστιανοὶ λαβόντες Αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα ἐπεσκεύασαν αὐτόν, καὶ ἔκ τινος συντρίμματος κατοπτρίτου λίθου πορφυροῦ τεθέντος εἰς τὸν κατὰ ἀνατολὰς τοῖχον τοῦ Ἱεροῦ, φαινομένου ὡς πεπυρακτωμένου σιδήρου, ἐκλήθη ἡ Μονὴ παρὰ τοῖς τουρκοφώνοις κατοίκοις *Γιανὰρ-τὰς-μοναστηρί*, ἤτοι *Μονὴ τοῦ Καιομένου Λίθου*. Κατὰ δὲ τὸ 1750 ἱερεύς τις ἐκ τῆς παρακειμένης κώμης *Ταξιαρχείου*, Παπᾶ Ἐφραὶμ καλούμενος, μετέβαλε τὴν Μονὴν ταύτην εἰς Μοναστήριον γυναικῶν, ὅτε ἤρξαντο νὰ ἔρχωνται οἱ περίοικοι Χριστιανοὶ εἰς προσκύνησιν καὶ ὁ εἰρημένος ἱερεὺς καὶ ὡς ἡγούμενος καὶ ὡς ἐφημέριος ἐκυβέρνα τὴν Μονὴν καὶ ἐξετέλει τὰς ἱεροπραξίας ἐν αὐτῇ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη. Μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ διεδέξατο αὐτὸν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ καλούμενος μικρὸς Παπᾶ Ἐφραίμ, καὶ οὗτος διετήρησε τὴν Μονὴν μέχρι τοῦ 1798, ὅτε εἷς τῶν μαθητῶν τοῦ ἀοιδίμου Γερμανοῦ, ὁ Κερμιραῖος Ἄνθιμος, χειροτονηθεὶς Ἱερομόναχος, διωρίσθη ἡγούμενος εἰς τὴν Μονὴν ταύτην. Ἐπὶ τούτου ἐκτίσθη εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας Ἡγουμενεῖον, μέχρι τούτου, τοῦ τε ἡγουμένου καὶ τῶν μοναζουσῶν κατοικούντων ἐν τοῖς περὶ τὴν ἐκκλησίαν μικροῖς κελλίοις. Εἶτα τῇ συνδρομῇ τῶν Κερμιραίων ἀνεκαινίσθησαν καὶ τὰ ἔξω τῆς αὐλῆς σεσαθρωμένα διὰ τοὺς προσκυνητὰς δωμάτια· ἀκολούθως ἀγοράσας ὁ ἡγούμενος καὶ τοὺς περὶ τὴν Μονὴν ἀγρούς, ἔκτισεν ἄλλα δωμάτια πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν προσκυνητῶν καὶ σταύλους διὰ τὰ ζῷα καὶ ἐφύτευσε διάφορα δένδρα καὶ περιέβαλεν αὐτὰ τοίχοις καὶ οὕτως ἐσχημάτισε δύο κήπους. Τῷ δὲ 1826 ἔκτισε τὸ ἀπέναντι τῆς Μονῆς ὑποστατικόν. Τῷ δὲ 1835 λαβὼν Αὐτοκρατορικὸν Διάταγμα ἐκ βάθρων ἀνήγειρε τὸν νῦν ὁρώμενον περικαλλῆ ναόν. Ἀλλὰ τότε ἡ Μονὴ ὑπέκυψεν εἰς χρέος βαρύ, καίπερ τῶν πέριξ Χριστιανῶν οὐ μικρὰ βοηθησάντων, εἰ δὲ ἔζη ἐπί τινα καιρὸν εἰσέτι ὁ Ἄνθιμος, ὅστις ἕνεκα τοῦ ῥέκτου χαρακτῆρος αὐτοῦ ἐκλήθη παρὰ τῶν περιοίκων «Δζιν-τζακμάκ», ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐξοφλήσῃ ταῦτα. Ἀποβιώσαντος ὅμως τούτου τῷ 1840 διωρίσθη ἡγούμενος ὁ ἐκ Καισαρείας καταγόμενος Ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος Παπᾶ Τιμοθέου, ὢν ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς ταύτης, καὶ τότε εὑρισκόμενος ὡς ταξιδιώτης τῆς Μονῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἀλλ' οὔτε ἡ περιοδεία τούτου οὔτε ἡ τῶν Χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας βοήθεια ἠδυνήθη νὰ ἐξοφλήσῃ τὰ χρέη καὶ οἱ ταλαιπωρούμενοι μοναχοὶ εὑρίσκοντο ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ μέχρι τοῦ 1849, ὅτε τοῦ ἐν Καισαρείᾳ προξένου τῆς Ἀγγλίας Μίνστερ Σοῦττερ τὰς διατριβὰς αὐτοῦ ποιουμένου ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ πρὸς ἀλλαγὴν ἀέρος, ἦλθε καὶ κατέλυσε παρ' αὐτῷ ὁ περίφημος Ῥῶσος περιηγητὴς τῆς Μ. Ἀσίας Τζεχατζὲφ Ἀλέξανδρος Πέτροβιτς, ὡς γνώριμος αὐτοῦ. Οὗτος μαθὼν τὴν οἰκονομικὴν δυσχέρειαν, ἐν ᾗ εὑρίσκετο ἡ Μονή, ἐνήργησε διὰ τοῦ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ Τιτώφ, ὅπως ὁ Ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος ἐντάλματι τοῦ Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν Νικολάου τοῦ Α' προσκληθῇ εἰς Ρωσίαν διὰ περιοδείαν πρὸς ὄφελος τῆς Μονῆς. Καὶ οὕτως ὁ Παρθένιος μεταβὰς εἰς Ρωσίαν συνήθροισεν ἐκ τῆς προαιρετικῆς τῶν Χριστιανῶν βοηθείας, οὐ μόνον τιμαλφέστατα ἱερὰ ἄμφια, Εὐαγγέλια καὶ ἁγίας εἰκόνας καὶ ἄλλα κοσμήματα διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Μονῆς, ἀλλὰ καὶ οὐκ εὐκαταφρόνητον χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ κατέθετο εἰς τὴν αὐτόθι Αὐτοκρατορικὴν Τράπεζαν, ὅπως διὰ τοῦ τόκου τοῦ ἀποθεματικοῦ τούτου κεφαλαίου

διατηρηθῇ ἡ Σχολή, ἥτις διὰ τῆς βοηθείας τῶν ἐν τῇ Ρωσίᾳ εὐσεβῶν Χριστισνῶν ἐκτίσθη ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Μονῆς σὺν τῷ ὑπ' αὐτὴν παρεκκλησίῳ τῆς *Ἁγίας Τριάδος*. Ἐν τοῖς εὐσεβέσι τούτοις διαπρέπει ἡ Α. Ἰμπερατορικὴ Ὑψ. ἡ Μεγ. Δούκισσα Ἑλένη Παυλίς, τὸ γένος Κων. Μουρούζη. Ἀπελθόντος τοῦ Παρθενίου εἰς Ρωσίαν, διωρίσθη ἡγούμενος μὲν ὁ Γρηγόριος, ἐπίτροπος δὲ ὁ διδάσκων ἐν τῇ Μονῇ Ἄνθιμος ὁ Ἱερομόναχος, ὁ λεγόμενος Σπανός, μετὰ τοῦ ἐκ Ταξιαρχείου Ἀναστασίου. Τὰ ὅσα μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ Ρωσίας μετήνεγκε, ταῦτα ἠνάλωσεν ὁ Παρθένιος εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ παρεκκλησίου τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, ὅθεν βλέπομεν ὅτι τῷ 1860 ἐφάνη ἡ Μονὴ ἔχουσα χρέη 50 702 γρόσια. Διὸ ὁ Καισαρείας Παΐσιος ἔδωκεν αὐτῷ *Ἀπαντοχοῦσαν*, δι' ἧς εἰσέπραττε 30 000 γρόσια ἐκ τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας, ἅτινα ἐπειδὴ δὲν ἐκάλυψαν τὰ χρέη, ὁ Παρθένιος ἀφήσας ἐπίτροπον τὸν ἐξ Ἰνδζὲ-σοῦ Παπᾶ Γεράσιμον, ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου συνέλεξε συνδρομὰς παρὰ τῶν αὐτόθι ἐπαρχιωτῶν καὶ κατώρθωσε μέρος τῶν ἐν Ρωσίᾳ κατατεθέντων χρημάτων νὰ μετακομίσῃ, δι' ὧν καὶ τὰ χρέη ἐκάλυψε καὶ κτήματα προσοδοφόρα ἠγόρασεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τρία καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῷ 1867. Ἀποβιώσαντος δὲ τούτου τῷ 1871, διωρίσθη ὁ ἐκ Καισαρείας Μιχαὴλ Κελίσογλους ἡγούμενος, καίπερ λαϊκός, καὶ διέμεινε μέχρι τοῦ 1874, ὅτε διωρίσθη ἡγούμενος ὁ ἐκ Πάφρας Ἄνθιμος, ὢν πρότερον ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ *Τιμίου Προδρόμου*· τούτου δ' αὖθις εἰς τὴν ρηθεῖσαν Μονὴν μετατεθέντος, διωρίσθη ἡγούμενος ὁ ἐκ Καισαρείας ἐν Μουταλάσκῃ ἐφημερεύων Παπᾶ Μιχαήλ, ἀλλὰ μετὰ ἓξ μῆνας ἐπανῆλθεν αὖθις ὁ Ἄνθιμος. Μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ τῷ 1891, διωρίσθη αὖθις ὁ Παπᾶ Μιχαήλ, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ τούτου ἀποβιώσαντος, διεδέχθη αὐτὸν ὁ ἐκ Καισαρείας λόγιος Ἀρχιμανδρίτης Χ' Ἄνθιμος· ἐπειδὴ δὲ οὗτος, ὑπεργήρως ὤν, ἐπέστρεψεν εἰς Καισάρειαν, ἵνα αὐτόθι γηροκομηθῇ παρὰ τῶν συγγενῶν, διωρίσθη ἀνθηγούμενος ὁ ἐκ Σινασοῦ μοναχὸς Ξενοφῶν Παπᾶ Παρθενίου. Ἀποχωρήσαντος δὲ τούτου, ἔμεινεν ἡ κυβέρνησις τῆς Μονῆς εἰς τὸν Παπᾶ Κωνσταντῖνον, ἐφημέριον τῆς παρακειμένης κώμης. Κατόπιν ἔμεινεν ἡ Μονὴ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ εἰρημένου Παπᾶ Κωνσταντίνου, οὐδεὶς δὲ μοναχὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Μονῇ, ἀλλ' ἔγγσμος ἱερεὺς ἐκτελεῖ χρέη ἐφημερίου ἐν αὐτῇ.

Ἐκκλησιαι. Ἐκτὸς τοῦ *Καθολικοῦ* καὶ περικαλλοῦς ναοῦ τῶν *Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν*, ὑπάρχει τὸ ἐν τῇ Σχολῇ ρηθὲν παρεκκλήσιον τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, ἕτερον δὲ ὑπόγειον παρεκκλήσιον πρὸς τιμὴν τῶν *Ἀναργύρων Κοσμᾶ* καὶ *Δαμιανοῦ*, φέρον ἁψῖδας ἓξ καὶ ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι κοιμητήριον ἐσκαμμένον ἐν βράχῳ καὶ ἄχρι τοῦδε διατηροῦν τὰ λείψανα τῶν ἐν αὐτῇ οἰκησάντων ἐν τῇ ἀρχαιότητι Πατέρων· ἡ τῷ 1898 συμβᾶσα κατάπτωσις μέρους τοῦ θόλου ἐγένετο αἰτία τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τοῦ ὑπογείου τούτου ναοῦ, ἐν ᾧ εὑρέθησαν μανουάλια ἐκ μαρμάρου καὶ μάρμαρον συντετριμμένον, φέρον ἐπιγραφήν, ἥτις καὶ διετηρεῖτο ἀβλαβής, δηλοῦσα ἴσως πότε ἐκτίσθη ὁ ἀρχαῖος ναὸς τοῦ *Ἀρχαγγέλου*, οὗ ἐρημωθέντος διετηρήθη ἡ χρονολογικὴ αὐτοῦ ἐπιγραφὴ ἐν τῷ ὑπογείῳ τούτῳ ναῷ, οὗ τὰ στασίδια ἐξηλώσαντες μετήνεγκον εἰς τὸ παρεκκλήσιον τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, ὡς καὶ τὰ *Βημόθυρα*, τὰ λίαν ἐντέχνως διὰ κοχλιδίων κατεσκευασμένα καὶ φέροντα τὰς εἰκόνας τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ*, τῶν *Τριῶν Ἱεραρχῶν*, τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* καὶ τὴν διὰ κοχλιδίων ἐπίσης κεφαλαίοις γράμμασιν ἓξῆς ἐπιγραφήν· «*Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἄνδρο ὁ πατὴρ αὐτοῦ Νικόλαος καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Νέτα, Χάπα, Ἰάκωβος Μαρία 1682*». Ἐπίσης ἐντεῦθεν μετεκομίσθησαν αἱ δεσποτικαὶ εἰκόνες τοῦ *Χριστοῦ* καὶ τῆς *Παναγίας*, φέρουσαι χρονολογίαν 1701· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ἀρχαῖαι εἰκόνες σωζόμεναι ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι τοῦ Καθολικοῦ Ναοῦ, ὡς ἡ εἰκὼν τῆς *Δευτέρας Παρουσίας* φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν *Δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Ἀναστασίου ἱερέως καὶ Οἰκονόμου Χ' Σκραφείμ ἱερέως 1740*, καὶ ἄλλαι ἀρχαιότεραι, ὧν αἱ ἐπιγραφαὶ ἐξηλείφθησαν.

Η Βιβλιοθηκη τῆς Μονῆς περιέχει περὶ τὰ 600 βιβλία ἔντυπα, ὧν τινα σπουδαῖα, ὡς τὰ

Ἅπαντα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀρχαία ἔκδοσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Εὐσεβίου, Σωκράτους, Σωζομενοῦ, Θεοδωρήτου καὶ ἄλλα διάφορα ἑλληνικὰ καὶ μουσικὰ βιβλία.

Ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ κειμένῃ πρὸς Β. αὐτῆς, ὑπῆρχε Μονὴ ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Ἑλένης*, ἧς ὁ ναὸς ἐκτισμένος διὰ πελεκητῶν λίθων ἐσώζετο μέχρι πρὸ ὀλίγων χρόνων, ἐκτίσθη δὲ περίβολος περὶ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, ὅπου σώζονται μόνον τὰ ἴχνη τῶν θεμελίων. Παρεκκλήσια δὲ τῆς Μονῆς σώζονται ἐν τοῖς κήποις, οἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς περιστερεῶνες. Ναὸς ἀρχαῖος τῆς *Θεοτόκου* ἐκ λευκῶν πελεκητῶν λίθων, ἔργον Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ὑφίσταται ἐκεῖ. Ἐν δὲ τῇ πλησίον φάραγγι ὑπάρχει ἐκκλησία λελατομημένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* καὶ ἑτέρα ἐπίσης λελατομημένη ἐν βράχῳ καὶ διατηροῦσα πολλὰς ἁγιογραφίας ἡμιεσβεσμένας.

Σχολεια. Ὁ ἐκ Κερμίρας Ἄνθιμος, ὁ μεταβαλὼν τὴν Μονὴν εἰς ἀνδρικήν, ὅπως ἦν καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἠνέῳξεν ἐν αὐτῇ τὴν Σχολήν, ἐν ᾗ ἐσπούδαζον 60 παῖδες ἐκ τῶν περιοίκων. Ἤδη ἀπὸ δύο ἐτῶν ἦλθον ἐκ τῶν περιχώρων μαθηταί τινες, οἵτινες τρέφονται ἐκ τῆς Μονῆς καὶ διδάσκονται δωρεὰν ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐκ τῶν κατ' ἔτος στελλομένων ἐκ Ρωσίας τόκων. Ἡ δὲ Μονὴ ἅπασα διατηρεῖται ἐκ τῶν προσόδων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κτημάτων αὐτῆς καὶ ἐκ τοῦ ἐνοικίου τῶν δωματίων, ὅπερ πληρώνουν οἱ χάριν ἀλλαγῆς ἀέρος ἐρχόμενοι Καισαρεῖς, καὶ ἐκ τῶν προϊόντων ἀγρῶν καὶ τῶν κήπων καὶ ἐκ τῆς κατ' ἔτος συνάξεως τροφίμων ἐκ τῆς Ἐπαρχίας.

10. ΤΑΞΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πρὸς Δ. τῆς Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν παράκειται ἡ κώμη *Ταξιαρχεῖον*, παρονομασθεῖσα ἐκ τῆς Μονῆς. Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ὑπάρχουσιν οἰκογένειαι ὀρθοδόξων 60. Ἐκκλησία μία πρὸς τιμὴν τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἀνακαινισθεῖσα τῷ 1722, καθὼς ἀναφέρει ἡ ἐπιγραφή, ἐν διαστήματι ἑνὸς μηνός. Ἐνταῦθα σώζεται ἀρχαῖον Ἐκκλησιαστικὸν Εὐαγγέλιον τυπωθὲν ὑπὸ Πινιτέλου τῷ ,αχλζ' καὶ ἀγορασθὲν ἐκ τῆς νήσου Πρώτης, ὡς δηλοῦται ἔκ τινος σημειώματος. Ἔχουσι δὲ ἓν Δημοτικὸν Σχολεῖον μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ μαθητῶν 70. Διδασκάλισσα, ἀπόφοιτος τοῦ Κεντρικοῦ Καππαδοκικοῦ Παρθεναγωγείου, διδάσκει τὰ κοράσια.

11. ΚΕΣΙ (Ἀρχ. Κασσιανή).

Εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τοῦ *Ταξιαρχείου* κεῖται ἡ κώμη *Κέσι* περιέχουσα οἰκίας ὀρθοδόξων 22. Ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Θείας Μεταμορφώσεως*, καὶ ἔχουσαν ἱερέα ἕνα, διδάσκαλον ἕνα, σχολεῖον δὲ Δημοτικὸν ἓν μετὰ μαθητῶν 17. Ἡ ἐκκλησία μικρὰ καὶ ἐστεγασμένη διὰ δοκῶν, περιέχει ἐντὸς κιβωτίου μέρος λειψάνων μετακομισθέντων ἐξ ἀρχαίας ἐκκλησίας λελατομημένης ἐκ μονολίθου καὶ καλουμένης *Καγιὰ ἀλτή*. Πέριξ δὲ ὑπάρχουσιν ἐξωκκλήσια ἀρχαῖα, τὸ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* λελατομημένου ἐν βράχῳ καὶ κείμενον εἰς τοὺς ἀμπελῶνας, περὶ δὲ αὐτὸ στήλαια μετὰ τροχῶν, ἤτοι ἀρχαῖα τρωγλοδυτικὰ οἰκήματα, τὸ ἐξωκκλήσιον τὸ καλούμενον *Δζαμὴζ-κοϊλοὺ* καὶ μοναστήριον ἀρχαῖον κατεστραμμένον.

12. ΒΕΞΑΙ

Εἰς ἡμίωρον ἀπὸ τῆς *Κασσιανῆς* ἀπόστασιν κεῖται ἐν φάραγγι ἡ κώμη *Βέξαι*, ἔχουσα οἰκογενείας ὀρθοδόξους 25, ἐκκλησίαν πρὸς τιμὴν τῆς *Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου*, μικρὰν μέν, ἀλλὰ τρισυπόστατον, κομψὴν καὶ λιθόκτιστον. Σχολεῖον Δημοτικὸν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ μαθητῶν 20. Ὁ μισθὸς τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ἱερέως ἐξοφλοῦνται ἐκ τῶν τόκων τοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, ὅπερ ἔχουσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς ἀδελφότητος *Βέξαι*. Ἡ γλῶσσα μέχρις ὀλίγων ἐνταῦθά τε καὶ ἐν

ταῖς πέριξ κώμαις ἦν ἑλληνικαί, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐπιταφίων ἐπιγραφῶν. Αἱ πέριξ κῶμαι διατηροῦσιν ἔτι ἀκεραίας τὰς ἀρχαίας ἐκκλησίας. Πρὸς ἀνατολὰς τῆς *Βέξαι* ἐν τῇ εἰς *Ἀγυρνὰς* ἀγούσῃ ὁδῷ ὑπάρχει ἁγίασμα τῶν *Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ*, ὅπερ ἀναβρύει μὲν ἐκ σπηλαίου, εἰς ὃ κατέρχονται διὰ λιθίνης κλίμακος, ἐκχύνεται δὲ διὰ κρήνης κομψῶς ἐκτισμένης. Συχνάζουσι δὲ εἰς αὐτὸ πολλοὶ Χριστιανοὶ διὰ προσκύνησιν, μάλιστα κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῶν *Ἁγίων Ἀναργύρων*. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐπὶ λόφου κεῖται ἀρχαία, λαμπροτάτη καὶ σταυροειδῶς ἐκτισμένη Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἐκκλησία, ἥτις ὑπὸ μὲν τῶν περιοίκων καλεῖται *Μονὴ τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα*, τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ πόλει μαρτυρησάντων, ἐξ αἰτίας τοῦ ἁγιάσματος τῶν μαρτύρων τούτων τοῦ ὑφισταμένου ἐν τῇ παρακειμένῃ κώμῃ *Πουρσὴν κιόζ*, εἶναι ὅμως ναὸς τῆς *Θεοτόκου*, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ἐπιγραφῶν.

13. ΑΓΥΡΝΑΣ (ἀρχ. Ἅγιοι Ἀνάργυροι).

Εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας μακρὰν πρὸς βορρᾶν τῆς *Βέξαι* κεῖται ἡ κώμη *Ἀγυρνὰς* ἔχουσα ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν *Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ* ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς σωζομένην, ἣν ἐγκατέλιπον οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἔκτισαν νέαν ἐκκλησίαν τῷ 1857 τρισυπόστατον, κομψὴν καὶ θολωτὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Προκοπίου*. Ἔνδον αὐτῆς ὑπάρχουσι δύο μεγάλα μανουάλια ἀρχαῖα ραβδωτὰ ἐκ πορφυρίτου. Πληθυσμὸς Χριστιανῶν οἰκογένειαι 55, ἔχουσαι ἱερέα ἕνα, σχολεῖα ἓν δημοτικὸν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ μαθητῶν 70. Ἡ γλῶσσα τουρκική.

14. ΣΚΟΠΗ

Ἐν τέταρτον ὥρας πρὸς ἀνατολὰς τῆς προηγουμένης κεῖται ἡ κώμη *Σκοπὴ* ἀπέχουσα τῆς *Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν* μίαν περίπου ὥραν, καὶ ἔχουσα ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, ἥτις ἐκτίσθη μὲν τῷ 1727, ἀνεκαινίσθη δὲ τῷ 1885· εἰς αὐτὴν κατέρχονται διὰ κλίμακος, ἐχούσης βαθμίδας δώδεκα. Ἡ ὑπόγειος αὕτη ἐκκλησία εἶναι θολωτὴ καὶ τρισυπόστατος, μικρὰ μέν, ἀλλὰ κομψή, ἔχουσα ἕνα ἱερέα. Οἱ ὀρθόδοξοι κάτοικοι ἀποτελοῦνται ἐξ οἰκογενειῶν 50, ἔχοντες σχολεῖον Δημοτικόν, εἰς ὃ φοιτῶσι μαθηταὶ 50, ὑπὸ ἕνα διδάσκαλον, μισθοδοτούμενον ἐκ τῶν προσφορῶν τῶν Χριστιανῶν. Πέριξ τῶν ἀμπελώνων σώζονται ἐκκλησίαι ἀρχαῖαι πλεῖσται ὅσαι λελατομημέναι ἐν μονολίθῳ. Ἡ γλῶσσα τουρκική.

15. ΣΑΡΜΟΥΣΑΚΛΗ (Ἀρχ. Σέρμουσα).

Ἐν δὲ τῇ περιοχῇ τῶν Σερμούσων κεῖται ἡ κωμόπολις *Σέρμουσα*, ἥτις κατ' Αὐτοκρατορικὴν Διαταγὴν ἐκλήθη νῦν *Πουνγιάνη-Χαμίδ* ἢ *Χαμιδιγιέ*. Περιέχει οἰκογενείας ὀρθοδόξους 150. Οἱ Χριστιανοὶ ἔχουσι μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας Ἁγίασμα. Τὸ ἐνταῦθα ἄξιον σημειώσεως ἦν ἀρχαῖον πολύτιμον χειρόγραφον τετραευαγγέλιον ἐπὶ μεμβράνης λίαν ψιλῆς, κεχρωματισμένης δι' ἰώδους βαφῆς καὶ φερούσης γράμματα κεφαλαιώδη καὶ παρεμφερῆ πρὸς τὴν τοῦ Σιναϊτικοῦ κώδικος, ὅλα ἐπάργυρα, ἐπὶ δὲ τῶν Κυριακῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν περιεχομένων χρυσᾶ. Τὸ λαμπρότερον καὶ τιμαλφέστερον τῶν ὅσων εἶδον χειρογράφων τοῦτο Εὐαγγέλιον, μοὶ ἐφάνη ὅτι εἶναι ἔργον τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων, ἴσως τοῦ Δ'. Τὸ Καππαδοκικὸν πολύτιμον τοῦτο χειρόγραφον, ἐζητήθη παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐπὶ προσφορᾷ 600 λιρ. στερλινῶν καὶ δὲν ἐδόθη. Ἐδωρήθη δὲ τῷ Μεγαλειοτάτῳ Αὐτοκράτορι πασῶν τῶν Ρωσιῶν Νικολάῳ τῷ Β', ὅστις προσήνεγκε χιλίας ρωσικὰς λίρας, αἵτινες κατατιθέμεναι εἰς ρωσικὴν Τράπεζαν ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, διατηροῦσι διὰ τοῦ τόκου αὐτῶν τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον τῶν *Σερμούσων*, τὸ ἔχον μαθητὰς 70 καὶ διδάσκαλον ἕνα. Τὸ εἰρημένον χειρόγραφον κατὰ ποῖα κεφάλαια εἶναι ἐλλιπές, ποίαν διαφορὰν ἔχει ἐκ τῶν λοιπῶν χειρογράφων, λεπτομερῶς περιεγράφη παρ' ἡμῖν ἐν τῇ «περιγραφῇ τῆς Καππαδοκίας». Ἓν φύλλον αὐτοῦ φυλάττεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς κώμης, ὅπως οἱ ἰδόντες θαυμάσωσι καὶ γνῶσι τίνος τιμαλφεστάτου κειμηλίου ἐστερήθη ἡ Καππαδοκία.

16. Η ΚΕΡΚΕΜΕ καὶ ἡ ἐνταῦθα ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Εἰς ἡμίωρον ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν κεῖται ἡ κώμη *Κέρκεμε*, κατοικουμένη ὑπὸ ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν 15. Ἐπὶ δὲ τοῦ λόφου, τοῦ ἐπικειμένου τῆς κώμης ταύτης, κεῖται ἡ ἀρχαία καὶ σεβασμία *Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου*, ἥτις ἐρημωθεῖσα ἄλλοτε ἐκαλλιεργήθη περὶ τὸ 1850 ὑπὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἱερέως καταγομένου ἐκ κώμης μικρᾶς τῆς Κοζάνης, Αὐσάρ-κιοϊ, καὶ ἐπί τινα καιρὸν ἔγγαμον βίον ἐν Καισαρείᾳ διαγαγόντος, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του ἀναχωρήσαντος εἰς Ἄθων, ἐκεῖθεν δὲ ἐπανακάμψαντος καὶ μονάσαντος ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ, ἧς τὸν μὲν ναὸν ἐπεσκεύασε, τὴν δὲ αὐλὴν περιέβαλε τοίχοις καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ ἔκτισε κελλία, μικρὸν σχολεῖον, καὶ δωμάτια διὰ τοὺς προσκυνητὰς καὶ σταύλους διὰ τὰ ὑποζύγια, ἀγοράσας ἀγροὺς διὰ τῶν προσφορῶν τῶν ἐπαρχιωτῶν καὶ φυτεύσας κῆπον. Ὁ δεύτερος κτίτωρ τῆς Μονῆς ταύτης δικαίως κληθεὶς *ἀοίδιμος* οὗτος ἡγούμενος Δασμασκηνὸς ἐντὸς τοῦ σχολείου, ὅπερ ἔκτισεν, αὐτὸς οὗτος ἐδίδαξε τὰ κοινὰ γράμματα τῶν περὶ τὴν Μονὴν ταύτην χριστιανικῶν κωμῶν τοὺς ὅλως ἀγραμμάτους παῖδας συναγαγὼν καὶ ἀνεμόρφωσε τούτους ὁπωσοῦν, ἀναδείξας ἐν αὐτοῖς καὶ ἱερεῖς μεμορφωμένους, οἵτινες ἐφημερεύουσι καὶ ἐν ταῖς περὶ τὴν Καισάρειαν κώμαις. Ἀπεδήμησεν ἐν εἰρήνῃ πρὸς Κύριον τῷ 1885. Οἱ μετ' αὐτὸν ἡγούμενοι οὐδὲν καλὸν τῇ Μονῇ ἔπραξαν. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἀμαθὴς μέν, ἀλλ' εὐλαβέστατος ἦν ὁ ἐκ τῶν πατέρων τῆς *Μονῆς Χουτρὰ Θεόφιλος Ἱερομόναχος*. Νῦν δὲ οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν αὐτῇ μοναχός. Ἐφορεία ἐκ τῶν περιχώρων ἀποτελουμένη, διευθύνει τὰ τῆς Μονῆς. Ἐν αὐτῇ ἔκτισε δι' ἰδίων ἀναλωμάτων ὁ Καισαρεὺς Χ'' Ἀβραὰμ Νεφδζόγλους ἓν διαμέρισμα πρὸς μνήμην τοῦ μακαρίτου πατρὸς αὐτοῦ Σάββα. Πανήγυρις τελεῖται ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ κατὰ τὴν 15ην Αὐγούστου, ἡμέραν τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, εἰς ἣν ἔρχονται οἱ περίοικοι Χριστιανοί. Βιβλιοθήκην ἔχει μικράν. Τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς εἰσι λίαν ἀνεπαρκῆ. Ζῶσι δὲ οἱ ἐν αὐτῇ ζευγηλάται ἐκ τῶν προϊόντων τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν συνεισφορῶν τῶν Χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας.

17. ΚΑΡΑΤΖΑ ΟΡΕΝ

Τρεῖς ὥρας μακρὰν τῶν *Σερμούσων* κεῖται ἡ χριστιανικὴ κώμη *Καρατζα-ὀρέν*, ἔχουσα οἰκίας 60 καὶ ἐκκλησίαν ξυλοστέγαστον ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*. Ἱερεῖς ἔχει δύο καὶ σχολεῖον ἕν, ἐν ᾧ σπουδάζει ἡ νεολαία μόνον τὸν χειμῶνα, τὸ θέρος καταγινομένη εἰς ἔργα γεωργικά.

18. ΕΡΚΙΛΕΝ (Ἀρχελαΐς).

Ἡ κώμη *Ἐρκιλὲν* εἶχεν ἄλλοτε πολυαρίθμους ὀρθοδόξους κατοίκους, τώρα μόνον 48 οἰκογενείας. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* μεθ' ἑνὸς ἱερέως καὶ σχολεῖον δημοτικὸν ἔχον διδάσκαλον ἕνα καὶ μαθητὰς 40. Ἐκ τῆς κώμης ταύτης κατήγοντο ὁ ἀοίδιμος Ἀναστασιουπόλεως Χρύσανθος καὶ ὁ διδάσκαλος Βασίλειος Πυλάδης, οἵτινες ἀφιέρωσαν τὰς βιβλιοθήκας αὐτῶν εἰς τὴν αὐτόθι Σχολήν.

19. ΜΟΛΟΝ

Ἄχρι πρὸ ὀλίγου ἡ κώμη αὕτη εἶχε κατοίκους ὀρθοδόξους καὶ μίαν ἐκκλησίαν μεθ' ἑνὸς ἱερέως τρεφομένου ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Ἀραϊδζῆ Ἀναστᾶς ἀγᾶ. Ἀλλὰ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν διασκορπισθέντων τῶν Χριστιανῶν, ἔμεινεν ἡ ἐκκλησία ἔρημος.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

20. ΥΟΣΚΑΤ ἢ ΓΚΙΟΖΚΑΤ (Ἀρχ. Μιθριδάτειος).

Δι' Ἀρχελαΐδος καὶ Μόλου διαβάντες τὸν Ἅλυν μεταβαίνομεν εἰς τὸ βόρειον τμῆμα τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας, ἐν ᾧ εὑρίσκομεν ἐν πρώτοις τὴν πόλιν *Ὑοσκάτην* κτισθεῖσαν ἐπὶ τοῦ τιμαριούχου Σουλεϊμὰν Μπέη Τζαπὰν ὀγλοῦ. Οἱ ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Καισαρείας, Κερμίρας, Μουταλάσκης, Ἀρχελαΐδος καὶ ἐκ τῶν μεταλλοχωρίων ὀρθόδοξοι εἶχον ἓν καὶ μόνον παρεκκλήσιον, ἀλλὰ κατόπιν, ἀφοῦ συνεποσώθησαν εἰς 180 περίπου οἰκογενείας, ἔκτισαν τῷ 1858 λαμπρὰν εὐρύχωρον ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους* διὰ συνδρομῆς τῶν κατοίκων Ὑοσκάτης καὶ τῶν ἐμτορευομένων ἐν αὐτῇ καὶ ἁπάντων ἐν γένει τῶν Χριστιανῶν. Ἔχει δύο ἱερεῖς.

Σχολαι. Ἑλληνικὴ καὶ Ἀστικὴ Σχολὴ διῃρημέναι εἰς τάξεις ἓξ καὶ περιέχουσαι μαθητὰς 165 καὶ διδασκάλους 3, ἐξ ὧν ὁ εἷς διευθυντής. Τὸ δὲ Παρθεναγωγεῖον ἔχει μαθητρίας 150, διευθύντριαν μίαν καὶ διδασκάλους μετὰ τῶν βοηθῶν 3.

Εφοροι Ἀριστείδης Κεχαγιᾶ ὀγλοῦς καὶ Ἀναστάσιος Προκοπιάδης.

Επιτροποι. Ἰορδάνης Χ΄ Ἀβραμίδης καὶ Κορωναῖος Εὐθυμιάδης.

Δημογεροντες. Πέτρος Παπάζογλους, Ἰσαὰκ Χηδήρογλους, Μιχαὴλ Τσαούσογλους, Ἰωακεὶμ Δάλογλους, Βασίλειος Κελίσογλους, Μιχαλάκης Σουκούργλους καὶ Χαρίτων Ἰ. Ἀρτέδζογλους.

Πληθυσμος. Ἐν ὅλῃ τῇ περιοχῇ Ὑοσκάτης ὑπάρχουσι χριστιανικαὶ οἰκογένειαι ὀρθόδοξοι 600, ἐν δὲ τῇ πόλει Ὑοσκάτῃ 300. Ἀπέχει δὲ τῆς Καισαρείας ὥρας 30.

Λειψανα. Ὑπάρχει τμῆμα λειψάνου, ὡς λέγεται, τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος* ἐν θήκῃ ἀργυρᾷ δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ βαθυπλούτου εὐπατρίδου Ὀχάν. Ἡ γλῶσσα τουρκική.

21. ΚΟΤΟΥ-ΠΟΪΜΟΥΛ

Εἰς τὸν δῆμον *Κόχνε* κεῖται ἡ χριστιανικὴ κώμη *Κοτοὺ-Ποϊμοὺλ* ἔχουσα οἰκογενείας ὀρθοδόξους 25 καὶ μίαν ἐκκλησίαν μεθ' ἑνὸς ἱερέως. Ἡ γλῶσσα τραπεζουντία.

22. ΚΑΡΙΠΛΕΡ

Ἐπίσης τῷ αὐτῷ δήμῳ ὑπάγεται καὶ ἡ χριστιανικὴ κώμη *Καριπλέρ*, ἀπέχουσα τῆς Ὑοσκάτης ὥρας 5· συνέστη δ' οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκ τῶν ἀποίκων Ἀργυροπόλεως, ὅθεν καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν τραπεζουντία. Συγκείμενοι ἐξ 60 οἰκογενειῶν ἔχουσιν ἐπ' ὀνόματι *τοῦ Ἁγίου Γεωργίου* ἐκκλησίαν, κτισθεῖσαν ἐπὶ ἐρειπίων ἀρχαίας τοιαύτης.

23. ΑΠΤΟΥΛ-ΡΑΧΜΑΝΛΗ

Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ οἱ Χριστιανοὶ συγκείμενοι ἐξ 90 οἰκογενειῶν ἔχουσι μίαν ἐκκλησίαν λιθόκτιστον μετὰ δύο ἱερέων καὶ παρ' αὐτῇ ἓν σχολεῖον μεθ' ἑνὸς διδασκάλου· ὁμιλοῦσι δὲ τὴν ἑλληνικὴν παρεφθαρμένως ὡς καὶ οἱ τῶν λοιπῶν μαδενοχωρίων κάτοικοι.

24. ΤΖΑΤ

Μικρὰ κώμη μετὰ μιᾶς ἐκκλησίας καὶ οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων 25· καὶ οὗτοι ὁμιλοῦσι τὴν τραπεζουντίαν διάλεκτον· ἔχουσι δ' ἕνα ἱερέα.

25. ΤΖΟΡΟΥΜ (ἀρχ. Πιμώλισσα).

Ἡ *Τζόρουμ*, πόλις ἀρχαία, καλουμένη τὸ πάλαι *Πιμώλισσα* καὶ *Ἴβωρα*. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι 30 οἰκογένειαι ὀρθοδόξων, ἔχουσαι εὐκτήριον οἶκον καὶ μικρὸν σχολεῖον, ἀπῳκίσθησαν δ' ἐκ Κερμίρας.

26. ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟ ΣΟΓΓΟΥΡΛΟΥ ΚΩΜΑΙ

Μεταξὺ *Σουγγουρλοῦ* καὶ *Ὑοσκάτης* ἐσχάτως οἰκισθεῖσαι χριστιανικαὶ κῶμαι *Τζαληκλή, Πέλκαβακ, Ποναλάν, Γενί-κιοϊ, Κουρπαγλή, Τζαρποῦ-τερεσί, Ἀϊγὰρ* ἢ *Τζάτμα*, καίπερ καταγόμεναι ἐκ τῶν μαδενοχωρίων, ὑπάγονται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καισαρείας, ἀριθμοῦσαι εὐαρίθμους οἰκογενείας, ἐκτὸς τῆς *Ἀϊγάρ*, ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ 70 οἰκογενειῶν καὶ εἶναι ἀρχαιοτέρα τῶν ἄλλων.

27. ΤΣΟΥΚΟΥΡ

Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἅλυος ποταμοῦ, ὀκτὼ ὥρας μακρὰν τῆς Καισαρείας κεῖται ἡ κώμη *Τσουκούρ*, περιέχουσα ὀρθοδόξους οἰκογ· 90 καὶ ἐκκλησίαν, κτισθεῖσαν τῷ 1840 πρὸς τιμὴν τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*. Ἱερεῖς ἔχουσι δύο. Σχολεῖον ἓν μεθ' 70 μαθητῶν. Ἐνταῦθα εὗρον τετραευαγγέλιον χειρόγραφον ἐπὶ χάρτου χονδροῦ, ἐλλιπὲς μόνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Λουκᾶ, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ πλῆρες μετὰ τῶν εἰκόνων τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως ἑκάστου Εὐαγγελίου καὶ τῆς χρονολογίας τῆς ἀντιγραφῆς, ,ϛωπη΄, ἤτοι 6888 ἀπὸ κτίσεως κόσμου. Τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἐγράφη τῷ 1380 ἀπὸ Χριστοῦ. Φέρει δὲ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἐν τῷ περιθωρίῳ σεσημειωμένας τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναγινωσκομένων περικοπῶν καὶ διπλοῦς ἀριθμοὺς τῶν κεφαλαίων. Ἔχει δὲ δύο φύλλα ἐκ μεμβράνης, ἐν τῷ τέλει περιέχοντα τὸ «Βίβλος γενέσεως κτλ.» καὶ περικοπάς τινας ἐκ τῶν Πατέρων.

28 ΤΑΣΛΗΚ

Ἡ *Τασλήκ*, ἀρχαία κώμη χριστιανική, ἀπέχουσα τῆς προηγουμένης δύο ὥρας, ἧς οἱ κάτοικοι διασκορπισθέντες ἕνεκα λῃστῶν, ἤδη πρό τινων ἐτῶν ἐπανῆλθον καὶ ἔκτισαν ἐκκλησίαν πρόχειρον εἰς τιμὴν *τοῦ Ἁγίου Γεωργίου*, ἣν ἤδη δι' Αὐτοκρατορικοῦ Φιρμανίου κτίζουσιν ἐκ βάθρων στερεῶς. Συγκείμενοι ἐκ 40 οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων ἔχουσι Σχολεῖον δημοτικόν, ἐν ᾧ διδάσκει εἷς διδάσκαλος τοὺς παῖδας τὸν χειμῶνα, τὸ θέρος διασκορπιζομένους εἰς ἔργα γεωργικά. Ἔχουσιν ἕνα ἱερέα. Ἡ γλῶσσα τουρκική, ὡς καὶ τῶν προηγουμένων.

29. ΡΟΥΜ-ΚΑΒΑΚ

Ἡ κώμη αὕτη, ἀπέχουσα τῆς προηγουμένης μίαν ὥραν, ἔχει ὀρθοδόξους οἰκογ. 90 καὶ ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*. Ἱερεῖς 3. Διδάσκαλος εἷς. Σχολεῖον δημοτικὸν μετὰ μαθητῶν 65. Ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μνημάτων εὑρίσκονται ἐνεπίγραφοι πλάκες. Ἐνταῦθα, ὑπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ Λευκοῦ ὄρους, ἔνθα καὶ λατομεῖον μαρμάρου, ὑπῆρχε μοναστήριον ἀρχαῖον μετὰ δεξαμενῆς ὕδατος καὶ περιβόλου, ἅτινα κατέρρευσαν, τὴν δὲ ἐκκλησίαν ἀνέκτισαν οἱ Χριστιανοὶ ἐπ' ὀνόματι *τοῦ Προφήτου Ἠλίου*. Εἰς Καισάρειαν καὶ τὰ περίχωρα ἐντεῦθεν κομίζονται τὰ ἐπιτύμβια μάρμαρα. Ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα εἶναι ἡ τουρκική, ἀπολεσθείσης τῆς ἑλληνικῆς πρὸ ὀλίγων χρόνων.

30. ΙΝΔΖΕ-ΣΟΥ (Ἀρχαία Σάκαινα).

Ἡ κωμόπολις *Ἰνδζὲ-σοῦ* κεῖται 36 χιλιόμετρα, ἤτοι εἰς ἀπόστασιν ἑξάωρον Ν. Δ. τῆς Καισαρείας. Διαιρεῖται δὲ εἰς ἐνορίας δύο, τὴν τοῦ *Ἁγίου Εὐσταθίου* καὶ τὴν τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*. Ἀμφότεραι δὲ αὗται συνῳκίσθησαν ἐκ διαφόρων χωρίων.

Πληθυσμος. Οἵ τε ἀρχαῖοι ὀλίγοι κάτοικοι καὶ οἱ ἐν τῷ συνοικισμῷ ἐκ τῶν κωμῶν *Σαδάκορα, Μώλου, Τερχάν, Μίσθια, Σάλαντα, Ἀντάβαλος, Ἐνεχὶλ* καὶ *Κοζὰν* ἐλθόντες, ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶχον τὴν ἑλληνικήν, ὡς δηλοῦται καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν ἑλληνικῶν αὐτόθι σωζομένων, νῦν δὲ τὴν τουρκικήν. Σύγκεινται ἐξ οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων 500.

Εκκλησιας ἔχουσι δύο, τὴν τοῦ *Ἁγίου Εὐσταθίου* καὶ τὴν τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*. Ἡ *Ἁγίου Εὐσταθίου* ὑπῆρχε λελατομημένη ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἀλλὰ τῷ 1729 ἐμετοῦ

Σάββα, Βερετίου, Στεφάμου εὐεργέτου ,αψκθ'». Δίσκος ἀφιερωμένος εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην φέρει χρονολογίαν ἀρχαιοτέραν «ἀφιέρωσεν Μηχαὴλ τοῦ παπᾶ Ναὖρος τοῦ Ἁγίου Στάθη 1712». Ἐπεσκευάσθη δὲ καὶ ηὐρύνθη διὰ προσθήκης γυναικωνίτου τῷ 1867. Ὑπάρχει ἐν αὐτῇ καὶ Εὐαγγέλιον ἐκκλησιαστικὸν χειρόγραφον ἐν μεμβράναις πρώην κτῆμα ἱερομονάχου τινός, ὡς σημειοῦται ἐν κεφαλίδι αὐτοῦ, ἔργον τοῦ Ι' αἰῶνος, ἔχον σημαδόφωνα, ἀνορθογραφίας δ' ὀλίγας. Ὁ γραφεὺς οὐδαμοῦ χρῆσιν ἐποιήσατο ὑπογραφῆς καὶ τελικοῦ σίγμα. Δύο εἰκονογραφίαι μικραὶ ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ. Πέμπτης παριστῶσι τὸν Χριστὸν προσευχόμενον καὶ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον. Τὸ Εὐαγγέλιον τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν λείπει, οὐδὲ σημειοῦται ἐν τῷ μηνολογίῳ ἡ ἑορτὴ αὕτη, τοῦθ' ὅπερ βεβαιοῖ τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τῆς χρονολογίας τοῦ χειρογράφου τούτου· καθότι, ὡς γνωστόν, πρὸ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος δὲν εἶχεν εἰσαχθῇ ἡ ἑορτὴ αὕτη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ δύο ἀρχαῖαι εἰκόνες, τοῦ *Ἁγίου Μανδηλίου* καὶ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἔργα δεξιοῦ ζωγράφου. Κατὰ δὲ τὸ 1835 ἐκτίσθη ἐν τῇ ἀπέναντι ἐνορίᾳ καὶ ἕτερος ναὸς περικαλλὴς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*. Εἰς τὰς δύο ἐνορίας ὑπῆρχον ἱερεῖς ἐννέα, νῦν δὲ ἕξ.

Επιτροποι. Οἱ αὐτοὶ μετὰ τῶν κατωτέρω ἐφόρων καὶ οἱ Σουμπούλιος, Σμυρλόγλους καὶ Πρόδρομος Δουγουνδζόγλους.

Αι Βιβλιοθηκαι τῶν δύο ἐνοριῶν περιέχουσι περὶ τὰ 600 σώματα διαφόρου ὕλης βιβλίων.

Δημογεροντες. Ἐν μὲν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ *Ἁγίου Εὐσταθίου* οἱ Συμεὼν Ν. Οἰκονομίδης. Πρόδρομος Θεοδοσιάδης, Θεόδωρος Τοπδζούδης, Λαυρέντιος Ν. Λαυρένογλους, Βασίλειος Ἀτέσογλους, Ἀπόστολος Εὐσταθίου καὶ Γαβριὴλ Γεμενιδζόγλους. Ἐν δὲ τῇ τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου* οἱ Ἀλέξιος Ἀναστασιάδης, Χαράλαμπος Κυριακίδης, Χ" Συμεὼν Προδρόμου, Χαράλαμπος Γιαζηδζόγλους, Βασίλειος Συμεών.

Εφοροι. Χ" Πρόδρομος Μηνᾶ ὀγλοῦς, Ἀναστάσιος Προδρόμου, Κοσμᾶς Μιχαήλ, Χ" Χρῆστος Προδρόμου, Χρῆστος Φ. Ἰτοσίδης, Ἀλέξανδρος Ν. Οἰκονομίδης, Γεώργιος Δανιήλ, Παρασκευᾶς Μουράτ, Μηνᾶς Κυριακοῦ, Στέφανος Π. Ἔχουσι δὲ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐφορείαν, ἥτις φροντίζει περὶ τῶν αὐτόθι εἰσοδημάτων τῶν Σχολείων

Τα Σχολεια διαιροῦνται εἰς Ἀστικὴν Σχολήν, Παρθεναγωγεῖον καὶ Νηπιαγωγεῖον καὶ ἔχουσι μαθητὰς περὶ τοὺς 400. Καὶ ἐνταῦθα ὁμιλεῖται ἡ τουρκική.

31. ΔΕΡΕΚΙΟΪ ἢ ΠΟΤΑΜΙΑ (Ἀρχαία Μεγαρισσός).

Ἡ κώμη αὕτη διὰ τὰ διὰ μέσου αὐτῆς ῥέοντα ὕδατα τουρκιστὶ καλεῖται *Δερέκιοϊ* καὶ παρὰ τῶν ὀρθοδόξων ὁμιλούντων γενικῶς τὴν ἑλληνικὴν καλεῖται *Ποτάμια*, τὸ πάλαι δ' ἐκαλεῖτο, κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν, *Μεγαρισσός*, πατρὶς τοῦ τε *Τροπαιοφόρου Ἁγίου Γεωργίου* καὶ τοῦ *Κοινοβιάρχου Θεοδοσίου*. Οἱ κάτοικοι, ὄντες φιλότιμοι καὶ φιλόμουσοι καὶ συνιστάμενοι ἐξ 150 οἰκογενειῶν, ἔχουσι δύο ἱερεῖς, Σχολεῖον ἕν, ἐκκλησίαν ἐντὸς τῆς κώμης τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς *Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου* καὶ φέρουσαν χρονολογίαν 1840 καὶ ἑτέραν πέραν τοῦ ῥύακος ἀπέναντι τῆς κώμης, τιμωμένην νῦν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, οὖσαν δὲ τὸ πάλαι, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν αὐτόθι σωζομένων ἐπιγραφῶν, *Μονὴν τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσαν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ λελατομημέναι ἐν τοῖς βράχοις ἐκκλησίαι ἀπέναντι τῆς Μονῆς ταύτης καὶ ἐν τῷ νεκροταφείῳ ἡ ἐκκλησία τῆς *Παναγίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς*, Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Ἐξωκκλήσια δὲ τῆς *Θεοτόκου*, τοῦ *Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου*, τοῦ *Βασιλείου*, τοῦ *Χρυσοστόμου*, καὶ ἡ *Ἁγία Βίγλα*, περὶ ἧς διηγοῦνται πολλὰ θαύματα, καὶ ὑπόγειος λελαξευμένη ἐκκλησία τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀπέναντι γηλόφου σώζεται ἐκκλησία Βυζαντινὴ *Γάγγρα* καλουμένη. Ἐπὶ ἑτέρου Β.Δ. ὑψώματος κεῖται ἡ *Μαυριτσιάν* (ἀρχ. Μαυρικιανή), ἐν ᾗ σώζονται ἐκκλησίαι λελατομημέναι, εἰς τὰ μνημεῖα τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι σώματα διατηρούμενα ὅπως πρὸ 1000 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἐτάφησαν, ἀδιάλυτα ἕνεκα τῆς φύσεως-

τοῦ τόπου. Εὑρέθησαν δὲ ἐν μεμβράναις φύλλα ἀρχαίων Μηνιαίων, ἅτινα ὁ μακαρίτης Γεώργιος Βαϊάνης ἀγοράσας ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Νεαπόλεως. Ἐν δὲ ταῖς ἄλωσι τῆς *Καβησσοῦ* ὑπάρχει ἐκκλησία λιθόκτιστος Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἐν μέρει κατεστραμμένη καὶ ἑτέρα, ἧς τροῦλλος μόνον φαίνεται, τῶν λοιπῶν μερῶν παραχωσθέντων. Ἐνταῦθα ἡ κώμη *Σοανδοῦ*, ἥτις οὐδένα κάτοικον ἔχει τανῦν, ἀλλὰ τὸ πάλαι ἦν πολυάνθρωπος καὶ περίφημος. Ταύτην ἐπισκέπτονται συνεχῶς πολλοὶ Εὐρωπαῖοι.

32. ΣΟΑΝΔΗ ΔΕΡΕ (Ἀρχαία Σοανδός).

Ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς κοιλάδος τῆς *Σοανδοῦ* ὑπάρχει ὀβελίσκος μονήρης, ἐν ᾧ χίλιοι τάφοι καὶ σπήλαια ἦσαν λελατομημένα, πανταχόθεν δὲ τῆς κοιλάδος οἱ βράχοι διάτρητοί εἰσιν ὑπὸ πλήθους κελλίων λελατομημένων ἐν πώρῳ (tuf) εἰς ὕψος 60 μέτρων, ἀλλ' ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τούτων εἶναι ἀπρόσιτος· δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι γενεαὶ κατεστράφησαν εἰς διάστημα αἰώνων εἰς τὸ νὰ κολάπτωσι τὰ γιγαντώδη ταῦτα ἔργα. Ἐκκλησίαι ἀναρίθμητοι, τάφοι, κελλία, ἐπιγράμματα χριστιανικῆς ἐποχῆς, τὰ πλεῖστα ἀνορθόγραφα, τῶν ἐκκλησιῶν ὀλίγαι διὰ πελεκητῶν λίθων, αἱ πλεῖσται λελατομημέναι ἐκ μονολίθου, ἀλλὰ ὅλον τὸ σχῆμα τῶν Βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν διατηροῦσαι ὡς καὶ τὰς ἁγιογραφίας. Τινὲς τῶν ἀρχαίων τούτων Ἐκκλησιῶν ἐπεσκευάσθησαν ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα καὶ φέρουσι χρονολογίαν ,ϛχξ' Ἰνδικτ. ΙΔ'. Λέγεται ὅτι ἐν *Σοανδῷ* εὑρίσκονται 360 ἐκκλησίαι· οὐδεμία ὑπερβολὴ ὑπάρχει ἐν τούτῳ· ἄν τις ἀριθμήσῃ τὰς καταστραφείσας ἄλλοτε καὶ τὰς ἤδη καταστρεφομένας, ὡς καὶ τὰς εἰς ἀχυρῶνας καὶ σταύλους καὶ μάνδρας ὑπὸ τῶν σκηνιτῶν μεταβληθείσας, εὑρίσκει αὐτὰς πολὺ πλείονας. Οἱ *Ποταμῖται* τὸν τόπον τοῦτον καλοῦσι *Νέρλα*· ἴσως ἡ λέξις εἶναι Καππαδοκικὴ ἢ ἐκ τοῦ *Νερουλά*, διὰ τὸ κατάρρυτον τῆς κοιλάδος.

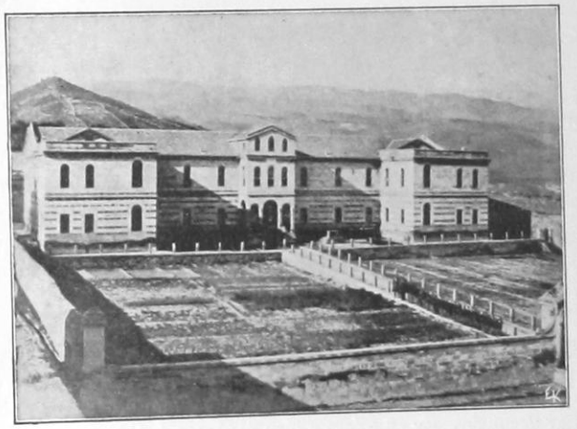

Καππαδοκικὸν ὀρφανοτροφεῖον ἀρρένων ἐν Ζινδζίδερε

33. ΑΓΙΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Εἰς τὰς νοτίους ὑπωρείας τοῦ *Ἀργαίου*, ὀκτὼ ὥρας μακρὰν ἀπὸ τῆς Καισαρείας κεῖται ἡ κώμη *Ἅγιο - Κωνσταντῖνος*, λείψανον ἀρχαίας μεγάλης πόλεως, ἧς τὰ ἐρείπια σώζονται ἐν τοῖς κήποις καὶ περὶ τὰ ἐρείπια τῶν ἐκκλησιῶν *Ἐλπίδος*, *Παναγίας* καὶ *Ἁγίου Στεφάνου*, ἔχουσα ὀρθοδόξους οἰκογενείας 110.

Εκκλησιαι ὑπῆρχον ἡ τῆς μονῆς τοῦ *Ἁγίου Νικήτα*, ἧς κατεδαφισθείσης ἐκτίσθη τῷ 1835 ἐκ βάθρων ἡ ἀρχαία ἐκκλησία τῶν *Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, τῆς Μονῆς ἤδη χρησιμευούσης εἰς νεκροταφεῖον. Ὑπάρχουσι μὲν καὶ δύο ἄλλαι ἐκκλησίαι ἐπισκευασθεῖσαι πρὸ ὀλίγων χρόνων, ἡ τῶν *Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ* καὶ ἡ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἀλλ' ἐν ταύταις μόνον κατὰ τὰς ἑορτὰς αὐτῶν ἐκκλησιάζονται, ἡ δὲ ἐκκλησία,

ἐν ᾗ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ἐκκλησιάζονται, εἶναι ἡ τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου*, μικρὰ μέν, ἀλλὰ κομψὴ καὶ τρισυπόστατος, ἐστεγασμένη διὰ δοκῶν ἐξ ἐλάτης, πλὴν τοῦ λιθοκιίστου τρούλλου.

Κειμηλια. Σώζεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ *Ἁγιο-Κωνσταντίνου* ἀρχαῖον Εὐαγγέλιον ἐκκλησιαστικόν, ἐν μεμβράναις χειρόγραφον, ὅπερ ὂν κτῆμα προγονικὸν ἐμὸν ἐδωρησάμην τῇ ἐκκλησίᾳ. Εἶναι δὲ τὸ Εὐαγγέλιον πολλαχοῦ στενογραφικῶς γεγραμμένον, ἔχον σημαδόφωνα καὶ εἰς τὸ τέλος φέρον ἰαμβικὸν ἐπίγραμμα, δηλοῦν ὅτι ἀντεγράφη ὑπό τινων ἀδελφῶν, ὧν τοῦ ἑνὸς τὸ ὄνομα γνωστόν, ἴσως δὲ τὸ μὲν κτῆμα ἁπάντων, ἡ δὲ γραφὴ ἑνός.

« Μαθὼν ποσάκομος πρῶτος ὅστις θέλει
» οὕτω καλῶς, ὦ ἵταν στίχῃσε ὡς λέγει
» βίβλον κασιγμήτων Ἰωάννης γράφει,
» ἀπάρτων λαχόντων τὴν παρακειμένην ».

Χρονολογίαν δὲ φέρει τὴν ἑξῆς: « Ἐτελειώθη σὺν Θεῷ ἐν τετραδίοις τριάκοντα καὶ ἓν φύλλοις ἑκατὸν πεντήκοντα. ἐν ἔτει ϛφοη. Ἰνδ. Η' μηνὶ Ἰουλίῳ Ϛ'. Ἰωάννου χείρ. οἱ πόνοι τῶν αὐταδέλφων », ἤτοι ἐγράφη τῷ 1070 σωτηρίῳ ἔτει. Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο ἔχει μεγάλην διαφορὰν ἀπὸ τῶν ἐν χρήσει ἐντύπων Εὐαγγελίων. Καὶ ἄλλα χειρόγραφα ὑπάρχουσιν ἐπὶ χάρτου, Ἀκολουθίαι συντεθεῖσαι ὑπὸ Πισχάλου ἱερέως εἰς διαφόρους Ἁγίους ἐν οἷς καὶ εἰς τὸν *Μόδεστον* ὡς προστάτην αὐτῶν, ὄντων πρότερον γεωργῶν.

Εφοροδημογεροντες καὶ **Επιτροποι.** Πρόδρομος Ἀναστασιάδης, Ἀντώνιος Ἠλιάδης, Βασίλειος Δοβλέτογλους, Κωνσταντῖνος Σταυπολλόγλους, Κοσμᾶς Ἰωαννίδης, Ἰωάννης Βασιλειάδης, Πρόδρομος Δοβλέτογλους.

Σχολεια. Ἄλλοτε τὸ Σχολεῖον ἦν ἀκμαῖον, νῦν δὲ διατηρούμενον ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τῶν παντοπωλῶν, ἀριθμεῖ 30 μαθητὰς μεθ' ἑνὸς διδασκάλου.

34. ΚΑΡΑΤΖΑ-ΒΙΡΑΝ

Κώμη ἀπέχουσα τῆς προηγουμένης ὥρας τρεῖς καὶ ἔχουσα ἐκκλησίαν μίαν ἐπ' ὀνόματι τῶν *Ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ*. ὀρθοδόξους οἰκογενείας 50, ἱερέα ἕνα, ὅστις μόνον τὸν χειμῶνα διδάσκει τὰ κοινὰ γράμματα ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, τῶν κατοίκων ὄντων γεωργῶν. Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἐλαλεῖτο ἡ ἑλληνική, νῦν δὲ λαλεῖται ἡ τουρκική, μόνον τινῶν γερόντων καὶ γραιῶν λαλούντων τὴν πάτριον. Σώζονται δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ μόνον ἔντυπα ἐκκλησιαστικὰ ἀρχαιότατα.

35. ΑΥΣΑΡ-ΚΙΟΪ

Ἡ *Αὐσάρ-κιοϊ* ἀποικία ποτὲ τῆς *Πόστ-καρά κιοϊ* καὶ τῶν *Φαράσων* οὖσα, εἶχε κατοίκους ὀρθοδόξους καὶ ἑλληνοφώνους ἀρκετούς, ἀλλὰ τῶν πλείστων ἀποικησάντων εἰς τὰς κώμας *Σάϊη, Τσουκοὺρ γοὺρτ* καὶ *Κίσκε*, ἔμειναν μόνον 20 οἰκογένειαι, ἔχουσαι ἐκκλησιαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργιου* καὶ ἀνακαινισθεῖσαν τῷ 1823. Πλησίον αὐτῆς εἶναι ἡ *Καρά-κιοϊ*, ἥτις εἶχεν ἄλλοτε ὀρθοδόξους κατοίκους, ἀλλ' οὗτοι πρὸ ἐτῶν 50 διεσκορπίσθησαν.

36. ΤΑ ΦΑΡΑΣΑ καὶ Η ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Τὰ *Φάρασα* κεῖνται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ *Σάρου*, ἔχοντα χριστιανικὰς ὀρθοδόξους οἰκογενείας 300· ἄλλοτε ὅμως εἶχον πλείονας, αἵτινες διεσκορπίσθησαν εἰς ἄλλας κοινότητας τῆς ἐπαρχίας εὐπορωτέρας, καί τινες μετῴκησαν εἰς τὰ πέριξ τῆς *Μονῆς τῆ. Θεοτόκου*, τῆς καλουμένης ἐπιτοπίως *Σαχμούρ*, ἧς ἡ ἐκκλησία, καίπερ ἐρειπωθεῖσα, σώζει τὸ σταυροειδὲς σχῆμα καὶ τὸ τρισυπόστατον. Τὸ μέσον αὐτῆς τιμᾶται ἐπ ὀνόματι τῆς *Θεοτόκου*,

τὸ δεξιὸν τῶν *Ἀρχιστρατήγων* καὶ τὸ ἀριστερὸν τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*· ὄπισθεν δὲ τούτου τὸ παρεκκλήσιον τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας*, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται ἐξ ὀπῆς ὕδωρ χυνόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ θεωρούμενον ἁγίασμα. Τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο ἀνωρύχθη τῷ 1779, ὁ δὲ ναὸς τῆς *Θεοτόκου* ἀνεκαλύφθη δι' ὁδηγίας γηραιοῦ τινος τῷ 1774 καὶ καλλιεργηθεὶς ἐνεκαινίσθη παρὰ τοῦ τότε Καισαρείας Γρηγορίου τοῦ Ἀθηναίου· ἀλλ' ἀκολούθως αὖθις κατεστράφη πολλαχοῦ ὁ ναός. Ἐκεῖ πλησίον ἐν τῇ δεξιᾷ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ *Ὀνοπνίκιου*, τοῦ περὶ τὰ *Ἄδανα Σάρου* καλουμένου, ἐπὶ βράχου εἶναι ἀρχαῖον παρεκκλήσιον τοῦ *Προδρόμου* καὶ ἕτερον τοῦ *Ἁγίου Στεφάνου*. Μετὰ δὲ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἡ *Μονὴ τῆς Παναγίας*, ἔνθα ἐμόναζεν ὁ διδάσκαλος Δωρόθεος ὁ ἱερομόναχος. Σπήλαιον ἐπὶ βράχου, εἰς ὃ ὁδηγεῖ κλῖμαξ ἐσκαμμένη ἐπὶ βράχου. Ἔνδοθεν ἀναβρύει Ἁγίασμα, ὅπερ χύνεται εἰς δεξαμενὴν λελατομημένην· ὑπάρχουσι δὲ καὶ κελλία λελατομημένα καὶ λειτουργοῦσι πολλάκις ἐν αὐτῇ· κάτω δ' αὐτῆς ἐν τῇ ὁδῷ τὸ παρεκκλήσιον τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*· ἐν δὲ τῷ μυχῷ τῆς φάραγγος κεῖται παρὰ τὸν ποταμὸν τὸ σπήλαιον τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*, εἰς ὃ συχνάζουσιν εἰς προσκύνησιν καὶ διάχυσιν. Ὁ ἀοίδιμος Καισαρείας Παΐσιος, καταγόμενος ἐκ *Φαράσων*, ὅπως ἀποδώσῃ τὰ θρέπτρα εἰς τὴν χορηγόν, ἠθέλησε ν' ἀνεγείρῃ ἐν αὐτῇ Σχολεῖον, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε τοῦτο, καὶ Σχολεῖον μὲν δὲν ἔχουσιν, ἱερομόναχος δέ τις διδάσκει τὰ κοινὰ γράμματα ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Ἐκκλησίαν δ' ἔχουσι τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν *Ἁγιων Ἰωνᾶ* καὶ *Βαραχίου*. Ἡ γλῶσσα τῶν κατοίκων, πάντων ἀνεξαιρέτως, εἶναι ἡ ἑλληνικὴ μεμιγμένη τῇ ἀρχαίᾳ Καππαδοκικῇ. Κάτοικός τις ἔχει ἐκκλησιαστικὸν ἐν μεμβράναις χειρόγραφον Εὐαγγέλιον. Ἐν δὲ τῇ ὁδῷ, τῇ ἀγούσῃ εἰς τὸ Ἁγίασμα τοῦ *Χρυσοστόμου*, παρεκκλήσιον *Παναγίας* ἠρειπωμένον· ἕτερον παρεκκλήσιον τοῦ *Ἁγίου Ὀρέστου*· ἀπέναντι δὲ τούτου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ *(Γιάννα)* *Ἁγία Ἄννα*, εἶναι ἡ ἐκκλησία τῆς *Ἁγίας Ἄννης* καὶ ἡ τῆς *Παναγίας*, ἀμφότεραι μέγαλαι καὶ ἐκτισμέναι ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς διὰ λίθων ἐξειργασμένων· εἶτα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ σπήλαιον αὐτοφυὲς ὑπὸ βράχον· ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου παρεκκλήσιον *Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου*· ἑκατὸν βήματα πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὄρος *Καβάρι-κάδζε* λεγόμενον, φυσικὸν ἄντρον 100 μέτρων βαθύ, ἐξ οὗ ἐξέρχεται ὁρμητικῶς ὕδωρ, ὅπερ ἀποσύρεται καὶ αὖθις ἐπανέρχεται καὶ καλεῖται *Ἁγίασμα* τοῦ *Χρυσοστόμου*. Ἱερεῖς δ' ἔχουσι 3.

37. ΠΟΣΤ-ΚΑΡΑΚΙΟΪ

Η κώμη αὕτη κεῖται πρὸς Νότον ἔνθα λήγει ἡ ἐπαρχία Καισαρείας, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 80 ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν. Ἱερέα ἔχουσιν ἕνα, ἐκκλησίαν μίαν εἰς ὄνομα *Κοσμᾶ και Δαμιανοῦ*. Σχολεῖον δὲν ἔχουσιν· ἡ γλῶσσα εἶναι ἑλληνική, ὡς ἡ τῶν *Φαράσων*. Πολιτικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν Νομαρχίαν Ἀδάνων.

Σημ *Τὸ μέχρι τοῦδε τμῆμα τῆς Ἐπαρχίας Καισαρείας-Καππαδοκίας ὑπάγεται εἰς τὴν Νομαρχίαν Ἀγκύρας.*

Τὸ εἰς τὴν Νομαρχίαν Ἀδάνων ὑπαγόμενον τμῆμα τῆς Ἐπαρχίας Καισαρείας-Καππαδοκίας.

38 ΚΙΣΚΕ (Ἀρχαία Κισκισός).

Ἡ κώμη αὕτη, πρωτεύουσα Δημαρχίας, κεῖται πέραν τοῦ *Ὀνοπνίκτου* εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὀρέων *Καρὰ δὰγ* καὶ *Πακὴρ-δαγή*, κλάδων τοῦ *Ἀντιταύρου*, εἶναι δὲ ἡ ἀρχαία *Κισκισός*, Ἐπισκοπὴ τῆς πρώτης Καππαδοκίας, κειμένη Ν. Α. τῆς Καισαρείας καὶ ἀπέχουσα αὐτῆς ὥρας 18. Ὑπάρχουσι πολλὰ ἐρείπια ἐκκλησιῶν, πασῶν Βυζαντινῆς ἐποχῆς μετὰ πελωρίων ἐξειργασμένων λίθων. Ἐπὶ λόφου πρὸς Ν. ὑπάρχει ἐκκλησία σταυροει-

δῶς ἐκτισμένη, ἧς οἱ τοῖχοι σώζονται μετὰ τριῶν πυλώνων καὶ Ἱεροῦ Βήματος. Οἱ νῦν Κισκαῖοί εἰσιν ἄποικοι τῆς *Αὐσάρ-κιοϊ* καὶ λαλοῦσι τὴν βαραχιωτικὴν γλῶσσαν· συγκείμενοι δ' ἐκ 40 οἰκογενειῶν ἔχουσιν ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀνδρέου* καὶ ἕνα ἱερέα καὶ μικρὸν Σχολεῖον. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ τῆς δύο ὥρας ἀπ' αὐτῆς ἀπεχούσης ἀρχαίας κώμης *Καλὲ* μετῴκησαν εἰς ἄλλας κώμας καὶ ἡ ἐκκλησία ἠρειπώθη.

39. Η ΜΠΕΣ ΚΑΡΔΑΣ

Ἡ κώμη αὕτη κειμένη ἐν τῇ ἀριστερᾷ ὄχθῃ τοῦ *Ὀνοπνίκτου* συνῳκίσθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὑπὸ τῶν ἀποίκων τῆς κώμης *Καλέ*, οἵτινές εἰσι τὸ δόγμα ὀρθόδοξοι ἔχοντες καὶ μίαν ἐκκλησίαν. Τὴν γλῶσσαν τουρκόφωνοι. Πλησίον τῆς κώμης ταύτης ὑπάρχουσιν ἐρείπια Μονῆς. Συμποσοῦνται δὲ εἰς οἰκογενείας 14.

40. ΤΣΟΥΚΟΥΡ-ΓΟΥΡΤ

Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς προηγουμένης κεῖται ἡ κώμη *Τσουκοὺρ-γούρτ*, συνοικισθεῖσα πρὸ 40 ἐτῶν ἐκ τῶν μετοίκων τῆς *Αὐσάρ-κιοϊ* καὶ ἔχουσα οἰκογενείας ὀρθοδόξους 50· ἐκκλησίαν μίαν, τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*· Σχολεῖον δὲν ἔχουσιν, ἀλλ' ἡ γλῶσσα ἑλληνική. Ἱερέα δ' ἔχουσιν ἕνα.

41. ΤΑΣΔΖΗ

Μίαν ὥραν μακρὰν αὐτῆς ἡ κώμη *Τάσδζη*, κώμη χριστιανική, ἔχουσα ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, κτισθεῖσαν δὲ πρὸ 40 ἐτῶν. Ἔχει ἕνα ἱερέα, διδάσκοντα τὰ κοινὰ γράμματα, οἰκογενείας δὲ 32, ὧν τινες προσηλυτίσθησαν ὑπὸ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐν καιρῷ τῆς πρὸ ἐτῶν συμβάσης πείνης. Ἡ γλῶσσα τουρκική.

42. ΧΟΣΔΖΑ

Ἡ *Χόσδζα* πρὸ ἐτῶν 40 συνοικισθεῖσα ἐκ τῶν ἀποίκων τῆς κώμης *Καλέ*, σύγκειται ἐξ οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων 20· τὴν γλῶσσαν τουρκόφωνοι· ἔχουσι μίαν ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, μεθ' ἑνὸς ἱερέως, διδάσκοντος τὸν χειμῶνα τοὺς παῖδας τὰ κοινὰ γράμματα.

43. ΣΑΤΗ

Ἡ *Σάτη* πρὸ 37 ἐτῶν συνοικισθεῖσα ἐκ τῶν ἀποίκων τῆς *Αὐσάρ-κιοϊ* σύγκειται ἐξ οἰκιῶν 23. Οἱ κάτοικοι τὴν γλῶσσαν ἑλληνόφωνοι, τὸ δόγμα ὀρθόδοξοι ἔχοντες μίαν ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῶν *Ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ*· ἱερέα ἕνα. Ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν αὐτῆς ἀρχαῖον κτίριον ἀκέραιον σωζόμενον καὶ *Μοναστήριον* καλούμενον, οὗ οἱ λίθοι ὑπερμεγέθεις.

44. ΚΟΥΡΟΥΜΖΕ

Κώμη χριστιανική, ἔχουσα οἰκογενείας ὀρθοδόξους 60 καὶ διαμαρτυρομένους 10, σαγηνευθείσας διὰ τὴν πτωχείαν κατὰ τὸν τελευταῖον λιμόν, ἐκκλησίαν ἔχουσι μεθ' ἑνὸς ἱερέως τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*. Ἡ γλῶσσα τουρκική.

45. ΠΑΓΔΖΕΔΖΙΚ

Ἡ κώμη αὕτη ἀρχαία οὖσα συνέκειτο ἐξ οἰκιῶν ὀρθοδόξων 25· νῦν δὲ ἔμειναν 7. Ἡ ἐκκλησία αὐτῶν κατέρρευσεν. Ἱερέα δὲν ἔχουσιν. Ἡ γλῶσσα τουρκική.

Τὸ εἰς τὴν Νομαρχίαν Ἰκονίου ὑπαγόμενον τμῆμα τῆς Ἐπαρχίας Καισαρείας-Καππαδοκίας.

46. ΟΥΡΚΙΟΥΠ (Ἀρχαία Ὀσίανα).

Αὕτη ἡ κωμόπολις, ἡ πρότερον *Ὀσίανα* καλουμένη, εἶτα δ', ὡς φαίνεται, ἐκ ναοῦ

τινος τοῦ *Ἁγίου Προκοπίου* λαβοῦσα τὸ ὄνομα *Προκόπιον*, ἐξ οὗ κατὰ παραφθορὰν *Οὐρκούπ*, κεῖται πρὸς Δ. τῆς Καισαρείας καὶ ἀπέχει αὐτῆς ὥρας 12. Ἔχει δὲ ὀρθοδόξους οἰκογενείας 616, ὁμιλούσας τὴν τουρκικήν.

Ἐκκλησιαι. Ἐν *Οὐρκοὺπ* ὑπάρχουσι 4 ἐκκλησίαι, ἐξ ὧν ἡ τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου* λιθόκτιστος καὶ μεγάλη, ἔχουσα μῆκος 45, πλάτος 20 καὶ ὕψος 18 πήχεων, ἀρχαία δ' οὖσα ἀνεκαινίσθη τῷ 1834· ἡ τῆς *Παναγίας* καὶ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* λελαξευμέναι ἀρχαιόθεν ἐκαλλωπίσθησαν καὶ ηὐρύνθησαν ἀκολούθως. Ἐσχάτως δ' ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων νέα ἐκκλησία ἐν τῷ πρὸς Α. ἀρχαίῳ κοιμητηρίῳ πρὸς τιμὴν τοῦ *Ὁσίου Ἰωάννου*, ἔνθα μετεκομίσθη καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον, διατηρούμενον ἄχρι τοῦδε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἐν τῇ κωμοπόλει τούτων ἐκκλησιῶν εὑρίσκονται πέριξ πολλαὶ ἐκκλησίαι λελατομημέναι, ἐπὶ δὲ τοῦ βουνοῦ *Τοπούζ*, Μοναστήριον ἐξ ἡμισείας παρακεχωσμένον· καὶ ἐν *Σαραδζὶκ* καὶ *Σουσὰμ-παγρὶ* ἐκκλησίαι Βυζαντινῆς ἐποχῆς μετὰ εἰκονογραφιῶν καὶ *Μόσσυνοι*, περιέχοντες οἰκήματα καὶ ναούς, καὶ ἐν φάραγγι, καλουμένῃ *Δερὲ-Ἰτοί*, ναὸς τοῦ *Ἁγίου Θεοδώρου* καὶ ἐν *Οὐζενκὶ Τσαΐ* ἐκκλησία καλουμένη *Καρὰ-κίλισε*.

Ἱερεις ἔχουσι 5, ἱκανῶς λογίους, ἐξ ὧν ὁ Πανοσιολογιώτατος Διονύσιος εἶναι ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Καισαρείας παρὰ τῇ ἐπιτοπίῳ κυβερνήσει.

Δημογεροντες. Β. Ἠλιάδης, Θεόδωρος Γιακουμίδης, Μιχαὴλ Καλλινίκου, Χ" Παυλῆς Δεγιρμενδζόγλους, Ἀπόστολος Χαραλάμπους, Ποτὸς Παλίογλους.

Σχολαι. Ἔχουσι μίαν Ἀστικὴν Σχολήν, ἓν Παρθεναγωγεῖον καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον, ἐν οἷς διδάσκουσιν ἐννέα διδάσκαλοι.

47. ΣΗΝΑΣΟΥΝ (Ἀρχαία Ἄσονα).

Ἡ *Σηνασοῦν* τῆς μὲν Καισαρείας ἀπέχει 12 ὥρας, τοῦ δὲ *Προκοπίου* μίαν· κεῖται δ' ἐντὸς κοιλάδος. Ἔχει ὀρθοδόξους οἰκογενείας 600· λαλουμένη γλῶσσα εἶναι ἡ ἑλληνική. Ὁμιλοῦσι δ' αὐτὴν καθαρωτέραν πάσης ἑλληνοφώνου ἐν Καππαδοκίᾳ Κοινότητος.

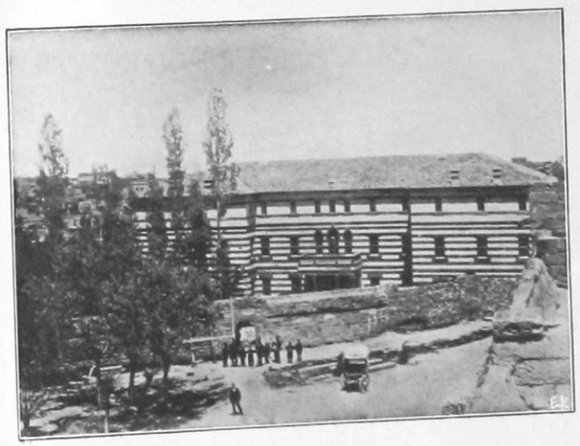

Καππαδοκικὸν ὀρφανοτροφεῖον θηλέων ἐν Ζινδζίδερε

Ἐκκλησιας ἔχουσι περικαλλεῖς δύο, τὴν τῶν *Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, ἀνεγερθεῖσαν μὲν ἐκ βάθρων τῷ 1729, ἐπισκευασθεῖσαν δὲ τῷ 1850, καὶ τὴν τῶν *Ἀρχαγγέλων*, ἀνεγερθεῖσαν ἐκ βάθρων τῷ 1840. Ὑπάρχουσι δὲ πολλὰ παρεκκλήσια καὶ ἔξω καὶ ἔνδον τῆς κωμοπόλεως. Καὶ ἐν μὲν τῇ συνοικίᾳ τοῦ *Γαβρᾶ*, τὸ τοῦ *Ἁγίου Λαζάρου* καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου*, ἐν δὲ τῇ νέᾳ συνοικίᾳ τὸ τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου*, τὸ καλούμενον *Ἁγία Ποτερίδα*, τὸ τοῦ *Ἁγίου Εὐσταθίου*, τὸ τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος* καὶ τὸ τῆς *Ἁγιας Κυριακῆς*. Ἐν δὲ τῇ συνοικίᾳ *Κήπου* τὸ τῆς *Ἁγίας Κυριακῆς* καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*. Ἐν τῇ συνοικίᾳ *Καπάλου* τὸ τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας*, τὸ τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου* καὶ τὸ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, τὰ ἐρείπια τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου* καὶ

ἄλλα πολλὰ παρεκκλήσια ἐν τῇ κάτω συνοικίᾳ, ἔνθα καὶ λόφος καλούμενος *Ἅγιος Ἀθανάσιος*. Ἔξω δὲ τῆς κωμοπόλεως 1/4 τῆς ὥρας μόλις μακρὰν πρὸς Ν. εἶναι ἡ Μονὴ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἔχουσα περίβολον, ἐν ᾧ εὑρίσκονται ναοὶ ἀρχαῖοι, ἐξ ὧν τινες ἐπεσκευάσθησαν. Ὁ ναὸς τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* λελατομημένος ἐκ μονολίθου λίαν καλλιτεχνικῶς μετὰ 4 παρεκκλησίων, ἀποτελούντων ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ναόν. Ἡ δεξιὰ πτέρυξ ἔχει τὸ παρεκκλήσιον τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἔχον δύο τρούλλους μετ' ἀρχαίων εἰκονογραφιῶν. Μετὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ τὸ τοῦ *Ἁγίου Μηνᾶ*, εἶτα τὸ τοῦ *Ἁγίου Σάββα* καὶ τελευταῖον τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας*. Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εὑρίσκονται ἐντὸς θήκης καὶ λείψανα Ἁγίων ἐκ τῆς ἐν Τραπεζοῦντι Μονῆς *Χουδουρᾶ*. Παράκειται δὲ τῷ ναῷ τούτῳ Ἁγίασμα. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ περιβόλῳ εὑρίσκεται καὶ ὁ ναὸς τοῦ *Ἰωάννου Προδρόμου*, λελατομημένος ἐκ μονολίθου τεχνικώτατα, τὸ παρεκκλήσιον τῆς *Ἁγίας Βαρβάρας* ἐπίσης λελατομημένον, ὡς καὶ τὸ τοῦ *Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου*, τὸ παρεκκλήσιον τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου* ἐν τῷ κρυπτηρίῳ, ὁ ναὸς τοῦ *Σταυροῦ ἐν Ἐλευρᾷ* καὶ τὸ παρεκκλήσιον τῆς *Παναγίας* ἐπὶ τοῦ συνωνύμου λόφου.

Ιερεις ἐν ταῖς δυσὶν ἐκκλησίαις ὑπάρχουσιν 7, ὁ Οἰκονόμος Παπᾶ Βασίλειος, ὁ Παπᾶ Θεόδωρος, ὁ Παπᾶ Ἰωάννης, ὁ Παπᾶ Παρθένιος, ὁ Παπᾶ Χρύσανθος, ὁ Παπᾶ Γρηγόριος καὶ ὁ Παπᾶ Βασίλειος.

Επιτροποι δὲ ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν οἱ Συμεὼν Νικολάου, Δημήτριος Θεοδώρου, Ἰωάννης Γ. Πιτύρας καὶ Σταῦρος Λαζάρου.

Δημογεροντες. Οἱ κάτοικοι τῆς Σηνασοῦν διῳκοῦντό ποτε ὑπὸ Συστήματος, ἤτοι ὑπὸ Δημογεροντίας ὀκταμελοῦς, καὶ οὐδεὶς τῶν ἀντιφερομένων ἢ διενέξεις ἐχόντων πολιτῶν προσέτρεχεν εἰς δικαστήρια, ἡ δὲ μεταξὺ ὅλων τῶν κατοίκων βασιλεύουσα ὁμόνοια ἦν λαμπρὸν ὑπόδειγμα τοῖς περιχώροις. Καὶ νῦν ἔχουσιν ὀκταμελῆ Δημογεροντίαν, ἀπαρτιζομένην ὑπὸ τῶν Ἀναστασίου Στεφάνου, προέδρου, Ἰωάννου Χ. Χ" Ἰωσήφ, ἀντιπροέδρου, Πολυκάρπου Βασιλείου, Χ" Θεοφάνους Ἀνδρέου, Ἀποστόλου Ι. Χ" Μάρκου, Χρυσοστόμου Ἀδάμ, Ἀμβροσίου Κωνσταντινίδου καὶ Βασιλείου Γ. Μακροπούλου.

Εφοροι. Ἡ Δημογεροντία διορίζει ἐφόρους, φροντίζοντας περὶ τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς προόδου τῶν Σχολῶν, εἰσὶ δὲ οἱ ἑξῆς: Ἐλευθέριος Λαζάρου, Θεόδωρος Χ" Ἀθανασίου, Βασίλειος Νικολάου, Ἠλίας Μακρόπουλος, Σπυρίδων Ἰωακειμόπουλος, Χρῆστος Λουκᾶ καὶ Ἐλευθέριος Σάββα

Σχολεια. Τῷ 1840 ἀνηγέρθη ἐν εὐαέρῳ καὶ καταλλήλῳ τοποθεσίᾳ μεγαλοπρεπὲς κτίριον περιέχον τὰ τῶν ἀρρένων σχολεῖα, κῆπον καὶ κρήνην. Κατὰ δὲ τὸ 1870 ᾠκοδομήθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς κωμοπόλεως λαμπρὸν Παρθεναγωγεῖον. Καὶ ἅπαντες μὲν οἱ πολῖται, ὡς φιλόμουσοι, συντρέχουσιν εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια ταῦτα, ἰδίᾳ δὲ ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης Σηνασοῦ «*Ἰωάννης Πρόδρομος*» καὶ ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης Σηνασοῦ «*Πρόοδος*». Ἤδη δὲ ἡ μὲν ἀστικὴ Σχολὴ ἔχει ἓξ τάξεις μετὰ 180 μαθητῶν καὶ διδασκάλων 5· τὸ δὲ Παρθεναγωγεῖον τέσσαρας τάξεις μετὰ μαθητριῶν 80 καὶ δύο διδασκαλισσῶν.

Εξοδα. Δαπανῶνται 30,000 γρ. ἐτησίως, ἅτινα καλύπτονται ἐκ προσοδοφόρων κτημάτων, φερόντων κατ' ἔτος 15,000 γρόσια, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῆς φιλομούσου συνδρομῆς τῆς Κοινότητος διὰ τῶν εἰρημένων Ἀδελφοτήτων.

Εν τη Βιβλιοθηκη τῆς Σχολῆς ὑπάρχουσι περὶ τοὺς 1500 τόμους βιβλία ἔντυπα. Χειρόγραφον δ' ἐν μεμβράναις μόνον ἓν ἐκκλησιαστικὸν Εὐαγγέλιον, ἤτοι Μηνολόγιον, οὗτινος τὰ ἀπὸ τῆς 13 Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως Εὐαγγέλια λείπουσιν. Ἡ ὀρθογραφία τακτικωτάτη· ἐκτὸς τῶν σημαδοφώνων ἔχει ὁ γραφεὺς καὶ τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα. Ἡ δὲ ὑπογεγραμμένη καὶ τὸ τελικὸν ς ὅλως λείπει. Ἀντὶ δὲ τοῦ β χρῆται τῷ κ. Τὰ δὲ γράμματά εἰσι μικρά. Ἐπειδὴ δὲ δὲν περιέχει τὴν ἑορτὴν *τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν*, νομίζω ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ Ι' αἰῶνος. Ἡ κατάρτισις τῆς βιβλιοθήκης ὀφείλεται πρὸ πάντων τῷ μακαρίτῃ Σεραφεὶμ Ρίζῳ.

Ευεργεται τῆς Κοινότητος θεωροῦνται ἐπαξίως οἱ ἑξῆς: Ὁ ἐκ Ψαρῶν φιλογενὴς Ἰω. Βαρβάκης καὶ οἱ ἐντόπιοι Χ" Πολύκαρπος Βασιλείου, Σεραφεὶμ Ρίζος, Χ" Ἀθανάσιος Τεπερίκογλους, Βασίλειος Μακρόγλους, Χρῆστος Λουκᾶ Φεγγαρίνας, Ἰω. Τοζκονδουρμάζ, Νικόλαος Σ. Ρίζος, Βασίλειος Μαράσογλους, Χρῆστος Ἀργυρόπουλος, Κωστῆς Ρίζος, Χ" Γαβριὴλ Καρακάς, οἱ ἀδελφοὶ Ἀδάμ, Βασίλειος Φασλάχας καὶ ὁ υἱὸς Νικόλαος Φασλάχας, Πρόδρομος Τερζῆ, Σαράντης Π. Ἀρχέλαος, Ἰω. Μαρκόπουλος, Νικόλαος Χ" Ἰωσήφ, Λάζαρος Μαϊμούνογλους, Ἰορδάνης Τάπαδζης, Ἐλευθέριος Χ" Μηνᾶ, Νικ. Α. Παπάζογλους, Ἀντώνιος Πατρίκιος. Εὐεργέται δὲ εἰσενεγκόντες μεγάλα ποσὰ κατὰ καιροὺς ὑπὲρ τῶν θρησκευτικῶν καθιδρυμάτων εἰσὶν οἱ ἑξῆς: Χ" Πρόδρομος, Χ" Στέφανος Καλδζάκας, Δημήτριος Χ" Διαμαντῆς, Χ" Πασχάλης Χρήστου μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, Χ" Κωνσταντῖνος Χ" Γεωργίου καὶ ὁ ἐκ Μυτιλήνης Καρᾶ-Ἀντώνιος. Ἕτερα πρόσωπα συντελοῦντα εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ἐκπαιδευτηρίων Σηνασοῦ αὐτόθι καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει λόγῳ τε καὶ ἔργῳ εἰσὶν οἱ ἑξῆς: Ἰω. Κ. Σταματιάδης, Χαράλαμπος Πατρικιάδης, Λουκᾶς Χρηστίδης Φεγγαρίνας, οἱ ἀδελφοὶ Συμεὼν Χριστοφορίδης (ἰατρὸς) καὶ Νικόλαος Χριστοφορίδης (καθηγητὴς ἐν Γαλατᾷ Σεραΐῳ), Ἰωάννης Λουκιδης, Πρόδρομος Βασιλειάδης Φασλάχας, οἱ ἀδελφοὶ Τεπερίκογλου Παντελῆς, Θεόδωρος, Σταῦρος, Γρηγόριος καὶ Ἀθανάσιος, Ἀδὰμ καὶ Χρῆστος Χρυσοστομίδαι, Βασίλειος καὶ Χ. Δογανδζόγλου, Π. Παπαδόπουλος, Χ. Σουλτανίδης, Π. καὶ Β. Πιγγόπουλος, Κ. Χρυσοστόμου, Ἰ. Τορώσης, Χ" Θεοδόσιος Βαλαβάνης, Ἀλέξανδρος Γρηγοριάδης, Κ. Ἀλεξιάδης, Σάββας Ἐλευθεριάδης καὶ ἄλλοι.

48. Η ΖΑΛΕΔΑ (Δζεμίλ).

Μεταξὺ τῆς *Ἀσούνης* καὶ τῆς *Ταμισοῦ* κεῖται ἡ κώμη *Ζαλέλα*, ἥτις νῦν Αὐτοκρατορικῷ Διατάγματι ἐκλήθη *Δζεμίλ*, ἤτοι *Ὡραιόπολις*, ἔχουσα ὀρθοδόξους οἰκογενείας 120 καὶ γλῶσσαν ἑλληνικὴν σόλοικον.

Εκκλησιαν ἔχουσι μίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Τιμίου Σταυροῦ*, ἐφ' ἧς ἐπιγέγραπται σολοίκως «Οὗτος ὁ Ἁγιος ναὸς τοῦ τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἔλαβεν τὴν εὐχὴν τοῦ ἀρχὴν μὰ οἰκοδομηθῇ ἐν ἔτει μὲν 1838, ἐν μηνὶ δὲ Μαΐῳ διαβάσας τὴν εὐχὴν τοῦ θεμελίου ὁ Ναζιαρχοῦ Νεκτάριος ἐφίσκοπος τοῦ Ἁγίου Καισαρείας εἰς τὴν μνήμην τῶν Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης· τελειωθεὶς δὲ εἰς ἓξ μῆνας ἐγκαιμιάσθη παρὰ τοῦ Παϊσίου ἀρχιερέως εἰς τὴν σύναξιν τοῦ Ἀρχαγγέλου.» Καὶ ἔνδον μὲν τῆς κώμης τὰ παρεκκλήσια τοῦ *Ἁγίου Βλασίου*, τοῦ *Ἁγίου Θεοδώρου*, τοῦ *Ἁγίου Γρηγορίου* καὶ τοῦ *Ἁγίου Στεφάνου*, ἐξωκκλήσια δὲ τῶν *Ταξιαρχῶν*, τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*, τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος* καὶ τῆς *Παναγίας*· καὶ τὸ Μοναστήριον τῶν *Ἀρχαγγέλων*, ὅπου ἐντὸς τοῦ περιβόλου ὑπάρχει καὶ ἁγίασμα. Ἐπίσης ὕδατα καὶ κήπους ἔχουσι καὶ τὰ εἰρημένα ἐξωκκλήσια. Ἱερεῖς ἔχουσι δύο.

Σχολειον ἔχουσι Δημοτικὸν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ πεντήκοντα μαθητῶν καὶ Παρθεναγωγεῖον μετὰ 35 μαθητριῶν καὶ μιᾶς διδασκαλίσσης.

49. ΝΕΒΣΕΧΗΡ (Νεάπολις).

Ἡ *Νεβσεχὴρ* νομίζω ὅτι τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Φηγιτά*· τοῦτο δὲ συμπεραίνω ἐκ τῶν πρό τινων ἐτῶν ἐνταῦθα ἐπὶ λοφίσκου ἐν τόπῳ *Ἐνισδεγιρμὲν* καλουμένῳ εὑρεθέντων ἐπιγραμμάτων. Μετὰ ταῦτα τὴν τρωγλοδυτικὴν ταύτην κώμην κατῴκησαν οἰκογένειαι 12 καὶ ἐκάλεσαν αὐτὴν *Μούσχαρα*. Ἡ κώμη αὕτη ἔσχε τὴν εὐτυχίαν νὰ γεννήσῃ ἄνδρα περίφημον μετὰ ταῦτα γενόμενον, τὸν Δαμὰτ-Ἰπραχὴμ-Πασσᾶν υἱὸν τοῦ Βοϊβόδα τῆς Ἰζεδδὶν Ἀλῆ ἀγᾶ καὶ γαμβρὸν ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμὲτ τοῦ Γ'. Ὁ Δαμὰτ Πασσᾶς τὴν μικρὰν ταύτην πατρίδα του ἐποίησε μεγάλην, λαβὼν τῷ 1720 Αὐτοκρατορικὸν Ὑψηλὸν Ὁρισμὸν καὶ κτίσας τὴν νῦν πόλιν, ἣν ὠνόμασε *Νεβσεχήρ*, ἤτοι *Νεάπολιν*,

εἰς ἣν συνέρρευσαν ἐκ τῶν περιχώρων κάτοικοι καὶ οὕτως ἡ δώδεκα μόνον πενιχρὰς οἰκίας ἀριθμοῦσα κώμη μετεβλήθη ἐν διαστήματι 184 ἐτῶν εἰς πόλιν ἔχουσαν περὶ τὰς 4000 οἰκίας καὶ εἰς ἕδραν ὑποδιοικητοῦ, προσηρτημένας ἔχουσαν 35 κώμας.

Πληθυσμος. Οἱ ἐνταῦθα ὀρθόδοξοί εἰσι πολυαριθμότεροι τῶν ἀλλαχοῦ τῆς ἐπαρχίας κατοικούντων ὀρθοδόξων, συμποσούμενοι εἰς οἰκογενείας 1700, διαιρουμένας εἰς συνοικίας 12 καὶ εἰς τμήματα ἄνω, μέσον καὶ κάτω.

Εκκλησιας ἔχουσι δύο: τὸν μικρὸν ναὸν τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ὅστις τῷ 1745 οἰκοδομηθεὶς τῷ 1789 ηὐρύνθη, τῷ δὲ 1797 ἐπεσκευάσθη. Τῷ 1849 ἀνηγέρθη ἐν τῇ κάτω συνοικίᾳ καὶ ἕτερος ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* περικαλλὴς καὶ εὐρύχωρος καὶ ἔχων τὸ σχῆμα τοῦ ἐν Δζιβαλίῳ Κων πόλεως ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*.

Ιερεις ὀκτώ, ἐξ ὧν εἷς μὲν προεδρεύει τῆς Ἐφορείας, ἕτερος δὲ εὑρίσκεται ἐν ταῖς συνεδρίαις τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς ὡς ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου Καισαρείας.

Ἡ Α. Ε. ὁ Συμεωνάκης ἐφένδης Σινιόσογλους

Σχολεια. Οἱ Νεαπολῖται ὄντες φιλόμουσοι, ἐν τῇ διὰ τοῦ ἀοιδίμου Γερμανοῦ ἀνακαινίσει τῶν γραμμάτων ἐν Καππαδοκίᾳ, συνέστησαν Σχολήν, ἐν ᾗ ἐδίδαξαν οἱ ἐκ τῶν μαθητῶν τῆς Κοινοβιακῆς ἐν Καισαρείᾳ καὶ τῆς Θεολογικῆς ἐν τῇ *Μονῇ τοῦ Προδρόμου* τελειοφοιτήσαντες· τῷ δὲ 1820 προυκάλεσαν σιγγιλιῶδες πατριαρχικὸν ἐν μεμβράναις γράμμα ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε′ καὶ ἵδρυσαν Ἑλληνικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἐξῆλθον οὐκ ὀλίγοι λόγιοι. Ἡ τότε οἰκοδομηθεῖσα Σχολὴ στενὴ οὖσα ἀνεκτίσθη τῷ 1846 δαπάνῃ τῆς Κοινότητος διώροφος. Ἡ ἑλληνικὴ αὕτη Σχολὴ μετεβλήθη εἰς ἀστικὴν διατηροῦσα καὶ δύο γυμνασιακὰς τάξεις. Ὑπάρχουσι καὶ δύο Νηπιαγωγεῖα καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον, εἰς ἃ φοιτῶσι 1200 περίπου μαθηταί. Τὸ δὲ προσωπικὸν αὐτῶν σύγκειται ἐκ δώδεκα διδασκάλων καὶ τεσσάρων ἐπιμελητῶν.

Δαπαναι τῶν Σχολῶν τούτων 80,000 γρόσια περίπου, ἅτινα καλύπτονται διὰ τῶν εἰσιτηρίων, διὰ τῶν προσοδοφόρων κτημάτων, ἐκ τῶν ἐπιδομάτων τῶν δύο ἐκκλησιῶν, ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς ὄφελος τῶν Σχολείων γενομένων θεατρικῶν παραστάσεων καὶ ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ λουτρῶνος, ὅπερ φιλοτίμως οἱ ὀρθόδοξοι κάτοικοι διὰ συνεισφορῶν γενναίων ᾠκοδόμησαν οὐ πρὸ πολλοῦ.

Εφοροι. Διοικοῦνται δὲ τὰ Σχολεῖα ὑπὸ Ἐφορειῶν δύο, ἐνταῦθα καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, αἵτινες ἀόκνως ἐργάζονται ὑπὲρ εὐοδώσεως καὶ προόδου τῶν Σχολείων ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς δι' ἐνδελεχοῦς πρὸς ἀλλήλας ἀλληλογραφίας· τῆς ἐνταῦθα Ἐφορείας Πρόεδρος εἶναι ὁ λόγιος Ἀρχιμανδρίτης Παπᾶ Ἰωάννης Εὐμολπίδης.

Δημογεροντια, συνισταμένη ἐκ δώδεκα μελῶν, διακυβερνᾷ τὰ τῆς ὀρθοδόξου Κοινότητος, ἔχουσα Κανονισμὸν τακτικὸν καὶ φροντίζουσα διηνεκῶς περὶ τῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς προόδου τῆς Κοινότητος. Οἱ νῦν ἀπαρτίζοντες αὐτήν εἰσιν: οἱ Ἰωάννης Σ. Ἀράπογλους, Ἰωσὴφ Ἀποστόλου, Χ″ Ποτὸς Ν. Κοσέογλους, Λάζαρος Ἐρκιλετλόγλους, Ἰωάννης Ν. Κεπεδζόγλους, Ἀνδρέας Γ. Μελεκιοπολλόγλους, Γεώργιος Χ″ Σπύρογλους, Ἰωάννης Μ. Τοζάκογλους, Ἠλίας Κονιόπουλος, Ἀνέστης Χ″ Ποτός, Π. Ι. Κωθενίδης, Ἰωάννης Ἀποστολίδης.

Ταμειον των Πτωχων. Ἰδιαίτερον Ταμεῖον τῶν πτωχῶν κυβερνᾶται δι' ἐπιτρόπων, διοριζομένων ποτὲ μὲν ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Δημογεροντίας καὶ τῆς Ἐφορείας, ποτὲ δὲ ἐν γένει ἐκ τῶν εὐϋπολήπτων τῆς Κοινότητος, οἵτινες παντοιοτρόπως φροντίζουσι περὶ τῆς εὐημερίας τῶν πτωχῶν.

Βιβλιοθηκη. Αὕτη νῦν ἀριθμεῖ ὑπὲρ τοὺς 1500 τόμους, πλουτισθεῖσα διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Γεωργίου Ραφάνους καὶ τοῦ ἐπίσης ἀοιδίμου Φιλίππου Ἀριστοβούλου δωρηθέντων βιβλίων, ἔχουσα καὶ φύλλα χειρογράφων ἐν μεμβράναις Μηνιαίων, εὑρεθέντα ἐν τῇ παρὰ τῇ *Σοάνδῳ Μαυριτσὰν-πάς-κιοϊ*, ἀγορασθέντα δὲ καὶ δωρηθέντα παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Βαϊάνη.

50. ΤΑ ΖΗΛΑ (Δέβελι-Ζιλεσί).

Καίτοι ἡ κώμη αὕτη κεῖται παρὰ τῇ κώμῃ *Ἁγίῳ Κωσταντίνῳ*, ἀλλ' ἐνταῦθα ἀναφέρομεν περὶ αὐτῆς ὡς ὑπαγομένης πολιτικῶς εἰς τὴν Ὑποδιοίκησιν τῆς *Νεαπόλεως*. Περιέχει δὲ αὕτη οἰκογενείας ὀρθοδόξους 80, ἐκκλησίαν μίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου* καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 40 μαθητῶν. Ἱερέα ἕνα.

51. ΚΗΡ-ΣΑΡΗ (Ἀρχαία Γαρσάουρα).

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν συνέστη καὶ ἐνταῦθα Κοινότης ὀρθόδοξος, ἥτις κτίζει νῦν μίαν ἐκκλησίαν. Ἔχει οἰκογενείας 30.

Σημείωσις. Ἐν γένει περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας δηλοῦμεν ὅτι αὕτη πρὸ 30 ἐτῶν ἦν ἐν καλῇ καταστάσει, τανῦν ὅμως, ἕνεκα τῆς μεταναστεύσεως τῶν εὐπορωτέρων κατοίκων εἰς διαφόρους κεντρικωτέρας καὶ ἐμπορικωτέρας πόλεις τοῦ Βασιλείου Κράτους, λίαν ἐξέπεσε καὶ τὰ Σχολεῖα τότε ὄντα εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν καὶ ἀκμαῖα, νῦν τὰ πλεῖστα, ἐκτὸς ἐλαχίστων, παρήκμασαν. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλεσεν οὐ μόνον ὁ ἀποικισμός, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔλλειψις τακτικῶν πόρων τῶν Σχολείων· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἔλλειψις αὕτη ἐκαλύπτετο διὰ τῶν συνεισφορῶν τῶν εὐπορωτέρων κατοίκων, τούτων ἢ τι ἢ οὐδὲν νῦν προσφερόντων διὰ τὰ τῆς Κοινότητος αὐτῶν Σχολεῖα, ὡς ἀποστελλόντων τὰ ἑαυτῶν τέκνα εἰς τὰ Κεντρικὰ Σχολεῖα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τὰ τῶν Κοινοτήτων Σχολεῖα παρήκμασαν. Οἱ εὔποροι οὗτοι κύριοι, μὴ πρὸς βάρος αὐτῶν, ἔπρεπε νὰ ἐνθυμῶνται τὸ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου: «*Καὶ ταῦτα μὲν ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι*», καὶ τὸ τοῦ Ἀποστόλου: «*Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος*», διότι οὕτως εὐδαιμονοῦσιν αἱ Κοινότητες καὶ οὐχὶ ἄλλως.

Ἔγραφον ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, 1904 Ἰουνίου 11.

Α. Μ. ΛΕΒΙΔΗΣ

Β′ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΦΕΣΟΥ

Ορια, Εκτασις, Πληθυσμος. Ἡ *Ἐπαρχία Ἐφέσου*, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῶν βορείων ἀκτῶν τοῦ Ἀδραμυττικοῦ κόλπου μέχρι τῶν νοτίων τοῦ κόλπου τῆς Νέας Ἐφέσου (Scala-nova) καὶ περιλαμβάνουσα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτῆς περιφερείᾳ πάσας τὰς Ὀρθοδόξους χριστιανικὰς Κοινότητας, τὰς κειμένας ἐν τοῖς Ν. Δ. παραλίοις τῆς Διοικήσεως *(Μουτεσαριφλὶκ) Καρασὶ* ἢ *Βαλού-κεσὲρ* τοῦ Νομοῦ Προύσης *(Χουδαβενδικιὰρ)* ἐν ὅλῃ σχεδὸν τῇ περιφερείᾳ τῆς Διοικήσεως *Σμύρνης* τοῦ Νομοῦ *Ἀϊδινίου* καὶ ἐν τῇ δυτικῇ περιφερείᾳ

τῆς Διοικήσεως *Σαρουχὰν* τοῦ αὐτοῦ νομοῦ, γειτνιάζει Β. μὲ τὴν Ἐπαρχίαν *Κυζίκου*, Νοτ. μὲ τὴν ἐπαρχίαν *Ἡιουπόλεως* καὶ μὲ τὴν Ἐπισκοπὴν *Ἀνέων*, Ἀν. μὲ τὴν Ἐπαρχίαν *Φιλαδελφείας* καὶ Δυτ. μὲ τὴν Ἐπαρχίαν *Κρήνης*, διαβρεχομένην καθ' ὅλην τὴν Δυτ. παραλίαν ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

Ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀνέρχεται εἰς 200 περίπου χιλ.

Ἕδραι καὶ Τμήματα. *Ἡ Ἐπαρχία Ἐφέσου* ἔχει τρεῖς ἕδρας· *Κορδελιοῦ*, *Μαγνησίας* καὶ *Κυδωνιῶν*. Καὶ ἐν μὲν τῇ τοῦ *Κορδελιοῦ* ἑδρεύει ὁ Μητροπολίτης, ἐν δὲ ταῖς τῆς *Μαγνησίας* καὶ τῶν *Κυδωνιῶν* ἑδρεύουσιν, ὡς Ἀρχιερατικοὶ ἀντιπρόσωποι, Τιτουλάριοι βοηθοὶ Ἐπίσκοποι, πρὸς εὐχερεστέραν καὶ τακτικωτέραν ἐπίβλεψιν καὶ ἐπισκόπησιν τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ ἑκάστης ἕδρας Κοινοτήτων.

Σημ. Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Ἐφέσου Ἀγαθάγγελος ὁ Μάγνης, διαγνοὺς ἐν τῇ βαθυγνώμονι αὐτοῦ πείρᾳ καὶ διορατικότητι ὅτι τὸ *Κορδελιόν*, ὡς ἐκ τῶν φυσικῶν τε καὶ ἐπικτήτων αὐτοῦ πλεονεκτημάτων, ἔμελλε νὰ καταστῇ ποτε τὸ κέντρον τῆς Ἐπαρχίας, μετῴκησε πρὸ δωδεκαετίας περίπου εἰς αὐτὸ ἐκ *Μαγνησίας* καὶ ἐγκατέστη ἐν αὐτῷ ἀνεπισήμως μέν, ἀρξάμενος ὅμως εἶτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ διοικῇ ἐξ αὐτοῦ τὰ τῆς Ἐπαρχίας. Τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἀκολούθως καὶ ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν Παν. πρώην Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄, ὅστις ἐνοικιάσας κατάλληλον οἴκημα, συνέστησεν ἐν αὐτῷ τακτικὸν γραφεῖον καὶ κατήρτισε τακτικὸν Ἐκκλησιαστικόν τε καὶ Μικτὸν Δικαστήριον, ἐπισημοποιήσας τὴν ἀνάδειξιν τῆς εἰρημένης Κοινότητος ὡς ἕδρας τῆς Ἐπαρχίας Ἐφέσου. Ὁ δὲ νῦν εὐκλεῶς ἀρχιερατεύων Σεβασμ. Μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ Εὐθυβούλης, κατιδὼν ὅτι πράγματι ἡ ἐν λόγῳ Κοινότης ὡς ἐκ τῆς καταπληκτικῆς ὁσημέραι ἐπεκτάσεώς της κατέστη πλέον πόλις, ἀριθμοῦσα τανῦν περὶ τὰς 800 καὶ ἄνω Ὀρθοδόξους οἰκογενείας, καθ' ἑκάστην αὐξανομένας, καὶ ὅτι οὕτως ἡ διοίκησις ὁλοκλήρου τῆς Ἐπαρχίας πάνυ εὐχερῶς καὶ τελεσφόρως ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς διαμονῆς τοῦ Μητροπολίτου ἐν *Κορδελιῷ*, ὡς ἐκ τῆς προσεγγίσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν Σμύρνην, ἔνθα οὐ μόνον τὰ τῆς συγκοινωνίας μέσα εἰσὶ πάντοτε πρόχειρά τε καὶ πολυειδῆ, ἀλλὰ καὶ αἱ τῆς Νομαρχίας ἀνώτεραι ἀρχαὶ ἑδρεύουσι, τοῦθ' ὅπερ ἀκριβῶς μεγάλως συντελεῖ εἰς τὴν ταχεῖαν καὶ ἄμεσόν τε καὶ ἀποτελεσματικὴν διεκπεραίωσιν τῶν διαφόρων τῆς ἐπαρχίας ὑποθέσεων, ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ ὑπὸ Κοινοτικὴν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν καταρτισμοῦ τῆς Κοινότητος *Κορδελιοῦ* κατορθώσας δι' ἀτρύτων μόχθων καὶ πολλῶν ἐνεργειῶν καὶ θυσιῶν οὐ μόνον τὰ ἐνυπάρχοντα ἀνώτερα Διοικητικά τε καὶ Δικαστικὰ Σωματεῖα συμφώνως ταῖς ἑκάστοτε παρουσιαζομέναις ἀνάγκαις καὶ ταῖς διατάξεσι τῶν Πατριαρχικῶν δικονομικῶν ὁδηγιῶν νὰ διαρρυθμίσῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν Κοινότητα διὰ μεγαλοπρεποῦς Μητροπολιτικοῦ κτιρίου, Ἐκκλησιῶν καὶ Σχολείων νὰ προικίσῃ. οὕτω δὲ σήμερον τὸ *Κορδελιὸν* ἀποτελεῖ μίαν τῶν μεγαλειτέρων τῆς Ἐπαρχίας Κοινοτήτων.

Ἅμα τῇ ἀναρρήσει αὐτοῦ εἰς τὸν περίβλεπτον τῆς τῶν Ἐφεσίων Ἐκκλησίας θρόνον ὁ νῦν εὐκλεῶς ἀρχιερατεύων Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ ὁ Εὐθυβούλης, σχὼν ὡς πρώτιστον αὐτοῦ μέλημα τὴν εὐχερεστέραν καὶ κανονικωτέραν ἅμα διεξαγωγὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐμπεπιστευμένου αὐτῷ χριστεπωνύμου πληρώματος, προέβη ἀμέσως εἰς τὴν ἐφαρμογὴν οὐσιωδῶν τινων διαρρυθμίσεων ἐπὶ τοῦ διοικητικοῦ τε καὶ δικαστικοῦ τῆς Ἐπαρχίας συστήματος, οὕτως ὥστε καὶ ὁ εἰς τὸ μᾶλλον ἀπόκεντρον καὶ μεμακρυσμένον χωριον κατοικῶν Χριστιανὸς νὰ δύναται νὰ ἔχῃ ἄμεσον καὶ ταχεῖαν τὴν πατρικὴν ἀντίληψιν καὶ ἀρωγὴν τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως ἐφ' ἑκάστης αὐτοῦ ὑποθέσεως, δικαστικῆς τε καὶ διοικητικῆς φύσεως.

Οὕτω μετὰ τὴν ὁριστικὴν πλέον ἀνάδειξιν τῆς Κοινότητος *Κορδελιοῦ* ὡς ἕδρας τῆς Ἐπαρχίας καὶ τὸν καταρτισμὸν τριῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Ἐφέσου ἑδρῶν, ἡ Ἐπαρχια διῃρέθη εἰς τρεῖς περιφερείας, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἀναλόγως τῆς ὑπὸ πολιτικὴν τε καὶ

ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν περιωπῆς τῶν ἐν αὐτῇ Κοινοτήτων ὑποδιῃρέθη εἰς τμήματα, ὧν ἕκαστον ἔχει κέντρον τὴν κυριωτέραν τῶν ἀπαρτιζουσῶν αὐτὸ Κοινοτήτων.

Ἐν ἑκάστῃ τῶν τριῶν τῆς Ἐπαρχίας ἑδρῶν, πλὴν τῶν ἀπαιτουμένων ἐφορευτικῶν σωματείων τῆς Κεντρικῆς Κοινότητος, ὑπάρχει ἀνὰ μία Δημογεροντία ἐνεργοῦσα ὡς Εἰρηνοδικεῖον ἐπὶ τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἁρμοδιότητα αὐτῆς ἀναγομένων ὑποθέσεων τῶν Ὀρθοδόξων τῆς τε Κεντρικῆς Κοινότητος καὶ τῶν ἀποτελουσῶν τὸ τμῆμα τῆς ἕδρας πέριξ μικρῶν Κοινοτήτων· ἔτι δὲ καὶ ἀνὰ ἓν Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον διὰ τὰς δικαστικὰς ὑποθέσεις τῶν ἐν ὅλῃ τῇ περιφερείᾳ τῆς οἰκείας ἕδρας, ἀνεξαρτήτως τμήματος, κατοικούντων Ὀρθοδόξων. Ἐν δὲ τῇ ἕδρᾳ *Κορδελιοῦ* διὰ τῆς προσλήψεως καὶ δύο ἑτέρων δικαστῶν εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ Πρωτοδικεῖον, ἰδιαιτέρως διὰ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὸ Μικτόν, σχηματίζεται καὶ ἀνὰ ἓν Ἐφετεῖον διὰ τὰς ἐκ τῆς Ἐπισκοπῆς *Ἀνέων* ἐφεσιβαλλομένας ἀποφάσεις.

Ἐν τοῖς Κέντροις τῶν διαφόρων τμημάτων, εἰς ἃ ὑποδιαιρεῖται ἑκάστη περιφέρεια, ὑπάρχει πλὴν τῶν ἀπαιτουμένων Ἐφορευτικῶν Σωματείων τῆς Κεντρικῆς Κοινότητος καὶ μία Δημογεροντία, ἐπιλαμβανομένη ὡς Εἰρηνοδικεῖον τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἀναγομένων ὑποθεσεων τῆς τε Κεντρικῆς τοῦ οἰκείου Τμήματος Κοινότητος, ὡς καὶ τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὸ τμῆμα Κοινοτήτων, ὧν ἑκάστη ἀναλόγως τοῦ μεγέθους αὐτῆς διοικεῖται ὑπὸ Ἐφοροδημογεροντίας καὶ Ἐφοροεπιτροπῆς.

Αἱ Δημογεροντίαι ἢ Μητροπολιτικὰ συμβούλια τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διαφόρων Κοινοτήτων εἶναι σωματεῖα ἐκλεγόμενα δι' ἰδιαιτέρων Κανονισμῶν, διάφορα δὲ πρὸς τὰ Μουχταροδημογεροντικὰ Συμβούλια (Ἰχτιὰρ-Μεδζιλισί), ἅτινα ἐκλεγόμενα συνῳδὰ τῷ νόμῳ ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου πολιτῶν, ἔχουσιν ἕτερα καθήκοντα.

Πρόεδροι πάντων τῶν ὡς ἄνω Κοινοτικῶν Σωματείων ἦτοι Δημογεροντιῶν, Ἐφορειῶν, Ἐπιτροπῶν, Ἐφοροδημογεροντιῶν καὶ Ἐφοροεπιτροπῶν, εἰσὶν οἱ ἐν ἑκάστῃ Κοινότητι ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου διοριζόμενοι Ἀρχιερατικοὶ Ἐπίτροποι.

Αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν ἐπαρχίαν Ἐφέσου Ὀρθόδοξοι Κοινότητες εἰσὶν 96 τὸν ἀριθμόν, ὑποδιαιρούμεναι εἰς περιφερείας καὶ τμήματα, ὡς ἐν τοῖς ἀκολούθοις πίναξι λεπτομερῶς ἀναγράφεται.

Α΄ ΕΔΡΑ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ

Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον. Α΄ Πρωτοδικεῖον. *Πρόεδρος* ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἰωακειμ ἢ ὁ ἀντιπροσωπεύων αὐτὸν Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου Ἀλ. Β. Δήμογλους. *Μέλη:* Πρωτοσύγκελλος Πανάρετος, Προϊστάμενος τοῦ ἐν *Κορδελιῷ* ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς *Ἁγίας Ἄννης* Πρωτοσύγκελλος Ἄνθιμος Ἀβούρης, Προϊστάμενος τοῦ ἐν *Ἐνόπῃ* Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος* Ἀρχιμανδρίτης Καλλίνικος Γκίρδης, Ἐφημέριος τοῦ ἐν *Κορδελιῷ* Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου* Ἔξαρχος Σωφρόνιος, Ἐφημέριος τοῦ ἐν *Κορδελιῷ* Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς*. *Γραμματεύς*, Κωνσταντῖνος Φουρούλης, ὁ καὶ Γενικὸς γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου. *Δικαστικὸς κλητήρ:* Γεώργιος Ροδάκης. Ἡμέρα συνεδρίας: Ἑκάστη Τετάρτη, ὥρᾳ 2 μ. μ.—**Β΄ Ἐφετεῖον.** Τὸ Ἐφετεῖον διὰ τὰς ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς *Ἀνέων* ἐφεσιβαλλομένας ἀποφάσεις τῆς ἁρμοδιότητος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων. ἀπαρτίζεται ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐκ δύο ἔτι μελῶν ἦτοι τοῦ κατὰ καιρὸν Ἀρχιδιακόνου καὶ τοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν τῇ ἐνορίᾳ *Παπᾶ-Σκάλας* τῆς Κοινότητος *Κορδελιοῦ* ἱεροῦ ναοῦ τῆς *Μεταμορφώσεως*, Συγκέλλου Χρυσάνθου. Ἡμέρα συνεδρίας: Ἑκάστη Τετάρτη, ὥρᾳ 2 μ. μ.

Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον. Α΄ Πρωτοδικεῖον. *Πρόεδρος* ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ ἢ ὁ ἀντιπροσωπεύων αὐτὸν Πρωτοσύγκελλος Ἀλέξανδρος Β. Δήμογλους. *Μέλη:* Θωμᾶς Ἀντωνιάδης, ὁ καὶ Νομικὸς Σύμβουλος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως

(βαθμὸς Β΄ Τάξεως), Μιχαὴλ Ἡσαΐας, Ἀλέξανδρος Καραβοκύρης, Γρηγόριος Καλλέλης. *Γραμματεύς*· Κωνσταντίνος Δ. Φουρούλης. *Δικαστικὸς κλητήρ*· Γ. Ροδάκης. Ἡμέρα συνεδρίας: ἑκάστη Παρασκευή, ὥρᾳ 5 μ. μ.—**Β΄ Ἐφετεῖον.** Τὸ Ἐφετεῖον διὰ τὰς ἐκ τῆς Ἐπισκοπῆς *Ἀνέων* ἐφεσιβαλλομένας ἀποφάσεις τῆς ἁρμοδιότητος τῶν Μικτῶν Δικαστηρίων, ἀπαρτίζεται ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐκ τῶν πρὸς τοῦτο προσλαμβανομένων δύο μελῶν Ἐμμανουὴλ Πετροκοκκίνου καὶ Κ. Λαμπρινίδου. Ἡμέρα συνεδρίας: ἑκάστη Παρασκευή, ὥρᾳ 5 μ. μ.

Ἐπιτροπὴ Στρατιωτικοῦ Φόρου. Θωμᾶς Ἀ. Ἀντωνιάδης, Ἀλ. Καραβοκύρης, Κ. Δ. Φουρούλης.

Ἐξελεγκτικαὶ Ἐπιτροπαί. Αἱ πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν βιβλίων καὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐν *Κορδελιῷ* διαφόρων εὐαγῶν καθιδρυμάτων ἐπιτροπαὶ ἐκλέγονται κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου. Ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν μὴ οὖσα διαρκής, παύει, ἅμα ὡς ἤθελεν ὑποβληθῇ καὶ ἐγκριθῇ ἁρμοδίως ἡ σχετικὴ τῆς ἐξελέγξεως ἔκθεσις.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐφέσου
κ. Ἰωακείμ.
Μέλος τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων

Προσωπικὸν Ἱερᾶς Μητροπόλεως. *Πρωτοσύγκελλος* Ἀλ. Β. Δήμογλους, ἀντιπροσωπεύων τὴν Α. Σ. τὸν Μητροπολίτην Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ, ἀπόφοιτος τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς. *Γραμματεύς*· Κωνστ. Δ. Φουρούλης, δικαστικὸς γραμματεὺς τῶν ἐν *Κορδελιῷ* ἑδρευόντων Δικαστηρίων εἰς ἀμφοτέρους αὐτῶν τοὺς βαθμούς, συμβολαιογράφος καὶ γενικὸς ληξίαρχος τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως. Εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἔχει ἀνατεθῇ ἥ τε ἑλληνικὴ καὶ τουρκικὴ ἀλληλογραφία, ὡς καὶ ἡ διεκπεραίωσις τῶν εἰς τὰς κυβερνητικὰς ἀρχὰς ἀναγομένων ὑποθέσεων τῆς Ἐπαρχίας. *Ἀρχιδιάκονος*... περιοδεύων ἱεροκῆρυξ τῆς ἐπαρχίας.

Κοινοτικὰ Σωματεῖα. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων σωματείων, ὑπάρχουσιν ἐν *Κορδελιῷ* καὶ ἕτερα τέσσαρα, τὰ ἑξῆς: Ἐφορεία τοῦ *Εὐθυβουλείου* *Ἀρρεναγωγείου* καὶ τοῦ Παρθεναγωγείου «*Ἀγαθάγγελος*», Ἐπιτροπεία τοῦ ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς *Ἁγίας Ἄννης*, Ἐπιτροπεία τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς* καὶ Ἐπιτροπεία τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου*.

Ἱεροκήρυκες τῆς Περιφερείας τῆς Ἕδρας Κορδελίου κατὰ τὰς Ἁγίας Τεσσαρακοστάς. Ὁ Πανοσ. Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐφέσου Ἀλ. Β. Δήμογλους, ὅπου ἂν ᾖ περιοδεύων καὶ ἰδίᾳ ἐν τοῖς τμήμασι *Κορδελιοῦ* καὶ *Νέας Ἐφέσου*. Ὁ Πανοσ. Ἀρχιδιάκ. τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὅπου ἂν ᾖ περιοδεύων καὶ ἰδίᾳ ἐν τοῖς τμήμασι *Κορδελιοῦ* καὶ *Μαινεμένης*. Ὁ ἐν *Βρυούλλοις* Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Οἰκονόμος Ἀλκιβιάδης Χερουβιμίδης ἐν *Βρυούλλοις* καὶ ἐν ταῖς ἀποτελούσαις τὸ τμῆμα *Βρυούλλων* Ὀρθοδόξοις Κοινότησιν ἐκ περιτροπῆς. Ὁ Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Κόντογλους ἐν *Βρυούλλοις* καὶ ταῖς λοιπαῖς τοῦ τμήματος *Βρυούλλων* Κοινότησιν ἐκ περιτροπῆς. Ὁ Πανοσ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἄνθιμος Ἀβούρης ἐν *Ἐνόπῃ* καὶ τῷ τμήματι *Νυμφαίου*. Ὁ Αἰδεσιμ. κ. Βασίλειος ἐν τῷ τμήματι *Νέων Φωκῶν*. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω. κηρύττουσι, τὸν θεῖον λόγον ἐν ταῖς διαφόροις Κοινότησι τῆς περιφερείας *Κορδελιοῦ*

καὶ οἱ ἱεροκήρυκες τῆς ἐν Σμύρνῃ θρησκευτικῆς ἀδελφότητος «*Εὐσέβεια*», ἔτι δὲ καὶ οἱ ἐλλόγιμοι διευθυνταὶ καὶ διδάσκαλοι τῶν χωρίων ἀναγινώσκουσιν ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὰς Ἁγίας Τεσσαρακοστὰς τὴν Ἑρμηνείαν τῆς Εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἐκ τοῦ Κυριακοδρομίου Θεοτόκη, τῶν Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων καὶ τῶν δαπάναις τῆς ἐν Σμύρνῃ Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος «*Εὐσέβεια*» ἐκδιδομένων φυλλαδίων.

Περιφέρεια Ἕδρας Κορδελίου. Ἡ περιφέρεια τῆς ἕδρας ταύτης περιλαμβάνει 36 ὁμογενεῖς Κοινότητας, διαιρουμένας εἰς 5 τμήματα, ὡς ἑξῆς:

1. Τμῆμα Κορδελιοῦ. ***Κέντρον*** *Κορδελιόν.* ***Κοινότητες:*** *Παπᾶ-Σκάλα, Τομάζο, Τσιλῆ, Ἐνόπη (Γκιὸζ-τεπέ), Μιρακτὴ (Κουρ-Γιαλή), Γενίκιοϊ, Ναρλῆ-δερέ, Τσιφλίκιον Ἁγίου Γεωργίου.* Τὸ ὅλον 9.

2. Τμῆμα Βρυούλλων. ***Κέντρον*** *Βρυούλλα* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Σιβρισάριον* (Ὑποδιοίκησις), *Κιλισμάνιον, Σκάλα Βρυούλλων, Νῆσος Ἰατροῦ, Κόλιτζα, Μεντέση, Γκιούλαβες, Γιαγδζηλάριον, Ἄνω Δεμιρτζηλίον, Κάτω Δεμιρδζηλίον, Ρουστέμ-κιοϊ, Ὑψηλή.* Τὸ ὅλον 13.

3. Τμῆμα Νέας Ἐφέσου. Τὸ τμῆμα τοῦτο περιλαμβάνει μίαν μόνον Κοινότητα, τὴν τῆς *Νέας Ἐφέσου* (Ὑποδιοίκησις). 1.

4. Τμῆμα Νυμφαίου. ***Κέντρον*** *Νύμφαιον* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Κριτζαλιά, Πάρσα, Λουτζάκιον* καὶ *Γιακά-κιοϊ.* Τὸ ὅλον 5.

5. Τμῆμα Μαινεμένης. ***Κέντρον*** *Μαινεμένη* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Ὀλουδζάκιον, Σερρέ-κιοϊ, Νέαι Φῶκαι* (Μουδιρλῆκι), *Κοζβεϊλῆ, Τσακμακλῆ, Ἀρὰπ-Τσιφλίκιον* καὶ *Ἀλῆ-ἀγᾶ.* Τὸ ὅλον 8.

Β΄ ΕΔΡΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον. *Πρόεδρος*· ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος *Ἐρυθρῶν* κ. Ἰωακεὶμ Λεπτίδης. *Μέλη:* Ἀρχιμανδρίτης Νικόδημος, Οἰκονόμος τοῦ ἐν Μαγνησίᾳ Ἱεροῦ Νοσοκομείου. Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Ἀβραμίδης, Ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*. Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος Φίνογλους, Ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*. Οἰκονόμος Δημήτριος, Ἐφημέριος τοῦ Νοσοκομείου. *Γραμματεύς*· Ἱεροδιάκονος Γεδεὼν Βουγιουκλῆς. Ἡμέρα συνεδρίας: ἑκάστη Τετάρτη, ὥρᾳ 10 π. μ.

Μικτὸν Δικαστήριον. *Πρόεδρος*· ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος *Ἐρυθρῶν* κ. Ἰωακεὶμ Λεπτίδης. *Μέλη:* Ἀριστ. Σουβατζόγλους, Βασίλ. Νικολαΐδης, Βασίλ. Καράπας, Νικ. Χ΄΄ Γεωργίου. *Γραμματεύς*· Μάρκος Μαυρόπουλος. *Κλητήρ*· Χρῆστος δι' ἀμφότερα τὰ ὡς ἄνω Δικαστήρια. Ἡμέρα συνεδρίας: ἑκάστη Παρασκευή, ὥρᾳ 10 πρὸ μεσημβρίας.

Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον ἢ Δημογεροντία. *Πρόεδρος*· ὁ Θεοφιλεστατος Ἐπίσκοπος *Ἐρυθρῶν* κ. Ἰωακεὶμ Λεπτίδης. *Μέλη:* Α. Βεζίρογλους, Δημ. Ζάκας, Νικόλ. Χ΄΄ Γεωργίου, Γεώργ. Σάββα, Χαρ. Βοϊνδιρλῆς, Χρῆστος Μουράτογλους, Βασίλ. Καράπας, Παναγ. Διαμαντόπουλος, Γεώργ. Χ΄΄ Γρηγορίου, Παῦλος Παλαιολόγου (Πάρεδρος Δικαστηρίου), Ἰ. Καρακάσης (Πάρεδρος Ἰδαρέ). *Γραμματεῖς:* α΄ Δημ. Παπαγιανόπουλος, β΄ Μάρκος Μαυρόπουλος. *Ληξίαρχος*· Κωστῆς Μπεντελιαδζῆς. Ἡμέραι συνεδριάσεως: Τρίτη καὶ Σάββατον.

Κοινοτικὰ Σωματεῖα. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω Σωματείων, ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Κοινότητι Μαγνησίας, ἐν ὡρισμέναις ἡμέραις τακτικῶς συνεδριάζοντα, καὶ ἕτερα ἑπτὰ Κοινοτικὰ Σωματεῖα, ἅτινα εἰσὶ τὰ ἑξῆς: Ἐφορία τῶν Σχολείων, Ἐπιτροπεία τοῦ ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, Ἐπιτροπεία τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, Ἐφορία τοῦ Νοσοκομείου, Ἐφορία τοῦ Ἱεροῦ Νεκροταφείου, Διοικητικὸν Συμβούλιον Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος «*ἡ Σύμπνοια*» καὶ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος «*Πρόνοια*».

Ιεροκήρυκες της Περιφερειας της εν Μαγνησια Εδρας κατα τας Αγιας Τεσσαρακοστας. Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἐρυθρῶν κ. Ἰωακεὶμ Λεπτίδης, ὅπου ἂν ᾖ περιοδεύων. Ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρ. κ. Χρυσόστομος Ἀβραμίδης ἐν τῷ τμήματι Μαγνησίας καὶ Κασαμπᾶ. Ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρ. κ. Γεώργιος Φινόγλους, ἐπίσης. Ὁ Αἰδεσ. Οἰκονόμος κ. Γεώργιος Παπᾶς, Ἐφημέριος τοῦ ἐν Χορόσκιοϊ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς *Ἁγίας Ἀναστασίας*, ἐπίσης. Ὁ Αἰδεσ. Οἰκονόμος καὶ Ἀρχιερατικὸς ἐν *Ἀξαρίῳ* Ἐπίτροπος ἐν τῷ τμήματι τοῦ *Ἀξαρίου*. Ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρ. κ. Ἀνέστης, ἐν τῷ τμήματι *Καραγατσίου*. Ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρ. κ. Ἀκάκιος ἐν τῷ διαμερίσματι *Γιαγιά-κιοϊ* τοῦ τμήματος *Μαγνησίας*. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω καὶ οἱ ἱεροκήρυκες τῆς ἐν Σμύρνῃ Ἀδελφότητος «*Εὐσέβεια*» κηρύττουσιν τὸν θεῖον λόγον ἐν πλείσταις τῆς περιφερείας ταύτης Κοινότησιν.

Περιφερεια Εδρας Μαγνησιας. Ἡ περιφέρεια τῆς ἕδρας ταύτης περιλαμβάνει 28 Κοινότητας, διαιρουμένας εἰς 4 Τμήματα, ὡς ἑξῆς:

1. Τμῆμα Μαγνησίας. ***Κέντρον*** *Μαγνησία* (Μουτεσαριφλῆκι). ***Κοινότητες:*** *Χορόσκιοϊ, Χαμηδιέ, Τσολοῦ, Ἐρρί-κιοϊ, Κατατσηφλῖκι* ἢ *Καραγατολῆ, Τσομπανησιά, Καραογλανιά, Χατζηλέριον, Χαμζαμπεϊλῆ, Χαρμανταλῆ, Τσαούσογλου, Φίλιο, Κόϊδερε, Παπαζλῆ, Μουτεβελῆ, Καϊσλάρ, Γιουκσὲκ-κιοϊ, Γιαγιά-κιοϊ.* Τὸ ὅλον 19.

2. Τμῆμα Κασαμπᾶ. ***Κέντρον*** *Κασαμπᾶς* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Ὀργαμλῆ, Ἀχμετλῆ.* Τὸ ὅλον 3.

3. Τμῆμα Ἀξαρίου. ***Κέντρον*** *Ἀξάριον* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Μάρμαρα* (Μουδιρλῆκι). Τὸ ὅλον 2.

4. Τμῆμα Κιρκαγατσίου. ***Κέντρον*** *Κιρκαγάτσιον* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Σῶμα* (Ὑποδιοίκησις), *Κέλεμος* (Μουδιρλῆκι) καὶ *Βακόριον*. Τὸ ὅλον 4.

Γ΄ ΕΔΡΑ ΚΥΔΩΝΙΩΝ

Εκκλησιαστικον Δικαστηριον. *Πρόεδρος·* Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος *Εἰρηνουπόλεως* κ. Ἀρσένιος Ἀφεντούλης. *Μέλη:* Οἰκονόμος Ἀριστείδης, Ποσειδῶν Ζαφειρέλλης, Ἀρχιμ. Φώτιος Μαρινάκης, Ἀρχιμ. Καλλίνικος Γκιουργκιούλης. *Γραμματεύς:* Ἱεροδ. Εὐγένιος Ι. Ζαλακιώτης. *Δικαστικὸς Κλητήρ:* Νικόλαος Κοντέλης. Ἡμέρα Συνεδρίας ἑκάστη Τετάρτη.

Μικτον Δικαστηριον. *Πρόεδρος·* Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος *Εἰρηνουπόλεως* κ. Ἀρσένιος Ἀφεντούλης. *Μέλη:* Γεώργιος Στρογγύλης, ἰατρός, Πέτρος Π. Ἰωαννίδης, Ἀλ. Γ. Βαλσαμάκης, Εὐάγγελος Χρηστίδης, ἰατρός. *Γραμματεύς:* Ν. Γ. Ψυρούκης. *Δικαστικὸς Κλητὴρ* Νικ. Κοντέλης. Ἡμέρα συνεδρίας ἑκάστη Παρασκευή.

Μητροπολιτικον Συμβουλιον ἢ Δημογεροντια. *Πρόεδρος·* Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος *Εἰρηνουπόλεως* κ. Ἀρσένιος Ἀφεντούλης. *Μέλη:* Ἀριστ. Κ. Ἀδαμαντιάδης, Γεώργιος Π. Οἰκονομίδης, Κωνστ. Ν. Ἀναγνώστου (Πάρεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου), Ἀλ. Ι. Μωραϊτέλλης, Μιχ. Π. Στρογγύλης, Μ. Ε. Καρτσακλῆς (Δήμαρχος), Μιχ. Ν. Φλῶρος, Γεώργ. Ν. Καλδῆς, Στέφ. Χ" Κυριακοῦ, Ι. Δ. Κασσάπης, Ν. Χ" Ἀντωνίου (Πάρεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου), Ἀθ. Δ. Γονατᾶς. *Γραμματεύς·* Ν. Γ. Ψυρούκης. *Κλητήρ·* Νικ. Κοντέλης. Ἡμέραι συνεδριάσεως Τρίτη καὶ Παρασκευή.

Κοινοτικα Σωματεια. Ἡ Ἐφορεία Σχολείων, ἀπαρτιζομένη ἐξ 8 προσώπων. *Γραμματεὺς* Δ. Γ. Δημίδης. Ἐφορεία Ἱεροῦ Νοσοκομείου, ἀπαρτιζομένη ἐκ 5 μελῶν. *Οἰκονόμος.* Δημ. Κολυφέτης. *Γραμματεύς·* Γ. Βογιατζῆς. Ἰατροὶ *ἄμισθοι:* Ἰ. Δ. Ἀποστολάκης, Μιχ. Τζούγας. Ἐπιτροπὴ Ψυχομεριδίου. Ἐπιτροπὴ Στρατιωτικοῦ Φόρου καὶ Ληξιαρχείου. Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Κυριῶν. Ἐπιτροπὴ *Ἁγίου Δημητρίου.* Ἐπιτροπαὶ *Προφήτου Ἠλιού, Ἁγίου Βασιλείου, Ταξιαρχῶν, Κοιμήσεως Θεοτόκου* (Μητροπολιτικῶν), *Ἁγίου Γεωργίου, Ζωοδόχου Πηγῆς, Ἁγίας Τριάδος, Ἁγίου Νικολάου, Ἁγίου Χαραλάμπους, Μετοχίου Μονῆς Ἰβήρων, Μονῆς Ἁγίου Νικολάου, Μονῆς Ἁγίας Παρασκευῆς,* ἤτοι τὸ ὅλον 18 Σωματεῖα.

Ιεροκηρυκες εν τη Περιφερεια της Εδρας Κυδωνιων κατα τας Αγιας Τεσσαρακοστας. Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος *Εἰρηνουπόλεως* κ. Ἀρσένιος, ὅπου ἂν ᾖ περιοδεύων. Ὁ Πανοσ. Ἀρχιμανδρ. κ. Φώτιος Μαρινάκης, ἐν τῇ Κοινότητι *Κυδωνιῶν*. Ὁ Αἰδεσ. Οἰκονόμος καὶ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος κ. Εὐάγγελος Κολυβᾶς ἐν τῷ τμήματι *Περγάμου*. Ὁ Αἰδεσ. κ. Εὐάγγελος, ἐν τῷ τμήματι *Δικελιοῦ*. Ὁ Αἰδεσ. κ. Ἰω. Χτούρης ἐν τῷ τμήματι *Ἀδραμυττίου*.

Περιφερεια Εδρας Κυδωνιων. Ἡ περιφέρεια τῆς ἕδρας ταύτης περιλαμβάνει 31 Κοινότητας, διαιρουμένας εἰς 4 τμήματα, ὡς ἑξῆς:

1. Τμῆμα Κυδωνιῶν. ***Κέντρον*** *Κυδωνίαι* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Γενιτσαροχώριον, Κεμέριον* ἢ *Βουρχανιέ* (Ὑποδιοίκησις), *Γιαγιά-κιοϊ, Γκιουμέτσι, Καρὰ-ἀγάτς, Δερρέκιοϊ.* Τὸ ὅλον 7.

2. Τμῆμα Ἀδραμυττίου. ***Κέντρον*** *Ἀδραμύττιον* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Φρένελη, Ζεϊτινλῆ, Γκιουρές, Ταχτά-κιοϊ, Ἀβδζηλάρ, Τσοροῦκι, Καβακλάρ, Ἀραπλάρ, Κιζίλ-Κιτολῆ, Φρέν-κιοϊ.* Τὸ ὅλον 11.

3. Τμῆμα Δικελιοῦ. ***Κέντρον*** *Δικελῆ* (Μουδηρλῆκι). ***Κοινότητες:*** *Καβακούμ, Μακαρωνία, Ἁγιασμάτιον* (Μουδηρλῆκι), *Ἀτιζανός, Ἰσμαϊλλάρ.* Τὸ ὅλον 6.

4. Τμῆμα Περγάμου. ***Κέντρον*** *Πέργαμος* (Ὑποδιοίκησις). ***Κοινότητες:*** *Τσανταρλῆ* (Μουδηρλῆκι), *Κλησέ-κιοϊ* (Μουδηρλῆκι), *Κάλαργα, Σουατσῆδες* ἢ *Σαατσῆδες, Χριστιανοχώριον, Κνίκιον* (Μουδηρλῆκι). Τὸ ὅλον 7.

Πληθυσμος, Εκκλησιαι, Σχολεια, Μοναι και Πανηγυρεις της Επαρχιας Εφεσου Ἐν ὅλῃ τῇ θεοσώστῳ Ἐπαρχίᾳ *Ἐφέσου* ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 28,925 οἰκογενείας, ἤτοι εἰς 200,000 περίπου ἄτομα, ὁμιλοῦντα τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, πλὴν 2,000 περίπου τουρκοφώνων οἰκογενειῶν τῆς περιφερείας *Μαγνησίας*.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ἱερῶν ἐκκλησιῶν ἀνέρχεται εἰς 122 περίπου, ἐξ ὧν αἱ 14 α΄ τάξεως, αἱ 36 β΄, αἱ 50 γ΄ καὶ αἱ 22 δ΄. Ἔτι δὲ ὑπάρχουσι περὶ τὰ 200 περίπου ἐξοχικὰ ἐξωκκλήσια, ὑπαγόμενα εἰς μίαν τῶν κεντρικῶν ἐκκλησιῶν καὶ εὑρισκόμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντὸς τῶν κτηματικῶν περιοχῶν τῶν πολιτῶν. Τὰ ἐξωκκλήσια ταῦτα χρησιμεύουσιν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Κοινοτήτων, πέριξ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται κατὰ τὴν ἐποχὴν πρὸ πάντων τοῦ θέρους, ὅτε οὗτοι διαμένοντες ὡς ἐκ τῶν γεωργικῶν των ἐργασιῶν ἐπὶ 3 καὶ 4 μῆνας ἐν ταῖς ἐξοχαῖς μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, καὶ μὴ δυνάμενοι ἵνα κατέλθωσιν εἰς τὰς πόλεις καὶ ἐκκλησιασθῶσι, προσκαλοῦσι κατὰ τὰς Κυριακὰς ἐκ περιτροπῆς ἱερέα ἐκ τῆς Κεντρικῆς Κοινότητος καὶ ἀκροῶνται τῆς θείας λειτουργίας. Ἡ εἰς τάξεις διαίρεσις τῶν 122 τῆς Ἐπαρχίας ἱερῶν ἐκκλησιῶν, ἐγένετο ἀναλόγως τῶν ἐτησίων αὐτῶν προσόδων, ἤτοι εἰς τὴν α΄ τάξιν συγκατελέχθησαν αἱ ἄνω τῶν 20,000 ἀργυρῶν γροσίων ἐτησίου προσόδους ἔχουσαι ἐκκλησίαι, εἰς τὴν β΄ αἱ ἀπὸ 15—20 χιλ., εἰς τὴν γ΄ αἱ ἀπὸ 10—15 χιλ. καὶ εἰς τὴν δ΄ μέχρι τῶν 10 χιλ. γροσίων εἰσπράττουσαι.

Ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ *Ἐφέσου* πλὴν μιᾶς Κοινοτικῆς Μονῆς ἐν *Ν. Ἐφέσῳ* καὶ τριῶν ἐν *Κυδωνίαις* ἐπίσης Κοινοτικῶν, οὐδεμία ἄλλη ὑπάρχει.

Καθολικαὶ πανηγύρεις τελοῦνται μόνον ἐν *Βρυούλλοις* καὶ *Χορός-κιοϊ* καὶ ἡ μὲν α΄ τῇ 15 Αὐγούστου, κατὰ τὴν ἑορτὴν δηλ. τοῦ Ἱεροῦ Μητροπ. ναοῦ τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, ἡ δὲ β΄ τῇ *Κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ*, τῇ *Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς* καὶ τῇ 22ᾳ Δεκεμβρίου, ἐπειδὴ ἑορτῇ τοῦ πανηγυρίζοντος ἱεροῦ ναοῦ τῆς *Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας*. Ἡ πανήγυρις αὕτη καὶ ἰδίᾳ ἡ κατὰ τὴν *Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ* τελουμένη εἶναι ἡ μεγαλειτέρα τῶν ἐν ταῖς γειτνιαζούσαις Ἐπαρχίαις τελουμένων, συρρέοντος κατ' αὐτὴν πλήθους εὐσεβῶν Χριστιανῶν οὐ μόνον ἐξ ὅλων σχεδὸν τῶν μερῶν τῆς Ἐπαρχίας, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων Ἐπαρχιῶν. Πᾶσαι δὲ αἱ λοιπαὶ ἐκκλησίαι πανηγυρίζουσι κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Ἁγίων, ἐπ' ὀνόματι τῶν ὁποίων σεμνύνονται.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ *Ἐφέσου* λειτουργούντων Σχολείων ἀνέρχεται εἰς 146, ἐξ ὧν τὸ ἀνώτερον εἶναι τὸ ἐν *Κυδωνίαις* Γυμνάσιον, ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ Ἐθν.

Πανεπιστημίου. Μετὰ τοῦτο ἔρχονται τρία Ἡμιγυμνάσια, τὸ τῶν *Βρυούλλων*, τὸ τῆς *Μαγνησίας* καὶ τὸ τοῦ *Ἀξαρίου*. Ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς κυριωτέραις Κοινότησι λειτουργοῦσι 56 Ἀστικαὶ Σχολαὶ καὶ ἐν τοῖς χωρίοις 35 Δημοτικαὶ καὶ 51 Νηπιαγωγεῖα. Τὰ προγράμματα τῶν ἀνωτέρω Σχολῶν κατσρτίζονται κατ' ἔτος ὑπὸ τῶν Κεντρικῶν τῶν τμημάτων Ἐφορειῶν, συμφώνως, διὰ μὲν τὰς περιφερείας *Κορδελλιοῦ* καὶ *Μαγνησίας*, τῷ προγράμματι τῆς ἐν Σμύρνῃ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, διὰ δὲ τὴν περιφέρειαν *Κυδωνιῶν*, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ πρόγραμμα τοῦ Γυμνασίου *Κυδωνιῶν*. Πάντα τ' ἀνωτέρω Σχολεῖα συντηροῦνται διὰ τοῦ ἐκ τῶν εἰσιτηρίων καὶ τῆς πωλήσεως τῶν διδακτικῶν βιβλίων καὶ τῆς γραφικῆς ὕλης προκύπτοντος περισσεύματος καὶ δι' ἐπιχορηγήσεων τῶν κατὰ τόπους κεντρικῶν ἐκκλησιῶν. Ἐκ τούτων μόνον τὸ Γυμνάσιον *Κυδωνιῶν* ἔχει ἰδίαν περιουσίαν, καὶ ἤδη τὸ Ἡμιγυμνάσιον τῶν *Βρυούλλων* ἤρξατο ἵνα ἀποκτᾷ καὶ καταρτίζῃ τοιαύτην. Ἐκ τῶν 146 Σχολῶν αἱ 50 εἰσὶν Ἀρρεναγωγεῖα, αἱ 45 Παρθεναγωγεῖα καὶ αἱ 51 μικτὰ Νηπιαγωγεῖα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐταῖς μαθητευομένων ἀνέρχεται εἰς 14,200 περίπου, ὧν 8,200 ἄρρενα καὶ 6,000 θήλεα, διδασκόμενα τὰ μὲν ὑπὸ 185 διδασκάλων, τὰ δὲ ὑπὸ 150 διδασκαλισσῶν. Ἐν τοῖς μικροτέροις χωρίοις, ἐν οἷς, ἐλλείψει πόρων, τυγχάνει ἀδύνατος ἡ πρόσληψις μισθωτοῦ διδασκάλου, χρέη τοιούτου ἐκπληροῖ ὁ Ἐφημέριος τοῦ χωρίου.

Κ. Δ. ΦΟΥΡΟΥΛΗΣ

Γ΄ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ

Ἡ *Ἐκκλησία Ἡρακλείας*, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ *Πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέου*, τοῦ καὶ πολιούχου τῆς Ἐπαρχίας ἡμῶν, τῶν Ἀποστόλων *Ἀπελλοῦς* καὶ *Πέτρου*, ἑνὸς τῶν 718 Θεοφόρων Πατέρων (ἔτει 325) λαβοῦσα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς, ὑπῆρξεν ἡ πρωτεύουσα ἐν τῷ θέματι τῆς Θρᾴκης Μητρόπολις, εἰς ἣν μεταξὺ ἄλλων πολλῶν Ἐπισκοπῶν ὑπήγετο καὶ ἡ Ἐπισκοπὴ *Βυζαντίου*, ἥτις κατόπιν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀνεκηρύχθη εἰς Πατριαρχεῖον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μητροπολίτης *Ἡρακλείας* ἐγχειρίζει τῷ νέῳ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τὴν πατριαρχικὴν ῥάβδον. Μετὰ τὸν ἀνωτέρω Πέτρον, Ἐπίσκοπος *Περίνθου* ἀπαντᾷ ὁ *Θεόδωρος* (325—355) καὶ ἄλλοι μέχρι σήμερον, σὺν Θεῷ. Εἰς τὴν Μητρόπολιν *Ἡρακλείας*, μεγάλην οὖσαν, ἀνέκαθεν συνεχωνεύθησαν, ἕνεκα καιρικῶν περιστάσεων, οἱ Χριστιανοὶ τῶν διαλυθεισῶν Ἐπισκοπῶν αὐτῆς *Ἐξαμηλίου*, *Χαριουπόλεως*, *Ραιδεστοῦ* (1702), *Τυρολόης* (1848) καὶ ἄλλαι. Σήμερον δὲ ἔχει δύο μόνον Ἐπισκοπάς, τὴν τῶν *Μετρῶν καὶ Ἀθύρων* καὶ τὴν τοῦ *Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως*, καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς Προποντίδος πρὸς Ἀ. μέχρι τοῦ *Εὐξείνου Πόντου*, πρὸς Β. μέχρι τοῦ ποταμοῦ *Ἐργίνης*, πρὸς Δ. μέχρι τοῦ κόλπου *Ξηροῦ* καὶ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, καὶ γειτονεύει μετὰ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς *Κωνσταντινουπόλεως* καὶ τῶν Μητροπόλεων *Σηλυβρίας*, *Δέρκων*, *Βιζύης*, *Ἀδριανουπόλεως*, *Διδυμοτείχου*, *Αἴνου*, *Καλλιουπόλεως* καὶ *Γάνου καὶ Χώρας*. Ἡ Ἐπαρχία *Ἡρακλείας* σύγκειται σήμερον ἐκ τῶν τμημάτων *Ἡρακλείας*, *Ραιδεστοῦ*, *Τυρολόης καὶ Στράντσας*, *Μακρᾶς Γεφύρας*, *Κεσσάνης*, *Μαλγάρων καὶ Χαριουπόλεως*, ἐν οἷς ἑδρεύουσιν Ἀρχιερ. Ἐπίτροποι παρακαθήμενοι ἐν τοῖς Διοικητικοῖς Συμβουλίοις καὶ ἀποτελοῦντες Μητροπολιτικῶν Δικαστηρίων Πρωτοδικεῖα, Πνευματικὰ καὶ Μικτά, συμφώνως ταῖς Πατριαρχικαῖς ὁδηγίαις ὑπὸ τὴν εὐθύνην τοῦ Μητροπολίτου *Ἡρακλείας*. Τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν Χριστιανῶν ἐκτελεῖ ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης ἡμῶν Γέρων Ἅγιος *Ἡρακλείας καὶ Ραιδεστιοῦ* κ. Γρηγόριος, καταγόμενος ἐκ *Κουμβάου* τοῦ τμήματος *Ραιδεστοῦ*, ἔνθα ἀπὸ τοῦ 1873—1874 ὑπῆρξε Σχολάρχης καὶ Ἱεροκῆρυξ, καὶ προήχθη κατὰ Μάρτιον τοῦ 1875 ἀπὸ Πρωτοσύγκελλος εἰς Ἐπίσκοπον *Ναζιανζοῦ* τοῦ τότε Μητροπολίτου *Ἡρακλείας* Παναρέτου. Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης ἡμῶν διοικήσας τὴν ἡμετέραν Ἐπαρχίαν ὡς βοηθὸς Ἐπίσκοπος μέχρι τοῦ 1879 καὶ γνωρίζων τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου *Ἡρακλείας* (Μάϊος 1902), διοικεῖ αὐτοπροσώπως τὰ τμήματα *Ραιδεστοῦ* καὶ *Χαριουπόλεως* κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Εἰς δὲ τὰ τμήματα *Ἡρακλείας* καὶ *Τυρολόης* διώρισε τὸν Ἐπίσκοπον *Ναζιανζοῦ* Γερμανόν, ἀπόφοιτον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ εἰς τὰ τμήματα *Κεσσάνης*, *Μαλγάρων* καὶ *Μακρᾶς Γεφύρας* τὸν Ἐπίσκοπον *Χαριουπόλεως* Φιλόθεον. Τὴν ἐτησίαν δὲ περιοδείαν ὅλης τῆς Ἐπαρχίας ἐκτελεῖ ἡ Α. Σ. αὐτοπροσώπως καὶ ἄλλοτε διὰ τῶν εἰρημένων δύο Ἐπισκόπων.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡρακλείας κ. Γρηγόριος

Ἡ περιοδεία τῶν μὲν τμημάτων *Ἡρακλείας*, *Τυρολόης* καὶ *Σερεντίων* ἄρχεται ἀπὸ τῆς πανηγύρεως τοῦ *Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου*, τοῦ *Ἀράπη* ἐπιλεγομένου, τοῦ ὁποίου ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν εὑρίσκεται ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως *Ἡρακλείας*, ἐν ᾗ συρρέουσιν ἐκ τῶν πέριξ καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πλεῖσθ' ὅσοι προσκυνηταί· τοῦ δὲ τμήματος *Ραιδεστοῦ* κατὰ τὰς συμπιπτούσας πανηγύρεις τοῦ μηνὸς Ἰουλίου μέχρι τῆς 6ης Αὐγούστου, ὁπότε ἐπιστρέφων ἐν *Ραιδεστῷ*, μένει μέχρι τῆς 20ῆς Αὐγούστου καὶ τότε μεταβαίνει εἰς *Καλύβια* τοῦ τμήματος *Μαλγάρων*, ἔνθα εὑρίσκεται τὸ Ἱερὸν Μετόχιον *Ἰβήρων* καὶ φυλάσσεται ἡ ἱερὰ εἰκὼν τῆς *Θεοτόκου*, καὶ τελεῖται ἡ μεγάλη πανήγυρις αὐτῆς τῇ 23ῃ Αὐγούστου, ἐν ᾗ πανταχόθεν τῆς Θρᾴκης συρρέουσιν οἱ προσκυνηταί. Ἐκεῖθεν ὁ Μητροπολίτης διέρχεται κατὰ σειρὰν ὁ ἴδιος, πάντα τὰ χωρία τῶν τμημάτων *Μαλγάρων*, *Χαριουπόλεως*, *Οὐζοῦν-Κιοπροῦ* καὶ *Κεσσάνης*, καὶ κατὰ Νοέμβριον ἐπιστρέφει εἰς *Ραιδεστόν*. Ἐνίοτε περιοδεύουσιν ἀντ' αὐτοῦ οἱ Ἐπίσκοποι.

Α΄ ΤΜΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ

Τὸ τμῆμα *Ἡρακλείας* περιλαμβάνει τὴν κωμόπολιν *Ἡράκλειαν*, τὸ *Σουλτὰν - Τσιφλίκ*, τὴν *Ὁμούρδζαν*, τὸ *Ἀραπλῆ*, τὸ *Σεμέν*, ὑπαγόμενα πάντα εἰς τὸ Μουδηρλίκιον *Ἡρακλείας*· καὶ τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὸν Καζᾶν Σηλυβρίας, τὴν κωμόπολιν *Τσανδῶ*, καὶ τὰ τσιφλίκια *Κουρτουλμούς*, *Γκιοστεμέρ*, *Μπεϊζελέρ*, *Τσουκοὺρ - Τσενκερλῆ*, *Τσαουσλῆ*, *Τσιλτίκι* καὶ *Καλαβρού τσιφλίκια*.

Πρὸς τὸ ΒΑ. ἄκρον τῆς κωμοπόλεως εὑρίσκεται ἡ κεντρικὴ ἐκκλησία τοῦ *Ἁγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου*, οὗ ἡ μέλαινα θαυματουργὸς εἰκὼν (ἐξ οὗ καὶ *Ἁράπης* λέγεται) εὑρεθεῖσα κατὰ παράδοσιν ἐπί τινος μέχρι σήμερον σωζομένης παρὰ τὴν παραλίαν μεγάλης πέτρας ἔμπροσθεν τοῦ Α΄ Ὑγειονομείου, μετηνέχθη εἰς τὸ τότε ἐκκλησίδιον τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* ἐν τῇ σημερινῇ αὐτῆς θέσει. Ὅτε δὲ ὁ ἀπὸ *Χίου* Γεράσιμος μετετέθη εἰς τὸν θρόνον *Ἡρακλείας*, τὸ παρεκκλησίδιον τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* ἐκρημνίσθη καὶ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἀνηγέρθη ἡ σημερινὴ ἐκκλησία ἐν ἔτει 1725, ἥτις διὰ τὴν θαυματουργὸν δύναμιν τῆς ἱερᾶς εἰκόνος τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* ἀφιερώθη εἰς τὸν εἰκονιζόμενον Ἅγιον. Ἔτυχε δὲ καὶ ἐντελεστέρας ἐπισκευῆς καὶ καλλωπισμοῦ ἡ ἐν λόγῳ ἐκκλησία κατὰ τὸ ἔτος 1840 ἐπίσης ὑπὸ τοῦ *Ἡρακλείας* Διονυσίου.

Κειμήλια σώζονται ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ μία εἰκὼν ἐκ κηροῦ μεγάλη ψηφιδωτή, Βυζαντινῆς ἐποχῆς, τῆς *Θεοτόκου*, ἐν τῇ σειρᾷ τῶν μεγάλων εἰκόνων τοῦ εἰκονοστασίου, μία λάρναξ λιθίνη, ἐν ᾗ ἔκειτο τὸ ἅγιον λείψανον τῆς *Ἁγίας Γλυκερίας* μετ᾽ ἐπιγραφῆς δηλούσης τοῦτο, καὶ ἓν Ἱερὸν Εὐαγγέλιον χειρόγραφον κατὰ περικοπάς, ἐπὶ μεμβράνης ἄνευ χρονολογίας. Πρὸς τὸ ΝΔ ἄκρον τῆς κωμοπόλεως εὑρίσκεται ἡμιηρειπωμένος ὁ ναὸς τῶν *Δώδεκα Ἀποστόλων* Βυζαντινῆς ἐποχῆς. Οὗτος ὁ ναὸς εἶναι κατά τινας ὁ ἀνωτέρω εἰρημένος ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ὃν μετὰ ταῦτα μετέτρεψαν εἰς ναὸν τῶν *Ἁγίων Ἀποστόλων*, ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐχειροτόνησε τὸν Ἀπόστολον Ἀπελλῆ. Ἐν αὐτῇ ἦν καὶ ἡ Μητρόπολις, ἧς τὰ πέριξ γήπεδα μετά τινων ἄλλων γαιῶν, προστεθεισῶν αὐτοῖς ἐξ ἀφιερωμάτων, ἐκαλλιέργουν οἱ εἰς τὰς πέριξ οἰκίας κατοικοῦντες ἀγρόται. Τὸ μέρος τοῦτο φέρει εἰσέτι τὴν ἐπωνυμίαν *Παλαιὰ Μητρόπολις*, παρὰ δὲ τῶν ὀθωμανῶν καλεῖται *Μοναστήρ*. Πάντα δὲ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων τούτων, καθὼς καὶ τὰ εἰσοδήματα τῆς ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου Ἀράπη*, ἐνέμετο ὁ κατὰ καιροὺς Μητροπολίτης *Ἡρακλείας*, κατὰ δὲ τὸ 1870 διὰ πράξεως τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ τότε Μητροπολίτου *Ἡρακλείας* Παναρέτου, παρεχωρήθησαν τὰ εἰσοδήματα ταῦτα εἰς τοὺς κατοίκους *Ἡρακλείας* πρὸς συντήρησιν τῶν Σχολείων τῆς Κοινότητος.

1. ΗΡΑΚΛΕΙΑ. Κατοικεῖται σήμερον ὑπὸ 1750 ὁμογενῶν, διατηρούντων μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν ἀρρένων μετὰ 100 μαθητῶν καὶ δύο διδασκάλων καὶ μίαν Σχολὴν θηλέων μετὰ 95 μαθητριῶν καὶ δύο διδασκαλισσῶν. Τὰ Σχολεῖα ταῦτα συντηροῦνται ἐκ τῶν διαφόρων κτημάτων καὶ εἰσοδημάτων τῆς ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἀνερχομένων κατὰ μέσον ὅρον εἰς 34 χιλιάδας γροσίων, ἐξ ὧν αἱ μὲν 17 χιλιάδες δαπανῶνται πρὸς συντήρησιν τῶν Σχολῶν, αἱ δὲ ἄλλαι 17 πρὸς συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν κτημάτων αὐτῆς.

Ἁγιάσματα ἡ *Ἡράκλεια* ἔχει τὰ ἑξῆς: Εἰς τὴν παραλίαν οὐχὶ μακρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἐν τῇ θέσει ἔνθα εὑρέθη ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, εὑρίσκεται τὸ ἁγίασμα τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* ἐντὸς μικροῦ κτιρίου. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δὲ τῆς κωμοπόλεως εὑρίσκονται δύο προσέτι ἁγιάσματα, τὸ τῆς *Ὁσίας Παρασκευῆς*, ἐν ᾧ κατέρχεταί τις διὰ δέκα καὶ πέντε σχεδὸν βαθμίδων ἐντὸς τῆς γῆς, καλυπτόμενον ὑπὸ θόλου ἐκ πλίνθων ὀπτῶν, καὶ τὸ τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς* μετὰ παρεκκλησίου.

Εὐεργέται θανόντες εἰσὶν οἱ ἑξῆς: Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης *Ἱεροσολύμων* Κύριλλος, ὁ ἐγκαινιάσας τὸν ἐν *Ὁμουρτσᾷ* ναὸν τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, Πασχάλης Ἐμμανουήλ, Συμεὼν Χ″ Βαχαρίδης, Κωνστ. Θεοδοσίου, Σαράντης Ἐμμανουήλ, Σταυρῆς Γεωργίου, Σταυρινάκης Ἀλεξάνδρου. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ οἱ δύο *Ἡρακλείας* Γεράσιμος καὶ Διονύσιος ὡς κτίτορες τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Μητροπόλεως.

Ἱερεῖς. Ἡ *Ἡράκλεια* ἔχει ἀνέκαθεν δύο, ἐξ ὧν ὁ εἷς εἶναι καὶ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος. Ἐφέτος εἶναι ὁ Παπᾶ Δημήτριος Λαμπίδης ἐκ *Κερμενίου*.

Τὸ Μητροπολικὸν Δικαστήριον ἐν *Ἡρακλείᾳ* ἀποτελοῦσιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιερ. Ἐπιτρόπου οἱ Δημογέροντες: Ν. Νικολαΐδης, Β. Σ. Βαχαρίδης, Β. Δημητριάδης, Σ. Σταυρίδης, Λιβάνιος Δρακίδης καὶ Δημ. Μιχαηλίδης, ὁσάκις παρουσιασθῇ ὑπόθεσις καὶ συμφώνως ταῖς πατριαρχικαῖς ὁδηγίαις.

Πνευματικὸν Δικαστήριον γίνεται, ὁσάκις διατάξῃ ὁ Μητροπολίτης, ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ ἢ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τοῦ Ἐπιτρόπου αὐτοῦ καὶ τῶν πέριξ ἱερέων.

Ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας εἶναι: Παναγιωτάκης Α. Πολυζωΐδης, Τριαντάφυλλος Μιχαηλίδης, Ἀπόστ. Δρακίδης καὶ Α. Δημόπουλος. **Ἔφοροι** δὲ τῶν Σχολῶν: Μ. Μιχαηλίδης, Φ. Γεωργιάδης καὶ Ἀπ. Βαχαρίδης.

2. ΤΣΑΝΔΩ. Πρὸς Α. τῆς *Ἡρακλείας* μετὰ 3 ὥρας ἀπαντᾷ ἡ ὡραία κωμόπολις *Τσανδώ*. Ἔχει κατοίκους ὁμογενεῖς 5,700 καταγινομένους εἰς τὴν ἀμπελουργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. **Ἐκκλησίαν** ἔχει μίαν, τὴν τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, κτισθεῖσαν κατὰ τὸ 1834 καὶ συντηρουμένην λίαν καλῶς ὑπὸ τῶν ζηλωτῶν κατοίκων. **Ἱερεῖς** τρεῖς, τὸν Οἰκονόμον Χρηστάκην, τὸν Οἰκονόμον Ἀπόστολον, ἐντοπίους, καὶ τὸν ἱερέα Σταῦρον ἀπὸ *Φανάρ*. **Ἁγιάσματα** τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου* καὶ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*. **Σχολεῖα** τὰ ἑξῆς: Ἀστικὴν Σχολὴν πεντάτακτον μετὰ 4 διδασκάλων καὶ 110 μαθητῶν. Παρθεναγωγεῖον τετράτακτον μετὰ 70 μαθητριῶν. Νηπιαγωγεῖον μετὰ 120 μαθητῶν καὶ μαθητριῶν. Τὰ Σχολεῖα διατηροῦνται ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ναοῦ καί τινων ἐνοικίων κτημάτων (λίραι 200).

3. ΣΟΥΛΤΑΝ-ΚΙΟΪ. Τὸ ΒΑ. τῆς κωμοπόλεως *Ἡρακλείας*, μίαν ὥραν ἀπέχον αὐτῆς παράλιον χωρίον *Σουλτὰν-τσιφλίκιον*, κατοικεῖται ὑπὸ 580 ὁμογενῶν. Ἔχει ἕνα ἱερέα, τὸν Ἄνθιμον Ραιδεστινόν. Δημοτικὴν ἀρρένων καὶ θηλέων Σχολὴν μὲ μαθητὰς 50 καὶ ἕνα διδάσκαλον. Οἱ πόροι τοῦ χωρίου τούτου προερχόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς κηροπωλησίας ἀνέρχονται εἰς 5 χιλιάδας γρόσια ἐτησίως, ὧν αἱ τρεῖς χιλιάδες δαπανῶνται πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς, αἱ δὲ λοιπαὶ 2 χιλιάδες πρὸς συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας, ἥτις ᾠκοδομήθη ἐν ἔτει 1813 καὶ ἐτελειοποιήθη, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς χρονολογίας τῶν ἱερῶν εἰκόνων, κατὰ τὸ 1836. Κατὰ παράδοσιν δέ, ἥτις ἐπικυροῦται ὑπὸ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ παλαιῶν εἰκόνων, ἐν τῇ αὐτῇ θέσει πρὸ τῆς οἰκοδομήσεως ἦν ᾠκοδομημένον μικρόν τι ἐκκλησίδιον, τὸ δὲ οἰκόπεδον αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ κρημνισθέντος ἐκκλησιδίου, ἦν ἰδιωτικόν. Ἡ ἐποχὴ δὲ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ἐκκλησιδίου καὶ τὸ αἴσιον τῆς ἀφιερώσεως τῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν *Ὁσιομάρτυρα Παρασκευὴν* ἄγνωστα μένουσι.

Κτίτορες τῆς ἐκκλησίας θανόντες, κατὰ παράδοσιν θεωροῦνται: Κιοσὲ Γιαννάκης, Δισμαντῆς, Γιάννης Κοκκίνης, Ἀδελφοὶ Καρὰ Νικόλα, Χαρίτογλους, Κουροῦ Νικόλας, Γεώργιος Αὐγερινόζογλους. Παρὰ τὴν παραλίαν, πρὸς τὴν ΝΑ. γωνιαν τοῦ χωρίου, εὑρίσκεται τὸ ἁγίασμα τῆς *Ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς* ἐντὸς μικροῦ παρεκκλησίου, καὶ εἰς 10 λεπτῶν ἀπόστασιν τοῦ χωρίου τὸ ἁγίασμα τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου*.

4. ΟΜΟΥΡΔΖΑ. Ἡ πρὸς Β. τῆς *Ἡρακλείας* μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχουσα αὐτῆς ἔπαυλις *Ὁμοῦρδζα*, κατοικεῖται ὑπὸ 37 οἰκογενειῶν μεταναστῶν ἐξ *Ἡρακλείας* καὶ *Κερμενίου*, καὶ 25 ἐκ διαφόρων μερῶν ὁμογενῶν, ἐν συνόλῳ ὑπὸ 62 οἰκογενειῶν, αἵτινες διατηροῦσιν ἓν ἀρτισύστατον Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 20 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου. Ἡ ἐκκλησία, ἥτις ᾠκοδομήθη ἐκ βάθρων ἐν ἔτει 1857 δι᾽ ἰδίας δαπάνης τοῦ ἀειμνήστου ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου Νικολάου, ἐνεκαινιάσθη ὑπὸ τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου *Ἱεροσολύμων* Κυρίλλου καὶ ἀφιερώθη εἰς τὸν *Ἅγιον Νικόλαον*, εἰς τὸν προστάτην, ὡς φαίνεται, τοῦ κτίτορος αὐτῆς.

5. ΜΠΟΥΓΙΟΥΚ ΣΕΪΜΕΝ. Εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας ἐξ *Ὁμουρδζᾶς* κεῖται ἡ ἔπαυλις *Μπουγιοὺκ-Σεϊμέν*, ἥτις κατοικεῖται ὑπὸ 30 οἰκογενειῶν, ἤτοι ἐξ 180 ἀτόμων κατὰ προσέγγισιν, διατηροῦσι δὲ μετὰ τῶν κατοίκων *Ὁμουρδζᾶς* τὸν ἱερέα Νικόλαον. Εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο ὑπάγονται τὰ τσιφλίκια: *Κουρτουλμούς* (ἔχον 25 οἰκογενείας, 150 ἄτομα σχεδόν), *Τσοκοὺρ-Τσινκερλῆ* (26 οἰκογενείας, 156 *Μπεδζελέρ* (26 οἰκογενείας, 156 ἄτομα σχεδόν), *Τσαουλῆ* (22 οἰκογενείας, 132 *Τσιλίκι* (4 οἰκογενείας, 24 ἄτομα σχεδόν),

ἄτομα σχεδόν). Τὸ τσιφλίκιον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν κ. Στυλιανὸν Τζούνην, ἔχει δὲ ἐκκλησίαν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου*, ἔνθα τῇ 8ῃ Μαΐου πολὺς συνέρχεται κόσμος ἐν τῇ πανηγύρει τοῦ ἁγιάσματος. *Γκιοστεμίρ* (19 οἰκογενείας, 114 ἄτομα σχεδόν)· εἶναι κτῆμα τοῦ κ. Θεοδ. Τζούνη, ὅστις καταγίνεται νὰ καταστήσῃ αὐτὸ εὐρωπαϊκὴν ἔπαυλιν. *Καλαβρί*, 6 οἰκογενείας. Ἡ *Καλαβρὶ* ἔχει ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Θείας Μεταμορφώσεως*, κτισθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 1752 καὶ ἀνακαινισθεῖσαν τὸ ἔτος 1850. Ἐν αὐτῇ ἐκκλησιάζονται καὶ οἱ κάτοικοι *Γκιοστεμίρ*, ἔνθα ὁ κ. Τζούνης διατηρεῖ διδάσκαλον καὶ ψάλτην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Εἴκοσι παῖδες διδάσκονται ἐν καλύβῃ τινί.

Οἱ κάτοικοι τῶν τσιφλικίων τούτων ἐκκλησιάζονται εἰς τὰς πλησιεστέρας ἐκκλησίας, εἰσὶ φερέοικοι καὶ ἔχουσιν ἀνὰ 4—5 τσιφλίκια καὶ ἕνα ἱερέα περιοδευτήν, τὸν Παπᾶ Γεώργιον ἐκ *Τσανδῶς*.

Ἐν τῷ τμήματι Ἡρακλείας ὑπάρχουσι κάτοικοι 9,400, ἐκκλησίαι ἓξ, ἁγιάσματα 7, ἱερεῖς 8, Σχολαὶ δημοτικαὶ δύο, Γραμματοδιδασκαλεῖα δύο, Παρθεναγωγεῖα 3, Ἀστικὴ Σχολὴ μία, Νηπιαγωγεῖον ἕν, μαθηταὶ 420, διδάσκαλοι 9, μαθήτριαι 165, διδασκάλισσαι δύο.

Β' ΤΜΗΜΑ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ

Τὸ τμῆμα Ραιδεστοῦ σύγκειται ἐξ 8 χωρίων, ἁπάντων κατοικουμένων ὑπὸ ὁμογενῶν. Ἡ *Ραιδεστὸς* ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη χρόνων τῆς ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ *Ἀποστόλου Ἀνδρέου* κηρύξεως τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἱδρύσεως Ἐκκλησίας καὶ τῆς Μητροπόλεως *Ἡρακλείας* μέχρι τοῦ 1694 διετέλει οὖσα Ἐπισκοπὴ ταύτης, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους τούτου ἐγένετο Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ διετέλεσε τοιαύτη μέχρι τοῦ 1702, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ Ἐπισκοπὴ *Ραιδεστοῦ* ἐπὶ τῶν Λερίων Μητροπολιτῶν *Ἡρακλείας* συγχωνευθεῖσα, ἐγένετο Ἕδρα τῆς Μητροπόλεως *Ἡρακλείας* καὶ τῶν Μητροπολιτῶν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1726. Ἄρα ἡ *Ραιδεστὸς* ἐκ παλαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1726 καὶ μέχρι τοῦ 1825, ὅτε ἔληξεν ἡ ἐπὶ αἰῶνα ὅλον πνευματικὴ ἱεραρχία τῶν Λερίων Μητροπολιτῶν, ἦτο ἕδρα ἐκκλησιαστικὴ Ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν καὶ ἑπομένως ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ ἑλληνικῶν Σχολείων. Οἱ δὲ Λέριοι οὗτοι πλούσιοι ὄντες καὶ φιλομαθεῖς, ἀνεγείραντες μοναδικὴν ἐπὶ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ κάλλει περίχρυσον Μητρόπολιν, συνήγαγον ἐν αὐτῇ πληθὺν παντοίων ἀρχαίων χειρογράφων, τὰ ὁποῖα συναπετεφρώθησαν μετὰ τῆς Μητροπόλεως μόνης τῷ 1840. Ἐπ' αὐτῶν δὲ ἤκμαζον ἐν *Ραιδεστῷ* Σχολεῖα ἑλληνικά, ὡς τοῦτο βεβαιοῦται ἐκ τῆς ὁμοθύμου ὁμολογίας τῶν κατὰ τὸ 1850 λογίων πρεσβυτέρων, τῶν μορφωθέντων γραμματικῶς περὶ τὸ τέλος τοῦ ΙΗ΄ καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος, καὶ διασωζόντων τὴν παράδοσιν τῆς ἀνέκαθεν πρὸ αὐτῶν ὑπάρξεως καὶ λειτουργίας Σχολείων ἐν *Ραιδεστῷ* καὶ ἐδείκνυον ἔτι τὰς θέσεις αὐτῶν. Τὴν δὲ πνευματικὴν δρᾶσιν τοῦ αἰῶνος ἐκείνου ἐπαρκῶς μαρτυροῦσιν ἐκ τῶν διασωθέντων αὐλικὰ γράμματα καὶ πρακτικὰ καὶ κώδηξ ἐκ παπύρου οὐχὶ παλιμψήστου περιέχων βίους Ἁγίων μετὰ βραχειῶν σημειώσεων ἑκατέρων γεγραμμένων ἐν ἀττικιζούσῃ γλαφυρότητι, καὶ ἡ ἐν γένει λεκτικὴ καὶ διανοητικὴ τῆς κοινωνίας μόρφωσις, ἅπαντα ἀποτελέσματα συνεχοῦς πολυχρονίου προπαιδεύσεως, διακοπείσης ἴσως ἐνίοτε ἐπί τινα μόνον χρόνον. Τῷ 1813 λυσσαλέα πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε τὰ τρία ἐκ τῶν 4 μερῶν τῶν παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ τῶν ἐνδοτέρων ἑλληνικῶν συνοικιῶν, καὶ τὰς ἓξ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν, ὅτε διεσώθη μόνον ἡ ἐσχάτως τῷ 1896 λαμπρῶς ἀνακτισθεῖσα τῇ συνδρομῇ τῶν Χριστιανῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Κ. Τριανταφύλλου ἐκκλησία *Παναγίας τῆς Ρευματοκρατείρας*, εἰς ἣν καὶ μόνην ὑπολειφθεῖσαν συνωστίζοντο ἀσφυκτικῶς μετ' εὐλαβείας οἱ Χριστιανοί, ἐκζητοῦντες θείαν παραμυθίαν καὶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ὑψίστου. Πρὸς δὲ ἐκάησαν τὸ ἑλληνικὸν Σχολεῖον, νῦν δὲ Νηπιαγωγεῖον, τὸ κοινὸν Γραμματοδιδασκαλεῖον, καὶ ἡ ἐν τῷ κέντρῳ κειμένη ἐκκλησία τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου* τοῦ Θεολόγου. Καὶ πρῶτον ἀνηγέρθησαν ὑπὸ τῆς Κοινότητος

αἱ ἀποτεφρωθεῖσαι συνοικίαι. Εἶτα αἱ Σχολαὶ καὶ αἱ ἐκκλησίαι. Τῷ 1830 ἡ ἑλληνικὴ Σχολή, νῦν δὲ Νηπιαγωγεῖον, ἥτις ἀνεκτίσθη τῷ 1834 ἐκ νέου πυρποληθεῖσα· τῷ 1838 ἔκτισεν ἡ Κοινότης τὴν ἐκκλησίαν τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*· τῷ 1830 τὴν ἐκκλησίαν τῆς *Παναγίας Πεφανερωμένης*, τῷ δὲ 1840 παρεδέξατο τὴν ἀλληλοδιδακτικὴν διδασκαλίαν, καὶ τῷ 1844 ἀνήγειρεν Ἀλληλοδιδακτικὴν Σχολήν, τὴν νῦν Ἀστικήν, ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως. Καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ 1813 ἀποτεφρώσεως αὐτῆς ἐντὸς τριακονταετίας ἀνασυέστη καὶ πάλιν ἡ Κοινότης, ἐποίησε τὸ πρῶτον βῆμα προόδου εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἀνεπλήρωσε τὰς δύο ἱερωτάτας τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς: τὰ ἱερὰ τεμένη τῶν μουσῶν καὶ τῆς θρησκείας.

Ραιδεστος. Ἆρά γε εἶναι αὕτη ἡ πολυφίλητος ἡμῶν *Βισάνθη* ἢ ὑπούλως ὑπεξέκλεψε τὸ ὄνομα ξένης παρακειμένης νύμφης; Ἀλλ' αὕτη στεντορείως ἀπαναίνεται τὴν τοιαύτην καπηλείαν καὶ ἀεικῆ νοθείαν, παρουσιάζουσα εὐγενεῖς τίτλους ἀκαταμαχήτου γνησιότητος. Παραδεχόμενοι τὸ δεύτερον σημειοῦμεν περὶ αὐτῆς τὰ ὀλίγα ταῦτα. Ὁ ὁμογενὴς τῆς πόλεως *Ραιδεστοῦ* πληθυσμὸς ἀποτελῶν τὸ πέμπτον τοῦ ὅλου ἀνέρχεται εἰς 1000 περίπου οἰκογενείας, ἤτοι κατοίκους 6,250. Εἶναι δὲ ἕδρα Μουτεσσρίφου καὶ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν *Ἡρακλείας*. Κατὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Κοινότητος τὰ κοινὰ διοικοῦσιν, οἱ δημογέροντες, οἵτινες ἐφέτος εἶναι οἱ ἑξῆς: Στ. Μουμδζόγλους, Α. Μαμιᾶκος, Σ. Παπαλαδᾶς, Κ. Εὐθύφρων, Κ. Μανδανάκης, Ζ. Κοβαλακίδης, Α. Βουτυρᾶς καὶ Κ. Κέντρος.

Ἡ Δημογεροντία συνέρχεται ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σεβασμιότητος ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος κατὰ Κυριακήν.

Τὰ Μητροπολιτικὰ Δικαστήρια ἀποτελοῦσι: τὸ μὲν *Πνευματικὸν Δικαστήριον* οἱ Αἰδέσιμοι ἱερεῖς Ἀρχ. Στέφανος, Οἰκονόμος Ἰμαράκης, Πρωτοπαπᾶς Γεώργιος, Σακελλάριος Γεώργιος, ὁ ἱερεὺς Δημήτριος καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος Ἰωάννης Τὸ Δικαστήριον τοῦτο συνέρχεται ἐν τῇ Μητροπόλει ἑκάστην Τρίτην, ὥραν 8ην τουρκιστί. Τὸ δὲ *Μητροπολιτικὸν Μικτὸν Δικαστήριον* οἱ ἑξῆς: Ἐ. Μαμάκος, Δ. Μαργαριτώφ, Ε. Μανίδης, Θ. Καραγιαννίδης, Γ. Ποπώνης, Π. Κώτσης, Ν. Τσαλίκης καὶ Πολύβιος Ἀλεξιάδης, διὰ κλήρου λαμβανόμενοι *πρωτοδίκως* καὶ *ἐφετείως*, συνεδριάζουσι δὲ ἐν τῇ Μητροπόλει ἑκάστην Τετάρτην μ. μ. ὥρᾳ 8η τουρκιστί. Γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως εἶναι, δι' ὅλα τὰ Δικαστήρια, ὁ Θ. Β. Θεοδωρίδης. Τὴν Α. Σεβασμιότητα βοηθεῖ ὁ Ἀρχιδιάκονος καὶ ἀνεψιὸς Αὐτῆς Ἰωάννης Δζενέτης, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ὅστις καὶ ἀναπληροῖ αὐτήν, ἀπουσιάζουσαν. Τὸ *Γραφεῖον τῆς Μητροπόλεως* διευθύνει διά τε τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν τουρκικὴν ὁ Δ. Β. Θεοδωρίδης καὶ ὁ βοηθὸς αὐτοῦ *γραφεὺς* Ἀνέστης Δημητρίου. *Κλητὴρ* ὁ Ζαφείριος Νικήτα.

Τέσσαρας ἐκκλησίας ἔχει, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἡ *Ραιδεστός*· Α' τὴν τῆς *Παναγίας Πεφανερωμένης*, κτισθεῖσαν τῷ 1840 καὶ ἔχουσαν δύο ἱερεῖς, τὸν Πρωθιερέα Γεώργιον Ἠπειρώτην καὶ τὸν Ἱερομόναχον Γερμανὸν Χρηστίδην Ραιδεστινόν, Διάκονον δὲ τὸν Δημήτριον Γιαννόπουλον, ἐπίσης ἐκ *Ραιδεστοῦ*. Ἡ *ἐκκλησία Παναγίας* ἔχει κατὰ μέσον ὅρον εἰσόδημα 22 χιλιάδας γροσίων, τοῦ ὁποίου τὸ περίσσευμα 6 – 10 χιλιάδες γροσίων, μετὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν αὐτῆς, χορηγεῖ εἰς τὰ Σχολεῖα κατ' ἔτος. Β' Τὴν ἐκκλησίαν *τοῦ Ἁγίου Γεωργίου*, κτισθεῖσαν τῷ 1838, ἔχουσαν ἐπίσης δύο ἱερεῖς, τὸν Ἀρχιμανδρίτην Στέφανον Ραιδεστινὸν καὶ τὸν ἱερέα Δημήτριον ἐκ *Κουμβάου*, διάκονον δὲ τὸν Χρύσανθον Ραιδεστινόν. Ὁ ναὸς οὗτος ἔχει εἰσόδημα 19,000 γροσίων, τοῦ ὁποίου τὸ περίσσευμα 3 χιλιάδων γροσίων, μετὰ τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν αὐτοῦ χορηγεῖ εἰς τὰ Σχολεῖα. Γ' Τὴν ἐκκλησίαν *τῆ· Παναγίας Ρευματοκρατείρας*, ἥτις ἔχει ἕνα ἱερέα, τὸν Οἰκονόμον Ἰμέριον, καὶ εἰσόδημα 5,000 γροσίων, τὸ δὲ περίσσευμα 1000 γροσίων χορηγεῖ εἰς τὰ Σχολεῖα. Δ' Τὴν ἐκκλησίαν τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, ἐν τῇ πέραν συνοικίᾳ (*Τσιφλὶ-άνου*), κτισθεῖσαν τῷ 1814, ἔχουσαν ἱερέα τὸν Σακελλάριον Γεώργιον ἐκ Νεοχωρίου καὶ εἰσόδημα κατὰ μέσον

δρον 5,000 γρ. ἐξ ὧν παρέχει 15 λίρ. πρὸς συντήρησιν τοῦ Νηπιαγωγείου τῆς ἐνορίας.

Ἁγιάσματα ἐν Ραιδεστῷ εἰσι τὰ ἑξῆς: Τὸ *τῆς Ἁγίας Τριάδος* ἐν *Εσκὶ Μεγγενε*, τὸ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* ἀπέναντι τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, τὸ τῆς *Ἁγιᾶς* ἐν *Μεράδες*, τὸ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου* ἐν *Κούρναλῃ*, τὸ τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς* ἐν τῷ ἀτμομύλῳ τοῦ κ. Μ. Κωνσταντινίδου, τὸ τῶν *Ἁγίων Ἀναργύρων* καὶ τὸ τῶν *Ταξιαρχῶν* ἐντὸς τῆς πόλεως, τὸ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* εἰς *Ἱπτσὶ-Ὀδαλαρή*, τὸ τῆς *Μεταμορφώσεως* εἰς τὸν κῆπον τοῦ παλαιοῦ ποστάν, τὸ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου* ἐν *Καρποὺζ-καλτηράν*, τὸ τοῦ παρεκκλησίου τῆς *Ἁγίας Κυριακῆς*, τὸ τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου* ἐν *Τοὶρ-τοὶρ-ἀλτῆ* εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Παπᾶ Γεωργίου καὶ τὸ τῆς *Ἁγίας Ζώνης* ἐν *Καρλῆ-Παγιρῆ*.

Τὰ Σχολεῖα διευθύνει τετραμελὴς Ἐφορεία, συνισταμένη ὑπὸ τῶν ἑξῆς: Δ. Μαργαριτώφ, Γ. Κ. Θεοδωρίδου, Γ. Ποππώνη καὶ Ν. Τσαλίκη. Ἡ *Ραιδεστὸς* ἔχει 4 Σχολάς: Σχολὴν ἀρρένων· αὕτη εἶναι ἑπτάτακτος, ἐν ᾗ ἑπτὰ διδάσκαλοι διδάσκουσι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, νεωτέραν καὶ ἀρχαίαν, μετὰ τῶν λοιπῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, πρὸς δὲ τὴν τουρκικὴν καὶ τὴν γαλλικήν. Τὸ ἀρρεναγωγεῖον ἔχει μαθητὰς 240. Παρθεναγωγεῖον, ἔχον 5 διδασκαλίσσας καὶ 150 μαθητρίας. Τὸ Κεντρικὸν Νηπιαγωγεῖον, ἔχον 250 νήπια. Τὸ δὲ Νηπιαγωγεῖον τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, ἐν ᾧ διδάσκουσι δύο διδάσκαλοι, ἔχει 110 νήπια. Πρὸς συντήρησιν τῶν τεσσάρων τούτων Σχολῶν, ἐν αἷς διδάσκονται παῖδες 750, λίαν φιλοτίμως ἡ Κοινότης ἡμῶν δαπανᾷ 560 λίρας τουρκικὰς κατ' ἔτος περίπου. Μετὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευομένην πυρκαϊάν, τῷ 1854 ἐξηγέρθη ἡ ἐν τοῖς στήθεσι τῶν Ραιδεστινῶν ἐνυπολανθάνουσα φιλομουσία, οἵτινες συνελθόντες κατέθεντο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 75 χιλιάδας γρόσια τῶν τότε χρόνων καὶ διὰ τοῦ κεφαλαίου τούτου τοκιζομένου καὶ τῶν ἐπιχορηγήσεων τῶν ἐκκλησιῶν ἠδύναντο νὰ συντηρῶνται οὐ μόνον ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Ἀλληλοδιδακτικὴ Σχολή, ἀλλὰ καὶ Παρθεναγωγεῖον. Ἂν δὲ δίκαιον εἶναι οὐ μόνον τὰς ἀγαθὰς πράξεις, ἀλλὰ καὶ τοὺς δρῶντας αὐτὰς νὰ μνημονεύσωμεν, τρεῖς ἦσαν οἱ προτρέψαντες τοὺς πολλοὺς εἰς πνευματικὴν ἀνόρθωσιν· οἱ Κωστῆς Λαζίδης, Χ΄΄ Γιάγκος καὶ Γιαννάκης Κοντοφωτίδης, Ἠπειρώτης. Τότε προσκληθεὶς κατῆλθε τὸ δεύτερον ὁ κ. Κ. Γεωργιάδης καὶ ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς Σχολῆς, ἐν ᾗ διδάσκει μέχρι τοῦδε. Τότε συνέστη τὸ πρῶτον ἐν Ραιδεστῷ Παρθεναγωγεῖον, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκ Χίου Τριμάλδης τῷ 1855. Ἐπειδὴ ὅμως δεινὴ ἐπέπεσεν ἐνταῦθα βροτολοιγὸς ἀσθένεια ἀσιατικῆς χολέρας, ἥτις πολλοὺς καὶ χρηστοὺς τῇ κοινωνίᾳ πολίτας προΐαψεν εἰς Ἅδην, τὸ δὲ πλεῖστον τοῦ κατατεθέντος ὑπὲρ τῶν Σχολῶν κεφαλαίου κατηναλώθη πρὸς σωτηρίαν τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου*, τὸ μόλις ἐπὶ διετίαν λειτουργῆσαν Παρθεναγωγεῖον διελύθη, τὰ ἕτερα ὅμως δύο, Σχολεῖα Ἑλληνικὸν καὶ Ἀλληλοδιδακτικόν, καίπερ πρὸς πολλὰς παλαίοντα οἰκονομικὰς δυσχερείας, ἀντέσχον καὶ ἐξηκολούθουν τακτικῶς λειτουργοῦντα, μέχρις οὗ συμπληρούμενα καὶ βελτιούμενα ἔκτοτε, μάλιστα ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Συλλόγου τῷ 1870—71, παρήγαγον τὴν νῦν ἑπτατάξιον Σχολὴν τῶν ἀρρένων. Τὸ διαλυθὲν δὲ τότε Παρθεναγωγεῖον ἀνασυνέστη τῷ 1863 συντηρούμενον ὑπὸ φιλομούσου *Ἀδελφότητος* καὶ τότε πρῶτον εἰσήχθη ἡ *ἐνόργανος* καὶ *ἀνόργανος γυμναστική* καὶ προσετέθη βοηθὸς τῇ Ἑλληνικῇ καὶ Ἀλληλοδιδακτικῇ Σχολῇ.

ΧΩΡΙΑ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ εἰσι τὰ ἑξῆς:

1. **Πανιδον.** Χωρίον ἑλληνικὸν καὶ πατρὶς τοῦ Μητροπολίτου *Σηλυβρίας* ἀειμνήστου Ζαχαρίου, ὅστις ἄφθαρτον κατέλιπε μνήμην, ἀνεγείρας ἰδίαις δαπάναις τῇ φιλτάτῃ αὐτοῦ πατρίδι λαμπρὰν λιθόκτιστον Σχολήν. Τὸ μίαν ὥραν ἀπέχον τῆς *Ραιδεστοῦ* δυτικῶς τοῦτο χωρίον, ἔχει Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ δύο διδασκάλων καὶ μαθητῶν 60 καὶ Νηπιαγωγεῖον μὲ μαθητρίας 30, ὁμογενεῖς δὲ κατοίκους 2,000. Ἔχει δύο ναούς, τῶν *Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου* καὶ τὸν τῶν *Βλαχερνῶν*, ἡμιτελῆ. Ἱερεῖς τὸν Οἰκονόμον Χρῆστον καὶ Ἀργύριον καὶ τὸν Ἱεροδιάκονον Ἱερόθεον Ἀϊναλίδην. Ὁ μέγας ἀρχαῖος τούτου περίβολος, τὰ κατεσπαρμένα ἐρείπια καὶ αἱ πολλαὶ αὐτόθι σωζόμεναι ἐπιγραφαὶ καὶ

νεώτεραι ἀναθηματικαὶ τοιαῦται Λυσιμάχῳ τῷ στρατηγῷ καὶ ἕτέροις ἐνδόξοις ἀνδράσι καταδεικνύουσι τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον τῆς ἄλλοτε περιδόξου ταύτης πόλεως.

2. **Κουμβαον.** Παράλιον καὶ τοῦτο χωρίον, ἕδρα Μουδίρου, ἀπέχον μόλις $^{8}/_{4}$ πρὸς τὰ ΝΔ. τοῦ *Πανίδου*, πατρὶς δὲ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Μητροπολίτου κ. Γρηγορίου Καλλίδου, κείμενον ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ *Ἱεροῦ*, λεγομένου, *Ὄρους*, εἰς ὃ κατατείνει ἡ ἀπὸ Βυζαντίου τοξοειδὴς καὶ κολπώδης ἐπὶ τῆς Προποντίδος παραλία τῆς Θράκης. Ἔχει ἐκκλησίας δύο, τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος*, ἀνακτισθεῖσαν τῷ 1837, καὶ τοῦ Νεκροταφείου τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, κτισθεῖσαν τῷ 1600. Ἱερεῖς 6, τὸν Πρωτοσύγκελλον Θεόφιλον, τὸν Οἰκονόμον Ἐμμανουήλ, τοὺς Ἀρχιμανδρίτας Ἀναστάσιον καὶ τὸν Ἀγαθάγγελον καὶ τοὺς ἐφημερίους Ἰωάννην καὶ Ἄγγελον. Σχολὴν Δημοτικὴν μετὰ δύο διδασκάλων καὶ 120 μαθητῶν καὶ Παρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς διδασκαλίσσης καὶ 40 μαθητριῶν. Χωρίον ὅλως ἑλληνικὸν μὲ κατοίκους 3,250. Ἔχει ἁγιάσματα τοῦ *Ἁγίου Παντελεήμονος*, *Ἁγίου Νικολάου*, *Ἁγίας Γαλατερῆς*, *Ἁγίας Κυριακῆς*, *Ἁγίων Θεοδώρων* καὶ *Ἁγίας Μαρίνης*.

3. **Ναϊπ-Κιοϊ.** Χωρίον κείμενον πρὸς Δ. τοῦ *Πανίδου* καὶ ἀπέχον αὐτοῦ περὶ τὴν μίαν ὥραν. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, κτισθεῖσαν τῷ 1855, καὶ ἁγιάσματα τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, τοῦ *Ἁγίου Εὐθυμίου* καὶ τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου*, ὅπου ὑπάρχει ἀρχαιότατον ψηφιδωτόν. Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ διδασκάλου καὶ βοηθοῦ καὶ μαθητῶν 40, πρὸς δὲ Νηπιαγωγεῖον καὶ μαθητρίας 20, ἑλληνικὸν δὲ πληθυσμὸν ἐκ 1850 κατοίκων. Ἱερεῖς τρεῖς, τὸν Οἰκονόμον Ἀντώνιον καὶ Ἀθανάσιον καὶ Δημήτριον.

4. **Σκολαριον.** Κωμόπολις ὀρεινή, περὶ τὴν μίαν ὥραν ἀπέχουσα τοῦ *Ναΐπ-κιοϊ*, ὅλως ἑλληνικὴ καὶ φίλη τοῦ Πανὸς καὶ τῶν Μουσῶν κατὰ τὴν Μυθολογίαν. Ἔχει Δημοτικὴν Σχολήν, ἐν ᾗ διδάσκουσι 3 διδάσκαλοι τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν γλῶσσαν, ἐγκύκλια μαθήματα καὶ τὴν τουρκικήν· μαθηταὶ 150. Πρὸς δὲ διατηρεῖ καὶ Νηπιαγωγεῖον μὲ μαθητρίας 40, κατοίκους δὲ ἀριθμεῖ 5,000. Ἔχει ἐκκλησίας δύο, τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, κτισθεῖσαν τῷ 1830, καὶ τῆς *Ἁγιας Παρασκευῆς*, τῷ 1880, ἱερεῖς δὲ 7, τὸν Οἰκονόμον Εὐστράτιον, Νικόλαον, Ἀντώνιον, Παναγιώτην, Ἀναστάσιον Παρπούτην, Ἀν. Παπάζογλουν καὶ Ἀναστ. Εὐαγγέλου.

5. **Σιμιτλη.** Χωρίον ὁμογενές, ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχον τοῦ *Σχολαρίου*. Διατηρεῖ Νηπιαγωγεῖον μὲ μαθητρίας 18 καὶ Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ μαθητὰς 40. Ἐκκλησίαν μίαν, τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*, κτισθεῖσαν τῷ 1830. Ἱερεῖς δύο, τὸν Οἰκονόμον Γεώργιον καὶ Κυριαζῆν. Κάτοικοι 1850.

6. **Τσανακτζη.** Μικρὸν χωρίον, ὀλίγον ἀπέχον τοῦ *Σχολαρίου* καὶ *Ναΐπ-κιοϊ*. Ἔχει Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 20, κατοίκους ὁμογενεῖς 500, ἐκκλησίαν τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου* καὶ ἕνα ἱερέα, τὸν Ἀνδρέαν.

7. **Σιατζη-Κιοϊ.** Πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς *Ραιδεστοῦ* ἀπέχον αὐτῆς 3 ὥρας. Ἔχει Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 30 μαθητὰς καὶ Νηπιαγωγεῖον. Ὁμογενεῖς κατοίκους 1250. Ἐκκλησίαν τοῦ *Ἁγίου Μηνᾶ*, κτισθεῖσαν τῷ 1840, καὶ ἱερεῖς δύο, τὸν Σταῦρον καὶ Εὐστράτιον.

8. **Κιοσελεζ.** Χωρίον νέον ὁμογενές, παρακείμενον τῇ *Ραιδεστῷ*, μὲ Γραμματοδιδασκαλεῖον καὶ μαθητὰς 18 καὶ κατοίκους 350. Ἔχει ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, κτισθεῖσαν τῷ 1890, καὶ ἕνα ἱερέα, τὸν Εὐστράτιον.

Ἐν τῷ τμήματι Ραιδεστοῦ ὑπάρχουσι κάτοικοι 20,450, ναοὶ 15, ἱερεῖς 33, ἁγιάσματα 22, Ἀστικὴ Σχολὴ 1, Δημοτικὰ Νηπιαγωγεῖα 5, Γραμματοδιδασκαλεῖα 2, Παρθεναγωγεῖα 4, διδάσκαλοι 16, διδασκάλισσαι 5, μαθηταὶ 718, μαθήτριαι 658.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ προγράμματα πάντων τῶν Σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων, ταῦτα εἶναι συντεταγμένα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προγράμματος τοῦ ἐγκεκριμένου ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικῆς Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναλόγως τοῦ προσωπικοῦ τῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων. Οἱ μισθοὶ τῶν διδασκάλων πάντων τῶν χωρίων πληρώνονται ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν

ναῶν καὶ ἐκ τῶν εἰσιτηρίων. Οἱ διδάσκαλοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι ἀπόφοιτοι τῶν Γυμνασίων καὶ ὀλίγοι Σχολαρχείων, μισθοδοτοῦνται δὲ εἰς χρῆμα ἀπὸ 15 – 35 λιρῶν ἐτησίως.

Γ΄ ΤΜΗΜΑ ΚΕΣΣΑΝΗΣ

ΕΔΡΑ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ἡ *Κεσσάνη*

Η ΚΕΣΣΑΝΗ, ἕδρα Καϊμακάμη καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου *Χαριουπόλεως* κ. Φιλοθέου, κατοικεῖται ὑπὸ ὁμογενοῦς πληθυσμοῦ 3,176.

Ἐν αὐτῇ λειτουργοῦσι:

Μητροπολιτικὸν Δικαστήριον, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν Δημογερόντων Κυριάκου Κερασιώτη, Α. Τριανταφυλλίδου, Σ. Οἰκονομίδου, Σ. Κωνσταντίνου, Δ. Χ" Δήμου καὶ Δ. Χ" Μανασσῆ καὶ συνεδριάζον κατὰ πᾶσαν Τετάρτην καὶ **Πνευματικὸν Δικαστήριον,** συνεδριάζον Δευτέραν καὶ ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ *Χαριουπόλεως* κ. Φιλοθέου, προεδρεύοντος, καὶ τῶν μελῶν Οἰκονόμου Γεωργίου, Σακελλαρίου, Ἀναστασίου, Γρηγορίου καὶ Ἀντωνίου. Γραμματεὺς Ἁρμόδιος Χ" Παναγιώτου.

Ἐκκλησίαι: *Τρεῖς Ἱεράρχαι* κτισθεῖσα τῷ 1860. Ἔχει ἐπιτρόπους τοὺς Α. Τασσούδην καὶ Μ. Χ" Δημητρίου. *Ἅγιος Ἀθανάσιος,* κτισθεῖσα τῷ 1837. Χ" Παχτσεβάνογλους καὶ Ἀριστείδης Ἰωάννου, Ἐπίτροποι. Ἱερεῖς *Τριῶν Ἱεραρχῶν:* Ἀναστάσιος Σακελλάριος, Γρηγόριος καὶ Ἰωάννης. *Ἁγίου Ἀθανασίου:* Γεώργιος Οἰκονόμος, Ἀντώνιος καὶ Νεόφυτος.

Ἡ *Κεσσάνη* διατηρεῖ Ἀστικὴν Σχολὴν πλήρη μὲ 5 διδασκάλους καὶ 220 μαθητάς, οἵτινες διδάσκονται ἑλληνικά, γαλλικὰ καὶ τουρκικά, καὶ Νηπιοπαρθεναγωγεῖον μὲ 4 διδασκαλίσσας, 25 μαθητὰς καὶ 270 μαθητρίας. Ἔφοροι τῶν Σχολῶν Ἀντ. Κωνσταντινίδης, Κ. Ζαφειριάδης καὶ Γ. Κ. Κερασιώτης. Ἡ Ἀστικὴ Σχολὴ *Κεσσάνης* περιλαμβάνει 6 κυρίας τάξεις καὶ μίαν πρακαταρκτικήν. Τὸ δὲ Παρθεναγωγεῖον περιλαμβάνει τάξεις ἑπτά. Τῶν Σχολείων τούτων τὰ προγράμματα ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰ χωρία τοῦ τμήματος *Κεσσάνης* ἀναλόγως τοῦ προσωπικοῦ τῶν διδασκάλων. Πόροι τῶν Σχολῶν πόλεως καὶ χωρίων τὰ ταμεῖα τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν καί που ὀλίγαι βοσκαί. Ἔξοδα ἐτησίως λίραι Τουρκίας 315, προερχόμεναι ἐκ τῶν ἐσόδων τῶν ταμείων τῶν δύο ἐκκλησιῶν, ἐκ τῶν διδάκτρων καὶ δικαιωμάτων τῆς Μητροπόλεως. Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν *Κεσσάνης* τυγχάνει ἀνθηρά, ἀλλ' ἐκτὸς τῶν κωμοπόλεων *Γραμπούνας* καὶ *Ἐξαμηλίου,* ἡ τῶν ἄλλων χωρίων εἶναι οἰκτρὰ τοσοῦτον, ὥστε τὸ ἔλαιον καὶ τὸν κηρὸν μετὰ δυσκολίας προμηθεύονται.

Ἡ *Κεσσάνη* περιέχει τὰ ἑξῆς χωρία:

1. **Μαυρες.** Κάτοικοι 200, ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή,* παλαιά· ἱερεὺς Ἰωάννης· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ διδάσκαλον ἕνα καὶ μαθητὰς 20. Ἐν *Μαύραις* ὑπάρχει δεύτερον παρεκκλήσιον τῆς *Μονῆς τῶν Ἰβήρων* μετὰ Ἡγουμένου, πνευματικοῦ.

2 **Κατη-κιοϊ.** Κάτοικοι 200, ἐκκλησία *Προφήτης Ἠλίας,* κτισθεῖσα τῷ 1844, ἱερεὺς Ἰωάννης· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 15.

3. **Γραμπουνα,** νοτιώτερον τῆς *Κεσσάνης*· ἔχει κατοίκους 1235, ἐκκλησίαν τὴν *Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου,* κτισθεῖσαν τῷ 1804· ἱερεῖς Νικόλαος Οἰκονόμος καὶ Φώτιος· Δημοτικὴ Σχολὴ μετὰ δύο διδασκάλων καὶ μαθητῶν 95 καὶ Νηπιαγωγεῖον μὲ μαθητρίας 35.

4. **Μαχμουτ-κιοϊ.** Κάτοικοι 500, ἐκκλησία *Ἁγία Τριάς,* κτισθεῖσα τῷ 1837, ἱερεῖς Κωνσταντῖνος καὶ Δημήτριος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 55.

5. **Σιγαι.** Κάτοικοι 300, ἐκκλησία *Ἅγιος Ἀθανάσιος,* κτισθεῖσα τῷ 1838. Ἱερεὺς Ἐλευθέριος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

6. **Βαρνιτσα.** Κάτοικοι 200, ἐκκλησία *Ἅγιος Ἀθανάσιος,* κτισθεῖσα τῷ 1844. Ἱερεὺς Νικηφόρος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

7. **Τσιατικι.** Κάτοικοι 342, ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος,* κτισθεῖσα τῷ 1726. Ἱερεὺς Ἰωάννης· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 35.

8. **Φακιρμα.** Κάτοικοι 300, ἐκκλησία *Τίμιος Πρόδρομος,* κτισθεῖσα τῷ 1836. Ἱερεὺς Θεόδωρος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 20.

9. **Καρατεπες.** Κάτοικοι 170, ἐκκλησία *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου,* κτισθεῖσα τῷ 1848. Ἱερεὺς Δημήτριος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 15.

10. **Καραι-κιοϊ.** Κάτοικοι 550, ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή,* κτισθεῖσα τῷ 1832, καὶ *Ἅγιος Ἀθανάσιος,* κτισθεῖσα τῷ 1838. Ἱερεῖς Σωφρόνιος καὶ Πολυζώης· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 50.

11. **Κουρου-Τσεσμες.** Κάτοικοι 150, ἐκκλησία *Ἅγιος Ἀθανάσιος,* κτισθεῖσα τῷ 1849. Ἱερεὺς Δημήτριος· ἄνευ Σχολείου.

12. **Μεγαρισι.** Κάτοικοι 250, ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος,* κτισθεῖσα τῷ 1830. Ἱερεὺς Ἀθανάσιος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 70.

13. **Σαζλι-Δερε.** Κάτοικοι 171, ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος,* κτισθεῖσα τῷ 1834. Ἱερεὺς Δημήτριος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 15.

14. **Καρα-Τσαλη.** Κάτοικοι 187, ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή,* κτισθεῖσα τῷ 1834. Ἱερεὺς Ἄνθιμος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 20.

15. **Βαϊραμιτσι.** Κάτοικοι 590, ἐκκλησία *Προφήτης Ἠλίας,* κτισθεῖσα τῷ 1850 Ἱερεὺς Βασίλειος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 15.

16. **Εξαμηλιον.** Κάτοικοι 1183, ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος,* κτισθεῖσα τῷ 1833. Ἱερεῖς Παναγιώτης, Κωνσταντῖνος, Νικόλαος καὶ Γεώργιος· Δημοτικὴ Σχολή· εἷς διδάσκαλος, μαθηταὶ 120. Νηπιοπαρθεναγωγεῖον· μαθήτριαι 50.

17. **Μουζαλι.** Κάτοικοι 385, ἐκκλησία *Ἅγιος Ἀθανάσιος,* ἀρχαία. Ἱερεῖς Γεώργιος καὶ Θεοφάνης· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 24.

18. **Μπασαΐτ.** Κάτοικοι 1300, ἐκκλησία *Γέννησις τῆς Θεοτόκου,* κτισθεῖσα τῷ 1869. Ἱερεῖς Χριστόδουλος, Κωνσταντῖνος καὶ Εὐάγγελος· Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς, μαθηταὶ 60. Νηπιοπαρθεναγωγεῖον· μαθήτριαι 20.

19. **Μπεγεντικι.** Κάτοικοι 1300, ἐκκλησία *Ἅγιος Ἀθανάσιος,* κτισθεῖσα τῷ 1836. Ἱερεῖς Δημήτριος, Κωνσταντῖνος, Δημήτριος, Ἰωάννης· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 80.

20. **Χατζηγυρι.** Κάτοικοι 1100, ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή,* κτισθεῖσα τῷ 1841. Ἱερεῖς Δημήτριος, Χρῆστος, Σταῦρος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 50.

21. **Παζαρ-Δερες.** Κάτοικοι 400, ὁμιλοῦντες τὴν ἀλβανικὴν καὶ ἑλληνικήν· ἐκκλησία *Ἅγιοι Ἀνάργυροι,* κτισθεῖσα τῷ 1874. Ἱερεὺς Χρῆστος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

22. **Μαλτεπες.** Κάτοικοι 450, ἐκκλησία *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου,* κτισθεῖσα τῷ 1859. Ἱερεὺς Κώνστας· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 35.

23 **Κουρουτση-Κιοϊ.** Κάτοικοι 400, ἐκκλησία *Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης,* κτισθεῖσα τῷ 1830. Ἱερεῖς Μιλτιάδης καὶ Ἄγγελος· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

24 **Χιτιρ-Κιοϊ.** Κάτοικοι 273, ἐκκλησία *Γέννησις τῆς Θεοτόκου,* κτισθεῖσα τῷ 1834. Ἱερεὺς Πασχάλης· Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 20.

Ἐν τῷ τμήματι *Κεσσάνης* ὑπάρχουσι κάτοικοι 15,282, ἐκκλησίαι 27, Ἱερεῖς 45, Ἁγιάσματα καὶ Μονύδριον ἕν, Ἀστικὴ Σχολὴ μία, Δημοτικαὶ δύο, Παρθεναγωγεῖον ἕν, Νηπιαγωγεῖα τρία, μαθηταὶ 1250, μαθήτριαι 399, διδάσκαλοι 20, διδασκάλισσαι 5, Γραμματοδιδασκαλεῖα 20.

Δ΄ ΤΜΗΜΑ ΜΑΛΓΑΡΩΝ

Πρὸς Β. τῆς Ραιδεστοῦ, 8 ὥρας μακράν, κεῖται τὸ τμῆμα *Μαλγάρων,* περιέχον μετὰ τῆς πόλεως *Μαλγάρων* καὶ τὰ κατωτέρω χωρία.

1. **Η Πολις Μαλγαρα** εἶναι ἕδρα Καϊμακάμη καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, ὑπὸ τὴν προε-

δρείαν τοῦ ὁποίου λειτουργοῦσι Πνευματικὸν καὶ Μικτὸν Μητροπολιτικὸν δικαστήριον. Ὁ *Μάγαρας* ἔχει κατοίκους 2,600 ὁμογενεῖς. *Τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου* μέλη εἰσὶν οἱ ἱερεῖς ἄνω καὶ κάτω συνοικίας Στέφανος, Κωνσταντῖνος καὶ Ἀθανάσιος. Τὸ δὲ *Μητροπολιτικὸν Δικαστήριον*, σύγκειται ἐκ τῶν μελῶν τῆς Δημογεροντίας Κ. Γ. Ἐξηντάρη, Ν. Μπακάλπαση, Δ. Καραπιπέρη, Δ. Χ. Κωνσταντίνου, καὶ Ἰ. Εὐστρατίου. Συνέρχονται κατὰ Δευτέραν, ὁπότε γίνεται ἀγορά, καὶ Παρασκευήν. Ἐκκλησίας ἔχει δύο, τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους*, κτισθεῖσαν τῷ 1849, μὲ ἱερεῖς τοὺς ἀνωτέρω καὶ Ἐπίτροπον τὸν Παναγιώτην Ἰωάννου, καὶ τὴν τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* (Πέραν Συνοικίας), κτισθεῖσαν τῷ 1883, ἧς Ἐπίτροπός ἐστιν ὁ Ἀργύριος Χαστάς. *Ἔφοροι τῶν Σχολείων* οἱ Λεωνίδας Κοκκίνου, ἰατρός, Σ. Λογοθετίδης καὶ Ἰ. Εὐστρατιάδης. Ἔχει Ἀστικὴν Σχολὴν ἑξάτακτον μὲ μαθητὰς 69, Παρθεναγωγεῖον μὲ μαθητρίας 30, Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30 καὶ Νηπιαγωγεῖον μὲ μαθητρίας 110. Τὰ Σχολεῖα *Μαλγάρων* συντηροῦνται ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἐκκλησιῶν, ἐκ διδάκτρων καὶ ἐκ τοῦ *Ζαφειροπουλείου* κληροδοτήματος καὶ δι' ἐπιδόματος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀδελφότητος «*Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους*». Εὐεργέτας ἔχουσι τὰ Σχολεῖα τὸν μακαρίτην Χατζῆ Γεώργον Ἐξηντάρην, κληροδοτήσαντα καὶ μετὰ θάνατον ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Παρθεναγωγείου 50 λίρας, τὴν συμπλήρωσιν ὅμως τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς τοῦτο ποσοῦ ὑπόσχονται οἱ πατρῴζοντες υἱοί του. Ἐπίσης εὐεργέτην ἔχουσι καὶ τὸν ἐκ *Κιουρτζλῆ* Χατζῆ Χρῆστον. ***Ἁγιάσματα Μαλγάρων:*** εἶναι τὸ τοῦ *Προφήτου Ἠλιοῦ*, τὸ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* καὶ τὸ τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς*.

2. Καλυβια. Κάτοικοι 1025, ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*, κτισθεῖσα τῷ 1729, μετὰ λαμπροῦ ἀρχαίου τέμπλου καὶ ἱερῶν εἰκόνων μεγάλων. Ἱερεῖς τρεῖς, Στέφανος, Κωνσταντῖνος καὶ Παναγιώτης. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὑπάρχει τὸ ἀρχαῖον καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Θρᾴκην ὀνομαστὸν *Μετόχιον τῶν Ἰβήρων*, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, οὗτινος ὁ ἱερὸς ναὸς ἐπεσκευάσθη τῷ 1839.

Ἱερατικὴ Σχολή. Ἐν τῷ Μετοχίῳ τούτῳ, ὡς κέντρῳ τῆς ἐπαρχίας, ἐνεκρίθη ἡ λειτουργία Ἱερατικῆς Σχολῆς ὅλης τῆς ἐπαρχιας, ἀλλὰ τῶν πόρων μὴ συμπληρωθέντων, ἀναβάλλεται ἡ λειτουργία αὐτῆς. Ἐν τῇ πανηγύρει τῆς 23 Αὐγούστου πανταχόθεν συρρέουσι προσκυνηταί. ***Ἁγιάσματα:*** *Ἁγίας Παρασκευῆς*, *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου*, *Ἁγίας Τριάδος*, *Γενεσίου Προδρόμου*, *Ἁγίας Κυριακῆς*. Δημοτικὴ Σχολὴ μὲ τρεῖς τάξεις καὶ μαθητὰς 70.

3. Αλμαλι. Χωρίον ὀρεινόν, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἀνερχόμενοι εἰς 1060 καταγίνονται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ἐκκλησία *Ἅγιος Νικόλαος*, κτισθεῖσα τῷ 1832. Ἱερεὺς ἔχει τὸν Δῆμον καὶ Ἰωάννην. Ἔξωθεν τοῦ χωρίου ἐπὶ λόφου ἱδρύθη ἀπὸ τριακονταετίας ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Δανιὴλ Μονύδριον τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, ἀλλὰ τούτου θανόντος, μετετράπη εἰς ἐξωκκλήσιον. ***Ἁγιάσματα*** ὑπάρχουσι τοῦ *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου*, *Ἁγίας Τριάδος*, *Ἁγίας Παρασκευῆς*, *Ἁγίας Κυριακῆς*, τῆς *Θεοτόκου (Πωγνεώτισα)*, *Προφήτου Ἠλιοῦ* καὶ *Ἁγίου Γεωργίου*. Δημοτικὴ Σχολὴ μὲ μαθητὰς 60.

4. Σουλταν-Κιοϊ. Κάτοικοι 2,400, ὁμιλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἀλβανικήν. Ἐκκλησία *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσα τῷ 1841. Ἱερεῖς Γεώργιος, Γεώργιος καὶ Κώστας. Ἐνοριακὸν Μονύδριον μετὰ ἁγιάσματος ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου* συνέστη ἀπό τινων ἐτῶν, ἔνθα τελεῖται πανήγυρις ἐτησίως. Τὸ δὲ Μονύδριον συντηρεῖται ἐκ τῶν κατοίκων *Σουλτάν-κιοϊ* καὶ *Ἐμπρίκ-τεπέ*, οἵτινες καὶ διευθύνουσιν αὐτό. Δημοτικὴ Σχολή, εἷς διδάσκαλος, μαθηταὶ 60. Παρθεναγωγεῖον, μαθήτριαι 45.

5. Τεπε-Κιοϊ. Κάτοικοι 200. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*, κτισθεῖσα τῷ 1849 καὶ ἀνακαινισθεῖσα τῷ 1874. Ἱερεὺς Μανοῦσος. ***Ἁγίασμα*** *Ἅγιος Ἀθανάσιος*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 15.

6. Χας-Κιοϊ. Κάτοικοι 240. Ἐκκλησία *Ἅγιος Μώκιος*. Ἱερεὺς Ἀθανάσιος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 15.

7. Ντουλου-Κιοϊ. Κάτοικοι 410. Ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*, κτισθεῖσα τῷ 1870. Ἱερεῖς Ἀθανάσιος, Χαράλαμπος καὶ Γεώργιος. ***Ἁγίασμα*** *Ζωοδόχου Πηγῆς*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 40.

8. Νταουτελεν. Κάτοικοι 450, ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*, κτισθεῖσα τῷ 1874. Ἱερεῖς Γεώργιος καὶ Νικόλαος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου κατανοήσαντες τὴν πλάνην αὐτῶν καὶ τὰς δολοπλοκίας τῶν Οὐνιτῶν, ἐπανῆλθον εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἤδη σύσσωμον τῷ χωρίον (ἐκτὸς τεσσάρων) ὑμνεῖ ὀρθοδόξως καὶ δοξάζει τὸν Ὕψιστον. Τὸ Σχολεῖον τοῦ *Νταούτελεν* συντηρεῖται ἐκ 10 λιρῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀδελφότητος «*Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.*»

9. Ασα-Κιοϊ Κάτοικοι 250. Ἐκκλησία *Ἅγιος Στέφανος*, κτισθεῖσα τῷ 1830. Ἱερεὺς Τριαντάφυλλος ***Ἁγιάσματα*** *Ἁγίας Παρασκευῆς*, *Ἁγίας Κυριακῆς* καὶ *Ἁγίου Γεωργιον*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 16.

10. Χαραλα-Κιουνι. Κάτοικοι 670. Ἐκκλησία *Ταξιαρχῶν*, κτισθεῖσα τῷ 1837. Ἱερεῖς Λάμπρος καὶ Χρῆστος. ***Ἁγίασμα*** *Ἁγίου Χαραλάμπους* καὶ παρεκκλήσιον *Ἁγίας Αἰκατερίνης*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 60.

11. Κιουρτλη. Κάτοικοι 450. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*, κτισθεῖσα τῷ 1871. Ἱερεὺς Παναγιώτης. Παρεκκλήσιον *Ἀναλήψεως* καὶ ἁγίασμα. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30. Σχολεῖον ὁ νάρθηξ τοῦ ναοῦ.

12. Θυμητ-Κιοϊ. Κάτοικοι 610. Ἐκκλησία *Ἁγία Παρασκευή*, κτισθεῖσα τῷ 1882. Ἱερεῖς Μαυρουδῆς καὶ Παράσχος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 40.

13. Τεπερι-Κιοϊ. Κάτοικοι 403. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*, κτισθεῖσα τῷ 1869. Ἱερεῖς Φώτιος καὶ Δημήτριος. ***Ἁγίασμα*** *Ἁγίας Παρασκευῆς*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 35.

14. Καρατζα-Χαλητ. Κάτοικοι 386. Ἐκκλησία *Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου*, κτισθεῖσα τῷ 1833. Ἱερεὺς Ἠλίας. ***Ἁγιάσματα*** *Ἁγίας Παρασκευῆς* καὶ *Ἁγίου Μωκίου*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 36.

15. Ιλανλη. Κάτοικοι 156. Ἐκκλησία *Ταξιαρχῶν*, κτισθεῖσα τῷ 1865. Ἱερεὺς Χρῆστος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 15.

16. Τογαντζη. Κάτοικοι 520. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*, κτισθεῖσα τῷ 1832. Ἱερεῖς Μιχαὴλ καὶ Γεώργιος. Μονύδριον *Κοιμήσεως Θεοτόκου*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30. Καίτοι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ οὐδεὶς ἔμεινεν Οὐνίτης, παραμένει ἐκεῖσε ὁ Οὐνίτης ἱερεὺς Πέτρε, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῆς Μητροπόλεως. Ἐν τούτοις ἐλπίζεται ἡ ὑπὸ τῆς Σ. Α. Κυβερνήσεως προστασία τῶν Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων ἐκ τῆς φανερᾶς προπαγίνδας.

17. Καρυαι. Κάτοικοι 570. Ἐκκλησία *Ἅγιος Μηνᾶς*, κτισθεῖσα τῷ 1825. Ἱερεῖς Ἰωάννης καὶ Δημήτριος. Παρεκκλήσιον παμπάλαιον τοῦ *Τιμίου Προδρόμου*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 70.

18. Καρα-Πουναρ. Κάτοικοι 432. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*, κτισθεῖσα τῷ 1896. Ἱερεῖς Βασίλειος καὶ Σταμάτιος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30· δὲν λειτουργεῖ ἐφέτος.

19. Τεβετζη-Κιοϊ. Κάτοικοι 750. Ἐκκλησία *Ἅγιος Ἰγνάτιος*, κτισθεῖσα τῷ 1863. Ἱερεῖς Θεόδωρος καὶ Κωνσταντῖνος. ***Ἁγιάσματα:*** *Ταξιαρχῶν*, *Ἁγίου Ἀθανασίου*, *Ἁγίας Κυριακῆς*, *Ἁγίου Γεωργίου*, *Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

20. Κιοζσουσ-Κιοϊ. Κάτοικοι 550. Ἐκκλησία *Γενέσιον τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσα τῷ 1802. Ἱερεὺς Κοσμᾶς. ***Ἁγιάσματα:*** *Ἁγίας Κυριακῆς* καὶ *Παρασκευῆς*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 20.

Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῶν ἐκκλησιῶν ὅλου τοῦ τμήματος *Μαλγάρων* δὲν εἶναι δυστυχῶς εὐάρεστος, καθὼς καὶ ἡ τῶν Σχολείων, ὧν οἱ διδάσκαλοι ἔν τισι μὲν χωρίοις μικροῖς πληρώνονται μὲ σῖτον, ὃν οἱ Μουχταροδημογέροντες συιάζουσιν, εἰς τὰς μεγά-

λας δὲ Κοινότητας ἔρχεται ἐπίκουρος καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ χωρίου. Ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὰς Σχολὰς *Μαλγάρων Τογαντζῆ* καὶ *Σουλτάν-κιοϊ*, προσφέρει χρηματικόν τι ποσὸν καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκπαιδευτικὴ καὶ Φιλανθρωπικὴ Ἀδελφότης «*Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους*», ἐκ τῶν τόκων τοῦ ὑπὲρ τῶν Σχολῶν Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Στεφάνου Ζαφειροπούλου. Τὸ πρόγραμμα τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Παρθεναγωγείου *Μαλγάρων* εἶναι συντεταγμένον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐγκεκριμένων ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων τοιούτων. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐφαρμόζουσιν εἰς πάντα τὰ Σχολεῖα, εἰς δὲ τὰ Γραμματοδιδασκαλεῖα περιορίζονται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, γραφήν, ἀριθμητικήν, προσευχὰς καὶ ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν.

Ἐν τῷ τμήματι *Μαλγάρων* ὑπάρχουσιν 20 Κοινότητες Χριστιανῶν Ὀρθοδόξων, ἀνερχομένων εἰς 14,532 κατοίκους. Ἐν ταῖς Κοινότησι ταύταις ὑπάρχουσι 21 ἐκκλησίαι, 33 ἱερεῖς, 3 μονύδρια, 39 ἁγιάσματα καὶ παρεκκλήσια καὶ 24 Σχολεῖα, ἤτοι Ἀστικὴ Σχολὴ 1, Δημοτικαὶ 3, Παρθεναγωγεῖα 2, Νηπιαγωγεῖον 1 καὶ Γραμματοδιδασκαλεῖα 17. Ἐν αὐτοῖς φοιτῶσι 986 παῖδες ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἤτοι 911 εἰς τὰ Ἀρρεναγωγεῖα καὶ 75 εἰς τὰ Παρθεναγωγεῖα καὶ τὸ Νηπιαγωγεῖον. Διδάσκαλοι 25, ἐξ ὧν δύο Παρθεναγωγοὶ καὶ μία Νηπιαγωγός.

Ε΄ ΤΜΗΜΑ ΤΥΡΟΛΟΗΣ

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΥΡΟΛΟΗΣ ΚΑΙ ΣΕΡΕΝΤΙΟΥ σύγκειται ἐκ τῆς πόλεως *Τυρολόης* καὶ τῶν ἄλλων κατωτέρω χωρίων.

1. **Η ΤΥΡΟΛΟΗ** *(Τσορλοὺ)* περιέχει ὁμογενῆ πληθυσμὸν 6500 ψυχῶν, εἶναι ἕδρα Καϊμακάμη καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου. Ἕδρα τοῦ τμήματος *Τυρολόης-Στράντσας* εἶναι ἡ *Τυρολόη*, ἔνθα ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου ἡμῶν Μητροπολίτου κ. Γρηγορίου ἑδρεύει ὁ Ἐπίσκοπος *Ναζιανζοῦ* κ. Γερμανός. Ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ συνέρχονται: Τὸ Πνευματικὸν δικαστήριον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῶν τριῶν ἱερέων Χριστοφόρου Οἰκονόμου, Ἀποστόλου καὶ Γεωργίου. Συνεδριάζει ἀνὰ πᾶσαν Πέμπτην, γραμματεύοντος τοῦ διδασκάλου. Τὸ Μικτὸν Μητροπολιτικὸν δικαστήριον ἀποτελεῖ ἑξαμελὴς Δημογεροντία, συνισταμένη ὑπὸ τῶν Ἐπαμ. Σαραντίδου, Θ. Βεζυρτζῆ, Δ. Πανίου, Π. Στάικου, Κ. Δημητρίου καὶ Α. Χαντζῆ. Συνεδριάζει κατὰ πᾶσαν Κυριακήν. Ἡ Ἐφορεία τῶν Ἐκπαιδευτηρίων ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν Θεμιστοκλέους Σωτηριάδου, Γιαννάκου Κεχαγιόγλου, Σ. Σεϊλόγλου καὶ Ν. Χατζοπούλου. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν Στεφάνου Βασιλικοῦ, Στεφάνου Ἀχτσῆ Βασιλείου καὶ Ἀγαθώνη Βασιλείου. Ἐκκλησίας ἔχει δύο, τὴν τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσαν τῷ 1834, καὶ τὴν τοῦ Νεκροταφείου *Ἁγίου Γεωργίου*, κτισθεῖσαν τῷ 1829. Ἱερεῖς ἔχει τοὺς ἀνωτέρω. Ἁγιάσματα ἔχει τὸ τῆς *Ἁγίας Παρασκευῆς*. Ἡ *Τυρολόη* διατηρεῖ Ἀστικὴν Σχολὴν ἑξάτακτον, ἔχουσαν τέσσαρας διδασκάλους καὶ 300 μαθητάς. Παρθεναγωγεῖον πεντάτακτον, ἐπίσης μὲ τέσσαρας διδασκαλίσσας καὶ μαθητρίας 250. Πόροι τῶν Σχολείων τὰ εἰσοδήματα τῶν ναῶν καὶ ἐνοίκια κτημάτων. Δαπάναι 360 λίραι Τουρκίας.

2. **ΚΙΡΜΕΝΙΟΝ**, χωρίον περιέχον κατοίκους 1850. Ἐκκλησία *Ἁγίας Παρασκευῆς*, νεόδμητος, μὴ ἐγκαινιασθεῖσα ἔτι. Ἔχει δύο ἱερεῖς, Στέφανον καὶ Δημήτριον Ἠπειρώτην, ἀπὸ ἐτῶν ἐγκατεστημένον αὐτόθι, Δημοτικὴν Σχολὴν τετράτακτον μετὰ ἀρρένων καὶ θηλέων ἀναμίξ, ἕνα διδάσκαλον καὶ μίαν διδασκάλισσαν, μαθητὰς καὶ μαθητρίας 70. Δαπάναι λίραι 40 ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ναοῦ.

3. **ΓΕΝΙ ΤΣΙΦΛΙΚ**, παράλιον, νεόδμητον χωρίον, ἔχον κατοίκους 950. Ὡς ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, ἐν τῷ παρόντι χρησιμεύει ἡ ἀποθήκη τοῦ ἀγορασθέντος τσιφλικίου. Ἱερέα ἔχει ἕνα, τὸν Ἰωάννην. Δημοτικὴν Σχολὴν τετράτακτον, δύο διδασκάλους καὶ μαθητὰς 40. Νηπιοπαρθεναγωγεῖον νεοσύστατον· διδασκάλισσα μία,

μαθήτριαι 30. Δαπάναι λίραι 40, ἐκ τῶν περισσευμάτων τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ἐνοικίων κτημάτων τινῶν.

4. **ΣΤΡΑΝΤΖΑ**. Κάτοικοι 6000, πάντες ὁμογενεῖς· ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος* κτισθεῖσα τῷ 1824, καὶ ἱερεῖς τρεῖς, Παναγιώτης, Βασίλειος καὶ Παντελήμων. *Ἁγιάσματα: Ἁγίου Γεωργίου* καὶ τῆς *Θεοτόκου*. Ἀστικὴ Σχολὴ ἑξάτακτος. Διδασκάλους 4, μαθητὰς 150. Παρθεναγωγεῖον πεντάτακτον, δύο διδασκαλίσσας καὶ μαθητρίας 80. Νηπιαγωγεῖον· Διδασκάλισσα μία, μαθήτριαι 150. Δαπάναι αὐτῶν 300 λίραι ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ κληροδοτήματος Ἀρχιμανδρίτου Ἀγαθοβούλου.

5. **ΚΑΡΑΤΖΑ-ΚΙΟΪ**. Κάτοικοι ὁμογενεῖς 1100, ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*, παλαιά, μὴ φέρουσα χρονολογίαν. Ἱερεὺς Ἀπόστολος. *Ἁγίασμα Ἅγιος Ἰωάννης*. Δημοτικὴ Σχολὴ πεντάτακτος· διδάσκολοι δύο, μαθηταὶ 80. Νηπιοπαρθεναγωγεῖον· διδασκάλισσα μία, μαθήτριαι 40. Δαπάναι λίραι 80 ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πωλήσεως βοσκῆς.

6. **ΒΕΛΙΓΡΑΔΑΚΙ**. Κάτοικοι 520, ἐκκλησία *Ἅγιος Γεώργιος*, κτισθεῖσα τῷ 1853. Ἱερεὺς Κύριλλος. *Ἁγίασμα Ἅγιος Ἀθανάσιος*. Γραμματοδιδασκαλεῖον· διδάσκαλος εἷς, μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι ἀναμὶξ 30. Δαπάναι λίραι 30 ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ μισθώματος βοσκῆς.

7. **ΑΣΚΟΣ** (ἡ ἀρχαία ΘΥΝΙΑΣ), κωμόπολις ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Κάτοικοι 850. Ἐκκλησία *Ζωοδόχου Πηγῆς*, κτισθεῖσα τῷ 1825, μετὰ θαυματουργοῦ εἰκόνος. Ἱερεὺς Ἰωάννης. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ 2 διδασκάλους καὶ μαθητὰς 30. Νηπιοπαρθεναγωγεῖον νεοσύστατον, μὲ διδασκαλίσσας 2 καὶ μαθητρίας 30. Δαπάναι 50 λίραι ἐξ εἰσοδημάτων ναοῦ καὶ δωρεᾶς ναυτικῶν.

Ἐν τῷ τμήματι τούτῳ *Τυρολόης* ὑπάρχουσι καὶ τὰ ἑξῆς τσιφλίκια: *Σέλβελι*, κάτοικοι 130. *Πασᾶ Λαχανᾶ*, κάτοικοι 190. *Κιουπρουτσέδες*, κάτοικοι 25. *Τσεγκερλῆ*, κάτοικοι 65. *Μασατλῆ*, κάτοικοι 65. *Κίρκ-κιοπενεκλῆ*, κάτοικοι 130. *Καρασινίτ*, κάτοικοι 160. *Ἀβλάμπεη*, κάτοικοι 105. *Γενί-κιοϊ*, κάτοικοι 110. *Ἀρμασάκ*, κάτοικοι 180. *Ἐσέτσι*, κάτοικοι 150. *Ὀκσούζ-κιοϊ*, κάτοικοι 260. *Μουσελίμ*, κάτοικοι 130.

Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν τούτων κατ' ἔτος μετοικοῦν ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο τσιφλίκιον, διὰ τοῦτο καὶ στεροῦνται Ναῶν καὶ Σχολείων. Διήρηνται εἰς δύο ἱερατικὰς περιφερείας, διοικουμένας πνευματικῶς δι' ἰσαρίθμων ἱερέων. Καὶ εἰς τὰς Σχολὰς τοῦ τμήματος *Τυρολόης* ἐξακολουθεῖ ἐφαρμοζόμενον τὸ Πατριαρχικὸν πρόγραμμα ἀναλόγως τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς Κοινότητος. Ἐν τῷ τμήματι *Τυρολόης* ὑπάρχουσι κάτοικοι 19,470, ἐκκλησίαι 8, ἱερεῖς 14, ἁγιάσματα 5, Ἀστικαὶ Σχολαὶ 2, διδάσκαλοι 16, μαθηταὶ 700, Παρθεναγωγεῖα 2, διδασκάλισσαι 12, μαθήτριαι 580, Δημοτικαὶ Σχολαὶ 5, Νηπιοπαρθεναγωγεῖα 4.

ΣΤ΄ ΤΜΗΜΑ ΜΑΚΡΑΣ ΓΕΦΥΡΑΣ (ΟΥΖΟΥΝ-ΚΙΟΠΡΟΥ).

Τὸ τμῆμα τοῦτο σύγκειται ἐκ τῆς ὁμωνύμου πόλεως καὶ τῶν κάτωθι δεκαεπτὰ χωρίων.

1. **ΜΑΚΡΑ ΓΕΦΥΡΑ**. *Ἡ ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος κοινότης* **Μακρᾶς Γεφύρας** εἶναι ἕδρα Καϊμακάμη καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, τοῦ Οἰκονόμου ἱερέως Εὐγενίου, ἀριθμεῖ δὲ κατοίκους 1250.

Μητροπολιτικὰ δικαστήρια. Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου λειτουργεῖ Πνευματικὸν δικαστήριον, συγκείμενον ἐκ τοῦ Οἰκονόμου Εὐγενίου, τοῦ πνευματικοῦ Μαλκότση Χρήστου καὶ τοῦ ἱερέως Μιχαήλ. Συνεδριάζει, ὁσάκις τύχωσιν ὑποθέσεις. Ἐπίσης *Μητροπολιτικὸν μικτὸν δικαστήριον*, συγκείμενον ἐκ τῶν δημογερόντων Ἀθηνοδώρου Χαραλάμπους, Θεοδοσίου Μοράβα, Χ΄΄ Χρήστου Χ΄΄ Γεωργίου, Σταύρου Ἀλεξιάδου, Παύλου Μιχαηλίδου καὶ Νούλη Ντελοπούλου. Ἡ Κοινότης ἔχει ἐκκλησίαν τοῦ *Τιμίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, κτισθεῖσαν τῷ 1875, καὶ ἱερεῖς τοὺς ἀνωτέρω. Ἀστικὴν Σχολὴν ἑξάτακτον, διδασκάλους 5 καὶ μαθητὰς 114. Ἐπίσης πεντάτακτον Παρθεναγωγεῖον μὲ τέσσαρας διδασκαλίσσας καὶ μαθητρίας 90. Τὰ Σχολεῖα διευθύνει

Ἐφορεία τετραμελής, ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν Μανούσῃ Γεωργιάδου, Ἰωάννου Ἀραμπατζόγλου, Ἀποστόλου Χρηστίδου καὶ Χαραλάμπους Κύρου. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν Μιλτιάδου Πετσέλη, Παναγιώτου Ὀρτακινοῦ καὶ τοῦ γραμματέως Σταύρου Ἀλεξιάδου. Τὰ Σχολεῖα συντηροῦνται διὰ συνδρομῆς τῶν κατοίκων, ἰδίᾳ ὅμως ὑπὸ τοῦ φιλογενεστάτου μεγάλου εὐεργέτου τῆς Κοινότητος καὶ τῶν Σχολῶν τοῦ συμπολίτου Α. Ν. Λαμπαδαρίδου, ἐν Καΐρῳ διαμένοντος καὶ προσφέροντος ἐτησίως 160 λίρας Τουρκίας. Ἔχουν εἰσόδημα καὶ ἑτέρας 74 λίρας, προερχομένας ἐκ τῶν ἐνοικίων τοῦ ξενῶνος καὶ τοῦ καταστήματος, ἅτινα ὁ εὐεργέτης ἠγόρασεν ἀντὶ 1360 λιρῶν Τουρκίας· διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τῇ παρουσίᾳ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου ἡμῶν κ. Γρηγορίου τὰ Ἐκπαιδευτήρια τῆς Κοινότητος ἐκλήθησαν *Λαμπαδαρίδεια Ἐκπαιδευτήρια*. Εἰς τὰ Σχολεῖα συνεισφέρει καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει *Ἐκπαιδευτικὴ* καὶ *Φ. Ἀδελφότης* ἐκ τοῦ *Ζαφειροπουλειου* κληροδοτήματος ποσόν τι.

2. Καβατζικι. Εἰς δίωρον ἀπόστασιν πρὸς Ν. τοῦ *Οὐζοὺν-κιοπροῦ*, ἀριθμεῖ 826 κατοίκους. Ἐκκλησία *Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, κτισθεῖσα τῷ 1843 Ἱερεῖς Ἀλέξανδρος καὶ Θεόδωρος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 40.

3. Τερε-Κιοϊ. Κάτοικοι 780. Ἐκκλησία *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, ἀρχαία. Ἱερεῖς Νικόλαος καὶ Ἀθανάσιος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

4. Κιρ-Κιοϊ. Κάτοικοι 456. Ἐκκλησία *Ἁγίου Γεωργίου*, κτισθεῖσα τῷ 1862. Ἱερεῖς Χαράλαμπος καὶ Μανώλης. Γραμματοδιδασκαλεῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ διδασκαλίσσης· μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 25.

5. Κατη-Κιοϊ. Κάτοικοι 530. Ἐκκλησία *Γέννησις Θεοτόκου*, ἐτοιμόρροπος, κτισθεῖσα τῷ 1830. Ἱερεῖς Παναγιώτης καὶ Δημήτριος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 32.

6. Κατηκαλα. Κάτοικοι 400. Ἐκκλησία τοῦ *Προφήτου Ἠλιοῦ*, κτισθεῖσα τῷ 1875. Ἱερεὺς Δημήτριος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 26.

7. Λατιν-Τας. Κάτοικοι 910, ἀλβανόφωνοι. Ἐκκλησία *Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, κτισθεῖσα τῷ 1835. Ἱερεῖς Χρῆστος, Ἰωάννης, Κωνσταντῖνος, Κυριάκος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 45.

8. Καρατζαχαλε. Κάτοικοι 410. Ἐκκλησία *Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, κτισθεῖσα τῷ 1879. Ἱερεὺς Ἀθανάσιος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

9. Λαλα-Κιοϊ. Κάτοικοι 224. Ἐκκλησία ἐτοιμόρροπος *Ἁγίου Δημητρίου*, παλαιά. Ἕνεκα πενίας μόλις συντηροῦσι Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 20.

10. Υμπρικ-Τεπε. Κάτοικοι 2,320, ἀλβανόφωνοι, φημιζόμενοι διὰ τὴν φιλομουσίαν αὐτῶν. Ἐκκλησία *Ἁγίου Γεωργίου*, κτισθεῖσα τῷ 1837. Ἱερεῖς 5, Πρωτοπαπᾶς Ἰωάννης, Νικόλαος, Κωνσταντῖνος, Χρῆστος καὶ Χρῆστος. Ἔχει Ἀστικὴν Σχολὴν μὲ τρεῖς διδασκάλους καὶ μαθητὰς 85 καὶ Νηπιοπαρθεναγωγεῖον μὲ μίαν διδασκάλισσαν καὶ μαθητρίας 35. Πόροι τῶν Σχολείων τὸ περίσσευμα τῆς ἐκκλησίας, τὸ ἐνοίκιον χανίου καὶ ἐκ τοῦ Ζαφειροπουλείου κληροδοτήματος ποσὸν 45,80 φράγκα χρυσᾶ.

11. Μαλκοτση. Κάτοικοι 620. Ἐκκλησία *Ἁγίου Δημητρίου*, κτισθεῖσα τῷ 1836. Ἱερεὺς ὁ Πνευματικὸς Χρῆστος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

12. Δερβινακι. Κάτοικοι 450. Ἐκκλησία *Προφήτου Ἠλιοῦ*, κτισθεῖσα τῷ 1842. Ἱερεῖς Μαρῖνος καὶ Φώτιος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 28.

13. Μαστανάρ. Κάτοικοι 350. Ἐκκλησία *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου*, παλαιά. Ἱερεὺς Δημήτριος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 20.

14. Σουπας-Κιοϊ. Κάτοικοι 620. Ἐκκλησία *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, ἀνεγερθεῖσα τῷ 1902. Ἱερεῖς Ἀναστάσιος καὶ Εὐστράτιος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 40.

15. Χιρσιζ-Κατη-Κιοϊ. Κάτοικοι 230. Ἐκκλησία *Ἁγιου Δημητρίου*, ἀρχαία, ἐτοιμόρροπος. Ἱερεῖς Εὐάγγελος καὶ Εὐάγγελος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 18. Ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς Σχολῆς ταύτης ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει «*Ἐκπαιδευτικὴ καὶ Φιλανθρωπικὴ Ἀδελφότης*» χορηγεῖ 5 λίρας, ἐξ ὧν καὶ μόνων μισθοδοτεῖται ὁ διδάσκαλος, παρέχοντος τοῦ χωρίου τὴν τροφὴν αὐτοῦ.

16. Τογαν-Κιοϊ. Κάτοικοι 910. Ἐκκλησία *Ἁγίου Ἀθανασίου*, κτισθεῖσα τῷ 1843. Ἱερεῖς Ἀθανάσιος καὶ Ἀθανάσιος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 50.

17. Σαχιν-Κιοϊ. Κάτοικοι 655. Ἐκκλησία *Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, ἀνεγερθεῖσα τῷ 1902. Ἱερεῖς Τριαντάφυλλος καὶ Χρῆστος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 32.

Καὶ ἐν τῷ τμήματι τούτῳ τοῦ *Οὐζοὺν-κιοπροῦ* ἡ κατάστασις τῶν ἐκκλησιῶν εἶναι μόλις ὑποφερτή, οἱ δὲ μισθοὶ τῶν διδασκάλων ποικίλλουσιν ἀπὸ 5—15 λιρῶν, πληρωνομένων ὑπὸ τῶν κατοίκων εἰς εἴδη. Ἐφαρμόζεται δὲ ἐν ταῖς Σχολαῖς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τὸ πρόγραμμα τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς *Μακρᾶς Γεφύρας*, ἀναλόγως τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ. Ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀπαντῶσιν, ὡς εἴδομεν, 17 χωρία, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι μετὰ τῶν τῆς *Μακρᾶς Γεφύρας* συμποσοῦνται εἰς 11,841, ἅπαντες Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι. Ἀστικαὶ Σχολαὶ 3, Γραμματοδιδασκαλεῖα 15, διδάσκαλοι 21, διδασκάλισσαι 6, μαθηταὶ 657, μαθήτριαι 125, ἱερεῖς 35.

Ζ' ΤΜΗΜΑ ΧΑΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἕδρα τμήματος ἡ *Χαριούπολις*.

1. Χαριουπολις. Ἔχει κατοίκους 730, εἶναι ἕδρα Καϊμακάμη καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὁποίου ἐργάζεται *Δημογεροντία*, ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν Τριανταφύλλου Ἀθανασίου, Ἀποστόλου Νικολάου, Ν. Θεοδώρου, Ἰ. Μπαχάρη, Γ. Παναγιώτου, Κ. Ἰ. Βουτσᾶ καὶ Ν. Ἀθανασίου καὶ συνεδριάζουσα τὰς Κυριακάς. Ἐκκλησία *Ἅγιος Βασίλειος*, κτισθεῖσα τῷ 1862. Ἱερεὺς ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος Σακελλάριος Κώστας, Ἠπειρώτης, τελειόφοιτος τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Ἰωαννίνων. Ἐπίτροποι ἐκκλησίας Ἀθανάσιος Σωτηρίου καὶ Ν. Ἀθανασίου. Ἔφοροι τῶν Σχολῶν οἱ αὐτοί. Σχολὴ Δημοτική, διδάσκαλος εἷς, μαθηταὶ 50. Νηπιαγωγεῖον, διδασκάλισσα μία, μαθήτριαι 45. Δαπάναι 70 λίραι ἐκ τῆς ἐκκλησίας.

2. Φαρασλη. Κάτοικοι 454. Ἐκκλησία *Κοίμησις Θεοτόκου*. Ἱερεὺς Ἀφεντούλης. Δημοτικὴ Σχολὴ μὲ μαθητὰς 22.

3. Κασημ-Πασσα. Κάτοικοι 319. Ἐκκλησία *Ἁγία Τριάς*. Ἱερεὺς Παράσχος. Εἰς τὸν ζῆλον τοῦ καλοῦ τούτου ἱερέως καὶ δύο-τριῶν ἀτόμων ὀφείλεται ἡ ἀνέγερσις νέας ἐκκλησίας. Σχολεῖον δὲν ὑπάρχει.

4. Κιστριτσα, Κάτοικοι 894. Ἐκκλησία *Κοίμησις Θεοτόκου*, κτισθεῖσα τῷ 1850. Ἱερεῖς Ἀφεντούλης καὶ Σταῦρος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 30.

5. Χας-Κιοϊ. Κάτοικοι 593. Ἐκκλησία *Ταξιαρχῶν*, κτισθεῖσα τῷ 1874. Ἱερεὺς Δημήτριος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 25. Παρὰ τῷ χωρίῳ τούτῳ συνέστη πανήγυρις εἰς τὸ Μονύδριον τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς*, εἰς ἣν ἀρκετοὶ κατὰ καιροὺς προσέρχονται, ἐκ δὲ τοῦ εἰσοδήματος βοηθεῖται ἡ Σχολὴ *Χάσκιοϊ*. Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Θεοδόσιος.

6. Ταταρ-Κιοϊ. Κάτοικοι 312. Ἐκκλησία *Ἅγιος Δημήτριος*, κτισθεῖσα τῷ 1867. *Ἁγίασμα Ἁγίας Ἀναστασίας*. Ἱερεὺς Μανοῦσος. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 18.

7. Ντουραπετσι, Κάτοικοι 307. Ἐκκλησία *Ταξιαρχῶν*, κτισθεῖσα τῷ 1889. Ἱερεὺς Δοξάκης. *Ἁγίασμα Ἁγίας Ἀναστασίας*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 13.

8. Ακιντσιλη. Κάτοικοι 363. Ἐκκλησία *Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ*, κτισθεῖσα τῷ 1894. Ἱερεὺς Ἀθανάσιος. *Ἁγιάσματα: Ἁγίου Πνεύματος, Ἀποστόλου Θωμᾶ, Ζωοδόχου Πηγῆς* καὶ *Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου*. Γραμματοδιδασκαλεῖον μὲ μαθητὰς 20.

Ἐν ὅλῳ τῷ τμήματι *Χαριουπόλεως* ὑπάρχουσι κάτοικοι 3,972, ἐκκλησίαι 9, ἱερεῖς 11, Σχολαὶ 11, ἐξ ὧν 2 Δημοτικαί, 6 Γραμματοδιδασκαλεῖα καὶ 1 Νηπιαγωγεῖον. Μαθηταὶ 178, μαθήτριαι 45, διδάσκαλοι 7, διδασκάλισσα 1.

Δ΄ Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΥΖΙΚΟΥ

1. **Αρτακη**. Πόλις, ἔνθα ἑδρεύει ὁ Μητροπολίτης *Κυζίκου*, περιλαμβάνουσα 8.500 κατοίκους ὁμογενεῖς καὶ ἔχουσα δύο ἱεροὺς ναούς, τὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, τὸν καὶ μητροπολιτικόν, ἀνοικοδομηθέντα ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄, τοῦ ἀπὸ Κυζίκου, κατὰ τὸ ἔτος 1857, καὶ τὸν τῶν *Ἁγίων Θεοδώρων*, ἀγνώστου οὔσης τῆς ἐποχῆς τῆς ἱδρύσεώς του· τελευταῖον δ' ἐκτίσθη ὑπό τινος Ἀδελφότητος ἔξω τῆς πόλεως καὶ ναΐδριον τῆς *Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος*. Ἔχει ἑπτὰ ἱερεῖς, μίαν Ἀστικὴν Σχολήν, ἐν ᾗ φοιτῶσι 350 μαθηταὶ μετὰ 5 διδασκάλων, ἓν Παρθεναγωγεῖον μετὰ 75 μαθητριῶν καὶ μετὰ δύο διδασκαλισσῶν καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον μετὰ 150 νηπίων καὶ μιᾶς νηπιαγωγοῦ. Τὰ Σχολεῖα ταῦτα συντηροῦνται ἐκ συνδρομῶν, εἰσιτηρίων μαθητῶν, ἐνοικίων σχολικῶν κτημάτων καὶ ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ παγκαρίου, ὁ δὲ ἐτήσιος αὐτῶν προϋπολογισμὸς ἀνέρχεται εἰς 45,000 γρόσια.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυζίκου κ. Ἀθανάσιος.

Ἐν Ἀρτάκῃ ἑδρεύει Δημογεροντία, ἀποτελουμένη ἐξ ὀκτὼ μελῶν, τῶν ἑξῆς: Νικολάου Τζαννῆ, τοῦ καὶ Λογοθέτου, Θεοδώρου Μουταφίδου, Δημητρίου Θεολογίδου, Σωτηρίου Ψαθέρη, Σωκράτους Παπαζλιώτου, Κλεάνθους Χανιόγλου, Χριστούλια Κανέλλη καὶ Ἰωάννου Κελαϊδίτου καὶ δύο γραμματέων. Ἡ Ἐφορεία τῶν Σχολείων ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἑξῆς μελῶν: τοῦ Ἀθαν. Κουτρῆ, Ἀθ. Μπασημπός, Μιλτ. Στεφανίδου καὶ Ἀντωνίου Μπογιαδζῆ. Ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ τῶν ἐκκλησιῶν ἀπαρτίζεται ὑπὸ τῶν Γεωργ. Μακρῆ, Θεοδ. Λεμπέρη, Καρυοφύλλου Ἀχυρᾶ, Δημ. Φουντούκου, Γεωργ. Γ. Θεολόγου, Ἀντ. Χ" Θεοδώρου, Δημητρίου Παλιαρούτη, Γεωργ. Μητάφη, Πρόκ. Γεωργίου καὶ Κωνστ. Γεωργίου. Ὡσαύτως ἑδρεύει ἐν τῇ Μητροπόλει Πνευματικὸν Δικαστήριον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σ. Γέροντος Ἁγίου Κυζίκου, ἀποτελούμενον ἐκ τεσσάρων ἱερέων ἤτοι τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Μητροπόλεως Γερμανοῦ, τοῦ Παπᾶ Ἰωάννου, τοῦ Παπᾶ Δημητρίου καὶ τοῦ Παπᾶ Ἰωάννου τοῦ Κυπρίου· ἐπίσης καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον ὑπὸ τὴν προεδρείαν ὡσαύτως τοῦ Σ. Γέροντος Ἁγίου Κυζίκου, ἀποτελούμενον ἐκ τεσσάρων μελῶν τῆς Δημογεροντίας, τῶν συμπληρωσάντων τὸ πρῶτον ἔτος τῆς περιόδου αὐτῶν, ἤτοι τῶν Ν. Τζαννῆ, Σωκράτους Παπαζλιώτου, Χριστούλια Κανέλλη καὶ Δ. Θεολόγου. Τὸ Πνευματικὸν Δικαστήριον ὡς καὶ τὸ Μ. Ἐκκλησιαστικὸν συνεδριάζουσιν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, τὸ μὲν πρῶτον κατὰ πᾶσαν Πέμπτην, τὸ δὲ δεύτερον κατὰ πᾶσαν Παρασκευήν, ἡ δὲ Δημογεροντία ἐπίσης ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, κατὰ Τρίτην, καὶ ἐκτάκτως, ὁσάκις δεήσῃ.

Εἰς εἰκοσάλεπτον διάστημα ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης κεῖται τὸ ἐκκλησίδιον, μετὰ περιοχῆς καὶ δωματίων, τοῦ *Ἁγίου Ἀνδρέου*, τὸ ἀνοικοδομηθὲν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄, ἔνθα ἐφησύχαζε σχολάζων, δωρηθὲν δὲ ὑπ' αὐτοῦ τῇ Κοινότητι.

2. **Γωνια**, χωρίον, περιλαμβάνον 1,150 ὁμογενεῖς κατοίκους, μὲ μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, δύο ἱερεῖς, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 154 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον, πρὸς συντήρησιν τῆς ὁποίας δαπανῶνται ἐτησίως 3,400 γρόσια, καταβαλλόμενα ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, ὅπερ διευθύνει ἐξαμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

3. **Ροδα**, χωρίον, περιλαμβάνον 450 ὁμογενεῖς κατοίκους, ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, νεόκτιστον, δύο ἱερεῖς, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 40 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον, μισθοδοτούμενον ἐτησίως μὲ 2,700 γρόσια, καταβαλλόμενα ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν Σχολὴν διευθύνει ἐξαμελὴς Ἐπιτροπή.

4. **Χαρακη**, χωρίον, ἔχον 1,320 κατοίκους ὁμογενεῖς, δύο ἐκκλησίας, μίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου*, ἀρχαιοτάτην, καὶ ἑτέραν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσαν πρὸ 69 ἐτῶν, δύο ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ μαθητὰς 92 καὶ ἕνα διδάσκαλον, μισθοδοτούμενον ἐτησίως μὲ 3000 γρόσια ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Καὶ τοῦ χωρίου τούτου τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ Σχολεῖον διευθύνει ἐξαμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

5. **Δρακουντα**, χωρίον, ἔχον 465 κατοίκους ὁμογενεῖς, οἰκοῦντας εἰς δύο συνοικίας, τὴν ἄνω καὶ κάτω, μὲ δύο ἐκκλησίας, τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσαν τῷ 1838, καὶ τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, κτιζομένην ἤδη, μὲ δύο ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 45 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον μὲ μισθὸν 2,216 γρόσια. Καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὰ καθιδρύματα ταῦτα διευθύνονται ὑπὸ πενταμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

6. **Βαθυ**, χωρίον, περιλαμβάνον 485 κατοίκους ὁμογενεῖς. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς*, μὲ δύο ἱερεῖς· μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 50 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως μὲ 2160 γρόσια ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Καὶ ἐνταῦθα ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ Σχολεῖον διευθύνονται ὑπὸ ἑξαμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

7. **Κατατοπος**, χωρίον, ἔχον 725 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Βασιλείου*, κτισθεῖσαν πρὸ 17 ἐτῶν, δύο ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ μαθητῶν 70 καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως διὰ 3000 γροσίων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὴν ἱερὰν ἐκκλησίαν καὶ τὴν Σχολὴν διευθύνει ἑξαμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

8. **Λαγγας**, χωρίον· κατοικεῖται ὑπὸ 1082 κατοίκων ὁμογενῶν, ἔχει μίαν ἐκκλησίαν τῆς *Παναγίας*, κτισθεῖσαν πρὸ δεκαετίας, τρεῖς ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μεθ' 65 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως μὲ 3 χιλιάδας γρόσια ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Σχολῆς διευθυνομένης ὑπὸ τετραμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

9. **Καστελλιον**, χωρίον, περιλαμβάνον 540 κατοίκους ὁμογενεῖς· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἀρχαιοτάτην, 3 ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ μαθητῶν 60 καὶ ἑνὸς διδασκάλου ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 1900 γροσίων καταβαλλομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου διὰ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς, τῆς διευθυνούσης τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν Σχολήν.

10. **Διαβατη**, χωρίον, οἰκούμενον ὑπὸ 145 κατοίκων ὁμογενῶν μὲ μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, μεθ' ἑνὸς ἱερέως καὶ μιᾶς προκαταρκτικῆς Σχολῆς μετὰ 15 μαθητῶν καὶ ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως ἀντὶ 1500 γροσίων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Καὶ τὰ τοῦ χωρίου τούτου διέπει Ἐφοροεπιτροπή.

11. Μηχανιωνα, χωρίον, κατοικούμενον ὑπὸ 1,600 κατοίκων, μετὰ τριῶν ἐκκλησιῶν, τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, τοῦ *Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μόλου* καὶ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου τοῦ Μεσαχώρου*, ἁπασῶν ἀγνώστου χρόνου ἱδρύσεως, μετὰ 4 ἱερέων, μιᾶς Δημοτικῆς Σχολῆς μεθ' ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως ἀντὶ 4,500 γροσίων, καὶ ἑνὸς Νηπιαγωγείου μετὰ μιᾶς νηπιαγωγοῦ, ἀντὶ 1,650 γροσίων, καταβαλλομένων ἐξ ἐνοικίων σχολικῶν κτημάτων, κληροδοτήματος τοῦ ἀοιδίμου Προικοννήσου Παρθενίου καὶ ἐπιδόματος τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πατριάρχου πρὸ ἡν Ἱεροσολύμων κ. Νικοδήμου, ἐντεῦθεν ἕλκοντος τὴν καταγωγήν. Διοικοῦνται δὲ τὰ Σχολεῖα καὶ αἱ ἐκκλησίαι ὑπὸ ἑξαμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς. Τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει ὡς Μ. Εὐεργέτας τῶν Σχολείων τοὺς μνημονευθέντας Ἱεράρχας, τόν τε Μ. Πατριάρχην πρὸ ἡν Ἱεροσολύμων κ. Νικόδημον καὶ τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Προικοννήσου Παρθένιον, ὧν αἱ εἰκόναι ἐν μεγάλῳ σχήματι καὶ ἐλαιογραφίᾳ εἰσὶν ἀνηρτημέναι ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Σχολῆς.

12. Περαμος, κωμόπολις, οἰκουμένη ὑπὸ 3,400 κατοίκων ὁμογενῶν μετὰ 11 παρεκκλησίων καὶ τριῶν ἐκκλησιῶν κεντρικῶν, τῆς μιᾶς ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ὑπεραγίας Θεοτόκου*, ἡμιτελοῦς, τῆς ἑτέρας ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου* καὶ τῆς τρίτης ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, μετὰ 7 ἱερέων καὶ ἑνὸς ἱεροκήρυκος τοῦ Ἀρχιμ. Δαμασκηνοῦ Μοσχοπούλου, τοῦ καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, μετὰ μιᾶς Δημοτικῆς Σχολῆς ἔνθα φοιτῶσι 200 μαθηταὶ μετὰ τριῶν διδασκάλων καὶ μετὰ μιᾶς νηπιαγωγοῦ, διδασκούσης ἐν τῷ αὐτῷ κτιρίῳ 80 νήπια. Ἡ Κοινότης αὕτη διευθύνεται ὑπὸ δωδεκαμελοῦς Ἐφοροδημογεροντίας, ἐπιβλεπούσης τάς τε ἱερὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς Σχολὰς καὶ δαπανώσης ἐτησίως 15 χιλιάδας γροσίων διὰ διδασκαλικοὺς μισθούς. Τὴν Δημογεροντίαν ἀποτελοῦσιν οἱ Νικόλαος Ἀγόρογλου, Χατζῆ Νικόλαος Γαϊτάνης, Ἰωακεὶμ Μιχαηλίδης, Φώτιος Ἰντζές, Παναγιώτης Ζουμωλιός, Παναγῆς Κουσκουνῆς, Χατζῆ Ἀριστείδης Παπακόκκινος, Γεώργιος Ταλιαντζῆς, Γεώργιος Καπλάνης, Φώτιος Μανίτζας, Στέφανος Χατζῆ Συμεὼν καὶ Δ. Μαλκώτζης. Ἐν τῇ Κοινότητι ταύτῃ ἑδρεύει Ἐκκλησιαστικὸν Μ. Συμβούλιον, ἀποτελούμενον ἐκ τεσσάρων μελῶν τῆς Ἐφοροδημογεροντίας, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Ἀρχιμανδρίτου Δαμασκηνοῦ, καὶ Πνευματικὸν Δικαστήριον ἐκ τεσσάρων μελῶν ἐκ τῶν ἱερέων τῆς κωμοπόλεως καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν ὡσαύτως τοῦ εἰρημένου Ἀρχιμανδρίτου Δαμιασκηνοῦ.

13. Ανω Νεοχωριον. (Γιαπουτζῆ-κιοϊ) χωρίον, οἰκούμενον ὑπὸ 660 κατοίκων ὁμογενῶν μετὰ μιᾶς ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι τῆς *Μεταμορφώσεως* τοῦ *Σωτῆρος Χριστοῦ*, ἀρχαίας, ἤδη ἐπισκευασθησομένης τῇ ἀδείᾳ τῆς Σ. Κυβερνήσεως. Ἔχει δύο ἱερεῖς, μίαν Δημοτικὴν Σχολήν, ἔχουσαν 50 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον πληρωνόμενον ἐτησίως 2,300 γρόσια ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὰ καθιδρύματα ταῦτα διευθύνονται ὑπὸ πενταμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

14. Κατω Νεοχωριον, (Κάτω Γιαπουτζῆ-κιοϊ), χωρίον περιλαμβάνον 360 κατοίκους ὁμογενεῖς· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς*, ἥτις πρόκειται ν' ἀνοικοδομηθῇ ἐκ βάθρων, ἐκδοθέντος καὶ τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Φιρμανίου, δύο ἱερεῖς, καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 30 μαθητῶν. Ὁ διδάσκαλος λαμβάνει ἐτήσιον μισθὸν παρὰ τῆς Ἐφοροδημογεροντίας τοῦ χωρίου, ἥτις διευθύνει τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν Σχολήν, 1500 γρόσια.

Ἥ τε Ἀρτάκη καὶ τὰ λοιπὰ χωρία κεῖνται κύκλῳ τῆς Κυζικινῆς Χερσονήσου, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 2—3 ὥρας. Ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις εὑρίσκονται ἐν διαφόροις τοπίοις καὶ ὑψώμασι πολλὰ ἐξωκκλήσια παλαιά, μονύδρια ἐπιλεγόμενα, ὡς καὶ ἐν Ἀρτάκῃ, καθ' ἃ προείρηται, ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Β' κτισθεὶς *Ἅγιος Ἀνδρέας* καὶ οἱ *Ἅγιοι Ἀπόστολοι*. Ἐνταῦθα κεῖται καὶ ἡ *Μονὴ τῆς Φανερωμένης*, ὡς ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ εὑρισκομένης θαυματουργοῦ ἱερᾶς εἰκόνος τῆς *Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου*. Ἡ ἱερὰ Μονὴ αὕτη ἐπ' ἐσχάτων ἐκηρύχθη Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ καὶ διευθύνεται ὑφ' ἑνὸς ἡγουμένου, διοριζομένου παρὰ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐν αὐτῇ οὔτε Ἅγια Λείψανα οὔτε βιβλιοθήκη ὑπάρχει.

15. Πανορμος, πόλις, οἰκουμένη ὑπὸ 4,000 κατοίκων ὁμογενῶν μετὰ δύο ἱερῶν ἐκκλησιῶν, τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* καὶ τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, καὶ τεσσάρων ἱερέων, προϊσταμένου τοῦ Σακελλαρίου Παπᾶ Νικολάου, τελειοφοίτου τῆς ἐν Καισαρείᾳ Ἱερατικῆς Σχολῆς, τοῦ καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, καὶ ἑνὸς ἱεροκήρυκος καὶ ἱεροδιδασκάλου, τοῦ ἱεροδιακόνου Χρυσοστόμου Καβουρίδου. Ἔχει μίαν Ἀστικὴν Σχολὴν μὲ 300 μαθητὰς καὶ τέσσαρας διδασκάλους, ἓν Παρθεναγωγεῖον μὲ 100 μαθητρίας καὶ δύο διδασκαλίσσας, καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον μετὰ 200 νηπίων καὶ δύο νηπιαγωγῶν. Ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τῶν Σχολείων ἀνέρχεται εἰς 30,000 γρ. καλυπτόμενα ἐξ ἐνοικίων κτημάτων, προσόδων τῶν ἐκκλησιῶν, ἀρωγῆς τῆς Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος καὶ εἰσιτηρίων τῶν μαθητῶν. Ἡ Κοινότης αὕτη διοικεῖται ὑπὸ ὀκταμελοῦς Δημογεροντίας, συνεδριαζούσης ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, ἥτις καὶ διορίζει τὴν Ἐφορείαν τῶν Σχολείων καὶ τὰς Ἐπιτροπὰς τῶν ἐκκλησιῶν. Τὸ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον καὶ τὸ Πνευματικὸν ἀποτελοῦνται ὑπὸ τῶν ἑξῆς: Ἀντωνάκη Χ'' Ἀναγνώστου, Κοσμᾶ Μιχαήλ, Ἀναστασίου Παπαδοπούλου, Ἰατροῦ, Στεφάνου Χ'' Α. Εὐθύδου, Κυρίλλου Βασματζίδου, Σωκράτους Ἡλιάδου, Χ'' Ἰορδανάκη Ε. Ἰορδάνογλου καὶ Κωνσταντίνου Λαμπρυνίδου. Ἔφοροι δὲ τῶν Σχολείων εἰσὶν οἱ ἑξῆς: Ἀναστ. Παπαδόπουλος, Ἰατρός, Χ'' Ἰορδάνης Ἰορδάνογλου, Τζώρτζης Α. Χ'' Ἀναγνώστου καὶ Ἐμμ. Κωνσταντινίδης, Ἐπίτροποι δὲ τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν οἱ Ἰορδάνης Ἀθ. Τσουκαλᾶς, Παναγιώτ. Α. Τζουκαλᾶς, Βασίλειος Ζ. Παπάζογλου καὶ Γ. Μῆτκος. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπάρχει καὶ Θρησκευτικὴ Ἀδελφότης, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ συντήρησις ἱεροκήρυκος τακτικοῦ ἐν τῇ Κοινότητι καὶ ἡ ἀρωγὴ τῶν Σχολείων καὶ ἥτις δρᾷ συμφώνως τῇ κλήσει αὐτῆς πολλὰ τὰ καλὰ ἐν τῷ μέλλοντι προϋπισχνουμένη. Τὸ διοικητικὸν τῆς Ἀδελφότητος ταύτης Συμβούλιον ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν ἑξῆς: Τζώρτζη Α. Χ'' Ἀναγνώστου (προέδρου), Γρηγορίου Ἡλιάδου (ταμίου), Ἐμμ. Κωνσταντινίδου (γραμματέως), Παναγιώτου Μπάνη (εἰσπράκτορος), Τζὼν Σουφατζόγλου, Σωκράτους Βασιλειάδου, Δημ. Ι. Χ'' Ἀναστασίου καὶ Χρήστου Διαμάντογλου (συμβούλων).

16. Σκαμνιαις, χωρίον, περιλαμβάνον 720 κατοίκους ὁμογενεῖς μετὰ μιᾶς ἀρχαιοτάτης ἐκκλησίας τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, δύο ἱερέων καὶ μιᾶς προκαταρκτικῆς Σχολῆς, μεθ' ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως διὰ 1,600 γρ. ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Ἡ Σχολὴ ἔχει μαθητὰς 40, διευθύνεται δὲ ἡ Κοινότης αὕτη ὑπὸ τετραμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

17. Γετζες, χωρίον, οἰκούμενον ὑπὸ 1,200 κατοίκων ὁμογενῶν. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, δύο ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 35 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον, λαμβάνοντα ἐτήσιον μισθὸν 1,500 γρ. ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἡ Σχολὴ καὶ ἡ ἐκκλησία διευθύνονται ὑπὸ τετραμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

18. Κουρσιουλη, χωρίον περιλαμβάνει 420 κατοίκους ὁμογενεῖς καὶ ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, κτισθεῖσαν πρὸ 51 ἐτῶν, ἕνα ἱερέα, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 35 μαθητὰς καὶ ἕνα γραμματοδιδάσκαλον, μισθοδοτούμενον μὲ 1,700 γρόσια ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὴν Σχολὴν διευθύνει τετραμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

Τὰ τρία ταῦτα χωρία *Σκαμνιαῖς*, *Γετζὲ* καὶ *Κουρσιουλῆ*, κείμενα ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς *Πανόρμου* πρὸς τὸν ποταμὸν *Ρύνδακον* ἐφημίζοντο πάλαι ποτὲ διὰ τὰ παρ' αὐτοῖς βασιλικὰ μονύδρια, καταστραφέντα κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Σταυροφόρων· ἤδη μένουσι μόνον τὰ ἐρείπια αὐτῶν, σεμνυνομένων τοῦ μὲν παρὰ ταῖς *Σκαμνιαῖς* ἐπ' ὀνόματι *Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*, τοῦ δὲ παρὰ τῷ *Γετζὲ* ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Ἄννης*

καὶ τὸ παρὰ τῷ *Κιουρσουλῆ* ἐπ' ὀνόματι τῆς *Παναγίας τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ*, ἔνθα ἀνεκαλύφθησαν ἐπ' ἐσχάτων μέρος τοῦ δαπέδου μωσαϊκῶς πεποικιλμένου, μάρμαρα πολλὰ καὶ ἁγιάσματα καὶ ἓν κοιμητήριον πλῆρες ὀστῶν· τοῦ δὲ παρὰ τῷ *Γετζὲ* ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Ἄννης*.

19. **Εδιντζικι**, χωρίον, μετὰ κατοίκων 150 ὁμογενῶν καὶ μιᾶς ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ἐν ᾗ ἐφημερεύει ἱερεύς, προσλαμβανόμενος ἐκ τῶν πλησιοχώρων διὰ τὸ ἄπορον τῶν κατοίκων.

20. **Κιλικι**, χωρίον, μετὰ 310 κατοίκων, μιᾶς ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι *τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου*, πρὸ 10 ἐτῶν ἀνεγερθείσης, ἑνὸς ἱερέως καὶ μιᾶς πρακαταρκτικῆς Σχολῆς μετὰ 25 μαθητῶν καὶ ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως διὰ 1500 γροσίων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, διευθυνομένου ὑπὸ τετραμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

21. **Σμαυλον**, χωρίον, οἰκούμενον ὑπὸ 150 κατοίκων ὁμογενῶν, ἔχει ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου*, ἀρχαίαν, ἕνα ἱερέα, ἐκτελοῦντα καὶ χρέη διδασκάλου ἐν τῇ Σχολῇ, ἀριθμούσῃ 15 μαθητάς.

22. **Κοπαση**, χωρίδιον, οἰκούμενον ὑπὸ 70 κατοίκων ὁμογενῶν, πτωχόν, ἄνευ ἐκκλησίας καὶ Σχολῆς.

23. **Χ'' Παγων-Κιοϊ**, χωρίον, περιλαμβάνον 270 κατοίκους ὁμογενεῖς. Ἔχει ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἕνα ἱερέα, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 25 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον μὲ μισθὸν ἐτήσιον 2.200 γροσίων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Καὶ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τὴν ἱερὰν ἐκκλησίαν καὶ τὴν Σχολὴν διευθύνει τετραμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

24. **Σουγιουτ**, χωρίον, οἰκούμενον ὑπὸ 420 κατοίκων ὁμογενῶν, μετὰ μιᾶς ἐκκλησίας, *τοῦ Χριστοῦ*, ἑνὸς ἱερέως καὶ μιᾶς Σχολῆς μετὰ 15 μαθητῶν καὶ ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου μὲ ἐτήσιον μισθὸν 1000 γροσίων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου διὰ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τοῦ χωρίου.

25. **Αλα-Κλησσε**, χωρίον, μετὰ 480 κατοίκων ὁμογενῶν καὶ μιᾶς ἐκκλησίας ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, μεθ' ἑνὸς ἱερέως καὶ προκαταρκτικῆς Σχολῆς μετὰ 25 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, ἀμειβομένου ἐτησίως διὰ 1400 γροσίων, πληρωνομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

26. **Καραϊδδινη**, χωρίον· περιλαμβάνει 330 κατοίκους ὁμογενεῖς καὶ ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσαν πρὸ 35ετίας, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 25 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον, μισθοδοτούμενον ἀντὶ 1200 γροσίων ἐτησίως.

27. **Βαλλια**, κωμόπολις, περιλαμβάνουσα 2,100 ὁμογενεῖς ἐντοπίους κατοίκους, ἐκτὸς τῶν ξένων ὁμογενῶν τῶν ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἐν αὐτῇ μεταλλείοις καὶ ἀνερχομένων εἰς 2,500· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Εὐαγγελιστρίας*, μήπω ἀποπερατωθεῖσαν ἐσωτερικῶς, δύο ἱερεῖς, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 210 μαθητῶν καὶ τριῶν διδασκάλων, ἓν Παρθεναγωγεῖον μετὰ 80 μαθητριῶν καὶ μιᾶς παρθεναγωγοῦ καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον μετὰ 150 νηπίων καὶ μιᾶς νηπιαγωγοῦ. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν Σχολείων ἀνέρχεται εἰς 19,000 γρόσια, ἅτινα καταβάλλονται ἐκ συνδρομῶν τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τά τε Σχολεῖα καὶ ἡ ἐκκλησία διευθύνονται ὑπὸ πενταμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ὑπὸ τῶν Πέτρου Παπάζογλου, Κοσμᾶ Παπάζογλου, Γεωρ. Κατήλη, Ἐλευθερίου Καλογήρου καὶ Γεωργίου Καρπαθάκη.

28. **Ιβρεντη**, χωρίον· οἰκεῖται ὑπὸ 480 κατοίκων ὁμογενῶν, ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Χαραλάμπους*, ἕνα ἱερέα, μίαν προκαταρκτικὴν Σχολὴν μὲ 40 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον, λαμβάνοντα ἐτήσιον μισθὸν 2,400 γροσίων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὴν Κοινότητα ταύτην διευθύνει πενταμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

29. **Παλατι**, χωρίον· κατοικεῖται ὑπὸ 150 κατοίκων ὁμογενῶν· ἔχει μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 15 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον, λαμβάνοντα ἐτησίως μισθὸν γρ. 1,836 ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, καὶ ἕνα ἱερέα. Καὶ ἡ Κοινότης αὕτη διευθύνεται ὑπὸ Ἐφοροεπιτροπῆς τετραμελοῦς.

30. **Συντεργη**, κωμόπολις, ἐν ᾗ κατοικοῦσι 1,800 ὁμογενεῖς. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 60 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μετὰ βοηθοῦ, καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον μετὰ 40 νηπίων καὶ μιᾶς νηπιαγωγοῦ. Ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τῶν Σχολείων ἀνέρχεται εἰς 4,560 γρόσια ἐκ συνδρομῶν τῶν κατοίκων καὶ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, τῶν Κοινῶν διευθυνομένων ὑπὸ ἑξαμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

31. **Βαλουκ-Κεσερ**, πόλις· ἔχει κατοίκους ὁμογενεῖς 1,600, μίαν ἐκκλησίαν, ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, καταστραφεῖσαν ὑπὸ σεισμοῦ καὶ πυρκαϊᾶς πρὸ ἑξαετίας καὶ ἀντικατασταθεῖσαν προσωρινῶς ὑπὸ ξυλίνου παραπήγματος, ἐν ᾧ τελοῦσιν οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα, ἐνέργειαι δὲ καταβάλλονται πρὸς ἵδρυσιν νέας τοιαύτης. Ἔχει ἕνα ἱερέα, τὸν καὶ Ἀρχιερ. Ἐπίτροπον, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 120 μαθητῶν καὶ δύο διδασκάλων, ἓν Παρθεναγωγεῖον μετὰ 55 μαθητριῶν καὶ μιᾶς παρθεναγωγοῦ καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον μετὰ 90 νηπίων καὶ μιᾶς νηπιαγωγοῦ. Ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τῶν Σχολείων ἀνέρχεται εἰς 12 χιλιάδας γροσίων, εἰσπραττομένων ἐξ ἐνοικίων ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, ἐκ συνδρομῶν καὶ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Καὶ ἡ Σχολὴ τῆς Κοινότητος ταύτης κατεστράφη ἐκ τοῦ ὡς εἴρηται σεισμοῦ καὶ τῆς πυρκαϊᾶς καὶ ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων νέα διὰ συνδρομῶν τῶν κατοίκων. Τὴν Κοινότητα ταύτην διευθύνει ὀκταμελὴς Ἐφοροεπιτροπή, ἀποτελουμένη ὑπὸ τῶν Ν. Καζαντζόγλου, Ι. Παυλίδου, Σεραφεὶμ Καζαντζόγλου, Χρηστάκη ἐφέντη, Χρυσοστόμου Κάλφα, Δ. Βουρίδου, Ἀλεξανδρῆ Πούλου καὶ Γ. Παραφεντίδου, ἰατροῦ.

32. **Τοϊμπελεν**, χωρίον, οἰκούμενον ὑπὸ 1,080 ὁμογενῶν κατοίκων· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν προκαταρκτικὴν Σχολὴν μετὰ 25 μαθητῶν καὶ ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως ἀντὶ 1,700 γροσίων, ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ Σχολεῖον διευθύνει τετραμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

33. **Τας-Κεσι**, χωρίον· ἔχει 240 ὁμογενεῖς κατοίκους ἄνευ ἐκκλησίας καὶ ἱερέως, τῶν Ὀρθοδόξων κατοίκων ἐκκλησιαζομένων εἰς τὸ γειτονικὸν χωρίον *Ἀλατζιᾶ Βαΐρ*. Γίνονται ἐνέργειαι πρὸς ἀνέγερσιν ἐκκλησίας. Ἔχει μίαν προκαταρκτικὴν Σχολὴν μὲ μαθητὰς 15 καὶ ἕνα γραμματοδιδάσκαλον, ὅστις λαμβάνει ἐτήσιον μισθὸν γρόσια 800, ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου διὰ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς.

34. **Αλατζια-Βαΐρ**, χωρίον. Ἔχει 240 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν, ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 15 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἀντὶ 800 γροσίων ἐτησίως, ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, διὰ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς.

35. **Μανδηρ**, χωρίον. Ἔχει 330 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 25 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον, μισθοδοτούμενον ἐτησίως μὲ 1200 γρ. ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου διὰ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς.

36. **Γενη-Κιοϊ**, χωρίον. Ἔχει ὁμογενεῖς κατοίκους 240, μίαν ἐκκλησίαν τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου* μετὰ θαυματουργοῦ εἰκόνος, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μὲ 35 μαθητὰς καὶ ἕνα διδάσκαλον, λαμβάνοντα μισθὸν ἐτησίως 1500 γρ. ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ὑπὸ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς.

37. **Κοτζια-Μπουναρ**, χωρίον. Οἰκεῖται ὑπὸ 1200 ὁμογενῶν κατοίκων· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ἕνα ἱερέα, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 35 μα-

ΜΕΓΑΡΟ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

θητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 1,500 γροσίων, καταβαλλομένων αὐτῷ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου διὰ τῆς διευθυνούσης τὴν Κοινότητα Ἐφοροεπιτροπῆς.

38. Γκιονεν, κωμόπολις, οἰκουμένη ὑπὸ 600 κατοίκων ὁμογενῶν· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Τιμίου Προδρόμου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν ἐκ βάθρων νεωστὶ ἀνοικοδομηθεῖσαν, ἧς μέγας εὐεργέτης τυγχάνει ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενὴς καὶ φιλόμουσος ἀνὴρ Ζαχαρίας Δ. Χατζόπουλος. Μαθηταὶ 55 καὶ εἷς διδάσκαλος ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 2,900 γροσίων καταβαλλομένων αὐτῷ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὴν Κοινότητα ταύτην διευθύνει τετραμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

39. Ελπιζαη, χωρίον. Ἔχει κατοίκους 1,680 ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἀρχαίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Τιμίου Προδρόμου* καὶ μίαν ἑτέραν πρὸ εἰκοσιπενταετίας κτισθεῖσαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, δύο ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ μαθητῶν 56 καὶ ἑνὸς διδασκάλου ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 2,700 γροσίων, πληρωνομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ὑπὸ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τοῦ χωρίου.

40. Σαρη-Κιοϊ, χωρίον. Ἔχει 420 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 35 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου μὲ ἐτήσιον μισθὸν 1,500 γροσίων, καταβαλλομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ὑπὸ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τοῦ χωρίου.

41. Χαβουτζη, χωρίον. Ἔχει 270 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἕνα ἱερέα, μίαν προκαταρκτικὴν Σχολὴν μετὰ μαθητῶν 40 καὶ ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου, λαμβάνοντος ἐτήσιον μισθὸν γροσίων 1,600 ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ὑπὸ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τοῦ χωρίου.

42. Μουσατζα ἢ Αβατικα, χωρίον. Ἔχει 480 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ μαθητῶν 20 καὶ ἑνὸς διδασκάλου ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 1,500 γροσίων, καταβαλλομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου διὰ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τοῦ χωρίου.

43. Βιγα, (*Πηγαὶ* παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς), κωμόπολις, κειμένη παρὰ τὸν ἱστορικὸν *Γρανικὸν* ποταμόν. Ἔχει δύο ἐκκλησίας, μίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου* καὶ ἑτέραν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Παναγίας*, ἥτις κατεστράφη ὑπὸ πυρκαϊᾶς πρὸ τετραετίας καὶ ἤδη καταβάλλονται ἐνέργειαι πρὸς ἀνίδρυσιν αὐτῆς· δύο ἱερεῖς, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ δύο διδασκάλων, ἓν Παρθεναγωγεῖον μετὰ παρθεναγωγοῦ καὶ μιᾶς βοηθοῦ καὶ τῆς μὲν Δημοτικῆς Σχολῆς οἱ μαθηταὶ ἀνέρχονται εἰς 110, τοῦ δὲ Παρθεναγωγείου αἱ μαθήτριαι εἰς 50. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν Σχολείων ἀνέρχεται εἰς 5,500 γρόσια, καταβαλλόμενα ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ ἐξ ἐνοικίων ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων. Τὴν Κοινότητα ταύτην διευθύνει ἑξαμελὴς Ἐφοροεπιτροπή.

44. Ιντσε-Κιοϊ, χωρίον, οἰκούμενον ὑπὸ 180 ὁμογενῶν κατοίκων· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν προκαταρκτικὴν Σχολὴν μετὰ 10 μαθητῶν καὶ ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 600 γροσίων, πληρωνομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

45. Σκενδερ-Κιοϊ, χωρίον. Ἔχει κατοίκους ὁμογενεῖς 940, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Τριάδος* καὶ μίαν Σχολὴν μετὰ 25 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου ἀντὶ μισθοῦ ἐτησίου 600 γροσίων, καταβαλλομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

46. Ακ-Σαζ, χωρίον. Ἔχει 630 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, δύο ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μεθ' 70 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, λαμβάνοντος μισθὸν ἐτησίως 2,160 γροσίων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

47. Ντεγιρμιντζικ, χωρίον. Ἔχει 900 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 75 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, ἀμειβομένου ἐτησίως μὲ γρόσια 1,200 ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

48. Καμαραι, χωρίον. Ἔχει 150 ὁμογενεῖς κατοίκους, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι

τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ἕνα ἱερέα, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 15 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου ἀντὶ μισθοῦ 1,200 γροσίων ἐτησίως, πληρωνομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

49. Μικρο-Καρβουνοχωρι ἢ *Ρούμδζα*, χωρίον. Ἔχει 360 ὁμογενεῖς κατοίκους καὶ μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Ἀθανασίου*, ἄνευ ἱερέως καὶ διδασκάλου.

50. Μεγα-Καρβουνοχωρι ἢ *Τοιατὰλ Τεκὲ ἢ Κεσόγλου*, χωρίον. Ἔχει 480 ὁμογενεῖς κατοίκους, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἕνα ἱερέα, μίαν προκαταρκτικὴν Σχολὴν μετὰ 20 μαθητῶν καὶ ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου, πληρωνομένου ἐτησίως 800 γρόσια ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου τῆς Κοινότητος.

51. Καρα-Δαγ, χωρίον. Ἔχει 720 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 50 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, λαμβάνοντος ἐτήσιον μισθὸν γρόσια 152 ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Ἡ Κοινότης αὕτη διευθύνεται ὑπὸ τετραμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς.

52. Μπαϊραμητζι, κωμόπολις. Ἔχει ὁμογενεῖς κατοίκους 780, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 70 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως διὰ 3,000 γροσίων, καταβαλλομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ διὰ συνδρομῶν τῶν κατοίκων.

53. Παπαζλη, χωρίον. Ἔχει ὁμογενεῖς κατοίκους 460, μίαν ἐκκλησίαν νεόδμητον καὶ ὡραίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 40 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου μὲ ἐτήσιον μισθὸν 2,450 γροσίων.

54. Ναρλη, χωρίον. Ἔχει 480 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μεθ' ἑνὸς διδασκάλου καὶ 30 μαθητῶν. Ὁ διδασκαλικὸς μισθὸς ἐκ γροσίων 1,900 χορηγεῖται πάνυ εὐγενῶς ὑπὸ τοῦ φιλομούσου Λεσβίου ὁμογενοῦς Δούκα Ἐλευθεριάδου, εὐεργέτου τοῦ χωρίου.

55. Ααα-Τεπε, χωρίον. Ἔχει 600 ὁμογενεῖς κατοίκους, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, μήπω διασκευασθεῖσαν ἐσωτερικῶς, καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ μαθητῶν 80 καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως μὲ 2,500 γρ. ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὑπάρχει εἷς ἱερεὺς ἐκτελῶν καὶ χρέη ἱεροκήρυκος.

56. Μικρο-Τσιπνη, χωρίον. Ἔχει 420 κατοίκους, οἵτινες ἤρξαντο ἀνεγείροντες ἰδίαις δαπάναις ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῶν *Ταξιαρχῶν*, ἄνευ ἱερέως, τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων ἐξυπηρετουμένων ὑπὸ τοῦ ἱερέως τοῦ ἀνωτέρω χωρίου, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 20 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου μὲ μισθὸν 1,500 γροσίων, καταβαλλομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου.

57. Μεγα-Τσιπνη, χωρίον. Ἔχει 480 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* μήπω διασκευασθεῖσαν ἐσωτερικῶς, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 40 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως μὲ μισθὸν 2,700 γροσίων καταβαλλομένων χωριανικῶς ὑπὸ τῆς διευθυνούσης Ἐφοροεπιτροπῆς. Ἐξ ὥρας μακρὰν τοῦ χωρίου τούτου παρὰ τὴν θάλασσαν δυτικῶς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς Μεγάλης Πόλεως *Ἄσσου* εἰς ἣν προσήγγισεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπισκεπτόμενος τὴν *Τρῳάδα*. Παρὰ τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ εὑρίσκονται Ὀθωμανικὰ χωρία, ἐν οἷς εἶναι ἐγκατεστημέναι ὀλίγαι χριστιανικαὶ οἰκογένειαι, ὡς εἶναι τὸ *Μουσουρατλῆ*, τὸ *Ἡρακλῆ* (ἀρχαία *Ἡράκλεια*), ἧς διασώζεται τὸ Νεκροταφεῖον καὶ τὰ ἐρείπια τῆς ἐκκλησίας, ἡ *Ἀχμάτζα* καὶ λοιπά.

58. Κιοσε-Δερεση, χωρίον· τὸ μόνον ἐκ τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς *Τρῳάδος*. Ἔχει Χριστιανοὺς ὁμογενεῖς κατοίκους 156, οἵτινες ἀνεγείρουσιν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, ἕνα ἱερέα καὶ μίαν Σχολήν, ἐν ᾗ διδάσκει ὁ ἱερεὺς 10 μαθητάς. Δύο ὥρας μακρὰν αὐτοῦ ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια τῆς *Ἀρχαίας Τρῳάδος* (*Ἐσκῆ-*

SISMANOGLIO MEGARO

Σταμπούλ), ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διδάσκων ἐτέλεσε τὸ θαῦμα τοῦ φονευθέντος Εὐτυχοῦς.

59. Ezine, κωμόπολις, παρὰ τὸν ἱστορικὸν *Σκάμανδρον* ἔχει 1,800 ὁμογενεῖς κατοίκους, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, ἕνα ἱερέα, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 120 μαθητῶν καὶ δύο διδασκάλων ἀντὶ 4,000 γροσίων, καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον μετὰ 50 νηπίων καὶ μιᾶς νηπιαγωγοῦ, μισθοδοτουμένης ἐτησίως μὲ 1,700 γρόσια. Αἱ πρόσοδοι τῶν Σχολείων τούτων προέρχονται ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, ἐκ σχολικῶν κτημάτων καὶ συνδρομῶν. Ἡ Κοινότης αὕτη, ὀργῶσα πρὸς τὰ καλά, προβαίνει εἰς τὴν ἵδρυσιν κτιρίων καταλλήλων τῶν Σχολῶν ἀρρένων καὶ θηλέων, περιτείχισιν νεκροταφείου καὶ ἀνέγερσιν κωδονοστασίου. Ἔχει Ἐφοροεπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιερ. Ἐπιτρόπου Χρυσοστόμου Κογιουμτζόγλου, ἥτις διευθύνει τὰ κοινά. Εὐεργέτης τῆς Κοινότητος ταύτης εἶναι ὁ ἐξ Ἴμβρου Μπάρπα Γεώργιος, ὅστις ἐδωρήσατο κατάλληλον οἰκόπεδον διὰ τὸ Νεκροταφεῖον. Παρ' αὐτὴν κεῖται ἡ ἀρχαία *Σκῆψις*, ἐξ ἧς ὁ ἱστορικὸς συγγραφεὺς Δημήτριος Σκήψιος.

60. Νεοχωρι, χωρίον. Ἔχει 1,680 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν, νεόδμητον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Τιμίου Προδρόμου*, δύο ἱερεῖς καὶ μίαν Δημοτικὴν Σχολήν, μετὰ 80 μαθητῶν καὶ δύο διδασκάλων, πληρωνομένων ἐτησίως μὲ 4,700 γρόσια ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ὑπὸ τῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τοῦ χωρίου.

61. Γενη-Σαρ, χωρίον· ἔχει 2,600 κατοίκους ὁμογενεῖς, δύο ἐκκλησίας, ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, τρεῖς ἱερεῖς, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 55 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, λαμβάνοντος ἐτήσιον μισθὸν 4,200 γρόσια, καὶ ἓν Νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ 70 μαθητριῶν καὶ μιᾶς διδασκαλίσσης, ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 1,650 γροσίων. Οἱ διδασκαλικοὶ μισθοὶ καταβάλλονται ἐκ συνδρομῶν καὶ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Οὐ μακρὰν τοῦ χωρίου κεῖνται οἱ τάφοι τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.

62. Καλαφατλη, χωρίον. Ἔχει 260 κατοίκους ὁμογενεῖς, μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, ἧς τὸ δάπεδον μωσαϊκῶς πεποικιλμένον, ἕνα ἱερέα, ἓν Γραμματοδιδασκαλεῖον μετὰ 15 μαθητῶν καὶ ἑνὸς γραμματοδιδασκάλου, ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 1,200 γροσίων, πληρωνομένων ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὰ τρία προμνησθέντα χωρία *Νεοχώριον, Γενι-σὰρ* καὶ *Καλαφατλῆ* κεῖνται ἐπὶ τῆς περιφερείας τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς *Ἰλίου*, τὰ δύο ἐκεῖθεν τοῦ *Σκαμάνδρου* καὶ τὸ ἕτερον ἐντεῦθεν.

63. Ρεν-Κιοϊ (πάλαι *Ὀφρύνιον*), κωμόπολις κατοικουμένη ὑπὸ 5,500 κατοίκων ὁμογενῶν· ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Γεωργίου* μετὰ θαυματουργοῦ εἰκόνος, κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ὁποίας μεγάλη τελεῖται πανήγυρις, προσερχομένων πολλῶν Χριστιανῶν προσκυνητῶν, δύο ἱερεῖς, μίαν Ἀστικὴν Σχολὴν μετὰ 80 μαθητῶν καὶ 4 διδασκάλων, ἓν Παρθεναγωγεῖον μετὰ 70 μαθητριῶν καὶ μιᾶς διδασκαλίσσης μετὰ βοηθοῦ, καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον μετὰ 150 νηπίων καὶ μιᾶς νηπιαγωγοῦ. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν Σχολείων αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς 30,500 γρόσια, καταβαλλόμενα ἐκ τοῦ ταμείου τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐκ συνδρομῶν τῆς ἐν αὐτῇ ἑδρευούσης «*Θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος*». Διοικεῖται δὲ ἡ Κοινότης ὑπὸ ὀκταμελοῦς Ἐφοροεπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ὑπὸ τῶν Γ. Ἀραμπατζόγλου, Β. Μέτζιου, Ἀριστ. Χαραλαμπίδου, Χ. Χουρμούζη, Ὀδ. Χαραλαμπίδου, Ἀθ. Κ. Τζάτζου καὶ Δημ. Ἰωάννου.

64. Δαρδανελλια *(Τσανὰκ καλεσῆ)*. Πόλις μετὰ 5,000 κατοίκων, ὅπου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης *Κυζίκου* καὶ ὁ βοηθὸς αὐτοῦ Ἐπίσκοπος ἐναλλὰξ παρατείνουσι τὴν ἐν αὐτῇ διαμονήν των ἀναλόγως τῶν ἐπαρχιακῶν ἀναγκῶν. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς *Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου*, 3 ἱερεῖς καὶ ἕνα ἱεροδιάκονον, τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου ἐκτελοῦντος καὶ χρέη Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, μίαν Ἀστικὴν Σχολὴν μετὰ 5 διδασκάλων καὶ 180

μαθητῶν, ἓν Παρθεναγωγεῖον μετὰ 4 διδασκαλισσῶν καὶ 80 μαθητριῶν καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον μετὰ 264 νηπίων, μιᾶς νηπιαγωγοῦ καὶ μιᾶς βοηθοῦ. Ἐν τῇ Κοινότητι ταύτῃ ὑπάρχει Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Ἀμαλίας Α. Ζέρφου καὶ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυρίων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Δημ. Χατζοπούλου. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν Σχολείων ἀνέρχεται εἰς 70,000 γρόσια, προερχόμενα ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, ἐξ ἐνοικίων σχολικῶν κτημάτων, προσόδων λαχείου καὶ χοροῦ καὶ ἄλλων συνδρομῶν τῶν κατοίκων. Διοικεῖται ὑπὸ τετραμελοῦς *Κεντρικῆς* λεγομένης Ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ὑπὸ τῶν Κ. Ἀλεξιάδου, Σωτηρίου Γεωργίου, Γεωργίου Σαγιάννου καὶ Δημ. Πάταρα, ἥτις ἐκλέγει τὴν Ἐφορείαν τῶν Σχολείων, οὖσαν τετραμελῆ καὶ ἀποτελουμένην ὑπὸ τῶν Μιχ. Χρηστίδου, Μιχ. Εὐσταθιάδου, Π. Βάρναλη καὶ Β. Μοσχοπούλου, καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς ἐκκλησίας (τριμελῆ) ἀποτελουμένην ὑπὸ τῶν Α. Μερασγετζῆ, Μιχ. Κριθιώτου καὶ Δ. Ἀντωνιάδου. Μέγας Εὐεργέτης τῆς Κοινότητος ταύτης εἶναι ὁ Σκευοφύλαξ τοῦ Παναγίου Τάφου Γέρων Εὐθύμιος Πατλάκος καὶ δωρητὴς ὁ Π. Παρισσόπουλος. Τό τε *Ρέν-κιοϊ* καὶ τὰ *Δαρδανέλλια* κεῖνται οὐ μακρὰν τῆς πάλαι ποτὲ Ἐπισκοπῆς *Δαρδάνων*.

65. Λαμψακος. Κωμόπολις ἱστορικὴ καὶ ὁμώνυμος τῆς πάλαι ποτὲ Ἐπισκοπῆς *Λαμψάκου*· κατοικεῖται ὑπὸ 1,080 ὁμογενῶν κατοίκων. Ἔχει μίαν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Τρύφωνος*, ἕνα ἱερέα, μίαν Δημοτικὴν Σχολὴν μετὰ 80 μαθητῶν καὶ ἑνὸς διδασκάλου, μισθοδοτουμένου ἐτησίως ἀντὶ 3,200 γροσίων καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον μετὰ 40 μαθητριῶν καὶ μιᾶς διδασκαλίσσης, λαμβανούσης ἐτήσιον μισθὸν ἐκ γροσίων 1,600 ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου. Τὴν Κοινότητα ταύτην διευθύνει ἑξαμελὴς Ἐφοροεπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Ἰω. Κριεζῆ. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει καὶ Ἐκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης ἐπ' ὀνόματι τοῦ *Ἁγίου Τρύφωνος*, ἄρτι συσταθεῖσα.

Διευθυντήριον καὶ κῆποι τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΤΩΝ Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

ΤΩΝ ΥΠΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΘΡΟΝΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ*	ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗι ΤΗι ΕΠΑΡΧΙΑι	ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	ΣΥΝΟΛΑ
1. Μητρόπολις Καισαρείας *Ἕδρα: ἡ Καισάρεια.*	ΤΟ ΚΑΙΣΑΡΕΙΤΙΚΟΝ	*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος.* *Μέλη:* *Βασίλ. Οἰκονόμος, ἱερεύς, Δαμασκ. Οἰκονόμος, ἱερεῖς Ματθαῖος, Ἰωσὴφ ἀρχιδιάκονος.*		*Α. Νεφτιζόγλους, Γ. Οὐράκογλους, Α. Λεοντιάδης, Ι. Μιχαηλίδης, Β. Ἰσαακίδης, Α. Καζγαντζόγλους, Ν. Σισμάνογλους.*	*Γυμνάσιον 1* *Κεντρ. Παρθεναγωγ. 1.* *Ὀρφανοτρ. 2* *Ἀστικαὶ 17.* *Παρθεναγ. 11* *Δημοτικαὶ 18* *Νηπιαγωγ. 9.*	*Διδάσκαλοι καὶ δεδασκάλισσαι* 91.	*Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι* 5,810.	*Σχολαὶ 59.* *Διδάσκοντες 91.* *Μαθητεύοντες 5810.*
2. Μητρόπολις Ἐφέσου *Ἕδρα: τὸ Κορδελιό.*	*Ὁ Ἐφέσου* ΙΩΑΚΕΙΜ	*Ὁ Σιβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος, ἢ ὁ ἀνιπρόσ. αὐτοῦ πρωτοσύγκ. Ἀλέξανδρος.* *Μέλη: Ὁ πρωτοσύγκ. Παναρέτος, ὁ πρωτοσύγκ. Ἄνθιμος Ἀβουρης ὁ ἀρχιμ. Καλλίνικος Γιώργδης, ὁ ἔξαρχ. Σωφρόνιος.—Συνεδρ. Τετάρτην.*		*Θωμ. Ἀντωνιάδης, Μιχ. Ἡσαΐας, Ἀλέξ. Καραβοκύρης, Ἐμμ. Πετροκόκκινος, Κ. Σταυρίδης, Γρηγ. Καλλέλης.* *Συνεδριάζει Παρασκευήν.*	*Ἀρρεναγωγεῖα 50.* *Παρθεναγωγεῖα 45.* *Νηπιαγωγεῖα 51.*	*Διδάσκαλοι 185.* *Διδασκάλισσαι 150.*	*Μαθηταὶ 8200.* *Μαθήτριαι 6000.*	*Σχολαὶ 146.* *Διδάσκοντες 335.* *Μαθητεύοντες 14200.*
3. Μητρόπολις Ἡρακλείας *Ἕδρα: ἡ Ραιδεστός.*	*Ὁ Ἡρακλείας* ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	*Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος.* *Μέλη:* *Ὁ Ἀρχιμ. Στέφανος, ὁ Οἰκονόμος Ἰμέριος, ὁ Πρωτοπαπᾶς Γεώργιος, ὁ Σακελλάριος Γεώργιος, ὁ ἱερεὺς Δημήτριος, ὁ Ἀρχιδιάκονος Ἰωάννης.* *Συνεδριάζει Τρίτην.*	*Κ. Δ. Φουρτούλης, γεν. γραμμ., Γ. Ρόδακης, δικαστ. κλητήρ, ὁ Πρωτοσύγ. Ἀλέξ. Δημούλης.*	*Σ. Μαμᾶκος, Δ. Μαργαριτώφ, Ε. Μανίδης, Γ. Ποπτόνης, Ν. Τσαλίκης, Περικλῆς Κότσης, Θ. Καραγιαννίδης, Π. Ἀλεξιάδης.* *(Οἱ ἄνω τυγχάνουσι καὶ δικασταὶ τοῦ Μικτοῦ Μητροπ. Δικαστηρίου, ὅπερ συνεδριάζει Τετάρτην.*	*Ἀρρεναγωγεῖα 7.* *Ἀστικαὶ 8.* *Δημοτικαὶ 18* *Παρθεναγωγεῖα 14* *Νηπιαγ. 16.* *Γραμματοδιδασκαλεῖα 57.*	*Διδάσκαλοι 185.* *Διδασκάλισσαι 45.*	*Μαθηταὶ 4736.* *Μαθήτριαι 1863.*	*Σχολαὶ 120.* *Διδάσκοντες 166.* *Μαθητεύοντες 6599.*
4. Μητρόπολις Κυζίκου *Ἕδρα: ἡ Ἀρτάκη.*	*Ὁ Κυζίκου* ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος.* *Μέλη:* *Ὁ Πρωτοσύγ. Γερμανός, ὁ ἱερεὺς Ἰωάννης, ὁ ἱερεὺς Δημήτριος, ὁ ἱερεὺς Ἰωάννης ὁ Κύπριος.* *Συνεδριάζει Πέμπτην.*	*Κ. Χ. Κωνσταντινίδης, γραμματεύς.*	*Ν. Τζανῆς, Θ. Μουταφίδης, Θ. Θεολογίδης, Σωτ. Ψαθέρης, Σωκρ. Παπαζλιώτης, Κλεάνθ. Χανιώτης, Χριστούλιας Χανέλλης, Ι. Κελαϊδίτης.*	*Ἀστικαὶ 5.* *Δημοτικ. 43.* *Γραμμαι. 17* *Παρθεναγ. 8.* *Νηπιαγ. 12*	*Διδάσκαλοι 89.* *Διδασκάλισσαι 23.*	*Μαθηταὶ 4409.* *Μαθήτριαι 1424.*	*Σχολαὶ 85.* *Διδάσκοντες 112.* *Μαθητευόμενοι 5833.*
5. Μητρόπολις Νικομηδείας *Ἕδρα: ἡ Νικομήδεια.*	*Ὁ Νικομηδείας* ΦΙΛΟΘΕΟΣ	*Ο Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος.* *Μέλη:* *Δύο ὑρεῖς, δύο δημογέροντες, ὁ γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως.*	*Οἱ δύο διάκονοι τῆς Μητροπόλεως.* *Ὁ γραμματεύς.*		*Ἀστικαὶ 4.* *Δημοτικ. 58.* *Νηπιαγ. καὶ Παρθεν. 19.*	*Διδάσκαλοι 73.* *Διδασκάλισσαι 21.*	*Μαθηταὶ 3109.* *Μαθήτριαι 980.*	*Σχολαὶ 81.* *Διδάσκοντες 94.* *Μαθητευόμενοι 4089.*
6. Μητρόπολις Νικαίας *Ἕδρα: ἡ Κίος.*	*Ὁ Νικαίας* ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ	*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Ὁ πρωτοσύγ. Εὐγένιος, ὁ πρωτόπαπας Ἐμμανουὴλ, ὁ Σύκελ. Κωνσταντῖνος, ὁ ἱερεὺς Θωμᾶς, ὁ ἱερεὺς Ἀναστάσιος. Γραμματεύς: Σακελ. Κωνσταντῖνος, Γ. Καπλανίδης, Συνεδρ. Τετάρτην.*	*Γ. Καπλανίδης γραμματεύς, Β. Μπαπατσούδης βοηθός, Κ. Μαζαλάς, κλητήρ.*	*Γ. Σ. Γιαβάσογλας, Δημοσθ. Π. Πινᾶζος, Διονυσ. Καραμανλῆς, Β. Ν. Πινάτζης, Σπ. Παπαδόπουλος. Θεολ. Ἀδάμ, Ἀρμοδ. Καβουνίδης, Χρῆστ. Τζάφος.* *Μετὰ τῶν ἄνω συνεργάζεται καὶ ἡ τριμελὴς Ἐφορεία.*	*Ἀρρεναγ. 16.* *Παρθεναγ. 11* *Νηπιαγ. 11.*	*Διδάσκαλοι 38.* *Διδασκάλισσαι 23.*	*Μαθηταὶ 2064.* *Μαθήτριαι 1718.*	*Σχολαὶ 38.* *Διδάσκοντες 61.* *Μαθητευόμενοι 3782.*
7. Μητρόπολις Χαλκηδόνος *Ἕδρα: ἡ Χαλκηδών.*	*Ὁ Χαλκηδόνος* ΓΕΡΜΑΝΟΣ	*Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης, πρόεδρος* *Μέλη: Ὁ Λεύκης Γερμανός, ὁ Ἀρχ. Χ' Ἄνθιμος Ἀριεμιάδης, ὁ Ἀρχ. Ἱερόθεος Ἀνθέλης ὁ Ἀρχ. Κ. Γεωργιάδης, ὁ ἱεροδ. Ἀγαθαγγελος, γρ. Συνεδρ. κατὰ 15ημερίαν Τετάρ.*	*Γ. Καπλανίδης γραμματεύς, Β. Μπαπατσούδης βοηθός, Κ. Μαζαλάς, κλητήρ.*		*Ἀστικαὶ καὶ Δημοτικ. 31.* *Παρθεναγωγεῖα 21.*	*Διδάσκαλοι 64* *Διδασκάλισσαι 61.*	*Μαθηταὶ 2613.* *Μαθήτριαι 2633.*	*Σχολαὶ 54.* *Διδάσκοντες 125.* *Μαθητευόμενοι 5246.*
8. Μητρόπολις Δέρκων *Ἕδρα: τὰ Θεραπεῖα.*	*Ὁ Δέρκων* ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ	*Ο Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος.* *Μέλη: Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Σεβαστείας Ἄνθιμος, ὁ Ἀρχ. Ἄνθιμος. ὁ Ἱερομόν. Ἀθανάσιος, ὁ Ἱερομ. Στέφανος.* *Συνεδριάζει Δευτέραν.*	*Α. Κολέμης καὶ Ἡρ. Σαββόγλους, γραμματεῖς.*	*(Ἀντὶ Δημογεροντίας Μικτὸν Ἐκκλ. Συμβούλιον). Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης, πρόεδρος Μέλη: Ἀναπλ. ἐφ. Βικεντίδης Χρ. ὁ ἐφ. Θωμαΐδης Ἀγγ. ἐφ. Ταφρατζίδης Ἰωαν. Χαλαλαμπάδης Ἱεροδ. Ἀγαθαγγέλος, γρ. Συνεδρ. κατὰ 15αν Παρασκ.*	*Ἀστικαὶ 52.* *Δημοτικ. 18* *Παρθεναγ. 6.* *Νηπιοπαρθεναγωγ. 8* *Ἡμιγυμνάσιον 1.*	*Διδάσκαλοι 57.* *Διδασκάλισσαι 23.*	*Μαθηταὶ 2262.* *Μαθήτριαι 1071.*	*Σχολαὶ 85.* *Διδάσκοντες 80.* *Μαθητευόμενοι 3333.*

* *Αἱ ἀναφερόμεναι ἐνταῦθα Δημογεροντίαι εἶναι αἱ τῶν κέντρων ἑκάστης Ἐπαρχίας.*

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	9 Μητρόπ. Θεσσ/νίκης Ἔδρα: ἡ Θεσσαλονίκη.	10. Μητρόπολις Ἀδριανουπόλεως Ἔδρα: ἡ Ἀδριανούπολις.	11. Μητρόπ. Ἀμασείας Ἔδρα: ἡ Ἀμισσός.	12. Μητρόπ. Ἰωαννίνων Ἔδρα: τὰ Ἰωάννινα.	13. Μητρόπ. Προύσης Ἔδρα: ἡ Προῦσα.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Θεσσαλονίκης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	Ὁ Ἀδριανουπόλεως ΚΥΡΙΑΚΟΣ	Ὁ Ἀμασείας ΑΝΘΙΜΟΣ	Ὁ Ἰωαννίνων ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	Ὁ Προύσης ΝΑΘΑΝΑΗΛ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ὁ πρωτ. Ἀριθμ. Ἀθανασ. Μ. Οἰκ. Ἰωάννης, Μ. Λαμπρ. Γαβριήλ, Πενταπολ. Δημ. Ἀγγελίδης, ἐφ. Τετάρτης.	Ὁ Σεβ. Μητροπ. πρόεδρ. Μέλη: Ἀρχιμ. Γερμανὸς Κωνσταντινίδης, Ἀρχ. Κύριλλος, ὁ Οἰκονόμ. Παπαϊωάννης, ὁ Σακελ. Παπαδάγγελος, ὁ Σκευοφ. Παπαγεώργιος, ὁ ἱερουν. Παπαχρῆστος Ἐν 40 Ἐκκλησ. Ὁ Ἐπ. Ροδοστόλου, πρόεδρ. Μέλη: Σκευοφ. π'' Δανιήλ, Πρωτόπαπας π'' Ἰωάννης, Σακελ. π'' Κωνσταντῖνος, Σακελ. π'' Χρῆστος, ὁ ἱερεὺς Ἰωάννης.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ὁ Ἀθηνῶν Σταύρ. Ἀθανασίου, ὁ ἱερεὺς Σαμελίων Ἰωάννου, ὁ ἱερεὺς Κοσμᾶς Χριστοδούλου, ὁ ἐφέδρ. Ἀγάπιος. Συνεδριάζει Τρίτην.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ὁ Ἀρχιμ. Γρηγόριος, ὁ Ἀρχιμ. Νικόδημος, ὁ Οἰκον. Εὐστάθιος, ὁ ἱερεὺς Βασίλειος Συνεδριάζει Πέμπτην.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ὁ Ἀρχιμ. Ἀγαθ. Ἀπόστ. Ἀρσένης, ἱερεὺς Δημ. Ἀθανασίου, ἱερεὺς Γ. Δημάκος, ἀρχιδ. Νεοφύτος. Συνεδριάζει Τρίτην.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Ἀρχιδ. Αἰμιλιανὸς Θ. Δελημπασίλης, ἀρχιγραμμ., Κ. Ἀλεξιάδης, γραμμ., Δ. Δίγκας, Χρ. Χρηστίδης, βοηθοί, Ἱμπραΐμ Σαλὴ ἐφέν., γραμματεὺς τῆς τουρκικῆς.	Ὁ Ἀρχιδιάκονος Κύριλλος, Δ. Γ. Μαυρίδης, γραμματεύς. Τῶν 40 Ἐκκλησιῶν: Ὁ Ἐπίσκοπος Ροδοστόλου, ὁ Σαικελλάριος Παπαχρῆστος.	Ὁ Ἀριστείας Ἱερόθεος, ὁ Οἰκονόμος Ἀθανάσιος, Γ. Χαραλαμπίδης, γραμματεύς, Π. Ἀναστασιάδης, βοηθ. γραμμ.: εἰς κλητήρ.	Τρεῖς γραμματεῖς καὶ εἷς βοηθός.	Ν. Νίτσος, γραμματεύς· εἷς κλητήρ.
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Σπ. Πάτσης, Δ. Ἰωαννίδης, Κ. Γ. Μορφίδης, Γ. Ι. Ἀθρόδρομος.	Μ. Κυριαζόπουλος, Ἰ. Καλγιαννίδης, Κ. Τσιβιδῆς, Κ. Πίσσας, Χρ. Πανταζίδης, Κ. Ἀλεξιάδης. Ε. Καραγιαννίδης, Ε. Λουλᾶς, Χ'' Π. Ἀλεξανδρίδης. Α. Χ''' Ἀντωνίου. Τῶν 40 Ἐκκλησ. Β. Μελανίων, Δ. Ταυρίδης, Α. Φλωρίδης, Σ. Τζελέμπογλης, Ι. Τασιάδης Β. Χρήστου, Γ. Εὐσταθόπουλος, Γ.'' Ἀναστασιάδης Κ. Ταυρίδης, Π. Μελησσηνός, Π. Βλαχόπουλος, Δ. Καζλτζόγλης.	Θ. Ἀρζόγλους, Ι. Παλόγλης, Σ. Τζαπράζογλης, Γ. Παπάζογλης, Α. Μαυρίδης, Α. Χ'' Σάββογλης, Π. Ἀρζόγλους, Χ. Συμεωνίδης (δύο μέλη τοῦ Μητροπολ. Συμβουλ.).	Ἰωάννης Μιστριώτης, Ἀθανάσιος Στοΐτσης, Σωτήριος Λάζτας, Δημοσθ. Χατζῆ-Γ. Γ. Μαρίνης.	Π. Σαββαΐδης, ἰατρός, Ν. Τουρτζόγλης, Γ. Χ'' Βασιλείου, Ι. Καλημερόγλης, ἰατρός, Γ. Σαμαϊδάκης, Δ. Θεοδωρίδης.
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	Γυμνάσ. 1, Παρθεναγ. 2, Ἀστικαὶ 13, Νηπιαγ. 11, Δημοτ. 12, Ἐμπορικὴ Σχολὴ Νούκα. (Ἐλλείπουν τὰ γραμματοδιδασκ., τὰ εἰς τὰ διάφορα Τσιφλίκια.	Γυμνάσιον 1, Παρθεναγωγεῖα 11, Ἀστικαὶ 8, Δημοτικαὶ 27, Νηπιαγωγεῖα 11, Γραμματοδιδασκαλεῖα 15, Νηπιαγ. 15.	Ἀρεναγωγεῖα 218 Παρθεναγωγεῖα 7.	Γυμνάσιον (ἡ) Ζωσιμαία) Ἰ. Σχολαρχ. 1, Δημοτικὰ 115, Γραμματοδιδασκαλεῖα 42 Παρθεναγωγεῖα 25.	Ἀστικαὶ 5, Δημοτικαὶ 5, Γραμματοδιδασκαλεῖα 3 Παρθεναγωγεῖα 8. Νηπιαγωγεῖα 16.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 78. Διδασκάλισσαι 43.	Διδάσκαλοι 117. Διδασκάλισσαι 68.	Διδάσκαλοι 196. Διδασκάλισσαι 30.	Διδάσκαλοι 162. Διδασκάλισσαι 25.	Διδάσκαλοι 33. Διδασκάλισσαι 39.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ 3596. Μαθήτριαι 2808.	Μαθηταὶ 5573. Μαθήτριαι 2670.	Μαθηταὶ 8135. Μαθήτριαι 790.	Μαθηταὶ 5988. Μαθήτριαι 1615.	Μαθηταὶ 1250. Μαθήτριαι 1800.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 40. Διδάσκοντες 121. Μαθητευόμενοι 6404.	Σχολαὶ 88. Διδάσκοντες 185. Μαθητευόμενοι 8243.	Σχολαὶ 225. Διδάσκοντες 226. Μαθητευομενοι 8925.	Σχολαὶ 184. Διδάσκοντες 187. Μαθητευόμενοι 7603.	Σχολαὶ 37. Διδάσκοντες 72. Μαθητευόμενοι 3050.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	14. Μητρ. Πελαγωνείας Ἔδρα: τὸ Μοναστήριον.	15. Μητρ. Νεοκαισαρείας Ἔδρα:	16. Μητρόπ. Ἰκονίου Ἔδρα:	17. Μητρόπ. Βερροίας Ἔδρα: ἡ Βέρροια.	18. Μητρόπολις Πισιδείας Ἔδραι: ἡ Σπάρτη καὶ ἡ Ἀττάλεια.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Πελαγωνείας ΙΩΑΚΕΙΜ	Ὁ Νεοκαισαρείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ	Ὁ Ἰκονίου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Ὁ Βερροίας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ	Ὁ Πισιδείας ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Τρεῖς ἱερεῖς. Συνεδριάζει καὶ Πέμπτην.			Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Οἰκον. Γεώργιος, Ἀρχιμ. Ἀπόστ. Ἀρχιμ. Σακελλάρ. Συνεδριάζει Τετάρτην.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη Σπάρτης: Ἀρχιμ. Μελέτιος, Ἀρχιμ. Πλάτων, Ἀρχιμ. Χαρίτων, Νικόδημος, δικηγόρος, γραμμ. Ἀττάλειας: Κυριάκος Οἰκονόμου, Πρωτοσύγκ. Νεόφυτος, ἀρχ. Σακελ. Νικόλαος, ἀρχ. Ἐμμανουὴλ Γιάνος, ἐκτελ. χρέη γραμμ.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Τάσσος Νάλτσας, Καποῦ μεχαγιᾶς. Λεων. Εὐθυμίου, γραμμ. Εἷς κλητήρ.			Α. Παναγιωτίδης, γραμματεύς.	
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Ἀθ. Ζάχος, Ἰ. Καζάκης, Ἰ. Καζάκος, Γ. Γκούμας. Συνεδριάζει Παρασκευήν.			Στέργιος Μάρκου, ἰατρός, Δημήτριος Κωστάκης Προϊσταμένης, Τριανταφυλλίδης, Ἀναστασιάδης Α. Καπαμάκης, Μάρκος Ψύρκος.	Σπάρτης: Πρ. Γρηγοριάδης, Ἐλεήμων Δαμιανίδης, Χ'' Ἀθ. Πεσματζόγλους, Ι. Μωραλόγλου, Χαρ. Χ'' Ἀβράκογλου Σ. Σεραφειμόγλου, Ἰορδάν. Καπάκογλου, Χ'' Χαρ. Χ'' Συρόγλου. Ἀττάλειας: Χ'' Γρ. Καραγεωργίου, Στ. Κεχαγιάογλου, Χ'' Κυρ. Μαζιτζόγλου, Κυρ. Χ. Πορές, Ν. Κιμιζόγλους, Ι. Πάππαλης, Γρ. Σιμωνίδης, Α. Σάρογλης, Φ. Νικολαΐδης, ἀρχιγρ.
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	Γυμν. ἀρρένων 1, Γυμν. θηλ. 1, Ἡμιγυμν. ἀρρ. 1, Ἀστική κεντρ. 1, Δημοτ. 8, Παρθεναγ. 3, Νηπιαγωγ. 12, Γραμματοδ. 40			Ἡμιγυμνάσιον 1, Ἀστικαὶ 2, Παράρτημα ἀστικῆς 1, Παρθεναγωγεῖα 2, Νηπιαγωγεῖα 3, Δημοτικαὶ 19.	Ἀστικαὶ 6, Δημοτικαὶ 7, Παρθεναγωγεῖα 6, Νηπιαγωγεῖα, 4.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 73. Διδασκάλισσαι 33.			Διδάσκαλοι 44. Διδασκάλισσαι 10.	Διδάσκαλοι 38. Διδασκάλισσαι 20.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ 2341. Μαθήτριαι 1489.			Μαθηταὶ 1461. Μαθήτριαι 620.	Μαθηταὶ 2204. Μαθήτριαι 758.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 67. Διδάσκοντες 106. Μαθητευόμενοι 3830.			Σχολαὶ 28. Διδάσκοντες 54. Μαθητευόμενοι 2081.	Σχολαὶ 23. Διδάσκοντες 58. Μαθητευόμενοι 2962.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	19. *Μητρόπολις Κρήτης* *Ἔδρα:*	20. *Μητρόπ. Τραπεζοῦντος* *Ἔδρα: ἡ Τραπεζοῦς.*	21. *Μητρόπ. Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης* *Ἔδρα: ἡ Πρέβεζα.*	22. *Μητρ. Φιλιππουπόλεως* *Ἔδρα: ἡ Φιλιππούπολις.*	23. *Μητρόπολις Ρόδου* *Ἔδρα: ἡ Ρόδος.*
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	*Ὁ Κρήτης* ΕΥΓΕΝΙΟΣ	*Ὁ Τραπεζοῦντ.* ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ	*Ὁ Νικοπόλεως* ΔΩΡΟΘΕΟΣ	*Ὁ Φιλιππουπόλεως* ΦΩΤΙΟΣ	*Ὁ Ρόδου* ΙΩΑΚΕΙΜ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ		*Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη Ἄρχιμ. Ἰωακεὶμ Ἀρχιμ. Οἰκονόμος Ἀρχιμ. Χρυσάνθου. Συνεδριάζει Τετάρτην.*	*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρόεδρος. Ἀπαρτίζεται ἐκ πέντε μελῶν καὶ συνεδριάζει Τετάρτην.*	*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρόεδρος. Συνεδριάζει, ὅταν ἐκδικάσεις ὑπάρχουν. Μέλη: Τρεῖς ἐφορεῖαι.*	*Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρ., τὸν ὁποῖον ἀπεσταλίσαν τὰ ἀντικαθιστᾷ ὁ Πρωτοσύγκ. Χρυσόστομος. Μέλη: Οἰκον Π. Σάββας Οἰκ. Π. Χουσοχόης, ἐφορεύς Νικόλαος, ἐφορεύς Ἰωάννης. Συνεδρ. Τρίτην*
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ		*Σ. Γαληνός, γραμματεύς. Ἱερόδ. Κωνσταντῖνος, βοηθός.*	*Εἷς γραμματεύς.*	*Ὁ γραμματεύς, ὁ εἰσπράκτωρ καὶ ὁ κλητήρ.*	*Ὁ πρωτοσύγ. Χρυσόστομος, ὁ ἱεροδ. Παρθένιος, Δ. Παπαγιαννίδης, γραμματ.*
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ		*Ἠλ. Κωνσταντινίδης, Χ. Γ. Ἀδαμαντιάδης, Β. Τριζωπούλος, Π. Κογκαλίδης, Θ. Φωτιάδης, Ἡλίας Βελισσαρίδης, Γ. Κοκκινίδης, Γ. Ι. Σοφιελίδης.*	*Ἀλ. Ντόντης, Γεώρ. Περδικάρης, Δημ. Μαυρογιώργης, Δημ. Ἀγαπητός, Ἰω. Τρακατέλλης, Εὐάγ. Μακρῆς.*	*Ἀλ. Ἀστυραφίδης. Δημ. Ἀγγελάρας. Σκουλάς Κωνσταντινίδης.*	*Χ'' Βασ. Χ'' Γεωργαλίδης, Κ. Δρακίδης, Ν. Φραγκάκης, Ι. Βενετσέλης, Θωμᾶς Γεωργιάδης, Σαββᾶς Παυλίδης, Παναγῆς Χατζῆ Χ'' Παρασκευᾶς, Σπ. Παρασκευᾶς.*
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗι ΕΠΑΡΧΙΑι		*Ἀρρεναγωγεῖα 52. Παρθεναγωγεῖα 14.*	*Σχολαρχ. 1. Δημοτικαὶ 10. Γραμματοδιδασκαλεῖα 48 Παρθεναγωγεῖον 1.*	*Τὸ Ζαρίφ. ἀρρένων 1, τὸ Ζαρίφ. θηλέων 1, ἑλληνικὴ 1, ἀστικαὶ 4, ἀστικαὶ (θηλέων) 2, Γραμματοδιδασκαλεῖα 8, Νηπιαγωγεῖα 8, Δημοτ. (ἀρρεν.) 10, δημοτικ. (θηλέων) 10.*	*Ἡμιγυμνάσιον 1. Δημοτικ. 42. Παρθεναγωγεῖα 8. Νηπιαγωγεῖα 3.*
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ		*Διδάσκαλοι 97. Διδασκάλισσαι 29.*	*Διδάσκαλοι 65. Διδασκάλισσαι 5.*	*Καθηγηταὶ 8. Διδάσκαλοι 58. Διδασκάλισσαι 33.*	*Διδάσκαλοι 77. Διδασκάλισσαι 21.*
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ		*Μαθηταὶ 3200. Μαθήτριαι 1400.*	*Μαθηταὶ 2100. Μαθήτριαι 310.*	*Μαθηταὶ 2873. Μαθήτριαι 1535.*	*Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 5100.*
ΣΥΝΟΛΑ		*Σχολαὶ 66. Διδάσκοντες 126. Μαθητευόμενοι 4600.*	*Σχολαὶ 60. Διδάσκοντες 70. Μαθητευόμενοι 2410.*	*Σχολαὶ 45. Διδασκοντες 99. Μαθητευόμενοι 4408.*	*Σχολαὶ 54. Διδάσκοντες 98. Μαθητευόμενοι 5100.*

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	24. *Μητρόπολις Σερρῶν* *Ἔδρα: αἱ Σέρραι.*	25. *Μητρόπολις Δράμας* *Ἔδρα: ἡ Δράμα καὶ ἡ Ἀρχιστράτη.*	26. *Μητρόπολις Σμύρνης* *Ἔδρα: ἡ Σμύρνη.*	27. *Μητρόπολ. Μιτυλήνης* *Εδρα: ἡ Μιτυλήνη.*	28. *Μητρόπ. Διδυμοτείχου* *Ἔδρα: τὸ Διδυμότειχον.*
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	*Ὁ Σερρῶν* ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	*Ὁ Δράμας* ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	*Ὁ Σμύρνης* ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	*Ὁ Μιτυλήνης* ΚΥΡΙΛΛΟΣ	*Ὁ Διδυμοτείχ.* ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρόεδρος. Μέλη: Ἄρχιμ. Κύριλλος Χριστόδουλος. Πρωτοθρέδρης Γεώργιος. Συνεδριάζει Παρασκευήν.*	*Ὁ Σ. Μητροπολ. πρόεδρ. Τμῆμα Δράμας. Μέλη: Ὁ Ἔφημ. π'' Χρῆστος, ὁ ἐφ. π'' Δημήτριος, ὁ ἐφ. π'' Ἀθανάσιος. Συνεδρ. Τετάρτην. Τμῆμα Ζίχνης. Οἱ ἱερεῖς τῆς Κοινότητος. Συνεδριάζει Παρασκευήν.*	*Ὁ Σ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ἀ. Μουζάλας, Ἀλ. Μητρέλιας, Π. Βαμβέρης, Β. Μάνδρας, Μ. Βενλῆς, Μ. Κατσάνης, Κ. Νιάνιας, Φ. Καμπούρης καὶ Φωτίδης, γραμμ. Συνεδρ. Δ. καὶ Π.*	*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρόεδρος (ἀπόντα ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν ὁ Οἰκονόμ. Παπακωνσταντῖνος). Μέλη: Παπαευάγγελος, Παπαχρῆσος. Συνεδριάζει Πέμπτην.*
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	*Ὁ πρωτοσύγκ., ὁ ἱεροκῆρυξ, ὁ γραμματεύς, ὁ λογιστής, δύο κλητῆρες.*	*Ἀρχιδ. τῆς Μητροπόλ. Χρυσόστομος, γραμμ. τοῦ τμήμ. Δράμας. Ἀστέριος Γούσιος, γραμμ. τῶ τμήματος Ζίχνης.*	*Ὁ Ἐπίσκ. Ἐλαίας Ἀγαθάγγελος, Ἀρχιδιάκ. Ἰάκωβος, Σ. Ἀριστόβουλος, Παῦλος Δανιήλ, Παναγ. Κορωνόπουλος, γραμματεῖς.*	*Ὁ Ἀρχιδ. Β Μαγειριώτης, ὁ καὶ ἐπίτρ. τοῦ Σ. Μητρ. Π. Σ. Βλαχόπουλος, γραμμ.*	*Ὁ πρωτοσύγκελλος Κύριλλος*
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	*Ἀναστ. Κοτσογιάννης. Ἀστ. Γαρίπης, Ἀπόστ. Ἀναστασίου. Νικ. Στεργίου, Νικ. Ζελέπας, Στέφ. Βασικόπουλος.*	*Τμῆμα Δράμας: Κ. Δαβέλας, Α. Πέτσας, Μ. Κωνσταντινίδης, Π. Διονυσάς, Ν. Χ'' Κυριάκου, Ν. Βαλάνης. Τμῆμα Ζίχνης: Κ. Βαλαβάνης, Β. Μπογιατζῆς, Ε. Θεολόγου, Ι. Παπαθεοδώρα, Χ. Θεοδωρίδης, Κ. Χ'' Πυργάν.*	*Ποταμᾶ: Ε. Μαραγγέλης, Ι. Ἀθανασιάδης, Ε. Τραγάκης, Ι. Παπουτζάκης, Τ. Λαγομίδης, Κ. Μαυρίκιου, Κ. Ἀράμπογλης, Ι. Χ'' Γιαννάκης. Παπάδα: (Γέρας) Ε. Γιαννέλης, Ε. Ψύρρας, Ν. Πασπατῆς, Ν. Καραμβάλης, Εὐστ. Πασπατῆς.*	*Ε. Καβάσιλας, Ι. Χαζηβασιάης, Π. Ἐμμανουήλ, Δ. Ζεννῆς, Β. Χ'' Γιούντης, Γ. Δήμου, Ι. Χαρίτου.*
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗι ΕΠΑΡΧΙΑι	*Γυμνάσιον 1. Ἀστικὴ 2. Δημοτικ. 42. Παρθεναγ. 2. Νηπιαγωγ. 5. Παρθεναγωγεῖα 8. Γυμνασεῖο 1*	*Ἀρρεναγωγεῖα 34. Παρθεναγωγιεῖα 12. Νηπιοπαρθαναγωγεῖα 21.*	*Ἐὰγγελ. ἀρρένων Ι. Ἐὰγγελ. θηλέων Ι. Γυμνάσιον 1 Πρακτικὸν Ἐμπορικὸν 1 Ἀνωτέρων 1. Ἑλληνικὴ 1 Ἀστικαὶ 8. Ἀστόρων 1. Δημοτικ. 22 Παρθεν. 25. Νηπιαγ. 11.*	*Ἀστικαὶ 7 Δημοτικαὶ 3 Παρθεναγ. 1 Νηπιαγωγ. 5 Γραμματοδιδασκαλεῖα 41 Νηπιοπαρθεναγωγ. 2.*	*Γυμνάσιον 1. Ἀστικαὶ 2 Δημοτικ. 42 Παρθεναγ. 2 Νηπιαγωγ. 5 Παρθεναγωγεῖα 8 Γυμνασεῖο 1*
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	*Διδάσκαλοι 74. Διδασκάλισσαι 32.*	*Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι } 103.*	*Διδάσκαλοι 159. Διδασκάλισσαι 163.*	*Διδάσκαλοι 88. Διδασκάλισσαι 24.*	*Διδάσκαλοι 68. Διδασκάλισσαι 11.*
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	*Μαθηταὶ 3333. Μαθήτριαι 1062.*	*Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι } 3682.*	*Μαθηταὶ 6058. Μαθήτριαι 5703.*	*Μαθηταὶ καὶ Μαθήτριαι } 6950.*	*Μαθηταὶ 3606. Μαθήτριαι 760.*
ΣΥΝΟΛΑ	*Σχολαὶ 61. Διδάσκοντες 106. Μαθητευόμενοι 4395.*	*Σχολαὶ 67. Διδασκοντες 103. Μαθητευόμενοι 3682.*	*Σχολαὶ 72. Διδάσκοντες 322. Μαθητευόμενοι 11,761.*	*Σχολαὶ 46. Διδάσκοντες 112. Μαθητευομενοι 6950.*	*Σχολαὶ 59. Διδάσκοντες 79. Μαθητευόμενοι 4366.*

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	29. Μητρόπολις Ἀγκύρας Ἔδρα: ἡ Ἄγκυρα.	30. Μητρόπ. Φιλαδελφείας Ἔδρα: ἡ Φιλαδέλφεια.	31. Μητροπολις Μελενικου Ἔδρα: τὸ Μελένικον καὶ τὸ Δεμιρισσάρ	32. Μητρόπολις Αἴνου Ἔδρα: τὸ Δεδεαγάτς.	33. Μητρόπολ. Μηθύμνης Ἔδρα:
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Ἀγκύρας ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ	Ὁ Φιλαδελφείας ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Ὁ Μελενίκου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ	Ὁ Αἴνου ΛΕΟΝΤΙΟΣ	Ὁ Μηθύμνης ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Πρωτοπρεσβύτ. Ἀρχιμ. Καλλίνικος, Οἰκ. Σακελλάριος Κυρ. Συνεδριάζει ἀπαραιτήτως ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῶν ἀποφάσεων.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ἱερεὺς Γ. Ἀγγελίδης, ἱερ. Δ. Ἰωαννίδης, ἱερ. Δ. Κωνσταντινίδης, ἱερ. Μ. Τσιγκριμάνης Τ. Γεωργιάδης, γραμμ.: Ν. Στογιαννίδης, Συνεδρ. Δευτ. καὶ Πέμπτην.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος Μέλη: Μελενίκου: Ἀρχιμ. Γεράσιμος, πρωθιερ. Σταῦρος, Οἰκον. Παπαμιχαήλ, ἱερ. Ἰωάννης. Συνεδρ. Τετάρ. καὶ Σάββ. Δεμιρισσαρίου: Ἀρχιμ. Νεόφυτος καὶ ἱερ. Ἰωάννης. Συνεδρ. Σάββατον.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος Μέλη: Ἱερεῖς Οἰκονόμος Πυθαγόρας, Σακελλάριος Πέτρος, Ἰωάννης Μιχάκης, Ἱερομόναχος Συνεδριάζει Πέμπτην.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη:
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Κωνστ. Πεστεματζόγλους, γραμματεύς.	Τ. Γεωργιάδης, γραμματεύς, Ἱερόδ. Δαμασκηνὸς Σανταμούρης	Μελενίκου: Ἀλ. Ζλάτκος καὶ Γάιος Λάζαρος, γραμμ. Δεμιρισσαρίου: Γ. Στιβαρός, γραμματεύς, Δ. Δονισος, γραμματεὺς της τουρκικῆς.		
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ		Γ. Σγουρτίδης, Π. Η. Παύλου, Γ. Π. Δαμιαντόπουλος, Γ. Χ'' Τσορτσόγλου, Ε. Τζέφρογλου, Ι. Σαπασκευογλου, Χ'' Κ. Γεωργιάδης, Χ'' Ἡλίας Κεμάλογλους, Ἀνέστ. Η. Παυλίδης, γραμματεύς.	Τοῦ Δεδεαγάτς: Κ. Κοκρῆς. Σ. Κομνηνίδης, Ν. Παπασιαῦρος, Π. Βασιλείου. Τῆς Αἴνου: Μ. Ψαριανός Ἀριστοτέλ. Ἰωάννου, Γρ. Χάρογλους, Ἀντώνιος Παπαθανάσης.	
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗι ΤΗι ΕΠΑΡΧΙΑι	Ἀστικαὶ ἀρρένων 3, θηλέων 2. Νηπιαγωγ. 3, Νηπιοπαρθ. 1.	Ἀρρένων 8, Παρθεναγωγεῖα 5, Νηπιοπαρθεναγωγεῖα 4, Νηπιαγωγεῖα 6.	Ἀστικαὶ 5, Παρθεναγωγ. 12. Δημοτικαὶ 23.	Ἀστικαὶ 2. Δημοτικαὶ καὶ Παρθεναγ. 16.	
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 14. Διδασκάλισσαι 11.	Διδάσκαλοι 20. Διδασκάλισσαι 23.	Διδάσκαλοι καὶ Διδασκάλισσαι } 70.	Διδάσκαλοι 16. Διδασκάλισσαι 10.	
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ 455. Μαθήτριαι 213. Νήπια 598.	Μαθηταὶ 750 Μαθήτριαι καὶ νήπια 641.	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι } 2000.	Μαθηταὶ 605. Μαθήτριαι 430.	
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 9. Διδάσκοντες 25. Μαθητευόμενοι 1266.	Σχολαὶ 23. Διδάσκοντες 43. Μαθητευόμενοι 1391.	Σχολαὶ 40. Διδάσκοντες 70. Μαθητευομενοι 2000.	Σχολαὶ 18. Διδάσκοντες 26. Διδασκομενοι 1035.	

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	34. Μητρόπολις Κορυτσᾶς Ἔδρα: ἡ Κορυτσᾶ.	35. Μητρόπ. Μεσημβρίας Ἔδρα:	36. Μητρόπολις Σάμου Ἔδρα: ὁ Ἅγιος Κήρυκος.	37. Μητρόπολις Βιζύης Ἔδρα:	38. Μητρόπολις Ἀγχιάλου Ἔδρα:
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Κορυτσᾶς ΦΩΤΙΟΣ	Ὁ Μεσημβρίας ΧΑΡΙΤΩΝ	Ὁ Σάμου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Ὁ Βιζύης ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ	Ὁ Ἀγχιάλου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος Μέλη: Οἰκονόμος Ζηνόβιος, Σακελλάριος Ἠλίας, Συνεδριάζει Τρίτην.		Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ἀρχιμ. Ἠλίας, ἱερεὺς Οἰκονόμος Κ. Κουλουλίας.		
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Διον. Θεμελῆς, α' γραμματεύς, Ἰωάνν. Γ. Βίμπλης, β' γραμματεύς.				
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Βασ. Α. Κώττας, Νικ. Δ. Βίμπλης, Ι. Χ'' Κωστούσης, Γεώρ. Λαζάρου, Εὐθ. Β. Μάκου, Ραφαὴλ Χ'' Ἀβραάμ, Μ. Γ. Διάκου, Ν. Κατσιριώτης. Συνεδριάζει Τετάρτην.		Ξεν. Ξενάκης, Κ. Οἰκονόμου, Ι. Κύρκος, Σ. Σάρρος.		
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗι ΤΗι ΕΠΑΡΧΙΑι	Γυμνάσιον 1, Ἀστικαὶ 7, Παρθεναγωγεῖα 8, Νηπιαγωγεῖα 2, Γραμματοδιδασκαλεῖα 40.		Γυμνάσιον 1, τὸ Πυθαγόρειον, Ἐμπορικὴ Σχολὴ 1, Ἀστικαὶ 6, Δημοτικαὶ 32, Παρθεναγωγεῖα 13.		
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι 98.		Διδάσκαλοι 73. Διδασκάλισσαι 40.		
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 4486.		Μαθηταὶ 3890. Μαθήτριαι 1604.		
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 58. Διδάσκοντες 98. Μαθητευόμενοι 4486.		Σχολαὶ 53 Διδάσκοντες 113 Μαθητευόμενοι 5494		

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	*39. Μητρόπολις Βάρνης* "Εδρα: ἡ Βάρνα.	*40. Μητρόπ. Μαρωνείας* Ἔδρα:	*41. Μητρόπ. Σηλυβρίας* Ἔδρα:	*42 Μ. Σωζουναγαθουπόλεως* "Εδρα:	*43. Μητρόπολις Ξάνθης* "Εδρα: ἡ Ξάνθη.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Βάρνης ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ	Ὁ Μαρωνείας ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Ὁ Σηλυβρίας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	Ὁ Σωζουναγαθουπόλεως ΔΩΡΟΘΕΟΣ	Ὁ Ξάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμ. Εὐστάθιος Νικολάου, Οἰκονόμ. Δ. Ἰω. Ἀβδούλης, Πρωτοθεράπ. Γεώργ. Θεοφάνους, Συνεδριάζει Παρασκευήν.				Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμ. Παπᾶ Δημήτριος, Παπᾶ Κωνσταντῖνος, Παπᾶ Μιχαήλ. Συνεδριάζει Δευτέραν.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Ν. Κωνσταντίνου, γραμματεύς, Εὐστ. Ι. Νικολάου, ἀντιγραφεὺς καὶ κλητήρ.				Ὁ Χιστουπόλεως Ἰωακείμ. βοηθὸς ἐπίσκοπος, Δ. Νικηφοριάδης, γραμματεύς, Καλλίας Πάνναρος, γραμματεύς, Θεολ. Πασχαλίδης, δικαστικὸς κλητήρ.
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Σάββας Κιτρινόπουλος, Ι. Κ. Μακρῆς, Μιχ. Νικολαΐδης, Στ. Θ. Χ'' Δημητρίου, Π. Ι. Μυστακίδης, Ἀριστόδ. Χατζηπέτρου, Ἄγγ. Γ. Κατσίλης, Χρ. Ι. Μυστακίδης, Βασ. Παράσχης, Βασ. Ι. Φλώρης, Κωνστ. Αὐγερινίδης, Π. Β. Βαλτατζῆς.				Στ. Στάλιου Δ. Χεκίμογλους, Κ. Ψτήκας, Κ. Κ. Χασιρτζόγλους. Δ. Μιχάλογλους, Δ. Χασιρτζόγλους, Ν. Πορτοκάλης, Κ. Βέλιος. Σ. Λαδᾶς.
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	Ἀρρεναγωγεῖα 2. Παρθεναγωγεῖα 2. Μικτὰ 3.				Ἡμιγυμνάσια 2, Παρθεναγωγεῖα 2, Ἀστικαὶ 2, Δημοτικαὶ 13. Νηπιαγωγεῖα 6, Νηπιοπαρθεναγωγεῖα 7.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι } 26.				Διδάσκαλοι 35. Διδασκάλισσαι 24.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ 400. Μαθήτριαι 532.				Μαθηταὶ 1560. Μαθήτριαι 1393.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 7. Διδάσκοντες 26. Μαθητευόμενοι 932.				Σχολαὶ 32. Διδάσκοντες 59. Μαθητευόμενοι 2953.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	*44. Μητρόπολις Γάνου καὶ Χώρας* "Εδρα: ἡ Χώρα.	*45. Μητρόπολις Χίου* "Εδρα: ἡ Χίος.	*46. Μητρόπολις Λήμνου* Ἔδρα: Τὸ Βαρύσιον ἢ Χώρα.	*47. Μητρόπολις Ἴμβρου* "Εδρα: τὸ Κάστρον.	*48. Μητρόπολ. Δυρραχίου* "Εδρα:
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Γάνου καὶ Χώρας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Ὁ Χίου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Ὁ Λήμνου ΔΙΟΔΩΡΟΣ	Ὁ Ἴμβρου...	Ὁ Δυρραχίου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητρ. Προεδρεύει. Μέλη: Οἰκονόμ. Παναγιώτης Κομίτσας, Πρωτοπαπᾶς Κοσμᾶς Παπᾶ Παῦλος, Ἰωάννης Ἀρχιερ. ἀντιπρόσω. Συνεδρ. Δευτέραν.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Κύριλλος, ἀντιπρόεδρος, Ἀρχιμ. Ν. Παπαγεωργίου, Ἀρχιμ. Στεφανίδης, ἱερ. Νεόφ. Γ. Σταυρίδης, Παλαβίδης Β. Ἐμμανουὴλ, Χαμιμ.	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμ. Δ. Χριστοφορίδης, Παπᾶ Γεώργιος, Ἀρχιερ. Συνεδριάζει Παρασκευήν.	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Οἰκονόμ. Παπᾶ Δημήτριος, Παπᾶ Κωνσταντῖνος, Παπᾶ Μιχαήλ. Συνεδριάζει Δευτέραν.	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμ. Παπᾶ Δημήτριος, Παπᾶ Κωνσταντῖνος, Παπᾶ Μιχαήλ. Συνεδριάζει Δευτέραν.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ		Ὁ Πρωτοσύγκ. Κύριλλος Ἀθανασιάδης. Ἀρχιδ. Γρηγόριος Σπανούδης.	Ὁ Πρωτοσύγκ. Ἰωάνν. Αὐγερινός, Ἀρχιδιάκ. Ἰωακείμ Στρουμπῆς, Ἀργύρ. Ν. Ἀργυρίου, γραμματεύς.	Εἷς γραμματεύς.	
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	(Μικτὸν Ἐκκλησ. δικαστήρ.). Νικ. Σ. Χρυσοβέργης. Ἀρίσταρχος Φωτιάδης, Θωμᾶς Ρωσέτος, Στέλιος Ἀσπροδίνης Συνεδριάζ. Παρασκευήν. Δημ. Γάνου: Ἀρίς. Φωκίδης, Ν. Σ. Χρυσοβέργης, Ἰ. Ταβλάριος, Ἀναγν. Ζαχαριάδης, ἰατρ.	Ὁ Σεβ. Μητρ., πρόεδρος, ὁ Πρωτοσύγκ. Κύριλλος, ἀναπληρωτής. Μέλη: Ἰ. Παπαζῆς, Σωκρ. Κιτριλάκης, Ἀριστ. Κρασόπουλος, Ἀλέξ. Παβανίης, Ἀνέστ. Μοντῖνος, Γ. Πολίτης, Γ. Ψαρός, Β. Ἀθανασιάδης γραμμ.	Μιχαὴλ Θ. Σουγιουλτζῆς, Παῦλος Κανσουμίδης, Παντ. Τράταρος, Βασιλ. Ταέλιος, Τριαντάφ. Καρβέλης.		
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	Ἀστικαὶ 2. Παρθεναγ. 2. Δημοτικαὶ 9.	Γυμνασιον 1. Κεντρ. Παραθηνίου 1. Ἀστικαὶ 2. Ἀρσενίου-γεῖα 60. Παρθεναγωγεῖα 25. Γρηγοριαδοδιδασκ. 10.	Ἀστική 1. Παρθεναγωγεῖα 3. Δημοτικ. 18. Νηπιαγωγ. 3.	Ἀστική 1. Παρθεναγωγεῖον 1. Δημοτικαὶ 6.	
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 17. Διδασκάλισσαι 7.	Διδάσκαλοι 96. Διδασκάλισσαι 30.	Διδάσκαλοι 29. Διδασκάλισσαι 10.	Διδάσκαλοι 10.	
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι } 1405.	Μαθηταὶ 5360. Μαθήτριαι 2100.	Μαθηταὶ 1600. Μαθήτριαι 750.	Μαθηταὶ 543. Μαθήτριαι 230.	
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 13. Διδάσκοντες 24. Μαθητευόμενοι 1405.	Σχολαὶ 99. Διδάσκαλοι 126 Μαθητευόμενοι 7460.	Σχολαὶ 25. Διδάσκοντες 39. Μαθητευόμενοι 2350.	Σχολαὶ 8. Διδάσκοντες 10. Μαθητευόμενοι 773.	

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	49. Μητρόπολις Σκοπείων Ἔδρα: τὰ Σκόπεια.	50. Μητρόπολις Καστορίας Ἔδρα: ἡ Καστορία.	51. Μητρόπ. Ρασκοπρεσρένης Ἔδρα: ἡ Πρεσρένη.	52. Μητροπολις Βοδενῶν Ἔδρα: ἡ Ἔδεσσα (Βοδενά).	53. Μητρόπολις Βελεγράδων Ἔδραι: Τὸ Βεράτιον καὶ ἡ Αὐλών.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Σκοπείων ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ	Ὁ Καστορίας ΓΕΡΜΑΝΟΣ	Ὁ Ρασκοπρεσρένης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ	Ὁ Βοδενῶν ΣΤΕΦΑΝΟΣ	Ὁ Βελεγράδων ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητρ., πρόεδρος. Ἀρχ. Σάββας, πρόεδρος, ἀντικαθιστῶν τὸν Μητροπολίτην, Γιόβαν Μπούρκοβιτς, μέλος, Στέφαν Μπόϊκοβιτς, γραμμ. Συνεδριάζει ὁσάκις ὑπάρχῃ δικάσιμος ὑπόθεσις.	Ὁ Σεβ. Μητρ., πρόεδρος. Ὁ Πρωτοσύγκ. Πλάϊων, Πατὰ Κωνσταντίνος, Παπᾶ Δαμιανός. Μέλη: Συνεδριάζει Πρώτην.	Ὁ Σεβ. Μητρ., πρόεδρος. Ἀρχ. Μελέτιος, Μέλη: Προθέριεβιτς Τριββέτς, Ραδιβόγιε-φων Ραδιβόγιεβιτς, Διάκον. Συμεών Οὐγγρόβιτς.	Ὁ Σεβ. Μητρ., πρόεδρος. Οἰκονόμος Ἰωάννης Πρωτοσυγκελλος Σταμάτιος Χριστόδουλος, Σακελλάριος Δημήτριος, Σταμάτιος, Σακελλάριος. Συνεδριάζει Πέμπτην.	Ὁ Σεβ. Μητρ., πρόεδρος απουσιάζοντα ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν ὁ Ἀρχιμ. Χρύσανθος Μέλη: Οἰκον. Γρηγόριος, Οἰκον. Κωνσταντῖνος, Οἰκον. Ἰωάννης, Ἱερομνήμων Κοσμᾶς, Σακελλάρ. Κωνσταντῖνος. Συνεδριάζει Τρίτην.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Ἀρχ. Σάββας, Στέφαν Μπόϊκοβιτς, ὑπερρεντιάριος, Στόγιαν Σίδιτς, διερμηνεύς, Πέτρος Τρῆκοβιτς, γραμματ., Ἀχμὲτ ἐφέντης, γραμμ. τῆς τουρκικῆς.	Πρωτοσύγ. Πλάιων Ἀϊβαζίδης, Ναοὺμ Π'' Κωνσταντίνου, Γ. Μπέτσος.	Ἀρχιμ. Μελέτιος, Πέτρος Κωνσταντίνου, ἀρχιγραμματ. Συμεὼν Οὐγγάροβιτς, διάκ. γραμματεύς.	Εἷς γραμματεύς.	Γ. Καρβουνάρας, γραμματεύς, Κ. Βεβέσκας, βοηθὸς γραμματ., Δ. Δῶνος, κλητήρ.
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Νικολ. Ναούμοβιτς, Ἀθαν. Μπούρκοβιτς, Νέσας Μλαδένοβιτς, Κότσκο Βάσιτς, Ρίστα Βασίλιεβιτς, Ντέσα Ταβέτκοβιτς, Γιόβαν Στεφάνοβιτς, Πάνο Ἰσαΐλοβιτς	Ν. Παπαγεωργίου, Μιχ. Ἰωάννου, Ἀνδρ. Τσονᾶς, Διαμ. Ρούμπας.		Χρῆστος Πέγιος, Λάζαρος Βασδάρης, Χρ. Περισιμλῆς, Ἀναστ. Βασδάρης, Γρηγορ. Νούσκος, Νικ. Χ'' Τόσκου.	Χρ. Κολέας, Ἰω. Στέφας, Πέτρος Χριστοδούλου, Νικ. Βέσσος, Δ. Λάβδας, Ἡρ. Τσιμιτῖκος.
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗΙ ΕΠΑΡΧΙΑ	Γυμνάσιον 1. Παρθεναγ. 1. Ἀστικαὶ 2. Νηπιαγωγ. 2. Δημοτικ. μικταὶ 82.	Ἡμιγυμνάσιον 1. Ἀστικαὶ 6. Ἑλληνικ. 2. Δημοτικ. 20. Γραμματοδιδασκαλ. 98 Παρθεναγωγεῖα 23. Νηπιαγωγεῖα 3.	Ἀρρεναγωγεῖα καὶ Παρθεναγωγεῖα } 133.	Ἡμιγυμνάσιον 1. Ἀστικαὶ 3. Δημοτικ. 27. Γραμματοδιδασκαλ. 23 Παρθεναγ. 5. Νηπιαγ. 13.	Ἡμιγυμνάσιον 1. Ἀστικαὶ 4. Δημοτικ. 35.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 113. Διδασκάλισσαι 9.	Διδάσκαλοι 139. Διδασκάλισσαι 26.	Διδάσκαλοι 122. Διδασκάλισσαι 20.	Διδάσκαλοι 71. Διδασκάλισσαι 25.	Διδάσκαλοι 52. Διδασκάλισσαι 10.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ 2485. Μαθήτριαι 900.	Μαθηταὶ 5441. Μαθήτριαι 1484.	Μαθηταὶ 2875. Μαθήτριαι 615.	Μαθηταὶ 3241. Μαθήτριαι 1041.	Μαθηταὶ 1100. Μαθήτριαι 350.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 88. Διδάσκοντες 122. Μαθητευόμενοι 3385.	Σχολαὶ 153. Διδάσκοντες 165. Μαθητευομενοι 6925.	Σχολαὶ 133. Διδάσκοντες 142. Μαθητευόμενοι 3490.	Σχολαὶ 72. Διδάσκοντες 96. Μαθητευόμενοι 4282.	Σχολαὶ 40. Διδάσκοντες 62. Μαθητευόμενοι 1450.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	54. Μητροπ. Στρωμνίτσης Ἔδρα: ἡ Στρώμνιτσα.	55. Μητρόπολις Γρεβενῶν Ἔδρα: τὰ Γρεβενά.	56. Μητρόπολις Σισανίου Ἔδρα: ἡ Σιάτιστα.	57. Μητρόπολις Μογλενῶν Ἔδρα: ἡ Φλώρινα	58. Μητρόπολ. Πρεσπῶν Ἔδρα: τὸ Κρούσοβον.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Στρωμνίτσης ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	Ὁ Γρεβενῶν ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ	Ὁ Σισανίου ΣΕΡΑΦΕΙΜ	Ὁ Μογλενῶν ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ	Ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν ΑΝΘΙΜΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ἀρχιμανδ. Μακάριος Χρήστου, Οἰκονόμος Παῦλος Ἱερεὺς Κυριακὴν Ἐκάστου Συνεδριάζει τὴν τριακοστὴν ἑκάστου μηνός.	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Πρωτοσύγκ. Ἀθανάσιος, Πρωτοπρ. Γεώργιος, Πρωτοπρ. Ἰωάννης, Οἰκονόμος Παπᾶ Γεώργιος, Ἀναστάσιος, Παπᾶ Γεώργιος, Χρ. Παπανικολάου γραμματ. Συνεδριάζει Τρίτην.	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Ἱερεῖς ἐφημέριοι. Συνεδριάζει Τετάρτην.	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμος Σ. Παπαδόπουλος, Ἱερεὺς Ἀθανάσιος Ἀθανασίου, Ἱερεὺς Ἀθανάσιος Ἀθανασίου. Συνεδριάζει: Σάββατον.	Ὁ Σεβ. Μητρ., πρόεδρος. Μέλη: Οἰκον. Γρηγόριος, Οἰκον. Κωνσταντῖνος, Οἰκον. Ἰωάννης, Ἱερομνήμων Κοσμᾶς, Σακελλάρ. Κωνσταντῖνος. Συνεδριάζει: Τρίτην. Το δὲ Μικτὸν ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν ἄνω καὶ τῶν δημογερόντων.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Ἰ. Σταμπουλῆς, γραφεύς.	Πρωτοσύγκελλος Ἀθανάσιος, γραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ Χρ. Παπανικολάου, γραμματεὺς τῆς Κοινότητος.	Πρωτοσύγκελλος Σεραφείμ, ὁ καὶ καθήκοντα ἀρχιερατικοῦ ἀντιπροσώπου τελῶν, Γεώρ. Τηλιακός, γραμματεύς.	Ἀθαν. Πανταζίδης, γραμματεύς, Χ'' Ἀλῆ ἐφέντης, τῆς τουρκικῆς. Ἰω. Ἀλεξίου, κλητήρ.	Παπακωνσταντῖνος Παπαϊωάννου, γραμμ. Γάκης Χρήστου, κλητήρ.
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Ἄρχων Λογοθέτης Χ'' Γρ. Καραμανώλης, Γεώρ. Χ'' Δημητρίου, Χ'' Βασίλ. Καραμανώλης, Κωνστ. Σταμπουλῆς, Κωνστ. Πέου, Κωνστ. Ριζόπουλος, Παντ. Ἀλεξίου Διώτης, Μανούσης Τσοχατζῆς, Νικόλαος Στάνης.	Νικ. Φ. Κουσίδης, Κώτας Λαδᾶς, Ἀθαν. Ἠλία, Ἀνδρ. Μποΐσιος, Εὐάγγ. Χασάπης.	Τῆς Χώρας: Ἀναστ. Σπύρου, Γεώρ. Νικολαΐδης, Ἰω. Σπύρου, Νικόλαος Πασιώτας. Τῆς Γερανείας: Χριστόδ. Ζωγράφος, Περικλ. Βοδινᾶς, Λάζ. Θεοδοσίου.	Ν. Κριάσιας, Ἰω. Γυῦδος, Ι. Χ. Τέσιος, Τ. Κόκος, Μ. Ζήσης, Μ. Παπαθεοχάρης, Ν. Χασάιος, Ν. Ἀθανασίς, Θ. Μπύκλης, Ν. Τέζιος, Σ. Γκάζιος, Ν. Μπάτσας, Π. Ἀθανασίς, Α. Τοτσίλης, Α. Τσιρπίτσης. (Ἐξ αὐτῶν καταρτίζεται τὸ Μ. Δικαστήριον.	Ἡλίας Λαζάρου, Κωνσταντῖνος Λέγος, Στέργιος Χρηστίδης.
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗΙ ΕΠΑΡΧΙΑ	Ἀρρεναγωγεῖα 11. Παρθεναγωγεῖα καὶ Νηπιαγωγεῖα } 6.	Ἀστικαὶ 3. Δημοτικαὶ καὶ Γραμματοδιδασκαλεῖα Παρθεναγωγεῖα 7. } 64	Γυμνάσια 2. (τὸ Τρίτατον ἐξέχει καὶ τὸ Τσοτυλίου). Ἀστικαὶ 7. Δημοτικ. 39. Γραμματοδιδασκαλεῖα 16 Παρθεναγωγεῖα 11.	Ἀστικὴ 1. Παρθεναγωγεῖα 8 Νηπιαγωγεῖα 2. Δημοτικ. καὶ Γραμματοδιδασκαλεῖα 62	Ἡμιγυμνάσιον 1. Ἀστικαὶ 7. Δημοτικ. 28. Παρθεναγωγεῖα 2. Νηπιαγωγεῖα 4. Νηπιαγωγ. 7.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι } 30.	Διδάσκαλοι 72. Διδασκάλισσαι 9.	Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι } 137.	Διδάσκαλοι 72. Διδασκάλισσαι 11.	Διδάσκαλοι 52. Διδασκάλισσαι 17.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι } 984.	Μαθηταὶ 2141. Μαθήτριαι 345.	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι } 3217.	Μαθηταὶ 4340. Μαθήτριαι 500.	Μαθηταὶ 1577. Μαθήτριαι 587.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 17. Διδάσκαλοι 30. Μαθητευόμενοι 984	Σχολαὶ 74. Διδάσκοντες 81. Μαθητευομενοι 2486.	Σχολαὶ 75. Διδάσκοντες 137. Μαθητευόμενοι 3217.	Σχολαὶ 73. Διδάσκοντες 83. Μαθητευόμενοι 4840.	Σχολαὶ 49. Διδάσκοντες 69. Μαθητευόμενοι 2164.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	59. Μητρόπολις Δερβῶν Ἔδρα: ἡ Βελισσός.	60. Μητρόπ. Κασσανδρείας Ἔδρα: ἡ Πολύγυρος.	61. Μητρόπολις Χαλδείας Ἔδρα: ἡ Ἀργυρούπολις.	62. Μητρόπ. Ἐλασσῶνος Ἔδραι: ἡ Τσαριτσάνη καὶ ἡ Ἐλασσών.	63. Μητρόπ. Προικοννήσου Ἔδραι: ἡ Προικόννησος, ἡ Μαρμαρᾶς καὶ ἡ Ἀλώνησος.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Δερβῶν καὶ Βελισσοῦ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ	Ὁ Κασσανδρείας ΙΩΑΝΝΗΣ	Ὁ Χαλδείας ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ	Ὁ Ἐλασσῶνος ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ	Ὁ Προικοννήσου ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ		Ὁ Σεβ. Μητρ., πρόεδρος. Μέλη: Οἰκον. Παπακωνστ. Ἀθ. Οἰκονόμου, ἀρχιμ. Παπαγαβριὴλ Μαυρίδης, Σακελλάριος Παπαγεωργίου Τσαισάλης, ἱερεὺς Ἰωάννης Λεμονῆς. Συνεδριάζει: Δευτέραν καὶ Σάββατον.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ἀρχιμ. Χαρίτων, Οἰκονόμος Παπαϊωάννης. Συνεδριάζει ἐκτάκτως.	Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Ἱερεὺς Γ. Οἰκονόμος, Σακελλάριος Ἀστέριος, Ἰ.Κῶος, Ι.Καπρανόπουλος, Γ. Παπαδόπουλος, γραμματεύς. Συνεδριάζει: Πέμπτην.	Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Ἱερεὺς Γ. Οἰκονόμος, Σακελλάριος Ἀστέριος, Ἰ.Κῶος, Ι.Καπρανόπουλος, Γ. Παπαδόπουλος, γραμματεύς. Συνεδριάζει: Τρίτην καὶ Παρασκευήν.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ		Οἰκονόμος Παπακωνσταντῖνος, Δ. Ἰ. Δεσποτίδης γραμματεύς.		Γ. Παπαδόπουλος, γραμματεύς, Σ. Δημητρίου, βοηθός.	Δημ. Βέββης, γραμματεύς.
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Διαμαντῆς Γκίρμπα, Παντελῆς Βασματζίδης, Ἀλέξ. Λούης.	Κώστας Γαλανός, Κώστας Ι. Κότσανος, Ἀργ. Παπαδόπουλος, ἰατρός, Ἀθ. Σαμαρᾶς. Οἱ ἄνω ἀποτελοῦν τὸ Μητροπολιτικὸν Συμβούλιον.	Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Ι. Μουμτζῆς, Ι. Πηλείδης, Γρηγόριος Λαυρεντιάδης, Δημ. Καζαντζίδης, Χ'' Γεώργ Πηλείδης, Δημ. Ἀποστολίδης, γραμματεὺς σύμβουλος.	Νικ. Χαρισίου, Φιλ. Θεμελῆς, Ν. Παλάτσιας, Στ. Θεοδοσιάδης, Γ. Παπαδόπουλος, γραμματεύς.	Α. Ταβουλαράκης, Κ. Παπανικολάου, Π. Τασσόπουλος, Χίλιος Πάνου, Σ. Α. Κουμαρᾶς.
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	Ἀστικὴ 1. Νηπιαγ. 1.	Δημοτικαὶ καὶ Ἀστικαὶ } 31. Παρθεναγωγεῖα 6.	Ἡμιγυμνάσιον 1. Δημοτικαὶ 65. Ἀστικαὶ 13. Γραμματοδιδασκολεῖα 52. Παρθεναγωγεῖα 5.	Ἡμιγυμνάσιον 1. Ἀστικαὶ 6. Δημοτικαὶ καὶ Γραμματοδιδασκαλεῖα } 42. Νηπιοπαρθεναγωγεῖα 7.	Ἀστικαὶ 4. Δημοτικαὶ 8.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 2. Διδασκάλισσα 1.	Διδάσκαλοι 47. Διδασκάλισσαι 6.	Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι } 183.	Διδάσκαλοι 61. Διδασκάλισσαι 7.	Διδάσκαλοι 14. Διδασκάλισσαι 6.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι } 60.	Μαθηταὶ 2241. Μαθήτριαι 400.	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι } 4882.	Μαθηταὶ 1832. Μαθήτριαι 190.	Μαθηταὶ 1169. Μαθήτριαι 404.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 2. Διδάσκοντες 3. Μαθητευόμενοι 60.	Σχολαὶ 37. Διδάσκοντες 53. Μαθητευόμενοι 2641.	Σχολαὶ 136. Διδάσκοντες 183. Μαθητευόμενοι 4882.	Σχολαὶ 56. Διδάσκοντες 68. Μαθητευόμενοι 2022.	Σχολαὶ 12. Διδάσκοντες 20. Μαθητευόμενοι 1573.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	64. Μητρόπ. Δρυϊνουπόλεως Ἔδρα: τὸ Ἀργυρόκαστρον.	65. Μητρόπολις Κῶου Ἔδρα: ἡ Κῶ.	66. Μητροπ. Λιτίτσης Ἔδρα: τὸ Ὀρτάκιοϊ (Ἀδριανουπόλεως).	67. Μητρόπολις Καρπάθου καὶ Κάσσου Ἔδρα:	68. Μητρόπολις Σερβίων καὶ Κοζάνης Ἔδραι: ἡ Κοζάνη.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Δρυϊνουπόλεως ΛΟΥΚΑΣ	Ὁ Κῶου ΙΩΑΚΕΙΜ	Ὁ Λιτίτσης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ	Ὁ Καρπάθου-Κασσου ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ	Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμος Παπαχρῆστος, Οἰκονόμος Παπακωνσταντῖνος, Οἰκονόμος Παπαμάρκος (ἐφημέριοι). Συνεδριάζει: Παρασκευήν.	Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμος Κωνστάντιος, ἱερεὺς Νικηφόρος, ἱερεὺς Νικόλαος, ἱερεὺς Στέφανος. Συνεδριάζει ἐκτάκτως.	Ο Σεβ.Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Ἀρχιμ. Πασχάλης, Πρωτόπαπας Δημητριος, Ἀρχιμ. Ἀπόστολος, ἱερεὺς Χριστοδουλος, Π. Παπαπέτρου, γραμματεύς. Συνεδριάζει: Τρίτην καὶ τὴν Παρασκ. ἐκτάκτως.		Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμος Ἰωάννης, Σακελλ.' Ἰωάννης, Ἀρχιμ. Μελέτιος, Παπᾶ Ἀναστάσιος, Παπᾶ Θωμᾶς. Συνεδριάζει: Τετάρτην.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Πέτρος Εὐγενικος, γραμματεὺς μετὰ βοηθοῦ.	Ν. Νικολαΐδης, γραμματεύς, Ἐ. Τσακνόπουλος κλητὴρ καὶ ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς γραμματεύς.	Π. Παπαπέτρου, γραμματεύς.		Δύο γραμματεῖς.
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Ἀνασταστ. Νάσταις, ἰατρός, Μιχ. Γεωργ. Χήτος, Γ. Μάσκας. Γεωργ.	Τῆς Χώρας: Εὐάγγελος Περιστέρης, Ἀντ. Σταματιάδης. Τῆς Ἀσπρας: Γιαννούλης Γιαννούλης.	Χατζῆ Τριανταφύλλος, Σ. Βασιλόπουλος, Θ. Χρυσοχόος, Ἀποστ. Βογιατζόγλους, Γεώργ. Ἀποστόλ.		
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	Ἀρσενικ. 90. Παρθενικ. 11	Ἀστική 1. Δημοτικαὶ 2. Γραμματοδιδασκαλεῖα 4. Παρθεναγωγεῖον 1.	Ἀστικαὶ 2. Προκατωρ. 2. Νηπιαγωγ. 1 Νηπιοπαραθεναγωγ. 3. Ἑλληνικαὶ 3 Δημοτικαὶ 4. Γραμματοδιδασκαλεῖα 10.		Γυμνάσιον 1. Ἀστικαὶ 5. Παρθεναγ. 1. Νηπιαγ. 5. Γραμματοδιδασκαλ. 26.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 120. Διδασκάλισσαι 13.	Διδάσκαλοι 13. Διδασκάλισσαι 2.	Διδάσκαλοι 27. Διδασκάλισσαι 3.		Διδάσκαλοι 54. Διδασκάλισσαι 9.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ 3742. Μαθήτριαι 815.	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι } 583.	Μαθηταὶ 862. Μαθήτριαι 117.		Μαθηταὶ 2131. Μαθήτριαι 556.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 101. Διδάσκοντες 133. Μαθητευόμενοι 4557.	Σχολαὶ 8. Διδάσκοντες 15. Μαθητευόμενοι 583.	Σχολαὶ 25. Διδάσκοντες 30. Μαθητευόμενοι 979.		Σχολαὶ 38. Διδάσκοντες 63. Μαθητευόμενοι 2687.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	69. Μητρόπ. Νευροκοπίου Ἔδρα: ὁ Νευροκόπος.	70. Μητρόπολις Λέρου καὶ Καλύμνου Ἔδρα: ἡ Κάλυμνος.	71. Μητρ. Ἐλευθερουπόλεως Ἔδρα:	72. Μητρόπολις Κολωνίας Ἔδρα: ἡ Νικόπολις (Καρᾶ-Χισὰρ-Σαρκῆ).	73. Μητρόπ. Παραμυθίας Ἔδρα: ἡ Παραμυθία.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Νευροκοπίου ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ	Ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου ΓΕΡΜΑΝΟΣ	Ὁ Ἐλευθερουπόλεως ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ	Ὁ Κολωνίας ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ	Ὁ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμος Βασίλειος, ἱερεὺς Δ. Ναταλίδης. Συνεδριάζει ἐκτάκτως.	Ὁ Σεβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: τέσσαρες ἱερεῖς. Συνεδριάζει δευτέραν καὶ Παρασκευήν.		Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Ἱερεῖς Γεμπρόϊσης, ἱερεὺς Θεοφάνης. Συνεδριάζει Τετάρτην.	Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Ἀρχιμ. Λεόντιος, Ἡγούμενος Ἰωσήφ, Οἰκονόμος, Παπᾶ Ἰωάννης Φιλίππου Παπᾶ Ἀναστάσιος, Παπᾶ Ἰ. Ἰούλης. Συνεδριάζει: Πέμπτην.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ		Ἰω. Ἀριστ. Κουτρούλλης, γραμματεύς. Εἷς κλητήρ.		Εἷς βοηθὸς γραμματεύς.	Εἷς γραμματεύς. Εἷς κλητήρ.
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Νικολ. Βαΐδης, Δημοτικὸς 3. Χρ. Ἰωαννίδης, Νηπιαγωγ. Νικ. Κωνσταντινόπουλος, Γραμματοδιδάσκαλος Ι. Δημητρίου.	(Καλυμνου): Θεμ. Ὀλυμπίτης, Δρ. Χ'' Γεωργίου δημογ. Ἀρ. Μαγκλῆς, Κλ. Ζερβός, Σακελλ. Τάταρης, Γ. Κρητικός, Ἀντ. Μαγκάκης, Ἰω. Ἀμπελᾶς, Θ. Ρήγας, Νικ. Περιβολαριᾶς, Σακ. Κουφος, Ν. Χουλης, Ἰ. Συμ. καὶ Γ. Περσίνης γραμμ.		(Μέλη τοῦ Μικτοῦ Ἑκκλ. Δικαστ.): Ἡ. Σαμπάζης, Γ. Καζανιτάκης, Κ. Ἐμμανουὴλ Παρασκευήν. Συνεδριάζει	Παναγ. Γύρας, Ἀναστ. Τζάκος, Δημ. Τζάτζης, Σταῦρος Γιαννάκης, Πάσχος Ι. Μουρέτας, Φώτιος Στέργιου, Ἀναστ. Κήτσιου.
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	Δημοτικαὶ 3. Γραμματοδιδασκαλεῖον Ι.	Ἀστικαὶ 4. Ἑλληνικαὶ 2. Δημοτικὴ Ι. Παρθεναγ. 3. Νηπιαγωγ. 1		Ἀστικὴ Ι. Σχολαὶ πενταταξικοὶ ἐξ ὁλοκλήρου 92.	Ἑλληνικαὶ 2 Δημοτικαὶ 26. Παρθεναγωγεῖα 5. Γραμματοδιδασκαλεῖα 48
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 5. Διδασκάλισσαι 2.	Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι 47.		Διδάσκαλοι 105. Διδασκάλισσα 1.	Διδάσκαλοι 78 Διδασκάλισσαι 8.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ 220. Μαθήτριαι 60.	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 1950.		Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 3450.	Μαθηταὶ 1924. Μαθήτριαι 286.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 5. Διδάσκοντες 7. Μαθητευόμενοι 280	Σχολαὶ 11. Διδάσκοντες 47. Μαθητευόμενοι 1950.		Σχολαὶ 93. Διδάσκοντες 106. Μαθητευόμενοι 3450.	Σχολαὶ 81. Διδάσκοντες 86. Μαθητευόμενοι 2210.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΕΔΡΑΙ	74. Μητρόπολις Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Ἔδρα: ἡ Κόνιτσα.	75. Μητρ. Ἡλιουπόλεως Ἔδρα: τὸ Λιδίνιον.	76. Μητρόπ. Καλλιουπόλεως Ἔδρα: ἡ Καλλίπολις καὶ ἡ Μάδυτος.	77. Μητρόπ. Ροδουπόλεως Ἔδρα: ἡ Λιβερὰ τῆς Τραπεζοῦντος.	78. Μητρόπολις Κρήνης Ἔδρα: ἡ Κρήνη.
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ	Ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	Ὁ Ἡλιουπόλεως ΤΑΡΑΣΙΟΣ	Ὁ Καλλιουπόλεως ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ	Ὁ Ροδουπόλεως ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ	Ὁ Κρήνης ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Ἀρχιμ. Χαραλάμπους Οἰκονόμου Παπανθιμος Παπανθίμου. Συνεδριάζει Τρίτην.	Ὁ Σιβ. Μητρ. πρόεδρος. Μέλη: Οἰκονόμος Παπᾶ Κωνστ. Σεβαστάκης, ἱερομ. Ἰωαννίκιος Σούμας, Παπᾶ Οἰκονόμος Κυριαζῆς, Παπᾶ Ἰω. Λιμνιώτης, Ἐμμ. Φαρλέκας, γραμματεύς. Συνεδριάζει: Πέμπτην.	Ὁ Σ. Μ. πρ. Μέλη Καλ/πόλεως: Οἰκ. Κ. Φοῖτος, Οἰκ. Κ. Δαΐζος, Πρωθ. Δ. Μαυριώτης Σακελ. Δ. Μήτσος. Μαδύτου: Πρωθ. Α. Κοζάκης, Ἀρ. Στέφ., Οἰκ. Γεώρ., Οἰκ. Φώτ, Ἀν. Κλ. καὶ Γ. Πετρ. γραμ. Συνεδριάζει Καλλ. Τετάρ. Μαδύτου Παρασ.	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρόεδρος. Μέλη: Παπᾶ Μῦρων Οἰκονόμος, Παπᾶ Εὐθύμιος, Παπᾶ Κωνσταντίνος.	Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, πρόεδρος. Μέλη: Πρωτοσ. Ἰ. Βασιλικὸς, Ἀρχιμ. Νεοφ. Μυλωναδάκης ἱερομον. Νεόφ. Ρινίτης. ἱερ. Κωνστ. Μιχάλης, ἱερ. Μ. Παπουτσιδάκης, Ἀντ. Γ. Πουλάκης γραμματεύς. Συνεδριάζει Τρίτην.
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	Σπ. Ν. Δόβας, γραμματεύς.	Ἀρχιδιάκ. Κύριλλος Ζαχόπουλος. Ἐμμ. Φαρλέκας, γραμματεύς.	Ἀρχιδιάκονος Μελέτιος Χρηστίδης. Ἱεροδιάκονος Ἱερώνυμος Μαντουκίδης.	Ἀρχιδ. Ἄνθιμος Παπαδόπουλος, γραμματεύς. Γ. Ι. Κωφίδης γραφεύς.	Α. Γ. Πουλάκης, Π. Κρομμύδας, γραμματεύς, Β. Δ. Καμμύτσης. γραμματεύς. Α. Γ. Λογοθέτης, κλητήρ.
ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	Ι. Π. Φλῶρος, Χρ. Παπαϊωάννίδης, Π. Κορα. τζήμος.	Γεώρ. Βεϊνόγλους, Σταμ. Σταματίου, Θεοχάρ. Γεωργιάδης, Ἀ. λέξ. Π. Τσογκατζής, Ἀριστείδης Κωνσταντόπουλος.	Καλλιουπόλεως: Δ. Κώστας, Μητρᾶς Παντερμιανάκης, Μιχ. Τζανάββάρης, Ἰ. Χατζῆ Κοσμᾶς, Σ. Κούβαρας, Γ. Ἀναγνωστόπουλος, Ν. Ζωγραφόπουλος.	Ἰ. Σπαναΐδης, Κ. Συμεωνίδης, Κ. Φιλιππίδης, Θ. Φιλιππίδης.	Χ. Ν. Ρόδιος, Ν. Χ. Γεωργιάδης, Δ. Π. Τσελεπίδης, Κ. Δ. Βλάμος.
ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΔΟΣ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΕΠΑΡΧΙΑ	Ἀστικαὶ 4. Ἑλληνικαὶ 7 Δημοτικαὶ 53 Γραμματοδιδασκαλεῖα 29 Παρθεναγ. 8 Νηπιαγωγ. 11	Ἡμιγυμν. 1. Ἀστικαὶ 11 Δημοτικαὶ 4. Παρθεναγωγεῖα 15. Μικταὶ 21.	Ἀστικαὶ 2. Δημοτικαὶ 9 Γραμματοδιδασκαλεῖον Ι. Παρθεναγωγεῖα 2. Νηπιαγωγεῖα 5.	Ἀστικαὶ καὶ Δημοτικαὶ 52. Παρθεναγωγεῖον 1.	Ἀρρεναγωγεῖα Παρθεναγωγεῖα 14. Παρθεναγωγεῖα 41.
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Διδάσκαλοι 102. Διδασκάλισσαι 20.	Διδάσκαλοι 70. Διδασκάλισσαι 41.	Διδάσκαλοι 22. Διδασκάλισσαι 14.	Διδάσκαλοι 61. Διδασκάλισσα 1.	Διδάσκαλοι 56. Διδασκάλισσαι 28.
ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΝ	Μαθηταὶ 3033. Μαθήτριαι 1065.	Μαθηταὶ 2572. Μαθήτριαι 1798.	Μαθηταὶ 1600. Μαθήτριαι 750.	Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 1500.	Μαθηταὶ 2890. Μαθήτριαι 1730.
ΣΥΝΟΛΑ	Σχολαὶ 112. Διδάσκοντες 122. Μαθητευόμενοι 4098.	Σχολαὶ 52. Διδάσκοντες 111. Μαθητευόμενοι 4370.	Σχολαὶ 19. Διδάσκοντες 36. Μαθητευόμενοι 2350.	Σχολαὶ 53. Διδάσκοντες 62. Μαθητευόμενοι 1500.	Σχολαὶ 55. Διδάσκοντες 84. Μαθητευόμενοι 4420.

ΕΠΙΣΚΟΠΑΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΑΙ ΕΔΡΑΙ	ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΕΣ	ΣΧΟΛΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΝ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΝ	ΜΑΘΗΤΑΙ ΚΑΘ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΝ	ΣΥΝΟΛΑ
1. Ἐπισκοπὴ Ἀνέων Ἕδρα: τὰ Σόκια.	Ὁ Ἀνέων ΑΝΘΙΜΟΣ	Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκ. πρόεδρος. Μέλη: Πρωτοσυγ. Δημήτριος, Οἰκονομος Δημήτριος, ἱερεὺς Μιχαήλ, ἱερεὺς Ἀθανάσιος. Συνεδριάζει Τετάρτην.	Εἷς γραμματεύς. Εἷς κλητήρ.	Ἰω. Καλέντζος, Δημήτρ. Βογιατζόγλους, Ὅμηρος Ἀλετρᾶς, Ἐπαμ. Στεργίου, Ἀοίστ. Ἀνδ. Χ'' Χαλκιᾶς.	Ἀρρεναγωγεῖα καὶ Παρθεναγωγεῖα 28.		Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 1970.	Σχολαὶ 28. Μαθητευόμενοι 1970.
2. Ἐπισκοπὴ Μυριοφύτου Ἕδρα: τὸ Μυριόφυτον.	Ὁ Μυριοφύτου ΣΜΑΡΑΓΔΟΣ	Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκ. πρόεδρος. Μέλη: Ἀρχιμ. Κωνστάντιος, Ἀρχιμ Χρύσανθος. Σακελ. π'' Ἀθανάσιος, Σκευοφύλ. π' Γεώργιος. Π. Γώγος, γραμμ. Συνεδριάζει Τρίτην.	Πρωτοσύγκ. Μητροφάνης Χ''. Εὐσταθίου, Παναγ. Γώγος, γραμματεύς.	Μήτρος Χ'' Λάγιας, Ἱπποκράτης Ζαρδής, Περικλῆς Λιγγάς, Θεόδωρ. Τριμάζος, Χαράλ. Κανάκης, Ἰω Μαυράκης, Παναγ. Δ. Σαρδῆς, Ἰω. Χ'' Ἀργυροῦ. Συνεδρ.: Παρασκευήν.	Ἀστικαὶ 3. Δημοτικαὶ 5. Μικταὶ 6.	Διδάσκαλοι 17. Διδασκάλισσαι 7.	Μαθηταὶ 1080. Μαθήτριαι 720.	Σχολαὶ 14. Διδάσκοντες 24. Μαθητευόμενοι 1800.
3. Ἐπισκοπὴ Μοσχονησίων Ἕδρα: τὰ Μοσχονήσια	Ὁ Μοσχονησίων ΝΕΟΦΥΤΟΣ	Ὁ Θεοφ Ἐπίσκ. πρόεδρος. Μέλη: Ὁ Πρωτοσύγ. Κύριλλος, Ἀρχιμ. Διονύσιος, Ἱερομ. Διονύσιος, Ἱεροδιάκ. Νικόδημος, γραμματεύς. Συνεδριάζει Δευτέραν.	Ὁ Ἱερομ. Νικοδ. Σαρίκας, γραμματεύς.	Χρ. Χ'' Σταύρου, Ἀντ. Κόπανος, Σταῦρος Παρασκευᾶ.	Ἀστικὴ 1. Παρθεναγ. 1. Νηπιαγωγ. 1.	Διδάσκαλοι 6. Διδασκάλισσαι 8.	Μαθηταὶ 256. Μαθήτριαι 170. Νήπια 240.	Σχολαὶ 3. Διδάσκοντες 14. Μαθητευόμενοι 666.

Σημ. Ἐπειδὴ καθυστέρησάν τινες Μητροπόλεις εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν σχετικῶν εἰδήσεων, τὰς ὁποίας ἐπανειλημμένως ἐζητήσαμεν, ὁ ἐν ταῖς στήλαις τῶν Στατιστικῶν τούτων Πινάκων ἀνήκων εἰς αὐτὰς χῶρος μένει ἀσυμπλήρωτος. Ἐλπίζομεν εἰς τὸ μέλλον νὰ ἔχωμεν προθυμοτέραν τὴν ἀρωγὴν πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν Μητροπολιτικῶν γραφείων, ἵνα οὕτω δυνηθῶμεν νὰ παρουσιάσωμεν τὸ στατιστικὸν τοῦτο μέρος καθ' ὅλα ἄρτιον.

Σ. Σ. Η.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ 1903—1904

Α΄ Σχολαὶ ἐν ὅλῳ 71.

Σχολαὶ ἀνώτεραι..... 7 } =71
» κατώτεραι..... 64 }

1. Σχολαὶ ἀνώτεραι:

α΄) Θεολογικὴ Σχολή..... 1 }
Γυμνάσια (ἀρρένων 4 καὶ θηλέων 2)..... 6 } = 7

β΄) Γυμνάσια ἀρρένων:

Ι Μεγ. τοῦ Γένους Σχολή.
ΙΙ Ἑλλ. Ἐμπορ. Σχολὴ ἐν Χάλκῃ.
ΙΙΙ Ζωγράφειον ἐν Πέραν.
ΙV Λύκειον Χ. Χατζηχρήστου μετὰ Γαλλικοῦ τμήματος.

γ΄) Γυμνάσια θηλέων:

Ι Ζάππειον ἐν Πέραν μετὰ Διδασκαλείου καὶ ἰδιαιτέρου Γαλλικοῦ προγράμματος.
ΙΙ Ἰωακείμειον ἐν Φαναρίῳ.

2. Σχολαὶ κατώτεραι:

(Ἀστικαὶ καὶ Δημοτικαί)

Ἀρρένων ..... 37 }
Θηλέων..... 27 } =64
ἤτοι

α΄) Κ. Παρθεναγωγεῖον Πέραν
9 *τάξιον* (μετὰ ἰδιαιτέρου γαλλικοῦ προγράμματος).

β΄) Ἀστικαὶ 7 τάξιοι 14
» Ἀρρένων..... 9 }
» Θηλέων..... 5 } =14

γ΄) Ἀστικαὶ 6 τάξιοι..... 9
» Ἀρρένων..... 7 }
» Θηλέων..... 2 } = 9

δ΄) Ἀστικαὶ 5 τάξιοι 11
» Ἀρρένων..... 5 }
» Θηλέων..... 6 } =11

ε΄) Δημοτικαὶ 4 τάξιοι 15
» Ἀρρένων..... 9 }
» Θηλέων..... 6 } =15

ς΄) Δημοτικαὶ 3 τάξιοι..... 12
» Ἀρρένων..... 5 }
» Θηλέων..... 7 } =12

ζ΄) Δημοτικαὶ 2 τάξιοι..... 12

3. Ἐκ τῶν ὡς ἄνω Σχολῶν εἰσίν:

Ἀνώτεραι ἐθνικαί..... 5 }
Κατώτεραι » ..... 4 } = 9
ἤτοι

α΄) Ἀνώτεραι ἐθνικαί: Ι) Θεολογικὴ Σχολή. ΙΙ) Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή. ΙΙΙ) Ἑλλην. Ἐμπορικὴ Σχολή. IV) Ζάππειον. V) Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον.

β΄) Κατώτεραι ἐθνικαί: Ι) Μαρασλῆ ἐν Φαναρίῳ. ΙΙ) Ζωγράφειον Παρθεναγωγεῖον Νεοχωρίου. ΙΙΙ) Ὀρφανοτροφεῖον ἐν Πριγκήπῳ.

γ΄) Ἰδιωτικαί: Ι) Χρ. Χ'' Χρήστου. ΙΙ) Ν. Μέλα. ΙΙΙ) Π. Μουμτζῆ. IV) Ε. Σαντοριναίου ἐν Πέραν.

δ΄) Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ Σχολαὶ τυγχάνουσιν ἐνοριακαί.

Β΄ Διδάσκον προσ. ἐν ὅλῳ 360.

Καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι 225 }
Διδασκάλισσαι..... 135 } = 360

1. Διδάσκον προσωπικόν:

α΄) Ἀνωτέρων Σχολῶν 108
Ἤτοι: Ἀρρένων..... 83 }
Θηλέων..... 25 } = 108

β΄) Κατωτέρων Σχολῶν 252
Ἤτοι: Ἀρρένων..... 142 }
Θηλέων..... 110 } = 252

Γ΄ Διδασκόμενοι 11,788.

Ἤτοι: Μαθηταί..... 6,788 }
» Μαθήτριαι,... 5,000 } =11,788

Δ΄ Δαπάνη:

Ἐτησίως λ. Τ. 30,896

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις·
τῇ 25ῃ Σεπτεμβρίου 1904.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Κ. Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς
Ὁ Γενικὸς Ἐπόπτης τῶν Σχολῶν
† ΑΡΧ. ΓΡΗΓ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ — ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ — ΣΩΜΑΤΕΙΑ — ΟΜΟΓΕΝΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΛΟΝΔΙΝΟΥ (Ἀγγλίας).—Μία ἐκκλησία, τῆς *Ἁγίας Σοφίας*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1877. ***Προσωπικὸν τῆς ἐκκλησίας***· *ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος* κ. Ἀντώνιος Παράσχος, Ἀρχιμανδρίτης, ὁ κ. Ἀγαθάγγελος Μοσχοβάκης, Ἀρχιμανδρίτης, ὁ ἐκ 14 προσώπων ἀποτελούμενος χορός, ὁ ἀναγνώστης, ὁ νεωκόρος, ὁ θυρωρὸς καὶ ὁ ὑπηρέτης. ***Ἐπίτροποι***· οἱ κ. Γεώρ. Φλαμπουριάρης, Στέφ. Στεφάνοβικ Σκυλίτζης καὶ Θεόδ. Βουρλουμῆς. Πρὸς συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας δαπανῶνται λίραι ἀγγλικαὶ 1,800 ἐτησίως. Ἐν Λονδίνῳ διὰ τοὺς ἑλληνόπαιδας ὑπάρχει μόνον Θρησκευτικὴ Σχολή, ὅπου διδάσκονται τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα. ***Πληθυσμὸς ὁμογενὴς*** 90 οἰκογένειαι.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΜΑΓΧΕΣΤΡΙΑΣ (Ἀγγλίας).—Μία ἐκκλησία, ὁ *Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1860. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κωνσταντῖνος Καλλίνικος. ***Ἐπίτροποι*** ὁ κ. Ἀλεξανδρῶφ καὶ ὁ κ. Νάτσιος Βενᾶς. ***Πληθυσμὸς ὁμογενὴς*** 35 οἰκογένειαι.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΛΙΒΕΡΠΟΥΛ (Ἀγγλίας).—Μία ἐκκλησία, τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1870 ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Ἀλεξ. Λυκούργου καὶ συντηρουμένη διὰ συνδρομῶν. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* αὐτῆς ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Γαβριὴλ Παπαϊωάννου. Τὸ λοιπὸν προσωπικὸν ἀποτελεῖται ὑφ' ἑνὸς ψάλτου καὶ μουσικοῦ χοροῦ ἐκ 15 παίδων (τετραφωνία). ***Ἐπίτροποι*** οἱ κ. Βασίλ. Α. Μαλανδρῖνος, Ἀλέξ. Ἀ. Ράλλης καὶ Χαρίδημος Νικολαΐδης. ***Δωρηταὶ καὶ εὐεργέται:*** Θεόδωρος Α. Βλαστὸς καὶ Γ. Μ. Παπαγιάννης. ***Ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς*** ἀποτελεῖται ἐκ τριακοσίων περίπου ἀτόμων.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΚΑΡΔΙΦ (Ἀγγλίας).—Μία ἐκκλησία. Ὁμογενεῖς 500, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ναυτῶν, οἵτινες προσκαίρως διατρίβουσιν αὐτόσε, καὶ τῶν εἰς τὰς γειτονικὰς πόλεις ἐγκατεστημένων.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΠΑΡΙΣΙΩΝ (Γαλλίας).—Μία ἐκκλησία, τοῦ *Ἁγίου Στεφάνου*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1895, *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Γερμανὸς Βασιλάκης. Τὸ λοιπὸν προσωπικὸν τῆς ἐκκλησίας ἀποτελεῖται ὑπὸ δύο νεωκόρων, ὑφ' ἑνὸς ἀναγνώστου, ὑπὸ χοροῦ ψαλτῶν καὶ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ χοροῦ κ. Σπάθη. ***Ἐπίτροποι*** οἱ κ. Α. Πανταζῆς, Ν. Ράλλης καὶ Ξυδάκης Β' Γραμματεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας. ***Δωρηταὶ καὶ μεγάλοι εὐεργέται*** Δ. Σκυλίτζης, Π. Σκυλίτζης, Σ. Σκυλίτζης καὶ Γρηγ. Μαρασλῆς. ***Πόροι τῆς Κοινότητος***· αἱ προαιρετικαὶ συνεισφοραὶ τῶν μελῶν αὐτῆς, τὸ ἐκ 3,000 δραχμῶν ἐπίδομα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τὰ τυχηρὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ κληροδότημα

Σκυλίτζη ἐκ 15,000 φράγκων ἐτησίως. ***Αἱ δαπάναι*** ἀνέρχονται εἰς 27,000 φράγκων περίπου. Ἀδελφότητες ὑπάρχουσι δύο· ἡ «*Φιλόπτωχος Ἀδελφότης*» μὲ δεκαμελὲς συμβούλιον, τοῦ ὁποίου πρόεδρος ὁ κ. Ν. Σασλῆς, καὶ ἡ «*Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν*», τῆς ὁποίας πρόεδρος ἡ κ. Δεληγιάννη.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΩΣ (Ρωσσίας).—Μία ἐκκλησία, τοῦ *Ἁγίου Δημητρίου*, κτισθεῖσα τῷ 1864. Ταύτην, διὰ τὴν ὁποίαν ἐδαπανήθη ἓν ἑκατομμύριον φράγκων, ἔκτισεν ἐξ ἰδίων του ὁ ἀείμνηστος Δ. Βεναρδάκης καὶ προσέφερεν εἰς τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ἔχει χρηματικὸν κεφάλαιον ὁ ναὸς 260,000 ρουβλίων. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμ. κ. Ἀγαθάγγελος Γεωργιάδης, Δ. Φ. καὶ πρώην καθηγητὴς ἐκ τῆς ἐν Αἰγιαλείῳ Ἱερᾶς Μονῆς τῶν *Ταξιαρχῶν*. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διευθυνομένῃ ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου καὶ τῆς Βασιλικῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, διακονοῦν εἷς ἱεροδιάκονος, εἷς ἀναγνώστης καὶ 5 ὑπηρέται. Παρεπιδημοῦντες Ἕλληνες 300—350.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΟΔΗΣΣΟΥ (Ρωσσίας).—Μία ἐκκλησία, ἡ *Ἁγία Τριάς*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1804, καὶ τῷ 1838 προστεθέντων ἑκατέρωθεν αὐτῆς δύο παρεκκλησίων. Τὸ προσωπικὸν αὐτῆς ἀπαρτίζεται ὑπὸ τοῦ *ἱερατικῶς προϊσταμένου* κ. Ἀγγ. Γ. Πεφάνη, πρωθιερέως, ὑπὸ τῶν ἱερέων Κωνσταντίνου Καββαδία καὶ Ἀντωνίου Βαλσαμάκη, ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου Σιλβέστρου Καμοντίδου, ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ μουσικοῦ χοροῦ, ὑπὸ τοῦ ἱεροψάλτου Γεωργ. Κωνσταντινίδου καὶ δύο νεωκόρων. ***Ἐπίτροπος*** ὁ κ. Νικ. Μ. Χιονάκης. ***Εὐεργέται:*** Δαρεία Χαρλάμοβα καὶ Αἰκατερίνη Ροδοκανάκη. ***Ἀδελφότητες:*** *Ἑλληνικὴ ἀγαθοεργὸς Κοινότης Ὀδησσοῦ* καὶ *Ἑλληνικὴ τῶν ἀρρένων Σχολή*. Ἕκαστον τῶν δύο τούτων ἐθνικῶν ἱδρυμάτων ἔχει ἰδιαιτέραν διοίκησιν, ἰδιαίτερα κεφάλαια καὶ ἰδιαιτέραν ἐνέργειαν. ***Ἀρχαὶ τῆς Κοινότητος:*** Ἡ Α. Ε. ὁ κ. Γρηγόριος Γρ. Μαρασλῆς, ἰσόβιος πρόεδρος, ὁ κ. Ἰωάν. Ε. Λεγαντίνης, πρόεδρος, ὁ κ. Ἀλέξιος Ζωγράφος, γενικὸς ταμίας καὶ ἀντικαταστάτης αὐτοῦ ὁ κ. Μιχ. Κοκκινάκης. ***Ἔφοροι*** οἱ κ. Π. Κριωνᾶς, Ν. Στύλος καὶ Ι. Κουρμπάτζης. ***Μέλη τοῦ Συμβουλίου:*** *Τακτικά*· οἱ κ. Ζαννῆς Π. Συναδινός, Φωκίων Γ. Κούσης, Ἰωάννης Ε. Λεγαντίνης, Παῦλος Π. Ζυγομαλᾶς, Πολύβιος Π. Κριωνᾶς, Ἀλέξιος Ζωγράφος. *Ἀναπληρωματικά*· οἱ κ. Ἰωάν. Χατζόπουλος, Νικ. Κουλάκης, Νικ. Στύλος, Νικ. Λινάκης, Σπυρ. Καραβιᾶς, Ἰωσὴφ Κουρμπάτζης, Γεράσιμος Βανδῶρος, Μιχ. Κοκκινάκης. ***Ἐπίτιμα μέλη τῆς Κοινότητος:*** οἱ κ. Βλαδίμ. Α. Παρασκευᾶς καὶ Μοσθαῖος Ν. Μαυρογορδᾶτος. ***Ἐκπαιδευτήρια:*** *Ἡ Ἑλληνικὴ τῶν ἀρρένων Σχολή*, ἱδρυθεῖσα τῷ 1817 ὑπὸ τῶν ἑλλήνων ἐμπόρων διὰ κοινῶν ἐράνων ὑπὸ τῷ κοινῷ ὀνόματι «Ἑλληνεμπορικὴ Σχολή», ἤτοι Σχολὴ ἑλληνικὴ ὑπὸ τῶν ἑλλήνων ἐμπόρων διατηρουμένη. Ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων προπαιδευτικῶν τάξεων καὶ τριῶν ἀνωτέρων τοιούτων. Ἀντιστοιχουσῶν πρὸς τὰς τρεῖς τάξεις τῶν ἑλληνικῶν Σχολείων. Διδάσκουσιν ἐν αὐτῇ δέκα ἕλληνες διδάσκαλοι, τρεῖς ρῶσσοι καὶ εἷς γάλλος. Τὸ *Ροδοκανάκειον Παρθεναγωγεῖον*, ἱδρυθὲν τῷ 1872 ὑπὸ τῆς ἐν Ὀδησσῷ *Ἑλληνικῆς Ἀγαθοεργοῦ Κοινότητος*, διατελεῖ δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων Ὄλγας. Ἀποτελεῖται ἐκ Νηπιακοῦ Κήπου, τεσσάρων προπαιδευτικῶν τάξεων καὶ τεσσάρων ἀνωτέρων. Διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ ἐννέα διδασκάλισσαι καὶ τέσσαρες διδάσκαλοι, ἅπαντες ἕλληνες, πρὸς τούτοις καὶ μία ρωσσὶς καὶ μία γαλλίς. *Ἀριθμὸς μαθητευομένων:* τῆς Σχολῆς τῶν ἀρρένων 258 μαθηταί, τοῦ Παρθεναγωγείου 244 μαθήτριαι καὶ τοῦ Νηπιακοῦ Κήπου 9 μαθηταί, ἐν συνόλῳ 511. ***Πόροι:*** τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τὰ τυχηρὰ καὶ τὸ εἰσόδημα δύο οἰκιῶν· τῆς Σχολῆς τῶν ἀρρένων, τὰ ἐκ τῶν οἰκιῶν αὐτῆς εἰσοδήματα· τοῦ *Ροδοκανακείου Παρθεναγωγείου*, τὰ ἐτήσια δίδακτρα, ἀνερχόμενα εἰς 3,000 περίπου ρούβλια, καὶ ἡ συνδρομὴ τῆς *Ἑλληνικῆς Ἀγαθοεργοῦ Κοινότητος*. ***Δαπανῶνται ἐτησίως*** πρὸς συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας 10—12 χιλιάδας ρουβλίων· πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς τῶν

ἀρρένων 28,000 ρούβλια περίπου καὶ πρὸς συντήρησιν τοῦ Παρθεναγωγείου ρούβλια 13,500 περίπου. ***Ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς*** ἐν *Ὀδησσῷ* ὑπολογίζεται ἀπὸ 7—8 χιλιάδας ἀτόμων.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΚΙΣΝΟΒΙΟΥ (Ρωσσίας). — Μία ἐκκλησία, ὁ *Ἅγιος Παντελεήμων*, κτισθεῖσα τῷ 1891. ***Προσωπικὸν αὐτῆς:*** ὁ *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* κ. Σωφρόνιος Φωτόπουλος Ἀρχιμανδρίτης. Εἷς ἱεροψάλτης μὲ τὸν βαθμὸν διακόνου, ὁ κ. Ἀλέξ. Βασιλειάδης, εἷς κανδηλάπτης καὶ χορὸς τῆς τετραφώνου μουσικῆς, ἀποτελούμενος ἐκ 35 ἀτόμων. ***Ἐπίτροποι*** οἱ κ. Ζαννῆς καὶ Βίκτωρ Συναδινός, οἱ καὶ κτίτορες τῆς ἐκκλησίας, ὁ ἐξοχώτατος κ. Κωνστ. Ντούγκας, ὁ κ. Γεώρ. Παναγιώτου καὶ εἷς κηροπώλης, ὁ κ. Μιχαὴλ Γεωργίου. ***Δωρηταὶ καὶ εὐεργέται*** οἱ κτίτορες, ἡ κ. Ἀλεξάνδρα Ζ. Συναδινοῦ καὶ οἱ κ. Ἰω. Καπετανόπουλος, Γεώρ. Ἀνδρέα, Θεόδ. Ζορμπαζόγλου καὶ ἄλλοι. ***Ἐκπαιδευτήρια*** δύο: Ἓν Ἀρρεναγωγεῖον καὶ ἓν Παρθεναγωγεῖον. Διευθυντὴς καὶ ἐπιμελητὴς αὐτῶν ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Σωφρόνιος. Διδάσκαλοι 8. Μαθηταὶ 60, μαθήτριαι 54. ***Δαπάναι*** τῆς ἐκκλησίας 4,000 ρούβλια, τῆς Σχολῆς 4,500 ρούβλια. ***Πόροι*** αἱ συνεισφοραὶ τῶν ὁμογενῶν, τὰ ἐκ κτημάτων τινῶν προερχόμενα εἰσοδήματα καὶ τὸ κληροδότημα τῶν ἀοιδίμων Θεοδώρου καὶ Ἀναστασίου Τζούφλη. ***Ὁμογενὴς πληθυσμὸς*** *Κισνοβίου* εἴκοσιν οἰκογένειαι μονίμως διαμένουσαι καὶ 100 περίπου παρεπιδημοῦντες.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΑΪΓΑΝΙΟΥ (Ρωσσίας). — Δύο ἐκκλησίαι, ἡ ἐνοριακὴ τῶν *Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1820, καὶ ἡ ἱεροσολυμιτική, τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1814 δαπάναις τοῦ ἀειμνήστου Ἰ. Βαρβάκη καὶ ἀφιερωθεῖσα εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον. ***Προσωπικὸν*** τῆς ἐκκλησίας τῶν *Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*: ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος κ. Ματθίας Παππιαδόπουλος, Τραπεζούντιος· εἷς ἱερεὺς ὁ κ. Γεώρ. Λαφάκης, ἐκ *Κερτζίου* τῆς Ρωσσίας· εἷς ἱεροδιάκονος, ὁ κ. Ἀναστ. Λασκαρᾶτος, Κεφαλήν, καὶ ὁ ρῶσσος ἀναγνώστης κ. Εὐλάμπιος Κονοβάλωφ. ***Προσωπικὸν*** τῆς ἱεροσολυμιτικῆς ἐκκλησίας *Ἁγίας Τριάδος*· ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς ἀρχιμανδρίτης κ. Κορνήλιος, οἱ ἱερομόναχοι κ. Ἀναστάσιος καὶ Πέτρος καὶ ὁ ἱεροδιάκονος κ. Εἰρήναρχος. Τὸ προσωπικὸν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ ἐκλέγεται καθ' ἑξαετίαν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐκ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ διορίζεται κατ' ἔγκρισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας. ***Ἐπίτροπος*** τῆς ἐκκλησίας τῶν *Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, ὁ ἀπὸ ἑξαετίας διατελῶν τοιοῦτος κ. Π. Κομνηνάκης, τῆς δὲ ἱεροσολυμιτικῆς ἐκκλησίας ὁ κατὰ καιρὸν ἡγούμενος αὐτῆς. ***Δωρηταὶ*** τῆς ἐκκλησίας τῶν *Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης* ὁ κ. Μ. Ἀλεξόπουλος καὶ ἡ κ. Ἀλεξάνδρα Μπάουγερ. Τῆς δὲ *Ἁγίας Τριάδος* δωρητὴς ὁ κτίτωρ αὐτῆς Ἰ. Βαρβάκης. ***Ἀδελφότης ἐν Ταϊγανίῳ*** συνεστήθη πρό τινων ἐτῶν ἡ *Ἑλληνικὴ Ἀγαθοεργὸς Κοινότης*, τῆς ὁποίας τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιαν ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Κορέσση, προέδρου, καὶ τῶν κ. Νικ. Διβάρη, Π. Κομνηνάκη, Π. Συνοδινοῦ, Π. Σακελλαρίδου, Γρ. Ἀντωνιάδου καὶ Ι. Σιφναίου, συμβούλων. Ἡ Ἀδελφότης αὕτη συντηρεῖ Ἑλληνικὴν Ἀστικὴν Σχολὴν ἐντὸς μεγαλοπρεποῦς διωρόφου οἰκοδομήματος, ἀνεγερθέντος δαπάναις τοῦ κ. Π. Κομνηνάκη. Διδάσκαλοι τῆς Σχολῆς 4. Μαθηταὶ 70. ***Δαπάναι*** πρὸς συντήρησιν Σχολῆς 3,000 ρούβλια. Ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς ἐν Ταϊγανίῳ ἀνέρχεται εἰς 1,849 ψυχάς. ***Πόροι ἐτήσιοι*** τῆς ἐκκλησίας τῶν *Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*, 4,000 ρούβλια. ***Δαπάναι*** πρὸς συντήρησιν αὐτῆς 4,500 ρούβλια. Τὸ ἔλλειμμα καλύπτεται ὑπὸ συνδρομῶν. ***Ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς*** *Ταϊγανίου* ἀποτελεῖται ἐκ 1,849 ψυχῶν.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ (Ρωσσίας). — Μία ἐκκλησία, ἡ *Ἁγία Τριάς*, κτισθεῖσα τῷ 1796 καὶ ἀνοικοδομηθεῖσα ἐκ θεμελίων τῷ 1868. *Τὸ προσωπικὸν τῆς ἐκκλησίας* ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου κ. Σάββα Τσολάκη, τοῦ ἱερέως κ. Κυριακοῦ Κυριακίδου, τοῦ ἱεροψάλτου κ. Σακελλαρίου Γεράκη, τοῦ χοροῦ, ἐξ ἑνὸς νεωκόρου καὶ τοῦ νυκτοφύλακος. ***Ἐπίτροπος*** ὁ κ. Θεόδ. Δ. Τζελέπωφ καὶ βοηθὸς αὐτοῦ ὁ κ. Δημήτριος Κανάκης. ***Μέγας εὐεργέτης*** τῆς Κοινότητος ὁ Κωνσταντῖνος Μπαράκωφ, δωρήσας αὐτῇ διὰ διαθήκης τῷ 1816 ἀκίνητα κτήματα, ἀποφέροντα ἐτήσιον εἰσόδημα περὶ τὰς 7,000 ρουβλίων. ***Τὸ ἐκκλησιαστικὸν συμβούλιον*** τῆς Κοινότητος ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου κ. Σάββα Τσολάκη, προέδρου, Θεοδ. Τζελέπωφ, ἐπιτρόπου καὶ ταμίου, καὶ τῶν κ. Ἰωάννου Λιάσση, Ἠλία Ἀμασιάλωφ, Ἰωάννου Τσελεμπῆ καὶ Νικ. Κοκκινᾶ. ***Ἐκπαιδευτήρια:*** Μία Δημοτικὴ Σχολή. Διδάσκαλοι ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος καὶ ὁ ἱερεὺς τῆς Κοινότητος. Διδασκάλισσαι 6. Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 120, ἑλληνόπαιδες καὶ ρῶσσοι. ***Πόροι τῆς ἐκκλησίας*** τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν κηρίων κέρδος, ὁ δίσκος καὶ μέρος τοῦ εἰσοδήματος τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Μπαράκωφ, ἤτοι ρούβλια 450 καὶ ἕτερα 50 ρούβλια ἐκ τόκων κεφαλαίου, κατατεθειμένου ἐν Τραπέζαις. Τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν πρὸς κάλυψιν τῶν ἐτησίων δυπανῶν εἰσπράττεται ἐκ συνεισφορῶν. ***Πόροι ἐτήσιοι*** πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς τὰ $^2/_3$ τοῦ εἰσοδήματος τῆς κληρονομίας Μπαράκωφ καὶ ἐτησία κυβερνητικὴ ἐπιχορήγησις ἐκ ρουβλίων 300. ***Αἱ δαπάναι*** ἴσαι πρὸς τὰς προσόδους. ***Πληθυσμὸς ὁμογενὴς*** 150 οἰκογένειαι.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ (Ρωσσίας). — Μία ἐκκλησία, οἱ *Τρεῖς Μεγάλοι Ἱεράρχαι*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1890. Ἱερατικῶς προϊστάμενος ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Βούκουνας, συνεφημέριος ὁ ἱερεὺς κ. Γεώργιος Βούκουνας. ***Ἐπίτροποι*** οἱ κ. Νικ. Γρυπάρης, Διον. Νεόφυτος, Ἀθανάσιος Κώστας καὶ Λεων. Κυδώνης. ***Κτίτωρ*** τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Σχολῆς τῆς Κοινότητος ὁ Βασίλειος Θεολόγος. ***Μέγας εὐεργέτης καὶ ἐπίτιμος πρόεδρος*** τῆς Κοινότητος ὁ κ. Νικόλαος Γρυπάρης. ***Δωρηταὶ*** ὁ κ. Διονύσιος Νεόφυτος, Ἀλέξιος Μιλιουάριτς, Εὐθύμιος Βασιλειάδης, Ἀθανάσιος Κώστας. Ἐν *Σεβαστουπόλει* λειτουργεῖ μία *Ἀγαθοεργὸς Ἀδελφότης*, ἱδρυθεῖσα τῷ 1893. *Πρόεδρος* αὐτῆς ὁ κ. Δημοσθ. Γρυπάρης. *Μέλη τοῦ συμβουλίου* τῆς Ἀδελφότητος οἱ κ. Π. Ἀποστολίδης Γ. Μαυρίδης, Μ. Χαλκιόπουλος, Κ. Μαυρίδης, Α. Τογονίδης, Κ. Ταφλανίδης καὶ Ν. Ἀγγελίδης. ***Ἐκπαιδευτήριον:*** Μία πεντάτακτος ἑλληνικὴ Σχολὴ μετὰ προκαταρκτικῆς. Διδάσκαλοι δύο· διδασκάλισσαι τρεῖς. Μαθηταὶ περὶ τοὺς 200. ***Πόροι καὶ δαπάναι*** τῆς ἐκκλησίας περὶ τὰς 3,000 ρούβλια, εἰσπραττόμενα ἐτησίως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ τῆς πωλήσεως κηροῦ, ἐκ δίσκων καὶ διαφόρων ἐκτάκτων προαιρετικῶν συνδρομῶν, ἅτινα καὶ δαπανῶνται α') εἰς τὴν ἐτησίως καταβαλλομένην ἐπιχορήγησιν τῶν ἐπιτοπίων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν πρὸς συντήρησιν τῶν Ἐκπαιδευτηρίων τῆς ἐπαρχίας· β') εἰς μισθοδοσίας δύο ἱεροψαλτῶν καὶ νεωκόρου καὶ εἰς διαφόρους ἀνάγκας καὶ πρὸς εὐπρέπειαν τῆς ἐκκλησίας. ***Πόροι τῆς Σχολῆς:*** ἐκ προσόδων κτηματικῆς περιουσίας τῆς Κοινότητος ρούβλια 3,000· ἐξ ἐγγραφῆς μελῶν τῆς Ἀδελφότητος ρούβλια 1,000· ἐκ διδάκτρων καὶ πωλήσεως βιβλίων 600 ρούβλια. ***Δαπανῶνται*** εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς 3,350 ρούβλια, εἰς πτωχοὺς 500 ρούβλια καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἐτησίων προσόδων δαπανᾶται εἰς διαφόρους ἐπισκευὰς καὶ ἐκτάκτους ἀνάγκας τῶν φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων τῆς Κοινότητος. ***Τὸν ὁμογενῆ πληθυσμὸν*** ἐν *Σεβαστουπόλει* ἀπαρτίζουσιν 150 οἰκογένειαι.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΙΣΜΑΗΛΙΟΥ (Βεσσαραβίας). — Μία ἐκκλησία, ὁ *Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1882. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Θεόφιλος Λαμπρίδης. Τὸ λοιπὸν προσωπικὸν ἀποτελεῖται ὑφ' ἑνὸς ἱεροψάλτου, τοῦ κ. Ἐμμ. Χρυσολωρᾶ, καὶ ἑνὸς νεωκόρου. ***Ἐπίτροποι*** οἱ κ. Ζαχαρίας Ζαχαριάδης, Γεώρ. Κυριέρης, Ἀθαν. Παπάζογλους, Λεων. Καλλίας καὶ Μιχ. Κυριέρης. ***Πρόεδρος*** τῆς Ἐπιτροπῆς ὁ

κατὰ καιρὸν Ἕλλην ὑποπρόξενος· νῦν τοιοῦτος ὁ κ. Ἰωαν. Κήρυκος. ***Δωρήτριαι*** αἱ ἀείμνηστοι Σουλτανιὰ Φουρμούζη ἢ Χουρμούζη καὶ Σταματούλα Κομηνάτου. Ἐν *Ἰσμαηλίῳ* λειτουργεῖ ***Μικτὴ Δημοτικὴ Σχολή***, οἰκοδομηθεῖσα μετὰ τοῦ συνεχομένου αὐτῇ οἰκήματος (δηλ. τῆς κατοικίας τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ ἱεροψάλτου) φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ἀξιοτίμων ἀδελφῶν Ζαχαριαδῶν. Διδάσκαλοι ὁ ἱερεύς, ὁ ἱεροψάλτης καὶ μία ρωσσὶς διδασκάλισσα, διὰ τὴν ρωσσικὴν γλῶσσαν ἀποκλειστικῶς. Μαθηταὶ 30—40, ἕλληνες, ρῶσσοι καὶ ἰουδαῖοι. ***Αἱ ἐτήσιαι δαπάναι*** πρὸς συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Σχολῆς ἀνέρχονται εἰς 1,400 ρούβλ., καλυπτόμεναι ὑπὸ τῶν εἰσφορῶν τῶν μελῶν τῆς ὁμογ. Κοινότητος.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ (Αὐστρίας). — Μία ἐκκλησία, τῆς *Ἁγίας Τριάδος*. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Μ. Πρωτοσύγκ. κ. Μελέτιος Ἀποστολόπουλος. Δύο ἱεροψάλται τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ χορὸς ἐκ προσώπων τοῦ Μ. Μελοδρ. Θεάτρου. Ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Κοινότητος «*Ἔκκλητος*» ἀποτελεῖται ἐξ ὁμογενῶν αὐστριακῶν ὑπηκόων. Πρόεδρος τῆς «*Ἐκκλήτου*» ὁ Δρ. Βασίλειος Γιαννελίας, αὐλικὸς σύμβουλος καὶ γραμματεὺς τῆς Α. Ὑ. τοῦ Ἀρχιδουκὸς Rainer. Ἐκ τῶν μελῶν τῆς «*Ἐκκλήτου*» ἐκλέγονται ἡ Ἐπιτρ. τοῦ Ναοῦ καὶ ἡ Ἐφορ. τοῦ Σχολείου. Ὑπάρχει Ἑλλην. Σύλλογος, συγκείμενος ἰδίᾳ ἐκ φοιτητῶν. Ἡ Σχολή, φέρουσα τὸν τίτλον «*Ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ Σχολή*», ἱδρύθη δι' Αὐτοκρατ. Διατάγματος τῇ 19 Μαΐου τῷ 1804. Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι ὁμογενεῖς 25. Διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι 5. Διευθυντὴς αὐτῆς ὁ Δρ. Εὐγέν. Σημαρίδης. Οἰκογένειαι ἑλληνικαί, μονίμως διαμένουσαι ἐν Βιέννῃ, 30. Ἐν τῷ ναῷ τῆς *Ἁγίας Τριάδος* ἐκκλησιάζονται καὶ οἱ Ρουμᾶνοι Ὀρθόδοξοι. Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος ὁ Dr Michael Dudos.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ (Αὐστρίας). — Μία ἐκκλησία, τῆς *Ἁγίας Τριάδος* καὶ τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1787. Εἶναι ἡ δευτέρα ὑπὸ τῶν ἑλλήνων ἱδρυθεῖσα αὐτόσε ἐκκλησία, τῆς πρώτης, ἐπ' ὀνόματι τῆς *Εὐαγγελιστρίας* καὶ τοῦ *Ἁγίου Σπυρίδωνος*, ἱδρυθείσης τῷ 1752 καὶ παραχωρηθείσης τῷ 1781 εἰς τοὺς Σλαβορθοδόξους. Τὸ προσωπικὸν τῆς ἐκκλησίας ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ *Ἱερατικῶς προϊσταμένου* Ἀρχιμ. κ. Λεοντίου Γιαγκάκη, τοῦ Ἀρχιμ. κ. Χρυσοστόμου Γκολιαδάκη, καὶ τοῦ κ. Γενναδίου Ἀθανασάκη, ἱεροδιακόνου. ***Τὸ διοικητικὸν*** τῆς Κοινότητος συμβούλιον (τοῦ 1904), ἀποτελοῦσιν οἱ κ. Ἀλέξ. Μανούσης, πρόεδρος, Μιχ. Γιαννόπουλος, Ἀριστ. Καρακάρης, πάρεδροι, Ν. Γκάβας καὶ Γ. Γεωργιάδης, σύνδικοι. *Σύμβουλοι* διὰ τὸ ἔτος 1904—1905· Ἀθανασούλας Θεμιστοκλῆς Ἀφεντούλης Γεώργιος, Ἀφεντούλης Ἀλέξανδρος, Λουκιανὸς Βαρτουμῆς, Διον. Βλασσόπουλος, Κωνστ. Δημητρίου, Ἀλέξ. Εὐλάμπιος, Δημ. Καρτζιώτης, Θεόφ. Κουτρούλης, Ἰω. Κρίκος, Ἰω. Κωστῆ, Στέφανος Κωστομένης, Νικόλαος Μέγαρης, Ἰω. Μπούκουρας, Διον. Ξυδιᾶς, Ἰω. Οἰκονόμος, Δημ. Οἰκονόμος, Σπυρ. Παλαιολόγος, Παῦλος Ράλλης, Στέφ. Ράλλης, Ἰω. Σκαραμαγκᾶς, Ἐπ. Τζώρτζης. ***Ἐκπαιδευτήρια:*** Ἓν Δημοτικὸν πεντάτακτον καὶ ἓν Νηπιαγωγεῖον. Διδάσκαλοι 6. Διδασκάλισσαι 5. Μαθηταὶ 51. Μαθήτριαι 41. Τοῦ Νηπιαγωγείου μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 13. ***Πληθυσμὸς ὁμογενῶν:*** χίλιοι, ὡς ἔγγιστα.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ (Αὐστροουγγαρίας). — Μία ἐκκλησία, ἡ *Κοίμησις τῆς Θεοτόκου*, κτισθεῖσα τῷ 1774. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ ἐφημέριος κ. Ἰωάννης Γεωργιάδης. Τὸ λοιπὸν προσωπικὸν τῆς ἐκκλησίας ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς ἱεροψάλτου καὶ ἑνὸς κανδηλάπτου. ***Ἐπίτροποι*** οἱ κ. Πέτρος Ἀγοραστός, πρόεδρος, καὶ Αἰμύλιος Λύκας, ἀντιπρόεδρος. Σχολὴ μία, μαθηταὶ εἴκοσι, διδάσκαλος εἷς. ***Εἰσόδημα*** τῆς Κοινότητος, δαπανώμενον πρὸς συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Σχολῆς: 30,000 φράγκων περίπου. ***Πληθυσμὸς*** ὁμογενής· 140 ἄτομα περίπου.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΒΡΕΝΔΗΣΙΟΥ (Ἰταλίας). — Μία ἐκκλησία, τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1886. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος*, ὁ ἱερομόναχος κ. Προκόπιος Δοΐκας. Ψάλτης ὁ κ. Α. Κ. Βλάχος. ***Ἐπίτροποι,*** ἀπαρτίζοντες καὶ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς Κοινότητος, οἱ κ. Σωκρ. Κοκοτός, Ἡρακλῆς Βαλαώρης καὶ Γεώρ. Κοσκινᾶς. ***Δωρηταὶ*** οἱ κ. Σ. Κοκοτός, Ἡ. Βαλαώρης, Γ. Κοσκινᾶς, Μαλβίνας Νερβένια, ἀδελφοὶ Παῦλος καὶ Ἀθανάσιος Γράψα. ***Ἐκπαιδευτήρια*** δὲν ὑπάρχουν. ***Πληθυσμὸς ὁμογενής:*** ἕνδεκα οἰκογένειαι.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ (Ρουμανίας). — Μία ἐκκλησία, ὁ *Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου*, τῆς ὁποίας ἡ οἰκοδομὴ ἀπεπερατώθη τῷ 1903, ὁ δὲ ἐσωτερικὸς αὐτῆς διάκοσμος βαίνει ὁλονὲν συμπληρούμενος. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμ. κ. Νικόδημος Οἰκονόμου καὶ συνεφημέριος αὐτοῦ ὁ κ. Ἀρσέν. Δανῆ. Τὸ λοιπὸν προσωπικὸν τῆς ἐκκλησίας εἷς ἱεροψάλτης καὶ εἷς κανδηλάπτης. ***Ἡ Ἐπιτροπή***, ἡ διευθύνουσα τὸν ναὸν ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν κ. Ν. Χρυσοβελώνη, προέδρου, Π. Σ. Σπανδωνίδου, ταμίου, Π. Χάιτα, Χρ. Ζάππα, Σ. Σίμου, Θ. Σαπατίνου καὶ Α. Τζιρικλιάνου. ***Κτίτορες τοῦ Ναοῦ*** οἱ ἀδελφοὶ Χαροκόπου, δαπανήσαντες ἐξ ἰδίων καὶ ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ 150,000 φρ. Ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Κοινότητος φοιτῶσιν 84 ἑλληνόπαιδες, μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι, τὸ δὲ προσωπικὸν αὐτῆς ἀποτελεῖται ἐκ πέντε διδασκάλων. Ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς διδάσκονται ἡ ρουμανική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανική. Αἱ πρὸς συντήρησιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ δαπάναι ἀνέρχονται εἰς 5,000 φράγκα, αἱ δὲ τῆς Σχολῆς εἰς 15,000 φράγκα, καλυπτόμεναι ὅλαι διὰ συνδρομῶν τῆς Κοινότητος. Οἱ ἐν Βουκουρεστίῳ ὁμογενεῖς ὑπολογίζονται εἰς 2,000 περίπου, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ ἑκατὸν εἰσὶν οἰκογενειάρχαι.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΒΡΑΪΛΑΣ (Ρουμανίας). — Μία ἐκκλησία, τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου*, ἀποπερατωθεῖσα τῷ 1872 καὶ στοιχίσασα ὑπὲρ τὸ $1\,^1/_2$ ἑκατομ. φράγκων. *Πρωθιερεὺς* ὁ Οἰκονόμος κ. Γεράσιμος Χαροκόπος, συνεφημέριος αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς κ. Γεώργ. Βρετὸς καὶ διάκονος ὁ κ. Ι. Κυριακός. Γεράσιμος Λουκᾶ καὶ Ἀργ. Σιμώτης ψάλται, καὶ Κ. Γ. Σκλάβος γραμματεύς. Ἡ Ἐπιτροπή, ἐκλεγομένη κατὰ τριετίαν, ἀπαρτίζεται ὑπὸ τῶν κ. Γ. Δ. Κουντούρη, ἰατροῦ καὶ ἀντιπροσώπου τοῦ ἕλληνος προξένου, Διον. Σταθάτου, ἐφοπλιστοῦ, Δ. Γαλιατσάτου, ἐργοστασιάρχου, Κ. Παπανικολάου, ἐμπόρου, καὶ Ι. Δημοπούλου, ἐμπόρου, τοῦ καὶ ταμίου τῆς Κοινότητος. Ἰδιαιτέρα Ἐπιτροπή, διέπουσα τὰ τοῦ ναοῦ, ἐκλέγεται ὑπὸ τῆς ἄνω πενταμελοῦς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀποτελεῖται σήμερον ὑπὸ τῶν κ. Μαρίνου Βιολάτου, Γ. Τζανάτου καὶ Ἀλεξίου Κονταρᾶ. ***Εὐεργέται*** τῆς Κοινότητος εἶσὶν οἱ ἀδελφοὶ Δημήτριος καὶ Διον. Καββαδίας, Ι. Σεκιάρης, Παρασκ. Ι. Σεκιάρης, Δημ. Ἀναγνωστόπουλος, Δημ. Καροῦσος, Ἐμμ. Παναγάκος, Ἀνδρ. Καρανδινός, Ἀλέξ. Γκέργκης, Γεράσ. Φωκᾶς καὶ ὁ ἐπιζῶν ἐργοστασιάρχης κ. Π. Φ. Βιολᾶτος, ὁ κόπῳ τε καὶ δαπάνῃ συντελέσας ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1902 ἀνεγέρσεως τῆς μεγάλης τῆς Κοινότητος Σχολῆς. ***Δωρηταί:*** Εὐστ. Βανακούλης, Νικ. Μ. Τσοῦχλος, Ἀναστάσιος Βότσαρης καὶ Γρηγ. Καστρινός. ***Κοινοτικὴ τῆς Βραΐλας ἑλληνικὴ Σχολή:*** Τὸ Ἀρρεναγωγεῖον, περιλαμβάνον τέσσαρας τάξεις Δημοτικοῦ καὶ δύο Ἑλληνικοῦ. Διδάσκαλοι ὀκτώ, μαθηταὶ 250, ἑλληνόπαιδες ὅλοι. Αἱ πρὸς συντήρησιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς Σχολῆς δαπάναι ἀνέρχονται εἰς 35,000 περίπου φράγκα. ***Ἔσοδα:*** Τὰ ὑπὸ Ἐπιτροπῆς ἐκ Κυριῶν εἰσπραττόμενα ἐτησίως ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν 7,000 περίπου φράγκα, 3,000 περίπου φράγκα ἐξ ἐτησίων τῶν μελῶν συνδρομῶν, 500 φράγκα προσφερόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Π. Φ. Βιολάτου ὑπὲρ τῶν ἀπόρων μαθητῶν καὶ 24,000 περίπου φράγκα εἰσπραττόμενα ἐτησίως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἤτοι ἐκ προαιρετικῶν εἰσφορῶν, δίσκων, πωλήσεως κηρίων καὶ ἐκ διαφόρων ἱεροτελεστιῶν. Ἐν *Βραΐλᾳ* λειτουργεῖ καὶ ἑλληνικὸς Σύλλογος, φέρων τὸν τίτλον «*Ἀλληλοβοηθητικὴ Ἀδελφότης*», ἱδρυθεῖσα τῷ 1890 καὶ σκοπὸν ἔχουσα τὴν δωρεὰν παροχὴν εἰς

τοὺς ἀπόρους ὁμογενεῖς φαρμάκων, ἰατρικῆς περιθάλψεως καὶ ἐξόδων κηδείας. ***Πόροι*** τῆς Ἀδελφότητος ἡ μηνιαία δίφραγκος συνδρομὴ τῶν μελῶν καὶ οἱ τόκοι τοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, τοῦ ἀποτελουμένου ἐκ 30,000 χιλιάδων φράγκων εἰς ἑλληνικὰ Χρεώγραφα καὶ Ὁμολογίας τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, κατατεθειμένα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. ***Μέλη:*** Ὑπῆρχον ἄλλοτε 460, νῦν μόνον 200. ***Συμβούλιον τῆς Ἀδελφότητος:*** Ἀποβιώσαντος τοῦ προέδρου Ἐμμ. Ζ. Χρυσοβελώνη, διωρίσθη τοιοῦτος, μέχρι τῆς ἐκλογῆς νέου συμβουλίου, ὁ ἐργοστασιάρχης κ. Παναγῆς Φ. Βιολᾶτος, ὁ καὶ ταμίας. ***Μέλη*** τοῦ Συμβουλίου εἰσὶν οἱ κ. Γεώργ. Δράκος, Πέτρος Λεβέντης, Δημ. Παναγάκος καὶ Α. Παπαευαγγέλου, γραμματεύς. Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμερον ἡ Ἀδελφότης ἐδαπάνησεν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς 60 χιλιάδες φράγκα. ***Ἰδιωτικὰ Ἐκπαιδευτήρια Βραΐλας:*** Ἑλληνικὸν Παρθεναγωγεῖον Γκαρπολᾶ, ἱδρυθὲν τῷ 1900. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν ἀνῆλθε κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1903—904 εἰς 90 (ἐσωτερικὰς 14 καὶ ἐξωτερικὰς 76). Ἡ Σχολὴ διαιρεῖται εἰς 8 τάξεις Δημοτικοῦ καὶ Ἑλληνικοῦ Σχολείου. Διδάσκονται πλὴν τῆς ἑλληνικῆς, ἡ ρουμανική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανική. Διδάσκαλοι 13. Διευθύντρια ἡ κ. Νίνα Δόγκα. Ὑπάρχει καὶ ἕτερον ἰδιωτικὸν Ἐκπαιδευτήριον, ἀρρένων καὶ θηλέων, τὸ τοῦ κ. Δημοπούλου, μετ' οἰκοτροφείου. Εἶναι καλῶς κατηρτισμένον καὶ τὸ προσωπικόν του ἐπίσης ἐκλεκτόν. Ἐπίσης αὐτόσε λειτουργεῖ καὶ τὸ ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον «*ἡ Πρόοδος*». Τὸ Ἀρρεναγωγεῖον τοῦτο ἱδρύθη τῷ 1898, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1903—904 ἀνῆλθον εἰς 140 (ἐσωτερικοὺς 30 καὶ ἐξωτερικοὺς 110). Σύγκειται ἐκ τεσσάρων τάξεων Δημοτικοῦ, τριῶν τάξεων Ἑλληνικοῦ καὶ τριῶν Γυμνασίου καὶ ἐξ ἰδιαιτέρου Ἐμπορικοῦ τμήματος. Ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς διδάσκονται ἡ ρουμανική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανική, προαιρετικῶς δὲ ἡ ἀγγλικὴ καὶ ἡ ἰταλική. Τὸ προσωπικὸν τῶν διδασκόντων ἀποτελεῖται ἐκ 14 διδασκάλων. Διευθυντὴς Σπυρίδων Παναγιωτόπουλος, δ. φ.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΡΟΥΣΤΣΟΥΚΙΟΥ (Ρουμανίας). — Μία ἐκκλησία, τοῦ *Ἁγίου Νικολάου*, θεμελιωθεῖσα τῷ 1872. *Τὸ προσωπικὸν τῆς ἐκκλησίας* ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ *Ἱερατικῶς προϊσταμένου* Ἀρχιμανδρίτου κ. Παγκρατίου, Βατοπεδινοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ ἱεροψάλτου κ. Κ. Σακελλαρίου. ***Ἐφοροεπίτροποι*** οἱ κ. Περικλῆς Κ. Μπέμπης, καὶ Ἐμμ. Γ. Παπαμανώλης. ***Κυρίως ἱδρυταὶ*** τῶν εὐαγῶν καθιδρυμάτων θεωροῦνται οἱ Κωνστ. Ἀγόρας, Γεώρ. Γεωργιάδης, Λαζ. Θεοδώρου, Δημητράκης ἐφέντης Θεοδοσιάδης, Βασίλ. Πεστελματζόγλους ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Σταυράκης Χριστοδουλίδης ἐκ Βάρνης, καὶ Γεώρ. Μαρινόπουλος ἐκ Τενέδου. ***Εὐεργέται τῆς Κοινότητος*** οἱ ἀείμνηστοι Γεώρ. Ζαρίφης, καὶ Χρ. Ἐφ. Ζωγράφος, ὁ Γεώρ. Γεωργιάδης, ἐκ Κύμης, καὶ ὁ Κωνστ. Δ. Μπέμπης. ***Δωρηταὶ*** ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ', ἡ κ. Στυλιανὴ Κ. Μπάμπη, ὁ κ. Ν. Μανδαλάκης, ὁ κ. Ζῆσος Σ. Μπάμπης καὶ ὁ κ. Στ. Α. Χατζόπουλος. ***Ἡ Σχολὴ τῆς Κοινότητος*** διαιρεῖται εἰς τρεῖς τάξεις, τὰς ἑξῆς: α') Προκαταρκτικήν, β') Α' καὶ Β' Δημοτικοῦ καὶ γ') Α' Β' καὶ Γ' Ἑλληνικοῦ. Διδάσκαλος 1, διδασκάλισσα 1 καὶ 1 παιδονόμος. Μαθηταὶ 32. Μαθήτριαι 24. ***Ὁ ἐτήσιος προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων τῆς Κοινότητος*** ἀνέρχεται εἰς 6 χιλιάδας φράγκων, τῶν δὲ ἐσόδων εἰς 3 χιλιάδας φράγκων. Τὸ παρουσιαζόμενον ἔλλειμμα καλύπτουσιν αἱ ἐτήσιαι συνδρομαὶ τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος. ***Ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς*** ἐν Βουκουρεστίῳ ἀνέρχεται εἰς 450 ὡς ἔγγιστα.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΣΗΣ (Ρουμανίας). — Μία ἐκκλησία τῆς *Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ Σωτῆρος*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1868. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Παΐσιος Εὐστρατιάδης, ἐφημέριος δὲ ὁ Αἰδεσιμ. Ἀθανάσιος Οἰκονομίδης. Ψάλται δύο. Κανδηλάπτης εἷς. ***Τὴν Ἐπιτροπὴν*** ἀποτελοῦσιν οἱ κ. Λάσκ. Λασκαρίδης, πρόεδρος, Δημ. Χρυσικός, ἀντιπρόεδρος, Γεώρ. Ροῦτος, ταμίας, Ἀνδρ. Γεωργιάδης, γραμματεύς,

καὶ Δημ. Ἀλεξανδρίδης καὶ Κωνστ. Καραπιπέρης, σύμβουλοι. ***Δωρηταὶ*** τῆς Κοινότητος οἱ κ. Γεώρ. Καρυδιᾶς καὶ Π. Σπυρίδων Τοπάλης. ***Εὐεργέται*** οἱ κ. Ἰωάν. Οἰκονόμου, Στέφ. Π. Ἄρμης καὶ ἡ Αἰκατερίνη Κοτόρου. ***Συντεχνία*** ὑπάρχει μόνον ἡ τῶν Παντοπωλῶν. ***Εἷς Σύλλογος,*** ἡ «*Ἐλπίς*». Σκοπὸς αὐτοῦ· ἀρωγὴ πρὸς τοὺς πάσχοντας, ἀνεξαρτήτως θρησκεύματος ἢ φύλου, μετάδοσις πρακτικῶν καὶ ὠφελίμων γνώσεων εἰς τὰ μέλη αὐτοῦ καὶ παροχὴ ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς συνδρομῆς εἰς τὰ Ἐκπαιδευτήρια τῆς Κοινότητος. ***Μέλη τοῦ προεδρείου τοῦ Συλλόγου:*** οἱ κ. Ν. Νικολετόπουλος, ἰατρός, πρόεδρος, Ἰω. Ξανθόπουλος καὶ Σπ. Μακρῆς, ἀντιπρόεδροι, Γ. Σκροῦ, γενικὸς γραμματεὺς καὶ Μ. Α. Γκιών, εἰδικὸς γραμματεύς, Ἰ. Καλύβης, ταμίας, Χ. Φραγκόπουλος καὶ Δ. Σβορῶνος, σύμβουλοι. ***Ἐκπαιδευτήρια τῆς Κοινότητος*** ἐν Ἀρρεναγωγεῖον καὶ ἐν Παρθεναγωγεῖον. Διδάσκαλοι 4, διδασκάλισσαι 4 καὶ 1 παιδονόμος. Μαθηταὶ 120. Μαθήτριαι 100. Πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἡ Κοινότης δαπανᾷ περὶ τὰς 20 χιλιάδας φράγκων. ***Ὁ ὁμογενὴς πληθυσμὸς ἐν Κωνστάντσῃ*** ἀνέρχεται εἰς 4—4 ½ χιλιάδας.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΚΑΛΑΦΑΤΙΟΥ (Ρουμανίας). — Μία ἐκκλησία, ἡ *Ζωοδόχος Πηγή*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1874. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Εὐγένιος Πετούλης, ἐκ Κυδωνιῶν. Τὸ λοιπὸν προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐκ δύο ψαλτῶν καὶ ἑνὸς κανδηλάπτου. ***Ἐπίτροποι τῆς Κοινότητος*** οἱ κ. Δημ. Χριστοδούλου, πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς, Νικ. Λαζαρῆς, Ματθ. Ἰωαννίδης καὶ Δημήτρ. Δρακόπουλος. Ὑπ' αὐτῶν ἐκλέγεται ἑτέρα τριμελὴς Ἐπιτροπὴ τῆς ἐκκλησίας· ἡ νῦν τοιαύτη ἀπαρτίζεται ὑπὸ τοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Εὐσταθ. Μανωλάτου καὶ τῶν κ. Ν. Φάραγγα καὶ Ν. Λαζαρῆ. ***Κτίτορες καὶ μεγάλοι εὐεργέται:*** Χατζῆ Παναγιώτης Θεοδώρου, Νικ. Α. Κούμπας, Γεώργ. Ἀντίππας, Σπυρ. Καραντινός. ***Εὐεργέται καὶ δωρηταί:*** Ἄννα Θεοδώρου, Γ. Ζούρογλου, Μαρία Φάραγγα, Δ. Παναγιωτόπουλος, Δ. Γεωργιάδης, Δ. Χριστοδούλου, Δ. Ἀρσένης, Α. Δημητριάδης, Π. Χαροκόπος, Σ. Δημητρίου, Γ. Κούτης, Ματθαῖος καὶ Αἰκατερίνη Λογοθέτου, Α. Μιγόπουλος, Εὐάγγ. Λαζαρῆ, Θεοδώρα καὶ Χαρ. Κόντης, Πολυξένη Δ. Γεωργιάδου, Α. Νικολαΐδης, Ἑλένη Ι. Τζισρεσάνου, Ν. Δημητρίου, Αἰκατ. Χρ. Δήμου, Κ. Χριστοδούλου, Σταμάτω Πανταζῆ, Παναγῆς, Φλωρέντζω, Γεώργιος Μάνδα, Θεόδ. Φάραγγας. ***Ἐκπαιδευτήρια:*** Δημοτικὴ Σχολὴ μετὰ μιᾶς τάξεως Σχολαρχείου. Διδάσκαλοι δύο. Μαθηταὶ 30 καὶ μαθήτριαι 10. ***Πόροι ἐτήσιοι καὶ δαπάναι τῆς ἐκκλησίας:*** Τόκοι Χρεωγράφων ἐπὶ κεφαλαίου 64,000 δραχμῶν, κατατεθειμένων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος. Εἰσόδημα ἐνοικίου δύο οἰκιῶν τῆς Κοινότητος. Τακτικαὶ συνδρομαὶ ἐτησίως ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος καὶ εἰσπράξεις δίσκων κτλ. τῆς ἐκκλησίας, ἅπαντα ἀνερχόμενα εἰς φρ. 8,000 περίπου. Αἱ δαπάναι μόνης τῆς ἐκκλησίας ἀνέρχονται εἰς 5,000 φρ. ***Πόροι ἐτήσιοι καὶ δαπάναι πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς:*** Οἱ ἄνω πόροι τῆς Κοινότητος καὶ τὰ δίδακτρα τῶν μαθητῶν, ἀνερχόμενα εἰς 1,300 περίπου φρ. Δαπάναι περὶ τὰς 4,000 φρ. ***Πληθυσμὸς ὁμογενῶν:*** Πεντήκοντα περίπου οἰκογένειαι.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ (Βουλγαρίας). — Μία ἐκκλησία, ὁ *Ἅγιος Γεώργιος*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1895. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος*, ὁ καὶ ἐφημέριος ἀρχιμανδρίτης Καλλίνικος, ἐκ Στενημάχου. Τὸ λοιπὸν προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐκ δύο ψαλτῶν καὶ ἑνὸς νεωκόρου. ***Ἐπίτροποι*** Ἰω. Χ'' Κοσμόγλου, πρόεδρος, Γ. Κομμάτης, Θεόδ. Δημητρίου, ταμίας, Ἐμμανουὴλ Σαγούνης, Κ. Παπακωστόπουλος καὶ Ἰω. Ζάχος. Οἱ αὐτοὶ ἐφορεύουν καὶ ἐπὶ τῶν Σχολῶν. ***Δωρηταὶ καὶ εὐεργέται:*** Γρ. Μαρασλῆς, Εὐστάθ. Εὐγενίδης, Ἀνδρ. Συγγρός, Γεώρ. Ἀργυρόπουλος, Δημ. Ἀντωνιάδης, Ἰω. Χ'' Κοσμόγλους, Δ Ζάχος, Στερ. Σταυρίδης, Ἀδελφοὶ Νικολαΐδου, Θεόδ. Δημητρίου, Γ. Παπαδημητρίου, Ἀριστ. Χρυσάφη καὶ ἀδελφοὶ Ν. Ζιατσουκάλκια. ***Ἀδελφότης:*** ὁ Ἑλληνικὸς Σύλλογος «*Ἀπόλλων*». Ἐπίτιμος πρόεδρος αὐτῆς ὁ κ. Εὐγ. Ζαλοκώστας, διπλωματικὸς πράκτωρ τῆς Ἑλ-

λάδος. ***Διοικητικὸν Συμβούλιον:*** Φίλιππος Νικολάου, τακτικὸς πρόεδρος, Κ. Ἰ. Κοσμόγλου, ταμίας, Ἰω. Πρόκος, γενικὸς γραμματεύς (ἰατρὸς), Ἀντών. Μάρδας, εἰδικὸς γραμματεύς καὶ σύμβουλοι οἱ κ. Κ. Λευκίδης, Γ. Μαυρομμάτης, Θεμ. Σαϊτίδης, Ἰω. Βεντούρης. ***Ἔφοροι*** δὲ οἱ κ. Π. Χ" Μιχάλογλου καὶ Γ. Τσιτσίνης. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ λειτουργεῖ ἐν Ἐκπαιδευτήριον μικτόν, Ἀρρενοπαρθεναγωγεῖον ἑπτατάξιον. Διδάσκαλοι δύο καὶ διδασκάλισσαι δύο. Μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι 93. ***Πόροι ἐτήσιοι*** πρὸς συντήρησιν τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐν συνόλῳ φρ. χρ. 9,000 (Ἐπιχορ. Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως φρ. 1,500, τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλλ. Γραμμ. Συλλόγου 750, ἐκ συνδρομῶν ἐτησίων τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος 5,250, ἐτησία εἴσπραξις παγκαρίου 1,500).

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΑΜΒΕΡΣΗΣ (Βελγίου). — Μία ἐκκλησία, ὁ *Εὐαγγελισμός*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1900. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* αὐτῆς ὁ κ. Γεννάδιος Θέμελης, Ἀρχιμ. ***Ἐπίτροποι:*** Χρ. Νικολαΐδης καὶ Α. Λαπατᾶς. ***Δωρηταί:*** Γ. Μαρασλῆς, ἱερεὺς Πετρὼφ καὶ Καλυψὼ Mendl. ***Πόροι:*** Ὀλίγισται μηνιαῖαι συνδρομαὶ τῶν παροίκων, προαιρετικαὶ συνδρομαὶ τῶν ἀτμοπλοίων ἐφάπαξ καὶ νενομισμέναι τοιαῦται εἰς 10 φράγκα, διὰ τοῦ Προξενείου κατὰ τὸν εἴσπλουν ἑκάστου ἀτμοπλοίου εἰσπραττόμεναι. ***Δαπάναι:*** Μισθὸς ἱερέως, ὑπαλλήλου καὶ λοιπὰ ἔξοδα ἐκκλησίας ἕως 250 φράγκα ἐπὶ τοῦ παρόντος κατὰ μῆνα. ***Πληθυσμὸς ὁμογενής:*** ἑξήκοντα πρόσωπα μετὰ γυναικῶν καὶ παιδίων.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΧΑΡΤΟΥΜ (τοῦ Σουδάν). — Ἐκκλησία ὁ *Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου*, τῆς ὁποίας ἡ οἰκοδομὴ δὲν ἀπεπερατώθη εἰσέτι. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ ἐφημέριος κ. Γεννάδιος Γιανναγκᾶς, ἱερομ. ***Ἡ Ἐπιτροπὴ*** ἀποτελεῖτι ι ὑπὸ τῶν κ. Λοΐζου Λοΐζου (Κυπρίου), ἐπιτίμου προέδρου, Κωνστ. Γρίβα (Πελοποννησίου), προέδρου, Ἀγγέλου Καπάτου (Κεφαλλῆνος), ἀντιπροέδρου, Ἡρ. Καβαδία (Κεφαλλῆνος), γραμματέως, Πέτρου Λοΐζου (Κυπρίου), ταμίου, Χρήστου Δαβάκου (Πελοποννησίου), Μιχ. Λοΐζου (Κυπρίου), Νικ. Καΐρη (Ἀνδρίου), Λουκᾶ Γεωργαντέλλη (Λεσβίου) καὶ Χρήστου Ζάλλα (Ἠπειρώτου). ***Μέγας εὐεργέτης*** ὁ κ. Ἄγγελος Καπᾶτος. Ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Κοινότητος, ἱδρυθείσῃ τῷ 1903, φοιτῶσι περὶ τοὺς εἴκοσι μαθηταὶ καὶ διδάσκουσιν ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος κ. Γεννάδιος, ὁ καὶ διευθυντὴς αὐτῆς, ὁ κ. Ι. Γιατρόπουλος καὶ ὁ κ. Νίκλας Οὐαδία τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν ἀραβικήν. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ὁ ἰδιαίτερος προορισμός, ὃν ἔχει ἡ ἐν *Χαρτούμ* Ἑλληνικὴ Σχολή, νὰ διαπαιδαγωγήσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἡμετέρου γένους καὶ χριστιανοπρεπῶς τὰ τέκνα ἐκείνων τῶν ὁμογενῶν, οἵτινες διατελέσαντες περιωρισμένοι ὑπὸ τῆς Σουδανικῆς Κυβερνήσεως (Μάγδη καὶ Χαλίφα), ἀπέκτησαν τὰ τέκνα των ταῦτα μετὰ Ἀβυσσινίδων ἢ Κοπτισσῶν γυναικῶν. Οἱ πόροι τῆς Κοινότητος ἀποτελοῦνται ἐκ μηνιαίων προαιρετικῶν ἐράνων τῶν μελῶν αὐτῆς. ***Ὁ πληθυσμὸς τῶν ὁμογενῶν*** ἐν Χαρτούμ καὶ τοῖς πλησιοχώροις (*Ὀμδουρμὰν καὶ Χαλιφαΐᾳ*) κυμαίνεται μεταξὺ 350 καὶ 400.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΚΑΛΚΟΥΤΤΑΣ (Ἰνδιῶν). — Μία ἐκκλησία, ἡ *Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1781. Πρὸ τοῦ ἔτους τούτου οἱ Χριστιανοὶ ἐκκλησιάζοντο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁμογενοῦς Χίου Ἰωάννου Λουκᾶ Βαρδαλάχου. εἰς δωμάτιον ἐπὶ τούτῳ καθιερωμένον. Ἡ οἰκία αὕτη ἐδωρήθη κατόπιν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀποφέρει ἔκτοτε πρὸς συντήρησιν αὐτῆς οὐκ εὐκαταφρόνητον εἰσόδημα. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Γερμανὸς Δ. Κοζάκος, ἐξ Ἀθηνῶν. ***Ἐπίτροποι*** οἱ κ. Νικ. Ι. Βαλέτας καὶ Κάρολος *Γιακόπουλος*. ***Εὐεργέται καὶ Δωρηταὶ*** ὁ ἀρχιμ. Παρθένιος ἐκ Κερκύρας, Ἰωάννης Λουκᾶ Βαρδαλάχος ἐκ Χίου, Ἀγγελικὴ σύζυγος Γεωργ. Λεοντίου ἐκ Σμύρνης, Δημ. Γαλανός, ὁ Ἀθηναῖος, Ἀθανάσιος Μίτζου ἐκ Φιλιππουπόλεως, Πέτρος

Ἰωάννου, (τὸ γένος Μελᾶ) ἐξ Ἠπείρου καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Σοφία, Ἀγλαΐα G. C. Paul, Peter Paul καὶ ἄλλοι. ***Πόροι ἐτήσιοι καὶ δαπάναι*** πρὸς συντήρησιν αὐτῆς 1,000—1,200 λίραι ἀγγλικαί. ***Πληθυσμὸς ὁμογενὴς*** περὶ τὰς 150 οἰκογένειαι.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΣΙΚΑΓΟΥ (Ἡνωμ. Πολιτειῶν). — Ἡ Κοινότης *Σικάγου* φέρει τὴν ἐπωνυμίαν «*Σύνδεσμος Ἑλληνικῆς Κοινότητος*». Μία ἐκκλησία, τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, οἰκοδομηθεῖσα πρὸ 4 ἐτῶν. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Κύριλλος Α. Γεωργιάδης. ***Ἕτερον προσωπικὸν*** δύο ψάλται καὶ εἷς νεωκόρος. ***Ἐπίτροποι*** τὸ δεκαπενταμελὲς διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Κοινότητος, τὸ ὁποῖον ἀπαρτίζουν οἱ κ. Γρ. Παπαηλιοῦ, πρόεδρος, Σταῦρος Σπυράκης, ἀντιπρόεδρος, Δημ. Παπαντωνίου, γραμματεύς, Χρῆστος Λαδᾶς, ταμίας, καὶ ὡς σύμβουλοι οἱ κ. Βασ. Γεωργακόπουλος, Φιλ. Κέκκος, Βασ. Πετρόπουλος, Δημ. Τσάμπας, Ἀθ. Μουντούρης, Νικ. Κοκκίνης, Γεώρ. Τσικνιᾶς, Δημ. Καράμπελος, Κυρ. Δήμας, Γεώρ. Κωτσόπουλος καὶ Κωνστ. Σταυρᾶκος. ***Εὐεργέται*** ὁ Σύλλογος *Τεγέας*, ὁ Σύλλογος *Ἀρκαδίας* καὶ ὁ κ. Παναγιώτης Σμυρλῆς. ***Δωρηταὶ*** τὸ Σωματεῖον τῶν *Φαλανθίων*. ***Ἀδελφότητες:*** Τὸ *Πανελλήνιον*, πρόεδρος ὁ κ. Εὐστάθ. Καραβέλλης· ἡ *Τεγέα*, πρόεδρος ὁ κ. Ἰωάν. Στεφάνου· ὁ *Ἐρυθρὸς Σταυρός*, πρόεδρος ὁ κ. Κωνστ. Καζακώνης· ἡ *Τανία*, πρόεδρος ὁ κ. Κωνστ. Κοντογιάννης· ἡ *Μαντίνεια*, πρόεδρος ὁ κ. Δημ. Παπαντωνίου· ἡ *Ἀδελφότης Ἀρκαδία*, πρόεδρος ὁ κ. Φίλ. Κέκκος· *Ταξιάρχης ὁ Ἅγιος Γεώργιος*, πρόεδρος ὁ κ. Ἰω. Νικολάου. Ἐν *Σικάγῳ* ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι διάφοροι Ἀδελφότητες, σκοποῦσαι τὴν συνδρομὴν τῆς ἰδίας πατρίδος τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν. ***Πόροι ἐτήσιοι:*** 10,000 δολλάρια. ***Δαπάναι*** 4,000 δολλάρια ὡς ἔγγιστα. ***Πληθυσμὸς ὁμογενής*** 8,000 ὡς ἔγγιστα ἢ καὶ πλέον.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΛΟΟΥΕΛ (Ἡνωμένων Πολιτειῶν). — Μία ἐκκλησία, τῆς *Ἁγίας Τριάδος* καὶ τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου*, φερώνυμοι τῶν δύο σωματείων. Ἠγοράσθη τῷ 1901 ἀντὶ 10,000 δολλαρίων. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωακεὶμ Ι. Γεωρτζος, Ὑδραῖος, Μοναχὸς Καψοκαλυβίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους. ***Πληθυσμὸς ὁμογενής:*** *Λοουελ* καὶ περιχώρων 10,000.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΣΥΔΝΕΫ (Αὐστραλίας). — Μία ἐκκλησία, τῆς *Ἁγίας Τριάδος*, οἰκοδομηθεῖσα τῷ 1898. *Ἱερατικῶς προϊστάμενος* ὁ Μ. Οἰκονόμος κ. Σεραφεὶμ Φωκᾶς. ***Ἐπίτροποι,*** οἱ τῷ 1898 διορισθέντες καὶ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ ἀποπεραιτώσαντες, οἵτινες καὶ τὰς εἰσπράξεις διενήργησαν καὶ μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους λίαν ἐπιτυχῶς διηύθυναν τὰ τῆς Κοινότητος, ἦσαν οἱ κ. Διονύσιος Κουβαρᾶς (ἐξ Ἰθάκης), πρόεδρος, Ἰωάννης Κομνηνὸς (ἐκ Κυθήρων), ταμίας, Εὐάγ. Γ. Ζαχαρίου (ἐκ Σάμου), Ἰω. Πλατανιώτης (ἐκ Κομνηνὸς (ἐκ Κυθήρων), ταμίας, Εὐάγ. Γ. Ζαχαρίου (ἐκ Σάμου), Ἰω. Πλατανιώτης (ἐκ Κομνηνὸς (ἐκ Κυθήρων), Σοφοκλῆς Σερβετόπουλος (ἐκ Ζαγορᾶς τοῦ Κύμης), Δημήτ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΕΝ ΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΗΓΕΜΟΝΙΑ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδιαιτέραν στατιστικήν, τὴν ὁποίαν κατήρτισα τῇ εὐμενεῖ συνδρομῇ τῶν ἐν τῇ Ἡγεμονίᾳ Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, οἱ Ἕλληνες ἐν ταύτῃ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 81,923, κατανεμόμενοι κατὰ Νομούς, ὡς ἑξῆς:

ΝΟΜΟΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΥΠΗΚΟΟΙ	ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΛΙΤΑΙ	ΕΝ ΟΛΩ
1. Σοφίας.....	256	431	687
2. Φιλιππουπόλεως.....	40,480	3,200	43,680
3. Πύργου.....	19,242	2,285	21,527
4. Βάρνης.....	10,800	1,549	15,249
	Ἐξαρχικοὶ 2,900		
5. Ρουχτσουκίου.....	155	625	780
	73,833	8,090	81,923

Ἐκ τοῦ Πίνακος τούτου καταφαίνεται ὅτι ἐκ τῶν 81,923 Ἑλλήνων, κατοικούντων ἐν Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ, 73,833 εἰσὶν οἱ Ὀθωμανοί, Βούλγαροι ἢ ἀλλοδαποὶ ἐν γένει ὑπήκοοι, καὶ μόνον 8,090 οἱ Ἕλληνες. Ἐπίσης ἐξάγετσι ὅτι ἐν τῷ Νομῷ Βάρνης εἰσὶ περὶ τοὺς 2,900 ἑλληνόφωνοι καὶ τουρκόφωνοι, οἱ μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἡγεμονίας ὑπαχθέντες ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐξαρχίας.

Πάντες οἱ Ἕλληνες οὗτοι κατοικοῦντες ἐν τῇ Ἡγεμονίᾳ καὶ ἀποτελοῦντες ὀρθοδόξους χριστιανικὰς Κοινότητας ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν Μητροπολιτῶν Φιλιππουπόλεως, Βάρνης, Ἀγχιάλου, Σωζουπόλεως καὶ Μεσημβρίας, ἐχόμενοι τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν παραδόσεων καὶ τῆς πατρῴας θρησκείας καὶ γλώσσης, διατηροῦσι φιλοτίμως τὰς ἑαυτῶν ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐθνικὰ Σχολεῖα, δι' ὧν ἡ Ὀρθόδοξος θρησκεία καὶ ἡ ἑλληνικὴ φωνὴ μεταδίδονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἀλώβητοι.

Ἐν τῷ Νομῷ Φιλιππουπόλεως, καὶ δὴ ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς περιφερείαις Στενημάχου καὶ Καβυκλῆ, λειτουργοῦσιν:

α') 24 ἀρρεναγωγεῖα μετὰ 2,550 μαθητῶν καὶ 60 διδασκάλων. Ἐκ τῶν Σχολῶν τούτων ἓν εἶναι Γυμνάσιον καὶ Διδασκαλεῖον, τέσσαρες Ἀστικαὶ Σχολαί, ἓν Σχολαρχεῖον, δέκα Δημοτικαὶ Σχολαὶ καὶ ὀκτὼ Γραμματοδιδασκαλεῖα.

β') 14 Σχολεῖα θηλέων μετὰ 1,868 μαθητριῶν καὶ 33 διδασκάλων. Ἐκ τούτων ἓν εἶναι Ἡμιγυμνάσιον καὶ Διδασκαλεῖον, δύο Ἀστικαὶ Σχολαὶ καὶ ἕνδεκα Νηπιαγωγεῖα.

Ἐν τῷ Νομῷ Πύργου καὶ τοῖς περιχώροις τῆς Ἀγχιάλου, Μεσημβρίας καὶ Ἀετοῦ ὑφίστανται:

α') 15 ἀρρεναγωγεῖα μετὰ 1402 μαθητῶν καὶ 24 διδασκάλων. Ἐκ τῶν Σχολῶν τούτων τέσσαρα ἀποτελοῦσιν Ἀστικὰς Σχολάς, ἑπτὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα καὶ τέσσαρα Νηπιαγωγ.

β') 4 Παρθεναγωγεῖα μετὰ 1062 μαθητριῶν καὶ 30 διδασκάλων, ἐξ ὧν τρία *Παρθεναγωγεῖα* καὶ μία Δημοτικὴ Σχολή.

Ἐν Βάρνῃ, σὺν τῷ Βαλτσικίῳ καὶ τῇ Καβάρνῃ, λειτουργοῦσιν:

α') 5 ἀρρένων Σχολεῖα μετὰ 250 μαθητῶν, 15 διδασκάλων καὶ 5 παιδονόμων. Ἐκ τῶν ἀρεναγωγείων ἓν ἐστὶν ἑπτατάξιος Ἀστικὴ Σχολή, ἓν πεντατάξιος, δύο τριτάξιοι καὶ ἓν διτάξιος·

β') 2 Παρθένων Ἐκπαιδευτήρια μετὰ 400 μαθητριῶν, 11 διδασκάλων καὶ 2 παιδονόμων. Ἐκ τῶν Σχολείων τούτων τὸ ἓν εἶναι ἑπτατάξιος Σχολὴ καὶ τὸ ἄλλο τριτάξιος.

Εἰς τὸ Ρουχτσούκιον ὑφίσταται ἓν μόνον Μικτὸν Ἑλληνικὸν Σχολεῖον μετὰ 46 μαθητῶν καὶ μαθητριῶν καὶ 2 διδασκάλων.

Καὶ τέλος ἐν Σοφίᾳ μία μικτὴ ἑξατάξιος Ἀστικὴ Σχολή, μετὰ Νηπιαγωγείου, περιλαμβάνουσα 96 μαθητὰς καὶ μαθητρίας, δύο διδασκάλους καὶ δύο διδασκαλίσσας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διδομένων διαπιστοῦται ὅτι ἐν τῇ Βουλγαρικῇ Ἡγεμονίᾳ λειτουργοῦσιν 66 Ἑλληνικὰ Ἐκπαιδευτήρια, εἰς τὰ ὁποῖα φοιτῶσιν 7,944 ἕλληνες παῖδες καὶ κορασίδες διδασκόμενοι ὑπὸ 186 διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν, ἐξ ὧν 7 παιδονόμοι.

Ἐκτὸς τῆς ἐν Σοφίᾳ ἑλληνικῆς Σχολῆς, ἣν διατηρεῖ κατὰ μέγα μέρος ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, πάντα τὰ λοιπὰ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ καὶ τῇ Βουλγαρίᾳ σχολειακὰ κέντρα ἔχουσιν ὡς πόρους τὰ δίδακτρα τῶν μαθητῶν, τὰ ἐκ τῶν δίσκων τῶν ἐκκλησιῶν ἀφιερούμενα ποσὰ καὶ τὰς εἰσπράξεις ἐκ τῶν συναυλιῶν ἢ ἐκ τῶν χορευτικῶν ἑσπερίδων, ἃς διοργανοῦσιν ἐτησίως οἱ διάφοροι ὑφιστάμενοι Μουσικοὶ καὶ Ἐκπαιδευτικοὶ Ἑλληνικοὶ Σύλλογοι, αἱ Ἀδελφότητες καὶ αἱ Ἑταιρεῖαι, ὧν μετέχουσι καὶ ἐνιαχοῦ πρωτοστατοῦσιν αἱ ἑλληνίδες κυρίαι. Ἐλάχιστα εἰσὶ τὰ τῶν φιλογενῶν ἀνδρῶν κληροδοτήματα, τὰ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Ἡγεμονίᾳ ἑλληνικῶν γραμμάτων καθιερωθέντα. Τὸ σπουδαιότερον καὶ κυριώτερον ἦν τὸ ὑπὲρ τῶν ὁμωνύμων Ἐκπαιδευτηρίων τῆς Φιλιππουπόλεως κληροδότημα τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Ζαρίφη. Τὰς ἐλλείψεις ἐκ τῶν ὡς ἄνω χρηματικῶν θυσιῶν τῶν ἰδιωτῶν συμπληροῖ ἡ γνωστὴ εὐσεβὴς πηγὴ δι' ἐτησίων χορηγημάτων.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Ἕλληνες πολῖται βούλγαροι, καταβάλλουσι τακτικῶς φόρους καὶ διὰ τὴν ἐν γένει βουλγαρικὴν ἐκπαιδευτικὴν κίνησιν. Ὁ λόγος οὗτος ἐξηγεῖ τὴν μέχρι τοῦ 1900 ἔτους τακτικὴν ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων. Ἀτυχῶς, αἱ ἔκτοτε ἐπελθοῦσαι θεομηνίαι καὶ ἐκ πολλαπλῶν αἰτίων οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι τοῦ Κράτους, ἠνάγκασαν τὰς βουλγαρικὰς Κυβερνήσεις νὰ διακόψωσι καὶ νὰ μὴ ἐπαναλάβωσιν ἐφεξῆς τὰ μικρὰ ἐκεῖνα χορηγήματά των ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων, ἅτινα οὕτω ἀφέθησαν ὅλως εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις.

Ἐν Σοφίᾳ, 21 Ἰουλίου 1904. Ζ.

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Ἡ κοινὴ γνώμη ἐπαινεῖ τἀποτελέσματα τοῦ καλοῦ, δὲν βλέπει τὰς ρίζας του.

★ Ἐν τῷ ζήλῳ ὑπάρχει πολλάκις φιλοδοξία μᾶλλον ἢ ἀγάπη.

★ Ἐὰν ἡ ἀρετὴ δὲν εἶχεν ἄλλην ἀξίαν ἢ μόνον τὴν εὐχαρίστησιν, ἤτις διαχέεται ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἐναρέτου, δὲν θὰ ἦτο παρὰ ἓν ἀτομικὸν κέρδος.

★ Τὸ νὰ πιστεύῃς εἰς τὰ πάθη τοῦ ἄλλου εἶναι ὁ μέγιστος τῶν κινδύνων.

★ Μὴ κρίνετε ποτὲ τὴν μεγαλοφυΐαν ἢ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν δὲν ἐγνωρίσατε αὐτὸν ἐν καταστάσει πάθους.

ΠΕΡΙ ΖΩΟΦΙΛΙΑΣ

Ἡ φιλανθρωπία ὡς ἐνεργὸς ἐκδήλωσις τῆς πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς ἡμῶν συμπαθείας εἶνε ὁ κάλλιστος καρπὸς τῆς ὑψίστης τῶν ἀρετῶν, τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Ἐὰν δὲ πᾶσα τῶν ἀνθρώπων ἀρετὴ βεβαίαν κέκτηται ὑπόστασιν καὶ ἀξίαν δι' ἔργων μαρτυρουμένη, ἀναντιρρήτως καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ἐν ᾗ συγκεφαλαιουμένη κορυφοῦται πᾶσα ἀνθρωπίνη ἀρετή, πρὸ πάντων πρέπει νὰ διαλάμπῃ ἐν ἔργοις ἀγαθοεργίας, ἅτινα τείνουσιν ὅπως ἐλαφρώσωσι τὰς ὀδύνας τοῦ βίου εἰς τοὺς δεινοπαθοῦντας ἀδελφοὺς ἡμῶν.

Ὁ δὲ γνήσιος μαθητὴς τοῦ Κυρίου, τοῦ κατ' ἐξοχὴν φιλανθρώπου, μακρὰν θεωριῶν ἰδεωδῶν μόνον περὶ ἀρετῆς καὶ δικαίου, μὴ ἐπερειδομένων ἐπὶ ἐδάφους καὶ δράσεως πρακτικῆς, ἀποτροπιάζεται, ὡς ἐπαίσχυντον ψεῦδος καὶ ἀπατηλὴν φενάκην, πᾶσαν ἐπιτετηδευμένην καὶ ἐπίπλαστον αἴγλην ἀρετῆς οὐσιωδῶς ἀνυπάρκτου, μὴ ἐκπεμπομένην ἀπὸ ἠθικοῦ κέντρου, μηδὲ καταλήγουσαν εἰς πρακτικὰς εὐεργεσίας. Τότε δὲ μόνον ἀνέχεται θεωρητικήν τινα καὶ εἰς λόγους περιοριζομένην φιλανθρωπίαν, ὁσάκις ἕνεκα ποικίλων κωλυμάτων ἀδυνατεῖ ἵνα ἐμπράκτως ἀποδείξῃ αὐτήν.

Ἀείποτε λοιπὸν σπεύδει ἐπὶ τὸ ἔργον, τὸ δ' ἔργον, φύσει ἠθικὸν ὄν, τέρπει αὐτὸν καὶ εὐφραίνει, καὶ ἀνακουφίζον αὐτὸ καὶ μόνον ἀπὸ τῶν συμφυῶν τῷ βίῳ πικριῶν, παρορμᾷ εἰς νέους εὐεργεσίας ἄθλους. Τὸ δὲ θαυμασιώτατον ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἀγαθοεργίας καὶ ἰδίᾳ τῆς φιλανθρωπίας εἶνε, ὅτι ἐφ' ὅσον ταῦτα ἐπὶ τὰ πρόσω χωροῦσιν, ἐπὶ τοσοῦτο μᾶλλον ἀναπτύσσεται δι' αὐτῶν τὸ συναίσθημα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, καὶ οὕτως ὁ ἄνθρωπος ἀποβαίνει κατὰ τὸν ψαλμῳδὸν «ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατευοδωθήσεται».

Διὰ ταῦτα δὲ καὶ ὁ Θεάνθρωπος εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος, ἀσφαλῆ βάσιν καὶ τῆς ἐν τῷ παρόντι καὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ εὐδαιμονίας λογίζεται τὴν ἐνεργὸν συμπάθειαν καὶ εὐεργεσίαν πρὸς τοὺς βοηθείας χρῄζοντας ἀδελφούς, οἰκτείρει δὲ καὶ ἐλεεινολογεῖ τὸν σκληρὸν καὶ ἄτεγκτον Φαρισαῖον. Τολμᾷ δὲ νὰ προσθέσῃ ὅτι πᾶσαν εὐεργεσίαν, μικρὸν ἢ μεγάλην, εἰς ἑαυτὸν λογίζεται, δεσμεύων οὕτως ἑαυτὸν δι' ὑποχρεώσεως ἀμοιβῆς πρὸς πάντας τοὺς εὐεργετοῦντας, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν διδόντων ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος εἰς διψῶντα ἀδελφόν. Ὡς δὲ Ἐκεῖνος «διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου», οὕτως ἀταιτεῖ παρὰ τῶν πιστῶν αὐτοῦ μαθητῶν οὐσιώδες γνώρισμα τὴν εὐεργεσίαν, τὴν ἀέναον καὶ συνεχῆ.

Ὑπὸ μίαν τῶν εὐγενεστάτων καὶ εὐεργετικωτάτων ὄψεων αὐτῆς ἐπιτελοῦσι παρ' ἡμῖν τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας τὰ ἀπὸ ἑκατονταετίας ἤδη καὶ ἐπέκεινα κλεΐζοντα τὸ Ἔθνος ἡμῶν «Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα». Λιμὴν ἀσφαλὴς διὰ πολλοὺς τῶν κλυδωνιζομένων ἐν τῷ τρικυμιώδει τοῦ βίου πελάγει, οὐδεμιᾶς φείδονται θυσίας ὑπὲρ πασχόντων ἀδελφῶν ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκεύματος. Δι' ὃ καὶ παρὰ πάντων ἀξιοῦνται ἀμερίστου εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐγένοντο κέντρον μεγίστων καὶ ἀοιδίμων γενναιοδωριῶν φιλανθρωποτάτων ὁμογενῶν. Εἴθε δὲ οὕτως ἐπὶ τὰ πρόσω ἀείποτε

χωροῦντα νὰ παρηγορῶσι καὶ ἀνακουφίζωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν πλείους τῶν πασχόντων ἀδελφῶν.

Ἐν τούτοις ἡ φιλανθρωπία εὐρυτάτας ἔχουσα ἐκτάσεις, καὶ διὰ τοῦτο ποικίλας ἐπιβάλλουσα τῷ λογικῷ καὶ ἠθικῷ ἀνθρώπῳ ὑποχρεώσεις, δὲν ἀπορροφᾷ δι' ἑαυτὴν τὴν ὅλην εὐεργετικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν, οὐδ' ἀποκλείει ἄλλας ἐλάσσονος μὲν ἴσως σημασίας καὶ τιμῆς ἀρετάς, ἀδελφὰς ὅμως αὐτῆς οὔσας καὶ συμμετεχούσας τοῦ ἔργου τῆς ἀνθρωπίνης εὐεργεσίας. Ἐφ' ὅσον δὲ ποικιλώτερος εἶνε ὁ βίος ὁ ἀνθρώπινος, ἐπὶ τοσοῦτο ποικιλωτέρα καὶ πολυπλοκωτέρα ἀποβαίνει καὶ ἡ ἐνάσκησις τῆς ἀρετῆς. Οὐδὲ εἶνε δυνατὸν νὰ προσδοκᾷ τις παρὰ χωρικοῦ καὶ ἁπλοϊκοῦ ἀνθρώπου τοσαύτην ποικιλίαν ἠθικῶν ὑποχρεώσεων, οἵαν ἀπαιτεῖ παρὰ κατοίκου μεγαλοπόλεως, καὶ μάλιστα εὐπόρου καὶ ἔχοντος τὰ μέσα τῆς εὐρυτέρας ἐνασκήσεως ἐν τῇ εὐεργεσίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ.

Ὅπως δὲ καὶ ἂν ἔχωσι ταῦτα, ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ παρόντι βίῳ εἶνε ὀφειλέτης πρὸς ὅμιλον ἀρετῶν, ὧν ἑκάστη ἔχει τὰς ἰδίας αὐτῆς ἀπαιτήσεις. Οὐδέποτε δὲ δικαιοῦται νὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν ἐξοφλῶ τὸ πρὸς ταύτην χρέος πιεζόμενος ὑπὸ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἄλλης, καθ' ὅσον ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὰ κεφάλαια τῆς ἐξοφλήσεως τῶν ποικίλων αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀρετὰς χρεῶν. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἐν ταῖς ἀκιβδήλοις ἀρεταῖς, καλῶς ἐννοουμέναις καὶ ἐνασκουμέναις, τοῦτο πάντοτε ὑπάρχει τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀγαστόν, ὅτι ἅπασαι συμβιοῦσι καὶ συνεργάζονται ἐν πληρεστάτῃ εἰρήνῃ καὶ ἁρμονίᾳ, μηδεμιᾶς παραβλαπτούσης τὸ ἔργον τῆς ἄλλης ὡς δῆθεν διαφωνοῦν πρὸς αὐτήν.

Διὰ ταῦτα δὲ κατὰ τὴν ὑγιᾶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀντίληψιν οὐδέποτε ἀληθὴς σύγκρουσις ἀρετῶν καὶ καθηκόντων καὶ δικαίων ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἡμεῖς δὲ δημιουργοῦμεν τὰς τοιαύτας προφάσεις πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἀμελείας καὶ ἀκηδίας ἡμῶν. Ἕκαστος δὲ δύναται νὰ εἶνε καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος κόσμου τῶν ἀρετῶν δρῶν καὶ ἐνεργῶν, καὶ οὔτε ἐν τῷ συνόλῳ, οὔτε ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους νὰ ὑστερῇ κατά τι. Ἀπαιτεῖται ὅμως ἀγών, καὶ ἀγὼν διηνεκὴς καὶ προσοχὴ μεγάλη, καθ' ὅσον μεγάλα συνεχῶς θὰ συναντᾷ προσκόμματα ἀπὸ τῆς πονηρίας, πολυειδῶς περιπλεκούσης καὶ διαστρεφούσης τὰ πράγματα.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων ὁ ἀληθὴς φιλάνθρωπος, ὁ καθ' ὅλην τὴν προσιτὴν αὐτῷ ἔκτασιν θέλων νὰ ἀσκήσῃ τὴν θεάρεστον ταύτην ἀρετήν, δὲν παύει νὰ εἶνε πρὸς ἄλλοις συγχρόνως καὶ ζῳόφιλος, χωρὶς ἡ ζῳοφιλία νὰ μειοῖ ἢ ἀποκλείῃ παρ' αὐτῷ μηδὲ πρὸς στιγμὴν τὴν φιλανθρωπίαν, καθὼς καὶ πᾶσαν ἄλλην προσήκουσαν αὐτῇ ἀρετήν. Καὶ ἐν τούτῳ δὲ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου εἶνε διδακτικώτατον, καθ' ὅσον καὶ φιλάνθρωπος καὶ ζῳόφιλος συγχρόνως εἶνε καὶ δὲν ἀπορροφᾶται παρ' αὐτῷ τὸ ρεῖθρον τῆς μιᾶς πρὸς ἐξαμβλωματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἄλλης. Φρονοῦντες δὲ ὅτι σεμνὴ καὶ σεβασμία ἀρετὴ εἶνε διὰ τὸν ἠθικῶς μεμορφωμένον ἄνθρωπον καὶ ἡ ζῳοφιλία, ἐπιβαλλομένη ὡς καθῆκον εἰς αὐτόν, θὰ πραγματευθῶμεν δι' ὀλίγων καὶ ἐκ τοῦ προχείρου περὶ ταύτης ἐν ταῖς ἑπομέναις γραμμαῖς.

«Ἀνὴρ ἀγαθὸς οἰκτείρει ψυχὰς ζῴων» λέγει που ἡ ἁγία Γραφή, τὸ μέγιστον καὶ διδακτικώτατον βιβλίον τῆς παγκοσμίου φιλολογίας. Καὶ ἀληθῶς τεκμήριον οὐχὶ τῶν ἐλαχιστοτέρων ἀγαθότητος καὶ εὐγενείας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶναι ἡ αὐθόρμητος ἀγάπη καὶ συμπάθεια πρὸς πᾶσαν τὴν ἔνζωον ἐπὶ γῆς φύσιν τήν τε τοῦ εὐρυτάτου βασιλείου τῶν ζῴων καὶ τὴν τοῦ ἐπίσης εὐρέος βασιλείου τῶν φυτῶν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνόργανον καὶ ἄζωον φύσιν πρέπει νὰ διάκειται φιλίως ὁ ἄνθρωπος καὶ διότι καὶ αὕτη εἶνε ἔργον τοῦ πανσόφου δημιουργοῦ καὶ διότι καὶ αὕτη πλείστας παρέχει εἰς ἡμᾶς εὐεργεσίας. Τί θὰ ἦτο ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ ἄνθρωπος ἐστερημένος τῶν ἀπὸ τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν καὶ τῶν μετάλλων καὶ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὕδατος εὐεργεσιῶν!

Εὐθὺς λοιπὸν ἐκ πρώτης παρατηρήσεως ἐννοοῦμεν, ὅτι ἡ περιστοιχοῦσα ἡμᾶς ἐπίγειος φύσις ἔχει δικαιώματα ἐφ' ἡμῶν καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ποιῶμεν καλὴν αὐτῆς

χρῆσιν ὡς φρόνιμοι οἰκονόμοι καὶ οὐχὶ ὡς ἄσωτοι καὶ σπάταλοι καταχρασταί. Τὰ πάντα δὲ ἐδόθησαν εἰς ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς κυριαρχοῦμεν αὐτῶν κατ' ἐντολὴν θείαν, μόνον πρὸς ἔλλογον καὶ δικαίαν χρῆσιν, οὐχὶ δὲ πρὸς παράλογον καὶ ἄδικον κατάχρησιν. Καὶ ὅπως τῶν ἰδίων ἡμῶν δυνάμεων, ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν, μόνον ἐγκρατῆ χρῆσιν δικαιούμεθα νὰ ποιῶμεν, οὕτω καὶ τῶν ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρων δυνάμεων τῆς πέριξ ἡμῶν φύσεως οὐδεμία κατάχρησις καὶ καταστροφὴ ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς.

Ἡ περιστοιχοῦσα ἡμᾶς παμποίκιλος καὶ πανθαύμαστος φύσις, εἶναι ὁ μέγιστος τῶν ἐπιγείων διδασκάλων καὶ εὐεργετῶν ἡμῶν, ἀνοίγουσα πᾶσαν στιγμὴν τὴν χεῖρα αὐτῆς καὶ πληροῦσα ἡμᾶς παντοίων ἀγαθῶν εὐμαρείας, γνώσεως, πλουτισμοῦ, ἀναπτύξεως. Ἀλλ' αὐτὴ εἶνε καὶ ἡ μήτηρ πάντων ἡμῶν, ὅπως πατὴρ εἶνε ὁ πανσθενουργὸς δημιουργὸς καὶ συντηρητὴς τοῦ παντός. Καὶ ἐν τῷ συνόλῳ λοιπὸν καὶ ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτῆς πρέπει αὕτη νὰ εἶνε σεβαστὴ καὶ προσοχῆς ἀξία, οὐδὲν δὲ καὶ τῶν κατὰ ἄτομον αὐτῆς πλασμάτων δικαιούμεθα νὰ περιφρονῶμεν καὶ ἄνευ λόγου νὰ φθείρωμεν καὶ καταστρέφωμεν, πολλῷ δ' ἧττον τὰ ἔνζωα ἐξ αὐτῶν καὶ μάλιστα τὰ ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ζῴων.

Ἐπειδὴ ὅμως ὑπεισέρπει ἐν τῇ καθόλου ἐπιγείῳ φύσει, ὅπως καὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ κακόν, οἱ δὲ ἀναλλοίωτοι αὐτῆς νόμοι κυμαίνονται μεταξὺ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἀναγκαίως ἕπεται ὥστε ἐν τοῖς διαφόροις αὐτῆς πλάσμασι νὰ μὴ ὑτάρχῃ πανταχοῦ εἰρηνικὴ ἁρμονία, ἀλλ' ὁ πόλεμος καὶ ὁ ἀλληλοσπαραγμὸς νὰ προβάλλῃ καθ' ὅλην τὴν κλίμακα τῆς τῶν ζῴων ὑπάρξεως, ὡς ἀναγκαῖον κακόν. Οὕτω δὲ σφαγεῖον καὶ τάφος πολλῶν ζῴων καὶ χερσαίων καὶ θαλασσίων καὶ πετεινῶν καὶ ἐντόμων, ἀποβαίνει ὁ στόμαχος ἄλλων· τοῦτο δὲ πράττει καὶ ὁ παμφάγος ἄνθρωπος, καταβροχθίζων πληθὺν ἄπειρον ζῴων.

Ἐφ' ὅσον δὲ τὰς φυσικὰς ταύτας ἀνάγκας εἶνε ἀδύνατον νὰ μεταβάλῃ ὁ ἄνθρωπος, διότι εἶνε συμφυεῖς μετὰ τῆς ἐπιγείου ζωῆς, δὲν ὀφείλει τοὐλάχιστον νὰ περικόπτῃ τὰς ἀγριαινούσας καὶ βουλιμιώσας καὶ γαστριμαργούσας ὁρμάς, ὥστε ἡ πρὸς ἰδίαν ἑαυτοῦ τροφὴν φθορὰ τῶν ζῴων νὰ γίνηται μετὰ πάσης φειδοῦς καὶ εὐσπλαγχνίας; Τὸ ἄγριον θηρίον καὶ τὸ ἁρπακτικὸν ὄρνεον ἁρπάζει καὶ κατασπαράσσει τὸ θήραμα αὐτοῦ καὶ εὐφραίνεται ροφοῦν θερμὸν αἷμα καὶ καταβροχθίζον ἀσπαιρούσας σάρκας· εἶνε ἄρά γε ἀνάγκη καὶ ὁ λογικὸς καὶ ἠθικὸς καὶ ἥμερος ἄνθρωπος νὰ μιμηθῇ αὐτὸ καὶ νὰ σφάζῃ σκληρῶς καὶ ἀσπλάγχνως τὰ πρὸς βρῶσιν αὐτοῦ χρησιμεύοντα ζῷα;

Ὁ θάνατος ὑφ' οἵαν δήποτε μορφὴν καὶ ἂν παρουσιάζηται, εἶνε πάντοτε ἀλγεινὸς καὶ ἀποτρόπαιος· ὁ δὲ βίαιος καὶ σκληρὸς θάνατος ἐμποιεῖ φρίκην καὶ θλῖψιν εἰς πάντα ὁπωσοῦν μεμορφωμένον ἄνθρωπον. Καὶ ὅμως ἡμεῖς ἕτοιμοι νὰ παρακαθίσωμεν εἰς ἓν πολυτελὲς γεῦμα, ζητοῦμεν νὰ προμηθευθῶμεν τὰ πρὸς τοῦτο χρήσιμα, ἀδιαφοροῦμεν δὲ ἐὰν σκληρότατα ἀφῃρέθη ἡ ζωὴ ἀπὸ τῶν πλασμάτων ἐκείνων τῆς φύσεως, ἅτινα καταβροχθίζομεν ἁπλήστως. Συνήθως δὲ τὰ σφαγεῖα ἡμῶν, λανθάνοντα καὶ ἐν ἀποκρύφοις μέρεσι τῶν κρεωπωλείων, εἶνε τὰ βασανιστήρια τῶν ταλαιπώρων ζῴων, ἅτινα διὰ τῶν σαρκῶν αὐτῶν τρέφουσιν ἡμᾶς. Καὶ ὅμως ἡ ζωοφιλία καὶ ἡ εὐσπλαγχνία ἠδύναντο νὰ περικόψωσιν εἰς τὸ ἐλάχιστον τὰς ἀλγηδόνας καὶ τοὺς πρὸ τοῦ θανάτου φόβους καὶ σπαραγμοὺς τῶν θυμάτων τούτων τῆς ἡμετέρας ζωῆς.

Τί δὲ νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τὸ ἄγριον καὶ θηριῶδες ἔθιμον τοῦ κυνηγίου, δι' οὗ κινδυνεύουσι νὰ καταστραφῶσιν ἐντελῶς διάφορα εἴδη τετραπόδων καὶ πτηνῶν; Ὡς εἰ δὲ μὴ ἤρκει ἡ πρὸς βρῶσιν καταστροφὴ τοῦ θαυμασίου κόσμου τῶν πτηνῶν, ἰδοὺ καὶ ὁ πολυτελὴς στολισμὸς τῶν γυναικῶν ἐπιβάλλει τὴν ἀπηνῆ καταδίωξιν τῶν ὡραιοτέρων ἐκ τούτων. Εἶνε δὲ ἤδη γνωστὸν ὅτι εἴδη τινα ζῴων, καὶ ἰδίᾳ πτηνῶν, κατεστράφησαν καὶ ἐξέλιπον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς ἕνεκεν τῆς ἀγρίας τοῦ ἀνθρώπου καταδιώξεως· ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἱκανὰ κινδυνεύουσι τέλεον νὰ ἐκλίπωσι. Δὲν εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ

περιορισθῇ τὸ ὀλέθριον τοῦτο κακὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποβῇ ἐπὶ τέλους δικαιότερος διαχειριστὴς πλούτου, ὃν δωρεῖται αὐτῷ ἡ παγγενὴς φύσις;

Οὐδεὶς βεβαίως θ' ἀρνηθῇ αὐτῷ τὴν ἔστω καὶ πρὸς τρυφὰς καὶ ἀπολαύσεις φθορὰν τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἂς παύσῃ ἡ ἄσωτος κατάχρησις, ἡ περιφρόνησις τῆς ζωῆς, ἣν ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα καὶ εἰς τὸ ἐλάχιστον τῶν πλασμάτων, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν εἶναι χρήσιμον εἰς ἡμᾶς φονευόμενον, ἢ ἄλλως δὲν βλάπτει ἡμᾶς. Τὰ πάντα ἐλάβομεν καὶ λαμβάνομεν παρὰ τῆς μητρὸς φύσεως· ἐὰν δὲ καί τινα ἡμεῖς ἀνεπτύξαμεν καὶ ἐκαλλιεργήσαμεν, ὡς τὰ συνανθρωπευόμενα τῶν ζῴων, δὲν ἕπεται ἐντεῦθεν ὅτι καὶ δικαιούμεθα νὰ κατασπαταλῶμεν αὐτὰ ἀγρίως καὶ βαρβάρως. Μὴ λησμονῶμεν δὲ ὅτι καὶ αἱ ἀναπτύξεις καὶ αἱ τελειοποιήσεις καὶ οἱ πολλαπλασιασμοὶ τῶν τοιούτων ζῴων ὀφείλονται κυρίως εἰς τὰς φυσικὰς δυνάμεις, ἃς ἡμεῖς ἐπιτηδείως ἐπωφελούμεθα, ὑπ' αὐτῆς πάλιν τῆς φύσεως καὶ ἐν τούτῳ διδασκόμενοι.

Ἐν τούτοις ἡ ἀνθρωπίνη σκληρότης δὲν ἐκδηλοῦται μόνον εἰς ἐκεῖνα τῶν ζῴων, ὧν τὰς σάρκας τρώγομεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα ἄλλως χρήσιμα εἰς ἡμᾶς κατοικίδια ζῷα, ὡς λ. χ. εἰς τὸν ἵππον, εἰς τὸν ὄνον, εἰς τὸν κύνα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν εὐεργετικώτατον βοῦν. Τοιαύτην δὲ βιαίαν καὶ βάρβαρον κατάχρησιν τῶν δυνάμεων καὶ ἱκανοτήτων αὐτῶν ποιούμεθα, ὥστε προώρως φθείρομεν αὐτά, ζημιοῦντες οὕτω μεγάλως ἡμᾶς αὐτούς. Τοῦτο δὲ κυρίως παρατηρεῖται εἰς ἐκεῖνα ἐκ τῶν ζῴων, ὅσα διὰ τῶν κόπων καὶ μόχθων αὐτῶν τρέφουσιν ἡμᾶς καὶ εἶνε τὸ κύριον κεφάλαιον τῆς περιουσίας ἡμῶν, δυνάμενα νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ζωὴν καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν ἡμῶν.

Εἷς ἀμαξηλάτης ἢ εἷς ἰδιοκτήτης ἀχθοφόρων ζῴων προσπορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ ζῴου ἢ τῶν ζῴων αὐτοῦ, εἰς ἣν ἐλάχιστα καὶ αὐτὸς συμπράττει. Διότι ἀναμφιβόλως τοῦ ἵππου μὴ ὑπάρχοντος οὔτε ἡ ἅμαξα κινεῖται, ὅπως καὶ ἄνευ τῶν ἀχθοφόρων ζῴων οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ ὁ δι' αὐτῶν ζῶν. Εἰς τὰς περιστάσεις δὲ ταύτας τὸ ἔργον τοῦ ζῴου ἀποτελεῖ τὰ ὀκτὼ δέκατα τῆς ὅλης ἐργασίας, ἐξ ἧς προέρχεται τὸ χρῆμα, δι' οὗ καὶ τὸ ζῷον καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ τρέφονται καὶ ζῶσι. Καὶ ὅμως ποσάκις δὲν βλέπομεν τὸν ἀχάριστον τοῦτον καὶ ἄλογον ἄνθρωπον καταβασανίζοντα καὶ ἐξαντλοῦντα τὸ ζῷον τὸ τόσον εἰς αὐτὸν πολύτιμον καὶ εὐεργετικόν!

Δὲν χρήζει τὸ θέμα τοῦτο μακρᾶς ἀναπτύξεως. Ρίψατε τὸ βλέμμα εἰς τὰς ὁδοὺς ὅθεν διέρχονται διάφοροι ἅμαξαι καὶ φορτηγὰ ζῷα καὶ θὰ ἴδητε ὁπόση παρὰ τοῦ ἀνθρώπου σκληρότης καὶ ἀδικία διηνεκῶς ἐκδηλοῦται πρὸς τὰ εὐεργετικὰ ταῦτα ζῷα. Ὑπάγετε εἰς τὰ χωρία καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ θὰ ἴδητε τὰς φοβερὰς βασάνους, ἃς οὐχὶ σπανίως ὑπομένουσιν οἱ ἀροτριῶντες καὶ τοσαύτας ἄλλας ὑπηρεσίας παρέχοντες εἰς τὸν ἄνθρωπον βόες. Πανταχοῦ παρ' ἡμῖν θὰ ἴδητε ἀσπλαγχνίαν πρὸς τὰ τοιαῦτα ζῷα, σπάνιον δὲ φαινόμενον εἶναι παρ' ἡμῖν ἡ πρὸς αὐτὰ συμπαθὴς καὶ λελογισμένη ἀγάπη. Τὸ δὲ πλεῖστον σκεπτόμεθα—ἐὰν σκεπτώμεθα—δι' αὐτὰ ὡς περὶ ἀψύχου καὶ ἀναισθήτου πράγματος.

Ἡμέραν τινὰ διηρχόμην διά τινος ἀνωφεροῦς ὁδοῦ, ὅτε παρετήρησα ὅτι δύο ἄνθρωποι κατεμάστιζον τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἐξηντλημένους ἵππους ἁμάξης καταφόρτου. Τὰ ταλαίπωρα ζῷα δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ κινηθῶσι κἀθιδρα καὶ ὁλόσωμα τρέμοντα. Ἐν τούτοις οἱ βασανισταὶ ἐπέμενον ραβδίζοντες ἀσπλάγχνως αὐτὰ καὶ ἐκβάλλοντες ἀγρίας ὑβριστικὰς καὶ ἀσεβεῖς φωνάς. Οἱ διερχόμενοι παρήρχοντο ὡς ἐὰν μὴ συνέβαινέ τι ἐνώπιον αὐτῶν. Ἡ βάσανος ἐξηκολούθησεν ἄσπλαγχνος καὶ θηριώδης αὖξουσα κατ' ἀντιτεπιθότα λόγον πρὸς τὴν ἐξάντλησιν τῶν ζῴων, ἕως οὗ τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν καταπεσὸν εἰς τὴν γῆν ἐτελεύτησε. Πόσα τοιαῦτα παρ' ἡμῖν πρὸς τὰ εὐεργετικὰ ζῷα κακουργήματα καθ' ἑκάστην δὲν συμβαίνουσιν!

Ἀλλ' ἐγὼ κατὰ μέρος τιθεὶς τὴν λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῆς ἀστόργου συνήθως πρὸς τὰ ζῷα συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ μᾶλλον εὐεργετικά, θὰ στρέψω τὴν

προσοχὴν εἰς γενικάς τινας παρατηρήσεις, αἵτινες καλῶς ἐννοούμεναι πείθουσιν ἕνα ἕκαστον, ὅτι ἡ ζωοφιλία οὐ μόνον ἀρετὴ ἀλλὰ καὶ καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου εἶνε, καὶ ὅτι αὕτη μεγάλως ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον πολλαχῶς. Ἐμμένω δὲ καὶ ἐνταῦθα παρατηρῶν, ὅτι ἡ ζωοφιλία καλῶς νοουμένη, οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς τὰς ἐκκεντρικὰς ἐκείνας καὶ νευρασθενεῖς περιθάλψεις καὶ ζώντων καὶ θανόντων ζωαρίων τινῶν τῆς ἐκτρόπου τρυφῆς καὶ ἀπολαύσεως ἡμῶν, οἷον κυναρίων καὶ γαλῶν. Ἐὰν πᾶσα ὑγιαίνουσα καὶ εὐρωστοῦσα ἀρετὴ ἀπορρέῃ ἐκ καθαροῦ συναισθήματος καὶ διανοίας διαυγοῦς, ἀναγκαίως καὶ ἡ ζωοφιλία εὐεκτοῦσα ἐκ τοιούτων πηγῶν ἀπορρέει καὶ οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς νοσηροὺς κσὶ ἐκτρόπους ἐκφυλισμούς.

Ἀκριβολογουμένου λοιπὸν τοῦ πράγματος, λίαν λογικὴ καὶ φυσικὴ καὶ ἠθικῶς εὐεκτοῦσα φαίνεται ἡ πρὸς τὰ ζῷα στοργὴ καὶ συμπάθεια, καθόσον μάλιστα συμφέρει ἡμῖν καὶ συνάδει πρὸς τὰ καλῶς νοούμενα συμφέροντα ἡμῶν. Ἐὰν δὲ τὸ καθόλου συναίσθημα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ὑπολανθάνουσαν πάντοτε ἔχῃ τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀγάπην, καὶ ὁσάκις ἔτι φθάνει μέχρις αὐτοθυσίας ἢ ἀγάπης τῶν δυσμενῶς πρὸς ἡμᾶς διακειμένων, τί λογικώτερον καὶ φυσικώτερον τῆς ἀγάπης τῶν ζῴων ἐκείνων, ὅσα οὕτως ἢ ἄλλως εὐεργετικῶς ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τοῦ βίου ἡμῶν; Διότι ὁ ἀνθρώπινος βίος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων συμμεμιγμένος ὢν μετὰ ποικίλης τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους βοηθείας καὶ συνεργασίας, οὐδέποτε ἐστερήθη τῆς ἀπὸ τῶν ζῴων συμπράξεως, ἥτις ἀείποτε πολυτιμοτάτη εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐδείχθη.

Λίαν ἐνωρίς, ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων σελίδων τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, τὰ ζῷα καὶ ἰδίᾳ εἴδη τινὰ αὐτῶν, παρίστανται ὡς οἱ μέγιστοι τοῦ ἀνθρώπου βοηθοὶ καὶ συνεργάται πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς, πρὸς εὐζωίαν καὶ πρὸς ἄνεσιν. Τῇ ἀληθείᾳ δὲ θὰ ἦτο δυστυχέστατος ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν ἐστερεῖτο ἐξ ἀρχῆς τῆς ἀπὸ τῶν ζῴων ἐπικουρίας εἰς τὰ πρῶτα βήματα τῆς προόδου καὶ ἡμερώσεως. Δυνάμεθα δὲ ἄνευ ὑπερβολῆς νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἄνευ τοῦ πιστοτάτου αὐτοῦ φίλου, τοῦ κυνός, ἄνευ τοῦ χρησιμωτάτου βοός, ἄνευ τοῦ νοημονεστάτου ἵππου, ἄνευ τοῦ ἡμερωτάτου προβάτου καὶ ἄλλων τινῶν εἰδῶν ζῴων, ὁ ἄνθρωπος θὰ ἠδυνάτει οὕτως εὐθαρσῶς νὰ χωρήσῃ ἐπὶ τὰ πρόσω ἐν τῷ δυσχερεστάτῳ σταδίῳ τῆς ζωῆς. Ταῦτα δὲ τὰ εὐεργετικὰ ζῷα δι' ἁπάσας αὐτῶν τὰς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὑπηρεσίας οὐδὲν ἄλλο ζητοῦσιν εἰ μὴ τὴν προσήκουσαν περιποίησιν καὶ τροφήν, ἅτινα οὐχὶ σπανίως ὁ ἄνθρωπος ἀρνεῖται εἰς αὐτά, ἢ ἀνεπαρκῶς παρέχει.

Ἀλλ' οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους χρόνους, ἀλλὰ καὶ σήμερον ἔτι ὁ ἄνθρωπος μεγίστην ἔχει ἀνάγκην τῆς ἀπὸ τῶν ζῴων ποικίλης βοηθείας καὶ συμπράξεως. Καὶ κατὰ μέρος δὲ τιθεμένης τῆς ἀπὸ τοῦ βασιλείου τῶν ζῴων τροφῆς, ὁ ἄνθρωπος πρὸς περιβολὴν ἑαυτοῦ χρείαν ἔχει τῆς τῶν ζῴων ἐπικουρίας, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς διαφόρους ἄλλας ἀναποφεύκτους ἀνάγκας. Ἐν ᾧ δὲ καθ' ἑκάστην νέα μηχανήματα καὶ νέαι ἐφευρέσεις διευκολύνουσι θαυμασίως τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ἐν τούτοις καὶ πάλιν ἡ τῶν ζῴων ποικίλη χρησιμοποίησις εἶνε κατοφανεστάτη. Εὐχερέστερον δὲ εἶνε νὰ ἴδῃ τις ὁμίλους ἀνθρώπων ἄνευ τελειοποιήσεως τῶν τρόπων τῆς ζωῆς, ἢ ἔθνη καὶ λαοὺς προηγμένους ἐν τῷ σταδίῳ τῆς προόδου ἄνευ χρήσεως τῶν ἀπὸ τῶν ζῴων ἀγαθῶν. Καὶ ἐπὶ τέλους μόνον παρὰ τοῖς τελείως ἀγρίοις καὶ βαρβάροις ἀνθρώποις δύναται νὰ ἴδῃ τὴν ἔλλειψιν τῶν κοινωφελῶν ζῴων, ἐν ᾧ πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου συναντᾷ ταῦτα συμπράττοντα μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, εὔδηλον ὅτι ἡ ζωοφιλία ἐπιβάλλεται εἰς πάντα λογικὸν καὶ ἠθικὸν ἄνθρωπον ὡς ἀναπόφευκτον καθῆκον.

Ταῦτα ἐπιτροχάδην ἔκρινα καλὸν ἵνα γράψω περὶ ζωοφιλίας ὡς ἀρετῆς ἀξίας ἰδίας τιμῆς. Ἡ λογικὴ καὶ δικαία ἄσκησις αὐτῆς ἐν ᾧ οὐδένα ἀδικεῖ, τοὐναντίον ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον ὑλικῶς καὶ πνευματικῶς, ὑλικῶς μὲν διὰ τῆς ἀφθονωτέρας καρπώσεως τῶν ἀπὸ τῶν χρησίμων ζῴων ἀγαθῶν, πνευματικῶς δὲ διὰ τῆς ἐξημερώσεως τοῦ ἤθους καὶ τῆς ὑγιαινούσης εὐαισθησίας, ἥτις ἀείποτε πρέπει νὰ παρακολουθῇ ὡς ἀγαθὸς ἄγγελος

τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ. Ὅπως δὲ καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ εὐρύνουσι τὸν ὁρίζοντα τῆς γνώσεως καὶ κατακοσμοῦσι τὸν ἄνθρωπον δι' ἀγαθῶν πράξεων, οὕτω καὶ ἡ ζωοφιλία ἐν τῷ μέρει αὐτῆς, ὅπερ οὔτε μικρὸν οὔτε εὐτελὲς εἶνε, διανοίγει εἰς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐδάφη ἀναπτύξεως καὶ φωτισμοῦ ἐκτάκτου. Ἀλλ' ἵνα καὶ αὕτη καὶ πᾶσα ἄλλη ἀνθρωπίνη ἀρετὴ ἀκμάζῃ καὶ καρποφορῇ ἔργα κοινωφελῆ, πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου ἐπιμελῶς νὰ καλλιεργῆται ἡ κορωνὶς καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀρετῶν, ἡ ἀγάπη.

† Ὁ Ἀγχιάλου Βασίλειος

ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ*

Ο ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Γιαννάκη, τὴν ἀγάπη σου πές μου τί νὰ τὴν κάμω;
Νὰ τὴν πουλήσω δὲ μπορῶ, νὰ τὴ χαρίσω ὄχι,
μόν' θὰ τὴν πάω 'ς τὸ χρυσικό, νὰ τὴν περιχρυσώσῃ,
νὰ φτειάσω γκόλφι καὶ σταυρό, πανώρηο δαχτυλίδι·
τὸ δαχτυλίδι νὰ φορῶ, τὸ γκόλφι ν' ἀναγνώνω,
καὶ τὸ σταυρὸ νὰ προσκυνῶ, τὸν ὅρκο μου νὰ κάνω,
γιατ' ὁ ἀδερφὸς εἶναι σταυρός, κι' ὁ ἄντρας ἡ κορώνα,
καὶ τὸ παιδὶ εἶναι σκοταριά, ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὸ σῶμα.
Γιαννάκη, ἀθάνατο νερό, παπόρι μου βασιλικό,
μὲ τὰ κατάρτια τὰ ψηλά, μὲ τὰ φουγάρα τὰ διπλᾶ,
καὶ παλληκάρι διαλεχτό, μὲ τὸ μουστάκι τὸ στριφτό,
ποῦχες δυὸ μάτια 'σὰν ἐληές, κ' ἦταν γιομάτα μαργιολιές,
ποῦχες τὴ γνώμη τὴν καλὴ κι' ἀποσερνόντανε πολλοί.

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Ὅταν σᾶς πληγώνῃ μία λύπη, ζητήσατε ἀμέσως τὴν αἰτίαν της· καὶ θὰ ἀνακαλύψετε ὅτι τὸ σφάλμα πάντοτε, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, εἶναι ἰδικόν σας.

★ Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σκέπτεταί τις τόσον τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον ἔφυγεν, ὅσον τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον ἔρχεται, διὰ νὰ φύγῃ καὶ αὐτὸ πάλιν.

★ Ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐδιδάχθη ἀπὸ τὴν θλῖψιν, μένει πάντοτε παιδίον.

★ Ἔρως, ὁ ὁποῖος δὲν αἰσθάνεται κανένα φόβον, ἢ εὑρίσκεται εἰς τὰ τέλη του ἢ ποσῶς δὲν ἤρχισε νὰ γεννᾶται.

---

* *Τὰ Μανιάτικα Μοιρολόγια, τἀναδημοσιευόμενα ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων», ἀνήκουν εἰς τὴν ἀριστοτεχνικὴν συλλογὴν τοῦ ποιητοῦ κ. Κ. Πασσαγιάννη.* Σ. Σ. Η.

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

ΤΟΥ ΕΝ ΠΕΡΑΝ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους 1903 ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ μεγατίμου ὁμογενοῦς κυρίου Εὐσταθίου Εὐγενίδου καὶ συγκροτουμένη ὑπὸ τῶν κ. κ. Ἀθανασίου Πηνιατώρου, Βασιλείου Σγούτα, Μιλτιάδου Ἰσαακίδου, Ἀποστόλου Σιφναίου καὶ Γαροφάλλου Κωνσταντινίδου, ἐλάμβανεν ἐπιστολὴν τῆς Α. Ε. τοῦ Κωνσταντίνου Ἐφέντη Καραθεοδωρῆ, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὗτος, στοιχῶν ταῖς παραδόσεσι τοῦ ἀριστοκρατικοῦ αὐτοῦ οἴκου, ὑπενθύμιζε τῇ ἀνωτάτῃ τοῦ Σταυροδρομίου κοινοτικῇ ἀρχῇ καὶ δι' αὐτῆς ὁλοκλήρῳ τῇ μεγαλωνύμῳ Κοινότητι ὅτι κατὰ τὴν 18ην Σεπτεμβρίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους 1904 συνεπληροῦντο ἔτη ἑκατὸν ἀπὸ τοῦ πανηγυρισμοῦ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ἱεροῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Ναοῦ. Ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία δὲν ἀνέμενε τὴν τοιαύτην ἐπίκαιρον ὑπενθύμισιν, ὁ δὲ πρόεδρος αὐτῆς ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου εἰσηγήσατο αὐτῇ περὶ τῆς ληπτέας μερίμνης πρὸς ὅσον οἷόν τε εὐπρεπέστερον ἑορτασμὸν τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης. Ἡ ἐπιστολὴ ὅμως τοῦ κ. Κ. Καραθεοδωρῆ ἐγκαίρως ἐπερχομένη καὶ διαχαράττουσα τὴν πορείαν τῆς προκαταρκτικῆς ἐργασίας τῆς ἑορτῆς, καθώριζε συνάμα καὶ τὰ οὐσιωδέστερα σημεῖα τῆς τελετῆς ταύτης.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία προέβη εἰς τὸν καταρτισμὸν διοργανωτικῆς τῆς Ἑκατονταετηρίδος Ἐπιτροπῆς, ἥτις καὶ ἀπετελέσθη ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Καραθεοδωρῆ, ὡς προέδρου, καὶ τῶν κ. κ. Π. Καμπανάκη, Στεφ. Ἀλ. Καραθεοδωρῆ καὶ Κ. Σπανούδη, ὡς μελῶν. Κατὰ τὰς συσκέψεις τῆς Ἐπιτροπῆς διάφοροι καὶ ποικίλαι ἀντηλλάγησαν γνῶμαι, ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως φιλοτεχνηθῇ ἀναμνηστικὸν Λεύκωμα, περιέχον χρωματολιθογραφικὰ ἀποτυπώματα τῶν διαφόρων κτιρίων, ναῶν, σχολῶν καὶ συλλόγων, τῶν κοσμούντων τὴν Κοινότητα Σταυροδρομίου, καὶ διανεμηθῶσι μετάλλια, τοῖς δὲ ἀπόροις κατοίκοις τῆς ἐνορίας, ἀνεξαρτήτως φυλῆς ἢ θρησκεύματος, μοιρασθῶσιν ἄρτοι δωρεὰν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανηγύρεως.

Ἀτυχῶς αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνακόπτονται ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα. Ἡ ἀσθένεια τοῦ προέδρου αὐτῆς, ἡ ἀποδημία ἐνίων ἐκ

τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ μὴ ἀσφαλὴς ἀντίληψις τοῦ συνεχοῦς καὶ ἐπιπόνου, ἔστιν ὅτε, προὸς συντελείαν τοῦ ἀναληφθέντος ἔργου παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐδημιούργησαν κατάστασιν πραγμάτων οὐδὲν τὸ θετικὸν καὶ ὡρισμένον παρουσιάζουσαν, ὅτε, κατόπιν τῶν κατὰ Μάιον τοῦ 1900 διεξαχθεισῶν κοινοτικῶν ἐκλογῶν, ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία ἀνασυνέστη ὑπὸ τὴν πεπνυμένην μέν, τύχῃ ἀγαθῇ, τοῦ κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου προεδρείαν, μετὰ μελῶν δὲ τῶν κ. κ. Μιλτιάδου Ἰσαακίδου, Ἀθανασίου Πηνιατώρου, ἐκ τῶν τέως μελῶν αὐτῆς, καὶ τῶν νεωστὶ ἐκλεγέντων κ. κ. Σόλωνος Καζανόβα, Φραντζ Μεζίκη καὶ Σωτηρίου Σπυρίδωνος. Εὐτυχῶς παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας συμφώνως πρὸς τὸν νέον Κανονισμὸν τῆς Κοινότητος, ἐξελέγη καὶ εἰργάζετο, τὸ πρῶτον ἤδη, ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κυρίου Σταματίου Σκυλίτζη καὶ ὑπὸ τῶν φιλοτίμων κυρίων Ταξιάρχου Ἰβράκη, Χαραλ. Μέτσε, Δ. Ἀγγελίδου καὶ Ἰωάννου Σεϊτανίδου ἀποτελουμένη, ἥτις, εὐθὺς ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων αὐτῆς, προέβη εἰς τὸν ἀνακαινισμὸν καὶ καλλωπισμὸν τοῦ Ναοῦ, οὐδὲ πόνων καὶ κόπων φεισθεῖσα, τὸ μεγαλείτερον δὲ μέρος τῆς ἀναγκαιούσης δαπάνης διὰ προαιρετικῶν συνεισφορῶν τῶν φιλοκάλων καὶ εὐσεβῶν ἐνοριτῶν, πολλοῖς καὶ ἀκαταβλήτοις μόχθοις, περισυλλέξασα.

Εὐστάθιος Εὐγενίδης, πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας τῆς ἐν Πέραν ὁμογενοῦς Κοινότητος

Εἰς μάτην ἡ Κεντρικὴ Ἐφορεία, παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας αὐτῆς προσκλήσεις, ἀνέμενε τὸ πόρισμα τῆς μελέτης καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς τῆς Ἑκατονταετηρίδος παρὰ τῆς Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐπὶ τέλους, κατὰ Ἰούλιον τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπαθείας τοῦ ρέκτου καὶ φιλογενεστάτου αὐτῆς προέδρου κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου, συνεκροτεῖτο κοινὴ συνεδρία αὐτῆς μετὰ τῶν μελῶν τῆς Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ ζῆλος τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης, παρὰ τὰς ἀντιξόους ὅλως καὶ τῆς θελήσεως αὐτῆς ἐντελῶς ἀνεξαρτήτους δυσχερείας, συνετέλεσε καὶ ἐτελειοποίησε τὰς προθέσεις τῆς Κεντρ. Ἐφορείας καὶ τοῦ προέδρου αὐτῆς. Μετὰ πολλὰς καὶ συνεχεῖς κοινὰς συνεδρίας Κεντρ. Ἐφορείας καὶ Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπιδοκιμάζονται τὰ λαμπρὰ δοκίμια τοῦ τε καλλιτεχνικοῦ προγράμματος καὶ τοῦ ἀναμνηστικοῦ μεταλλίου, ἅτινα μετὰ περισσῆς τέχνης καὶ ἀξιοθαυμάστου φιλοκαλίας ἐφιλοτέχνησεν ὁ διαπρεπὴς ἀρχιτέκτων, κύριος Πάτροκλος Καμπανάκης. Ὁ χρόνος ὅμως στενός, κατ' ἀνάγκην δὲ ἐγκατελείφθη ἡ ἰδέα τοῦ Λευκώματος, ὡς καὶ ἡ χρωματολιθογραφικὴ ἐν Παρισίοις ἐκτύπωσις τῆς θαυμασίας εἰκόνος τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ πανηγυρίζοντος Ναοῦ, ἥτις ὀφείλεται εἰς τὸν πεπειραμένον χρωστῆρα καὶ τὴν ποιητικὴν ἔξαρσιν τῆς ὁμογενοῦς καὶ διακεκριμένης καλλιτέχνιδος δεσποινίδος Θαλείας Φλωρᾶ, ᾗ καὶ συνέδραμεν ἡ φωτογράφησις αὐτοῦ παρὰ τοῦ καλοῦ ἐρασιτέχνου, Ἰλάρχου τῆς Αὐτοκρ. φρουρᾶς, κ. Ρωμύλου Σπαθάρη.

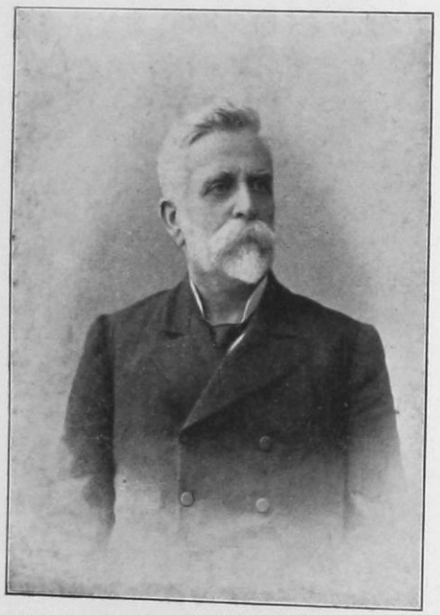

Ὁ Ἐξ. Κ. Καραθεοδωρῆς ἐφέντης, πρόεδρος τῆς Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑκατονταετηρίδος

*

Ἡ παραμονὴ τῆς χαρμοσύνου ἑορτῆς ἐπέστη καὶ ἡ Α. Θ. Π. ὁ λαοφίλητος ἡμῶν Πατριάρχης, ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐν τῷ οὕτωσὶν λαμπρῶς πανηγυρίζοντι Ναῷ. Ἡ γενομένη αὐτῷ ὑποδοχὴ ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Κεντρ. Ἐφορείας κ. Ε. Εὐγενίδου καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς, ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Διοργ. Ἐπιτροπῆς Ἐξ. κ. Κ. Καραθεοδωρῆ ἐφέντη, ὑπὸ τῶν προκρίτων τῆς Κοινότητος καὶ ὑπὸ τοῦ ἀπειροπληθοῦς ἐκκλησιάσματος, ἀλησμόνητος παραμένει ἐν τῇ μνήμῃ τῶν παραστάντων. Ἡ μεγάλη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κοινότης συνῃσθάνετο, ὅτι κατὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς Ἑκατονταετηρίδος αὐτῆς, τοιοῦτος ἔπρεπε νὰ προεδρεύσῃ Πατριάρχης, Πατριάρχης τοῦ ἀναστήματος Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, ἐκπροσωπῶν ἐν τῇ ἀρετῇ, ἐν τῇ χρηστότητι, ἐν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ ἐν τῇ μεγαλουργῷ φρονήσει καὶ πράξει τοῦ ἀγαθοῦ τὴν αἰωνόβιον τῆς ἑορταζούσης Κοινότητος δρᾶσιν καὶ εὐεργετικὴν ἐξέλιξιν.

Αἴθουσα ὑποδοχῆς ἐν τῷ Ἐφορείῳ τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας

Μετὰ τὴν χοροστασίαν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔστη πρὸ τῆς ἀριστερᾶς θύρας τοῦ Ναοῦ καὶ μετὰ δέησιν καὶ λαμπρὰν προσφώνησιν πρὸς τὰ παριστάμενα πλήθη, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡμιλλᾶτο ἡ ἐκπρέπουσα στωμυλία Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄ πρὸς τὴν βαθυτάτην συγκίνησιν, ἣν ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ᾐσθάνετο ἀναμιμνησκόμενος καὶ ἀναμιμνήσκων ταῖς χιλιάσι τῶν εὐσεβῶν αὐτοῦ ἀκροατῶν τὰ θαυμάσια ἔργα τῶν ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς οἰκοδομῆς καὶ συμπήξεως

SISMANOGLIO

αὐτοῦ μογησάντων ἀειμνήστων αὐτοῦ κτιτόρων καὶ εὐεργετῶν, ἀνέσυρε τὸν ἐξ ὁλοσηρικοῦ πέπλον, τὸν τὴν ἀναμνηστικὴν πλάκα τῆς Ἑκατονταετηρίδος καλύπτοντα, ἐφ' ἧς ἦν κεχαραγμένον λαμπρὸν ἐπίγραμμα, προϊὸν τῆς εὐρυμαθείας καὶ τῆς ἐμπνευσμένης Μούσης τοῦ κ. Κωνσταντίνου Καραθεοδωρῆ. Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἔχει ὧδε:

Δείματο Μητρὶ Θεοῖ λαὸς εὐσεβέωμ ἐτέεσσι
Νῦμ ἑκατὸμ σηκοῖ δώματα Εἰσοδείωμ,
Τὸμ σύ, Πάμαγμ', ἐς ἀεὶ σκέπε μοι μετὰ δ' αὖ ωτολίεθρομ
Ἐμ γεμεαῖς γεμεῶμ, Παρθέμε, σῶζε τεόμ.
Ἐμ ἔτει σωτηρίῳ 1904, Σεωτεμβρίου ιη'.

Μετὰ ταῦτα ἡ Α. Θ. Π. ἀνῆλθεν εἰς τὸ διαμέρισμα τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας. Τὸ διαμέρισμα τοῦτο χάρις εἰς τὴν γενναιόδωρον ἐπικουρίαν τοῦ προέδρου κ. Εὐστ. Εὐγενίδου, δαπανήσαντος ἐξ ἰδίων πρὸς ἀνακαινισμὸν αὐτοῦ, πάνυ φιλοκάλως δὲ καὶ προφρόνως ἐπιστατήσαντος τοῦ ἀριστοτέχνου ἀρχιτέκτονος κ. Λέοντος Καζανόβα πρὸς συντέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας τοῦ μεγατίμου ὁμογενοῦς, λίαν εὐπρόσωπον παρουσιάσθη κατὰ τὰς ἀλησμονήτους ἡμέρας τῆς Ἑκατονταετηρίδος, ἔτι μᾶλλον ἀναδειχθέν, διὰ τοῦ διακόσμου τῶν πολυτίμων καὶ ἐκπάγλου ὡραιότητος ταπήτων, οὓς, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς, ἐν ἀγαστῇ προθυμίᾳ παρεχώρησεν ὁ γνωστὸς μεγαλέμπορος ταπήτων κ. Μιχὲς Παππαδόπουλος.

Ὁ Πατριάρχης ἐξερχόμενος τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων

*

Ἀνέτειλεν ὑπὸ τῆς φύσεως ἰδιαζόντως εὐνοηθεῖσα ἡ Κυριακὴ τῆς 21 Νοεμβρίου. Αἱ τελευταῖαι τοῦ φθινοπώρου πνοαί, διὰ τῆς ὅλως ἰδιαζούσης αὐτῶν χάριτος καὶ καλλονῆς, περιέλουσαν τὴν ἡμέραν ταύτην. Ἡ Α. Θ. Π. περιστοιχουμένη ὑπὸ τῶν Σεβασμ. Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, Κυζίκου Ἀθανασίου, Νικομηδείας Φιλοθέου, Διδυμοτείχου Φιλαρέτου, Χίου Κωνσταντίνου, Γάνου καὶ Χώρας Κωνσταντίνου καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίνου, πανηγυρικὴν ἐτέλεσε τὴν λειτουργίαν ἐν τῷ ἑορτάζοντι Ναῷ. Ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀρχιμανδρίτης κ. Δημ. Γεωργιάδης, εἷς ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων, λόγῳ ἀρετῆς καὶ μορφώσεως, κληρικῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐν *μεγαλοστόμῳ ρητορείᾳ*, ἐν ἐμβριθεστάτῃ μελέτῃ τῶν πηγῶν καὶ τῆς ἐν τῷ συνόλῳ ἐξελίξεως τῆς Κοινότητος, θαυμασιώτατον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος ἔπλεξε καὶ συνύφανε

τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας. Ὁ Πατριάρχης ἐν βαθέως συνταραττούσῃ τὰς καρδίας τοῦ πλήθους μεγαλοπρεπείᾳ ηὔχετο ἐπὶ τῇ προσκομίσει τῶν Τιμίων Δώρων ὑπὲρ τῶν δρώντων καὶ ἐργαζομένων, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν μακαρίων ψυχῶν τῶν προκοιμηθέντων μεγάλων τοῦ Ἔθνους καὶ τῆς Κοινότητος εὐεργετῶν, τοῦ ἀλησμονήτου Γεωργίου Ζαρίφη, τοῦ Χρηστάκη Ζωγράφου, τοῦ Ζαννῆ Στεφάνοβικ, τοῦ Νικολάου Ζαρίφη καὶ τόσων ἄλλων. Στιγμὴ ἱερᾶς συγκινήσεως ἀλήστου, ἣν κορυφοῖ ἡ παρὰ τοῦ σεπτοῦ Πρωθιεράρχου ἀπαγγελία τῶν τιμίων ὀνομάτων τοῦ πρώτου τῆς Κοινότητος εὐεργέτου, τοῦ ἀοιδίμου Δημητρίου Μουρούζη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐργασθέντων πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Ναοῦ Ἐπιτρόπων, Ἀρχιτεκτόνων καὶ ὅλου ἐκείνου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἀνωνύμου πλήθους, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τοῦ ὀβολοῦ αὐτοῦ, συνέτρεξεν εἰς τὴν περάτωσιν τοῦ ἀγλαοῦ ἔργου, οὗτινος ὁλόκληρος αἰὼν προόδου καὶ προκοπῆς καθηγιάζετο.

Ἀναμνηστικὸν μετάλλιον τῆς Ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἐν Πέραν Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας

Ἐν τέλει, καὶ ἐν εὐκοσμίᾳ παραδειγματικῇ, ἐγένετο ἡ ἐν τῷ Ἐπιτροπικῷ ὑποδοχή. Ἀσφυκτικὰ συνεσωρεύθησαν τὰ πλήθη περὶ τὸν Πατριάρχην ἀπὸ τοῦ Ναοῦ ἐξερχόμενον. Ὁ Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Ἅγιος Ξανθοῦπόλεως ἀγωνίζεται ἵνα διανοίξῃ δίοδον τῷ λαοφιλήτῳ καὶ σεπτῷ ἡμῶν Πρωθιεράρχῃ. Συνεχίζει τὸ ἔργον του, τὸ κοπιῶδες, πρὸς τὸ ὁποῖον καὶ κόπων καὶ μόχθων ὀλιγωρῶν, συνεταυτίσθη, οὕτως εἰπεῖν. Ἀνέρχεται ὁ Πατριάρχης! Καλλιπρεπεστάτην καὶ αἰσθήματος μεστὴν προσφώνησιν,

Ἀναμνηστικὸν μετάλλιον τῆς Ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἐν Πέραν Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας

ὑπὸ βαθυτάτης συγκινήσεως κατεχόμενος, ἀποτείνει αὐτῷ, ἐν ὀνόματι τῆς Κοινότητος ὁ πρόεδρος κ. Εὐστ. Εὐγενίδης. Παρίστανται ἐν τῇ τελετῇ ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰ. Γρυπάρης, ὁ γεν. Πρόξενος κ. Ε. Φίλων, ὁ πρόεδρος τοῦ προξενικοῦ Δικαστηρίου κ. Στ. Παγανέλης, τὸ ἀνώτερον προσωπικὸν τῆς Πρεσβείας, οἱ προμνησθέντες Σεβ. Συνοδικοί, οἱ Ἐθνικοὶ Σύμβουλοι Ἐξοχώτατοι Γιάγκο βέης Ἰωαννίδης, Ν. Κοσμᾶ πασσᾶς, Ἀριστείδης Κυριακοῦ βέης καὶ οἱ κ.κ. Π. Χρυσὸς καὶ Κ. Ταχιντζῆς, ὁ ἰσόβιος πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου κ. Λεωνίδας Ζαρίφης, ὁ πρόεδρος τοῦ Ζωγραφείου, γηραιὸς καὶ σεβαστὸς τοῖς πᾶσι κ. Ζήσης Θ. Ζήσης, οἱ πρόεδροι τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ Ἐφορειῶν Στ. Σκυλίτζης, Ἀραβανόπουλος, Κωνσταντινίδης, Μαρουδῆς, Σαγρέδος, τὰ μέλη τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ Ἐφορειῶν οἱ κ. κ. Ἀλεξ. Μαυρογένη βέης, Ἀνδρ. Κόπασης ἐφέντης, Στέφ. καὶ Παντιᾶς Εὐγενίδη, Γεώργιος καὶ Στέφανος Ζαρίφη, Γ. Νομικός, L. Mizzi, Κ. Ἀνανιάδης, ὁ πρόεδρος τῆς Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξ. Κ. Καραθεοδωρῆ ἐφέντης, τὰ μέλη αὐτῆς Π Καμπανάκης καὶ Κ. Σπανούδης, ὁ ἀρχιτέκτων κ. Λέων Καζανόβας, οἱ τὴν ἐπιβοηθητικὴν τῶν τελετῶν Ἐπιτροπὴν ἀποτελοῦντες καὶ πάνυ προθύμως εἰς εὐόδωσιν αὐτῆς συντελέσαντες κύριοι Πανταζόπουλος, Χοϊδᾶς, Τζικαλιώτης, Λορέντζος, Φιορέντζης.

Ὁ Πατριάρχης προπεμπόμενος ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων

Εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων

Ὁ Πατριάρχης ἀπαντᾷ εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ κ. Ε. Εὐγενίδου. Ἕκαστος λόγος αὐτοῦ ἀποπνέει τὸ ἄρωμα τῆς πατρικῆς ἀγάπης, τῆς στοργῆς πρὸς τὴν Κοινότητα καὶ τοὺς ἀποτελοῦντας αὐτήν, πρὸς τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πένητας, πρὸς τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, πρὸς ἅπαντας ἀνεξαιρέτως, ἐν γλαφυρότητι ἐκφράσεως σπανίᾳ, ἐπικαλεῖται τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν Κοινότητα. Ὑποκάρδιον διεγείρει τὴν συγκίνησιν τῶν ἀκροωμένων αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δηλώσει, ὅτι τὸ καθῆκον αὐτοῦ μόνον ἐπετέλεσε καὶ ἐπιτελεῖ ἄνευ οὐδενὸς νυγμοῦ συνειδήσεως. Καὶ εἶναι ἡ συνείδησις τοῦ Ἰωακείμ, συνείδησις

ἐντονώτατα δονουμένη πρὸς πᾶν ὅ,τι δίκαιον καὶ ἀγαθόν. Ὁ πρόεδρος τῆς Κεντρ. Ἐφορείας βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου Γραμματέως κ. Σόλ. Καζανόβα διανέμει τὰ ἀναμνηστικὰ μετάλλια. Ἐπιδίδων ταῦτα τῇ Διοργανωτικῇ Ἐπιτροπῇ, θερμοτάτην ἀποτείνει προσλαλιὰν τῷ κ. Καραθεοδωρῇ καὶ τοῖς συναδέλφοις αὐτοῦ. Ὁ κ. Καραθεοδωρῆς ἀπαντᾷ, ἐν δὲ τῇ χαρακτηριζούσῃ αὐτὸν στωμυλίᾳ καὶ λόγου ἑτοιμότητι διατρανοῖ ἅπαξ ἔτι τὸ ἄσβεστον αὐτοῦ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς Κοινότητος. Ἐπὶ τῇ ἐπιδόσει τῶν μεταλλίων πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐφορείαν, ὁ κ. Σόλων Καζανόβας ἐν ὀνόματι τῶν συναδέλφων αὐτοῦ, ἐπιδίδων τῷ προέδρῳ κ. Εὐσταθίῳ Εὐγενίδῃ χρυσοῦν μετάλλιον, ἐν συγκινήσει ἀναμιμνήσκεται τῶν πρὸς τὴν Κοινότητα εὐεργεσιῶν αὐτοῦ, ἐξαίρει δὲ οὐ μόνον τὴν ἐν παντὶ καὶ πάντοτε πρόθυμον καὶ γενναιόφρονα ὑλικὴν ἐπικουρίαν καὶ συναντίληψιν τοῦ προέδρου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τριετίας συνεχῆ καὶ λυσιτελεστάτην αὐτοῦ ἐν τῇ Κοινότητι πρυτανείαν.

Εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων

Μετὰ τὴν ὑποδοχὴν ταύτην, ἥ τε Α. Θ. Παναγιότης, οἱ Σεβασμ. Συνοδικοί, οἱ Εὐγενέστατοι Ἐθνικοὶ Σύμβουλοι, τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας ὡς καὶ τῆς Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ πρόεδροι τῶν Ἐφορειῶν τῶν Σχολῶν καὶ Ἐπιτροπῶν, ὁ κύριος Ἰωάννης Ἀνανιάδης, Μουχτάρης τῆς Κοινότητος, ὁ ἀπὸ ἐτῶν μακρῶν οὐδὲ χρόνου οὐδὲ κόπων φειδόμενος πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἣν πάνυ προφρόνως καὶ ἀφιλοκερδῶς ἀνέλαβεν ὑπηρεσίας, συνῆλθον εἰς σεμνὸν νηστήσιμον πρόγευμα ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου αἰθούσῃ. Θερμὴν καὶ εὐγνωμοσύνης μεστὴν πρόποσιν ὑπὲρ ὑγιείας ἀμεταπτώτου τοῦ πολυδόξου Ἄνακτος ἐγείρει ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἣν ἐπακολουθεῖ ἡ τεχνικωτάτη ἀνάκρουσις τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ὕμνου ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τῶν μικρῶν τοῦ *Ζωγραφείου* μαθητῶν. Κατόπιν ὁ Πατριάρχης εὔχεται ὑπὲρ τῆς Κεντρ. Ἐφορείας, τῶν Ἐφορειῶν καὶ Ἐπιτροπῶν καὶ τῆς ὅλης Κοινότητος. Μετὰ χαρακτηριστικῆς μετριοφροσύνης ὁ πρόεδρος τῆς Κεντρ. Ἐφορείας κ. Ε. Εὐγενίδης, ἀπαριθμῶν τὰς

Πώλησις ἀναμνηστικῶν μεταλλίων

πρὸς τὴν Κοινότητα εὐεργεσίας καὶ κατὰ τὴν πρώτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἤδη εὐκλεᾶ πατριαρχείαν Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄, εὔχεται ὑπὲρ μακροημερεύσεως καὶ ἰσοβίου ἐν τῇ ἀρχῇ παραμονῆς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Θερμὴν ἐπίσης ὑπὲρ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου φέρει πρόποσιν ὁ κ. Κωνστ. Καραθεοδωρῆς, εἰς ἣν ἀπαντῶσιν εὐχαριστοῦντες ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Κυζίκου κ. Ἀθανάσιος καὶ ὁ Ἐξοχώτατος Γιάγκο βέης Ἰωαννίδης.

Ἐπισφράγισμα τῆς τελετῆς ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀνακηρυχθέντος ἐπιτίμου προέδρου, σύστασις τῆς ὑπὲρ

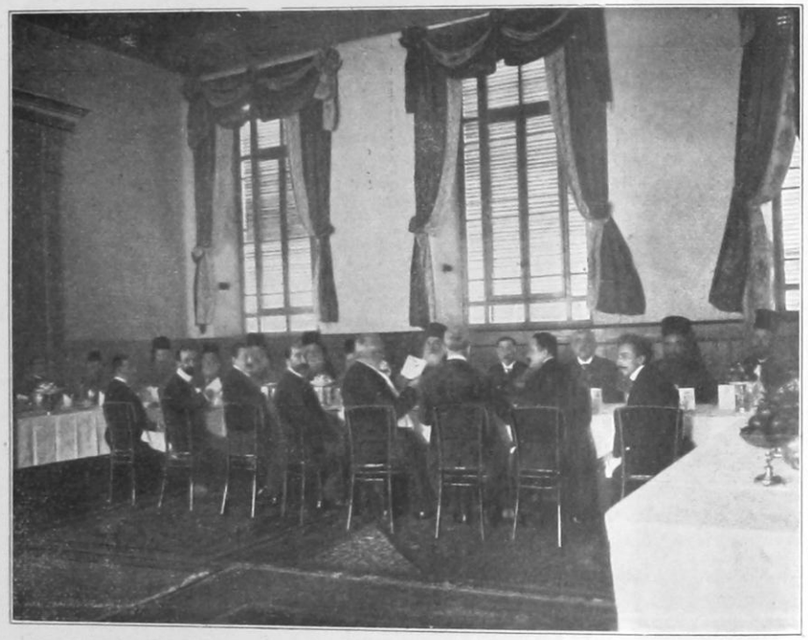

Τὸ μετὰ τὴν τελετὴν τῆς Ἑκατονταετηρίδος πατριαρχικὸν ἄριστον

τῶν ὀρφανῶν Ἀδελφότητος, προσενεγκόντων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, τῶν μὲν ἐριτίμων κ. Ε. Εὐγενίδου καὶ Λεωνίδα Ζαρίφη ἀνὰ λίρας ὀθωμανικὰς ἑκατόν, τοῦ δὲ κ. Ἀθ. Πηνιατώρου εἴκοσι, τοῦ Ἐξοχ. Γιάγκο βέη Ἰωαννίδου δέκα, τῶν κ. Ἀριστ. Κυριακοῦ βέη, Σόλωνος Καζανόβα ἀνὰ πέντε καὶ ἄλλων ἕτερα ποσά. Καὶ οὕτωσίν, οὐδαμῶς λησμονηθέντων καὶ τῶν τῆς τύχης ἀποκλήρων, ἐδόθη τὸ ἀνῆκον πέρας εἰς τὴν μεγάλην τῆς Ἑκατονταετηρίδος τῆς μεγαλωνύμου τοῦ Σταυροδρομίου Κοινότητος πανήγυριν, ἥτις ἀπὸ ἀρίστων ἐκπορευθεῖσα γεγονότων, εἰς ὄντως εὐάρεστα καὶ θεοφιλῆ κατέληξεν ἀποτελέσματα.

ΘΕΑΤΗΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΙΚΟΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ*

I

Ἤθελα νὰ λαλήσω μὲ τὴν γλῶσσαν τὴν προφητικήν, ἤθελα νὰ ψάλω μὲ τὴν ἅρπαν τοῦ ξανθοῦ νικητοῦ τοῦ Γολιάθ. Ἤθελα οἱ φθόγγοι μου νὰ ἐξυπνήσουν ὅλους τοὺς κοιμωμένους ἁγίους, νὰ ἐξεγείρουν ὅλους τοὺς ἀναπαυομένους

Ἐσωτερικὸν τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων

μάρτυρας καὶ νὰ τοὺς ἴδω μὲ τοὺς δαμασκηνοὺς χιτῶνάς των καὶ μὲ χιονώδεις μανδύας νὰ κινήσουν πρὸς ἡμᾶς, βραδυποροῦντες μεσ' ἀπὸ τὸ φωταπέλαγος τοῦ ἡλίου, ἀνατέλλοντος πάλιν.

* *Ἐγράφη τὴν παραμονὴν τῆς Ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἐν Πέραν ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων.*

ISMANOGLIO MEGARO

Φαντάζομαι . . .

Ὄγκοι μαύρου πάγου συναρμόζονται εἰς ἕνα τροῦλλον ἀπέραντον καὶ δὲν ἀφήνουν τὰς γλαυκότητας τοῦ στερεώματος καὶ τοὺς φωσφορισμοὺς τῶν ἀστέρων νὰ χυθοῦν κάτω καὶ νὰ ἡμερώσουν τὴν γῆν τὴν νεκρωμένην.

Εἰς τὰς ἐρημικὰς ἐπάλξεις τῆς Ἱερουσαλήμ, κλαγγίζουν κάπου καὶ κάπου τῶν νεκροφάγων ὀρνέων αἱ πτέρυγες μόνον.

Ἡ ζωὴ ψυχορραγεῖ.

Ἡ φύσις ἐκπνέει.

Ἀλλ' εἰς τὴν ζοφερὰν ἐκείνην γαλήνην ἀντηχοῦν αἰφνιδίως, βαρέα καὶ στερεά, καὶ ραγίζουν τὰ κρυσταλλωμένα ἐδάφη τὰ βήματα τῶν θεηγόρων ταγμάτων.

Οἱ ἐρχόμενοι αὐτοὶ σιωπηλοὶ εἶναι τῶν οὐρανίων Μονῶν τὸ ἐγκαλλώπισμα.

Ἔρχονται οἱ καλῶς ἀθλήσαντες καὶ στεφανωθέντες.

Ἔρχονται καὶ φέρουν τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς.

Ἔρχονται . . .

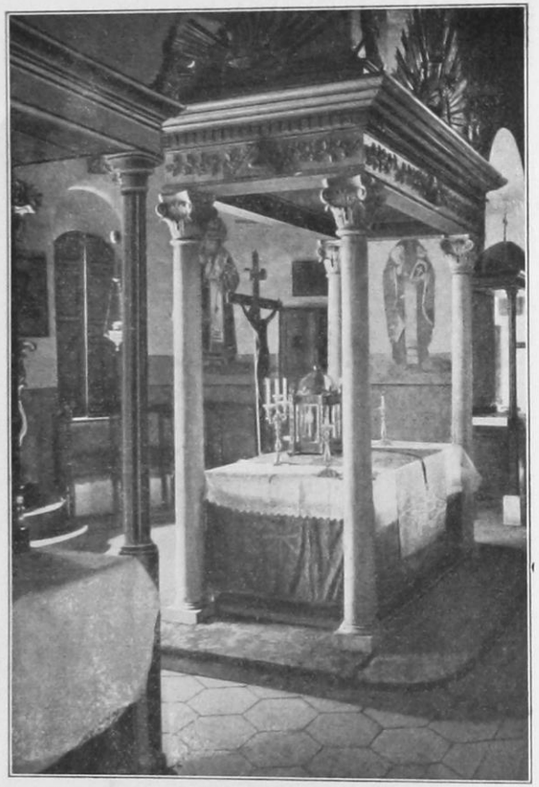

Ἡ Ἁγία Τράπεζα τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων

Εἰς τὰ ὁλόασπρα μέτωπά των τῆς ἀθανασίας τὸ ἄνθισμα λουλουδίζει κ' ἕτοιμος εἶναι εἰς τὰ χείλη των ὁ ὕμνος πρὸς τὴν Θεοτόκον νὰ φωτοβολήσῃ.

Κρατοῦντες τὸ σύμβολον τοῦ μαρτυρίου, τὴν δάφνην τὴν πικράν, προχωροῦν πρὸς τὸν Οἶκον τῆς Παναγίας.

Ἡ θύρα εἶναι κλειστή.

Ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ Οἴκου τοῦ ἱεροῦ τῆς θρησκείας τὸ γλυκὺ μυστήριον σιωπᾷ.

Καὶ ὑπὸ τοὺς ριγηλοὺς τοίχους, πέραν, εἰς τἄδυτα βάθη τοῦ σκοτεινοῦ ναοῦ, σελαγίζει γλυκύτατα μόνη, γονυκλινὴς καὶ προσευχομένη, ἡ Πανωραία Παρθένος.

Ἀπότομος αἴφνης ταράσσει τὴν σιωπὴν τῆς σκοτίας, ὡς λαλιὰ τρικυμίας μεγάλης, ἡ φωνὴ τῶν νυκτερινῶν ὁδοιπόρων :

— Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες !

Καὶ αἴρονται αἱ πύλαι.

Δεξιὰ πτέρυξ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων

Καὶ ἀνεγείρεται ἡ προσευχομένη Παρθένος.

Καὶ προσηλοῦσα ἐνώπιόν της τὸ βλέμμα γεμίζει ἀπὸ φῶς τὸν ναὸν καὶ ἀστράπτουν τὰ στέφανα τῶν οὐρανίων προσκυνητῶν καὶ γίνονται δᾳδες αἱ δάφναι των καὶ γίνεται λάμψις τοῦ προσώπου των ἡ λευκότης, κἐφωτοβόλησε μὲ ὅλην τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς ὁ ὕμνος τῆς ἀθανασίας εἰς τὰ χείλη των :

— Χαῖρε, Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ !

SISMANOGLIO MEGARO

Φαντάζομαι . . .

Ἀπὸ τὴν ὄψιν τῆς γῆς θεσπέσιον παρέρχεται ὄνειρον.

Τῶν δαδούχων τὰ τάγματα, τῶν ὑμνῳδῶν ἡ χορεία, λιτανείαν ἀπόκοσμον τελεῖ.

Ἡ λιτανεία πορεύεται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ὑπέρκαλλος προηγεῖται ἡ Παρθένος.

Τὸ βῆμά της ἐπὶ πτερύγων ἀνέμου τρεμύζει καὶ πασίχαροι κυκλώνουν τὴν γλυκυτάτην βασίλισσαν τῆς καλοσύνης οἱ λευκοὶ συνοδοί.

Καὶ ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ, ὅπου ἀνέτειλεν ὁ Ἥλιος εἰς σχῆμα κρίνου, ποῦ εἰς τὸ σελάγισμά του ἐρρόδιζεν ἡ ὡραιότης Ἀρχαγγέλου ξανθοῦ, καὶ ὅταν ἔσκυψε κἐφίλησεν ἡ Κόρη τὸν κρῖνον τὸν φλογερόν, πέραν ὡς πέραν τὸ ἄπειρον ὅλον ἐβροντοφώνησε πάλιν:

— Χαῖρε, Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ!

II

Ἀρχιλεύτα τῆς Ὀρθοδοξίας, σεβαστὲ καὶ γεράσμε!

Μετὰ δεκαοκτὼ αἰῶνας, ἡ χάρις τῆς Θεοτόκου ξενίζεται εἰς τὸν Οἶκον, ὁ ὁποῖος εὐφρόσυνος αὔριον πανηγυρίζει, καὶ συμπληροῦται ὁλόκληρος αἰών, ἀφ' ὅτου ἐνεκαινιάσθη ὁ πάνσεπτος αὐτὸς Ναὸς τῆς Παρθένου.

Σὺ ὁ εὐσεβής, Σύ, ὁ χαριετίζων τὰς ἀνατολὰς τοῦ Ἡλίου μὲ προσευχὰς θερμοτάτας πρὸς τὸν δοτῆρα τῆς ζωῆς καὶ ὁ μὲ πίστιν κραταιὰν καὶ ἀσάλευτον πρὸς τὴν θείαν παντοδυναμίαν ἐνατενίζων τὴν ἄφιξιν τῶν νυκτῶν·

Σύ, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ὁ Μέγας Σαβαὼθ τὴν παλάμην του ἤπλωσε καὶ σἔχρισε Πατέρα λαοῦ καὶ Ποιμενάρχην, μετάγγισε μὲ τὴν εὐλογίαν Σου τὴν χάριν τὴν ἀνεξάντλητον τοῦ Θεοῦ τῶν πατέρων μας εἰς τοὺς πιστοὺς ὅλους.

Εἰς τὴν λαλιάν Σου ἂς ἐνωτισθῶμεν τοὺς ψαλμοὺς τῶν προφητῶν περιχαρεῖς. Εἰς τὴν φωνήν Σου τὴν πατριαρχικὴν ἂς καταβοῦν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τὰ τάγματα ταγγελικά, κομίζοντα κρῖνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀνάριθμα.

Τὰ μῦρα τῶν κρίνων ἐκείνων, ὅσα χρυσοστόλιστος θὰ χαρίσῃς εἰς τοὺς προσκυνητὰς τῆς Χαριτωμένης, θἀναστήσουν εἰς τὰς νεκρωμένας ψυχάς των θεοσεβοῦς ἀγάπης συναίσθημα σωτήριον.

Κ' ἐκεῖ, εἰς τὸν Οἶκον τὸν λάμποντα, ἐξαγγέλλων τὴν ἱερότητα τῆς ἑορτῆς, ὕψωσον ἀπὸ τὴν Ὡραίαν Πύλην τὸ χρυσάκτινον σύμβολον τοῦ Γολγοθᾶ, ὕψωσον αὐτό, διὰ νἀτενίσωμεν τὸ φῶς τὸ ἱλαρὸν καὶ χαιρετίσωμεν εἰς αὐτὸ τοῦ Χριστοῦ τὴν Μητέρα, ἥτις φυλάττει ἀκοίμητος τὸ ποίμνιόν σου ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων της.

Ι. Π. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, ΒΟΣΠΟΡΙΤΗΣ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΑΧΩΜΙΟΥ ΡΟΥΣΑΝΟΥ

Ὁ Παχώμιος Ῥουσᾶνος εἶναι, ὡς γνωστόν, ὁ μεγαλείτερος καὶ σπουδαιότερος ἕλλην θεολόγος τοῦ 16ου αἰῶνος, ἂν καὶ τὰ πολυάριθμα δογματικὰ καὶ θεολογικὰ αὐτοῦ πονήματα μένουσιν εἰσέτι ἀνέκδοτα.[1] Πολλὰ ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ διῆλθεν ὁ Παχώμιος περιηγούμενος διαφόρους ὀρθοδόξους ἑλληνικὰς κοινότητας, ἔν τινι δὲ ἐπιστολῇ πρὸς Δοσίθεον ἐπίσκοπον Ξανθείας (=Ξάνθης) καὶ Περιθεωρίου γράφει τὸ ἑξῆς· «ἐν ταῖς βραχείαις ἡμέραις, αἷς αὐτόθι συνδιῆγόν σοι».[2] Ἐκ τούτου εἶναι βέβαιον, ὅτι περιῆλθεν ὁ Παχώμιος καὶ τόπους κειμένους μεταξὺ Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας, ἀλλὰ καὶ ἄλλους τινὰς «*εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μακεδονίας*», ὡς αὐτὸς λέγει ἀλλαχοῦ[3]. Τὸν χρόνον τῆς εἰς τὰ μέρη ταῦτα διατριβῆς τοῦ Παχωμίου εἶναι ἀδύνατον νὰ ὁρίσωμεν ἐκ τῆς ῥηθείσης ἐπιστολῆς· δυνάμεθα ὅμως νὰ ὑποδείξωμεν ἐν ὡρισμένον ἔτος, τὸ 1540—1541-ον, ὡς χρόνον διαβιώσεως τοῦ Παχωμίου ἐν τόπῳ μακεδονικῷ μὴ ἀπέχοντι πολὺ ἀπὸ τῆς ἐπισκοπικῆς ἕδρας τῆς Ξάνθης, καὶ τοῦτο μὲ τὴν βοήθειαν βιβλίου, ὅπερ ἔγραψεν ἰδιοχείρως ὁ Παχώμιος ἐν τῷ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Δράμας πατριαρχικῷ μοναστηρίῳ Κοσινίτζης. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἀνεκάλυψα τῷ 1885-ῳ ἔτει ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ καὶ ἔταξα τότε αὐτὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς ὑπ' ἀριθμὸν 163-ον[4]· εἶναι δὲ ὁλόκληρον αὐτόγραφον τοῦ Ῥουσάνου. Ἀριθμεῖ φύλλα χάρτινα 396 (μήκους 0.213, πλάτους 0.155), ὧν τὰ 388 περιλαμβάνουσιν ἐπιμελὲς ἀντίγραφον τῶν ᾀσματικῶν ἀκολουθιῶν τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου μετὰ τοῦ σημειώματος τούτου· «† *Ἐπληρώθη τὸ παρὸν μηναῖον χειρὶ Παχωμίου (μον)αχ(οῦ) ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῆς Κοσυνίτζης ἔτους Ζου μηνὶ* ». Μετὰ δὲ τοῦτο προσέθηκεν ὁ Παχώμιος ᾀσματικὸν κανόνα εἰς τὴν Θεοτόκον, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς· « *Ἄδω τὸν αἶνον τῇ φερεσβίῳ κόρῃ* » (μεταξὺ φύλλ. 389ᵃ — 394ᵃ), καὶ εἰς τὰς ἐσχάτας σελίδας (φύλλ. 394ᵝ κέ) ἴδιον πονημάτιον, ὅπερ ἀφῆκεν ἐν τῷ κώδικι ἀνυπόγραφον· δι' αὐτοῦ δὲ παραδίδει ἡμῖν ὁ Παχώμιος ἕνια παράτυπα

---

1. Περὶ τοῦ βίου, τῶν συγγραμμάτων καὶ τῆς ἀξίας τοῦ Παχωμίου ὡς θεολόγου ὅρα *Ph. Meyer*, Die theologische Litteratur der griechychen Kirche in 16 ten Jahrhundert. Leipzig 1899, σ. 38—53, 123—124. *Δ. Γ. Καμπούρογλου* Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων. Ἐν Ἀθήναις, 1889—1900, τ. 1. σ. 97—102. *Τοῦ αὐτοῦ* Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων. Ἐν Ἀθήναις, 1889—1892, τ. 1, σ. 79—82 *Α. Π. Κεραμέως* Ἱεροσολυμ. βιβλιοθήκη, τ. 1, σ. 380—381. *Π. Γριτσάνης*, χειρόγραφα βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν τῇ ἐφημ «Νέα Ἡμέρα», 1893, ἀριθ. 973.

2. *Α Μουστοξύδου* Ἑλληνομνήμων, 1852, ἀριθ. 11, σ. 664

3. Αὐτόθι, σ. 677.

4. Πρβλ. τὴν ἡμετέραν ἔκθεσιν παλαιογραφικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐρευνῶν ἐν Θρᾴκῃ καὶ Μακεδονίᾳ. Ἐν Κων/πόλει, 1886, σ. 38.

ἔθιμα, ἅτινα ἐπεκράτουν κατὰ τὴν ἐποχήν του ἐν τοῖς μοναστηριακοῖς ναοῖς.[1] Τὸ κείμενον τοῦ περιέργου τούτου πονηματίου ἔχει οὕτως:

Τὰ παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τε καὶ ἀκολουθίαν γινόμενα ἔν τισι τῶν μονῶν, καὶ μάλιστα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ταῦν.

1. Ἐν τοῖς προκειμένοις τοῦ τε ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, ἤτοι μετὰ τὸ «*Φῶς ἱλαρὸν*» καὶ μετὰ τὸ ἐξάψαλμον, μόνην τὴν δοχὴν πολλαπλασιάζουσι, τοὺς λοιποὺς στίχους ἐῶντες· ἵσταται δὲ μόνον ὁ κανονάρχος ἐν τῷ μέσῳ ἀσκεπής, ὥσπερ τι μορμολύκιον ἄλαλος. Προφασίζονται δὲ ὅτι τοὺς στίχους λέγει αὐτὸς ἐκεῖ καθ' ἑαυτόν, ὅπερ ψευδές ἐστιν ἀντικρυς· τίς γὰρ οἶδε κἂν λέγει κἂν μὴ λέγῃ; τὸ δ' ἀληθές ἐστιν, ὅτι κανονάρχος ποτὲ παρ' αὐτοῖς ἐπιστήμων οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πάντοτε ἐκ διαδοχῆς ἀμαθής. Ἐπεὶ οὖν τὸ ἐκκλησιαστικὸν τυπικὸν διατάττεται τὸν κανονάρχον, ἢ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ εἰδότα, ψάλλειν τὸ προκείμενον, συνέβη ἐξ ἀμελείας καὶ ἀμαθείας κατὰ μικρὸν ἀποκόπτεσθαι τὴν τούτων ψαλμῳδίαν· ὅπερ ἐπεκράτησε παρ' αὐτοῖς ὥσπερ τις νόμος, καὶ γὰρ εὐχερὲς τὸ κακὸν εἰς μίμησιν.

2. Ἔτι ἐν τῷ τέλει τῶν στιχηρῶν τοῦ «*Κύριε, ἐκέκραξα*» οὐ κατ' εὐθεῖαν ἔρχεται ὁ κανονάρχος ἐκ τοῦ ἀναλογείου εἰς τὸ τοῦ ἑτέρου χοροῦ ἀναλογεῖον, ἀλλὰ λοξῶς (ὥσπερ τις ἵππος δυσήνιος ἐκτραπεὶς τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἢ δάμαλις παροιστρῶσα) ὄπισθεν τῶν κιόνων, καὶ τοῦτο παρὰ τὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τυπικοῦ διάταξιν, εἰ καί τινες προσκύνησιν ἐν τοῖς ἁγιοθύροις προφασίζονται ἀμαθῶς. Ἐντεῦθεν οὖν παρὰ μὲν τῶν ἀπαιδεύτων θαυμάζονται ὡς καλοὶ κυκλευταί, παρὰ δὲ τῶν πεπαιδευμένων καὶ λίαν χλευάζονται· ἔστι γὰρ ὅτε ἐκ συναρπαγῆς καὶ λήθης ἐλθεῖν τὸν κανονάρχον κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἀναλογεῖον. Οἱ οὖν πρῶτοι καὶ προστάται διὰ συρίγματος δηλοῦσιν αὐτῷ τὸ δῆθεν πλημμέλημα· διὸ καὶ ἐπανακάμπτει μετὰ καμάτου, καὶ ἐὰν μὴ εὕρῃ τὸν κηρὸν ἀνημμένον παρὰ τῶν συναντιλαμβανομένων αὐτῷ, πολὺς ὁ θόρυβος καὶ ἡ ἀγανάκτησις, καὶ μάλιστα τῶν ψαλτῶν μενόντων τὸν κανονάρχον, ἐπεὶ οὐκ ἔρχεται ὀρθῶς, ὡς ἔφημεν, ἐπὶ τὸ ἀναλογεῖον, ἔνθα ἡ φωταγωγός, ἀλλ' ἐγγύς που μετὰ παρατηρήσεως· τινὲς δὲ καὶ ἐξεπίτηδες δεικνύουσι τὴν φωταγωγόν, ἵνα μηκέτι ἔλθῃ ὁ κανονάρχος ἐκεῖσε.

3. Ἔτι τὰ ἀπὸ στίχου ὁ εἷς χορὸς παρ' αὐτοῖς ψάλλει. Ἐντεῦθεν συμβαίνει τὰ διῃρημένα στιχηρὰ εἰς ἓν κορυφοῦσθαι καὶ κόπον πολὺν διδόναι τῷ ψάλλοντι, εἰ μὴ χύμα ταῦτα ψάλλει, τοῦ ἑτέρου χοροῦ σιγῶντος ὡς περιφρονημένου. Τοῦτο οὐδὲ ἐν ταῖς κοσμικαῖς χορείαις γί-

---

1. Πρβλ. καὶ τὴν «εἰς τὴν μονὴν τοῦ Σταυρονικήτα» ἐπιστολὴν τοῦ Παχωμίου ἐν Ἑλληνομνήμονι, σ. 679—681.

νεται, ἀλλ' ἕτερος κἀκεῖσε τὸν ἕτερον διαδέχεται. Ἕτεροι δὲ καὶ τὴν λιτὴν μονόχορον ψάλλουσι. Τοῦτο ποιοῦσι καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ· εἰς γὰρ τοὺς αἴνους τῆς Κυριακῆς τὰ δύο τελευταῖα ἰδιόμελα, τό τε δοξαστικὸν καὶ ἅπασαν τὴν δοξολογίαν, ὁ πρῶτος χορὸς μονώτατος ψάλλει, τινὲς δὲ καὶ τὰ ἄσματα τῆς θείας λειτουργίας.

4 Ἔτι εἰς τὰς ἀγρυπνίας, εἰς τὴν τῶν πέντε ἄρτων εὐλόγησιν, λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τούτων ἕνα οὐ ποιεῖ σταυρὸν ἐπάνω τῶν ἄλλων, ὡς τετύπωται, ἀλλὰ τίθησιν αὖθις αὐτὸν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, τὴν χεῖρα δὲ μόνον ὕπτιον προτείνει ἐπάνω τούτων. Ἐν δὲ ταῖς μικραῖς μοναῖς οὐκ ἄρτους πέντε τιθέασιν, ἀλλὰ κλάσματα πέντε, τινὲς δὲ καὶ ἕνα ἄρτον μεμελισμένον εἰς πέντε ἀλογίστως· οὐδ' αὐτὴν τὴν ἐπᾳδομένην εὐχὴν παρ' αὐτῶν αἰδούμενοι λέγουσιν «*Εὐλόγησον τοὺς ἄρτους τούτους*». Οὗτοι οὖν μάλιστα ἐν ταῖς μεγάλαις μοναῖς οὐ χάριν εὐλαβείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπονοίας, οὐκ ἐσθίουσι μετὰ τὸ εὐλογηθῆναι τοὺς ἄρτους (ἐπεὶ καὶ διὰ τοῦτο προσήχθησαν), ἀλλὰ φυλάττουσι τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν λιτήν, ὡς μὴ ἐξαρκοῦντος τοῦ ἀντιδώρου εἰς εὐλογίαν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· εἰ δὲ διὰ τὴν σύγχυσιν τοῦτό φασιν οὐ ποιοῦσιν, ἔδει μᾶλλον αὐτοὺς ἐν τῇ λειτουργίᾳ μὴ θυμιᾶν, ἔνθα πλείονα δεῖ τὴν ἡσυχίαν ὑπάρχειν.

5. Ἔτι τὰ τριαδικὰ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα τροπάρια τῶν τριῳδίων ἐν τῇ ἁγίᾳ Τεσσαρακοστῇ ὁ εἷς χορὸς ψάλλει, ἐναντίως πράττοντες τῷ τυπικῷ φάσκοντι ἡνωμένως ψάλλεσθαι. Ὡσαύτως καὶ τὰ ἐν τῷ τέλει τῶν μακαρισμῶν οὐχ' ἡνωμένως ψάλλουσιν, ἀλλὰ δίχορα, ὥστε ἐντεῦθεν διπλασιάζεσθαι ταῦτα· ὥστε κρεῖττον ἦν ἀπὸ χοροῦ ψάλλειν.

6 Ἔτι τοῦ κανονάρχου ὀφείλοντος πρὸ τοῦ «*Κύριε, ἐκέκραξα*» ἐλθεῖν ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος χοροῦ καὶ εἰπεῖν τὸν ἦχον, εἶθ' οὕτως βαλεῖν μετάνοιαν καὶ ἀναχωρῆσαι, τὸ ἐναντίον γίνεται· πρῶτον γὰρ λέγει τὸν ἦχον ἐν τῷ ἑαυτοῦ στασιδίῳ καὶ οὕτως ἔρχεται ἀκαίρως ἐπὶ τὸν δομέστικον.

7. Ἔτι τοὺς ὑποκειμένους τῷ ἀποστολικῷ ἀναγνώσματι στίχους, ἤτοι τὰ ἀλληλουάρια, ἐν τῇ λειτουργίᾳ οὐδαμῶς οὔτε ψάλλουσιν οὔτε ἁπλῶς λέγουσιν, ἀλλὰ μόνον «*Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ*» καὶ οὐδὲν ἕτερον. Τοῦτο σχεδὸν παρὰ πᾶσιν ἐκράτησε καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐπαρχίαις, οἶμαι δὲ ὑπὸ τῶν ῥηθέντων μοναχῶν διδαχθέντες ἢ καὶ μαθόντες· καὶ γὰρ περιέρχονται τὸν ἅπαντα κόσμον διδάσκοντες τηρεῖν πάντας τὰς αὐτῶν ἀταξίας, ἵνα μὴ μόνοι τοῦτο ποιοῦντες καταισχύνωνται, ἀλλὰ καὶ ἔχειν συνηγόρους τῆς αὐτῶν ἀκαταστασίας καὶ καταφρονήσεως· αἰσχύνονται δὲ καὶ μάλιστα παρ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ καταλυθῇ τι τούτων τῶν παρὰ τοῦ ἀρχεκάκου ἐχθροῦ καὶ τῶν ζιζανίων σπορέως καὶ τῆς αὐτῶν πλάνης καὶ ὑπερηφανίας ἐξευρεθέντων εἰς ἀτιμίαν τῆς Ἐκκλησίας.

8. Ἰστέον δέ, ὅτι ἅπασαι αἱ ἀνωτέρω ῥηθεῖσαι ἀταξίαι ἔκ τινων

εὐλογοφανῶν δῆθεν προφάσεων ἐπεκράτησαν, αἱ πλείους δὲ ἐκ τοῦ ἡνωμένως ψάλλειν τοὺς χοροὺς τινὰ τῶν στιχηρῶν τετυπῶσθαι. Αὐτίκα οὖν τοῦ τυπικοῦ διαλαμβάνοντος ἐν ταῖς ἑορτασίμοις ἡμέραις, ὅτε εἴσοδος ἐν τῷ ἑσπερινῷ γίνεται, ἐξέρχεσθαι τοὺς μοναχοὺς τῶν στασιδίων αὐτῶν καὶ ἵστασθαι ἀσκεπεῖς, ἐπεὶ εὔχρηστον ἔδοξε τὸν κανονάρχον ἐν μέσῳ αὐτῶν ἵστασθαι καὶ κανοναρχεῖν, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἐμποδίζειν τοὺς μέλλοντας εἰσοδεύειν, εὔλογον δέδοκται τὸ ἵστασθαι ἐν ἑτέρῳ μέρει ἀντικρὺ τῶν ψαλλόντων· ἐν μόνοις δηλονότι τοῖς ἑσπερινοῖς εἴσοδος γίνεται, οὐχὶ καθ' ἡμέραν οὐδὲ εἰς τὸ «*Ὅτι ἐκραταιώθη*», ἀλλ' ἐν μόνῳ τῷ δοξαστικῷ.

9. Ὡσαύτως παλαιὰ συνήθεια ἦν, εἰσερχομένους ἐκ τοῦ νάρθηκος μετὰ τὴν λιτὴν ἐν τῷ ναῷ, μὴ εἰσέρχεσθαι ἕκαστον ἐν τῷ ἰδίῳ στασιδίῳ, ἀλλ' ἡνωμένως τοὺς χοροὺς ψάλλειν ἅπαντα τὰ ἀπὸ στίχου, καθὰ καὶ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ὑποτυπώσει μέμνηται· ἐν δὲ τῷ Ἱεροσολυμιτικῷ τυπικῷ καὶ τῇ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ ἀπάσῃ ὁρίζεται τοὺς χοροὺς ἅμφω ψάλλειν τὰ ἀπὸ στίχου. Ἀλλ'ἐπεὶ βαρὺ κατεφάνη τισὶν ἵστασθαι ἐν τῷ, μέσῳ, μηδαμοῦ στηριζομένοις, ἐξ ἀγνοίας ἔκριναν ἐκ τούτου ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ καὶ καθ' ἡμέραν τὸν ἕνα χορὸν ψάλλειν τὰ ἀπὸ στίχου, ὡς μηδεμίαν ἕνωσιν γίνεσθαι τῶν χορῶν, μήτε καθόλου μήτε παρὰ μέρος. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τοὺς αἴνους τῆς Κυριακῆς.

Α. Π. Κεραμευς

ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΙΑΜΒΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΙΣΤΟΥΣ»

Η ΛΑΜΙΑ

Ἡ μαύρη Λάμια, πῶκλεισε
στὴν καρδιά της τὸν ᾅδη,
νὰ κατέβω μὲ πρόσταξε
μέσ' στὸ ξερὸ πηγάδι.

Νἄβρω τὸ δαχτυλίδι της,
ποῦ μέσα ἐκεῖ ἔχει πέσει
μέ̃να διαμάντι λιόκαλλο
καρφωμένο 'ς τὴ μέση.

Ψάχνω, δὲ βρίσκω τίποτε...
Ὦ νύχτα! ὦ τέρας πλάνο!
Στὰ πόδια μου μιὰν ἄβυσσος,
καὶ μιὰ Λάμια ἀποπάνω.

Ο ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Γυρνᾷ κι' ὁρμᾷ ὁ Μενέλαος
μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι
τὸ θάνατο στὴν ἄπιστη
Ἑλένη νὰ προσφέρῃ.

Ἀλλ' ἐκείνη ὁλογάληνη
μὲ τἀνθισμένο χέρι
τὸ ἀντίχολο κι' ἀντίλυπο
βοτάνι τοῦ προσφέρει.

Καὶ τὸ πίνει ὁ Μενέλαος,
καὶ τοῦ πέφτει ἀπ' τὸ χέρι
τὸ σπαθί, κ' ἕνα φίλημα
'ς τὴν Ἑλένη προσφέρει!

Κωστης Παλαμας

ΠΟΘΕΝ ΔΑΠΑΝΑ ΤΟ ΗΜΕΤΕΡΟΝ ΓΕΝΟΣ

Ἤνοιξεν ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἦτο ἡ ἑνδεκάτη πρωϊνὴ ὥρα περικαλλοῦς ἡμέρας τινὸς τοῦ ἔαρος τοῦ 1855. Τὰ ἀπανταχόθεν τῆς βασιλευούσης προσελθόντα εὐσεβῆ πλήθη διελύοντο καὶ παρήρχοντο, ἔβλεπε δέ τις ἀποτυπουμένην ἐν ταῖς φυσιογνωμίαις τοῦ πολυμόρφου ἐκείνου λαοῦ τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος, τὴν γαλήνην τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἐλπίδα. Ὁ μιξοπόλιος οἰκογενειάρχης, ὁ ἐργάτης ὁ σφριγῶν, ἡ ἀγαθὴ μήτηρ, περικυκλουμένη ὑπὸ τῶν τέκνων της, ἡ ἁβρὰ παρθένος, ἡ κεκυρτωμένη γραῖα, κινούμενον σκέλεθρον, ὅλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος ἀπὸ τοῦ βαθυπλούτου ἐμπόρου — διότι τότε καὶ οἱ πλούσιοι ἐν ἀνυποκρίτῳ θλίψει ἐπεκαλοῦντο τὴν ἐξ ὕψους παρηγορίαν — μέχρι τοῦ ράκη περιβεβλημένου χειρώνακτος, προσῆλθον, ἅμα ἡλίου ἀνίσχοντος, οἱ πλεῖστοι πεζῇ, κεκρυμμένον φέρων ἕκαστος ἐν ταῖς μυχιαιτάταις τῆς καρδίας του πτυχαῖς ἕνα πόθον, ἓν ὄνειρον, μίαν ἐλπίδα, τῆς ὁποίας τὴν πλήρωσιν ἐζήτησεν ἀπὸ τοῦ ἀνεξαντλήτου τῆς Θεομήτορος ἐλέους, ἔφευγον δὲ τώρα μετὰ τῆς πεποιθήσεως ὅτι ὁ πόθος αὐτῶν ἐκπληρωθήσεται, ὅτι τὸ ὄνειρον αὐτῶν θὰ καταστῇ πραγματικότης, ὅτι ἡ ἐλπίς των δὲν εἶναι μάταιόν τι καὶ ἀπατηλὸν ἴνδαλμα παραπαιούσης φαντασίας. Καὶ ἡ ἠρεμία, ἡ γαλήνη, ἡ καταλαβοῦσα τὴν ψυχὴν τοῦ πλήθους ἐκείνου, εὐκρινέστατα ἀπετυποῦτο ἐπὶ τῆς χαιρούσης καὶ ἀγαλλομένης μορφῆς του.

Πατὴρ Εὐγένιος

Χρόνοι εὐτυχεῖς, καθ' οὓς ἡ ἡμιμάθεια δὲν εἶχεν εἰσέτι καταστρέψει τὴν πίστιν, τὴν πίστιν τὴν σῴζουσαν, τὴν πίστιν τὴν παρηγοροῦσαν, τὴν πίστιν ἐκείνην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἤντλουν τὸ θάρρος καὶ τὸ ψυχικὸν σθένος ἐκεῖνοι, οἱ πατέρες ἡμῶν, οἱ ἐν τῇ ἐμμονῇ καὶ τῇ ἐργασίᾳ μεγάλα καὶ θαυμάσια πράξαντες. Βλέπομεν σήμερον ἡμεῖς τὰ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργηθέντα, διατηρηθέντα καὶ προκόψαντα ἔργα ἐκείνων καὶ διερωτώμεθα μετ'

ἀφελοῦς περιεργείας πῶς ταῦτα πάντα συνετελέσθησαν ὑπὸ Ἐφόρων ἀγραμμάτων, ὑπὸ Ἐπιτρόπων ἀνεπιστημόνων, ὑπὸ Ἱεραρχῶν καὶ ἁπλῶν ἱερέων, θεολογικῶς ἀστοιχειώτων καὶ συνεχῶς ἀνορθογραφούντων. Καὶ ὅμως ἡ ἀπάντησις πρόχειρος. Ἡ πίστις, ἡ ἀληθὴς ὅμως πίστις, ἐγέννησε παρ' αὐτοῖς τὴν ἀντοχήν, τὸ θάρρος, τὴν χρηστότητα, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐκτίμησιν, τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν γνώμην τοῦ σωφρονεστέρου καὶ τὴν στοργὴν ἰδίως πρὸς τὸν πάσχοντα ἀδελφόν, πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν ταλαιπωρουμένην.

Ἐντὸς τοῦ πλήθους ἐκείνου καὶ ἀπὸ τῶν σπλάγχνων τοῦ λαοῦ, φιλόπονός τις νέος, πιστεύσας, ἐλπίσας καὶ ἐργασθείς, κυο-

Δυτικὴ ἄποψις Ψυχιατρείου ἀνδρῶν, ἀνεγερθέντος δαπάναις Ι. Χαριτωνίδου τῷ 1886

φορεῖ σχέδια εὐεργετικῶν ἐπικουριῶν καὶ βοηθημάτων πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων ἀδελφῶν του, ὧν ἰδίοις ὀφθαλμοῖς εἶδε τὰ βάσανα, ὧν ἰδίαις χερσὶν ἔψαυσε τὰς πληγάς. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δίδει μετὰ τῆς μελανειμονούσης χήρας, μετὰ τοῦ γηραιοῦ καὶ ἐσκληκότος κηπουροῦ τῶν πέριξ, μετὰ τοῦ ζωηροῦ ὀρφανοῦ παιδίου καὶ μετὰ τῶν τόσων ἄλλων, δίδει καὶ αὐτὸς τὴν ἁγίαν καὶ εὐλογημένην πεντάραν του, δίδει στερούμενος, δίδει τὸν ὀβολόν του, τὸν ὀβολὸν ἐκεῖνον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπὸ αἰώνων καὶ ἠθικῶς καὶ πνευματικῶς προήχθημεν καὶ τὰς σωματικὰς ἡμῶν ἀσθενείας καὶ ἀρρωστίας περιεθάλψαμεν.

Ἐν τῷ ἡγουμενείῳ ἱερεὺς νέος ἔτι τὴν ἡλικίαν, πλὴν ὅμως σεβά-

σμιος, ὡς ἐκ τῆς σεμνότητος τῆς συμπεριφορᾶς αὐτοῦ, συνδιελέγετο μετ' ἀνθρώπου νέου ἐπίσης, εὐλαβῶς αὐτοῦ ἀκροωμένου. Ὁ ἱερεὺς περιέγραφε τὴν θλιβερὰν κατάστασιν τῶν ἐν τοῖς παρακειμένοις Νοσοκομείοις περιθαλπομένων. Ἀφηγεῖτο αὐτῷ τοὺς κόπους καὶ τοὺς μόχθους τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἐργαζομένων, τὴν συντελουμένην βραδεῖαν μέν, πλὴν ἀσφαλῆ πρόοδον, καὶ μετὰ δυνάμεως λόγου ἀκαταμαχήτου, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρυβρέκτους διεξετραγῴδει τὴν οἰκτρὰν θέσιν τῶν δῆθεν περιθαλπομένων ἀσθενῶν τὴν ψυχήν, ἐν ὑγροῖς καὶ σκοτεινοῖς ὑπογείοις σηπομένων, διότι καὶ χῶρος δὲν ὑπῆρχε καὶ χρῆμα ἔλειπε πρὸς καταρτισμὸν καταλλήλου τινὸς οἰκήματος. Βαθύτατα συγ-

Ἀνατολικὴ ἄποψις Ψυχιατρείου ἀνδρῶν, ἀνεγερθέντος δαπάναις Ι. Χαριτωνίδου τῷ 1886

κεκινημένος, δονούμενος μέχρι τῶν τελευταίων τῆς καρδίας του χορδῶν, ἠκροᾶτο, περιαλγής, ὁ ταπεινόφρων ἐκεῖνος νέος. Ὑπέσχετο εἰς τὸν ἱερέα ὅτι, ἂν ὁ Θεὸς ἐπευλογήσῃ τὰς πράξεις καὶ τὰ διαβήματά του καὶ πλουτίσῃ ἡμέραν τινά, αὐτὸς μὲν θὰ στερηθῇ, θὰ ἀποστέρξῃ τὰς τοῦ βίου ἀναπαύσεις καὶ θὰ ἐπήρχετο ἀρωγὸς τοῖς πάσχουσι, θὰ ἀνεκούφιζε δὲ τὰς θλίψεις ταύτας καὶ τὰς τοσαύτας ἀθλιότητας καὶ θὰ προσεπάθει νὰ καταστήσῃ τὸ μαρτύριον τῶν πασχόντων ἀδελφῶν του μᾶλλον ἀνεκτόν, τὰς βασάνους αὐτῶν ἧττον ἀλγεινὰς καὶ ἐπωδύνους.

Οἱ δύο ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν φίλοι. Σιγῶντες ἐξῆλθον τοῦ ἡγουμενείου. Ἡ φύσις πέριξ ἐμειδία τὸ γλυκύτατον τοῦ ἔαρος μειδίαμα.

Ἀμφοτέρων τὸ βλέμμα ἐστράφη πρὸς τὸ παρακείμενον Νεκροταφεῖον τῆς Μονῆς. Ἀνεπαύοντο ἐκεῖ, ἀναμίξ, ἐν πλήρει καὶ ἐντελεῖ ἰσοτιμίᾳ πρὸ τοῦ μεγάλου ἰσοπεδωτοῦ, τοῦ θανάτου, καὶ ἰσχυροὶ καὶ ἀνέστιοι, καὶ πλούσιοι καὶ πένητες, καὶ γέροντες καὶ νέοι, ἴσοι ἅπαντες. Τὰ πλήθη εἶχον διαλυθῇ. Οἱ δύο ἄνθρωποι ἦσαν μόνοι ἐν μέσῳ τοῦ μυστηρίου τῆς δημιουργίας, τοῦ μυστηρίου τῆς ἀεννάου ἀναβιώσεως, ἐνώπιον δὲ τῆς νεκροπόλεως ἐκείνης διῆλθε πρὸ τῶν ὀμμάτων αὐτῶν ζωηρά, ἐναργεστάτη ἡ εἰκὼν τῆς καταπλησσούσης ὁμοιότητος μεταξὺ θανάτου καὶ ζωῆς.

— Ναί, εἶπε διακόψας τὴν σιωπὴν ὁ νέος — καὶ ἐδείκνυε τὸ Νεκροταφεῖον — ἐδῶ τὸ κατάντημα τοῦ σαρκίου ὅλων ἡμῶν, πλὴν ἐκεῖ ἐπάνω — ἔδειξε δὲ τὸν Οὐρανόν — ὑπάρχει ἡ ἀμοιβὴ ὅλων ἐκείνων, οἵτινες εἰργάσθησαν διὰ τοὺς ἄλλους, ὅλων, ὅσοι στερηθέντες ἀνεκούφισαν ἀπὸ τοῦ πόνου ἕνα τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.... Ἐσιώπησαν καὶ πάλιν. Λεπτὸς ζέφυρος ὑπετονθόρυζεν, ὑπὸ τὰ φύλλα τῶν κυπαρίσσων, τῆς ζωῆς τὸ αἰώνιον ᾆσμα. Ὁ Ἥλιος κατηύγαζε, μεσουρανῶν, τὰς πέριξ ἐκτάσεις. Παρέκει πρόβατά τινα ἔβοσκον περὶ τοὺς τάφους, μικρῶν δὲ πτηνῶν στίφη διηυλάκουν τὸν καθαρὸν καὶ γαληνιαῖον ὁρίζοντα.

Ἰωάννης Χαριτωνίδης

Ὁ ἱερεὺς ἔμεινε σύννους καὶ σκεπτικός.

— Ἔχεις δίκαιον, ἀπήντησεν. ἡ μόνη ἀληθὴς ζωὴ εἶναι εἰς τὸν Οὐρανόν. Διὰ τῶν ἡμετέρων ἔργων αὐτὴν καὶ μόνην δέον νὰ ἐπιποθῶμεν.

Ἐσίγησαν καὶ πάλιν. Ὁ νέος ἀπεχαιρέτισε τὸν φίλον του ἱερέα.

— Εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ, ἐψιθύρισεν ἐκεῖνος, εἰς τὸ ἡγουμενεῖόν του βραδεῖ τῷ ποδὶ ἐπανακάμπτων.

Ποῖοι ἦσαν οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνθρωποι;

Ὁ μὲν κληρικὸς ἦτο ὁ Πατὴρ Εὐγένιος, ἡγούμενος τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὁ δὲ λαϊκός, ὁ Ἰωάννης Χαριτωνίδης.

*

Δύο μεγάλα ὀνόματα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων, δύο μεγάλαι σκιαί, ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ αὐτοθυσίᾳ διηνεκεῖ τὴν πάροδον τοῦ προσκαίρου τούτου

βίου διανύσασαι καὶ ἄνωθεν ἤδη ἐπευλογοῦσαι τὸ ἀριπρεπὲς ἔργον, οὗτινος ὑπῆρξαν ἐκ τῶν κρατίστων ἐργατῶν, συμβολίζουσι τὴν συσφήνωσιν, οὕτως εἰπεῖν, κλήρου ἐναρέτου καὶ λαοῦ εὐσεβοῦς, διὰ τῆς ὁποίας ἄχρι τοῦδε προήχθημεν καὶ διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνης δυνάμεθα νὰ προκόψωμεν ἐν τῷ μέλλοντι. Ὁ Ἰωάννης Χαριτωνίδης ἁπάσας τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ οὐ μόνον ἐτήρησεν, ἀλλὰ καὶ ὑπερηκόντισεν. Τοὺς κόπους καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ηὐλόγησεν ὁ Θεός. Φιλόπονος, τολμηρὸς ἐν ταῖς ἐπιχειρήσεσιν αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐν ἱδρῶτι καὶ ἀπαραμίλλῳ χρηστότητι κερδηθέντος χρήματος οὐδεμίαν ἐζήτησεν ἀπόλαυσιν, οὐδεμίαν ὑλικὴν ἀνάπαυσιν. Δὲν ἐνυμφεύθη, διότι ὡς οἰκογένειαν αὐτοῦ εἶχε

Διευθυντήριον τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων, ἀνεγερθὲν δαπάναις Ι. Χαριτωνίδου τῷ 1889

καθορίσει ἐν τῇ μεγάλῃ καρδίᾳ του τὴν πάσχουσαν καὶ ταλαιπωρουμένην ἀνθρωπότητα. Τὸν στάγδην παρ' αὐτοῦ συλλεγόμενον χρυσὸν ἀπεθήκευεν, ὅπως, χειμάρρων δίκην, καταρδεύσῃ δι' αὐτοῦ τὴν αὐχμηρὰν ἔρημον τοῦ πόνου, τῶν ἀλγηδόνων, τῶν δυστυχῶν τῆς τύχης ἀποκλήρων. Καὶ ὅταν ἔφθασεν ἐκεῖ, ὅπου εἶχεν ὁρίσει ὅτι ἔδει νὰ φθάσῃ, αὐτὸς ὁ κατ' ἐξοχὴν δίκαιος, εὗρε τὴν ἀνάπαυσιν, περιουσίαν μεγάλην καταδαπανῶν δι' αἰλούσας ἀσθενῶν, διὰ τὸ Ψυχιατρεῖον, διὰ τὸν καλλωπισμὸν τῶν Ναῶν τοῦ Κυρίου καὶ προικοδοτῶν ταῦτα πάντα, ἵνα εἰς τὸ διηνεκὲς διατηρῶνται. Περιετείχισε νεκροταφεῖα, μεριμνῶν οὕτω καὶ περὶ ζώντων καὶ περὶ νεκρῶν, ἡγεμονικῶς τὰς

ἀναγκαιοτάτας τῶν Σχολῶν ἐδωροφόρησε, ταῦτα δὲ πάντα ἐν πλήρει μυστηρίῳ, ὑπὸ τὸν ἱερὸν τῆς ἀνωνυμίας πέπλον. Συνεργὸν καὶ σύμβουλον ἐν τῇ τοιαύτῃ τῆς περιουσίας του διασπαθίσει ἔσχε πάντοτε τὸν ἀρχαῖον αὐτοῦ φίλον Εὐγένιον. Θὰ ἦτο, ἀναντιρρήτως, ἐκ τῶν σπανιωτέρων τὸ θέαμα τῶν δύο τούτων γερόντων, διότι ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἡ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου διῆλθε παιπάλη, συνεργαζομένων, συνδιασκεπτομένων καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐπιτυγχανόντων. Ὁποία γαλήνη συνειδήσεως! Ὁποία πνεύματος ἡρεμία!

Ὁ Ἰωάννης Χαριτωνίδης δυνάμενος καὶ δικαιούμενος νὰ ἐπιβληθῇ, οὐδέποτε ἐπεβλήθη, οὐδέποτε ἐπεδείχθη. Ὁ μεγαλουργὸς Πατριάρχης, ὅστις τὸ δεύτερον, ἤδη, ταῖς πολυποικίλοις αὐτοῦ ἀρεταῖς, περικοσμεῖ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ἀφηγεῖτο, ἐσχάταις ταῖς ἡμέραις ταύταις, τὸ ἑξῆς χαρακτηριστικὸν τῆς μετριοφροσύνης καὶ ἀρετῆς τοῦ Χαριτωνίδου ἐπεισόδιον.

Ἡμέραν τινὰ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πατριαρχείαν, Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἀνῆλθεν εἰς Μουχλίον πρὸς ἐπιθεώρησιν τῆς συντελουμένης τότε οἰκοδομῆς τῆς Μ. Σχολῆς. Τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἐκείνου κτιρίου εἶχεν Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ καὶ ταῖς ἀόκνοις αὐτοῦ προσπαθείαις, τῇ ὑπερβαλλούσῃ ἐπιβολῇ, ἐπετεύχθη τὸ ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Χαριτωνίδης συνέδραμε γενναίως. Ὁ Πατριάρχης, ἀνώτατος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἀρχηγός, ἠθέλησε διὰ προσωπικῆς ἐπισκέψεως νὰ τιμήσῃ τὸν ἐνάρετον Χαριτωνίδην διερμηνεύων αὐτῷ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν παρ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντων. Καὶ ὅμως, ὁ ταπεινόφρων ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐκρύβη ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ οἴκῳ, αἱ δὲ ἐν ἀρετῇ ἐφάμιλλοι ἀδελφαὶ αὐτοῦ περιεποιήθησαν τὸν ἔνδοξον Πατριάρχην.

Τῇ ἐπιούσῃ ὅμως λίαν πρωῒ ὁ Χαριτωνίδης, ὁ οὐδέποτε τὸν οὐδὸν τῶν Πατριαρχείων πατήσας, ὡς μετὰ συγκινήσεως ἀναφέρει ὁ Πατριάρχης, ὡς ἀποδυσπετῶν πρὸς πᾶσαν οἱανδήτινα ἐπίδειξιν, προσῆλθε Ἰωακεὶμ τῷ Γ΄, ἵνα ἐκδηλώσῃ τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ἐπιδαψιλευθείσῃ τιμῇ. ἀναχωρῶν δὲ κατέθηκεν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀξιόλογον χρηματικὸν ποσόν, ἵνα τοῦτο διαθέσῃ ἐκεῖνος κατὰ βούλησιν, τοῦ ὀνόματος τοῦ δωρητοῦ ἐντελῶς ἀποσιωπωμένου.

Τοιαῦται πάντοτε ἐγένοντο αἱ ὄντως ἡγεμονικαὶ δωρεαὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ ἀληθοῦς τούτου Χριστιανοῦ. Εἰς οὐδεμίαν τελετὴν ἐγκαινίων παρέστη, οὐδέποτε εἶδον αὐτὸν οἱ παρ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντες. Μέγας βεβαίως Ἄγγελος κατῆλθεν ἐξ Οὐρανοῦ, ἵνα παραλάβῃ καὶ προσκομίσῃ τῷ Πλάστῃ αὐτῆς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην ἐκείνην ψυχήν.

Ὁ δὲ Εὐγένιος; Διὰ τρίβων ἀλλοίων εἰς τὰ αὐτὰ ἔφθασε κατανταῖς

τήματα. Δὲν εἶχε πλοῦτον, ἵνα διαθέσῃ ὁ ἐνάρετος ἱερεύς, οὐδὲ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ σχῆμα καπηλευθείς, οὐδὲ πρὸς τὸν δοθέντα ὅρκον ἐπίορκος. Διὰ μόνης τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου, διὰ μόνης τῆς πειθοῦς, ἐνθουσιώδης καὶ τοὺς ἄλλους ἐνθουσιῶν, ἀνακινῶν δὲ τὰ εὐσεβῆ αἰσθήματα τῆς εὐλαβεστάτης μικρασιατικῆς ψυχῆς, ὁλόκληρον καὶ μεγάλην προσεκόμισε τοῖς Ἔθν. Φιλανθρ. Καταστήμασι περιουσίαν. Ἡ ἡλικία εἶχε δαμάσει τὴν σάρκα, ἀλλὰ δὲν ἐδάμασεν οὐδὲ τὸν ζῆλον, οὐδὲ τὴν ἀκάματον τοῦ γέροντος ἱερέως δραστηριότητα. Ἀπὸ ὄρθρου βαθέος μέχρι λύχνου ἀφῶν, ὁ γηραιὸς Εὐγένιος ἔτρεχεν, ἐκοπία, ἐμόχθει. Ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, ὑπὲρ τῶν ἀποκλήρων,

Χαριτωνίδειος αἴθουσα παθολογίας (1893)

τῶν περιθαλπομένων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκείνοις σκηνώμασι τῆς πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐφέσεως τοῦ ἡμετέρου Γένους, ἐν οἷς πᾶσα γενεὰ ἀνθρώπων τὸν λίθον αὐτῆς προσεκόμισεν, ἔκρουσεν ὁ Εὐγένιος, ἀδιακρίτως, καὶ τὴν μεγάλην θύραν τοῦ μεγάρου τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὸ εὐρωτιῶν θυρίδιον τῆς καλύβης τοῦ πένητος καὶ ἀσθενοῦς. Καὶ εὐρεῖαι ἠνοίγοντο πρὸ αὐτοῦ καὶ τοῦ μεγάρου αἱ πύλαι, εὐρύτερον δὲ ἔτι καὶ τῆς καλύβης τὸ θυρίδιον. Πλὴν ἐνσκήψασα ἡ θύελλα τῆς ἀγνωμοσύνης κατεκερμάτισεν αὐτόν, ὅστις θνήσκων τὸν μαρτυρικὸν αὐτοῦ θάνατον θὰ ἀνεμνήσθη βεβαίως τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἰωάννου Χαριτωνίδου ἠκροᾶτο τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀκαθίστου πρὸς τὴν Θεοτόκον Ὕμνου, ἐνῷ ἐβαυ-

SISMANOGLIO MEGARO

καλίζοντο τῆς φιλανθρωπίας αὐτῶν τὰ κοινὰ ὄνειρα, καὶ θὰ ἀνεπόλησε τὸ βαρυσήμαντον ἐκεῖνο:

» *Χαῖρε, Κριτοῦ δικαίου δυσώπησις.*

» *Χαῖρε, πολλῶν πταιόντων συγχώρησις* «.

καὶ τὸν ἄθλιον τοῦτον καταλείπων κόσμον ὁ ἁγνὸς ἐκεῖνος τοῦ Ὑψίστου λειτουργὸς συνεχώρησε πάντας.

*

Οἱ δύο οὗτοι ἄνθρωποι καὶ ὑλικῶς εὐηργέτησαν, ἀλλὰ διὰ τοῦ φαεινοῦ αὐτῶν παραδείγματος γενεῶν σειρὰν νὰ ποδηγετήσωσιν ἐν τῷ ἀγαθῷ δύνανται. Ἡ συνέχουσα αὐτοὺς ὁμόνοια, ὁ δεσμὸς τῆς φιλίας καὶ τῆς ἑκατέρωθεν ἐμπιστοσύνης μαρτυροῦσιν ἀριδήλως περὶ τῶν θαυμασίων ἀποτελεσμάτων τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἀδόλου συνεργασίας ἐν πίστει πραγματικῇ καὶ ἐν εὐσεβείᾳ ἀνυποκρίτῳ κλήρου τε καὶ λαοῦ.

Κατὰ τὴν πρώτην «τοῦ Ἡμερολογίου τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων» ἐμφάνισιν, ἀνεξαρτήτως τοῦ πρὸς τοὺς δύο τούτους εὐεργέτας αὐτῶν ὀφειλομένου τῆς εὐγνωμοσύνης φόρου, ἔδει, ἐφρόνησα, ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῶν πραγμάτων ἡ οὐσιώδης αὕτη ἀρχή, ἀφ' ἧς ἐξαρτᾶται ἡ πρὸς τὰ πρόσω ἐν εὐπραγίᾳ πρόοδος καὶ προκοπὴ τοῦ ἡμετέρου Γένους. Ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ ἀτελευτήτου σειρᾶς τῶν, ἔργῳ ἢ λόγῳ, ὑπὲρ τοῦ σεμνώματος τούτου τῆς ἡμετέρας φιλανθρωπίας ἐργασθέντων καὶ ἀγωνισθέντων διαπρεπῶν Πατριαρχῶν, Ἀρχιερέων καὶ λογάδων ὁμογενῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὡς ἀστέρες πρώτου μεγέθους διαλάμπουσι τὰ σεβαστὰ ὀνόματα τῶν Ζαριφῶν, τῶν Μαυρογορδάτων, τῶν Ἐνζερτζῆ, τῶν Χρυσοβέργη καὶ τόσων ἄλλων, προὔκρινα νὰ ἐκλέξω τοὺς ταπεινόφρονας αὐτοὺς δύο ἄνδρας, οἵτινες παρέχουσι τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὸ ἀγαστὸν καὶ μέγα παράδειγμα τῆς ταπεινότητος, τῆς μετριοφροσύνης ἐν τῷ μεγαλείῳ τῶν ἔργων αὐτῶν. Προὔκρινα τὸν ἄσημον πλὴν θεοσεβῆ ἱερέα καὶ τὸν μετριόφρονα εὐεργέτην, διότι ἀποτελοῦσι τύπους, ἀναγλύφως τὰς ἀρετὰς τοῦ ἡμετέρου Γένους ἀναπαριστῶντας, συμβολίζοντας δὲ συνάμα ὁ μὲν πρῶτος, ἐν τῇ πενίᾳ αὐτοῦ, ὁ δὲ δεύτερος, ἐν τῷ χρηστῷ καὶ χρησιμωτάτῳ αὐτοῦ πλούτῳ, τὸν αἰωνίως καταβαλλόμενον ὀβολὸν τοῦ πένητος, τῆς χήρας, τοῦ ὀρφανοῦ, ὅστις ταῖς σωρείαις τοῦ χρυσοῦ τῶν βαθυπλούτων καὶ εὐεργετικῶν ἡμῶν ὁμογενῶν συναναμιγνύμενος καταρτίζει καὶ συναρμολογεῖ τὸ βαλάντιον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸ ἡμέτερον Γένος δαπανᾷ.

Καισαριανὴ, Ἰούλιος 1904.

Σολων Γ. Καζανοβας

ΨΕΥΔΟΣ καὶ ΑΛΗΘΕΙΑ

Μία ἰταλικὴ δημώδης παροιμία λέγει: in tempo di guerra bugie come la terra, σημαίνουσα ὅτι ἐν καιρῷ πολέμου λέγονται ψεύδη πολλὰ καὶ χονδρὰ τὸν ὄγκον ὅσον καὶ ἡ ὑδρόγειος σφαῖρα. Τῷ ὄντι δὲ εἶναι παρατηρημένον ὅτι ἡ μανία τοῦ ψευδολογεῖν λαμβάνει τεραστίας διαστάσεις, ἰδίως προκειμένου περὶ πολεμικῶν πραγμάτων. Ὁ πόλεμος, φυσικά, ἐξάπτει τὰ πάθη, ἐντείνει τὰ νεῦρα καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς συγκινήσεως καὶ τῆς προσδοκίας, ἐν τῇ πάλῃ τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν φόβων τῶν δημιουργημένων ἐκ τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας, ἐκ τῶν φυλετικῶν συμπαθειῶν, ἐκ τῶν ὑστεροβούλων ὑπολογισμῶν, ὁ λέβης τῆς φαντασίας ἀρχίζει νὰ κοχλάζῃ μέχρι διαρρήξεως καὶ νὰ ἀναδίδῃ πυκνοὺς τοὺς ἀτμοὺς τοὺς ἐπισκοτίζοντας τὴν ἀλήθειαν. Ἐν γένει δὲ τὰ κατορθώματα καὶ τ' ἀνδραγαθήματα, τὰ ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὰ ὅπλα, παρέχουσι στάδιον εὐρὺ εἰς τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὴν μυθοπλαστίαν καὶ διὰ τοῦτο ἴσως οἱ κυνηγοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων — ἴσως ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἡρακλέους — εἶναι οἱ πάντων ἐπιρρεπέστατοι περὶ τὸ ψευδολογεῖν· γνωστὸν δὲ ὅτι τὰ μᾶλλον τερατώδη ψεύδη τοῦ περιβοήτου βαρώνου Μυγχάουζεν ἀνάγονται πρὸ πάντων εἰς κυνηγετικοὺς ἄθλους.

Ἡ ἀνθρωπίνη αὕτη ἀδυναμία εὗρε φυσικῷ τῷ λόγῳ ἠχὼ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους εἰς τὰς ἐφημερίδας. Οὖσαι αὗται ὄργανα τῆς κοινῆς γνώμης καὶ ἑρμηνεῖς τῶν κοινῶν σκέψεων καὶ τῶν κοινῶν αἰσθημάτων ἐπηρεάζονται εὐκόλως ἐκ τῆς τάσεως, ἣν προανέφερα. Ἄλλως τε δὲ αἱ ἐφημερίδες ἀρέσκονται νὰ κολακεύωσι τὰς ὀρέξεις τοῦ πλήθους καὶ νὰ ἐκμεταλλεύωνται ἐνίοτε τὴν εὐπιστίαν του. Ὑπάρχει μάλιστα εἶδος ἐφημερίδων, εὐρὸν δυστυχῶς εὐεπίφορον τὸ κοινωνικόν μας κλίμα καὶ διὰ τοῦτο λίαν εὐδοκιμῆσαν καὶ ὑπερπλεονάσαν καὶ εἰς τὸν τόπον μας κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους καιρούς, ὅπερ καταργοῦν πᾶν ἄλλο καθῆκον καὶ πᾶσαν ἄλλην ὑποχρέωσιν τῆς δημοσιογραφίας, περιορίζει τὴν δρᾶσιν αὐτῆς εἰς μυθολογικὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς χαλκεῖα ψευδῶν εἰδήσεων, διαθρυπτουσῶν

τὰ χυδαῖα λαϊκὰ αἰσθήματα. Αἱ Ἐρυννύες αὗται τοῦ ψεύδους εὑρίσκονται πρὸ πάντων εἰς τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν σφαγὴν ὅσον καὶ αἱ αἱμοχαρεῖς θεότητες τῆς Ἰνδικῆς μυθολογίας. Ὁ κάλαμός των μεταβάλλεται εἰς τὴν καταστρεπτικὴν ρομφαίαν τοῦ ἀγγέλου τῆς Γραφῆς, τοῦ ἐξολοθρεύοντος ἀθρόας μυριάδας ἐν ταῖς παρεμβολαῖς τῶν Ἀσσυρίων. Ἰδιάζον αὐτῶν γνώρισμα εἶναι ἡ ἀλαζὼν περιφρόνησις, ἣν δεικνύουσι πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ἀριθμητικῆς, σωρεύουσαι ἀριθμοὺς ἐπὶ ἀριθμῶν καὶ ἔπειτα ἀφαιροῦσαι ἐκ τοῦ συνόλου αὐθαιρέτως, πολλαπλασιάζουσαι τὰ κατάλοιπα καὶ διαστρέφουσαι τὰ πηλίκα, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσι πλῆρες χάος εἰς τὴν ἀρίθμησιν. Τοιοῦτος τρόπος περιέργου καὶ ὅλως αὐθαιρέτου ἀριθμήσεως ἀπαντᾷ ἐν τῇ πρώτῃ σκηνῇ τῆς γνωστῆς κωμῳδίας τοῦ ἀρχαίου λατίνου ποιητοῦ Πλαύτου Miles gloriosus, εἰς τὸν χαριέστατον διάλογον, ἔνθα ὁ ἀναιδὴς παράσιτος Ἀρτότρωγος ἐξαίρει μετὰ κωμικῶν ὑπερβολῶν τὰ φαντασιώδη ἀνδραγαθήματα τοῦ κενοδόξου καὶ καυχηματίου στρατιωτικοῦ Πυργοπολυνείκους. «— Τί ἐνθυμεῖσαι; ἐρωτᾷ οὗτος τὸν κόλακα. — Ἐνθυμοῦμαι, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, ἑκατὸν ἐν Κιλικίᾳ καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα Συκοκλεπτίδαι καὶ τριάκοντα Σαρδηνοὶ καὶ ἑξήκοντα Μακεδόνες, πάντες οὗτοι εἶναι οἱ ἄνδρες, οὓς ἐφόνευσας ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ. — Καὶ εἰς πόσους ἀνέρχονται πάντες αὐτοί, οὓς ἠρίθμησας; ἐρωτᾷ πεφυσιωμένος ὁ Πυργοπολυνείκης. — Εἰς ἑπτὰ χιλιάδας, ἀπαντᾷ ὁ ἀναίσχυντος παράσιτος.

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι κάποτε εἴς τινα ἐπαρχιακὴν πόλιν ὑπέστη πάθημα κωμικὸν ψευδολόγος τις κομπαστής, ὅστις θέλων νὰ ἐπιδειχθῇ ὡς κοσμογυρισμένος, διηγεῖτο ἀπαύστως τὰ φαντασιώδη αὐτοῦ ταξείδια εἰς χώρας ἀπομεμακρυσμένας καὶ τὰς παραδόξους περιπετείας αὐτοῦ, πρὸ τῶν ὁποίων θὰ ὠχρίων καὶ αὐταὶ αἱ περίφημοι τοῦ Σεβὰχ Θαλασσινοῦ. Εἷς τῶν ἀκροατῶν του ἔσχε τὴν πρόνοιαν νὰ σημειοῖ κρυφίως τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον εἶχε διατρίψει, συμφώνως πρὸς τὰς διηγήσεις του, εἰς ἑκάστην πόλιν καὶ εἰς ἑκάστην χώραν, ἀθροίσας δὲ τὰ ἔτη, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀφηγήσεως, εὗρε ταῦτα ἀνερχόμενα εἰς 450, ἐνῷ ἡ ἡλικία τοῦ ἀφηγουμένου δὲν ὑπερέβαινε τὸν ἥμισυν αἰῶνα. Φαντασθήτω ἕκαστος τὴν ἰλαρότητα τῆς ὁμηγύρεως διὰ τὸ ἀποτέλεσμα καὶ τὴν καταισχύνην τοῦ παραδόξου ἐκείνου Μαθουσάλα.

Τὸ αὐτὸ πείραμα ἐπανελήφθη ἐν Ἀθήναις πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ὅτε ἤρχισε τὸ πρῶτον ἡ βιομηχανία τῶν ἀνθρωποκτόνων παραρτημάτων, τῶν ἀναγγελλόντων τὰς μάχας καὶ τὰς συμπλοκάς, τὰς συμβαινούσας ἐν ἐμπολέμῳ χώρᾳ, εἷς ἐκ τῶν μᾶλλον ἐχεφρόνων καὶ τῶν μᾶλλον δυσπίστων ἐκ τῶν ἀγοραστῶν αὐτῶν ἔσχε τὴν πρόνοιαν νὰ περι-

συλλέγῃ καθημερινῶς τὰ ἔντυπα ταῦτα καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης νὰ καταρτίσῃ στατιστικὸν πίνακα ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν κατὰ τὰς μάχας ἑκατέρωθεν ἀπωλειῶν, τὸ περίσσευμά του δὲ ἦτο ὅτι μόνοι οἱ φονευθέντες ἐκ τῶν διαμαχομένων ἀνήρχοντο εἰς ποσὸν εἰκοσαπλάσιον τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Ἡ αὐτὴ δημοσιογραφικὴ αἱματοχυσία ἐγένετο καὶ εἰς τοὺς κατόπιν πολέμους, καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ ἐν Ἀθήναις ζῶντες παριστάμεθα εἰς τὸ θέαμα πεισματώδους ἁμίλλης καταστροφῆς, διεξαγομένης μεταξὺ τῶν ἀντιζήλων φύλλων, τῶν προθυμοποιουμένων νὰ παρέχωσιν

Ἔξοδος τῶν ἀρχιερέων ἐκ τῶν Νοσοκομείων
[Μετὰ τὴν πατριαρχ. τελετήν, καθ' ἣν ἀνεγνώσθη ἡ λογοδοσία τῆς Ἐφορίας τοῦ 1903]

εἰς τὸ κοινὸν εἰδήσεις ἀσφαλεῖς περὶ τοῦ ἐν τῇ Ἀκροτάτῃ Ἀνατολῇ ὑφισταμένου Ρωσσο-Ἰαπωνικοῦ πολέμου. Ἡ μακρὰ ἀπόστασις τῶν χωρῶν, ἔνθα λαμβάνουσι χώραν τὰ πολεμικὰ γεγονότα, ἡ γεωγραφικὴ ἄγνοια, ἡ ἐκ τῶν ἀλλοκότων καὶ ἀσυνήθων ὀνομάτων τῶν τόπων καὶ τῶν ἀτόμων σύγχυσις ὑποβοηθοῦσι τὸ ὅριον τοῦ ὀλέθρου, τὰ δὲ νεωστὶ ἐφευρεθέντα πολεμικὰ μέσα τῆς καταστροφῆς παρέχουσιν εἰς τὸν φονικὸν κάλαμον τῶν ἐφημερίδων εὐρὺ στάδιον ἐξοντώσεως. Μάχαι λυσσαλέαι συγκροτοῦνται ἀδιακόπως, στρατοὶ πολυάριθμοι ἐκμηδενίζονται καθημερινῶς, φρούρια ἐκπορθοῦνται, τὰ τηλεβόλα

SISMANOGLIO MEGARO

σαρώνουσι τὰς φάλαγγας τῶν μαχητῶν, ὅπως τὸ πνεῦμα τοῦ βορρᾶ τὰ κάρφη τοῦ ἀχύρου, αἱ τορπίλλαι ἀνατινάσσουσιν εἰς τὰ νέφη τὰ πελώρια σκάφη, ὥστε εἶναι ἄπορον πῶς δὲν ἠρημώθη ἀκόμη ἡ χώρα τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἡλίου καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ἀχανὴς Αὐτοκρατορία τῶν Τσάρων καὶ πῶς ὁ Πόντος ὁ Εἰρηνικός, ὅστις ὁριστικῶς ἀπέβαλε τὸ ὄνομά του μετὰ τόσην ἀναστάτωσιν, εἶναι πλωτὸς μετὰ τὴν καταβύθισιν τοσούτων καὶ τηλικούτων πολεμικῶν πλοίων, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιμαχομένων στόλων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐνάρξεως τῶν κατὰ θάλασσαν ἐχθροπραξιῶν εἰς τὰ παράλια ἐκεῖνα.

Καὶ ἂν εἰς τὰς ἡμέρας μας, καθ' ἃς τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ὑπάρχουσιν ἐν χρήσει μέσα συγκοινωνίας καὶ συνεννοήσεως, ὁ δὲ ἠλεκτρισμὸς ἀπαλλαγεὶς τοῦ δεσμωτικοῦ ἀγωγοῦ τῶν συρμάτων διατρέχει τὰς ἐκτάσεις διὰ τοῦ αἰθέρος ἐξυπηρετῶν τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, συμβαίνει τοιαύτη διαστροφὴ καὶ παραμόρφωσις τῆς ἀληθείας, τί θὰ συνέβαινε κατὰ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους, ὅτε ἡ ἀπόστασις ἕνεκα τῆς ἀγνοίας πολλῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἀτελείας τῶν μέσων ἀπετέλει δεινὸν καὶ ἀνυπέρβλητον πολλάκις ἐμπόδιον εἰς τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ τῶν διαφόρων λαῶν τῆς γῆς;

Ὁ πεζοδρόμος Φειδιππίδης ἠδύνατο νὰ μεταβαίνῃ ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Σπάρτην χάρις εἰς τὴν ὠκυποδίαν του, ὅπως ἀναγγείλῃ τὴν πρώτην τῶν Περσῶν ἐπιδρομὴν καὶ φέρῃ μάλιστα εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστρέφων χαιρετίσματα καὶ ἐνθαρρύνσεις ἀπὸ τὸν Πᾶνα, ὃν συνήντησεν ἐπὶ τοῦ Παρθενίου ὄρους· ὁ δὲ ἄλλος ἐκεῖνος Ἀθηναῖος ὁπλίτης κατώρθου διὰ νυκτὸς νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Ἄστυ ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης καὶ νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τοὺς περιφόβους κατοίκους τὴν ἔνδοξον τοῦ Μαραθῶνος νίκην. Ἡ γειτνίασις καὶ τὸ βατὸν τῶν ὁδῶν ἐπέτρεπον τὴν σχετικῶς ταχεῖαν ταύτην μεταβίβασιν τῶν εἰδήσεων. Ἀλλὰ τίνα γνῶσιν εἶχον, φέρ' εἰπεῖν, οἱ Φθιῶται ἢ οἱ Μυκηναῖοι ἢ οἱ ὑπήκοοι τοῦ Ὀδυσσέως περὶ τῶν συμβαινόντων περὶ τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου καὶ τῶν περιπετειῶν τῆς μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου αὐτοῦ πολιορκίας; Ἀσθενεῖς τινες ἴσως ἀπηχήσεις τῶν γεγονότων, παραμορφούμεναι καὶ ἐξογκούμεναι καθ' ὁδόν, βραδύτατα φθάνουσαι μέχρις αὐτῶν, παρεῖχον στάδιον εὐρὺ εἰς τὴν δημιουργίαν μύθων καὶ θρύλων, ἐξ ὧν ἐτροφοδοτήθη ἡ σύγχρονος καὶ ἡ μεταγενεστέρα ἐπικὴ ποίησις. Ὁ Ὅμηρος καὶ οἱ σύγχρονοι ραψῳδοὶ ἐξήμνουν ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον τὰ κλέα τῶν ἡρώων, καθ' ὃν τρόπον, mutatis mutandis, ὁ τυφλὸς ραψῳδὸς Ἐνενήντας πρό τινων ἐτῶν ἔψαλλεν εἰς τὰς ἀγυιὰς τῶν Ἀθηνῶν τὰ κατορθώματα τοῦ Παναγῆ Κουταλιανοῦ, διηγούμενος λογαοιδικῶς εἰς τὸ ἁπλοϊκόν του ἀκροατήριον πῶς ὁ Ἕλλην παλαιστὴς ἔπνιξε διὰ τῶν στιβαρῶν του βραχιόνων δύο θηρία, «τὴν τίγριν καὶ

τὸ βουβάλι» καὶ πῶς κατέβαλε θανασίμως εἰς τὴν πάλην τὸν ἀντίπαλόν του, ἕνα Ἀράπην, ἰδιαίτερον παλαιστὴν τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας(!), ἥτις ὀργισθεῖσα «ἔστειλε τὸ περίπουλο διὰ νὰ τὸν συλλάβῃ». Ἀκόμη δὲ οἱ νωθροὶ Λαζαρόνοι τῆς προκυμαίας τῆς Νεαπόλεως ἀκούουσι κεχηνότες ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν λαϊκῶν ἑρμηνευτῶν τοῦ Τάσσου καὶ Ἀριόστου, καλουμένων ἐμπαικτικῶς διὰ τοῦτο Ρινάλδων ἐκ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς τῶν ἐξυμνουμένων ἐν αὐτοῖς ἡρώων, τὰ ἀνδραγαθήματα τῶν σταυροφόρων καὶ τῶν συμπολεμιστῶν τοῦ Ὀρλάνδου, ἐπεξηγούμενα ἐπὶ τὸ ἐμφαντικώτερον εἰς τὴν διάλεκτον

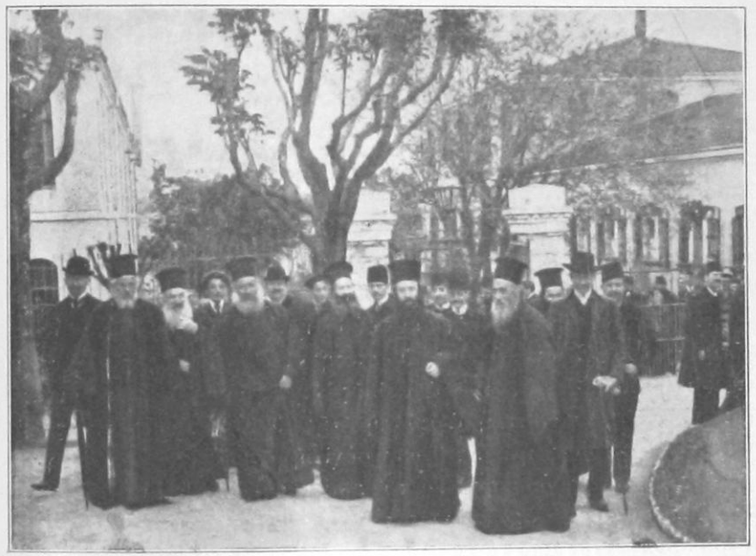

Ἐπίσκεψις τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ Ψυχιατρεῖον
[Μετὰ τὴν λογοδοσίαν τῆς Ἐφορίας]

τοῦ τόπου. Ἀλλὰ τὴν διαστροφὴν τῆς ἀληθείας δὲν κατεργάζεται μόνη ἡ ποίησις. Πολλάκις τὸ πόμα συγκεράννυται ἐπίτηδες ὅπως μετριασθῇ ὁπωσοῦν διὰ τοῦ ψεύδους ἡ πικρία τῆς πραγματικότητος. Ἄλλοτε δὲ πάλιν τὰ γεγονότα παρεμορφοῦντο μέχρι τερατώδους ἐπὶ σκοπῷ διαθρύψεως καὶ χυδαίας κολακείας τῆς ἀλαζόνος ἐθνικῆς φιλοτιμίας. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο συνετάχθη τὸ περιβόητον ἀπομεῖναν ἄγγελμα, κατὰ τὸ ὁποῖον, μάχης γενομένης, ὁ μὲν ἐχθρὸς ὑπέστη δεινὴν φθοράν, ὁ δὲ Γαλλικὸς στρατὸς οὐδεμίαν ἔπαθεν ἀπώλειαν, πλὴν τοῦ λιχανοῦ δακτύλου ἑνὸς τῶν Γρεναδιέρων, ὅστις μά-

λιστα (ὁ δάκτυλος, ἐννοεῖται,) καθὰ ἔγραφεν ἐφημερὶς εὐφυῶς χλευάζουσα τὴν εἴδησιν, τὴν ἐπομένην ἀνευρέθη. Γνωστὸν ὅτι ὁ Ναπολέων συνέτασσεν ἰδιοχείρως τὰ δελτία περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν μαχῶν, ἐν οἷς πολλάκις χάριν σκοπῶν στρατηγικῶν, πρὸ πάντων δὲ δυναστικῶν καὶ πολιτικῶν, ἐσφαγίαζε τὴν ἀλήθειαν, παριστῶν καὶ τὰς ἥττας ὡς θριάμβους. Τὸ αὐτὸ δὲ γίνεται διὰ λόγους φιλανθρωπίας, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ διὰ λόγους δημαγωγίας, ἀλλ' ἀμοίρους φιλοσοφίας καὶ ψυχολογικῆς παρατηρήσεως. Τὸ περιεργότερον περὶ τούτων παράδειγμα εἶναι τὸ τοῦ δημαγωγοῦ Στρατοκλέους, ἀκμάσαντος ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν χρόνων, ὅστις τὴν ἥτταν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου παρὰ τὴν Ἀμοργόν, καταναυμαχηθέντος παρὰ τοῦ στολάρχου τοῦ Ἀντιπάτρου Κλείτου, ἀνήγγειλεν ὡς νίκην, καὶ ἐνήργησε χαρμοσύνους ἐπὶ τούτῳ τελετὰς καὶ πανηγύρεις. Τὸ γεγονὸς διηγεῖται ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ ὡς ἑξῆς· «Τῆς δὲ περὶ τὴν Ἀμοργὸν ἥττης τῶν νεῶν συμβάσης τοῖς Ἀθηναίοις φθάσας τοὺς ἀπαγγέλλοντας εἰσήλασεν ἐστεφανωμένος διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ προσαγγείλας ὅτι νενικήκασιν, εὐαγγέλια θύειν καὶ κρεωδαισίαν τινὰ κατὰ φυλὴν ἐποίησεν. Ὀλίγῳ δ' ὕστερον τῶν τὰ ναυάγια κομιζόντων ἀπὸ τῆς μάχης παραγενομένων καὶ τοῦ δήμου πρὸς ὀργὴν καλοῦντος αὐτόν, ἰταμῶς ὑποστὰς τὸν θόρυβον «εἶτα, ἔφη, τί πεπόνθατε δεινόν, εἰ δύο ἡμέρας ἡδέως γεγόνατε;» Τοιαύτη ἡ τοῦ Στρατοκλέους θρασύτης». Θρασύτης βεβαίως ἦτο. ἀλλὰ καὶ ἡ δικαιολογία τοῦ ἀναιδοῦς δημαγωγοῦ δὲν εἶναι ἀπορριπτέα ἐντελῶς, καθότι ἡ ἀναβολὴ τῆς θλίψεως εἴς τινας περιστάσεις εἶναι κέρδος ἠθικόν, ἀφοῦ οὐχὶ ἡ συμφορά, ἀλλ' ἡ γνῶσις αὐτῆς ἐπιφέρει τὴν ὀδύνην. Τοῦτο πράττουσι καὶ οἱ ἰατροὶ συνηθέστατα ἐξαπατῶντες τοὺς ἀσθενεῖς των, καθὼς καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι ἀποκρύπτοντες ἀπὸ τῶν εὐαισθήτων οἰκείων λυπηράν τινα εἴδησιν.

Τὴν αὐτὴν δὲ ἰδέαν ἐκφράζει καὶ ὁ Σαιξπῆρος ἐν τῷ «Ὀθέλλῳ», ἔνθα ὁ ζηλότυπος Μαῦρος λαλῶν περὶ τῆς ἀπιστίας τῆς Δεισδαιμόνας λέγει: «Θὰ ἤμην ἀτυχής, ἐὰν ὁλόκληρον τὸ στράτευμα καὶ αὐτοὶ οἱ σκαπανεῖς εἶχον δοκιμάσει τὸ γλυκύ της σῶμα χωρὶς ἐγὼ νὰ γινώσκω τι».

Et voilà comme on écrit l'histoire! ἀναφωνοῦσι πολλάκις οἱ Γάλλοι εἰρωνευόμενοι τὰ ἐξιστορούμενα ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων ψευδῶν ἢ παραπεποιημένων πληροφοριῶν. Δυστυχῶς ἡ Ἱστορία αὐτὰ μόνα πολλάκις ἔχει τὰ ἐφόδια πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ὑψηλοῦ της ἔργου καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ σπανίως περιπίπτει εἰς πλάνας καὶ εἰς ἀδικίας. Αἱ μαρτυρίαι οὐ μόνον περὶ γεγονότων ἀναγομένων εἰς χρόνους ἀπομεμακρυσμένους καὶ σκοτεινούς, ὅτε δυσχερὴς ἀποβαίνει ἡ περὶ

τοῦ γνησίου ἢ τοῦ κιβδήλου αὐτῶν ἐξέλεγξις, ὑπάρχουσιν ἀσαφεῖς ἢ ἀντιφατικαί, ἀλλὰ καὶ περὶ συγχρόνων συμβάντων καὶ περὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ὑποπιπτόντων εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν τῶν ἰδίων. Καθειργμένος ἐν τῷ Πύργῳ τοῦ Λονδίνου ὁ ἱστορικὸς Οὐάλτερ Ράλεϋ ἐπεχείρησε νὰ γράψῃ πρὸς ἀνακούφισιν ἀπὸ τῆς μονώσεως τὴν Παγκόσμιον Ἱστορίαν, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἀπὸ τοῦ παραθύρου τῆς εἱρκτῆς του εἶδεν ἔριδα καὶ συμπλοκὴν συμβᾶσαν εἰς τὴν ὁδόν· ἐρωτήσας τὸν δεσμοφύλακά του ἤκουσε παρ' αὐτοῦ διήγησιν περὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον φίλος του ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν καὶ παραστὰς μάρτυς εἰς τὸ συμβὰν διηγήθη αὐτὸ κατ' ἄλλον τρόπον καὶ τρίτος τις ἔπειτα ἀφηγήθη ἄλλην ἔκδοσιν, ὅλως διάφορον. Ὥστε ἀπελπισθεὶς ὁ Ράλεϋ ἥρπασε τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης χειρόγραφα τοῦ συγγράμματός του καὶ τὰ ἔρριψεν εἰς τὸ πῦρ τῆς ἑστίας ἀναβοήσας: «Εἶναι μωρία νὰ θέλω νὰ συγγράψω Παγκόσμιον Ἱστορίαν, ἀφοῦ περὶ πράγματος συμβάντος ἐνώπιόν μου δὲν δύναμαι νὰ ἐξακριβώσω τὴν ἀλήθειαν!» Ἡ αὐτὴ ἀπελπιστικὴ ἀναφώνησις ἐξῆλθε καὶ ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Κολοκοτρώνη ἐξ ἀφορμῆς δοθιῆνος ἐνοχλητικοῦ, ἀναφανέντος εἰς μέρος τι τῶν νώτων του καὶ τοῦ ὁποίου ὡς ἐκ τούτου ἠδυνάτει νὰ ἴδῃ τὸ μέγεθος. Οἱ ἐπισκεπτόμενοι αὐτὸν φίλοι καὶ οἰκεῖοι ἐρωτώμενοι ἔλεγον οἱ μὲν ὅτι τὸ ἐξάνθημα εἶχε μέγεθος φακῆς, οἱ δὲ ἐρεβίνθου καὶ ἄλλοι καρύου, ὥστε ὁ εὐφυολόγος πρεσβύτης δυσφορήσας ἀνεφώνησε τὸ περίφημον ἐκεῖνο: «ἀφοῦ ἀπ' ἐδῶ ἕως τὰ ὀπίσθιά μου δὲν ἠμπορῶ νὰ μάθω τὴν ἀλήθειαν, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζω τί ἔγεινε περαιτέρω;»

Ὅλα ταῦτα σημαίνουσιν ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι συμφυὴς μετὰ τοῦ ψεύδους, ὅπερ συνυπάρχει μετὰ τῆς ἀληθείας καθὼς ἡ σκιὰ μετὰ τοῦ φωτός. Ἡ καθαρὰ ἀλήθεια, ἡ χημικὴ δηλαδή, οὕτως εἰπεῖν, ἀπομόνωσις καὶ ἡ διευκρίνησις αὐτῆς εἶναί τι σχεδὸν ὑπεράνθρωπον. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ἰδιότης τοῦ θείου, ἐὰν δὲ οἱ ἄνθρωποι δὲν ηὐτύχησαν μέχρι σήμερον νὰ μάθωσιν οὔτε τὸν ὀρθὸν τῆς ἀληθείας ὁρισμόν, τὴν εὐθύνην φέρει ὁ νευροπαθὴς ἐκεῖνος καὶ ἀνυπόμονος ρωμαῖος ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας, ὁ καταδικάσας τὸν Θεάνθρωπον εἰς σταυρικὸν θάνατον. Ὁ ὀξυνούστατος Βολταῖρος ἐν τῷ Φιλοσοφικῷ Λεξικῷ αὐτοῦ παρετήρησεν εὐφυέστατα ὅτι ἂν ὁ Πιλάτος εἶχε μικρὰν ὑπομονήν, θὰ ἤκουεν ἡ ἀνθρωπότης ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ αὐτῆς ὀφέλει τὸν ὁρισμὸν τῆς ἀληθείας ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ. Τῷ ὄντι ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ, ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Πάθους, ἀναγράφεται ὁ ἑπόμενος διάλογος, γενόμενος ἐν τῷ Πραιτωρίῳ μεταξὺ τοῦ Πιλάτου καὶ τοῦ Χριστοῦ: «Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ· ἐγὼ εἰς τοῦτο

γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πῶς ὁ ὢν ἐν τῇ ἀληθείᾳ ἀκούει μου τῆς φωνῆς· λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπών, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους.....» Ἄρα, ἂν ἔμενε, θὰ ἤκουε παρὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀπάντησιν. Ἀλλ' ἴσως τοῦτο ἐγένετο κατὰ θείαν οἰκονομίαν καὶ ἔμεινε συγκεκαλυμμένη πάντοτε ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ δυσεξιχνιάστου ἡ ἀλήθεια, διὰ νὰ δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὸν κόσμον πολλὰ ἀναγκαῖα πράγματα καὶ πρὸ πάντων αἱ ἐφημερίδες

Ἀθῆναι.

ΜΠΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Ἐφ' ὅσον καὶ ἂν ἀβασανίστως κακίζωσί τινες τοὺς πλεῖστα τῆς Ἑλλάδος μέρη καὶ δὴ τὴν Ἑπτάνησον κατακτήσαντας καὶ ἐπὶ αἰῶνας ὅλους κυβερνήσαντας Ἐνετούς, ὡς ἐμφυτεύσαντας τὰ ἤθη αὐτῶν, ὀλιγωρήσαντας τῆς παιδείας, ὑπηρετήσαντας τὴν ἰδέαν τοῦ ἐξαφανισμοῦ τῆς γλώσσης, ἵνα οὕτω τὸν ἐθνισμὸν καὶ τὸ δόγμα συνεξαφανίσωσιν, ἡ ἱστορία, ἡ λυδία αὕτη λίθος τοῦ παρελθόντος, ἡ ψυχολόγος ἐρευνήτρια καὶ ἀνατόμος τῶν ἀνθρωπίνων βουλευμάτων καὶ πράξεων, διδάσκει ἡμῖν τοὐναντίον, ὅτι πολλῶν μὲν εὐεργετημάτων, προκαλούντων ἔτι τὸν θαυμασμὸν τῶν νεωτέρων, πρόξενοι ἐγένοντο οἱ Ἐνετοὶ τοῖς ὑπηκόοις Ἕλλησι, διὰ τῆς ἀνυψώσεως αὐτῶν εἰς τιμὰς καὶ ἀξιώματα, διὰ τῆς προστασίας τῆς θρησκείας καὶ ἰδιοκτησίας, τῆς χορηγήσεως συνδρομῶν κατὰ τὰς ἐπισκηπτούσας συμφοράς, διὰ τῆς προαγωγῆς τῆς γεωργίας, τῆς ἀνεγέρσεως φρουρίων καὶ πόλεων καὶ τῆς ἱδρύσεως φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, ὅτι δὲ οὐχὶ δικαίως πάντοτε βάλλεται κατ' αὐτῶν ἡ πέτρα τοῦ ἀναθέματος· διότι καὶ ἃ ἔπραξαν — ὡς οὐδεὶς ἀρνεῖται — καὶ κακά, πολλὰ τῶν κακῶν ἐκείνων δὲν διέφερον ἄλλων συγχρόνων πολιτειῶν, δικαίως δὲ ταῦτα κρινόμενα διὰ τὰς τότε ἐποχὰς καὶ περιστάσεις καὶ τὰς ἐπικρατούσας κοινωνικὰς ἰδέας ἀναγκαῖα καὶ ἐπωφελῆ ἐθεωροῦντο.

Πραγματευθέντες ἐν ἄλλαις ἡμῶν μελέταις περὶ τῆς ἱδρύσεως καὶ συντηρήσεως τῶν παρ' ἡμῖν φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων, ὀλίγα τινὰ θέλομεν διαλάβει ἐν τῇ παρούσῃ μονογραφίᾳ περὶ τοῦ Νοσοκομείου ἡμῶν, στενῶς συνδεδεμένου μετὰ τοῦ Ἐκθετοτροφείου, περὶ οὗ ἄλλοτε διελάβομεν, καὶ ὅπως καταδειχθῇ ἅπαξ ἔτι τὸ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐνδιαφέρον τῶν Ἐνετῶν, προθυμοποιουμένων, ἵνα ὡς οἷόν τε εὐχάριστον καθιστῶσι τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν ἐπ' ἐκείνων καὶ ὅπως γνωρίσωμεν τὰ τῆς λειτουργίας

ἀγαθοεργοῦ παρ' ἡμῖν καταστήματος, πολλῶν αἰώνων βίον ἀριθμοῦντος, καὶ ὅπως τέλος καὶ ἡμεῖς, εὐγενῶς παρὰ τῆς σεβαστῆς Ἐφορίας τῶν ἐν Κων/πόλει Ἑθν. Φιλ. Καταστημάτων προσκληθέντες, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον τὸν πνευματικὸν ἡμῶν ὀβολὸν παρέχοντες, συντελέσωμεν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς θεαρέστου καὶ φιλανθρώπου ἐπιχειρήσεως, ἣν ἡ ἀνωτέρω σεβ. Ἐφορία διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ **Ἡμερολογίου** λίαν προφρόνως ἀνέλαβεν.

*

Ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς ἀρχῆς, ὅτι πᾶν τὸ τεῖνον εἰς περίθλαψιν τῶν πασχόντων οὐ μόνον εὐπρόσδεκτον τυγχάνει παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλὰ καὶ μυρίων ἐπαίνων ἄξιον παρ'

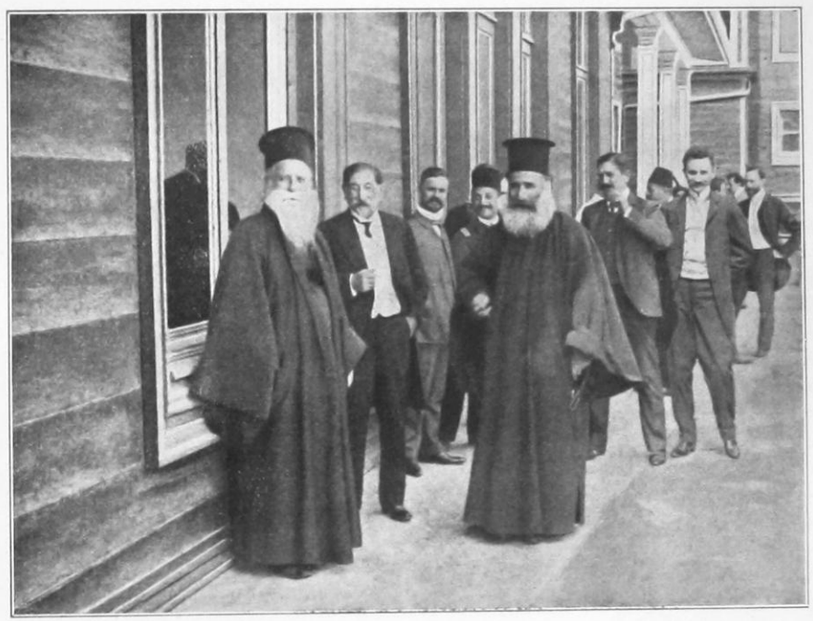

Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τοῦ νέου Ὀρφανοτροφείου

ἀνθρώποις, ἀγομένη ἡ Ἐνετία, εὐθὺς ὡς ἐγένετο κυρίαρχος τῆς Ἑπτανήσου, προέβη εἰς τὴν ἵδρυσιν ἀγαθοεργῶν Καταστημάτων, ἐν τῶν ὁποίων ἐκ τῶν ἀναγκαιοτέρων, ἐθεωρήθη καὶ τὸ Πτωχο-Νοσοκομεῖον Ζακύνθου, ὅπως οἱ ἄποροι ἀσθενεῖς εὑρίσκωσιν ἐν αὐτῷ τὴν δέουσαν θεραπείαν, οἱ πτωχοὶ καταφύγιον καὶ οἱ ξένοι ἀσθενεῖς βεβαίαν καὶ ἀσφαλῆ ἀνακούφισιν.

Διάφοροι διατάξεις τῶν ἑκάστοτε τῆς νήσου Ζακύνθου Προβλεπτῶν (Provveditori) καὶ τῶν συνεχῶς τὰς νήσους ἐπισκεπτομένων Γενικῶν Προνοητῶν (Provveditori Generali) εἶχον ἐκδοθῇ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἀσθενῶν Ζακύνθου, ἐν αἷς καὶ αἱ ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1632 τοῦ Γεν. Προνοητοῦ Ἀντωνίου Πιζάνη καὶ 8 Νοεμβρίου 1640 τοῦ Γεν. Προνοητοῦ Γεωργίου Ἀλβίζε. Διὰ διαταγῆς δὲ τῆς διοικήσεως Ζακύνθου ἀπὸ 24 Μαΐου 1608 ἐγένετο ἐκλογὴ δύο Ἐπιτρόπων τοῦ Νοσοκομείου (Procuratori all'Ospedale) ἐπα-

SISMANOGLIO MEGARO

ναλαμβανομένη κατὰ διετίαν, ὑποχρέων νὰ ἐπιμελῶνται παντὸς ὅ,τι ἀφεώρα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, νὰ εἰσάγωσιν εἰς αὐτὸ οὓς ἐθεώρουν πτωχοὺς καὶ νὰ παρέχωσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ταμείου τοῦ Νοσοκομείου βοήθειαν ἀνάλογον πρὸς τοὺς πόρους τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου καθιδρύματος. Ἡ παραίτησις αὐτῶν ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἐπήγετο τὴν ποινὴν 50 ρεαλίων δι' ἕκαστον, ἡ δὲ ὡρισμένη συνδρομὴ δι' ἕκαστον ἄπορον τοῦ Νοσοκομείου ἦτο 8 γαζέται καθ' ἑκάστην καὶ ἀλλαγὴ φορεμάτων κατὰ τριμηνίαν, ἐλάμβανον δὲ οἱ ἐπίτροποι οὗτοι κατὰ τὰ τέλη τῆς τριμηνίας παρὰ τοῦ Συντηρητοῦ ταμίου τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου, παρ' ᾧ ἦσαν κατατεθειμένα τὰ ταμεῖα τοῦ τε Νοσοκομείου καὶ τῶν Αἰχμαλώτων, τὸ ποσὸν τῶν ἀναγκαιούντων χρημάτων, δυνάμει ἐγγράφου ἀποδείξεως αὐτῶν πρὸς τὸν Συντηρητήν.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ξένων στρατιωτῶν, τῶν διερχομένων ἐκ Ζακύνθου, ἢ τῆς φρουρᾶς τῆς Ζακύνθου ὅσοι ἠσθένουν, ἐλήφθη φροντὶς διὰ τῆς ἀπὸ 23 Νοεμβρίου 1645 διατάξεως τοῦ Γενικοῦ Προνοητοῦ καὶ Ἐπιτρόπου Βαπτιστοῦ Γρυμάνη, ὅπως εἰσάγωνται εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ὑποχρέου τοῦ Νοσοκόμου νὰ τηρῇ βιβλίον, ἐν ᾧ ἔδει νὰ καταγράφῃ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ πατρώνυμον τοῦ εἰσαχθέντος ἀσθενοῦς στρατιώτου, τὴν πατρίδα καὶ τὸν λόχον καὶ νὰ χορηγῇ ἑκάστῳ τούτων 8 σολδία καθ' ἑκάστην.

Ἡ πάροδος ὅμως τῶν ἐτῶν καὶ ἡ πεῖρα ἀπέδειξαν, ὅτι πρὸς εὐδοκίμησιν καὶ προαγωγὴν τῶν τοιούτων ἱδρυμάτων δὲν ἀπαιτοῦνται μόνον Κανονισμοὶ καὶ διατάξεις, ὅταν παραμελῆται ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν καὶ δὲν ἐξασκῆται ἡ ἐπὶ τῶν ἱδρυμάτων τούτων ἀπαιτουμένη ἐπαγρύπνησις καὶ μέριμνα. Διὰ τοῦτο καὶ παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας Κανονισμοὺς καὶ τὰς ἰσχυούσας διατάξεις, τὸ Φιλανθρωπικὸν τοῦ Νοσοκομείου Κατάστημα ἐχώλαινεν ἐν πολλοῖς καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὗρεν αὐτὸ ὁ τὴν Ζάκυνθον ἐν ἔτει 1677 ἐπισκεφθεὶς Γενικὸς Προνοητὴς θαλάσσης Ἀνδρέας Κορνέρ, ὅστις καὶ ἐξέδωκεν ἐν προκειμένῳ τὴν ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1677 διαταγὴν αὐτοῦ, τὴν ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τῆς ὁποίας ἀνέθηκε τοῖς ἁρμοδίοις, ὑπὸ αὐστηροτάτας ποινὰς παντὶ παραβάτῃ αὐτῆς.

Διὰ τῆς διαταγῆς ταύτης, πρὸς τακτοποίησιν τῶν ἀνωμαλιῶν, αἵτινες μέχρι τότε εἶχον εἰσφρύσει πρὸς αἰσθητὴν ζημίαν τοῦ ἱδρύματος, αὐστηρὰ ἐπεβάλλετο ἐφαρμογὴ πασῶν τῶν προηγουμένων διατάξεων καὶ τῶν διαταγμάτων, τῶν ἐκδοθέντων ἐν προκειμένῳ ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε δημοσίων ἀντιπροσώπων. Ὅλα τὰ ἔσοδα, βέβαια καὶ μή, τοῦ Καταστήματος ἔδει τοῦ λοιποῦ νὰ τίθενται εἰς δημοσίαν δημοπρασίαν, ἐνεργουμένην ὑπὸ τῶν Συνδίκων καὶ τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Νοσοκομείου. Τὰ εἰσπρατ-τόμενα χρήματα ἔδει νὰ κατατίθενται ἐν τῷ Ἐνεχυροδανειστηρίῳ, λαμβάνοντος τοῦ Νοσοκομείου τὸ ἥμισυ τοῦ τόκου των πρὸς 3 %, ἀπαγορευομένης παρ' οἱουδήποτε καὶ δι' οἱονδήποτε λόγον τῆς λήψεως τοῦ τε κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου, προωρισμέ-νων ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Καταστήματος. Ἔδει νὰ ἐκλεχθῇ ὑπὸ τῶν Συνδίκων καὶ Ἐπιτρόπων τοῦ Νοσοκομείου φερέγγυον καὶ ἔντιμον πρόσωπον, προωρισμένον νὰ περιέρχηται τὴν πόλιν μετὰ κιβωτιδίου κεκλεισμένου διὰ δύο κλείθρων καὶ εἰσπράτ-τῃ ἐλεημοσύνην ὑπὲρ τοῦ Νοσοκομείου παρὰ τῶν Χριστιανῶν, τὰ δὲ χρήματα νὰ διανέμωνται μεταξὺ τῶν ἀναγκαιούντων ἀσθενῶν καὶ πτωχῶν. Ἐν περιπτώσει ἐξό-δων διὰ τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας τοῦ Νοσοκομείου, ἔδει νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου, κατὰ τριμηνίαν, τἀναγκαιοῦντα χρήματα, λαμβα-νομένων ἅμα τῶν δεουσῶν προφυλάξεων διὰ πᾶσαν κατάχρησιν. Ἔδει νὰ ἐκλέγηται ἐπίσης, κατὰ τριετίαν, ὑπὸ τοῦ Μεγαλοπρεποῦς τῆς νήσου Συμβουλίου κατάλληλον πρόσωπον, ὡς γραμματεὺς τοῦ ταμείου τοῦ Νοσοκομείου καὶ τοῦ τῶν συλλαμβανομένων Αἰχμαλώτων, ἀμφοτέρων τηρουμένων παρὰ τῷ Ἐνεχυροδανειστηρίῳ. Οἱ ἐπίτροποι ἔδει νὰ τηρῶσιν ἰδιαίτερον βιβλίον, ὅπως ἐν αὐτῷ καταχωρίζωσι, κατὰ τὰς διατά-

ξεις, πᾶσαν τὴν διαχείρισιν αὐτῶν, ληγούσης δὲ τῆς θητείας των, νὰ καταθέτωσι τοῦτο ἐν καλῇ καταστάσει παρὰ τῷ Ἀρχειοφυλακείῳ τῆς Νήσου. Ἔδει οἱ Σύνδικοι, οἱ Ἐπίτροποι καὶ ὁ γραμματεὺς νὰ τηρῶσι βιβλίον καταγραφῆς τῆς περιουσίας τοῦ Ταμείου καὶ ἕτερον βιβλίον καταγραφῆς διαθηκῶν, συμβολαίων καὶ παντὸς ἐγγράφου, σχετιζομένου πρὸς τὸ Νοσοκομεῖον. Πρὸ τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἐπιτρόπων, ἔδει ὁ γραμματεὺς τῆς Κοινότητος Ζακύνθου νὰ ἀναγινώσκῃ τὰς διατάξεις, τὰς σχετιζομένας πρὸς τὴν λειτουργίαν τοῦ Καταστήματος. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἐκλεχθῇ Σύνδικος, Ὑγειονόμος ἢ Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος, μὴ προηγουμένως ἐξασκήσας τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Ἐπιτρόπου Νοσοκομείου. Ἔδει οἱ Σύνδικοι τῆς Κοινότητος ἅπαξ τοὐλάχιστον τοῦ μηνὸς νὰ ἐπισκέπτωνται τὸ Νοσοκομεῖον, νὰ παρατηρῶσιν ἐὰν οἱ ἀσθενεῖς καὶ πτωχοὶ τυγχάνωσι τῆς δεούσης περιποιήσεως καὶ ἐὰν ἐτηροῦντο αἱ ὑπὲρ τοῦ Νοσοκομείου διατάξεις. Ἐν τῷ αὐτῷ Νοσοκο-μείῳ ἔδει νὰ καταφεύγωσι καὶ οἱ στρατιῶται τῆς φρουρᾶς Ζακύνθου, οἱ ἀσθενεῖς ἢ πληγωμένοι, ὑποχρέων τοῦ μὲν Νοσοκόμου νὰ παρέχῃ αὐτοῖς τὰ φάρμακα, τοῦ δὲ Φρουράρχου νὰ ἐπισκέπτηται αὐτοὺς δις τοῦ μηνός. Ὁ Περιπολάρχης τῆς πόλεως ἔδει νὰ ἐπισκέπτηται τὸ Νοσοκομεῖον καθ' ἑκάστην καὶ παρέχῃ τῷ Φρουράρχῳ πᾶσαν πλη-ροφορίαν, ὡς πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς στρατιώτας.

Διὰ τοιαύτης καὶ ἄλλων παραπλησίων διατάξεων, ὧν μία καὶ ἡ τοῦ Προβλεπτοῦ Φωσκόλου, χορηγήσαντος δι' αὐτῆς τῷ ταμείῳ τοῦ Νοσοκομείου τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσ-πράττειν δύο γαζέτας ἀνὰ ἑκάστην χιλιάδα ἐξαγομένου ἐκ τῆς νήσου σταφιδοκάρπου, τὸ Νοσοκομεῖον ἀπροσκόπτως ἠδυνήθη νὰ λειτουργήσῃ μέχρι τοῦ ἔτους 1797, ἐποχῆς τοῦ-τέστι, καθ' ἣν, πεσούσης τῆς Ἑνετοκρατίας, τὰ δύο τοῦ Νοσοκομείου ταμεῖα ὑπὸ τῶν συντηρητῶν τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου διαχειριζόμενα ὄχι μικρὰν ὑπέστησαν καταστρο-φήν, τοῦ Γάλλου στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ τῆς νήσου Γεντιλῆ ἀφαιρέσαντος τὸ ἐκ 2082 ρεαλίων καὶ 86 ½ ἄσπρων κεφάλαιον αὐτῶν καὶ καταθέσαντος τοῦτο παρὰ τῷ δημοτικῷ Ταμείῳ.

Ἐν τούτοις τὸ Νοσοκομεῖον ὑφίστατο, διὰ διαταγῆς δὲ τῆς προσωρινῆς Κυβερνή-σεως ἕκαστος ἀσθενὴς αὐτοῦ, πλὴν τῶν ἀναγκαίων φαρμάκων, ἐλάμβανε καὶ 10 παρά-δες καθ' ἑκάστην πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ. Ἅπαντα δὲ τὰ ἔξοδα ταῦτα, καθὼς τὰ τοῦ ἰατροῦ, χειρουργοῦ, ἐπιστάτου καὶ νοσοκόμου, ἐπληρώνοντο ἔκτοτε ὑπὸ τοῦ δημο-τικοῦ ταμείου.

Βραδύτερον, κατὰ τὴν ἄφιξιν τῶν Ρωσσικῶν στρατευμάτων ἐν Ζακύνθῳ, τὸ Κα-τάστημα ἐχρησίμευσεν ὡς Νοσοκομεῖον τῆς φρουρᾶς, τῆς ὁποίας ἐνισχυθείσης καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀσθενῶν στρατιωτῶν αὐξηθέντος, παρέστη ἀνάγκη ἰδίων διαμερισμάτων διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἀναρρωννύοντας, ὡς ἐκ τούτου δὲ κα-τελήφθη ἡ Λατινικὴ Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας τῶν Χαρίτων (S. Maria delle Grazie), μεταβληθεῖσα εἰς Νοσοκομεῖον, τὸ δ' ἐν λόγῳ Κατάστημα δι' ὑπερόγκων δαπανῶν μετεσχηματίσθη εἰς στρατῶνα. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ρώσσων, τῷ 1808, τὸν στρατῶνα τοῦτον κατέλαβον Ἀλβανοὶ στρατιῶται, παραμένοντες ἐν Ζακύνθῳ.

Οὕτω, ἀμεληθέντος, ἕνεκα τῶν τότε συχνῶν πολιτικῶν μεταβολῶν, τοῦ Νοσο-κομείου καὶ τῶν ἐνδεῶν καὶ ἀσθενῶν τῆς νήσου μαστιζομένων ὑπὸ τῆς δυστυχίας, ὁ ἐν Ἑπτανήσῳ Ἄγγλος ἀρχιστράτηγος Γεώργιος Αἴρ διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπὸ 20 Ἰουνίου 1812 ἐν Ζακύνθῳ ἐκδοθείσης, Ἑλληνιστὶ δὲ καὶ Ἰταλιστὶ δημοσιευθείσης, συνέστησεν Ἐπιτροπείαν ἐκ τριῶν προσώπων, ἤτοι δύο Ζακυνθίων καὶ αὐτοῦ, ὡς προέδρου, ἥτις καθῆκον εἶχεν ἵνα περισυλλέξῃ πάντα πένητα, πιστοποιουμένης τῆς πενίας αὐτοῦ παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, εἰς ἓν οἴκημα καὶ νὰ παρέχῃ κατὰ μῆνα, μετὰ τῶν ἀναγκαίων ἐνδυμάτων καὶ κλίνης, τέσσαρα τάλληρα ἑκάστῳ πτωχῷ. Ἔδει κατὰ τὰς ἑορτὰς νὰ συλλέγηται δίσκος ἐν ἑκάστῳ ναῷ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν, τὰ δὲ χρήματα νὰ κατατίθενται εἰς χεῖρας τῆς Ἐπιτροπείας, οἱ συμβολαιογράφοι νὰ πέμ-

πωσι κατὰ μῆνα τῇ αὐτῇ Ἐπιτροπείᾳ τὰ ἐκ κληροδοτημάτων χρήματα τῶν διαθετῶν ὁ δὲ Ἀρχίατρος καὶ Πρωτοχειρουργὸς τῆς πόλεως νὰ ἐπισκέπτωνται τὸ Νοσοκομεῖον.

Κατόπιν τῆς διαταγῆς ταύτης, ἡ εἰρημένη Ἐπιτροπεία ἐξέδωκεν αὐθημερὸν προκήρυξιν, δι' ἧς ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς ξένους ἐπαίτας ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸ Κατάστημα, διετάσσετο δὲ ὁ Λιμενάρχης Ζακύνθου ν' ἀπαγορεύῃ τὴν ἀποβίβασιν ξένων ἐπαιτῶν.

Κατὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς 30 Δεκεμβρίου 1816, τὸ Νοσοκομεῖον διηυθύνετο ὑπὸ τῆς Ἐπιστατρίας (Πριόρας) καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐκθετοτροφείου, ἥτις ὁρισθεῖσα ὑπὸ τοῦ τότε Διοικητοῦ Ζακύνθου De Bosset, ἠρεύνησε τὰ βιβλία τῆς διαχειρίσεως καὶ περιουσίας τοῦ Νοσοκομείου, ἐνήργησε δὲ ὅπως τὰ ἐναπολειφθέντα

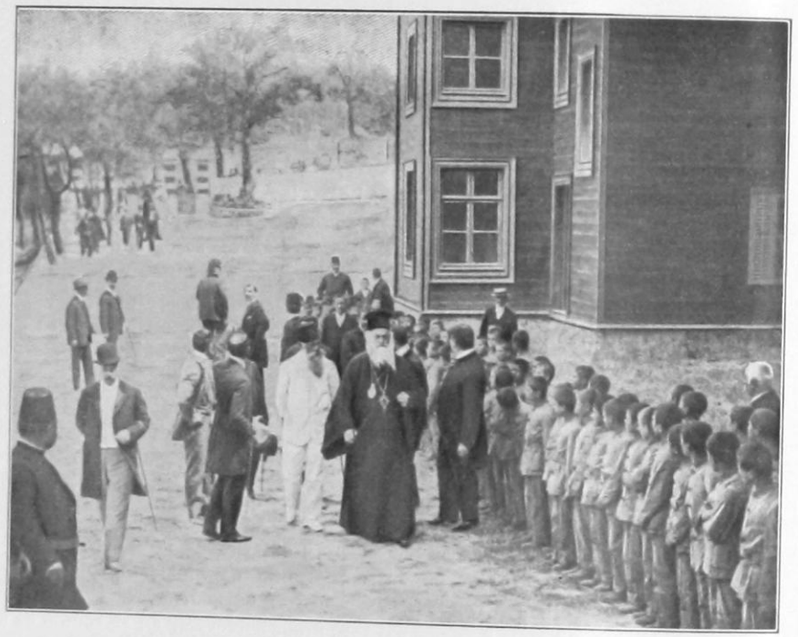

Τὰ ὀρφανὰ πρὸ τοῦ Πατριάρχου

[Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς λογοδοσίας τῆς Ἐφορίας τοῦ Ὀρφανοτροφείου]

τῶν δύο ὑπὸ τοῦ Γεντιλῆ κατασχεθέντων ταμείων χρήματα χρησιμοποιηθῶσιν εἰς τὴν ἀνίδρυσιν τοῦ ταμείου τοῦ Νοσοκομείου τῶν πτωχῶν Ζακύνθου.

Τεθείσης τῆς Ἑπτανήσου ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν, ἀναδιωργανώθησαν τό τε Πτωχοκομεῖον καὶ Ἐκθετοτροφεῖον διὰ νέου κανονισμοῦ, ἀνῳκοδομήθη δὲ τῷ 1817 προσόψεως τοῦ ὁποίου καὶ ἄνωθι τῆς κυρίας εἰσόδου ἐχαράχθη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

«Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.
Ὀρφανοῖς καὶ ἀσθενέσι Ζακυνθίοις, 1817».

Ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῷ πτωχῶν δὲν ἦτο ὡρισμένος, ἐποίκιλε δ' ἀναλόγως τῶν πόρων τοῦ Καταστήματος. Ἐπίτιμος Ἐπιτροπὴ κατὰ τὸν

Κανονισμὸν τῆς 20 Ἰουνίου τοῦ 1842, ἐπηγρύπνει ἐπὶ τῆς καλῆς διαχειρίσεως τοῦ ἱδρύματος, ἰατρὸς δ' ἐπεσκέπτετο τακτικῶς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἐπεμελεῖτο αὐτῶν.

Τῇ 17 Ἰουνίου 1843, ὁ ἀριθμὸς τῶν πτωχῶν καὶ ἀναπήρων τοῦ Νοσοκομείου ἀνήρχετο εἰς 32, ὁ ἀνώτατος ἀριθμός, εἰς ὃν ἠδύναντο νὰ φθάσωσιν, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκῶν πόρων τοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὡρισμένου Ταμείου. Ἡ δὲ ἀπαιτουμένη δαπάνη πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἦτο 3 ½ τάλληρα κατὰ μῆνα δι' ἕκαστον, πλὴν τῶν ἐξόδων, ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων καὶ φαρμάκων, ἅτινα ἀνήρχοντο ἐν ὅλῳ κατὰ μῆνα εἰς 6 τάλληρα δι' ἕκαστον.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ τὸ Κατάστημα τοῦτο, ὅπως καταστῇ κοινωφελέστατον καὶ ἑπομένως ἧττον πολυδάπανον, ἔχρῃζεν ἀναδιοργανώσεως ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἵνα, ἐπεκτεινομένης

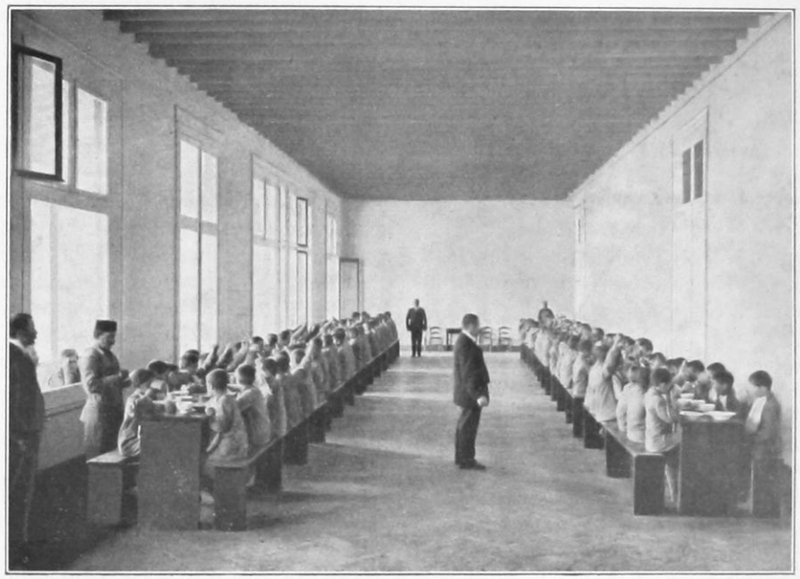

Τὰ ὀρφανὰ εἰς τὸ ἑστιατόριον

εἰς πλείονας τῆς ἀγαθοεργίας, ἐλαττωθῶσι τὰ βάρη τοῦ δημοτικοῦ ταμείου, παρ' οὗ ἐπληρώνοντο τὰ ἔξοδα τοῦ Νοσοκομείου καὶ τοῦ ὁποίου αἱ πρόσοδοι ἦσαν λίαν βεβαρυμέναι, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ζακύνθου παρεδέχθη σχέδιον Κανονισμοῦ ὑπὸ χρονολ. 8/20 Δεκεμβρίου 1853, ἀλλὰ διαφωνησάντων δύο τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου, δὲν ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Γερουσίας. Βραδύτερον ἐπελθούσης τροπολογίας τῶν ἄρθρων 28 καὶ 31 τοῦ εἰρημένου Κανονισμοῦ, ἐνεκρίθη ὁ ἀπὸ 26 Ἰουλίου 1854 δημοτικὸς Κανονισμὸς ἐξ 87 ἄρθρων συγκείμενος, ὅστις καὶ ἐδημοσιεύθη.

Δυστυχῶς, ἕνεκα τῆς καταμαστιζούσης κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα (1854) τὴν Ζάκυνθον καὶ τῆς ἐπελθούσης εἰς τὸ Φιλανθρωπικὸν Κατάστημα τοῦ Νοσοκομείου οἰκονομικῆς κρίσεως ἐκ τῆς ἀπωλείας τῶν κυριωτέρων τῆς νήσου προϊόντων καὶ δὴ τῆς σταφίδος, οἱ διαχειρισταὶ τοῦ Καταστήματος δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1854 ἐξῃτήσαντο τὰς παρὰ τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου ἐπιψηφισθείσας καὶ παρὰ τῆς Γε-

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ

ρουσίας ἐπικυρωθείσας 50 λιρ. Στερλίνας, ἀλλὰ τοῦ Δημοτικοῦ Ταμείου ἀδυνατοῦντος νὰ πληρώσῃ τὴν ποσότητα ταύτην, ὁ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Δημοτικὸς Σύμβουλος Δ. Γαΐτας Φωσκάρδης βασιζόμενος ἐπὶ τοῦ λη' κανόνος τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων «Πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.... Εἰ δὲ πένητες εἶεν, ἐπιχορηγείτω ὡς πένησιν.....»— ἐπὶ τοῦ Ζωναρᾶ, λέγοντος.... «εἰ δὲ πενομένοις ἔχοιεν.... ἐπιτρέπονται καὶ τούτοις, ὡς ἐνδεέσι, τὰ ἀναγκαῖα παρέχειν....» καὶ ἐπὶ τοῦ Βαλσαμῶνος, λέγοντος· «Ἐκ δὲ τῶν προσόδων τῆς Ἐκκλησίας ἀποφέρεσθαι τοῦτον (τὸν Ἐπίσκοπον) τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα, ὡς τοῖς συγγενέσιν, ἐνδεέσιν οὖσι, τὰ πρὸς ζωάρκειαν χορηγεῖν δέδοται·» προέτεινε διὰ τῆς ἀπὸ 7 Ἰουλίου 1854 πρὸς τὸν Ἔπαρχον κομ. Φρ Μαρκάτην ἀναφορᾶς του, ἵνα, ἐν ᾗ περιπτώσει ἠδυνάτει τὸ Ταμεῖον νὰ πληρώσῃ τὰς 50 λίρας, ἀπαιτηθῶσιν αὗται παρὰ τῶν Μονῶν, τῶν ἐχουσῶν ἀποθεματικὰ κεφάλαια, ἢ, ἐὰν δὲν ἔχωσι, δανεισθῶσι ταύτας πρὸς διατήρησιν τοῦ Φιλανθρωπικοῦ Ἱδρύματος, ἡ διάλυσις τοῦ ὁποίου καιρίαν πληγὴν ἤθελε προξενήσει τῇ ὑπὸ πενίας καταμαστιζομένῃ κοινωνίᾳ τῆς Ζακύνθου. Διότι ὁ σκοπὸς τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῶν Μονῶν οὐδὲ πολιτικός, οὐδὲ ἰδιωτικός, ἀλλὰ τοὐναντίον θρησκευτικὸς καὶ ἠθικὸς ἦτο, οὐδὲν δ' ἄλλο προὐτίθετο, ἢ τὴν διατήρησιν τῆς θρησκείας, τὴν πέραν τῶν κοσμικῶν ταραχῶν ψυχικὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν περίθαλψιν τῶν πασχόντων. Τότε δὲ παρίστατο ἀνάγκη, ἵνα αἱ Μοναὶ τῆς νήσου πράττουσαι κατὰ τὸν ὁποῖον ἱδρύθησαν σκοπόν, ἐπερχόμεναι ἀρωγοὶ πρὸς τοὺς πάσχοντας καὶ ἐγκαταλελειμμένους, δειχθῶσιν ἄξιαι τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, ὡς ἀληθῶς ἀπόρροιαι τῆς ἠθικῆς τοῦ Χριστοῦ, εἰπόντος «Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας δότω τὸν ἕτερον τῷ μὴ ἔχοντι» καὶ «Ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν Οὐρανοῖς».

Ὁ Μητροπολίτης Ζακύνθου Ν. Κοκκίνης, πρὸς ὃν διεβιβάσθη ὁ νέος Κανονισμός, εὑρεστήθη μὲν ἐπὶ τῷ θεαρέστῳ ἔργῳ τῆς ἐλεημοσύνης, περὶ ἧς μνεία ἐγένετο ἐν τῷ Κανονισμῷ τούτῳ, ἀπήντησε δ' ὅμως ὅτι λόγοι εὐαγγελικοὶ ἀπέκλειον αὐτὸν τῆς ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τῆς ἀρχηγίας καὶ προεδρείας ἐν προκειμένῳ καὶ ἐθεώρει ἀδύνατον τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ κιβωτιδίων 85ου ἄρθρου, ἀλλ' εἰς ἔγγραφον τῆς Γερουσίας ἐγένετο λόγος, ὅτι, προκειμένου περὶ ἐλεημοσύνης, γενομένης ὑπὲρ καθιδρύσεως ἢ συντηρήσεως καὶ βελτιώσεως ἱερῶν καὶ φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τότε ἕκαστος πολίτης, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, ὀφείλει, εἴτε ἐμφανῶς εἴτε ἀφανῶς, νὰ συνεισφέρῃ προφρόνως ἐκ τῶν ἐνόντων τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν, συνεφώνει δὲ ἡ Γερουσία, ἢ μᾶλλον κατέλειπεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Μητροπολίτου τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ μέτρου περὶ περιφορᾶς δίσκου ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἐν τοῖς Ναοῖς, εἰς ὃ ἀντέστη ὁ Μητροπολίτης, ἢ περὶ τοποθετήσεως κιβωτιδίου ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ἐν γωνίᾳ τινὶ τῶν ναῶν.

Ἡ ἐπελθοῦσα τῷ 1855 εἰς Ζάκυνθον νόσος τῆς χολέρας συνετέλεσεν ὥστε τὸ Νοσοκομεῖον νὰ μεταβληθῇ εἰς θεραπευτήριον τῶν χοληριώντων. Βραδύτερον ἐζητήθη νὰ χωρισθῇ τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἐκθετοτροφείου, ἀλλ' ἡ Γερουσία διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Μαρτίου 1860 ἐγγράφου αὐτῆς πρὸς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ζακύνθου δὲν ἐπεδοκίμασε τοῦτο, καὶ οὕτω ἐξηκολούθησαν λειτουργοῦντα καὶ μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου ὡς πάντοτε καὶ μέχρι σήμερον ἡνωμένα ἐν τῷ αὐτῷ Καταστήματι τὸ Νοσοκομεῖον καὶ Ἐκθετοτροφεῖον.

Ὅπως δώσωμεν ἰδέαν τῆς λειτουργίας τοῦ Νοσοκομείου Ζακύνθου, παρέχομεν κατωτέρω κατάστασιν, ἐμφαίνουσαν τὸν ἀριθμὸν τῶν πτωχῶν τῶν διαιτωμένων καὶ νοσηλευομένων ἐν αὐτῷ κατὰ τὸ ἔτος 1857—1858.

«Ἀπομείναντες ἐκ τοῦ ἔτους 1856 ἐν τῷ Καταστήματι 40—ἐξωτερικαὶ ἀνίκανοι 4, — γυναῖκες πτωχαὶ ἐξωτερικαὶ ἀντὶ μηνιαίου δύο διστήλων 17. — Εἰσαχθέντες κατὰ τὸ ἔτος 1857 ἐν τῷ Καταστήματι 58. Ἀπολυθέντες 45.— Ἀποθανόντες 13 καὶ εἷς ἐκτὸς τοῦ Νοσοκομείου.— Ἐναπομείναντες διὰ τὸ ἔτος 1858 ἐν ὅλῳ: ἐν μὲν τῷ

Καταστήματι 40, — ἐκτὸς αὐτοῦ 3 καὶ ἐπίσης ἐκτὸς αὐτοῦ γυναῖκες πτωχαὶ 17. Ἡ δὲ ὁλικὴ δαπάνη κατὰ τὸ ἀνωτέρω χρονικὸν διάστημα πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 627 λ. Στ., 2 πένας καὶ $1\,^{1}/_{10}$ φραδίνια (νομισμάτων Ἀγγλικῶν)

Γενομένης τῆς ἑνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος (1864) ἡ περιουσία τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Καταστήματος τοῦ Νοσοκομείου καὶ Ἐκθετοτροφείου περιῆλθεν εἰς τὸν Δῆμον Ζακυνθίων, ὡς ἁπλοῦν ταμίαν, ὑπόχρεων πρὸς συντήρησιν τοῦ Ἱδρύματος διὰ τῶν εἰσπραττομένων ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας, ἅτινα κατὰ τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ 1887 ἦσαν τὰ ἑξῆς:

Ἐκ	τῶν ἁλατοπηγείων	Δραχμ.	12460
»	» κρεοπωλείων	»	931
»	τοῦ ὑδραγωγικοῦ φόρου	»	3691
»	τῆς ἐγχωρίου προσόδου	»	1626
»	τῶν καθυστερουμένων	»	447
	Ἐν ὅλῳ Δραχμ.		19155

μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς ἐξ 7 χιλ. δραχ. συνδρομῆς τοῦ Δήμου.

Δυστυχῶς, ἕνεκα τῆς κακῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως, τῆς μὴ ὑπάρξεως διευθύνσεως καὶ τῆς ἐλλείψεως πάσης ἐπιβλέψεως, μικρὸν ἐδέησε να ἐπέλθῃ ἡ διάλυσις τοῦ Φιλανθρωπικοῦ τούτου Καταστήματος, ἂν ἡ πρόνοια τοῦ βουλευτοῦ Ζακύνθου Λομβάρδου δὲν περιέσωζεν αὐτό. Διὰ τοῦ τῇ εἰσηγήσει αὐτοῦ ψηφισθέντος ἐν τῇ Βουλῇ νεαροῦ νόμου ,ΒΧΛΖ' τῆς 19/31 Ἰουλίου 1899 περὶ διοικήσεως τῶν ἐν Ζακύνθῳ Φιλανθρωπικῶν Ἱδρυμάτων, ἐνεκρίθη νέος ὀργανισμός, δι' οὗ τὸ Ἵδρυμα διοικεῖται ὑπὸ Ἀδελφάτου, συγκειμένου ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου, ὡς προέδρου, καὶ τεσσάρων πολιτῶν Ζακυνθίων, ἐκλεγομένων κατὰ τετραετίαν ὑπὸ τοῦ Δημ. Συμβουλίου Ζακυνθίων, συμπραττόντων καὶ τῶν προέδρων τῶν Δημοτ. Συμβουλίων τῶν ἄλλων 9 ἐξοχικῶν δήμων Ζακύνθου, ἐκλέγονται δὲ καὶ δύο μέλη ἀναπληρωματικά. Ἡ ἐσωτερικὴ διεύθυνσις ἀνατίθεται τῷ ἰατρῷ, μέλει καὶ τούτῳ τοῦ Ἀδελφάτου, διὰ δὲ τὴν ἰατρικὴν ὑπηρεσίαν διορίζεται ἄμισθος ἰατρός, ἢ καὶ ἔμμισθος, μὴ ὑπερβαινούσης τῆς ἀντιμισθίας αὐτοῦ τὰς χιλίας δραχμὰς κατ' ἔτος. Ἡ χρηματικὴ διαχείρισις τοῦ Ἱδρύματος ἔχει ἀνατεθῇ τῷ ἐπαρχιακῷ ταμίᾳ Ζακύνθου, διὰ τοῦ ἀνωτέρω δὲ νόμου μόνιμος περιουσία τοῦ Ἱδρύματος ὡρίσθη ἅπασα ἡ μετὰ τὸν νόμον ΥΙΓ' τῆς 27 Μαΐου 1871 μείνασα ἀδιανέμητος κοινὴ περιουσία, ἡ εἰς τοὺς Δήμους Ζακύνθου ἀνήκουσα, πλὴν τοῦ ὑδραγωγείου, ἐπὶ πλέον δὲ 32 χιλ. δραχ. καταβλητέαι ἐτησίως καὶ διηνεκῶς παρὰ τοῦ δημοσίου πρὸς ἀντιστάθμισιν τῆς ἐκ τῶν ἁλυκῶν Ζακύνθου ληφθείσης προσόδου.

Τοιαύτη ἐν περιλήψει ἡ Ἱστορία τοῦ παρ' ἡμῖν Νοσοκομείου, τὸ ὁποῖον πλὴν τῆς εὐεργετικῆς αὐτοῦ δράσεως παρὰ ταῖς πτωχαῖς καὶ ἀσθενέσι τάξεσι τῆς κοινωνίας ἡμῶν, προβάλλεται ἅμα καὶ ὡς ἓν τῶν Ἱδρυμάτων τῶν κοσμούντων καὶ ἐξωραΐζόντων τὰς πεπολιτισμένας πόλεις.

Ζάκυνθος, 1904

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

SISMANOGLIO

Η Ω Σ

Ἡ Ἠὼς δροσόλουστος. Ἡ χρυσῆ κόμη της βρεγμένη ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ ὠκεανοῦ, εἰς τὰ βάθη τοῦ ὁποίου ἐπέρασε τὴν νύκτα· ἀλλ᾽ αἱ ἁλμυραὶ σταγόνες ἀπέβαλον τώρα τὴν ἁλμύραν των θίξασαι τὸ θεῖον σῶμά της, καὶ πίπτουν γλυκύταται καὶ ζωογόνοι εἰς τὰ διψῶντα ἄνθη καὶ τὰ δροσίζουν.

Ἡ ροδοδάκτυλος καὶ κροκόπεπλος ἀγαπᾷ· ναί, ἀγαπᾷ. Τὸ γνωρίζει ὁ γηραιὸς ὠκεανός· τοῦ τὸ ἐξομολογεῖται, ἐνῷ χρυσώνει τὰ κύματά του. Τὸ γνωρίζει ἡ γῆ· τῆς τὸ λέγει, ὅταν τὴν φωτίζῃ μὲ τὸ φῶς της τὸ ἐξωτικόν. Τὸ γνωρίζει ὁ οὐρανὸς ὁ γαλανός· τοῦ τὸ χαράττει, ὅταν τὸν σημαδεύῃ μὲ τὰ ρόδα, ποῦ σκορπᾷ γύρω της.

Δὲν ὁμοιάζει ἡ Ἠὼς τὴν γελαστὴν Ἀφροδίτην, ἡ ὁποία ἀγαπᾷ σήμερον ἐδῶ εἰς τὴν γῆν καὶ αὔριον ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἀγαπᾷ ἀθάνατα ἢ καλλίτερον θνητά.

Καὶ ἡ Ἥρα, ἡ σεμνὴ θεὰ τῶν γάμων, ἡ ὁποία προστατεύει τοὺς ἁγνοὺς ἔρωτας, — φθάνει..... νὰ μὴ ἐνδιαφέρεται ὁ Ζεύς της — τὴν λυπεῖται. Ἐπροσπάθησε πολὺ νὰ τὴν πείσῃ ὅτι αἱ θεαὶ θεοὺς πρέπει μόνον ν᾽ ἀγαποῦν, ἀλλ᾽ ἤκουσε μὲ φρίκην, ὅτι ἡ Ἠώς, τὸ χαμόγελο τῆς ἡμέρας, θέλει ν᾽ ἀρνηθῇ τὴν ἀθανασίαν της καὶ νὰ ζήσῃ θνητὴ μὲ τὸν ἀγαπημένον της. Ἡ Ἥρα ἐρρίγησεν, ἀγαπᾷ τὴν ἁρμονίαν, καὶ σοβαρὰ τρέχει πρὸς τὸν πατέρα Δία καὶ λέγει·

— Ἡ Ἠὼς ἀγαπᾷ θνητόν.

Ὁ πτωχὸς Ζεύς, ἅμα κατ᾽ ἀρχὰς τὴν εἶδε ταραγμένην, ἀνησύχησεν· ἐφοβήθη καμμίαν νέαν σκηνήν. Μὲ προσοχὴν λοιπὸν ἀπεμάκρυνεν ὀλίγα πτίλα κύκνου, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔμειναν ἀπὸ τὴν τελευταίαν μεταμόρφωσίν του, καὶ εἶπε καθησυχάσας·

— Αἴ, καὶ τί μὲ τοῦτο;

— Ἡ Ἠὼς ἀγαπᾷ, σοῦ λέγω. Ζήτημα μέγα διὰ τὴν ἁρμονίαν τοῦ παντός, καὶ αὐτῆς τῆς ἁρμονίας σὺ εἶσαι ὁ φρουρός· ἀγαπᾷ θνητόν, καὶ θέλει νὰ γείνῃ θνητή· καὶ ν᾽ ἀγαπήσῃ καὶ ν᾽ ἀποθάνῃ μαζύ του.

Ταπητουργία ἐν Ἀνατολῇ
[Ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ]

Ἂν ἡ Ἠὼς ἀγαπᾷ, — δὲν θυσιάζει τὴν ἀθανασίαν της. Ἠγάπησε τὸν Ὠρίωνα, τὸν Κλεῖτον καὶ ὅμως ἔμεινεν ἀθάνατος.

Θνητοῦ ἢ θνητῆς ἀγάπη δὲν βαστᾷ πολύ. Ἐνῷ ἀγάπη ἀθανάτου ἠμπορεῖ νὰ τρεμοσβύσῃ, ἀλλὰ δὲν σβύνει ποτέ.

— Ἄφες τώρα τὰ ἀστεῖα, εἶπεν ἡ βοῶπις κολακευομένη, καὶ ἔλα συλλογίσου ὅτι ἡ Ἠὼς θέλει νὰ γίνῃ θνητή. Αὐτὴν φέγγει ὁ αὐγερινός, αὐτὴν ἀκολουθεῖ ὁ ἥλιος.

Ὁ Ζεὺς κατώρθωσεν ἀπαρατήρητος νὰ ἐξαφανίσῃ καὶ τὸ τελευταῖον ἐνοχοποιητικὸν πτίλον τοῦ κύκνου, καί, εὐχαριστημένος πλέον, εἶπε·

— Τότε τίς δύναται ν᾽ ἀντισταθῇ εἰς τὰς ἱκεσίας σου, βοόφθαλμε δέσποινα — βάπτισέ τον εἰς τῆς Στυγὸς τὰ νερὰ καὶ ἂς γείνῃ ἀθάνατος ὁ υἱὸς τοῦ Λαομέδοντος.

Ἀλλ᾽ ὁ Ζεύς, ἐνῷ ἔλεγεν αὐτά, ἐμειδία μειδίαμα πονηρόν.

*

Χαρά, ἑορτὴ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ Ἠὼς ἡ χρυσόθρονος φορεῖ τοὺς λαμπροτέρους πέπλους της καὶ τὰ τριαντάφυλλα καὶ οἱ κρόκοι εὐωδιάζουν γύρω της.

Λάμπει μεταξὺ τῶν Ἀθανάτων, ὡραῖος καὶ μακάριος, ὁ Τιθωνός, ὁ νέος ἀθάνατος.

Ἡ Ἥρα χαίρει. Οἱ θεοὶ καὶ αἱ θεαὶ ζηλεύουν.

*

Ἐπέρασε χρόνος καὶ καιρός, ἐπέρασε πτερωτός, στιγμὴ διὰ τοὺς θεοὺς τοὺς αἰωνίους, ἀλλὰ διὰ τοὺς πτωχοὺς θνητοὺς ἀρκετός, νὰ κάμψῃ τὸ ἡρωϊκὸν σῶμα, νὰ σβύσῃ τὴν διπλῆν τῶν ὀμμάτων

ἀστραπήν, καὶ νὰ καύσῃ κάθε ὀνείρου πτερόν, νὰ ψυχράνῃ τὸν ἐνθουσιασμόν.

Ὁ Ζεύς, ὁ πονηρός, ἐχάρισεν ἀθανασίαν, ἀλλ᾽ ὄχι καὶ αἰωνίαν νεότητα.

Καὶ ὅταν ἡ Ἠὼς ἐπιστρέφῃ εἰς τὰ ἄντρα της τὰ κοράλλινα, ὁ Τιθωνὸς δὲν αἰσθάνεται τὴν δροσερὰν παρουσίαν της, ἀλλὰ ψυθυρίζει μὲ φωνὴν ἀδύνατον, μὲ λέξεις διακεκομμένας·

— Θέλω τὸν θάνατον..... τὸν θάνατον.

Καὶ ἡ Ἠὼς ἀπέβαλε τὸν κροκωτὸν μανδύαν της, ἐφορέθη σύννεφα θεοσκότεινα. Ἡ ἅλμη τοῦ ὠκεανοῦ δὲν γλυκύνεται πλέον ψαύουσα τὸ θεῖον σῶμά της, ἀλλὰ σταλάζει πικρὰ εἰς τὰ φυτὰ καὶ τὰ μαραίνει. Τρέχει θεοσκότεινος ἡ Ἠὼς εἰς τὸν Ὄλυμπον, καὶ παρακαλεῖ ν᾽ ἀποσύρουν οἱ μάκαρες τὰς ἀσχημίας τοῦ γήρατος ἀπὸ τὸν Τιθωνόν της.

Αἱ θεαὶ συγκινοῦνται, οἱ θεοὶ ἀγανακτοῦν καὶ μόνος ὁ Ζεὺς λέγει ἀμείλικτος·

— Οὔτε νεότητα αἰωνίαν δυνάμεθα νὰ χαρίσωμεν εἰς τὸν Τιθωνόν, οὔτε ν᾽ ἀφαιρέσωμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ θεῖον δῶρον — τὴν ἀθανασίαν.

Ἡ Ἠὼς ζητεῖ ἀπὸ τοὺς μάκαρας τὴν ἄδειαν, ἄλλη εὐτυχεστέρα θεὰ νὰ ἐκτελῇ τοῦ λοιποῦ τὰ φαιδρὰ καθήκοντά της, διότι τὰ ἄνθη μαραίνονται μὲ τὴν πικρὰν δρόσον της καὶ δὲν σημαδεύει τὸν δρόμον τοῦ ἡλίου μὲ τοὺς σκοτεινοὺς πέπλους της.

Ὁ Ζεὺς λέγει τότε·

— Ὑπάρχει τρόπος.

— Ὦ! λέγε, πάτερ Ζεῦ, λέγε...

— Τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς χαρίζουν τὴν ἀθανασίαν μόνον, ἀλλ᾽ ὄχι καὶ τὴν νεότητα καὶ σύρεται ἐπάνω εἰς τὴν φθαρτὴν γῆν ἡ αἰωνία φθορὰ μὲ ὅλας τὰς ἀσχημίας της.

Οἱ θεοὶ καὶ αἱ θεαὶ ἐσιώπων. Ὅλοι καὶ ὅλαι εἶχον καὶ ἕνα μυστικὸν ἢ φανερὸν δεσμὸν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἡ συνδιάλεξις τοὺς ἐνδιαφέρει.

— Τὸ γῆρας τὸ πολεμεῖ καὶ τὸ ἀπομακρύνει *ἡ ἀγάπη*.

— Ἡ ἀγάπη;

— Ναί. Ἡ μόνη θαυματουργὸς καὶ παντοδύναμος, ἂν διατηρηθῇ ἀκμαία καὶ ὁλόθερμος — ἀλλὰ δὲν ἀντέχει εἰς τὰς δοκιμασίας δυστυχῶς — ἐκείνη μόνη δύναται νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ γῆρας.

Τῆς Ἠοῦς τὰ θεῖα ὄμματα, διπλοῖ ἑωσφόροι, ἔλαμψαν λάμψιν θεσπεσίαν· ὅλη φῶς καὶ ὅλη ζωή· ἐλύθησαν τὰ σκοτεινὰ τῶν πέπλων της σύννεφα καὶ τὰ ἀνήλια τοῦ ὠκεανοῦ βάθη ἀπήστραψαν.

Αἰσθάνεται τώρα τὸν ἑαυτόν της παντοδύναμον, μειδιᾷ, καὶ ὁ γηραιὸς Τιθωνὸς ᾐσθάνθη τώρα τὴν δροσερὰν παρουσίαν της καὶ δὲν ἐζήτησε τὸν θάνατον. Ἡ νίκη ἤρχισε.

Τὰ ἄνθη πίνουν πάλιν γλυκεῖαν δρόσον, ἐνόσῳ ἡ ἀγάπη ἐκτελεῖ τὸ μεγαλείτερον ἔργον της εἰς τὰ ἀνήλια βάθη τοῦ ὠκεανοῦ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΤΟ ΣΥΝΝΕΦΟ

(Shelley)

1

Φέρνω τὴ μπόρα καὶ χορταίνω
κάθε λουλοῦδι διψασμένο,
ἀπὸ πελάγη μακρυνά·
φέρνω τὸν ἴσκιο καὶ τἀγέρι
'ς τὰ φύλλα, ποῦ τὸ μεσημέρι
ὁ ὕπνος τὰ μισογυρνᾷ.

'Απ᾽ τὰ φτερούγια μου σκορποῦνε
οἱ στάλες, ποῦ γλυκοξυπνοῦνε
τὰ ρόδα τὰ μισανοιγμένα,
ὅταν οἱ μάνες τους γυρεύουν
νὰ τὰ κοιμίσουν, καὶ σαλεύουν
'ς τὸν ἥλιο τὰ κλονιὰ γυρμένα.

Τὸ μαῦρο χέρι μου τινάζει
τὸ θυμωμένο τὸ χαλάζι,
ποῦ κάμπους πράσινους λευκαίνει·
σὲ μιὰ στιγμὴ βροχὴ τὸ κάνω
καὶ ἡ βροντὴ μαζύ μου ἀπάνω
'σὰν ἄγριο γέλιο μου διαβαίνει.

2

'Εγὼ τὸ χιόνι κοσκινίζω
'ς τὰ κορφοβούνια, ποῦ ἀγγίζω,
οἱ πεῦκοι 'σὰν βογκοῦν βαρειά·
ὅλη τὴ νύχτα προσκεφάλι
τὰ ἔχω, μέσα 'ς τὴν ἀγκάλη
ὅταν κοιμοῦμαι τοῦ βοριᾶ.

Πάνω 'ς οὐράνιους πύργους στέκει
καὶ μ᾽ ὁδηγᾷ τ᾽ ἀστροπελέκι,
καὶ μέσ᾽ σὲ μιὰ σπηλιὰ κοντά του,
μουγκρίζει ἁλυσσοδεμένη
καὶ μιὰ ξυπνᾷ καὶ μιὰ σωπαίνει
ἡ ἄγρια βροντὴ 'πὸ κάτου.

Ὁ ναύκληρός μου αὐτὸς μὲ παίρνει
ἀγάλι᾽ ἀγάλια καὶ μὲ φέρνει
'πάν᾽ ἀπὸ χῶρες καὶ πελάγη:
Νεράϊδες, ποῦ κρυφᾷ τὸν κράζουν,
ἀπ᾽ τὰ βαθειὰ τὸν ξελαγιάζουν
καὶ 'ς τὰ βαθειὰ ζητάει νὰ πάγῃ.

Παίρνει τοὺς βράχους, τὰ λαγκάδια,
περνᾷ ποτάμια καὶ λιβάδια,
σὲ λίμναις κ᾽ ἐρημιὲς μισεύει,
ὅπου κι᾽ ἂν 'δῇ μέσ᾽ 'ς τῶνειρό του
πῶς ἕνα ταῖρι μυστικό του
κάτου 'ς τὰ βάθη τὸν γυρεύει.

Κ' ἐκεῖ ποῦ λυώνει ἀπ' τὴ λαχτάρα
καὶ γίνεται βροχὴ κι' ἀντάρα,
ἐμένα ὁ ἥλιος μὲ χαϊδεύει.

3

Ἡ Ἀνατολή, ποῦ τὴ χαρά της
σκορπᾷ μὲ τὴ γοργὴ ματιά της
κι' ἁπλόνει φλόγες μὲ φτερά,
'ς τὴ βάρκα μου 'λαφροπατάει:
τὴν ὥρα, ποῦ λιγοθυμάει
ὁ αὐγερινὸς καὶ σπαρταρᾷ.

Λὲς κ' εἶν' ἀητός, ποῦ κατεβαίνει
καὶ 'ς τοῦ γκρεμνοῦ τὴν ἄκρη μένει,
σεισμὸς τὰ ὄρη 'ςὰν ταράζῃ,
ποῦ ἀνοίγει τὰ χρυσᾶ φτερά του
καὶ καμαρώνει ὁλόγυρά του
κι' ἂν τρέμῃ ὁ βράχος, δὲν τρομάζει.

Καὶ 'ςὰν φιλᾷ ἡ Δύσι πάλι
τὴ θάλασσα καὶ μὲ μεγάλη
ἀναλαμπὴ τὴ φλέγῃ ἕως πέρα
καὶ σιγανὰ 'ςὰν κατεβαίνῃ
μιὰ σκέπη κοκκινοβαμμένη
μέσ' ἀπ' τὰ βάθη τοῦ αἰθέρα,
μὲ μαζεμμένα τὰ φτερά μου
ἐγὼ κοιμοῦμαι 'ς τὴ φωλιά μου
'ςὰ μιὰ οὐράνια περιστέρα.

4

Ἡ ἀπόφωτη ἐκείνη χάρι,
ποῦ κάτου ἐδῶ τὴ λὲν φεγγάρι,
γλιστράει μὲ βῆμα σιγανό,
ἀνάμεσα 'ς τὰ πούπουλά μου
ποῦ τἄρριξε 'ς τὴν ἀγκαλιά μου
τἀγέρι τὸ νυχτερινό.

Καὶ ὅπου πατᾷ τὸ ἁλαφρό της
τὸ πόδι 'ς τὸν κρυφὸ χορό της,
ποῦ μόνο ἀγγέλοι τὴν ἀκοῦνε,
ἡ ψιλοκάμωτή μου σκέπη
σπάνει, καὶ κάτου 'ς τὴ γῆ βλέπει
καθέν' ἀπ' τἄστρα, ποῦ περνοῦνε.

Καὶ 'ςὰν ἀνοίξῃ καὶ πλατύνῃ
βοριᾶς τὴ χαραμάδα ἐκείνη,
καὶ 'ςὰ μελίσσια ἕνα κοπάδι
προβάλουν τἄστρα καὶ ἀρμενίζουν
καὶ τρέχουν καὶ στρεφογυρίζουν,
τότες κ' οἱ θάλασσες τὸ βράδυ
κ' οἱ λίμνες, ποῦνε 'ςὰν κομμάτια
πεσμέν' ἀπ' οὐρανοῦ παλάτια,
φεγγοβολοῦνε 'ς τὸ σκοτάδι.

5

Τοῦ ἥλιου κάποτε τὸ θρόνο
μὲ φλογερὰ δεσμὰ τὸν ζώνω
καὶ τὸ φεγγάρι μάργυρᾶ.
Ὅταν οἱ στρόβιλοι μ' ἁπλόνουν,
Βεζούβια βλέπεις νὰ θαμπώνουν
καὶ τἄστρα φεύγουν θολερά.

Ἀπ' ἀκρωτῆρι σὲ ἀκρωτῆρι
ὡςὰν θεόρατο γεφύρι
'ς τὴν ἄγρια θάλασσ' ἀποπάνω
στερηόνουμαι καὶ δὲν κουνιέμαι,
ἂν καὶ 'ς τὴν ἄβυσσο κρεμιέμαι,
γιατὶ βουνὰ κολόνες κάνω.

Καὶ τὸ μυριόχρωμο δοξάρι,
ἡ δύναμί μου καθὼς πάρῃ
τὸν χαλασμὸ καὶ τὸν σηκώνῃ,
οὐράνια γίνεται καμάρα
κ' ἐγὼ περνῶ μὲ τὴν ἀντάρα,
μὲ τὴ φωτιὰ καὶ μὲ τὸ χιόνι,
τὴς μαλακὲς θωριές του ὑφαίνει
ἡ ἀντηλιά, ποῦ κατεβαίνει
κάτου 'ς τὴ γῆ καὶ τὴ 'μερώνει.

6

Τῆς γῆς καὶ τοὐρανοῦ εἶμαι γέννα,
μὰ μ' ἔχει ἀναθρέψῃ ἐμένα
'ς τὴν ἀγκαλιά του ὁ οὐρανός.
Ὅ,τι κι' ἂν γείνω, δὲν πεθαίνω,
καὶ μέσ' 'ς τὰ ὕψη ἂν ἀπομένω
καὶ ἂν μὲ ρουφήξῃ ὁ ὠκεανός.

Γιατὶ 'ς τὴ γῆ, 'ςὰν ἀποβρέξῃ,
κι' ὁ θόλος πάλι ξαναφέξῃ
καὶ καταχνιὰ δὲν τὸν μαυρίζῃ,
καὶ μιᾶς καθάριας πάλι 'μέρας
παλάτ' ὑψώνῃ ὁ ἀέρας,
ποῦ κάθε ἀχτίδα τὸ πλουμίζει,

Θωρῶ γελῶντας μοναχό μου
κι' ἀπὸ τὸ σπήλιο τὸ κρυφό μου,
'ςὰ φάντασμ' ἀπ' τὰ μνήματά του
ἢ 'ςὰν παιδὶ ἀπ' τὴ μάνα, βγαίνω
καὶ παίρνω τὴ βροχὴ καὶ ραίνω
καὶ τὸ παλάτι ρίχνω κάτου.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ

Ἡ μόνη ἀληθὴς γνῶσις εἶναι ἡ γνῶσις τῆς θρησκείας, ἣν ὁ Ἀπόστολος καλεῖ «γνῶσιν τοῦ Θεοῦ», γνῶσιν, ἥτις ὑψοῖ τὸν ἄνθρωπον ὑπεράνω τῆς γῆς, καθιστᾷ αὐτὸν μέλος καὶ κάτοχον τῆς κοινωνίας τῶν πνευμάτων καὶ φέρει αὐτὸν εἰς ἄμεσον σχέσιν μετὰ τοῦ Θεοῦ, ποιητοῦ παντοδυνάμου, πανσόφου καὶ παναγάθου· ἡ γνῶσις αὕτη εἶναι ὁμολογουμένως ὠφέλιμος καὶ ἀναγκαιοτάτη, διότι χειραγωγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς ὁδὸν ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης. καὶ διδάσκει ὅτι μόνον διὰ ταύτης δύναται οὗτος νὰ ἀπολαύσῃ ἀληθοῦς εὐδαιμονίας καὶ ἐνταῦθα καὶ πέραν τοῦ τάφου.

Ἡ γνῶσις αὕτη εἶναι τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο πῦρ, ὅπερ ὁ Κύριος ἦλθε βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, τὸ πῦρ ἐκεῖνο, ὅπερ πεσὸν εἰς χώραν κατάμεστον εἰδωλομανίας, κενῆς ἀπάτης καὶ ἀποτροπαίου λατρείας, πᾶσαν ἄκανθαν πλάνης καὶ ἀσεβείας ἐπενείματο καὶ κατέφαγε καὶ ἐξηφάνισεν, εἰς δὲ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου εἰσελθόν, ὑπνώττουσαν ἐξήγειρεν, ἀδρανῆ καὶ ἀδιάφορον ἐζωογόνησεν, ἐσκοτισμένην ἐφώτισεν, ἐλάμπρυνεν, ἐξηυγένισε καὶ θερμὴν καὶ πρόθυμον κατέστησε πρὸς πᾶν ὅ,τι θεῖον, ὑψηλόν, γενναῖον καὶ φιλάνθρωπον.

Ἐντεῦθεν ἡ γνῶσις τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ἡ ἰδέα τῆς ἀνθρωπίνης ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος, ἡ ἐξημέρωσις τῶν ἠθῶν, ἡ ἄρσις ἀγρίων καὶ θηριωδῶν θεαμάτων, ἡ κατάργησις τῆς δουλείας, ἡ ἀνύψωσις τῆς γυναικὸς εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῇ περιωπήν, ἡ προστασία τῶν νηπίων, ἡ περίθαλψις τοῦ γήρατος, ἡ παμμερὴς καὶ ἀμφιλαφὴς φιλανθρωπία, ἡ ἐπικράτησις παντὸς θείου θεσμοῦ, ἀσφαλοῦς βάσεως πάσης εὐδαιμονίας, καί, συνελόντι εἰπεῖν, ἡ ἀναγέννησις καὶ ἀνακαίνισις τοῦ κόσμου. Ἐντεῦθεν καὶ διάφοροι μεγάθυμοι ἄνδρες, θείου ζήλου ἐμπεπλησμένοι καὶ τῷ πυρὶ τούτῳ πυρπολούμενοι, ἀνήγειραν φιλοτίμῳ δαπάνῃ λαμπρὰ Καταστήματα καὶ πρὸς φωτισμὸν καὶ μόρφωσιν τοῦ πλησίον καὶ πρὸς περίθαλψιν καὶ παρηγορίαν τῶν ὁπωσδήποτε σωματικῶς ἢ διανοητικῶς πασχόντων καὶ θεραπείας δεομένων.

ταῦτα δὲ συντηρούμενα καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῶν καὶ φιλάνθρωπον ἀποστολὴν διὰ τοῦ ταλάντου τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ ὀβολοῦ τοῦ πτωχοῦ καὶ τῆς χήρας ἐκπληροῦντα, μαρτυροῦσι ζῶσαν τὴν φιλανθρωπίαν.

Γνῶσις τῆς ἀληθείας, ἀγάπη αὐτῆς καὶ τὸ συμφώνως πρὸς ταύτην ζῆν καὶ πολιτεύεσθαι ἰδοὺ ὅλος ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ἀληθὴς αὐτοῦ εὐδαιμονία, ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ. Γνωρίζει δὲ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀλήθειαν ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ διὰ τῆς πηγῆς τῆς ἀληθείας· καὶ δι' ἑαυτοῦ μὲν ὁ ἄνθρωπος ἀποκαλύπτει καὶ γιγνώσκει ἀμυδράν τινα ἀλήθειαν, ἀκτῖνας μόνον τινὰς τοῦ ἁπλέτου φωτὸς τῆς ἀληθείας, ἔπειτα δὲ ἀποκάμνει, ἰλιγγιᾷ καὶ ἵσταται, διότι κατὰ τὸν σοφὸν δεῖλοί εἶναι οἱ λογισμοὶ τῶν θνητῶν· ἀλλ' ὅπου ἵσταται ὁ ἄνθρωπος, ἐκεῖ ἄρχεται ὁ Θεός, εἰς ὃν προσερχόμενος οὗτος φωτίζεται, πληροφορεῖται περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ, τῶν προσόντων καὶ τελειοτήτων, τῶν ἀπείρων αὐτοῦ εὐεργεσιῶν καὶ χαρίτων. Τοῦτο δὲ κατορθοῦται, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος τὸν ἔμφυτον πνευματικὸν καὶ ἀδιάρρηκτον δεσμόν, ὅστις συνδέει αὐτὸν μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅστις καλεῖται θρησκεία, καλλιεργήσῃ, ἀναπτύξῃ, ἐνισχύσῃ καὶ τελειοποιήσῃ δι' ὑγιοῦς θρησκευτικῆς μορφώσεως.

Παρὰ πάντων τῶν ὀρθοφρονούντων καὶ ἐξόχων πνευμάτων ὡς ἀναντίρρητος ἀλήθεια ἀνομολογεῖται ὅτι ἡ ἀγωγὴ καὶ ἡ μόρφωσις εἰς οἱονδήποτε βαθμὸν καὶ ἂν ὑψωθῇ, εἰς οἱονδήποτε καὶ ἂν ἐμπιστευθῇ, τότε μόνον δύναται ν' ἀποβῇ ἀληθῶς ὑγιὴς καὶ καρποφόρος, ἐὰν ᾖ συγχρόνως εἰλικρινῶς καὶ στερρῶς θρησκευτική. Οἱ πατέρες ἡμῶν κατενόησαν τὴν ἀλήθειαν ταύτην, καὶ διὰ τοῦτο παρ' αὐτοῖς ἡ θρησκεία ἀπ' αὐτῆς σχεδὸν τῆς κοιτίδος παρελάμβανε τὸν ἄνθρωπον, παρηκολούθει αὐτῷ ἀναποσπάστως ἔν τε τῷ οἴκῳ καὶ τῷ σχολείῳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ, φωτίζουσα καὶ ὁπλίζουσα κατὰ τῶν πλεκτανῶν τῆς πλάνης, τῶν παγίδων καὶ τῶν σοφισμάτων τῶν λυμεώνων ἀνθρώπων, τῶν θελγήτρων τῆς κακίας καὶ τῶν κινδύνων τῆς ἠθικῆς νόσου καὶ διαφθορᾶς. Ἐπειδὴ ἔν τε τῷ ἰδιωτικῷ καὶ οἰκογενειακῷ ὡς καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ καὶ κοινωνικῷ βίῳ ὡς βάσις στερρὰ καὶ κανὼν ἐχρησίμευον αἱ αἰώνιοι καὶ ἀλάθητοι ἀρχαὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, διὰ τοῦτο ἀνεπτύχθη καὶ ἀνεφάνη παρ' αὐτοῖς τοιαύτη ἠθικότης, τοιαύτη ἁγνότης ἠθῶν, εὐγένεια καὶ ἡμερότης καρδίας, συμπάθεια καὶ ἀγάπη, ἁγιότης θελήσεως, ὕψος αἰσθημάτων, σπουδαιότης καὶ σταθερότης χαρακτῆρος καὶ εἰλικρίνεια συμπεριφορᾶς, ὥστε δικαίως συγγραφεύς τις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὡς ἐν εἰκόνι διαγράφων τὰ ἤθη τῶν Χριστιανῶν, λέγει πρὸς πολλοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἑξῆς: «Χριστιανοὶ ἐπὶ γῆς διατρίβουσιν, ἀλλ' ἐν οὐρανῷ πολιτεύονται. Πείθονται τοῖς ὡρισμένοις νόμοις, καὶ τοῖς ἰδίοις βίοις νικῶσι τοὺς νόμους... ὅπερ ἐστὶν ἐν σώματι ψυχή,

τοῦτ' ἔστιν ἐν κόσμῳ Χριστιανοί. Ἔσπαρται κατὰ πάντων τῶν τοῦ σώματος μελῶν ἡ ψυχή, καὶ Χριστιανοὶ κατὰ τὰς τοῦ κόσμου πόλεις. Οἰκεῖ μὲν ἐν τῷ σώματι ἡ ψυχή, οὐκ ἔστι δ' ἐκ τοῦ σώματος· καὶ Χριστιανοὶ ἐν κόσμῳ οἰκοῦσιν, οὔκ εἰσι δ' ἐκ τοῦ κόσμου».

Ἡ ὑγιὴς θρησκευτικὴ μόρφωσις ἐμφυτεύει καὶ ἀναπτύσσει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ πρῶτον τὴν πίστιν, τὴν διασκεδάζουσαν τὰ νέφη τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας, καὶ πληροῦσαν τῶν αἰωνίων καὶ ἀλαθήτων ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ· δεύτερον τὴν ἐλπίδα, τὴν λογικὴν ἄγκυραν, ἐφ' ἧς ἐπαναπαυόμεθα, καὶ ὑφ' ἧς προτρεπόμεθα εἰς τὴν

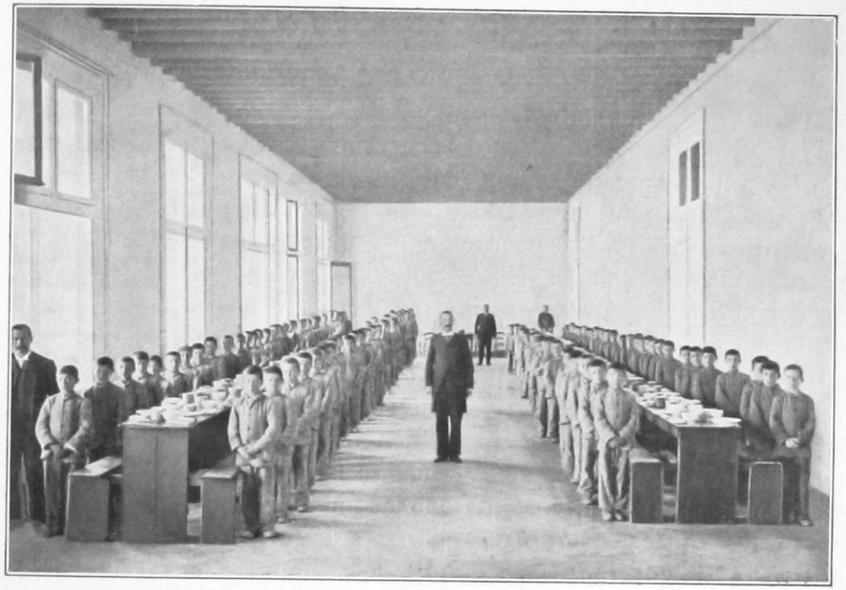

Τὸ «Πάτερ ἡμῶν» τῶν ὀρφανῶν

ὑπέρβασιν πάσης χαλεποῦς περιστάσεως καὶ εἰς τὸν θαρραλέον διάπλουν τοῦ πολυταράχου πελάγους τοῦ βίου· καὶ τρίτον τὴν ἀγάπην, ἥτις ὡς θεία τις φλὸξ θερμαίνει τὴν καρδίαν καὶ ζωηρῶς διεγείρει πρὸς πᾶν ὅ,τι θεῖον καὶ φιλάνθρωπον.

Καὶ πρῶτον προκειμένου περὶ πίστεως· τί γνωρίζει ἡ ἔξω σοφία περὶ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ; τί διδάσκει περὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ καὶ τῶν εὐεργεσιῶν καὶ τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον καθόλου σχέσεως αὐτοῦ; Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, ἄνωθεν κατελθοῦσα, πρὸς τὰ ἄνω ἀνυψοῖ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, δεικνύουσα αὐτῷ τὸν αἰώνιον καὶ σταθερὸν νόμον τῆς ἀληθείας. Αὕτη διδάσκει τὸν ἄνθρωπον νὰ προφέρῃ μετὰ

τῆς αὐτῆς καὶ ὁ Θεὸς βεβαιότητος τοὺς βαρυσημάντους ἐκείνους λόγους, «ἐγώ εἰμι ὁ ὤν», οἵτινες εἶναι ἡ ὑψίστη βεβαίωσις τοῦ Ὑψίστου Ὄντος καὶ ἁπάντων τῶν προσόντων αὐτοῦ. Ἀναπληροῖ τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας· ἀποκαλύπτουσα τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεόν, γνωρίζει τῷ ἀνθρώπῳ τὰ βαθύτατα ζητήματα, τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ, τὴν ἀρχήν, τὴν πτῶσιν, τὴν ἀνάστασιν καὶ σωτηρίαν, τὸ παρελθόν, τὸ παρόν, τὸ μέλλον καὶ τὴν δικαίαν ἀνταπόδοσιν. Τὸ πνεῦμα ἡμῶν διψαλέον ζητεῖ παρὰ τῆς ἔξω σοφίας τὴν ἄπειρον ἀλήθειαν, τὴν μόνην ἀναλογοῦσαν πρὸς τὰς ἐμφύτους αὐτῷ τάσεις, αὕτη δὲ παρουσιάζει αὐτῷ ἀμυδράν τινα μόνον ἀλήθειαν, ἀκτῖνας ἀσθενεῖς θείου φωτός, ἢ ματαίας εἰκασίας, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ψηλαφητὰς ἀτοπίας καὶ παραλογισμούς, θεωρίας ποικίλας καὶ συστήματα διάφορα, ἐφήμερα ὡς τὰ ὄνειρα τῆς νυκτός. Ἀλλ' ὅπου ἵσταται ἡ ἔξω σοφία ἀποκάμνουσα καὶ τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν ἀνομολογοῦσα, ἐκεῖ προσέρχεται ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία, ἀποκαλύπτουσα τὰς ὑψηλὰς καὶ θείας αὐτῆς ἀληθείας, ἱκανοποιοῦσα καὶ ἀναπαύουσα ἀπτομένη τῶν τεσσάρων ὑψίστων ζητημάτων, περὶ Θεοῦ, κόσμου, ἀνθρώπου καὶ μελλούσης ζωῆς, ἅτινα ἀνέκαθεν ἀπησχόλησαν τὰ ἐξοχώτερα πνεύματα καὶ ἐπὶ τούτων ἅπλετον φῶς ἐπιχέουσα. Οἵα ἀπεραντολογία κατεδαπανήθη, ὁπόσαι συζητήσεις ἐγένοντο, καὶ ὁπόσαι ποικίλαι γνῶμαι, πολλάκις ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι, περὶ τῶν ζητημάτων τούτων ἐξηνέχθησαν, μόλις κατορθώσασαι ὀλίγους τινὰς ὀπαδοὺς νὰ εὕρωσιν! Ἡ Χριστιανικὴ γνῶσις τυγχάνει ἀείποτε ὡρισμένη καὶ σταθερά, κανὼν ἀστραβὴς καὶ ἀλάθητος, πάντοτε ὁ αὐτὸς εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, ἀνεξάρτητος τῶν τόπων, τοῦ χρόνου, τῶν ἐθνῶν, τῶν συμφερόντων, χρησιμεύων ὡς χαλινὸς εἰς τὰς διηνεκεῖς μεταβολὰς καὶ ποικιλίας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, στύλος πυρὸς ὑπέρλαμπρος καὶ ζωογόνος, ὁδηγῶν ὡς ὁ στύλος τοῦ πυρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἐν τῇ ἐρήμῳ, διὰ μέσου τῶν κινδύνων τῆς ἐρήμου, τῶν ὑφάλων, τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν σκοτεινῶν καὶ ἀγνώστων ὁδῶν τοῦ βίου τούτου.

Ἀλλ' ἴσως εἴπῃ τις ὅτι ἡ τοιαύτη Χριστιανικὴ γνῶσις καὶ μόρφωσις δεσμεύει καὶ περιορίζει τὸ φύσει ἐλεύθερον ἀνθρώπινον πνεῦμα· τοὐναντίον, τὰ μάλιστα συντελεῖ αὕτη πρὸς εὔρυνσιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτοῦ· διότι τί ἰσχυρότερον καὶ καταλληλότερον πρὸς τοῦτο, παρὰ τὰς μεγάλας καὶ γονίμους ἰδέας περὶ Θεοῦ, ψυχῆς, αἰωνιότητος καὶ προνοίας; ἰδέας, ὧν ἡ μυστηριώδης δύναμις εὐρύνει τὴν διάνοιαν, ὑψοῖ τὴν ψυχήν, ἐνισχύει τὴν καρδίαν καὶ προσάγει τρόπον τινὰ τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν ἱερὰν ἑστίαν, τὴν πηγὴν τῶν φώτων καὶ πάσης ἀληθείας; Οὐδεὶς ἀπροκατάληπτος δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὑπὸ τῇ σωτηρίᾳ καὶ εὐεργετικῇ ἐπιρροῇ τῆς Χριστιανικῆς γνώσεως καὶ μορφώσεως ἐκαλλιεργήθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν τὰ γράμματα, αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι καὶ ἐδόθη νέα τις ὥθησις ἰσχυρὰ καὶ θαυμασία εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα διὰ τοῦ «ἔσεσθε ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι». Στενὴ καὶ ἀδιάσειστος εἶναι ἡ σχέσις τῆς τοιαύτης γνώσεως μετὰ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης· θρησκεία καὶ ὑγιὴς ἐπιστήμη, ὡς δύο ἀδελφαί, τείνουσαι ἀλλήλαις τὰς χεῖρας, βαδίζουσιν ἐκ παραλλήλου, χωρίς ποτε ἡ μία τὴν ἄλλην νὰ ἐγκαταλείπῃ· ἡ θρησκεία, καθὼς παρετήρησεν ὁ ἔξοχος φιλόσοφος Βάκων, πρέπει νὰ συνάπτηται ταῖς ἐπιστήμαις ὡς ἄρωμα, ὡς ἅλας προφυλάττον αὐτὰς ἀπὸ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς σήψεως. Ἑπομένως μόνον ἄνθρωποι ἐπιπόλαιοι καὶ δοκησίσοφοι δύνανται νὰ διατείνωνται ὅτι ἀσυμβίβαστοι τυγχάνουσι θρησκεία καὶ ἐπιστήμη.

Οἵα δὲ ἡ ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἤθους δύναμις τῆς θρησκευτικῆς γνώσεως; Αὕτη ἐμφυτεύουσα τῷ ἀνθρώπῳ στερρὰν καὶ ἀκράδαντον πεποίθησιν ἐπὶ Θεὸν ζῶντα, ἐμπνέει τὴν ὑπὲρ μέλι γλυκυτέραν ἐλπίδα, τὸ φῶς τῶν ἐσκοτισμένων, τὴν βακτηρίαν τῶν κλονουμένων, τὴν παραμυθίαν τῶν θλιβομένων. Μόνον ἐκ τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως ἐν μέσῳ τῶν χαλεπῶν καὶ ἀντιξόων περιστάσεων ἀκούεται ἡ γλυκεῖα καὶ παρήγορος φωνή, ἥτις ἀνακουφίζει τὸν ἀσθενῆ καὶ λήθην τινὰ τῶν ἀλγηδόνων προξενεῖ, γλυκαίνει τὰς πικρίας τοῦ βίου, ἐπουλοῖ καὶ θεραπεύει τὰς βαθείας καὶ ὀδυνηρὰς πληγὰς καὶ ἐμπνέει ἡρωϊκὸν θάρρος καὶ ἀκατάβλητον δύναμιν εἰς τὸν ἀγωνιζόμενον εὐγενῆ ἀγῶνα, μὴ ἐγκαταλείπουσα αὐτὸν νὰ γίνηται ἔρμαιον καὶ παρανάλωμα κόρου καὶ ἀηδίας, προσωρινῶν μελαγχολικῶν σκέψεων καὶ ἀπαισιοδόξων ἰδεῶν. Ὁ ἔχων τὸν πυρσὸν τοῦτον καὶ τὴν πυξίδα ταύτην ἐν τῇ εὐρείᾳ καὶ σκοτεινῇ θαλάττῃ τοῦ βίου οἵδε ποῦ ὑπάγει, καταφρονεῖ κυμάτων καὶ πνευμάτων, καὶ σοφῶς καὶ εὐθαρσῶς καθοδηγεῖ τὸ πλοῖον τοῦ βίου αὐτοῦ εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας, ὁ δὲ τούτου στερούμενος, ὁμοιάζων πρὸς τὸν ἐν ζόφῳ διὰ σκολιᾶς καὶ τραχείας ὁδοῦ βαδίζοντα, οὐκ οἶδε πόθεν ἦλθε καὶ ποῦ ὑπάγει, φέρεται ὡς ἀνερμάτιστον καὶ ἄνευ πηδαλίου πλοῖον τῇδε κἀκεῖσε, μέχρις οὗ κατασυντρίβεται ἐπὶ τῶν βράχων τῆς ἀμφιβολίας, τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῆς ἀπελπισίας, διεγείρων ἄλλοις μὲν οἶκτον, ἄλλοις δ' ἔκπληξιν καὶ ἄλλοις μεγαλόφωνον παραίνεσιν.

Πλήρης καὶ τελεία ἠθικὴ μόρφωσις δὲν δύναται νὰ δοθῇ καὶ νὰ παραχθῇ παρὰ τῆς ἔξω σοφίας, ἧς ἡ ἠθικὴ εἶναι ξηρὰ καὶ ἄγονος, ὑποδεικνύουσα μὲν ὁδόν τινα ἀρετῆς καὶ τελειότητος, μὴ ἐμπνέουσα ὅμως τὸ ἀνάλογον θάρρος καὶ τὴν ἀπαιτουμένην καρτερίαν, ὅπως ὁ ἄνθρωπος εὐθαρσῶς διαδράμῃ αὐτήν. Ἠθικὴ ἄνευ θρησκείας εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ, καθὼς ἀποδεικνύεται ἔκ τε τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ

τῆς πείρας. Ποῖον ὑψηλὸν ἐλατήριον θὰ ὠθήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς ζῶσαν ἠθικὴν ἐνέργειαν, ὅταν οὗτος ἦ ἄθρησκος καὶ δὲν ἔχῃ τὰς προσηκούσας περὶ Θεοῦ, κόσμου, ἀνθρώπου καὶ μελλούσης ζωῆς ἰδέας; Καθὼς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραχθῇ καρπὸς ἄνευ δένδρου, νάματα καὶ ρυάκια ἄνευ πηγῆς, φῶς καὶ θερμότης ἄνευ πυρός, οὕτως ἐπίσης ἀδύνατον εἶναι νὰ προέλθῃ ζῶσα ἠθικὴ ἐνέργεια ἀπὸ καρδίας ἀσεβοῦς καὶ ἀθρήσκου, αὐχμώσης καὶ ρυπώσης ἐλλείψει θρησκευτικῆς δρόσου καὶ ὑγιοῦς Χριστιανικῆς μορφώσεως. Τοῦτο δὲ ἐμαρτύρησε καὶ μαρτυρεῖ καὶ ἡ καθημερινὴ πεῖρα, διδάσκουσα ὅτι ὅπου καὶ ὁσάκις ἐπέρχεται διαζύγιον τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς θρησκείας, ἐκεῖ ἡ μὲν ἠθικὴ γίνεται ἄθρησκος, ἡ δὲ θρησκεία ἀνήθικος, ὅτι ἐκείνη ἡ κοινωνία ἀνθεῖ καὶ ἀκμάζει, εἰρηνεύει καὶ οὐδέποτε ἐπὶ τὰ πρόσω χωρεῖ, ἐν ᾗ ἡ θρησκεία ἐξασκεῖ τὴν εὐεργετικωτάτην αὐτῆς ἐπιρροήν, μορφοῦσα καὶ διαπλάττουσα κατὰ Θεὸν τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, καθιστῶσα αὐτοὺς πράγματι φιλοπάτριδας, γενναίους, καρτερικοὺς εἰς τέλος, εὐπειθεῖς εἰς τοὺς νόμους, ἀκριβεῖς καὶ τιμίους ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντος, εἰλικρινεῖς, φιλανθρώπους, ταπεινοὺς ἐν ταῖς εὐτυχίαις, ἀπτοήτους ἐν ταῖς δυστυχίαις, φοβουμένους τὸν Θεὸν καὶ σεβομένους τὴν ζωήν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσίαν τοῦ πλησίον. Τοὐναντίον δὲ συμβαίνει, ἤτοι μαραίνεται καὶ καταρρέει καὶ παρακμάζει κατ' οὐσίαν, καίτοι πολλάκις κατ' ἐπιφάνειαν ἀνθεῖ καὶ ἐκθαμβοῖ, ἡ κοινωνία ἐκείνη, ἐν ᾗ ἡ θρησκεία ἀπώλεσε πᾶσαν σημασίαν καὶ δύναμιν καὶ ἐλλείψει θρησκευτικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς αἴρεται πᾶς χαλινὸς τῆς κακίας, πᾶσα αἰδὼς καὶ σεβασμὸς τῶν νόμων, ἐμφύτου καὶ γραπτοῦ, ἐμπολιτεύονται κλοπαί, καταχρήσεις καὶ ἱεροσυλίαι, ἀσυστόλως διαπράττονται τὰ στυγερώτατα τῶν κακουργημάτων καὶ τὴν θέσιν μεγάλων καὶ φιλανθρώπων κατορθωμάτων καταλαμβάνουσι τὰ ἀπονενοημένα κινήματα καὶ αἱ ἀπέλπιδες ἐξάψεις τῶν ὑπὸ τοῦ ἀτάκτου βίου ἀπογοητευθέντων ἀνθρώπων. Κάλλιστα δὲ λέγει ἠθικολόγος τις ὅτι, καθὼς ἡ ἡμέρα κλίνει καὶ ἡ νὺξ πλησιάζει, καθόσον ὁ ἥλιος ἐγγίζει εἰς τὴν δῦσιν αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἡ ἠθικὴ χαλαροῦται καὶ ὁλονὲν μειοῦται ἀναλόγως τῆς ἐλαττώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ φωτός, τῆς Χριστιανικῆς γνώσεως καὶ μορφώσεως. Εἰς μάτην ζητεῖ τις νὰ διαπλάσῃ ἑαυτὸν ἢ τοὺς ἄλλους ἄνευ τῆς θρησκείας. Εἰς μάτην προσπαθεῖ τις νὰ εὕρῃ νέας μεθόδους καὶ νέα συστήματα καὶ νέας ἀποπείρας ἀποπειρᾶται πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων ἄνευ τῆς θρησκείας. Εἰς μάτην ζητεῖ ἡ κοινωνία μόνον δι' εἱρκτῶν καὶ ἐξοριῶν, στερήσεων καὶ κακουχιῶν, καὶ ἄλλων βασάνων καὶ ποικίλων καὶ φυβερῶν ἀπειλῶν νὰ περιστείλῃ τὸ κακὸν καὶ νὰ προλάβῃ πολλὰ καὶ διάφορα ναυάγια ἄνευ τῆς θρησκείας.

Μόνον ὑγιὴς θρησκευτικὴ μόρφωσις δαμάζει τοὺς πλέον ἰδιοτρόπους καὶ ἀτιθάσσους, ὑποτάσσει ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ νόμου καὶ τοῦ καθήκοντος, χαλινοῖ εἰς σωφροσύνην, ἐξημεροῖ τὰ ἤθη, θεραπεύει τὰς ἐλλείψεις, ἐκριζοῖ τὰ ζιζάνια καὶ τὰ σκάνδαλα, πληροῖ τὴν καρδίαν αἰσθημάτων ἀγάπης, φιλανθρωπίας καὶ πάσης χρηστότητος, βλαστάνει ὅλας τὰς οἰκογενειακὰς καὶ κοινωνικὰς ἀρετάς, ἑνὶ λόγῳ φέρει τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Τοιαύτη ἡ ἀναγκαιότης τῆς ὑγιοῦς θρησκευτικῆς μορφώσεως καὶ τὰ σωτήρια αὐτῆς ἀποτελέσματα.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Η ΦΟΥΡΤΟΥΝΑ

Ἀπὸ τὰ ψὲς ἐβουλήθηκε ὁ κὺρ Βορριᾶς νὰ πάρῃ,
κι' ὅσα καράβια τῶμαθαν, ὅλ' ἄρραξαν καὶ στέκουν,
κ' ἕνα καράβι μοναχὸ 'ς τὸ νοῦ του δὲν τὸ βάνει.
— «Δὲ σὲ φοβοῦμαι, μπρὲ Βορριᾶ, καὶ σένα, δελῆ Νότη·
ἔχω καράβ' ἀπὸ σκαρπί, καὶ τὰ κουπιὰ πυξάρι,
ἔχω τὰ καραβόσκοινα τῆς Προύσσας τὸ μετάξι,
ἔχω κ' ἕνα φραγκόπουλο, ποῦ ξέρει τοὺς ἀνέμους».
— «Γι' ἀνέβα, μπρὲ φραγκόπουλο, νὰ ἰδῇς τ' ἀνέμοι σέρνουν».
Παιζογελῶντας ἀνήβαινε, κλαίοντας κατηβαίνει.
— «Τί ἔχεις, μπρὲ φραγκόπουλο, καὶ κλαιοκατηβαίνεις;»
— «Εἶδα τὴ Προῦσσα π' ἄστραφτε, τὴ Μπαρμπαριὰ χιονίζει,
εἶδα τὴ Μαύρη θάλασσα καράβια νὰ γυρίζῃ·
'ς τὴ μέση πάνουν τὰ πανιά, 'ς τὴν ἄκρη παλληκάρια,
κ' ἐδῶ μπροστά, ποῦ πάνουμε, κακὸ χαλάζι ρίχνει».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ ΠΑΡΑΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝΗ

Ἐπιστημονικαί τινες ἀλήθειαι εἶναι τοσοῦτον αὐτόδηλοι καὶ γνωσταί, εἶναι ἐπιστημονικὰ ὡς εἰπεῖν ἀξιώματα οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενα ἢ εὑρίσκοντά ποτε ἀντίρρησιν, ὥστε δικαίως ἀποροῦμεν, πῶς ἐνίοτε παραγνωρίζονται. Οὕτω λ. χ. εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ ἄριστος σχολιαστὴς ἑκάστου συγγραφέως εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεύς, καὶ δὴ ὅτι ἡ ἀκριβὴς ἐπιστημονικὴ μελέτη πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ εἶναι τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ ἑρμηνευτοῦ. Καὶ ὅμως παρὰ πάντα ταῦτα πολλάκις βλέπομεν νὰ λαμβάνηται φράσις τις συγγραφέως, ἀπεσπασμένη ἀπὸ τῶν συμφραζομένων, καὶ νὰ προφέρηται ἡμῖν ὡς λέγουσά τι, ὅπερ κατ' ἀλήθειαν δὲν ἐνόει ὁ συγγραφεύς.

Περίφημον κατέστη τὸ Πλατωνικὸν (Τιμαίου 22 β) «*Ἕλληνες ἀεὶ παῖδές ἐστε, γέρων δὲ Ἕλλην οὐκ ἔστιν*», ὅπερ ὡς παροιμία περὶ τῆς ἡμετέρας ἀβουλίας πολλάκις λέγεται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Δὲν ἐξετάζω πῶς δύναται τοῦτο νὰ συμβιβάζηται πρὸς τὴν περίφημον παρατήρησιν τοῦ Ἡροδότου (Α΄ 60) «*ἀπεκρίθη ἐκ παλαιτέρου τοῦ βαρβάρου ἔθνεος τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν καὶ δεξιώτερον καὶ εὐηθείης ἠλιθίου ἀπηλλαγμένον μᾶλλον*» ἢ πρὸς τὸ «*Ἕλληνές εἰσιν ἄνδρες οὐκ ἀγνώμονες, καὶ μετὰ λογισμοῦ πάντα ποιοῦσίν τινος*», ἢ πῶς ἦτο δυνατὸν οἱ παῖδες ἐκεῖνοι νὰ εἶναι καὶ σήμερον ἔτι διδάσκαλοι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ νὰ κηρύττηται μεγαλοφώνως ὅτι βαρόμετρον τοῦ πολιτισμοῦ ἑκάστου ἔθνους εἶναι ἡ καλλιεργία τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅτι ὅσῳ μᾶλλον ἔθνος τι ἀσχολεῖται περὶ τὸν πολιτισμὸν ἐκείνων, τοσούτῳ μᾶλλον πεπολιτισμένον εἶναι, καὶ ἀντιστρόφως. Δὲν ἐξετάζω ταῦτα, τοσοῦτο μόνον παρατηρῶ, ὅτι δὲν λέγει τὰ γελοῖα ταῦτα ὁ Πλάτων αὐτός, ἀλλ' ἀλαζών τις Αἰγύπτιος, ὅστις διηγεῖται τέρατα καὶ σημεῖα, ὅτι δηλ. ἐν Αἰγύπτῳ ἦσαν ἀναγεγραμμένα ὅσα ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων 9000 ἔτη πρὸ τοῦ Σόλωνος εἶχε κατορθώσει μεγάλα καὶ θαυμαστά, τ. ἔ. εἶχεν ἀποκρούσει τοὺς βαρβάρους, ὅσοι ἐπήρχοντο ἐπὶ τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν ἔκ τινος μεγίστης νήσου κειμένης πέραν τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν, ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ· ὅτι δὲ δι' ἔλλειψιν γραπτῶν μνημείων ἐν Ἀθήναις τὰ παλαιὰ

ἐκεῖνα εἶχον λησμονηθῆ, ἐσῴζοντο δ' ὅμως εὐτυχῶς κάλλιστα γεγραμμένα ἐν Αἰγύπτῳ. Ὡς πρὸς τὴν *ἀρχαιολογίαν ἄρα ταύτην* πάντες οἱ Ἕλληνες ἦσαν παῖδες, οἱ δὲ Αἰγύπτιοι οἱ ταύτης ἔμπειροι ἦσαν σοφοὶ καὶ γέροντες. Ὅπερ ἔδει δεῖξαι.

Ὁμοίως προβάλλεται ἡμῖν ἀπὸ ἑνὸς σχεδὸν αἰῶνος ἄλλο τι χωρίον τοῦ Πλάτωνος (ἢ Ψευδοπλάτωνος), Ἀλκ. Α΄ 111 «*Καὶ τὸ ἑλληνίζειν παρὰ τούτων* (δηλ. *τῶν πολλῶν*) *ἔγωγε ἔμαθον, καὶ οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν ἐμαυτοῦ διδάσκαλον, ἀλλ' εἰς τοὺς αὐτοὺς ἀναφέρω, οὓς σὺ φὴς οὐ σπου-*

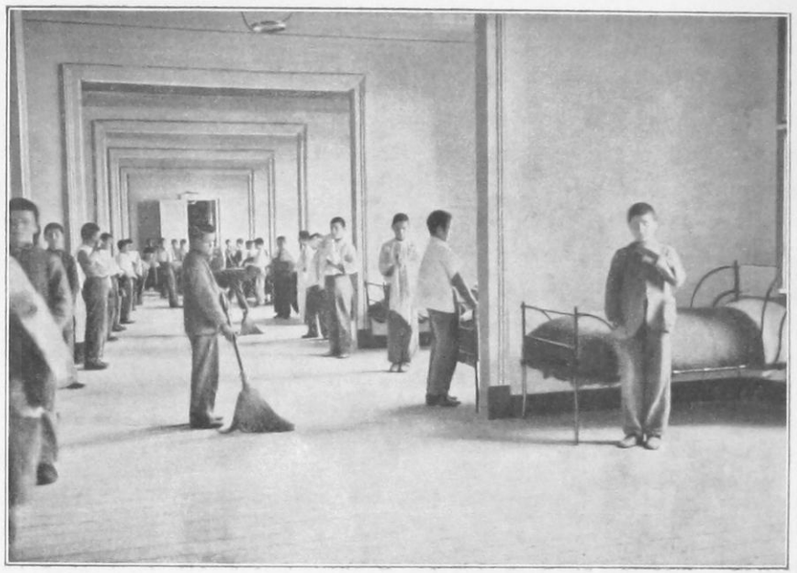

Ἐκ τοῦ βίου τῶν ὀρφανῶν

δαίους εἶναι διδασκάλους». Διὰ τούτων, λέγουσι πρὸς ἡμᾶς, ἀποδείκνυται ἡλίου φαεινότερον ὅτι ὁ Πλάτων ἔγραφε καὶ ὡμίλει τὴν γλῶτταν τοῦ λαοῦ, ὅτι τότε διδάσκαλος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἦτο ὁ λαὸς κλπ. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ σοφὸς Βυζαντινολόγος καθηγητὴς Κάρολος Krumbacher ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ Das Problem κλπ. σελ. 189 καὶ ἐπιθυμῶν νὰ καταδείξῃ τὴν γραφομένην ὑφ' ἡμῶν γλῶτταν καθ' ὁλοκληρίαν ἄχρηστον ἐρωτᾷ «*Τίς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων θὰ ἠδύνατο νὰ διισχυρίζηται περὶ τῆς καθαρευούσης αὐτοῦ γλώσσης, ἣν μόνον διὰ μακρᾶς ἐν τῷ σχολείῳ ταλαιπωρίας καὶ συνεχοῦς ἀσκήσεως ἐπιπόνως*

καὶ πολλάκις ἐλλιπῶς ἔμαθεν, ὅτι καυχᾶται ὁ Ἀλκιβιάδης συνεπαινοῦντος καὶ τοῦ Σωκράτους, «τὸ ἑλληνίζειν παρὰ τούτων ἔγωγε ἔμαθον...;»

Εἰς ταῦτα παρατηρῶ πρῶτον ὅτι μεγάλως ἠπόρησα καὶ ἀπορῶ, πῶς ἠδυνήθη ὁ κ. Κγ. νὰ γράψῃ ταῦτα περὶ τῆς καθαρευούσης ἡμῶν τῆς μετὰ κόπων μανθανομένης καὶ ἀντιτάξῃ αὐτὴν πρὸς τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν διδαχθὲν *ἑλληνίζειν* τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἀρροῦ σήμερον εἶναι πασίγνωστον, ὅτι ἕνεκα ἱστορικῶν λόγων παρὰ πᾶσι τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς οἱ παῖδες εἰς τὰ σχολεῖα φοιτῶντες μανθάνουσιν ἀναγκαίως γραμματικήν, ἄγνωστον ἔτι καθ' ὁλοκληρίαν ἐπὶ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, ὀρθογραφίαν κττ., καὶ ὅτι οἱ παῖδες οὗτοι πανταχοῦ περὶ ταῦτα ἐπὶ μακρὸν ταλαιπωροῦνται καὶ πολλάκις ἀνεπιτυχῶς. Οὐδεὶς ἄρα τούτων δύναται νὰ λέγῃ, ὅπως ὁ Ἀλκιβιάδης, ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὀνομάσῃ διδάσκαλον αὐτοῦ ἐν τῇ μαθήσει τῆς γλώσσης, ἂν ὑπὸ τὴν μάθησιν ταύτην νοῇ τὴν πλήρη κατὰ τὸ ἐνὸν γνῶσιν καὶ χρῆσιν αὐτῆς. Δὲν θὰ εἶναι ἄρα τοῦτο ἁμάρτημα τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης ἴδιον, ἀλλὰ καὶ πάσης ἄλλης νεωτέρας.

Ἔπειτα παρατηρῶ ὅτι ἐάν τις θελήσῃ νὰ ἐξετάσῃ τοὺς λόγους τοῦ Ἀλκιβιάδου οὐχὶ ἀπεσπασμένους, ἀλλ' ἐν συναφείᾳ μετὰ τῶν λεγομένων εὐθὺς κατωτέρω καὶ μικρὸν ἀνωτέρω καὶ παρακολουθήσῃ τῇ κυρίᾳ ἰδέᾳ τοῦ διαλόγου καὶ τῇ ἀναπτύξει αὐτοῦ, τάχιστα θέλει πεισθῇ ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι παρερμηνεύονται δεινῶς.

Ὁ Σωκράτης βλέπων ὅτι ὁ Ἀλκιβιάδης ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ νὰ δημηγορῇ ἐνώπιον τοῦ πλήθους περὶ τῶν δικαίων κλπ., ἐρωτᾷ αὐτὸν ὑπὸ τίνος καὶ πότε ἐδιδάχθη τὰ δίκαια· ὁ δὲ ἀπαντᾷ ὅτι ταῦτα ἔμαθεν οὐχὶ διδαχθεὶς ὑπό τινος καὶ κατά τινα ὡρισμένον χρόνον, ἀλλ' ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἐν τῇ κοινωνίᾳ, *παρὰ τῶν πολλῶν*. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σωκράτης παρατηρεῖ ὅτι δὲν εἶναι οἱ πολλοὶ ἀγαθοὶ διδάσκαλοι τούτων, ὅπως δὲν εἶναι καὶ τοῦ πεττεύειν, εἰ καὶ τοῦτο πολὺ ὑποδεέστερον τῶν δικαίων, ὁ Ἀλκιβιάδης ἀντικρούων διατείνεται ὅτι οἱ πολλοὶ εἶναι ἱκανοὶ νὰ διδάσκωσι καὶ ἄλλα πράγματα πολὺ σπουδαιότερα τοῦ πεττεύειν καὶ ὡς τοιοῦτον ἀναφέρει τὸ *ἑλληνίζειν*, ὅπερ, λέγει, ἔμαθε παρὰ τῶν πολλῶν, οὐχὶ δὲ παρά τινος διδασκάλου. Τοῦτο ὁμολογεῖ εὐθὺς καὶ ὁ Σωκράτης λέγων ὅτι ἀληθῶς τούτου εἶναι ἀγαθοὶ διδάσκαλοι οἱ πολλοί, διότι, ἐπιφέρει, ἔχουσιν ὄντως τὰ πρὸς τοῦτο προστόντα (*ὅτι ἔχουσι περὶ αὐτὰ ἃ χρὴ τοὺς ἀγαθοὺς διδασκάλους ἔχειν*), ἤτοι πρῶτον ἐπίστανται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καλῶς τοῦτο (*οὐκ οἶσθα ὅτι χρὴ τοὺς μέλλοντας διδάσκειν ὅτιοῦν αὐτοὺς πρῶτον εἰδέναι;*) καὶ δεύτερον ὅτι συμφωνοῦσιν ἐν τῇ χρήσει αὐτοῦ (*οὐκοῦν (χρὴ) τοὺς εἰδότας ὁμολογεῖν ἀλλήλοις καὶ*

μὴ διαφέρεσθαι;... δοκοῦσί σοι διαφέρεσθαι οἱ πολλοὶ ποτὸν ἔστι λίθος ἢ ξύλον; κἂν τινα ἐρωτᾷς ἆρ' οὐ ταὐτὰ ὁμολογοῦσι καὶ ἐπὶ ταὐτὰ ὁρμῶσιν, ὅταν βούλωνται λαβεῖν λίθον ἢ ξύλον; ὡσαύτως καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτα; **σχεδὸν γάρ τι μανθάνω τὸ ἑλληνίζειν ἐπίστασθαι ὅτι τοῦτο λέγεις, ἢ οὔ; *Ἀλκ.* ναί...»**).

Ὅπως ἕκαστος βλέπει, ὁ λόγος ἐν τούτοις εἶναι περὶ τῆς ἐν τῇ νηπιακῇ ἡλικίᾳ μαθήσεως τῆς γλώσσης, μαθήσεως συνισταμένης ἁπλῶς ἐν τῇ γνώσει καὶ χρήσει τῶν λέξεων ἀκριβῶς ὅπως μεταχειρίζεται αὐτὰς ἡ κοινωνία, ὥστε νὰ συνεννοῶνται πάντες. Τούτου βεβαίως δὲν εἶχεν οὔτε ὁ Ἀλκιβιάδης οὔτε ἄλλος τις νὰ ὀνομάσῃ ἑαυτοῦ διδάσκαλον, διὸ καὶ ὀρθῶς λέγει ὁ Πλάτων ἀλλαχοῦ (Πρωταγόρα 328α) «*ὥσπερ ἂν εἴ ζητοῖς τίς διδάσκαλος τοῦ ἑλληνίζειν, οὐδ' ἂν εἷς φανείη*». Ἀλλά, νομίζω, τὸ τοιοῦτον *ἑλληνίζειν* μανθάνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον πάντες ὅσοι γεννώμεθα καὶ ἀνατρεφόμεθα ἐν Ἑλλάδι, ὅπως καὶ πάντες οἱ ἐν Γαλλίᾳ γεννώμενοι καὶ ἀνατρεφόμενοι παῖδες τὸ τοιοῦτο *γαλλίζειν*, οἱ ἐν Γερμανίᾳ τὸ τοιοῦτο *γερμανίζειν* καὶ οὕτω καθεξῆς, καὶ οὐδεὶς ἡμῶν θὰ εἶχε νὰ δείξῃ διδάσκαλον τούτου. Οὐδὲν ἄρα ἴδιον λέγει ὁ Ἀλκιβιάδης. Ἀλλ' ἐπίσης βλέπει ἕκαστος ὅτι οὐδεὶς λόγος γίνεται ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος Πλατωνικῷ χωρίῳ περὶ ἄλλης τινὸς πληρεστέρας μαθήσεως τῆς γλώσσης ἐν σχολείῳ ἢ ἀλλαχοῦ. Περὶ τούτου ἐγένετο μνεία πρότερον (106 Ε), ἔνθα διαρρήδην λέγεται «*ἔμαθες* γὰρ δὴ σύ γε κατὰ μνήμην τὴν ἐμὴν *γράμματα* καὶ κιθαρίζειν καὶ παλαίειν...». Ταῦτα δὲ τὰ γράμματα ἐδιδάχθη πάντως οὐχὶ ὑπὸ τῶν πολλῶν, ἀλλ' ὑπὸ διδασκάλου τινός, ὃν θὰ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ὀνομάσῃ, ἂν διὰ τοῦ *ἑλληνίζειν* ἐνόει καὶ τὴν περαιτέρω τῆς γλώσσης μάθησιν καὶ μὴ μόνον τὴν στοιχειώδη ἐν τῇ μικρᾷ ἡλικίᾳ.

Μετὰ τῶν γραμμάτων δὲ τούτων ἔμαθεν, ὡς εἰκός, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι παῖδες, νὰ νοῇ τὸν Ὅμηρον καὶ τοὺς ἄλλους παλαιοὺς ποιητάς, τοὺς παλαιοτέρους νόμους κττ., ὧν πολλαὶ λέξεις καὶ φράσεις εἶχον ἀπαρχαιωθῆ. Πρβλ. Λυσίου κατὰ Θεομνήστου Α' «Καί μοι ἀνάγνωθι τούτους τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος τοὺς παλαιούς. *Νόμος*. Δεδέσθαι δὲ ἐν τῇ *ποδοκάκκῃ* ἡμέρας πέντε τὸν πόδα, ἐὰν προστιμήσῃ ἡ ἡλιαία. Ἡ *ποδοκάκκη* ταὐτό ἐστιν, ὦ Θεόμνηστε, ὃ νῦν καλεῖται *ἐν τῷ ξύλῳ δεδέσθαι*. Εἰ οὖν ὁ δεθεὶς ἐξελθὼν ἐν ταῖς εὐθύναις τῶν ἕνδεκα κατηγορεῖν ὅτι οὐκ ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἐδέδετο, ἀλλ' ἐν τῷ ξύλῳ, οὐκ ἂν ἠλίθιον αὐτὸν νομίζοιεν;... ἐπεγγυᾶν δὲ *ἐπιορκήσαντα* τὸν Ἀπόλλω· δεδιότα δὲ δίκης ἕνεκα *δρασκάζειν*. Τούτων τὸ μὲν *ἐπιορκήσαντα ὀμόσαντά ἐστι*, τὸ δὲ *δρασκάζειν* ὃ νῦν *ἀποδιδράσκειν* ὀνομάζομεν· ὅστις δὲ ἀπείλλει τῇ θύρᾳ ἔνδον τοῦ κλέπτου

ὄντος. τὸ *ἀπείλλειν* τὸ *ἀποκλείειν* νομίζεται καὶ μηδὲν διὰ τοῦτο διαφέρον. τὸ ἀργύριον *στάσιμον* εἶναι, ἐφ' ὁπόσῳ ἂν βούληται ὁ δανείζων. τὸ στάσιμον τοῦτό ἐστι οὐ ζυγῷ ἱστάναι, ἀλλὰ *τόκον πράϊτεσθαι* ὁπόσον ἂν βούληται... ὅσοι δὲ *πεφασμένως* πολοῦνται, καὶ οἰκῆος καὶ δούλης τὴν βλάβην εἶναι ὀφείλειν. Τὸ μὲν *πεφασμένως* ἐστὶ *φανερῶς*, *πολεῖσθαι* δὲ *βαδίζειν*, τὸ δὲ *οἰκῆος θεράποντος*. πολλὰ δὲ τοιαῦτα καὶ ἄλλα ἐστίν... οἶομαι αὐτὸν ἔννουν γεγονέναι ὅτι τὰ μὲν πράγματα ταὐτά ἐστι νῦν τε καὶ πάλαι, *τῶν δὲ ὀνομάτων ἐνίοις οὐ τοῖς αὐτοῖς χρώμεθα νῦν τε καὶ πρότερον*».

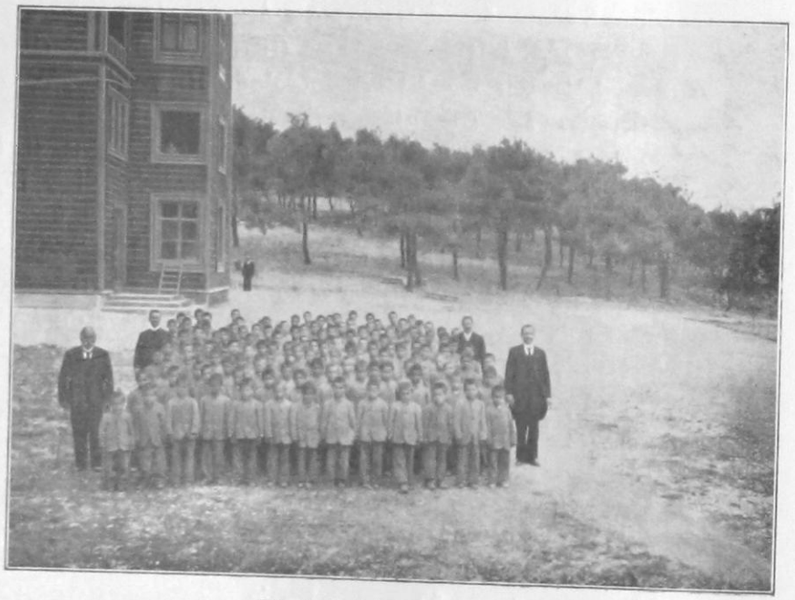

Τὰ ὀρφανὰ ἐν παρατάξει

Ὁμοίως ἐν τῷ σχολείῳ ἔμαθε μετὰ τῶν ἄλλων παιδίων νὰ γράφῃ, νὰ συντάσσῃ λόγους κτλ. καὶ καθόλου νὰ μεταχειρίζηται τὴν γλῶσσαν *τεχνικῶς*. Ὅτι δὲ ταῦτα ὄντως ἐδιδάσκοντο ὑπὸ διδασκάλων εἶναι πασίγνωστον, πείθεται δὲ ἕκαστος οἴκοθεν παρατηρῶν ὅτι οὐχὶ πάντες οἱ τότε ἄνθρωποι ἠπίσταντο οἴκοθεν ταῦτα· ἐντεῦθεν ἡ ἀνάγκη τῶν ἑρμηνειῶν, ὁποίας εἴδομεν παρὰ Λυσίᾳ τῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις συνηγόρων κτλ. ἐμάνθανον δὲ οἱ μανθάνοντες ταῦτα καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκόμεθα τήν τε παλαιοτέραν γλῶσσαν καὶ ἅμα τὴν σύνταξιν ἐκθέσεων κτλ.

Ἀλλ' ἐὰν κατὰ τὰ εἰρημένα τὸ *ἑλληνίζειν* ἐν ἀμφοτέροις τοῖς Πλατωνικοῖς χωρίοις οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ δηλοῖ ἢ τὴν στοιχειώδη ἐν τῇ νηπιακῇ ἡλικίᾳ μάθησιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, οὐχὶ δὲ οὐδαμῶς τὴν μετέπειτα ἐν τῷ σχολείῳ πληρεστέραν γνῶσιν αὐτῆς, δῆλον πρῶτον ὅτι καὶ ἡμεῖς, ὁμοίως τῷ Ἀλκιβιάδῃ, δυνάμεθα μάλιστα νὰ διισχυριζώμεθα ὅτι παρὰ τῶν πολλῶν ἐμάθομεν αὐτὸ καὶ οὐκ ἂν ἔχοιμεν εἰπεῖν διδάσκαλον κλπ. καὶ δεύτερον ὅτι ἐσφάλη μὲν ὁ κ. Krumbacher παραβαλὼν τὸ στοιχειῶδες ἐκεῖνο *ἑλληνίζειν* πρὸς τὴν ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένην νεωτέραν ἡμῶν γλῶτταν, ἐσφάλησαν δὲ καὶ ὅσοι ἐκ τῶν χωρίων τούτων ὁρμώμενοι ἐδίδαξαν ὅτι «πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξευρεθῇ τότε διδάσκαλος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀφοῦ πάντες ἦσαν τοιοῦτοι;» Καὶ τρίτον ὅτι ἡ παρανόησις καὶ παρερμηνεία τοῦ χωρίου ἐγένετο ὑπό τε τῶν ἄλλων καὶ τοῦ κ. Krumbacher διὰ τὴν παραμέλησιν τοῦ ἐν ἀρχῇ μνημονευθέντος στοιχειώδους ἐπιστημονικοῦ ἀξιώματος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ἰουνίου 1904.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣ ΓΕΡΟΝΤΑ ΠΑΤΕΡΑ

Ὁ Χάρος ἐβουλήθηκε πύργο νὰ θεμελιώσῃ.
Βάνει τοὺς νιοὺς πατώματα, τοὺς γέρους ἀγκωνάρια,
βάνει καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ πόρτες καὶ παραθύρια.
Πατέρα μου, χρυσὲ γονῆ, ὁρμήνια μου καὶ συβουλή,
τ' ἤτανε τοῦτο π' ἔκαμες; Πατέρα, μᾶς ἐπίκρανες.
Καλότυχος, καλὸς γονῆς, ποῦ κλαῖνε 'γγόνια καὶ παιδιά.
Κακότυχος, κακὸς γονῆς, ποῦ κλαίει παιδιὰ καὶ 'γγόνια.
Καλὰ 'καμες καὶ πέθανες μέσ' 'ς τὸν καλό σου τὸν καιρό.
Αϊντε, πατέρα, 'ς τὸ καλὸ καὶ πὲς τὰ χαιρετίσματα.
Σ' τὸν Ἅδη καὶ 'ς τὴ μαύρη γῆ ἂν ἐγνωρίζουνται οἱ νεκροί.
δὲν εἶν' ἀνάγκη νά σ' τὸ εἰπῶ, τὸ ξέρεις ἀπὸ λόγου σου.

SISMANOGLIO MEGARO

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ καὶ Η ΘΕΟΣΟΦΙΑ

ΕΝ ΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΤΙΒΕΤ

Τιβέτ, καλεῖται, ὡς γνωστόν, ἡ πρὸς βορρᾶν τῶν Ἰμαλαΐων ὀρέων κειμένη ὀρεινὴ χώρα, ἥτις περιλαμβάνει τὰ ὑψηλότερα τῆς ὑφηλίου ὄρη. Αἱ κοιλάδες τοῦ Τιβὲτ ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, τὰ ὀροπέδια αὐτοῦ κεῖνται εἰς ὕψος 4,400 μέχρι 5,300 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, αἱ δὲ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν ὀρέων τῆς χώρας ταύτης φθάνουσι μέχρις ὕψους ἓξ καὶ ἑπτὰ χιλ. μέτρων.

Ἡ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις περίεργος αὕτη χώρα ἐξηρευνήθη, κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ὑπὸ ὀλίγων περιηγητῶν, ἐν οἷς πρωτεύουσιν ὁ Littledale, ὁ Welby, ὁ Kozfol, ὁ Sven Hedin καί τινες ἄλλοι. Περισπουδάστους περὶ τῆς μυστηριώδους ταύτης χώρας πραγματείας ἐδημοσίευσαν, πρὸς τούτοις, ὁ Ἰνδὸς Sarat Chaudra Das καὶ ὁ Ρῶσος Tsybicof. Ἀλλὰ τὸ πάντων ἀξιολογώτερον ἔργον περὶ τοῦ Τιβὲτ εἶναι, ἀναμφηρίστως, τὸ ὑπὸ τοῦ κ. F. Grenard δημοσιευθὲν τρίτομον σύγγραμμα, ἐν ᾧ περιλαμβάνονται τὰ πορίσματα τῶν ἐξερευνήσεων, εἰς ἃς ἐπεδόθη ἐν τῇ μυστηριώδει ἐκείνῃ χώρᾳ ἡ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἐν ἔτει 1890, καταρτισθεῖσα ἐπιστημονικὴ ἀποστολή, ἧς μέλη ἀπετέλουν ὁ Dutreuil de Rhins, οὗ τὸ τέλος ὑπῆρξε τραγικὸν ἐν τῷ ἀξένῳ ἐκείνῳ τόπῳ, καὶ αὐτὸς ὁ κ. F. Grenard, ὅστις ἀπό τινος ἀντιπροσωπεύει τὴν Γαλλίαν ἐν Θεοδοσιουπόλει. Ἐπιτομὴν δὲ τοῦ ἐν λόγῳ σπουδαίου ἔργου ἐδημοσίευσεν οὗτος ἐσχάτως ἐν Παρισίοις εἰς ἕνα τόμον. Τὴν προσοχὴν τοῦ τὰ διάφορα ταῦτα ἔργα μελετῶντος ἐπισύρει, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἡ ὑπὸ τῶν ὀρειμάργων καὶ ὀρεινόμων Τιβετανῶν πρεσβευομένη θρησκεία καὶ ἡ ἐν τῇ χώρᾳ θεοκρατία. Τὸ σύνολον τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν τῶν Τιβετανῶν καὶ τ' ἀφορῶντα εἰς τὰ ἀνὰ τὴν χώραν αὐτῶν ἀπειροπληθῆ τάγματα τῶν ἱερωμένων καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τούτων ἐξασκουμένην μεγάλην ἐπιρροὴν προτιθέμεθα νὰ ἐκθέσωμεν ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ, παραλαμβάνοντες τὰς σχετικὰς εἰδήσεις ἀπὸ τῶν προμνησθέντων συγγραμμάτων καὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν τοῦ κ. Grenard. Πρὸ τούτου ὅμως ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ὀρεσιβίου τούτου λαοῦ καὶ περὶ τῆς ἐν γένει ἱστορίας τῆς χώρας αὐτοῦ.

I

Ἡ ἀρχὴ τῶν Τιβετανῶν περιβάλλεται ὑπὸ μυθολογικῶν παραδόσεων. Κατὰ ταύτας οἱ Τιβετανοὶ κατάγονται ἐξ ἑνὸς θεοῦ πιθηκομόρφου καὶ ἐξ ἑνὸς δαίμονος, θήλεος τὸ γένος. Κατὰ δὲ τὰς παρὰ Σίναις περὶ Τιβετανῶν παραδόσεις, οὗτοι εἰσὶν ἀπόγονοι τῆς φυλῆς τοῦ Σὰν-μιάο, ἣν ὁ τῆς Σινικῆς αὐτοκράτωρ Chun, ζήσας κατὰ τὸν 23ον αἰῶνα π. Χ., ἀπέστειλεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Κοῦκε-νόρ. Ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ παρὰ Σίναις παραδόσεως πολλοὶ ἱστορικοὶ συμπεραίνουσιν ὅτι οἱ Τιβετανοὶ κατῴκουν κατ' ἀρχὰς εὐφόρους τῆς Κίνας πεδιάδας, ὁπόθεν ἐκδιωχθέντες ἐγκατεστάθησαν, ἐν ἐποχῇ προϊστορικῇ, εἰς τὴν σημερινὴν αὐτῶν χώραν.

Κατ' ἄλλους πάλιν, οἱ Τιβετανοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ σύμπλεγμα τῶν Μογγολικῶν φυλῶν, ὁ δὲ Πλίνιος λέγει ὅτι οὗτοί εἰσιν οἱ ἀρχαῖοι Βαῦται καὶ ὑποτίθεται ὅτι ἡ φυλὴ αὕτη ἀπετέλεσε τὸν πρῶτον, οὕτως εἰπεῖν, πυρῆνα τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Τιβέτ.

Οἱ Τιβετανοὶ ἦσαν λαὸς νομαδικός, διῃροῦντο δ' ἀνέκαθεν εἰς νομαδικὰς φυλάς, ὧν ὁ ἀριθμὸς λέγουσιν ὅτι ἀνήρχετο εἰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα κατὰ τὸν δ΄ αἰῶνα μ. Χ.

Περὶ τὸ 630 ἔτος μ. Χ. ὁ Τιβετανὸς ἡγεμὼν Srom-tsam-gam-po συνήνωσε πλείστας φυλὰς εἰς μίαν καὶ ἵδρυσε βασίλειον, οὗτινος πρωτεύουσαν ὥρισε τὴν πόλιν Λάσαν.

Τὸ βασίλειον τοῦτο προσέλαβε τὸ ὄνομα Τουπάτ, ὅπερ οἱ Ἄραβες μετεσχημάτισαν εἰς Tibbet, ἐκ τούτου δὲ πάλιν ὁ διάσημος Μάρκος Πῶλος ἐσχημάτισε τὸ Tebet, ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν ὄνομα Tibet, Τιβέτ.

Ὁ εἰρημένος ἡγεμὼν ἐξαπέστειλεν εἰς τὰς Ἰνδίας, χάριν μελετῶν, εἰδικὸν ἀπεσταλμένον, ὅστις ἐπανελθὼν εἰς Τιβέτ, εἰσήγαγεν εἰς τὴν χώραν εἶδός τι γραφῆς, συναποκομίσας καὶ μεταφράσεις δογματικῶν τινων γραφῶν τοῦ Βούδα, ἀλλ' ὁ Βουδισμὸς δὲν διεδόθη, τότε, ἀνὰ τὸ Τιβέτ.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ η΄ αἰῶνος μ. Χ. μετέβη εἰς Τιβὲτ ἐκ Κίνας ὁ Padma Sam Bhava, διάσημος τῶν δαιμόνων δαμαστής, ὅστις μετέδωκε τῷ λαῷ θρησκευτικὴν διδασκαλίαν κατὰ τὰς Βραχμανικὰς δοξασίας, τότε δ' ἱδρύθησαν ἐν τῇ χώρᾳ, τὸ πρῶτον, μοναστήρια καὶ τάγματα ἱερωμένων. Ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας ἀνεγνώρισε τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Κίνας, ἐνυμφεύθη πριγκήπισαν ἐκ τῆς αὐτοκρατορικῆς Σινικῆς οἰκογενείας, μετεκαλέσατο ἐκ τοῦ Οὐρανίου Κράτους Σίνας λογίους, οἷς ἐνεπιστεύθη τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐπισήμου αὐτοῦ ἀλληλογραφίας, ἀπέστειλεν εἰς Κίναν τὰ τέκνα ἐξεχουσῶν τῆς χώρας αὐτοῦ οἰκογενειῶν ἵνα σπουδάσωσι τὴν Σινικὴν φιλολογίαν, καὶ μετεπέμψατο, ἐπίσης ἐκ τῆς Σινικῆς, ἐργάτας εἰδικοὺς πρὸς κατασκευὴν χάρτου καὶ μελάνης.

Τὸ βασίλειον τοῦ Τιβὲτ ἐξέτεινε, βραδύτερον, τὰ ὅρια αὐτοῦ καὶ οἱ Τιβετανοὶ ἦλθον εἰς συνάφειαν καὶ πρὸς τοὺς Χαλίφας τῆς Βαγδάτης. Κατόπιν δὲ διαφόρων πρὸς τοὺς Σίνας διενέξεων, ἡδραιώθη ἐπὶ τῆς χώρας ἡ ἐπικυρισρχία τῆς Σινικῆς διὰ τῆς ὑποστηρίξεως, ἣν ἐχορήγησεν αὕτη εἰς τὰ Τιβετανὰ μοναχικὰ τάγματα.

Τὸ Τιβέτ, οὐδὲν ἧττον, οὐδέ ποτε ἀπετέλεσεν ἑνότητα διοικητικήν. Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἡ χώρα αὕτη ἦν διῃρημένη εἰς τέσσαρα μεγάλα διαμερίσματα, ὧν ἕκαστον ἀπέλαυεν εἴδους τινὸς αὐτονομίας, σήμερον δ' εἶναι διῃρημένη εἰς τρεῖς διοικητικὰς περιφερείας, ὧν ἡ μὲν ὑπάγεται εἰς τὸν Σίνα ἀντιβασιλέα τοῦ Seo-tchouen, ἡ δ' ἑτέρα ὑπόκειται εἰς τὸν ἐν Si-ming ἑδρεύοντα Αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον τῆς Σινικῆς καὶ ἡ τρίτη εἰς ἕτερον Σίνα Αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον, οὗτινος ἕδρα εἶναι ἡ Λάσα.

II

Ἐν ταῖς δοξασίαις αὐτῶν περὶ δημιουργίας τοῦ σύμπαντος, οἱ Τιβετανοὶ εἶναι μονοθεϊσταί, πρεσβεύοντες ὡς οἱ Σῖναι καὶ οἱ Ἰνδοί, ὅτι εἷς Θεὸς ἐποίησε τὰ πάντα. Ἀλλ' ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῆς κοσμογονίας αἱ πεποιθήσεις αὐτῶν διαφέρουσιν ἀπὸ τὰς τῶν Σινῶν καὶ τῶν Ἰνδῶν.

Οἱ Σῖναι, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἀνεγνώρισαν τὴν ὕπαρξιν ὑπερτάτου ὄντος, ὅπερ αἰώνιον καὶ παντοδύναμον ὑπάρχον, εἶναι κύριον τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, καὶ κυβερνᾷ τὰ πάντα διὰ τῆς προνοίας αὐτοῦ. Οἱ λόγιοι δὲ τῶν Σινῶν διδάσκουσιν ὅτι ὁ Θεός, ὃν ὀνομάζουσιν Shangty, παρήγαγεν ἐκ τοῦ χάους πᾶν ὅ,τι ὑλικὸν ὑπάρχει ἐν τῷ σύμπαντι. Τὸ χάος δὲ διαιροῦσιν εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ ἓν καλοῦσι yn=κεκρυμμένον, ἀτελές, τὸ δὲ ἕτερον yang=ἀποκεκαλυμμένον, τέλειον.

Τὰ δύο ταῦτα μέρη τῆς ἀσχηματίστου ὕλης, ἐξ ἧς ἐγένετο πᾶσα ἡ κτίσις, παρήγαγον τέσσαρα προτόγονα καὶ γενεσιουργὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν παρήχθησαν 8 φαινόμενα, ἤγουν, ὁ οὐρανός, ἡ γῆ, ἡ βροντή, ἡ ἀστραπή, τὰ ὄρη, τὸ πῦρ, τὰ νέφη καὶ ὁ ἄνεμος. Ταῦτα δὲ πάλιν παρήγαγον ἑξήκοντα καὶ τέσσαρα ἕτερα φαινόμενα, ἀπαραίτητα εἰς τὴν τελειότητα πάσης τῆς κτίσεως. Δοξάζουσι πρὸς τούτοις οἱ Σῖναι, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐγένετο ὁ οὐρανός, εἶτα ἡ γῆ, μετ' αὐτὴν δὲ τὰ πνεύματα καὶ τελευταῖον ὁ ἄνθρωπος. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, κατ' αὐτούς, παρήχθη ἐκ τοῦ χάους ὡς ἀπὸ ᾠοῦ, οὗ τὸ κέλυφος ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ οὐρανοῦ, τὸ λευκὸν εἰς τὴν τοῦ ἀέρος καὶ τὸ κίτρινον εἰς τὴν τῆς γῆς. Διαιροῦσι δὲ τὸν χρόνον, καθ' ὃν τὸ σύμπαν ἐδημιουργήθη καὶ ἐν ᾧ ἐξαφανισθήσεται, εἰς δώδεκα ὥρας ἢ ἐποχάς, ὧν ἑκάστη περιλαμβάνει 10,800 ἔτη.

Κατὰ πρῶτον ἐδημιουργήθησαν οἱ οὐρανοί, ἡ δὲ γῆ ἐγένετο κατὰ τὴν πρώτην ὥραν ἢ ἐποχὴν καὶ ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὴν δευτέραν. Ὁ πρῶτος τῆς Κίνας Αὐτοκράτωρ, ὁ Ya, ἐπλάσθη τὴν ἕκτην ὥραν ἢ ἐποχήν, ἡ δ' ἐποχή, καθ' ἣν ζῶμεν, εἶναι ἡ ἑβδόμη. Κατὰ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἢ ἐποχὴν θὰ ἐπέλθῃ γενικὴ σύγχυσις ἐν τῷ σύμπαντι καὶ τότε τὰ πάντα θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ χάος, ἐξ οὗ παρήχθησαν. Ὑπάρχουσι δέ, κατὰ τὰς δοξασίας τῶν Σινῶν, δευτερεύοντες θεοὶ εἰς τὰς πόλεις, τοὺς ποταμούς, τὰ ὄρη, τὰς ἐπαρχίας, πρὸς δὲ εἷς Θεὸς παρ' ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ.

Κατὰ δὲ τὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων Βραχμάνων, ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ἐν πρώτοις, τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἅτινα συγκεχωνευμένα ὄντα, κατ' ἀρχάς, ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Τὸ ὑπέρτατον ὂν ἐφύσησε δι' ὑπερμεγέθους σωλῆνος ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ἅτινα διὰ τοῦ φυσήματος τούτου προσέλαβον τὸ σχῆμα ᾠοῦ, τὸ ᾠὸν δὲ τοῦτο βαθμηδὸν ἐπεκτεινόμενον καὶ μεγεθοποιούμενον, ἀπετέλεσε τὸ σύμπαν. Ἐκ τῶν ἀπομεινάντων δ' ὑδάτων καὶ τῆς ὑποστάθμης δ' αὐτῶν ἔπλασε σφαῖραν, ἣν ἔθηκεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στερεώματος, τῆς σφαίρας δὲ ταύτης τὸ μὲν στερεὸν μέρος εἶναι ἡ γῆ, τὸ δὲ ῥευστὸν ἡ θάλασσα. Εἶτα ἐδημιούργησε τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ μετὰ ταῦτα ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, ᾧτινι ἔδωκε σύντροφον, ὁμοίαν αὐτῷ μᾶλλον κατὰ τὴν ψυχὴν ἢ κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ σώματος σχῆμα. Οἱ τούτων δ' ἀπόγονοι, ἕνεκα τῶν κακῶν πράξεων αὐτῶν, ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ κατακλυσμοῦ, μεθ' ὃ ὁ Θεὸς ἔπλασε τρία ὄντα τελειότερα, ὧν τὸ μὲν ὀνομάζεται Bremaw, τὸ δὲ Vystney καὶ τὸ τρίτον Ruddery, τάξας ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν ἴδιον προορισμὸν μετ' ἰδίας δυνάμεως. Οὕτω, τὸ πρῶτον τῶν τριῶν τούτων τελείων ὄντων, ὁ Δημιουργός, ἔσχε τὴν δύναμιν καὶ τὸν προορισμὸν νὰ παραγάγῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τἆλλα ζῶα, τὸ δεύτερον, ὁ Συντηρητής, νὰ διατρέφῃ τὰ πλάσματα ταῦτα, καὶ τὸ τρίτον, ὁ Καταστροφεύς, νὰ ἐξαφανίζῃ αὐτά.

Ἐνῶ δὲ τοιαῦτα δοξάζουσιν οἱ Σῖναι καὶ οἱ Ἰνδοί, αἱ περὶ δημιουργίας τοῦ σύμπαντος δοξασίαι τῶν Τιβετανῶν διεμορφώθησαν ἀλλοιοτρόπως. Οἱ Τιβετανοὶ δοξάζουσιν ὅτι ὑπάρχει εἷς Θεός, ὃν ἀποκαλοῦσι Sang-gyé, ἴσως ὁ Shangty τῶν Σινῶν. Ὁ Sang-gyé ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ χάους τὸ ὕψιστον ὄρος Ri-rab-gyal-po, ὅπερ προεκτεῖνον τὸν πλούσιον εἰς χρυσόν, σαπφείρους καὶ κρύσταλλα ὄγκον αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ πυθμένος τῆς ἀβύσσου εἰς τὸ ὕψη τῶν οὐρανῶν, προώρισται νὰ χρησιμεύῃ ὡς ὁ ἄξων τοῦ σύμπαντος. Κατόπιν ὁ Sang-gyé παρήγαγεν ἐπίσης ἐκ τοῦ χάους ἕνα κόσμον, ὅστις ἐξηφανίσθη ἐπανειλημμένως καὶ ἀνεδημιουργήθη ὑπὸ ποικίλα σχήματα. Οἱ ἄνθρωποι, κατ' ἀρχάς, ἦσαν ὄντα ὑπέρτερα, καὶ θεόπται, βλέποντες τὸν Sang-gyé κατὰ πρόσωπον, τὸ σῶμα δ' αὐτῶν ἐφωτίζετο ὑπὸ ἐσωτερικοῦ τινος φωτός, ἐν αὐτῷ τῷ σώματι αὐτῶν παραγομένου, ὅπερ ἀντικαθίστα τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου, μὴ ὑπάρχοντος τότε. Ἦσαν δ' οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μακρόβιοι καὶ ἀπηλλαγμένοι τῶν κακῶν καὶ τῶν νόσων, ἐξ ὧν

πάσχει σήμερον ἡ ἀνθρωπότης, καὶ δὲν εἶχον ἀνάγκην μέσων βιοποριστικῶν. Ἀλλά, σὺν τῷ χρόνῳ, διεφθάρησαν, καταπεσόντες ἀπὸ τῆς ὑπερόχου θέσεως, ἐν ᾗ εὑρίσκοντο, εἰς τὸ σκότος καὶ ἀποστερηθέντες τοῦ θείου φωτός, ὅπερ τὸ σῶμα αὐτῶν παρήγαγε. Τότε ὁ Sang-gyé ἐδημιούργησεν ἐννέα ἡλίους, ὧν ἡ ὑπερβολικὴ θερμότης μετέβαλε τὰ πάντα εἰς ῥευστά, ἀνὰ μέσον τῶν ὁποίων παρέμενε τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο ὄρος. Εἶτα ὁ Sang-gyé ἐσχημάτισεν εἶδος πρωτογόνου μορφωτικῆς καὶ γενεσιουργοῦ ὕλης, ἥτις σκληρυνθεῖσα, σὺν τῷ χρόνῳ, μεγεθοποιηθεῖσα δὲ καὶ εἰς τμήματα διαιρεθεῖσα, ἀπετέλεσε νέον κόσμον ἀστεροφεγγῆ, τέσσαρας ἠπείρους περιλαμβάνοντα καὶ κατοικούμενον ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ ζῴων. Οἱ ἄνθρωποι ὑπερηφανευόμενοι ἐπὶ τῇ φαινομενικῇ αὐτῶν πνευματικῇ δυνάμει, θὰ διαφθαρῶσιν ἐκ νέου καὶ θὰ κηρυχθῶσι πολέμιοι αὐτοῦ τοῦ Βούδα, ὅστις θὰ ἀνέλθῃ, τότε, ἐπὶ τὸν λευκὸν αὐτοῦ ἵππον καὶ θ' ἀνελκύσῃ τὸ ξῖφος πρὸς προάσπισιν τῆς ἀληθείας. Τότε δὲ θὰ προσεγγίσῃ ἡ συντέλεια τοῦ χρόνου καὶ ὁ κόσμος θὰ ἐξαφανισθῇ, βουλήσει τοῦ Sang-gyé, ὅστις, μεταγενεστέρως, θὰ δημιουργήσῃ ἕτερον.

III

Αἱ περὶ δημιουργίας τοῦ παντὸς δοξασίαι τῶν Τιβετανῶν διαφέρουσιν, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, ἀπὸ τὰς τῶν Σινῶν καὶ τῶν Ἰνδῶν, ὁ λόγος δὲ τῆς τοιαύτης διαφορᾶς ἀποδοτέος εἰς τὸ ὅτι ἡ καθόλου τῶν Τιβετανῶν θρησκεία δὲν εἶναι ὀρθόδοξος Βουδισμός, οὐδ' ὁ καθαρὸς Βραχμανισμός, ἀλλὰ κρᾶμα τῶν δογμάτων τῶν δύο τούτων θρησκευμάτων καὶ τῶν τοῦ Χιβαϊσμοῦ, συναμεμιγμένων ταῖς δεισιδαιμονίαις τοῦ λαοῦ, ταῖς ἔξωθεν εἰσαχθείσαις παρ' αὐτῷ μυθολογικαῖς παραδόσεσι καὶ ταῖς τῶν θεολόγων ἰδέαις περὶ μετεμψυχώσεως καὶ ἀναγεννήσεως.

Οἱ Τιβετανοὶ ἀναγνωρίζουσιν ἄπειρον ἀριθμὸν δευτερευουσῶν θεοτήτων, εἰς ἃς ἀποδίδουσιν ἀγαθοποιοὺς ἢ φθοροεργοὺς ἰδιότητας. Κατ' αὐτούς, ἰδιαιτέρα θεότης προΐσταται παντὸς φυσικοῦ φαινομένου καὶ παντὸς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου, ἕκτακτόν τι ἐνδιαφέρον παρουσιάζοντος. Οὕτως, ὑπάρχει εἷς Θεός, προκαλῶν τὴν ζύμωσιν τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, ἕτερος προξενῶν τὰς ἀσθενείας, ἕτερος προκαλῶν τὸν θάνατον καὶ ἕτερος διευθύνων τὰ τῆς θήρας, ἰδιαιτέρα δὲ θεότης ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῶν παιδίων. Λατρεύουσι πρὸς τούτοις οἱ Τιβετανοὶ ἴδιον θεὸν τῶν ἀνέμων, ὃν καλοῦσι Loung-Sta καὶ πρεσβεύουσιν ὅτι καὶ ἑκάστη οἰκία ἔχει τὴν ἰδίαν αὐτῆς θεότητα, ἥτις ἐδρεύει, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἰς τὴν ἑστίαν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ εἰς ἄλλα τῆς οἰκίας μέρη.

Αἱ πολυάριθμοι θεότητες, εἰς ἃς πιστεύουσιν οἱ Τιβετανοί, κατετάχθησαν ὑπ' αὐτῶν εἰς δύο κατηγορίας. Οἱ ἐπὶ τῆς γῆς θεοὶ ὑπῆχθησαν εἰς τὴν γηραιὰν μητέρα, τὴν Γῆν. Τὴν θεὰν ταύτην παριστῶσιν ἐνδεδυμένην ἐσθῆτα κιτρίνου χρώματος καὶ καθημένην ἐπὶ κριοῦ, φέροντος μεγάλα κέρατα. Ἡ θεὰ αὕτη, δυσειδής, κατηφὴς καὶ ἀγρία, φυλάττει τὰς πύλας τῶν βαράθρων τοῦ ᾅδου, αἵτινες, ἐὰν διανοιχθῶσι, θὰ ἐνσπείρωσι τὸν τρόμον ἐν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ προξενήσωσι τὸν θάνατον αὐτῶν. Αἱ δὲ θεότητες τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν αἰθέρων ὑπῆχθησαν εἰς τὸν θεὸν Nam-lha-Kar-po, ὅστις παριστᾶται ὡς γέρων λευκόθριξ, λευκὴν ἐσθῆτα ἐνδεδυμένος καὶ καθήμενος ἐπὶ κυνός.

Πλὴν δὲ τῶν πολυθεϊστικῶν τούτων δοξασιῶν, οἱ Τιβετανοὶ ἀποδίδουσιν ἱερὸν χαρακτῆρα καὶ λατρείας διαφόρους προσφέρουσιν εἰς λίμνας καὶ εἰς ὄρη, δοξάζουσι δ' ὅτι εἰς τοὺς βράχους καὶ τὰ σπήλαια ἐπιπολάζουσι πνεύματα φθοροεργὰ καὶ ὅτι εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ὑπάρχουσι λεγεῶνες ζηλοτύπων καὶ ἄγαν μοχθηρῶν δαιμόνων, οἵτινες ἐξοργιζόμενοι, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἀνασκάπτωσι τὴν γῆν πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν ὑπ' αὐτὴν κρυπτομένων θησαυρῶν ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν, καταστρέφουσι τοὺς ἀνασκαφεῖς

ἢ διασπείρουσιν εἰς τὰ πέριξ νόσους καὶ μαλακίας. Αἱ δὲ πηγαὶ καὶ οἱ ποταμοὶ κατοικοῦνται, κατὰ τοὺς Τιβετανούς, ὑπὸ εἴδους τινὸς Νηρηίδων.

Πασῶν δὲ τῶν διαφόρων τούτων θεοτήτων ὑπέρκειται καὶ ὁ οὐράνιος Δράκων Doug-hbroug, ὅστις προσωποποίησις, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν νεφῶν λογιζόμενος, θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Τιβετανῶν ὡς προξενῶν τὰς καταιγίδας καὶ τὰς θυέλλας, τὰς βροχὰς καὶ τὰς πλημμύρας, καὶ ὡς προκαλῶν τὴν πανώλην καὶ ἄλλα μεταδοτικὰ νοσήματα.

IV

Ἡ πολυθεΐα τῶν Τιβετανῶν καὶ ἡ δοξασία αὐτῶν περὶ ὑπάρξεως πνευμάτων καὶ δαιμόνων φθοροεργῶν ἐπέτεινε τὰς δεισιδαιμονίας τοῦ λαοῦ, ὅστις ζῶν ἐν τῷ μέσῳ τοιαύτης πληθώρας θεῶν καὶ δαιμόνων, προσφεύγει εἰς διάφορα προφυλακτικὰ κατὰ τῆς φθοροεργίας αὐτῶν μέσα ἢ τῆς ὀργῆς αὐτῶν ἐξιλαστήρια.

Οὕτω δὲ ὁ ὁδοιπορῶν ὀφείλει προσευχὰς καὶ σεβασμὸν ἄπειρον εἰς τὴν θεότητα, ἥτις προΐσταται τοῦ διαμερίσματος, δι' οὗ διέρχεται, ἵνα μὴ αὕτη προξενήσῃ αὐτῷ κακόν τι. Ὁ ἀνερχόμενος εἰς τὸ ὕψος ὄρους τινὸς ἀπαγγέλλει, χαμηλῇ τῇ φωνῇ, προσευχὰς καὶ ῥίπτει λίθον ἐπὶ τοῦ σωροῦ, ὅστις ἐσχηματίσθη ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν προαναβάντων ριφθέντων λίθων, τοῦτο δὲ πρὸς ἐξευμένισιν τῶν θεῶν καὶ τῶν πνευμάτων, τῶν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἐπιπολαζόντων.

Ὁ νομὰς οὐδέποτε πίνει πρὶν ἢ ἐμβάψῃ τὸν λιχανὸν τῆς χειρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ περιέχον τὸ ποτὸν ἀγγεῖον καὶ ῥαντίσῃ διὰ σταγόνων τινῶν τὰ πέριξ αὐτοῦ, ὁ σκοπὸς δὲ τῆς τοιαύτης προφυλάξεως εἶναι νὰ ἐξευμενίσῃ τὰ δαιμόνια πνεύματα ἢ τὰ φάσματα τῶν νεκρῶν, ἅτινα πιθανὸν νὰ περιπλανῶνται ἐκεῖ που.

Ἐν καιρῷ θυέλλης οἱ ἱερεῖς ῥίπτουσιν εἰς τὸν ἀέρα τεμάχια χάρτου, φέροντα τὴν εἰκόνα τοῦ θεοῦ τῶν ἀνέμων, ἐν σχήματι ἵππου εἰκονιζομένου, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ὁ θεὸς οὗτος ἐξιλεούμενος ὑπὸ τοῦ οὕτως εἰς αὐτὸν προσφερομένου σεβασμοῦ, θὰ καταπαύσῃ τὴν θύελλαν καὶ θὰ σώσῃ ἀπὸ τοῦ κινδύνου τοὺς ὁδοιποροῦντας.

Ἡ ἐν ἑκάστῃ οἰκίᾳ, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἑδρεύουσα θεότης, δὲν ἀγαπᾷ τοὺς ξένους. Διὰ τοῦτο οἱ Τιβετανοὶ δὲν δέχονται εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ξένους ἢ μετά τινων προφυλάξεων, προσφέρουσι δὲ καθ' ἑκάστην ὕδωρ, οἶνον καὶ γάλα εἰς τὴν θεότητα ἐκείνην, ἣν εἰκονίζουσιν ἐν σχήματι χοίρου.

Ὅταν δύο Τιβετανοὶ θέλωσι νὰ συνάψωσι φιλίαν ἀδιάῤῥηκτον, ποιοῦνται θυσίαν εἰς θεότητά τινα καὶ εἶτα πίνουσιν ἀμφότεροι ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ θυσιασθέντος ζῴου. Τιθέμενοι οὕτως ἐν οἰκειότητι μετὰ τῆς θεότητος, εἰς ἣν θυσία ἐγένετο, θεωροῦσιν ἀλλήλους ὡς ἀδελφούς.

Ὅταν ἀποθάνῃ τις, οἱ Λάμα, ἤγουν οἱ ἱερεῖς, συνιστῶσι τῷ θανόντι νὰ μὴ ἐπανέλθῃ πλέον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς ὅτι ἀπέθανε καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ καὶ ἀνησυχῇ τοὺς ζῶντας. Κατὰ τὴν κηδείαν δὲ στρέφονται πολλάκις πρὸς τὸ φέρετρον, ὡσεὶ ἤθελον νὰ εἴπωσιν εἰς τὸν νεκρὸν ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀναζήσῃ.

Μεταξὺ δὲ φυλῶν τινων ἐν Τιβέτ, ὑπάρχουσιν ἔτι μᾶλλον περίεργοι συνήθειαι καὶ δεισιδαιμονίαι. Π. χ. ὅταν τις εἶναι ἑτοιμοθάνατος, ἐρωτῶσιν αὐτὸν ἐὰν σκέπτηται νὰ ἐπανέλθῃ, μετὰ τὸν θάνατόν του, εἰς τὸν κόσμον. Ἐὰν ὁ ἀγωνιῶν ἀπαντήσῃ καταφατικῶς, ἀποπνίγουσιν αὐτόν, ἐπισπεύδοντες τὸν θάνατον, ἐὰν δ' ἀρνητικῶς, ἀφίνουσιν αὐτὸν ν' ἀποθάνῃ ἐν ἡσυχίᾳ. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ τῆς κηδείας, οἱ συγγενεῖς τοῦ θανόντος παρακαθίζουσιν εἰς γεῦμα πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ προσφέρουσιν αὐτῷ μερίδα ἐκ τῶν ἐδεσμάτων. Μετὰ δὲ τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ νεκροῦ, ἐνδύουσι μὲ τὰ ἐνδύματα τούτου τεμάχιον ξύλου, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου ἐπιθέτουσι χάρτινον ὁμοίωμα ἀνθρωπίνου προσώπου. Τὸ τοιοῦτο ξόανον θεωροῦσιν ὡς τὴν εἰκόνα τοῦ θανόντος καὶ προσφέρουσιν αὐτῷ καθ' ἑκάστην φαγητὰ ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ ἐννέα ἡμέρας, ὅτε πλέον παύουσι προσφέροντες αὐτῷ τρόφιμα, διότι φρονοῦσιν ὅτι τὸ πνεῦμα ἢ ἡ ψυχὴ τοῦ θανόντος εὗρε θέσιν ἐν ἄλλῳ σώματι. Καίουσι δὲ τὴν χαρτίνην εἰκόνα καὶ τὴν τέφραν ἀναμιγνύουσι χώματι, ἐξ οὗ κατασκευάζουσιν εἶδος κώνων, οὓς φυλάττουσιν ἐπιμελῶς καὶ μετ' εὐλαβείας.

Ἡ λατρεία τῶν προγόνων εἶναι ἐπίσης ἱερὰ παρὰ τοῖς Τιβετανοῖς, καί περ ὁ Βουδισμὸς διδάσκει ὅτι οἱ ζῶντες οὐδὲν δύνανται διὰ τοὺς τεθνεῶτας, καθάπερ καὶ τὰ τούτων πνεύματα οὐδὲν δύνανται διὰ τοὺς ζῶντας.

Τελοῦσι δ' οἱ Τιβετανοὶ καὶ περιέργους τινὰς τελετάς, ὧν αἱ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαι εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι:

Κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον, γίνεται ἡ λεγομένη τελετὴ τῶν ὑδάτων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ ὕδατα θεωροῦνται ὡς ἐνέχοντα ὑπερφυσικὰς ἰδιότητας, ἐφ' ᾧ καὶ λούονται, κατόπιν προσευχῶν, ἐν τοῖς ποταμοῖς, φρονοῦντες ὅτι οὕτως ἀποκτῶσι τὸ ἀγαθὸν τῆς μακροβιότητος.

Κατὰ δὲ τὸν μῆνα Δεκέμβριον, γίνεται ἡ τελετὴ τῶν φανῶν. Καίουσι τότε πολυπληθεῖς λυχνίας πλήρεις βουτύρου, ὁ σκοπὸς δὲ τῆς τελετῆς ταύτης εἶναι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἡλίου καὶ τὸν θρίαμβον τοῦ φωτός, ἐπαπειλουμένου ὑπὸ τῶν συνεσκοτισμένων ἡμερῶν τοῦ χειμῶνος.

Τὴν τελευταίαν δ' ἡμέραν τοῦ ἔτους γίνεται ἡ λεγομένη τελετὴ τῆς ἐρυθρᾶς Τίγρεως. Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν οἱ Λάμα μεταμφιέζονται εἰς σκελετοὺς καὶ εἰς ἀπεχθεῖς δαίμονας, κόπτουσι δ' εἰς τεμάχια ἀνδρείκελον καὶ προσποιοῦνται ὅτι τρώγουσιν αὐτά. Τὸ θυσιαζόμενον ἀνδρείκελον θεωρεῖται ὡς παριστάνον τὸν ἐχθρὸν τῆς θρησκείας καὶ τῆς χώρας. Λέγεται δ' ὅτι ἡ τελετὴ αὕτη ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἀπὸ τῆς τελετῆς, καθ' ἣν, ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις, οἱ ἡγέται τῶν Τιβετανῶν, συνερχόμενοι ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ ἔτους, ἔδιδον δημοσίᾳ ὅρκον πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν χώραν, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἱερέων, μεθ' ὃ οὗτοι ἐθυσίαζον κακούργους τινάς, ὧν τὰς σάρκας διένεμον εἰς τοὺς παρισταμένους.

V

Αἱ τοιαῦται θρησκευτικαὶ δοξασίαι καὶ δεισιδαιμονίαι τῶν Τιβετανῶν διατηροῦνται ἀκμαῖαι ἐν τῷ πνεύματι αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἱερατικῶν τάξεων, αἵτινες ἀπειροπληθεῖς οὖσαι, σπουδαίαν ἐξασκοῦσιν ἐπιροὴν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν.

Ἐν Τιβὲτ ὑπάρχουσι περὶ τὰς 3,000 μοναστηρίων, ἐν οἷς διαιτῶνται ἄνω τῶν 500,000 μοναχῶν καὶ ἱερέων.

Τὰ ἱερατικὰ τάγματα εἰσὶν ἄριστα συγκεκροτημένα καὶ συντεταγμένα. Ἐν τῇ πόλει τῆς Λάσας ἑδρεύει ὁ ἀνώτερος θρησκευτικὸς ἀρχηγός, φέρων τὸν τίτλον Ταλὲ Λάμα. Οὗτος ἔχει ἀπεριόριστον δικαιοδοσίαν ἐπὶ πάντων τῶν ἁπανταχοῦ τῆς χώρας ὑπαρχόντων μοναστηρίων, κέκτηται δὲ δικαίωμα ζωῆς καὶ θανάτου ἐπὶ τῶν μελῶν τῶν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν ὑποκειμένων διαφόρων μοναχικῶν ταγμάτων.

Ἐν ἑκάστῳ διαμερίσματι ὑπάρχει θρησκευτικὸς ἀρχηγός, διοριζόμενος ὑπὸ τοῦ Ταλὲ Λάμα, ἑκάστου δὲ μοναστηρίου προΐσταται ἡγούμενος, Καν-πὸ καλούμενος, ὅστις διορίζεται ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ διαμερίσματος, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου τὸ μοναστήριον κεῖται, κυροῦται δ' ὁ διορισμὸς τοῦ ἡγουμένου ὑπὸ τοῦ Ταλὲ Λάμα. Ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἡγουμένου διατελοῦσιν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἁπλοῖ ἱερεῖς καὶ μοναχοί. Ἡ τάξις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωματικῶν περιλαμβάνει τὸν Λομπ-πόν, ἤτοι τὸν ἱεροποιόν, καὶ τὸν Τσὸ-τσὶν-πά, ἤγουν τὸν ἐπιβάλλοντα τὰς πειθαρχικὰς ποινάς, τὸν Πρωτέκδικον, οὕτως

εἰπεῖν. Τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερογραμματέως καὶ τοῦ ἱεροποιοῦ δύνανται ν' ἀνατεθῶσιν, ἔστιν ὅτε, εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐκκλησιαστικὸν ἀξιωματικόν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ οἰκείου διαμερίσματος.

Ἡ διακυβέρνησις τῆς ἀκινήτου περιουσίας ἑκάστου μοναστηρίου εἶναι ἐμπεπιστευμένη εἰς τὸν θησαυροφύλακα, Τσάγκ-Ζόδ, ὅστις ἔχει ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ ἕνα οἰκονόμον, οὗτος δ' ἔχει παρ' ἑαυτῷ ἕνα ὑπο-οἰκονόμον, διοριζόμενον ὑπὸ τοῦ θησαυροφύλακος καὶ ἐπιφορτισμένον τὴν ἐξωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μοναστηρίου, ἤγουν τὴν ἐπίβλεψιν τῶν διαφόρων ἐργατῶν, τῶν γεωργῶν, οἵτινες καλλιεργοῦσι τὰς γαίας τοῦ μοναστηρίου, καὶ τῶν ποιμένων.

Οἱ μοναχοὶ διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, ὧν ἡ μὲν περιλαμβάνει τοὺς Γκελόγκ, ἤτοι τοὺς κυρίως καλογήρους, ἡ δὲ τοὺς Γκελ-σούλ, ἤτοι τοὺς διακόνους, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ὑπηρετήσωσιν ὡς τοιοῦτοι ἐπὶ 12 ἔτη. Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ δόκιμοι, Δὰ-πά, καὶ οἱ εἰς δοκιμασίαν ὑποψήφιοι. Ὡς ὑποψήφιοι δ' εἰς δοκιμασίαν δὲν προσλαμβάνονται οἱ τυχόντες. Τὰ ὑπερπλεονάζοντα, οὐδὲν ἧττον, παιδία ἐν ἑκάστῃ οἰκογενείᾳ καὶ οἱ ἄποροι κατατάσσονται εἰς τὰ μοναχικὰ τάγματα. Τοιαύτη δὲ κλίσις πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον ὑπάρχει παρὰ τοῖς Τιβετανοῖς, ὥστε πᾶσα σχεδὸν οἰκογένεια, εὐγενής τε καὶ μή, ἀριθμεῖ μέλη τινὰ αὐτῆς ἐν τοῖς μοναχικοῖς τάγμασιν, ὑπολογίζεται δ' ὅτι ἐξ ἑκάστης οἰκογενείας, ἐχούσης πέντε τέκνα, τὰ δύο γίνονται ἀφεύκτως μοναχοί.

Πέριξ τῶν μοναστηρίων ὑπάρχουσιν ἀπέραντοι γαῖαι, εἰς ταῦτα ἀνήκουσαι καὶ πρὸς ὄφελος αὐτῶν καλλιεργούμεναι. Οἱ δὲ τῶν γαιῶν τούτων καλλιεργηταὶ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν μοναστηρίων ἐργάται δὲν περιορίζονται εἰς τὰς συνήθεις μόνον ἀγροτικὰς αὐτῶν ἐργασίας, ἀλλ' ἐπιδίδονται καὶ εἰς ἄλλα, πρὸς ὄφελος τῶν μοναστηρίων, ἔργα. Ὑφαίνουσι π. χ. λινὰ ὑφάσματα, χρησιμεύοντα εἰς ἐνδυμασίαν τῶν ἐν τοῖς μοναστηρίοις διαιτωμένων, καὶ ἐπαγγέλλονται τὸν ἀγγειοπλάστην καὶ τὸν χρυσοχόον, τὸν ξυλουργὸν καὶ τὸν κτίστην, τὸν σιδηρουργόν, τὸν μυλουργὸν καὶ τὸν μυλωθρόν, πάντα δὲ τὰ ἔργα ταῦτα ἐκτελοῦσιν ἄνευ ἰδιαιτέρας δι' αὐτὰ ἀντιμισθίας, ἀρκούμενοι εἰς τὸ ποσοστόν, ὅπερ λαμβάνουσιν εἰς εἴδη ἐκ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, ἣν καλλιεργοῦσιν.

Ὑπάρχουσι δ' ἀπ' αἰώνων συνεσωρευμένοι ἐν τοῖς μοναστηρίοις θησαυροὶ πλουσιώτατοι, συνιστάμενοι εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ πολυτίμους λίθους καὶ ἄλλα πολύτιμα ἀντικείμενα μεγάλης ἀξίας. Ἡ οἰκονομικὴ δ' εὐεξία τῶν μοναστηρίων ἐπαυξάνει πάντοτε διὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν κληροδοτημάτων τῶν πιστῶν καὶ τῶν ποικίλων ἄλλων εἰσφορῶν.

Πᾶς Τιβετανὸς ἀποθνήσκων κληροδοτεῖ εἰς τὸ ἐγγὺς τῆς κατοικίας αὐτοῦ μοναστήριον μέρος τῶν ἀκινήτων ὑπαρχόντων αὐτοῦ, πᾶν δὲ παιδίον, καταταssόμενον εἰς μοναχικόν τι τάγμα, συναποκομίζει πρὸς ὄφελος τοῦ μοναστηρίου, εἰς ὃ εἰσέρχεται, χρηματικόν τι κεφάλαιον ἀνάλογον πρὸς τὴν οἰκονομικὴν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ κατάστασιν. Ἐπίσης δ' οἱ Λάμα, ἤγουν οἱ ἱερεῖς, διαθέτουσιν ὑπὲρ τῶν μοναστηρίων αὐτῶν μέρος τῶν προσωπικῶν αὐτῶν ὠφελημάτων, τοιαῦτα δ' ὠφελήματα προσπορίζονται οὐκ εὐκαταφρόνητα, διότι οὗτοι, οὐχὶ μόνον χρέη ἐφημερίου ἐκπληροῦσιν, ἀλλὰ μετέρχονται καὶ τὸν ἰατρόν, τὸν φαρμακοποιόν, τὸν ζωγράφον, τὸν γλύπτην, τὸν νεκρομάντιν, τὸν τυπογράφον, τὸν ἔμπορον, συγγράφουσι καὶ πωλοῦσι βιβλία καὶ ἄλλα διάφορα προσοδοφόρα ἔργα ἐπαγγέλλονται.

Τὴν πληθώραν δὲ τῶν χρηματικῶν αὐτῶν κεφαλαίων προσεπαυξάνουσιν ἔτι μᾶλλον τὰ μοναστήρια καὶ διὰ τραπεζιτικῶν πράξεων, δανείζοντα τοῖς ἀγρόταις ἐπὶ τόκῳ 30 %, καὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων κτημάτων, ἅτινα ἀποβαίνουσιν ἰδιοκτησία αὐτῶν, ὁσάκις ὁ ὀφειλέτης ἀδυναιτεῖ ἀποτῖσαι τὴν ὀφειλὴν αὐτοῦ, ὅπερ συχνὰ συμβαίνει.

Οἱ δὲ νόμοι τῆς χώρας ἰδίαν καὶ ἐξαιρετικὴν προστασίαν παρέχουσι τοῖς μοναστηρίοις καὶ τοῖς μοναχοῖς. Π. χ. κλοπὴ ἐπὶ βλάβῃ μοναχοῦ τινος τιμωρεῖται διὰ προστίμου ἢ ἄλλης ποινῆς δεκάκις ἀνωτέρας τῆς ποινῆς, ἥτις καταγινώσκεται κατὰ τοῦ τὸ αὐτὸ ἔγκλημα, ἐπὶ βλάβῃ ἰδιώτου, διαπράξαντος.

Τοιουτοτρόπως τὰ ἐν Τιβὲτ ὑπερτρισχίλια μοναστήρια, ἅτινα ὑψοῦνται ὡς φρούρια ἐπὶ βράχων καὶ ὀρέων, διὰ τοῦ μυθώδους αὐτῶν πλούτου καὶ τῆς ἠθικῆς δυνάμεως, ἣν ἀντλοῦσιν ἐκ τῆς ἱεροδουλίας τῶν Τιβετανῶν, ἐξασκοῦσι μεγάλην ἐν τῇ χώρᾳ ἐπιρροὴν καὶ σπουδαίως ἐπὶ τῶν τυχῶν αὐτῆς ἐπιδρῶσιν.

VI

Οἱ μοναχοὶ τοῦ Τιβὲτ εἰσὶ διηρημένοι εἰς πολλὰ τάγματα, ὧν ἕκαστον ἔχει ἴδιον ἀρχηγόν. Τὸ σπουδαιότερον τῶν ταγμάτων τούτων εἶναι, ὡς λέγουσι, τὸ τῶν Γκε-λούγκ-πα, οὗτινος ἀρχηγὸς διατελεῖ ὁ ἐν Λάσσᾳ ἑδρεύων Ταλὲ Λάμα, εἰς ὃν πάντες οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἄλλων ταγμάτων προσφέρουσι σέβας καὶ ὑπακοήν. Τὸ τάγμα τῶν Γκε-λούγκ-πα ἱδρύθη περὶ τὸ 1400 ἔτος μ. Χ. ὑπὸ τοῦ Τσόγκ-κα-πα, ὅστις ἠθέλησε ν' ἀποκαθάρῃ τὸν Βουδισμὸν ἀπὸ τῶν παρεισφρυσασῶν εἰς τὰ ὀρθόδοξα αὐτοῦ δόγματα δεισιδαιμονιῶν τοῦ λαοῦ, αἵτινες σπουδαίως ἠλλοίωσαν τὸν ἀρχικὸν καὶ ἀμιγῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα. Καὶ δὲν ἐπετεύχθη μὲν καθ' ὁλοκληρίαν ὁ τοιοῦτος σκοπὸς τοῦ ἱδρυτοῦ τῶν Γκε-λούγκ-πα, οὐδὲν ἧττον, τὸ τάγμα τοῦτο θεωρεῖται ὡς τὸ ἀγνότερα τὰ ἤθη ἔχον καὶ τὴν αὐστηροτέραν μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ διατηροῦν πειθαρχίαν. Ὁ νῦν δὲ Ταλὲ-Λάμα θεωρεῖται ὡς ὁ δωδέκατος διάδοχος τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ τάγματος.

Οἱ Λάμα, ἤτοι οἱ ἱερεῖς τοῦ τάγματος τῶν Γκε-λούγκ-πα, καλοῦνται Λάμα κίτρινοι, διότι κατὰ τὰς ἱεροπραξίας φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σκιάδιον κιτρίνου χρώματος, πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν Λάμα τῶν ἄλλων ταγμάτων, οἵτινες καλοῦνται Λάμα ἐρυθροί.

Αἱ δογματικαὶ διαφωνίαι τῶν διαφόρων μοναχικῶν ταγμάτων, ἅτινα ἀριθμοῦνται περὶ τὰ εἴκοσιν, εἰσὶν ἀσήμαντοι, ὁ δὲ Ταλὲ-Λάμα δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ τροποποιήσῃ τοὺς ὀργανικοὺς κανονισμοὺς αὐτῶν. Ὁ δὲ λαὸς οὐδόλως προσέχει εἰς τὰς ἀσημάντους ἐκείνας δογματικὰς διαφωνίας τῶν διαφόρων ταγμάτων, ἀλλ' εὐλαβεῖται, ἀδιακρίτως, τοὺς εἰς αὐτὰ ἀνήκοντας ἱερομύστας, ἱερουργοὺς καὶ ἱεροτελεστάς.

Σημειωτέον δ' ὅτι παρὰ τῷ Ταλὲ Λάμᾳ ὑπάρχει καὶ ἕτερος ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος, φέρων τὸν τίτλον: Παγκ-τσέν-ριν-πο-τσὲ τοῦ Τα-χι-λούμ-πο. Πάντοτε ὅμως ὁ Ταλὲ-Λάμα διατηρεῖ τὰ πρωτεῖα καὶ τοῦτον πάντες ἀναγνωρίζουσιν ὡς ὑπέρτατον ἀρχηγόν.

Ὑπάρχουσι δὲ πολλοὶ μάγοι μεταξὺ τῶν μοναχῶν. Τὸ τάγμα τῶν Γκε-λούγκ-πα ἐνέχει ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτοῦ τοὺς δύο ἢ τρεῖς διασημοτέρους τοῦ Τιβὲτ μάγους. Τὸ δὲ μοναστήριον Ρα-μο-τσὲ ἐν Λάσσᾳ εἶναι ἀληθὴς σχολὴ μαγείας.

VII

Μεταξὺ τῶν Τιβετανῶν ὑπάρχει καὶ αἵρεσις θρησκευτική, περιλαμβάνουσα ἑτέραν τάξιν μάγων, οἵτινες πρεσβεύουσι τὰ δόγματα τῆς ἀρχαίας Τιβετανῆς θρησκείας, ἥτις ἐκαλεῖτο Πὸν-μπό. Οἱ ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως ταύτης διηγοῦνται ὅτι ὁ πρῶτος τοῦ Βουδισμοῦ ἀπόστολος ἐν Τιβέτ, ὅστις ἠξίου ἑαυτὸν θεὸν ὑπὸ μορφὴν ἀνθρώπου, διεφώνησε πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς θρησκείας τοῦ Πὸν-μπό. Ἵνα τεθῇ δὲ τέρμα εἰς τὴν διαφωνίαν αὐτῶν, ὁ τελευταῖος οὗτος προὔτεινεν εἰς τὸν ἀπόστολον τοῦ Βουδισμοῦ νὰ ἐπιχειρίσωσιν ὅπως ἀνέλθωσιν εἰς τὸ ὕψιστον καὶ χιονοσκεπὲς ὄρος Γκὰγκ-ρη-μο-τσέ, εἰς ὃ ἀπεδίδετο χαρακτὴρ ἱερός. Ἐκεῖνος ἐκ τῶν δύο, ὅστις ἤθελε φθάσει πρῶτος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἤθελεν ἀποδείξει διὰ τοῦ τοιούτου τολμήματος τὴν ὑπερ-

οχὴν τῶν δογμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν θεῶν, εἰς οὓς πιστεύει. Ἡ πρότασις ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου τοῦ Βουδισμοῦ, τότε δ' ὁ ἀρχηγὸς τῶν Πὸν-μπό, διὰ μυστηριωδῶν προσευχῶν, ἀνελήφθη εἰς τὸν αἰθέρα καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀπρόσιτον τοῦ ὄρους κορυφήν, ἐν τῷ μέσῳ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν, ἐνῷ ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ προσεπάθει ν' ἀνέλθῃ εἰς τὸ ὄρος διὰ τῶν ἀποκρήμνων καὶ ἀπορρωγῶν καὶ ἀβάτων κλιτύων αὐτοῦ. Τοιουτοτρόπως ἀνεγνωρίσθη ἡ ὑπεροχὴ τῆς θρησκείας τοῦ Πὸν-μπὸ καὶ ἀπεδιώχθη ὁ Βουδισμός.

Οἱ ἄλλοι Τιβετανοὶ παραδέχονται τὸν μῦθον τοῦτον, ἀλλὰ προσεπιλέγουσιν ὅτι ὁ τολμητίας ἀρχηγὸς τῶν Πὸν-μπὸ ἐπλήχθη ὑπὸ κεραυνοῦ, ἐνῷ αἰωρεῖτο εἰς τὸν αἰθέρα καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, οὕτω δὲ τὴν νίκην ἐν τῇ πάλῃ ἔσχεν ὁ πρωταγωνιστὴς τῆς ἀληθοῦς τοῦ Βουδισμοῦ θρησκείας.

Οἱ Πὸν-μπὸ εἰσίν, ἐν τούτοις, πολυάριθμοι ἐν Τιβέτ. Λατρεύουσι τὸν θεὸν τοῦ Οὐρανοῦ, λευκὸν ὄντα, κατ' αὐτούς, καὶ τὴν θεὰν τῆς Γῆς, μέλαιναν οὖσαν, πρὸς δὲ τὴν ἐρυθρᾶν τίγριν καὶ τὸν δράκοντα. Οἱ ἱερεῖς τῆς αἱρέσεως ταύτης εἰσὶ μάγοι καὶ νεκρομάντεις, προλέγουσι τὸ μέλλον, διδάσκουσι τὰ μέσα, δι' ὧν δύναταί τις νὰ θεραπεύσῃ τὰ παρόντα κακὰ καὶ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ μέλλοντα τοιαῦτα, ἐκδιώκουσι τοὺς δαίμονας καὶ θεραπεύουσι πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν. Τινὲς δ' αὐτῶν ἀξιοῦσιν ὅτι κατέχουσι τὴν δύναμιν τοῦ προκαλεῖν καὶ καταπαύειν τὰς βροχάς. Ζῶσι δ' ὅσον τὸ δυνατὸν ἀπομεμονωμένοι, ἀλλὰ δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀγαμίαν. Ἐφ' ὅσον δ' ἀπομονοῦνται εἰς ἀπομεμακρυσμένα ὄρη, ἐπὶ τοσοῦτον ἀποκτῶσιν, ὡς λέγουσιν, ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν δυνάμεων τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

Ὁ τρόπος, δι' οὗ θεραπεύουσι τὰς ἀσθενείας, εἶναι λίαν περίεργος. Ἐνδύουσι διὰ τῶν ἐνδυμάτων τοῦ ἀσθενοῦς εἶδος ἀγαλματίου ἐξ ὀπτῆς γῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου γράφουσι τὸ ὄνομα τοῦ νοσοῦντος, μεθ' ὃ ρίπτουσι τὸ ἀγαλμάτιον εἰς ἀπομεμακρυσμένον τι μέρος. Ἡ θεότης τοῦ θανάτου ἐκλαμβάνει τὸ ἀγαλμάτιον ὡς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἀσθενῆ, ὅστις, οὕτω, σώζεται ἀπὸ τοῦ κινδύνου. Ἐὰν ὁ ἀσθενὴς εὐπορῇ, τότε τὴν θέσιν τοῦ ἀγαλματίου καταλαμβάνει, ἀντὶ χρηματικῆς τινος ἀμοιβῆς, πτωχός τις, ὅστις ὀφείλει ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ μέρους, εἰς ὃ ὁ ἀσθενὴς εὑρίσκεται, καὶ νὰ μὴ ἐπανέλθῃ ἐκεῖ ἐφ' ὅσον οὗτος ὑπάρχει ἐν τῇ ζωῇ.

Τοιαῦτα, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, τὰ κατὰ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν θεοσοφίαν ἐν Τιβὲτ καὶ τὴν τῶν Τιβετανῶν ἱεροδουλίαν. Ὁ Βουδισμός, προλήψεσι καὶ δεισιδαιμονίαις καὶ μυθολογικαῖς παραδόσεσι καὶ ἄλλαις ἰδέαις καὶ πεποιθήσεσι συναναμιχθείς, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἧκιστα συνετέλεσε, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ κ. Grenard, εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ἠθῶν τῶν Τιβετανῶν, συνέβαλεν, οὐδὲν ἧττον, εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ ἀπεχθοῦς ἔθους τῆς ἀνθρωποθυσίας, εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰ βιβλία καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τάξιν τινὰ τῶν κατοίκων ἠθικάς τινας ἀρχὰς καὶ ἰδέας.

Παρὰ τοῦ Βούδα, ὅστις προέγραψε τὰ μάταια τοῦ κόσμου πράγματα καὶ προεκήρυξεν ὡς ἀρχὴν τὴν μείωσιν τῆς προσωπικότητος, οἱ Τιβετανοὶ αἰτοῦνται πλοῦτον, ὑγίειαν, μακροβιότητα, καί, ἐν γένει, τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτῶν. Ἐὰν δ' ὁ Βούδας δὲν εἰσακούσηται τῶν παρακλήσεων αὐτῶν, τότε ἀπευθύνονται εἰς τὰς λεγεῶνας τῶν περιστοιχουσῶν αὐτὸν ἄλλων θεοτήτων, ὧν ἑκάστη, ἰδίαν ἰσχὺν παρ' αὐτῷ ἔχουσα, εἶναι ἀγαθοποιὸς ἢ φθοροεργός.

Ὁ ὑπερφυσικὸς κόσμος, κατὰ τοὺς Τιβετανούς, θεωρεῖται ὡς μία αὐλή, ἐν ᾗ καταγέμονται, μεταξὺ τῶν εἰς αὐτὴν εἰσερχομένων, αἱ καλαὶ ἢ κακαὶ θέσεις διὰ τὴν μέλλουσαν ζωήν, τὰ παντοῖα ἀγαθὰ καὶ τὰ ποικίλα κακά.

Οἱ Τιβετανοί, ἵν' ἀπολαύσωσι τ' ἀγαθὰ καὶ ἀποφύγωσι τὰ κακά, ἐπιδίδονται εἰς

προσευχὰς καὶ δεήσεις ἀτελευτήτους, ἀνεγείρουσιν ἱερὰ κατὰ χιλιάδας, γλύπτουσιν ἀγάλματα ἀναθεματικά, καίουσι θυμιάματα, ψάλλουσιν ὕμνους, προσφέρουσι διάφορα ἀντικείμενα εἰς τοὺς θεούς, παρατιθέασι συμπόσια εἰς θεοὺς καὶ δαίμονας, ἐπισωρεύουσι λίθους μετ' εὐλαβῶν ἐπιγραφῶν, καταπίνουσι καταπότια, ὑπὸ τῶν ἱερέων ἐκ διαφόρων ἱερῶν λευψάνων κατασκευαζόμενα, ἀπορροφῶσι μετὰ βαθείας κατανύξεως καὶ πολλῆς συντριβῆς καρδίας τὸ καλούμενον Ντοὺντ-τσί, ὅπερ ἐστὶ σκευασία ἐκ 10 ἀκαθάρτων οὐσιῶν, ἐν αἷς, πλὴν τῆς ἀνθρωπίνης σαρκός, πρωτεύουσι τὰ περιττώματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ οὔρημα, ποιοῦνται ἐξορκισμούς, πιστεύουσιν εἰς τὴν νεκρομαντείαν, τελοῦσιν ἱερὰ μυστήρια, καὶ χορεύουσι χοροὺς περιέργους, τὴν ἐκδίωξιν ἢ τὸν κατακερματισμὸν τῶν δαιμόνων ἀποσκοποῦντας, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐπιδίδονται ἀπαύστως εἰς τὴν ἐξάσκησιν καὶ τὴν λατρείαν τῆς θρησκείας αὐτῶν ὑπὸ ποικίλας καὶ μυστηριώδεις μορφὰς καὶ ὄψεις, ἀνέχονται δὲ μετὰ παραδειγματικῆς καρτερίας τὸν ἀργαλέον χαρακτῆρα τῶν ταλασιφρόνων Λάμα, οἵτινες οὐ μόνον τοὺς θεοὺς ἐξυπηρετοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν αὐτῶν κατὰ παντὸς ἐξωτερικοῦ κινδύνου ὑπερασπίζονται.

Ἔγραφον ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου, κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1904.

Α. Ε. Κοπασης

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Η ΞΕΝΙΤΕΙΑ

Ἀνάθεμά σε, ξενιτειά, κι' ὅσα καλὰ κι' ἂν ἔχῃς·
πλειότερα εἶν' τὰ πάθια σου παρὰ τὸ διάφορό σου·
μῶφαγ' ἡ λέρα τὸ κορμὶ κ' ἡ συλλοὴ τὰ νειᾶτα.
Πέρα 'ς ἐκεῖνο τὸ βουνό, τὸ μαρμαροπετρένιο,
ὅπ' ἔχ' ἀντάρα 'ς τὴν κορφὴ καὶ κατεκνιὰ 'ς τὴ ρίζα,
'ς τὴν ἀπεκεῖθε τὴ μεριὰ δύ' ἀδέρφια εἶναι θαμμένα,
κι' ἀνάμεσα 'ς τὰ μνήματα κλῆμ' εἶναι φυτεμμένο·
κάνει τὰ φύλλα πράσινα καὶ τὰ σταφύλια μαῦρα,
κάνει καὶ τὸ κρασὶ πικρὸ καὶ τὸ ρακὶ φαρμάκι,
κι' ὅσαις μανάδες κι' ἂν τὸ πιοῦν, καμμιὰ παιδὶ δὲν κάνει.
Νὰ τῶχε πιῇ κ' ἡ μάνα μου νὰ μὴ μὲ εἶχε κάνει,
νὰ περπατῶ τὴν ξενιτειά, τὰ ἔρημα τὰ ξένα.

ΥΣΤΕΡΟΥΣΑ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ ΜΟΡΦΗ

Εἰσφέρων τὴν πενιχρὰν συμβολήν μου ὑπὲρ τοῦ ***Ἡμερολογίου τῶν Ἐθν. Φιλ. Ἱδρυμάτων,*** ὑπολαμβάνω σχετικὰς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ὀλίγας γραμμάς, ἀφορώσας τὴν τραγικωτέραν, κατ' ἐμέ, τῆς δυστυχίας μορφήν, καθ' ἣς, κατὰ λόγον θλιβερῶς ἀντίστροφον, ἀνεπαρκέστατα καὶ ὅλως ἀτελῶς ἀντιδρᾷ καὶ ἡ δημοσία καὶ ἡ κοινωνικὴ φιλανθρωπία ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ μέγας, κατ' ἐμέ, τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος φιλόσοφος καὶ ὁ ὑπεροχώτερος τῶν διπλωματῶν της, ὁ ἀείμνηστος Βραΐλας Ἀρμένης, θέλων νὰ παραστήσῃ ἐναργέστερον τὴν ὑπεροχὴν τῆς ὁράσεως ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, ἔλεγεν ὅτι ἡ κώφωσις παρέχει πλειστάκις θέμα διακωμῳδήσεως· πλεῖσται δὲ κωμῳδίαι ἐξελίσσονται ἐπὶ παρεξηγήσεων, ὀφειλομένων εἰς ἀτελῆ λειτουργίαν τῆς αἰσθήσεως ταύτης. Ἀλλ' οὐδείς, προσέθετεν, ἐσκέφθη ποτὲ νὰ γελάσῃ μὲ τὸν τυφλόν, οὐδεὶς ὑπῆρξε τόσον πεπωρωμένος, ὥστε νὰ διανοηθῇ ποτὲ νὰ διακωμῳδήσῃ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ σκότος.

Ἀναμφισβήτητος ἀλήθεια· καὶ διὰ τοῦτο τὰ φιλανθρωπικὰ ἄσυλα, τὰ περιθάλποντα τοὺς πενομένους, τοὺς ἀπροστατεύτους τυφλούς, ἀπευθύνονται πρακτικώτατα εἰς τὸν σκοπὸν τῆς φιλανθρωπίας.

Καὶ ὅμως ὑπάρχει συμφορὰ πολὺ δεινότερον τραγική, πολὺ πλέον ἀνήκεστος, ἥτις οὔτε τὸ σκῶμμα καὶ τὴν λοιδωρίαν τῶν ὑγιῶν ἀφοπλίζει, οὔτε τῆς κοινωνίας τὴν μέριμναν ἐπισπᾷ ἀνάλογον.

Καὶ εἶναι αὕτη ἡ τύφλωσις ὄχι τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ τῆς διανοίας. Εἶναι ἡ συμφορὰ ἐκείνων, ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τῶν ὁποίων ἐσβέσθη ἡ λαμπὰς τοῦ πνεύματος καὶ ὧν οἱ ὀφθαλμοὶ δὲν ἀναδίδουν τῆς διανοίας τὴν ἀνταύγειαν, ἐκείνων, ὧν ἡ δίνη τῶν συμφορῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων περιπετειῶν ἀπέσβεσε τοῦ λογικοῦ τὴν δᾷδα.

Ὄντως συνέχει τὴν ψυχὴν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην συμφορὰν ἡ θέα ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐφώτιζεν ἡ ἀνταύγεια φωτεινῆς διανοίας, εἰς τῆς ὁποίας πολλάκις τὰ πνευματικὰ ἔργα ἐντρυφοῦν, οἵμοι, οἱ ὑγιεῖς ἐγκέφαλοι, συρομένου σήμερον ἠλιθίου, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς, ψελίζοντος λόγους, οὓς ὑπαγορεύει ἡ παραφροσύνη. Καὶ ὁ ρακένδυτος

ἐκεῖνος, ὁ μαινόμενος, ὁ διατρέχων ἡμίγυμνος τὰς ὁδοὺς καὶ ἐκπέμπων ἀνάρθρους κραυγάς, ὁ κινούμενος οὗτος νεκρός, ὁ περιφέρων τὴν ζωηφάνειαν αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ὑπῆρξε καὶ οὗτος ἀνὴρ ἀκμαῖος, μὲ τὸν νοῦν σφριγηλόν, βιοπαλαιστὴς σθεναρός, συντριβεὶς ἐπὶ τῶν βράχων τῆς συμφορᾶς, ὅπου τὸν ἔρριψαν καταιγίδες, καθ' ὧν αἱ ἀνθρώπιναι δυνάμεις εἶναι ἀπολύτως ἀνεπαρκεῖς· καὶ ἡ γυνὴ αὕτη, ἥτις περιφέρει διπλᾶ ράκη, τὰ ράκη τῆς ὑπάρξεώς της καὶ τὰ ράκη τῶν ἐνδυμάτων της, τὸ κινούμενον τοῦτο αὐτόματον, ὑπῆρξε καὶ αὕτη ἄνθρωπος, ὑπῆρξε μήτηρ καὶ ἴσως ὁ νοῦς τῆς Νιόβης ταύτης ἀπέπτη μετὰ τοῦ πτερυγίσματος τῆς ψυχῆς τοῦ τελευταίου τέκνου της. Καὶ ἡ ἄλλη ἐκείνη ἡ ἀπεχθής, μὲ τὴν μορφὴν τὴν τεφράν, μὲ τὸ κατεσκαμμένον πρόσωπον, ἂν ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ, θὰ ἔλεγε πολλά, θὰ διηγεῖτο τὴν λαίλαπα τοῦ αἰσθήματος καὶ τὴν καταγίδα τῆς ἀτιμώσεως καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως, ἐξ ὧν συνετρίβη ἡ καρδία της καὶ ἀπεσβέσθη ἡ διάνοιά της.

Ὅλα ταῦτα τὰ ναυάγια τὰ ἐρριμμένα ἐπὶ τῆς ἀπορρῶγος, τῆς ἀξένου ἀκτῆς τῆς κοινωνικῆς ἐγκαταλείψεως, ἔπλευσαν, φεῦ! πολυκύμαντον, δεινῶς πολυκύμαντον τὸν πλοῦν τῆς ζωῆς, πρὶν ἐξοκείλουν.

Ὑπάρχουν, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, αὐξανόμενοι μάλιστα προοδευτικῶς κατ' ἀριθμόν, καὶ οἱ παράφρονες οἱ ἐξ ἀλκολισμοῦ· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν λόγων, οὓς ἀναπτύσσω κατωτέρω, καὶ δι' οὓς ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία ἔχει ἐξαιρετικὴν ὑποχρέωσιν περιθάλψεως τῶν ἐξ ἀλκολικοῦ παραληρήματος πασχόντων, καὶ ὅταν αὐτοὶ εἶναι ὑπαίτιοι τῆς συμφορᾶς των, καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παραφροσύνης κατ' οὐδὲν μειοῦται ὡς πρὸς τὸν τραγικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἐκδηλούμενον συνήθως ἐκ κληρονομικῆς προδιαθέσεως. Κατὰ τί ἔπταισαν αἱ δυστυχεῖς αὗται ὑπάρξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐζήτησαν νὰ τὰς φέρουν εἰς τὸν κόσμον, καὶ καθ' ὧν ἀπὸ τῆς συλλήψεως αὐτῶν βαρύνει καταδικαστικὴ ἀπόφασις εἱμαρμένης τόσον σκληρᾶς;

Διὰ τοῦτο ἐξ ὅλων ὅσα ἐγράφησαν περὶ τῶν ἀβρῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς εὐγενείας τῆς ψυχῆς τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', τὸ πιστότερον κατὰ τὴν ἐμὴν συνείδησιν ἀναπαριστῶν τῆς φιλανθρωπίας αὐτοῦ καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν πρακτικότητα, εἶναι ὅτι ἐθεώρει ὡς τὸ κορύφωμα τῆς ἀνθρωπίνης συμφορᾶς τὴν ἀπώλειαν τοῦ λογικοῦ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ συνετρίβετο, ὁσάκις ἐγίνετο λόγος περὶ παράφρονος. — Ἵδρυε φρενοκομεῖα διὰ τοὺς ἀπόρους ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ περιουσίας εἰς πλεῖστα τῆς μεγάλης Αὐτοκρατορίας Κυβερνεῖα, θεωρῶν ὡς τὴν γλυκυτέραν ἄσκησιν τῆς φιλανθρωπίας τὴν θεραπείαν αὐτῶν, ἢ τοὐλάχιστον τὴν ἐν περιθάλψει βίου γαλήνης καὶ ἀπομονώσεως παραμυθίαν των.

ΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

*

Ἐὰν διὰ τὸν ἄπορον τυφλόν, διὰ πάντα πενόμενον ἀνάπηρον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἓν ἄσυλον, ὅπως ἔχῃ ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην συμφορὰν ἡ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον τοῦτο ὑπὲρ τοῦ παράφρονος.

Ἐν πρώτοις καὶ αὐτὴ τῶν οἰκείων ἡ στοργὴ ἀποκαρτερεῖ καὶ ναρκοῦται ἀπέναντι τῆς χρονίας παραφροσύνης. Ὁ παράφρων εἶναι ἓν πτῶμα, ἓν λείψανον. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δὲ ὅτι ἔχει οἰκείους ὁ ἄπορος οὗτος δυστυχής, δύνανται οὗτοι νὰ κρατοῦν διαρκῶς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἓν λείψανον;

Προσθέτως δὲ ἐπιβάλλει τὸ κοινωνικὸν καθῆκον, ὅπως οὐδεὶς ἄπορος παράφρων στερῆται τῆς προστασίας τοῦ ἀσύλου, τὸ φαινόμενον τὸ ἀνεξιχνίαστον, ὅτι τὰ ναυάγια ταῦτα τῆς ζωῆς κυλινδοῦνται μὲ συντετριμμένον τὸ πηδάλιον τῆς διανοίας ἐν τῷ μέσῳ κοινωνικῆς ζωῆς, ξένης, ἐχθρᾶς.

Διότι, — ἀνεξερεύνητον τῶν σκοτεινῶν δαιδάλων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας μυστήριον, — οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι συμπονοῦν τὸν τυφλόν, οἱ ὁποῖοι λυποῦνται τὸν ἀνάπηρον, μόνον μὲ γέλωτας χλεύης καὶ ἐμπαιγμοῦ ἐλεοῦν τὰς ἀναπήρους τὸ λογικόν, τοὺς τυφλοὺς τὴν διάνοιαν. Ὀφείλω μάλιστα ἵνα ἐξάρω τὴν φιλανθρωπίαν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι περιορίζονται μόνον εἰς γέλωτας καὶ χλευασμούς.

Διότι οἱ πλεῖστοι ἐκ τοῦ ὄχλου, ἀγυιόπαιδες, (καὶ περιλαμβάνω εἰς τὸν ὅρον τοῦτον ὅλας τὰς ἡλικίας) λιθοβολοῦσι τοὺς παράφρονας, ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν, τοὺς αἰκίζουν, παραμορφώνουν τὸ πρόσωπον αὐτῶν, οὐχὶ δὲ σπανίως συνέτυχε νὰ ἴδῃ τις τὸ αἷμα ῥέον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς παράφρονος ἐξ ἐπιθέσεως τῶν λογικῶν ὁμοίων του.

Οὕτω οἱ παράφρονες τῶν ὁδῶν εὑρίσκονται ἐν διωγμῷ ὡς θηρία, ἐν διωγμῷ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Ἡ πρωτογενὴς τοῦ ἀνθρώπου θηριωδία ἐκσπᾷ ἀκατάσχετος ἐπ' αὐτῶν. Καὶ ἡ γαλήνη ἐν τῇ συμφορᾷ, ὁ ἀτάρακτος θάνατος εἶναι εὐτυχία, τῆς ὁποίας εἶναι οὗτοι ἀπόκληροι.

*

Ὅταν ἀναλογίζωμαι ποσάκις ἠστόχησαν διαθέσεις μεγάλων χρηματικῶν ποσῶν ὑπὲρ σκοπῶν γενικῆς ὠφελείας, εἴτε ἐν ζωῇ, εἴτε αἰτίᾳ θανάτου· ποσάκις εἰς τὴν διάθεσιν μεγάλων περιουσιῶν ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ ἀγαθοῦ, εἶναι ἀδύνατον νὰ συναντήσῃ τις εἰμὴ μόνον φιλοδοξίαν στείραν, μὴ ἐμπνεομένην ὑπὸ οὐδενὸς αἰσθήματος ἐξ ἐκείνων, ἅτινα ἀναβλύζουν ἀπὸ τῆς καρδίας, φέρεται ὁ νοῦς μου πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν ἐξασφαλίζουσαν ἄσυλον ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν, οἵτινες ἔχουν μεγαλειτέραν ἀνάγκην ἀντιλήψεως καὶ ἀρωγῆς καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ κτῆνος,

διότι καὶ τὸ πρωτογενέστερον κτῆνος ὁδηγεῖται ὑπὸ τοῦ ἐνστίκτου, ἐνῷ καὶ τούτου στερεῖται ὁ ἐκπεσὼν τοῦ λογικοῦ του ἄνθρωπος.

Διὰ τοῦτο, κατ' ἐμέ, καὶ μεταξὺ τόσων ἐθνικῶν εὐεργετῶν, οἱ ὁποῖοι εἰσήνεγκον πολλαπλάσια, μεταξὺ τόσων φιλανθρώπων, οἵτινες ἐπούλωσαν ἀληθεῖς κοινωνικὰς πληγάς, τὸ ὄνομα τοῦ Ζωρτζῆ Δρομοκαΐτου, τοῦ καταλιπόντος ἅπασαν αὐτοῦ τὴν μεγάλην περιουσίαν διὰ τὴν ἵδρυσιν καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ Δρομοκαϊτείου ἐν Ἀθήναις Φρενοκομείου, περιβάλλεται φωτεινοτέραν αἴγλην εὐεργέτου καὶ παραμυθητοῦ τῶν ὑπὲρ πάντας πασχόντων καὶ ὀδυνομένων. Πολὺ ἠγάπησε, πολὺ ἐπόνεσε

Τὸ ὑποδηματοποιεῖον τοῦ Ὀρφανοτροφείου

τοὺς δυστυχοῦντας ἡ μεγάλη ἐκείνη ψυχή, ἀφοῦ μόνος αὐτὸς μεταξὺ τόσων εὐεργετῶν καὶ φιλανθρώπων ἔτεινε παραμυθητικὴν χεῖρα εἰς ἐκείνας τὰς ὑπάρξεις, ὧν δὲν εὑρίσκονται δυστυχέστεραι ἐν τῷ κόσμῳ.

Ὅ,τι εἶχε τὸ ἔδωσεν. Ἀλλὰ καὶ τὸ Δρομοκαΐτειον φρενοκομεῖον καὶ τὸ ἐν Κερκύρᾳ ἐν λίαν περιωρισμένῳ μέτρῳ ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν περίθαλψιν τῶν δυστυχῶν, ποσοτικῶς ἐννοῶ, οὐχὶ ποιοτικῶς. Ἀντὶ δὲ νὰ ἐπεκταθῇ ἡ δρᾶσις τοῦ Δρομοκαϊτείου φρενοκομείου, τόσαι εἶναι αἱ οἰκονομικαί του δυσχέρειαι, ὥστε σκέψις γίνεται νὰ περισταλῇ κατὰ πεντήκοντα ὁ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων φρενοπαθῶν διατιθέμενος χῶρος.

Καὶ ἄνευ δὲ τούτου δὲν ἀπαιτοῦνται σήμερον τόσα μέσα καὶ τόσον ἐξαιρετικὴ τῆς τύχης εὔνοια (ἂν ἐπιτρέπηται τοιοῦτος τραγικὸς πειρασμὸς) διὰ νὰ μὴ μείνῃ ἄπορος φρενοπαθὴς εἰς τοὺς δρόμους.

Ὁ δημόσιος προϋπολογισμὸς μὲ τόσα ἄχρηστα κονδύλια δὲν τολμᾷ νὰ ἀναγράψῃ ἐτησίαν δαπάνην ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν, ἱκανὴν πρὸς περίθαλψιν τῶν ἐν ἀνεκφράστῳ συμφορᾷ ἀδελφῶν ἡμῶν. Οἱ προϋπολογισμοὶ τῶν εὐπόρων τοὐλάχιστον δήμων, οἵτινες εἰσφέρουν καὶ τὰ περισσότερα ἀνθρώπινα ναυάγια, δὲν ἐκβιάζονται ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς εἰς παροχὴν εἰσφορῶν, ὅπως προστεθῶσι πτέρυγές τινες εἰς τὰ ὑπάρχοντα φρενοκομεῖα.

Ἀλλ' οὔτε τῶν μονῶν οἱ προϋπολογισμοὶ εἰσφέρουν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου, ἐνῷ ὑφίστανται διοικητικὰς ἐπιδρομὰς διὰ λόγους ἥκιστα φιλανθρωπικούς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πλεονάζων ἀριθμὸς τῶν ἀπόρων, τῶν ἀπροστατεύτων φρενοπαθῶν περιθάλπεται εἰς τὰς ὁδούς, ἢ εἰς τὰ ἀστυνομικὰ κρατητήρια, εἰς τὰ ὁποῖα πολλάκις διαιτῶνται πλεῖστοι, ὡς ἐὰν ἦσαν φρενοκομεῖα. Καὶ ἐν τούτοις καὶ ὁ ἄρτος καὶ ἡ στέγη αὕτη ἡ παρεχομένη εἰς τοὺς πλάνητας φρενοπαθεῖς, εἰς τὰ πρωτότυπα ταῦτα ψυχιατρεῖα τῶν ἀστυνομικῶν κρατητηρίων, εἶναι κατά τινα βαθμὸν καὶ ταῦτα εὐμένεια τῆς τύχης, ἀπονεμομένη εἰς μέρος τοῦ ἐμπορεύματος τούτου τῶν ἀνθρωπομόρφων, τὸ ὁποῖον συναντᾷ τις εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν ἑλληνικῶν πόλεων. Καὶ τοὺς ὀνομάζω ἀνθρωπομόρφους, διότι, ἂν ἦσαν ἄνθρωποι, ἡ πολιτεία, εἰς ἣν ἀνῆκον μέχρι τοῦ θανάτου τῆς διανοίας των, καὶ εἰς ἣν ἀνήκουν ἀκόμη κατὰ τύπους, μέχρις οὗ διὰ κάρρου ἀποκομισθοῦν εἰς τὸ νεκροταφεῖον, θὰ ἐλάμβανε πρόνοιαν περὶ αὐτῶν, ὡς ἀνθρώπων, θὰ ἐλάμβανον πρόνοιαν περὶ αὐτῶν οἱ δῆμοι, εἰς οὓς ἀνῆκον, καὶ οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἄμεσον ἐκ τοῦ δημοτικοῦ νόμου καθῆκον πρὸς περίθαλψιν τῶν δημοτῶν αὐτῶν.

*

Χωρὶς δὲ νὰ φανῇ τοῦτο παραδοξολογία, ἡμεῖς ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν ἐπιτακτικώτερον καθῆκον παντὸς ἄλλου Κράτους πρὸς περίθαλψιν τῶν φρενοπαθῶν ὑπὸ τῆς Πολιτείας, λόγῳ τῆς προϊούσης αὐξήσεως τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἀγνώστου ἐν Ἑλλάδι ἀλκολικοῦ παραληρήματος. Διότι ἀποκλειστικὸν ἀγωγὸν τοῦ ἀλκολισμοῦ, ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην χώραν, ἔχομεν ἡμεῖς τὴν λεγομένην σταφιδικὴν παρακράτησιν. Χείμαρρος μυριάδων τόννων οἰνοπνεύματος εὐθηνοῦ χύνεται καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς στομάχους, ὁ δὲ ἑλληνικὸς λαός, ὁ μέχρι πρό τινος μὴ γνωρίζων εἰμὴ μόνον τὴν ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, τοῦ ἀκάκου τῆς ἀμπέλου προϊόντος, ἐρρίφθη οὕτως ἀκατασχέτως εἰς τὴν

χρῆσιν τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Ὁ ποταμὸς δὲ οὗτος τοῦ ἀλκόλ, ὁ διοχετευόμενος σήμερον εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, φονεὺς τῶν νεύρων του, τοῦ πνεύματός του, τῆς ἀντοχῆς του, δημιουργεῖ δυστυχῶς καὶ τὴν ἀνάγκην εὐρυτέρων φρενοκομείων, ἐφ' ὅσον, καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἐκ τῶν πολλῶν δι' ὧν ἄλλα Κράτη πολεμοῦν τὴν δηλητηρίασιν τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος, ἡ στιβαρὰ χεὶρ τῆς πολιτείας δὲν παρεμβῇ ρυθμιστὴς κυρίαρχος τῆς καταναλώσεως, καὶ ἐφ' ὅσον ἄλλοι τρόποι προστασίας τῆς σταφιδοπαραγωγῆς, ἀντὶ τῆς φονικῆς ταύτης, δὲν κατισχύσουν. Διότι ὅπως ὀρθότατα καὶ εὐγλωττότατα διεκήρυττεν ὁ κ. Κὸστ ἐν συνεδρίᾳ τῆς ἐν Παρισίοις ἑταιρίας τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, τὸ συμφέρον τῆς σωτηρίας ἑνὸς ἔθνους εἶναι ὑπέρτερον πάσης παραγωγῆς, τὰ δὲ δισεκατομμύρια, τὰ ὁποῖα ἐκπροσωπεῖ ἡ κατανάλωσις τοῦ οἰνοπνεύματος, πρέπει νὰ θυσιασθοῦν, ὅταν τίθεται τὸ πρόβλημα μεταξὺ τῆς θυσίας ταύτης καὶ τοῦ ἀλκολικοῦ ἐκφυλισμοῦ ἑνὸς λαοῦ.

Ὅπως δήποτε αἱ ὑπὲρ τῶν φρενοπαθῶν θυσίαι τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας ἐπιβάλλονται καὶ ἐξ ἄλλου λόγου, ὅτι ἐπὶ τῆς παροχῆς τῆς φιλανθρωπίας ταύτης δὲν δύναται νὰ χωρήσῃ κατάχρησις. Ὑπὲρ οὐδενὸς ὑγιοῦς θὰ ζητηθῇ ποτὲ ἡ ἀσυλία ἑνὸς φρενοκομείου.

Ἐμμανουὴλ Σ. Λυκουδης

ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

Ο ΚΑΤΟΥ ΚΟΣΜΟΣ

Ἡ Μαυρηγῆ νὰ χαίρεται καὶ νὰ βαρῇ παιχνίδια,
καὶ νἄχῃ δυὸ ζυγιὲς βιολιὰ καὶ τρεῖς ζυγιὲς λαοῦτα,
πᾶχει τοὺς νειοὺς γιὰ τὸ χορό, τὶς νηὲς γιὰ τὰ τραγούδια...
Τὸ κρῖμα νἄχῃ ὁπώρριξε φωτιὰ 'ς τὸν Κάτου κόσμο,
κἔκαψε χίλια σάβανα καὶ μύρια μαξιλάρια.
'Κεῖνα δὲν ἦταν σάβανα, δὲν ἦταν μαξιλάρια,
ἦταν μανάδωνε παιδιά, τῶν ἀδελφῶν τ' ἀδέλφια,
ἦταν καὶ τῶν χηράδωνε οἱ εὐλογητικοί τους...

ΔΥΟ ΩΡΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΔΡΟΜΟΚΑΪΤΕΙΟΝ

ΣΚΗΝΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΙΑΤΡΟΥ, ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΔΟΣ

I

Θὰ ὀνομάσω τὸν ἕνα ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς πραγματείας μου ταύτης. Καὶ τοῦτο, διότι θὰ δημοσιεύσω ᾄσμα του ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐκδεδομένον. Εἶναι δὲ τόσον γνωστὸν τὸ ὄνομά του, ὥστε ὅλον τὸ ἔθνος ἔκλαυσε τότε τὸ μέγα ἀτύχημα τῆς ἐκλεκτῆς αὐτῆς διανοίας καὶ ὑπελόγισε βαρυτάτην τὴν ἀπώλειαν, ἣν ὑπέστη· ἐννοῶ τὸν ἐθνικὸν ποιητὴν Γεώργιον Βιζυηνόν. Οἱ ἄλλοι δύο θὰ παρέλθωσιν ἀνωνύμως. Τὸ ὄνομα τοῦ ἰατροῦ, μόλις ἀποπερατώσαντος τὰς εἰδικὰς σπουδάς του ἐν Σελπετριέρῃ, θὰ ἀποσιωπήσω, ἵνα μὴ ἀναξεσθῇ πληγὴ αἱμάσσουσα ἀτυχησάσης οἰκογενείας. Εὐτυχῶς, ἡ τρίτη πρωταγωνίστρια ἤδη εἶναι ὑγιής. Καὶ σήμερον ἐν τῷ οἰκογενειακῷ φίλτρῳ, ὅπερ περιβάλλει τὴν καλὴν οἰκοδέσποιναν, θὰ ἐπῆλθε λήθη τῶν παρακρούσεων, ὅσας ὁ νοῦς της σαλευθείς, ἔσχεν. Τὴν ἡμέραν ὅμως ἐκείνην τῆς ἐπισκέψεώς μου — καὶ ἦτο ἡ δευτέρα τοιαύτη[1] — ἐγὼ ποτὲ δὲν λησμονῶ. Ὡμοίαζον τὸν μικρὸν παῖδα, ὅστις ἐξαρθρόνει τὸ ἄθυρμα, ἵνα ἴδῃ τὸν μηχανισμὸν τῶν κινήσεών του.

Καὶ ἐγὼ παραδοθεὶς εἰς σκέψεις καὶ παρατηρήσεις ἔβλεπον μὲ οἶκτον, ὅστις μὲ συνεκλόνιζε, πῶς ἠγείρετο τὸ ἀνθρώπινον μεγαλεῖον εἰς ὅ,τι ἡ ὑψηλὴ ἀνάπτυξις τοῦ νοῦ ἔφθασε καὶ ἐξάφνω πῶς ἐξηρθροῦτο εἰς ἐλεεινὸν ἐρείπιον, εἰς διανοητικὸν πτῶμα. Ὤ, συμπαθῶ τοὺς ἀτυχεῖς! Ζῶσιν εἰς κόσμον τῶν ὀνείρων, ὅπου κατὰ μέρος αἱ διανοητικαὶ λειτουργίαι χωροῦσι θαυμασίως. Ὑπολογίζουσιν ἀκριβῶς τὰ ὡραιότερα σχέδια καὶ συνδυάζουσι τὰς καλλιτέρας ἀποχρώσεις. Ἀλλὰ δὲν στηρίζονται ἐπὶ τοῦ κόσμου. Μία χορδὴ ἐθραύσθη καὶ τὸ λυγρὸν κελάδημα στερεῖται βάσεως, μία δοκὸς παρετοπίσθη καὶ τὸ ὡραῖον οἰκοδόμημα ἵσταται μετέωρον. Εἶναι ἀλγεινὸν τὸ πάθημά των. Καὶ ἡ πρὸς αὐτοὺς συμπάθεια εἶναι καθῆκον πάσης καρδίας εὐγενοῦς, καρδίας πονούσης.

1. Ἴδε Ἡμερολόγιον «Ποικίλη Στοά» τοῦ κ. Ἀρσένη, ἔτος 1904, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου «Σελίδες ἐν τῷ Δρομοκαΐτείῳ».

II

— Βλέπεις αὐτὸν τὸν κύριον, ὅστις διασκελίζει τὴν αὐλὴν ἴσως διὰ χιλιοστὴν φοράν;

Μοὶ λέγει ὁ Βιζυηνός.

— Εἶναι συνάδελφός σου, ὅστις ἐσπούδασεν εἰδικῶς τὴν νευρολογίαν ἐν Παρισίοις. Πραγματικῶς γνωρίζει πολλὰ πράγματα, ἀλλὰ γνωρίζει καὶ πολὺ καλὰ νὰ τρώγῃ. Καταβροχθίζει ’σὰν γλάρος. Εἶναι καλὴ ἡ συντροφιά του, μὰ ἔξω ἀπὸ τὸ τραπέζι.

Ὁ ἰατρός, ὑψηλὸς καὶ ἀδύνατος, εἶχεν ἡλικίαν 28 ἐτῶν. Ἔφερε σκοῦφον

Τὸ ἐργαστήριον ραπτικῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου

ναυτικόν, ἐνδυμασίαν χρώματος ἀνοικτοῦ καὶ περιεπάτει μὲ σπουδήν, προσηλωμένος εἰς σκέψεις. Αἴφνης ἵσταται ἐπὶ τοῦ παραθύρου καὶ παρατηρεῖ. Ἐξ ἄλλου μικροῦ οἰκίσκου τοῦ διαμερίσματος τῶν γυναικῶν ἐξῆλθε μία καλοενδεδυμένη συμπαθὴς κυρία, κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖρας χρώματα, πινέλα, τρίσκελον ζωγραφικῆς καὶ σκαμνίον. Ἀμφότερα τὰ διαμερίσματα εἶχον κοινὸν κῆπον διὰ περίπατον. Ἡ κυρία ἐφόρει πλατύγυρον πῖλον, ἐκ τοῦ ὁποίου παρέπιπτεν ἡ κόμη ξεπλεγμένη, καὶ ἔφερε φαιόχρουν περιβολὴν προσηρμοσμένην στενῶς ὡς εἰς Ἀμαζόνα. Ὅταν ἔφθασεν εἰς μικρὰν σκιάδα, διέταξε τὰ ἐργαλεῖά

της καὶ ἀφῃρέθη παρατηροῦσα τὰς μάγους τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀποχρώσεις τοῦ ὁρίζοντος. Ὁ ἰατρὸς ἐξῆλθε καὶ διηυθύνθη πρὸς αὐτήν. Κάτι τῇ εἶπεν, ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἀπήντησεν. Ἔβλεπεν ἀτενῶς τὸν ὁρίζοντα καὶ τὰ διάχυτα νέφη, ὅσα κατὰ τὸ δειλινὸν ὁ οὐρανὸς τῆς Ἀττικῆς ἐχρύσωνεν. Εἰς τὰς ἀντανακλάσεις καὶ τὴν φωτοσκίασιν τοῦ ὡραίου πανοράματος ἦτο θαυμάσιος τοῦ ἡλίου ὁ δίσκος. Καὶ μόνον εἰς τὸ βάθος ἐπεφαίνετο τὸ ἀμαυρὸν δάσος χωρίου, τοῦ ὁποίου ἡ ἤρεμος καὶ καμπύλη γραμμὴ ἐνόμιζες ὅτι ἐπλαισίου τὴν καλλονὴν τῆς φύσεως. Ἡ καλλιτέχνις ἵστατο ἀκίνητος. Ἀποτόμως κατόπιν ἔρριψε διὰ τοῦ χρωστῆρος μερικὲς πινελιὲς ἐπὶ τῆς ὀθόνης, ἀνέλυσε μερικοὺς χρωματισμούς, ἀντέγραψε τὸν θαυμάσιον οὐρανὸν εἰς μερικὰς γραμμὰς τῶν χρωμάτων ἐκείνων καὶ ὡστεὶ νὰ ἔμεινε τελείως εὐχαριστημένη, ἐστράφη ἀποτόμως, ἐχαιρέτισε τὸν ἰατρὸν καὶ ἤρξατο μετ' αὐτοῦ συνομιλοῦσα.

Προέτεινα εἰς τὸν Βιζυηνὸν νὰ πλησιάσωμεν, ἵνα λάβωμεν καὶ ἡμεῖς μέρος εἰς τὴν συντροφιάν των. Συγκατένευσε καὶ μὲ συνέστησεν ὡς φίλον του στενὸν καὶ ὡς ἄνθρωπόν του «ποῦ τὸν νοιώθω».

— Καὶ πῶς σᾶς ἐφάνη τὸ μέρος μας; ἐρωτᾷ ἡ καλλιτέχνις.

— Κυρία, τῇ ἀπαντῶ, ὅπου ἡ φύσις μὲ τόσην γοητείαν σᾶς ἐμπνέει τὰς ὡραίας αὐτὰς γραμμὰς τοῦ χρωστῆρός σας, νομίζω ὅτι ἡ γνώμη καὶ ἡ ἀρέσκειά μου εἶναι προφανής. Βλέπω ἄλλως τε ὅτι καὶ ἡ συντροφιά σας εἶναι εὐχάριστος.

— Δηλαδὴ εὐτυχῶς ὅτι εὑρέθημεν ἡμεῖς οἱ τρεῖς ἐδῶ ἐν τῇ πρώτῃ θέσει. Ἀλλ' ἰδὲ τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῆς δευτέρας θέσεως, τὸ ἄξεστον καὶ χυδαῖον. Δὲν σοὶ φαίνονται φυσιογνωμίαι νευροσπάστων; Ἐκεῖνος ὁ χονδρὸς καὶ καλοφορεμένος εἶναι πλούσιος παντοπώλης τῶν Πατρῶν. Ἴδετέ τον· ὁλονὲν σκέπτεται. Ὑποθέτω τὸ λαβεῖν του. Δὶς τὸν ὡμίλησα μακρόθεν, ἀλλὰ μοὶ ἔρριψε βλέμμα περιφρονήσεως. Τὸν ἄξεστον! Μὰ δὲν μᾶς λυπεῖσθε ὅτι μᾶς ἔκλεισαν ἐδῶ ἄνευ λόγου, παραπλεύρως τοιαύτης ἀγέλης ἐκ μίσους καὶ ἔχθρας ἀδίκου; Εἰδοποιήσατε τὸν σύζυγόν μου....

— Ναί, φωνεῖ ὁ ἰατρός, δότε εἴδησιν εἰς τὸν πατέρα μου τοὐλάχιστον.

— Καθ' ἑκάστην, ἐξακολουθεῖ ἡ καλλιτέχνις, μὲ ἀπατῶσιν, ὅτι τὸν εἰδοποίησαν, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἐπὶ τέλους ἀφίνω αὐτὸ τὸ ἀπομονωτήριον, πλὴν μάτην. Ἡ μία ἡμέρα διαδέχεται τὴν ἄλλην καὶ ἐγὼ μένω κλεισμένη ἐντὸς μικροῦ δωματίου, κατάμονος, μὲ μίαν ἀτυχῆ σύντροφον, οἰκοῦσαν τὸν ἀπέναντι οἰκίσκον. Μὰ τί θέλουν καὶ μὲ κρατοῦν, τί θέλουν ἀπὸ ἐμέ;

— Μὰ καὶ ἀπὸ ἐμὲ τί θέλουν, ἔ; λέγει ὁ ἰατρός.

— Μόνος ἐγὼ γνωρίζω τί θέλουν παρ' ἐμοῦ, ἐπιλέγει ὁ Βιζυηνός. Ἄ! πρὸ πολλοῦ τὸ ἐγνώριζον καὶ κατεπολέμουν ὅλας τὰς παγίδας καὶ τὰς διαβο-

λὰς τῶν καλοθελητῶν μου. Ἐπέμειναν νὰ μὴ μὲ δώσουν τὴν τακτικὴν ἕδραν τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου. Αὐτὸ δὲν ἐπείραζεν. Ἀφ' ὅτου ὅμως ἐξέδωκα τὴν «Φιλοσοφίαν παρὰ Πλωτίνῳ» καὶ εἶδον ὅτι μετεφράζετο τὸ ἔργον μου ἐπαινετικώτατα ὑπὸ ξένων ἐθνῶν, ἀφ' ὅτου αἱ μελέται μου «Περὶ Καλοῦ» ἀπήρεσαν εἰς μερικοὺς χονδραισθήτους, ὅπως εἶχον ἀπαρέσει καὶ τοῦ Ταὶν αἱ ἀνάλογοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀφ' ὅτου καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ διδακτικὰ βιβλία τῆς Λογικῆς καὶ Ψυχολογίας εἶδον, ὅτι δὲν ἀκολουθῶ τὰ τετριμμένα ἐγχειρίδια τοῦ Λότσε, ἄ! βέβαια δὲν ἤρεσκον...

— Κύριε Βιζυηνέ, καὶ τὸ κυριώτερον... λέγει ἡ καλλιτέχνις... ἀφ' ὅτου ἐβραβεύθητε εἰς δύο ποιητικοὺς διαγωνισμοὺς καὶ τὰ ὡραῖά σας ποιήματα, ἰδίᾳ ὅσα εἰς τὰς «Ἀθηνᾶς Αὔρας» ἐδημοσιεύσατε, μετεφράζοντο ὑπὸ τοῦ Σαὶντ-Ἠλὲρ καὶ κατεχωρίζοντο τὰ διηγήματά σας εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς Madame Adam...

— Ἄ! λέγει συνεχίζων ὁ Βιζυηνός, αὐτὸ θὰ εἶναι ἐγωϊσμός, ἀλλ' εἶναι καὶ αὐτοπεποίθησις, ὅταν λέγεται, ὅταν πρέπῃ. Βεβαίως, κυρία. Πρῶτος ἐγὼ διήνοιξα τὸν νέον δρόμον τῆς νεοελληνικῆς λογογραφίας κατορθώσας διὰ τῶν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» διηγημάτων μου νὰ ὑποδείξω, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ τοῦ Ραγκαβῆ καὶ τῶν ἄλλων, τί ἐστι διήγημα, τί ἐστι μελέτη καὶ ἀναγραφὴ τοῦ ἐθνικοῦ βίου καὶ τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων ὑπὸ τύπον διηγήματος καὶ λογογραφίας ἐν καθαρᾷ ψυχολογικῇ καὶ ἱστορικῇ κρίσει. Ἀλλ' ἀφίνω ταῦτα πάντα. Μὲ κατεδίωξαν λυσσωδῶς, ὄχι ὅταν ἀνηγορεύθην ὑφηγητής, ἀλλ' ὅταν ἤρχισα νὰ γίνωμαι πλούσιος, νὰ ἱδρύω ἑταιρίας, νὰ ἔχω μεταλλεῖα καὶ ἐσκεπτόμην νὰ παραγγείλω ἁμάξας μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἅρματα ἱπποδρομίου καὶ... καὶ...

Ὁ Βιζυηνὸς εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα ἤρξατο νὰ παραφέρηται.

— Μόλις συγκρατῶ τοὺς πολεμίους, ἀναφωνεῖ ὁ ἰατρὸς στενάζων. Καὶ μὲ νευρικὸν τόνον, μὲ συσπωμένην φυσιογνωμίαν ἐπιδεικνύων τὸν γρόνθον ἀπεχώρησεν ἐσπευσμένως πρὸς τὸν τοῖχον, κάτωθι τοῦ ὁποίου περιεπάτουν οἱ ἀτυχεῖς τῆς δευτέρας θέσεως, καὶ φωνεῖ:

— Ἄνδρες! Εἰς προσοχήν· ἄρχεται ἡ ἐπίθεσις. Ἐφ' ὅπλου λόγχην καὶ τροχάδην κατὰ τετράδας. Ἔ, κύριοι, εἰς προσοχήν!

Ἐν τούτῳ ἐπεφάνη ὁ νοσοκόμος, ὅστις μὲ μειλίχιον τρόπον τὸν παρέλαβε καὶ ἐζήτει νὰ τῷ περισπάσῃ τὴν προσοχὴν περὶ ἄλλα. Γλυκεῖα ἀπήχησις ἠκούσθη μακρόθεν καὶ ὅλοι μας προσηλώσαμεν τὸ οὖς εἰς τὴν γλυκυτάτην τοῦ Σοὔμπερ σερενάταν, τὴν ὁποίαν κάποιος ἐξ ἀφανοῦς διὰ πλαγιαύλου ἐξετέλει.

— Ὤ, παθαίνω εἰς τὸ ἄκουσμά της, λέγει ἡ καλλιτέχνις. Ἤθελον νὰ εἶχον κλειδοκύμβαλον, ἵνα ἐκτελέσω πρὸ παντὸς τὴν μεταγραφήν της ὑπὸ Λίστ. Ὤ, πολὺ τὸ ἤθελον. Ἀκούστατε, ἀκούσατε τὴν ottava... ἀηδόνι, ἔ;

Καὶ ὁ Βιζυηνὸς ἐνθουσιασθεὶς ἤρξατο νὰ τραγουδῇ τὴν πρώτην στροφήν της μὲ τὴν βραχνώδη καὶ ὑπόρρινον ἀηδῆ φωνήν του:

Leise flehen meine Lieder
durh die Nacht zu dir...

Ὁ ἰατρὸς ἐξηκολούθει καθ' ἑαυτὸν νὰ μονολογῇ· κατόπιν δὲ ἀποτεινόμενος εἰς ἐμὲ λέγει:

— Κύριε συνάδελφε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ συστήσω ἐμαυτὸν καὶ ὡς ἔρεδρον ἀνθυπολοχαγόν. Ὤ, μοὶ ἀρέσκουν τὰ στρατιωτικά. Ἐὰν δὲν ἤμην ἰατρός, ἤθελα νὰ εἶμαι στρατηγός. Νὰ ἐφαρμόζω τακτικὴν τοῦ Μόλτκε μὲ μερικὰς προσθαφαιρέσεις. Τί λέγει αὐτός; Σπᾶνε τὸ κέντρον τοῦ πολεμίου μὲ ὅλην σου τὴν δύναμιν καὶ μὴ κόψῃς τὴν συγκοινωνίαν μὲ τὰς πτέρυγάς σου. Ἔ λοιπόν· αὐτό, ἐὰν ἤμην στρατηγός, θὰ τὸ κατώρθωνα. Μὰ τί θὰ ἔκαμνα μὲ τὴν πειθαρχίαν; ἐδῶ θὰ τὰ ἐλάσπωνα. Πῶς νὰ συμβιβάσῃ τις τὸ ἐνσυνείδητον καὶ ὑποσυνείδητον ὅπως καὶ τὰ ἄλλα ἐγὼ εἰς μίαν φύσιν θερμόαιμον καὶ ἀλαζόνα; Ἄ, τὸ ἐγὼ τοῦ Ρωμηοῦ...

Ὁ Βιζυηνὸς ἐγέλασε, χα, χα, χα, χά!

— Διατί γελᾶτε; λέγει μὲ πραότητα ὁ ἰατρός, διατί γελᾶτε;

— Ἐξακολουθεῖς πάλιν τὰ ἐνσυνείδητα καὶ ὑποσυνείδητα ἐγώ; ἀπαντᾷ ὁ Βιζυηνός.

Ὁ ἰατρὸς ἐσιώπησεν. Ἔκαμε δύο τρεῖς γύρους περιπάτου καὶ σύννους ἐπανῆλθεν. Ἡ φυσιογνωμία του ἀποκατέστη γαληνιαία. Σπουδαιότης ἀσυνήθης διεχύθη ἐπὶ τοῦ προσώπου του καὶ μετὰ καθηγητικοῦ ὕφους ἤρξατο λέγων.

— Κύριε ὑφηγητὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ποιητὰ Βιζυηνέ. Λυποῦμαι ὅτι μὲ ὅλην τὴν εὐφυίαν καὶ πυλυμάθειάν σας ἀρνεῖσθε νὰ παραδεχθῆτε τὰς νεωτέρας τῆς ψυχολογίας ἐρεύνας, αἱ ὁποῖαι κατέστησαν πλέον μαθηματικαὶ ἀλήθειαι. Ἀναγνωρίζω ὅτι εἶσθε βαθὺς ψυχολόγος, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι εἶσθε ἀπὸ καθαρᾶς μεταφυσικῆς ἀπόψεως. Ἐγὼ ψυχολογῶ, ὅπως λέγει ὁ Ribot, κατὰ τὰ δεδομένα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Δὲν εἶμαι ἰδεολογιστής, διότι ἡ τοιαύτη ψυχολογία ἀνήκει εἰς τοὺς προπάτοράς μας.

— Μήπως ἐγὼ εἶμαι ἰδεολογιστής; ἀπαντᾷ ὁ Βιζυηνός. Καὶ λησμονεῖς ὅτι ἐν Λειψίᾳ ὑπῆρξα μαθητὴς τοῦ Wundt; καὶ εὑρίσκεις προκατακλυσμιαῖον ἐμέ, ὅστις ὑπῆρξα πρῶτος ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ τοῦ Τσέλλερ;

— Τοῦ Wundt; ἀναφωνεῖ ὁ ἰατρός. Καὶ τότε τίς ἄλλος ἀπὸ αὐτὸν συστηματικώτερον καὶ θαυμασιώτερον ἀνέλυσε καὶ πρῶτος διὰ πειραμάτων φυσικῶς κατεμέτρησε τὰς συναισθηματικὰς ἰδίας καταστάσεις ἐπὶ βάσεως ψυχοφυσικῆς, τὴν ὁποίαν σοφῶς κατόπιν ἠρεύνησεν ὁ ἀμερικανὸς ψυχολόγος

Münster; Τίς σήμερον πιστεύει πλέον τὸν Κάντιον, ὅτι δῆθεν τὰ ψυχικὰ φαινόμενα δὲν μετροῦνται;

— Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, λέγει ὁ Βιζυηνός. Γνωρίζω καλῶς ὅλας τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν Βερολίνῳ ψυχολογικοῦ ἐργαστηρίου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ebbin Gaus καὶ τὰς ἐρεύνας τοῦ Μένδελσων ἐπὶ τῆς καταμετρήσεως τῶν αἰσθήσεων. Ἀφοῦ ἡ ψυχὴ ἐκφράζεται διὰ μέσου ὑλικοῦ — διὰ τοῦ ἐγκεφάλου — πῶς εἶναι δυνατὸν αἱ ἐκφράσεις αὐτῆς δι' ἐκείνου νὰ μὴ ὑπόκεινται εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ὕλης; Ἐνθυμοῦμαι πόσον ἐξεπλάγην κατὰ πρῶτον, ὅταν εἶδον τὸ πείραμα τοῦ Φερέ. Θὰ ἀπεδείκνυον, ὅτι ἡ σωματικὴ τόνωσις θὰ ἐπέφερε καὶ ψυχικὴν τόνωσιν. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἔθεσαν ἐνώπιον συμμαθητοῦ μας, ὅστις εἶχεν ἀνοικτὸν τὸ στόμα καὶ ἐσκέπτετο γράμμα τι τοῦ ἀλφαβήτου, μίαν ὑστερικὴν γυναῖκα. Ἡ ὑστερικὴ θεᾶται τὸ στόμα προσεκτικῶς καὶ μετὰ δύο λεπτὰ εὑρίσκει τὸ γράμμα, ὅπερ ὁ συμμαθητής μας διαρκῶς ἐσκέπτετο. Κατόπιν σκέπτεται μίαν ὁλόκληρον λέξιν, ἀλλ' ἡ ὑστερικὴ δὲν τὴν εὑρίσκει. Θέτουσιν ὅμως μαγνήτην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της, δηλ. αὐξάνουσι τὴν σωματικὴν τόνωσιν, καὶ ἀμέσως ἡ λέξις εὑρίσκεται. Ἐκ νέου πειραματίζονται. Ὁ συμμαθητὴς σκέπτεται ἄλλην λέξιν καὶ ἡ ὑστερικὴ ἄνευ τοῦ μαγνήτου μένει βωβή. Λαμβάνει ἐσωτερικῶς ὀλίγον μόσχον, δηλ. τονοῦται, καὶ μετὰ λεπτά τινα εὑρίσκει ἐκ νέου τὴν λέξιν. Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ ἀρνηθῶ τὴν στενὴν σχέσιν, ἣν ἔχουσι τὰ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ φαινόμενα, καὶ τὴν δυναμικὴν ἐνέργειαν, ἥτις ἐπιδρᾷ εἰς ἀμφότερα;

— A la bonne heure! ἀναφωνεῖ ὁ ἰατρός. Ἂς προχωρήσωμεν λοιπὸν ἐκ τῆς βάσεως ταύτης παρακάτω.

— Νὰ μὴ προχωρήσετε διόλου, λέγει ἡ καλλιτέχνις. Αὐτὰ εἶναι ὑλιστικὰ καὶ δὲν τὰ παραδέχομαι..

— Ὑλιστικά! διόλου, κυρία, λέγει ὁ Βιζυηνός. Ἡ ψυχὴ μένει πάντοτε ἀνωτέρα δύναμις εἴτε οὐτία τοῦ Πλάστου, ἥτις κινεῖ τὴν μηχανὴν αὐτήν, διὰ τῆς ὁποίας δρᾷ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀφοῦ ὅμως πᾶσα ψυχικὴ ἐνέργεια ἐκφράζεται δι' ὡρισμένης ἐγκεφαλικῆς ἐνεργείας, ἕπεται ὅτι ἡ πρώτη σχετίζεται κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ ποιὸν μὲ τὴν δευτέραν. Ὅστις θέλει νὰ μεταπλάσῃ τὴν ψυχήν, ὀφείλει νὰ μεταπλάσῃ ἐκ γενετῆς τὸ σῶμα. Ἀκριβῶς δ' ἐν τούτῳ κεῖται τὸ μυστήριον τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν λαῶν καὶ ἡ μελέτη τῆς ἐγκληματικότητος. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς λέγει ἄλλο τι. Λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐνιαία συνείδησις, δὲν ὑπάρχει ἐγώ. Ζητεῖ νὰ μᾶς ἀφαιρέσῃ δηλ. τὴν ἀτομικότητά μας, τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγώ.

— Δὲν τὴν ἀφαιρῶ. Λέγω μόνον ὅτι δὲν ἔχεις ἓν ἐγώ, ἀλλὰ πολλά. Ὅτι ἐκεῖνο ὅπερ σὺ ἐγὼ λέγεις, εἶναι ἄθροισμα ἐγώ, εἶναι ἡ συνισταμένη τῶν συνει-

δήσεων καὶ τῶν προσωπικοτήτων σου. Καὶ ὅτι ὑπὸ δεδομένας συνθήκας δύνασαι νὰ παρουσιάσῃς πλείονας προσωπικότητας, ὁτὲ μὲν ταὐτοχρόνως καὶ ἄλλοτε συνεχῶς. Δύναται ἡ χείρ σου νὰ γράφῃ τι, ὅπερ σὺ διὰ τοῦ ἄλλου ἐγὼ δὲν ἐπιδοκιμάζεις εἴτε δὲν ἔχεις κἂν γνῶσιν αὐτοῦ. Εἰς τὴν ὑστερικὴν ἀναισθησίαν καὶ εἰς τὴν ὑπνοβασίαν προβάλλει προφανῶς πλὴν τοῦ κυρίως ἐγὼ καὶ δεύτερον τοιοῦτο, δευτέρα συνείδησις secoudary self ὡς οἱ Ἄγγλοι λέγουσι. Τὸ ἓν ὀνομάζεται ***ἐνσυνείδητον*** καὶ τὸ ἄλλο ***ὑποσυνείδητον***. Ταῦτα δύναντα νὰ συνεργάζωνται καὶ ἄλλοτε νὰ μάχωνται πρὸς ἄλληλα. Τοῦτ' αὐτὸ παρατηροῦμεν εἰς τὰς λεγομένας μεθυπνωτιστικὰς μεταβολὰς καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς ψευδαισθήσεις. Σὺ δέ, ὅστις θεωρεῖσαι δεινὸς φιλόσοφος, θὰ ἐνθυμῆσαι ὅ,τι μέγας ἠθικολόγος εἶπεν. «Ὅτι ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος δύναται νὰ μεταλλάξῃ διαδοχικῶς πλείονας προσωπικότητας τόσον ἀνομοίους, ὥστε, ἐὰν αὗται ἐνεσαρκοῦντο χωριστά, θὰ ἀπετέλουν ἄτομα ἀντιθέτων αἰσθημάτων καὶ διαφόρων χαρακτήρων. Κατ' οὐδένα τρόπον δὲν θὰ παρεδέχετο πράξεις ὑπ' αὐτοῦ ἄλλοτε ἐκτελεσθείσας». Εἶναι ἀνάγκη νὰ παραδειγματίσῃ τις ἱστορικῶς καὶ κοινωνικῶς τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων;

— Κύριε ἰατρέ, εἶσαι νευρολόγος καὶ μὲ σκοτίζεις μὲ ὑπνωτιστικὰς καὶ παθολογικὰς καταστάσεις πρὸς ἀπόδειξιν τῶν θεωριῶν σου. Εἰς ἐμὲ ἀρέσκουν οἱ ὑγιεῖς καὶ τὰ φυσιολογικὰ φαινόμενα. Εἰς σέ, ἰατρὸν ἄνδρα, βεβαίως οἱ ἄρρωστοι.

— Θέλεις νὰ πειραματισθῇς ἐπὶ ὑγιῶν; Σὺ καταγίνεσαι εὐδοκιμώτατα εἰς τὰς καλαισθητικὰς μελέτας. Γνωρίζεις πότε προώδευσεν ἡ Ἀνατομικὴ τῶν Καλῶν Τεχνῶν; Πότε ἔμαθεν ὁ ζωγράφος μὲ μίαν μόνην κίνησιν μιᾶς γραμμῆς τοῦ προσώπου νὰ τὸ μεταβάλῃ καὶ νὰ κλαίῃ ἢ νὰ γελᾷ ἢ νὰ θαυμάζῃ; Ἔχομεν ἐδῶ καλλιτέχνιδα καὶ τὸ γνωρίζει.

—Βεβαίως, κύριοι, ἀπαντᾷ ἐκείνη. Ἄλλοτε ἐπιστεύετο ἡ θεωρία τοῦ Humbert τόσον εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικήν, ὅσον καὶ εἰς τὴν φύσιν. Ὅτι ἡ ὁριζόντειος καὶ αἱ παράλληλοι αὐτῆς δηλοῦσι τὴν ἠρεμίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον, ὅπως ὁ κέδρος καὶ οἱ κλῶνοί του. Ἐπομένως οἱ ὀρθαλμοί, ἡ ρὶς καὶ τὰ χείλη ἀκολουθοῦντα γραμμὰς ὁριζοντείους δηλοῦσιν ἠρεμίαν. Ὅτι αἱ λοξαὶ γραμμαὶ πρὸς τὰ κάτω δηλοῦσι λύπην, ὅπως οἱ τάφοι καὶ τὰ δένδρα τῶν νεκροταφείων. Ἐπομένως οἱ ὀφθαλμοί, ἡ ρὶς καὶ τὰ χείλη θὰ ἔκλινον εἰς τὰ κάτω καὶ ἔξω, ἵνα τὸ πρόσωπον φανερώσῃ λύπην. Ὅτι αἱ λοξαὶ γραμμαὶ πρὸς τὰ ἄνω δηλοῦσι χαρὰν καὶ ἀστάθειαν, ὅπως τὰ μνημεῖα τῶν Κινέζων. Ἐπομένως οἱ ὀφθαλμοί, ἡ ρὶς καὶ τὰ χείλη θὰ ἔκλινον πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔξω, ἵνα τὸ πρόσωπον γελάσῃ. Ἀλλὰ τόρα, πάντα ταῦτα εἶναι ἀπόψεις ἀφῃρημέναι καὶ εἰλημμέναι ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος. Τὴν σήμερον ἡ Ἀνατομία παρέχει

εἰς τὸν ζωγράφον τὸν μῦν καὶ πιθανῶς δεύτερον μῦν βοηθητικόν, ἵνα τὸ ὅλον πρόσωπον ἐκφράσῃ χαράν, λύπην καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὴν σήμερον ἡ Σχολὴ τῶν Ὡραίων Τεχνῶν ἐν Παρισίοις διδάσκει τὴν γραμματικὴν τῆς ἐκφραστικῆς φυσιογνωμίας. Ἐγὼ δὲν εἶμαι συστηματικὴ καλλιτέχνις, οὔτε ἐσπούδασα εἰς Σχολὴν μεγάλην. Ὁ διδάσκαλός μου ὅμως μοὶ ἐδίδαξεν ἐπὶ ἓξ μῆνας τὸ μάθημα τοῦτο. Καί, ὡς μοι εἶπε, τὸ μάθημα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν Duchenne de Boulogne.

— Bravo, ἀναφωνεῖ ὁ ἰατρός. Καὶ γνωρίζετε εἰς ποῖον ὀφείλει ὁ Duchenne de Boulogne τὴν ἀνακάλυψίν του; Θὰ σᾶς τὸ εἴπω. Εἰς ἕνα γέροντα ἄρρωστον, πάσχοντα τὴν σπανιωτάτην περίπτωσιν ἀναισθησίας τοῦ προσώπου. Εἰς τοῦτον κατώρθωσε νὰ ἠλεκτρίσῃ κάθε μῦν χωριστὰ καὶ μεμονωμένον, κατόπιν νὰ τοὺς φωτογραφήσῃ καὶ νὰ ἐκδώσῃ τὸν «Μηχανισμὸν τῆς ἀνθρωπίνου φυσιογνωμίας». Ἀπὸ τότε δὲ γνωρίζομεν τίς εἶναι ὁ μῦς τοῦ γέλωτος, τῆς λύπης, τῆς περιφρονήσεως μετὰ τῶν βοηθῶν αὐτῶν. Ποῦ ἀλλαχοῦ λοιπὸν κατωρθώθη ἡ διακρισις καὶ ἡ μελέτη παρὰ ἐπὶ παθολογικοῦ ἀρρώστου;

— Κύριε ἰατρέ, λέγει ἡ καλλιτέχνις, συμφωνῶ. Ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦμεν συζητοῦντες νὰ ἔχωμεν πρὸ ἡμῶν ὑπνοβάτας καὶ ληθάργους. Οὔτε μὲ κάμνουν καλὸ εἰς τὰ νεῦρα αὐτὰ τὰ ὀνόματα. Τοὺς φοβοῦμαι. Ἀλλ' ὑψωθῆτε ὀλίγον ἀπὸ τὴν ὕλην καὶ τὰ ἐργαστήριά της. Ἄφετε τὰ Ἀνατομεῖα καὶ τὰ Ψυχιατρεῖά σας. Τὸ καλλίτερον Ψυχιατρεῖον εἶναι ἡ ποίησις, εἶναι ὁ ρεμβασμός, ὁ ἔρως. Μόνον αὐτὰ γλυκύνουν τὸ σῶμα, σταλάζουν δρόσον εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἡ γοητεία τῆς φαντασίας καθιστᾷ μαλακὸν καὶ ὑποφερτὸν τὸν βίον. Κύριε,— ἀποτεινομένη πρὸς ἐμὲ — ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι μίαν στροφήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνδιαφέρεσθε, καὶ ἤρξατο νὰ τὴν τραγουδῇ.

Σὰν ἔβγῃ τὸ βράδυ τἀστέρι τὠχρό,
θυμήσου, Νινέττα· ἐγὼ καρτερῶ
τὴ δόλια σκιά σου 'ς τὸ δρόμο νὰ βγῇ,
νὰ φύγουμε, πρὶν μᾶς εὑρῇ ἡ αὐγή.

Εἶναι πολὺ ὡραία ἡ βαρκαρόλα αὐτὴ τοῦ Μένδελσων καὶ τῆς μουσικῆς τὸ μέτρον εὑρέθη ἐπιτυχῶς μὲ τὴν πιστὴν μετάφρασιν. Ὅταν σᾶς συνέστησεν ὁ κ. Βιζυηνός, ἐνεθυμήθην ἀμέσως τὸ ὄνομά σας, καθὼς καὶ ὅτι εἶσθε ὁ βιογράφος του [1].

— Βιογράφος μου; λέγει ὁ Βιζυηνός. Ἔγραψε περὶ ἐμοῦ ὡραίας ἀνοησίας μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἶναι αὗται καλλιγραμμέναι. Κατὰ βάθος ὅμως ἀνοησίαι.

— Καὶ οἱ δύο, λέγει ἡ καλλιτέχνις, εἶσθε ἀκατάλληλοι κριταὶ ἐπὶ τοῦ

1. Γεώργιος Βιζυηνός. Ἡμερολ. Σκότου, Ἀθήνησι, 1904, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου.

προκειμένου. Εἶμαι μόνον περίεργος νὰ μάθω πῶς ὁ κύριος ἔμαθε τοὺς παιδικούς σας ἔρωτας;

— Κύριε ἰατρέ· βλέπετε ὅτι θὰ ἀτχοληθῶμεν πλέον ἐπὶ τοῦ ἔρωτος.

— Ἄ! ἐκεῖ δὲν σᾶς ἀκολουθῶ καὶ φεύγω.

— Διατί; λέγει ὁ Βιζυηνός. Ποῖον *ἐγώ* σας δυσαρεστεῖται, παρακαλῶ, μὲ τὸν ἔρωτα; Τὸ ἐνσυνείδητον, τὸ ὑποσυνείδητον ἢ κἄτι ἄλλο; Καὶ διατί δὲν ἀναπτύσσετε πλεῖον τὸ *ἐγὼ* τοῦ ἔρωτος πρὸς μείωσιν τοῦ *ἐγὼ* τῆς σκληροκαρδίας;

Ὁ ἰατρὸς ἀνεχώρησεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου καὶ ἄλλοτε ἦτο, ἐξακολουθήσας νὰ περιπατῇ. Ἡ καλλιτέχνις σιγὰ μᾶς λέγει:

— Purus mathematicus purus asinus.

— Λοιπὸν ἐπὶ τὸ προκείμενον. Εἰμπορῶ νὰ μάθω παρ' ὑμῶν τοῦ γράψαντος τὴν βιογραφίαν, ἐὰν ἦναι ἀληθὲς ὅτι ὁ φίλος μας εἶχεν ἔρωτα;

Ὁ ποιητὴς πονηρῶς ὑπεμειδίασε ἀποφεύγων νὰ εἴπῃ τίποτε.

— Κυρία, ἀπαντῶ. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ ἤκουσα ἐκ τοῦ στόματός του, ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν τὸ ἤκουον, θὰ ἐμάντευον τὸ *Μαριὼ* ἀπὸ τὰ τραγούδια, ἄτινα τῷ ἀφιέρωσεν. Ἄλλως τε διὰ τοὺς ποιητὰς μία Λαύρα, μία Βεατρίκη θὰ ὑπάρχῃ κατ' ἀνάγκην πάντοτε, ἵνα ἀνάπτῃ τὴν ψυχὴν κἀνενὸς Δάντε ἢ Πετράρχου.

— Αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἔρωτα ἐξακολουθεῖ νὰ ψάλλῃ ἕως σήμερον καὶ ἔρωτα προδότην;

Ὁ Βιζυηνὸς εἰς τὸ ἐπίθετον ἠρυθρίασεν ἀποτόμως καὶ νευρικὸς κλονισμὸς διέτρεξε τὴν φυσιογνωμίαν του. Αἴρνης ἀναλύεται εἰς λυγμοὺς καὶ δάκρυα κλαίων ὡς παιδίον. Καὶ ὡσεὶ νὰ ἀποτείνηται πρὸς *Ἐκείνην*, ἀπαγγέλλει παθητικώτατα.

Μοῦ πέταξες ἀπ' τὰ κλαδιὰ
κι' ἀλλάζεις τὴ φωλιά σου.
Στεῖλέ μου πίσω τὴν καρδιά,
σοῦ στέλλω τὰ φιλιά σου.

Ἡ πέτρα, ποῦ κατρακυλᾷ
.....

Δὲν ἀκούονται οἱ παρακάτω στίχοι του. Τελευταῖον μόνον στενάξας λέγει

Ὅπου σταθῇς κι' ὅπου κι' ἂν πᾷς,
θὰ θυμηθῇς ἐμένα.
Ὅποια καρδιὰ κι' ἂν ἀγαπᾷς,
δὲν θὲ νὰ βρῇς λιμένα.

— Λοιπὸν τὴν ἀγαπᾷς; ἐρωτᾷ ἡ καλλιτέχνις. Καὶ ὅμως τὴν καταρᾶσαι;

— Ἐὰν τὴν ἀγαπῶ; ἀπαντᾷ ὁ ποιητής. Μὲ ἐρωτᾷς ἐὰν σήμερον τὴν ἀγαπῶ;... Τί μέλει εἰς τὸν νεκρὸν ἐὰν ὁ ἥλιος θὰ ἀνατείλῃ ἐκ νέου εἴτε ὄχι;

Τί μέλει εἰς τὸν ναυαγὸν ἐὰν θὰ παύσῃ αὔριον ὁ σάλος καὶ θὰ νηνεμήσῃ ἡ θάλασσα; Ὤ, ἄφετέ με, παρακαλῶ. Μοῦ ἔκλεψαν τὰ μέγαρα, τὰ πλούτη, τοὺς βαθμούς μου. Μὲ ἐγελωτοποίησαν ὅσον ἠμπόρεσαν καὶ μὲ ἔρριψαν οἱ ἀνηλεεῖς ἐδῶ, ἵνα χάσω τὸ γλυκύτερον φῶς τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ὤ, εἶμαι πλέον πτῶμα. Τὸ προῃσθάνθην ὅπως ὁ κύκνος ὁ ἀρχαῖος. Γνωρίζετε «*Τὸ ὄνειρόν μου*»[1], κυρία, τὸ εἴχατε ἀποστηθίσει. Ἀπαγγείλατέ το, παρακαλῶ, ἵνα ἐλαφρυνθῇ ἡ ψυχή μου, ἀπαγγείλατέ το!

— Εὐχαρίστως, λέγει ἡ καλλιτέχνις, θὰ τὸ ἀπαγγείλω, οἱ στίχοι του εἶναι θυμάτιοι εἰς τὸ βάθος καὶ τὴν γλαφυρότητα. Πολὺ μὲ συγκινοῦν αἱ λέξεις του καὶ ἡ πλαστικὴ εἰκών του παντοτεινὰ μὲ γοητεύει. Θὰ τὸ ἀπαγγείλω ἐκ στήθους.

Ἐψὲς εἶδα 'ς τὸν ὕπνο μου
ἕνα βαθὺ ποτάμι
—Θεὸς νὰ μὴ τὸ κάμῃ
νὰ γίν' ἀληθινό.—
Στὴν ὄχθη του 'στεκότανε
γνωστό μου παλληκάρι,
χλωμὸ 'σὰν τὸ φεγγάρι,
'σὰ νύχτα σιγανό.

Ἀγέρας τὸ 'παράσπρωχνε
μὲ δύναμι μεγάλη
'σᾶν νᾶθε νὰ τὸ βγάλῃ
ἀπ' τῆς ζωῆς τὴ μέση.
Καὶ τὸ νερό, π' ἀχόρταγα
τὰ πόδια του 'φιλοῦσε,
θαρρεῖς, τὸ 'προσκαλοῦσε
'ς τ' ἀγκάλια του νὰ πέσῃ.

— Δὲν εἶν' ἀγέρας, 'σκέφθηκα,
καὶ 'σένα ποῦ σὲ δέρνει.
Ἡ ἀπελπισιὰ σὲ παίρνει
κ' ἡ ἀπονιὰ τοῦ κόσμου. —
Κ' ἐχύθηκ' ἀπ' τὸν θάνατο
τὸν δύστυχο ν' ἁρπάξω...
Ὠϊμέ! πρὶν ἢ προφθάξω,
ἐχάθηκ' ἀπ' ἐμπρός μου!

'Στὰ ρέμματα 'παράσκυψα,
νὰ τὸν εὑρῶ γυρεύω.
'Στὰ ρέμματ' ἀγναντεύω
τὸ λείψανο μ' ἀχνό!.....
Ἐψὲς εἶδα στὸν ὕπνο μου
ἕνα βαθὺ ποτάμι.
— Θεὸς νὰ μὴ τὸ κάμῃ
νὰ γίν' ἀληθινό! —

Ἡ καλλιτέχνις ἀπήγγειλε μὲ τόσην περιπάθειαν καὶ τοιοῦτον αἴσθημα, ὥστε ἐδάκρυε συνεχῶς καὶ εἰς τὸ τέλος ἀνελύθη εἰς δάκρυα. Ἐγὼ μόλις συνεκράτουν τοὺς λυγμούς μου καὶ ὁ ποιητὴς ἵστατο ἀπολελιθωμένος. Ἐπανέλαβε μόνον σιγὰ τὸ τελευταῖον δίστιχον μ' ἕνα ἐμφαντικὸν μορφασμὸν τῆς πικρᾶς εἰρωνείας, ἣν ὑπέστη, καὶ ὑπετονθόρυσε:

Θεὸς νὰ μὴ τὸ κάμῃ
νὰ γίν' ἀληθινό!

III

Καὶ ἀκριβῶς τότε ὁ κώδων τοῦ καταστήματος ἐκάλει τοὺς ἀτυχεῖς εἰς τὰ δωμάτιά των. Θόρυβος καὶ ταραχὴ ἤρξατο. Οἱ τῆς δευτέρας τάξεως ἔτρεχον σωρηδόν, ἀλλὰ καὶ διαμαρτυρόμενοι συνάμα, ὅτι δῆθεν ἐνωρὶς ἔκρουσεν ὁ κώ-

1. Ἴδε «Ἀτθίδας Αὔρας» Βιζυηνοῦ.

Ὁ Πατριάρχης ψάλλων Τρισάγιον ἐπὶ τῶν πατριαρχικῶν τάφων

δων. Ὁ ἰατρὸς ἐπεφάνη αὖθις τρέχων πρὸς τὸ διαμέρισμα τῆς τάξεως ταύτης καὶ σταθεὶς ἐπὶ ὑψώματος ἐφώνει·

— Κύριοι, εἰς γραμμήν! Βῆμα ταχύ! Κατὰ τετράδας εἰσέλθετε! Σᾶς καλεῖ ὁ ἔφεδρος ἀνθυπολοχαγὸς καὶ ἰατρός σας!

Ὁ νοσοκόμος παρουσιάσθη καὶ διὰ τοὺς ἀτυχεῖς τῆς πρώτης θέσεως. Ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀποχαιρετίσω καὶ ἤρχισα νὰ προλογίζωμαι ἀναλόγως. Ἀλλ' ἡ καλλιτέχνις μοὶ ἔτεινεν ἱκέτιδας τὰς χεῖρας καὶ ὁ ποιητὴς λησμονήσας τὴν προηγουμένην σκηνήν του μὲ παρεκάλει νὰ μὴ τὸν ἀφήσω. Νὰ τὸν παραλάβω εἰς τὴν πόλιν. Ἕως πότε, ἐπὶ τέλους, θὰ τὸν τυραννοῦν οἱ ἐχθροί του; Οἶκτον!

Διὰ χιλίων προφάσεων κατώρθωσα νὰ φύγω. Ὅταν ἐκλείσθη ἡ ἔξω θύρα καὶ ἐπέστρεφον οἴκοι, ἡ ἐπῳδὸς τοῦ ὀνείρου ἐκράτει σφικτὰ τὴν σκέψιν μου.

Ἐψὲς εἶδα 'στὸν ὕπνο μου
ἕνα βαθὺ ποτάμι.
— Θεὸς νὰ μὴ τὸ κάμῃ
νὰ γίν' ἀληθινό! —

Φανάριον.

Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ, ΙΑΤΡΟΣ

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΚΟΙΣ ΛΑΟΙΣ

Εὐλόγως ὁ περιώνυμος ἱστορικὸς Β. Νείβουρος, λόγον ποιούμενος περὶ τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ῥώμῃ πρὸς τὸν πένητα δῆμον ἐπιδαψιλευομένων ἐνίοτε ὑπὸ πλουσίων Ῥωμαίων ἐν καιρῷ λιμοῦ δωρεῶν, θεωρεῖ τὰς τοιαύτας εὐεργεσίας ὡς ὑπαγορευομένας ὑπὸ πολιτικῶν καὶ δημαγωγικῶν ὑπολογισμῶν, λέγει δὲ ὅτι τὸ αἴσθημα τῆς φιλανθρωπίας, τὸ ὑπαγορεῦον τὴν ἐλεημοσύνην, εἶναι γνήσιον τέκνον τῆς Ἀνατολῆς, ξένον πρὸς τὰς δημοκρατικὰς πολιτείας τῆς Δύσεως. Ἀληθῶς οἱ λαοὶ τῆς βορείου καὶ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης πρὸ τῆς ἐν μέσῳ αὐτῶν διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἦσαν ξένοι πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἀρετὰς τῆς φιλανθρωπίας. Ἠναγκασμένοι οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νὰ πορίζωνται τὰ τοῦ βίου ἀπὸ διαρκοῦς ἐναντίον τῆς φύσεως ἀγῶνος (ἰδίως οἱ βόρειοι λαοὶ) καὶ τὸν ψυχρὸν λογισμὸν καὶ τὴν σκέψιν, οὐχὶ τὸ αἴσθημα, εἶχον ὡς ἡγεμόνα τοῦ βίου. Οὔτε φιλανθρωπία ὑπὸ ἔννοιαν χριστιανικὴν οὔτε ξενία ὑπὸ ἔννοιαν ἑλληνικὴν ἦν γνωστὴ εἰς τοὺς λαοὺς τούτους πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Κατ' ἀκολουθίαν οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων ἢ νοσοκομείων παρὰ τοῖς λαοῖς τούτοις. Τὰ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις Ὑγιαστήρια (valetudinaria) δὲν ἀπέβλεπον εἰς φιλανθρωπικοὺς σκοπούς, οὐδὲ δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ νῦν νοσοκομεῖα, διότι ἀπετέλουν ἁπλῶς ἰδιαίτερα τμήματα τῶν οἴκων τῶν πλουσίων, προωρισμένα πρὸς νοσηλείαν τῶν δούλων τοῦ οἴκου, ὑπῆρχον δὲ τοιαῦτα ὑγιαστήρια καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις πρὸς περίθαλψιν τῶν τραυματιζομένων στρατιωτῶν, ἀλλὰ δὲν εἶχον ταῦτα τὸν γενικώτερον χαρακτῆρα εὐποιίας κοινωνικῆς ἐκ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης προερχομένης.

Παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἡ ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων σφόδρα συνήθης τῷ βίῳ φιλοξενία, ἡ θέτουσα τοὺς ξένους ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ξενίου Διός, ἡ «ξενίη τράπεζα» καὶ τὰ «ξενήια δῶρα» μετέχουσι βεβαίως πολὺ τῆς φιλανθρωπίας, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ τὴν ὑψηλοτέραν καθολικὴν ἔννοιαν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Αὐτὸ τὸ ὄνομα φιλανθρωπία σημαῖνον παρ' αὐτοῖς ἁπλῶς τὸ προσηνές, τὸ εὐπροσήγορον, τὸ πεπολιτισμένον δὲν ἔχει τὴν ἣν ἐν

τῷ χριστιανισμῷ προσέλαβε σημασίαν. Νοσοκομεῖα δὲ καὶ ὀρφανοτροφεῖα καὶ τούτοις ὅμοια φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα δὲν ὑπῆρχον οὐδὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν βωμὸς τοῦ Ἐλέου, ὃν μόνον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐλάτρευον ὡς ἰδίαν θεότητα, ἐχρησίμευεν ἁπλῶς ὡς ἄσυλον τῶν φυγάδων, τῶν ζητούντων τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ πρώτη πατρὶς φιλανθρωπικῶν καταστημάτων τοιούτων, οἷα τὰ νοσοκομεῖα, εἶναι ἡ Ἀσία. Ἀνεπτύχθη δὲ τὸ τοιοῦτον σύστημα τῆς φιλανθρωπίας τὸ πρῶτον ἐν τῷ Βουδδισμῷ, ὅστις τὴν πενίαν καὶ τὴν ἐπαιτείαν ἀνήγαγεν εἰς ὑψίστην ἠθικὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἀρχαιότατα δὲ νοσοκομεῖα ἀναφέρονται ἐν Κασμιρίᾳ καὶ Κεϋλάνῃ ὑπὸ τῶν Βουδδιστῶν ἡγεμόνων τῶν χωρῶν τούτων ἱδρυμένα. Βραδύτερον ἡ διδασκαλία τῆς μεταξὺ ἀνθρώπων ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος, ἡ διδασκαλία καθόλου τῆς ἀγάπης, ἣν ἐκήρυξεν ὁ Χριστιανισμός, ὑπῆρξε νέα ἀφορμὴ πρὸς ἀνάπτυξιν συστήματος πρακτικοῦ φιλανθρωπίας καὶ εὐποιίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ Χριστιανικῇ. Αἱ περίφημοι ἀγάπαι τῶν χριστιανῶν συνεδέοντο ἐπὶ αἰῶνας μετὰ τῆς τῶν πενήτων καὶ ἐνδεῶν καὶ ἀσθενῶν περιθάλψεως καὶ ἡ τοιαύτη πρακτικῶς ἀσκουμένη φιλανθρωπία συνεδέετο στενῶς μετὰ τοῦ ὅλου ἐκκλησιαστικοῦ βίου μέχρι τῶν χρόνων τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325). Ἀλλ' ἵδρυμα φιλανθρωπικὸν πραγματικὸν καὶ τέλειον ἵδρυσε πρῶτος περὶ τὸ 370 ὁ Μ. Βασίλειος ἐν Καισαρείᾳ, κτίσας παρὰ τὴν πόλιν ταύτην παμμέγιστον κτίριον, ὁλόκληρον νέαν πόλιν, *Βασιλειάδα*, περιλαμβάνουσαν οἰκήματα χάριν πτωχῶν, ὀρφανῶν καὶ ἐγκαταλελειμμένων νέων καὶ παρθένων, ξενοδοχεῖα χάριν τῶν ξένων, καὶ νοσοκομεῖα χάριν τῶν ἀσθενούντων, καὶ περὶ τοῦ κτιρίου τούτου ποιούμενος λόγον ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος ἐποιήσατο πρῶτος χρῆσιν τοῦ ὀνόματος νοσοκομεῖον. (Τὸ νοσοκόμος ἦτο ἐν χρήσει καὶ ἀρχαιότερον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔτι). Τὴν Βασιλειάδα ταύτην καλεῖ ὁ Θεῖος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς «καινὴν πόλιν, τῆς εὐσεβείας ταμεῖον, τὸ κοινὸν τῶν ἐχόντων θησαύρισμα, εἰς ὃ τὰ περιττὰ τοῦ πλούτου, ἤδη δὲ καὶ τὰ ἀναγκαῖα ταῖς ἐκείνου (τοῦ Βασιλείου) παραινέσεσιν ἀποτίθεται· ἐν ᾧ ἡ νόσος φιλοσοφεῖται καὶ ἡ συμφορὰ μακαρίζεται καὶ τὸ συμπαθὲς δοκιμάζεται». Ἐκ τῶν ἐν τοῖς μεταγενεστέροις Βυζαντινοῖς χρόνοις μνημονευομένων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων γνωστότερον εἶναι τὸ πτωχοκομεῖον, ὅπερ ἔκτισεν ἐν Κωνσταντινουπόλει Κωνσταντῖνος Θ΄ ὁ Μονομάχος (1041—1054), καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον, ὅπερ ἵδρυσεν ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς (1081—1118).

Σπουδαιοτάτη ἡ ἱστορία τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων καὶ ἐν τῷ Μωαμεθανικῷ κόσμῳ. Καὶ πρὸ τῆς κηρύξεως ἔτι τοῦ Ἰσλὰμ μεγάλως ἐπεκράτει παρὰ τοῖς Ἄραψιν ἡ φιλοξενία καὶ ἡ μετὰ ταύτης στενῶς ἐξ ἀνάγκης συνδεομένη πρὸς τοὺς πένητας καὶ ἀνεστίους φιλανθρωπία.

Ἡ τοιαύτη φιλανθρωπίας ἀρετὴ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἐν τοῖς Ἰσλαμικοῖς λαοῖς

εἰς ἵδρυσιν τῶν λεγομένων ιμαρετίων. Ἰμαρέτια, ἤτοι ἰδιαίτερα οἰκήματα, διαιτητήρια ἐκλήθησαν παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς τὰ φιλανθρωπικὰ ἐκεῖνα ἱδρύματα, τὰ ἱδρυόμενα ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων, ἐν οἷς διῃτῶντο ἢ ἁπλῶς ἐτρέφοντο δημοσίᾳ δαπάνῃ οἱ πένητες καὶ οἱ ἐνδεεῖς. Τοιαῦτα καταστήματα ἦσαν πολυπληθέστατα ἐν πάσῃ τῇ Μωαμεθανικῇ Ἀνατολῇ κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ἱδρυμένα καὶ διατηρούμενα οὐ μόνον ὑπὸ ἡγεμόνων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν χάριν ψυχικῆς μακαριότητος. Καθόλου δὲ ὁ Ἰσλαμικὸς πολιτισμὸς ἔχει πολὺ τὸ φιλάνθρωπον ἐν τοῖς δημοσίοις ἰδίᾳ ἔργοις. Κρῆναι ἐν ταῖς μεγάλαις ὁδοῖς, σταθμοί, ξενοδοχεῖα ἢ πανδοχεῖα πρὸς φιλάνθρωπον καὶ φιλόπτωχον ἱδρυμένα σκοπὸν καὶ πτωχοκομεῖα, εἶναι τὰ κοινότατα γνωρίσματα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀνὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν Μωαμεθανικῶν Κρατῶν.

Ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει πρῶτος ἱδρύσας ιμαρέτιον ἡγεμὼν ἦτο ὁ Οὐρχάν. Οὗτος μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Νικαίας (1330 μ. Χ.) ἵδρυσεν ἐγγὺς τῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πύλης Γενὶ-σεχὶρ ιμαρέτιον καὶ διώρισεν ἐπιστάτην τούτου τὸν σεΐχην Χατζῆ-Χασάν, ἄνδρα λόγιον καὶ ποιητὴν περίφημον. Ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ ιμαρετίῳ ὑπηρεσίαν ἐξετέλει τὸ πλεῖστον αὐτὸς ὁ Σουλτάνος, διανέμων αὐτὸς ἰδίᾳ χειρὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς τὸν ζωμὸν καὶ ἀνάπτων αὐτὸς τὴν ἑσπέραν τὰς λαμπάδας ἐν τῷ καταστήματι. Τὸ παράδειγμα τοῦ Οὐρχὰν τὴν ἑσπέραν τὰς λαμπάδας ἐν τῷ καταστήματι. Τὸ παράδειγμα τοῦ Οὐρχὰν ἐμιμήθησαν καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ καὶ ἰδίως ὁ Μουρὰτ Β΄ ἱδρύσας ἰμαρέτια ἐν πολλαῖς πόλεσι τοῦ Κράτους. Ἰμαρέτια πολλὰ ἱδρύθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ Σουλτάνου Μεχμὲτ Β΄, κτίσαντος παρ' ἕκαστον τῶν ὑπ' αὐτοῦ κτιζομένων δζαμίων καὶ ἓν ἰμαρέτιον. Ἀλλὰ καὶ μεγιστᾶνες τοῦ κράτους μιμούμενοι τὸ παράδειγμα τοῦ ἡγεμόνος ἵδρυσαν ὅμοια φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα. Τοιοῦτος δ' ἦν μάλιστα ὁ περίφημος βεζίρης τοῦ Σουλτάνου τούτου Μαχμοὺτ πασσᾶς ὁ Ρουμί. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Βεγιαζὴτ Β΄ οἱ βεζίραι τοῦ Σουλτάνου Δαοὺτ πασσᾶς, Μεχμὲτ πασσᾶς, Ἀλῆ πασσᾶς καὶ Μουσταφᾶ πασσᾶς ἵδρυσαν διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα ἐν τῇ πρωτευούσῃ. Ὁ Μέγας Σουλτάνος Σουλεϊμὰν ἔκτισεν ἰμαρέτια καὶ πτωχοκομεῖα (ξενοδοχεῖα, χάριν τῶν ξένων καὶ ἀνεστίων) ἐν Ἰκονίῳ, Κάφφα, Νικαίᾳ, Δαμασκῷ καὶ ἄλλαις πόλεσι τοῦ Κράτους, ἓν δὲ μεγαλοπρεπέστατον ἐν Θράκῃ ἐπὶ τοῦ Ἕβρου. Τὸ ἐν Ἰκονίῳ ἰμαρέτιον ἱδρύθη περὶ τὸ μαυσωλεῖον τοῦ περιφήμου Δζελαλεδδὶν-Ρουμὶ καὶ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν ἀνωτάτων λειτουργῶν τοῦ Κράτους εὗρισκε μιμητὰς καὶ παρὰ πλείστοις ἰδιώταις, οἵτινες εὐσεβέστατον ἔργον θεωροῦντες τὴν φιλανθρωπίαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἰσλαμικῆς ἠθικῆς ἔκτιζον καὶ ἐπροίκιζον πλουσίως καὶ διαρκῶς ιμαρέτια ἢ τοὺς λεγομένους ὀντάδες ἤτοι δόμους ἢ ξενῶνας, προωρισμένους εἰς διατροφὴν καὶ περίθαλψιν πενήτων καὶ ἀσθενῶν ὁδοιπόρων. Καὶ διατηροῦνται ἔτι νῦν ἐν ταῖς διαφόροις χώραις τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους πολλὰ τοιαῦτα ἐνδιαιτήματα πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀπόρων.

Νοσοκομεῖα ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει, ὠργανωμένα μεθοδικῶς, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς νεωτάτους χρόνους, ἀλλὰ καὶ τὰ μνημονευθέντα φιλανθρωπικὰ καταστήματα εἶχον ἀνέκαθεν καὶ τοιοῦτον γενικὸν προορισμόν.

Καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἡ Ἀνατολὴ ἡ Ἰσλαμικὴ ἐκαλλιέργησεν ἀνέκαθεν τελεσφόρως τὴν δημοσίαν φιλανθρωπίαν καὶ κατὰ τὰς παραδόσεις τῆς ἀνατολικῆς ξενίας καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Ἰσλαμικῆς ἠθικῆς, τῆς συνιστώσης τὴν πρὸς τοὺς πένητας καὶ ἀσθενεῖς εὐσπλαγχνίαν ὡς ὑψίστην ἀρετὴν θρησκευτικήν.

Ἐν Ἀθήναις, 1 Ἰουλίου 1904

Π. Καροлιδης

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΟΥ: Η ΑΝΟΙΞΙ (Μετάφρασις Σολωμοῦ)

Già riede primavera
Col suo fiorito aspeto.

Ἀπ' τὴν ἄνοιξι, ποῦ ἐγύρισε,
οὐρανὸς καὶ γῆς εὐφράνθη,
μὲ τὸ χόρτο καὶ μὲ τ' ἄνθι
παίζει ὁ ζέφυρος τερπνά.

. . . . . .

καὶ τὸ χόρτο πρασινίζει,
μόν' 'ς ἐμένα δὲ γυρίζει
τῆς καρδιᾶς ἡ σιγαλιά.

Ἥλιου ἀχτῖνα καθαρώτατη
τοῦ βουνοῦ τὰ χιόνια λειώνει,
ποῦ τὸ νέο του ξεφυτρώνει
πράσιν' ἔντυμα λαμπρό.

Τὸ σιγὸ τὸ κυματάκι
εἰς ταῖς ἄκραις του φλοισβίζει
καὶ τὸ ἀνθοδροσοστολίζει
μὲ τἀκοίμητα νερά.

Τὸ ἰσχυρὸ τὸ δέντρο, ποῦ εἴδανε
σταθερὸ καιροὶ καὶ χρόνοι,
τὰ κλωνάρια ξελαφρώνει
ἀπ' τὰ χιόνια τὰ ὀκνηρά.

Παντοῦ, ἰδού, ξυπνοῦν καὶ τρέμουν
ἄνθια χίλια ἀπὸ τὸ χῶμα,
ποῦ εἶν' ἀπείραχτα εἰς τὸ χρῶμα
ἀπ' τ' ἀλέτρια τὰ σκληρά.

Νά, τὸ χελιδόνι ἐγύρισε,
ποῦ τὸ πέλαο περνάει,
κ' ἐδῶ πάλι οἰκοδομάει
τὴ γλυκειά του τὴ φωλιά.

Κ' ἐκεῖ, ποῦ μὲ τὴ φτεροῦγα
τρέχει ὀγλήγορα καὶ λάμνει,
προσοχὴ καμμιὰ δὲν κάμνει
εἰς ὁποῖον τὸ κυνηγᾷ.

Ἡ βοσκοῦλα ἐρωτεμένη
πάει 'ς τὸ ρεῦμα νὰ κυττάξῃ,
γιὰ νὰ βάλῃ ὡραῖα σὲ τάξη
τὰ ξανθά της τὰ μαλλιά.

Νὰ βοσκοῦν βγαίνουν τὰ πρόβατα·
τώρα πλέον δὲ μνέσκουν ἄλλοι,
ἢ ψαράδες 'ς τ' ἀκρογιάλι,
ἢ διαβάτες 'ς τὴν οἰκιά.

Ὡς καὶ ὁ ναύτης, ποῦ γυμνότατος
'ς τὴν πατρίδα του ἐσυνάχθη,
γιατὶ ὁ μαῦρος ἐταράχθη
ἀπὸ φουσκοθαλασσιά,

Βλέποντας σιγὸ τὸ κῦμα,
λύει τὸ πλοῖον, καὶ δὲ φοβᾶται
καὶ οὐδὲ πλέον ξαναθυμᾶται
πῶς ἐφούσκωσε φριχτά.

Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΥΠΤΙΚΗ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Περὶ τῆς ζωγραφικῆς ἐν Ἑλλάδι πολλὰ μέχρι τοῦδε ἐγράφησαν· ἂν δὲ δὲν εἶναι ἐπαρκῆ νὰ ἐκπληρώσουν τὴν μεγάλην ἀποστολὴν μιᾶς αἰσθηματικῆς ἐρεύνης περὶ τῆς καταστάσεως τῆς συγχρόνου τέχνης παρ' ἡμῖν, εἶναι ὅμως ἀρκετὰ νὰ χαρακτηρίσουν ἐν μέρει τὴν κίνησιν τῆς ἑλληνικῆς ζωγραφικῆς. Διὰ τὴν σύγχρονον Ἑλλ. γλυπτικὴν τίποτε δὲν ἐγράφη μέχρι τοῦδε, ἵνα διαφωτίσῃ τὴν ὁλομέλειαν τοῦ γένους περὶ τῆς τέχνης ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν της καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἐγράφη ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οὐδεμία ἔρευνα καὶ οὐδὲν σημεῖον χαρακτηρίζον τὴν ὕπαρξιν κἂν γλυπτικῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἐπὶ αἰῶνας ἡ γλυπτικὴ παρήγαγε τ' ἀθάνατα ἀριστουργήματά της. Εἶναι ἆρά γε καὶ τοῦτο ἔνδειξις τῆς καταπτώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν κυλιόμεθα, μεριμνῶντες περὶ ταπεινῶν μόνον ἔργων, ἢ μὴ δὲν ἐδόθη εἰσέτι ἡ δέουσα προσοχὴ εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὴν τέχνην, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἕλλην ἐκφράζει τὴν ἰδίαν ζωήν;

Μετὰ τὴν ἀκμὴν τῆς ἑλληνικῆς γλυπτικῆς εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ πάλαι χριστιανικὴ γλυπτικὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἤρχισε νὰ δίδῃ μορφὴν εἰς ἀναγλύφους παραστάσεις θρησκευτικῶν θεμάτων. Ἡ τότε βυζαντινὴ ἀκμὴ ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναβιώσεως καὶ τῆς γλυπτικῆς καὶ ἐπροσπάθησεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ νὰ ρυθμίσῃ τὰς παραστάσεις ἁγίων, ὡς βλέπομεν εἰς τὰ ἐν τοῖς διαφόροις μουσείοις περισωθέντα ἀνάγλυφα καὶ εἰς πολλοὺς ναοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐντεῦθεν ἡ παράδοσις ᾐδυνήθη νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὴν ἄμορφον ἀκόμη τέχνην τῆς Ἰταλίας καὶ ὅπως ἡ βυζαντινὴ ἁγιογραφία ἔφερε τὴν ἀναγέννησιν τῆς ζωγραφικῆς ἐν Ἰταλίᾳ, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ πάλαι χριστιανικὴ γλυπτικὴ τοῦ Βυζαντίου ἔδωσε τὴν ἰδέαν τοῦ γλυπτικοῦ σχήματος, ὡς μαρτυροῦν τὰ ἐν Ραβέννῃ καὶ ἀλλαχοῦ σωζόμενα βυζαντιακὰ γλυπτά, τὰ ὁποῖα διὰ τοῦ Νικολάου Πιζάνου ὡδήγησαν καὶ τὴν γλυπτικὴν ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ 1400. Ἔκτοτε ἡ γλυπτικὴ ἐν Ἑλλάδι περιωρίσθη εἰς τὴν ἐμβρυακὴν καλουμένην γλυπτικὴν τῶν ξυλογραφημάτων τῶν διαφόρων μονῶν, πολλὰ τῶν ὁποίων εἶναι ἀριστουργήματα καταπληκτικῆς τέχνης. Ἡ γλυπτικὴ τέχνη μὴ δυναμένη νὰ

ἐκταθῇ καὶ νὰ καταλάβῃ χῶρον ὑπὸ τὸν ἥλιον, κατέπεσε καὶ περιωρίσθη εἰς τὴν κατάπληξιν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν πτῶσιν τῶν λαῶν. Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἡ γλυπτικὴ ἠκολούθησε τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἔθνους. Οὐδέποτε ἡ τέχνη ἐν τῷ συνόλῳ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους. Μία ἰδέα διὰ νὰ λάβῃ τὸ ἀνάλογον σχῆμα, τὴν τοιάδε μορφήν, κατ' ἀνάγκην ἀκολουθεῖ τὴν νοητικὴν κατάστασιν τοῦ περιβάλλοντος. Τὸ σχῆμα μάλιστα, τὸ ὁποῖον ἰδιαίτατα ἐκφράζει τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεως τῆς καλαισθησίας εἰς ἕνα λαόν, εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐμπράκτως διαμαρτύρεται κατὰ τῶν ψευδοαριστοκρατῶν, οἵτινες ζητοῦν νὰ καλύψουν τὰ ράκη τῆς κακοδαιμονίας τοῦ ἔθνους των ἀγοράζοντες ὅλα ἐκεῖνα τὰ πολυτελῆ σκεύη διὰ τὴν οἰκογενειακήν των εὐμάρειαν κατεσκευασμένα ἀπὸ ξένας χεῖρας καὶ μηδεμίαν προσοχὴν δίδοντες εἰς τὴν προέλευσίν των. Τὰ ἔθνη τότε μόνον δίδουν σημεῖα πραγματικῆς ζωῆς, ὅταν εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον διατηροῦν τὸν χαρακτῆρα τῆς φυλῆς των, ὁ ὁποῖος δυνατὸν νὰ συμπίπτῃ μὲ τὰς κοσμοπολιτικὰς τάσεις τοῦ αἰῶνός μας, πάντοτε ὅμως μὲ ὑπερηφάνειαν φέρει τὸ ἀποτύπωμα τοῦ πνεύματός του καὶ τῆς κατισχύσεως.

Εἰς ἔθνη, ὅπου οἱ ἀριστοκράται ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν κατάστασιν τῶν τεχνῶν τοῦ τόπου των, ἐκεῖ ὄχι μόνον ἀκμὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ, ἀλλὰ καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ παραδόσεις σβύνονται καὶ πᾶσα ἐπὶ τέλους πρὸς τὴν ζωὴν ἀγάπη μαραίνεται προώρως καὶ μία ἀπογοήτευσις ἄλλη ἀχαρακτήριστος καταλαμβάνει τὰς ψυχὰς τῶν νέων βλαστῶν, οἱ ὁποῖοι, πρὶν ἀκόμη ζήσωσιν, ἐπικαλοῦνται τὸν θάνατον μὲ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο ἐρώτημα τῶν ἀπελπισμένων: Πρὸς τί ἡ ζωή;

Διὰ τῆς τέχνης λοιπὸν δύναται ἓν ἔθνος νὰ ἐπιδείξῃ τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πλοῦτον καὶ μόνον ἐκεῖ πρέπει νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ κάθε ἕλληνος, ἔχοντος συναίσθησιν τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ὑποχρεώσεών του. Ἡ ἀκμὴ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐδημιούργησε τὸν ἰδιότυπον τουρκικὸν ρυθμόν, τὸν ὁποῖον θαυμάζομεν εἰς τὰς πολυτελεῖς αἰθούσας τῶν ὀθωμανῶν μεγιστάνων. Εἶναι καὶ τοῦτο μία ἔνδειξις ὅτι, ὅταν τὸ ἔθνος ἀκμάζῃ συμφώνως πρὸς τὰς παραδόσεις του, δημιουργεῖ καὶ ἀναπτύσσει τὰς τέχνας εἰς ὕψιστον σημεῖον εὐγενείας καὶ ἀνθρωπισμοῦ.

Ὁ Ἕλλην ὡς γλύπτης ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἔχει ὑπέροχον τὴν ἀντίληψιν καὶ βλέπει τὸ πλαστικὸν σχῆμα καλλίτερον τῶν ἄλλων λαῶν. Ἀπὸ τοῦ Ἴστρου μέχρι τῆς Ἀφρικῆς δὲν ἔχει ἀντιπάλους. Εἶνε ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος κατεργάζεται τὸ μάρμαρον, τὸ ξύλον ἀκόμη καὶ ἄλλα μέταλλα καὶ ποτὲ δὲν ἔπαυσε πλουτίζων διὰ τῆς ἰδιοφυίας του κάθε γλυπτικὸν δημιούργημα, τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τύπον ἑλληνιζούσης τέχνης. Ἐν τοσούτῳ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἡ νέα ἑλληνικὴ γλυπτικὴ ἤρχισε καὶ πάλιν κάπως ἐλευθεριώτερον νὰ ζητῇ νὰ δαμάσῃ τὴν ὀκνηρὰν ὕλην καὶ βλέπομεν ὅτι μία σειρὰ

ἱκανωτάτων γλυπτῶν προσπαθοῦν νὰ δώσουν μορφὴν εἰς τὴν ἀχαρακτήριστον εἰσέτι κατάστασιν τῆς ἐποχῆς μας.

Ἡ ἑλληνικὴ γλυπτικὴ μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν δύο μεγάλων ἐποχῶν, τῆς ἀρχαίας ἀκμῆς καὶ τῆς βυζαντινῆς, ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ δίδῃ σημεῖα ζωῆς, ἂν καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲν αἰσθάνεται τὴν γλυπτικὴν μορφὴν ἀναλόγως τῆς φυλῆς. Οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται πλέον νὰ βλέπῃ μέσῳ τῶν πλαστικῶν σχημάτων τὴν ἀλκὴν μιᾶς ἀληθινῆς ζωῆς. Πάντες ἀπὸ τοῦ ταπεινοτάτου ἐργάτου μέχρι τοῦ πλέον μορφωμένου εὐγενοῦς βλέπουσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Μία ἐπίπλαστος ξενικὴ λάμψις, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ ἔχει τὴν ἀφετηρίαν της εἰς καθαρῶς κερδοσκοπικοὺς σκοπούς, εἶναι ἀρκετὴ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν καλαισθησίαν ὅλων. Οὐδείς ποτε ἐζήτησέ τι πλέον. Ὅλοι ἀγοράζουν πράγματα ξένα διὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὸ πνεῦμά των καὶ τὸ ἐθνικόν τους ἐγώ, λησμονοῦν δὲ ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀφήκαμεν νὰ μᾶς ἀπορροφήσουν οἱ ξένοι πολιτισμοί, ἐνῷ δὲν ἀπέμεινε τίποτε πλέον εἰς ἡμᾶς, παρὰ μόνον αἱ φωνασκίαι καὶ οἱ κοπετοί· τὰ πράγματα δὲν μᾶς ὁμιλοῦν τίποτε, τὰ σχήματα δὲν ἐκφράζουν πλέον τὴν εὐγένειαν τοῦ γένους μας, ἐλησμονήσαμεν τὴν καταγωγήν μας καὶ ἀκόμη περισσότερον: ἐγίναμεν ἡμεῖς σήμερον οἱ νεκροθάπται τῶν μεγάλων ἰδεῶν καὶ ἐνεκρώσαμεν τὴν τέχνην· εἴμεθα ξενολάτραι καλῇ τῇ πίστει, ὁμιλοῦμεν Ἀγγλικά, κορδακίζομεν ὡς Γάλλοι καὶ τότε μόνον ἐνθυμούμεθα ὅτι εἴμεθα Ἕλληνες, ὅταν οἱ μεγάλοι πρὸς τὴν Ἑλλάδα θαυμασταὶ τῶν ξένων μᾶς φέρουν εἰς σπασμωδικοὺς ἐνθουσιασμούς. Τοιουτοτρόπως ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ γλυπτική, παρ' ὅλην τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν κρύβει, ἀδυνατεῖ σαφῶς καὶ ἀπερίττως νὰ ἐκφράσῃ τὰ μεγάλα συναισθήματα τῆς ζωῆς· κατέκλυσαν τὸ γένος μας οἱ ἄκαιροι πατριωτισμοί, ἐνῷ πράγματι οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται καὶ πονεῖ διὰ τὴν τέχνην, δηλαδὴ διὰ τὴν ζωήν.

Ἀποδίδων τις τοιαύτην σημασίαν εἰς τὰς τέχνας ὑποδεικνύει ποῦ κυρίως μετὰ μεγαλειτέρας προσοχῆς πρέπει νὰ στραφῇ πᾶσα προσπάθεια τῶν ὁμογενῶν. Διὰ τῆς τέχνης τὸ ἑλληνικὸν γένος ἐδοξάσθη καὶ δι' αὐτῆς καὶ μόνον θ' ἀναβοιώσῃ. Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸ νεκροταφεῖον Ἀθηνῶν παρηγορεῖται ἀληθῶς βλέπων μετὰ πόσου ζήλου ἐξοκολουθοῦμεν ν' ἀνεγείρωμεν μνημεῖα πρὸς τιμὴν τῶν νεκρῶν. Εἶναι καὶ τοῦτο μία συνήθεια τῆς καλῆς ἐποχῆς. Ἂν δὲ εἰσέτι δὲν δίδεται ἡ δέουσα προσοχὴ πρὸς κατάλληλον ἐκλογὴν τῶν ἐπιτυμβίων ἀναγλύφων, πάντοτε ὅμως πνεῦμα καθαρῶς ἑλληνικὸν παρακολουθεῖ τοὺς θρήνους μας διὰ τοὺς προσφιλεῖς νεκρούς. Εἰς τὸ νεκροταφεῖον Ἀθηνῶν περικλείεται πᾶσα ἡ κίνησις τῆς νεωτέρας γλυπτικῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ κατὰ μοιραίαν ἐξέλιξιν οἱ ἕλληνες τεχνῖται πολλάκις καταφεύγουν εἰς ξένους ρυθμούς, εὑρίσκοντες εὐκόλως καὶ ἀνεξόδως τὰ πρότυπα τῶν σχεδίων των εἰς τοὺς κατὰ χιλιάδας κυκλοφοροῦντας εὐρωπαϊκοὺς καταλόγους. Ἐντεῦθεν δύο μεγάλα κακὰ προκύπτουν εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν γλυπτικήν. Τὸ μὲν ὅτι ἀντιγράφοντες προχείρως ξένα σχέδια λησμονοῦν ἐντελῶς νὰ σκεφθοῦν οἱ τεχνῖται καὶ πᾶσα δη-

μιουργία θεωρεῖται παρὰ τῶν πολλῶν ἐκκεντρικότης, τὸ δὲ ὅτι τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, μὴ ἔχον πλέον ἰδίαν συναίσθησιν τῆς ζωῆς, ὑποδουλοῦται εἰς τὰς ξένας δυνάμεις καὶ ἀντὶ νὰ ἔχωμεν ἐλευθέρας συνειδήσεις, ὑπευθύνους διὰ τὰς πράξεις των, ἔχομεν ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐλησμόνησε καθ' ὁλοκληρίαν καὶ τὴν τέχνην τῶν προγόνων του καὶ τὴν ἰδίαν ζωήν. Μέγιστον ἐπίσης κακὸν καὶ διὰ τὴν τέχνην καὶ διὰ τὴν ἠθικήν μας ζωὴν εἶναι ἡ προσφυγὴ πολλῶν πλουσίων ὁμογενῶν εἰς ξένους τεχνίτας ὅπως, ὡς νομίζουν, ἐκδηλώσουν καταλληλότερον τὸν πρὸς τὰς τέχνας θαυμασμόν των καὶ ἱκανοποιήσουν μίαν δικαιολογημένην φιλαυτίαν, τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἡ συνείδησις τοῦ πλούτου των· ἡ πλάνη των ἔγκειται εἰς τοῦτο, ὅτι ἐξοδεύοντες ὑπερμέτρως πολλὰ εἰς ξένους τεχνίτας δὲν ἐξυπηρετοῦν οὐδένα σκοπόν, οὔτε ὡς πλούσιοι εὐγενεῖς, οὔτε ὡς κοσμοπολῖται, οὔτε καὶ ἁπλῶς ὡς ἄνθρωποι. Διὰ νὰ ἐγείρω ἕνα μαυσωλεῖον εἰς τὴν οἰκογένειάν μου ἔχω πρὸ παντὸς ἱερὸν καθῆκον νὰ ὑπενθυμίζω εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν καταγωγὴν τῶν τεθνεώτων. Μία ἰνδικὴ παγόδα βεβαίως δὲν θὰ ἤρμοζεν εἰς Ἕλληνας νεκρούς, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν τὴν γαλήνην κάτω ἀπὸ τὸ γαλανὸν στερέωμα τῆς πατρίδος των.

ΘΩΜΑΣ Μ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΛΥΠΤΗΣ

Η ΦΥΣΙΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Φύσιν λέγοντες ἐνταῦθα ἐννοοῦμεν τὸν περιστοιχοῦντα τὸν ἄνθρωπον καὶ ὑποπίπτοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις σύμπαντα ἀντικειμενικὸν κόσμον, ὡς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ συμβαίνοντα μετεωρολογικά, φυσικὰ καὶ χημικὰ φαινόμενα.

Εἰς τὴν Φύσιν ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἀναπτύξεώς του, τῆς ὁποίας βεβαίως καὶ αὐτὸς φύσει εἶναι ἐπιδεκτικὸς καὶ μεταδοτικός. Ἡ Φύσις εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἀνεξάντλητος πηγή, ἐξ ἧς ἡ ψυχὴ ἰσοβίως ἀρύεται τὰς ἀντιλήψεις καὶ παραστάσεις, τὰς ὁποίας πολυειδῶς ἡ δημιουργικὴ φαντασία συνδυάζουσα ἐπεξεργάζεται καὶ παράγει μετὰ τοῦ θεωρητικοῦ νοῦ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ πνεύματος. Ἡ Φύσις διὰ τῶν πολυειδῶν καὶ περιέργων αὐτῆς ἀντικειμένων ἐπιδρῶσα ἀμέσως ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων ἀφυπνίζει αὐτὰς καὶ δι' αὐτῶν ἐφελκύει τὴν προσοχὴν καὶ ὀξύνει τὴν παρατηρητικότητα τοῦ πνεύματος. Ἡ Φύσις ἀναπτύσσει

τὴν αἰσθητικὴν ἀντίληψιν παρέχουσα τὰς ἐποπτείας καὶ διεγείρουσα τὸ ψυχικὸν ἐνδιαφέρον. Διὰ δὲ τῆς βαθμιαίας ἐνασκήσεως τῆς αἰσθητικῆς ἀντιλήψεως προήγαγε τὴν ἐργασίαν, τὸν ἄριστον τοῦτον θεσμὸν τῆς κοινωνικῆς προόδου. Ἐκ τῆς αἰσθητικῆς ἀντιλήψεως ἐγεννήθη ἡ γνῶσις, δι' ἧς ἔθραυσεν ὁ ἄνθρωπος τὰ σιδηρᾶ δεσμὰ τῆς ἀδηρίτου ἀνάγκης, τοῦ φοβεροῦ τούτου τιτᾶνος, ὃν ἡ Φύσις παρουσίασε κατ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς αὐτοσυντηρησίας. Τὰ ψύχη καὶ οἱ καύσωνες, αἱ θύελλαι, αἱ καταιγίδες καὶ οἱ τυφῶνες, αἱ πλήμμυραι καὶ οἱ κατακλυσμοί, οἱ σεισμοὶ καὶ αἱ ἐκρήξεις ἡφαιστείων ἐξέθηκαν αὐτὸν εἰς ἀπείρους ταλαιπωρίας, φροντίδας καὶ ἀνάγκας καὶ ἐπέταξαν αὐτῷ νὰ διανοίξῃ στάδιον ἐργασίας, νὰ διαφύγῃ τοὺς κινδύνους καὶ νὰ συντηρηθῇ. Ἐξ ἀνάγκης ἠσπάσθη καὶ ἐλάτρευσε τὴν ἐργασίαν καὶ δι' αὐτῆς βαθμηδὸν ἀποπειρώμενος ἐπενόησε τὸ ὅπλον καὶ τὸ ἄροτρον, τὸ πλοῖον καὶ τὴν πυξίδα, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ ἀνέπτυξε τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ὁ ἐναγώνιος βίος, ὃν διήνυσε καὶ διανύει ἡ ἀνθρωπότης, ἐνίσχυσεν αὐτὴν ὑλικῶς.

Ἀλλὰ καὶ καλαισθητικῶς καὶ ἠθικοθρησκευτικῶς ἡ φύσις προάγει καὶ ἀναπτύσσει τὸν ἄνθρωπον. Αἱ πτυχαὶ καὶ οἱ καθρέπται γαληνιώσης θαλάσσης, ἡ μαρμαρυγὴ ἁπλέτου φωτὸς καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀνατολὴ καὶ δύσις τοῦ ἡλίου, ὁ ἀστερόεις οὐρανὸς καὶ ἡ πανσέληνος αἰθρίας νυκτός, οἱ εὐανθεῖς τάπητες καταπρασίνων κοιλάδων, τὰ ρομαντικὰ δάση, ὁ ψίθυρος πυκνοῦ φυλλώματος ὑψικαρήνων δένδρων, τὰ ἀργυρᾶ ὕδατα κελαρυζόντων ρυακίων, αἱ συναυλίαι τῶν ᾠδικῶν πτηνῶν, τὰ ἀπὸ τῶν μετεώρων σκοπιῶν καὶ τῶν ἀκρωρειῶν θαυμασίως ἐξελισσόμενα πανοράματα εὐρυτάτων ἐκτάσεων καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἄπειρα θέλγητρα τῆς ὡραίας Φύσεως, ἅτινα ἐν συνόλῳ ἀποτελοῦσι τὴν ἐξαισιωτάτην καὶ τελειοτάτην πινακοθήκην τοῦ ἀχανοῦς αὐτῆς βασιλείου, συγκινοῦσι καὶ καταγοητεύουσι καὶ ἐξημεροῦσι τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Τὸ μεγαλεῖον τῆς Φύσεως εἶναι τὸ κάτοπτρον τοῦ μεγαλείου τοῦ Πλάστου αὐτῆς, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν «καθορᾶται ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δυναμις καὶ θεότης» (Ρωμ. 1, 19). Διὰ τῆς θαυμασίας ἁρμονίας καὶ σκοπιμότητος τῶν ἐν τῇ Φύσει ἐνεργούντων νόμων ἀνυψοῦνται οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ, παντοφοῦ καὶ παναγάθου Θεοῦ. Ὅσον δὲ περισσότερον φωτίζονται καὶ προάγονται θρησκευτικῶς, τόσον περισσότερον καὶ ἠθικῶς βελτιοῦνται, διότι ἡ ἠθικὴ αὐτῶν ἀντίληψις δὲν εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ ὅλως διάφορος τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων.

Ἐξ ὅσων ἀνωτέρω εἴπομεν γίνεται δῆλον ὅτι ἡ Φύσις πράγματι εἶναι σπουδαιότατος παράγων τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως, οὐχὶ ὅμως τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ σκοπὸς αὐτῆς. Δὲν εἶναι ἡ Φύσις «ἡ αἰωνία ζωή,

ἡ αἰωνία ἀνάπτυξις», ὡς ἐνθουσιωδῶς δογματίζει ὁ φιλόπονος συγγραφεὺς τῆς «Φυσικῆς ἀγωγῆς» Evald Haufe (σελ. 10), οὐδὲ ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς προόδου, ὡς ὁ J. J. Rousseau ἀγωνίζεται ν' ἀποδείξῃ ἐν τῷ «Αἰμυλίῳ» του. Ἀνάπτυξις ὀνομάζεται ἡ προοδευτικὴ ἐξέλιξις, ἡ δὲ Φύσις εἶναι μέσον καὶ παράγων τῆς ἀναπτύξεως, οὐδέποτε σκοπός. Ὁ τελικὸς σκοπὸς πάντων εἶναι τὸ ἀπειροτέλειον ἰδεῶδες, ὁ Θεός.

Δεύτερος παράγων τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως καὶ τῆς προόδου εἶναι ἡ Κοινωνία.

Ἡ Φύσις ἦτο τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ ἐβλάστησε τὸ δένδρον τῆς προόδου, ἡ Κοινωνία εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα, ἐν ᾗ ἐκεῖνο αὐξάνει. Ὁ ἄνθρωπος φέρει βεβαίως ἐκ γενετῆς τὰς ψυχικὰς ἱκανότητας τῆς προόδου, ὡς τὸ δένδρον ἐν τῷ σπέρματι τὰς ἰδικάς του. Ἀλλ' ὅπως ἀπητεῖτο διὰ τὸ δένδρον τὸ ἔδαφος διὰ νὰ βλαστήσῃ καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα διὰ νὰ αὐξηθῇ, οὕτω καὶ ἡ Φύσις καὶ ἡ Κοινωνία διὰ τὴν πρόοδον ἐκείνου. Ἡ Φύσις ἀφύπνισε τὰς αἰσθήσεις καὶ ἐπεκοινώνησε δι' αὐτῶν ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ μετ' αὐτῆς. Ἡ Κοινωνία ἀνέπτυξε καὶ ἐρρύθμισε τὰς σχέσεις, τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ σύστασις αὐτῆς ἦτο φυσικὴ συνέπεια τῆς ἀνθρωπίνης προόδου.

Τὸ λογικὸν ὂν ὁρμεμφύτως ἠθέλησε νὰ γνωρίσῃ λογικὰ ὄντα. Ἐγνώρισε τοὺς ὁμοίους του καὶ προσεπάθησε νὰ μεταγγίσῃ εἰς αὐτοὺς τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματά του. Ἡ πρώτη συνάντησις καὶ συνεννόησις λογικῶν ὄντων ὑπῆρξε τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς σύστασιν τῆς Κοινωνίας καὶ ταὐτοχρόνως τὸ πρῶτον βῆμα τῆς κοινωνικῆς τοῦ ἀνθρώπου προόδου. Ἡ Κοινωνία ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὴν μετὰ ταῦτα πρόοδον τοῦ ἀνθρώπου καὶ φυσικὴ αὐτοῦ ἀνάγκη.

«Ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ Σταγειρίτης φιλόσοφος εἰς τὰ Πολιτικά του, φύσει πολιτικὸν ζῷον, ὁ δὲ μὴ δυνάμενος κοινωνεῖν ἢ μηδὲν δεόμενος δι' αὐτάρκειαν οὐδὲν μέρος πόλεως, ὥστε ἢ θηρίον ἢ θεός. Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν» (Πολ. Α. 1, 2). Ὁ δὲ φιλόσοφος τῆς Γερμανίας Fichte εἰς ἓν τῶν «Περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ Κοινωνίᾳ» ἀναγνωσμάτων του ἔλεγεν: «ὁ ἄνθρωπος εἶναι προωρισμένος νὰ ζῇ ἐν τῇ Κοινωνίᾳ· ὀφείλει νὰ ζῇ ἐν τῇ Κοινωνίᾳ. Δὲν εἶναι ἐντελῶς τέλειος ἄνθρωπος καὶ ἀντιφάσκει αὐτῇ τῇ ἐννοίᾳ ἄνθρωπος, ἐὰν ζῇ μεμονωμένος». Καὶ τῷ ὄντι ἡ ἀπομόνωσις καταδικάζει τὸν ἄνθρωπον εἰς πνευματικὸν ἀποκλεισμόν, εἰς βαθμιαίαν ἀποκτήνωσιν, ἐν ᾧ ἡ Κοινωνία βελτιοῖ καὶ τελειοποιεῖ τὸ εἶδός του.

Ἡ Κοινωνία βελτιοῖ τὸν ἄνθρωπον πρῶτον ὑλικῶς, διότι εὑρίσκει οὗτος ἐν αὐτῇ συναντιλήπτορας κατὰ τῶν ἀναγκῶν καὶ περιπετειῶν

τοῦ βίου, εὑρίσκει ἀσφάλειαν ζωῆς καὶ ἰδιοκτησίας. Δεύτερον πνευματικῶς, διότι διὰ τῆς συναναστροφῆς εὐρύνει τὴν γνῶσιν, ὀξύνει τὴν κρίσιν, μορφώνει τὸ ἦθος καὶ ρυθμίζει τὸ φρόνημα. Τρίτον ἠθικῶς, διότι ἡ Κοινωνία ὑποτάσσει τὸν φυσικὸν ἐγωισμὸν τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν ἠθικὴν θέλησιν τῆς ὁλότητος καὶ ἀποφράττει οὕτω τὴν ἀρχικὴν πηγὴν μυρίων κακῶν. Ἡ Κοινωνία ἐθίζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν τάξιν καὶ εἰς τὸ δίκαιον. Ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἡ νομιμοποίησις τῆς ἀρχῆς τοῦ δικαίου εἶναι ἀπαραίτητος ὅρος καὶ ἀδιαφιλονείκητος προϋπόθεσις τῆς ἠθικῆς προόδου. Ἡ Κοινωνία ἀνεγνώρισε, καθιέρωσε καὶ ἐφήρμοσεν αὐτήν.

Ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ πολιτεία εἶναι οἱ ναοί, ἐν οἷς ὑψώθη τὸ πρῶτον βωμὸς λατρείας τῆς ἀρχῆς τοῦ δικαίου (οἰκογενειακὸν-ἀστικὸν δίκαιον). Δυνάμει τῆς ἀρχῆς τοῦ φυσικοῦ δικαίου ἱδρύθη ἡ οἰκογένεια καὶ δυνάμει τοῦ οἰκογενειακοῦ βαθμηδὸν ἡ πολιτεία. Ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ πολιτεία εἶναι οἱ ἄχρι τοῦ νῦν ἱστορικῶς ἐξελιχθέντες τελειότεροι τύποι τῆς Κοινωνίας καὶ τὰ σπουδαιότερα ἐκπολιτιστικὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐργαστήρια.

ΑΝΘΙΜΟΣ ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ

Κοράσιον ἐτραγούδαε, πέρδικα, περδικούλα μου,
ἐπάνω σὲ γεφύρι,
καὶ τὸ γεφύρι ἐσείστηκε, πέρδικα, περδικούλα μου,
κἰ ὁ ποταμὸς ἐστάθη·
καὶ τὸ θηριὸ ἀντικρύθηκε, πέρδικα, περδικούλα μου,
ἀπ' τὴ δεξιὰ καμάρα.
—Γιὰ 'πές το, 'πές το, κόρη μου, πέρδικα, περδικούλα μου,
μεταδευτέρωσέ το.
—Τὸ τί καλῶχω νὰ τὸ 'πῶ, πέρδικα, περδικούλα μου,
καὶ νά το δευτερώσω;
Ἔχασα κόρη καὶ κυρά, πέρδικα, περδικούλα μου,
καὶ δυὸ πρωταξαδέρφια.

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Ἀποδεχθεὶς κατὰ καθῆκον τὴν ἐντολὴν τῆς ἀξιοτίμου Ἐπιτροπῆς τοῦ **Ἡμερολογίου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων,** ὅπως συντελέσω κἀγὼ διὰ τοῦ ἰσχνοῦ μου καλάμου εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ, λυσιτελέστερον καὶ σκοπιμώτερον παντὸς ἄλλου θέματος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς εἰδικότητός μου ἐθεώρησα τὸ περὶ τουρκικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας.

Ἡ τουρκικὴ γλῶσσα κατὰ τὴν γενεαλογικὴν ταξιθέτησίν της ἀνήκει εἰς τὴν τουρανικὴν ὁμοφυλίαν, κατὰ δὲ τὴν μορφολογικὴν εἰς τὰς συγκεκολλημένας γλώσσας, ἐν αἷς ἡ ῥίζα μένουσα ἀείποτε ἀναλλοίωτος καὶ ἀμετάβλητος, παράγει διὰ τῆς συγκολλήσεως προσφυμάτων τὰς διαφόρους λέξεις.

Ἀπὸ τοῦ Σαλούρ, ἀπογόνου τοῦ Τὰκ-Χάν, ἀκμάσαντος ἐν Τουρκεστὰν καὶ μετονομασθέντος Τσανὰκ-Χάν, κατὰ τὸ 350ον ἔτος τῆς Ἐγίρας, ἤρξατο φυόμενος ὁ θαλερὸς κλάδος τῆς τουρκικῆς φιλολογίας· ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μάλιστα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μουσᾶ ἤρχισεν ἡ περὶ τὸν θρόνον συρροὴ τῶν σοφῶν μουσουλμάνων καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀράβων Χαλιφῶν ᾠκοδομήθησαν διάφορα τεμένη, πολλαὶ μοναὶ καὶ σχολεῖα.

Ἡ μετανάστευσις τῶν Τουρκομάνων ἔσχεν ἀποτέλεσμα τὴν εἰς δύο μεγάλους κλάδους διαίρεσιν τῆς γλώσσης, εἰς ἀνατολικὸν καὶ δυτικόν. Ἡ ἀνατολικὴ τουρκικὴ γλῶσσα, ἡ τῶν Ὀγούρων ἄλλως λεγομένη, μείνασα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀμιγής, θεωρεῖται ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ καθαρωτάτη, κληθεῖσα ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ τοῦ κατακτητοῦ Δζεγκὶζ-Χὰν *Τσαγαταϊκή*, ἣν παραδέχονται ὡς μητέρα τῆς γλώσσης τῶν Ὀθωμανῶν.

Τῆς τσαγαταϊκῆς ταύτης γλώσσης ἀνυψωθείσης εἰς τὸ τελειότατον σημεῖον σχετικῶς πρὸς τὴν ἐπιδεκτικότητά της, ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ τῶν ἀπογόνων τοῦ Ὀσμὰν ἀνέθαλεν ἡ ὀθωμανικὴ γλῶσσα, πλουτισθεῖσα καὶ τελειοποιηθεῖσα διὰ τῆς πολιτογραφήσεως εἰς τὸ μητρῷον αὐτῆς οὐ μόνον πολυπληθῶν λέξεων καὶ φράσεων ἀραβικῶν καὶ περσικῶν, ἀλλὰ καὶ γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν, κυριαρχούσης πάντοτε τῆς τουρκικῆς γραμματικῆς καὶ συντάξεως.

Ἡ ὀθωμανικὴ κατ' ἀκολουθίαν γλῶσσα εἶναι αὐτὴ αὕτη ἡ τσαγαταϊκή, ὀνομασθεῖσα, πρὸς διάκρισιν τῆς ἀνατολικῆς, *δυτικὴ τουρκικὴ γλῶσσα,* ἥτις τῇ ἐπιδράσει τῆς πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμὸν τάσεως τῶν Ὀθωμανῶν προσεκτήσατο ἔκτακτον χάριν καὶ λεπτότητα καὶ ἐν τῇ προφορᾷ καὶ τῇ ἐκφράσει, εἰς λήθην παραπέμψασα τὸ πλεῖστον τῶν ἰθαγενῶν λέξεων καὶ φράσεων καὶ οὕτω χωρισθεῖσα φαινομενικῶς ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς τουρκικῆς.

Ἡ γλῶσσα καὶ ἐν γένει ἡ φιλολογία ἔθνους τινὸς εἶναι τὸ κάτοπτρον, ἐν ᾧ καθορᾶται ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ, εἶναι τὸ μικροσκόπιον, διὰ τοῦ ὁποίου διακρίνεται ὁ βαθμὸς τῆς πνευματικῆς ἐπιδεκτικότητός του, εἶναι τὸ ῥάδιον, δι' οὗ καταφαίνονται τὰ

ἠθικὰ αὐτοῦ προσόντα, εἶναι τὸ οἰκοδόμημα, ὅπερ καταδεικνύει τὸ μέγεθος τῆς ἐργασίας καὶ τῆς μεγαλοφυΐας τῶν ἀρχιτεκτόνων της.

Ἡ γλῶσσα καὶ αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις ἀποτελοῦσι τὸ ἀλάνθαστον τεκμήριον τοῦ μεγαλείου παντὸς ἔθνους. Οὐδέν, ἀπολύτως οὐδὲν ἔθνος ἀνεδείχθη ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ μέγα ἄνευ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ἄνευ γλώσσης κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐντελοῦς. Ἡ σωματικὴ δύναμις καὶ ἡ φυσικὴ ἀνδρεία ἀείποτε παρήγαγε προσωρινὰς κυριαρχίας. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην μαρτυρεῖ ἡ παγκόσμιος ἱστορία, μαρτυρεῖ ἡ ἐποχὴ τοῦ Περικλέους, ἡ κλασικὴ ἐποχὴ τῶν Ἀράβων, ἡ βασιλεία τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἡ ἐποχὴ τοῦ Σουλτὰν Σουλεϊμὰν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς.

Οἱ ὀσμανίδαι διάδοχοι τῶν Σελτζουκιδῶν ἠκολούθησαν τὰ ἴχνη τῶν Ἀράβων ἔν τε τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς ἐπιστήμαις. Κατὰ μίμησιν τῆς αὐλῆς τῆς Βαγδάτης, τὰ παλάτια τῶν Σουλτάνων ἐτύγχανον τὸ καταφύγιον παντὸς σοφοῦ, παντὸς ἐπιστήμονος. Ὁποίας ὑπολήψεως καὶ τιμῆς ἀπέλαυον ἐν γένει οἱ λόγιοι καὶ πόσον ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν θρησκείαν των οἱ ἄρχοντες, ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐμμέτρου διαθήκης τοῦ Σουλτὰν Ὀσμὰν πρὸς τὸν υἱόν του Ὀρχάν, ἐν ᾗ πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγει:

Ἐν τῇ ὁδῷ τῶν ἱερῶν πολέμων νομοθέτει,
τὸ δίκαιον ἀπόνεμε, τὴν χώραν εὐεργέτει.
Τιμὴν ἀπόδιδε πολλὴν εἰς πάντας τοὺς σοφούς μας,
ἵνα ὁ νόμος κυβερνᾷ καὶ σῴζῃ τοὺς λαούς μας.
Ἐὰν ἀκούσῃς ἐπὶ γῆς τινα πεπαιδευμένον,
δεῖξον αὐτῷ εὐμένειαν, εἰς δόξαν του ἐμμένων.
Μὴ βασισθῇς εἰς τὸν στρατόν, εἰς ἀγαθά, εἰς χρῆμα,
τοὺς νομοδιδασκάλους μας μὴ φυγαδεύῃς, τίμα.
Τοῦ Ἄνακτος κεφάλαιον εἶναι ὁ θεῖος νόμος,
παρὰ τὰς διατάξεις του μὴ ἐνεργῇς ἐκνόμως.
Ἔχομεν μόνον μέλημα τὴν τοῦ Θεοῦ μας πίστιν,
τῆς σωτηρίας τὴν ὁδὸν ἔχομεν ὡς ἀρίστην.

Ἔθνος, ἔχον ὡς πνευματικὴν πανοπλίαν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν θρησκείαν, ἔθνος, ἔχον ὡς ἐπισημονικὸν ἔμβλημα τὰς δύο ῥήτρας τοῦ Χαλίφου Ἀλῆ: «Ζητεῖτε τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τοῦ λίκνου μέχρι τοῦ τάφου» καὶ «Ζητεῖτε τὴν ἐπιστήμην ἔστω καὶ ἐν τῇ Κίνᾳ»· ἔθνος, πλουτίσαν καὶ τελειοποιῆσαν τὴν γλῶσσάν του διὰ τῆς ἀραβικῆς καὶ τῆς περσικῆς, δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ διαδραματίσῃ σπουδαιότατον πρόσωπον ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ νὰ μὴ παραγάγῃ πλουσίαν φιλολογικὴν συγκομιδήν.

Ὁ πρῶτος βασιλεὺς Ὀσμὰν ἔδωκε πρῶτος τὸ παράδειγμα ἐν τῷ νέῳ βασιλείῳ τῆς ἱδρύσεως μονῶν καὶ σχολῶν, ἐν αἷς ἐκαλλιεργοῦντο ἡ ἀραβικὴ γλῶσσα καὶ αἱ ἐπιστῆμαι. Ὁ Λαλὰ Σαχήν, ὁ ἄριστος στρατηγὸς τοῦ βασιλέως Ὀρχάν, ἀνήγειρεν ἐν Προύσῃ δύο σχολάς, ἐξ ὧν ἡ μεγαλειτέρα καὶ ἡ νεωτέρα ὠνομάσθη Λαλασαχηνιγέ, καὶ συνάμα ἡ Προῦσα καὶ τὰ πέριξ τοῦ Ὀλύμπου ἐκαλλωπίσθησαν διὰ τεμενῶν, μαυσωλείων, σχολῶν καὶ μονῶν, οἰκοδομηθεισῶν διὰ μεγίστων δαπανῶν τῶν πριγκίπων καὶ τῶν κατοίκων πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ θρησκευτικοῦ φρονήματος καὶ πρὸς διάδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Ἡ μεγαλοπρεπὴς ὡραιότης τοῦ Ὀλύμπου προσείλκυσε πολλοὺς μωαμεθανοὺς μοναχούς, στολίσαντας τὰς κορυφάς του διὰ μονῶν καὶ κελλίων. Ὁ Ὄλυμπος ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι κατέστη τὸ συνεντευκτήριον τῶν σοφῶν καὶ τῶν ποιητῶν, ἐπιζητούντων ἔμπνευσιν ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιάν, ἐκ τῶν ψιθυρισμῶν καὶ κελαρυσμάτων τῶν περιρρεόντων ῥυακίων καὶ τῶν τερετισμάτων τῶν ἀηδόνων καὶ τῆς πληθύος τῶν καλλικελάδων πτηνῶν. Ἐκεῖ ὁ Μολλὰ Σεϊχή, ὁ πρῶτος ῥομαντικὸς τῶν

Ὀθωμανῶν ποιητής, συνέγραψε τὸ ποίημά του *Χοσρὲβ καὶ Σηρήν*, ἐκεῖ ὁ Βακὶ Ἀλῆ, ὅστις τὴν ὑψίστην ἁρμονίαν τῆς φύσεως μετήνεγκεν εἰς τὸ ὕφος του, μετέφρασε τοὺς μύθους τοὺς Βιδωάκ, ἐκεῖ ὁ Χιγιαλῆ συνέθηκε τὰ λυρικὰ αὐτοῦ ποιήματα καὶ ὁ Δελημπουραδὲρ τὰ μαγευτικὰ διηγήματά του, ἐκεῖ ἕτερος Χιγιαλῆ καὶ ὁ Χοσρὲβ συνέταξαν τὰ κλασικὰ αὐτῶν συγγράμματα, ἐκεῖ ὁ Σεὶχ Ἐλμπεσταμὶ καὶ ὁ μέγας δικαστὴς Φεναρὶ ἐπροικοδότησαν εἰς τὴν ἐπιστήμην τὰ πρῶτα ἔργα ἐπὶ τῆς θεολογίας καὶ τῆς ὀθωμανικῆς νομοθεσίας.

Ὁ συνασπισμὸς τοῦ ξίφους καὶ τοῦ καλάμου ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐφιλοτέχνησε καλλιτεχνικὴν φιλολογίαν καὶ ἰδίᾳ γλῶσσαν ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν τριῶν ὁμοφυλιῶν, τῆς τουρανικῆς δηλονότι, τῆς σημιτικῆς καὶ τῆς ἰνδογερμανικῆς. Ἀπὸ τοῦ Ὀρχὰν μέχρι τοῦ πορθητοῦ Σουλτὰν Μεχεμὲτ τοῦ Β' ἀνεδείχθησαν πλεῖστοι ὅσοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς καὶ ἤρξαντο μὲν νὰ φωτίζωσι τὸν ὀθωμανικὸν ὁρίζοντα αἱ ἐκλάμψεις τῆς ποιητικῆς πυρᾶς καὶ τῆς πολυμαθείας τῶν κατ' ἐξοχὴν λογίων, τῶν μεγιστάνων, τῶν ὑπουργῶν καὶ αὐτῶν τῶν βασιλέων, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Ἀμαδουδδήν, ἀκμάσαντος ἐπὶ Μουρὰτ τοῦ Β', εἰς οὐδένα ἡ ἱστορία ἀποδίδει τὸν τίτλον ἀληθοῦς ποιητοῦ.

Παρὰ ταῖς δάφναις τῶν νικῶν συνήθως ἀναφύονται τὰ ῥόδα τῶν γραμμάτων, οἱ κρίνοι τῆς φιλολογίας καὶ οἱ ἴασμοι τῆς ποιήσεως. Μετὰ τὴν ἅλωσιν μάλιστα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Σουλτὰν Μεχεμὲτ ὁ Β' ἐπροικοδότησεν εἰς ὀκτὼ τεμένη ἀνὰ ἕνα μεδρεσὲν καὶ κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ τεμένους προσετέθησαν ὀκτὼ μεγάλαι σχολαί, ἐν αἷς ἐδιδάσκοντο ἡ γραμματική, τὸ συντακτικόν, ἡ λογική, ἡ μεταφυσική, ἡ φιλολογία, ἡ ἐπιστήμη τῶν σχημάτων τοῦ λόγου καὶ τῆς διανοίας, ἡ ἐπιστήμη τοῦ ὕφους, ἡ ῥητορική, ἡ γεωμετρία καὶ ἡ ἀστρονομία. Ἅπασαι αἱ ἐπιστῆμαι αὗται ἐδιδάσκοντο τουρκιστὶ ἐπὶ ἀραβικῶν κειμένων. Ἐκτὸς τούτων ὁ πορθητὴς ἀνήγειρεν ἑτέραν σχολὴν παρὰ τῷ τεμένει τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ ἑτέραν παρὰ τῷ τοῦ Ἐγιούπ. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐπιστημῶν, ἰδιαίτεροι καθηγηταὶ ἐδίδασκον τὴν δογματικήν, τὰς ῥήτρας τοῦ Μωάμεθ καὶ ἐξηγητικὴν τοῦ Κορανίου.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πορθητοῦ ἀνεδείχθη ὁ Μουλὰ Χοσρέβ, γραικὸς τὴν καταγωγήν, ἀσπασθεὶς τὸν Ἰσλαμισμόν. Κατὰ πρῶτον διετέλεσεν οὗτος καθηγητὴς ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐν τῷ τεμένει τῆς Ἁγίας Σοφίας, καί περ προβιβασθεὶς εἰς τὴν σπουδαίαν θέσιν τοῦ Σταμποὺλ Καδησῆ. Τοσοῦτον δὲ ἐξετιμᾶτο ὑπὸ τῶν μαθητῶν του, ὥστε ἀνὰ πᾶσαν πρωίαν πανηγυρικώτατα τὸν συνώδευον ἐκ τῆς οἰκίας του εἰς τὸ τέμενος καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν κατοικίαν του. Αὐτὸς ὁ πορθητὴς τὸν ἀπεκάλει Ἔμπου Χανηφὲ τῆς ἐποχῆς του. Τὰ σπουδαιότερα τῶν συγγραμμάτων του τυγχάνουσι τὰ περὶ τῆς θεωρίας τοῦ δικαίου Μερκὰτ καὶ Μιρὰτ καὶ τὸ περὶ τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου Δουρέρ ι-γουρέρ, ὅπερ μέχρι τῆς σήμερον διδάσκεται ἐν τῇ ἱερονομικῇ σχολῇ (Μεκτέπι Νουββάτ).

Μετὰ τὸν Μουλὰ Χοσρὲβ ἔρχεται ὁ Μουλὰ Κιουρανῆ, ὃν θαυμάσας ὁ Μεβλανὲ Γεγκιὰν ἐν Καΐρῳ, ἔνθα συνηντήθησαν, συμπαρέλαβεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὅτε δὲ ἠρωτήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτὰν Μουρὰτ τοῦ Β' ὁποῖον δῶρον τῷ ἔφερεν ἐκ τῆς περιοδείας του, ἀπήντησε: σοφὸν σχολιαστὴν τῆς ἱερᾶς βίβλου καὶ τῶν ῥητρῶν τοῦ Μωάμεθ καὶ ἐπαρουσίασεν αὐτὸν εἰς τὸν Σουλτάνον, ὅστις ἐκτιμήσας τὴν παιδείαν του ἀπέστειλεν εἰς Μαγνησίαν ὡς ἰδιαίτερον καθηγητὴν τοῦ υἱοῦ του Μεχεμέτ.

Ὁ λόγιος Σουλτὰν Μεχεμὲτ ἐξέμαθε τήν τε ἑλληνικὴν καὶ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν. Ἐνησμενίζετο δὲ ἀποκαλῶν ἑαυτὸν ποιητήν. Ἰδίᾳ ὁ ὑπουργὸς αὐτοῦ Σινὰν πασσᾶς θεωρεῖται πρῶτος θεμελιωτὴς τῆς ὀθωμανικῆς φιλολογίας, καθότι πρῶτος οὗτος συνέγραψε τουρκιστὶ κατὰ τρόπον μὴ ἐλέγχοντα τὴν ἀπομίμησιν.

Διὰ τῆς προστασίας τοῦ μουσοτραφοῦς τούτου Σουλτάνου πλειὰς λυρικῶν ποιητῶν

ἀνέλαμψεν ἐν Προύσῃ καὶ ἐν Κασταμονῇ, ἐν ᾗ ἀνεδείχθη καὶ ἡ ποιήτρια Ζεϊνέπ. Μεταξὺ ὅμως τῶν τριάκοντα ποιητῶν, τῶν μισθοδοτουμένων ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τούτου, οὐδεὶς θὰ ἀπέλαυε τῆς ἧς ἠξιώθησαν ὑπολήψεως, ἄνευ τῆς ἐπιδράσεως τῶν συγχρόνων αὐτῶν ποιητῶν τῆς Περσίας καὶ Τσαγατάι, οἷος ὁ Δζαμὶ καὶ ὁ Μιρ Ἀλησήρ. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Σεϊχῆ, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν Μουρὰτ τοῦ Α' εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ποιήματος τοῦ *Χοσρὲβ καὶ Σειρὴν* ἐμιμήθη τὸν Νιζαμίν, ἔξοχον Πέρσην ποιητήν, ὁ Χαμδή, ὁ ἐπικὸς ποιητὴς τῶν ὀθωμανῶν, ὁ συγγράψας τὸ ποίημα *Γιουσοὺφ καὶ Ζουλεϊχᾶ*, καὶ τὸ *Λεϊλὰ καὶ Μεδζνοὺν* ἐμιμήθη τὸν Πέρσην Δζαμή. Ὁ Ἀχμὲτ πασσᾶς ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τοῦ Μὶρ Ἀλισήρ, καθὼς καὶ ὁ Δζεμαλῆ. Ὁ Σεχδὴ ἠθέλησε, κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Φηρδεβσῆ, νὰ ἐκδώσῃ τὴν ὀθωμανικὴν ἱστορίαν ἐμμέτρως, διακοπεῖσαν διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ μετὰ τὴν σύνθεσιν τεσσάρων χιλιάδων διστίχων. Ὁ Σεὶχ Γκιουσενή, ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ Μεσνεβῆ, τοῦ Δζελαλουδδὴν Ῥουμῆ, ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος τεσσαράκοντα χιλιάδας δίστιχα. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ τουρκικὴ αὕτη ποίησις ἀποτελεῖ ἀντανάκλασιν τῆς περσικῆς φαντασίας, ἁμιλλωμένη κατὰ τὴν χάριν καὶ τὸ αἴσθημα πρὸς αὐτήν, μάλιστα δὲ ἀπαντῶσιν εἰς τὰ τουρκικὰ ποιήματα πλεῖσθ' ὅσα ἐξαίρετα τεμάχια ἀπαραμίλλου ἐκφράσεως καὶ διανοίας. Ἡ ποίησις ἔθνους τινὸς τυγχάνει τὸ κάτοπτρον τῆς ψυχῆς, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, εἶναι ἡ τοῦ ἱεροῦ φωτὸς τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς θρησκείας φλόξ, ἥτις ἐκ τοῦ βωμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἀνυψοῦται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ πορθητοῦ Σουλτὰν Βαγεζὴτ ὁ Β', προστατεύων ἐπίσης τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς βασιλείας του, καθ' ἣν συνεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Δζαφὲρ καὶ τοῦ Σεαδῆ τὰ ὑποδείγματα τῆς τουρκικῆς ἐπιστολογραφικῆς τέχνης. Τῇ διαταγῇ αὐτοῦ οἱ ἱστορικοὶ Νεσρῆ καὶ Ἰδρὶς συνέγραψαν τὴν τουρκικὴν ἱστορίαν· καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἔγραψεν εἰς καθαρὸν καὶ ἁπλοῦν τουρκικὸν ὕφος, ὁ δὲ δεύτερος εἰς πομπώδες περσικόν. Ὁ μὲν Νεσρῆ εἶναι ἁπλοῦς καὶ εἰλικρινὴς συγγραφεὺς τῶν γεγονότων, ὁ δὲ Ἰδρὶς ἐνθουσιώδης πανηγυριστὴς τῆς δυναστείας τοῦ Ὀσμάν. Αὐτὸς ὁ Βαγεζὴτ καὶ ὁ ἀδελφός του Δζὲμ εἶχον ποιητικὴν ἰδιοφυΐαν, καὶ ὁ μὲν συνέγραψε ποιήματα μυστικισμοῦ καὶ ἀσκητισμοῦ, ὁ δὲ ἐρωτικὰ καὶ ἐλεγειακά. Ἀλλ' ὁ Σελὶμ διεκρίθη μεταξὺ τῶν πριγκίπων διὰ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ ἰδιοφυΐας.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Βαγεζὴτ ὁ Φιγανὶ καὶ ὁ Χιδζατὴ ἠμιλλῶντο πρὸς τὸν Μπιχιστὴ καὶ τὸν Φιρδεβσὴ εἰς τὴν ῥομαντικὴν ἐποποιίαν. Ὁ Μπιχιστὴ συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Σολομῶντος κατὰ τὸ ἥμισυ ἐμμέτρως καὶ τὸ ἥμισυ ἐν πεζῷ λόγῳ εἰς 360 τομίδια, ἅτινα προσέφερεν εἰς τὸν Σουλτᾶνον, ὅστις ἐξελέξατο ἐξ αὐτῶν ὀγδοήκοντα, καύσας τὰ ἐπίλοιπα.

*

Εἴπομεν καὶ ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι παρὰ ταῖς δάφναις τοῦ πολέμου ἀναφύονται τὰ ἄνθη τῶν γραμμάτων. Τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος ἀνυψώθη εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς ἰσχύος του ἐπὶ τῆς βασιλείας Σουλεϊμὰν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, καθ' ἣν ἡ φιλολογία παρήγαγε τὰ πολυπληθέστερα καὶ καλλιτεχνικώτερα αὐτῆς ἔργα. Ἡ ἐποχὴ αὕτη δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν τοῦ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', καθ' ἣν στρατιωτικῶς καὶ φιλολογικῶς ἡ Γαλλία ἀνυψώθη εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης της. Βασιλεύς, πρίγκιπες, ὑπουργοί, μεγιστᾶνες καὶ πᾶσα ἡ χορεία τῶν λογίων διηγωνίζοντο μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας. Ὁ Μεχεμὲτ Τσελεμπῆ ἐδημοσίευσε τὸν Κανουνναμὲ Μουρὰτ τοῦ Β' καὶ ὁ μέγας νισανδζῆς Μουσταφᾶ τὸν οἰκονομικὸν Κανουνναμέ, ἰδόντα τὸ φῶς τῆς δημοσιεύσεως ἐπὶ τῆς βασιλείας Σελὶμ τοῦ Β'. Ὁ Ἐμπουφάζλ, υἱὸς τοῦ περιφήμου ἱστορικοῦ Ἰδρίς, εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πατρός του τὴν ὀνομασθεῖσαν «Οἱ ὀκτὼ παράδεισοι», διότι πραγματεύεται περὶ τῶν ὀκτὼ βα-

σιλέων τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ Σουλτὰν Ὀσμάν, προσέθηκε τὴν τοῦ ἐννάτου Σουλτὰν Σελήμ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλεϊμὰν ἀνεφάνη ἐν τῷ ποιητικῷ στερεώματι ὁ λαμπρότερος ἀστὴρ τῆς ὀθωμανικῆς ποιήσεως, ὁ Ἀμπτοὺλ-Μπακὴ ἢ ἁπλῶς ὁ Μπακή, ὃν οἱ Τοῦρκοι ἀποκαλοῦσι σουλτάνον, χὰν καὶ χακὰν τῆς λυρικῆς ποιήσεως. Οὗτος τίθεται ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὸν Μουτενεπὲκ τῶν Ἀράβων καὶ τὸν Χαφὶζ τῶν Περσῶν. Ὅτε ὁ Μπακὴ προσέφερε τὸ πρῶτον προϊὸν τῆς μούσης του εἰς τὸν Σουλτὰν Σουλεϊμάν, οὗτος οὐ μόνον ἀντήμειψεν αὐτὸν σουλτανικώτατα, ἀλλὰ καὶ ὡς ποιητὴς τῷ ἀπέστειλε ποιήματιόν του, ἐν ᾧ τὸν ἀποκαλεῖ τὸν πρῶτον ποιητὴν τῶν Ὀθωμανῶν, προλέγων τὴν διαιώνισιν τῆς δόξης του καὶ θεωρῶν αὐτὸν ὡς τὸ ὡραιότατον κόσμημα τοῦ πλουσιωτάτου εἰς μεγάλους ἄνδρας Κράτους του. Ὁ Μπακῆ ἔκλαυσε τὸν θάνατον τοῦ Σουλεϊμὰν δι' ἐλεγείου, θεωρουμένου ὡς ἕνα τῶν σπανίων ἀδαμάντων τῆς ὀθωμανικῆς ποιήσεως. Τὸ διβάνιον τοῦ Μπακῆ μετεφράσθη εἰς τὴν γερμανικὴν ὑπὸ τοῦ Χάμμερ, τοῦ γνωστοῦ ἱστοριογράφου τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ὑδροθεραπευτήριον καὶ μηχανικὸν Πλυντήριον τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων

Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, πολλοὶ τῶν βεζυρῶν καὶ πασσάδων δὲν ἐθεώρησαν ὡς ἀνάξιον τῆς θέσεώς των νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν χορείαν τῶν ποιητῶν, καίτοι δὲν κατώρθωσαν νὰ ἀρθῶσιν εἰς τὸ ὕψος τοῦ Μπακῆ, ὅπερ δὲν ἔφθασαν κατά τινας οὔτε οἱ ἐννέα σύγχρονοι περιφανεῖς ποιηταί, τουτέστιν ὁ Χιγιαλή, ὁ Σατή, ὁ Γιαγχιᾶ βέης, ὁ Φουζουλῆ, (;), ὁ Δζεληλή, ὁ Φακρή, ὁ Ῥεβανὴ καὶ ὁ Λαμή.

Ὁ Χιγιαλὴ (φαντασιώδης) προσεκτήσατο τὸ ἐπώνυμον τοῦτο διὰ τοῦ πλούτου τῶν εἰκόνων καὶ τὸ ὕψος τῆς φαντασίας του. Τὰ προσόντα αὐτοῦ ἀπέσπασαν τὴν εὔνοιαν τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου βεζύρου, οἵτινες πᾶν ποίημά του κατεχρύσωνον διὰ πλουσίων δωρεῶν καὶ ἐπὶ τέλους τῷ παρεχώρησαν τιμάριον μεγάλης προσόδου.

Ὁ Φουζουλῆ, ὅστις, κατ' ἐμὲ κριτήν, δὲν ὑπολείπεται τοῦ Μπακῆ, ἀποκαλεῖται ἐπίσης σουλτάνος τῶν ποιητῶν. Αἱ πρωτοτυπίαι αὐτοῦ εἶναι ἀπαράμιλλοι, ὁσάκις ὑπείκει εἰς τὰς ὠθήσεις τῆς συνειδήσεώς του. Γράφων κλαίει, γελᾷ, προκαλεῖ τὰ δάκρυα καὶ τοὺς γέλωτας τοῦ ἀναγνώστου. Ἔψαλε τὰς ἡδονὰς τοῦ ὀπίου καὶ τῶν μεθυστικῶν ποτῶν, τοὺς ἔρωτας τῆς Λεϊλᾶ καὶ τοῦ Μεδζνούν, μετέφρασεν ἐκ τοῦ περσικοῦ τὸν «Παράδεισον τῶν μαρτύρων» ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ κῆπος τῶν εὐδαιμόνων». Ἀξία δὲ μνείας εἶναι ἡ ἔκθεσις τῶν παραπόνων του πρὸς τὸν Νισανδζῆ Μεχεμὲτ Πασσᾶν, ἥτις εἶναι καὶ θεωρεῖται ὡς ἓν τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ πεζοῦ ὀθωμανικοῦ λόγου. Αἱ ᾠδαὶ μάλιστα αὐτοῦ (γαζὲλ) κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν

Ὁ Δζελαλὴ καὶ ὁ Φικρὴ ἀνεδείχθησαν διὰ τῶν ῥομαντικῶν ποιημάτων αὐτῶν. Ὁ μὲν πρῶτος μετέφρασεν ἐκ τοῦ Περσικοῦ τὸν Σαχναμὲ τοῦ Φιρδεβσῆ, τῆς μούσης αὐτοῦ ἐμπνεομένης ὑπὸ τοῦ περσικοῦ ποιήματος *Χοσρὲβ καὶ Σηρὴν* καὶ τοῦ τουρκικοῦ *Λεϊλᾶ καὶ Μεδζνούν*, ὁ δὲ δεύτερος ἐνεπνέετο καθορῶν ἐν ἐκστάσει τοὺς ἀστέρας, συγγράψας τὰ ποιήματά του, τὸν *Ἥλιον*, τὸ *Ἄστρον τῆς πρωΐας*, τὸν *Ἄρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην* καὶ δύο ἕτερα, τὸν *Ἀνθῶνα* καὶ τὰς *Παρθένους τῶν ἰδεῶν*.

Ὁ Ρεβανὴ διὰ τοῦ συγγράμματός του, ὀνομαζομένου «τὸ Βιβλίον τῶν ἡδονῶν», κατετάχθη εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν ὀθωμανῶν ποιητῶν, ὡς καὶ ὁ Λαμή, ὁ θεωρούμενος εἷς τῶν ἀρίστων λογογράφων, καί τοι ἐπισκιάζεται ἐκ τῆς μεταφράσεως τῶν εἰς ἰνδι-

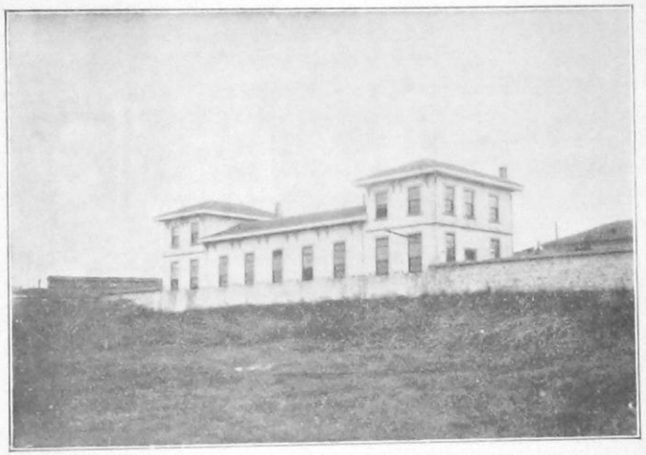

Γυναικεῖον τμῆμα Ψυχιατρείου τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων

κὴν γλῶσσαν συντεταγμένων μύθων τοῦ Βιδωὰκ ὑπὸ τοῦ Βακῆ Ἀλῆ ἐκ τῆς περσικῆς, ὀνομασθείσης Χουμαγιουνναμέ, ἥτις κατὰ πολὺ ὑπερτερεῖ τοῦ πρωτοτύπου διὰ τῶν πολλῶν ὡραίων στίχων καὶ τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν του. Ὁ Λαμὴ ἁμιλλᾶται πρὸς τὸν Σατὴ ἐν τῇ εὐφυΐᾳ συγγράψας τὸ ῥομαντικὸν ποίημά του *Τὸ φῶς καὶ ἡ χρυσαλλὶς* καὶ πρὸς τὸν Ἀχῆ διὰ τῆς εἰς τὸ τουρκικὸν μεταφράσεως τοῦ ἀλληγορικοῦ μυθιστορήματος τοῦ Φετταχῆ *Ἡ ὡραιότης καὶ ἡ καρδία*. Κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτὰν Σουλεϊμὰν μετέφρασε τοὺς ἀρχαιοτέρους πέρσας ποιητάς, οἷοι ὁ Νιζαμή, ὁ Δζαμή, ὁ Ἐνσαρὴ καὶ ὁ Ἀλριφῆ, καὶ συνέγραψε πλεῖστα ἄλλα συγγράμματα.

Ἐπὶ τῶν ἐνδόξων ἡμερῶν τοῦ Σουλτὰν Σουλεϊμὰν τοσοῦτοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς ἀνεδείχθησαν, ὥστε ἡ ἀπαρίθμησις αὐτῶν εἶναι ἔργον ἐκτενοῦς γραμματολογίας, ἥτις οὐδέποτε θὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιεύσεως ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν νὰ σκεπτώμεθα καὶ ἐνεργῶμεν ὡς τὴν σήμερον. Ἄλλως ἐν τῇ σκιαγραφίᾳ ταύτῃ τῆς τουρκικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας περιοριζόμεθα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τοὺς ἐπισημοτέρους ποιητὰς καὶ λογογράφους, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν αὐτῆς.

Οὐχ ἧττον ὅμως δὲν πρέπει νὰ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ δύο ἀληθεῖς ἱππότας τῆς πολυμαθείας, τὸν Ἴμπνι-Κεμὰλ καὶ τὸν Ἐμπου Σουούτ.

Ὁ ὑπὸ τὸ ἐπώνυμον Ἴμπνι Κεμὰλ ἢ Κιαμὴλ-Πασσᾶ Ζαδὲ φημισθεὶς Ἀχμὲτ Σεμπουδδὴν ἐφέντης ἐπεδόθη μετ' ἐκτάκτου ζήλου εἰς τὴν ἐπιστήμην, διακούσας ἅπαντα τὰ μαθήματα ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ὅτε δὲ ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς ἕδρας τῆς καθηγεσίας, ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ προσείλκυσε πληθὺν φοιτητῶν, ἀποθαυμαζόντων τὴν πολυμάθειάν του. Ἀπεκλήθη δὲ «θάλασσα τῶν ῥητρῶν», «μεταλλεῖον τῆς εὐσεβείας», «ἀστὴρ τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ἱεροῦ νόμου». Συνέγραψε δὲ περὶ τὰ ἑκατὸν βιβλία, πραγματευόμενα περὶ τῆς θεωρίας τοῦ δικαίου, περὶ ἑρμηνείας, θεολογίας καὶ ῥητορικῆς, ἀνυψωθεὶς εἰς τὴν θέσιν τοῦ Σεὶχ-οὖλ-Ἰσλὰμ καὶ ἀναδειχθεὶς ἄριστος πολιτευτής.

Ὁ Ἔμπου-Σουοὺτ ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς ὑψίστης ἕδρας τοῦ Σεὶχ-οὖλ-Ἰσλάμ, ἣν διετήρησεν ἐπὶ τριάκοντα ἔτη. Δὲν εἶχε μὲν τὴν εὔροιαν τῶν ποικίλων γνώσεων τοῦ Ἴμπνι-Κεμάλ, ἀλλ' ἦτο ἀπαράμιλλος εἰς τὰς ἐπιστήμας τοῦ ἱεροῦ νόμου. Ἔγραφε τὴν ἀραβικὴν ὡς οὐδεὶς ἄλλος μέχρι τῆς ἐποχῆς του καὶ συνέγραψεν ἑρμηνείαν τῆς ἱερᾶς βίβλου δοκιμωτάτην.

Ἡ φιλολογικὴ αὕτη ἐποχὴ τοῦ Σουλτὰν Σουλεϊμὰν ὑπῆρξε, συνελόντι εἰπεῖν, ὁ φαεινὸς φάρος, ὁ καθοδηγήσας τοὺς ἐν τῷ πελάγει ναυτιλλομένους. Ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς ἐποχῆς ταύτης συνέγραψε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ ὁ Σεαδουδδήν, ὁ χρηματίσας Σεὶχ-οὖλ-Ἰσλὰμ καὶ σύμβουλος Μουρὰτ τοῦ Γ' καὶ Μεχεμὲτ τοῦ Γ'. Ἡ ἱστορία αὕτη, *Ταϊτουντιεβαρὴχ* (χορωνὶς τῶν ἱστοριῶν) λεγομένη καὶ κοινῶς *Χοτζὰτ-ταρηχή*, εἶναι ὑπὸ ἔποψιν γλώσσης ἔργον καλλιτεχνικώτατον, ἀλλ' ἐν αὐτῇ λησμονεῖ ὁ σοφὸς συγγραφεὺς ὅτι συντάσσει ἱστορίαν ἐκθέτων δείγματα ὕψους καὶ λίαν ἐπιτετηδευμένου λόγου· συχνάκις δὲ ἡ ἀλήθεια καθίσταται δυσδιάκριτος, καλυπτομένη ὑπὸ τῶν ἀνθέων καὶ τῶν φύλλων τῆς καλλιλογίας.

Μεταξὺ τῆς πληθύος τῶν ἱστορικῶν διακρίνεται καὶ ὁ ἐκ Καλλιπόλεως Μουσταφᾶ, ὁ ἐπονομασθεὶς Ἀλῆ, ὅστις συνέγραψε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ μετὰ μεγίστης ἐμβριθείας, κρίσεως, εἰλικρινείας καὶ ἀνεξαρτησίας. Τὰ ἅπαντα αὐτοῦ ἔν τε τῷ πεζῷ καὶ τῷ ἐμμέτρῳ λόγῳ κατά τινας μὲν ἀνέρχονται εἰς δέκα ὀκτώ, κατά τινας δὲ εἰς τριάκοντα ἔργα.

Κατὰ τὸ 1092 ἔτος τῆς Ἐγίρας ἐγεννήθη σπανία ποιητικὴ προσωπικότης, ὁ Ἀχμὲτ Νεδήμ, διαπρέψας καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ. Τὰ ποιήματα αὐτοῦ εἶναι θαυμάσια ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς χάριτος τῶν ἐννοιῶν καὶ τοῦ κάλλους τῶν σκέψεων. Τοσοῦτον ὅμως ἐλευθεριάζει, ὥστε τὰ ποιήματά του ὁμοιάζουσι πρὸς εἰκόνα ὡραιοτάτης γυμνῆς παρθένου, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ὁποίας μεθύουσιν οἱ εὐαίσθητοι, ἀλλὰ συνάμα καὶ διαφθείρονται.

Ὁ μεγαλείτερος σατυρικὸς ποιητὴς τῶν Ὀθωμανῶν εἶναι ὁ Νεφίκ, ὁ Βουαλὼ οὗτος τῆς Τουρκίας. Οὗτος εἶναι ἀμίμητος ὑπὸ τὴν ἔποψιν καλλιεπείας καὶ ὀρθοεπείας. Τοσοῦτον δὲ ἰοβόλα ἦσαν τὰ σατυρικὰ αὐτοῦ βέλη, ὥστε ἐπληγώθη ὑπ' αὐτῶν θανατηφόρως.

Μεταξὺ χιλιάδων ποιητῶν δυνάμεθα, χωρὶς νὰ μειώσωμεν τὴν ἀξίαν πολλῶν ἄλλων, προσθέτοντες εἰς τοὺς ἄνω μνησθέντας τὸν Ναμπή, τὸν Σεὶχ Γαλὶπ καὶ τὸν Ῥαγὶπ Πασσᾶν, νὰ ὀνομάσωμεν πλειάδα τοῦ ποιητικοῦ συμπλέγματος τοὺς ἐξόχους τούτους ποιητάς, ἤτοι τὸν Μπακῆ, Φουζουλῆ, Νεδήμ, Νεφίκ, Ναμπή, Σεὶχ Γαλὶπ καὶ Ῥαγὶπ πασσᾶν, ὧν τὰ ὀνόματα παρεπέμφθησαν εἰς τὴν ἀθανασίαν καὶ τῶν ὁποίων τὴν μελέτην συνιστῶ τοῖς ὁμογενέσι, τοῖς δυναμένοις νὰ ἐντρυφήσωσιν ἐν τῇ ὀθωμανικῇ φιλολογίᾳ.

Καίτοι οἱ νέοι φιλόλογοι ἀπέστρεφον τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ ἀρχαίου ἐπιμεμελημένου ὕφους ἕνεκα τῆς δυσχερείας τῆς κατανοήσεως αὐτῶν, ἀπαιτούσης πράγματι βαθείας γνώσεις τῆς ἀραβικῆς καὶ περσικῆς, οὐχ ἧττον, κατὰ τὴν ἐμὴν ταπεινὴν γνώμην, οὐδεὶς δύναται νὰ ἔχῃ ἀξιώσεις γνώστου τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης, ἂν δὲν μελετήσῃ ἐπισταμένως τοὐλάχιστον τὰ ἑξῆς κλασικὰ συγγράμματα: Χουμαγιοὺν-ναμέ, Τάττ-οὖτ-τεβαρήχ, Χαμσέι Νερκισή, τὸν Ὀκτσοῦ Ζαδὲ Μεχμὲτ Σαχῆ, τὸν Τηλέμαχον τοῦ Κιαμὴλ-Πασσᾶ, τοῦ Σεφὴκ-ναμὲ ἀφιερωμένου εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μανιωδῶς ἀφωσιωμένων εἰς τὴν ὀθωμανικὴν φιλολογίαν. Ὁ μελετήσας τὰ συγγράμματα ταῦτα καὶ τοὺς ἄνω ἑπτὰ ποιητὰς δύναται νὰ ὀνομασθῇ δικαίως κάτοχος τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης, ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ σχολαστικότητι.

⁂

Ἡ ὀθωμανικὴ φιλολογία δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς περιόδους:

α' Εἰς τὴν ἀρχαίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους καὶ λήγουσαν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σουλτὰν Σουλεϊμάν.

β' Εἰς τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλεϊμὰν μέχρι τέλους τοῦ Σουλτὰν Μεχεμὲτ τοῦ Β', τουτέστι περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΓ' αἰῶνος τῆς Ἐγίρας, διαρκέσασαν ἐπὶ 250 περίπου ἔτη. Ἡ λογογραφία καὶ τὸ ὕφος κατὰ τὴν περίοδον ταύτην οὐσιωδῶς μετεβλήθη· καὶ

γ' Εἰς τὴν περιλαμβάνουσαν τὰ τελευταῖα ἑβδομήκοντα περίπου ἔτη.

Ἡ μᾶλλον παραγωγικὴ τῶν τριῶν τούτων περιόδων εἶναι ἡ β', καθ' ἣν, ἐκτὸς τῶν ἄνω εἰρημένων, διέπρεψαν καὶ ὁ Βεισή, ὁ Σουμπουὶ-Ζαδέ, ὁ Βεχπή, ὁ Ἰζζὲτ Μουλλὰ καὶ λοιποί.

Ἰδίᾳ ἡ ποίησις διαιρεῖται κατὰ τὸ εἶδος αὐτῆς εἰς πέντε:

α' ***Τὰ ἀρχαῖα*** ποιήματα, διαρκέσαντα ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι τοῦ 9ου αἰῶνος. Ταῦτά εἰσιν ἀπομιμήσεις τῶν περσῶν ποιητῶν, ἤτοι τοῦ Μεβλανᾶ, τοῦ Σεὶχ Ἀττάρ, τοῦ Φιρδεβσῆ, τοῦ Νιζαμῆ καὶ τῶν λοιπῶν.

β' ***Τὰ καλλιτεχνικά***, ὧν ἱδρυταί εἰσιν ὁ Μπακῆ, ὁ Ἀχμὲτ Πασσᾶς, ὁ Νεδζατή, ὁ Νιζαμή, ὁ Φουζουλή. Ταῦτα κατὰ τὸ ὕφος καὶ τὸ πνεῦμα γέμουσι ῥητορικῶν σχημάτων καὶ ἐξόχως λεπτῶν ἰδεῶν, παραμελουμένου τοῦ ῥέοντος ὕφους. Ταῦτα παρετάθησαν ἀπὸ τοῦ 9ου μέχρι τοῦ 10ου αἰῶνος..

γ' ***Τὰ ἐλευθεριάζοντα***, διαρκέσαντα ἀπὸ τοῦ 10ου μέχρι τοῦ 11ου αἰῶνος. Ὀπαδοὶ τούτων ἀνεδείχθησαν ὁ Δζεβρή, ὁ Νεδήμ, ὁ Νεφίκ, ὁ Νισατή, ὁ Ναϊλὴ καὶ λοιποί, ἐφαρμόσαντες ἐν τῇ ἀπομιμήσει τοῦ Ὀρφῆ, τοῦ Ῥεΐζῆ καὶ τοῦ Ἐνβερῆ τὸ χάριεν ὕφος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν τούτοις παρατηροῦνται γλαφυραί, εὐφραδεῖς καὶ ἐναρμόνιοι ἐκφράσεις καὶ ἐμβριθεῖς ἔννοιαι, ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ τιθεμένων τῶν σχημάτων τῶν λέξεων καὶ τῆς διανοίας.

δ' ***Τὰ τῶν παροιμιαστῶν***, ἅτινα διήρκεσαν ἀπὸ τοῦ 11ου μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος καὶ εἰς ἃ διεκρίθησαν ὁ Σαμπήτ, ὁ Νεβρές, ὁ Ῥαγὶπ καὶ Φιτνέτ. Οὗτοι, ἀπομιμηθέντες τὸν Σαὶπ καὶ τὸν Κελὶμ κατὰ τὸ ὕφος τῶν ἐλευθεριαζόντων, προσέθηκαν παροιμίας καὶ περιωνύμους ῥήτρας.

ε' ***Τὰ φαντασιώδη***, ἀρξάμενα ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος καὶ παραταθέντα μέχρι τῆς ἐποχῆς ἡμῶν διὰ τοῦ Γαλὶπ, τοῦ Ἐσράρ, τοῦ Ἰζζέτ, τοῦ Ἀβνῆ καὶ τῆς λοιπῆς χορείας, ἐν ᾗ διεκρίθη ὁ Σεὶχ Γαλίτ. Τὸ εἶδος τοῦτο δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς παραθέσεως παροιμιῶν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ σπουδαίας μελέτας καὶ ἰσχυρὰν ἀντίληψιν.

Ἐκτὸς τῶν πέντε τούτων εἰδῶν ἀνεφάνη τελευταῖον καὶ ἕτερον, κατ' ἀπομίμησιν τῶν γάλλων πρὸ πάντων ποιητῶν καὶ θεωρεῖται ὡς μῖγμα τῶν ἀνωτέρω.

⁂

Εἷς τῶν ἐξόχων ὀθωμανῶν λογογράφων πρὸ 16 περίπου ἐτῶν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθεῖσαν ἐρώτησιν, τί ἐστι ποιητής, ἀπήντησε: Ποιητὴς εἶνε πλάσμα δημιουργηθὲν ἐκ τῶν θλιβερῶν μειδιαμάτων τῆς φύσεως κατὰ τὰς μᾶλλον ἐρωτολήπτους στιγμάς της. Ἐν τοῖς γέλωσιν αὐτοῦ φαίνονται ἴχνη κλαυθμῶν, δίκην δρόσου ἐπὶ τῶν ῥόδων, ἐν τοῖς κλαυθμοῖς αὐτοῦ ἀναφαίνονται σημεῖα μειδιαμάτων ὡς ἐν ταῖς νεφέ-

λαις ἡ ἶρις. Διατελῶν αἰχμάλωτος τῆς φύσεως ὑπὲρ πάντα ἄλλον, ζητεῖ νὰ ὑπερτερήσῃ αὐτήν. Μὴ δυνάμενος νὰ διευθύνῃ δεόντως τὸ ἴδιον αὐτοῦ σῶμα, προσπαθεῖ νὰ σύρῃ διὰ τῶν ἀσθενῶν βραχιόνων του τὴν σφαῖραν τῆς γῆς εἰς ἕτερον σημεῖον παραγωγῆς, εἰς ἕτερον κέντρον ἐντελείας. Ὅταν καταβληθῶσιν αἱ δυνάμεις του κατόπιν τοσούτων κόπων καὶ μόχθων, ἀρχίζει νὰ ἐκπέμπῃ πικροὺς ὀδυρμούς, παρεμφερεῖς πρὸς τοὺς τῶν ἀηδόνων τῶν πεφυλακισμένων ἐντὸς κλωβίου περιτετυλιγμένου διὰ μελαίνης καλύπτρας, ὁμοίους πρὸς τοὺς τῶν ἱεράκων, τῶν ὁρμητικῶς καταπιπτόντων ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ στρώματα κατὰ γῆς ἕνεκα ἀνεπαρκείας τοῦ πρὸς ἀναπνοὴν ἀέρος. Ἰδού, οἱ τοιοῦτοι ὀδυρμοὶ εἶναι ἡ ποίησις, ποιηταὶ δὲ τὰ ἐν τοιαύτῃ φύσει καὶ διαθέσει γεννώμενα δυστυχῆ ὄντα, οὐχὶ δὲ τὰ δυνάμενα νὰ συνδυάσωσι τὰ μακρὰ καὶ τὰ βραχέα τῶν μέτρων καὶ νὰ καταρτίσωσιν ὁμοιοκαταληξίας.

Πράγματι τοιούτους ποιητὰς παρήγαγεν ὁ ἀστερόεις οὐρανός μας, τὸ ἐκτάκτως εὐκραὲς τοῦ κλίματος ἡμῶν, ἡ πνοὴ τῶν ζωογόνων ζεφύρων, τὰ ᾄσματα τῶν καλλικελάδων πτηνῶν μας, ἡ ἀπήχησις τῶν γοητευτικῶν ᾠδῶν τῶν Ἀράβων καὶ Περσῶν ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκιὰν καὶ προστασίαν τῶν φιλομούσων καὶ μουσοτραφῶν Σουλτάνων καὶ τῶν σοφῶν ὑπουργῶν καὶ μεγιστάνων αὐτῶν. Ἡ ὀθωμανικὴ μοῦσα ἂν δὲν παρεσύρετο ὑπὸ τῶν γελοίων ὑπερβολῶν τῶν εὐφαντάστων Περσῶν, θὰ κατεῖχεν ἀναμφισβητήτως ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ φιλολογικῷ κόσμῳ ἔτι σπουδαιοτέραν θέσιν.

Ἀδυνατοῦντες ν' ἀπαριθμήσωμεν ἐν τῇ συνοπτικῇ ταύτῃ σκιαγραφίᾳ τὴν ἀπειρίαν τῶν συγγραμμάτων τοῦ πεζοῦ λόγου ποικίλης ὕλης, ὀφείλομεν ν' ἀναφέρωμεν τὰ ὀνόματα τοῦ Κὸτσοῦ Βέη, τοῦ Ἔμπου-Μπεκὴρ-Κιανῆ, τοῦ Κοτζᾶ Σεκμπὰν Μπασῆ καὶ Ἀσήμ, τοῦ μεταφραστοῦ.

Ἡ νομικὴ φιλολογία ἐπλουτίσθη διὰ τῆς ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ μεταφράσεως τοῦ Μουλτεκᾶ, τοῦ Δουρέρι-γουρέρ, τοῦ Ταχταβῆ, ἰδίᾳ δὲ διὰ τῆς κωδικοποιήσεως τοῦ περὶ συναλλαγῶν τοῦ ἱεροῦ δικαίου ὑπὸ ἐπιτροπῆς, προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ πολυμαθεστάτου νομομαθοῦς Δζεβδὲτ Πασσᾶ,, ὅστις ὡς ἐπίσημος χρονογράφος τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐξέδοτο πολύτιμον ἱστορίαν, συνεχισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Λουτφῆ ἐφέντη.

Ὁ πολυγράφος καὶ γλωσσομαθὴς λόγιος Σ. Σαμῆ βέης πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐξέδοτο πολύτιμον λεξικὸν τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, Τουρκογαλλικὰ καὶ Γαλλοτουρκικὰ λεξικά, διευκολύναντα κατὰ πολὺ τὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης ταύτης, Ἀραβοτουρκικὸν Λεξικὸν καὶ Τουρκικόν.

*

Διὰ τῆς καλαισθησίας καὶ τῆς ἀκαμάτου ἐργασίας τῶν χαλκεντέρων λογίων ὀθωμανῶν, περισυλλεξάντων δι:ην μελισσῶν ἐκ τῶν εὐχύμων καὶ εὐόσμων ἀνθέων τῶν ἀπεράντων κήπων τῆς Ἀραβίας καὶ Περσίας τὸ ἡδύτερον μέλι, ἐτελειοποιήθη καὶ ἐπλουτίσθη ἡ γραπτὴ ὀθωμανικὴ γλῶσσα εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ διαφέρῃ κατὰ πολὺ ἡ προφορικὴ ἀπὸ τοῦ γραπτοῦ λόγου. καὶ κατὰ φυσικὸν λόγον, καταστησάσης δυσμαθήτου τῆς γλώσσης ἕνεκα τοῦ πλούτου τῶν λέξεων, τῶν φράσεων, τῶν ἰδιωτισμῶν, τῆς ποικιλίας τῶν γραμματικῶν, κἄπως καὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων καὶ δὴ καὶ τῆς κλίσεως τοῦ καλλιτεχνικῶς γράφειν, ἤρξατο νὰ καθίσταται λίαν ἐπαισθητὴ ἡ μεταρρύθμισις τῆς γλώσσης, ἐπιβληθεῖσα ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀνάγκης τῶν πραγμάτων. Οὕτω δὲ ἡ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ αἰῶνός μας ἐπιστημονικὴ ἐκπαίδευσις καθίστατο ἀνέφικτος, ἀφοῦ πρὸς ἐκμάθησιν μόνον τῆς γλώσσης ἀπητοῦντο ὁλόκληροι δεκάδες ἐτῶν, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων ὁ σπουδαστὴς ἀπεγοητεύετο διακρίνων ἐπὶ τοῦ μύστακος καὶ τῆς γενειάδος του πληθὺν λευκῶν τριχῶν καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἀρκετὰς ῥυτίδας.

Ἐν τοῖς σχολείοις ἐδιδάσκετο λεπτομερέστατα καὶ σχολαστικώτατα ἡ ἀραβικὴ γλῶσσα μεθ' ὅλων τῶν παρεπομένων *ἀραβικῶν* λεγομένων *ἐπιστημῶν*, πρός δε καὶ ἡ περσικὴ διὰ τῶν ποιητῶν αὐτῆς, πρὸ πάντων τοῦ Σεαδῆ καὶ τοῦ Χαφὶζ Σιραζῆ. Ἡ καθαρῶς τουρκικὴ οὐδαμοῦ οὐδαμῶς ἐδιδάσκετο, τῶν κυβερνητικῶν γραφείων μεταβληθέντων εἰς ἀκαδημίας τῆς γλώσσης, ἔνθα ἐσπουδάζετο ἡ τέχνη τοῦ γράφειν τὴν ἐπίσημον ὀθωμανικὴν γλῶσσαν.

Συνήθως αἱ σπουδαῖαι γλωσσικαὶ μεταρρυθμίσεις, ἢ μᾶλλον ἡ τροποποίησις τῆς γλώσσης ἀναλόγως τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν δὲν καταρτίζεται ὑπὸ τῆς χορείας τῶν σχολαστικῶν καθηγητῶν. Εἷς ἔκτακτος συγγραφεύς, μία σπανία μεγαλοφυία κατορθοῖ ὅ,τι δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς σχολῆς. Πρῶτος ὁ χρηματίσας ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτὰν Μαχμοὺτ καὶ μόλις πρὸ πεντήκοντα τεσσάρων ἐτῶν ἀποβιώσας Ἀκὶφ πασσᾶς ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς ἀνακαθάρσεως, οὕτως εἰπεῖν, τῆς γλώσσης, συγγράψας ἐκθέσεις καὶ ἐπιστολὰς εἰς γλῶσσαν ἀπηλλαγμένην τῶν ποικίλων ῥητορικῶν σχημάτων, τῶν ἀπείρων παρομοιώσεων, τῶν τρόπων, τοῦ σχοινοτενοῦς ὕφους καὶ λοιπῶν. Συγχρόνως τῇ διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεως μετέφρασεν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ἱστορίαν ὁ ἐν Προύσῃ κατοικῶν Γιακωβάκης Ἀργυρόπουλος εἰς καλλιεπὲς ὕφος ἀπηλλαγμένον τῶν πέρσικῶν ψιμυθίων. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ τοῦ ὁμογενοῦς λογίου συμβιβάζεται ἡ ὀθωμανικὴ καλαισθησία μετὰ τῆς ἰδέας τῆς ἁπλοποιήσεως τῆς γλώσσης. Τὸ ὄνομα τοῦ πολυμαθοῦς τουρκομαθοῦς τούτου ὁμογενοῦς δὲν ἔλαβε μὲν μέχρι τοῦδε τὴν ἁρμόζουσαν θέσιν ἐν τῇ φιλολογικῇ ἱστορίᾳ, ἀλλὰ μετὰ σεβασμοῦ ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν λογίων καὶ ἀμερολήπτων Ὀθωμανῶν. Εἰς ἐμὲ αὐτὸν ὁ καλλιεπέστερος συγγραφεὺς ὀθωμανὸς ἐπὶ τῆς παρελθούσης εἰκοσσετίας εἶπεν αὐτολεξεὶ περὶ τῆς ἱστορίας ταύτης, ὅτι «τοιοῦτον σύγγραμμα οὔτε ἐγράφη οὔτε δυνατὸν νὰ γραφῇ».

Εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Ἀκὶφ Πασσᾶ ἐβάδισεν ὁ Σεὶτ Πασσᾶς, ὁ Φουὰτ Πασσᾶς, ὁ Ἐτχὲμ Περτὲβ Πασσᾶς, ὁ Ζιᾶ Πασσᾶς καὶ ὁ Σεαδουλλὰχ Πασσᾶς, ἀλλ' ὁ ἐπὶ μᾶλλον συντελέσας εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς γλώσσης ὑπῆρξεν ὁ κατὰ τὸ 1288 ἔτος τῆς Ἐγίρας εἰς ἡλικίαν 45 ἐτῶν ἀποβιώσας Σινασῆ ἐφέντης, ὅστις κατώρθωσε νὰ ἁπλοποιήσῃ οὕτω τὸ ὕφος τῆς γλώσσης ἄνευ βλάβης τῆς καλλιεπείας αὐτῆς, ὥστε νὰ δύνανται ἤδη νὰ χειρίζωνται τὸν κάλαμον εὐχερῶς οἱ πολλοί, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ γηράσκωσιν ἐν τῇ μελέτῃ τῆς ἀραβικῆς καὶ τῆς περσικῆς γλώσσης, καὶ διὰ τοῦτο θεωρεῖται ὡς ὁ πατὴρ ἁπάσης τῆς νέας τῶν λογίων γενεᾶς. Ὁ Σινασῆ ἐφέντης, σπουδάσας καὶ διατρίψας ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Παρισίοις, ἐξέμαθε καλῶς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, φιλίως συνδεθεὶς μετὰ τοῦ Ἐρνέστου Ῥενὰν καὶ τοῦ Λαμαρτίνου.

Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς γαλλικῆς φιλολογίας κατήρτισε τὸ τόσον γλαφυρὸν ἅμα καὶ εὔληπτον ὕφος του, ὅπερ μέχρι τοῦδε χρησιμεύει ὡς ὑπόδειγμα τῆς ὀρθοεπείας. Ἐν Παρισίοις συνέταξε πολύτιμον τουρκικὸν λεξικὸν μέχρι τοῦ 19ου γράμματος «τὴ» εἰς 14 τόμους, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἀριθμεῖ χιλίας σελίδας. Τοῦ λεξικοῦ τούτου μέρος μὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἀσιατικῆς Ἑταιρείας, μέρος δὲ ἐν τῇ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πέστης. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξέδοτο εἰδικὸν τῶν παροιμιῶν λεξικόν.

Χαριτωνίδειον γυναικεῖον τμῆμα Ψυχιατρείου τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων

Ὁ Σινασῆ ἐφέντης συζεύξας τὸν γεροντικὸν τῆς Ἀσίας νοῦν μετὰ τῆς παρθενικῆς ἰδέας τῆς Εὐρώπης προσεπάθησε νὰ παραγάγῃ τὸ σημερινὸν ὕφος τῆς γλώσσης. Εἷς δὲ τῶν πολλῶν μαθητῶν του κατώρθωσε ν' ἀναπτύξῃ τὸ τέκνον τοῦτο τοῦ Σινασῆ ἀναλόγως τῶν νεωτεριστικῶν ἀρχῶν τῆς ἐποχῆς μας καὶ οὕτω κατηρτίσθη ὁ ὀθω-

μανικὸς λόγος, δυνάμενος νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, γλυκύς, ῥέων καὶ εὔπεπτος.

*

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐνδόξως στολίζοντος τὸν θρόνον τῶν Ὀσμανιδῶν Σουλτὰν Χαμὴτ Χὰν τοῦ Β', συνεστήθησαν προκαταρκτικαὶ σχολαί, γυμνάσια κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σύστημα, ἔνθα διδάσκεται ἡ ὀθωμανική, ἡ ἀραβική, ἡ περσικὴ καὶ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα μεθ' ὅλων τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἡ τέχνη τοῦ γράφειν τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν, ἡ ὑγιεινή, ἡ πλουτολογία, ἡ διπλογραφία καὶ μάλιστα τὰ φυσικομαθηματικὰ ἐν μεγάλῃ ἐκτάσει, συνεστήθησαν, λέγω, Νομικὴ σχολὴ καὶ Πανεπιστήμιον, διοργανωθεισῶν ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ τῶν δύο ἰατρικῶν σχολῶν. Συχνάκις δὲ ἀναγράφουσιν αἱ ἐφημερίδες τὴν ἵδρυσιν πολυπληθῶν σχολῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

Κατὰ τὴν ἀραβικὴν ῥήτραν «Ὁ λαὸς ἀκολουθεῖ τὸ δόγμα τῶν βασιλέων του», παραλλήλως πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν προστασίαν καὶ μέριμναν ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας βαίνει καὶ ὁ ζῆλος τῶν λογίων δημοσιευόντων διάφορα σπουδαῖα συγγράμματα διαφόρου ὕλης εἰς σαφὲς καὶ εὐκατάληπτον ὕφος, οἱ δὲ νέοι ποιηταί, μιμούμενοι τοὺς μουσικούς, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐγκαταλείψαντες τοὺς ἀμανέδες καὶ τὰ σαρκιὰ παιανίζουσι διάφορα τεμάχια εὐρωπαϊκῶν μελοδραμάτων καὶ χορῶν, οἱ νέοι, λέγω, ποιηταὶ τείνουσιν εἰς τὸ νὰ ἐξευρωπαϊσθῶσι. Μεταξὺ τούτων διακρίνονται ὁ Ἀπτοὺλ χὰκ Χαμὴτ βέης, ὅστις συνέθεσε καὶ δράματα, ὁ Ἐκρὲμ βέης, ὁ πολυγράφος Ἀχμὲτ Μιδχάτ, ὁ προώρως ἐγκαταλιπὼν τὸν μάταιον τοῦτον κόσμον Μουαλλὶμ Ναδζῆ ἐφέντης, ὁ Οὐσακῆ Ζαδὲ Χαλὴτ βέης, τοῦ ὁποίου τὸ πρωτότυπον μυθιστόρημα «Ὁ ἀπηγορευμένος ἔρως» δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ μᾶλλον γλαφυρὸν σύγγραμμα τοῦ νέου ὕφους, ὁ ποιητὴς Τεβφὶκ Φικρὲτ βέης καὶ πολλοὶ ἄλλοι μουσοτραφεῖς νέοι, εὐέλπιδες παράγοντες τῆς φιλολογικῆς ἐξελίξεως.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ δυσχέρεια τῆς σπουδῆς τῆς γλώσσης ἐπέβαλε τὴν ἀνάγκην τῆς ἁπλοποιήσεως αὐτῆς πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐκ τῶν λογίων Ὀθωμανῶν ἄλλοι μὲν θεωροῦσιν ὡς ἐπαρκὲς τὸ σημεῖον, εἰς ὃ ἔφθασεν ἤδη ἡ ἁπλοποίησις αὐτῆς, ἄλλοι δὲ φρονοῦσιν ὅτι πρέπει νὰ περιορισθῇ αὕτη ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς τὰς καθαρῶς τουρκικὰς λέξεις. Κατ' ἐμὲ κριτήν, ἡ πραγματοποίησις τῆς ἐπιθυμίας τῶν δευτέρων οὐ μόνον εἶναι ἀδύνατος, διότι ἡ κυρίως τουρκικὴ δὲν δύναται ν' ἀντικατασταθῇ τὰς ἐπιστημονικὰς λέξεις καὶ πρὸ πάντων τὰς νομικὰς καὶ ἰατρικάς, ἀλλὰ θέλει συντελέσει εἰς τὸ νὰ ῥίψῃ εἰς τὰ βάθη τῆς λήθης τοσαῦτα πολύτιμα φιλολογικὰ ἔργα, ἅτινα ἐτίμησαν, τιμῶσι καὶ θὰ τιμῶσι τὴν ὀθωμανικὴν διάνοιαν. Ἕκαστος ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς καὶ ἐμπορικαῖς ὑποθέσεσί του δύναται νὰ ποιῆται χρῆσιν γλώσσης καταληπτῆς εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποτείνεται, γράφων ἀπαραλλάκτως ὡς ὁμιλεῖ, τοῦθ' ὅπερ καὶ τὸ φρονιμώτερον, ἀλλὰ προκειμένου περὶ φιλολογικῆς γλώσσης, ἐπειδὴ φιλολογία, συντόμως εἰπεῖν, εἶναι ἡ διὰ καλλιλογικῆς φρασεολογίας ἔκφρασις αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, τὸ πρᾶγμα ἀλλάσσει. Ἡ γλῶσσα εἶναι ἡ ἐθνικὴ ἐνδυμασία τῶν ἰδεῶν. Οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέψῃ ἡ κολαισθησία τῶν νεωτέρων χρόνων νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰ κιβώτια τῆς ἀποδοκιμασίας αἱ νῦν ἀνδρικαὶ καὶ γυναικεῖαι ἐνδυμασίαι καὶ ν' ἀνοιχθῶσι τὰ ἀρχαῖα ἑρμάρια τῶν σαλβαρίων καὶ γεμενίων.

Οὐδέποτε ἡ πασίγνωστος ὀθωμανικὴ καλαισθησία θ' ἀντικαταστήσῃ τὰ λεπτοΰφαντα ὑφάσματα καὶ τὰ ὁλοσηρικὰ διὰ τῶν ἀμπάδων. Ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία δύναται καλῶς ποιοῦσα νὰ ἐπαναφέρῃ πολλὰς λησμονηθείσας τουρκικὰς λέξεις, οὐδέποτε ὅμως θὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ τοῦ θησαυροφυλακίου τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης τὰ ἀραβικὰ καὶ περσικὰ λάφυρα. Πολλῶν αἰώνων χρησιδεσποτεία ἀποτελεῖ νόμιμον κυριότητα. Ἄλλως, ὁ καθορισμὸς τῶν ἐν χρήσει λέξεων εἶναι ἔργον ἀκαδημίας ἐξουσιοδοτουμένης

ὑπὸ τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως τῇ ἐπινεύσει τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, τοῦ ἐνδόξου διαδόχου καὶ ἀπογόνου τῶν προστατῶν τῆς ὀθωμανικῆς φιλολογίας. Ὅμιλός τις λογίων ἢ λεξικογράφος δὲν δικαιοῦται νὰ ἐξαλείφῃ ἐκ τοῦ μητρῴου τῆς γλώσσης λέξεις καὶ φράσεις, ἀντιποιούμενος οὕτως ἀκαδημαϊκῶν καθηκόντων. Τοῦτο ἀποτελεῖ αὐθαίρετον πρᾶξιν.

Τοιοῦτον τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ἧς τὰς ἀρετὰς οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ. Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ τὸ μέλλον αὐτῆς ἔσται ἀντάξιον καὶ ἀνάλογον τῆς καταβαλλομένης ἐργασίας καὶ τῆς εὐφυίας τῆς ὀθωμανικῆς νεολαίας. Εὔχομαι δὲ ἵνα καὶ οἱ ἡμέτεροι νέοι, ἐκτιμῶντες τὰς ἀρετὰς ταύτας καὶ τὰ ὠφελήματα, ἅτινα ἀναμφιβόλως παραχθήσονται ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς πλουσίας ταύτης γλώσσης, αἰσθανθῶσι ζωηρὰν συμπάθειαν πρὸς τὴν πολύφερνον, τὴν σεμνὴν καὶ τὴν ὡραίαν νύμφην τῆς ὀθωμανικῆς φιλολογίας καὶ οὕτω καταστῶσιν ἄξιοι διάδοχοι τῶν προγόνων ἡμῶν Φαναριωτῶν, κατόπιν μάλιστα τῆς ἱδρύσεως Σχολῆς τῶν γλωσσῶν, ἣν συνέλαβε γόνιμος διάνοια καὶ ἐκτελεῖ εὐεργετικὴ καρδία φιλομούσου ὁμογενοῦς.

Ἔγραφον ἐν Κυδωνίαις κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1904.

Απ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

ΣΕ ΜΑΝΑ ΞΕΝΗΤΕΜΕΝΗ

Ἀπ' ὅλα τὰ λαλούμενα κάλλιο λαλεῖ ἡ καμπάνα
κι' ἀπ' ὅλα τὰ γλυκύτερα γλυκύτερη εἶνε ἡ μάνα·
γι' ἀγροίκα το, μανούλα μου, ποῦσουν καλὴ νοικοκυρά,
σὲ κλαῖνε πέτρες καὶ κλαριά.
Τί ἤτανε τοῦτο, π' ἔκαμες 'ς τὰ χαϊδεμένα σου παιδιά;
Πανάθεμα τὴν ξενητειὰ κι' ἂς τἄχῃ κι' ὅλα τὰ καλά.
Τὸ κοντινὸ τὸ φωτεινό, τὸ μακρυνὸ τὸ σκοτεινό,
γι' ἂν ἔρθῃ λύπη καὶ χαρά, ἂν εἶν' χαρά, δὲ χαίρεται
καὶ λύπη δὲ λυπᾶται.
Μητέρα μου, μητέρα μου, μοῦκοψες τὸν ἀέρα μου.
Κόπιασε, μάνα, 'ς τὸ καλό, κόπιασε 'ς τὸν Παράδεισο.
Μέσ' 'ς τὸ Χριστό, 'ς τὴν Παναγιά, κι' ἂς εἴμαστε 'ς τὴν ξενητειά.
Ἂς ἦν' καλὰ οἱ χωριανοί, μητέρα, μᾶς συνδράμανε.

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ—ΣΧΟΛΑΖΕΙΝ—ΣΧΟΛΗ

I

Ἡ *Ἑλληνικὴ φιλοσοφία* ἀναγνωρίζεται διά τε τὴν θαυμασίαν ἐπιστημονικὴν τελειότητα καὶ διὰ τὸν πλοῦτον ὑπερτέρα τῆς φιλοσοφίας τῶν ἄλλων ἐθνῶν, συλλήβδην λαμβανομένων.

Εἶναι ἡ μόνη κατὰ λογικὴν ἀκολουθίαν μορφωθεῖσα καὶ βαθμηδὸν ἀναπτυχθεῖσα διὰ τῶν πολυσχιδῶν αἱρέσεων καὶ ἀναδείξασα σχολάς, ὧν εἰσέτι καίει ἄσβεστον τὸ πῦρ, καὶ ἡγέτας, ὧν ἡ μνήμη ἐσαεὶ γεραίρεται ὡς δεσποτῶν τῆς δεσποίνης τῶν ἐπιστημῶν. Διὸ κατέστη *παγκοσμία*. Ἡ δὲ ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας εἰκονίζει αὐτὸν τὸν ἀνθρώπινον νοῦν *ἐλευθέρως* καὶ ἐκτὸς πάσης θεοκρατικῆς ἢ ἄλλης προλήψεως ἐνεργοῦντα κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν πρὸς πᾶσαν δυνατὴν ἐξήγησιν καὶ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ πέριξ κόσμου.

Οἱονεὶ Προπύλαια, ἄγοντα εἰς τὸν Παρθενῶνα, ἐφιλοτέχνησεν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων ἀρχόμενος τὴν πλήρη κάλλους καὶ χάριτος καὶ βαθυνουστάτων συμβολικῶν ἐννοιῶν *Μυθολογίαν* του ὡς πρόδρομον τῆς φιλοσοφίας καὶ κατέδειξεν ἐνωρίτατα ὅτι εἶναι λαὸς ἐξόχως καλλιτέχνης ἅμα καὶ φιλόσοφος.

Ἀλλὰ τὴν φιλοσοφικὴν ἰδιοφυίαν τῶν Ἑλλήνων κατ᾽ ἀνάγκην ἀποκαλύπτει αὐτὴ ἡ γλῶσσα.

Ἡ γλῶσσα παντὸς ἔθνους εἶναι τὸ πρώτιστον καὶ διαρκέστερον προϊὸν τῆς ζωῆς του, εἶναι αὐτὴ ἡ ἐθνικὴ ζωὴ ἐν τῇ μυχιαιτάτῃ ἐνεργείᾳ τῆς συλλήψεως καὶ παραστάσεως τῶν ἐννοιῶν. Πᾶσα ὅμως ζωὴ εἶναι κίνησις καὶ πᾶν ζῶν ἀναγκαίως μεταβάλλεται σὺν τῷ χρόνῳ. Διὸ *αἱ λέξεις*, ὡς συμβολικοὶ τύποι, εἰκονίζοντες τὰς ἐννοίας, ἕνεκα τῆς δεηνεκοῦς ἀλληλεπιδράσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ὑφίστανται ἀναποδράστως τὰς συνεπείας τοῦ γενικοῦ τούτου νόμου. Αἱ εἰκόνες καὶ αἱ ἔννοιαι ὑπόκεινται εἰς ἀλλοιώσεις. Τὸ σημαινόμενον τῆς λέξεως ποικίλως χρωματίζεται, βαθμηδὸν ἀλλοιοῦται καὶ βραδέως ἐξελισσόμενον ἀπομακρύνεται ἐνίοτε ἐκ τῆς ἀφετηρίας του τόσον πολύ, ὥστε φθάνει καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν ἀντιπόδων τῆς ἀρχικῆς ἐννοίας. Οἱ ποικίλοι χρωματισμοί, αἱ ἀλλοιώσεις καὶ αἱ προσθῆκαι σπανίως ἐκ-

φράζονται διὰ *νέας* λέξεως, πλαττομένης ἐπὶ τούτῳ. Αἱ ποικιλίαι καὶ μεταμορφώσεις τῆς ἀρχικῆς ἐννοίας προτιμῶσι νὰ γίνωσιν ἐγκάθετοι εἰς τὴν ἕτοιμον καὶ ὑπάρχουσαν λέξιν καὶ ὡς νεήλυδες στενοχωροῦν τοὺς ἀρχαιοτέρους οἰκιστάς, τοὺς ὁποίους ἐκδιώκουν πολλάκις τελείως ἢ καταδικάζουν εἰς μαρασμὸν ἢ εἰς λήθην.

Τὸ Νεκροστάσιον τῶν Εθν. Νοσοκομείων

Ἐν ἀρχῇ λοιπὸν πᾶσα λέξις ἔχει μίαν ἔννοιαν καὶ ἀποτελεῖ μονοκατοικίαν, ἀλλὰ ταχέως, προϊούσης τῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας, μετατρέπεται οἱονεὶ εἰς μεγάλην πολυόροφον οἰκοδομήν, ὅπως στεγασθῇ τὸ αὐξάνον πλῆθος τῶν ἐννοιῶν. Ὁ τρόπος, καθ᾽ ὃν μορφοῦται καὶ πλουτίζεται ἡ γλῶσσα, οὐδόλως διαφέρει τοῦ τρόπου, καθ᾽ ὃν μικρὰ κώμη προοδεύουσα γίνεται μεγαλούπολις. Ἐπειδὴ καθίσταται ἀδύνατον νὰ κτίζωμεν χωριστὴν καλύβην δι᾽ ἕκαστον ἄτομον ἢ ἕνα οἶκον δι᾽ ἑκάστην οἰκογένειαν, μεγεθύνομεν τὴν χωρητικότητα κατὰ πάσας τὰς διαστάσεις, ἐγείρομεν βαθμηδὸν πολυοροφώτερον οἶκον καὶ στεγάζομεν ἐκεῖ κατὰ ὀρόφους καὶ διαμερίσματα πληθὺν συγγενῶν ἢ ξένων, καὶ οὕτως ἐξοικονομοῦμεν καὶ χῶρον καὶ χρόνον καὶ εὔκολον συγκοινωνίαν τῶν κατοίκων πρὸς ἀλλήλους. Ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰς λέξεις, ὅταν μεγεθύνεται ἡ περιεκτικότης των. Ἡ ἀρχικῶς μονοσήμαντος λέξις πάσχει ὅ,τι καὶ ἡ *Μονή*, ἡ προωρισμένη ἐξ ἀρχῆς δι᾽ ἕνα μονάζοντα, ἀλλ᾽ ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐτυμολογίαν της δηλοῦσα τὸ ἐνδιαίτημα πολλῶν μοναχῶν. Τὸ σκωπτικῶς ὡραῖον ἐπίγραμμα τοῦ Παλαδᾶ:

«Ὦ πληθὺς μοναχῶν, ψευσαμένη μονάδα»

ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν λέξεων, ἐν αἷς δίκην μοναχῶν ἐγκλείεται πληθὺς σημαινομένων.

Δὲν παραδοξολογεῖ δέ τις ἰσχυριζόμενος ὅτι εἶναι πτωχὸν τῷ πνεύματι τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, ὅπερ δι᾽ ἑκάστην ἔννοιαν πλάττει ἰδίαν λέξιν. Ἡ λέξις μένουσα μονοσήμαντος ἔχει ἀδρανῆ καὶ νωθρὰν ζωήν, βραδεῖαν κυκλοφορίαν καὶ εἶναι στεῖρα καὶ ἄγονος, προδίδουσα ἔλλειψιν παραγωγικῆς δυνάμεως τοῦ νοῦ παρὰ τῷ ἔθνει. Ὁσονδήποτε μέγας καὶ ἂν ᾖναι ὁ ἀριθμὸς τῶν λέξεων, τοιαύτη γλῶσσα θὰ ὑστερῇ πάντως κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν χρωματισμὸν τῶν ἐννοιῶν ἄλλης γλώσσης, ἥτις συσσωρεύει ποικιλίαν σημαινομένων ἐν τῇ αὐτῇ λέξει. Εἶναι ἄλλως τε φύσει ἀδύνατον ἡ παραγωγὴ τῶν λέξεων ν᾽ ἀκολουθῇ κατὰ πόδας τὴν παραγωγὴν τῶν ἐννοιῶν, ἰδίᾳ παρὰ λαῷ εὐφυεῖ καὶ τερπομένῳ εἰς πνευματικὰς κατακτήσεις, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν λέξεων ἔχει

πέρας, ἐν ᾧ αἱ ἔννοιαι διαρκῶς κινούμεναι, ἀναπτυσσόμεναι καὶ ἀλλοιούμεναι εἶνε ἄπειροι.

Ὁ λαὸς βραδέως καὶ σιωπηλῶς ὡς ἡ ἤρεμος ἀλλὰ διαρκῶς ἐνεργοῦσα φύσις, φιλοσοφεῖ, καὶ κατὰ λόγον τῆς λογικῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἀποκρυσταλλόνει τὰς ἰδέας του ἐν ταῖς λέξεσιν. Οὕτω μία λέξις παριστᾷ πολλάκις τὴν τελικὴν ἰδέαν, εἰς ἣν ἔφθασεν ὁ λαός, μετὰ σειρὰν πολλῶν παρατηρήσεων, πολλῶν συλλογισμῶν καὶ κρίσεων, ἀποτελεῖ ἐπιτομὴν πλήθους ἐννοιῶν καὶ συγκεφαλαιοῖ ἐνίοτε ὑψίστην φιλοσοφικὴν ἀλήθειαν, ἣν βραδύτερον ἐπερχόμενοι οἱ φιλόσοφοι ἁπλῶς ἀναπτύσσουσιν ἔχοντες τὴν λέξιν ἐκείνην ὁδηγήτριαν.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην εὑρίσκομεν εἰς μέγαν ἀριθμὸν λέξεων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Λάβωμεν ὡς δεῖγμα δύο μόνον: **εὖ πράτειν** καὶ **σχολάζειν.** Ἐξετάζοντες αὐτὰς παρακολουθοῦμεν τὴν βαθμιαίαν ἀλλοίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχικῆς ἐννοίας καὶ ἐκπληττόμεθα ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τῆς βαθυτάτης φιλοσοφικῆς σκέψεως, ἥτις διήκει ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐν τῇ ἐξελισσομένῃ συνεχείᾳ τῶν ἀλλοιώσεων καὶ ἐν τῇ ἀλληλουχίᾳ τῶν ἀναπτυσσομένων ἰδεῶν.

II

ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ

Τὸ *εὖ πράτειν* ἀρχικῶς ἐσήμαινε πράττειν καλῶς, ἐπιτυχῶς ἔργον τι ἢ ἐπιτήδευμα.

Εἶτα προσέλαβε τὴν σημασίαν τοῦ κατορθοῦν διὰ μόνης τῆς ἱκανότητος τοῦ πράττοντος ἄνευ συνδρομῆς καὶ βοηθείας τῆς τύχης. Οὕτως ἡ *εὐπραξία* ἀντιτίθεται τῇ *εὐτυχίᾳ*. Ρητὴν μνείαν τούτου ἀπαντῶμεν εἰς τὰ «Ἀπομνημονεύματα» (Γ. 9. 14.), ἔνθα ὁ Σωκράτης λέγει: «πᾶν τοὐναντίον *τύχην* καὶ *πρᾶξιν* ἡγοῦμαι· τὸ μὲν γὰρ μὴ ζητοῦντα ἐπιτυχεῖν τινι τῶν δεόντων *εὐτυχίαν* οἶμαι εἶναι, τὸ δὲ *μαθόντα* τι καὶ *μελετήσαντα* εὖ ποιεῖν, *εὐπραξίαν* νομίζω καὶ οἱ τοῦτο ἐπιτηδεύοντες δοκοῦσί μοι *εὖ πράττειν*».

Οὕτως ἐκ τοῦ εὖ πράττειν ἀφῃρέθη ἡ *τύχη*, ἀλλὰ προσετέθησαν αἱ ἔννοιαι τῆς μαθήσεως καὶ μελέτης, ἤτοι τῆς *γνώσεως* τοῦ πραττομένου ἔργου ἢ ἐπιτηδεύματος.

Βραδύτερον προσέλαβε καὶ τὴν σημασίαν τοῦ *ὑγιαίνειν* ἤτοι τοῦ ἔχειν ἁρμονικῶς λειτουργοῦντα τὸν ὀργανισμὸν τοῦ σώματος, διότι παρετηρήθη ὅτι ἄνευ ὑγείας ἀδύνατον τυγχάνει τὸ εὖ πράττειν.

Ἀλλ᾽ ἐκτὸς τῶν ὑλικῶν, χειρωνακτικῶν καὶ μηχανικῶν πράξεων, ὑπάρχει τὸ μέγα πλῆθος τῶν *ἠθικῶν πράξεων*, ἐφ᾽ ὧν ἐπεξετάθη τὸ σημαινόμενον τῆς λέξεως. Ἡ ὀρθὴ καὶ ἐπιτυχὴς τούτων ἐκτέλεσις κατὰ τὰς ἀπείρως διαφόρους ἑκάστοτε περιστάσεις τοῦ βίου, ἐφάνη ὅτι εἶναι ἔργον πάλιν τῆς γνώσεως, ἥτις εἰδικώτερον ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν βιωτικῶν περιστάσεων καλεῖται *φρόνησις* ἢ *εὐβουλία*.

Τὸ ὀρθῶς ὅμως βουλεύεσθαι καὶ τὸ φρονίμως πράττειν ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς *ὑγείας τῆς ψυχῆς*, ἤτοι ἐκ τῆς ἁρμονικῆς λειτουργίας ὅλων τῶν ψυχικῶν δυνάμεων.

Οὕτω βαθμηδὸν ἡ λέξις κατέστη ὡς κοινὸν *σώματός τε καὶ ψυχῆς εὖ διακειμένων σύμβολον*, ὡς βεβαιοῖ ὁ Λουκιανὸς (Τ. Ι. Σελ. 329).

Διὰ τῆς θαυμασίας ταύτης ἐξελίξεως τοῦ εὖ πράτειν ἀπὸ τῆς πρώτης ἁπλῆς ἰδέας τῆς ἐπιτυχοῦς ἐκτελέσεως ἔργου χειρωνακτικοῦ καὶ βαναύσου ἀνεβιβάσθη εἰς μέγα ὕψος ἠθικῆς ἀντιλήψεως τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων.

Ἐν τούτοις ὁ λαὸς δὲν ἠρκέσθη εἰς ταῦτα, ἀλλ᾽ ὠθούμενος ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ λογικῆς καὶ θέλων νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἀκρότατον τῶν συμπερασμάτων ἐξῆρεν ἔτι μᾶλλον τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, ἐξαρθεὶς καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ὑπάτην φιλοσοφικὴν ἀλήθειαν. Ἀπέδωκεν εἰς τὸ εὖ πράττειν τὴν ἔννοιαν τῆς *εὐδαιμονίας*, συνεταύτισεν ἀμφοτέρας τὰς λέξεις καὶ ἐβεβαίωσε μετὰ πεποιθήσεως: *ὁ εὖ πράττων εἶναι ὁ εὐδαίμων*.

Τὴν εὐδαιμονίαν λοιπόν, ἥτις εἶνε ὁ τελικὸς τοῦ βίου σκοπός, εὗρον οἱ Ἕλληνες ὑπάρχουσαν οὐχὶ ἐν τῇ *ἀκινησίᾳ*, οὐχὶ ἐν τῇ *θεωρίᾳ* καὶ τῇ *ἀπραξίᾳ*, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐν τῇ *πράξει*, ἐν τῇ *τελείᾳ τοῦ σώματος* καὶ τῆς *ψυχῆς ὑγείᾳ*, ἐν τῇ τελείᾳ αὐτῶν καὶ ἁρμονικῇ λειτουργίᾳ μετὰ *γνώσεως* καὶ *μελέτης* τῶν ἐπιχειρουμένων, τῆς *φρονήσεως* πρωτοστατούσης διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πράξεων. Ἀλλ᾽ ἡ φρόνησις εἶνε ἓν τῶν στοιχείων τῆς ἀρετῆς, ὥστε κατ᾽ ἀνάγκην πρέπει ν᾽ ἀσκῇ τὴν ἀρετήν, ἤτοι νὰ ᾖναι ἐνάρετος ὁ θέλων νὰ ᾖναι εὐδαίμων.

Οὕτω πρὶν ἢ ὁ Σωκράτης ἀποδείξῃ διαλεκτικῶς τὴν *ταὐτότητα* τῆς *ἀρετῆς* καὶ *εὐδαιμονίας*, εἶχεν ἤδη βαθέως αἰσθανθῇ ὁ λαὸς ἐν τῇ συνειδήσει τὴν ταὐτότητα αὐτήν. Ὅταν δὲ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Γοργίᾳ, τῷ θαυμαστῷ διαλόγῳ, ὅστις δικαίως ἐκλήθη τὸ *Εὐαγγέλιον τῆς Φιλοσοφίας*, κηρύττῃ «τὸν σώφρονα δίκαιον ὄντα καὶ ἀνδρεῖον καὶ ὅσιον, ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελείως, τὸν δὲ ἀγαθὸν *εὖ τε καὶ καλῶς πράττοντα ἃ ἂν πράττῃ, τὸν δ᾽ εὖ πράττοντα μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι*», καὶ ὅταν ἐν τῷ Χαρμίδῃ λέγῃ, «*ἁμαρτίας γὰρ ἐξῃρημένης, ὀρθότητος δὲ ἡγουμένης* ἐν πάσῃ πράξει, *ἀναγκαῖον καλῶς καὶ εὖ πράττειν* τοὺς οὕτω διακειμένους, *τοὺς δ᾽ εὖ πράττοντας εὐδαίμονας* εἶναι», ἐπαναλαμβάνει ὅ.τι ἤδη μυριάκις ὁ λαὸς σκεπτόμενος ἐπίστευσεν ὡς ἀληθὲς καὶ διετύπωσεν ὡς κορύφωμα τῆς λέξεως εὖ πράττειν τὴν ἐσχάτην καὶ ὑπάτην αὐτῆς σημασίαν, τὴν τῆς εὐδαιμονίας. Ἄρα ὁ Πλάτων διὰ τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλων ὁμοίων ἀλλαχοῦ χωρίων δὲν ἐκφέρει ἴδιον δόγμα, ἀλλ᾽ ἁπλούστατα μεταφράζει τὴν ἤδη κοινῶς ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐν τῇ λέξει τοῦ λαοῦ παραδεδεγμένην ἀρχὴν ὅτι *ὁ εὖ πράττων κατ᾽ ἀνάγκην εἶναι καὶ λέγεται εὐδαίμων*.

Ὁ Ἀριστοτέλης ὁ τὰ στοιχεῖα τῆς εὐδαιμονίας ἀναλυτικώτατα μελετήσας καὶ περιγράψας, ἐπίσης ὁμολογεῖ ὅτι τὸ εὖ πράττειν ὑπολαμβάνεται ταὐτὸν τῇ εὐδαιμονίᾳ, ὅτι συνᾴδει τῷ λόγῳ τὸ εὖ ζῆν καὶ τὸ εὖ πράττειν τὸν εὐδαί-

μονα, σχεδὸν γὰρ εὐζωία τις εἴρηται καὶ εὐπραξία (Ἠθ. Α. η)· «τό τε γὰρ εὖ πράττειν καὶ τὸ εὖ ζῆν τὸ αὐτὸ τῷ εὐδαιμονεῖν» (Ἠθ. Εὐδαιμ. Β. 40).

Φιλοσοφικῶς ἐξετάζων τὴν οὐσίαν τῆς εὐδαιμονίας καταλήγει εἰς τὰ αὐτὰ συμπεράσματα, ὅσα ἤδη ἡ λέξις τοῦ εὖ πράττειν παραστατικώτατα εἰκονίζει διὰ τῶν διαφόρων φάσεων, ἃς ὁ λαὸς ἔδωκε βαθμιαίως εἰς τὴν ἀναπτυσσομένην αὐτῆς ἔννοιαν.

Καὶ πρῶτον συστατικὸν τῆς εὐδαιμονίας εὑρίσκει ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ *ἐνεργείᾳ*, ἐν ταῖς *πράξεσι*· «καὶ γὰρ ἡ εὐδαιμονία ἐν πράξει ἐστὶ καὶ τὸ τέλος πρᾶξίς τις ἐστὶ» (Ποιητ. 6.7). Ἆρα ἐν τῇ *ἀπραξίᾳ* ἤτοι ἐν τῷ *μηδὲν πράττειν* δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εὐδαιμονικὴ κατάστασις: «ἀδύνατον τὸν μηδὲν πράττοντα πράττειν εὖ» (Πολ. Ζ. γ. 1). Ἕκαστος βλέπει ὅτι ἡ λογικῶς καὶ φιλοσοφικῶς ἀναπτυχθεῖσα ἐν τῇ λέξει *εὖ πράττειν* ἔννοια λύει ἀφ' ἑαυτῆς τὰς τιθεμένας ἐρωτήσεις καὶ ἀπορίας, καὶ ἀποκλείει τὴν πεπλανημένην θεωρίαν τὴν παρ' Ἰνδοῖς καὶ ἄλλοις ἔθνεσι κρατήσασαν, καθ' ἣν ἡ ἰδέα τῆς εὐδαιμονίας ἀρρήκτως συνδέεται μετὰ τῆς ἰδέας τῆς *ἀπραξίας*, τῆς *ἀπολύτου ἠρεμίας*, τῆς *ἐκμηδενίσεως*, καὶ καθ' ἣν τὸ dolce far niente παρὰ τοῖς σκεπτομένοις ὡς οἱ Λαζαρόνοι τῆς Νεαπόλεως, ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν τῆς εὐδαιμονίας.

Δεύτερον συστατικὸν εὑρίσκει ἐν τῇ *φρονήσει* καὶ τῇ τελείᾳ ἀρετῇ. Διότι ταύτης πρωτοστατούσης ἐν πάσῃ πράξει, ἡ πιθανότης ἀποτυχιῶν ἐν τῷ βίῳ καταντᾷ εἰς τὸ ἐλάχιστον ὅριον καὶ ὁσάκις ἐπέρχωνται ἀτυχήματα, ὁ φρόνιμος καρτερικῶς καὶ ἄνευ ὑπερμέτρου λύπης τὰ ὑποδέχεται. Φάρμακον ἀλυπίας μέγιστον εἶναι ἡ συναίσθησις ὅτι αἱ ἀποτυχίαι δὲν προέρχονται ἐξ ἰδίας ἡμῶν ἀβουλίας.

Τὰ ἐκ τῆς *ψυχῆς* ἐξαρτώμενα ἀγαθά, ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀρετὴ ἐν γένει, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀφαίρεσιν, λῄστευσιν καὶ ἀπώλειαν, ἐν ᾧ τὰ *ἐκτὸς αὐτῆς* ἀγαθὰ ὑπόκεινται. Γνωστὴ εἶναι ἡ περίφημος ἀπάντησις, ἣν ἔδωκεν ὁ φιλόσοφος Στίλπων εἰς τὸν Δημήτριον, τὸν καταστρέψαντα τὴν πατρίδα τοῦ φιλοσόφου, τὰ Μέγαρα, καὶ ἐρωτήσαντα ἂν ἀπώλεσέ τι. «Ὄχι, εἶπε, τίποτε δὲν ἀπώλεσα· διότι ὁ πόλεμος δὲν λαφυραγωγεῖ τὴν ἀρετήν». Προσέτι, δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν καὶ φυλάξωμεν τὰ ἐξωτερικὰ ἀγαθὰ διὰ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ἀδύνατον ν' ἀποκτήσωμεν τὴν ἀρετὴν διὰ τῶν ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν· τὴν φιλοσοφικὴν ταύτην σκέψιν ἐξήνεγκον σχεδὸν αὐταῖς λέξεσι πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἰσοκράτης.

Ἀναγκαῖον ἄρα συμπέρασμα ἕπεται ὅτι ἡ *τύχη* εἶναι στοιχεῖον ὅλως ἀλλότριον καὶ μὴ ἀπαραίτητον διὰ τὴν εὐδαιμονίαν· διότι εἶναι ὅλως διάφορος ταύτης ἡ *εὐτυχία*: «ἐπεὶ καὶ τὴν *εὐτυχίαν* τῆς *εὐδαιμονίας* διὰ ταῦτα ἀναγκαῖον *ἑτέραν* εἶναι· τῶν μὲν γὰρ ἐκτὸς ἀγαθῶν τῆς ψυχῆς αἴτιον ταὐτόματον καὶ ἡ τύχη. δίκαιος δ' οὐδεὶς οὐδὲ σώφρων ἀπὸ τύχης οὐδὲ διὰ τύχην ἐστίν» (Πολιτ. Ζ. α.)· καὶ πάλιν: «τὸ δὲ μέγιστον καὶ κάλλιστον [δηλ. τὴν εὐδαιμονίαν] ἐπιτρέψαι τύχῃ λίαν πλημμελὲς ἂν εἴη» (Πολ. Α. Θ.).

Ἡ ἑλληνικωτάτη αὕτη ἰδέα περὶ εὐδαιμονίας κατοπτρίζεται ἐν τῇ διαδοχικῇ σειρᾷ τῶν ἐννοιῶν, ἃς προσέλαβε τὸ εὖ πράττειν παρὰ τῷ λαῷ κατὰ πρῶτον. Οἱ πρὸ τοῦ Σωκράτους καὶ οἱ μετ' αὐτὸν φιλόσοφοι στερροῦς ἔχονται τῆς ἰδέας ταύτης, προβαίνοντες εἰς φιλοσοφικωτέρας ἀναπτύξεις τῆς οὐσίας καὶ τῶν στοιχείων τῆς εὐδαιμονίας, ὡς διετύπωσε καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἑλληνικὸς λαός, χωρίζων καὶ διακρίνων πάντοτε ταύτην ἀπὸ τῆς *εὐτυχίας*.

Ἐν τούτοις παρὰ τοῖς νεωτέροις ἔθνεσι καὶ παρ' ἡμῖν ἡ ἰδέα τῆς εὐδαιμονίας ἀρρήκτως συνδέεται μετὰ τῆς *καλῆς τύχης*. Σήμερον λέγομεν *εὐτυχίαν*, bonheur, πρὸς δήλωσιν τῆς εὐδαιμονικῆς καταστάσεως. Καὶ οἱ Ἄγγλοι καλοῦσιν ἐκ τῆς καλῆς *τύχης* καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ *εὖ πράττειν* τὴν εὐδαιμονίαν· διότι ἡ λέξις happiness ἔχει ριζικὸν hap καὶ happen = τυγχάνειν, τύχη.

Ἐξωτερικὴ ἄποψις παλαιᾶς Παθολογικῆς αἰθούσης παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων

Ἡ λαϊκὴ φιλοσοφία τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν νεωτέρων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης δεχθεῖσα ἐν τῇ κατεργασίᾳ τῆς γλώσσης των τὴν *τύχην* οὐ μόνον ὡς ὑπόβαθρον, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑπόστασιν τῆς εὐδαιμονίας, ἀπέδειξε πόσον ταπεινὴ καὶ πρόσγειος διατελεῖ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν σοβαρὰν καὶ συστηματικὴν φιλοσοφίαν λαοῦ παραγαγόντος τὸ *εὖ πράττειν* καὶ δόντος εἰς τὴν λέξιν ταύτην τόσην ζωήν, τόσον βάθος ἐννοίας καὶ τόσην ὑψηλὴν ἀλήθειαν.

Τὸ *εὖ πράττειν* ὑπῆρξε λέξις λίαν προσφιλὴς καὶ λίαν συνήθης, καθ' ἑκάστην εἰς τὰ χείλη καὶ τὴν γραφίδα τῶν ἀρχαίων περιφερομένη· ἕνεκα ὅμως τῆς φιλοσοφικῆς βαρύτητός της ἠρέσκετο μᾶλλον εἰς τὸν πεζὸν λόγον παρὰ εἰς τὸν ἔμμετρον.

Ἐπὶ τέλους δὲ μετὰ τὴν γενίκευσιν τῆς τελευταίας ἐννοίας περὶ εὐδαιμονίας κατέστη πλέον ἡ συνήθης προσαγόρευσις τῶν Ἑλλήνων καὶ καθημερινὴ

εὐχή. Ἐκ δὲ τῶν πολυαρίθων εὐχῶν ἐλογίσθη ἡ ἀρίστη, ὡς πληρεστέρα ὅλων καὶ μηδενὸς ἄλλου δεομένη· πράγματι δὲ οὖσα ἡ φιλοσοφικωτάτη πασῶν περιέλαβεν ἐν ἐλαχίστῳ τὴν λύσιν τοῦ μεγίστου τῶν προβλημάτων τοῦ βίου, τὴν εὐδαιμονίαν.

Ἄλλη εὐχὴ ἐπίσης προσφιλὴς καὶ συνήθης, τὸ *χαίρειν*, ὑπῆρξεν ἡ ποιητικωτάτη τῶν εὐχῶν. Αἱ δύο αὗται εὐχαὶ ***εὖ πράττειν*** καὶ ***χαίρειν*** ἀποτελοῦν τὰ δύο ὡραιότατα ἄνθη τῆς φιλοσόφου καὶ ποιητικῆς Ἑλλάδος, μοναδικὰ καὶ ἀπαράμιλλα. Καὶ τὸ μὲν *χαίρειν* ἢ *χαίρετε* μετὰ τόσας χιλιετηρίδας ζῇ ἔτι εἰς τὰ χείλη τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων μυροβόλον πάντοτε καὶ ποιητικώτατον, διὰ τὸ ὁποῖον μᾶς ζηλεύουν οἱ ξένοι ἀκούοντες τὴν προσφώνησιν ταύτην κατάλληλον μᾶλλον διὰ τοὺς εὐτυχεῖς κατοίκους τῶν Ἠλυσίων πεδίων. Ἀλλὰ τὸ *εὖ πράττειν* καὶ ὡς προσφώνησις καὶ ὡς λέξις ἀπέθανε δι' ἡμᾶς.

Δύναται ἆρά γε ἐντεῦθεν νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι διὰ τὸν λαὸν ἡ ποίησις εἶναι μακροβιωτέρα τῆς φιλοσοφίας;

III

ΣΧΟΛΑΖΕΙΝ—ΣΧΟΛΗ

Πρῶτον σημαινόμενον τοῦ *σχολάζειν* εἶναι τὸ ἀναπαύεσθαι, ἀργεῖν, μηδὲν πράττειν, ἀπρακτεῖν.

Ἀλλ' ἡ λέξις ταχέως βαρυνθεῖσα ἐκ τῆς ἀπραξίας καὶ οἱονεὶ ἐννοήσασα ὅτι ἡ διαρκὴς ἀπραξία καὶ ἀνάπαυσις εἶναι χειροτέρα τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ καμάτου, ἐνωρὶς μετεπήδησεν εἰς τὴν ἀντίθετον ἔννοιαν, ἐζήτησε καὶ αὐτὴ ἐργασίαν διὰ νὰ ζήσῃ, καὶ εὗρε τοιαύτην καὶ ἔζησε καὶ κατέστη ἀθάνατος καὶ παγκοσμία.

Βλέπομεν τῷ ὄντι ἐν τῇ ἀποτόμῳ ταύτῃ μεταβολῇ τὸ παραδοξώτατον θέαμα δύο ἄκρων ἀντιθέσεων προσεγγιζουσῶν ἀλλήλας. Ἡ *σχολὴ* καὶ ἡ *ἀσχολία* παύουσιν οὖσαι ἡ μία ἄρνησις τῆς ἄλλης, τείνουσι χεῖρας ἐργατικὰς ἀμφότεραι, διότι ἀμφότεραι σημαίνουσι πλέον τὸ *ἐργάζεσθαι, καταγίνεσθαι, ἀσχολεῖσθαι*, καὶ διανέμονται φιλικώτατα τὰ εἴδη τῶν ἐργασιῶν. Αἱ *ἀναγκαῖαι* καὶ *χρήσιμοι* ἐργασίαι αἱ τοῦ *σώματος* καὶ τῶν *ἀναγκῶν* αὐτοῦ ὑπηρετικαὶ ἀποτελοῦν τὴν *ἀσχολίαν*, αἱ δὲ *καλαί*, αἱ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς *διανοίας* καὶ τὴν πλήρωσιν τῶν *πνευματικῶν ἀναγκῶν* σκοποῦσαι, ἀπαρτίζουσιν ἰδίαν κατηγορίαν, τὴν τῆς *σχολῆς*.

Οὕτως ἡ λέξις *σχολάζειν* καὶ *σχολὴ* φιλοσοφικώτατα συνεβίβασε τὴν ἀντίθεσιν τοῦ *ἐργάζεσθαι* καὶ *μὴ ἐργάζεσθαι*. Ὅταν μετὰ σωματικοὺς μόχθους ἱκανοποιῶνται αἱ τοῦ σώματος ἀνάγκαι καὶ εὐπορήσωμεν τῶν τε ἀναγκαίων καὶ τῶν χρησίμων πρὸς τὸν βίον, τότε *σχολάζομεν*. Ἀλλ' ἀκριβῶς τότε αἰσθανόμεθα ἐξεγειρομένην τὴν ἐν ἡμῖν ἄϋλον δύναμιν, ἥτις θέλει νὰ γνωρίσῃ ἑαυτὴν καὶ τὰ ἐκτὸς αὐτῆς καὶ ἥτις ἐν τῇ σχετικῇ ἀναπαύσει τοῦ σώματος ἡμῶν διανοίγει νέους ὁρίζοντας κατὰ πολὺ εὐρυτέρους καὶ ὡραιοτέρους τῶν πραγματικῶν. Ἡ δύναμις αὕτη ἡ πολυπράγμων μᾶς ὑπόσχεται ἀπολαύσεις

καὶ ἡδονὰς ἀπείρως ὑπερτέρας, ἀφιεμένη δ' ἐλευθέρα μεγαλύνεται καὶ κραταιοῦται ὁσημέραι καὶ μᾶς ἀναγκάζει νὰ εὑρύνωμεν ὁλονὲν τὸ κράτος ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου καὶ νὰ γίνωμεν δι' αὐτῆς δημιουργοὶ καὶ πλάσται ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ μικροκόσμῳ.

Ἡ ἐργασία αὕτη ἡ πνευματική, ἡ ἰδιάζουσα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ τὴν ἀρχήν της ἔχουσα ἐν τῷ *σχολάζειν* = μὴ ἐργάζεσθαι σωματικῶς, ἀλλ' ἀναπαύεσθαι, ἀπεκλήθη *σχολάζειν* = ἐργάζεσθαι διανοητικῶς.

Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης, ἤτοι τῆς καλλιεργίας καὶ ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ, δημιουργεῖται ὁ πνευματικὸς κόσμος· διότι τότε γίνεται ἡ πραγματικὴ κατάκτησις τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, τιθεμένων τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως δίκην ὑπηρετῶν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου...

Οὕτως ἡ *σχολὴ* ὡς ἄλλος Πρωτεὺς ἀντὶ τῆς πρώην εὐφροσύνου ἀναπαύσεως προσέλαβε τὴν αὐστηράν πως μορφὴν τῆς μελέτης καὶ τῆς διαρκοῦς καλλιεργίας καὶ ἐργασίας τοῦ νοῦ. Τὸ δὲ *σχολεῖον*, ὁ κατ' ἐξοχὴν τόπος ἀναπαύσεως καὶ ἡσυχίας, ἐγένετο παραδόξως ὁ κατ' ἐξοχὴν τόπος τῆς *πρώτης ἐργασίας*, τοῦ *πρώτου μόχθου, τῆς πρώτης ἐν τῷ κόσμῳ στενοχωρίας* τῆς ἁβρᾶς νεότητος.

Καὶ τὰ μὲν μικρὰ παιδία, ἅτινα ὄντα φύσει ἀεικίνητα δὲν γνωρίζουν τὴν ἡσυχίαν εἰμὴ ἐν τῷ ὕπνῳ, ρίπτουν, θραύουν, σχίζουν καὶ ἀκρωτηριάζουν πᾶν ὅ,τι συλλάβουν μὲ τὰς μικράς των χεῖρας. Τὰ πάντα παρ' αὐτοῖς μεταβάλλονται εἰς ἀθύρματα καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα πρᾶξίς των καλεῖται *παιδιά*. Ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρχύτας δὲν ἐνόμισεν ὅτι ἐκπίπτει ἐκ τῆς φιλοσοφικῆς του σοβαρότητος σκεπτόμενος καὶ μελετῶν τίνι τρόπῳ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ περιορισθῇ ἡ πρὸς τὴν καταστροφὴν τάσις τῶν παιδίων. Καὶ ἐφεῦρε τὴν *πλαταγήν*, εἶδος κουδουνίστρας ἢ κροτάλου, ὅπερ ἦτο μὲν ἐνοχλητικὸν διὰ τὰ ὦτα, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἔσωζεν ἀπὸ καταστροφῆς τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη τοῦ Ἀρχύτα ἐφημίσθη ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ *πλαταγὴ* καὶ σήμερον ἔτι διατελεῖ οὖσα χρησιμωτέρα καὶ ὠφελιμωτέρα ἀπὸ πολλὰς θορυβώδεις πραγματείας συγχρόνων σοφῶν περὶ ἀγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ δὲ τὰ παιδία τὰ ὑπερβάντα τὸ ἕβδομον ἔτος, ἡ *παιδεία* ἀντικαθιστᾷ τὴν *παιδιὰν* καὶ τὴν *πλαταγήν*, ὡς λέγει χαριέντως ὁ Ἀριστοτέλης (Πολ. Η. 6. Ι.), «ἡ δὲ παιδεία πλαταγὴ τοῖς μείζοσι τῶν νέων». Καὶ οὕτως ἡ παιδεία ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴν τῆς νεολαίας ἀπὸ πράξεων ἐπιζημίων ἢ καταστρεπτικῶν τοῦ σώματος καὶ ἕλκει τοὺς νέους διὰ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ἀμίλλης εἰς πνευματικοὺς ἀγῶνας, ὅπως κάλλιον γνωρίσωσι καὶ ἐνισχύοντες χρησιμοποιήσωσι τὰς δυνάμεις των.

Ἀλλ' ἡ παιδεία τελεῖται ἐν τῇ *σχολῇ* καὶ ὁ *πεπαιδευμένος* καὶ ὄντως *ἐλεύθερος*, ἤτοι ὁ ἀπαλλαγεὶς τῶν δεσμῶν τῆς ἀγνοίας καὶ τῶν προλήψεων, εἶναι προϊὸν τῆς σχολῆς Ἐν τῇ *σχολῇ* λοιπὸν καὶ διὰ τῆς *σχολῆς* τελειοῦται ὁ ἄνθρωπος γινόμενος ἐλεύθερος καὶ δεσπόζων τῶν ἀξίων δουλεύειν διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν πνευματικῶν δυνάμεων.

Οἱ Ἕλληνες *ἐνδύοντες* τὸ πνεῦμα διὰ τῶν γνώσεων ἐσκέφθησαν ὅτι ὀφείλουν νὰ *γυμνώσουν* τὸ σῶμα, ἵνα καὶ αἱ σωματικαὶ δυνάμεις συναναπτύσσωνται. Διὸ συμπλήρωμα τῆς σχολῆς ἐτέθη τὸ γυμνάσιον.

Ὁ Πλάτων μᾶς λέγει ὅτι «δὲν ἦτο πολὺς χρόνος ἀφ' ὅτου καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὡς παρὰ τοῖς βαρβάροις τῆς ἐποχῆς του, ἐθεωρεῖτο γελοῖον καὶ αἰσχρὸν τὸ θέαμα ἀνδρῶν γυμνῶν, καὶ ὅτι οἱ Κρῆτες πρῶτοι εἶτα οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰσήγαγον τὴν γυμναστικήν, ἐν ᾧ οἱ τότε ἀστεῖοι διεκωμῴδουν τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ χρήσει ἐφάνη διὰ τὸν σκοπὸν πολὺ καλλίτερον τὸ ἐκδύεσθαι ἀπὸ τὸ συγκαλύπτειν, τὸ διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς γελοῖον διέρρευσε κ' ἐχάθη ὑπὸ τοῦ λογικῶς ἀποδειχθέντος ἀρίστου καὶ τοῦτο ἀπέδειξεν ὅτι ματαιοπονεῖ πᾶς ὁ ἐκλαμβάνων ὡς γελοῖον ἄλλο τι ἢ τὸ κακόν» (Πολ. Ε. III 452)[1].

Τὴν *σχολὴν* παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἔλαβον οἱ Λατῖνοι(sckola), οἱ Ἰταλοὶ(scuola), Πορτογάλλοι, Ἱσπανοί, Γάλλοι (école), Ρωμοῦνοι, Γερμανοὶ (schüle), Ἄγγλοι (school), Ρῶσσοι (skola), μετ' αὐτῶν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Σλαῦοι, καὶ ἐπὶ τέλους καὶ αὐτοὶ οἱ Οὔγγροι (iskola), οἵτινες ἐκ γλωσσικῆς ἀλαζονείας πλάττουσιν ἰδίας λέξεις ὅπως ἀποδιώκωσιν ἐκ τῆς χώρας των τὰς ἐκ τῆς ἑλληνικῆς νεοπλάστους καὶ διεθνῶς δεκτὰς ὀνομασίας τῶν τηλεγράφων, φωτογραφιῶν, φωνογράφων καὶ ἄλλων ὁμοίων ἐφευρέσεων.

Ἐπειδὴ μετὰ τῆς σχολῆς συνεδέθη ἀρρήκτως τὸ *γυμνάσιον*, κατ' ἀνάγκην ἠκολούθησεν ἡ δευτέρα λέξις τὴν τύχην καὶ τὴν κοσμοκρατορικὴν δόξαν τῆς πρώτης πολιτογραφηθεῖσα καὶ αὕτη παρ' ὅλων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ. Ἕνεκα ὅμως τοῦ πολλοῦ ζήλου τοῦ καταλαβόντος τὰ ἔθνη ἐν τῇ καλλιεργίᾳ τοῦ νοῦ, ἐλησμονήθη ἡ πραγματικὴ λειτουργία τοῦ γυμνασίου. Ἡ λέξις ταὐτισθεῖσα πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς σχολῆς προεβιβάσθη κατὰ βαθμόν, δηλοῦσα διαβάθμισιν σχολειακὴν ἀνωτέραν. Ἡμεῖς δέ, οἵτινες ἀκολουθοῦμεν τοὺς ξένους, καὶ ὅταν πρόκηται νὰ γνωρισθῶμεν μετὰ τῶν προγόνων καὶ γνωρίσωμεν τὰ πατρῷα, ἀπεδέχθημεν τὴν λέξιν μὲ τὸν ἀλλόκοτον προβιβασμόν, τὸν δηλοῦντα τὴν *μέσην ἐκπαίδευσιν*.

Καὶ ἔχομεν ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν γυμνάσια ἄνευ γυμναστικῆς. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ ὄνομα διετήρησε τόσον ἰσχυρὸν τὸν χυμὸν τῆς ἀρχαίας σημασίας του, ὥστε ἀφ' οὗ δὲν κατώρθωσε νὰ μᾶς γυμνώσῃ τὸ σῶμα, ἐγύμνωσε τὸ πνεῦμα διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων ἐν τοῖς ἡμετέροις γυμνασίοις. Ὅταν ἔλθῃ ὁ χρόνος καὶ ἐγκαθιδρυθῇ πάλιν ἡ ἀληθὴς παρ' ἡμῖν λατρεία τῆς γυμναστικῆς, θὰ τεθῇ τότε, ὡς ἐλπίζομεν, ἡ λέξις εἰς τὴν θέσιν της καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν λέξιν του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ δ. ν.

1. Δυσμετάφραστος εἶναι ἡ καλλονὴ τῆς εἰκονικῆς φράσεως τοῦ ἀριστοτέχνου Πλάτωνος «τὸ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς δὴ γελοῖον ἐξερρύη ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς λόγοις μηνυθέντος ἀρίστου».

Ο ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ*

Ὁ ἐν Πετρουπόλει ἑλληνικὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου

Ἅπασαι αἱ ἐν Ρωσίᾳ χριστιανικαὶ ὁμολογίαι ἀπέλαυσαν πρὸ πολλοῦ τῆς κατὰ τὰς θείας ἱεροτελεστίας ἐλευθερίας· εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅμως, ὡς ὁμοδόξους τοῖς Ρώσοις, ἐπετράπη ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος νὰ ἔχωσιν ἐν Μόσχᾳ Μοναστήρια ἢ Μετόχια τῶν τεσσάρων Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων καί τινων Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐν δὲ τῇ νέᾳ ταύτῃ πρωτευούσῃ τοῦ Ρωσικοῦ Κράτους, ἐφ' ὅσον μὲν ὁ ἀριθμὸς τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων ἦτο σμικρός, δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἰδιαιτέρου ναοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἱεροτελεστιῶν. Ἀλλ' ὅτε ὁ τῶν μονίμων καὶ παρεπιδημούντων κατοίκων Ἑλλήνων ἀριθμὸς ηὐξήθη ἱκανῶς, ἐξητήσαντο διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς ἓν τῶν τμημάτων τοῦ ἐνταῦθα μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν, ὅπως τελῶσιν ἑλληνιστὶ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου ὁρισθεῖσα ὥρα, λίαν ἐωθινὴ οὖσα, παρεῖχε δυσκολίαν τοῖς εἰς προσευχὴν συνερχομένοις, οἱ ἐν Πετρουπόλει Ἕλληνες συνειδότες τὸ τοιοῦτον ἀπεφάσισαν νὰ συνεισφέρωσιν ἕκαστος πρὸς ἀνέγερσιν ἰδίου ἐθνικοῦ ναοῦ, καὶ πρὸς τοῦτο διὰ τοῦ πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος ἐζήτησαν τὸν πρὸς ἀνέγερσιν ἀπαιτούμενον χῶρον. Καὶ τὸ μὲν οἰκόπεδον ἦτο κατάλληλον, ἀλλ' αἱ συνεισφοραὶ δὲν ἐπήρκουν πρὸς τὸν σκοπόν. Ἔπρεπε λοιπὸν ἢ νὰ ἀναβάλωσιν εἰς ἄλλοτε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἢ νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἔκτακτόν τι μέτρον· τὸ μέτρον τοῦτο ἐπεχείρησεν ὁ ἀοίδιμος Δ. Βεναρδάκης, ὅστις ἀναλαβὼν μόνος τὴν ἰδίαις δαπάναις ἀνέγερσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, προέτεινεν, ἵνα τὸ ἀπὸ κοινοῦ συναθροισθὲν χρηματικὸν ποσὸν ἀποσταλῇ εἰς Ἀθήνας πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ρωσικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, ἀνιδρυθέντος ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατείρας Εἰρήνης τῷ Θῳ αἰῶνι.

Ἡ γενναία αὕτη ἀπόφασις τοῦ Δ. Βεναρδάκη εὗρεν εὐάρεστον ὑποδοχὴν μετὰ τῆς

(*) *Τὸ προσεχὲς ἔτος δημοσιευθήσεται ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων συνέχεια συναφὴς πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ ναοῦ τούτου ἐν γένει καὶ πρὸς τὴν τῆς ἐν Πετρουπόλει ὁμογενοῦς Κοινότητος, μετὰ σχετικῶν εἰκόνων, αἵτινες θὰ ἐκτελεσθῶσιν ἐπὶ τούτῳ ἐν Εὐρώπῃ. Σ. Σ. Ἡ.*

ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης. Ἀμέσως λοιπὸν οὗτος ἀνέθηκε τὸν σχηματισμὸν τοῦ σχεδίου εἰς τὸν καθηγητὴν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς Ρωμανὸφ Κοζμίνην, ὅστις πρὸ πολλοῦ σπουδάσας τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα σωζόμενα μνημεῖα τῆς Χριστιανικῆς τέχνης τῶν πρώτων αἰώνων, ἐσχημάτισεν ἐκ τούτων τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ, ὅπερ ἐπετράπη αὐτῷ δι' Ὑψηλῆς ἀδείας νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ φέρῃ εἰς πέρας. Οὕτω λοιπὸν τῇ 25 Μαΐου 1861 ἐτέθη ὁ θεμέλιος τοῦ ναοῦ λίθος καὶ ᾠκοδομήθη ἁγιερωθεὶς εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, διακρινόμενος διὰ τοῦ πρωτοτύπου εἴδους τῆς κατασκευῆς του πασῶν τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ταύτῃ ἐκκλησιῶν. Ἡ πλατεῖα, ἥτις παρεχωρήθη πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ περικαλλεστάτου τούτου ναοῦ, οὖσα πρότερον ἐκτεταμένος τις χῶρος ἄνευ οἰκοδομῶν, συνετέλεσεν ἵνα καταστῇ τὸ λαμπρὸν οἰκοδόμημα πανταχόθεν θεατὸν καὶ περίοπτον. Τὸ κανονικὸν τῆς πλατείας διάγραμμα ἀπετέλεσε νέας ὁδοὺς παραλλήλως καὶ καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τῶν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ πρότερον κειμένων οἰκιῶν. Εἰς τὴν πρόσοψιν δὲ τῆς ἑτέρας τῶν ὁδῶν τούτων ἐντὸς τοῦ διὰ σιδηρῶν κιγκλίδων διεζωσμένου κήπου ᾠκοδομήθησαν τὰ καταλύματα τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ναὸς λοιπόν, εἰς οὗ τὴν διαγραφὴν ὁ ἀρχιτέκτων ἐτήρησε τὸ κοινὸν εἶδος τῆς κατασκευῆς τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι καθόλου καὶ ἐν Ἀθωνι ἐκκλησιῶν, ἀπετέλει, ὡς εἴπομεν, μεταξὺ τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ταύτῃ ἐκκλησιῶν πρωτότυπον ἐξαίρεσιν. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι βυζαντινὸς σταυρός. Εἰς τὸ κέντρον δὲ τοῦ σταυροῦ τούτου ἐπὶ διαμέτρου 5 ὀργυιῶν ὑψοῦται εὐρύχωρος τροῦλλος ὕψους 6 ὀργυιῶν. Τοιουτοτρόπως ὁ τὸ ὅλον τοῦ ναοῦ οἰκοδόμημα ἐν τῷ κατακορύφῳ σημείῳ στεφανῶν διάχρυσος σταυρὸς κεῖται εἰς ὕψος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὀργυιῶν ἐν συνόλῳ 12. Τὸ σταυροειδὲς σχέδιον τοῦ ναοῦ περατούμενον κατὰ τὰ κλίτη εἰς ἁψίδας προεχούσας, παρουσιάζει κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέτωπον δύο ἑκατέρωθεν τῆς ἀνατολικῆς ἁψίδος παραρτήματα διὰ τὸ Διακονικὸν καὶ τὸ Σκευοφυλάκιον, ὅμοια ἔξωθεν πρὸς τὰς ἁψίδας καθόλου, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέγεθος σμικρότερα τῆς ὑπὲρ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ἐπικειμένης. Τῆς δὲ ἐκ δυσμῶν εἰς τὸν ναὸν εἰσόδου προηγεῖται στενός τις πρόναος, ἐφ' οὗ ὑψοῦται εἰς 7 σχεδὸν ὀργυιὰς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας σκιερὸν θόλωμα μικροῦ κωδωνοστασίου, ἀπολήγοντος εἰς ἀέτωμα φέρον ἐπίχρυσον σταυρόν. Τεσσαράκοντα παράθυρα (ἐν ταῖς ἁψίσιν 24 καὶ 16 ἐν τῷ θόλῳ) διαδίδουσι τοσοῦτον ἄφθονον καὶ ὁμαλὸν φῶς εἰς τὸ καθ' ὁλοκληρίαν ἀνοικτὸν ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ, ὥστε τὸ ἐν ὑπαίθρῳ φῶς τῆς ἡμέρας εἶναι φῶς τοῦ ναοῦ. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν σύμπαν τὸ ἐσωτερικόν, τοιοῦτον ὄν, δύναται νὰ περιλάβῃ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ θεατοῦ ἀπ' αὐτῆς σχεδὸν τῆς εἰσόδου.

Ἡ τοιαύτη τοῦ ἐσωτερικοῦ διάταξις παρουσιάζει οὐσιώδες ἐνδιαφέρον καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔποψιν τῆς ἀκουστικῆς. Πρὸς τούτοις, τὸ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ ναοῦ μέχρι τῶν ἐπὶ τῶν ἁψίδων εἰκόνων ὑπερβάλλον ὕψος οὐδόλως ἐπιτρέπει εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτὸς νὰ καταπίπτωσιν ἀπὸ τῆς ζωγραφίας. Ἅπασα ἡ ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ τῆς ὀροφῆς ζωγραφία ἐμφανίζεται ἐξ ἴσου σαφῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ παρατηρητοῦ.

Ὑπὸ ἀρχιτεκτονικὴν ἔποψιν ὁ ναὸς οὗτος ἀποτελεῖ τὸ μεταίχμιον τρόπον τινὰ μεταξὺ τοῦ καθαρῶς βυζαντινοῦ καὶ τοῦ ρωμαϊκοβυζαντινοῦ ρυθμοῦ καὶ μάλιστα ὑπομιμνήσκει τὰς οἰκοδομὰς τῶν τελευταίων τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους αἰώνων. Τοῦτο ἀπῆτησεν ἴσως ὁ τύπος τοῦ ρυθμοῦ, ὁ τριπλοῦς δυνάμενος νὰ ὀνομασθῇ κατὰ τὴν σειρὰν τῶν τριῶν ἐποχῶν τῆς ἀνεγέρσεως χριστιανικῶν ναῶν. Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ εἰσαχθεὶς εἰς χρῆσιν τύπος, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ χριστιανικὴ πίστις ἀνεδείχθη ἐπικρατοῦσα καθ' ὅλον τὸ ρωμαϊκὸν κράτος, κατὰ μίμησιν τῶν ἑτοίμων ἤδη ἐκείνων οἰκοδομημάτων τῶν δικαστηρίων, ἅτινα ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος παρεχώρησεν εἰς τοὺς Χριστιανούς, ὅπως τελῶσι τὰ τῆς θείας λατρείας. Τὸ σχῆμα τῶν δωρηθέντων ἐκείνων οἰκοδομημάτων, basilica συνήθως καλουμένων, παρουσίασεν ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ ναοῦ τὴν ἰδέαν τοῦ ὀρθογωνίου, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀποκλίνοντος πρὸς τὸ τετράγωνον. Τοιούτου σχήματος ἦτο ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ ναὸς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὁ ἀνεγερθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου Ἰλλυρίας Λεοντίου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ' αἰῶνος. Ὅτε δὲ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἑκατονταετηρίδος, ἡ μὲν ἁπανταχοῦ ἐξάπλωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην νέων ἐκκλησιῶν οὐχὶ ἐν μόναις ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς κώμαις, αἱ δὲ θρησκευτικαὶ διατάξεις προσεκτήσαντο ἐπίσημον νομιμότητα, ἀνεφάνη ὁ τύπος τοῦ σταυροῦ, τοῦ ἐν τῇ Δύσει ἐπιμήκους κατὰ τὴν βάσιν γενομένου. Ὁ σταυροειδὴς οὗτος τύπος ἐν τῇ Ἀνατολῇ εἰσήχθη πολὺ βραδύτερον. Ἐνταῦθα προηγήθη τοῦ σταυροειδοῦς ὁ τετράγωνος τύπος καὶ ὁ κυκλοτερής. Κυκλικαὶ ἐκκλησίαι σπανίως ἀπαντῶσιν ἐν τῇ Δύσει, ἀντὶ δὲ τούτων συνηθέστερον κατεσκευάζοντο πολύγωνοι. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι ναοὶ τῶν πρώτων αἰώνων, οἱ ἐγειρόμενοι ἐπὶ τῶν τάφων τῶν μαρτύρων. Γνωστότατον μὲν τούτου παράδειγμα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὁ ἐν Ραβέννῃ ναὸς τῆς Ἁγίας Βηταλίας καὶ ὁ ἐν Βερώνῃ τῆς Ἰταλίας τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τοῦ δὲ κυκλικοῦ ἐξοχώτατον μνημεῖον ὑπάρχει ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὡς δὲ οἱ κυκλικοί, οὕτω καὶ οἱ πολύγωνοι καὶ τετράγωνοι ναοὶ τῆς πρώτης τοῦ Χριστιανισμοῦ χιλιετηρίδος κατεσκευάζοντο μετὰ παμμεγέθους ἐν τῷ κέντρῳ θόλου, ἐπικειμένου ἐπὶ παντὸς τοῦ ὄγκου τοῦ ναοῦ. Τὸν κοινὸν δὲ τοῦτον χαρακτῆρα ἐτήρησεν ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἐνταῦθα ἑλληνικοῦ ναοῦ ὁ κτίσας αὐτὸν ἀρχιτέκτων λίαν ἀκριβῶς. Ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ ἐξαρτήματα τῶν παραθύρων, τῶν τε ἁψίδων καὶ τοῦ θόλου, τοῦ ἀμέσως ἐπὶ τῶν τόξων ἐπικειμένου ἄνευ ἐξέχοντός τινος γείσώματος, τὸ ἐξωτερικὸν κύρτωμα τῶν κλίσεων τοῦ θόλου, ἡ εὐθύτης τῶν διαζωμάτων καὶ λοιπῶν ἐξεχόντων μερῶν, παριστῶσι τὰ θεμελιώδη γνωρίσματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Ἄθωνι Μεσαιωνικῶν ναῶν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ρωμαϊκοβυζαντινὸς χαρακτὴρ τοῦ κωδωνοστασίου καὶ τῆς εἰσόδου μεταδίδει ἰδιαιτέραν τινὰ λεπτὴν διαφορὰν εἰς τὴν ἐμπρόσθιον τοῦ ναοῦ ὄψιν, ἥτις διὰ τοῦ διαφορομόρφου αὐτῆς τελευτᾷ, μηδόλως σχεδὸν μιγνυμένη μετὰ τοῦ ὑψώματος τοῦ κυρίου καὶ ἀρχικοῦ τοῦ ναοῦ ὄγκου.

Ὁ τὸν ναὸν τοῦτον ἐπισκεπτόμενος, διελθὼν πρῶτον τὴν πλατεῖαν, παρίσταται πρὸ τῆς μιᾶς τῶν ἐκ δυσμῶν εἰς τὸν ναὸν εἰσόδου. Ἀναβαίνων δὲ τὰς εἰς τὰ προπύλαια τοῦ ναοῦ φερούσας 11 βαθμίδας, φθάνει ἀμέσως εἰς τὰς θύρας τοῦ μικροῦ προνάου. Αἱ εἰς τὰ προπύλαια τοῦ ναοῦ ἐκ τριῶν μερῶν φέρουσαι ἄνοδοι εἰσὶ διεφραγμέναι διὰ κινητῶν σιδηρῶν κιγκλίδων. Ἡ σταυροειδὴς ὀροφὴ τῶν προπυλαίων, μέρη τῶν κιονίσκων αὐτοῦ καὶ οἱ ἔξω τοῖχοι εἶναι πεποικιλμένοι ὡς καὶ ἅπας ὁ ναὸς ἔξωθεν διὰ ἐλαιοβαφῶν ἐπὶ τῶν ποικίλων λίθων καὶ ἁψίδων. Ἐπὶ τῶν ἑκατέρωθεν κλιμάκων τῶν προπυλαίων καὶ ἐν τῇ βορείῳ καὶ μεσημβρινῇ πλευρᾷ φαίνονται ἐν τῷ προαυλίῳ τέσσαρα διπλᾶ παράθυρα διαφέροντα κατά τι τῶν ἐν ταῖς ἁψίσι καὶ τῷ θόλῳ. Ἑκατέρωθεν τοῦ προνάου τούτου στρέφοντες τὰ βλέμματα ἡμῶν, παρατηροῦμεν ἐν ταῖς ἐξοχαῖς τῶν πλευρικῶν ἁψίδων, βορείου καὶ μεσημβρινῆς, καθόδους στενὰς ἤτοι θυρώματα, φέροντα εἰς τὸ καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν τοῦ ναοῦ ἐκτεινόμενον ὑπόγειον· τοιαύτη δέ τις κάθοδος ὑπάρχει καὶ παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ μεσημβρινοῦ παραρτήματος τοῦ ναοῦ. Ἑκάστη τῶν ἁψίδων παρουσιάζει ἔξωθεν τρεῖς στενὰς καθέτους ἐπιφανείας, διαιρουμένας διὰ ζώνης ὁριζοντίως εἰς δύο σχεδὸν ἴσα μέρη. Ὁ ὁμαλὸς ὄγκος τοῦ κάτω μέρους ὑπὲρ τὴν βάσιν, τὴν ὑψουμένην ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας 2 περίπου πήχεις, τέμνεται ὁριζοντίως δι' ὑπερῴων ζωνῶν, κατὰ μίμησιν τῆς μεταξὺ λιθίνης ἀπόψεως διερχομένης πλίνθου ἐν τοῖς ἀρχαίοις χριστιανικοῖς οἰκοδομήμασιν. Ἡ ἐξέχουσα στεφάνη ἀποτελεῖται ἐξ ὀπτῆς πλίνθου ἐπιτεθειμένης λοξοτενῶς μιᾶς ἐπὶ ἑτέρας. Ἡ ἐπὶ τῆς στεφάνης δὲ ταύτης μέχρι τῆς ἀνωτέρω μικρᾶς ζώνης, τῆς συνδεούσης τὰς βάσεις τῶν τόξων τῶν ἐν ταῖς ἁψίσι παραθύρων, ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἐξεχόντων τοίχων τοῦ ναοῦ (πλὴν τῶν ἁψίδων) περικοσμεῖται διὰ σταυρῶν παραλληλογράμμων εἰς τὰ περιπίπτοντα διαλείμματα. Ἐπὶ τῶν κοσμημάτων, μετὰ τὴν μικρὰν ζώνην τὰ αὐτὰ μέρη εἶναι κεκοσμημένα καὶ δι' ἐξοχῶν ἄνωθεν τριῶν ἡμικυκλίων, ὑπεράνω τῶν ὁποίων ὑπάρχει πλατεῖα ρωμαϊκὴ στεφάνη ἐκ

μικρῶν τόξων ἀποτελουμένη καὶ ἐπὶ ὠτίδων ἤτοι γεισωμάτων κειμένη. Τὰ ἐσωτερικὰ τόξα τοῦ ἐν τοῖς προπυλαίοις θολώματος εἶναι κεκοσμημένα μετὰ πλείονος ἐπιτηδειότητος. Τὰ παρὰ τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα ἡμιστύλια, ἰδίως δὲ αἱ ἔξωθεν στῆλαι τοῦ θόλου καὶ διὰ τὸ σχῆμα τῆς βάσεως καὶ πολλῷ μᾶλλον διὰ τὴν ἐπίστεψιν τῶν ἐπιστυλίων αὐτῶν διὰ πολυτιμοτάτων λίθων ὑπὸ πέντε τόξα λαμβάνουσιν ἐκ τούτου νέον τύπον ὅλως πρωτότυπον, ὁποῖον ἔχουσι καὶ αὐτὰ τὰ κιονόκρανα καὶ τὰ στηρίγματα τοῦ γωνιαίου θόλου.

Ἐκ τῶν προπυλαίων εἰσέρχεται ὁ τὸν ναὸν ἐπισκεπτόμενος εἰς τὸν πρόναον, ἅπαντα κεκαλυμμένον διὰ τοξοειδοῦς κυρτώματος λίαν περικαλλοῦς, καίτοι ἁπλῆς κατασκευῆς. Ἐν τῷ προνάῳ τούτῳ (ἔνδεκα πήχεων μήκους, πλάτους δὲ τριῶν περίπου) πλὴν τῶν παραθύρων ὑπάρχουσι τέσσαρες θύραι· ἡ μὲν εἶναι ἡ ἐξωτερική, ἐν τῷ μέσῳ κειμένη, ἡ δὲ ἀπέναντι ταύτης εἶναι ἡ φέρουσα εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ ναοῦ· ταύτης δὲ ἑκατέρωθεν ὑπάρχουσι δύο ἕτεραι μικρότεραι, ὧν ἡ μὲν φέρει εἰς τὸ κωδωνοστάσιον καὶ διὰ κοχλιοειδοῦς κλίμακος εἰς τὸ κάτωθεν τοῦ ναοῦ ὑπόγειον, ἡ δὲ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ περισσεύοντος κηροῦ καὶ λοιπῶν χρησίμων πραγμάτων. Ἐπὶ τῆς θύρας τῆς εἰσαγούσης εἰς τὸν ναὸν καὶ ἐν τῷ προνάῳ καὶ ἐν τῷ ναῷ εἶναι τεθειμέναι εἰκόνες. Ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ προνάου ἡ εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος, ἐν δὲ τῷ ναῷ ὑπάρχει προτομὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου κατεσκευασμένη ἐκ δρυΐνου ἀναγλύφου ξύλου, ἐξ οὗ ὡσαύτως εἶναι κατεσκευασμέναι καὶ αἱ τῆς εἰσόδου πύλαι. Ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ταμείου ἐν τῷ τοίχῳ ἐνεχαράχθη πλάξ φέρουσα τὴν ἑπομένην ἐπιγραφήν·

Δημητρίῳ τῷ Μεγαλομάρτυρι Δημήτριος Βεμπδάκης τὸν ἱερὸν τοῦτον ναὸν ἰδίοις ἀναλώμασιν ἤγειρεν ἐπὶ Αὐτοκρατορίας τοῦ Εὐσεβεστάτου Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄, ἐπιμελουμένου τῶν ἔργων Ἰωάννου Κοντογιαννάκη.

Καθ. 1861· ἐπερατώθη 1854. Ἀρχιτέκτων Γ. Κουσμίν.

Ἐπὶ τοῦ ἑτέρου μέρους ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ κεῖται ρωσιστί.

Τὸ ἱερὸν σημεῖον τῆς σωτηρίας, ὁ ἅγιος σταυρός, ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως τὸ διακριτικώτατον καὶ ἐξοχώτατον κόσμημα χριστιανικοῦ ναοῦ· διὰ τοῦτο θέσας αὐτὸ ὁ ἀρχιτέκτων ἐπὶ πάντων τῶν θεατῶν μερῶν τῆς ἐξωτερικῆς ἀπόψεως καὶ κοσμήσας δι' αὐτοῦ τὰ ἐπιστύλια τῶν κιόνων τοῦ θόλου ἐπέθηκε τὸν τύπον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς ἀμαυρᾶς ἐπιφανείας τῆς ὑαλίνου θύρας, τῆς εἰσαγούσης τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν ναόν. Τὸ πρῶτον ἀντικείμενον, τὸ ὑποπίπτον εἰς τὴν ὅρασιν τοῦ προσκυνητοῦ, ἅμα εἰσερχομένου εἰς τὸν ναόν, εἶναι αὖθις ὁ ἅγιος σταυρός, ὅστις ἐνταῦθα οὐχὶ ὡς ἁλλαχοῦ μονόχρους, ἀλλ' ἐξ ἀργυρῶν ἀστέρων ἀποτελούμενος στιλπνῶς λάμπει ἐπὶ τῆς κυανῆς ὀροφῆς τῆς ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος κόγχης, ὑπεράνω τοῦ μεγάλου εἰκονοστασίου, ὡς χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ εἰς τοὺς κοσμικοὺς ἀπροσίτου τούτου μέρους τοῦ ναοῦ. Καθ' ὅλου δέ, ὡς ἡ τοῦ Ἱεροῦ οὕτω καὶ αἱ κυαναῖ ἐπιφάνειαι τοῦ ἡμισφαιρικοῦ κυρτώματος τῶν ἀψίδων, τῶν ἐν ταῖς πλευραῖς καὶ τῇ εἰσόδῳ, πλὴν τῶν χρυσῶν ἀστέρων δὲν περιέχουσιν ἄλλας ἐξεικονίσεις. Ὅθεν οἱ τῶν ἀψίδων τοῖχοι καὶ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ εἶναι κεκαλυμμένοι ἀναμὶξ διὰ λαμπρᾶς διακοσμήσεως, εἴτε διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ πεδίου εἴτε διὰ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκιαγραφιῶν ἐπὶ στίλβοντος ἐδάφους. Ἡ ἐπὶ χρυσοῦ πεδίου ζωγραφία παρουσιάζει ἐν τούτοις τοσαύτην ἀντικειμένων συλλογὴν πρὸς εὐσεβεῖς σκέψεις καὶ ὑπομνήσεις τῶν Χριστιανῶν προσκυνητῶν, ὥστε οὐδεμία τῆς πρωτευούσης ἐκκλησία δύναται κατὰ τοῦτο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Κατὰ τὰς πλευρὰς τῆς εἰσόδου, ἐπὶ τοῦ τοξοειδοῦς τοίχου τῆς δυτικῆς ἀψίδος, ὑπὸ τὰ παράθυρα, εἶναι ἑκατέρωθεν ἐκτετυπωμένα κατὰ σειρὰν γεγονότα ἐκ τοῦ βίου τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀριστερόθεν μὲν «Τὰ εἰς τὸν Ναὸν Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου», δεξιόθεν δὲ «Ἡ Εἴσοδος τοῦ Κυρίου εἰς Ἱερουσαλήμ». Τοιαύτη διάταξις τῶν ἐκ τῆς Νέας Διαθήκης γεγονότων, ἐξακολουθεῖ καὶ κατὰ τὰς πλευρικὰς ἀψίδας, ὧν ἡ μὲν μεσημβρινὴ εἶναι καθιερωμένη εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἡ δὲ βόρειος εἰς τὴν Θεοτόκον. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκτάσεως τοῦ τοξοειδοῦς τοίχου τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ ἀψίδος ἀπεικονίζεται εἰς μέτρον κολοσσιαῖον «ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος».

Ἡ ζωγραφία τῶν γεγονότων τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας καὶ ἄλλαι ἰδιαίτεραι Ἁγίων εἰκόνες, πλειότεραι τῶν 150 οὖσαι καὶ τὸ φυσικὸν μέγεθος ὑπερβαίνουσαι ἅπασαι καὶ ὁλοκλήρου ἀναστήματος καθὼς καὶ αἱ προτομαὶ ἐποιήθησαν διὰ τῆς γραφίδος τοῦ καλλιτέχνου καθηγητοῦ Π. Α. Σιαμσήνου.

Διὰ τῶν κηροῦ χρωμάτων, τῶν προταθέντων ὑπὸ τοῦ Μπρένσωνος καὶ ἐχόντων μεταξὺ ἄλλων πλεονεκτημάτων καὶ τὸ τοῦ ἀμαυροῦ, ἄνευ τινὸς δόσεως ἀπαυγάσματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀφεύκτως ὑπόκεινται τὰ τοῦ ἐλαίου χρώματα, περιγράφει ἀναμὶξ ἅπαν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ ἀπ' αὐτοῦ σχεδὸν τοῦ ἐδάφους.

Ἕνα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους πῆχυν ὑπεράνω τῆς ἐξ ὑποπρασίνου μαρμάρου ἐπεξειργασμένης βάσεως, ἐν εἴδει ζώνης, κύκλῳ παντὸς τοῦ ναοῦ, εἶναι ἐπιγεγραμμένον εἰς πλάτος $2\,{}^{1}/_{4}$ πήχεων περικαλλὲς ἐκ πολυτίμων λίθων ἐπίστρωμα ἐπὶ τοῦ ποικιλοχρόου μαρμάρου, ἐκτεινόμενον μέχρι τοῦ κοσμήματος, τοῦ χρησιμεύοντος ὡς κρασπέδου ἤτοι βάσεως τῶν εἰκόνων τῆς πρώτης σειρᾶς, ἧς ἡ ἄνω κορυφὴ ἐξικνεῖται μέχρι τῆς ἀνωτέρας στεφάνης εἰς ὕψος $^{7}/_{8}$ τοῦ πήχεως. Τὰ ἐπὶ τῆς στεφάνης ταύτης ἐξέχοντα μέρη εἶναι ἐκ μαλαχίτου, ἡ δὲ ἐπιφάνεια τῆς στεφάνης καλύπτεται ὑπὸ ἐξόχου βυζαντινοῦ ἐπικοσμήματος χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ στιλπνῶν χρωμάτων ἐρυθροῦ καὶ κυανοῦ. Ἀπὸ τῆς στεφάνης ταύτης ἐξαπλοῦνται ταιναῖαι κοσμημάτων τοξοειδῶς καθ' ὅλα τὰ μέρη. Τινὲς τῶν ταινιῶν τούτων περικυκλοῦσι τὰ παράθυρα τῶν ἀψίδων καὶ χρησιμεύουσιν ὡς βάσις τῶν μεμονωμένων εἰκόνων τῆς δευτέρας σειρᾶς, τῶν ἐπιγεγραμμένων ἐπὶ τῶν ἔξω κοιλωμάτων. Τὰ τόξα τῶν ἀψίδων καλύπτονται ἔνδοθεν διὰ καλλωπισμοῦ ἐξ ὁλοκλήρων ζωνῶν, ἔνθα ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς πλευραῖς συγκεντρικῶν τόξων, τῶν φερομένων πρὸς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς στεφάνης τῶν ἀψίδων κεῖνται ἐπὶ ἐδάφους ἐρυθροῦ χρυσαῖ ἐπιγραφαί, ἀνταποκρινόμεναι πρὸς τὴν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας ζωγραφίαν, τὴν ἐπὶ τῶν ἀψίδων.

Ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἀψίδι π. χ. ἐπὶ τῶν ἱερῶν γεγονότων τοῦ Θείου Λόγου, κεῖνται αἱ λέξεις «Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε τὴν Θεοτόκον» κλπ. Ἐπὶ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου ἐν τῷ Ἱερῷ «Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου» κλπ.

Ἐπὶ τῆς ἀψίδος τῆς εἰσόδου πλὴν τῶν «Εἰσοδίων εἰς τὸν ναὸν» καὶ τῆς «εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰσόδου τοῦ Κυρίου» εἶναι ἐπιγεγραμμέναι τέσσαρες εἰσέτι μεμονωμέναι εἰκόνες Ἁγίων εἰς σύνηθες ἀνάστημα. Κατὰ σειρὰν (μετὰ τὴν εἰς τὸν ναὸν εἴσοδον), εἰκονίζεται ὁ Ἅγιος Ἀλέξανδρος Νέβσκης, ἀπέναντι δὲ τούτου, ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἄκρου τῆς ἀψίδος, ἡ Ἁγία Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἐπὶ δὲ τῶν σημειωθεισῶν τούτων εἰκόνων κεῖνται αἱ εἰκόνες τῶν πρώτων τῆς χριστιανικῆς πίστεως διδασκάλων παρὰ τοῖς ἐν Μοραβίᾳ Σλάβοις Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, τοῦ μὲν ὑπὲρ τὴν εἰκόνα τῆς Ἁγίας Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς, τοῦ δὲ ἄνω τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Νέβσκη.

Μετὰ τὰς ἱερὰς ταύτας εἰκόνας παρουσιάζονται αἱ πρὸς τὰ ἔξω τείνουσαι προβολαὶ τῶν ἀψίδων τοῦ δυτικοῦ τόξου. Αὗται, ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν τριῶν, εἶναι κεκοσμημέναι δι' ἐπιστυλίων ἐξ ἐπεξειργασμένου ἐρυθροῦ μαρμάρου μετὰ μεταλλίνου ἐπιστυλίου, ἐφ' οὗ χρυσοῦν κόσμημα παριστᾷ ἰσομερῆ Σταυρὸν ἐπὶ κλάδων φοινίκων. Μετὰ τὴν προβολὴν ταύτην ἕπεται τὸ ἐντὸς κοῖλον σφαιρικὸν τόξον, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὁποίου, ἐπὶ τῆς πρώτης σειρᾶς, εἶναι εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος, μετὰ τὸν Ἅγιον Ἀλέξανδρον, ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης καὶ ἀπέναντι τούτου ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁμολογηταὶ ἀγωνισθέντες ὑπὲρ τῆς προσκυνήσεως τῶν Ἁγίων Εἰκόνων.

Περαιτέρω, εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς τετάρτου τοῦ πήχεως, καθέτως, πρὸς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἔρχεται ὁ τοῖχος τῆς ἀψιδος, ἔχων ἔκτασιν δύο πήχεων, ἔπειτα δὲ σχηματιζομένης ὀρθῆς γωνίας εἰς διάστημα $^1/_2$ πήχεως ἀπαντῶσιν ἐπίσης τὰ αὐτὰ μέρη, ἐφαπτόμενα ἐπὶ τῶν ἀψίδων. Τοιουτοτρόπως λοιπόν, ἐὰν ἀκολουθήσωμεν κατ' εὐθεῖαν τοὺς ἐξέχοντας καὶ εἰσέχοντας εὐθυγράμμους καὶ τοξοειδεῖς τοίχους, βλέπομεν ὅτι ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ναοῦ σχηματίζεται εἰκονικὸς ἰσομερὴς σταυρός.

Ἐν τῷ Ἱερῷ, ἑκατέρωθεν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ Διακονικὸν ἀγούσης θύρας, εἶναι ἐξωγραφημένη ἐν τῷ τοίχῳ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀρχαγέλλου Ραφαὴλ μετὰ ληκύθου. Ἀπέναντι δὲ τούτου, ἐπὶ τῆς θύρας, τῆς εἰς τὸ Σκευοφυλάκιον φερούσης, ὁ Ἀρχάγγελος Ραφαὴλ μετὰ ρομφαίας, ἀμφότεροι δὲ ἀπεικονίζονται μέχρι τῆς ζώνης. Ἐπ' αὐτῶν, ἐπὶ τῆς δευτέρας σειρᾶς, εἰς ἀνάστημα, ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου εἶναι ὁ Ἅγιος προφήτης καὶ Θεόπτης Μωϋσῆς, ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ὁ προφήτης Ἠλίας. Ἡ τοιαύτη δὲ διάταξις τῶν ἱερῶν εἰκονογραφιῶν ἀποδεικνύει ὁμολογουμένως τὸ σχέδιον τοῦ καλλιτέχνου συνετώτατον.

Τὸ Εἰκονοστάσιον ἐκ γλυπτοῦ καρυΐνου ξύλου κατεσκευασμένον, συνίσταται ἐκ δύο ὀροφῶν ἤτοι τάξεων. Αἱ ἐν αὐτῷ εἰκόνες εἶναι γεγλυμμέναι ἐπὶ χρυσῆς ἐπιφανείας διὰ ἐλαιοβαφῆς. Πᾶσαι αἱ τῆς πρώτης τάξεως εἰκόνες ἔχουσι μέγεθος ὀλίγον τι μικρότερον τοῦ φυσικοῦ. Ἐπὶ τῶν χθαμαλῶν Βασιλικῶν Πυλῶν ὑπάρχει μόνον ὁ Εὐαγγελισμός, εἰς δύο ἰδιαιτέρως κειμένας εἰκόνας μικροῦ ἀναστήματος. Ἐπὶ τῆς βορείου θύρας ἀπεικονίζεται ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ καὶ ἐπὶ τῆς νοτίας ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος· ἑκατέρωθεν δὲ τῶν Βασιλικῶν Πυλῶν παρίστανται ἡ εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Μετὰ τὸν Ἀρχιδιάκονον Στέφανον πλησίον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου ἐπαναλαμβάνεται αὖθις ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου. Ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου δὲ πλευρᾶς, πλησίον τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, ἀπεικονίζεται ὁ Μεγαλομάρτυς Γεώργιος ὁ Τροπαιοφόρος· ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας τάξεως, πρὸς βορρᾶν μὲν περιέχονται αἱ προτομαὶ τῶν Ἁγίων Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ, Λεωνίδου τοῦ μάρτυρος καὶ τῆς Ἄννης, πρὸς δὲ νότον τῆς Μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης, τῆς Μάρτυρος Ἐλπίδος καὶ τοῦ Ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου. Ἐν τῷ μέσῳ δέ, ὑπὲρ τὴν Ὡραίαν Πύλην, ἡ Ἁγία Τριάς, παρισταμένη ὑπὸ τὴν συμβολικὴν ἐξεικόνισιν τῶν τριῶν Ἀγγέλων, τῶν ἐμφανισθέντων εἰς τὸν Ἀβραάμ· ὑπεράνω τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἐπὶ τῆς ἀψίδος, εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὑπὸ τῶν ἀκτίνων σχηματιζομένου τριγώνου, εἶναι ἡ λέξις «Θεός». Ἡ Ἁγία Τράπεζα ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν ἕνα πῆχυν, τὸ δὲ τοῦ Εἰκονοστασίου ὕψος φθάνει εἰς 7 πήχεις. Τὸ δάπεδον δὲ τοῦ Ἱεροῦ καθόλου ὑψοῦται ὑπὲρ τὴν λοιπὴν τοῦ ναοῦ ἐπιφάνειαν πέντε βαθμίδας, τοῦ δὲ τῶν πλευρικῶν ἀψίδων μίαν. Τὰ δάπεδα τοῦ τε Ἱεροῦ καὶ τῶν ἀψίδων (βορείου καὶ μεσμβρινῆς) διαφράττονται διὰ σιδηρῶν κιγκλίδων, τὸ δὲ ἔδαφος τοῦ μέσου ναοῦ ἀπ' αὐτῆς τῆς εἰσόδου εἶναι ἐστρωμένον διὰ λευκοῦ καὶ μέλανος μαρμάρου. Ἐν τῷ ξυλίνῳ δαπέδῳ τῶν πλευρικῶν ἀψίδων, κατὰ τὸν ἡμικύκλιον γύρον τοῦ τοίχου, εἶναι κατεσκευασμένα ἐδώλια, ὡς τοῦτο ἐθίζεται παρ' ἡμῖν.

Ἀντί, τέλος, τῶν παρ' ἡμῖν ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἀναρτωμένων συνήθων πολυελαίων, ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ὑπάρχει πρὸς διάταξιν κηρίων εὐρύτατος κύκλος ὑπὸ τὸν θόλον, προσηρτημένος εἰς σιδηρᾶς ράβδους, ἐμπεπηγμένας ἐντὸς τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῶν τοίχων, τῶν μετὰ τοῦ θόλου συνεχομένων. Ὁ κύκλος οὗτος ἐξ ὠξειδωμένου ἀργύρου ἀποτελούμενος καὶ χρῶμα παρεμφερὲς πρὸς τὸν σίδηρον ἔχων, διὰ τὴν εὐρεῖαν αὐτοῦ ἔκτασιν παράγει ἄπλετον φῶς, ἰσομερῶς διανεμόμενον καθ' ἅπαντα τὸν ναόν. Ὁ δὲ τὸ κυκλοτερὲς τοῦτο κηροπήγιον ἀποτελῶν ἄργυρος εἶναι ὠξειδωμένος ἐπίσης, ὅπως μὴ ἡ λαμπρὰ μαρμαρυγὴ τοῦ καθαροῦ μετάλλου ἐπισκιάζῃ τὴν κοινὴν ἁρμονίαν τοῦ συνόλου. Τὰ αὐτὰ δὲ αἴτια ἠνάγκασαν τὸν ἀρχιτέκτονα νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν στιλπνὴν χρύσωσιν τῶν κιγκλίδων καὶ τῆς λάρνακος, τῆς φερούσης τὸν Ἅγιον Ἐπιτάφιον καὶ τεθειμένης

ἀριστερᾷ τῆς εἰς τὸ Ἱερὸν φερούσης εἰσόδου. Τὸ μέγιστον ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὕψος, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς ἐν τῷ θόλῳ εἰκόνος τοῦ Σωτῆρος, ὀργυιαὶ 12, μέχρι δὲ τοῦ τυμπάνου τῶν θόλων, ἤτοι μέχρι τοῦ ἀνωτάτου σημείου τῶν τόξων, ὀργυιαὶ 6, καὶ μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν ἀψίδων 5 ὀργυιαὶ καὶ 1 πῆχυς. Τὸ μῆκος τοῦ ναοῦ ἀπὸ τῆς εἰσόδου μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς τοῦ Ἱεροῦ ἀψίδος ὀργυιαὶ 12· ἕκαστον μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ τετραγώνου ὑπὸ τὸν θόλον ὀργυιαὶ 5· ἡ διάμετρος τῶν ἀψίδων 3 $^1/_2$ ὀργυιαί. Ἅπασα ἡ τοῦ ναοῦ ἐξωτερικὴ τῆς ὀροφῆς ἐπιφάνεια εἶνε κεκαλυμμένη διὰ σιδήρου, ὁ δὲ μέγας θόλος καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν κυρτὴν ἐπιφάνειαν διὰ παχέων ἐλασμάτων χρυσοῦ.

Ὑφ' ἅπαντα τὸν ναὸν ἐκτείνεται ὑπόγειον, ὅπερ, ὡς ἀποθήκη χρησιμεῦον καὶ ἔχον ὕψος 4 πήχεων φωτίζεται διὰ θυρίδων καὶ περιέχει θερμάστρας μεγάλας πρὸς θέρμανσιν τοῦ ναοῦ 6, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο χρησιμεύουσιν εἰς τὴν διὰ πυρὸς ἐξάτμισιν τοῦ ναοῦ. Ἡ ἐκτεταμένη τοῦ ὑπογείου τούτου ὀροφὴ ἐρείδεται ἐπὶ ἑνὸς μόνου στύλου ἐν τῷ μέσῳ. Ἡ τοιαύτη τοῦ ὑπογείου κατασκευὴ θεωρητέα ὡς τὰ μάλιστα συνάδουσα πρὸς τὰ ἐστεμμένα σχέδια τοῦ ἐμβριθοῦς ἀρχιτέκτονος.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ ἔξοχος οὗτος ναός, τὸ μέγιστον τῶν πολλῶν χριστιανικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν εὐεργετημάτων τοῦ ἀοιδίμου Βεναρδάκη, ὅστις δι' αὐτοῦ ἐπεδείξατο τὸν ὕψιστον τῆς πρὸς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀγάπης βαθμόν, ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτῆς προσενεγκὼν ἀρίστην δωρεάν, ἥτις καὶ τὸν μεγαλόψυχον δωρητὴν ὑπερβαλλόντως τιμᾷ καὶ τὰς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὁμογενεῖς Κοινότητας καθιστᾷ ἀξίας πλείονος σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως παρὰ τοῖς ξένοις.

Ἐν Πετρουπόλει. Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΜΙΚΡΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ του VOLNEY

ΦΥΣΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

(Ἀποσπάσματα)

Ὁ Volney ἐγεννήθη ἐν Κραὸν τῆς Γαλλίας τὴν 3ην Φεβρουαρίου 1757. Τὸ ἀληθὲς ὄνομά του ἦτο Φραγκίσκος—Κωνσταντῖνος Chassebœuf, ἀλλ' ἐνωρὶς ἐγκατέλιπεν αὐτὸ καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα VOLNEY κατέστη γνωστότατος καὶ διέπρεψε μεταξὺ τῶν διασημοτέρων σοφῶν τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἀπὸ τῆς νεανικῆς του ἡλικίας ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, κατὰ δὲ τὸ 1776 εὑρισκόμενος εἰς Παρισίους κατέγινεν ἐμβριθῶς εἰς γλωσσολογικὰς καὶ ἱστορικὰς μελέτας. Ὡς πρῶτον ἔργον τοῦ Volney ἀναφέρεται μελέτη αὐτοῦ ἐπὶ τῆς χρονολογίας τοῦ Ἡροδότου, ἥτις ἐνωρίτατα κατέστησεν αὐτὸν γνωστὸν εἰς τοὺς φιλολογικοὺς καὶ ἐπιστημονικοὺς κύκλους τῶν Παρισίων. Ἦτο 25 ἐτῶν ὁ Volney, ὅτε ἐπεχείρησε τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν ταξείδιον, κατὰ δὲ τὸ 1787 ἐξέδωκε τὸ περίφημον αὐτοῦ συγγραμμα «Ταξείδιον ἀνὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν». Γνωστότατον ἐπίσης εἶναι τὸ σύγγραμμά του «Τὰ ἐρείπια», τὸ ὁποῖον ἐφάνη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1791. «Ὁ φυσικὸς Νόμος», ἕτερον ἔργον τοῦ ἰδίου, συνταχθὲν κατ' ἐρωταποκρισιν καὶ ἐκδοθὲν κατὰ τὸ 1793 ὑπὸ τὸν ἀρχικόν του τίτλον «Κατήχησις τοῦ Γάλλου πολίτου», διακρίνεται διὰ τὴν ἁπλότητα καὶ συντομίαν αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου δημοσιεύομεν κατ' ἐκλογὴν ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ» ἀποσπάσματα ὑπὸ τὸν τίτλον «Μικροὶ διάλογοι τοῦ Volney». Α. Π.

Ὁ φυσικὸς νόμος.

Ἐρ. Τί εἶναι ὁ φυσικὸς νόμος;

Ἀπ. Εἶναι *ἡ σταθερὰ διάταξις* τῶν πραγμάτων, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Θεὸς διευθύνει τὸ σύμπαν· *ἡ τάξις*, τὴν ὁποίαν *ἡ σοφία* του παρουσιάζει εἰς τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν λογικὴν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως αὕτη χρησιμεύσῃ ὡς ἴσος καὶ κοινὸς κανὼν εἰς τὰς πράξεις των καὶ τοὺς καθοδηγήσῃ ἄνευ διακρίσεως χώρας καὶ φυλῆς πρὸς τὴν τελειότητα καὶ τὴν εὐτυχίαν.

ΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΟΝΟΜΑ

Ἀπὸ δύο ἡμερῶν ἐφιλοξενούμην εἰς τὸ κτῆμα τοῦ πατρικοῦ μου φίλου κ. Ζαχαρία Σαρδελλίδου, ὁ ὁποῖος, καλὰ κσὶ σώνει, ἐπέμενε νὰ μὲ κρατήσῃ μίαν ἑβδομάδα πλησίον του, μ᾽ ὅλας τὰς ἐνστάσεις μου, ὅτι ἐπείγομαι νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου μ᾽ ἐκάλουν πλεῖσται ὑποθέσεις μου.

— Μιά, ποῦ ἦλθες ᾽ς τὸ νησί μας, πρέπει νὰ μείνῃς κανένα μῆνα τοὐλάχιστον, μοῦ ἔλεγεν ὁ κ. Σαρδελλίδης.

Εἴχομεν σηκωθῇ πολὺ πρωὶ καί, μετὰ τὸ λουτρόν μας εἰς τὸν ἀμμόστρωτον ὁρμίσκον, ἐπήραμεν τὸν καφέ μας εἰς τὸν δυτικὸν ἐξώστην τῆς ἐπαύλεως, κεκαλυμμένον ὑπὸ παχέος φυλλώματος αἰγοκλήματος. Ναρκώμενοι ἀπὸ τὰ μεθυστικὰ ἀρώματα τοῦ κήπου, ἀπὸ τὸν φλοῖσβον τοῦ κύματος καὶ τὸν θροῦν τῶν φύλλων δὲν εἴχομεν διάθεσιν ν᾽ ἀρθρώσωμεν οὐδὲ λέξιν καὶ ἀφιέμεθα εἰς μίαν νυσταλέαν ρέμβην. Τὰ βλέφαρά μας ἐχαλαροῦντο ἀκουσίως μας καὶ ὅπως ἤμεθα ἐξηπλωμένοι ἐπάνω εἰς μαλακάς, πεπαλαιωμένας πολυθρόνας, βαυκαλιζόμενοι ἀπὸ τὸ ἐλαφρὸν μυροβόλον ἀεράκι καὶ τὸν βόμβον τῶν ἐντόμων, παρεδιδόμεθα σιγὰ-σιγὰ εἰς τὴν ἡδονικὴν ἐπίδρασιν θεσπεσίου ὕπνου.

— Καταλαμβάνεις πῶς θὰ μᾶς πάρῃ ὁ ὕπνος; εἶπε στραφεὶς πρὸς ἐμὲ ὁ κ. Σαρδελλίδης. Μὰ δὲ λὲς καὶ σὺ τίποτε, βρὲ ἀδελφέ;

Τί εἶχα νὰ εἰπῶ ἐγώ, ἀφοῦ δύο τώρα ἡμερόνυκτα, ποῦ ἔμεινα μετὰ τοῦ κ. Σαρδελλίδου, δὲν ἔκαμνα ἄλλο παρὰ νὰ ὁμιλῶ, νὰ ὁμιλῶ ἀδιακόπως; Ὅσα ζητήματα ἐθίξαμεν τὰ ἐξηντλήσαμεν καθ᾽ ὁλοκληρίαν: στρατιωτικά, πολιτικά, θρησκευτικά. Κυρίως ἐνδιεφέρετο διὰ τὰ γεωπονικά, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸ τὸ θέμα ἔτυχε νὰ μὲ εὕρῃ ἐντελῶς ἀστοιχείωτον καὶ ἐδυσφόρει.

— Τέλος πάντων, τί τὰ θέλεις, δυὸ ἄνθρωποι συντροφιὰ δὲν εἰμποροῦν ποτὲ νὰ κάμουν, εἶπε δύσθυμος ὁ κ. Σαρδελλίδης, ἀπελπισθεὶς ἀπὸ τὴν ἐπίμονον σιωπήν μου.

Ὁ κ. Σαρδελλίδης, ἀγαθὸν γεροντοπαλλήκαρον, ἀποστρατευθεὶς πρὸ δεκαετίας μὲ τὸν βαθμὸν ταγματάρχου, ἀπεσύρθη εἰς τὸ πατρικόν του κτῆμα, εἰς μίαν μαγευτικὴν ἄκτὴν τοῦ νησιοῦ, δύο ὥρας ἀπέχον τοῦ χωρίου. Ἦτο σχεδὸν μισάνθρωπος ἤ, μᾶλλον, μισογύνης, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ εἶχε σοβαροὺς λόγους πρὸς τοῦτο.

— Ὅσο μακρύτερα εἶσαι ἀπὸ τὰ θηλυκά, τόσο ἡσυχώτερος εἶσαι! ἐσυνείθιζε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὡς ἐπῳδὸν ὁ κ. Σαρδελλίδης, ὁσάκις συνέπιπτε λόγος περὶ γυναικῶν.

Ἀπὸ τὴν κατέχουσαν ἡμᾶς νάρκην μᾶς ἀφύπνισαν τὰ βαρέα βήματα τοῦ Σταμάτη, ἀρχαίου ὑπηρέτου τοῦ κ. Σαρδελλίδου.

— Τί εἶναι, Σταμάτη; ἠρώτησε μὲ τὴν βροντώδη φωνήν του ὁ ἀπόστρατος ταγματάρχης.

— Κάποιοι ἔρχονται, ξηρῶς ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης.

— Αὐτὸ εἶναι εὐχάριστον! εἶπεν ἀνατιναχθείς. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀνίαν ποῦ μᾶς ἔχει καταλάβει, μιά, οἱαδήποτε συντροφιά, ἔστω καὶ μὲ τὸν κὺρ Γιάννη τὸν δημοδιδάσκαλο, εἶναι θεῖον δῶρον.

Ἡ καταλαβοῦσα τὸν κ. Σαρδελλίδην εὐθυμία μὲ τὴν ἐλπίδα νέας συντροφιᾶς μετεδόθη καὶ εἰς ἐμέ. Ἐξήλθομεν εἰς τὸν ἀνατολικὸν ἐξώστην διὰ νὰ ἰδοῦμεν ποῖοι τέλος πάντων ἦσαν αὐτοί, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἔφερον τὴν φαιδρότητα καὶ τὴν εὐθυμίαν.

Ὁ κ. Σαρδελλίδης ἐπῆρε τὸ στρατιωτικὸν τηλεσκόπιόν του, παρετήρησεν ἐπὶ μικρόν, εὐθὺς δ᾽ ἔκαμεν ἀποτόμως μίαν κανονικὴν μεταβολὴν καὶ προφανῶς ἀπογοητευμένος ἔρριψε τὸ τηλεσκόπιον μακρὰν ἐπὶ τοῦ καναπέ.

— Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! κρίμα ᾽ς τὴ χαρά! εἶπε ξύων τὸ ἰνίον. Σὲ ᾽μένα πηγαίνει ἡ παροιμία: τὰ μικρὰ δὲν ἤθελες, τὰ μεγάλα ᾽γύρευες. Ἀνάθεμά τα γιὰ ὄνειρα· μὴν τὰ πιστεύεις, λέει .... Παπᾶ εἶδα ἀπόψε ᾽ς τὸν ὕπνο μου.

— Μὰ τί συμβαίνει; Ποιὸς ἔρχεται;

— Ἄχ! Ἡ ἀδελφή μου μὲ τὸν γαμβρό μου ἔρχονται, ποῦ νἄσπαζε καλλίτερα τὸ ποδαράκι τους.

Ὁ κ. Σαρδελλίδης ἤρχισε νὰ περιπατῇ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον φυσομανῶν καὶ μὲ τὰ χέρια ὀπίσω.

— Ἄει ᾽ς τὸ διάβολο! ὅλη μου ἡ διάθεσις ἐχάλασε! ἐμουρμούρισε. Δὲν σοῦ λέγω, κακὸ πρᾶγμα εἶναι νὰ μὴν ἔχῃ κανεὶς συγγενικὸν αἴσθημα ᾽ς τὴν ἀδελφή του, ἀλλὰ θὰ μὲ πιστεύσῃς; Προτιμῶ νὰ συναντηθῶ μέσα ᾽ς τὸ λόγγο μὲ τὸν Νταβέλη τὸν ἀρχιληστή, παρὰ μ᾽ αὐτήν. Νὰ κρυφθῇ κανεὶς καὶ νὰ ᾽πῇ ὁ Σταμάτης πῶς δὲν εἶμ᾽ ἐδῶ...

Ὁ κ. Σαρδελλίδης ἐκάλεσε μὲ βροντερὰν φωνὴν τὸν Σταμάτην, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ θέσῃ εἰς πρᾶξιν τὸ σχέδιόν του, διότι εἰς τὴν αὐλὴν ἠκούσθη πλέον ἡ φωνὴ τῆς ἀδελφῆς του βροντώδης καὶ ἠχηρά, ὡς καὶ ἡ λεπτὴ καὶ ἀσθενὴς τοῦ συζύγου της.

— Σιάξε μου, σοῦ λέγω, τὴ φούστα μου. Βρὲ ἀθεόφοβε, τὸ καινούργιο σου πανταλόνι ἐφόρεσες;

— Τὸ παληό μου δὲν τὸ ἐχάρισες τοῦ μπάρμπα Κωνσταντῆ; Τὸ παρδαλὸ μοῦ εἶπες νὰ τὸ κρύψω γιὰ τὸν χειμῶνα, ἐδικαιολογήθη περίφοβος ὁ σύζυγος.

Ἡ κυρία ἠρκέσθη νὰ ρουθουνίσῃ.

— Τὰ χράμια νὰ τ᾽ ἀφήσω ἐπάνω εἰς τὰ ζῶα ἢ νὰ τὰ πάρω μέσα;

Ἡ θύρα ἤνοιξεν ἐπὶ τέλους καὶ εἰς τὸ δωμάτιον ἐμβῆκεν ἡγεμονικῶς κυρία τεσσαρακονταέτις περίπου, ὑψηλή, εὐτραφής, ἀνδρογυναῖκα, μὲ μεταξωτὴν οὐ-

ρανόχρουν ἐσθῆτα. Εἶχεν εἰς τὴν μορφήν της ἕνα ὕφος τόσον γελοίως μεγαλοπρεπὲς καὶ προπετές, ὥστε ἀμέσως ἐννόησα διατὶ δὲν τὴν ἠγάπα ὁ κ. Σαρδελλίδης. Ὄπισθεν τῆς κυρίας ἤρχετο μικρόσωμον, ἀσθενικὸν ἀνθρωπάριον μὲ παρδαλὸν σουρτουκάκι, πλατὺ πανταλόνι καὶ βελούδινον γελέκον, μὲ ὤμους στενούς, μὲ ξυρισμένον πώγωνα καὶ μὲ ἐρυθρᾶν λεπτὴν μυτίτσαν. Ἀπὸ τὸ γελέκον του ἐκρέματο χρυσῆ ἅλυσος, ὁμοιάζουσα μὲ ἁλυσίδαν καντυλιοῦ. Εἰς τὴν περιβολήν του, εἰς τὰς κινήσεις, εἰς τὴν μυτίτσαν, εἰς ὅλον του τὸ ἐξεζητημένως κομψὸν σύνολόν του διέβλεπε κανεὶς ὕφος θηλυπρεπῶς ταπεινὸν καὶ δουλικῶς ἐξουθενωμένον.

— Καλὴ ἡμέρα, Περσεφόνη! εἶπεν ὁ κ. Σαρδελλίδης. — Ἡ κυρία Περσεφόνη ἐμειδίασε μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐφίλησεν εἰς τὰ χείλη τὸν ἀδελφόν της. —

— Τί χάσκεις λοιπὸν καὶ δὲν χαιρετᾷς; εἶπεν ἡ κυρία Περσεφόνη στραφεῖσα μὲ θυμὸν πρὸς τὸν σύζυγόν της, ὁ ὁποῖος πτοηθεὶς ἔσπευσε νὰ χαιρετίσῃ.

— Δὲν γνωρίζεσθε... Ἡ ἀδελφή μου κ. Περσεφόνη Ποντίκη, ὁ κύριος Ἀρτέμιος Ποντίκης· ὁ κ. Ν., υἱὸς τοῦ μακαρίτου φίλου μου Ν... ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.

— Χαίρω πολύ, εἶπε σεσυρμένως ἡ κ. Ποντίκη, χωρὶς νὰ μοῦ τείνῃ τὴν χεῖρα, χαίρω πολύ...

Ἐκαθήσαμεν καὶ πρὸς στιγμὴν ἐμένομεν σιγῶντες.

— Δὲν μᾶς ἐπερίμενες βέβαια, ἤρχισεν ἡ κ. Περσεφόνη ἀποτεινομένη πρὸς τὸν κ. Σαρδελλίδην· κ' ἐγὼ δὲν τὸ εἶχα ὡς τὸ νοῦ μου νὰ ἔλθω, ἀλλὰ ἔτυχε κάποια ἀφορμὴ καὶ ἦλθα νὰ πάρω καὶ τὴ γνώμη σου.

— Ἡ ὥρα ἡ καλή, εἶπε χωρὶς ἐνδιαφέρον ὁ κ. Σαρδελλίδης. Τί τρέχει λοιπόν;

— Τί τρέχει; Νά, ἦλθα νὰ σοῦ κάμω παράπονα γι' αὐτόν! καὶ μὲ τὸν ἀντίχειρα πρὸς τὰ ὀπίσω ἔδειξε χωρὶς νὰ στραφῇ τὸν ὄπισθέν της καθήμενον σύζυγόν της.

Ὁ κ. Ἀρτέμιος ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς, ἐσυμμάζευσε τὰ πόδια του ὑπὸ τὸ κάθισμα καὶ ἔβηξεν ἐντροπαλά.

— Καὶ ὡσὰν τί παράπονα ἔχεις ἐναντίον του;

Ἡ κυρία Περσεφόνη ἀνεκάθισε καὶ ἀνεστέναξεν.

— Ἄ, ποῦ νἄχε νὰ καῇ ἡ ὥρα καὶ ἡ στιγμή, ποῦ βρέθηκε μπροστά μου! Ἄνθρωπος εἶν' αὐτός; Πόσα δὲν εἶπα ὡς τοὺς γονεῖς του! Καὶ ὡς τὸν Παπαγιάννη τὸν ἐπῆγα νὰ τὸν συμβουλεύσῃ, κ' ἐμένα ἐμάλλιασε ἡ γλῶσσά μου νὰ τοῦ μιλῶ — μὰ δὲ βαρυέσαι; Αὐτὸς τὸ γουδί, τὸ γουδοχέρι.

— Μὰ τί ἔκαμ' ἐπὶ τέλους; ἠρώτησεν ἀνυπομόνως ὁ κ. Σαρδελλίδης.

— Τί ἔκαμε ἐρωτᾷς; ἐβροντοφώνησεν ἡ κ. Ποντίκη, κτυπῶσα τὴν παλάμην ἐπὶ τοῦ γόνατος. Τί ἔκαμε; Καλέ, ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ μὴ θέλῃ νὰ συναναστραφῇ μὲ ἀνθρώπους τῆς τάξεώς του καὶ ὁμοίους του ὡς τὸ γένος, παρὰ νὰ ξεπέφτῃ καὶ νὰ συναναστρέφεται μὲ βαρκάρηδες καὶ καρβουνιαρέους; Κατάστασις πραγμάτων εἶναι αὐτή, νὰ μὴ ξέρῃ νὰ κρατήσῃ τὴν ἀξιοπρέπειά του; Ἐγὼ αὐτὸ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω καὶ κάμε ὅπως θέλεις. Νά, κύτταξέ

τον, τρόπος εἶν' αὐτός; ἐζάρωσε ὡς τὴν καρέγλα του ὡσὰν κανένας ζητιάνος, ὡσὰν κανένας κατάδικος. Κάτσε ὥμορφα!

Ὁ κ. Ἀρτέμιος ἀνώρθωσε τὸν λαιμόν του καὶ περίφοβος προσέβλεψε τὴν σύζυγόν του, ὅπως βλέπουν τὰ μικρὰ παιδιά, ὅταν τὰ μαλώνουν.

Βλέπων ὅτι ἡ συνδιάλεξις ἐλάμβανε καθαρῶς οἰκογενειακὸν χαρακτῆρα, ἐσηκώθην νὰ φύγω. Ἡ κ. Ποντίκη παρετήρησε τὴν κίνησίν μου.

— Δὲν πειράζει, δὲν πειράζει, καθήσατε, μοῦ εἶπε. Διὰ σᾶς τοὺς νέους αὐτὰ εἶναι πολὺ διδακτικὰ καὶ ὠφέλιμα. Ἡμεῖς, ἂν καὶ δὲν ἔχωμεν τὴν σπουδήν σας, εἴδαμεν ὅμως καὶ ἐμάθαμεν πολλά· ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ ὅπως ἐπεράσαμεν ἡμεῖς νὰ περάσουν ὅλοι..... Ξέρεις τί, Ζαχαρία; Μιὰ ποῦ ἤλθαμε ὡς τὸ ἀρχοντικό, σου θὰ μείνωμεν νὰ προγευματίσωμεν κι' ὅλας. Μήπως ὅμως μαγειρεύετε πασχαλινά; Σήμερα εἶναι Τετράδη...

Ἐδῶ ἡ κυρία Περσεφόνη ἀνεστέναξε.

— Νὰ ἴδῃς νὰ μᾶς μαγειρεύσουν νηστήσιμο φαγί, γιατί πασχαλινὸ δὲ θὰ φᾶμε καὶ ξέρε το!.....

Ὁ κ. Σαρδελλίδης ἐκάλεσε τὸν Σταμάτην καὶ τὸν διέταξε νὰ μαγειρεύσῃ φασουλάκια φρέσκα λαδερά.

— Ἦλθα λοιπόν, ποῦ λές, καὶ σοῦ τὸν ἔφερα νὰ μοῦ τὸν συμβουλεύσῃς καὶ σὺ ν' ἀλλάξῃ διαγωγήν, γιατί ἔχει γίνει τοῦ χαμοῦ, ἐξετροχιάσθη ὁλότελα.

— Πῶς ἐξετροχιάσθη; Πίνει; Παίζει χαρτιά; Ξενοκυττάζει;

— Αὐτὰ μονάχα ἔλειπαν... Σὰν νὰ μὴ τὰ ξέρῃς τάχα! Μὰ ἀγκαλὰ γιὰ σένα τὸ ἴδιο εἶναι. Καὶ σὺ διὰ τὸ οἰκογενειακόν σου ὄνομα ὀλίγο φροντίζεις.... Ἦλθες κ' ἐκάθησες ἐδῶ μακρυὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὡσὰν κανένας ἀσκητὴς καὶ ὡς τὸν κόσμον δὲν ἐμπῆκες... Νά, ἂς ἐρωτήσωμεν καὶ τὸν κύριον ἀπ' ἐδῶ νὰ μᾶς ἴπῃ τὴν γνώμη του. Σεῖς τί ἰδέαν ἔχετε; Τὸ θεωρεῖτε καλόν, ἕνας ἄνθρωπος ἀπὸ γένος νὰ συναναστρέφεται μὲ κάθε λογῆς σκουπίδια;

— Αὐτὸ ἐξαρτᾶται, ἀπήντησα διστακτικῶς.

— Ἂς ποῦμε, ἔστω καὶ μὲ τὸν Φουντοῦκο τὸν εἰσπράκτορα. Ἐγὼ αὐτὸν τὸν Φουντοῦκο τὸν εἰσπράκτορα οὔτε τὸ κατώφλιο τοῦ σπιτιοῦ μου τοῦ ἐπιτρέπω νὰ πατήσῃ, καὶ αὐτός, ἀκοῦς ἐκεῖ, καλέ, νὰ κάθεται μαζύ του καὶ νὰ παίζῃ ντάμα, καὶ νὰ καταδέχεται νὰ πηγαίνῃ καὶ ὡς τὸ σπίτι του νὰ τρώγῃ μαζύ του;... Ἀμὲ μὲ τὸν γραμματέα τοῦ εἰρηνοδικείου, ποῦ πηγαίνει περίπατο καὶ συζητεῖ, τὸ θεωρεῖτε σεῖς καλὸ πρᾶγμα αὐτό; Τί ἠμπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς μὲ ἕνα γραμματικό! Οὔτε τὸν χαιρετισμὸ τοῦ γραμματικοῦ δὲν εἶναι πρέπον εἰς αὐτὸν νὰ τὸν δέχεται, κύριέ μου!

— Τί νὰ κάμω, ἀφοῦ τέτοιος εἶναι ὁ χαρακτήρ μου.... ἐψιθύρισε δειλῶς ὁ κ. Ἀρτέμιος.

— Νὰ σοῦ δείξω ἐγὼ μὲ τὸν χαρακτῆρά σου, ἐβροντοφώνησεν ἀπειλητικῶς κινοῦσα τὴν χεῖρα ἡ κ. Ποντίκη. Δὲν θὰ σοῦ ἐπιτρέψω ἐγὼ ποτὲ νὰ κηλιδώσῃς τὸ οἰκογενειακόν μου ὄνομα! Ἐγὼ σὲ ἴπῆρα καὶ σὲ ἔκαμα ἄνθρωπον! Τί εἶ-

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ

ναι τὸ γένος Ποντίκη; Ὄνομα ξεπεσμένο!... Καὶ ἂν ἐγώ,—τὸ γένος Σαρδελλίδου—καταδέχθηκα νὰ τὸν πάρω ἄνδρα, αὐτὸς ἔπρεπε νὰ τὸ αἰσθάνεται αὐτὸ καὶ νὰ τὸ ἀναγνωρίζῃ!... Καὶ στραφεῖσα ἐξημμένη πρὸς τὸν σύζυγόν της:

— Καὶ γιὰ ποιὸν ἐγὼ νομίζεις πῶς φροντίζω, αἴ; γιὰ τὴ μούρη σου; Τὸ γάιδαρό μου ἔχασα.... Γιὰ τὸ οἰκογενειακό μου ὄνομα μὲ μέλει! Ἂν δὲν ἦτον τὸ ὄνομα, μάθε, ὅτι πρὸ πολλοῦ θά σε ἄφηνα μέσα 'ς τὴν κουζίνα νὰ βρωμήσῃς.

Ὁ ταλαίπωρος κ. Ἀρτέμιος ἤκουεν, ἐσίγα καὶ ἐζάρωνεν ἀπὸ φόβον καὶ ἐντροπήν. Καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τοῦ προγεύματος δὲν τοῦ ἔδιδεν ἡσυχίαν ἡ αὐστηρὰ σύζυγος. Τὸν εἶχε καὶ τὸν ἐκράτει ὑπὸ τὰ βλέμματά της καὶ παρηκολούθει ἑκάστην κίνησίν του.

— Βάλε ἁλάτι! Δὲν κρατεῖς καλὰ τὸ περοῦνί σου! Σπρῶξε παρέκει τὴν ἁπλάδα, γιατί θὰ χώσῃς μέσα τὸ μανῆκί σου! Τί κτυπᾷς ἔτσι τὰ χείλια σου;

Ὁ κ. Ποντίκης ἔτρωγε μετὰ σπουδῆς καὶ ἐζάρωνεν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν βλεμμάτων της. Ἔτρωγε μετὰ τῆς συζύγου του ἐκ τῶν νηστησίμων φαγητῶν καὶ ἑκάστοτε ἔρριπτε λαθραῖα καὶ λαίμαργα βλέμματα πρὸς τὰς κοτολέτας μας.

— Δὲν κάμνεις τὸ σταυρό σου!; τοῦ εἶπεν ἡ σύζυγός του μετὰ τὸ πέρας τοῦ προγεύματος.

Ἡ κ. Ποντίκη, ἀπογευματίσασα, ἀπεσύρθη εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀδελφοῦ της ν' ἀναπαυθῇ. Ἅμα ἐκλείσθη ἡ θύρα τοῦ δωματίου, ὁ κ. Σαρδελλίδης ἥρπασε μὲ τὰς δύο χεῖρας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του καὶ ἤρχισε νὰ βηματίζῃ ἐμπρὸς-ὀπίσω.

— Τί δυστυχισμένος ἄνθρωπος ποῦ εἶσαι, φίλε μου! εἶπε πρὸς τὸν κ. Ἀρτέμιον βαρέως ἀσθμαίνων. Μιὰ ὥρα ἔμεινα μαζύ της κ' ἐπῆγα νὰ σκάσω· φαντάζομαι ἐσένα τί ὑποφέρεις 'μέρα-νύκτα μαζύ της!... εἶσαι μάρτυς, δυστυχῆ, ἀληθινὸς μάρτυς...

Ὁ κ. Ἀρτέμιος ἀνοιγόκλεισε τὰ ματάκια του καὶ εἶπε:

— Πράγματι εἶναι ὀλίγον αὐστηρὰ ἡ Περσεφόνη, ἀλλὰ ἐγὼ πρέπει νὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν δι' αὐτὴν, διότι ἄλλο ἀπὸ εὐεργεσίας καὶ ἀγάπην ἀπὸ αὐτὴν δὲν βλέπω.

— Ἀμ' ἀφοῦ εἶναι ἔτσι, φίλε μου, καλὰ νὰ τὰ πάθῃς! καὶ νὰ συλλογισθῇ κανεὶς πῶς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔβγαζε λόγους καὶ ἐφεῦρε καὶ μηχάνημα διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῆς σταφίδος.... Μωρέ, πῶς τὸν ἐκατήντησεν ἡ στρίγλα τὸν ἄνθρωπο!...

— Ἀρτέμιε! ἠκούσθη ἡ βροντερὰ φωνὴ τῆς κ. Ποντίκη ἀπὸ τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Ποῦ εἶσαι λοιπόν! Ἔλα νὰ μοῦ διώχνῃς τῆς μύγες!

Ὁ κ. Ἀρτέμιος ἀνεσκίρτησε καὶ ἀκροποδητὶ ἔδραμεν εἰς τὸν κοιτῶνα...

— Νὰ χαθῇς!... εἶπε πτύων κατόπιν του ἐν ἀγανακτήσει ὁ κ. Σαρδελλίδης.

(Μίμησις).

Α. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΔΩΔΕΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΚΟΡΗΝ

Σαπφὼ Λεοντιάς

Πολλοὶ ἀναγνῶσται τοῦ «Ἡμερολογίου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων» εἰς τὴν ὄψιν τῆς παρατιθεμένης εἰκόνος θἀναπολήσουν εὐθὺς τὴν τόσον ἀγαθὴν καὶ τόσον εὐεργετικὴν δρᾶσιν τῆς ὑπερόχου γυναικός, ἡ ὁποία δικαίως εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων δύναται νἀποκληθῇ *διδασκάλισσα τοῦ Ἔθνους*.

Τὴν εὐγενῆ δέσποιναν, τὴν ἀληθινὴν κ' εὐσυνείδητον παιδαγωγόν, τὴν γνωρίζουν πολλαὶ κ' ἐκλεκταὶ σύγχρονοι μητέρες, αἱ ὁποῖαι, δημιουργοὶ σήμερον εὐδαιμόνων οἴκων, τὴν ὡραίαν διάπλασιν τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν καὶ τὴν ἀνθοβολὴν τῆς καλωσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς των, ὅλα τὰ προτερήματά των τὰ ὀφείλουν εἰς τὴν σεμνὴν διδασκάλισσαν, ἥτις ἔσπειρε κ' ἐκαλλιέργησεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητριῶν της τοῦ καλοῦ τὸ συναίσθημα. Τὴν γνωριζουν ὅσοι παρηκολούθησαν μὲ διαφέρον τὴν ἐκπαιδευτικήν μας ζύμωσιν, ἡ ὁποία ἤρχισε τὴν περασμένην ἑκατονταετηρίδα μὲ τόσους εὐέλπιδας κἐνθουσιώδεις μυσταγωγοὺς τῆς ἐπιστήμης τῆς διδασκαλικῆς. Τὴν γνωρίζουν ὅσοι ἀνέγνωσαν τὰ τρυφερὰ καὶ διδακτικώτατα ποιήματά της καὶ τὰ παιδαγωγικά της μελετήματα, πλούσια εἰς εὐσέβειαν καὶ στοργὴν πρὸς τὴν μαθητευομένην νεότητα, ἁδρὰ εἰς γνώσεις καὶ ὑγιεῖς στοχασμούς, δημιουργήματα ὅλα ζήλου ἀνεξαντλήτου πρὸς τὸν προορισμόν της τὸν διδασκαλικόν, ἀφικνουμένου μέχρις ἁγιότητος.

Εἶναι ἡ Σαπφὼ Λεοντιάς.

Ἡ βιογραφία της σύντομος καὶ ἁπλουστάτη, ἀλλὰ καὶ γεμάτη ἀπὸ ζωὴν καὶ ἄπειρον πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀφοσίωσιν, συμβολίζει τρανῶς τὴν δύναμιν τῆς διανοίας της, τῆς λευκῆς ψυχῆς της τὴν γαλήνην, μὲ τὴν ὁποίαν ἐξεπλήρωσε τὸν σκοπόν της τὸν ἱερόν.

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ 1832. Τὴν πρώτην μόρφωσίν της ὀφείλει εἰς αὐτὸν τὸν πατέρα της, τὸν Λεόντιον Κληρίδην, διδάσκαλον τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ μαθητὴν Γρηγορίου τοῦ Σαράφου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Οἰκονόμου. Τὸ 1854–1858 συνέστησε καὶ διηύθυνε τὸ ἐν Σάμῳ Παρθεναγωγεῖον, τὸ ἱδρυθὲν ὑπὸ τῆς

ἡγεμονίδος Ἀλεξάνδρας Γκίκα. Ἔπειτα διηύθυνε μέχρι τοῦ 1861 τὸ ἐν Σμύρνῃ ἰδιοσυντήρητον Παρθεναγωγεῖον τοῦ Μεθοδίου Ἀρώνη, τοῦ μετὰ ταῦτα ἐκλεγέντος Μητροπολίτου Μιτυλήνης καὶ κατόπιν Διδυμοτείχου, καὶ ὕστερον διηύθυνε τὰ τέσσαρα Παρθεναγωγεῖα τῆς Σάμου, τὰ ἱδρυθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀριστάρχου. Ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι τοῦ 1875 διηύθυνε τὸ ἐν Σμύρνῃ ὑπὸ τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς *Ἁγίας Φωτεινῆς* συντηρούμενον Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον, ὅτε προσεκλήθη καὶ διηύθυνε τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαιδευτήριον τῆς «Παλλάδος» ἐπὶ ἑνδεκαετίαν, μέχρι τοῦ 1886. Κατὰ τὸ 1887 μετέβη καὶ πάλιν εἰς Σμύρνην, καὶ ἐκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου κ' ἐκ δευτέρου διηύθυνεν ἐπὶ διετίαν τὴν «Παλλάδα» καὶ μετὰ ταῦτα ἰδιώτευσεν.

Συνέγραψε «Κορασιακὴν Χρηστομάθειαν», «Οἰκιακὴν Οἰκονομίαν», «Ἐκθέσεις ἰδεῶν» καὶ τελευταῖον μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνὴρ καὶ γυνή». Ἐκτὸς τούτων ἔγραψε πληθὺν ποιημάτων, διηγημάτων καὶ παιδαγωγικῶν διατριβῶν, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν εἰς διάφορα περιοδικὰ κ' ἐφημερίδας.

Ἀπέθανε τὸν Μάρτιον τοῦ 1900.

Τὸ «Ἡμερολόγιον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων», οἱονεὶ ἀποτίνον φόρον τιμῆς πρὸς τὴν ἄληστον μνήμην τῆς διακεκριμένης διδασκαλίσσης, δημοσιεύει μετὰ τῆς εἰκόνος της καὶ μίαν ἀνέκδοτον πρὸς τὴν ἐγγονήν της ἐπιστολήν. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ἐγκλείεται πολύτιμος θησαυρὸς λαμπροτάτων ὑποθηκῶν, τῶν ὁποίων τὴν μελέτην καὶ μάλιστα τὴν ἀποστήθισιν καθῆκον ἔχουν νὰ ἐπιβάλλουν εἰς τὰς θυγατέρας των ὅλαι αἱ ἑλληνίδες μητέρες. Ι. (β.)

Εἰς τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων της

1899 — 28 Ἰανουαρίου.

Ἀγάπη μου Ἄννα,

Σήμερον σὺν Θεῷ τελειώνεις τὸ ἑνδέκατον ἔτος τῆς εὐτυχοῦς παιδικῆς ἡλικίας σου καὶ εἰσέρχεσαι ὑπὸ τὸ ὄμμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας εἰς τὸ δωδέκατον. Δι' αὐτὸ δὲν σοὶ γράφω ποίημα, καθὼς εἰς ὅλα τὰ προηγούμενά σου ἔτη, ἀλλὰ σοὶ γράφω 12 ὁδηγίας παραινετικάς, 12 συμβουλάς, 12 ὑποθήκας, τὰς ὁποίας σοὶ συνιστῶ καὶ σοὶ παραγγέλλω ν' ἀναγινώσκῃς προσεκτικῶς ὄχι μόνον τὸ 12ον τοῦτο ἔτος, ἀλλὰ ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· νὰ τὰς ἐγχαράξῃς εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ νὰ τὰς ἔχῃς ὡς 12 στερεοὺς καὶ ἀκλονήτους στύλους, ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ οἰκοδομήσῃς τὸ οἰκοδόμημα τοῦ βίου σου, ὅπερ εὔχομαι ὁ Παντοδύναμος Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῶν χαριτωμένων πρεσβειῶν τῆς Παναμώμου Μητρός Του νὰ συγκροτήσῃ ἐκ πολλῶν-πολλῶν δωδεκάδων ἐτῶν.

Καὶ πρὸ πάντων, ἀγάπη μου Ἄννα, πρόσφερε τὰς θερμοτάτας εὐχαριστίας μου πρὸς τὸν Ὕψιστον καὶ τὴν Πάναγνον Θεομήτορα διὰ τὴν σωματικὴν εὐεξίαν καὶ τὴν ψυχικὴν εὐφυΐαν, τὰ ὁποῖα σοὶ ἐχάρισαν καὶ τὰ ὁποῖα σοὶ ἐφύλαξαν εἰς ὅλα τὰ 11 ἔτη σου τόσον ἀπρόσβλητα καὶ θαλερά, καὶ παρακαλῶ καὶ ἱκετεύω καὶ εἰς τὸ 12ον τοῦτο ἔτος καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐφεξῆς δωδεκαετίας τῆς ζωῆς σου νὰ φυλάττωσιν ὑπὸ τὴν θείαν χάριν των τὴν ψυχικήν σου εὐφυΐαν καὶ τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματός σου.

Τώρα ἐφεξῆς σοὶ γράφω τὰς 12 ὑποθήκας μου:

Καὶ 1ον Νὰ εἶσαι, ἀγάπη μου, ὡς σοὶ εἶπον καὶ εἰς τὰ ποιήματά μου πολλάκις, διὰ παντὸς εὐσεβὴς καὶ θεοσεβὴς καὶ μόνον τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου νὰ συλλογίζησαι καὶ αὐτὸ νὰ θέλῃς, νὰ λέγῃς καὶ νὰ πράττῃς εἰς ὅλην τὴν ζωήν σου· εἶναι δὲ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου: τὸ νὰ ἀγαπῶμεν καὶ νὰ ζητῶμεν διὰ παντὸς τὸ ἀγαθόν, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ καλόν, διότι αὐτὰ τὰ τρία ἔρχονται ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ αὐτὰ εἶναι αἱ μέγισται ἀρεταὶ τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο χρεωστοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ τὰς ἔχωμεν, διότι εἴμεθα τέκνα τοῦ Θεοῦ.

2ον Νὰ σέβησαι καὶ νὰ φυλάττῃς μετὰ μεγάλης ἀφοσιώσεως τὰς ἱερὰς διατάξεις τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας μας καὶ νὰ ὑπερασπίζησαι τὰ ἱερὰ αὐτῆς δόγματα, τὰ ὁποῖα περιέχονται εἰς τὸ *Πιστεύω*. Διότι καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῶν ἄλλων θρησκειῶν μετὰ μεγάλης δυνάμεως φυλάττουσι καὶ προστατεύουσι τὰ τῆς θρησκείας των. Διότι, ἀγάπη μου Ἄννα, νὰ ξεύρῃς καλῶς, ὅτι ἄνθρωπος, ἀνὴρ ἢ γυνή, χωρὶς σταθερὰ θρησκευτικὰ φρονήματα καὶ αἰσθήματα εἶναι ζῷον ἄλογον.

3ον Ἐὰν εὑρεθῇς, ὅταν μεγαλώσῃς, εἰς συναναστροφὴν καὶ γίνηται λόγος περὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων, σὺ μετ' ἐπιφυλάξεως καὶ πολλῆς προσοχῆς νὰ ὁμιλῇς περὶ αὐτῶν. Ἐὰν δὲ βλέπῃς ὅτι παρεκτρέπονται εἰς αὐτὰ καὶ ἀσεβῶς καὶ ἀνοήτως κακολογοῦν τὰ τῆς θρησκείας, σὺ ἢ νὰ φεύγῃς ἀμέσως ἐκ τῆς συναναστροφῆς ἐκείνης ἢ νὰ σιωπᾷς ἢ νὰ λέγῃς μετὰ παρρησίας ὅτι: ὅποιος κατηγορεῖ ἢ περιπαίζει τὴν θρησκείαν, εἰς ἣν οἱ γονεῖς του καὶ αὐτὸς ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη, εἶναι ἀνόητος ἢ κακοήθης.

Ταῦτα, Ἄννα μου, σοὶ παραγγέλλω περὶ τῶν θείων πραγμάτων.

4ον Μετὰ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, νὰ σέβησαι καὶ νὰ ὑπακούῃς, ὅσον καὶ ἂν μεγαλώσῃς, καὶ νὰ τιμᾷς τοὺς γονεῖς σου. Καὶ ὑγιεῖς μὲν ὄντας νὰ τοὺς εὐχαριστῇς κατὰ πάντα, ἀσθενεῖς δέ, νὰ τοὺς περιθάλπῃς καὶ νὰ τοὺς περιποιῆσαι μετὰ μεγάλης προθυμίας καὶ ἀφοσιώσεως.—Διὰ τὴν μάμμην σου δὲν σοὶ λέγω, διότι αὐτὴ βέβαια δὲν θὰ ζήσῃ πολλὰ πλέον ἔτη.—Ἐν γένει νὰ προσέχῃς πολὺ καὶ μὲ τοὺς λόγους σου καὶ μὲ τὰ ἔργα σου καὶ μὲ τὴν συμπεριφοράν σου, νὰ μὴ τοὺς λυπῇς καὶ τοὺς δυσαρεστῇς ποτὲ καὶ ποτέ σου νὰ μὴ κάμῃς τι χωρὶς αὐτοὶ νὰ τὸ ἠξεύρουν. Πρὸς τοὺς συγγενεῖς, πλουσίους ἢ πτωχούς, νὰ εἶσαι πολὺ περιποιητικὴ καὶ ἀληθῶς φιλόφρων· τοὺς πρώτους νὰ μὴ κολακεύῃς ποτέ, τοὺς δευτέρους νὰ βοηθῇς, ὅταν δύνασαι καὶ ὅσον δύνασαι.

5ον Νὰ προσέχῃς πολύ, καὶ τώρα ἀκόμη ἀπὸ τὴν παιδικήν σου ἡλικίαν, εἰς τὰ διὰ τὴν τροφὴν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν καθημερινὰ ἔξοδα· διότι πολλάκις εἰς τὰ πολλὰ περιπίπτει τις ἀσυναισθήτως καὶ καταστρέφεται. Πρέπει δὲ νὰ ἠξεύρῃς, Ἄννα μου, ὅτι εἶναι ἀνάγκη καθεὶς ἄνθρωπος νὰ φυλάττῃ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα κερδίζει ἐκ τοῦ ἔργου του, ἓν μέρος πάντοτε, διὰ νὰ ἔχῃ εἰς τὰς ἐκτάκτους περιστάσεις του, — ὡς εἶναι αἱ ἀσθένειαι καὶ ἄλλα δυστυχήματα.— Ὅταν ἐξοδεύῃ ὅμως ὅσα κερδίζει, τότε, ὅταν δὲν ἠμπορῇ πλέον νὰ κερδίζῃ,

δὲν θὰ ἔχῃ νὰ ζήσῃ, ἂν δὲν ἔχῃ φυλαγμένα. Πρέπει νὰ ζητῇς τὴν καλὴν καὶ ὑγιεινὴν τροφήν, ἀλλ᾽ ὄχι καὶ τὴν πολυφαγίαν καὶ τὴν πολυποικιλίαν, καὶ νὰ φροντίζῃς τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους κατάλληλα ἐνδύματα, ἀλλ᾽ ὄχι καὶ τὰ δαπανηρὰ καὶ τὰ ἔκτακτα· διότι αὐτὰ ἀφοῦ σὲ καταστρέφουν χρηματικῶς καὶ σὲ κάμνουν μίαν ἡμέραν νὰ μὴ ἔχῃς νὰ φορέσῃς καὶ νὰ φάγῃς, σὲ δεικνύουν καὶ ἐπιπόλαιον καὶ ματαιόφρονα.

6ον Ἐν ταῖς συναναστροφαῖς μετὰ τῶν φιληνάδων σου νὰ μὴ περιστρέφησαι εἰς τὰς περὶ ἐνδυμάτων καὶ καπέλλων καὶ τῶν τοιούτων ὁμιλίας, διότι τοῦτο δεικνύει ὅτι ἔχεις τὴν κεφαλὴν κενὴν γνώσεων καὶ σκέψεων, καὶ εἶσαι ὅλως διόλου πρόστυχος ἄνθρωπος. Μόνον μὲ τὴν ράπτριαν νὰ ὁμιλῇς περὶ τοιούτων· τὴν δὲ ράπτριαν νὰ μεταχειρίζησαι μόνον διὰ 2—3 φορέματα, τὰ καλλίτερα τῆς ἐνδυμασίας σου, τὰ δὲ λοιπὰ νὰ προσπαθήσῃς νὰ μάθῃς ἀπὸ τώρα νὰ κόπτῃς καὶ νὰ ράπτῃς μόνη σου.

7ον Νὰ ἀγαπᾷς νὰ ἐργάζησαι πάντοτε. Καὶ ἂν μὲν σὲ ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ μάθῃς καμμίαν ἐπιστήμην ἢ τέχνην, νὰ καταγίνησαι εἰς αὐτὴν μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ ὄρεξιν διὰ νὰ συντελέσῃς καὶ σὺ εἰς τὴν πρόοδον τῆς τέχνης ἢ τῆς ἐπιστήμης καὶ διὰ νὰ τὴν ἐξεργάζησαι μὲ ἐπιτυχίαν καὶ ὠφέλειαν καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν σου καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Καὶ εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου νὰ εἶσαι πολὺ ἐπιμελὴς καὶ ὄχι μόνον νὰ ἐπιστατῇς καὶ νὰ ἐπιβλέπῃς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας, ἀλλὰ καὶ σὺ ἡ ἰδία νὰ τὰ ἐκτελῇς καὶ νὰ μαγειρεύῃς καὶ νὰ πλύνῃς καὶ νὰ σιδερώνῃς κτλ.

Νὰ ἐγείρησαι δὲ πάντοτε πρωί, τοὐλάχιστον εἰς τὰς 7, καὶ ὅταν ἀκόμη ἠγρύπνησες, νὰ πλαγιάζῃς τελευταία τῶν ἄλλων.

8ον Νὰ εἶσαι φιλελεήμων, φιλόπτωχος καὶ φιλάνθρωπος· καὶ διὰ νὰ ἠμπορῇς νὰ ἐλεῇς καὶ νὰ βοηθῇς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην, τοὺς γυμνοὺς καὶ πεινῶντας, νὰ κάμῃς τὰ δύο ταῦτα· 1ον νὰ ἔχῃς ἓν κιβωτίδιον τοῦ ἐλέους, καὶ κατὰ Σάββατον ἢ Κυριακὴν νὰ ρίπτῃς ἀπὸ 2—3 γρόσια· 2ον, ὅταν κάμνῃς ἐνδυμασίαν ἢ ἑτοιμάζῃς διασκέδασιν ἢ διορίζῃς τροφήν, ν᾽ ἀποκόπτῃς ἀπὸ τὸ πρῶτον 1—2 μεδζήτια καὶ ἀπὸ τὸ δεύτερον, τὸ φαγητὸν ἢ τὴν διασκέδασιν δηλ. 1, 2, 3, 5 γρόσια καὶ αὐτὰ νὰ ρίπτῃς εἰς τὸ κιβωτίδιον τοῦ ἐλέους· οὕτω θὰ ἔχῃς πάντοτε νὰ δίδῃς εἰς τοὺς πτωχούς. Καὶ ὁ Θεὸς δὲ θὰ σὲ εὐλογῇ καὶ θὰ σὲ δίδῃ μὲ ἀφθονίαν ἀγαθά, βλέπων τὴν τοιαύτην φιλάνθρωπον προαίρεσίν σου. Διότι Ἐκεῖνος, Ἄννα μου, δὲν θέλει νὰ ζῶμεν καὶ νὰ φροντίζωμεν μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν μας: τί νὰ φάγωμεν καὶ τί νὰ φορέσωμεν καὶ πῶς νὰ διασκεδάσωμεν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ διὰ τοὺς ὁμοίους μας.

9ον Νὰ ἀγαπᾷς τὴν μικράν σου ἀδελφὴν ὡς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ ἂν ὁ Θεὸς σοὶ δώσῃ καὶ ἄλλο ἀδελφάκι, νὰ τὸ ἀγαπᾷς οὕτως. Καὶ ὄχι μόνον τώρα, ὅτε εἶσαι μικρά, ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ περισσότερον μεγαλώσῃς, νὰ θέλῃς νὰ παίζῃς καὶ νὰ διασκεδάζῃς μὲ αὐτήν. Εἶναι προτιμότερον, παιδί μου, νὰ κάμνῃς τοῦτο, παρὰ νὰ περνᾷς τὸν καιρόν σου, φλυαροῦσα μὲ ὁμήλικάς σου ἢ καθημένη μετὰ τῶν μεγαλητέρων καὶ ἀκούουσα τὰς ὁμιλίας των.

10ον Νὰ μὴ ἦσαι ὀξύθυμος καὶ ὀργίλη οὔτε πρὸς τοὺς κατωτέρους σου οὔτε πρὸς τοὺς ἀνωτέρους σου οὔτε πρὸς τοὺς ἴσους σου, καὶ ἂν ἀκόμη σὲ κάμουν κακόν, ἀλλὰ νὰ εἶσαι πραεῖα, ἥμερος, γλυκεῖα καὶ ἀνεκτική. Διότι, ἀγάπη μου, ὁ ὀξύθυμος δεικνύει ὅτι εἶναι ὑπερήφανος καὶ ἐγωϊστὴς Φαρισαῖος καὶ γίνεται μισητὸς καὶ ἀνυπόφορος εἰς ὅλους. Σὺ δὲ νὰ ἦσαι μετριόφρων καὶ ταπεινή, ὡς θέλει ὁ Χριστός, καὶ νὰ ἐκτιμᾷς τὸν ἑαυτόν σου ὅσον πρέπει καὶ ὅσον ἀξίζει.

11ον Νὰ ἦσαι εἰς τὰς συναναστροφὰς καὶ συνομιλίας χαρίεσσα καὶ ὁμιλητικὴ καὶ οὔτε φλύαρος καὶ ἀκριτόμυθος καὶ γελοία εὐφυολόγος, οὔτε ἀμίλητος καὶ εἰς ἄκρον σοβαρά. Διὰ τὸ πρῶτον θὰ σὲ περιπαίξουν καὶ διὰ τὸ δεύτερον θὰ σὲ ὀνομάσουν ἢ βλᾶκα ἢ ὑπερήφανον. Ἀλλὰ σύ, Ἄννα μου, νὰ ὁμιλῇς καὶ νὰ συνδιαλέγησαι μετὰ χάριτος καὶ σωφροσύνης καὶ ἀγαθῆς κρίσεως καὶ νὰ ἔχῃς φρόνιμον καὶ συνετὴν ἀξιοπρέπειαν.

Οὕτω φερομένη θὰ ἀποκτήσῃς ὑπόληψιν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν ἀγαθὴν μεταξὺ ὅλων.

12ον Νὰ ἀγαπᾷς καὶ νὰ τιμᾷς πολὺ τὸ ἔθνος σου, δηλαδὴ τὸ ἑλληνικόν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατάγεσαι, καθὼς καὶ τὴν γλῶσσάν σου, δηλαδὴ τὴν ἑλληνικήν. Διότι εἶναι καὶ γλῶσσα τῶν γονέων σου καὶ τῶν προγόνων μας, καὶ διότι εἶναι ἡ ὡραιοτέρα καὶ εὐγενεστέρα καὶ πλουσιωτέρα καὶ ἐνδοξοτέρα ὅλων τῶν γλωσσῶν τῆς γῆς· διὰ τοῦτο τὴν τιμῶσι καὶ τὴν θαυμάζουσιν ὅλοι οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου. Καὶ νὰ προσπαθῇς νὰ τὴν μάθῃς καλῶς καὶ μετ᾽ αὐτῆς καὶ ἄλλας 1—2 ξένας γλώσσας νὰ μάθῃς, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν γλῶσσάν σου, ὅταν τὴν ξεύρῃς, νὰ καμαρώνῃς καὶ νὰ ἐπιδεικνύησαι, καὶ νὰ ξεύρῃς ὅτι ὅποιος δὲν γινώσκει τὴν γλῶσσάν του δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν.

Ταῦτα εἶναι, ἀγάπη μου Ἄννα, τὰ 12 ἄρθρα, αἱ 12 ἐντολαί, αἱ 12 ὑποθῆκαι, τὰς ὁποίας σοὶ δίδω ὡς μέγα δῶρον κατὰ τὴν αἰσίαν εἴσοδόν σου εἰς τὸ δωδέκατον ἔτος σου καὶ σὲ παραγγέλλω πάλιν σύμφωνα μὲ αὐτὰς νὰ περάσῃς ὅλην σου τὴν ζωήν, ἡ ὁποία μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Πανάγνου Θεομήτορος θὰ σύγκηται ἀπὸ πολλὰς - πολλὰς δωδεκαετίας. Οὕτως ζῶσα θὰ γείνῃς, ὡς εὔχομαι καὶ ἐπιθυμῶ, ἀληθὴς Χριστιανὴ ἑλληνὶς καὶ παιδίον καὶ νέα καὶ γραῖα ἀγαπητὴ καὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

ΣΑΠΦΩ ΛΕΟΝΤΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Ἡ ταπείνωσις πρὸς ὠφέλειαν ἄλλου εἶναι θάρρος, δι᾽ ἰδίαν ὠφέλειαν, ἀσχημία.

★ Ἡ μήτηρ ὑποφέρει περισσότερον ἀπὸ τὸν πατέρα, δι᾽ αὐτὸ καὶ ἀγαπᾷ περισσότερον.

★ Αἱ μικραὶ θυσίαι μᾶλλον ἢ αἱ μεγάλαι ἀποδεικνύουσι τὴν ἀγάπην.

ΛΟΥΚΟΥΛΛΟΣ Ο ΡΩΜΑΙΟΣ

Ἐὰν ἡ ἱστορία, καθ' ὅλου εἰπεῖν, ἐν τῇ περὶ διασήμων ἢ μεγάλων ἀνδρῶν κρίσει σπανίως ἀδικῇ, ἡ κοινὴ ὅμως συνείδησις, παρέργως ἢ καὶ ἀναληθῶς διαφωτιζομένη, ὑποτιμᾷ καὶ ἱκανότητα καὶ προθέσεις ἀγαθάς, καὶ μεγαλοποιεῖ ἢ παραμορφοῖ πάλιν ἐλλείψεις ἢ ἄλλας ἀνωδύνους ἐπιθυμίας αὐτῶν. Οὕτω τὸν Λούκουλλον τὸ πλεῖστον τοῦ κοινοῦ κόσμου θεωρεῖ ἁπλῶς τὸν κατ' ἐξοχὴν γαστρίμαργον, τὸν ἀδηφάγον τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τὸν ἐν σατραπικῇ πολυτελείᾳ διαβιώσαντά, διὰ τοῦτο καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ χαρακτηρίζει πάντα ἀγαπῶντα ἢ ἀσχολούμενον εἰς τὰς ἀπολαύσεις τῆς γαστρὸς ἀποκλειστικῶς, *Λουκούλλειον δὲ γεῦμα ἢ δεῖπνον* ὀνομάζει τὴν πλουσίαν τράπεζαν τὴν διὰ τῶν πολυειδῶν καὶ ἐντέχνως παρεσκευασμένων τροφῶν καὶ πολυποικίλων ὀρεκτικῶν γαργαλίζουσαν τὴν ὄρεξιν τοῦ φαγεῖν· οἱ οὕτω μόνον περὶ Λουκούλλου φρονοῦντες εἶναι ὑπερβολικοὶ καὶ λελανθασμένοι, διότι λησμονοῦσιν ἢ ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων στρατηλατῶν τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος τῆς ρωμαϊκῆς Δημοκρατίας.

Νέος ἔτι ὤν, ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον Σύλλαν, διέπρεψε διὰ τόλμης ἐκτάκτου, εὐσταθείας καὶ συνέσεως, ἔτι δὲ διὰ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ καὶ πρᾳότητος, ἐφ' οἷς καὶ διαφερόντως ἐξετιμήθη· διὰ τοῦτο, ὅταν οἱ ἐχθρικῶς τῷ ρωμαϊκῷ κράτει διακείμενοι λαοὶ διὰ πλοίων καὶ πειρατείας παρηνώχλουν τὰς κατὰ θάλασσαν συγκοινωνίας τῶν Ρωμαίων, ὁ Λούκουλλος διωρίσθη ἀρχηγὸς τῶν ναυτικῶν δυνάμεων, ὅτε ἐπέδειξε δείγματα περιφανῆ πολιτικῆς καὶ στρατηγικῆς ἱκανότητος.

Δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα ἀφήγησιν τῶν ναυτικῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων, σημειοῦμεν δὲ μόνον, ὅτι ἐπεσκέφθη Κρήτην, Κύπρον, Ρόδον, τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔτι δὲ Λιβύαν καὶ Αἴγυπτον καὶ διεσκόρπισε κατασυντρίψας τὸν ἐχθρόν, ἐνθαρρύνας δὲ καὶ τοὺς Ἕλληνας πολλὰ τότε ὑποστάντας· αἱ κατὰ θάλασσαν ἐπιτυχίαι κατέστησαν τὸν Λούκουλλον ἐν Ρώμῃ δημοτικώτατον, διὰ τοῦτο βραδύτερον ἀνεδείχθη καὶ Ὕπατος καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀρχιστράτηγος τοῦ κατὰ τὴν Ἀσίαν στρατοῦ, ὅτε καθυπέταξε τὴν Κιλικίαν, Βιθυνίαν, Παφλαγονίαν, Γαλατίαν, Ἀρμενίαν καὶ τὰ ἐνδότερα τῆς μεσασιατικῆς ἠπείρου· ἐταπείνωσε δὲ τοὺς Πάρθους καὶ διὰ παντὸς συνέτριψε τὸν Μιθριδάτην καὶ τὸν φοβερὸν Τιγράνην.

Αἱ ἐν Ἀσίᾳ ἐπιτυχίαι καὶ ἡ κτῆσις ἀμυθήτου πλούτου διὰ τῆς κατακτήσεως πλουσιωτάτων χωρῶν διήγειρε τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἐν Ρώμῃ πολιτικῶν αὐτοῦ ἐχθρῶν, οἵτινες προὐκάλεσαν πάντως καὶ τὴν ἐν τῷ στρατῷ στᾶσιν καὶ ἀπείθειαν, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ Πομπήϊον.

Τοιοῦτος ὁ Λούκουλλος ὡς στρατηγός· ἐκτὸς τῶν πολεμικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, ἦτο ἤδη ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, μετριοπαθὴς καὶ μετριόφρων, φιλάνθρωπος καὶ φιλοδίκαιος· διηγοῦνται ὅτι πολλαὶ τότε τῆς Ἀσίας πόλεις, ὑπὸ φοβερῶν καὶ ἀρρήτων δυστυχιῶν καταπεπονημέναι, ὑπὸ ἀσυνειδήτων δὲ τελωνῶν καὶ δανειστῶν ἠνδραποδισμέναι, εἰς τοσαύτην πτωχείαν καὶ ἀθλιότητα περιέστησαν, ὥστε οἱ κάτοικοι τῶν εἰρημένων πόλεων ἐπώλουν τὰ ἑαυτῶν κτήματα, ἔτι δὲ τὰ τέκνα, τὰ ἀναθήματα, ἀνδριάντας,

γραφάς, διὰ νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν τοκογλύφων· ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἐξήρκουν καὶ ἠναγκάσθησαν αὐτοὶ οἱ ἄνδρες νὰ γείνωσι δοῦλοι.

Ὁ Λούκουλλος μαθὼν πάντα ταῦτα κατήργησε τοὺς παλαιοτέρους τόκους καὶ ἠλάττωσεν αὐτοὺς εἰς τὸ μετέπειτα, διὰ πολλῶν δὲ εὐκολιῶν κατώρθωσε τὴν ἀποπληρωμὴν τῶν χρεῶν καὶ ἀπόδοσιν τῶν κτήσεων εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους αὐτῶν δεσπότας. Ὁ Λούκουλλος διεκρίνετο καὶ ἐπὶ φιλελληνισμῷ, πολυειδῶς εὐεργετήσας καὶ τοὺς Ἕλληνας· ἀναφέρεται, ὅτι τοὺς ἐν τοῖς Τιγρανοκέρτοις τῆς Ἀρμενίας Ἕλληνας πολλὰ αὐτόθι ὑποστάντας, ἔπεμψεν εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας δυὸς αὐτοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τούτῳ ἀναγκαιοῦντα ἐφόδια· κατὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῶν Καβείρων, ἐπὶ τοῦ Μιθριδατικοῦ πολέμου, ἔσωσε πάντας τοὺς καθειργμένους Ἕλληνας, καθ' ὅλην δὲ τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ ἐν Ἀσίᾳ δρᾶσιν οὐδέποτε εἰσῆλθε καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς πόλιν ἑλληνίδα καὶ φίλην.

Ὁ Λούκουλλος ἐπανελθὼν εἰς Ρώμην ἐτέλεσε μεγαλοπρεπέστατον θρίαμβον, ἀλλὰ συγχρόνως ἔθετο καὶ ὁριστικὸν τέρμα εἰς τὸν πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν αὐτοῦ βίον, ἐν τῷ νέῳ δὲ τούτῳ καὶ ἀταράχῳ σταδίῳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐνεκαίνισε καὶ ἐσυστηματοποίησε ζωὴν ὅλως ἰδιόρρυθμον ὑλικὴν καὶ πνευματικήν, δυνάμεθα δὲ μάλιστα θαρρούντως νὰ διϊσχυρισθῶμεν, ὅτι ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τούτῳ καὶ μεγαλοπρεπεῖ βίῳ ἐπεζήτησε τὸ καλὸν καὶ τὸ τέλειον ἐν τῇ κατ' ἄμφω ἀπολαύσει· ᾠκοδόμησεν οἴκους πολυτελεστάτους καὶ διὰ γραφῶν, ἀνδριάντων καὶ ἄλλων καλλιτεχνικῶν ἀριστουργημάτων κατακεκοσμημένους, ὧν αἱ αἴθουσαι ἅπασαι καὶ κατ' ἐξοχήν, φαίνεται, τὰ δειπνητήρια περίλαμπρα καὶ διὰ πολυτίμων ἐκτάκτου ὡραιότητος πορφυρῶν ὑφασμάτων διακεκοσμημένα καὶ δι' ἀγγείων πολυτίμοις λίθοις καταστίκτων ἐξωραϊσμένα· ἐν γένει ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος ἦτο ὑπὲρ ἔννοιαν ἀριστοτεχνικὸς καὶ μαγευτικός. Τὰ εἰρημένα οἰκοδομήματα περιεβάλλοντο ὑπὸ κήπων θαυμασιωτάτων, ὅθεν «κῆποι λουκούλλειοι» μετὰ τεχνητῶν λόφων καὶ μεγάλων ὀρυγμάτων, λιμνῶν καὶ διαδρόμων ἰχθυοτρόφων διαχωριζομένων καὶ παρεχόντων τὴν ὄψιν παραθαλασσίων ἐνδιαιτημάτων· σὺν αὐτοῖς οἰκήματα ἐξοχικὰ ἢ περίπτερα κομψότατα ἐφ' ὑψηλῶν καὶ περιόπτων θέσεων, καὶ λεωφόρους τερπνάς, ἐφ' οἷς ἅπασιν ὁ Πομπήϊος ἐμέμψατό ποτε τὸν Λούκουλλον «ὅτι πρὸς θέρος ἄριστα διαθεὶς τὴν ἔπαυλιν ἀοίκητον ἐν χειμῶνι πεποίηκεν», ὅτε καὶ ὁ Λούκουλλος γελάσας ἀπήντησεν: «εἶτά σοι δοκῶ ἐλάσσονα τῶν γεράνων νοῦν ἔχειν καὶ τῶν πελαργῶν, ὥστε ταῖς ὥραις μὴ συμμεταβάλλειν τὰς διαίτας;»

Ἐντὸς τοιούτων μεγαλοπρεπῶν καὶ μαγευτικῶν ἐνδιαιτημάτων διῆγε τὸν βίον αὐτοῦ ὁ Λούκουλλος πάντοτε σχεδὸν περιστοιχούμενος καὶ συνευωχούμενος μετὰ λογίων ἢ σοφῶν ἀνδρῶν· τὰ δεῖπνα διεκρίνοντο διὰ τὴν ποικιλίαν καὶ λεπτότητα τῆς παρασκευῆς τῶν φαγητῶν καὶ ζυμαρικῶν *(πεμμάτων)* μετ' ἐκτάκτου φιλοκαλίας παρατιθεμένων· οἶνους δ' εἶχε τοὺς ἀρίστους· καὶ δὲν ἦτο ἁπλῶς ἡ πολυτελὴς τράπεζα ἡ τέρπουσα αὐτὸν καὶ τοὺς συνδαιτημόνας, ἀλλὰ καὶ τὰ θεάματα, οἱ χοροί, αἱ φωτοχυσίαι, ἅτινα πάντα ὁμοῦ ἄφατον διέχεον τὴν χάριν καὶ εὐθυμίαν.

Ἡ φήμη περὶ τῶν οἰκοδομῶν τῆς πολυτελοῦς ἐσωτερικῆς διακοσμήσεως καὶ τῆς πλουσίας τραπέζης διεδόθη ἀνὰ τὴν πόλιν ἅπασαν· ἡμέραν τινὰ ὁ Πομπήϊος καὶ ὁ Κικέρων ἐκ περιεργείας ἐπεσκέφθησαν τὸν Λούκουλλον καὶ μετὰ τὸν συνήθη ἀσπασμὸν ἠρώτησαν ἐὰν δέχηται νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ· τοῦ Λουκούλλου καταφατικῶς ἀπαντήσαντος, οἱ προσελθόντες προσέθεσαν, «ἡμεῖς βουλόμεθα δειπνῆσαι παρὰ σοὶ τήμερον οὕτως, ὅπως ἔστι σοι παρεσκευασμένα». Ὁ Λούκουλλος βαρέως φέρων τὸν ὅρον τοῦτον ἐζήτησεν ἄλλην ἡμέραν φιλοξενίας νὰ προσδιορίσῃ, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἐδέχθησαν οἱ ἐπισκέπται ἐκ φόβου μή τι πλέον τοῦ τεταγμένου διατάξῃ, συνεχώρησαν δ' ἁπλῶς μόνον νὰ ὁρίσῃ τὴν αἴθουσαν τοῦ δείπνου· ἡ προσδιορισθεῖσα ὠνομάζετο *ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος* καὶ ἦτο ἐκ τῶν πολυτελεστέρων καὶ ἐκπληκτικωτέρων, ἔχουσα ὡρισμένον τίμημα δείπνου, χορηγίαν ἰδίαν καὶ παρασκευὴν φαγητῶν ὅλως εἰδικήν· οἱ ὑπηρέται ἐκ τῆς διαταγῆς τοῦ

Λουκούλλου ἠννόησαν τὸ ποσὸν τῆς δαπάνης, τὴν διάτσξιν καὶ τὸν ἀπαιτούμενον ἐπὶ πλέον διάκοσμον, πράγματι δὲ ὅταν ὁ Πομπήϊος καὶ ὁ Κικέρων εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ δείπνου, κατάπληκτοι ἐγένοντο οὐ μόνον διὰ τὸ μέγεθος τῆς δαπάνης, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τάχος τῆς παρασκευῆς. Ὁ Λούκουλλος ὑπῆρξεν ἐν γένει καὶ ἀνὴρ γενναιό-

Ἔργον τοῦ γλύπτου Θωμᾶ Θωμοπούλου

τατος καὶ φιλοφρονέστατος. Ὅτε ρωμαῖος στρατηγὸς ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἑκατὸν πορφυρᾶς χλαμύδας πρὸς διακόσμησιν αἰθούσης χοροῦ, διέταξε διπλασίας τοιαύτας νὰ δώσωσιν. Ὁ Λούκουλλος καὶ μόνος δειπνῶν καὶ μετὰ φίλων, ηὐχαριστεῖτο ἐκ τῆς ποικιλίας καὶ ἀφθονίας τῶν ἐν τῇ τραπέζῃ πσρατιθεμένων· ἡμέραν τινὰ ἠγανάκτησε διὰ τὴν μετριότητα τῆς παρστεθείσης τραπέζης· ὅταν δὲ ὁ ὑπηρέτης δικαιολογούμενος

ἀπήντησεν, ὅτι δὲν ἐνόμισέ τι πλέον νὰ φροντίσῃ, ἀφοῦ οὐδεὶς ἦν προσκεκλημένος, ὁ Λούκουλλος τῷ εἶπεν «οὐκ ἤδεις ὅτι σήμερον παρὰ Λουκούλλῳ δειπνεῖ Λούκουλλος;»

Ἐκ τῶν εἰρημένων δεικνύεται, ὅτι ὁ Λούκουλλος ἀπείρους ἔχων θησαυρούς, ἐδαπάνα καὶ ἀφειδῶς ὡς πολλοὶ τῶν συγχρόνων, ἐπειδὴ δὲ δοῦλος τοῦ χρήματος δὲν ἦτο, λίαν ὀρθῶς καὶ εὐφυῶς ὁ Πλούταρχος λέγει «ὑβριστικῶς ἐχρῆτο τῷ πλούτῳ καθάπερ ὄντως » αἰχμαλώτῳ καὶ βαρβάρῳ ». Ἡ τάξις τῶν πλουσίων ἐν Ρώμῃ κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετηρίδα τῆς Δημοκρατίας διῆγε βίον λίαν δαπανηρόν, ὁ Λούκουλλος ὅμως διὰ τοῦ ἀμυθήτου αὐτοῦ πλούτου καὶ τῆς μεγαλοφροσύνης συνδυάσας τὸ τέλειον οὐ μόνον ἐν τῷ ὑλικῷ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πνευματικῷ βίῳ, ὡς κατωτέρω ρηθήσεται, οὐδαμῶς ἀπεικονίζεται ὡς ἀδηφάγος, ὑπερπληρῶν τὸν στόμαχον καὶ διὰ καταπληκτικῆς ποσότητος τροφῶν, ὡς ἐσυνείθιζεν ὁ Αὐτοκράτωρ Τιβέριος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἀκριβῶς ἠδύνατο νὰ σημάνῃ τὸν ἄπληστον, τὸν παρὰ φύσιν καταπληκτικῶς καταβροχθίζοντα· εἶναι ἱστορικῶς βέβαιον, ὅτι ὁ Τιβέριος ἀσθενήσας συνεπείᾳ κραιπάλης, ἵνα ἀποδείξῃ τὸν ἰατρὸν αὐτοῦ Χαρικλῆ ἀπατώμενον ἐν ταῖς προβλέψεσιν αὐτοῦ, διέταξε πάλιν αὐτοστιγμεὶ τὴν παράθεσιν πολυτελεστάτης τραπέζης, ὅτε, ὡς βεβαιοῦται, φοβερὰς ποσότητας καταφαγὼν ἐχειροτέρευσε καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπέθανε. Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψει δὲν δικαιούμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι πολλῶν τὰ προτερήματα καὶ αἱ ἀρεταὶ πολλάκις παρορῶνται, διὰ νὰ ἐξαρθῇ τὸ ἐλάττωμα ἢ ἡ ἰδιοτροπία;

Ὁ Λούκουλλος διῆγε καὶ βίον πνευματικὸν ἀξιοζήλευτον. Κάτοχος τῆς λατινικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς, προσέτι καὶ συγγραφεύς, ὡς εἰκάζεται, ἱστορίας τοῦ Μαρσικοῦ πολέμου, κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ Σύλλα συγγραφείσης, ἐξαιρετικῶς καθηδύνετο διαλεγόμενος καὶ συναναστρεφόμενος μετὰ σοφῶν Ἑλλήνων, τοὺς ὁποίους εἰς Ρώμην κατερχομένους ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ μετ' ἐνδομύχου χαρᾶς εἱστία. Ἀναφέρεται ὅτι τινὲς ἐκ τῶν ξένων τούτων ἐπὶ ταῖς ἐπανειλημμέναις προσκλήσεσιν ἐξ αἰδοῦς ἀπεποιήθησαν εἰπόντες, ὅτι, «αὐτῶν ἕνεκα καθ' ἡμέραν κατεδαπανᾶτο,» ὅτε ὁ Λούκουλλος μειδιάσας ἀπήντησε: «Γίνεται μέν τι τούτων καὶ δι' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες· τὰ μέν τοι πλεῖστα γίνεται διὰ Λούκουλλον.» Ὁ Λούκουλλος ἰδιάζοντα ζῆλον καὶ ἔρωτα εἶχε πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν, οὐχὶ τὴν νέαν τὴν διὰ τοῦ Καρνεάδου γνωστὴν ἐν Ρώμῃ γενομένην, ὑπὸ δὲ τοῦ Φίλωνος τότε πρεσβευομένην καὶ διδασκομένην, ἀλλὰ τὴν παλαιάν, διδάσκαλος τῆς ὁποίας ἦτο ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Ἀντίοχος ὁ Ἀσκαλιώτης, ὃν ὑπερηγάπα καὶ μεθ' οὗ συνεβίου καὶ τῇ νέᾳ Ἀκαδημίᾳ ἀσμένως ἀντέπραττεν. Ἡ μετὰ τοιούτων ἀνδρῶν λογίων καὶ φιλοσόφων συνομιλία ὤθησε τὸν Λούκουλλον καὶ εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν οἰκοδομῶν αὐτοῦ διὰ τοῦ καταρτισμοῦ πλουσιωτάτης βιβλιοθήκης, ἐν ᾗ πολλὰ καὶ καλὰ συνήθροισε συγγράμματα, ἔκτισε λουτρούς, ἵδρυσε *σχολαστήρια*, ἤτοι αἰθούσας, ἐν αἷς, ὡς ἐν Μουσῶν καταγωγίοις, συνεσχόλαζεν, αὐτὸς οὗτος λόγιος καὶ φιλομαθὴς ὤν, μετὰ τῶν σοφῶν, ἐν οἷς κατελέγετο καὶ ὁ φιλόσοφος Ἀντίοχος, ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Λούκουλλος» πάγκαλον φιλοσοφικὸν σύγγραμμα συγγράψας.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ Λούκουλλος καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἑστία καὶ Πρυτανεῖον ἑλληνικῶν διὰ τοὺς εἰς Ρώμην ἀφικνουμένους, ὡς αὐταῖς λέξεσι βεβαιοῖ ὁ Πλούταρχος.

Ἐν Πέραν, τῇ 15 Αὐγούστου 1904.

Α. Χρηστίδης

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Μέτρον τῆς εὐτυχίας εἶναι ἡ ἐλπίς· ὁ ὀλιγώτερον ἐλπίζων ὀλιγώτερον ὑποφέρει.
★ Πολλοὶ κάμνουσι διάκρισιν ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ, διότι ὀλίγοι οἱ ἀγαπῶντες.
★ Δυσκολώτερον εἶναι τὸ νὰ σέβηταί τις ἢ νὰ ἀγαπᾷ.

ΤΟ ΕΡΩΤΟΧΤΥΠΗΜΕΝΟ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟ

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

Ὁπόχει λιγοστὴ ψυχὴ καὶ τὴν καρδιὰ κλαψάρα
κι' ὅποιος 'ς τὰ στήθια ἀγροίκησε τ'ς ἀγάπης τὴ λαχτάρα,
αὐτὸς νὰ μὴν ἀφογκρασθῇ τὰ πάθια τὰ δικά μου,
νὰ μὴν ἀκούσῃ τἔπαθαν τὰ μαῦρα σωθικά μου·
θὰ ραγισθῇ ἡ καρδούλα του, θὰ θυμηθῇ τὰ πάθια,
ποῦ τοὔκαναν 'ς τὰ στήθια του τ'ς ἀγάπης τἄγρια ἀγκάθια.
Ἄχ! ἤμαν δεκαχτὼ χρονῶν, ἀγόρι πλουμπισμένο,
κι' ἀπ' τῆς ἀγάπης τοὺς καϊμοὺς δὲν ἤμαν μαθημένο·
ἤμαν λουλοῦδι τρυφερὸ καὶ δροσοποτισμένο,
μὰ μιὰ φωτιὰ τὸ τίναξε 'ς τὸ χῶμα μαραμμένο·
εἶδα φωτιαὶς τῆς ἀστραπῆς κι' ἀστροπελέκια εἶδα,
μὰ σὲ σταχτώνει ἡ ματιά, ποῦ ρίχν' ἡ κορασίδα.
Ἄχ! ἔτυχα 'ς ἕνα χορὸ καὶ 'ς ἕνα πανηγύρι,
καὶ ποὔτανε τὸ μάτι της ἀπάνου μου νὰ γύρῃ;
σὰ νἄτανε πρυόβολος, πάνάβει τὸ στορνάρι,
σὰ νἄταν κοφτερὸ σπαθί, πῦ κόβει τὸ κλωνάρι,
καὶ τὴν καρδιά μου ἄναψε, τὴν ἔκανε κομμάτια
καὶ πιὰ δὲν ξαναγύρισε ἀπάνω μου τὰ μάτια.
Σὰ λαβωμένος κι' ἄρρωστος μέσ' 'ς τὸ χορό τους μπαίνω
κι' ἀπ' τὸ γλυκό της πρόσωπο τὰ μάτια δὲ μακραίνω.
Τ'ς εἶπα τραγούδια φλογερά, ποῦ 'μοιάζαν μυρολόγια,
καὶ 'κείνη τὰ καλόνοιωθε τ'ς ἀγάπης μου τὰ λόγια.
Καμαρωτὰ χορεύανε ἡ ἄλλαις, κείνη σκύβει
καὶ μές 'ς τὰ μορφοστήθια της τὸ πρόσωπό της κρύβει
Φεύγει κι' ἀφίνει τὸ χορὸ καὶ πάει 'ς τὴ συντροφιά της
καὶ μένει ἔρμος ὁ χορὸς ἀπὸ τὴν ὠμορφιά της.

⁂

Ὁ ἥλιος γέρνει 'ς τὸ βουνό, χαλάει τὸ πανηγύρι,
κι' ἀφῆκαν ὁλομόναχο μένα τὸν κακομοίρη.
Φεύγω κ' ἐγὼ καὶ ποῦ νὰ πάω; τὰ μάτια μου θαμπώνουν,
μοῦ πέφτει τὸ τουφέκι μου, τὰ πόδια μου παγώνουν.

Οὔλα τὰ βρόχια βόγκαγαν ἀπ' τὰ πολλὰ τουφέκια,
σὰν νὰ χαλνοῦσεν ὁ Θεὸς τὴ γῆ μ' ἀστροπελέκια·
κ' ἐγὼ θαρροῦσα ποὔμανε σὲ μιὰ ρημιὰ μεγάλη,
τέτοια ἡ ἀγάπη μοὔφερε 'ς τὸ νοῦ μου ἀνεμοζάλη.
Κουφός, βουβὸς καὶ ἄλαλος 'ς τὴ στάνη μου γυρίζω,
σὰν ξένος, σὰν παντάξενος κανένα δὲ γνωρίζω.
— Μῆτρό μου, τ' εἶσαι κίτρινος; γιατί 'σαι μαραμμένος;
παιδί μ', μὴν εἶσαι ἄρρωστος, μὴν εἶσαι λαβωμένος;
Ἔλα, νὰ ἰδῶ τὸν πόνο σου, νὰ ἰδῶ τὴν ἀρρωστιά σου,
νὰ βάλω ἀθάνατο νερὸ 'γὼ 'ς τὴ λαβωματιά σου!
— Μάνα μου! σύ 'σαι ἡ μάνα μου; γιατὶ δὲ σὲ γνωρίζω;
γιατὶ τὰ μάτια μ' θάμπωσαν, γιατὶ ὅπου γυρίζω,
νὰ βλέπω ἕνα πρόσωπο, νὰ βλέπω πάντα κείνη;
ἄχ! 'κείνην, ὅπου μ' ἄναψε μέσ' 'ς τὴν καρδιὰ καμίνι;
Ἄχ! φεύγω, φεύγω, μάνα μου, κι' ἀφίνω πιὰ τὴ στάνη,
γιατὶ κανένα βότανο ἐδῶ δὲ θὰ μὲ γιάνῃ.
Πικρὰ-πικρὰ μὲ δάγκωσε τὸ λυσσασμένο μάτι!
θὰ πάγω πάλι νὰ τὸ ἰδῶ, νὰ γιατρευτῶ κομμάτι·
θὰ πάγω καὶ θὰ ρογιασθῶ, μάνα μ', σὲ ξένα χέρια,
νὰ κάνω ἀλλοῦ τὰ βράδυα μου κι' ἀλλοῦ τὰ μεσημέρια·
θὰ πάγω κεῖ, ποὖναι κι' αὐτή, νὰ βρίσκουμαι σιμά της,
νὰ βλέπω κἂν τὸν ἴσκιο της, νἀκούω τὄνομά της.
Ἀφίνω γειὰ 'ς τὴ μάνα μου καὶ χάνουμαι 'ς τὰ δάση,
τρέχει κοντά μου σκούζοντας, μὰ ποῦ νὰ μὲ προφθάσῃ!

⁂

— Γειά σας, χαρά σας, πιστικοί, δὲν παίρνετε κ' ἐμένα,
νὰ βόσκω 'γὼ τὰ πρότα σας, δίχως νὰ λείψῃ ἕνα;
Εἶχα κ' ἐγὼ καμμιὰ φορὰ καὶ μάνα καὶ πατέρα,
γίδια καὶ πρόβατα πολλὰ εἶχα κ' ἐγὼ μιὰ μέρα·
μὰ τώρα εἶμαι ἔρημος, ἔτσι τὸ θέλ' ἡ Μοῖρα,
κι' ἄφησα τοὺς συντρόφους μου καὶ ξένους δρόμους πῆρα·
πάρτε με, ἀφεντάδες μου, τὰ νειάτα μ' μὴν κυττᾶτε·
εἶμαι παιδί, ποῦ ταὶς νυχτιαὶς σὰν τὸ θεριὸ κοιμᾶται
κι' ὅταν οἱ λύκοι ἀκουστοῦν τριγύρω ἀπ' τὸ γρέκι,
πρὶν ἀλλυχτήσουν τὰ σκυλιά, 'γὼ παίρνω τὸ τουφέκι·
πατῶ τὰ βράχια γλήγορα καὶ τἄγρια μονοπάτια,
ἔχω λαγοῦ περπατησὰ καὶ τἀετοῦ τὰ μάτια·
ρόγα δὲ θέλω ἀπὸ σᾶς, μόνο ξερὸ ψωμάκι,
καμμιὰ Λαμπρή, καμμιὰ γιορτὴ νἄρχουμαι 'ς τὸ κονάκι,

MEGARO SISMANOGLIO

νὰ πλένω τὸ μαντῆλί μου τὸ ἱδρωτοβαμμένο,
καὶ πάλι, πάλι γλήγορα νὰ φεύγω τὸ καϋμένο».
Κέτσι μὲ πῆραν πιστικὸ 'ς τῆς Μάρως μου τὴ στάνη·
τὴ μάνα μ' ἀπαρνήστηκα κ' ἡ μάνα μου μὲ χάνει!
Ἐγύριζα 'ς ταὶς λαγκαδιαὶς μὲ μάτια βουρκωμένα
καὶ τὰ λαγκάδια κλαίγανε κι' αὐτὰ μαζὺ μ' ἐμένα.
Ἄχ! κείνη πάντα ἔβλεπα 'ς τὸν ἔλατο, 'ς τὴ βρύσι,
τὸ μάτι μ' κείνη συντυχάει, ὅπου θέλ' λὰ γυρίσῃ!
ὅπου κι' ἂν ἐκαθόμουνα, τὴν ἔβλεπα κοντά μου,
καὶ κείνην πάντα ἔβλεπα καὶ 'ς τὰ ὀνείρατά μου.

*

Ἦρθε μιὰ 'πίσημη γιορτὴ καὶ τρέχω 'ς τὸ κονάκι,
γιὰ νὰ τὴν 'δοῦν τὰ μάτια μου, νὰ μερωθῶ λιγάκι,
κανένα λόγο νὰ τῆς πῶ, νὰ λαφρωθῇ ἡ καρδιά μου·
ἄχ! 'κείνη 'κεῖ δὲν ἤτανε γιὰ τὴν κακοτυχιά μου!
Ἦταν μὲ τ'ς ἄλλαις τ'ς ἔμμορφαις μέσ' 'ς τὰ παχειὰ ἐλάτια,
ποῦ ἡ ὠμορφιά της τἄκανε τοῦ βασιλιᾶ παλάτια·
καθούντανε 'ς τὸν ἴσκιο τους καὶ ράβαν τὰ προικιά τους
καὶ ὁ λόγγος μοσκοβόλαγεν ἀπ' τὴ γλυκειὰ λαλιά τους·
περνάω ἀπὸ τὸν ἴσκιο τους καὶ τρέμει ἡ καρδιά μου,
γιὰ νὰ τῆς πῶ τὰ πάθια μου μὲ μιὰ ζεστὴ ματιά μου
Ἄχ! μ' εἶδε κείνη κἔφυγε 'ς τὸ λόγγο σὰ Νεράϊδα,
τὴ χάσανε τὰ μάτια μου καὶ πιὰ δὲν τὴ ματάειδα!
Ἄχ! νάμαν, νάμαν σταυραετὸς καὶ κείνη περιστέρα,
νὰ ξανοιχτοῦμε μιὰ φορὰ ψηλὰ μέσ' 'ς τὸν ἀγέρα,
νὰ φεύγῃ κείνη τρέμοντας καὶ 'γὼ κοντὰ βογγῶντας
κ' οἱ δυὸ ψηλὰ νἀγγίξουμε τὰ σύγνεφα πετῶντας
καὶ 'κεῖ ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸ τὸν καθαροδροσάτο,
νὰ τὴν ἁρπάξω μιὰ φορὰ 'ς τὰ νύχια μ' ἀποκάτω!
καὶ νὰ γροικάω ἡ φτερούγα της 'ς τὰ στήθια μου νἀγγίζῃ
κι' ὁ κρυσταλλένιος της λαιμὸς γλυκὰ νὰ τουρτουρίζῃ·
νὰ σπαρταράῃ γλυκὰ-γλυκὰ 'ς τὸ στῆθος μου, ποῦ καίγει,
ποῦ μὲ τὰ ἀντιχτύπια του κρυφὰ θέλ' λὰ τῆς λέγει
τὴ φλογερὴ ἀγάπη μου, ποῦ τόρα τόσα χρόνια
τὰ μάρανε καὶ τά λυωσε σὰν ἡ φωτιὰ τὰ χιόνια!

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις, τῷ 1862.

Χρ. Χατζηχρήστου

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ

Πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἡ *Νῆσος τῆς Γαλλίας*, ὡραῖον σκάφος, ἐκτελοῦν τὴν περιοδείαν τῆς Ἀνατολῆς χάριν ἐμπορικῶν σκοπῶν, εἶχε καταπλεύσῃ καὶ εἰς τὸν λιμένα μας. Ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ εἶναι μία ἐκδήλωσις νεωτάτης μεθόδου περιηγήσεως ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἡ τελευταία λέξις τοῦ πρακτικωτάτου τῶν προορισμῶν αὐτῆς. Μᾶς ὑποχρεοῖ διὰ τοῦτο νὰ μὴ ἀφήσωμεν ἀπαρατήρητον, ἔστω καὶ ἀπὸ μερικωτέρας τινὸς ὄψεως, τὴν μεγάλην ταύτην κίνησιν τοῦ ρεύματος τῶν εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀποδημιῶν τῶν Εὐρωπαίων, εἰς οὓς προσετέθησαν ἀπό τινων ἐτῶν καὶ τοῦ Νέου Κόσμου οἱ πολῖται.

Τὸ ρεῦμα τοῦτο ὀγκοῦται ὁσημέραι καὶ ἡ κυκλοφορία ἐνισχύεται. Λόγοι περιεργείας καὶ ἀναψυχῆς, ἕξεις ἀποδημητικαί, διακρίνουσαι φυλάς τινας τῆς Ἑσπερίας, ὑγιειναὶ ἀνάγκαι, καί, πλὴν τούτων, λόγοι ἐπιστημονικοί, ἐμπορικοὶ καὶ βιομηχανικοί, συχνότατα ἁπλῆ τύχης εἰς τὰς φιλοξένους ταύτας χώρας ἀναζήτησις ὑπὸ τὰς ἐλκυστικὰς συνθήκας τῆς προϊούσης ἀναπτύξεως τῶν μέσων τῆς κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν συγκοινωνίας, τοῦ ἠπίου καὶ ὑγιεινοῦ κλίματος, τῶν ἱστορικῶν ἀναμνήσεων καὶ τῆς γραφικότητος τοῦ ἀνατολικοῦ περιβάλλοντος, ὠθοῦσιν ἀδιαλείπτως τὸν κόσμον τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τοὺς τόπους, οἵτινες εἶδον ἀκμάσαντα τῶν παλαιῶν καὶ τῶν μέσων χρόνων τὸν πολιτισμόν. Ὅλαι αἱ πόλεις τῆς Ἀνατολῆς φιλοξενοῦσι σήμερον τὸν σταθερὸν ἐκ τῆς Δύσεως κόσμον τῶν παροικιῶν καὶ ὅλαι δέχονται τὴν μυρμηκιὰν τοῦ ἀδιαλείπτως ἀνανεουμένου πλήθους τῶν ἐκ πάσης εὐρωπαϊκῆς γωνίας περιηγητῶν. Οἱ λόγοι δέ, τοὺς ὁποίους ἀνωτέρω ἠριθμήσαμεν, εἶναι πάντοτε οἱ δραστηριώτατοι συντελεσταὶ τῆς ἀκαταπαύστου εὐρωπαϊκῆς μεταναστεύσεως, εἴτε πρὸς διαρκῆ ἐντοπισμόν, εἴτε πρὸς κερδοσκοπικὴν βολιδοσκόπησιν εἴτε καὶ πρὸς ἁπλῆν ψυχαγωγίαν. Καὶ τὸ ρεῦμα ἐνισχύεται, ὡς εἴπομεν, καὶ πολλαπλασιάζονται αἱ κυψέλαι τῶν ἐκ τῆς Δύσεως φιλοπόνων παροίκων καὶ ἐξαπλοῦται ἐκ τῶν τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως μεγαλουπόλεων εἰς τὰς λοιπὰς καὶ εἰς αὐτὰς τὰς κώμας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Φιλόξενος καὶ γόνιμος ἡ χώρα παρέχει εἰς πάντας πρόσφορον τὸ στάδιον τῆς ἐπιχειρηματικότητος καὶ τὰς εὐνοϊκωτέρας τῶν συνθηκῶν πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ὑλικῆς εὐημερίας, τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκουσιν εἰς τὴν γενέτειράν των χώραν.

SISMANOGLIO

*

Ἀλλὰ πότε κυρίως ἔλαβεν ἀρχὴν ἡ κίνησις αὕτη καὶ τῆς σταθερᾶς ἐγκαταστάσεως εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς πρὸς ἁπλῆν περιήγησιν ἀποδημίας τῶν ἐκ τῶν Ἑσπερίας ξένων; Ἔπρεπεν, ἵνα ἀπαντήσῃ τις εἰς τοῦτο τὸ ἐρώτημα, νὰ μελετήσῃ ὅλων τῶν ξένων παροικιῶν τὴν ἱστορίαν καὶ ἀνεύρῃ τὴν χρονικὴν ἀφετηρίαν των, ἔργον σχεδὸν ἀπολύτως δι' ἡμᾶς ἀδύνατον.

Δυνατὸν ὅμως θὰ ἦτο ν' ἀνευρεθῇ τὸ χρονικὸν σημεῖον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐσημειώθησαν αἱ πρῶται τῶν Εὐρωπαίων διαρκεῖς ἐγκαταστάσεις ἢ ἀνεφάνησαν οἱ πρῶτοι ὁπωσοῦν ἀθρόοι περιηγηταὶ εἰς τὰς κυριωτάτας τῶν Ἀνατολικῶν πόλεων καὶ μάλιστα ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Καὶ ὑπὸ τὴν μερικωτέραν ταύτην ἔποψιν ὀλίγιστα ὑπάρχουσι στοιχεῖα γνώσεων καὶ ἀτελέστατα. Ἀληθὴς εἶναι ἡ κοινῶς ἐπικρατοῦσα γνώμη ὅτι ἡ κίνησις τοιούτων συστηματικῶν ἀποδημιῶν δι' ἐμπορικοὺς κυρίως καὶ τύχης ἀνευρέσεως λόγους χρονολογεῖται εἰς τὰς χώρας τῆς Τουρκίας τοὐλάχιστον καὶ κυρίως μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου. Ἀποδεδειγμένον ὅμως εἶναι ὅτι ἡ Κωνσταντινούπολις ἐφιλοξένει σταθερῶς παροικοῦντας ἢ ἀραιῶς περιηγουμένους τὴν χώραν ταύτην Εὐρωπαίους εἰς ἐποχὴν κατὰ πολλὰς δεκάδας προγενέστερον τοῦ μεγάλου τούτου ἱστορικοῦ γεγονότος.

Πολλοὶ τῶν ξένων τούτων ἐπισκεπτῶν ἐπεδόθησαν κατὰ το μᾶλλον ἢ ἧττον εὐσυνειδήτως καὶ σοβαρῶς εἰς τὴν μελέτην καὶ περιγραφὴν τῆς χώρας καὶ τῶν ἠθῶν μας. Ἐκστατικοὶ πρὸ τοῦ ἐπιβλητικοῦ τούτου πανοράματος τῆς φύσεως, ἐξύμνησαν τὰ κάλλη της, δὲν ἐφείσθησαν δὲ καὶ ψόγων κατὰ τῶν ἀτελειῶν μας. Δὲν θὰ τοὺς ἀπαριθμήσωμεν εἰς τὰς γραμμὰς ταύτας, διότι οὐδὲ γνωστοὶ κἂν εἶναι πάντες, ὅσοι ἀπὸ τοῦ Δουκαγγίου καὶ τοῦ Χάμμερ καὶ τῆς Δελχαβὰς καὶ τοῦ Ἀνδρεόση, τῶν ἐπιφανεστέρων Εὐρωπαίων περιηγητῶν, τῶν εἰδικῶς ἀσχοληθέντων εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν περιγραφὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων της, μέχρι τοῦ Ἰταλοῦ Δὲ Ἀμίτση καὶ ἄλλων νεωτέρων, ἐνεπνεύσθησαν ἐκ τῶν ἱστορικῶν ἀναμνήσεων τῆς κλεινῆς μεγαλουπόλεως καὶ ἐσημείωσαν τὰς περὶ τὰς χώρας καὶ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν ἠθῶν αὐτοῦ ἐντυπώσεις των.

Ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης ἀπόψεως πολὺ δι' ἡμᾶς ἐνδιαφέρουσαι εἶναι αἱ παρατηρήσεις Γάλλου φιλολόγου καὶ ἀκαδημαϊκοῦ, τοῦ διαπρεποῦς Ξαβιὲ Μαρμιέ, ὅστις ἐπεσκέφθη τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ 1845. Ὁ Γαλάτης φιλολόγος ἐξέδωκε μετὰ μικρὸν τὰς ἐντυπώσεις του, εἰς τὰς ὁποίας παρενείρει κρίσεις ἀξίας ἐνδιαφέροντος περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ξένων καὶ ἰθαγενῶν, ἰδίως δὲ περὶ Ἑλλήνων. Ἰδοὺ πῶς ἀποφαίνεται περὶ τῶν πρώτων:

«Ἀφ' ὅτου, λέγει, ἡ Ἀνατολὴ ἤνοιξε φιλοξένως τὰς ἀγκάλας της εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τάσεις παρατηροῦνται οἰκειοποιήσεως τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἕξεων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, πλήθη παντοίων ἐκ τῆς Δύσεως ἀνθρώπων ἐγκαταλείπουσι τὴν χώραν των, ἀποδημοῦντες εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας. Ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ αἱ μεγάλαι πόλεις τῆς Τουρκίας δέχονται τοὺς ξένους τούτους. Ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν ἄνθρωποι ἔντιμοι καὶ ἀξιοσέβαστοι, πολλοί, τιμῶντες τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν πατρίδα των, ἀλλ' εἰσώρμησε καὶ σμῆνος τυχοδιωκτῶν, ἀνθρώπων ζητούντων στάδιον ἀπρόσκοπτον εἰς τὰς ἀγυρτίας ἢ ἐστιγματισμένων εἰς τὴν χώραν των. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι βεβαίως ἀμαυροῦσι τῆς πατρίδος αὐτῶν τὴν ὑπόληψιν».

Περίεργοι ὅμως καὶ ἐνδιαφέρουσαι πολὺ εἶναι αἱ περὶ τῆς κοινωνικῆς τῶν ὁμογενῶν μας καταστάσεως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ἀναπτύξεως καὶ τῶν ἠθῶν μας κρίσεις τοῦ Ξαβιὲ Μαρμιέ. Ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης δὲν φαίνεται πολὺ ἐνθουσιώδης ὁ Γάλλος φιλολόγος. Ἀνακαλύπτει ἀρετάς τινας εἰς τοὺς πατέρας μας Βυζαντινούς, ἀλλὰ πολὺ πλειότερα ἐλαττώματα. Ἐξαιρεῖ μίαν ἀραιάν, ἀραιοτάτην τάξιν ἀνθρώπων διακεκριμένων, ἡ δὲ λοιπὴ κοινωνία μας τῷ φαίνεται ἀπειρόκαλος καὶ ἀμαθής, τὸ δὲ περιεργότερον, εὑρίσκει πολὺ πλειότερον ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ φιλοκάλους καὶ ἀνεπτυγμένας τὰς γυναῖκας καὶ μετ' ἐπαίνων ὁμιλεῖ περὶ τοῦ πνεύματός των καὶ τῆς χάριτος.

*

Πολὺ ζωηρότερον δίδει εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἐνδιαφέρον ἡ ἀπάντησις, ἣν εἰς ἑλληνικὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐφημερίδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐδημοσίευσεν ὁ λογιώτερος καὶ χαριέστερος τῶν τότε συγγραφέων καὶ ποιητῶν μας, ὁ ἐμπνευσμένος τοῦ Βοσπόρου ψάλτης Ἠλίας ὁ Τανταλίδης. Ὁ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς τῆς γενεᾶς ἐκείνης συμπολίτης μας, ὁμολογεῖ ὅτι δὲν ἐσφάλη περὶ τὰ φαινόμενα ὁ Γάλλος σοφός, ἐξάγει ὅμως ἐκ τούτων συμπεράσματα ὄχι ὀρθά, διότι ἐξ ἐπιπολῆς μόνον καὶ ἄνευ σοβαρᾶς μελέτης ἐξετίμησε τὰ πράγματα, χωρὶς ν' ἀνερευνήσῃ καὶ τὰ αἴτια τῆς κοινωνικῆς ταύτης καταστάσεως. Τὰ αἴτια ταῦτα ἐκθέτει εἰς ἓν ὡραῖον κοινωνιολογικὸν ἄρθρον του ὁ μακαρίτης Τανταλίδης.

«Περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος, λέγει, οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἦσαν ἄμοιροι οὔτε φιλομουσίας οὔτε φιλοκαλίας οὔτε παιδεύσεως. Ἀλλὰ διάφοροι περιπέτειαι ἠλλοίωσαν τὴν κοινωνικήν μας θέσιν. Παρήκμασαν τότε τὰ ἐπιμελῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει θεραπευόμενα γράμματα καὶ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ πάντες ἐπεδόθησαν εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὸν ἐκ παντὸς τρόπου βιοπορισμόν. Ἀλλὰ τὰ ἤθη καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ἀγωγῆς τῶν κατοίκων Κωνσταντινουπόλεως ἠλλοίωσε βαθέως μετὰ ταῦτα ἄλλο γεγονός. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν συνέρρευσαν ἐν τῷ μεταξὺ Γραικοὶ ἐξωμερῖται, θηρεύοντες πόρον ζωῆς, ἄξεστοι ὁπωσοῦν, ἀλλὰ φιλόπονοι καὶ λιτοὶ καὶ οἰκονόμοι, συνάψαντες γαμικοὺς δεσμοὺς μετὰ τῶν γυναικῶν τῆς Κανσταντινουπόλεως, τῶν ὁποίων ἀνέκαθεν ἐφημίζετο ἡ φιλοκαλία καὶ ἡ περὶ τὴν ἀγωγὴν

λεπτότης, ἥτις δὲν διέφυγε καὶ τὸν Ξαβιὲ Μαρμιέ. Ἐκ τῶν δεσμῶν ἐκείνων ἐγεννήθη ἡ νέα γενεά, τὴν ὁποίαν εἶδε καὶ ἔκρινεν, ὁπωσοῦν ἐπιπολαίως, ὁ Γαλάτης λόγιος. Τὴν γενεὰν αὐτὴν δὲν διέκρινε βεβαίως ἀξιόλογος πνευματικὴ ἀνάπτυξις. Ἡ εὐπορία εἶχεν ὁπωσοῦν ἀναπτυχθῇ, ἀλλὰ τὰ πλούτη κατεδαπανῶντο εἰς τὴν πολυτέλειαν, ἔκτοτε δὲ εἶχον ὁπωσδήποτε εἰσορμήσει εἰς τὴν πόλιν μας καὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ συρμοῦ τὰ κακά, τοῦ ἐπαράτου συρμοῦ, ὅστις μᾶς ἀφῄρεσε τὴν φιλοτιμίαν».

Σημεῖα ὅμως ἐξυψώσεως πνευματικῆς καὶ ἀγωγῆς λεπτοτέρας εἶχον ἀρχίσει ἤδη νὰ διαφαίνωνται ἀπὸ πολλοῦ. Οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης ἐφιλοτιμοῦντο νὰ ἐπαναφέρωσι τὰ γράμματα εἰς τὴν ἑστίαν των καὶ ἂν ὁ Γάλλος σοφὸς ἐπεσκέπτετο τὴν αὐτὴν πόλιν μετά τινας δεκαετηρίδας, δὲν θ' ἀνεγνώριζεν ἴσως αὐτήν.

Ὡς διδακτικὸν συμπέρασμα τῶν κοινωνιολογικῶν του παρατηρήσεων περὶ τοῦ ὁμογενοῦς τῆς μεγαλουπόλεώς μας κόσμου, τὸν ὁποῖον τόσον καλῶς ἐγνώρισε καὶ περιέγραψε καὶ ἐξύμνησε καὶ ἐσατύρισεν ὁ σεμνὸς καὶ σοφὸς ἐκεῖνος λόγιος συμπολίτης μας καὶ χαριέστατος ψάλτης, ἐπιφέρει ἓν μάθημα εἰς τοὺς ἐπιπολαίους περιηγητὰς καὶ εἰς τοὺς εὐπίστους τῶν ἐντυπώσεών των ἀναγνώστας.

«Δὲν κρίνονται, λέγει, ἐν ἀκαρεὶ καὶ ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν ἢ ἡμερῶν τὰ ἤθη ἑνὸς λαοῦ οὔτε ψυχολογοῦνται οἱ κάτοικοι πόλεως, ὡς ἡ μεγάλη καὶ μυριοπληθὴς πρωτεύουσα. Πολλοὶ τῶν ξένων μας ἐπικριτῶν καὶ τὴν θέσιν καὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γλῶσσάν μας ἀγνοοῦσι, μᾶς κρίνουσι δὲ ἐκ τῆς ἐπιφανείας καὶ πολλάκις πληροῦσι τὸ σημειωματάριον αὐτῶν ἐκ τῶν χυδαίων καὶ ἁπλοϊκῶν πληροφοριῶν ὁδηγῶν, διερμηνέων ἢ τῶν Εὐρωπαίων ξενοδόχων των. Καὶ αἱ παρατηρήσεις καὶ αἱ κρίσεις αὗται δημοσιεύονται καὶ ἀναγινώσκονται καὶ μορφοῦσιν ἐνίοτε τὴν κοινὴν περὶ ἡμῶν γνώμην. Εὐτυχῶς ὑπάρχουσιν οἱ σοβαροὶ καὶ οἱ εὐσυνείδητοι κριταί μας, ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ ἦσαν πολὺ μᾶλλον ἐπικίνδυνοι οἱ τοιοῦτοι ἐξ Εὐρώπης ἐπισκέπται».

ΦΩΤΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΜΙΚΡΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ του VOLNEY

Ἡ ἐλεημοσύνη

Ἐρ. Ἡ ἐλεημεσύνη εἶναι ἀρετή;

Ἀπ. Μάλιστα, ἐκτελουμένη ὅμως μὲ κανόνα· διότι ἄλλως καταντᾷ ἀπερισκεψία καὶ κακία, καθόσον ὑποθάλπει τὴν ἀργίαν, ἥτις καὶ αὐτὸν τὸν ἐπαίτην καὶ αὐτὴν τὴν κοινωνίαν βλάπτει. Οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ ἐπωφελῆται τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ ἄλλου, χωρὶς ν' ἀποδίδῃ ἀντιστάθμισμα διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐργασίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΠΑΘΑΡΗΣ

Ὁ εὐρὼς τῶν προλήψεων, αἵτινες τίς οἶδεν ἐπὶ πόσον χρόνον ἀκόμη θὰ ἐγκεντρίζουν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς κοινωνίας μας μαρασμὸν ἀπαίσιον, δὲν εἶχε μολύνει οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον τὸν ρωμαλέον χαρακτῆρα τοῦ ποιητοῦ ἐπιστήμονος. Εἶχεν, ὑπὸ ψυχολογικὴν ἔποψιν, ἰδιοσυγκρασίαν ἐντελῶς ἄνοσον ὁ γλυκύτατος καθηγητής.

Ἀνδρέας Σπαθάρης

Ἡ φωνή του, καὶ ἀπὸ τὸ βῆμα τῶν Συλλόγων καὶ ἀπὸ τὴν καθηγητικὴν ἕδραν, ἐσκόρπιζε παντοῦ τὴν λάμψιν τῆς ἀληθείας, διότι ἡ φωνὴ ἐκείνη ἐπελαγοδρόμησε πρὶν εἰς τὰς ἐκτάσεις τοῦ Στερεώματος, τοῦ ὁποίου τὰ μυστήρια διηνεκῶς καὶ ἰσοβίως διηρεύνα ἐνθουσιώδης ὁ βαθύνους μελετητής. Καὶ ἡ φωνὴ αὐτή, τὴν ὁποίαν μὲ κατάνυξιν θ' ἀναπολοῦν οἱ μαθηταὶ τοῦ προσφιλοῦς διδασκάλου, μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν στοργὴν τὴν αἰωνίαν, τὴν ὀφειλομένην εἰς τοὺς ἐκλιπόντας ἐκλεκτούς μας.

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶμεν ἐξιστοροῦντες τὸν βίον τοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη. Τροχάδην θὰ σημειώσωμεν μόνον τὰ οὐσιωδέστερα σημεῖα τῆς ζωῆς του. Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ 1837. Τὰ πρῶτα ἐγκύκλια μαθήματα διήκουσεν εἰς τὴν Ἐμπορικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ὅθεν ἀπεφοίτησε τὸ 1854. Τὸ ἴδιον ἔτος μετέβη εἰς Γερμανίαν, ὅπου ἐπὶ πέντε συναφῆ ἔτη ἐσπούδασε φυσικομαθηματικά. Ἐπανελθὼν ἐκ Γερμανίας τὸ 1859 κατέλαβε τὴν ἕδραν καθηγητοῦ τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐν τῇ Ἐμπορικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης. Ἐκεῖθεν τὸ 1864 προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ἀλεξάνδρου Καραθεοδωρῆ Πασσᾶ, ἐφόρου τότε τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, εἰς τὴν ἕδραν τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ, ἣν ἐλάμπρυνε διὰ τῆς ἀπαραμίλλου αὐτοῦ διδασκαλίας.

Ἔγραψε σειρὰν μαθηματικῶν βιβλίων, Ἄλγεβραν, Γεωμετρίαν, Τριγωνομετρίαν καὶ Φυσικὴν διὰ τὰς ἀνωτέρας γυμνασιακὰς τάξεις. Κατέγινεν ἰδιαίτατα εἰς τὸ περὶ Ἡμερολογίου καὶ Πασχαλίου ζήτημα, ἐκδώσας καὶ ἐμβριθεστάτην περὶ Πασχαλίου διατριβήν, ὅπου ὑπεραμύνεται τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου. Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐπραγματεύθη ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τὸ αὐτὸ θέμα εἰς δύο διαλέξεις, κατορθώσας ν' ἀποδείξῃ τὴν καθαρῶς ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου. Ἐκτιμηθεὶς δεόντως ὑπὸ τῆς ὁμογενοῦς κοινωνίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὴν εὐρυμάθειαν καὶ τὸν φύσει ἀριστοκρατικὸν χαρακτῆρά του καὶ μάλιστα διὰ τὴν βαθεῖαν κρίσιν, μὲ τὴν ὁποίαν ὑπεδείκνυεν ἑκάστοτε τὴν ὁμαλωτέραν

λύσιν τῶν κοινοτικῶν κ' ἐθνικῶν ζητημάτων, ἐξελέγη δὶς σύμβουλος τοῦ ἔθνους, τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἰωακεὶμ τοῦ Β' καὶ κατόπιν ἐπὶ Νεοφύτου τοῦ Η'.

Τοιοῦτος εἰς τὴν σταδιοδρομίαν του ὁ συμπαθέστατος καὶ σεβαστὸς καθηγητής. Εὐσυνείδητος εἰς τὰς σκέψεις καὶ ἀκαταπόνητος ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἔχων ὁδηγόν του τὴν τιμὴν καὶ τὸ καθῆκον ὑπὸ τὴν εὐγενεστέραν ἐκδοχὴν τῆς σημασίας αὐτῶν, μὲ λευκοτάτην συνείδησιν ἐξεπλήρωσε τὸν προορισμόν του καὶ ἀπέθανε τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1901.

Τὸ *Ἡμερολόγιον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων* τεκμηριοῖ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν ἀείμνηστον καὶ σοφὸν καθηγητὴν δημοσιεῦον μετὰ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ τρία ποιήματά του ἀνέκδοτα, ὅπου καταφαίνεται ὅτι ὁ ἐμβριθὴς μαθηματικὸς ἐνέκλειεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ τῆς ποιήσεως τὸ τάλαντον πλουσιώτατον.

ἰ. (β.)

ΙΡΙΔΕΣ

Σὺ ἀπορεῖς; Ὅτ' εἰς πυκνὰς νεφέλας
σπειρούσας πένθος καὶ ἀνίαν σκότους,
πηγὰς ἁπλέτων ὄμβρων ἀκενώτους,
τὸ στίλβον παίζει τοῦ ἡλίου σέλας;

Σύ; ἧτις χαριτόβρυτος ἐγέλας
προσβλέπουσα πρὸς θρήνους μου εὐγλώττους,
πιστοῦντας ἀπηνεῖς καὶ ἀνενδότους
τὰς ζοφερὰς τοῦ στήθους μου θυέλλας;

Φῶς τόμμα σου στιλπνόν! τοὐμὸν νεφέλη,
τὴν ἶριν τῶν χαρίτων σου εὐφήμως
πολύχρουν πάνυ ἀνακλῶσα, κόρη.

Τὸ δάκρυ μου πᾶν χρῶμά της, ἀμέλει
πιστῶς καὶ θλᾷ κ' ἐκλάμπει, ὥστ' ἐκθύμως,
ἀλλ' ἀτενῶς τὰς κόρας μου θεώρει.

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΝ

Ἦν ἄποπτον κ' ὑψηρεφὲς τὸ δῶμα
δεσποζον γῆς καὶ πόντου καὶ ἀέρων,
ἐφ' οὗ γλυκὺ τὸ φῶς γλαυκῶν αἰθέρων
οὐράνιον ἐπέχεέ σοι χρῶμα.

Ὅτ' ἤστραψε τὸ ἱλαρόν σου ὄμμα
ἐκ πόθου μὴ κατ' ἄνθρωπον μαρμαῖρον,
τὸ γήϊνον σου βάρος ὅστις οἶρων
ἐκούφισε τὸ ραδινόν σου σῶμα.

Καὶ πνεύσασ' αὖρας δρόσος ἐξ ἑῴας
ἐκύμανε τὴν ἄπλετόν σου κόμην
καὶ τοῦ ποδήρους πέπλου τὰς διπλόας·

ἀπῄρθης τότε ἄγγελος πρὸς πτῆσιν.
Ἐγὼ δὲ μόνος στένων κατηρώμην
ἐν θάμβει τὴν μετέωρόν σου φύσιν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Γηθόσυνον, μετ' αὐταρέσκου ὕφους
τὸ βλέμμ' ἀνδρός, σοφοῦ γραμμάτων μύστου
διῳῶν διφᾷ ἀρχαίου παλιμψήστου
πυκνῶς συμπλέκτους ἐπ' ἀλλήλους γρίφους.

Τί πρὸς αὐτὸν ἂν ψέξῃ ἀποκρύφους
εἰδήσεις ἔργου τέως περιπύστου,
δι' ἄχνης ἂν διασκοπῶν εὐξύστου
ψευδεῖς πολλοὺς ἐλέγξῃ λιθογλύφους;

Τὴν πολλαπλῶς παλίμψηστόν σου ὅμως
καρδίαν ἂν ἐδίφων κ' αἴφνης τόμος
ἀνέθρωσκεν παλμῶν ἀπηχηκότων,

προσβεύεις τάχα ὅτι γηθοσύνως
θ' ἀνέτρεπον, ὡς ὁ σοφὸς ἐκεῖνος,
τὰς βάσεις τῶν ἐσχάτων γεγονότων;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΠΑΘΑΡΗΣ

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΩΝ ΠΟΤΩΝ

Ὅσα ἐγράφησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἰδίως ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ, περὶ τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ περὶ τῶν ποτῶν, τὰ ὁποῖα παρασκευάζονται ἐξ αὐτοῦ, δύνανται ν' ἀποτελέσωσιν ὁλοκλήρους βιβλιοθήκας, θὰ ἤρκει δὲ καὶ μόνη ἡ ἁπλῆ ἀναγραφὴ τῶν σχετικῶν συγγραμμάτων καὶ μονογραφιῶν νὰ πληρώσῃ πολλὰς σελίδας. Ἐπιχειρῶν λοιπὸν ἐνταῦθα νὰ χαράξω ὀλίγας γραμμὰς περὶ τοῦ θέματος τούτου, οὐδαμῶς προτίθεμαι νὰ πραγματευθῶ αὐτὸ ἀναλόγως πρὸς τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν σημασίαν του, ἀλλὰ θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν σύντομον μόνον ἐξέτασιν τῶν φυσιολογικῶν ἰδιοτήτων οὐσίας, τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἐφρόντισε νὰ παράγῃ τεχνητῶς ἐξ ἄλλων οὐσιῶν, τὰς ὁποίας ἡ φύσις παρέχει αὐτῷ ἑτοίμους πρὸς θρέψιν καὶ ἀπόλαυσιν, καίτοι διατρέχω τὸν κίνδυνον ν' ἀκούσω τὸ λεγόμενον ὅτι «γλαῦκας ἐς Ἀθήνας φέρω». Ἀλλ' ἐγὼ νομίζω, ὅτι προκειμένου περὶ ἀγῶνος ἀληθοῦς, περὶ ἀγῶνος ἐπιδιώκοντος τὴν ἐκρίζωσιν προλήψεων βαθέως ἐρριζωμένων ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ δυσχερῶς δυναμένων νὰ ἐξοβελισθῶσι, δὲν θὰ ἦτο ἐντελῶς ἄστοχον νὰ ὁμιλῇ τις συνεχῶς καὶ ἐν παντὶ καιρῷ οὐχὶ μόνον «τὰ αὐτά, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν».

Μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κτήνους ὑπάρχει, μεταξὺ ἄλλων, καὶ ἡ ἑξῆς διαφορά, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὰς λεγομένας «διεγερτικὰς οὐσίας» δὲν ἀρκεῖται νὰ παραλαμβάνῃ μόνον εἰς ὅσον ποσὸν εὑρίσκονται ἐν τῇ φύσει ἡνωμέναι μετὰ τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν, ἀλλὰ τὰς ἀποχωρίζει τεχνητῶς ἀπὸ τῶν τροφῶν καὶ τὰς καταναλίσκει ἢ ἰδιαιτέρως ἢ μετὰ ποσοῦ τροφῶν σχετικῶς μικροῦ. Ἐντεῦθεν λοιπὸν προκύπτει διὰ τὸν ἄνθρωπον ὁ κίνδυνος τῆς ἀκρασίας, ἐπειδὴ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αἴρεται πλέον ὁ γνώμων, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ ζῷα διὰ τοῦ αἰσθήματος τοῦ κόρου θέτει φραγμὸν εἰς τὴν περαιτέρω λῆψιν τροφῆς. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν πρόκειται περὶ «διεγερτικῶν» ἐπενεργούντων μόνον ἐπὶ τῆς γεύσεως καὶ ἐπὶ τῆς ὀσφρήσεως, ὁ κίνδυνος τῆς ἀκρασίας εἶναι μικρός· διότι ἱκανοποιουμένης τῆς γευστικῆς καὶ τῆς ὀσφρητικῆς αἰσθήσεως, ἀμβλύνονται καὶ τ' ἀντίστοιχα νεῦρα καὶ ἡ ὄρεξις πρὸς περαιτέρω παραλαβὴν διεγερτικῶν δι' αὐτὰ οὐσιῶν μεταβάλλεται εἰς ἀποστροφήν, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος παρασκευάζει ἰδιαιτέρως καὶ ἄλλας οὐσίας «διεγερτικάς», αἵτινες ἑλκύουσιν ἡμᾶς ὄχι μόνον διὰ τῆς ἐπενεργείας ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐπενεργείας ἐπὶ τῶν ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν, κατορθοῦ δὲ ἡ νὰ τὰς ἐξευρίσκῃ ἐντὸς φυτικῶν οὐσιῶν, ὡς π.χ. τὸν καφὲν καὶ τὸ τέϊον, μηδεμίαν θρεπτικὴν ἀξίαν ἐχουσῶν, ἢ νὰ τὰς παρασκευάζῃ τεχνητῶς ἐξ ἀβλαβῶν καὶ θρεπτικῶν μάλιστα οὐσιῶν, ὡς π. χ. τὸ οἰνόπνευμα ἐκ τοῦ σακχάρου. Καὶ βλέπομεν οὕτω τὴν λογικὴν τοῦ ἀνθρώπου θέλησιν νὰ ἐπεμβαίνῃ καὶ νὰ ταράττῃ τὴν ἁρμονίαν τῶν ἀσυνειδήτων ὁρμῶν καὶ ν' ἀποβαίνῃ αἰτία καὶ πηγὴ πολλῆς ἀθλιότητος καὶ κακοδαιμονίας.

Φυσιολογικῶς ἀπεδείχθη ὅτι τὸ οἰνόπνευμα, τὸ ὁποῖον ἐξακολουθεῖ εἰσέτι παρὰ πολλῶν νὰ θεωρῆται ὡς τροφή, *καίεται* σχεδὸν ὁλόκληρον ἐντὸς τοῦ σώματος. Μικρόν τι μόνον μέρος αὐτοῦ ἐξέρχεται πάλιν ἐκ τοῦ σώμστος ἀμετάβλητον διὰ τῶν νεφρῶν καὶ διὰ τῶν πνευμόνων. Βέβαιον λοιπὸν εἶναι, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ἀποτελεῖ μίαν τῶν πηγῶν τῆς ἐνεργοῦ θερμότητος ἐν τῷ σώματί μας. Ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται ὅτι εἶναι καὶ θρεπτικὴ οὐσία. Διὰ νὰ ἦναι τοιαύτη, ὤφειλε προγουμένως ν' ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ κατὰ τὴν καῦσίν του ἀπαλλασσομένη ἐνεργὸς δύναμις χρησιμοποιεῖται πρὸς ἐκπλήρωσιν φυσιολογικῆς τινὸς λειτουργίας. Αἱ λανθάνουσαι χημικαὶ δυνάμεις δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ μετατρέπωνται εἰς ἐνεργὸν δύναμιν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ μεταβάλλωνται εἰς τοιαύτην ἐν ὡρισμένοις στοιχείοις ὡρισμένων ἴσων, ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ. Τὰ στοιχεῖα δὲ ταῦτα τῶν ἴστῶν εἶναι προωρισμένα νὰ τρέφωνται οὐχὶ ἀδιαφόρως μὲ οἱονδήποτε ὑλικόν, ἀδύνατον δ' ἀποβαίνει ἡμῖν νὰ γινώσκωμεν ἂν τὸ οἰνόπνευμα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πηγὴ δυνάμεως εἰς τοὺς μύας ἢ εἰς τὰ νεῦρα πρὸς διεξαγωγὴν τῶν οἰκείων λειτουργιῶν.

Ἀλλὰ δυνατὸν ν' ἀντιτάξωσιν εἰς τὰ προρρηθέντα, ὅτι ἡ ἐκ τῆς καύσεως τοῦ οἰνοπνεύματος παραγομένη ἐνεργὸς δύναμις ὠφελεῖ τὸ σῶμα ὡς θερμότης, ἔστω καὶ ἂν μηδὲν τῶν ὀργάνων χρησιμοποιῇ ταύτην πρὸς διεξαγωγὴν τῶν οἰκείων λειτουργιῶν, καὶ ὅτι διὰ τῆς καύσεως αὐτοῦ ἐπιτυγχάνεται οἰκονομία καὶ φειδὼ περὶ τὴν δαπάνην ἄλλων θρεπτικῶν οὐσιῶν.

Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη μοὶ φαίνεται ἀπαράδεκτος, διότι ναὶ μὲν τὸ οἰνόπνευμα πολλαπλασιάζει ἀφ' ἑνὸς τὰς πηγὰς τῆς θερμότητος, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου αὐξάνει σημαντικῶς καὶ τὰς δαπάνας αὐτῆς. Ἡ ἐνέργειά του ἐπὶ τῶν ἀγγειοκινητικῶν κέντρων τῶν νεύρων εἶναι παραλυτικῆς φύσεως καὶ δι' αὐτὸ τ' ἀγγεῖα διαστέλλονται, ἰδίως δὲ τ' ἀγγεῖα τοῦ δέρματος καὶ ὡς ἐκ τούτου συμβαίνει μεγαλειτέρα ἀπώλεια θερμότητος, καθὼς ἀπεδείχθη διὰ πολλῶν καὶ ἐπιμελῶν πειραμάτων.

Τὸ οἰνόπνευμα λοιπὸν ἔχει, ἐν γένει, ἰδιότητας παραλυτικάς. Ὅλα τὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἐπιπολαίως ἐξεταζόμενα ἐμφανίζονται καὶ ἑρμηνεύονται ὡς «διεγερτικαὶ» ἐπενέργειαι τοῦ οἰνοπνεύματος, καταλήγουν πάντοτε εἰς παραλυτικὰς ἐκφάνσεις.

Ὁ λαὸς φρονεῖ ὅτι τὸ οἰνόπνευμα διαθερμαίνει ἐν τῷ ψύχει. Τὸ αἴσθημα τοῦτο τῆς θέρμης στηρίζεται πρῶτον μὲν εἰς τὸ ὅτι, καθὼς ἐλέχθη ἀνωτέρω, παραλύονται τὰ κέντρα τῶν ἀγγειοκινητικῶν νεύρων καί, κατὰ συνέπειαν, αὐξάνει ἡ συμφόρησις τοῦ αἵματος πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος, δεύτερον δὲ εἰς τὸ ὅτι τὰ κεντρικὰ ὄργανα τῆς αἰσθήσεως τοῦ ψύχους πιθανὸν νὰ παραλύωνται καὶ νὰ περιπίπτωσιν εἰς ἀναισθησίαν.

Παραλυτικὸν δὲ φαινόμενον εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον «διεγερτικὴ» ἐπίδρασις τοῦ οἰνοπνεύματος ἐπὶ τῆς *ψυχῆς*. Ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς παραλύσεως, ἐκ τῶν ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν ἐξασθενεῖ πρῶτον ἡ διαύγεια τῆς κρίσεως, ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ὁποίας ἀπαλλάσσονται αἱ ψυχικαὶ ὁρμαὶ καὶ διαθέσεις. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἀνοικτόκαρδος καὶ μεταδοτικός, γίνεται ἄφροντις καὶ φαιδρός, ἐπειδὴ δὲν βλέπει πλέον καθαρῶς τοὺς κινδύνους. Ἡ παραλυτικὴ δ' ἐπενέργεια τοῦ οἰνοπνεύματος ἐκδηλοῦται κυρίως διὰ τῆς ἰδιότητός του ν' ἀποκοιμίζῃ πᾶσαν δυσφορίαν καὶ νὰ κατευνάζῃ πᾶν αἴσθημα ἄλγους καὶ δὴ πρώτιστα πάντων τὰς μᾶλλον πικρὰς ἀλγηδόνας τῆς ψυχῆς, τὴν λύπην καὶ τὰς μερίμνας. Οὕτω τὸ ὑλάχιστον δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἡ φαιδρότης καὶ ἡ εὐθυμία τῶν εὐωχουμένων καὶ συμποσιαζόντων,

« ὁρᾷς δ' ὅταν πίνωσιν ἄνθρωποι, τότε
» πλουτοῦσι, διαπράττουσι, νικῶσι δίκας,
» εὐδαιμονοῦσιν, ὠφελοῦσι τοὺς φίλους ».

Τὸ αὐτὸ εἶχε παρατηρήσει καὶ ὁ Πίνδαρος, λέγων·

ἀνίκ' ἀνθρώ-
πων καματώδεες οἶχον-
ται μέριμναι στηθέων ἔξω, πελάγει δ'
ἐν πολυχρύσοιο πλούτου
πάντες ἴσα νέομεν
ψευδῆ πρὸς ἀκτάν· ὃς μὲν ἀχρή-
μων, ἀφνεὸς τότε, τοί δ'
αὖ πλουτέοντες.

Καὶ ναὶ μὲν ὑπῆρχε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ πρόληψις, ὅτι «αὔξει καὶ τρέφει, μεγαλύνει τε τὴν ψυχὴν ἡ ἐν τοῖς πόθοις διατριβή, ἀναζωπυροῦσα καὶ ἀνεγείρουσα μετὰ φρονήσεως τὸν ἑκάστου νοῦν», ἀλλ' ἐγὼ νομίζω, ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος μέχρι τοῦδε ἔγεινε φρόνιμος καὶ πνευματώδης μὲ τὰ πνευματώδη ποτά. Ἡ πρόληψις αὐτὴ προῆλθεν ἐξ αὐταπάτης, εἶναι καὶ αὐτὴ σημεῖον τῆς προμνησθείσης παραλύσεως, ἐπειδὴ ἐφ' ὅσον καταπίπτει ἡ αὐτοκρισία καὶ αὐτεξέλεγξις, ἐπὶ τοσοῦτον μεγαλύνεται ἡ αὐταρέσκεια. Φρονῶ δὲ ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν ἀρχαίων οἱ μᾶλλον ὑπέροχοι νόες ὀρθοτέραν εἶχον γνώμην περὶ τῶν παραλυτικῶν ἰδιοτήτων τοῦ οἴνου, ὡς λ. χ. ὁ Πλάτων, ὁ ὁποῖος λέγει: «πίνειν δὲ εἰς μέθην οὔτε ἄλλοθί που πρέπει, πλὴν ἐν ταῖς τοῦ τὸν οἶνον δόντος θεοῦ » ἑορταῖς, οὐδ' ἀσφαλές, οὔτ' οὖν περὶ γάμους ἐσπουδακότα, ἐν οἷς ἔμφρονα εἶναι πρέπει » μάλιστα νύμφην καὶ νυμφίον, μεταβολὴν βίου οὐ μικρὰν μεταλλάττοντας, ἅμα δὲ καὶ τὸ » γεννώμενον ὅπως ὅτι μάλιστα ἐξ ἐμφρόνων ἀεὶ γίγνηται. Σχεδὸν γὰρ ἄδηλον, ὁποία νὺξ » ἢ φῶς αὐτὸ γεννήσει». Νομοθετεῖ δὲ ὁ Πλάτων καὶ τὰ ἑξῆς, ἄξια νὰ ἐπιβληθῶσι διὰ νόμου καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη: «Τοὺς παῖδας μέχρι ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ παράπαν » οἴνου μὴ γεύεσθαι· οὐ γὰρ χρὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ ὀχετεύειν· οἴνου δὲ μετρίου γεύεσθαι μέ» χρι τριάκοντα ἐτῶν, μέθης δὲ καὶ πολυοινίας τὸ παράπαν τὸν νέον ἀπέχεσθαι.» Τὴν ἰδίαν γνώμην ἐκφέρει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ὁμιλῶν περὶ μέθης: «εἰ ὁ οἶνος μετρίως ἀφε» ψηθείη, πινόμενος ἧττον μεθύσκει. Τὴν γὰρ δύναμιν ἀφεψηθέντος αὐτοῦ ἀσθενεστέραν » γίγνεσθαι· μεθύσκονται δὲ οἱ γεραίτεροι τάχιστα, δι' ὀλιγότητα καὶ ἀσθένειαν τοῦ περὶ » αὐτοὺς ὑπάρχοντος θερμοῦ. Καὶ οἱ παντελῶς δὲ νέοι τάχιον μεθύσκονται, διὰ τὸ πλῆθος » τοῦ ἐνυπάρχοντος θερμοῦ.»—Περὶ τῶν παλαιῶν δύναται νὰ λεχθῇ, ἐν γένει, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ ἦσαν κατὰ πολὺ ὑπέρτεροι τῶν μεταγενεστέρων, ἀφοῦ διὰ μόνης τῆς παρατηρήσεως κατενόουν καὶ ἡρμήνευον ἐπιτυχῶς τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως. Ἀπὸ τὸν Θεόφραστον π. χ. μανθάνομεν ὅτι «τὰ περὶ τὴν κρᾶσιν ἐναντίως εἶχε τὸ παλαιὸν τῷ νῦν » παρ' Ἕλλησιν ὑπάρχοντι. Οὐ γὰρ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν οἶνον ἐπέχεον, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸν » οἶνον, ὅπως ἐν τῷ πίνειν ὑδαρέστερον χρῶνται τῷ ποτῷ καὶ τούτου ποιησάμενοι τὴν » ἀπόλαυσιν ἧττον ὀρέγοιντο τοῦ λοιποῦ. Καὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς κοττάβους » κατανήλισκον,» εἰς τοὺς Ρωμαίους δὲ «οὔτε οἰκέται, οὔτε γυνὴ ἐλευθέρα, οὔτε τῶν » ἐλευθέρων οἱ ἔφηβοι ἔπινον οἶνον μέχρι τριάκοντα ἐτῶν,» ἐνῷ παρὰ τοῖς Ἐπιζεφυρίοις Λοκροῖς «εἴτις ἄκρατον ἔπιε, μὴ προστάξαντος τοῦ ἰατροῦ θεραπείας » ἕνεκα, θάνατος ἦν ἡ ζημία, Ζαλεύκου τὸν νόμον θέντος.»

Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ σημειώσεις ἀρκοῦσι πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι καλῶς ἐγίνωσκον οἱ ἀρχαῖοι τὴν παραλυτικὴν τοῦ ποτοῦ ἐπὶ τῆς *ψυχῆς* τοῦ πίνοντος ἐπίδρασιν, ἀλλὰ ἐγὼ μεταξὺ τῶν παραλυτικῶν ἐπὶ τῆς ψυχῆς φαινομένων θὰ συγκαταλέξω καὶ τὰς ζωηρὰς χειρονομίας καὶ τὰς ἄλλας ἀσκόπους κινήσεις τῶν οἰνοβαρῶν. Δι' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχουσι πλέον οἱ περιοριστικοὶ χαλινοί, διὰ τῶν ὁποίων ὁ νηφάλιος χαλιναγωγεῖ ἑκάστοτε τὰς περιττὰς κινήσεις του. Μετὰ τοῦ φαινομένου δὲ τούτου συνδέεται στενῶς καὶ ἡ *συχνότης τοῦ σφυγμοῦ*, τὴν ὁποίαν ἀρέσκονται ν' ἀναφέρωσιν ὡς ἀπόδειξιν τῆς διεγερτικῆς ἐνεργείας τοῦ οἰνο-

πνεύματος, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἐξαρτᾶται τὸ παράπαν ἐκ τοῦ οἰνοπνεύματος, ἀλλὰ κυρίως ἐκ τῶν περιστάσεων ὑφ' ἃς, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, καταναλίσκονται τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά. Ἡ ταχύτης τοῦ σφυγμοῦ εἶναι ἀπόρροια τῶν ζωηρῶν κινήσεων καὶ χειρονομιῶν τοῦ πίνοντος, μὴ παρατηρουμένη οὐδαμῶς, ὅταν ὁ πίνων ἀκινητῇ.

Ἕτερον φαινόμενον παραλυτικόν, τὸ ὁποῖον ἐσφαλμένως ἑρμηνεύουσιν ὡς «διεγερτικόν», εἶναι ἡ *ἀπονάρκωσις* τοῦ αἰσθήματος τοῦ καμάτου. Πάντες ἔχουσι τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ἐνισχύει τὸν κεκμηκότα καὶ τὸν ζωογονεῖ πρὸς νέαν ἐργασίαν καὶ πρὸς νέους κόπους. Οὐδεὶς ὅμως συλλογίζεται, ὅτι τὸ αἴσθημα τοῦ καμάτου εἶναι ἡ ἀσφαλιστικὴ δικλὶς τῆς μηχανῆς μας, ὅστις δὲ ἀπονα ρκόνει τὸ αἴσθημα τοῦ καμάτου διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐργασθῇ, ὁμοιάζει μὲ ἐκεῖνον, ὅστις βίᾳ κλείει τὴν δικλίδα τῆς ἀσφαλείας, διὰ νὰ ἐπιφέρῃ ὑπερθέρμανσιν τῆς μηχανῆς.

Ὅτι δὲ ἡ πρόληψις περὶ τῆς «τονωτικῆς» ἐνεργείας τοῦ οἰνοπνεύματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκριζωθῇ, προέρχεται ἀπὸ τὰς ἕξεις τῶν πινόντων. Ὅσοι ἀπέκτησαν τὴν ἕξιν τοῦ οἰνοπνεύματος, πραγματικῶς ἀποβαίνουσι δι' αὐτοῦ ἱκανώτεροι πρὸς ἐργασίαν, παρὰ ἐὰν διὰ μιᾶς παρητοῦντο τὴν ἕξιν των. Τὸ φαινόμενον τοῦτο τῆς ἕξεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος, δύναται ὅμως ὁπωσδήποτε νὰ ἑρμηνευθῇ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἐνέργειαν καὶ ἄλλων ναρκωτικῶν. Οἱ μορφινομανεῖς, παραδείγματος χάριν, δὲν δύνανται οὔτε νὰ φάγωσιν, οὔτε νὰ ἐργασθῶσιν, οὔτε νὰ κοιμηθῶσιν, ἐὰν στερηθῶσι τὴν μορφίνην των· ἡ μορφίνη τοὺς ἐνδυναμόνει καὶ τοὺς ζωογονεῖ. Ἀλλ' ὑπάρχει ἀρά γε ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπηλλαγμένος τῆς ἕξεως τῶν ναρκωτικῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἀπέβη ποτὲ ἱκανώτερος καὶ ἀξιώτερος;

Κάλλιον παντὸς ἐπιστημονικοῦ συλλογισμοῦ καὶ παντὸς πειράματος ἀποδεικνύουσι τὴν πλήρη ἀχρηστίαν καὶ βλάβην καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν μετρίων ποσοτήτων τοῦ οἰνοπνεύματος τὰ καθημερινῶς παρατηρούμενα φαινόμενα κατὰ τὴν τροφοδότησιν τῶν στρατῶν, δι' ὧν μυριάκις ἀπεδείχθη, ὅτι οἱ *στρατιῶται ἐν καιρῷ πολέμου καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης*, ἐν ἁπάσαις ταῖς χώραις καὶ ἐν τῷ ψύχει καὶ ἐν τῷ καύσωνι καὶ ἐν τῇ βροχῇ, καλλιτερον ἀντέχουσιν εἰς τὰς κακουχίας τῶν πορειῶν καὶ τῶν ἐπελάσεων, ἐὰν ἀπέχωσι καθ' ὁλοκληρίαν παντὸς εἴδους πνευματώδους ποτοῦ. Εἰς τὰ αὐτὰ πορίσματα κατέληξαν καὶ ἐν τῷ ναυτικῷ, ἀφ' οὗ ἀπό τινος ἀπειράριθμα ἐμπορικὰ πλοῖα ἀναχωροῦσιν ἐκ τῶν λιμένων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς χωρὶς νὰ προσλαμβάνωσι μεθ' ἑαυτῶν κατὰ τὸν πλοῦν οὐδὲ σταγόνα οἰνοπνεύματος πρὸς πόσιν. Οἱ πλεῖστοι δὲ τῶν φαλαινοθηρῶν εἶναι τὴν σήμερον κεκηρυγμένοι πολέμιοι τοῦ οἰνοπνεύματος (Abstainers). Ὅτι δὲ καὶ πᾶσα διανοητικὴ ἐργασία ἐκτελεῖται μετὰ περισσοτέρας εὐκολίας, ἐὰν ἀπέχωμεν ἐντελῶς τῶν ποτῶν, θὰ ὁμολογήσῃ πᾶς, ὅστις τὸ ἐδοκιμασε. Τὸ οἰνόπνευμα λοιπὸν δὲν ἐνισχύει, ἀλλὰ μόνον ναρκόνει καὶ παραλύει τὸ αἴσθημα τοῦ καμάτου.

Πρὸς ὑπεράσπισιν ὅμως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν συχνάκις λέγουσιν οἱ συνήγοροί του ὅτι «ἐπιβραδύνει τὴν μετουσίωσιν». Καὶ τῷ ὄντι συγγραφεῖς τινες ἀναφέρουσιν, ὅτι μετὰ πόσιν μετρίων δόσεων οἰνοπνεύματος παρετηρήθη μείωσίς τις τῆς ἀποκρίσεως τοῦ ἀζώτου. Δὲν δύναται ὅμως νὰ χωρήσῃ εἰς τὸν νοῦν μου πῶς κατόπιν τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἐπιμένουσιν ἀκόμη εἰς τὸ νὰ μᾶς συμβουλεύωσι τὴν πόσιν τῶν πνευματωδῶν ποτῶν. Καὶ διὰ ποῖον λόγον λοιπὸν νὰ «ἐπιβραδύνωμεν τὴν μετουσίωσιν;» Μὴ αὐτὴ ἡ μετουσίωσις, αὐτὴ ἡ κατάλυσις τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἐν τῷ σώματί μας δὲν εἶναι ἡ πηγὴ τῆς δυνάμεως ἐντὸς αὐτοῦ; Ἡ ἐπίτασις τῆς μετουσιώσεως, τῆς μετατροπῆς τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων εἰς ἐνεργὸν δύναμιν, ρυθμίζεται ἀδιακόπως ὑπὸ περιπλόκου τινὸς νευρικῆς συσκευῆς, ἐνεργούσης ὁτὲ μὲν χαλαρώτερον, ὁτὲ δὲ ζωηρότερον, ἀναλόγως πρὸς τὰς ἑκάστοτε ἐν παντὶ ὀργάνῳ παρουσιαζομένας ἀνάγκας. Τὸ νὰ θέλωμεν λοιπὸν νὰ ἐπέμβωμεν ἡμεῖς μὲ δηλητήρια εἰς τὸν αὐτενεργοῦντα τοῦτον

νευρικὸν μηχανισμόν, εἶναι ἄντικρυς παραλογισμός, κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον ἀδικαιολόγητος, καθόσον οὐδὲν σχεδὸν γνωρίζομεν εἰσέτι περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ εἴδους τῶν λειτουργιῶν του. Καὶ τί δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ἡμεῖς περὶ τοῦ ἂν καὶ ποῦ ἡ μετουσίωσις διενεργεῖται βραδύτερον ἢ ταχύτερον τοῦ δέοντος;

Ἀλλ' εἰς δόσεις μείζονας ἀπεδείχθη ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ὄχι μόνον δὲν ἐπιβραδύνει, ἀλλὰ καὶ *ἐπαυξάνει* τὴν ἀπώλειαν τοῦ *ἀζώτου*. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην τὸ οἰνόπνευμα δεικνύει τὰς αὐτὰς ἰδιότητας καὶ ἄλλων δηλητηρίων, ἰδίως τοῦ φωσφόρου καὶ τοῦ ἀρσενικοῦ, ἅτινα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπαυξάνουσι τὴν ἔξωσιν τοῦ ἀζώτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ μειοῦσι τὴν παραλαβὴν τοῦ ὀξυγόνου καὶ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ συνεπῶς ἐπιφέρουσι τὴν λιπώδη τῶν ὀργάνων ἐκφύλισιν καὶ φθοράν. Διὰ τῶν δηλητηρίων τούτων φαίνεται ὅτι τὸ λεύκωμα μεταβάλλεται εἰς λίπος, προφανῶς δὲ καὶ παρὰ τοῖς πότναις τοιαύτη τις ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἡ αἰτία τῆς λιπώδους ἐκφυλίσεως τῶν ὀργάνων των, ἂν καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἃ γενόμενα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου πειράματα δὲν κατέληξαν εἰς πορίσματα ἀσφαλῆ καὶ μὴ διφορούμενα.

Ἐπικρατεῖ προσέτι ἡ πρόληψις, ὅτι τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ ὑποβοηθοῦσι τὴν *πέψιν*. Ἀλλὰ συμβαίνει ὅλως τὸ ἀντίθετον. Πᾶς τις δύναται νὰ παρατηρήσῃ ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι δὲν θὰ πεινάσῃ τὴν ἰδίαν ὥραν, ἐὰν ἔτυχεν εἰς τὸ γεῦμά του νὰ πίῃ ἢ νὰ μὴ πίῃ ποτά. Θὰ πεινάσῃ πολὺ βραδύτερον, ἐὰν κατὰ τὸ γεῦμά του ἔπιεν οἶνον ἢ ζῦθον. Ἡ ἐπισχετικὴ αὕτη ἐνέργεια τῶν ποτῶν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν μετρίων δόσεων οἴνου καὶ ζύθου παρετηρήθη καὶ πειραματικῶς εἰς ἀσθενεῖς φέροντας στοματικὰ συρίγγια καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς στοματικῆς ἀντλίας καὶ δι' ἄλλων πειραμάτων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ζῶσι τὴν σήμερον ἄνω τῶν 6 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων πάσης τάξεως, πάντες ὑγιεῖς καὶ εὔρωστοι, εὔθυμοι καὶ ζωηροί, μὴ πίνοντες οὐδὲ σταγόνα οἰνοπνεύματος, αἱ δὲ στατιστικαὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιρειῶν τῆς ζωῆς ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οἱ ἐγκρατεῖς εἶναι μακροβιώτεροι τῶν μετρίως πινόντων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ αἱ ἑταιρεῖαι αὗται παραχωροῦσιν εἰς τοὺς ἐγκρατεῖς 10 ἕως 15% ἔκπτωσιν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα οἱ ἀσφαλιζόμενοι ὑποχρεοῦνται νὰ πληρώσωσι.

Καὶ ὅσα μὲν ἐλέχθησαν ἀνωτέρω ἀναφέρονται εἰς τὴν μετρίαν χρῆσιν τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ποτῶν. Ἀλλὰ νὰ περιγράψω τὰς συνεπείας τῆς ἀμέτρου αὐτοῦ χρήσεως δὲν ἠμπορῶ. Εἶναι πασίγνωστον ὅτι ἡ κατάχρησις τοῦ οἰνοπνεύματος ἔχει ὡς συνέπειαν σωρείαν ὁλόκληρον ἀσθενειῶν καὶ ὅτι οὐδὲν ὄργανον τοῦ σώματος μένει ἀβλαβὲς καὶ σῶον ἀπὸ τῆς καταστρεπτικῆς αὐτοῦ ἐπιδράσεως. Γνωστὸν εἶναι ἐπίσης ὅτι τὰ 70 ἕως 80% τῶν ἐγκλημάτων καὶ τὰ 10 ἕως 40% τῶν αὐτοκτονιῶν ἐν ἁπάσαις ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις προέρχονται ἐκ τοῦ οἰνοπνεύματος. Ἐὰν δὲ ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ πολυποσία καὶ ἡ ἀκρασία οὐδέποτε ἐθεραπεύθη διὰ μόνης τῆς προθέσεως πρὸς μετρίαν αὐτοῦ χρῆσιν, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐστηρᾶς ἀποφυγῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ πρώτου ποτηρίου, ἐὰν προσέτι ἀναλογισθῶμεν πόσην ὠφέλειαν δύναται νὰ προξενήσῃ ἡ δύναμις τοῦ παραδείγματος, πάντες ἀνεξαιρέτως, ἐὰν εἴμεθα εὐσυνείδητοι, ὀφείλομεν νὰ θεωρήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὑποχρέους εἰς κοινὴν συνεργασίαν πρὸς πλήρη καὶ τέλειον ἐξοστρακισμὸν ὅλων τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, παρέχοντες μάλιστα ὅλοι τίς πρῶτος τὸ πρῶτον παράδειγμα.

Ἀπὸ τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ἀξίας τοῦ οἰνοπνεύματος ὡς ποτοῦ δέον νὰ διακρίνηται αὐστηρῶς τὸ ζήτημα τῆς ἀξίας του ὡς *φαρμάκου*. Καὶ αὐτὸς ὁ αὐστηρὸς Ζάλευκος, καθὼς ἐλέχθη ἀνωτέρω, δὲν ἐτιμώρει διὰ θανάτου παρὰ μόνον τοὺς πίνοντας ἄκρατον οἶνον ἄνευ προσταγῆς τοῦ ἰατροῦ διὰ θεραπείαν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἰατρῶν ἀποφαίνονται ὅτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὐλάχιστον, δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφύγωμεν τὴν χρῆσιν τοῦ οἰνοπνεύματος ὡς φαρμάκου. Ἀκριβῶς δὲ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ ἀξία του ἔγκειται εἰς τὰς παραλυτικάς του ἰδιότητας. Εἶναι ἐλαφρὸν ἀναισθητικὸν καὶ ἐξασκεῖ κατευναστικὴν ἐπιρροὴν διὰ τῆς

ἐλαττώσεως τῆς νοσηρᾶς διεγέρσεως τῶν ἀνταναχλαστικῶν φαινομένων (ἐν τῇ νευροπαθείᾳ). Χορηγεῖται δὲ προσέτι τὸ οἰνόπνευμα συχνάκις καὶ ὡς *ἀντιπυρετικόν*, ἂν καὶ μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἐλάβομεν ἀκόμη καμμίαν φανερὰν καὶ ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν περὶ τῆς εὐεργετικῆς του ἐπιρροῆς κατὰ τὴν πορείαν τῶν πυρετικῶν νοσημάτων.

Πᾶς ἐχέφρων καὶ λογικὸς ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐπεξηγήσεων καὶ ἑρμηνειῶν διὰ νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι τὰ οἰνοπνεύματα δέον νὰ χορηγῶνται μόνον εἰς *ὀξέα* νοσήματα πρὸς ἀνακούφισιν προσκαίρων δυσφοριῶν καὶ οὐχὶ εἰς *χρονίας* νόσους διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν καὶ ἡ χρῆσις τῆς μορφίνης καὶ τῆς χλωριάλης ἀντενδείκνυται κατὰ τὴν διάρκειαν χρονίων παθῶν, ἐκτὸς πλέον ἐὰν πρόκειται μόνον νὰ παράσχωμεν εἰς τὸν πάσχοντα τὴν *εὐθαναοίαν*.

Ἀλλὰ θὰ ἦτον εὐχῆς ἔργον, ἂν καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ χρῆσίς του φαίνεται εὔλογος καὶ δεδικαιολογημένη, τὸ οἰνόπνευμα ἀντικαθίστατο δι' ἄλλων οὐσιῶν, διότι οὐδέποτε θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἐκριζωθῇ ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ ἀκρίτου πλήθους ἡ βαθέως ἐρριζωμένη πρόληψις περὶ τῆς «τονωτικῆς», τῆς «ζωογόνου» καὶ «διεγερτικῆς» ἐνεργείας του, ἐφ' ὅσον θὰ ἐξακολουθῇ νὰ συνιστᾶται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὡς φάρμακον.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὰ νοσοκομεῖα, ἔνθα ἀπό τινος ἐν Εὐρώπῃ ἤρχισαν οἱ ἀσθενεῖς νὰ νοσηλεύωνται ἄνευ οἰνοπνεύματος, θὰ καταρτίσωσιν ἐντὸς ὀλίγου ἀρκετοὺς στατιστικοὺς πίνακας πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ζητήματος περὶ τῆς θεραπευτικῆς ἀξίας τοῦ οἰνοπνεύματος. Οἱ στατιστικοὶ πίνακες τοῦ νοσοκομείου Temperence ἐν Λονδίνῳ ἀποδεικνύουσιν, ὅτι οἱ θάνατοι μεταξὺ τῶν ἐν αὐτῷ νοσηλευθέντων κατὰ τὰ ἔτη 1894 καὶ 1895 ἦσαν ὀλιγαριθμότεροι καὶ αἱ ἰάσεις ἦσαν πολυαριθμότεραι, παρὰ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ νοσοκομεῖα τῆς ἀγγλικῆς Μητροπόλεως, ἀναφέρουσι δὲ ὅτι μεταξὺ 11 χιλ. νοσηλευθέντων ἀσθενῶν δὲν εἶχε χορηγηθῇ οἰνόπνευμα παρὰ μόνον 17κις, ἑκάστοτε δὲ μετὰ προηγουμένην σύσκεψιν ὅλων τῶν ἰατρῶν τοῦ νοσοκομείου. Τὸ παράδειγμα τοῦ νοσοκομείου τούτου εὗρε μιμητὰς καὶ ἀλλαχοῦ, ἤρξατο δὲ ἀπό τινος νὰ κινῇ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τῶν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ, ὅπου σημαντικῶς περιωρίσθη ἡ θεραπευτικὴ χρῆσις τοῦ οἰνοπνεύματος ἐν τοῖς διαφόροις νοσοκομείοις.

Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΔΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ (στὴ νύφη)

Νυφοῦλ', αὐτοῦ, ποῦ θὲ νὰ πᾷς εἰς τὰ πεθερικά σου,
'ς τὰ δέντρ' ὁλόρθη νὰ σταθῇς, 'ς τὰ δυόσμος νὰ μυρίσῃς·
'ς τὰν ἄλικη γαρουφαλιὰ νὰ τοὺς μοσκοβολήσῃς.

Δεκάξη χρόνια 'πότιζα μηλίτσα 'ς τὴν αὐλή μου,
τώρα μοῦ τὴν ἐπήρανε· ἂς πάῃ 'ς τὴν εὐκή μου.

Ἔχετε γειὰ γειτόνισσαις καὶ σεῖς γειτονοπούλαις,
πααίνω 'ς ἄλλη γειτονιά, 'ς ἄλλαις γειτονοπούλαις.

«ΕΓΩ»

Μετὰ μακρὰν περιπλάνησιν ἀνὰ τὴν γῆν Κάιν ὁ τοῦ Ἀδὰμ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν υἱῶν καὶ θυγατέρων αὐτοῦ, καὶ ἀναρίθμων ἐγγόνων, δισεγγόνων καὶ ζώων, οἷον καμήλων, ἵππων, ὄνων, γαλῶν, κυνῶν καὶ ὀρνίθων, ἐνεκατέστησε

Ἔργον Νικηφόρου Λύτρα

Τὰ κάλλανδα

τὴν γενεὰν αὐτοῦ παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμόν. Ἐκεῖ ἔστησε τὸν πρῶτον θεμέλιον λίθον τῆς κατ' ἄνθρωπον κοινωνίας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου αὐτὸς καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἔκτισαν τεράστιον ὄγκον, εἶδος ἀνθρωπίνου ἀγάλματος.

Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία καὶ γέροντες καὶ οἱ ἐπιζῶντες καὶ οἱ ἐπιγιγνόμενοι πάντες εἰργάσθησαν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἀγάλματος τούτου. Ἕκαστος δ' ἐποίει εἰς αὐτὸ τοιαύτας, κατ' ἰδίαν οἰκονομίαν καὶ ἀρέσκειαν, τροποποιήσεις,

ὥστε τὸ ἄγαλμα κατέστη τερατῶδες καὶ ἀλλόκοτον, ἄνευ διακρίσεως γένους, ἄνευ ἡλικίας, μετέχον τοῦ τε ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, τοῦ νέου καὶ τοῦ γέροντος.

Καὶ ἐπειδὴ καθεὶς ἐφρόνει ἐνδομύχως ὅτι τῷ ὡμοίαζε, πάντες ἔλεγον·

— Εἶμαι ἐγώ…

Ἐξ οὗ τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο ὠνομάσθη κοινῶς «ΕΓΩ».

Ἀλλ᾽ ὅσῳ ὑψηλότερον ἐκτίζετο τὸ ἄγαλμα, τοσοῦτο κ᾽ ἐλατρεύετο καὶ ἀπέκτα ζωὴν καὶ δύναμιν. Τὸ «ΕΓΩ» ἤρχισε νὰ τρώγῃ, νὰ πίνῃ, νὰ κοιμᾶται καὶ νὰ πράττῃ ὡς πᾶς τις, ἔτι μᾶλλον ἐκυβέρνα τοὺς πάντας.

Καὶ ἤρχοντο τῆς πρώτης ἐκείνης κοινωνίας οἱ ἱδρυταὶ μετὰ σεβασμοῦ καὶ ὑποταγῆς πρὸ αὐτοῦ καὶ τῷ προσέφερον θυσίας καὶ θυμιάματα καὶ ἐδέσματα, μεθυστικὰ καὶ ἀναψυκτικὰ ποτά, λάφυρα καὶ πανοπλίας, δορὰς ἀγρίων ζώων καὶ μεταξωτὰ ὑφάσματα, κοσμήματα καὶ σήματα διακριτικά, πᾶν ὅ,τι εἶχον καὶ πᾶν ὅ,τι ἀπέκτων.

Οἱ σοφώτεροι τῶν ἀνδρῶν ἐζήτουν τὴν γνώμην του. Αἱ ὡραιότεραι τῶν παρθένων κατέθετον τὴν ζώνην των πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Χάριν αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι ἐφόνευον, ἥρπαζον, ἐλῄστευον. Τὰ ἄγρια θηρία ἐδαμάζοντο, οἱ ποταμοὶ καθίσταντο πλωτοί, τὸ πῦρ μετέβαλλε τὰ μέταλλα καὶ τοὺς λίθους εἰς ἐργαλεῖα καὶ θησαυρούς.

Εἰς τὴν πρωτότυπον ἐκείνην κοινωνίαν ἐκυριάρχει ἀπολύτως τὸ «ΕΓΩ».

★

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ ἁπλότητι, ὁπότε τρία παράδοξα ὄντα ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ τῆς γῆς. Δὲν ἦσαν οὔτε ζῶα οὔτε ἄνθρωποι, οὔτε πραγματικὰ οὔτε ἀνύπαρκτα. Ἦσαν σκιαί, φαντάσματα. χίμαιραι. Οἱ γεροντότεροι τὰ εἶδον πρῶτοι καθ᾽ ὕπνους καὶ τὰ ἀνήγγειλαν εἰς τὰ πλήθη. Ἀκολούθως ὅλοι σχεδὸν τὰ ἔβλεπον ἐν ἐγρηγόρσει, ὡς ὀπτασίας.

Τὰ τρία ταῦτα παράδοξα ὄντα ὁτὲ μὲν ἐν εἴδει ἀγγέλων θαυμασίου καλλονῆς, ὁτὲ δὲ ἐν εἴδει δαιμόνων σαρκαστικῶν καὶ ἀπειλητικῶν, ὁτὲ δὲ πάλιν ἐν εἴδει ἐριννύων ἐκδικητικῶν καὶ τιμωρῶν παρουσιαζόμενα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἔλεγον:

— Κρημνίσατε τὸ «ΕΓΩ». Ἀπαλλαγῆτε τῆς κυριαρχίας του. Ἐστὲ κύριοι ὑμῶν αὐτῶν.

— Παύσατε τὴν κλοπὴν καὶ τὴν ἁρπαγήν. Παύσατε νὰ θησαυρίζετε. Ἐστὲ ἴσοι μεταξὺ ὑμῶν.

— Καταργήσατε τοὺς πολέμους καὶ τὰς μεταξύ σας ἔριδας. Ἐστὲ ἀδελφοί.

Ἦσαν δὲ οἱ λόγοι αὐτῶν τόσον ἑλκυστικοὶ καὶ πειστικοί, ὥστε οἱ ἄνθρωποι τὰ ἤκουον μετ᾽ ἐκστάσεως καὶ θαυμασμοῦ, τὰ ἐθεώρησαν ὡς διαγγελεῖς τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, κομίζοντας εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν οὐράνιον εὐδαιμονίαν.

Πόθος ἀναμορφώσεως κατέλαβε τὰ πνεύματα, ἡ δὲ λατρεία τοῦ «ΕΓΩ» ἠλαττώθη ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ.

★

Τότε οἱ ἄνθρωποι τῶν ἄκρων ἄλλοι μὲν ἐπεχείρησαν νὰ κρημνίσωσιν ὁλοτελῶς τὸ «ΕΓΩ», ἄλλοι δὲ τοὐναντίον εἰργάζοντο νυχθημερόν, ὅπως ἀναστηλώσωσι τὰ κρημνιζόμενα μέρη. Οἱ ἀναμορφωταὶ ἔπλαττον ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ παραγγέλματα, ἐδίδασκον φιλοσοφίας πρὸς τὰ πλήθη, ἔγραφον ἱερεμιάδας καὶ προφητείας. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ καθεστῶτος ἐφεύρισκον τέχνας, ἐδημιούργουν ἐπιστήμας, ἔκτιζον πύργους καὶ ἀποθήκας καὶ ἀπεθησαύριζον. Οἱ μετριόφρονες κατειργάζοντο νόμους, φορολογίας καὶ πολιτεύματα.

Ἠκούοντο δὲ λέξεις νέαι, φαντασιώδεις ἐμφαίνουσαι καταστάσεις, ὀνόματα κατὰ συνθήκην καὶ οἰκονομίαν, ἐν ᾧ τὰ πράγματα τοῦ βίου ἦσαν τὰ αὐτὰ κατ᾽ οὐσίαν καὶ χειρότερα. Τὸ «ΕΓΩ» ἐγέλα δι᾽ ὅλα ταῦτα.

— Περικόπτετε, ὅσον θέλετε, τὰ ὦτα καὶ τοὺς δακτύλους μου, ἀκρωτηριάζετε, ὅσον θέλετε, τὰ μέλη μου, ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐγὼ εἶμαι σεῖς, διότι σεῖς μὲ ἐπλάσατε, καὶ σεῖς εἶσθε ἐγώ, διότι εἶσθε τὸ ὁμοίωμά μου. Χοῦς καὶ εἰς χοῦν ἀπελεύσεται, γενεαὶ γενεῶν θὰ παρέλθωσιν, ἀλλ᾽ ἡ βασιλεία μου παραμενεῖ εἰς τοὺς αἰῶνας, μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου ἀνθρώπου.

— Πρόοδος! Τελειοποίησις! ἐκραύγαζον οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, ἐπικαλούμενοι τὰς χιμαίρας.

— Πλανᾶσθε καὶ ὑποκρίνεσθε! ἀντέτασσον οἱ συντηρητικοὶ συσπειρούμενοι περὶ τὸ «ΕΓΩ».

— Κάτω τὸ «ΕΓΩ», ἐβόων ἀσυνειδήτως τὰ πλήθη.

Ἡ ἐξέγερσις ἦτο πλήρης εἰς τὴν κοινωνίαν τοῦ «ΕΓΩ». Καὶ ἐπειδὴ τὰ πλήθη ἦσαν πλήθη, αὐτὰ καὶ ὑπερίσχυσαν. Εἰς μίαν ἡμέραν οἱ σιτοβολῶνες καὶ τὰ θησαυροφυλάκια τῶν πλουσίων ἐγένοντο κοινὴ λεία. Αἱ γυναῖκες ἐγκατέλιπον τοὺς ἄνδρας αὐτῶν. Οἱ ὑπηρέται καὶ οἱ μάγειροι τοὺς κυρίους των. Οἱ μυλωθροί, οἱ ἀρτοποιοί, οἱ σανδαλοποιοὶ καὶ οἱ ὑφαντουργοὶ κατέπαυσαν τὰ ἔργα των.

— Ἰσότης! ἐκραύγαζον πάντες. Ἔλθετε, ἀδελφοί, νὰ συμφάγωμεν καὶ συμπίωμεν τὰ ὑπάρχοντά μας.

Τὸ δὲ «ΕΓΩ»;

Τὸ «ΕΓΩ», τὸ ἐγκατέλειψαν. Οὐδεὶς ἐσκέπτετο πλέον περὶ αὐτοῦ.

★

Ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ἐγέλα διὰ τὴν κατάστασιν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔλεγε καθ᾽ ἑαυτό:

— Μωροί! Δι᾽ ἑαυτοὺς ἐργαζόμενοι δι᾽ ἐμὲ ἐργάζονται.

Τὸ ἑσπέρας ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς διανομῆς. Οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ νὰ διανέμωσι πρῶτον ἑαυτοὺς εἰς ζεύγη. Πῶς ὅμως; Ἕκαστος ἀνὴρ ἤθελε τὴν ὡραιοτέραν γυναῖκα, ἑκάστη δὲ γυνὴ τὸν ρωμαλεώτερον καὶ νεώτερον ἄνδρα.

Οἱ πεινῶντες ἐζήτουν φαγητόν, οἱ δὲ διψῶντες ὕδωρ.

— Μαγείρευσον, ἀδελφέ μου, διὰ νὰ φάγωμεν, εἶπεν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον.

— Μαγείρευσον σύ, ἀπήντησεν ὁ ἄλλος.

— Πήγαινε νὰ μᾶς φέρῃς ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς, εἶπεν ὁ μέν.

— Πήγαινε σύ, ἀπήντησεν ὁ δέ.

Νέαι ἔριδες καὶ ἀνωμαλίαι χειρότεραι τῶν πρώτων. Ὁπόταν ἐπρόκειτο νὰ ἐργασθῶσι, νὰ κοπιάσωσι, νὰ δώσωσιν, ἔλεγον πάντες:

— Ἐργάσου, κοπίασε, δῶσε σύ!

Ὁπόταν δ' ἐπρόκειτο ν' ἀναπαυθῶσι, ν' ἀπολαύσωσι, νὰ λάβωσιν, ἐφώναζον ὅλοι: — Ἐγώ!

Ὄχι ἐγώ! Ὄχι σύ! Ἡ ἔρις κατήντησε γενική. Οἱ ἰσχυρότεροι ἐπεβλήθησαν πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους. Ἡ κατάστασις ἦτο ἀθλιεστέρα τῆς πρώτης.

— Στὸ διάβολο αἱ χίμαιραι καὶ τὰ φαντάσματα! ἐκραύγασαν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κάιν καὶ ἐτράπησαν πρὸς καταδίωξιν αὐτῶν.

★

Ἀλλ' ἤδη τὰ τρία ἐκεῖνα παράδοξα ὄντα, μόλις ἀποκατέστη ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἔλαβον καὶ αὐτά, ὅπως ἄλλοτε τὸ «ΕΓΩ» σάρκα καὶ ζωήν, μορφὴν καὶ ὕπαρξιν πραγματικήν. Ἐγένοντο τρεῖς ὡραῖαι νύμφαι ἐξαισίου καλλονῆς.

Καὶ ἐνῷ οἱ ἄνθρωποι ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους ἐπάλαιον ἔτι τὸν ἀγῶνα τῆς ἐξισώσεως, αἱ τρεῖς νύμφαι ἐπλησίασαν τὸ «ΕΓΩ» καὶ τὸ περιειργάζοντο.

Τὸ «ΕΓΩ» ἦτο ἄγαμον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἠγάπα μόνον ἑαυτό. Ἀλλ' αἱ τρεῖς νεαραὶ παρθένοι τὸ κατέθελξαν. Ἀντὶ μίσους ᾐσθάνθη πῦρ ἔρωτος πρὸς αὐτάς.

Αἱ νύμφαι ἀνταπεκρίθησαν μετὰ περισσῆς χάριτος καὶ πόθου εἰς τὸν ἔρωτά του. Τὸ «ΕΓΩ» ἦτο πάντοτε θαυμάσιον καὶ ἐπιβλητικὸν ἐν τῷ μεγαλείῳ του.

Ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις τῶν ἀνθρώπων, ὁπόταν τρέχοντες πρὸς καταδίωξιν τῶν χιμαιρῶν εὗρον ταύτας, ὡραίας νύμφας, εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ «ΕΓΩ».

Ἀμέσως ᾐσθάνθησαν κατευναζόμενον πᾶν πάθος, πᾶσαν κακίαν καὶ πᾶσαν ὑπερβολήν. Ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ φιλεργία ἀποκατέστησαν ὡς ἐκ θαύματος εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν. Γονυπετήσαντες πρὸ τοῦ ὡραίου συμπλέγματος ἐμάζευσαν ρόδα καὶ ἴα, μυρσίνας καὶ δάφνας καὶ ἔστεψαν αὐτό.

Οἱ γάμοι τοῦ «ΕΓΩ» μετὰ τῶν τριῶν νυμφῶν ἐγένοντο λαμπρότατοι. Οἱ ἄνθρωποι ἑώρτασαν αὐτοὺς μὲ αὐλοὺς καὶ ᾄσματα, μὲ χοροὺς καὶ πανηγύρεις, μὲ συμπόσια καὶ ἑορτάς. Οὐρανὸς καὶ γῆ ηὐλόγησαν αὐτοὺς μὲ τὴν αὔραν τῶν γλυκυτέρων πόθων καὶ ἐλπίδων τῆς ἀνθρωποτήτος.

★

Οὐ πολὺς παρῆλθε χρόνος καὶ τὸ «ΕΓΩ» ἐγέννησεν ἐκ τῆς πρώτης νύμφης — τὸ ὄνομά της μᾶς διαφεύγει — τὴν τρυφερὰν καὶ ἥμερον ΕΙΡΗΝΗΝ.

Ἐκ τῆς νύμφης *Ἰσότητος* τὴν εὐσταλῆ καὶ σώφρονα ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΝ.

Ἐκ δὲ τῆς νύμφης *Ἀδελφότητος* τὴν ζωηρὰν καὶ περιπαθῆ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΝ.

1898.

Ζ. ΦΥΤΙΔΗΣ

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΝΕΚΡΟΨΙΑ

(Ada Negri)

—Μαῦρε γιατρέ, ποῦ ἀχόρταγα κυττάζεις
τὸ σῶμα τὸ νεκρό, ποῦ σοῦχουν φέρει,
καὶ τὸ γυμνό μου κρέας κομματιάζεις
μ' ἀκονισμένο κι' ἄπονο μαχαῖρι,

Ἄκουσε! Ξέρεις τἤμουν, πρὶν πεθάνω;
—Κόψε ὅσο θέλεις, σχίσε τὸ κορμί μου, —
Ἐδῶ, 'ς αὐτὸ τὸ μάρμαρο ἐπάνω
θὰ σοῦ ἱστορήσω τὴν παληὰ ζωή μου.

Σ τοὺς δρόμους ἐμεγάλωσα. Πατέρα,
ἀδέλφια, σπίτι, συγγενεῖς δὲν εἶδα.
Ξυπόλυτη, μισόγυμνη, ἀγέρα
καὶ σύννεφα εἶχα μόνη μου κοιτίδα.

Δοκίμασα τῆς νύχτας τὴν ἀγρύπνια,
τὴν προσευχή, ποῦ λὲς καὶ πάει χαμένη·
δοκίμασα τὴν κρύα νύχτα ξύπνια
κι' ἀπελπισιὰ πικρή, φαρμακωμένη.

Ὅλους δοκίμασα τοὺς μαύρους κόπους·
τῆς φτώχιας τὴ ντροπὴ καὶ τὴ λαχτάρα...
Ἐγνώρισα ἐχθρούς, ὄχι ἀνθρώπους,
καὶ τράφηκα μὲ δάκρυ καὶ τρομάρα.

Μιὰ μέρα — ἦταν ἡ στερνή μου τύχη! —
εἰς τοῦ νοσοκομείου ἕνα κρεββάτι
χύμιξ' ἕνα πουλὶ μὲ μαῦρο νύχι
καὶ τὸ φτερό του μῶκλεισε τὸ μάτι.

Καὶ 'πέθανα — τἀκοῦς; — ἔτσι, μονάχη,
σὰ σκύλλος, ποῦ ψοφάει μέσ' 'ς τὸ σκουπίδι,
χωρὶς τ' αὐτί μου ἕνα λόγο νἄχῃ
γιὰ συντροφιὰ 'ς τὸ μακρυνὸ ταξεῖδι.

Γιὰ δὲς μαλλιά! γιὰ κύτταξε πῶς λάμπουν
μαῦρα, πυκνά, μακρυά! Δὲν τἄχε ἄλλη!
Ἀφίλητα κι' ἀχάιδευτα θὲ νἄμπουν
'ς τῆς κρύας γῆς τὴν παγωμένη ἀγκάλη.

Κύτταξε σῶμα... λυγερό, παρθένο!
—Δὲν τἄγγιζε ποτέ του ξένο χέρι.
Τώρα τὴν παρθενιά του πεινασμένο
παίρνει τὸ κοφτερό σου τὸ μαχαῖρι.

Σχίσε το, κόψ' το, κάμε το κομμάτια!
Ἀκούραστος καὶ μὲ βουβὸ τὸ στόμα,
χόρτασ' τὸ χέρι, χόρτασε τὰ μάτια
'ς τὸ σῶμ' αὐτό, 'ς τὸ πουλημένο σῶμα.

Ψάξε με! σκάλιξέ με! μὴ σὲ νοιάζῃ!
Εἶμαι σκουπίδι... κρέας πεταμένο...
Σκάψε βαθειά μου ναῦρῃς ποῦ φωλιάζει
τῆς πείνας τὸ μυστήριο κρυμμένο.

Βάλ' τὸ μαχαῖρί σου πειὸ μέσ' ἀκόμα.
Ξερρίζωσ' τὴν καρδιά μου ἀπὸ τὰ βάθη...
Καὶ ρώτησ' την... τὸ ἄλαλό της στόμα
τοῦ πόνου τὸ μυστήριο νὰ σοῦ μάθῃ.

Μπροστά σου ἐδῶ, γυμνή, πονῶ, στενάζω,
— τὸ ξέρεις; — ὑποφέρω ἀκόμα .. κλαίω!
Μὲ τὰ γυαλένια μάτια σὲ κυττάζω,
καὶ δὲ θὰ μὲ ξεχάσῃς, — σοῦ τὸ λέω.

Γιατί ἀπ' τὰ χείλη μου τὸ πικραμένο
βγαίνει στερνὴ φωνή, στερνὴ λαχτάρα...
κ' εἶναι — τ' ἀκοῦς; — ροχαλητὸ πνιγμένο,
εἶναι βλαστήμια, ἀνάθεμα... κατάρα.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Ὁ ματαιόδοξος στενοχωρεῖται τόσον συχνά, ὅσον ὁ μάταιος μᾶς στενοχωρεῖ.

★ Ἐὰν θέλετε να διατηρήσητε τοὺς φίλους σας, μὴ ἀφθονῆτε εἰς συμβουλάς.

★ Ὀλίγα ὀνόματα διασήμων φίλων διεσώθησαν, διότι ἡ ἀληθὴς φιλία δὲν ἐπιδεικνύεται.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΣΙΩΠΗΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου ἔχομεν οἱ *λογικοὶ* ἄνθρωποι τὸν *προφορικὸν* λόγον σχεδὸν πάντοτε ἐν ἐνεργείᾳ, εἴτε ὁμιλοῦντες μόνον, εἴτε ἀναφωνοῦντες ἐκ χαρᾶς, εἴτε ὀδυρόμενοι ἐξ ἄλγους, εἴτε κλαίοντες, εἴτε γελῶντες, εἴτε πραγματευόμενοι, εἴτε ἀγορεύοντες, εἴτε μόνον ἕνεκα οὗ μετερχόμεθα ἐπαγγέλματος.

Ἀλλὰ καὶ λόγου ἄξιον μέρος τοῦ βίου διερχόμεθα *σιωπῶντες*[1], ἤγουν οὐδόλως ἀνοίγοντες τὸ στόμα. Σιωπῶμεν δῆλον ὅτι ἢ ὑπ' ἐχεμυθείας ἢ ὑπ' ἀπειλῆς, ὧν ἀμφοτέρων αἰτία εἶνε ἴδιόν τι ἢ κοινὸν συμφέρον, ἢ ὑπὸ τῆς νόσου τῆς λεγομένης *ἀφασίας*. Ἀλλ' εἶνε καὶ ἕτερα σιωπῆς φαινόμενα, ταῦτα δὲ οὐδόλως διέλαθον τοὺς ἑκάστοτε ὀξυδερκῶς ψυχολογοῦντας ἀρχαίους ἡμῶν ποιητάς.

Α΄

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων σιωπᾷ τις α΄ ἐξ ἀπροόπτου καὶ αἰφνιδίου γεγονότος, μάλιστα δὲ δυστυχήματος· β΄ ἐκ δισταγμοῦ, ὁπότε ἀποφεύγει τὴν διήγησιν γνωστῶν ἢ δυσαρέστων αὐτῷ ἢ τοῖς ἀκούουσιν.

α΄ Ἵνα μείνῃ τις σιωπηλὸς καὶ ἄφωνος ἐκ δυστυχήματος ἀπροόπτου καὶ αἰφνιδίου, δέον τοῦτο ν' ἀποβλέπῃ *εἰς μόνον αὐτόν*, νὰ εἶνε *ἀνεπανόρθωτον* καὶ νὰ συμβαίνῃ *καθ' ὃν χρόνον εἶνε δεκτικὸς σφοδρῶν συγκινήσεων*. Δεκτικὴ σφοδρῶν συγκινήσεων ἦτο ἡ Νιόβη, ὡς διατελοῦσα ἐν διηνεκεῖ ψυχικῇ μέθῃ ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ αὐτῆς εὐτυχίᾳ, τῇ βασιλικῇ καταγωγῇ δῆλον ὅτι, τῇ εὐτεκνίᾳ καὶ πολυτεκνίᾳ, τῇ ἐξουσίᾳ ἐκείνῃ, ὑφ' ἧς καὶ τὸν λαὸν ἠμπόδισε νὰ θύῃ τῇ Λητοῖ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς. Οὕτω διακειμένη πλήττεται ἀνεπανορθώτως, τὸ δ' ἀνεπανόρθωτον τοῦτο εἰς αὐτὴν καὶ μόνην ἀφορᾷ· οὐδεὶς ἕτερος αὐτῇ συμπάσχει ἢ συναλγεῖ, διὸ καὶ μένει κατάπληκτος, κεραυνόπληκτος, καὶ τὴν αἴφνης ἐπελθοῦσαν ἀφωνίαν ἐξαισίως πάντως εἰκόνισεν ὁ Αἰσχύλος ἐν τῇ *Νιόβῃ* αὐτοῦ, τῇ δυστυχῶς μὴ περισωθείσῃ.

Ὡσαύτως καὶ ἐν τοῖς ἀπολεσθεῖσι *Φρυξὶ* τοῦ Αἰσχύλου ὁ Ἀχιλλεύς, δεκτικὸς ὢν σφοδρῶν συγκινήσεων, ὡς ἐκ τῆς διηνεκοῦς πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς μήνιδος καὶ καταφρονήσεως, αἴφνης πλήττεται ὑπὸ τοῦ ἀδοκήτου λυγροῦ ἀγγέλ-

1. *Σιωπῶ* μὲν παρ' ἀρχαίοις ἐσήμαινε μᾶλλον *οὐδαμῶς λέγω*, *σιγῶ* δὲ μᾶλλον *παύομαι λέγων*. Τὸ *σιγῶ* εἶναι καὶ μεταβατικόν.

ματος. Τότε κατέλαβεν αὐτὸν ἡ ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ κακοῦ ἀφασία καὶ πρὸς τοὺς ὁμιλοῦντας ἀπηξίου ν' ἀπαντήσῃ (αὐθάδεια τοῦτο, κατὰ τὰ *σχόλια*), ἕως οὗ συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐξεδικήθη. Ὁ σιωπῶν Ἀχιλλεὺς τῶν *Φρυγῶν* τοῦ Αἰσχύλου διαφέρει τῆς ἐν τῷ φερωνύμῳ δράματι *Νιόβης*, μόνον καθ' ὅσον αὕτη διὰ παντὸς ἐσιώπησε (Παράβλ. καὶ τὸν σῳζόμενον *Βίον Αἰσχύλου*).

β΄ Ἵνα σιωπήσῃ τις ἐκ δισταγμοῦ, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ μὴ δύνηται νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλὰ νὰ ὑπάρχῃ λόγος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὁμιλίας. Ὁ λόγος οὗτος εἶνε πάντοτε δυσάρεστόν τι καὶ ἀνιαρὸν ἐπακολούθημα, προκύπτον ἐκ τῆς ὁμιλίας, ἂν αὕτη γίνῃ. Ὁ μὲν Ζεὺς τοῦ θείου Ὁμήρου «ἀκέων δὴν ἧστο», ἅτε προβλέπων καὶ προγινώσκων ὅτι ἡ Ἥρα αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς θὰ καταθορυβήσῃ, θορυβουμένη ἐκ τῆς μετὰ τῆς Θέτιδος ὁμιλίας[1]· ὁ δὲ Προμηθεὺς δεσμώτης τοῦ Αἰσχύλου, καίπερ ὁμολογῶν ὅτι οὔτε δύναται νὰ σιγήσῃ οὔτε δύναται νὰ μὴ σιγήσῃ τὰς αὐτὸν μόνον βαλλούσας τύχας[2] (τὰς ἄλλως οὐχὶ αἰφνιδίας, ὡς γινωσκομένας, οὐδ' ἀνεπανορθώτους, διότι ἐγίνωσκεν ὅτι θὰ λυθῇ), ὅμως σιωπᾷ πρὸς ὥραν. Ἀλλὰ τὴν βραχεῖαν ταύτην σιωπὴν ἑρμηνεύει αὐτὸς οὗτος, λέγων ὅτι δὲν σιωπᾷ ἐξ ἀλαζονείας καὶ ὑπεροψίας (στίχος 438), ἀλλὰ διότι ἡ διήγησις εἶνε ἀνιαρὰ αὐτῷ, πάντως δὲ καὶ τοῖς ἀκούουσι φίλοις. Ἄλλα δὲ εἶνε πάλιν ὅσα παρασιωπᾷ, ὡς γνωστὰ καὶ τοῖς ἄλλοις (στίχος 443).

Β΄

Εἰς τὰς ἀνωτέρω γραμμὰς ἀφορμήν μοι ἔδωκαν τὰ εἰς τὸν 438 στίχον τοῦ *Προμηθέως δεσμώτου* τοῦ Αἰσχύλου σχόλια τάδε: »σιωπῶσι γὰρ τὰ πρόσωπα παρὰ ποιηταῖς ἢ δι' αὐθάδειαν, ὡς Ἀχιλλεὺς ἐν τοῖς *Φρυξὶ* Σοφοκλέους (ἀνάγνωθι Αἰσχύλου), ἢ διὰ συμφοράν, ὡς ἡ *Νιόβη* παρ' Αἰσχύλῳ, ἢ διὰ περίσκεψιν, ὡς ὁ Ζεὺς παρὰ τῷ ποιητῇ πρὸς τὴν τῆς Θέτιδος αἴτησιν.» Νομίζω ὅτι δεόντως ἀνέπτυξα τὸ πρᾶγμα, εἰ καὶ μὴ ἀξίως τοῦ ἐπ' αἰσίοις ἀρχομένου λαμπροῦ τούτου Ἡμερολογίου.

Τῇ 17 Μαΐου 1904.

ΝΑΥΣ ΛΙΝΟΡΡΑΦΗΣ

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ νέους σχολιαστὰς τοῦ Αἰσχύλου, οὐδὲ τοῦ Droysen καὶ Todt, μεταφραστῶν αὐτοῦ, ἐξαιρουμένων, σημαίνει ἡ *λινορραφὴς ναῦς* (ἐν ταῖς *Ἱκέτισι*) πλοῖον, ἔχον τὰ δόρατα (=σανίδας) ὡς διὰ ραφῆς προσηρμοσμένα. Ὁ ἀρχαῖος σχολιαστής, ὡσαύτως ἑρμηνεύων καὶ τὸ ὁμηρικὸν *νῆας ἀκειόμενον*, λέγει ὅτι οἱ παλαιοί, τρυπῶντες, συνέρραπτον διὰ σπάρτων τὰς σανίδας τῶν πλοίων.

Ἄπορον τῇ ἀληθείᾳ εἶνε ὅτι καὶ οἱ νεώτεροι ἀσπάζονται, ἢ ἀταλαιπώρως παρέρχονται τοιαύτην ἑρμηνείαν, μὴ ἐρωτῶντες ἂν πλοῖον τοιαύτης συστά

1 A. 512.

2. Στίχος 106, ἔκδοσις Hirdhoff. Παράβαλε καὶ στίχους 200 - 201.

σεως δύνηται στέγειν ἄλα, ἔτι καὶ τρικυμίας μὴ οὔσης, καὶ ἂν μὴ διαλύηται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, ὅσον στερρῶς ἐρραμμένα καὶ ἂν εἶνε τὰ διάφορα αὐτοῦ μέρη.

Γνωστὸν εἶνε ὅτι καὶ σήμερον τὰ ξύλινα ἱστιοφόρα πλοῖα χρῄζουσιν ἐνίοτε *πακτώματος*, ἵνα μὴ διαρρέωσι. Τούτου τοῦ πακτώματος πολλῷ μᾶλλον ἔχρῃζον αἱ νῆες ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ὅτε ἡ ναυπηγικὴ δὲν ἦτο ὅσον παρ' ἡμῖν τελεία. Σημαίνει ἄρα, καθ' ἡμᾶς, ἡ λινορραφὴς ναῦς πλοῖον, ἔχον τὰς μεταξὺ τῶν σανίδων χαράδρας λίνῳ πεπακτωμένας, ἐχούσας δὲ ὄψιν ραφῆς· ἐπειδὴ δὲ ἦσαν πολλαὶ αἱ χαράδραι, λινορραφὴς οἱονεὶ ἐφαίνετο ἡ ναῦς.

Τὴν ἑρμηνείαν δὲ ταύτην τόσῳ μᾶλλον ὀρθὴν νομίζομεν, καθ' ὅσον οἱ νῦν Ἕλληνες ναυπηγοὶ *ραφὴν* ὀνομάζουσι τὸ μεταξὺ σανίδων χάσμα, τὸ διὰ στύπης πακτούμενον.

Περὶ τῶν καμίλων καὶ ἁλύσεων, δι' ὧν, κατά τινας, ἐστερεοῦντο αἱ πλευραὶ τῶν πλοίων, ὅρα προχείρως τὴν περὶ πλοίων σημείωσιν, σ. 132, ἐν τῇ ὑπὸ Ἀντωνιάδου μεταφρασθείσῃ Ἀρχαιολογίᾳ.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΝΕΑΣ

Ἱκέτιδες, 203—207

φθογγῇ δ' ἐπέσθω πρῶτα μὲν τὸ μὴ θρασύ,
τὸ μὴ μάταιον δ' ἐκ μετώπων σωφρόνων
ἴιω, προσώπων τ', ὄμματος παρ' ἡσύχου.
καὶ μὴ πρόλεσχος μηδ' ἐφολκὸς ἐν λόγῳ
γένῃ· τὸ τῇ δε κάρτ' ἐπίφθονον γένος.

Ὁ μέγιστος τῶν τραγικῶν, παραγγέλλων ταῖς νεάνισι μετριότητα φωνῆς, αἰδημοσύνην δὲ προσώπου καὶ βλεμμάτων, ἐπιμόνως ἀπαιτεῖ, ἐν τοῖς δυσὶ τελευταίοις στίχοις, τὴν τῆς γλώσσης ἐγκράτειαν. »Μήτε πρῶται νὰ λαμβάνητε τὸν λόγον, λέγει αὐταῖς, μήτ' ἀποκρινόμεναι νὰ μακρηγορῆτε· διότι τοῦτο ζηλοτύπως φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες.»

Ὁ ποιητὴς δῆλον ὅτι δὲν κατηγορεῖ ἐνταῦθα τῶν γυναικῶν ἀδολεσχίαν, ἀλλ' ἐκφέρει τήν δε τὴν λεπτὴν ἔννοιαν· ὅτι αἱ θήλειαι ζηλοτυποῦσι[1] σφόδρα καὶ τοὺς πολυλόγους, διὰ τοῦτο δέ, ἀφορμῆς διδομένης, παραφέρονται ὑπὸ φυσικῆς ροπῆς καὶ γίνονται τότε ὡσαύτως ἀδόλεσχοι.

Ταῦτα νοοῦσι, καθ' ἡμᾶς, οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι, διὸ καὶ νομίζομεν μονονουχὶ τόλμημα τῶν νεωτέρων τὴν μετατροπὴν τῆς λέξεως *ἐπίφθονον* εἰς *ἐπίφογον*. Τοιαῦται καὶ ἄλλαι παραπλήσιαι μεταβολαὶ καὶ ἄνδρας ὑπερόχους, οἷος ὁ Droysen, ἠνάγκασαν ν' ἀποδίδωσιν ἀλλ' ἀντ' ἄλλων, τὸν Αἰσχύλον μεταγλωττίζοντες.

Ἐν Καΐρῳ, 20 7βρίου 1902.

Δ. Γ. ΜΟΣΤΡΑΤΟΣ

1. Ὡς λ. χ. ζηλοτυποῦσιν ὅ τι καλὸν παρ' ἑτέραις βλέπουσιν.

Καλλιτεχνικὸν Ἐργαστήριον Θαλείας Φλωρᾶ

ΘΑΛΕΙΑ ΦΛΩΡΑ

Τὸ ὄνομα γνωστὸν βεβαίως. Ἡ ἑλληνὶς ζωγράφος, ἥτις εὐγενέστατα παρέσχε τὴν καλλιτεχνικὴν συνεργασίαν της εἰς τὸ «Ἡμερολόγιον τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων», εἶναι γνωστοτάτη ἰδίως μὲ τὰς ὡραίας προσωπογραφίας της, εἰς τὰς ὁποίας τὸ βλέμμα εἶναι τόσῳ ζωντανὸν καὶ εὔγλωττον, ὥστε περιμένετε πραγματικῶς ν' ἀλλάξῃ διεύθυνσιν ἡ προσήλωσίς του. Ἐσπούδασεν εἰς τὸ Μόναχον, ὅπου ἐκτὸς τῶν περιωνύμων καθηγητῶν της, οἵτινες τὴν ἐξετίμων πολύ, εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ γνωρίσῃ καὶ τὸν περίφημον Γκύζην μας, ὅστις ἐνεθάρρυνε τὴν νεαρὰν καλλιτέχνιδα διαβλέπων τὸ τάλαντόν της.

Ἡ Φλωρᾶ ἐξεπαιδεύθη εἰς τὸ Ζάππειον, τὸ ὁποῖον μεθ' ὑπερηφανείας καυχᾶται ὅτι αἱ δύο καλλιτέχνιδες τῆς πρωτευούσης μας — ἡ Θάλεια Φλωρᾶ καὶ ἡ Σοφία Ἰωαννίδου, ἡ μουσικός μας— εἰς τὰς ἀγκάλας του ἐτράφησαν.

Ἡ μικρὰ τότε Θάλεια ἐζωγράφιζεν εἰς τὰ λευκώματα τῶν συμμαθητριῶν της ἐντυπώσεις τῆς στιγμῆς. Ἀλλὰ καὶ τὰ μαθητικά της βιβλία καὶ τετράδια εἶναι χαρακτηριστικώτατα, διότι ἐπροσπάθει διὰ τῆς μολυβδίδος νὰ ἑρμηνεύσῃ ἀγαπητόν της συγγραφέα καὶ ἰδίως τὸν Ὅμηρον. Διερωτώμεθα: διατί δὲν ἀφέθη εἰς τὰς ἐμπνεύσεις της;

Τώρα μόλις ἤρχισε νὰ συγκινῆται ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἦτο μαγεμένη μὲ τὰ ὀνειρώδη χρώματα τῶν ἀττικῶν τοπείων, καὶ ἀπὸ δύο ἐτῶν ἐργάζεται μὲ ζῆλον νεοφωτίστου πρὸ τῶν πολυυμνήτων ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Προποντίδος.

Ἀλλ' ἡ γραφὶς τῆς Θαλείας Φλωρᾶ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον τοῦ χρωστῆρός της μάγος· ἔχει περιγραφικὴν δύναμιν καὶ πρωτοτυπίαν.

Ἡ καλλιτέχνις μας εἶναι ἁπλῆ, καλόκαρδος, ἥρεμος, καὶ ὅσοι δὲν τὴν γνωρίζουν ὡς καλλιτέχνιδα ὁμολογοῦν ὅτι εἶναι χαρακτὴρ εἰλικρινὴς καὶ ἀξιαγάπητος.

ΖΕΥΞΙΣ

ΓΙΑ ΖΑΡΚΑΔΙΑ

Ἀποχαιρετιστήκαμε τὰ σουρουπώματα στὸ μεσαχώρι μὲ τὸ Λαγοπάτη, τὸν ἀρχικυνηγὸ τοῦ χωριοῦ κι' ὅλων τῶν περιχώρων, ὕστερα ἀπὸ τὴ συμφωνία, ποῦ κάναμε, νὰ πᾶμε πρωὶ-πρωὶ γιὰ ζαρκάδια, καὶ τραβήξαμε ὁ καθένας σπίτι του γιὰ νὰ δειπνήσωμε.

— Καλὴ νύχτα (μοῦ πε), καὶ νὰ μὲ περιμένῃς μὲ τὸ *Λαμπρὸ* νὰ σοῦ χτυπήσω τὴ θύρα...

Μπαίνοντας σπίτι μου εἶπα τῆς μάνας μου·

— Μάνα! γλήγορα τὸ δεῖπνο, γιὰ νὰ κοιμηθῶ γληγορότερα, γιατὶ αὔριο πολὺ πρωί, νύχτα μὲ τὸ *Λαμπρό*, θ' ἀρθῇ ὁ Λαγοπάτης νὰ μὲ πάρῃ νὰ πᾶμε γιὰ ζαρκάδια... Κοίταξε μὴ μοῦ πῇς σὰν τὲς ἄλλες τὲς φορὲς «*ὥρα καλὴ*» καὶ γυρίσω πάλι ἀδειανός...

— Ἐγώ, παιδί μου (ἀπολογήθηκε — Θεὸς σχωρέσ' τη — ἡ μάνα μου), πάντα θὰ σοῦ λέγω «*ὥρα καλή*», σᾶ φεύγῃς ἀπὸ τὸ σπίτι κι' εἶσαι μακρυὰ ἀπὸ τὰ μάτια μου, γιατ' εἶμαι μάνα, κι' ἂς μὴ μοῦ φέρνῃς ποτὲ κυνήγι! Τί νὰ σοῦ εἰπῶ, παιδί μου! Ποτὲ δὲν ἔχω ζηλέψει τὸ κυνήγι καὶ μάλιστα τὸ κακομελετημένο... Ὅσος εἶναι ὁ ἴσκιος τοῦ ντουφεκιοῦ, τόση κι' ἡ προκοπὴ τοῦ κυνηγοῦ...

Καὶ λέγοντας αὐτὰ βγῆκε ἔξω νὰ διατάξῃ τὸ δεῖπνο μουρμουρίζοντας·

— Νὰ ἡ ὥρα! Καινούργιο κι' αὐτὸ ξεφύτρωσε... Ἀκοῦς νὰ μὴ τοῦ εἰπῶ, λέει, «*ὥρα καλή*», παρὰ «*ὥρα κακή*», γιὰ νὰ εὐτυχήσῃ τὸ κυνήγι! Βουβὸς ὁ τόπος, ποῦ τ' ἀκούει. «*Ὥρα κακή*» τάχα γιὰ τὰ κυνήγια, πουλλιὰ καὶ τ' ἄλλα τὰ ζῶα, σᾶ νὰ μὴν ἔχουν κι' αὐτὰ τὰ καϋμένα μάνα καὶ παιδιά. Καλέ, τί λὲς αὐτοῦ! «*Ὥρα καλὴ*» γιὰ ὅλους σας καὶ γιὰ σένα καὶ γιὰ τὰ κυνήγια... Ἄμ πῶς δά;

Σὲ λίγο δειπνούσαμε στὴν πλατόχωρη κρεββάτα μὲ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, ποῦ εἶταν ὁλόγεμο, στρογγυλὸ καὶ φωτεινό, σᾶ μαλαματένιος δῖσκος, ἢ καλύτερα σᾶν ὁλοφώτιστη μαλαμματένια βαρκούλα, ποῦ ἔπλεε ἀπάνω σὲ ἀσπρογαλάζια θάλασσα. Εἶταν ἕνα φεγγάρι — μαγιάτικο φεγγάρι — κι' ἕνας οὐρανὸς ἥμερος, ἀσύννεφος καὶ γλυκός, ποῦ ἔλεγες μέσα σου:

— Δός μου, Θεέ μου, χίλια μάτια νὰ τὸ ρέμπωμαι.

Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια ἄρχισα νὰ λυποῦμαι, ποῦ εἴμουν ἀναγκασμένος νὰ

κοιμηθῶ ἔτσι ἐνωρὶς καὶ νὰ χάσω τὸ πανώριο φεγγαροθέαμα ἀπὸ μπροστά μου, ἀλλ' εἶχα δώσει τὸ λόγο μου σ' ἕναν τέτοιο κυνηγό, σᾶν τὸ Λαγοπάτη, ποῦ μποροῦσε νὰ σκοτώσῃ τρία, τέσσερα καὶ πέντε ἀγροίμια στὴν ἀράδα, καὶ νὰ μπορῶ νὰ λέγω ὅτι σκότωσα κι' ἐγὼ ἕνα-δυό. Δὲ λέγω ὅτι δὲν ξέρω νὰ σημαδέψω, — κάθε ἄλλο — σημαδεύω καὶ καλὰ μάλιστα, ἀλλ' ὅταν πιάνω τὸ καρτέρι μέσα στὴ λόγγα καὶ στὰ σύδεντρα, ἔχοντας γύρα μου χιλιάδες πουλλιὰ νὰ κελαδοῦν καὶ νὰ πετοῦν δῶθε κεῖθε, βρύσες καὶ νεροσυρμὲς νὰ τρέχουν κελαρυστά, οὐρανὸ καταγάλαζιο κι' ἡλιόλουστο, ἢ μαῦρο καὶ συννεφιασμένο ἀπάνω μου, δὲν ξέρω τί παθαίνω καὶ μ' ὅρχονται χίλιες-δυὸ ἰδέες, γελαστὲς καὶ χαρούμενες στὸ κεφάλι, σᾶν ξελογιᾶστρες Νεράιδες, σᾶν πανέμορφες Ξωτικές, καὶ μοῦ πλανεύουν τὸ νοῦ, παρουσιάζοντσι μπροστά μου παλάτια, πύργοι, λίμνες, κάμποι, βουνά, ποτάμια, λόγγοι, ἀγάπες, δόξες, ποῦ μὲ κάμουν νὰ ξεχνῶ τὸ σκληρὸ κυνήγι, καὶ δὲ δοκιοῦμαι καθόλου τ' ἀγροίμια, ὅταν μπαίνουν στὴν περιφέρεια τοῦ καρτεριοῦ μου. Δὲ δοκιοῦμαι σὲ τέτοιο βαθμό, ποῦ μιὰ φορά, ποῦ εἶχα πάγει στὸ κυνήγι, κι' εἶχα πιασμένο καρτέρι — καὶ καρτέρι λαμπρὸ — ἔπαθα μιὰ δουλειά, ποῦ δὲ μολογιέται. Ἂς τὸ εἰπῶ ὅμως ἐδῶ πέρα, γιατὶ δὲ μὲ ἀκούει κανένας:

Εἴμουν, ποῦ λέτε, σ' ἕνα καλὸ καρτέρι, κι' ἀντὶ νἄχω τὰ μάτια μου τέσσερα, γιὰ νὰ βλέπω ὁλόγυρα, καὶ τ' αὐτιά μου δέκα τέσσερα, γιὰ ν' ἀκούω καὶ τοῦ σκουληκιοῦ τὸν ποδοβολητό, θυμήθηκα μιὰ... συμμαθήτρα μου, μιὰ χαριτωμένη ξανθούλα, ποῦ νομίζω πῶς εἶταν ἡ πρώτη μου ἡ ἀγάπη, κι' ἔβγαλα ἕνα κομμάτι χαρτὶ κι' ἕνα μολυβοκόντυλο, πράγματα ποῦ δὲ μοῦ λείπονταν ποτὲ ἀπὸ τὸν κόρφο μου, κι' ἄρχισα νὰ γράφω ἕνα... ποίημα — θαρρῶ τὸ πρῶτό μου ποίημα — ἀπὸ ἐκεῖνα, ποῦ σᾶν ἄλλη Μήδεια τἄχω κάνει παρανάλωμα τῆς φωτιᾶς, κι' ἐκεῖ ποῦ σκέφτομουν καὶ βασάνιζα τὸ νοῦ μου γιὰ μέτρα κι' ὁμοιοκαταληξίες, ἀδιαφορῶντας γιὰ τ' ἄλλα συστατικὰ τοῦ ποιήματος καὶ μάλιστα γιὰ τὴν ποίησιν, νά σου καὶ ρίχνεται ἀπάνω μου ἕνα... ἀγριογούρουνο, ποῦ μ' ἔκανε θάλασσα! Ἄλλοῦ πάει τὸ ντουφέκι μου, ἀλλοῦ ἐγώ, ἀλλοῦ τὸ μολυβοκόντυλό μου, τὸ δὲ κακόμοιρο τὸ ποίημά μου τὸ πῆρε ὁ ἀγέρας καὶ τὸ σήκωσε ψηλὰ ψηλὰ στὸν αἰθέρα, ὡς ποῦ τὤχασα ὁλότελα ἀπὸ τὰ μάτια μου...

Ἀλλὰ συγγνώμη... Λησμόνησα πῶς ἔπρεπε νὰ κοιμηθῶ γλήγορα, γιατὶ μὲ τὸ *Λαμπρὸ* θὰ χτυπήσῃ τὴ θύρα μου ὁ Λαγοπάτης. Καλὴ νύχτα! Πλαγιάζω.

*

Κοιμώμουν βαρυά, ὅταν ἕνα δυνατὸ χτύπημα στὴ θύρα μας, ποῦ μποροῦσε νὰ ξυπνήσῃ καὶ πεθαμένους, μᾶς ξύπνησε ὅλο τὸ σπίτι. Δὲ μπορῶ νὰ σᾶς παραστήσω μὲ τί δυσκολία ἄνοιγα τὰ μάτια μου! Μοῦ φαίνονταν πῶς εἶχα ἀκέριο βουνὸ ἀπάνω στὰ βλέφαρά μου. Μοῦρθε μιὰ στιγμὴ νὰ μὴν πάω,

ἀλλὰ ντράπηκα, γιατὶ εἶχε διαλαληθῆ στὴ γειτονιὰ ὅτι θὰ πήγαινα, καὶ θὰ μὲ περιγελοῦσε, ἂν δὲν πήγαινα. Θέλοντας καὶ μή, σηκώθηκα, ἔβρεξα τὰ μάτια μου μὲ λίγο νερὸ γιὰ νὰ ξαγρυπνήσω, πῆρα τὸ δίκκανό μου καὶ τὲς φυσεγιοθῆκές μου, κατέβηκα τὴ σκάλα καὶ βγῆκα ἔξω, ὅπου μὲ περίμενε ὁ Λαγοπάτης μὲ τὸ ντουφέκι στὸν ὦμο καὶ τὸ τσιγάρο στὸ στόμα, ἐνῷ ἡ μάνα μου — ἅγιο τὸ χῶμά της κι' ἅγιο μύρο στὴν ψυχή της, — κλειῶντας τὴ θύρα πίσω μου, μουρμούριζε:

— Ὥρα καλή, παιδί μου! Ὥρα καλή!

— Πάλε (εἶπα μέσα μου) ἄδειος θὰ γυρίσω καὶ τούτη τὴ φορά!

*

Σὲ λίγο εἴμασταν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό.

Εἴχαμε νὰ κάνωμε ἕναν κατήφορο, ὡς ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας, κι' ἕναν ἀνήφορο, ὡς μισὴ ὥρα, ὡς ποῦ νὰ φτάσωμε κατάρραχα τοῦ λόγγου καὶ νὰ πιάσωμε τὰ καρτέρια τῶν ζαρκαδιῶν. Οὔτε φωναχτάδες, οὔτε σκυλλιά, οὔτε κανεὶς ἄλλος, ὅπως γένεται στὰ κυνήγια τῆς ἡμέρας. Ἡμεῖς οἱ δύο μοναχοὶ μέσα στὸν ἀπέραντο λόγγο, περπατῶντας κρυφὰ σᾶν κλέφτες... ἀληθινὰ κλέφτες, ... δολοφόνοι τῶν ἀθώων ἀγροιμιῶν!

Βάνοντας στὸ νοῦ μου ὅλ' αὐτά, ἄρχισα νὰ συχαίνωμαι τὸ κυνήγι, καὶ τὴν καρδιά μου νὰ πάῃ ἄνω-κάτω.

Ροβολούσαμε τὸν κατήφορο, πηγαίνοντας ὁ Λαγοπάτης μπροστὰ κι' ἐγὼ πίσω, ἀμίλητοι, σκυθρωποὶ καὶ νυσταγμένοι.

Τὸ φεγγάρι ἔκλινε ψηλὰ στὸ δύσμα μὲ τὴν ἴδια λαμπράδα, ποὖχε, ὅταν ἀνέτελλε, ἀλλ' ἡ λαμπράδα του τούτη φαίνονταν σᾶν ὑγρή, σᾶ νἄβγαινε ἀπὸ τὰ βασίλεια τῆς Μελαγχολίας, κι' ὅλος ὁ φωτεινόλαμπρος δῖσκος ὥμοιαζε σᾶν ἕνα πελώριο μάτι, κατάλαμπρο καὶ κατάπνιχτο σ' ἀργυρόχρυσο δάκρυ, δάκρυ, ποῦ ἔσταζε κάτω στὴ γῆ σταγόνες-σταγόνες, πυκνὸ—πυκνό, σᾶ νὰ εἶχα μάθει τὸ θάνατο ἀγαπημένου μου προσώπου. Ροβολῶντας-ροβολῶντας φθάσαμε στὴ λακκιά, ὅπου φυσικὰ τελείονε ὁ κατήφορος, περάσαμε τὸ ρέμα, πηδῶντας ἀπάνω σὲ πέτρες, ποῦ χρησίμευαν ὡς κομματιασμένο γεφύρι, καὶ πήραμε τὸν ἀνήφορο. Μπροστά μας πάντα τὸ φεγγάρι, σταζοντας φῶς μαλαμματένιο ἀπάνω στὸν ὁρίζοντα, καὶ πηγαίναμε ὅλο καταφεγγαριοῦ, ἀναιβαίνοντας, κι' ὁ ἴσκιος μας μᾶς ἀκολουθοῦσε σερνάμενος πίσωθέ μας. Πήγαμε κάμποσο διάστημα καὶ χωθήκαμε στὸν ἴσκιο μιᾶς σύδεντρης ραχούλας, ποῦ ἔκρυβε μὲ τὴν κορυφή της ἀπότομα τὸ κρεμάμενο φεγγάρι. Ἀκούσαμε γαυγίσματα σκυλλιῶν, ποῦ ἔρχονταν κατ' ἐπάνω μας. Ἔσκυψα κι' ἄρχισα νὰ μαζόνω ἀπὸ καταγῆς πέτρες νὰ τὰ πετροβολήσω.

— Μὴ φοβᾶσαι, (μοῦ εἶπε ὁ Λαγοπότης), τὰ σκυλλιὰ μὲ γνωρίζουν κι' ἅμα μᾶς ζυγώσουν καὶ μὲ δοκηθοῦν, θὰ σωπάσουν,... ἀλλὰ τί τὸ θέλεις; Μᾶς

πρόντησαν τὸ κυνήγι τὰ διαβολεμένα! Ἂν εἴμουν μονάχος μου, τἄκοφτα τὰ πόδια μου, ἂν μ' ἔνοιωθαν! Δὲ μ' εἶπαν στὰ χαμένα Λαγοπάτη. Πατάω ἀνάλαφρα σᾶν τὸ λαγό... καὶ τὸ πῆρα μὲ τὸ δίκηο μου αὐτὸ τ' ὄνομα!

Κι' ἀληθινά, ἅμα μᾶς ζύγωσαν τὰ σκυλλιά, τοὺς εἶπε ὁ Λαγοπάτης κἄτι ἀσυνάρτητες λέξεις τῆς σκύλλινης γλώσσας, τοὺς ἔρριξε λίγο ψωμὶ ἀπὸ τὸ σακκούλι του καὶ γύρισαν στὸ κοπάδι τους τρεχᾶτα.

Ὕστερα ἀπὸ κἄμποσες δρασκελιὲς δρόμο εἴμασταν στὴν ἄκρη κοπαδιοῦ, ἀπὸ καμμιὰ διακοσαριὰ πρόβατα, ποῦ εἶταν γραικιασμένα σὲ μιὰ χέρσα πλαγιά, ποῦ δὲν τὴν ἔπιανε ἐκείνη τὴν ὥρα ἡ φεγγαροβολιά, κι' ἀπὸ τὴ σκοτεινιὰ μοῦ φάνηκαν τὰ πρόβατα σᾶ μεγάλα κοτρώνια. Μᾶς πῆρε ἡ ὥμορφη καὶ γλυκειὰ μυρωδιὰ τῆς προβατύλας καὶ σταθήκαμε κομμάτι νὰ τὴν ἀναπνεύσωμε, ὅταν μοῦ φάνηκε ὅτι ὁ ἴσκιος μας, ποῦ ἔρχονταν πρὶν ἀπὸ πίσω μας, εἶχε βγῆ τώρα πολὺ ἀνάλαφρα ἀπὸ μπροστά μας. Μοὖρθε σᾶν παράξενο, καὶ πρὶν νὰ ρωτήσω τὸν πολύξερο τὸ σύντροφό μου, πρόλαβε νὰ μοῦ τὸ πῇ μόνος του·

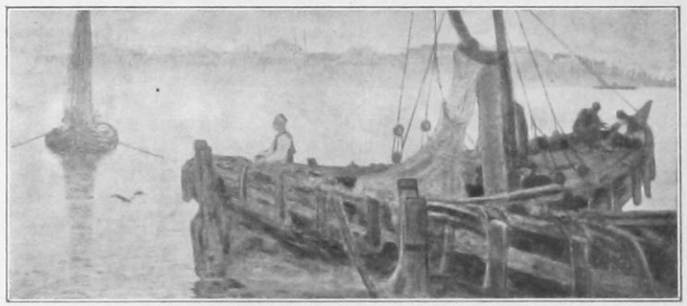

Ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ

— Βγῆκε τὸ καημένο, τὸ Λαμπρό, ὁ Αὐγερινός! Κοίταξε πῶς τὸν χαιρετοῦν τὰ εὐλογημένα τὰ προβατάκια!

Κι' ἀληθινὰ ὅλο τὸ κοπάδι εἶχε γυρισμένο τὸ πρόσωπό του κατὰ τὴν ἀνατολὴ τοῦ λαμπροῦ Αὐγερινοῦ, κι' ἄστραφαν τὰ μάτια τῶν προβατιῶν στὸ φεγγοβόλημά του.

Ὁ σύντροφός μου ξακολούθησε:

— Τὴ στιγμή, ποῦ βγαίνει ὁ Αὐγερινός, χαίρεται ὅλ' ἡ Πλάση. Πρῶτα-πρῶτα γκρεμοτσακίζονται καὶ χάνονται ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς ὅλα τὰ ἰσκιωτικά: Διαβόλοι, Τριβόλοι, Δαιμόνοι, Κατσιποδιαραῖοι, Τρισκατάρατοι, Βρυκολάκοι καὶ Φαντάσματα καὶ κάθε λογῆς ἀκάθαρτο πνέμα, ὕστερα ἀρχίζουν οἱ πετεινοὶ νὰ λαλοῦν κι' ὅλα τὰ τραγουδιάρικα πουλλιά. Αὐτὴ τὴ στιγμὴ σκαρίζουν τὰ γιδοπρόβατα κι' ἀφίνουν τ' ἀγροίμια τὲς φωλιές τους καὶ παίρνουν τὰ πλάγια γιὰ βοσκή.

Κι' ἀληθινὰ ἀκούστηκαν ἀπὸ μακρυὰ τὰ λαλήματα τῶν πετεινῶν τοῦ χω-

ριοῦ μας, τῶν ἀηδονιῶν, τῶν κοσσυφιῶν κι᾽ ἄλλων τραγουδιάρικων πουλλιῶν, μὲς ἀπὸ τὰ σύδεντρα, καὶ τὰ κουδουνίσματα τῶν κοπαδιῶν, ποῦ εἶταν γραικιασμένα ἐκεῖ γύρα καὶ ξεκινοῦσαν γιὰ τὸ σκάρο.

Σ᾽ αὐτὸ ἀπάνω μᾶς ζύγωσε ὁ πιστικὸς τοῦ κοπαδιοῦ, ποῦ εἶταν μπροστά μας, καὶ μᾶς εἶπε νὰ πιάσωμε τὸ μονοπάτι τῆς Λυκόβρυσης, γιατὶ ἐκεῖ γύρα ἔβλεπε κάθε μιέρα ζαρκαδοτοροὺς καὶ ζαρκαδόκοπρα.

— Κι᾽ ἐμεῖς γιὰ ἐκεῖ τῶχομε (τοῦ εἶπε ὁ Λαγοπάτης, γιὰ νὰ φανῇ ὅτι τὸ ἤξερε καὶ δὲν εἶχε ἀνάγκη τῆς ὁρμήνειας κανενὸς σ᾽ αὐτὴ τὴ δουλειά).

Ὕστερα ἀπ᾽ αὐτὴ τὴ μικροκουβέντα ὁ πιστικὸς μπῆκε στὸ κοπάδι του κι᾽ ἄρχισε νὰ σκαρίζῃ τὰ πρόβατα μὲ τὰ «*ἔι-ἔι*» καὶ τὰ «*φύου-φύου*» κι᾽ ἐμεῖς ξακολουθήσαμε τὸν ἀνήφορο γιὰ τὴ Λυκόβρυση. Ὁ δρόμος μας ἔκανε στροφὴ κι᾽ ἐνῷ πηγαίναμε κατὰ τὸ δύσμα, κλωθογυρίσαμε πρὸς τὴν ἀνατολή. Μαγικὸ καὶ ἀπερίγραφτο θέαμα παρουσιάστηκε μπροστά μας, ἡ ἀνατολὴ τοῦ Αὐγερινοῦ! Ὅλη ἡ Ἀνατολὴ εἶχε γαλατιάσει, τὸ βαθυγάλαζιο χρῶμά της γένονταν γαλατογάλαζο κι᾽ ὁ Αὐγερινὸς προχωροῦσε γοργὸς πρὸς τὸν οὐράνιον κάμπο μεγαλόπρεπος, περίφανος, κατάλαμπρος, πανώριος καὶ γεμᾶτος μυστήριο. Ὅμοιαζε πελώριο ταξιδιάρικο διαμάντι, ποῦ ἔχυνε πλούσια τὴ λάμψη του σ᾽ ὅλη τὴ γῆ. Μὲ τὸ ξεπρόβαλμα τοῦ Αὐγερινοῦ, ὅλα τὰ γειτονικά του τ᾽ ἀστέρια, ποῦ πρὶν ἔλαμπαν ζωηρά, ἄρχισαν νὰ χάνουν τὴ λάμψη τους καὶ τὸ μεγαλεῖό τους καὶ τὸ μυστήριό τους καὶ νὰ ὠχραίνουν καὶ νὰ γένωνται ἀπὸ χρυσόλαμπρα ἀσπρόλαμπρα, ἀχνά, σᾶ νὰ εἶχαν φοβηθῇ τὸ φάνισμα τοῦ πανέκλαμπρου Αὐγερινοῦ, ποῦ ὁ Λαός μας τὸ λέγει *Λαμπρὸ* κ᾽ ἔχει τ᾽ ὄνομά του γιὰ συνώνυμο τῆς Ὡμορφιᾶς. Πίσω ἀπὸ τὸ τείχωμα τῆς Ἀνατολῆς φεγγοβολοῦσε γελαστὴ-γελαστὴ ἡ Ἡμέρα κι᾽ ἔφτανε τὸ φεγγοβόλημά της ὡς τὰ κρηπιδώματά του καὶ μοῦ φαίνονταν ὅτι τὰ διάφορα ἀστέρια εἶχαν νοιώσει πῶς ζύγονε πίσωθέ τους ἡ Ἡμέρα κι᾽ ἄρχισαν ἀπὸ τὸ φόβο τους νὰ τρέχουν ἀπάνω στὸν οὐράνιο κάμπο «*ὅπου φύγει-φύγει*», γιὰ νὰ τρυπώσουν τὸ γληγορώτερο στὴν οὐράνια τους φωλιά...

Ἀνηφορῶντας-ἀνηφορῶντας, φθάσαμε στὴ Λυκόβρυση. Ἀντηχοῦσε γλυκὰ ὁ λόγγος ἀπὸ τὸ κελάρυσμά της τὸ ἀργυρόηχο κι᾽ ἀπὸ τὰ λαλήματα καὶ τὰ τσιουρίσματα τῶν πουλλιῶν. Πρώτευαν στὸ λάλημα τ᾽ ἀηδόνια, τὰ κοσσύφια, οἱ κορυδαλοί, οἱ γαλλιάντρες... κι᾽ οἱ κοῦκκοι. Ἡ φωνὴ τοῦ κούκκου μὲ συγκινοῦσε πλειότερο, γιατὶ ὁμοιάζει σᾶν ἀνθρωπινή. Μοῦ φαίνονταν πῶς εἶταν ψηλὰ στὸ δέντρο ἕνας ἄνθρωπος, ποῦ φώναζε καθαρὰ-καθαρά: «κούκκου! κούκκου! κουούκου! κουούκου!» ἢ ὅτι τὸ πουλλὶ ἐκεῖνο, ποῦ φώναζε ἀνθρωπινὰ «κούκου! κούκου!» εἶχε ὅλη τὴν ἀνθρώπινη αἴστηση.

Ἐκεῖ ὁ Λαγοπάτης μ᾽ ἔβαλε στὸ καρτέρι καὶ μώδειξε κατὰ ποῦ ἔπρεπε νὰ προσέχω κι᾽ ὕστερα τράβηξε γιὰ τὸ δικό του τὸ καρτέρι.

Δὲν ξέρω τί πρᾶγμα εἶταν τὸ καρτέρι τοῦ Λαγοπάτη, τὸ δικό μου ὅμως εἶταν ἀπερίγραφτο. Εἶταν μία ράχη, ἀκουμπισμένη στὴν ἀγκαλιὰ ἄλλης ράχης, πλιὸ

ψηλῆς ἀπ᾽ ὅλες τὲς ἄλλες ράχες, καὶ δὲ μπόδιζε τίποτε τὸ μάτι νὰ βλέπῃ καὶ τὴ δύση καὶ τὴν ἀνατολὴ ἀπὸ τὸ ἴδιο μέρος μὲ μιὰ στροφὴ τοῦ κεφαλιοῦ. Ἀπ᾽ ἐκεῖ ἔβλεπα ἀνέμποδα δυὸ ἔξοχα θεάματα: τὴν ἀνατολὴ μὲ τὸν Αὐγερινὸ καὶ μὲ τὴ ροδοκόκκινη Αὐγούλα, ποῦ πρόβαινε ντροπαλὴ πίσω ἀπὸ τὸν ὁρίζοντα, ποῦ ὥμοιαζε σᾶν ἄκρη τοῦ Κόσμου, καὶ τὴ δύση τοῦ Φεγγαριοῦ, μὲ τὴν ὑγρὴ καὶ γαλατόχρυση ἔκτασή της. Παραίτησα τὸ ντουφέκι μου καταγῆς καὶ περίφερνα τὰ μάτια μου ἀπ᾽ τὴν ἀνατολὴ στὴ δύση, κι᾽ ἀπὸ τὴ δύση στὴν ἀνατολή. Δὲν ἤξερα ποιὸ ἀπὸ τὰ δυὸ νὰ πρωτοθαυμάσω: τὴ γέννηση τῆς Ἡμέρας ἀπὸ τὴν κατάχρυση ἀγκαλιὰ τῆς ροδοκόκκινης Ἀνατολῆς, ἢ τὸν πικρόχαρο θάνατο τῆς Νύχτας στὴ χλωμὴ χρυσοπλημμύρα, ποῦ σκόρπιζε στὴ δύση τὸ φεγγαροβασίλεμμα. Ἀλλ᾽ ὅσο προχωροῦσε ἡ Ἡμέρα πρὸς τὴν ἀνατολή, τόσο προχωροῦσε κι᾽ ἡ Νύχτα πρὸς τὴ δύση, κι᾽ ὅσο ζωήρευαν τὰ χρώματα τῆς ἀνατολῆς, τόσο ὠχραιναν τῆς δύσης. Τέλος τὸ Φεγγάρι, νικημένος γίγαντας, σᾶν πελώριος ἀργυρόχρυσος δῖσκος, κρεμάστηκε στὸν ὁρίζοντα, τὸν φίλησε γλυκὰ-γλυκὰ κι᾽ ἄρχισε λίγο-λίγο νὰ βυθίζεται, κι᾽ ὅσα βυθίζονταν-βυθίζονταν, τόσο σβύνονταν-σβύνονταν πίσωθέ του ἕνα-ἕνα τ᾽ ἀστέρια στὸν οὐρανό, καὶ μόνος ὁ Αὐγερινός, τὸ μεσότοιχο τῆς Νύχτας καὶ τῆς Ἡμέρας, ἀντιπάλευε ἀκόμα, τρέχοντας πρὸς τὴ δύση καὶ φεύγοντας τὸ φάνισμα τοῦ Ἥλιου. Εἶταν τὸ ὕστερο στρατιωτικὸ τμῆμα τῆς νικημένης Νύχτας, ποῦ ἔφευγε κι᾽ αὐτὸ ἀπὸ τὸ οὐράνιο πεδίο τῆς μάχης. Τέλος ἡ νίκη γίνεται πλιὸ κατάφανη, κ᾽ ἡ Ἡμέρα, χαρούμενη καὶ γελαστή, ἔστησε ἀπάνω στὸ τείχωμα τῆς Ἀνατολῆς τὲς ροδοδάχτυλες φωτοστοιχεῖές της.

*

Ἐκεῖ ποῦ ἐντρυφοῦσα σ᾽ αὐτὸν τὸν ἐξαίσιον ἡμερονυχτικὸν πόλεμον, ἀκούω σιούριγμα στριγγό, κυνηγητικὸ σύνθημα ὅτι πλησίαζε κυνήγι, ὕστερα ἀπὸ τὸ σιούριγμα καὶ μιὰ φωνή, ποῦ ἔλεγε:

— Μπροστά σου εἶναι.... ρίξε!

Ξύπνησα ἀπὸ τὴν ἔκσταση τοῦ θεάματος, ποῦ εἴμουν βυθισμένος τόση ὥρα, καὶ βλέπω σ᾽ εἴκοσι δρασκελιὲς ἀπόσταση ἀπὸ τὸ καρτέρι μου μιὰ ζαρκαδομάνα, ποῦ βύζαινε τὸ κατσίκι της. Ἐκείνη στέκονταν ὀρθὴ κι᾽ ἀρμακυῶνταν κι᾽ αὐτὸ γονατιστὸ βύζαινε-βύζαινε τὸ χιλιόγλυκο καὶ πανίερο μητρικὸ γάλα, ποῦ ἔβγαινε μὲς ἀπὸ τὲς φλέβες τῆς καρδιᾶς της, τὸ μητρικὸ γάλα, ποῦ θρέφει καὶ ποτίζει ὅλη τὴ χερσαία ἄφτερη, δίποδη καὶ τετράποδη πλάση.

— Ρίξεεεε!... τί κάθεσαι; Δὲ βλέπεις;

Ρυάζονταν σᾶ θεριὸ ὁ Λαγοπάτης πνιγμένος ἀπὸ τὸ θυμό του. Ἀλλ᾽ ἐγὼ εἶχα πέσει πλιὸ ἀπὸ τὴν οὐράνια ἔκσταση στὴν ἐπίγεια.... ἐνῷ προτύτερα ἐθαύμαζα τὸν οὐρανό, τὸ φεγγάρι, τὸν αὐγερινὸ καὶ τ᾽ ἄλλα τ᾽ ἀστέρια, τὴ χρυσοπρόσωπη αὐγὴ καὶ τὸ χρυσοπνιγμένο φεγγαροβασίλεμα, τώρα θαύμαζα τὴ μητρικὴ στοργή, ποῦ ἔθρεφε τὸν καρπὸ τῆς καρδιᾶς της, μὲ τὸ αἷμά της,

κι᾽ ἔρχονταν σᾶ μανιωμένος βοριᾶς τὰ λόγια τῆς μάνας μου, ποῦ μᾶλεγε ψές:

— «Νὰ ἡ ὥρα! Καινούργιο κι᾽ αὐτὸ ξεφύτρωσε... Ἀκοῦς νὰ μὴ τοῦ εἰπῶ, λέει, «*ὥρα καλή*», παρὰ «*ὥρα κακή*», γιὰ νὰ εὐτυχήσῃ τὸ κυνήγι! Βουβὸς ὁ τόπος, ποῦ τ᾽ ἀκούει. Ὥρα κακὴ τάχα γιὰ τὰ κυνήγια: πουλλιὰ καὶ τ᾽ ἄλλα ζῶα, σᾶ νὰ μὴν ἔχουν κι᾽ αὐτὰ τὰ καημένα μάνα καὶ παιδιά...»

— Ρῖξεεεε! Τί κάθεσαι αι αι αι! Κοιμήθηκεεες! Ἔεεεεε!

Μούγκρισε ἡ βραχνιασμένη φωνὴ τοῦ Λαγοπάτη.... ἀλλ᾽ ἐγώ, κουφεύοντας στὲς φωνές του, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, ὡς ὑπακούοντας σὲ μι᾽ ἄγνωστη ψυχολογικὴ βία, ξακολουθοῦσα νὰ καμαρόνω τὸ ἔξοχο σύμπλεγμα τῆς μάνας καὶ τοῦ παιδιοῦ, ποῦ βρίσκονταν ἐκείνη στὸ ὑψηλότερο καὶ ἱερώτερο μητρικό της χρέος καὶ τοῦτο στὴν ὑψηλότερη καὶ ἱερώτερη ἀνάγκη του.... νὰ γεμίζῃ τὸ ἄδειο καὶ πεινασμένο στομάχι του.

— Ρῖξεεεεεε...

Ξακολουθοῦσε νὰ μοῦ φωνάζῃ ἄγρια ὁ Λαγοπάτης ἔξω φρενῶν...

— Νὰ ρίξω (εἶπα μέσα μου); Καλύτερα νὰ μοῦ πέσῃ τὸ χέρι παρὰ νὰ ρίξω (ξανάειπα).

Καὶ ὅμως ἔπρεπε νὰ ρίξω κάτι, γιατὶ τὰ εὐλογημένα τὰ ζῶα στέκονταν ἀτάραχα κι᾽ εἶταν φόβος μὴν καταφτάσῃ ὁ ἄγριος Λαγοπάτης καὶ τὰ σκοτώσῃ. Πῆρα μιὰ πέτρα καὶ τὴν ἔρριξα ἀπάνω τους. Στὸ πετροβόλημα μάνα καὶ παιδὶ πρόντησαν ἀλαφιασμένα κι᾽ ἔγειναν ἄφαντα μέσα στὸ λόγγο, ἐνῷ ὁ Λαγοπάτης οὐρλιάζονταν.

Ὕστερα ἀπὸ λίγο κατάφτασε κι᾽ ὁ Λαγοπάτης καταφουρκισμένος.

— Γιατί, βρὲ ἀδερφέ (μοῦ εἶπε θυμωμένος), δὲν ἔρριξες στὰ ζαρκάδια;

— Σοῦ παραφάνηκε (τοῦ εἶπα).

— Ἔ (ἀπολογήθηκε)!

— Ναί, σοῦ παραφάνηκε (τοῦ ξανάειπα).

— Τί; τί (ρώτησε);

Ἔπρεπε νὰ τοῦ εἰπῶ ἕνα ἀθῶο ψέμα:

— Δὲν εἶταν ζαρκάδια...

— Ἄμ τί διαβόλοι εἶταν λοιπόν!

— Εἶταν μιὰ γίδα μὲ τὸ κατσίκι της!...

Ὁ Λαγοπάτης ἔμεινε ἄναυδος.

— Συμπάθειο, ἀδερφέ (μοῦ εἶπε), ποῦ σ᾽ ἀγριομίλησα...

— Καλέ, τί λές (τοῦ ἀπάντησα). Γιατί πειράζεσαι; Ὁ θυμὸς γιὰ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι!

Καὶ λέγοντας αὐτὰ ξεκαρδίστηκα στὰ γέλοια.

Χρ. Χρηστοβασιλης

ΤΡΙΑ ΙΔΙΟΤΡΟΠΑ ΑΓΑΘΟΕΡΓΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

Ἐν Ζακύνθῳ ὑπάρχουσι πολλὰ καταφύγια διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς, Δημοτικὸν ἐνεχυροδανειστήριον, ἐκθετοτροφεῖον, πτωχοκωμεῖον ἡ «Πρόνοια», νοσοκομεῖον, ἱερὸν τάγμα καὶ ἱερὸν ταμεῖον διὰ τοὺς πένητας ἱερεῖς, κληροδοτήματα, ὅπως προικοδοτῶνται ἐτησίως πτωχαὶ κόραι. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων διαθετῶν συγκαταλέγεται καὶ ὁ *Σπυρίδων Ψημάρης*, ὅστις διέθεσε τὴν περιουσίαν του, ὅπως κατ᾽ ἔτος ὑπανδρεύωνται τρεῖς κόραι καὶ προτιμῶνται αἱ ἔχουσαι τὸ ὄνομα τῆς *Ἀθηναΐδος*, ὄνομα τῆς ἀποθανούσης θυγατρός του. Καὶ εἰς τὴν διαθήκην του διατάσσει ὅπως τὸ ἀγαθοεργὸν τοῦτο ἵδρυμα φέρῃ τὴν ἑξῆς ἐπωνυμίαν:

«*Ἀγαθοεργὸν ἵδρυμα τῆς μακαρίτιδος Ἀθηναΐδος Ψημάρη, ἱδρυθὲν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Σπυρίδωνος, ὅστις δυστυχῶς ἐπέζησεν αὐτῆς.*»

Μεταξὺ τῶν Ζακυνθίων διεκρίνετο τὸ αἴσθημα τῆς εὐσπλαγχνίας πρὸς τοὺς πάσχοντας, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ἱδρύματά των, ἅτινα εἶναι αἰώνια μαρτύρια, μαρτυροῦντα τὴν φιλόπτωχον καρδίαν αὐτῶν.

Ἰδοὺ τὰ τρία ἱδρύματα ἔχοντα κάτι ἰδιάζον:

Ἡ Ἐνετικὴ Κυβέρνησις κατόπιν αἰτήσεως τῆς Κοινότητος Ζακύνθου τῷ 1621, παρεχώρησε τὸν ἐν τῇ πόλει ναὸν τοῦ *Ἁγίου Νικολάου* τῶν ξένων εἰς τὸν τότε διοικοῦντα τὴν Ζακυνθίαν ἐκκλησίαν Πρωτοπαπᾶν, ὅπως χρησιμεύσῃ αὐτῷ ὡς ἐφημερία καὶ ὡς καθεδρικὸς ναὸς πάσης τῆς νήσου, ὅθεν ὠνομάσθη ἀνέκαθεν Ἐπισκοπὴ ἢ Μητρόπολις. Ὁ ἐπίσκοπος τότε Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας διέμενεν ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἶδον τὴν ἀνάγκην περὶ ὑπάρξεως γυναικείας Μονῆς ἐν τῇ πόλει πρὸς καταφύγιον τῶν γυναικῶν, παρθένων ἢ χηρῶν, ὡς ἦτο ἡ ἐν τῷ φρουρίῳ, ἢ ὡς τότε ἐλέγετο ἐν τῷ *Κάστρῳ*, Μονὴ τοῦ *Προδρόμου Ἰωάννου*. Εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην πρῶτος ἀποβλέψας ὁ εὐγενὴς Στέφανος Φωσκάρδης ἐγκατέλιπε διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ ποσὸν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ τῷ 1675. Τὸ αὐτὸ ἔπραξαν διὰ διαθηκῶν τῷ 1680 ὁ Ἕκτωρ Φασόης, καὶ τῷ 1683 ὁ Πέτρος Ἀλαμᾶνος. Τέλος ἡ Μονὴ ἱδρύθη, ὁ Κανονισμὸς ἐπεκυρώθη. Ἡ ἱερὰ αὕτη Μονή, ἦτο καὶ εἶναι συγχρόνως ἀληθὲς ἀγαθοεργὸν κατάστημα, διότι καταφεύγουσι καὶ γυναῖκες, αἵτινες δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ γίνωνται καλογραῖαι. Ἂν ζωηρὰ κόρη πράττῃ ἄτοπόν τι, οἱ γονεῖς αὐτῆς κλείουσιν αὐτὴν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ, ἕως οὗ αὕτη ὑπανδρευθῇ ἢ σωφρονισθῇ.

Τὸ αὐτὸ γίνεται, προκειμένου περὶ ὑπάνδρου ἢ χήρας, καὶ οὕτω παύουσι τὰ σκάνδαλα καὶ ἀποφεύγονται αἱ κακαὶ συνέπειαι.

Ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ εἰσάγονται νεάνιδες νόθοι, αἱ ὁποῖαι διανύσασαι τὸ ἔνατον τῆς ἡλικίας ἔτος ἐν τῷ ἐκθετοτροφείῳ[1] δὲν εἶχον ζητηθῇ ὅπως υἱοθετηθῶσιν ὑπό τινος ἢ πρὸς ὑπηρεσίαν μέχρις ἀποκαταστάσεως. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ πρῶτος σκοπὸς τοῦ ἱδρύματος τούτου, τοῦ ἔχοντος ἰδιοφυᾶ καὶ ὅλως ἰδιάζοντα χαρακτῆρα, εἶναι τοῦ νὰ χρησιμεύῃ ὡς προσωρινὸν ἄσυλον καταφυγῆς πτωχῶν καὶ ὀρφανῶν νεανίδων μέχρις ἀποκαταστάσεως καὶ προσωρινῆς καταφυγῆς ἀπατημένων νεανίδων μέχρι συμβιβάσεως, ὅπως παύσωσι σκάνδαλα. Ἡ Μονὴ αὕτη παρέχει μεγάλα ἑκάστοτε εὐεργετήματα εἰς πολλὰς τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐξοχῆς τῆς Ζακύνθου οἰκογενείας.

*

Ὑπάρχει ἐν Ζακύνθῳ καὶ γραιοκομεῖον ἢ μᾶλλον ἄσυλον τῶν ἀπόρων γραιῶν. Τοῦτο ἱδρύθη τῷ 1653 ὑπὸ τοῦ εὐπατρίδου Δημητρίου Κομούτου καὶ ἔκτοτε ἔτι συντηρεῖται ὑπὸ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ. Ἐπιγέγραπται δ' ἐπὶ τῆς εἰσόδου.

«Οὐδεμία πρὸ τῶν πεντήκοντα εἰσίτω.»

Ὁ Κομοῦτος οὗτος ἦτο ἀνὴρ εὐσεβής. Ἐδώρησεν εἰς τὴν Μητρόπολιν Ζακύνθου τὰς πέντε χιλιάδας δουκάτα, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν ἀνοικοδομὴν τῆς ἰδίας ἐκκλησίας εἶχε δανείσει, ἐδώρησε τὴν ἀργυρᾶν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἀργυρᾶ σκεύη, τὸν μέγαν κώδωνα καὶ ἰδίαις δαπάναις ἐγένετο τὸ ἐπίχρυσον εἰκονοστάσιον, ἔργον ἐνετικόν.

Ἐν τῷ ῥηθέντι γραιοκομείῳ καταφεύγουσιν αἱ ἄποροι, ὡς εἴπομεν, γραῖαι καὶ ἐκεῖ διαμένουσιν ἐφ' ὅσον ζῶσι. Τὸ οἴκημα εἶναι εὐρύχωρον. Ἡ εὐφυεστέρα κηρύσσεται ἡ διευθύντρια καὶ ἐκεῖ δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὴν χειραφέτησιν τῆς γυναικός.

*

Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως ὑπάρχει λαμπρὸν οἴκημα ἀρχαῖον καὶ ἐπὶ τῆς προσόψεως ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή, ἰταλιστὶ καὶ ἑλληνιστί:

«Casa di decente ricovero
»di Dionisio Martinengo Gaeta.»

«Οἶκος δι' εὐπρεπὲς καταφύγιον
«τοῦ Διονυσίου Μαρτινέγκου Γαήτα.»

Δὲν εἶναι πτωχοκομεῖον οὐδὲ γεροκομεῖον κατὰ τὴν γνωστὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ὁ φιλεύσπλαγχνος εὐπατρίδης Μαρτινέγκος κατέλιπε τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιουσίαν, τὸ ἴδιον αὐτοῦ μέγαρον μεθ' ὅλων τῶν ἐπίπλων, ὅπως ἐν αὐτῷ

1 Ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ νοσοκομείου καὶ ἐκθετοτροφείου εἶναι ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή: Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Ὀρφανοῖς καὶ ἀσθενέσι, ΖΑΚΥΝΘΙΟΙ

διαμένωσι καὶ διατρέφωνται καὶ συντηρῶνται ἀξιοπρεπῶς οἱ περιπεσόντες εἰς πενίαν ἐκ τῆς καλῆς κοινωνικῆς τάξεως. Ἐνόμισε καλὸν διὰ τὸν εὐπατρίδην, τὸν πλούσιον, τὸν κατέχοντα κοινωνικήν τινα θέσιν καὶ γινόμενον πένητα, πτωχόν, χάριν περιπετειῶν τῆς τύχης καὶ μὴ ἔχοντα εἰς τὸ γῆρας τὰ πρὸς τὸ ζῆν, νὰ ὑπάρχῃ καὶ δι' αὐτὸν *εὐγενὲς καταφύγιον.*

Σπ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙΑ

Σ ΤΗΝ ΚΑΤΕΡΙΝΙΩ, ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΗ-ΜΟΥΡΤΖΙΝΟΥ

Τὸ σημαντῆρι βάρεσε, Μιστρᾶ καὶ Καλαμάτα,
τοῦ Ρήγα ἡ ἀγγόνα πέθανε, τοῦ βασιλιᾶ ἡ κόρη,
τὸ σκέπος τῆς Ἀνδρούβιτσας καὶ τὸ κλειδὶ τῆς Μάνης,
τοῦ Μούρτζινου τοῦ τρομεροῦ, τοῦ Γεώργη ἡ θυγατέρα,
τὸ σκέπος τῆς Ἀνδρούβιτσας καὶ τοῦ Ζυγοῦ ἡ κορώνα.
Ἀφίνει γειὰ 'ς τοὺς φίλους της καὶ γειὰ 'ς τοὺς ἐδικούς της,
ἀφίνει καὶ τῆς μάνας της τρία γυαλιὰ φαρμάκι·
τῶνα νὰ πίνῃ τὴν αὐγή, τἄλλο τὸ μεσημέρι,
τἄλλο τὰ λιοκαθίσματα, ποῦ βασιλεύει ὁ ἥλιος,
νὰ κλαίῃ γιὰ τὴν Κατερινιώ, ὁποῦ τὴν ἀπαρνιέται.
Νὰ 'πάῃ 'ς τῆς Ἄρνας τὰ χωριά, 'ς τῆς Ἀρνητιᾶς τὰ μέρη,
νὰ κάμῃ ξένους ἀδελφοὺς καὶ ξένες παραμάνες,
νὰ θαμπωθοῦν τὰ μάτια της τηράζοντα τὲς στράτες,
καὶ νὰ μαλλιάσῃ ἡ γλῶσσά της ρωτῶντας τοὺς διαβάτες:
— Διαβάτες, ποῦ διαβαίνετε, καλοί μου στρατολάτες,
μὴν εἴδατε μιὰ νιὰ καλή, μιὰ ξακουσμένη κόρη,
τοῦ Μούρτζινου τοῦ τρομεροῦ, τοῦ Γεώργη θυγατέρα;
— Γιὰ πές μας τὰ σημάδια της, μπορεῖ νὰ τὴν ἰδοῦμε.
— Ψηλόλιγνη ἦταν 'ς τὸ κορμὶ καὶ ροδινὴ 'ς τὰ κάλλη·
ἄσπρη, κατάσπρη 'σὰ χαρτὶ καὶ γαλανὴ 'ς τὰ μάτια
καὶ μέσ' 'ς τῆς Μάνης τὰ χωριὰ 'σὰν 'κείνη δὲν εἶν' ἄλλη.
Εἶχε τὰ μάτια 'σὰν ἐλιά, τὰ φρύδια 'σὰ γαϊτάνι...
— Ἐψὲ βραδὶς τὴν εἴδαμε 'ς τ' Ἄδη τὸ περιβόλι.
Ἐκεῖ τῆς γράφαν τὄνομα μὲ τοὺς ἀποθαμένους.

SISMANOGLIO

ΤΟ ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

« Γνωρίζω ὑμῖν τὸ Εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν
» ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ
» ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ ἢ ἐδιδάχθην,
» ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. »
Γαλατ. α΄. 11—12.

Δὲν εἶναι « κατὰ ἄνθρωπον », δὲν προῆλθε παρ' ἀνθρώπου, δὲν περιέχει συμβουλὰς ἀνθρωπίνους, ἀλλ' εἶναι θεῖον βιβλίον καὶ κατὰ τὴν προέλευσιν καὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον τὸ ΙΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ, ἐφ' οὗ ἑδράζεται τὸ ὑπερύψηλον οἰκοδόμημα τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν θρησκείας. Αὐτὸς ὁ Θεός, ὅστις πλάττων ἡμᾶς, ἐνεκόλαψεν ἐπὶ τῆς καρδίας μας τὴν συνείδησιν, ἤναψε δὲ τὸ λογικὸν ὡς λαμπτῆρα ἐπὶ τῆς εὐγενοῦς κεφαλῆς μας, συνήθροισε συγχρόνως καί τινας ἁγίους ἄνδρας, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπηγόρευσε τὸ θέλημά του τὸ πανάγιον. Τὸ φωτοπάροχον τότε Πνεῦμα διηύθυνε τοὺς καλάμους τῶν θεοπνεύστων συγγραφέων, ἐνέπνευσε τοὺς ἁλιεῖς, ἐχειραγώγησε τοὺς τελώνας καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπηρτίσθη ὁ θαυμάσιος *Κανών*, τὸν ὁποῖον προβάλλει εἰς διακανόνισιν τῶν ἡμετέρων ἠθῶν καὶ σκέψεων ὁ Πανυπερτέλειος Θεός.

Καὶ ναὶ μὲν ἐν τῷ Ἱερῷ Εὐαγγελίῳ ὑπάρχει καί τι ἀνθρώπινον, τοῦτο δὲ εἶναι ἡ ὑφὴ τοῦ λόγου καὶ αἱ λέξεις καὶ τὸ ἐξωτερικὸν περίβλημα τῶν ἰδεῶν, οὐδ' ἐχρημάτισαν οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς ἀσυνείδητα ὄργανα τοῦ ὑπαγορεύοντος Πνεύματος καὶ ἐντεῦθεν ἔχομεν τὴν ποικιλίαν τοῦ ὕφους καὶ τὸν ἀτομικὸν τρόπον τῆς παραστάσεως τῶν θείων ἐννοιῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἔννοιαι εἶναι αἱ ἐμψυχοῦσαι τὸ βιβλίον καὶ ἐπειδὴ αὗται προῆλθον παρὰ Θεοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἄμεσος καὶ κύριος καὶ κατ' ἐξοχὴν συγγραφεὺς τοῦ Εὐαγγελίου εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Θεός. Τὸ Εὐαγγέλιον λοιπὸν δὲν εἶναι συγγραφὴ ἀνθρωπίνη, ἀλλὰ θεία. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι βιβλίον θεόπνευστον. Τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἐκπορεύεται ἐξ αὐτοῦ, ἡ δύναμις, ἥτις πηγάζει ἀπ' αὐτοῦ, ἡ ἀθανασία, ἥτις διαπνέει αὐτό, εἶναι τόσα ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς θείας προελεύσεως τῆς Ἁγίας Βίβλου, ταῦτα δὲ τὰ κραταιὰ καὶ ἀκαταμάχητα τρία ἐπιχειρήματα προτίθεμαι νὰ θέσω ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ φιλτάτου ἀναγνώστου ἢ τῆς εὐσεβοῦς ἀναγνωστρίας μου.

I

Εἶναι βεβαίως ἄξιον θαυμασμοῦ ἕκαστον βιβλίον, ἐφόσον παραμένει ὄργανον μεταδοτικὸν τῆς ἀληθείας καὶ μεταλαμπαδεύει τὸ πεπερασμένον φῶς τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην διάνοιαν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἱστάμενος ἐνώπιον τῆς βιβλιοθήκης του δύναται νὰ θαυμάζῃ τὸν ἔμψυχον καὶ λαλοῦντα αὐτὸν χάρτην, ὅστις ἀνιστᾷ ἀπὸ τῆς τέφρας τῶν αἰώνων τοὺς σοφούς, φέρει αὐτοὺς ἐνώπιόν μας καὶ τοὺς ὑποχρεοῖ ν' ἀνακοινῶσιν εἰς ἡμᾶς τὰς λαμπηδόνας, αἵτινές ποτε τοὺς περιέστεψαν, ἢ τὰ αἰσθήματα, ἅτινά ποτε συνεκίνησαν τὰς ψυχάς των.

Ναί, ἕκαστον βιβλίον εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ· ἀλλὰ θαυμασμὸν μέγιστον προκαλεῖ τὸ

Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅπερ, καθ' ὃ βιβλίον τῶν βιβλίων, ἐμπεριέχει τὸ ὑπέρτατον καὶ ἀμιγέστατον καὶ καθαρώτατον *φῶς*.

Ὡμολόγησε τὴν ἀλήθειαν ἐκεῖνος, ὅστις εἶπεν ὅτι οἵαν θέσιν κατέχει ὁ ἀδάμας μεταξὺ τῶν ἄλλων κοινῶν λίθων, τὴν αὐτὴν κατέχει καὶ τὸ Εὐαγγέλιον μεταξὺ τῶν λοιπῶν συγγραφῶν. Διότι τίς δὲν βλέπει τὴν μεγάλην διαφοράν, ἥτις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων ὑπάρχει; Ἐκεῖ ἀναλαμπαί τινες ἐκπορευόμεναι ἐκ τοῦ μέσου καπνοῦ καὶ ζόφου πυρεσσούσης καὶ ὠδινούσης διανοίας. Ἐδῶ πλήρης ἥλιος αὐγάζων τὰς ψυχάς. Ἐκεῖ κηρία ἀσθενικά, ἀνάπτοντα διὰ μίαν στιγμήν, ἵνα μετ' ὀλίγον ἀποσβεσθῶσιν. Ἐδῶ οὐράνιος πολυέλαιος ἀειφεγγὴς καὶ ἀείζωος. Ἐκεῖ πεπερασμέναι διάνοιαι διὰ πλείστων ὅσων λοξοδρομιῶν σπεύδουσαι κατόπιν τῆς ἀληθείας, ἵνα συλλάβωσι πολλάκις φάσματα καὶ σκιάς. Ἐδῶ ἡ σοφία, ἐξαγγέλλουσα ἀκόπως καὶ θαρραλέως τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ. Ἔχετε ἐκεῖ, ἵνα κατὰ Πλάτωνα εἴπω, σκαπανεῖς εὐγενεῖς ζητοῦντας εἰς μαῦρα καὶ ὑποχθόνια μεταλλεῖα τὸν χρυσόν, ἀλλ' ἀνάμικτον, φεῦ! μετὰ πολλῶν ἄλλων ὑλῶν εὐτελεστάτων, καὶ ἔχετε ἐνταῦθα τὸν χρυσὸν καὶ μόνον τὸν χρυσόν, μᾶλλον δ' εἰπεῖν, τὸν νόμον, τὸν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Θεοῦ προελθόντα, τὸν «τιμιώτερον ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου» (Ψαλμ. ριη΄, 72).

Ὁποία ὑπερτάτη ἠθικὴ ἡ ἠθικὴ τοῦ Εὐαγγελίου! Δὲν ἔχετε ἐδῶ ξηρὰ ἀποφθέγματα καὶ ἁπλᾶς θεωρίας φιλοσόφων, ἀναζητούντων τὸ ἰδεῶδες πρότυπον τῆς ἠθικῆς. Οὐδὲ λαλεῖ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια τοὺς κομπορρήμονας αὐτῆς λόγους, ἵνα αὐτοστιγμεὶ παλινῳδήσῃ ἐν τῇ πράξει. Δὲν ἔχετε ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τὸν Σενέκαν γράφοντα περὶ αὐταρκείας καὶ λιτότητος διὰ γραφίδος χρυσῆς, ὡς Γάλλος τις ἐπικριτὴς του ἐξεφράζετο. Δὲν ἔχετε τὸν Πλάτωνα ὀνειροπολοῦντα τὸν «δίκαιον», τὸν Ἀριστοτέλη εἰς μάτην ἀναζητοῦντα τὸν «μεγάθυμον», τὸν σοφὸν στωϊκὸν Ἐπίκτητον ποθοῦντα νὰ ἴδῃ τὸν ὄντως «στωϊκόν» καὶ μὴ ἀπαντῶντα ἢ μυρίους ψευδοστωϊκοὺς «λογάρια λέγοντας». Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἔχετε τὸ ἰδεῶδες πραγματοποιούμενον καὶ τὸν δίκαιον, τὸν μεγάθυμον, τὸν σοφὸν ἐν τῷ προσώπῳ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. Ἑκάστη συμβουλὴ δὲν εἶναι λόγος κενός, ἀλλ' ἐνσαρκοῦται εἰς ἱστορικὸν παράδειγμα, καὶ ἡ θεωρία ἐναγκαλίζεται τὴν πρᾶξιν. Αὐτὸς οὗτος ὁ φιλόσοφος τῶν σαλονίων καὶ τῶν ὑποκλίσεων, ὡς ὠνομάσθη παρὰ τῶν συμπατριωτῶν του, ὁ Renan, ἔκθαμβος ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους διδαχῆς τοῦ Εὐαγγελίου, ἀνομολογεῖ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ne sera jamais surpassé, ἤτοι δὲν θὰ ὑπερβληθῇ οὐδέποτε. Καὶ μήπως μόνον ὁ Renan ἐκφράζεται οὕτω; Τὸ αὐτὸ φῶς ἐμβλέπουσιν ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου ἐκπορευόμενον καὶ ὁ Russeau καὶ ὁ Ναπολέων καὶ ἄλλοι. Ὁ δεύτερος ἔλεγε πρὸς τὸν στρατηγὸν Βερτράνδον, ὅτι «τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι ἁπλῶς βιβλίον, ἀλλὰ ζῶσα καὶ δρῶσα ὕπαρξις, οὐδαμοῦ δ' εὑρίσκει τις τὴν σειρὰν τῶν ὡραίων αὐτῶν ἰδεῶν, αἵτινες παρελαύνουσιν ἐνώπιόν μας ὡς τάγματα οὐρανίου στρατιᾶς καὶ διεγείρουσιν εἰς τὴν ψυχήν μας ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ αἴσθημα, ὅπερ διεγείρεται ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἀστερόεντος οὐρανοῦ» (Dehaut, l'Évangile expliqué defendu, médité. Εἰσαγωγή).

Ἱερεὺς ἀναγινώσκων
Ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ

Τὸ μεγαλεῖον τῶν Γραφῶν μ' ἐκπλήττει, προσεπιλέγει καὶ ὁ Ρουσσώ, ἡ δὲ ἁγιότης τοῦ Εὐαγγελίου λαλεῖ εἰς τὴν καρδίαν μου. Ἴδετε τὰ βιβλία τῶν φιλοσόφων, μὲ ὅλην των τὴν κομπορρημοσύνην, πόσον μικρὰ εἶναι ἀπέναντί του! Εἶναι δυνατόν ποτε βιβλίον τόσον ὑψηλόν, ἀλλὰ καὶ ἁπλοῦν συγχρόνως, νὰ εἶναι ἔργον ἀνθρώπου; » (Αὐτόθι).

Τέλος, ἵνα μὴ πλατύνωμεν τὰς μαρτυρίας, ὁ φιλόσοφος καὶ ποιητὴς Γκαῖτε γράφων πρὸς τὸν Ἐκερμάννον τῷ ἔλεγεν: «Ἂς προάγεται ἡ παιδεία, ἂς εὑρύνεται ὁ κύκλος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἂς βαίνῃ, ὅσον ἂν θέλῃ, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Οὐδέποτε θὰ ὑπερβῇ τὸ ἀπαστράλιτον καὶ φεγγοβολοῦν ὕψος τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ.»

Ἐπιθυμεῖτέ τι ἐκπληκτικώτερον, ἵνα πεισθῆτε ἔτι μᾶλλον περὶ τοῦ ὑπεργείου φωτὸς τοῦ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ἐκπορευομένου; Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἐξιστόρησιν γεγονότων τοῦ παρελθόντος. Εἶναι τόσον ἀέτειον καὶ πλατὺ τὸ βλέμμα του, ὥστε ἐναγκαλίζεται πολλάκις καὶ αὐτὸ τὸ μέλλον, τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τὴν διάνοιαν παντὸς ἀνθρώπου, μὲ τρόπον θαυμάσιον. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ προφητεύεται ἡ μέλλουσα πρόοδος τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὡς ἀφανὴς σπόρος σινάπεως κατ' ἀρχὰς ἐμφανισθεῖσα, θὰ καταστῇ, τοῦ χρόνου προϊόντος, δένδρον μέγα καὶ εὐσκιόφυλλον, ὑπὸ τοὺς κλάδους τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ ἔθνη θὰ ἔλθωσι διὰ νὰ ζητήσωσιν ἀνάπαυσιν καὶ σκιάν.

Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ προφητεύεται ἡ πανσπερμία τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, ὅστις, ἀβασίλευτος, ἀνέστιος, πλάνης, θὰ περιφέρηται ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τὸ αἷμα τοῦ Δικαίου. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ προφητεύεται ἡ ἐμφάνισις Ψευδομεσιῶν, ἡ δὲ ἀψευδὴς ἱστορία ἀναφέρει δεκάδας τοιούτων ἀναφυέντων μεταξὺ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ ἔθνους, τοῦ ἀπωθήσαντος τὸν ἀληθῆ Μεσσίαν. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ προφητεύεται ἡ ἅλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ κατερείπωσις τῶν οἰκοδομῶν της, ἐξ ὧν δὲν θὰ μείνῃ λίθος ἐπὶ λίθου, ὅστις δὲν θὰ καταλυθῇ — πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἐπὶ Βεσπεσιανοῦ καὶ Τίτου. Ἰουλιανός ὁ παραβάτης καὶ ἀποστάτης θέλει νὰ διαψεύσῃ τὴν προφητείαν ταύτην, ἀνοικοδομῶν ἐκ νέου τὸν ναὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Ἀλλὰ σεισμικαὶ δονήσεις καὶ φλόγες, κατὰ τὴν μαρτυρίαν ἐθνικοῦ συγγραφέως, ἀναγκάζουσι τοὺς ἐργάτας του νὰ ἐπιστρέψωσιν ἄπρακτοι. Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ προφητεύεται περὶ τῆς νέας Ἱερουσαλὴμ ὅτι «ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν» (Λουκ. κα', 24) καὶ ἀρκεῖ νὰ κάμητε ἓν ταξείδιον μέχρις Ἱεροσολύμων, ἵνα ἴδητε πραγματικὸν μωσαϊκὸν ἐθνικοτήτων ποικίλων ἐριζουσῶν πρὸς ἀλλήλας ὑπὲρ κατοχῆς καὶ μιᾶς ἔτι σπιθαμῆς τῆς Ἁγίας Γῆς. Καὶ ἤδη, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, ἀφοῦ εἶδες τόσον φῶς ἀναλάμπον ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀφοῦ ἐνητένισας τόσην ἐν αὐτῷ ἠθικήν, ἀφοῦ παρετήρησας καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἐλάχιστα περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐνδιαφερομένους νὰ ἐκθαμβῶνται καὶ ἐκπλήττωνται, ἀφοῦ προσέβλεψας ἀληθείας, ἀφορώσας τὸ μέλλον, νὰ ἐγκλείωνται ἐντὸς τῆς Ἁγίας Βίβλου, δύνασαι ν' ἀμφιβάλῃς περὶ τῆς θεοπνευστίας αὐτοῦ; Εἶναι δυνατόν ποτε βιβλίον, περιέχον τόσον φῶς καὶ τόσην ἀλήθειαν, νὰ εἶναι σύγγραμμα ἀνθρώπων; Βεβαιότατα ὄχι. Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι σύγγραμμα ἀνθρώπινον, ἀλλ' εἶναι σύγγραμμα Θεοῦ.

II

Ἀλλ' ἐὰν τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἀλήθεια θεία καὶ οὐράνιον φῶς, εἶναι οὐχ ἧττον, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, καὶ «δύναμις Θεοῦ, καθ' ἃ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι» (Ρωμ. α', 16). Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, οὗτινος ὁ βίος καὶ ἡ διδασκαλία ἡ ἐξ οὐρανῶν μετενεχθεῖσα, ἐν τῇ Βιβλῳ περιγράφονται καὶ ἀναγράφονται, δὲν ἐσπούδασεν εἰς σχολεῖα, δὲν ἐφοίτησεν εἰς Πανεπιστήμια, δὲν ἠκολούθησε μαθήματα εἰς Ἀκαδημίας, δὲν συνεχρωτίσθη μὲ τοὺς Φαρισαίους καὶ Ραββίνους τῆς ἐποχῆς του, διότι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐμπνευσθὲν βιβλίον οὐδὲν ἔχει τὸ κοινὸν πρὸς τὰ τότε διδασκόμενα. Ἐπεφάνη ἁπλῶς ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, «περιάγων τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας καὶ κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας», ὅπερ μετά τινα ἔτη θὰ διεδίδετο ὑπὸ τῶν μαθητῶν του γραπτῶς εἰς ἀφελὲς καὶ κεχαριτωμένον τεῦχος. Ἀλλ' ὁποιαν ἀναστάτωσιν, ὁποίαν μεταμόρφωσιν, ὁποῖον συγκλονισμόν, ὁποίαν καινὴν κτίσιν θὰ ἐδημιούργει τὸ ἀφελὲς αὐτὸ βιβλίον τοῦ μετὰ οὐδεμιᾶς σχολῆς γνωρισθέντος Ναζωραίου! Ὡς μύδρος ἐκσφενδονιζόμενος κατὰ γῆς ἐρίφθη εἰς τὸ μέσον τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἀνατρέπον τὴν

δουλείαν, κατακαῖον τὴν εἰδωλομανίαν, ἀφανίζον τὰς θηριομαχίας, πατάσσον τὸν φυλετισμόν, συγκινοῦν τὰς καρδίας, ἀνακαινίζον τὰ ἤθη καὶ ἐπὶ τῶν παλαιῶν ἐκείνων ἐρειπίων τῆς ἀρχαιότητος ἀνοικοδομοῦν τὰ ὑπερύψηλα τῆς ἐλευθερίας, ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος ἀνάκτορα.

Ὁ φιλόσοφος Ἰουστῖνος ζητεῖ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ φιλοσοφίας εἰς φιλοσοφίαν καὶ ἀπὸ σχολῆς εἰς σχολήν. Ἀναγινώσκει ἐπὶ τέλους τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τοσαύτην αἰσθάνεται ἡ ψυχή του ἕλξιν, ὥστε παραδίδεται ὁλοψύχως εἰς αὐτὸ καὶ ἀποθνήσκει μάρτυς τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων διδαγμάτων. Ὁ μέγας Ἀντώνιος μεταβαίνει εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀκούει ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἐξαγγελλόμενον τὸ ἑξῆς χωρίον τοῦ Εὐαγγελίου: «Εἰ θέλεις » τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θησαυ» ρὸν ἐν οὐρανῷ καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι» (Ματθ. ιθ', 21). Καὶ αὐτοστιγμεὶ ἐκποιεῖ τὴν πλουσίαν περιουσίαν του, τὴν μεταποιεῖ εἰς χρήματα καὶ μοιράζει τὰ χρήματα ταῦτα εἰς τοὺς πενομένους ἀδελφούς του. Ὁ Αὐγουστῖνος κυλίεται εἰς τοὺς κώμους καὶ πότους τῆς Ρώμης. Πλήρης ἀπογοητεύσεως ἀνοίγει ἓν Εὐαγγέλιον καὶ ἀναγινώσκει: «Ὥρα ἤμας » ἤδη ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι. Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. Ἀποθώμεθα οὖν τὰ » ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός» (Ρωμ. ιγ', 11—12). Οἱ λόγοι οὗτοι ὡς βέλη διαπερῶσι τὴν ψυχήν του. Συνέρχεται, μετανοεῖ, βαπτίζεται, καθίσταται ὁ μέγας τῶν πατέρων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ μήτοι μόνα ταῦτα εἶναι τὰ κατορθώματα τῆς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ κρυπτομένης δυνάμεως; Μήτοι ἑκατοντάδες ἄλλων Ἰουστίνων καὶ Ἀντωνίων καὶ Αὐγουστίνων δὲν εἰλκύσθησαν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς ζωὴν καὶ σωτηρίαν; Μήτοι λαοὶ ὁλόκληροι δὲν ἀνυψώθησαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν χάρις εἰς τὴν Βίβλον τοῦ Θεοῦ; Ὅτε κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ὀρδαὶ βαρβάρων λαῶν, ἀπὸ τοῦ Βορρᾶ ἐξελθοῦσαι, κατέκλυσαν τὴν μέσην, μεσημβρινὴν καὶ δυτικὴν Εὐρώπην, σπείρουσαι πανταχοῦ τὸ ἄλας καὶ τὴν ἐρήμωσιν, πυρπολοῦσαι παλάτια καὶ σφάζουσαι ἔθνη, ἤρκεσε νὰ ἔλθωσιν ἁπλῶς εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἐκχριστιανισθῶσιν, ἵνα ἀμέσως ἐκπολιτισθῶσι καὶ ἐπὶ εἰρηνικὰ ἔργα τραπῶσι, «συγκόπτουσαι τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα» κατὰ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν (β', 4). Καὶ ὅτε πολὺ μετὰ ταῦτα νέος κόσμος ἀνέδυεν ἀπὸ τῶν μεγάλων θαλασσῶν καὶ λαοὶ ἄλλοι ἀπολίτιστοι καὶ ἄγριοι ἀνεκαλύπτοντο ὑπὸ τοῦ Κολόμβου καὶ Ἀμερίκου Βεσπουκίου, ἓν Εὐαγγέλιον καὶ πάλιν εἰς τὰς νέας χώρας εἰσελθὸν μετεποίει τὴν Ἀμερικὴν εἰς χώραν ἐλευθέραν καὶ πεπολιτισμένην. Τὰ ἔτη κυλίουν ταχέως τὸ ρεῦμά των. Εἷς Ἀμερικανὸς πρίγκηψ πέμπει πρεσβείαν καὶ πλούσια δῶρα εἰς τὴν βασίλισσαν Βικτωρίαν, ἐρωτῶν εἰς ἀνταμοιβὴν νὰ μάθῃ ποῦ ἔγκειται τὸ μυστήριον τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἔθνους. Καὶ ἡ βασίλισσα Βικτωρία, πέμπουσα εἰς αὐτὸν ἓν χρυσόδετον ἀντίτυπον τῆς Ἁγίας Βίβλου, ἐπέγραψεν ἐπ' αὐτοῦ εἰς ἀπάντησιν: «Ἐνταῦθα ἔγκειται τὸ μυστήριον τοῦ μεγαλείου τῆς Ἀγγλίας».

Τὰ θαύματα τῆς ἀνορθωτικῆς, ἐκπολιτιστικῆς καὶ ἐξανθρωπιστικῆς δυνάμεως τοῦ Εὐαγγελίου καὶ μέχρι σήμερον ἐξακολουθοῦσι. Διότι καὶ μέχρι σήμερον ὑπερτετρακόσια ἑκατομμύρια πιστῶν πασῶν τῶν δογματικῶν ἀποχρώσεων ἵστανται ἐννεὰ καὶ ὄρθια ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τοῦ Ἱεροῦ Βιβλίου, παρ' αὐτοῦ μαγνητιζόμενα, τρεφόμενα παρ' αὐτοῦ, ποτιζόμενα παρ' αὐτοῦ, ἠθικοποιούμενα παρ' αὐτοῦ, παρηγορούμενα παρ' αὐτοῦ. Ὁποία λοιπὸν τεραστία ἠλεκτρικὴ συσκευὴ ἡ μικρὰ αὕτη Βίβλος, ἡ δυναμένη ὑπερτετρακόσια ἑκατομμύρια νὰ συγκρατῇ περὶ αὐτὴν καὶ νὰ συγκλονίζῃ ὡς θέλει!

Μερικοὶ ἄκριτοι ἀκρίτως ἀνεφώνησαν: «Γνωρίζομεν ἡμεῖς τίνος εἴδους δύναμις ἐγκλείεται ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἡ θεοπνευστία του. Εἶναι ἀπαράλλακτος ὡς ἡ δύναμις καὶ ἡ ἔμπνευσις τοῦ Ὁμήρου, ἢ τοῦ Πλάτωνος, ἢ τοῦ Σαικσπείρου. Ὅ,τι ἐκεῖ λέγομεν ἔμπνευσιν ποιητικήν, τοῦτο ἐνταῦθα καλοῦμεν θεοπνευστίαν.»

Καὶ ὁ καθηγητὴς Stowe τοὺς ἀπαντᾷ: «Πολὺ καλά. Δὲν ἔχομεν ἢ νὰ δοκιμάσωμεν. Ὅταν λοιπὸν ζητῶμεν πνευματικὰς ἐξάρσεις, ὅταν πρόκηται νὰ παρασταθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μας, ὅταν ζητῶμεν λόγους καταλλήλους πρὸς προσευχήν, ὅταν ἡ καρδία μας πονῇ καὶ αἱμάσσῃ, ὅταν ἡ ψυχή μας ἀπογοητεύεται ἀπὸ τὰς ἐγκοσμίους ἀποτυχίας, ὅταν μᾶς συντρίβῃ ἡ δυστυχία ὑπὸ τὴν μυλόπετράν της, ὅταν παρακολουθῶμεν τὸ φέρετρον φιλτάτου ὄντος, εἰς ὅλας τέλος αὐτὰς τὰς περιστάσεις τοῦ βίου, δι' ἃς πᾶν ἐγκόσμιον εἶναι κωφόν, ἀντὶ παντὸς ἄλλου, ἀντὶ τῶν ὡραίων τεμαχίων τοῦ Εὐαγγελίου, ἡμεῖς ἃς λάβωμεν ἀνὰ χεῖρας τὸν Ὅμηρον, ἢ τὸν Πλάτωνα, ἢ τὸν Σακσπεῖρον καὶ ἃς ζητήσωμεν κατὰ τὴν σύστασίν σας νὰ αὐγασθῶμεν ἀπ' αὐτούς. Θὰ ἴδωμεν τότε ποία εἶναι ἡ δύναμις τῶν ἀνθρωπίνων ἐμπνεύσεων καὶ ποία μοναδικὴ καὶ ὑπέργειος ἰσχὺς ἐνοικεῖ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· καὶ κλείοντες τὰς ἀνθρωπίνους ἐμπνεύσεις, θὰ ἐπανέλθωμεν αὐθωρεὶ εἰς τὴν Θεόπνευστον Βίβλον τοῦ μόνου Δυνατοῦ, τὴν μόνην δυναμένην νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ.»

III

Ἡ θεία δύναμις, ἡ ἐνοικοῦσα ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Θεοῦ, δύναται ἔτι μᾶλλον νὰ κατανοηθῇ ὑφ' ἡμῶν, ἐὰν θελήσωμεν ν' ἀποβλέψωμεν πρὸς τὴν *ἀθανασίαν*, ἣν ἡ Ἁγία Βίβλος ἀποπνέει. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ρίπτων τὰ λόγιά του ἐπὶ τῆς γῆς εἶπεν: «Οὐρανὸς καὶ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι» (Λουκ. κα', 33). Καὶ μολονότι ἔκτοτε παρῆλθον δισχίλια ἔτη καὶ πλεῖσται ὅσαι συνέβησαν μεταβολαί, καὶ τόσοι λαοὶ ἐνεκρώθησαν, καὶ τόσα κράτη κατέρρευσαν, καὶ τόσα φρούρια κατηρειπώθησαν, καὶ τόσοι συγγραφεῖς ἐτάφησαν καὶ αἱ συγγραφαί των, καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ πλησιάζουν πλέον νὰ γηράσουν, ἐν τούτοις τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ παραμένει ἀειθαλές, ἀμάραντον, ἀκμαῖον, παρέχον ἀείποτε νέα θέλγητρα εἰς τοὺς πιστούς του ἀναγνώστας καὶ διανοῖγον ἐνώπιον αὐτῶν νέους θησαυρούς.

Ποῦ εἶναι ἡ ἀρχαία Ρώμη, ἥτις ἐνησμένιζεν εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τῆς «αἰωνίας πόλεως»; Ἐξέλιπεν. Ποῦ οἱ κλασικαὶ Ἀθῆναι μὲ τοὺς Περικλεῖς της καὶ τοὺς Μαραθωνομάχους της; Ἐξέλιπον ἐπίσης. Ποῦ ἡ Τύρος, ποῦ ἡ Σιδών, ποῦ ἡ Βαβυλών; Καὶ αὐταὶ ἀπέθανον, μόλις ἀφήσασαι ὀλίγον χοῦν, ὡς ἀπομεινάριον ὄπισθέν των. Ποῦ εἶναι οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι δημεγέρται, ὧν ἡ λαλιὰ ἀκουομένη συνεκίνει τοὺς λαοὺς καὶ τοὺς ὡδήγει δι' ὀλίγας ἡμέρας ὡς ἐβούλετο αὕτη; Ποῦ οἱ Δημοσθένεις τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς καὶ οἱ Μιραβὼ τῆς νέας; Οἱ πάντες καὶ τὰ πάντα ἐνεκρώθησαν· καὶ μόλις ἀρχαιόφιλοί τινες καὶ φιλολόγοι ἀναζητοῦσι τὰς ἰδέας των ὑπὸ πεπαλαιωμένας διφθέρας. Τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Κυρίου; «Τὸ ῥῆμα τοῦ Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Α. Πέτρου α', 24).

Πόσον δὲν ἠγωνίσθη ἡ ὑπερκριτικὴ σχολὴ τῆς Τυβίγγης νὰ ἐλέγξῃ σφαλλόμενον τὸ θεῖον ἔργον, βασανίζουσα, στρεβλόνουσα, διαμελίζουσα τὸ ἱερὸν κείμενον καὶ φερομένη πρὸς αὐτὸ μετὰ τοσαύτης αὐθαιρεσίας, μεθ' ὅσης δὲν προσεφέρθη πρὸς τὰ χειρόγραφα τοῦ Λυσίου ἢ Τίτου Λιβίου! Ἀλλ' ἐνώπιον τῆς ἀκαταμαχήτου δυνάμεως τῆς θεοπνεύστου συγγραφῆς ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ παλινρδήσῃ καὶ αὐτή, ἀνακράζουσα ὡς οἱ ἐπαοιδοὶ τοῦ Φαραώ: «Δάκτυλος Θεοῦ ἐστι τοῦτο» (Ἔξοδ. η', 19).

Πόσα δὲ βιβλία ἐγράφησαν κατὰ τὸ δισχιλιετὲς αὐτὸ διάστημα, ἐμπνεόμενα ὑπὸ ἰδεῶν ἀντεπαγγελικῶν, καὶ παρῆλθον ὡς φωνὴ στιγμιαίως διασχίζουσα τοὺς ἀέρας! Διότι ὁ χρόνος εἶναι ὁ μέγας λαγαριστὴς τῶν ἰδεῶν, τῶν ἐκχεομένων ἐπὶ τὸν κόσμον. Αἱ σκωρίαι καὶ αἱ εὐτελεῖς ὕλαι μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου κατακαθίζουσιν ὡς ὑποστάθμη ἀνωφελὴς καὶ ματαία· ἐνῷ ὁ χρυσὸς ἀπομένει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, μεταποιούμενος εἰς νόμισμα διαρκοῦς καὶ αἰωνίας κυκλοφορίας. Τοιοῦτον δὲ εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, ὅπερ ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ χρόνου χρυσὸς ἀκίβδηλος καὶ περὶ οὗ προφητικῶς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός: «Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι».

Τὸ Εὐαγγέλιον, βιβλίον Ἀθάνατον, ζῇ καὶ θὰ ζῇ ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἐφ' ὅσον ἡ γῆ θὰ ζῇ.

Καὶ τώρα πῶς νὰ ἐξηγηθῇ τὸ παράδοξον αὐτὸ φαινόμενον; Μήπως τὸ Εὐαγγέλιον γινώσκει νὰ προστρέχῃ ἑκάστοτε πρὸς τὴν βίαν καὶ οὕτω νὰ κυριαρχῇ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων διανοιῶν, ὑπεράνω πάσης ἄλλης ἀνθρωπίνης συγγραφῆς; Ὄχι, διότι αὐτὸ οὐδέποτε μετεχειρίσθη τὴν βίαν. Διεδόθη μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ διωγμῶν. Καὶ ὅταν κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἐν τῇ Δύσει οἱ ὀπαδοί του ἠθέλησαν πρὸς ὥραν νὰ προστρέξωσι καὶ εἰς τὰ βίαια μέσα, ἵνα διαδώσωσι τὰς εὐαγγελικὰς ἀρχάς, τὸ Εὐαγγέλιον ἀνέκοψε τὴν πορείαν του, ὥσεὶ νὰ ἤθελε νὰ τοῖς εἴπῃ ὅτι ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμίν του καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὴν συνεργασίαν τῶν ἀνθρώπων.

Μήπως τὸ Εὐαγγέλιον κολακεύει τὰ πάθη μας καὶ ἐπιτρέπει εἰς τὰ παράνομα ἔνστικτά μας ἐλεύθερον ροῦν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ αὐξήσῃ τοὺς ἀναγνώστας του, καθ' ὃν τρόπον δυστυχῶς ἀνήθικος καὶ γεγυμνωμένη καὶ θηλυμανὴς φιλολογία, ἀπὸ τῶν παραλελυμένων σημερινῶν Παρισίων προελθοῦσα, κατέκλυσεν ὡς βρομερὸς ὀχετὸς καὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν; Μὴ γένοιτο! Ἴσα-ἴσα τὸ ἀμώμητον καὶ πανάγιον Εὐαγγέλιον ἔρχεται μὲ σκοπὸν ὅλως ἀντίθετον. Αὐτὸ ὄχι μόνον δὲν μᾶς θωπεύει, ἀλλὰ καὶ μᾶς ἐπιπλήττει. Μᾶς ρίπτει κατὰ πρόσωπον τὴν φράσιν ὅτι εἴμεθα ἁμαρτωλοὶ καὶ μᾶς προσκαλεῖ, ὅπως ἀπαρνούμενοι τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν.

Μήπως τὴν ἐπίδοσίν του καὶ τὴν μέχρι τοῦδε κυριαρχίαν του χρεωστεῖ εἰς τοὺς καιροὺς καὶ τὰς περιστάσεις; Μήπως καὶ κλιματολογικοί τινες λόγοι, ἢ ψυχολογικοί, ἢ κοινωνικοί, ἢ ἄλλοι οἱοιδήποτε ἐπέδρασαν εὐνοϊκῶς ἐπ' αὐτοῦ; Ἀλλ' αὐτὸ ζῇ ὑπὸ πᾶσαν ἀτμοσφαῖραν, μελετᾶται ἀπὸ πᾶσαν ἡλικίαν, εὐδοκιμεῖ εἰς πάντα πολιτισμόν, φυτεύεται καὶ καρποφορεῖ εἰς οἱονδήποτε περιβάλλον. Οἱ σοφοὶ Γλάδστωνες καὶ Λεϊβνίτιοι καὶ Κοπέρνικοι καὶ Νεύτωνες τὸ ἔχουν ἀνὰ χεῖρας καὶ τὸ μελετῶσιν· ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπαίδευτοι χωρικοὶ μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦσι κατὰ τὰς Κυριακὰς τὴν ἀνάγνωσίν του εἰς τὸν ναΐσκον τοῦ χωρίου των. Εὑρίσκεται χρυσόδετον ἐπὶ τοῦ γραφείου τῶν ἐπιστημόνων καὶ θεολόγων. Ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν καλύβην θὰ τὸ εὕρητε ἀνηρτημένον παρὰ τὸ εἰκονοστάσιον. Ὁ λευκόθριξ γέρων, ὁ εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοιπορίας του εὑρισκόμενος, ἀντλεῖ ἐντεῦθεν ἐλπίδας οὐρανίους. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἑξαετῆ παιδία ἴδετε μεθ' ὁποίου ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦσι τὴν διήγησιν τῆς γεννήσεως, τῶν παθημάτων καὶ τῶν λοιπῶν συμβεβηκότων τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὁ παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν κάτοικος τὸ μελετᾷ· ἀλλὰ καὶ τὸ εἰς τοὺς πάγους τοῦ Βορρᾶ εὑρισκόμενον τέκνον τῆς Ἀλβιόνος ἐπίσης. Ὁ δημοκρατούμενος Ἑλβετός, ὁ μοναρχούμενος Γερμανός, ὁ ὑπὸ σύνταγμα διατελῶν νεώτερος Ἕλλην, ὁ ὑπὸ τοῦ Τσάρου κυβερνώμενος Ρῶσσος, οἱ πάντες μετ' ἴσου σεβασμοῦ πρὸς αὐτὸ ἀποβλέπουσιν. Διότι, ὡς πάνυ προφανῶς εἶπε Γρηγόριος ὁ Μέγας, τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ποταμός, ἔνθα οἱ πάντες εὑρίσκουσι τὸ δι' αὐτοὺς κατάλληλον. Εἶναι τόσον ἀβαθές, ὥστε τὰ μικρὰ ἀρνία νὰ νέμωνται εἰς τὰς ὄχθας του· ἀλλὰ καὶ τόσον βαθύ, ὥστε οἱ μεγάλοι ἐλέφαντες ἐντὸς τῶν ὑδάτων του νὰ κολυμβῶσιν. Ἀλλ' ἐὰν τοῦ Εὐαγγελίου τὸ σφρῖγος τὸ ἀκαταδάμαστον οὔτε εἰς τὴν βίαν, οὔτε εἰς τὴν κολακείαν, οὔτε εἰς τοὺς καιροὺς δύναται ν' ἀποδοθῇ, πρὸς κατανόησιν τῆς ἀθανασίας του οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται εἰμὴ ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ προέλευσίς του. *Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι βιβλίον ἀποσταλὲν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν ἀθάνατον Θεὸν καὶ διὰ τοῦτο, παρὰ τὴν πάροδον τῶν χρόνων, παρὰ τοὺς μόχθους τῆς ὑπερκριτικῆς Ἐπιστήμης, παρὰ τὴν ἀδιαφορίαν πρὸς μέσα ἀνθρώπινα, βασιλεύει καὶ θὰ βασιλεύῃ εἰς αἰῶνας.*

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ν. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ

Η ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ

Αἱ πανηγύρεις, αἱ ἐκ θρησκευτικῶν ἀφορμῶν λαμβάνουσαι τὴν ἀρχήν των, ἀνέκαθεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπετέλεσαν ἰδιάζον γνώρισμα τῶν λαῶν. Δὲν ὑπάρχει λαὸς μὴ συνδέσας τὴν ὕπαρξίν του πρὸς τοιαύτας ἑορτάς, ὅσῳ δὲ ἀνατρέχομεν εἰς ἀρχαιοτέρας ἐποχάς, ἐπὶ τοσοῦτον εὑρίσκομεν ζωηρότερα τὰ ἴχνη τῶν πανηγύρεων τούτων καὶ τῶν ἑορτῶν, αἵτινες εἰς στενοτέραν ἔφερον ἐπικοινωνίαν τὰ μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐθνικῆς οἰκογενείας, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ τοὺς διαφόρους γείτονας λαούς. Ἓν προσκύνημα, ἀποκτῆσαν εὐρυτέραν φήμην καὶ μεῖζονα σεβασμόν, ἓν ἱερόν, μᾶλλον ἀνάγλυφον ἐν τῇ συνειδήσει τῶν πιστῶν, συνεκέντρωνε πλήθη ὁλόκληρα, ἀφιερώματα δὲ καὶ προσφοραὶ ἀθρόαι συνέρρεον εἰς τὰ κέντρα ταῦτα τῆς λατρείας καὶ τῆς πίστεως. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ ταύτην ὡς χαρακτηριστικώτατα γνωρίσματα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αἱ πανηγύρεις τῶν Δελφῶν, τοῦ ἐν Ἐφέσῳ Ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, τόσαι ἄλλαι συναθροίσεις εἰς τὰ διάφορα τῶν λαῶν ἱερά. Εἰς τὰς πανηγύρεις δὲ πρὸ πάντων διαβλέπει τις τὰς ἀρετὰς τοῦ λαοῦ καὶ ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἀποκομίσῃ μίαν ἀπὸ τὰς χαρακτηριστικωτέρας περὶ ἑνὸς ἑκάστου ἐξ αὐτῶν ἀντιλήψεις.

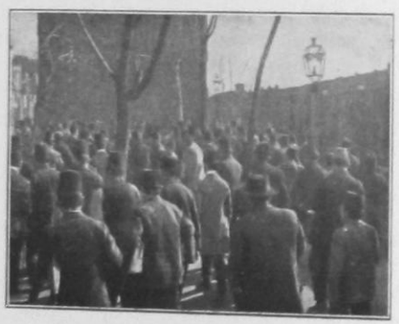

Ἄφιξις τῶν πρώτων προσκυνητῶν εἰς τὸν σταθμὸν Γεδὶ-κουλέ

Ἡ φορὰ τῶν αἰώνων δὲν ἐξεμηδένισε τελείως τὰς πανηγύρεις. Ὄχι μόνον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη ὑπάρχουσι τοιαῦται κατεστημέναι, ἀνυπομόνως δὲ ἀναμένει αὐτὰς συνεχῶς τὸ πλῆθος, τὸ ἐπιχαῖρον, διασκεδάζον καὶ πάντοτε ἐξ αὐτῶν ἱκανοποιούμενον. Καὶ ἡ ἀνάγκη τῶν πανηγύρεων παρὰ τοῖς λαοῖς εἶναι κατὰ τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐπαισθητή, ὅσῳ μορφώνει καὶ προάγει τὰς παραδόσεις. Οὐδεὶς δὲ ὑπάρχει ὁ ὑποτιμῶν τὴν σημασίαν τῶν παραδόσεων παρὰ τοῖς λαοῖς, ἀφοῦ αὗται συγκρατοῦσιν ἀκμαίας πάντοτε τὰς δυνάμεις αὐτῶν.

*

Ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας παρ' ἡμῖν τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὰς μᾶλλον εἰς τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις εἰσχωρησάσας πανηγύρεις εἶναι ἡ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, *ἡ τοῦ Βαλουκλιοῦ*, ὡς κοινῶς λέγεται, πανήγυρις κατ' ἐξοχὴν ***πολίτικη.*** Ἡ φήμη ὅμως αὐτῆς εἶναι διεσπαρμένη πανταχοῦ, ὅπου οἰκοῦσιν Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί. Ἄλλως δὲ ἡ πανήγυρις ἀποβλέπει εἰς τιμὴν τῆς Πολιούχου Θεοτόκου, πρὸς ἣν οἱ πάντες μετὰ συντριβῆς ἀναθέτουσι τὰς ἐλπίδας των. Ὅπως δὲ εἰς παλαιοτέρους χρόνους ἀμέτρητα συνέρρεον τῶν πιστῶν τὰ πλήθη εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων, οὕτω καὶ σήμερον ὁ ζῆλος τῶν πιστῶν ἐκσπᾷ πρὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς εἰς ἀέναον καὶ θερμὴν λατρείαν. Καὶ ἡ πανήγυρις αὕτη δὲν ἔχει διακρίσεις· ὅλαι αἱ κοινωνικαὶ τάξεις ἀντιπροσωπεύονται καὶ ὅλαι μετὰ τῆς αὐτῆς προστρέχουσι σπουδῆς. Ἕκαστος προσέρχεται, ἵνα καταθέσῃ τὸν φόρον τῆς πίστεώς του καὶ ἐκζητήσῃ παρὰ τῆς οἰκτίρμονος Πολιούχου τὴν προστασίαν, τὴν σκέπην, τὴν χάριν.

Προσκυνηταί

Εἶναι ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ἔθιμα καὶ χαρακτηριστικὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ πανήγυρις αὕτη, ἡ ὁποία τελεῖται ἀπαραβάτως τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου Ἑβδομάδος. Ἡ κίνησις ἄρχεται ἀπὸ τῆς παραμονῆς, ὁπότε ὅλοι οἱ περὶ τὰ τείχη οἰκοῦντες καὶ οἱ ἐκ τῶν πλησιοχώρων κέντρων συρρέοντες πλημμυροῦσι τὰς εἰς τὸ προσκύνημα ἀγούσας ὁδούς. Συνοδεῖαι πολυπληθεῖς, ἄλλαι πεζῇ, ἄλλαι δι' ἁμαξῶν καὶ δι' ὅλων ἐν γένει τῶν μεταγωγικῶν μέσων, ἐκ διαφόρων μερῶν προσερχόμεναι, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ἐκ κωμοπόλεων, αἵτινες ὁλοκλήρους ἀπὸ τῆς πρωτευούσης ἀπέχουσιν ὥρας, σπεύδουσι πρὸς τὸ θαυματουργὸν ἁγίασμα διὰ νὰ καταλάβωσι θέσιν τινά. Εἶναι βεβαίως πολὺ μικρὸς ὁ ναὸς διὰ νὰ περιλάβῃ ὅλα ταῦτα τὰ πλήθη, ἀγὼν δὲ ζωηρὸς συνάπτεται περὶ κατοχῆς καὶ τῆς ἐλαχίστης θέσεως. Ἐν τῷ ἀγῶνι δὲ τούτῳ βλέπει τις πόσον ἁπλοϊκῶς νἀτιλαμβάνεται ὁ λαὸς καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν πρὸς τὸ θεῖον λατρείαν, μάλιστα δὲ

Προσκυνηταὶ ἐποχούμενοι

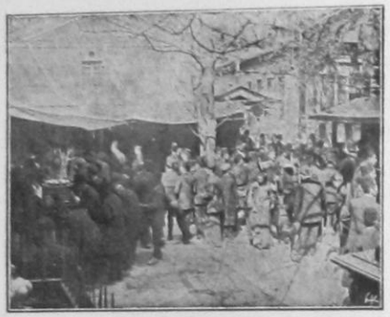

Προσκυνηταὶ κατερχόμενοι εἰς τὸ ἁγίασμα

ἀφοῦ οὕτως ἢ ἄλλως ἐγκατασταθεὶς ἔν τινι τοῦ ναοῦ γωνίᾳ ἁπλοϊκώτατα ἐννοεῖ νὰ ἀκολουθῇ τὰς οἰκιακὰς αὐτοῦ ἕξεις. Οὕτω δὲν εἶναι ποσῶς σπάνιον καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ συναντήσῃ τις κατὰ τὴν ἐν τῷ ναῷ παννυχίδα γραίας ἐπαρχιώτιδας, παρασκευαζούσας τὸ προσφιλὲς μέλαν τοῦ καφὲ ἀφέψημα, ἄλλους κοιμωμένους ἐπὶ στρωμνῶν, ἃς μεθ' ἑαυτῶν ἐκόμισαν, κάποτε δὲ ν' ἀκούῃ τὴν ὀξεῖαν φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος, διακόπτουσαν κατὰ τὴν νυκτερινὴν ἐκείνην καὶ μυστηριώδη ὥραν τὴν ψαλμῳδίαν τοῦ ἱερέως.

*

Τὴν ἡμέραν αὐτῆς τῆς ἑορτῆς ἡ κίνησις ἄρχεται ἀπὸ βαθείας νυκτός, ὅταν μάλιστα ὁ καιρὸς ἀνατείλῃ μετὰ τῆς ἐαρινῆς μεγαλοπρεπείας. Τὰ μεγαλείτερα πλήθη ἀποβιβάζει ὁ σιδηρόδρομος εἰς Ἑπταπύργιον, ὅπου δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ὁ συνωστισμὸς εἶναι συνεχὴς καὶ ἀδιάκοπος· ἅμαξαι, ἵπποι καὶ οἱ τετράποδες τῆς ἐποχῆς ἀνὰ δύο διεκδικοῦσι τοὺς προσκυνητάς, ἐνῷ οἱ εὐλαβέστεροι ἐξ αὐτῶν σπεύδουσι διὰ τῶν παρόδων νὰ ἐξέλθωσι τῶν τειχῶν καὶ φθάσωσι μίαν ὥραν ἐνωρίτερον εἰς τὸ γενικὸν τῆς ἡμέρας ταύτης κατάντημα. Λαμπάδες ἰσοϋψεῖς πρὸς τὸ ἀνάστημα, προσφοραὶ εἰς ἔλαιον καὶ ἄλλα εἴδη φέρονται εἰς χεῖρας τῶν πιστῶν, μετ' αὐτῶν δὲ προβάλλουσι δειλῶς καὶ συγκεκαλυμμένως καὶ τὰ ἐφόδια, ἅτινα θὰ ἱκανοποίουν ἐν εὐθέτῳ καιρῷ τὸν ἐκ τῆς ἐαρινῆς ἐκδρομῆς ἐξεγειρόμενον στόμαχον. Καὶ ἡ πορεία αὕτη τῶν προσκυνητῶν ἐκτείνεται ἔξω τῶν τειχῶν ἐν χαρακτηριστικῇ γραφικότητι καὶ ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἁμαξῶν, τῆς *ταλίκας*, τῶν ἐποχουμένων καὶ τῶν πολυαρίθμων πεζῶν, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ μακρὰ καὶ συνεχὴς αὕτη ἄλυσις.

Προσκυνηταὶ ἀγοράζοντες κηρία

Ἀλλ' ἤδη ἡ στενὴ πάροδος, ἡ ἄγουσα πρὸς τὸ μυστηριῶδες ἐν τῷ δάσει τῶν κυπαρίσσων προσκύνημα, μαρτυρεῖ ὅτι ἡ ὁδοιπορία πλησιάζει εἰς τὸ τέρμα αὐτῆς. Οἱ πρῶτοι ἐπαΐται θρηνωδῶς διαλαλοῦσι τὰ δεινὰ αὐτῶν καὶ ἐκθέτουσι τὰ ἀπαισίως ἠκρωτηριασμένα αὐτῶν μέλη καὶ τὴν ἄλλην φυσικὴν ἢ τεχνητὴν τοῦ σώματος ἀναπηρίαν, ὀλίγον δὲ περαιτέρω, ὅσῳ πλησιάζει τις, ἡ συμπύκνωσις καθίσταται μεγαλειτέρα, μέχρις οὗ διέρχεταί τις ἐν μέσῳ διπλῆς ἀδιασπάστου σειρᾶς, ἐκ τῆς ὁποίας φρικωδῶς ἀναμέλπεται ὁ θρῆνος τῆς στερήσεως καὶ τῆς ταλαιπωρίας καὶ κακοζήλως ἐκζητεῖται ἡ θεία ἀντίληψις ἐπὶ τοὺς φιλελεήμονας προσκυνητὰς καὶ παροδίτας. Εἶναι τὸ γραφικώτερον, ἂν καὶ τὸ ἀπαισιώτερον συγχρόνως, θέαμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ οὐδεμίαν ἐλλείπει πανήγυριν καὶ τὸ ὁποῖον ὅμως εἰς τὴν προειρημένην ἐκτυλίσσεται μετὰ μοναδικῆς ἀληθῶς ὄψεως.

Προσκυνηταὶ ἀγοράζοντες ἁγίας εἰκόνας

Καὶ ἔρχονται κατόπιν οἱ ἄλλοι ἀναπόσπαστοι παράγοντες πάσης τοιαύτης πανηγύρεως. Οἱ ἐκθέται τῶν διαφόρων ἐκείνων πολυχρώμων εἰκόνων, ἐν ταῖς ὁποίαις ἐξέχουσιν ἡ *Γενοβέφα*, ἡ *ἁρπαγὴ τῆς Ἑλένης ὑπὸ τοῦ Πάριδος*, οἱ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης, οἱ στόλοι τῶν Δυνάμεων, οἱ πωληταὶ τῶν φυλλαδίων *τῶν βίων τῶν Ἁγίων*, τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, τῶν εἰκόνων, τῶν σταυρῶν, τοῦ θυμιάματος, τεμάχια τοῦ ὁποίου πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ἐμπορεύματος καίονται συνεχῶς, κατόπιν οἱ σκηνῖται μεταπράται καὶ οἱ πωληταὶ φαγωσίμων ἀπὸ τοῦ *σιμιτιοῦ* καὶ τῶν διπύρων μέχρι τοῦ *κεμπαπιοῦ* καὶ τῶν ἄλλων λιχνευμάτων τῆς ἀνατολικῆς μαγειρικῆς. Σκηναὶ πρόχειροι, εἰς τὰς ὁποίας ἐκ τῶν ἐνόντων προσετέθη καὶ πολυτελής τις ἐξ εἰκόνων, σκευῶν καὶ ἄλλων τοιούτων ἀντικειμένων διάκοσμος, προκαλοῦσι τοὺς ἀξιοπρεπεστέρους τῶν προσκυνητῶν, τράπεζαι, ἐπὶ τῶν ὁποίων μετὰ πολλῆς τῆς προκλητικότητος ἐκτίθενται *κεφάλια* ψητά, ἰχθῦς τηγανητοί, ὠὰ κόκκινα, καὶ τὰ ἄλλα πρόχειρα ἀνάλογα παρασκευάσματα, συγκεντροῦσι τοὺς πρὸ παντὸς ἐννοοῦντας νὰ ἀπολαύσωσιν ἄνευ ὅρων καὶ ἐκτὸς πάσης συνθήκης, ἐνῷ ἀνὰ μέσον τῶν μνημείων καὶ τῶν παρόδων καὶ τῶν στενωπῶν βλέπει τις ποικίλας πυκνὰς ὁμάδας νὰ παρασκευάζωσι τὸ μεσημβρινὸν αὐτῶν γεῦμα καὶ τὴν εὐωχίαν, ἥτις θέλει ἀκολουθήσει τὴν περὶ τὴν μεσημβρίαν καὶ πέραν ἴσως συντελεσθησομένην λειτουργίαν.

Ἀγρυπνήσαντες

Καὶ ἔχει τις ἐξ ὅλων τούτων, ἐκ τῆς συρροῆς τοῦ κόσμου πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας, ἐκ τοῦ ποικίλου τούτου θεάματος τῆς ἑορτῆς, τοῦ διακόσμου, τῶν πωλητῶν, τῶν

ἐκθεμάτων, τῶν τοιουτοτρόπως ἐκδηλουμένων τάσεων καὶ διαθέσεων τοῦ λαοῦ μίαν παράδοξον εἰκόνα καὶ ἓν περίεργον σύνολον, μῖγμα διαφόρων ἐποχῶν, διαφόρων ἐκδηλώσεων καὶ διαφόρων προελεύσεων. Παραδόσεις ἀρχαῖαι ἢ νεώτεραι σχετικῶς, ἐκφάνσεις παρῳχημένων ἐποχῶν ἀνακύπτουσιν ἐκεῖ ὑπὸ μορφὴν νέαν μέν, ἀλλὰ πάντοτε χαρακτηριστικὴν τοῦ ἐνιαίου καὶ ἀμεταβλήτου τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος.

Πλανόδιος βιβλιοπώλης

*

Ἐντὸς τοῦ ναοῦ συρρέουσι διηνεκῶς τὰ πλήθη. Ὁ περίβολος αὐτοῦ εἶναι συνεχῶς πλήρης, εἷς δ' ἕκαστος τῶν προσερχομένων διαγκωνίζεται διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὸ κηρίον του, κατὰ προτίμησιν διαστάσεων οὐχὶ συνήθων, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἐκζητήσῃ τὴν πρώτην τῆς Παμμακαρίστου ἀρωγήν. Καὶ ὅταν ἐφοδιασθῇ διὰ τοῦ ἀναγκαίου τούτου ἐφοδίου, κατέρχεται εἰς τὸ ἡμισκότεινον ἁγίασμα, ὡθῶν καὶ ὠθούμενος, μέχρις οὗ, χωρὶς καὶ αὐτὸς νὰ ἐννοήσῃ πῶς, εὑρίσκεται πρὸ τῆς ἀκενώτου Πηγῆς, ἐξ ἧς τὸ ζωήρρυτον ἀναβλύζει νᾶμα. Πληροῦνται αἱ φιάλαι, περιλούονται οἱ πιστοὶ καταχέοντες ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὰ διηνεκῶς πληρούμενα δοχεῖα, ἐνῷ εἰς τὸ βάθος διὰ τῆς φωτεινῆς αὐτῆς ἅλω μόλις διαφαίνεται ἡ γλυκεῖα καὶ παρήγορος μορφὴ τῆς Θεοτόκου. Ἐπιφωνήματα ἀνακουφίσεως ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ χείλη τῶν πιστῶν ἐκπνέοντα πρὸ τῆς μικρᾶς κόγχης τοῦ Ἁγιάσματος. Ἐκ τοῦ ἄλλου ἄκρου ἀνέρχεται ἡ φωνὴ τοῦ ἱερέως ψάλλοντος τὴν παράκλησιν, ὡς μακρυνὴ δὲ ἠχὼ καταφθάνει εἰς τὸ βάθος ἐκεῖ ὁ θόρυβος τοῦ ἔξωθεν συνωθουμένου πλήθους.

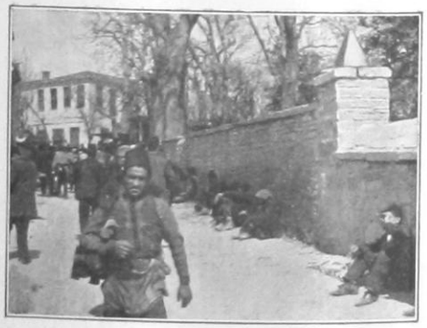

Ἀνάπηροι

Ἄλλο ρεῦμα τρέχει πρὸς τὸν ναόν. Ἀπαστράπτει οὗτος ἀπὸ τὴν λαμπηδόνα τῶν κηρίων καὶ τῶν πολυχρώμων κανδηλῶν καὶ τοῦ πλούτου τῶν εἰκόνων, ἐφ' ὧν οἱ πιστοὶ ἀποθέτουσι τὸν εὐλαβῆ αὐτῶν ἀσπασμὸν καὶ τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τὰς δεήσεις ἀκόμη πρὸς ἐπιτυχίαν παρακλήσεις· καὶ ἀπέρχονται μὲ ἥσυχον τὴν καρδίαν καὶ ἐπαναπαυμένην τὴν συνείδησιν, ὅτι ἐξεπλήρωσαν ὄχι μόνον ἱερὸν πόθον, ἀλλὰ καὶ μέγα καθῆκον. Αἱ λαμπάδες καίουσι διηνεκῶς, τὰ κηρία ἀντικαθίστανται συνεχῶς καὶ ἡ λειτουργία ἐξακολουθεῖ ἀτελεύτητος μὲ τὰς παρατεταμένας ψαλμῳδίας καὶ τὴν καθόλου πομπώδη διεξαγωγὴν τῆς τελετῆς. Τὰ πλήθη ἐν τούτοις ἀντικαθίστανται συνεχῶς. Ὀλίγοι εἶναι οἱ παραμένοντες ἐπὶ πολύ. Μόνον οἱ ἀγρυπνήσαντες ἐν τῷ ναῷ συγκρατοῦσι τὰς θέσεις των, καίπερ ζωηρὰ τὰ ἐκ τοῦ καμάτου καὶ τῆς κοπώσεως ἴχνη φέροντες. Ἡ σκηνογραφία ἐκτυλίσσεται οὕτω μετὰ πάσης τῆς ποικιλίας, τὴν ὁποίαν χαρακτηριστικωτέραν καθιστῶσιν αἱ διάφοροι λεπτομέρειαι.

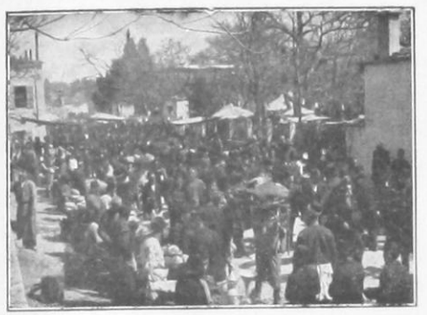

Πωληταὶ ἐδωδίμων

*

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἡ τελετὴ λήγει. Αἱ τελευταῖαι πρὸ τῆς Παμμακαρίστου παρακλήσεις ψάλλονται βιαστικὰ καὶ ὁ κόσμος ὀλίγον κατ' ὀλίγον διασπείρεται εἰς τὸν περίβολον καὶ τὰ περὶ τὴν Μονὴν νεκροταφεῖα. Ἐντὸς αὐτῶν ἐκτυλίσσεται ἡ νέα σκηνογραφία τῆς τέρψεως καὶ τῆς ἀπολαύσεως.

Ὅλα τὰ πλήθη, τὰ ἀπὸ βαθέος ὄρθρου συρρεύσαντα ἐκεῖ, ρίπτονται μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν προσκυνημάτων ἔξοδον εἰς τὴν εὐωχίαν. Αἱ πλάκες τῶν μνημείων εἶναι αἱ πρόσφοροι πρὸς τοῦτο τράπεζαι, ἐπ' αὐτῶν δὲ παρατάσσονται τὰ ὄψα καὶ τὰ προσφάγια, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς οἰκίας μετεφέρθησαν ἢ προχείρως ἐκ τῶν ἐνόντων ἀγοραίων ἐξοικονομήθησαν. Οἱ πλανόδιοι πωληταί, οἱ οὐδέποτε ἐκ τῶν πανηγύρεων τούτων ἐπιλείποντες, περιφέρονται μεταξὺ τῶν εὐωχουμένων ὁμίλων, διαλαλοῦσι τὰ ἐμπορεύματά των, φαγώσιμα, ἐννοεῖται, καὶ ἐκποιοῦσιν αὐτὰ μεταξὺ τοῦ πλήθους, τὸ ὁποῖον κατακλύζει ὁλόκληρον τὴν χλοερὰν ἐκείνην ἔκτασιν. Καὶ ἡ εὐωχία ἐξακολουθεῖ οὕτω ἐπὶ μακρὸν μετὰ φαιδρότητος καὶ χαρᾶς, διηνεκῶς ἐπιτεινομένης ἀπὸ τὰς γενναίας τοῦ οἴνου καὶ τῆς ρακῆς σπονδάς, μέχρις οὗ καὶ χοροὶ καταστῶσιν ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν πολυπληθῶν καὶ παντοειδῶν μουσικῶν ὀργάνων, καὶ ἄλλαι ποικιλώτεραι σκηναὶ ἐκτυλιχθῶσιν ἐκεῖ ἐντὸς τῶν πενθίμων ἐκείνων καὶ σκιερῶν τοπίων, τὰ ὁποῖα καλύπτουσιν αἱ πυκναὶ κυπάρισσοι. Διὰ τοὺς μᾶλλον φιλοσοφοῦντας ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων

Οἱ ἀρτοπῶλαι

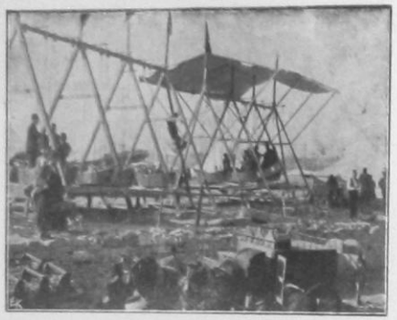

Αἱ αἰῶραι (οἱ κούνιες)

ὁ τόπος εἶναι κατ᾽ ἐξοχὴν πρόσφορος εἰς ρεμβασμόν. Πολλοὶ ἐξ ὅλου τούτου τοῦ θορύβου καὶ τῆς τύρβης σπεύδουσιν ἐγκαίρως νὰ ἀπομακρυνθῶσι, καταλαμβάνουσι γωνίαν τινα ἐπί τινος τάφου καὶ ἐγκαταλείπονται εἰς μακρὰς σκέψεις. Δι᾽ αὐτοὺς ὁ πέριξ κόσμος, ὁ θορυβῶν καὶ διασκεδάζων, εἶναι ἀνύπαρκτος· κάθηνται ἐκεῖ ὥρας ὁλοκλήρους, καπνίζουσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ σιγάρον των καὶ δὲν ἀποσύρονται, εἰμὴ ὅταν ὁ ἀποκλίνων πρὸς τὴν δύσιν ἥλιος ὑπομνήσῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι παρῆλθεν ἡ ὥρα. Ὅλαι αἱ ἀντιθέσεις, ὅλαι αἱ ποικιλίαι παρίστανται ἐκεῖ καὶ ἐνῷ ὁ εἷς διασκεδάζει *πραγματικὰ* εἰς τὴν μελαγχολικὴν καὶ σκιερὰν νεκρόπολιν μὲ τὰ μαρμάρινα μνημεῖά της, ὁ ἄλλος παρασύρεται εἰς φιλοσοφικὰς μελέτας, ἐνῷ ἡ ἀθῶα καὶ ἄπειρος ἀκόμη τοῦ κόσμου παιδίσκη αἰσθάνεται ὅλην τὴν ἡδονήν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἀπολαύσῃ λικνιζομένη εἰς τὴν αἰώραν, τὴν ὁποίαν ἔστησεν ἐκεῖ ὁ φερέοικος ἀθίγγανος, ὁ ὀσφρανθεὶς τὸ ἐκ τῆς συρροῆς κέρδος.

*

Ἡ ἡμέρα κλίνει πρὸς τὴν δύσιν της. Τὸ φῶς ἐξασθενεῖ εἰς τὴν φύσει σκοτεινὴν νεκρόπολιν καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἡ θορυβώδης τῆς πανηγυρικῆς ἡμέρας ζωή. Ἄρχεται ἡ ἀποχώρησις ἀνεπαίσθητος κατ᾽ ἀρχάς, ζωηροτέρα κατόπιν, ἀθρόα ἐν τέλει. Ἀπέρχονται οἱ πωληταί, οἱ μεταπράται, ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων τὸ ἐμπόρευμα ἐξηντλήθη καὶ δὲν ἔχει πλέον *πέρασιν*. Ἔπειτα οἱ φρονιμώτεροι τῶν προσκυνητῶν, ὅσοι δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ δοκιμάσωσι τὰ δεινὰ τοῦ συνωστισμοῦ καὶ ἐπιβραδύνωσι τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον καὶ ὅσοι ἔχουσι μακρὰν νὰ διανύσωσιν ὁδόν. Καὶ αἱ διάφοροι ἀπὸ τῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς πρὸς τὴν πόλιν καὶ τὰ πέριξ ἄγουσαι ὁδοὶ ἀρχίζουσι πάλιν νὰ εἶναι πλήρεις ἀπὸ τὰ σπεύδοντα πρὸς ἐπιστροφὴν πλήθη. Ἡ αὐτὴ καθὼς καὶ τὸ πρωὶ πορεία μετὰ τῆς αὐτῆς ποικιλίας, μετὰ τῆς αὐτῆς γραφικότητος, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἀντὶ τῆς πρωϊνῆς φαιδρότητος καὶ ἀκμῆς βλέπει τις ἐνώπιόν του πλήθη κεκμηκότα καὶ κατάκοπα μετὰ βίας σύροντα τὸ βῆμά των.

Ἡ ἐπὶ τῶν τάφων ἀνάπαυλα

Ἀργὰ πλέον καὶ οἱ τελευταῖοι ἐκδρομεῖς σπεύδουσιν ἀθρόοι. Ὅσα μέσα

μεταγωγικὰ ἔμειναν διαθέσιμα καταλαμβάνονται ἐξ ἐφόδου. Αἱ ἁμαξοστοιχίαι μετατρέπονται εἰς πίθους ἁλιπάστων ἰχθύων, αἱ ὁδοὶ πληροῦνται ἁμαξῶν καὶ ἵππων καὶ ὄνων, οἱ πεζοὶ διασπείρονται μεταξὺ αὐτῶν. Καὶ ἡ νὺξ εὑρίσκει πάντας αὐτοὺς συνωθουμένους ἀκόμη καὶ διηνεκῶς σπεύδοντας πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὰ ἴδια.

Ἡ ἑορτὴ ἔληξεν, ἡ ἡμέρα παρῆλθεν, ὁ λαὸς ἐπανηγύρισε.

Κ. Π. Σπανουδης

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΗΔΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑΤΑ (Victor Hugo)

᾽Απόψε ὁ ἥλιος πλάγιασε ᾽ς τὰ πυκνονέφελά του,
κι᾽ αὔριον ἡ νεροποντή, τὸ δειλινό, τὸ βράδυ,
μεθαύριο μέσ᾽ ᾽ς τἀχνόπαγον ἡ χαραυγὴ ὡς πετράδι·
᾽μέρες καὶ νύχτες—βήματα τοῦ χρόνου εἶν᾽ ἐδῶ κάτου!

᾽Σ τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν βουνῶν, διπλοθεμελιωμένων,
τὰ πλάγια, ὁ δύσκολος καιρὸς καὶ τόρα θὰ περάσῃ,
᾽ς τοὺς ἀσημένιους ποταμούς, ᾽ς τὰ θλιβερὰ τὰ δάση,
᾽ζὰν ἅγιο ψιθύρισμα νεκρῶν ἀγαπημένων.

Μὰ πάλι πράσινα θὰ βγοῦν, ᾽ς τὰ δάση. φύλλα πλῆθος.
Τὰ πέλαγα καὶ τὰ βουνὰ γεράματα δὲν ἔχουν,
᾽ς τὰ ποταμάκια τῶν ἀγρῶν νερὰ καθάρια τρέχουν,
νερὰ βουνίσια, ποῦ κυλοῦν ᾽ς τῶν θαλασσῶν τὸ βῦθος.

Μὰ ἐγώ, ποῦ καθημερινὰ τρέμω σκυμμένος μπρός μου,
περνῶ κι᾽ ὁ ἥλιος ὁ λαμπρὸς δὲ μὲ θερμαίνει τόρα·
κρύος σὲ λίγο θὰ διαβῶ μέσ᾽ ᾽ς τὴ χαρμόσυνη ὥρα,
χωρὶς νὰ χάσῃ τίποτε ἡ ὡραία γιορτὴ τοῦ κόσμου.

ΤΟ ΝΕΡΑΚΙ (Victor Hugo)

Πέφτει ἀπ᾽ τοῦ βράχου τὴν καρδιὰ σταλαματιά, σταλαματιά,
᾽ς τὴ φοβερὴ τὴ θάλασσα τὸ γάργαρο νεράκι,
κ᾽ ἡ θάλασσα — λαχτάρισμα τοῦ ναύτη καὶ φαρμάκι —
— τί θές, τοῦ λέει, κλαψάρικο, καὶ στάζεις ἐδῶ πᾶ;

᾽Εγὼ εἶμαι τὸ φουρτούνιασμα, κ᾽ ἡ φρίκη εἶμ᾽ ἐγώ,
φτάνει τὸ γέρμα τοὐρανοῦ τὸ κῦμά μου ἀφρισμένο·
δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ σέ, μικρὸ καὶ μετρημένο·
ἀπέραντ᾽ εἶμαι κι᾽ ἄσωστη, ὡσὰν τὸν οὐρανό.

Κ' εἶπε τοῦ βράχου τὸ νερὸ 'ς τ' ἀνάβρασμά της τὸ πικρό·
—Σοῦ δίνω, δίχως θόρυβο καὶ δίχως περηφάνεια,
ὅ,τι σοῦ λείπει, θάλασσα, ποῦ φτάνεις τὰ οὐράνια,
σοῦ δίνω μιὰ γλυκόπιοτη σταλαματιὰ κ' ἐγώ.

ΣΙΜΑ ΣΟΥ (Gœthe)

Ὅταν μέσ' ἀπ' τὴ θάλασσα τὸ φῶς γλυκορροδίζῃ,
ἐσέναν ἔχω, ἀγάπη μου, μονάχη συλλογή,
ἐσένα κι' ὅταν τὸ χλωμὸ φεγγάρι παιγνιδίζῃ
καὶ πάῃ καὶ ζωγραφίζεται 'ς τὴν καθαρὴ πηγή.

Σ' τὸ νέφος, ποῦ ἀνασκόνεται 'ς τὸ μακρυσμένο δρόμο,
ἐσένα βλέπω μοναχά, κ' εἰς σὲ τὸ νοῦ γυρνῶ
μέσα 'ς τὴ νύχτα τὴ βαθειά, ποῦ δένει μὲ τὸν τρόμο
τὸν ὁδοιπόρον ἔρημο σὲ πέραμα στενό.

Σ' τὸ κῦμα, ποῦ διπλώνεται καὶ σκάζει, ἀκούω ἐσένα,
ἐσένα καὶ 'ς τοῦ λιβαδιοῦ τὴν τόση σιγαλιά,
πολλὲς φορὲς πηγαίνω ἐκεῖ, κεῖν' ὅλα ἡσυχασμένα
καὶ μένω κι' ἀφιγκράζομαι τὴν ἴδια σου λαλιά.

Πάντα κοντά σου βρίσκομαι, κι' ἐνῷ δὲ μάντικρύζουν
τὰ μάτια σου, μήτε στιγμὴ περνᾷ νὰ μὴ σὲ 'δῶ·
χάνετ' ὁ ἥλιος, τὰ γοργὰ τἀστέρια μὲ φωτίζουν,
ὦ! καὶ νὰ σεῖχα, ἀγάπη μου, νὰ σεῖχα πάντα ἐδῶ.

FRANCESCA DA RIMINI (Dante)

Σ ΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΝ

«Quel giorno più non vi legemmo avante»

Μιὰ 'μέρα οἱ δυό μας ἤσυχα διαβάζαμε
τοῦ Λανσελότου τὴ γλυκόλαλη ἱστορία,
ἤμασιε μόνοι, καὶ περνούσαμε τὴν ὥρα μας
δίχως καμμιὰ 'ς τὸ νοῦ μας ὑποψία.

Πολλὲς φορές, ἀλήθεια, ἄλλαζ' ἡ ὄψη μας,
καὶ κυτταζόμαστε ἄφωνοι κ' οἱ δύο,
μὰ πάλι χαμηλώναμε τὰ βλέφαρα
μέσ' 'ς τὸ παθητικώτατο βιβλίο.

Ὅμως σὰ φτάσαμεν ἐκεῖ, ποῦ ἕνα χαμόγελο
γλυκοφιλοῦν δυὸ χείλη ἐρωτεμένα,
αὐτός, ποῦ ἀπὸ τότε δὲ χωρίστηκε
μήτε 'ς τὴ γῆ, μήτε κἐδῶ, στιγμὴ ἀπὸ μένα,

Σκύβει λαχταρισμένος, καὶ 'ς τὰ χείλη μου
ἕνα φιλὶ τρεμάμενο μοῦ δίνει,
κἔγινε τὸ βιβλίο Γαλεότος μας,
κι' ἄλλο δὲν ἐδιαβάσαμε τὴ 'μέρα 'κείνη.

ΜΙΛΤ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Ο ΓΑΜΟΣ ΤΩΝ ΑΨΥΧΩΝ

ΤΑ ΣΥΝΟΙΚΕΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΟΡΓΑΝΟΥ ΥΛΗΣ

Ὁ γάμος δὲν ἀποτελεῖ τὸν μέγαν καὶ ὕψιστον σκοπὸν μόνον τῶν ἀνθρώπων, τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. Καὶ αὐτὰ τὰ ἀνόργανα καὶ ἄψυχα σώματα τελοῦσι τοὺς γάμους των. Ἔχουσι μάλιστα ὅλας τὰς ἐρωτοτροπίας, τὰς ἀθεμίτους σχέσεις, τὰς παρεκτροπὰς καὶ τὰ διαζύγια, ὅσα καθημερινῶς ἀπαντῶμεν εἰς τὰς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων. Ἔχει καὶ ἡ ἀνόργανος ὕλη τὰ εὐτυχῆ καὶ τὰ ἀτυχῆ συνοικέσιά της. Καὶ ἐνταῦθα πᾶν σῶμα ἔχει τὰς ὀρέξεις του, τὰς κλίσεις καὶ τὰς ἰδιαιτέρας του ἐπιθυμίας, ἔχει διάφορον βαθμὸν κορεσμοῦ καὶ δυνάμεως, ὥστε νὰ μὴ μένῃ πάντοτε εὐχαριστημένον μὲ τὴν ἕνωσιν, ἣν ἔχει μετὰ τοῦ ἄλλου σώματος. Καὶ προσπαθεῖ νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν νὰ διαλύσῃ τὸν γάμον του, νὰ συνάψῃ κρύφᾳ σχέσεις πρὸς ξένον σῶμα μᾶλλον εὐχάριστον καὶ νὰ ἑνωθῇ κατόπιν. Τὸ δὲ περίεργον εἶναι ὅτι αἱ ἔριδες αὗται τῆς ἀνοργάνου καὶ ἀψύχου ὕλης γίνονται πολλάκις αἰσθηταὶ εἰς τὸν κόσμον. Ἀκούεται αἴφνης ἀναβρασμὸς καὶ κρότος, θερμοκρασία καὶ ἔκχυσις ἠλεκτρισμοῦ παράγεται εἰς σημεῖον ὅτι διαζύγιον ἐγένετο ἢ ὅτι νέον συνοικέσιον συνήφθη.

Ὁ θέλων νὰ πεισθῇ θὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ φορέσῃ τὰς διόπτρας τῆς Χημείας, ἃς τῷ προσφέρω, καὶ νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ.

Ἂς παρατηρήσωμεν πᾶν ὅ,τι προσπίπτει εἰς τὰς αἰσθήσεις μας. Τοῦτο μὲ μίαν λέξιν καλοῦμεν *σῶμα*. Ἡ Χημεία ταξιθετεῖ τὰ σώματα εἰς ἁπλᾶ καὶ εἰς σύνθετα. Ὁ καθεὶς ἐννοεῖ ὅτι ἁπλοῦν σῶμα λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας. Ἐπὶ παραδείγματι ὁ χρυσός, τὸ ὀξυγόνον, ὁ ἄνθραξ, τὸ ἀσβέστιον, ὁ σίδηρος καὶ οὕτω καθεξῆς. Τοὐναντίον δὲ ἐὰν δύο ἢ περισσότερα τοιαῦτα ἁπλᾶ σώματα ἑνωθῶσι μὲ στενὴν σύνδεσιν, τότε παράγονται τὰ σύνθετα σώματα. Τοιαῦτα εἶναι τὰ πλεῖστα, ἅτινα προσπίπτουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις μας. Δὲν πρέπει μόνον νὰ λησμονήσωμεν ὅτι τὰ ἁπλᾶ σώματα ὅταν εἶναι μόνα, ἔχουσιν ἄλλας ἰδιότητας, καί, ὅταν ἑνωθῶσι καὶ γίνωσι σύνθετα, προσλαμβάνουσιν ἐντελῶς ἀλλοίας τοιαύτας.

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς τὰ συνοικέσιά των.

Τὰ ἁπλᾶ σώματα ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων. Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι ἐκεῖνα μὲν εἶναι ἄψυχα, ταῦτα δὲ ἔμψυχα. Ὅπως δὲ τὰ ἀνθρώπινα σώματα εἶναι ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά, οὕτω καὶ τὰ ἁπλᾶ σώματα διαιροῦνται εἰς μεταλλοειδῆ, ἤτοι εἰς ἄρρενα, καὶ εἰς μέταλλα, ἤτοι θήλεα, εἶναι δηλαδὴ ἐν καταστάσει πτώματος ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή. Τί τοῖς λείπει; Ἡ ψυχή. Προκειμένου περὶ τοῦ γάμου, ψυχὴ των εἶναι τὸ ὀξυγόνον. Ἀμέσως λοιπὸν τὰ μεταλλοειδῆ ἁρπάζουσιν ὀξυγόνον, ἑνοῦνται καὶ ἀποτελοῦσι τὰ ἔμψυχα ἄρρενα, τοὺς γαμβρούς. Ἡ Χημεία τοὺς καλεῖ *ὀξέα*. Καὶ τὰ μέταλλα ἁρπάζουσιν ὡς ψυχὴν τὸ ὀξυγόνον, ἑνοῦνται καὶ ἀποτελοῦσι τὰς ἐμψύχους θήλεις, *τὰς νύμφας*. Ἡ Χημεία τὰς καλεῖ *βάσεις*. Οἱ *γαμβροί μας*, δηλαδὴ τὰ ὀξέα, εἶναι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ θειικὸν ὀξύ, τὸ ἀρσενικὸν ὀξύ, τὸ νιτρικὸν ὀξὺ καὶ ἄλλα. Αἱ δὲ νύμφαι, δηλαδὴ *αἱ βάσεις*, εἶναι ἡ ἄσβεστος, ἡ ἀμμωνία, ἡ καυστικὴ πότασσα, ὅλαι αἱ ἑνώσεις τῶν βαρέων μετάλλων μετὰ τοῦ ὀξυγόνου καὶ ἄλλα.

Ἤδη ἂς ἔλθῃ τὸ κράτος τοῦ παγκοσμίου νόμου. Ὀξέα καὶ βάσεις τείνουσιν ἀπαύστως νὰ ἑνωθῶσι καὶ μετὰ τόσης δυνάμεως καὶ ἐπιμονῆς ὥστε δὲν ὑπάρχει μεμονωμένον οὔτε ὀξὺ οὔτε βάσις. Ἐὰν προσκαίρως ὑπάρξῃ εἷς τινας μετεώρους καταστάσεις, ἐπιζητοῦσι διὰ χιλίων μέσων τὴν ἕνωσιν ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ. Ἡ Χημεία τὴν τάσιν ταύτην πρὸς ἕνωσιν καλεῖ *χημικὴν συγγένειαν ἢ κλίσιν*.

Δικαίως δὲ αἰσθηματίας χημικὸς γράφων πρὸς τὴν ἐρωμένην του διετύπωσε τὰ αἰσθήματά του διὰ χημικῆς παραβολῆς ὡς ἑξῆς· «Τὴν ἀγαπᾷ, λέγει, θερμῶς, ὡς ἀγαπᾷ τὸ θειικὸν ὀξὺ τὸ ὕδωρ, καὶ ἔχει κλίσιν πρὸς αὐτὴν ὡς τὸ ὑδρόθειον πρὸς τὸ ὀξείδιον τοῦ μολύβδου. Πλησίον της αἰσθάνεται χαράν, οἵαν θὰ ἠσθάνετο, ἐὰν εἶχε τὴν μεγίστην τῶν τιμῶν νὰ ἀνακαλύψῃ πρῶτος τὸ ὀξυγόνον, εἰς δὲ τὸ φίλημά της εὑρίσκει τὴν γλυκυτάτην γεῦσιν τῆς σακχαρίνης· εἶναι τόσον εὐτυχὴς καὶ τρελλὸς δι' αὐτήν, ὥστε θὰ ἐξελαμβάνετο μεθύσας μὲ ἄνυδρον οἰνόπνευμα, καὶ δύο πράγματα τὸν κρατοῦν ἐν τῇ ζωῇ : ἡ ἐρωμένη του καὶ ἡ Χημεία.»

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ συνοικέσια. Τὰ ἄρρενα λοιπὸν αὐτὰ ὀξέα μετὰ τῶν θηλέων ἤτοι βάσεων συνερχόμενα ἀποτελοῦσι τὰ ἅλατα. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἀνδρόγυνά μας. Τί συμβαίνει εἰς τὰ ἀνδρόγυνα; Θὰ διδαχθῆτε ἀπὸ ὅ,τι συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ἅλατα. Ὑπάρχουν ἀνδρόγυνα εὐτυχῶς ζῶντα μὲ δίχως φιλονεικίας, μὲ δίχως ἰδιοτροπίας καὶ μὲ δίχως διαζύγια πολὺ καλά. Τοιαῦτα ἀνδρόγυνα ὑπάρχουσι καὶ εἰς τὰ ἅλατά μας. Καὶ εἶναι τὰ εὐτυχῆ συνοικέσια, δηλαδὴ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς ὕλης, τουτέστι πολλοστημόριον ὀξέος τινος ἐρχόμενον εἰς ἕνωσιν πρὸς ἐλάχιστον μέρος βάσεως νὰ σχηματίζῃ ἅλας εἰς κοινὸν πολλοστημόριον ἐν ἑνώσει σταθερᾷ. Καὶ ἡ ἕνωσις αὕτη δὲν ἀποσυντίθεται εὐκόλως καὶ δὲν παραδέχεται ἐν τῇ ὑπάρξει της οὔτε ἕτερον μόριον ὀξέος οὔτε ἕτερον βάσεως. Οὕτω σχηματίζονται τὰ σταθερὰ ἅλατα, τὰ εὐτυχῆ συνοικέσια, ἅτινα χημικῶς καλοῦμεν *κεκορεσμένα*. Καὶ ὅπως ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ εὐτυχία διακρίνει τὰ ἥσυχα καὶ εὐάρμοστα τῶν ἀνθρώπων συνοικέσια, οὕτω καὶ εἰς τὰ ἅλατά μας ἡ ἕνωσις τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν παρουσιάζει ἁρμονίαν εἰς κανονικότητα κρυσταλλικήν, χρωματισμοὺς θαυμαστοὺς καὶ στιλπνότητα ζηλευτήν.

Ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ μουρμοῦραι καὶ παρεκτροπαὶ καὶ ἀντιζηλοι διαμάχαι εἰς τὰ ἀνδρόγυνα. Ἄλλως λογαριάζει ὁ ἀνὴρ καὶ ἀλλαχοῦ πετᾷ ὁ νοῦς τῆς γυναικός. Διαφορὰ αἰσθημάτων καὶ σκέψεων καὶ πόθων. Τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὰ ἄψυχα ἀνδρόγυνά μας, εἰς τὰ ἅλατα. Κάθε ἅλας δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν συνεκτικότητα καὶ εὐχαρίστησιν εἰς τὰ συστατικά του. Ὑπάρχουν ἰδιοτροπίαι πρὸς ξένας ἰδιοκτησίας καὶ τὰ τοιαῦτα ἅλατα καλοῦνται *ἀκόρεστα*. Ἡ βάσις δὲν ἀρκεῖται πρὸς ἓν ὀξύ, ἐπιζητεῖ πλειότερα ὀξέα ὅπως κορεσθῇ καὶ ἀποτελέσῃ κεκορεσμένον ἅλας. Τὰ ἅλατα αὐτὰ κέκτηνται δύο ὀξέα καὶ μίαν βάσιν. Ἐπίσης ὑπάρχουσιν ἄλλα ἅλατα τῆς αὐτῆς ἀκορέστου κατηγορίας, ὅπου τὸ ὀξὺ πρὸς κορεσμόν του ἀπαιτεῖ δύο καὶ τρία πολλοστημόρια βάσεων.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τύχη παίζει τὸν ρόλον της. Ὁ ἀστερισμὸς εἰμπορεῖ νὰ εὐνοήσῃ αὐτὸν τὸν ἔρωτα καὶ νὰ κατευοδώσῃ τὴν συνένωσιν πριγκηπίσσης μετὰ θεατρίνου. Εἶναι τὰ μυστήρια τῆς καρδίας. Τοῦτ' αὐτὸ καὶ εἰς τὰ ἅλατα· εἴτε διότι αἱ βάσεις δὲν παρουσιάζουσι τὴν αὐτὴν ἔντασιν εἰς τὴν συνεκτικότητά των, εἴτε διότι ὑπάρχει ἀσυμφωνία χαρακτήρων, εἴτε διότι ἀόρατος δύναμις τὰς σπρώχνει, σπεύδουσι νὰ ἑνωθῶσι πρὸς ἄλλο ἐλεύθερον ὀξύ, ὅπερ ἤθελον συναντήσει, καὶ ἀποβάλλουσι τὸ ἰδικόν των. Τὸ ἀποβληθὲν ὅμως κακοκαρδίζει διὰ τὸ πάθημα τῆς χηρείας του, καὶ μουρμουρίζον καὶ σκυθρωπὸν ἀναζητεῖ νέαν βάσιν, ὅπως ἑνούμενον σχηματίσῃ νέον ἅλας, παραδείγματος χάριν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ=(ἄνθραξ καὶ ὀξυγόνον) καὶ ἡ ἄσβεστος=(ἀσβέστιον καὶ ὀξυγόνον) συνενούμενα ἀποτελοῦσιν ὡς ἅλας τὸ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον, τὴν κοινῶς λεγομένην *κιμωλίαν*. Ἀλλὰ διὰ τὸ ἀσυμβίβαστον τῶν χαρακτήρων τόσον ἀσθενῶς εἶναι συνδεδεμένα, ὥστε μόλις ἔλθῃ ἡ κιμωλία εἰς συνάφειαν μὲ ἕτερον ὀξύ, λόγου χάριν τὸ θειικὸν

ὀξύ, ἕλκεται ὑπὸ τῆς βάσεως καὶ σχηματίζεται τὸ θειικὸν ἀσβέστιον, ὅπερ κοινῶς καλεῖται *γῦψος*. Τὸ χηρεῦσαν δὲ καὶ ἐκτοπιζόμενον ἀνθρακικὸν ὀξὺ κατάθυμον καὶ ὀργίλον ἀποσπᾶται βιαίως, προκαλοῦν ἀναβρασμόν, ὡς ἂν ἤθελε νὰ ἐξωτερικεύσῃ τὴν ὀργήν καὶ τὴν δυσαρέσκειάν του.

Ἀλλὰ καὶ ὁ μορμωνισμὸς τῆς Ἀμερικῆς ἔχει τὸ ὑπόδειγμά του εἰς τὴν ἀνόργανον φύσιν. Συναντῶνται δύο ἀνδρόγυνα κακῆς ἑνώσεως καὶ διὰ νὰ παύσουν αἱ ἔριδές των συνενοῦνται. Νὰ κάμουν τί; Νὰ ἀλλάξουν τὰς συζύγους των. Εἶναι τὸ chaine de dames τοῦ τετραχόρου. Συμβαίνει λοιπὸν καὶ εἰς τὰ ἅλατα τῶν ἀσυμβιβάστων χαρακτήρων ἵνα ἡ μία βάσις τοῦ ἅλατος ἑνωθῇ πρὸς τὸ ὀξὺ τοῦ δευτέρου ἅλατος, καὶ τούτου ἡ βάσις πρὸς τὸ ὀξὺ τοῦ πρώτου, παραδείγματος χάριν τὸ ἀνθρακικὸν νάτριον, ἡ κοινῶς σόδα, καὶ τὸ θειικὸν ἀσβέστιον, ὁ κοινῶς γῦψος, δι' ἀνταλλαγῆς τῶν βάσεων αὐτῶν παράγουσιν ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον, κοινῶς κιμωλίαν, καὶ θειικὸν νάτριον, κοινῶς ἀγγλικὸν ἅλας. Τὰς μορμωνικὰς ταύτας ἑνώσεις ἀγαπᾷ συχνάκις νὰ εὐκολύνῃ ἡ πλύντρια τῶν ἀσπροῤῥούχων μας. Καὶ ὅταν ἔχῃ γλυφίζον ἐν τῷ λέβητι αὐτῆς ὕδωρ, δηλαδὴ ὅταν ἔχῃ ὕδωρ ἐνέχον θειικὸν ἀσβέστιον, τότε χρησιμοποιεῖ ἀνθρακικὸν νάτριον, δηλαδὴ σόδαν. Ξεύρετε τί γίνεται; Ἀνταλλάσσονται αἱ βάσεις καὶ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ λέβητος βλέπομεν λευκὸν ἵζημα ἐκ κιμωλίας, τὸ δὲ θειικὸν νάτριον μένει ἐν δυαλύσει εἰς τὸ ὕδωρ ὡς σῶμα διαλυτόν, ὁπότε τὸ ὕδωρ ἐλευθερούμενον τοῦ θειικοῦ ἀσβεστίου ἀποκτᾷ τὴν ἰδιότητα νὰ διαλύῃ τὸν σάπωνα. Τὸν μορμωνισμὸν αὐτὸν ἡ Χημεία καλεῖ *διπλῆν ἀποσύνθεσιν*.

Ἀλλὰ φεῦ! ὑπάρχουσι καὶ μισογύναι καὶ ἀναίσθητοι ἄνδρες! Μάτην ἡ γυνὴ ἐρωτοτροπεῖ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἀκκίζεται μὲ τὰ κάλλη της. Ἐκεῖνος ἵσταται ἀπαθής. Τοιοῦτον εἶναι τὸ μονοξείδιον τοῦ ὑδρογόνου, δηλαδὴ τὸ κοινὸν ὕδωρ. Μόνον αὐτὸ ἡ φύσις ἐπέτρεψε νὰ ὑπάρχῃ ἐν ἐλευθέρᾳ καταστάσει, διότι εἶναι ὁ μισογύνης ἐν τῇ φύσει. Ὑπάρχουν περιστάσεις, καθ' ἃς ἕκλυτος καὶ ἐρωτύλος βάσις, ὡς ἡ ἄσβεστος, τὸ ἑλκύει μετὰ ζέσεως, ἀναθρώσκει ἀτμοὺς εἰς τὴν ἐπαφήν του, ἀλλὰ ὁ μισογύνης μας προσπαθεῖ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν πλάνον. Καὶ τί κάμνει; Ἑνοῦται προσωρινῶς καὶ περιμένει. Μόλις δὲ συναντήσῃ ἔστω καὶ τὸ ἀσθενέστερον τῶν ὀξέων, παραδείγματος χάριν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τότε παραχωρεῖ τὴν θέσιν του καὶ φεύγει. Καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν ἡ ὑγρασία νὰ εἶναι προσωρινὴ εἰς τὰς νεοτεύκτους οἰκοδομάς. Διότι τὸ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἐλεύθερον ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἑνοῦται πρὸς τὴν ἄσβεστον καὶ σχηματίζει ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον, ἐξ οὗ ἡ ἀπολίθωσις τοῦ κονιάματος, τὸ δὲ ὕδωρ μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἀποχωρεῖ ἀφίνον κατάξηρον τὴν οἰκίαν.

Θὰ κλείσωμεν τὴν εἰκόνα τῶν συνοικεσίων μὲ τὰς ἑνώσεις τῶν ὀξέων, οὐχὶ μὲ βάσεις, ἀλλὰ μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἰδίων, ὅπως καὶ βάσεων μὲ βάσεις, παραλληλίζοντες αὐτὰς πρὸς τοὺς ἔρωτας τῶν ὁμοφύλων.

Εἶναι λοιπὸν ἢ δὲν εἶναι μέγα τὸ ζήτημα τοῦ γάμου; Ἀφοῦ ἡ φύσις αὕτη τὸ περιέπλεξεν εἰς τοιοῦτον δαίδαλον καὶ δὲν κορέννυνται οὔτε αὐτὰ τὰ ἄψυχα εἰς τὰς ἑνώσεις των; Ἰδοὺ διατί εἶπον ὅτι ὁμοιάζουν καταπληκτικῶς τὰ ἀνθρώπινα συνοικέσια μὲ τὰ συνοικέσια τῆς ἀνοργάνου ὕλης.

Αλ. Βασιλειαδης
χημικος φαρμακοποιος

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Ειλικρινέστερος εἶναι ὁ μειδιῶν μᾶλλον μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς παρὰ μὲ τὰ χείλη.
★ Ἡ εἰρήνη δὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ ἀναπαύσει.
★ Πολλοὶ ἐνῷ ζητοῦν τὴν εὐχαρίστησιν, εὑρίσκουν τὴν λύπην· διότι ζητοῦν.

ΤΟ ΜΕΛΙ ΤΟΥ ΥΜΗΤΤΟΥ

Ἦτο ἡ ὥρα τοῦ ἀθηναϊκοῦ δείπνου, καὶ ἡ πλατεῖα τοῦ Ζαππείου εἶχεν ἐρημώσῃ. Ὅταν ἡ ὀρχήστρα ἔπαιξε καὶ τὸ τελευταῖον βιαστικὸν τεμάχιον,—ἐμβατήριον ἐγχωρίου κατασκευῆς,—οἱ βραδύναντες περιπατηταί, πεινα-λέοι, ἐξηφανίσθησαν πρὸς τὰς σκιὰς τοῦ πάρκου, διὰ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν πόλιν. Εἰς τὰ τραπεζάκια τοῦ *Ἀναψυκτηρίου* (ὅπως ἐπὶ τὸ πομπωδέστερον ἐβαπτίσθη τὸ καφενεῖον τοῦ Ζαππείου), δὲν ἀπεμένομεν πλέον παρὰ δύο-τρεῖς ρομαντικοὶ ἢ ἀνόρεκτοι. Ἡ πολυτέλεια τῶν ἠλεκτρικῶν ἡλίων εἶχε περιορισθῇ εἰς ὀλίγους λαμπτῆρας, κ' ἐπὶ τοῦ κέντρου τῆς θερινῆς ἀναψυχῆς εἶχε διαχυθῇ ὁ μυστηριώδης λήθαργος, ἡ σκοτεινὴ ἐρημία τοῦ παρατεταμένου διαλείμματος.

Ἐπιστροφὴ τῶν διαφόρων πωλητῶν ἐκ τῆς πανηγύρεως τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

— Πᾶμε καὶ *μεῖς*; ἐπρότεινα εἰς τὸν φίλον μου, ἕνα ποιητήν.

— Ἀπὸ τώρα;! διεμαρτυρήθη αὐτὸς ζωηρότατα. Στάσου, καϋμένε, λιγάκι... Τώρα ἴσα-ἴσα τὸ Ζάππειον εἶναι ὡραῖον, ποῦ μένει χωρὶς βάρβαρον φῶς καὶ χωρὶς πρόστυχον κόσμον.

Ὁ φίλος μου ὀνομάζει «βάρβαρον» τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, διότι τοῦ καταστρέφει, λέγει, τὴν «ποιητικότητα» τῆς νυκτὸς καὶ παρῳδεῖ αὐθαδέστατα τὴν σελήνην. Πρόστυχος δὲ εἶναι κατ' αὐτὸν ὅλος ὁ καλὸς ἀθηναϊκὸς κόσμος, ὁ ὁποῖος ἀνέχεται «αὐτὰ τὰ πράγματα», πηγαίνει εἰς τὸ Ζάπειον διὰ ν' ἀκούσῃ μουσικήν... συνομιλῶν μεγαλοφώνως, καὶ φεύγει «διὰ νὰ περιδρομιάσῃ σὰν κτῆνος» τὴν καλλιτέραν ὥραν.

Ἐγνώριζα πρὸ πολλοῦ αὐτὰς τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ φίλου μου καὶ δὲν ἔκρινα καλὸν νὰ διαμαρτυρηθῶ. Περιωρίσθην ν' ἀντιτάξω:

— Μὰ μὲ περιμένουν στὸ σπίτι... εἶναι ἡ ὥρα...

— Σιωπή! μὲ διέκοψε. Φάγε καὶ μιὰ φορὰ ἀργότερα, μοναχός σου... Αὐτό, ποῦ θὰ ἰδῇς τώρα, θὰ σὲ ἀποζημιώσῃ.

— Καὶ σὰν τί θὰ ἰδῶ;

— Νά!

Καὶ μ' ἐπιβλητικὸν κίνημα, τὸ ὁποῖον ἐνεῖχε κάποιαν μομφὴν καὶ εἰρωνείαν, ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς ἀνατολάς, διὰ νὰ μοῦ δείξῃ τὸν Ὑμηττόν.

*

Τὸ κυκλώπειον τεῖχος ἀνυψοῦτο ἐμπρός μας, φραγμὸς ἀπέραντος καὶ σκοτεινός. Ὄπισθέν του ὁ οὐρανὸς ἅπλωνε μίαν πελωρίαν κηλίδα ὑπόλευκον, μίαν λευκότητα ἡμικυκλικήν, ἡ ὁποία ἀνεδείκνυε θαυμασίως τὴν βαθυκύανον γραμμὴν καὶ τὸν κατάμαυρον ὄγκον τοῦ βουνοῦ. Κ' ἐνόμιζες ὅτι ὁ Ὑμηττός, ὁ συνήθως ἀπομακρυσμένος, μᾶς εἶχε πλησιάσει τὴν ὥραν ἐκείνην ὡς διὰ μαγείας.

— Μπᾶ! εἶπα· θὰ βγῇ τὸ φεγγάρι.

Ὁ ποιητὴς ἐγέλασε καὶ συγχρόνως ἐθύμωσε μὲ τὴν ἔκπληξίν μου.

— Βλέπεις, ἀνέκραξε, βλέπεις; κοντεύομεν νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ὑπάρχει καὶ φεγγάρι... Καὶ βέβαια! Αἰωνίως εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου, αἰωνίως κάτω ἀπὸ τὰ φῶτα, ποῦ μᾶς θαμβόνουν, κάτω ἀπὸ τὰ γελοῖα ἠλεκτρικά, ποῦ μᾶς σκεπάζουν μὲ μαῦρον σύννεφον τὸν οὐρανόν, ὡμοιάσαμεν τὰ πιζέλια τοῦ Ἀνδερσεν, τὰ ὁποῖα καθὼς ἦσαν πράσινα καὶ κλεισμένα μέσα εἰς τὸν πράσινον λοβόν των, ἐνόμιζαν ὅτι ὅλος ὁ κόσμος εἶναι πράσινος... Κατήντησε νὰ μὴν ἀναγνωρίζωμεν ἄλλο ἑσπερινὸν καὶ νυκτερινὸν θέαμα, ἀπὸ τὸ ἄναμμα τῶν ἠλεκτρικῶν καὶ τὸν κινηματόγραφον.

— Λησμονεῖς τὰ πυροτεχνήματα...

— Ὅπως σὺ λησμονεῖς τὸ φεγγάρι. Μάλιστα, κύριε,—ἐξηκολούθησεν ἐξαγριούμενος,—ὑπάρχει καὶ φεγγάρι. Τώρα νά, θὰ ξεπροβάλῃ ἀπὸ τὸν Ὑμηττὸν (δὲν τὸ πιστεύεις;) καὶ ἂν τολμᾷς, φύγε. Ἢ νομίζεις ὅτι ἔχει κανεὶς τὸ δικαίωμα νὰ φεύγῃ, ὅταν πρόκηται μετὰ πέντε λεπτὰ ν' ἀπολαύσῃ τέτοιαν ὡραιότητα! Ἐκεῖνο τὸ ἄσπρο σεντόνι, ποῦ βλέπεις, εἶναι ἡ προειδοποίησις καὶ ἡ προετοιμασία τοῦ οὐρανίου κινηματογράφου... Τί ἀνόητος, νὰ μὴ θελήσῃς προτήτερα νἀναβῶμεν εἰς τὴν Δεξαμενήν! Ἀπὸ τὸ καφενεδάκι τῶν Ποιητῶν τὸ θέαμα θὰ ἦτον ἔξοχον. Ἂς εἶναι τέλος πάντων καὶ ἀπ' ἐδῶ. Πάντοτε μία ἀνατολὴ σελήνης εἶναι μαγεία ἀνέκφραστος, καὶ ἡ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν φύσιν κάποτε-κάποτε ἐπιβάλλεται καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους.

Ὁ φίλος μου ἐσιώπησεν. Εἰς τὸ μελαγχολικόν του βλέμμα ἀνεγίνωσκα κάποιαν νοσταλγίαν διὰ τὰ προσφιλῆ ὕψη τῆς Δεξαμενῆς. Ἐκεῖ-ἐπάνω τρόντι, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λυκαβητοῦ, ὑπάρχει μικρὸν καφενεῖον, τὸ ὁποῖον διὰ τὴν ἡσυχίαν του καὶ τὴν ρομαντικότητά του συχνάζουν νυκτὸς καὶ ἡμέρας οἱ νέοι ποιηταί. Ἐκεῖ ὀνειροπολοῦνται καὶ πολλάκις ἐκεῖ γράφονται οἱ στῖχοι, ὡραῖοι ἢ ἄσχημοι, τοὺς ὁποίους οἱ κοινοὶ θνητοὶ ἀναγινώσκουν εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ εἰς τὰ περιοδικά. Ἐκεῖ ἀναβαίνει συχνὰ καὶ ὁ Παλαμᾶς, «ὁ πρίγκηψ τῶν ποιητῶν», διὰ νὰ ρεμβάσῃ ἢ νὰ συνομιλήσῃ μὲ τοὺς μαθητάς του. Ἀπὸ τὸ ποιητικὸν αὐτὸ ἐντευκτήριον ὁ φίλος μου φυσικὰ δὲν ἔλειπεν

οὔτε μίαν ἡμέραν. Ἂν σήμερον ἡ ὀκνηρία μου τὸν ἠμπόδισε νἀνέλθῃ ἐκεῖ τὸ δειλινόν, ἀφεύκτως θἀνήρχετο τὴν νύκτα. Καὶ τί ὡραῖα προεμηνύετο ἡ νὺξ ἀπὸ τὸν λόφον μὲ τὸ πανόραμα τῆς Ἀττικῆς σεληνοφωτίστου!...

*

Ἀλλ᾽ εἰς τὸ προκείμενον.

Ὅσον πεζὸς καὶ ἂν ἤμην, ἡ «προετοιμασία τοῦ οὐρανίου κινηματογράφου» δὲν μοῦ ἐπέτρεπε νὰ κινηθῶ ἀπὸ τὴν θέσιν μου. Καὶ μετὰ τὴν εὔγλωττον ἀγόρευσιν τοῦ φίλου μου, πρὸ πάντων δὲ μετὰ τὴν ἀκόμη εὐγλωττοτέραν σιγήν του, τὴν ρεμβώδη, ἤρχισα κἐγὼ νὰ οἰκτείρω κατὰ βάθος τοὺς περιπατητάς, οἱ ὁποῖοι, μὲ τὴν πρόφασιν τοῦ δείπνου, εἶχον ἐπανέλθει τόσον ἀκαίρως εἰς τὴν βαρβαρότητα τῶν ἠλεκτρικῶν... Καὶ ἡ διάθεσις ἐκείνη πρὸς φυσικὴν καὶ γνησίαν ἀπόλαυσιν, ἡ ὁποία ἀφυπνίζεται τόσον συχνή, ἀλλὰ καὶ τόσον ἀνίσχυρος εἰς τοὺς ζῶντας ὁλονὲν μέσα εἰς τὰ φωτεινὰ καὶ σκοτεινὰ ψεύδη τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τοὺς διεφθαρμένους καὶ ταπεινωμένους ἀπὸ τὴν «τακτικὴν ζωὴν» τῆς πόλεως καὶ τῆς ὀκνηρίας, μὲ κατέλαβε λεληθότως ἐκείνην τὴν ὥραν ὡς κάποιον αἴσθημα νέον καὶ περίεργον. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὁ φίλος μου δὲν ἔλεγεν ὑπερβολήν. Εἶχα λησμονήσει ὅτι ὑπῆρχε καὶ φεγγάρι!

Τώρα μοῦ τὸ ὑπενθύμιζεν ἡ φωτεινὴ αἴγλη, ἡ ὁποία ἐστεφάνωνε τὸν Ὑμηττόν. Ἐμείναμεν ὀλίγας στιγμὰς ἄφωνοι καὶ βυθισμένοι εἰς τὴν ἐνατένισιν τῆς Ἀνατολῆς. Ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον ἡ φωτεινὴ αἴγλη ἐζωήρευεν, ἐκιτρίνιζεν, ἐχρύσιζεν, ἀνέλαμπε. Κ᾽ ἐνῷ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ οὐρανίου θόλου ἐφαίνετο τεφρὸν καὶ θαμβὸν ὡς ἀπὸ στυπόχαρτον, ἡ κηλὶς ὁλονὲν ἐμεγάλωνε κἐφωτίζετο, ὡμοίαζε πρὸς στρογγυλὴν πληγὴν μελιχροῦ φωτός, ἀμυδροῦ ἀκόμη, κρυπτομένην κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ χύνουσαν ἀντὶ αἵματος ὠχρὸν ἀκτινοβόλημα. Ἡ θέσις τοῦ δίσκου ἐμαντεύετο εὐκρινῶς ὄπισθεν τοῦ βουνοῦ, εἰς τὸ κέντρον τοῦ λαμπροῦ ἡμικυκλίου. Ὀλίγα δευτερόλεπτα ἀκόμη, καὶ τὸ φεγγάρι θὰ ἐπρόβαλλε.

— Νά, αὐτὸ εἶναι, ποῦ λέγουν *τὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ!* εἶπε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ ποιητής.

Τὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ! Ἄ, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσετε: ἀπρόοπτος, ἀλλ᾽ ὄχι ἀτυχὴς ἡ παρομοίωσις. Ἡ κιτρίνη ἐκείνη αἴγλη, ἡ ὁποία διεχύνετο ἄνωθεν τοῦ μελισσοτρόφου βουνοῦ, θὰ ἐλέγατε πραγματικῶς ὅτι εἶναι τὸ φημισμένον του μέλι, τὸ μέλι τὸ παραχθὲν ἀπ᾽ αἰώνων, αἰωρούμενον τώρα ἄνωθέν του μὲ τὴν αἰθερίαν ἐλαφρότητα αἰωνίου συμβόλου, εἰς τὴν μυστηριώδη γαλήνην τῆς θερινῆς νυκτός, γεμάτης ἀπὸ μαγείαν, ἀπὸ ὁράματα, ἀπὸ ὑπερφυσικὰς ἐμφανίσεις.

Ἦτο τὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ, τὸ ὁποῖον ἐσκορπίζετο ἀπὸ ἐκεῖ μὲ τόσην ἀφθονίαν καὶ μὲ τόσην λαμπρότητα, ὡς ὀπτασία καὶ παραίσθησις, τὸ συμβολικὸν μέλι, τὸ ἰδανικῶς εὐῶδες καὶ γλυκὺ καὶ λαμπρόχρωμον, τὸ συμβολίζον τὴν γλυκύτητα, τὴν λάμψιν, τὴν χάριν τῶν ἀττικῶν ρητόρων καὶ συγγραφέων. Ἦτο ἀκόμη ὅλη ἡ αἴγλη καὶ ὅλη ἡ ὡραιότης καὶ ὅλη ἡ δόξα ἡ ἀθάνατος τοῦ βουνοῦ, τοῦ ἐναγκαλιζομένου μὲ στοργὴν τὴν ἀττικὴν χώραν, εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα περίφημον διὰ τὸ μέλι τοῦ πνεύματος.

*

Καὶ φθάνει ἡ μεγάλη στιγμὴ τῆς καταπλήξεως καὶ τῆς ἐκστάσεως. Τὸ στιλπνὸν μέταλλον τοῦ δίσκου προβάλλει σιγὰ-σιγὰ ὀπίσω ἀπὸ τὸ βουνόν, ἡ ἱλαρὰ καὶ φυσίγναθος μορφὴ ἐμφανίζεται, κἐν τῷ μέσῳ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἀνέρχεται βραδέως πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ἰδοὺ κάτι παλαιὸν καὶ τετριμμένον ὡς ὁ κόσμος, τὸ ὁποῖον ὅμως παρουσιάζεται κάθε φορὰν ὡς νέον καὶ παρθενικόν. Ἓν δευτερόλεπτον κοινότατον βέβαια εἰς τὴν ζωὴν τῆς φύσεως, ἀλλ᾽ ἱκανὸν νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν ποιητήν, ὡς ἡ μικρά, ἀλλὰ καὶ ἀπείρως μεγάλη στιγμὴ κάθε γεννήσεως καὶ κάθε δημιουργίας. Ἐπερίμενα ὅτι ἡ συνήθης, ἀλλὰ πάντοτε ὡραία αὐτὴ ἀνατολή, ἡ νίκη τοῦ φωτὸς κατὰ τοῦ σκότους, κάτι θὰ ἐνέπνεεν εἰς τὸν φίλον μου, — μίαν ἀκόμη τουλάχιστον εὐτυχῆ παρομοίωσιν.

Ἀλλὰ τίποτε! σιωπή!

Ἐμείναμεν ἄφωνοι καὶ ρεμβώδεις — καὶ ἐγὼ ὁ πεζὸς καὶ ἐκεῖνος ὁ ποιητής, — ἕως τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἡμικύκλιον τῆς μελιχρᾶς αἴγλης εἶχε γείνει κύκλος σωστὸς ἄνωθεν τοῦ βουνοῦ, μὲ κέντρον τὴν φλογερὰν πανσέληνον, αἰωρουμένην εἰς τὸ κενόν. Τὸ φῶς εἶχε διαχυθῇ παντοῦ. Ὁ τεφρὸς οὐρανὸς εἶχε γείνει πάλιν διαφανὴς χρυσογάλανος, τὸ στυπόχαρτον εἶχε μεταβληθῇ εἰς κρύσταλλον, καὶ τὸ βουνόν, τὸ πρὶν σκοτεινόν, εἶχεν ἀναλάμψει τώρα καὶ ἀπομακρυνθῇ εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ ὁρίζοντος.

Ὁ φίλος μου ἔλυσε πρῶτος τὴν σιωπήν.

— Καὶ πῶς σοῦ φαίνεται τὸ σκάνδαλον; μὲ ἠρώτησεν ἔξαφνα.

Ἐκείνας τὰς ἡμέρας τὸ σκάνδαλον τῆς Πανδώρας ἦτο τὸ θέμα πάσης συνομιλίας. Ὑποθέτω ὅτι θὰ ἔφθασε καὶ ἔξω τῶν Ἀθηνῶν ὁ θόρυβος περὶ τὸ ὄνομα τῆς ὑπηρετρίας αὐτῆς, ἡ ὁποία ἠδικήθη τάχα ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας ὡς λογισθεῖσα «μετ᾽ ἀνόμων», — πολὺς θόρυβος διὰ τὸ τίποτε πραγματικῶς, διότι κατόπιν ἀπεδείχθη ὅτι ἡ Πανδώρα ἦτο ὅλως-διόλου ἀναξία τοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὁποῖον ἐπροκάλεσε.

Ἐκύτταξα τὸν φίλον μου κατάπληκτος. Τὴν Πανδώραν λοιπὸν καὶ τὰστυνομικὰ σκάνδαλα ὑπενθύμιζεν εἰς ἕνα ποιητὴν τὸ ἔξοχον θέαμα, τὸ ὁποῖον ἀπελαύσαμεν πρὸ ὀλίγου; Μὰ τότε τί διαφέρει ὁ κινηματόγραφος τῆς Πλατείας τοῦ Σύνταγματος καὶ οἱ ἠλεκτρικοὶ ἥλιοι τῆς ὁδοῦ Σταδίου;

Ὅταν ἐξέφρασα τὴν ἀπορίαν μου, ὁ φίλος μου ἐγέλασε μὲ ὕφος ἀνθρώπου οἰκτείροντος καὶ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὸν ἄλλον.

— Μὰ δὲν τὸ εἶξεύρεις ὅτι τέτοιος εἶναι ὁ ἄνθρωπος; μοῦ εἶπε. Ἄκουσε τί ἔπαθε μίαν φορὰν ὁ Δὲ-Ἀμίτσης. Τὸ διηγεῖται ὁ ἴδιος εἰς ἕνα βιβλίον του. Εὑρίσκετο ἐπάνω εἰς τὴν μεγάλην γέφυραν τοῦ Ταμέσεως, καὶ διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν του ἀπελάμβανεν ἓν ἀπὸ τὰ μεγαλοπρεπέστερα θεάματα, ποῦ ἠμποροῦν ν᾽ ἀπολαύσουν ἀνθρώπινα μάτια ἐπὶ τῆς γῆς. Εἶχεν ἐμπρός του τὴν ἄποψιν τῆς μεγαλειτέρας πόλεως τοῦ κόσμου, κάτι τὶ τόσον γιγαντιαῖον καὶ ἐπιβάλλον μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων, ὅσον εἶναι καὶ ὁ καταρράκτης τοῦ Νιαγάρα μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς φύσεως: τὸ Λονδῖνον. Καὶ ὅμως, τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ποῦ τὴν ἐποθοῦσε τόσον καιρόν, ποῦ ἦτο ἓν ἀπὸ τὰ ὄνειρα τῆς νεότητός του, ἐσυλλογίζετο... Τί νομίζεις;... ὅτι εἶχε δανείσει εἰς κάποιον φίλον του ἕνα βιβλίον, ὅτι ὁ φίλος του δὲν τοῦ τὸ εἶχεν ἐπιστρέψῃ ἀκόμη, καὶ ὅτι ὑπῆρχε φόβος νὰ μὴ τοῦ τὸ ἐπιστρέψῃ ποτέ!

*

Ἐγελάσαμεν κἐσηκώθημεν διὰ νὰ φύγωμεν.

— Τί κρῖμα ἀλήθεια, — εἶπα τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐστρέφομεν τὰ νῶτα πρὸς τὸ εἰρωνικὸν πρόσωπον τῆς σελήνης, — τί κρῖμα νὰ μὴν ἀνεβοῦμε στὴ Δεξαμενή!

— Μπά! κἐδῶ τὸ ἴδιο δὲν ἦταν;

— Ὄχι δά, εἶναι κάποια διαφορά! Δὲν συλλογίζεσαι ὅτι θὰ ἐβλέπαμεν ἀπὸ ἐκεῖ-ἐπάνω τὸ ἔξοχον θέαμα τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἐπομένως θὰ ἐσυλλογιζόμεθα τὴν Πανδώραν μισὸ λεπτὸν τῆς ὥρας ἐνωρίτερα;

Ὁ φίλος μου ἀπηξίωσε νἀπαντήσῃ.

Ἴσως θὰ ἐσυλλογίζετο ἂν τὸ ὕψος τῆς Δεξαμενῆς ἦτο ἀρκετὸν διὰ νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ τὴν σελήνην *μισὸ λεπτὸν* τῆς ὥρας ἐνωρίτερα, ἢ ἂν εἶπα ὑπερβολὴν καὶ ἂν ἐπρόκειτο περὶ διαφορᾶς κλάσματος δευτερολέπτου...

Τὴν εἰρωνείαν μου ὅμως δὲν πιστεύω νὰ τὴν ὑπώπτευσε, διότι ἦτο ἄκακος ἄνθρωπος καὶ πεπεισμένος κατὰ βάθος ὅτι τὰ ἔξοχα θεάματα τῆς φύσεως μᾶς ἐμπνέουν κάποτε τὰς πεζοτέρας σκέψεις.

Γ. Ξενοπουλος

ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΗΣ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ

Ὅποιος δὲν εὕρῃ τὄνειρό του
ζωντανεμένο καὶ τρανό,
μ᾽ ὁρμὴ καὶ χάρη ἀπ᾽ τὸ πλευρό του
νὰ ξεπετάῃ ᾽ς τὸν οὐρανό,

Αὐτὸς ᾽ς τὸν κόσμο δὲν ἀξίζει
ἀνέλπιδα, δειλὰ νὰ ζῇ·
ὅποιος τὴν τύχη του ὁρίζει
βαστάει τὰ ἡνία ὅλα μαζύ.

Κωνσταντινος Μανος

ΗΣΚΙΟΣ

Ἡ λέξις *ἤσκιος* τὴν σκιὰν κυρίως σημαίνουσα, συνωνυμεῖ καὶ πρὸς τὴν λέξιν *στοιχειό*, ἔχουσα ὅμως εὐρυτέραν ταύτης σημασίαν, διότι λαμβάνεται πρὸς δήλωσιν πάσης δαιμονικῆς ἐπιφανείας, ὡς καὶ τἄλλα συνώνυμα τοῦ στοιχειοῦ ζώδια, *ζούζουλο* κτλ. Εἶναι δὲ αὐτὴ ἡ ἀρχαία λέξις σκιά, σχηματισθεῖσα καὶ μεταπλάσασα τὸ γένος εἰς ἀρσενικὸν κατὰ συνεκδρομὴν πρὸς τὸ ἥλιος. Ἤσκιος σημαίνει καὶ τὴν σκιὰν καὶ τὸ νυκτερινὸν φάσμα, εἶναι δὲ κοινοτάτη ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἡ χρῆσις τοῦ ὀνόματος ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ· τὴν αὐτὴν δὲ ἔννοιαν εἶχε καὶ ὁ κατὰ τοὺς μέσους χρόνους ἐνίοτε ἁπαντῶν τύπος τοῦ οὐδετέρου τὸ *σκίον*[1]. Τὸ ἐκ τούτου παραγόμενον ρῆμα *ἡσκιώνομαι* σημαίνει πάσχω ἐξ ἐπηρείας δαίμονος, συνωνυμοῦν πρὸς τὸ λαβαίνω, ἢ λαβώνομαι[2], ἐπίσης σημαίνει νοσῶ, ὡς κοιμηθεὶς ὑπὸ τὴν σκιὰν στέγης[3], ἢ ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου ἔχοντος *βαρὺν ἤσκιον*, ἕνεκα δαιμονικῆς ἐπηρείας (ὁποῖα θεωροῦνται ἡ καρύα, ἡ συκῆ καὶ ἄλλα τινά). Τὸ δὲ οὐδέτερον *ἤσκιωμα* ἔχει καὶ ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν σημασίαν, δηλοῦν καὶ τὸν προξενοῦντα τὸ κακὸν δαίμονα, τὸν ἤσκιο[4], καὶ τὸν παθόντα ἐκ τούτου. *Ἤσκιος* λέγεται προσέτι ἐπιδημική τις νόσος τῶν αἰγῶν, ἐκ τοῦ προξενοῦντος βεβαίως ταύτην δαίμονος[5]· πρὸς δὲ τούτοις τὸ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀνθρώπου ἐμφαινόμενον ἦθος αὐτοῦ, ἡ ἐγκατόπτρισις τρόπον τινὰ τῆς ψυχῆς εἰς τὸ πρόσωπον· οἷον «ἔχει καλὸν ἤσκιο» (ἡ ὄψις του διαθέτει εὐμενῶς τὸν βλέποντα)· «τὸν πῆρα ἀπὸ καλόν, ἀπὸ κακὸν ἤσκιο»=διετέθην εὐμενῶς ἢ δυσμενῶς πρὸς αὐτόν. Ὁ ἔχων καλὸν ἤσκιον λέγεται καὶ μονολεκτικῶς *ἡσκιωτικὸς* (ἐν Ἠπείρῳ). Καὶ τὸ ῥῆμα σκιάζω ἔχει καὶ τὴν ἀρχαίαν σημασίαν (ἀόρ. ἐσκίασα) καὶ τὴν τοῦ φοβίζω (ἀόρ. ἔσκιαξα)· παθ. σκιάζομαι σκιάχτηκα=φοβοῦμαι ἐφοβήθην[6]. Ἡ

1. «Ἐλέησον τὸν δοῦλόν σου ὁ δεῖνα ἀπὸ τὸ δαιμονικὸν σκίον ὁποῦ ἔχει» (Περὶ τοῦ ἀδελφικοῦ, ἐκ κώδ. τοῦ ΙΓ΄—ΙΖ΄ αἰῶνος ἐν Vassiliev Anecd. Graecobyz σ. 336).

2. Βλ. καὶ Ζωγράφειον ἀγῶνα σ. 14. 15. 192 (Ἠπείρου).

3. Ζωγράφειος ἀγὼν σ. 15 (Ἠπείρου). Ἀθηνᾶ, ἐν Ναυπλίῳ 1831 σ. 107 (Στερεᾶς Ἑλλάδος). Πρβλ. Ἐφημ. Φιλομ 1857 σ. 296. (Στενήμαχος, τὸ ῥῆμα οὐραντῶ, οὐραντίζω).

4. Ἡσκιώματα, τὰ ἐξωτικὰ ἐν Ἠπείρῳ (Ζωγράφειος ἀγών, σ. 42).

5. Βαλαωρίτου ποιήματα, τόμος Β΄ σ. 527.

6. Βλ. Κοραῆ Ἄτακτ. τ. Δ΄. 510. Ἐν Βούᾳ τῆς Καλαβρίας τὸ *σ᾽άζομαι* σημαίνει εὑρίσκομαι ἐν σκιᾷ καὶ φοβοῦμαι (Morosi ἐν Archivio glottologico italiano τ. IV σ. 51).

δὲ δημώδης παροιμία «*φοβᾶται* καὶ τὸν ἥσκιο του»[1] ἐπὶ τῶν δειλοτάτων λεγομένη, ὑποδηλοῖ ὅτι ὁ δειλὸς ἐξ ὑπερβολῆς φόβου νομίζει ὅτι διατρέχει καὶ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σκιᾶς τὸν κίνδυνον, ὃν οἱ ἄλλοι φοβοῦνται ἐκ τῶν *ἥσκιων*. Ἀλλ' ἐμφαίνει ἐπίσης ὅτι ὑπῆρχε δοξασία, μὴ πιστευομένη πλέον, ὡς παιδαριώδης, καθ' ἣν ἡ σκιὰ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὂν ὑπερφυσικὸν αὐτοτελές, αὐτὴ ἡ ψυχή, δυναμένη καὶ νὰ βλάψῃ ἐκεῖνον εἰς ὃν ἀνήκει. Ἡ δοξασία δ' αὕτη καταφαίνεται σαφῶς ἐν τῇ συνήθει ἐν Μακεδονίᾳ νουθεσίᾳ τῶν μητέρων πρὸς τὰ τέκνα των: «Μὴν περγελᾷς τὸν ἥσκιο σου, γιατὶ θὰ σὲ πλακώσῃ»[2].

Αἱ λέξεις στοιχεῖον καὶ σκιὰ ἦσαν ἀνέκαθεν συνώνυμοι. Παρὰ τῷ Ἀριστοφάνει (Ἐκκλησ. 651), ὅπου τὸ πρῶτον εὑρίσκεται, ἡ λέξις στοιχεῖον σημαίνει τὴν σκιὰν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ἐσήμαινε μὲν πιθανώτατα ἡ λέξις κατὰ τὸν Ε΄ π. Χ. αἰῶνα καὶ τὸ γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου, ἀλλὰ κατὰ σύμπτωσιν δὲν περιεσώθη κείμενόν τι ἔχον αὐτὴν εἰς ταύτην τὴν σημασίαν. Καὶ εἰς συγγραφεῖς τοῦ Δ΄ αἰῶνος κεῖται ὄχι σπανίως ἡ λέξις στοιχεῖον εἰς δήλωσιν τῆς σκιᾶς[3]. Τοῦ λόγου δὲ ὄντος περὶ προσδιορισμοῦ τῆς ὥρας τῆς ἡμέρας, ἀδιακρίτως γίνεται χρῆσις εἰς μεταγενεστέρους συγγραφεῖς τῶν λέξεων στοιχείου καὶ σκιᾶς[4]. Καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ εἶναι συνώνυμα τὰ ὀνόματα *στοιχειὸ* καὶ *ἥσκιος*· τοῦτο δὲ καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν συνθέτων· ὁ *ἀλαφρόσκιωτος* (ὁ ἔχων ἐλαφρὸν τὸν ἥσκιον, ὁ δυνάμενος νὰ βλέπῃ τὰ εἰς τοὺς ἄλλους ἀφανῆ στοιχειὰ καὶ ἐξωτικὰ) ἐλέγετο ἐν παλαιοτέροις χρόνοις *ἐλαφρόστοιχος*[5], (καὶ ὑπὸ τῶν Κυπρίων λέγεται νῦν *ἀλαβροστοισ΄ειώτης*[6]). Ὁ δὲ *βαρύσκιωτος* ὑπὸ τῶν Κυπρίων λέγεται *βαρυστοισ΄ειώτης*.

Προσέλαβε δὲ ἡ λέξις ἥσκιος καὶ τὴν ἄλλην σημασίαν τοῦ συνωνύμου στοιχειοῦ, τὴν τῆς ἀπολελυμένης τοῦ σώματος ψυχῆς ἢ τοῦ νυκτιπλανοῦς δαίμονος. Εἰς τοῦτο δὲ τὰ μάλιστα συνετέλεσεν ἡ ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων καὶ πλείστων ἄλλων λαῶν συνταύτισις τῆς σκιᾶς πρὸς τὴν ψυχήν. Σκιὰ ἑλληνιστὶ καὶ umbra λατινιστὶ ἐσήμαινε καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ τεθνεῶτος[7]. «Κατθανὼν δὲ πᾶς ἀνὴρ | γῆ καὶ σκιά,» λέγει ὁ

1. Βλ. τὰ ἐμὰς Παροιμίας λ. φοβᾶμαι 34, ὅπου ἀναγράφονται καὶ αἱ ἀρχαῖαι καὶ αἱ ἐν ἄλλαις γλώσσαις παράλληλοι.
2. Μ. Χατζῆ Ἰωάννου Θερμαΐς σ. 34.
3. Diels Elementum σ. 60.
4. Βλ. Ἡσύχ. λ. δωδεκάποδος· δεκάπουν στοιχεῖον· ἑπτάπους σκιά. Σουίδ. λ. δεκάπουν σκιάν· δεκάπους σκιά. Σχολ. Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 651. Πολυδ. Δ΄, 44: «τῇ σκιᾷ δ' ἐτεκμαιροντο τὸν καιρὸν τῆς ἐπὶ δεῖπνον ὁδοῦ, ἣν καὶ στοιχεῖον ἐκάλουν».
5. Σολωμονική, Ἐθν. Βιβλιοθήκης φ. 20 β. Ἱστ. ἑταιρ. φ. 31α. 31β.
6. Λουκᾶ Λεξιλόγιον σ. 25. Φιλολογ. ἐπισκέψεις σ. 4—5. Σακελλαρίου Κυπριακὰ τ. Β΄ σ. 438 (ἀλαφροστοιχειώτης) σ. 486 (βαρυστοιχειότης).
7. Βλ. Roscher Lex. d. Myth. τ. II σ. 240. Nägelsbach Homer Theologie ²VII 25 σ. 398 κε΄. Πρβλ. Roscher ἐν Jahrbücher f. class. Philol. 1892 σ. 703 κε΄.

Εὐριπίδης[1]. Αὐτὸς δὲ ὁ θάνατος κατ' εὐφημισμὸν ἐνίοτε λέγεται σκιά[2]. Τὴν συνταύτισιν δὲ τῆς ψυχῆς πρὸς τὴν σκιὰν προϋποθέτει τὸ ὑπὸ πολλῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἀναφερόμενον μύθευμα, ὅπερ ἐξ ἀσιατικῶν λαῶν παρελήφθη· ὅτι ἐὰν ἡ ὕαινα ἐπιβῇ ἐπὶ τὴν σκιὰν ἀνθρώπου ἢ ζώου, τὸ ἔχει ὑποχείριον, ἀποναρκοῦσα καὶ ἄφωνον καθιστῶσα αὐτό[3]. Ἡ παράστασις τῆς ψυχῆς ὡς σκιᾶς φαίνεται κοινὴ εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους. Πάμπολλοι τῶν κατὰ φύσιν λαῶν φαντάζονται ὡς σκιὰν τὴν ψυχήν, ἢ δηλοῦσι ταύτην διὰ λέξεως σημαινούσης τὴν σκιάν[4]. Οἱ δ' ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι παρίστων, ἂν καὶ ὄχι πάντοτε, τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ὡς μέλαιναν σκιάν[5]. Καὶ εἰς πολλοὺς δ' εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς παρατηροῦνται ἴχνη τοιαύτης δοξασίας[6]. Παρ' ἡμῖν δὲ τὴν συνταύτισιν τῆς σκιᾶς πρὸς τὴν ψυχὴν ἐμφαίνει ὁ ἄλλοτε ὄχι ἀσυνήθης ἐντειχισμὸς τῆς σκιᾶς ἀνυπόπτου γέροντος διαβάτου ὑπὸ τὸν θεμέλιον λίθον οἰκοδομήματος, πρὸς ἀντικατάστασιν ἀνθρωποθυσίας. Προσέτι ἡ παρατήρησις Γερμανοῦ περιηγητοῦ τῆς ἀρχῆς τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος, ἧς τὴν ἀκρίβειαν δὲν ἐδυνήθην νὰ ἐξελέγξω, ὅτι οἱ Ἕλληνες πατοῦσι τὴν σκιὰν ἐκείνου, ὃν θέλουσι νὰ βλάψωσι[7].

Ν. Γ. Πολίτης

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Διὰ τὸν γάμον συμβαίνει ὅ,τι καὶ διὰ τὸν θάνατον· πολὺ ὀλίγοι εἶναι οἱ προητοιμασμένοι.

★ Παρηγορεῖτε οὐχὶ μὲ λόγους, ἀλλὰ μὲ δάκρυα. Καὶ θὰ ἔχετε ἀνεκτίμητον πληρωμὴν οὐχὶ λόγους, ἀλλὰ δάκρυα.

★ Ἡ ζηλοτυπία εἶναι θαυμασμὸς μετὰ θλίψεως, ἐπιθυμία μετὰ ἀποστροφῆς.

★ Ἐν τῷ ἐρᾶσθαι ὁ ἀνὴρ εἶναι περισσότερον κοῦφος· ἡ γυνὴ ἔχει βαθυτέραν ἐν τῷ ἔρωτι φιλοδοξίαν.

1. Ἀπ. 536 Nauck (Στοβ. Ἀνθολ. ϟΗ΄, 4. ΡΚΑ΄, 25).
2. Ἡρώνδ. Α, 18. Crusius Untersuchungen zu den Mimiamben des Herondas σ. 5.
3. [Ἀριστοτέλ.] π. θαυμασ. ἀκουσμ. 145 σελ 845α 24. Αἰλιανοῦ Ζ. ἱστ. ς΄, 14. Γ΄, 7. Γεωπον. ΙΕ΄, α΄, 10 (ὅπου ὀρθῶς ὁ Haupt ἀναγινώσκει κατάγει αὐτὸν ἀντὶ τοῦ κ. ἑαυτήν). Τιμόθ. Γαζαῖος 4 ἐν Hermes τ. ΙΙΙ σ. 6: «ὅτι ἐν σελήνῃ ἐρχομένη (ὕαινα) ἐὰν κυνὸς ὄντος ἐπὶ στέγους λάβηται κάτωθεν τῆς αὐτοῦ σκιᾶς, αὐτὸν καταφέρει ἄνωθεν τὸν κύνα». Ὁ Haupt (ἐν Hermes αὐτ.) σημειώνει ὅτι ἀναφέρεται ἡ δοξασία αὕτη καὶ ὑπὸ τοῦ Ἄραβος συγγραφέως Δαμιρὶ (παρὰ Bochart Hierozoicon I, 3, 11).
4. J. Lubbock die Entstehung der Civilisation κεφ. 5 σ. 182 κέ. Edw. Tylor Anfänge der Cultur κεφ. 11 τ. Ι σ. 42 κέ. Frazer the Golden Bough² τ. Ι σ. 285 κέ· Revue de l'hist. des religions 1900 τ. 42 σ. 231 κέ.
5. Maspero Histoire des peuples d'Orient τ. Ι. σ. 108.
6. Rochholz Deutscher Glaube u. Brauch τ. Ι σ. 92 κέ.
7. Bartholdy Voyage en Grèce Par. 1807 τ. ΙΙ σ. 57 Κατὰ τοὺς μέσους χρόνους τὰ γερμανικὰ νόμιμα ἐπέτρεπον εἰς μὴ ἐλεύθερον ἀδικηθέντα νὰ τιμωρῇ τὴν σκιὰν τοῦ ἀδικήσαντος ἐλευθέρου (Βλ. Rochholz ἔν. ἀν.).

ΜΙΚΡΑ ΕΚΔΡΟΜΗ

Ἔλθετε μετ' ἐμοῦ ὅπως ὑπὸ τὴν εὐμενῆ ὁδηγίαν τῆς Ἀθηνᾶς ἐπιχειρήσωμεν ἐν τῷ ἱερῷ βράχῳ αὐτῆς μικρὰν ἐκδρομήν.

Πρὸς τὸν Ὑμηττὸν ἡ Ἠὼς ἐκτείνει τοὺς ροδίνους δακτύλους της· εἶναι μόλις αὐγή, ἀλλ' αὐγὴ τῆς Ἀττικῆς καὶ δὴ τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ χλόη καὶ τὰ ἄνθη τῶν ἀγρῶν ἀποστάζουσιν ἔτι μαργαρίτας δρόσου. Τοῦ Φαέθοντος τὸ ἀκτινοβόλον ἅρμα προκύψαν ὕπερθεν τοῦ Ὑμηττοῦ ἵπταται ἤδη διφρηλατοῦν εἰς τὴν διαφανῆ ἀτμόσφαιραν. Τὸ φῶς χρυσίζει τὴν δημιουργίαν καὶ σκορπίζει πανταχοῦ τὴν ζωὴν καὶ τὴν χαράν. Τὸ ἔντομα βομβοῦσι, τὰ πετεινὰ σχίζουσι τοὺς αἰθέρας ψάλλοντα, σκιρτῶσι τὰ ποίμνια, οἱ ἄνθρωποι τρέπονται εἰς τὴν ἐργασίαν.

Ζωογονηθεῖσα ὑπὸ τοῦ φωτὸς ἡ φύσις ζωογονεῖται ὑπὸ τοῦ ἀφυπνισθέντος ἤδη ἀνθρώπου. Ἡ ὕπαρξις τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ μόχθου, ἐμφανίζεται εἰς τὴν γῆν. Ὁ ἀγρότης χωρεῖ πρὸς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, κεντρίζων τὸ πεφορτισμένον ὑποζύγιον, ὁ βιομήχανος σπεύδει πρὸς τὸ ἐργοστάσιον, ὁ ἐργάτης εἰς τὸ ἡμερομίσθιον. Καὶ εἰς τὴν κυανῆν καὶ γελόεσσαν θάλασσαν παρὰ τὴν ἀκτὴν αὐτῆς ὁ ἁλιεὺς ἑτοιμάσας τὰς ὁρμιὰς καὶ τὰ δίκτυα λύει τὸ πρυμνήσιον καὶ ἀναπεταννύει τὸ τρίγωνον ἱστίον εἰς τὴν πνοὴν τοῦ ἠρέμου Ζεφύρου.

Ἀναπετάσσωμεν καὶ ἡμεῖς τῆς φαντασίας τὰ κοῦφα ἱστία, ἀναπτύξωμεν τὰς γοργὰς τοῦ πνεύματος πτέρυγας καὶ διαπόντιοι ἢ αἰθεροδρόμοι προσπελάσωμεν τὸ δαιμόνιον Ἄστυ τῶν κλεινῶν καὶ ἀθανάτων Ἀθηνῶν.

Ἐφθάσαμεν. Ἰδοὺ ἡ Ἀκρόπολις. Χαῖρε βράχε ἱερέ, ὃν δὲν ἐνίκησεν ὁ χρόνος, ὃν ἔστεψεν ἡ δόξα, ἐκλείσεν ἡ Τέχνη καὶ ὕμνησεν ὁ Κόσμος!... Πολιοῦχος τοῦ ἰοστεφοῦς Ἄστεως μετὰ τὸν ἀφανισμὸν τῆς Πολιούχου, σκέπεις καὶ προστατεύεις τὴν πόλιν, ἥτις ἐγέννησε τὴν Ἰδέαν καὶ τὸν τὰ πάντα διακοσμοῦντα Νοῦν καὶ ὑπέταξεν ἀναιμάκτως καὶ ἀπολεμήτως τὸν κόσμον διὰ τῆς δυνάμεως καὶ γοητείας τοῦ πνεύματός της. Χαῖρε, πόλις, ἥτις ἐξέθρεψες τὴν σοφίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν διέπλασας καὶ εἰς ἄφθαστον ἤγαγες ὕψος τὴν Τέχνην, ἐγαλούχησας καὶ ἐλάμπρυνας τὴν ἀστικὴν ἀρετὴν καὶ τοῦ βίου τὴν ἔκπαγλον κομψότητα. Θεῶν καὶ ἡμιθέων χεῖρες σὲ ἵδρυσαν, ἥρωες σὲ κατῴκησαν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς σου ἐξεπορεύθη τὸ αὐγάσαν τὸν ἐθνικὸν κόσμον φῶς, πόλις πάσης μεγαλουργοῦ ἐμπνεύσεως λίκνον, σέμνωμα τῆς ἀνθρωπότητος,

ὑπερήφανον καύχημα πάσης φωτεινῆς ψυχῆς· θὰ ἐτόλμων νὰ τονίσω τὸν ὕμνον σου, ἐὰν ἠδυνάμην, ἐὰν ἐφρόνουν, ὅτι ἦτο δυνατὸν ἀνθρώπων φωνὴ νὰ ψάλῃ τὸ κλέος σου καὶ τὴν ὑπεράνθρωπον δόξαν σου, Ἄστυ ὀνείρων καὶ ρεμβασμῶν, πόλις μεγάλων στοχασμῶν καὶ παραδειγμάτων, ἥτις μετὰ τοῦ φωτὸς ἔδωκας ὅμως καὶ τὸ κώνειον εἰς τὸν Σωκράτην καὶ τὸ πρόστιμον εἰς τὸν Μαραθωνομάχον στρατηγὸν καὶ τὸν θάνατον εἰς τὸν Φειδίαν καὶ τὸν Φωκίωνα!

Ποῦ θ' ἀπέλθωμεν; Καὶ ποῦ ἀλλαχοῦ ἢ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, τὴν γόησσαν αὐτὴν θεότητα, τὴν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καταβᾶσαν εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν αἰωνίως νεάζουσαν καὶ σεμνῶς περικαλλῆ, τὴν κεκλημένην νὰ ζῇ καὶ νὰ ὑμνῆται εὐλαβῶς πάντοτε καὶ ἱερῶς νὰ ἐμπνέῃ;

Εἰς τὴν Ἀκρόπολιν! Ἐὰν αἱ Ἀθῆναι εἰσὶ τὸ σεπτὸν τῆς Ἑλλάδος κλέος, ἡ Ἀκρόπολις εἶναι τὸ ἀνέφικτον τῶν Ἀθηνῶν σέμνωμα. Ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τῶν Ἀθηνῶν τὸ χῶμα εὐσεβάστως καὶ ἐν συγκινήσει βαίνοντες, ἂς ἀρχίσωμεν τὴν λατρείαν καὶ προσευχήν μας. Ἂς δεηθῶμεν ἡ σοφία αὐτῆς νὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ, νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ ἡ σύνεσίς της καὶ εἰς τὴν ὥραν παντὸς κινδύνου νὰ μᾶς προστατεύσῃ τὸ ἄθραυστον δόρυ της.

Ἀνερχόμεθα! Νίκη ἄπτερος σὲ θαυμάζω καὶ σὲ χαιρετῶ! Εἶναι μικρὸς ὁ χειροποίητος ναός σου, ἀλλ' εἶναι θαῦμα τέχνης καὶ μέγας ὡς ἰδέα.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὰ Προπύλαια. Πρὶν ἢ διέλθωμεν αὐτά, στρέψον πρὸς τὴν δύσιν καὶ τὴν μεσημβρίαν. Ἴδε πῶς ἀστράπτουσα φωτοβόλως μαρμαίρει ἡ θάλασσα τοῦ Φαλήρου. Ἴδε τὸ εὐρὺ τοῦτο καὶ ξανθὸν δάσος τῶν ἐλαιῶν, οὗτινος τὸ πρῶτον φυτὸν μὲ τὴν ἰδίαν χεῖρά της ἐφύτευσεν εἰς τὸ ἐπιδικασθὲν ἔδαφος ἡ σεμνὴ Παρθένος, ἡ πότνια Ἀθηνᾶ.

Ἴδε ἐγγύτερον! Ὁ βραχώδης αὐτὸς λοφίσκος, ὁ ἀπὸ τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἄχρι τῶν προπόδων τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου ἐκτεινόμενος, εἶναι ἡ Πνύξ, τῆς ραγδαίας ἀθηναϊκῆς εὐγλωττίας τὸ στάδιον, τῆς πολιτικῆς ρητορείας ἡ ἑστία καὶ ὁ βωμός. Τὰς νύκτας, ὅτε τὸ πᾶν σιωπᾷ καὶ τὸ μέλαν τῆς Νυκτὸς ἅρμα χωρεῖ ἐν μέσῳ ἀστερισμῶν καὶ ἀστέρων, φαίνεται ἐδῶ ὁ Δημοσθένης σκυθρωπὸς καὶ αἱ ἀπηχήσεις τῆς φιλοπάτριδος φωνῆς του δονοῦσιν ἔτι τοὺς αἰθέρας καὶ σαλεύουσι τὰ ἐδάφη.

Ἴδε μικρὸν δεξιόθεν τὸ ἀνώμαλον τοῦτο τμῆμα τοῦ μεμονωμένου καὶ γυμνοῦ βράχου. Εἶναι ὁ Ἄρειος Πάγος. Σεπτὸν ὄνομα σεπτοτέραν ἐνέχον ἱστορίαν καὶ ἔννοιαν. Ἐκεῖ θεοὶ ἐδικάσθησαν ὡς θνητοὶ καὶ οἱ θνητοὶ δικάζοντες ὡμοίαζον θεούς. Ἐκεῖ ἐμπεπνευσμένος καὶ ρηξικέλευθος ἐδίδαξεν ὁ Παῦλος, ἁλίσκων τὰς ψυχὰς διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ἀληθείας. Ἐκεῖ ἀνεῦρε τὸν βωμὸν τοῦ *Ἀγνώστου Θεοῦ*, ἐκεῖ ἐκήρυξε τὸν ἀνευρεθέντα Θεόν, Οὗτινος ἐγένετο ὁ διάθερμος καὶ τελεσιουργότατος στρατιώτης καὶ Οὗτινος ἡ θεία μορφὴ καὶ διδασκαλία λάμψασα εἰς τὴν γῆν τῆς Παλαιστίνης ἔλαμψεν ἀνεσπέρως εἶτα καὶ ἦλθε ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς.

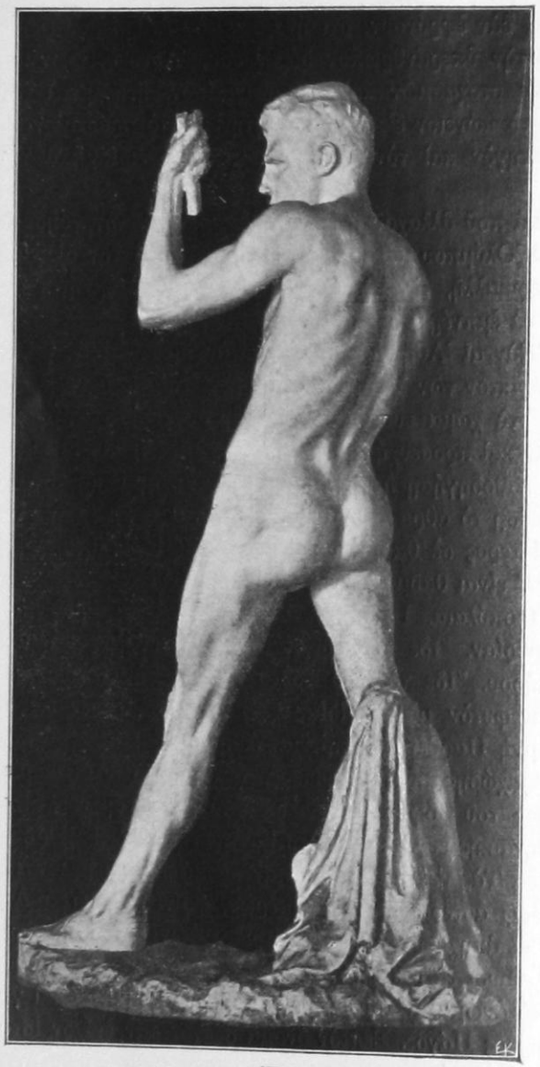

Ἔργον βραβευθὲν Θ. Θωμοπούλου

***Τοξότης** (σπουδή).*

Στρέψε· ἄλλος κόσμος μᾶς καλεῖ καὶ διάφορον κάλλος. Ἴδε τὰ Προπύλαια... τὰ ἐρείπιά των μᾶλλον. Μὴ ζήτει ἀκεραίους τοὺς δωρικοὺς αὐτῶν κίονας, οὔτε τοῦ Σωκράτους τὰς Χάριτας. Μὴ ζήτει τῆς Πινακοθήκης τὰς γραφὰς καὶ πλήρεις τὰς ἁρμονίας τῆς ἐπιβλητικῆς μεγαλοπρεπείας των.

Διήλθομεν ἤδη τὰ Προπύλαια, τὸ τηλαυγὲς τοῦτο πρόσωπον τοῦ μεγάλου τῆς Τέχνης ναοῦ.

Βλέπεις τὴν περιοχὴν ταύτην ἐδῶ πλησίον, μικρόν τι ἀριστερόθεν ; Ἐνταῦθα ἦτο ἡ θέσις, ἔνθα ὑψοῦτο τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς τὸ χαλκοῦν ἄγαλμα. Τὰ μηδικὰ λάφυρα ἦσαν ἡ ὕλη, ἐξ ἧς ἐχωνεύθη καὶ διεπλάσθη. Τοῦ Φειδίου τὸ πνεῦμα τὸ εἶχε ζωογονήσει καὶ εἰς τὴν περίοπτον αὐτὴν θέσιν ἡ Θεὸς ἐφαίνετο ἔνοπλος καὶ αὐστηρὰ φρουροῦσα τὴν προσφιλῆ καὶ φερώνυμον πόλιν. Χώρει ἐμπρός. Ἴδε ἀριστερόθεν τὸ τέλειον τοῦτο κομψοτέχνημα καὶ ἀριστοτέχνημα. Εἶνε τὸ Ἐρεχθεῖον. Τίποτε δὲν ἴσχυσε νὰ καταστρέψῃ τὴν ἀπαράμιλλον χάριν καὶ τὴν κομψότητα τοῦ μαρμαρίνου τούτου καλλιτεχνήματος. Εἶναι τὸ ἱερώτατον καὶ ἀρχαιότατον τέμενος τῆς Ἀκροπόλεως, ὁ ἐντελέστερος τύπος τοῦ Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, ἀμίμητος εἰς χάριν, εἰς κομ-

ψότητα καὶ εἰς αἰθέριον κάλλος. Αἱ Κόραι, ἴδε πῶς εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Μεσημβρίαν ἐστραμμέναι, ὑποβαστάζουσιν ἄνευ μόχθου, ἀμιμήτως καὶ ἀβιάστως, ἄνευ οὐδενὸς φόρτου, παίζουσαι οἱονεὶ καὶ χαριεντιζόμεναι ἐν πλήρει ἀνέσει, τὸ βάρος τῆς στέγης! Ἴδε προσεκτικῶς τὴν ἑλκεσίπεπλον Κόρην, τοὺς κίονας τοῦ σεβαστοτάτου τούτου μνημείου τῆς Ἀκροπόλεως, τὴν ἐπανθοῦσαν ἁπανταχοῦ χάριν καὶ συμμετρίαν, τὴν διακεχυμένην καὶ εἰς τὰς ἐσχάτας τῶν ἀρχιτεκτονικῶν λεπτομερειῶν ἁρμονίαν καὶ εἰπὲ ἐὰν θὰ ἔδιδες μίαν ἔστω στήλην, ἕνα μόνον σπόνδυλον δι' ὅλας τὰς Σφίγγας, δι' ὅλας τὰς Πυραμίδας καὶ τοὺς ὀβελίσκους τῆς γηραιᾶς καὶ ἱστορικῆς Αἰγύπτου, διὰ τὰ κολοσσιαῖα ἐκεῖνα κατασκευάσματα, ἐν οἷς δὲν ὑπάρχει ἡ δύναμις τῆς ὕλης καὶ ἡ ἐπιβολή, ἀλλ' ὅπου ἐλλείπει τῆς χάριτος ἡ θέλγουσα πνοή, τῆς ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως καὶ τῆς Τέχνης ἡ ζωογόνος ψυχή, τῆς Τέχνης αὐτῆς, ἥτις ἔδωκε τὸν παλμὸν εἰς τὰ μάρμαρα, τὴν ἔκφρασιν εἰς τὸν λίθον, τὴν λαλιὰν εἰς τὴν πέτραν.

Ἀλλ' ἤδη ὕψωσον πλειότερον ἔτι τὸ φρόνημα καὶ κάθαρον τὴν ψυχήν σου. Γενοῦ Ἀθηναῖος γνήσιος, Ἀθηναῖος τῶν χρόνων ἐκείνων, οὓς ρεμβάζει ἡ καρδία καὶ ψάλλει ἡ ποίησις. Μόνον ἐὰν καθιστάμενος ἀληθὴς τοῦ Περικλέους συμπολίτης κατορθώσῃς νὰ αἰσθανθῇς ὅ,τι ᾐσθάνετο ὁ Ὀλύμπιος ἐκεῖνος, ὅτε ἀνήρχετο τὸ ἱερὸν τοῦ Παρθενῶνος, θὰ κατορθώσῃς συνάμα νὰ κατανοήσῃς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ ναοῦ τῆς Παρθένου, ὃν τρεῖς ἐνωθεῖσαι μεγαλοφυίαι, τοῦ Περικλέους, τοῦ Ἰκτίνου καὶ τοῦ Φειδίου, ἤγειραν ἐν ἁμίλλῃ ἐμπνεύσεως πρὸς τὴν σεμνὴν Πολιοῦχον Παρθένον. Πρέπει νὰ ἐμφορηθῇ τις τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς, ἣν ἐκπροσωπεῖ τῆς Ἀκροπόλεως ἡ ἀκμή, πρέπει νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἐπιφοίτησιν τῆς πολιούχου Θεοῦ, ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἀπόρρητα τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ ναοῦ της καὶ νοήσῃ τὸ ὕψος τῆς ἐμπνεύσεως, ἥτις τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐσχεδίασε, καὶ τὸ μέγεθος τῆς μεγαλοφυίας, ἥτις τὸν ἀνήγειρε καὶ τὸν διεκόσμησε. Ποῖος ἦτο τότε, ποῖος δὲ εἶναι τανῦν ; Ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης τοῦ ἐπιμήκους τετραγώνου, τοῦ σκεπομένου ἀπὸ τὸν φαιοκίτρινον πωρώδη λίθον ὑψοῦτο τῆς Παρθένου τὸ ἐλεφαντόχρυσον ἄγαλμα, τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς τέχνης καὶ τῆς μεγαλοφυίας τοῦ Φειδίου. Ὑπερθεν ἐπὶ τῆς ζωφόρου τοῦ ἀνατιναχθέντος σηκοῦ, ἡ σμίλη τοῦ Φειδίου καὶ τῶν μαθητῶν του, ὧν ἕκαστος ἦτο μέγας, εἶχε θαυμασίως ἀναπαραστήσῃ τὴν ἱερὰν τῶν Παναθηναίων τελετήν, ὅτε αἱ εὐγενεῖς παρθένοι τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ ἀθάνατος ἐκεῖνος Δῆμος ἔφερον ἐν πομπῇ τὸν πέπλον τῆς Θεοῦ εὐλαβῶς καταθέτουσαι αὐτὸν εἰς τὸν Ναόν, παρὰ τὸ μαρμάρινον σῶμα, τὸ θεῖον ὡς ἰδέα καὶ θειότερον ὡς Τέχνη. Ἀλλοίας παραστάσεις ἀναγλύφους, παλλούσας ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς Τέχνης καὶ ἐμψυχουμένας ὑπὸ τοῦ Ἡλίου τὸ ἀκτινοβόλον φῶς ἢ μελαγχολούσας ὑπὸ τὸ γλυκύτερον καὶ ἠπιώτερον τοῦ νυκτερινοῦ ἄστρου, παρουσιάζει ἡ τοῦ ἐξωτερικοῦ περιστυλίου ζωφόρος καὶ τῶν προσόψεων τὰ ἀετώματα. Αὐτῆς τῆς

θεότητος τῆς Τέχνης προσελαγιζούσης, αὐτῆς τῆς Θεοῦ ἐμπνεούσης καὶ ὁδηγούσης τοὺς καλλιτέχνας, οἱ θαυματουργοὶ τοῦ Φειδίου καὶ τῶν μαθητῶν του δάκτυλοι, χειριζόμενοι δημιουργικῶς τὴν σμίλην, εἰργάσθησαν ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τὴν γέννησιν τῆς Ἀθηνᾶς, τὴν πρὸς τὸν Ποσειδῶνα ἔριδα αὐτῆς περὶ τῆς πόλεως, τὰς μάχας τῶν Λαπιθῶν πρὸς τοὺς Κενταύρους, τῶν Μοιρῶν τὸ ἐκπληκτικὸν σύμπλεγμα, τῆς Δήμητρος, τῆς Κόρης, τοῦ Ὑπερίωνος, τῆς Νυκτὸς τὰς θαυμασίας συνθέσεις, καὶ τὰς μυριάδας ἐκείνας τῶν ἀριστοτεχνικῶν λεπτομερειῶν, ἃς σιωπηλὸς καὶ ἔνθους ἀπεθαύμαζεν ὁ αἰσθητικώτερος, ὁ καλλιτεχνικώτερος, ὁ μᾶλλον δυσχερῶς εὐχαριστούμενος λαός, ὁ ζήσας καὶ ἀκμάσας ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὁ λαὸς τῶν ἀθανάτων Ἀθηνῶν, ὃν ἐκφραστικῶς καὶ συνεπτυγμένως «θηρίον χαλεπὸν» ἀπεκάλει ὁ Δημοσθένης. Ἐὰν ἐκαλεῖτο ὁ Πλανήτης ἡμῶν νὰ παρουσιάσῃ εἰς τοὺς ἄλλους Κόσμους τοῦ Σύμπαντος ὑπόδειγμα τῆς τελειότητος τῆς Τέχνης ἐν τῇ Γῇ, φρονῶ ὅτι διὰ βοῆς ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἐνεδείκνυε τὴν ἀθηναϊκὴν Ἀκρόπολιν μὲ τὸν Παρθενῶνά της ὡς τὸ ὑπόδειγμα καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς τελειότητος ταύτης ἐκ τοῦ ἐρειπίου κρίνων τὸ ἀκέραιον καὶ ἐκ τῶν συντριμμάτων τὸ σύνολον. Ἀλλὰ τίς οἶδεν ἐὰν ὁ εὐγενὴς αὐτὸς τραυματίας, ὁ ὑπερκόσμιος Παρθενών, ὁ μετ' ὀδύνης οἱονεὶ συνέχων τὰ σπαραχθέντα καὶ συντριβέντα μέλη αὐτοῦ, τίς οἶδεν ἐὰν δὲν εἶναι θαυμασιώτερος καὶ ἱεροπρεπέστερος ἐν τῇ σεμνότητι τοῦ σιωπηλοῦ τούτου ἄλγους, ἢ ὅτε ἄλκιμος καὶ ἀστράπτων ἀκέραιος ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ θεολήπτου δημιουργοῦ του;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΜΑΖΥ ΣΟΥ

Σ' τὸ νέο χρόνο δῶσέ μου τὸ χέρι νὰ περάσω,
μαζύ σου πάντοτε νὰ ζῶ, κοντά σου νὰ γεράσω,
νὰ λάμπῃ ἐμπρός μου ἡ χρυσαυγὴ καὶ ἡ γλυκειὰ μορφή σου,
τερπνὰ τὰ χρόνια νὰ περνοῦν καὶ πάντα ἐγὼ μαζύ σου
'ς τὴν ἀγκαλιά σου νὰ θωρῶ ταϊγαπητὰ παιδιά μου,
ἀνθοὺς νὰ βλέπω 'ς τὰ κλαδιὰ κἐλπίδα 'ς τὴν καρδιά μου.
Ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς, ἀπ' τὴ σιγὴ 'ς τὸ σάλο,
ἀπὸ τὸν πόνο 'ς τὴ χαρὰ μαζύ σου νὰ προβάλλω,
καὶ τῆς ζωῆς μου ἡ πηγὴ νἄναι πηγὴ δική σου,
νὰ εὐτυχῶ, ἂν εὐτυχῇς, νὰ συμπονῶ μαζύ σου,
τοὺς πόνους μου μ' ὑπομονὴ νὰ φέρω ἀντικρύ σου,
χαρὰ νὰ λέγω τὴ χαρά, ἂν τὴ χαρῶ μαζύ σου.

Σ. ΜΠΑΛΙΔΗΣ

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΡΘΩΝΑ ΤΟΥ ΟΣΣΙΑΝΟΥ

Σ ΤΟΝ ΗΛΙΟ

Ἄστρο χρυσό, ποῦθε λοιπὸν λαβαίνεις τὲς ἀχτῖνες;
Ἀπὸ ποιὰ ἀστείρευτη πηγὴ τραβᾷς τὸ θεῖο φῶς σου;
Μόλις φανῇς 'ς τὸν οὐρανό, τἀστέρια φεύγουν ὅλα
καὶ τὸ φεγγάρι ντροπαλὸ βυθίζεται 'ς τὸ κῦμα
χλωμό, χλωμό· σὺ μοναχὰ κινεῖσαι 'ς τὸν αἰθέρα.
Καὶ ποιὸς 'μπορεῖ 'ς τὸ δρόμο σου, ποιὸς νὰ σ' ἀκολουθήσῃ,
ἄστρο λαμπρό; Ἀπ' τὰ βουνὰ τὰ δέντρα σειοῦνται, πέφτουν
καὶ τὰ βουνὰ μὲ τὸν καιρὸ πάλε κι' αὐτὰ σωριάζουν·
πότε ἀνεβαίνει ἡ θάλασσα καὶ πότε κατεβαίνει
κι' ἄφαντο τέλεια γίνεται 'ς τὴ χάση τὸ φεγγάρι·
σὺ μόνος, Ἥλιε, πάντοτε, πάντοτ' ἐκεῖνος εἶσαι
καὶ χαίρεσαι περήφανος 'ς τὸ αἰώνιο σου ταξίδι.
Ὅταν ψηλάθε τρομερὴ πλακώνῃ ἀνεμοζάλη,
ὅταν μουγκρίζ' ἐδῶ βροντὴ καὶ ἡ ἀστραπὴ πετάῃ,
λαμπρὸς σὺ ξαναφαίνεσαι 'ς τὰ σύγνεφα τὰ σκόρπια
καὶ περγελᾷς τὸν κεραυνὸ καὶ τὴν ἀνεμοζάλη.
Ἀλλὰ γιὰ 'μένα οἱ ἀχτῖνές σου νεκρὲς ἀχτῖνες εἶναι·
δὲ βλέπει πλειὰ τὴ λάμψη τους ὁ γέρος Ὀσσιάνος,
ἢ τὴ χρυσῆν ἀνατολὴ τὸ φῶς σου ἂν πλημμυρίζῃ,
ἢ κι' ἂν μέσ' 'ς τὸ βασίλεμα 'ς τὴ δύση τρεμουλιάζῃ.
Ὅμως, ποιὸς ξέρει, ἴσως καὶ σὺ 'ς αὐτὸν τὸν κόσμον εἶσαι
ὅπως κἐγὼ περαστικός, καὶ θὰ τελειώσουν ἴσως
μιὰ 'μέρα οἱ 'μέρες σου οἱ λαμπρές· — σβυμένος θὰ κοιμᾶσαι
τότε σὲ μαῦρα σύγνεφα καὶ δὲ θὰ ξανακούσῃς
πλειὰ τῆς Αὐγῆς σου τὴ φωνή, ποῦ μάταια θὰ σὲ κράζῃ.
Χαίρου λοιπὸν τὴ νειότη σου, τὴν ὠμορφιά σου χαίρου.
Πικρὰ εἶναι τὰ γεράματα καὶ 'μοιάζουν τὲς ἀχτῖνες
χλωμὲς-ψυχρὲς τοῦ φεγγαριοῦ, τότε ποῦ θαμποφέγγει
ἀνάμεσα 'ς τὰ σύγνεφα καὶ καταχνιὰ σκεπάζει
τὸ ριζοβοῦνι, ὅταν βορηᾶς ἀδιάκοπα φυσάῃ
τὴν παγωμένη του πνοὴ καὶ τρέμῃ 'ς τὴν πεδιάδα
καταμεσὶς τοῦ δρόμου του διαβάτης ἀργοπόρος.

(Μίμησις) ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΛΑΤΙΔΗΣ

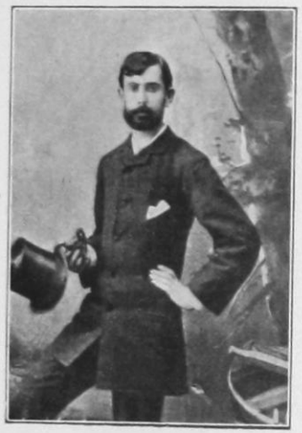

Κωνσταντῖνος Παλατίδης

Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1856 ἐκ πατρὸς Θεαγένους Παλατίδου, Καθηγητοῦ ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ, ἐκ μητρὸς δὲ Εὐφροσύνης Ἰωαννίδου, ἀνεψιᾶς τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Γ′ τοῦ Κουταλιανοῦ. Ἐσπούδασε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, διαπρέψας μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ. Παῖς ἔτι, ὀρφανὸς πατρός τε καὶ μητρὸς γενόμενος, υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς θείας αὐτοῦ κ. Εὐθαλίας Γ. Καζανόβα, τῇ μερίμνῃ καὶ προστασίᾳ τῆς ὁποίας συνεπλήρωσε τὰς ἰατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Βρυξέλλαις, καὶ εἰς τὴν Ἰατρικὴν Σχολὴν τῆς πόλεως ταύτης ἀνηγορεύθη διδάκτωρ ἐν ἔτει 1879. Τότε ἐπανακάμψας εἰς τὴν γενέτειραν διωρίσθη ἐσωτερικὸς ἰατρὸς τῶν «Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων». Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἷς καὶ μόνος ὑπῆρχεν ἐσωτερικὸς ἰατρός, ὁ Κ. Παλατίδης, μετὰ ζήλου καὶ ἀγάπης ἀφοσιωθεὶς εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, μετ' αὐταπαρνησίας δὲ οὐ τῆς τυχούσης συντελῶν εἰς τὸ ὁσημέραι προαγόμενον ἔργον τῆς ἀνορθώσεως τῶν «Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων».

Θῦμα τῆς τοιαύτης αὐτοῦ αὐτοθυσίας, θῦμα τοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρωτός του, ἀπέθανε τὴν 30 Νοεμβρίου 1884 μετὰ ὀλιγοχρόνιον νόσον, δηλητηριασθεὶς κατόπιν νεκροψίας, ἣν ἐτέλεσεν ἐπὶ τοῦ πτώματος θανόντος ἐξ ὀστρακιᾶς, περὶ τῆς νόσου τοῦ ὁποίου ἐξεφράσθησαν ἀμφιβολίαι.

Τὸν ἄωρον θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου Παλατίδου, τοῦ εἰκοσιοκταετοῦς πλὴν ἤδη διακριθέντος ἐπιστήμονος, πικρῶς ἔκλαυσεν ὅλος ὁ ἰατρικὸς κόσμος καὶ οἱ γνωρίσαντες τὰς ἀρετὰς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀγαθή του μνήμη παραμένει ἀγήρως ἐν τοῖς Καταστήμασιν, ὑποθάλπουσα παρὰ τοῖς ἐπιγιγνομένοις καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ τὴν συναίσθησιν τῆς ἀκριβοῦς καὶ εὐσυνειδήτου ἐπιτελέσεως τοῦ καθήκοντος.

λ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΦΙΑΝ τοῦ ΣΑΑΔΗ*

Ἀρώτησαν τὸ βασιλειᾶ: Γιατὶ τὰ δαχτυλίδια
τὰ βάνουνε — ὅσοι τἄχουνε — 'ς τὸ χέρι τὸ ζερβό,
μιὰ ποῦναι τάλλο 'ς τὴ δουλειὰ καθὼς καὶ 'ς τὰ παιχνίδια
χίλιαις φοραὶς καλλίτερο καὶ πλειότερο ἀκριβό;
Κι' ὁ βασιλειᾶς ἀπάντησε: — Καὶ δὲν τὸ ξέρεις τάχα;
Ὅπ' ἔχει τὴν ἀξία του μένει μ' αὐτὴ μονάχα.

* *Μετεφράσθησαν ἀπὸ τὸν ἐν Σμύρνῃ λόγιον κ. Μιχ. Ἀργυρόπουλον.*

Ο ΚΥΚΝΟΣ

I

Εἶχεν ὅλως διόλου ἰδιαιτέρα λατρεία στοὺς κύκνους. Ἰδιοτροπία κι' αὐτὴ τῆς λεπτῆς ποιητικῆς της ψυχῆς, τῆς τόσον εὐπαθοῦς, μὲ τὰ τόσον παράξενα αἰσθήματα, τοὺς πόθους τοὺς ἀορίστους, τὴς λύπες τὴς ἐξαφνικές, ποῦ δὲν εἶχαν ἀρχὴ μήτε τέλος. Ἀλήθεια, τί παράξενη καρδιὰ ποῦ εἶχεν ἡ κόρη αὐτή, καὶ πῶς τὸ παραμικρότερο πρᾶγμα μποροῦσε νὰ τὴν κάμῃ νὰ αἱματώσῃ ἀπὸ πόνο, νὰ λυώσῃ ἀπὸ λαχτάρα! Μιὰ ἐντύπωσις παροδική, μηδαμινή, ποῦ θὰ περνοῦσε γιὰ τοὺς ἄλλους ὅλως διόλου ἀπαρατήρητη, μποροῦσε νὰ τὴν κάμῃ νὰ ὑποφέρῃ γιὰ πολλὲς ἡμέρες, ἢ πάλιν νὰ τὴν βυθίσῃ γιὰ πολὺν καιρὸ σὲ ἀληθινὴ εὐδαιμονία. Ἀνήσυχη καρδιά, ποῦ ποθοῦσε μὲ λαχτάρα, χωρὶς νὰ ξεύρῃ τί ποθεῖ, καὶ θρηνοῦσε μὲ πόνο, χωρὶς νὰ ἐννοῇ γιὰ ποιὰν αἰτία, ποῦ δὲν μποροῦσε ποτὲ νὰ αἰσθανθῇ εὐτυχίας ἀπόλαυσι, γιατὶ τὴν φαρμάκωνε ἀπὸ πρὶν μὲ τὴν ἀπογοήτευσι, ποῦ θὰ τὴν συνώδευε κατόπι. Τί τὴν ὠφελοῦσεν ἡ μαγεία τῆς Πανσελήνου τὴς γλυκὲς καλοκαιρινὲς βραδυές; Συλλογίζουνταν πῶς θὰ χαθῇ πάλι σὲ λίγες μέρες ἡ Σελήνη ἀπὸ τὸν ὁλόλαμπρο τώρα οὐρανό, πῶς θὰ βγαίνῃ κάθε βράδυ καὶ πειὸ ἀργά, καὶ μὲ πρόσωπο πειὸ φαγωμένο ἀπὸ τὸν πόνο, καὶ δὲν πρόφθαινε νὰ τὴ χαρῇ τῆς Πανσελήνου τὴ μαγεία.

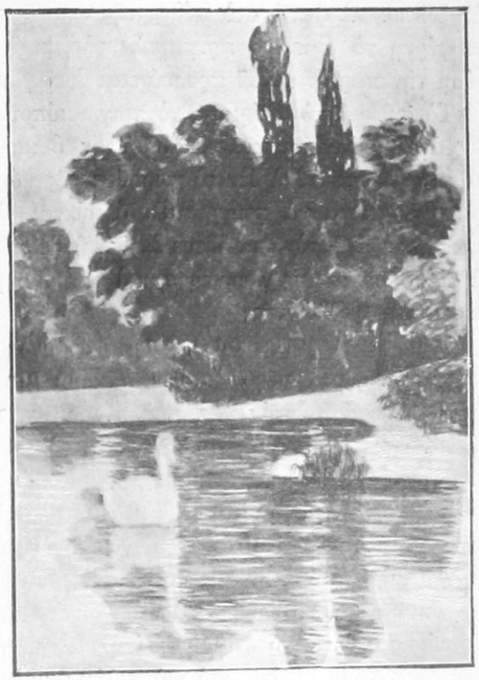

Ἔργον Θαλείας Φλωρᾶ

Ὁ κύκνος

Κι᾽ ὅταν τὸν Ἀπρίλη καμάρωνε τὶς ἀγαπημένες της πασχαλιές, νυφοῦλες ἀνθοστολισμένες στὰ λιλὰ ἢ στὰ ὁλόασπρα, ἔσφιγγε ἀπὸ πόνο, γιατὶ θἄβλεπε σὲ λίγες μέρες νὰ πέσῃ μαραμένη ἀπὸ πάνω τους ἡ μυρωμένη τους στολή.

Τέτοια καρδιὰ εἶχεν ἡ κόρη, ποῦ ἔτρεφε τόση μεγάλη λατρεία γιὰ τοὺς κύκνους. Ἄχ, πῶς τἀγαποῦσε τὰ ὁλόλευκα ἁγνὰ πουλιὰ μὲ τὰ χιονάτα φτερά τους, ποῦ εἶχαν μαρμάρου λευκότητα, καὶ τὸν χαριτωμένο, τὸν κυματιστό, τὸν περήφανο λαιμό τους! Ὧρες ὁλόκληρες περίμενε στὸν Μεγάλο Βασιλικὸ κῆπο, γιὰ νὰ ἰδῇ τὸν κύκνο νὰ περνᾷ σὰν ἁγνὸ ποιητικὸ ὄνειρο ἁπάνω στὴν σκιερὴ ἐπιφάνεια τῆς λίμνης καὶ νὰ ξυπνᾷ μὲ τὸ ἁπαλὸ χάιδεμα τῶν χιονάτων φτερῶν του τὰ κοιμισμένα της νερά. Κάθε φορά, ποῦ ἔδιναν τὸν «Λόεγκριν» στὴν Ὄπερα, πήγαινε μὲ λαχτάρα, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἰδῇ τὸν ἀγαπημένο της κύκνο. Ἡ καρδιά της χτυποῦσε τρελλά, ὅσο πλησίαζε ἡ στιγμή, ποῦ θὰ τὸν ἔβλεπε νὰ φανῇ στὸ βάθος τῆς σκηνῆς νὰ σχίζῃ τὰ νερὰ περήφανα, καὶ νὰ φέρνῃ τὸ ὥμορφο πριγκηπόπουλο, ποῦ ἔρχεται ντυμένο στὸ ἀσῆμι, νὰ σώσῃ τὴν παρθένα, ποῦ προσεύχεται ἐκεῖ γονατή.

Τὸ σκληρό, τὸ ἀχάριστο τὸ πριγκηπόπουλο! πῶς μποροῦσε ν᾽ ἀποχωρισθῇ τὸν ἀγαπημένο του κύκνο, ποῦ ἦταν ὁ καλός του ἄγγελος, γιὰ τὴν ἀγάπη μιᾶς γυναίκας; Αὐτὸ δὲν τὸ χωροῦσε τῆς κόρης ἡ καρδιά. Κ᾽ ἔβλεπε μὲ δακρυσμένη ματιὰ νὰ φεύγῃ πάλι ὁ κύκνος, ἀργὰ-ἀργὰ καὶ μὲ ὑπερηφάνεια ὅπως ἦλθε, ἐνῷ τὸν συνώδευε ἐκείνη ἡ θεία, ἡ ἀμίμητη μουσικὴ τοῦ Βάγνερ μὲ τὴν οὐράνια της γλυκύτητα, καὶ τὸ πριγκηπόπουλο μὲ συγκίνησι τὸν ἀποχαιρετοῦσε ψάλλωντας:

«Χαῖρε, χαῖρε, ἀγαπημένε μου κύκνε!»

Ἀλήθεια, μιὰ μέρα ἔπαθεν ἡ κόρη μιὰ μεγάλη ἀπογοήτευσι, καὶ ἦταν τόσον φοβερὰ ἡ ἐντύπωσις, ποῦ ἔλαβε, ὥστε παρ᾽ ὀλίγον νὰ σκοτώσῃ στὴν καρδιά της τὴ λατρεία, ποῦ εἶχε γιὰ τὸ ἰδανικὸ πουλί. Σὲ μιὰ μακρυσμένη σάλα τῆς Μεγάλης Πινακοθήκης, ὅπου πήγαινε συχνὰ καὶ θαύμαζε τῶν ζωγράφων τἀριστουργήματα, εἶδε μιὰ μεγάλη εἰκόνα: «Ἡ Λήδα κι᾽ ὁ κύκνος». Θεέ μου, τί φρίκη! Εἶδε τὸ ἁγνὸ πουλὶ τῶν ὀνείρων της σὲ ἀγκάλιασμα ἡδονικὸ μὲ τὴν Νύμφη τῆς Μυθολογίας, εἶδε τὸν καμαρωτό, τὸν ἄσπιλο λαιμό του, ἀκουμπισμένο θωπευτικὰ στὰ κρινάτα στήθη της ἐπάνω... Ἄχ! τί ἔπαθε τῆς κόρης ἡ ψυχὴ τὴ στιγμὴ ἐκείνη! Ἔφυγε, ἔφυγε βιαστικά, νὰ μὴ βλέπῃ πειὰ ἐκείνη τὴν εἰκόνα, καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ δὲν ξαναπῆγε στὴν Πινακοθήκη.

Καὶ ἡ εἰκὼν ἐκείνη, καθὼς διάβασε κατόπιν, ἦταν, ὦ εἰρωνεία! τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, τοῦ θεοῦ της, ποῦ τὸν λάτρευε ἡ κόρη στὴ Γλυπτικὴ ἀπ᾽ ὅλους περισσότερο, ὅπως στὴ Μουσικὴ τὸν Μπετόβεν. Αὐτὴ ἡ ἐντύπωσις συνέτεινε πολὺ γιὰ νὰ κλονίσῃ τὸ βάθρον, ποῦ ἦταν ὑψωμένος μέσα στὸν καλλιτεχνικὸ βωμὸ τῆς ψυχῆς της, καὶ μόνον μετὰ πολλῶν ἡμερῶν προσκύνημα στὸν «Τάφον τῶν Μεδίκων» του, ποῦ βρίσκονταν στὸ Μουσεῖον τῶν ἀγαλμάτων, καθὼς καὶ ἐμπρὸς στὶς θεόπνευστες μορφὲς τοῦ «Δαβὶδ» καὶ τοῦ «Μωϋσέως»

του, μπόρεσε νὰ διασκεδάσῃ τὴν κακὴ ἐντύπωσι, ποῦ τῆς προξένησεν ἐκείνη ἡ εἰκόνα.

Καὶ ἐπανῆλθε στὴν ποιητικὴ ψυχή της, μὲ ὅλη τὴν προτεινή της θέρμη, ἡ λατρεία γιὰ τοὺς κύκνους, τὰ ὁλόλευκα παρθενικὰ πουλιά, τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ ἀγνοτέρου κάλλους, τῆς ἁρμονικωτέρας χάριτος, καὶ τῆς εὐγενεστέρας ὑπερηφανείας.

II

Πήγαινε πολὺ συχνὰ ἡ κόρη στὸν Μεγάλο βασιλικὸ κῆπο, μὰ προτιμοῦσε ἀπ᾽ ὅλα του τὰ μέρη μιὰ μοναχικὴ μακρυσμένη ὄχθη τῆς λίμνης του τῆς ἥσυχης. Ἐκεῖ δὲν κινδύνευε νὰ συναντήσῃ περιπατητάς, γιατί ὅλοι ἦσαν συναγμένοι συνήθως κοντὰ στὸ λαμπρὸ κιόσκι τοῦ βασιλέως ἀνάμεσα στὰ parterres τὰ λαμπροστολισμένα ἀπὸ τὰ σπανιώτερα ἄνθη, μὲ μοναδικὴ τέχνη καὶ ἁρμονία. Δὲν τἀγαποῦσεν ὅμως ἡ κόρη αὐτὰ τὰ τεχνικώτατα parterres. Πονοῦσε ἡ καρδιά της νὰ βλέπῃ νὰ ξερριζώνουν κάθε τόσο μὲ ἀσπλαχνία τὰ λουλούδια, ποῦ ὡς τώρα ἦταν ἡ χαρὰ καὶ ὁ θαυμασμὸς ὅλων, γιὰ νὰ φυτέψουν νέα τῆς ἐποχῆς, ἔτσι γιὰ περισσότερη ποικιλία. Μιὰ μέρα εἶδε ἕναν κηπουρὸ νὰ ξερριζώνῃ τὰ ὡραιότερα ζεμπούλια, ποῦ εἶχε θαυμάσει ποτέ της, καὶ νὰ τὰ πετᾷ μὲ περιφρόνησι ἀπάνω σὲ σωριασμένα χώματα καὶ πέτρες, ἐνῷ ἐκεῖνα, τὰ εὐγενῆ ἄνθη, σκορποῦσαν καὶ στὴν ταπείνωσί τους ἀκόμη αὐτή, τὸ γλυκύτατο, τὸ μεθυστικό τους ἄρωμα. Καὶ ὅταν ἡ κόρη τὸν ρώτησε γιατί τὰ πετᾷ ἔτσι, ἐκεῖνος τῆς εἶπε:

— Πέρασε πειὰ ὁ καιρός τους, βαρέθηκε ὁ ἀφέντης μου νὰ τὰ βλέπῃ, θέλει ἄλλα, νέα, τῆς ἐποχῆς.

Πληγώθηκε τῆς κόρης ἡ καρδιά.

Ἔτσι λοιπόν, τὰ ἄνθη ποῦ ἀγαποῦσε τόσο καὶ ἔνοιωθε μιὰ μυρωμένη ψυχὴ νὰ κατοικῇ μέσα σὲ καθένα τους, δὲν ἦσαν παρὰ ἄψυχα στολίδια, γιὰ νὰ εὐχαριστοῦν τὸ μάτι τοῦ ἀνθρώπου γιὰ λίγον καιρὸ μόνο, ὡς ποῦ νὰ βαρεθῇ καὶ νὰ ζητήσῃ ἄλλα, καινούργια χρώματα, καὶ καινούργιες μυρωδιές;

Ἐκεῖ στὴν ἄκρη τῆς λίμνης τὴ μοναχική, ἦταν πολὺ εὐτυχισμένη ἡ κόρη. Γύρω της ἦ καταπράσινες ἰτιὲς κρεμνοῦσαν τὰ μακρυὰ μαλλιά τους μέσα στὰ ἀκίνητα νερά, ἄλλες τὰ βουτοῦσαν ὡς τὸ βάθος, κι᾽ ἡ λίμνη τὰ φιλοῦσε μὲ ἀγάπη, ἄλλες πάλιν ἔσκυφταν πολύ, περίεργες παρθένες, μὰ δὲν ἔφθαναν μήτε στὴν ἐπιφάνεια, καὶ μόνο καθρέφτιζαν ἀγκαλιασμένα ἀδελφικὰ τὰ κλαδιά τους στὸν ἀρρυτίδωτο καθρέφτη μέσα. Μιὰ λεπτή, σχεδὸν ἀδιόρατη ὁμίχλη σκόρπιζε σ᾽ ὅλα τὰ πέριξ θαμπὴ ἀχνάδα, κι᾽ ἡ κόρη, μὲ τὸν ἀγαπημένο της Γκαῖτε στὰ χέρια, εὕρισκεν ἐκεῖ ὅλη τὴν ἀπόλυτη γαλήνη, ποῦ ἐπιθυμοῦσεν ἡ ψυχή της, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ συγκεντρωθῇ στὰ βαθύτατα νοήματα. Σ᾽ ἐκείνη τὴν ἄκρη ἔμενε ὅσο μποροῦσε περισσότερο ἡ κόρη. Ὁ ἥλιος κατέβαινε νὰ δύσῃ, καὶ πρὶν χαθῇ ὅλως διόλου, ἔριχνε μιὰ τελευταία φλογισμένη ματιὰ στὰ χλιαρὰ νερὰ τῆς λίμνης, ποῦ γίνονταν, νομίζεις, βαθύτερα, ὅσο πλη-

σίαζεν ἡ νύχτα. Ἡ κόρη ἔβλεπε γύρω της νὰ γίνωνται μελανώτερες τῶν δένδρων ἡ σκιὲς — ἀκουαρέλλες ἀπὸ σινικὸ μελάνι, τώρα ποῦ ἔλειψε τὸ μαγικὸ φῶς, ποῦ χρωμάτιζε ὅλα,—καὶ ἄκουε τῆς γυρμένες ἰτιές, νὰ στενάζουν ἐλαφρὰ-ἐλαφρά, καὶ θλιμμένα, ἐνῷ ἐκεῖ ἀπάνω ὑψηλά, ὁ Ἕσπερος ἔλαμπε σὰν ὁλόχρυσο δάκρυ στῆς νύχτας τὸν ἀπέραντο μελανὸ ὀφθαλμό.

Τότε σηκόνουνταν καὶ ἔφευγε μὲ βάδισμα ἀργὸ καὶ λυπημένο... Δὲν ἐφάνηκε κ᾽ ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ κύκνος της, ποῦ περίμενε μὲ πόθο τόσες ὧρες νὰ ἰδῇ. Αὐτὴ ἦταν ἡ μυστικὴ ἐλπίδα, ποῦ τὴν ἔφερνε στὴν ὄχθη ἐκείνη τῆς λίμνης. Καμμιὰ φορὰ τὸν ἔβλεπε, σὰν ἁγνὸ ποιητικὸ ὄνειρο νὰ προβάλλῃ στὸ σκιερὸ τὸ βαθυπράσινο fond, καὶ νὰ ξυπνᾷ τὰ κοιμισμένα νερὰ μὲ τὸ ἁπαλὸ χάιδεμμα τῶν φτερῶν του. Τὴν ἀκολουθοῦσε μὲ μαγεμένη ματιὰ τὴν ὁλόλευκη ὀπτασία, ὡς τὴ στιγμή, ποῦ χάνουνταν ὀπίσω ἀπὸ καμμιὰ μακρυσμένη καμπὴ τῆς ὄχθης, καὶ τῆς φαίνονταν πῶς καὶ ἀφοῦ χάνονταν ὁλωσδιόλου, ἄφινε πίσω της μιὰ φωτεινὴ αὔλακα, σὰν ἐκείνη, ποῦ ἀφίνουν τὰ ἄστρα, ὅταν κυλοῦν στὸν οὐρανό... Ἐκεῖνες τῆς ἡμέρες, ποῦ τὸν ἔβλεπε τὸν κύκνο της, ἦταν ἡ κόρη ἀληθινὰ εὐτυχισμένη. Μιὰ λύπη εἶχε μονάχα· πῶς δὲν τὴν παρετήρησε ποτέ του ἐκεῖνος, δὲν ὑπώπτευε ποτὲ ἐκείνη τὴν ἄφωνη λατρεία καὶ τὸν θαυμασμό, μόνο περνοῦσε ἀπὸ μακρυά, ἀργὰ-ἀργὰ καὶ περήφανα, χωρὶς νὰ στρέψῃ κἂν τὸ κεφάλι στὸ μέρος, ποῦ ἡ κόρη τὸν κύτταζε μὲ θαμπωμένη ματιά. Ἀλήθεια, τί περήφανο πουλί! Γι᾽ αὐτὸ τὸ θαύμαζεν ἀκόμη περισσότερον ἡ κόρη, μὰ καὶ σὰν νὰ ἤθελε καμμιὰ φορὰ νὰ τὴν παρατηροῦσε, τῆς φαίνονταν πῶς θὰ καταλάβαινε τότε ὁ κύκνος της τὴν ἄφωνή της λατρεία καὶ τὸ θαυμασμό, ποῦ εἶχε γιὰ τὸ ἀγνό του κάλλος. Πολλὲς φορὲς σκέφθηκε νὰ ρίξῃ ἕνα μικρὸ χαλίκι καὶ νὰ ταράξῃ νὰ νερά, ἴσως τότε ἔστρεφε τὸ περήφανο κεφάλι του σ᾽ ἐκεῖνο τὸ μέρος, μὰ ὄχι!... ὄχι! φοβήθηκε μήπως τὸ τρομάξῃ τὸ ἀγαπημένο της τὸ πουλὶ καὶ τὸ χάσῃ γιὰ πάντα. Νὰ μὴν τὸν βλέπῃ πειὰ καθόλου τὸν κύκνο της; Ὄχι! καλλίτερα ἄγνωστη λατρεία, καλλίτερα σιωπηλὴ ἀφοσίωσις ἀπὸ μακρυά.

III

Ἦταν ἕνα χλιαρό, γλυκύτατο ἀπομεσήμερο καλοκαιριοῦ. Τῆς λίμνης τὰ νερά, βαθειὰ ἀποκοιμισμένα ἀπὸ τὸ μονότονο νανούρισμα τῶν μικροσκοπικῶν ἐντόμων, ποῦ βομβοῦσαν πετῶντας ἀπάνω τους σὰν ὁλόχρυση φτερωτὴ σκόνη. Ἡ κόρη, ἐκεῖ ποῦ ἦταν βυθισμένη στὴν ἀνάγνωσι τοῦ ἀγαπητοῦ της βιβλίου, σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὰ ἥσυχα νερά, ὅταν ἕνας παλμὸς χαρᾶς τὴν κλόνισε ξαφνικά. Εἶδε τὸν ἀγαπημένο της κύκνο νὰ προβάλλῃ σὰν ὁλόλευκη λαμπρὴ ὀπτασία στὸ σκιερὸ βάθος τῆς λίμνης, μὰ αὐτὴν τὴν φορὰ ἦταν φανερὸ πῶς τὴν εἶχε παρατηρήσει, γιατί διευθύνετο πρὸς τὸ μέρος της. Ὄχι, δὲν ἦταν ὄνειρο! τῶβλεπε τὸ ἀγαπημένο της πουλὶ νὰ πλησίαζῃ ἀργὰ-ἀργὰ καὶ μὲ μεγαλοπρέπεια, στὴν ὄχθη ποῦ κάθουνταν ἐκείνη, τῶβλεπε καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ πιστέψῃ πῶς τὴν εἶχεν ἰδῆ καὶ ἔρχεται κοντά

της· καὶ ἔνωσε σφικτὰ τὰ χέρια της σὲ ἄφωνη προσευχή, μὴν τύχῃ καὶ μετανοήσῃ ὁ κύκνος της καὶ στρέψῃ πίσω τὸ περήφανο κεφάλι του καὶ χαθῇ πάλιν ἡ ὁλόλευκη ὀπτασία. Μα ἐκεῖνος πλησίαζε ὁλοένα καὶ ἔκαμνε τὰ νερὰ νὰ-νατριχιάζουν ᾽ς τὸ ἁπαλὸ χάιδεμμα τῶν φτερῶν του καὶ χωρὶς καθόλου νὰ βιασθῇ, πλησίαζε πρὸς τῆς κόρης τὸ μέρος. Κι᾽ ἐκείνη μὲ θαμβωμένη ματιὰ τὸν ἔβλεπε νὰ ἔρχεται κοντά της χωρὶς νὰ ξεύρῃ γιατί ἔρχεται καὶ τί θὰ τῆς ζητήσῃ. Ποτὲ δὲν τὸν εἶχεν ἰδῆ τὸν κύκνο της ἀπὸ κοντά. Τώρα, τί χαρά! θὰ μποροῦσε νὰ καμαρώσῃ ἀπὸ κοντὰ τὰ χιονάτα του κάλλη, ἴσως πλησίαζε πολὺ καὶ τότε, ὦ εὐτυχία! θὰ μποροῦσε καὶ νὰ χαϊδέψῃ τὸν περήφανο λαιμό του... Λυόνει τῆς κόρης ἡ καρδιὰ ἀπὸ λαχτάρα... Νά τος! ἦλθε, σταμάτησε ἐμπρός της καὶ τὴν κυττάζει στὰ χέρια· τί νὰ θέλῃ ἆρά γε; Ἡ κόρη ἔξαφνα τὸ καταλαβαίνει· ἦταν πεινασμένο τὸ πουλὶ καὶ τῆς ζητοῦσε νὰ φάγῃ. Καὶ νὰ μὴν ἔχῃ οὔτε ἕνα ψιχουλάκι ψωμί! τί ἀπελπισία! τί θὰ γείνῃ τώρα; Καρφωμένη σὰν ἄγαλμα στὴ θέσι της ἡ κόρη, τὸν βλέπει μὲ ἀπελπισμένη ματιὰ καὶ συλλογίζεται πῶς ἂν εἶχε λίγο ψωμάκι νὰ τοῦ δώσῃ, θὰ πλησίαζε πειὸ πολὺ ἐκεῖνος, κι᾽ ἐνῷ θἄτρωγε ἀπὸ τὸ χέρι της μέσα, ἐκείνη θὰ τοῦ χάιδευε τὸ χαριτωμένο κεφαλάκι καὶ τὸν καμαρωτὸ λαιμό. Λυόνει τῆς κόρης ἡ καρδιὰ ἀπὸ λαχτάρα... δὲν μπορεῖ νὰ τὸ χωρέσῃ ὁ νοῦς της, πῶς θὰ τὴν χάσῃ γιὰ πάντα ἐκείνη τὴν εὐτυχισμένη καὶ μοναδικὴ στιγμή. Συλλογίζεται πῶς ὄχι πολὺ μακρυὰ στὸν κῆπο εἶναι τὸ μεγάλο ξενοδοχεῖο, καὶ ἂν τρέξῃ γλήγωρα σὰν ἀστραπή, μπορεῖ νὰ προφθάσῃ νὰ τοῦ φέρῃ κανένα μικρὸ ψωμάκι. Τρελλὴ ἐλπίδα! Ἡ κόρη σηκώνεται καὶ τρέχει, τρέχει, πετᾷ, φθάνει ἐκεῖ ποῦ πουλοῦσαν τὰ ψωμάκια, ἁρπάζει βιαστικὰ ἕνα, πετῶντας τὰ χρήματα στὴν πωλήτρια, καὶ γυρίζει πάλι, τρέχοντας σὰν τρελλή, στὸ μέρος, ποῦ ἦταν πρίν. Ἡ καρδιά της ἔσπανε ἀπὸ τὸ τρελλὸ τρέξιμο καὶ τὴν λαχτάρα μὴν τύχῃ καὶ ἔφυγεν ὁ κύκνος της καὶ δὲν τὸν εὕρῃ πειά... Μὰ νά τος!... τὸν βλέπει ν᾽ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ὄχθη, ἀργὰ-ἀργὰ καὶ μὲ ὑπερηφάνεια· δὲν εἶναι πολὺ μακρυὰ ἀκόμη... Ἡ κόρη ἀπελπισμένη γονατίζει στὰ χορτάρια καὶ τοῦ φωνάζει μὲ πόνο: — Γύρνα πίσω, γύρνα, πουλί μου ἀγαπημένο!» καὶ ρίχνει ἕνα μικρὸ χαλίκι στὴ λίμνη. Τὰ νερὰ ταράχθηκαν ἐλαφρά, καὶ ὁ κύκνος ἔστρεψε τὸ περήφανο κεφάλι καὶ εἶδε τὴν κόρη, ποῦ τοῦ ἔδειχνε τὸ ψωμάκι. Σπαρτάρησε τῆς κόρης ἡ καρδιὰ ἀπὸ ἐλπίδα... νά! θὰ γυρίσῃ πίσω τὸ λατρευμένο της πουλί! Μὰ ὄχι... τὴν κύτταξε μόνο μιά, σὰν νὰ τῆς ἔλεγε. — Εἶναι πολὺ ἀργὰ τώρα..., καὶ γύρισε πάλι τὸ κεφάλι μὲ περηφάνεια, καὶ ἀπομακρύνθηκε στὸ βάθος τῆς λίμνης. Οὔτε γυρίζει πειὰ νὰ τὴν ἰδῇ τὴν κόρη, ποῦ μένει στὴν ἴδια θέσι πάντα γονατιστή, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ πιστέψῃ ἀκόμα πῶς χάνει γιὰ πάντα αὐτὴ τὴ μοναδικὴ στιγμὴ τῆς εὐτυχίας της. Τὴν ἀκολουθεῖ μὲ ἀπελπισμένη ματιὰ τὴν ὁλόλευκη, τὴν ἁγνὴ ὀπτασία, ποῦ φεύγει, χάνεται ὁλοένα περισσότερο... Πάει πειά, χάθηκε ἡ εὐτυχία της... Καὶ ὅταν πλέον καὶ ἡ τελευταία λευκὴ ἄκρα τῆς φτερούγας χάνεται ἐκεῖ κάτω στῆς μακρυνῆς

ὄχθης τὸ γύρισμα, ἐκεῖ ποῦ κρεμνοῦν ἡ ἰτιὲς τὰ θλιμμένα τους κλωναρια, καὶ τὰ νερά, ποῦ εἶχαν κυματίσει γιὰ λίγο, ἐπανέρχονται σιγὰ-σιγὰ στὴν προτεινή τους γαλήνη, ἡ κόρη, ἀπελπισμένη ὅλως διόλου τώρα πειά, γέρνει ἐπάνω στὰ πράσινα χορτάρια καὶ κλαίει, κλαίει...

Ἐγράφη ἐν Δρέσδῃ, τὸν Μάϊον τοῦ 1898. ΣΟΦΙΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΑΠΕΛΠΙΣΜΕΝΟΥ

(Murger)

—Ποιὸς τῆς καλύβας μου χτυπάει τὴ θύρα
μέσ' 'ς τὸ μεσόνυχτο τὸ σκοτεινό;
—Διωγμένος ἔρχομαι ἀπὸ τὴ Μοῖρα·
δός μου ἕνα σκέπασμα νὰ κοιμηθῶ.

—Τόνομα.—Ἄνοιξε! Στρώνεται χιόνι.
—Τόνομα. -Ἄνοιξε· κρύος βορριᾶς
τὰ δέντρα ἀρχίνησε νὰ ξερριζώνῃ
μέσ' 'στὸ θαμνότοπο τῆς ρεμματιᾶς.

Τρέμουν καὶ κόβουνται τὰ γόνατά μου,
χτυποῦν τὰ δόντια μου 'ς τὴν παγωνιά,
σφυρίζει ὁ ἄνεμος μέσ' 'ς τὰ μαλλιά μου,
ἄνοιξ', ἀδέλφι μου· λίγη φωτιά.

Βροντάει τὸ σύννεφο· τἄκουσες;—Στάσου.
—Ἄνοιξ', ἀδέλφι μου· πεινῶ, πεινῶ...
Βροντάει τὸ σύννεφο...—Πὲς τόνομά σου.
—Πῶς κλαίει ὁ κόρακας μέσ' 'ς τὸ βουνό...

Τῆς Δόξας τἄχραντο εἶμαι τἀστέρι·
'ς τὰ κρύα μνήματα χύνω ζωή...
—'Σ τὰ κρύα χώματα φυτρών' ἡ φτέρη,
τὸ πετροσκούληκο βρίσκει τροφή.

—Ἄνοιξε· ὁ Ἔρωτας εἶμαι κ' ἡ Νειότη.
Στολίζουν τἄνθια μου τὸν οὐρανό...
—Φύγ', Ἔρωτ' ἄπιστε, σκληρέ, προδότη·
γι' αὐτὴν ποῦ μ' ἄφησε τώρα θρηνῶ.

—Εἶμαι ἡ Ποίησις, κἔχω τραγούδια...
Μὲ διώχνουν, ἄνοιξε.—Ἄχ, ποιὰ καρδιὰ
'ς τὴ μαύρη λύρα της πλέκει λουλούδια,
ἂν ἐκρυστάλλωσε καὶ δὲ χτυπᾷ;

—'Σ τὸν Πλοῦτον ἄνοιξε τὴν ἀγκαλιά σου,
κι' αὐτή, ποῦ σἄφησεν, ἐρωτική
θἀρθῇ ἀγκαλιάζοντας τὰ γόνατά σου.
—Θἀρθῇ ἡ ἀγάπη μας, θἀρθῇ κι' αὐτή;

—Τὸν κόσμο δύνασαι νἀναστατώσῃς.
Εἶμαι ἡ Δύναμις.—Ψεύτρα σκιά,
μπορεῖς τοῦ ἥλιου μας τὸ φῶς νὰ δώσῃς
'ς αὐτούς, ποῦ ἐχώθηκαν 'ς τὴ γῆ βαθειά;

—Ἂν εἶν' ἡ Δόξα μου σκουλῆκι, χῶμα,
ἂν εἶν' ἡ Δύναμις ψεύτρα σκιά,
μὰ εἶν' ὁ Θάνατος τὸ μαῦρο στρῶμα,
ποῦ ξεκουράζεται ἡ ἀπελπισιά:

Ἀκοῦς; 'Σ τὰ μνήματα φυσάει τἀγέρι
καὶ κλαίει 'ς τὰ φύλλα της ἡ μαύρ' ἰτιά,
φωνάζει ὁ κόρακας, σβύνει τἀστέρι,
γιατ' εἶν' ὁ Θάνατος, ὁποῦ χτυπᾷ.

—Ἔλα 'ς τὸ στῆθός μου νὰ σὲ ζεστάνω;
ἔλα 'ς τὸ στῆθός μου τὸ φλογερὸ
νὰ χύσῃς βάλσαμο· ἄχ! νὰ πεθάνω
εἶναι τὸ χάρισμα, ὁποῦ ζητῶ.

Θολὸς κι' ἀνέλπιδος 'ς τὸν κόσμο ἀπάνω,
εἶπα 'ς τὰ χέρια σου ναὕρῳ ἡσυχιά,
δὲ φταίω ὁ ἄμοιρος· ἄχ! τί νὰ κάνω,
πατέρα, μοῦ ἔλειπε ἡ παλληκαριά.

Σκοτάδι ἀφώτιστο, ἀνατριχίλα,
περνοῦν σὰ σύννεφα μαύραις σκιαίς.
Ποῦ πᾶμε, γέρο μου; Ἄ!... τί μαυρίλα!
Στενάζει ὁ ἄνεμος μέσ' 'ς ταὶς ἰτιαίς.

Παγώνω... ἄχ! ἄφησε τὸ σύντροφό μου,
τὸ γέρο σκύλο μου τὸ μοναχό,
νἀκούσῃ κλάμματα τὸ μάρμαρό μου,
νὰ ἰδῇ τὸ χῶμά μου δάκρυ πικρό.

Μετέφρασθη ἀπὸ τὸν κ. Ι. Παπαδιαμαντόπουλον, τὸν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Jean Moreas διάσημον ποιητήν.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΜΥΡΟΝ

Τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ προπαρελθόντος ἔτους (1903) συνετελέσθη ἡ κατασκευὴ καὶ εὐλογία τοῦ Ἁγίου Μύρου ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. Τὸ σχετικὸν πρόγραμμα, καθ' ὃ διεξήχθη ἡ τελετή, ἀναδημοσιεύομεν ἐνταῦθα ἐκ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»:

«Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Δευτέρᾳ, μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ λειτουργίας τῶν προηγιασμένων, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ μετὰ τῶν ἐκκλησιασθέντων ἀρχιερέων, προηγουμένων τῶν ἐξαπτερύγων καὶ τῶν ἱεροψαλτῶν, ψαλλόντων τὰ νενομισμένα τροπάρια, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἄρτι στηθεῖσαν εὐρύχωρον στοάν, ἧς ἐντός, δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῷ εἰσιόντι, ἐτοποθετήθησαν ἀνὰ τρεῖς οἱ ὡρισμένοι διὰ τὴν ἕψησιν τοῦ Ἁγίου Μύρου λέβητες. Ψαλέντος τοῦ ἁγιασμοῦ, ἡ Α. Θ. Π. ἐρράντισε κατὰ πρῶτον δι' αὐτοῦ τοὺς λέβητας καὶ πᾶν τὸ διὰ τὸ Ἅγιον Μῦρον ὡρισμένον ὑλικόν, καὶ εἶτα, ψαλλομένων τῶν πρὸς τοῦτο ἱερῶν ᾀσμάτων, ηὐλογήθησαν δύο δοχεῖα περιέχοντα ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ κατόπιν πάντα τὰ λοιπὰ ἀρώματα. Μεθ' ὅ, ὁ παναγ. οἰκουμενικὸς πατριάρχης κρατῶν μικρὸν δοχεῖον ἐλαίου, εἶτα δ' ἕτερον οἴνου καὶ ἕτερα περιέχοντα ἀρώματα, ἐνέχεεν ἐξ αὐτῶν ἐν ἑκάστῳ τῶν λεβήτων, μεθ' ὅ, διὰ τρικηρίου ἀνῆψε τὰς ὑπὸ τοὺς ἓξ λέβητας πυρὰς καὶ οὕτως ἤρξατο ἡ ἕψησις.

Εἶτα, πρὸ τοῦ ἐντὸς τῆς στοᾶς εἰκονοστασίου, ἤρξατο ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων, τοῦ μὲν παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἀναγνόντος τὸ Α΄ κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, τῶν δὲ σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Ἰκονίου, Ξάνθης, Δυρραχίου, Βοδενῶν, Κασσανδρείας, Λιτίτσης, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως ἀναγνόντων τὰ ἀκόλουθα κεφάλαια. Κατόπιν τῇ Δευτέρᾳ καὶ τῇ Τρίτῃ, ἡ ἀνάγνωσις τῶν Εὐαγγελίων ἐξηκολούθησε γινομένη ὑπὸ τῶν σχολαζόντων μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἱερέων τοῦ τε πατριαρχικοῦ ναοῦ καὶ τῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, λαβόντος μέρος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου τῆς ρωσσικῆς πρεσβείας κ. Ἰωνᾶ, μετὰ τοῦ διακόνου αὐτοῦ κ. Νικολάου Μαχρώφ.

Τῇ Τρίτῃ, μετὰ τὴν προηγιασμένην, ἀνεγνώσθησαν ὑπό τε τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν παρευρεθέντων μητροπολιτῶν κεφάλαιά τινα τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγ-

γελίου, τῇ δὲ Τετάρτῃ, συμπληρωθείσης τῆς ἐψήσεως, ἐκενώθη ἀπὸ τῶν λεβήτων εἰς τὰ χάλκινα δοχεῖα τὸ κατασκευασθὲν μῦρον.

Χθὲς δέ, Μεγάλῃ Πέμπτῃ, ἐγένετο ἡ εὐλογία τοῦ παρασκευασθέντος ἁγίου

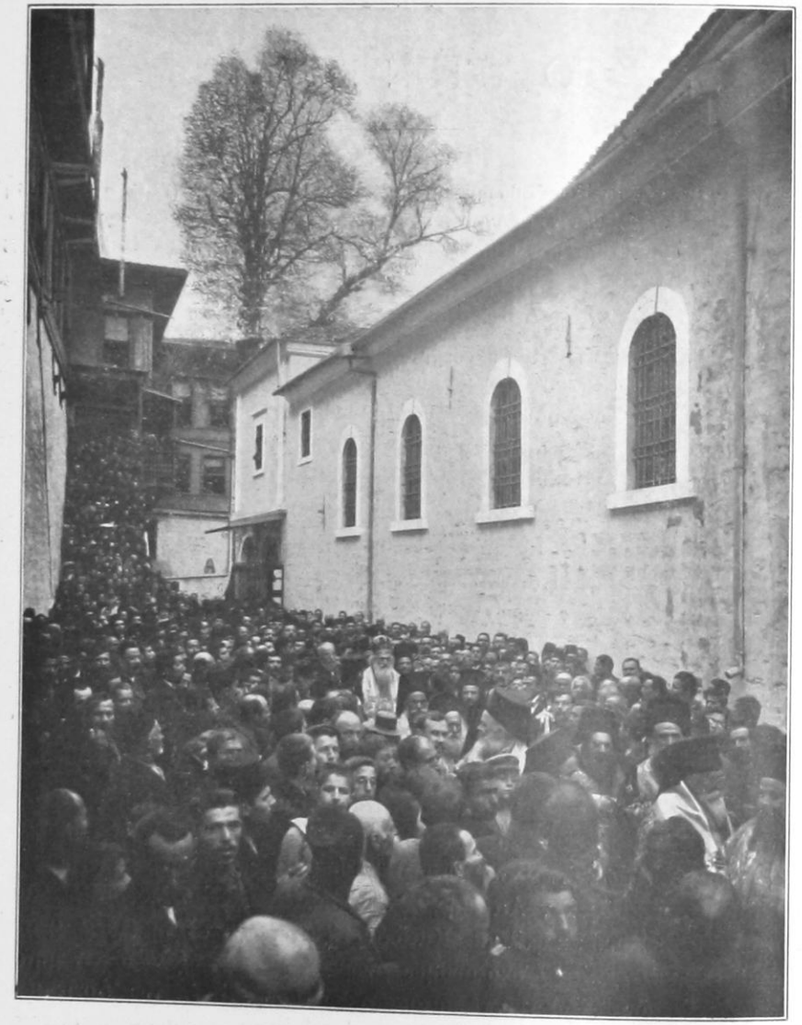

Κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ Ἁγίου Μύρου

χρίσματος ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, λαβόντων μέρος εἰς τὴν ἱερὰν τελετὴν τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Ἰκονίου, Σμύρνης, Ξάνθης, Δυρραχίου, Βοδενῶν, Κασσανδρείας, Λιτίτζης, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως, παρόντων ἐν τῇ τελετῇ τοῦ τε ἐξοχωτάτου πρεσβευτοῦ τῆς Σερβίας καὶ τοῦ ἐξοχωτάτου μεγάλου λογοθέτου. Τοῦ ὄρθρου ψαλέντος, ἡ Α. Θ. Π. σὺν τοῖς συνιερουργοῖς κατῆλθεν ἐν τῇ στοᾷ καί, ψαλλομένων τῶν ἐπὶ τούτῳ ἱερῶν ᾀσμάτων, ἤρθησαν τὰ ἐκ χαλκοῦ μεγάλα δοχεῖα, κρατούμενα ὑπὸ δύο ἱερέων ἕκαστον, προσελθόντων ἐκ τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ ἐτέθησαν πρὸ τῆς ἁγίας προθέσεως, ἃ κατὰ τὴν εἴσοδον τῶν τιμίων Δώρων, προηγηθέντα τούτων, εἰσεκομίσθησαν διὰ τῆς ὡραίας πύλης τεθέντα πέριξ τῆς ἁγίας τραπέζης. Μετὰ τὸν ἁγιασμὸν τῶν τιμίων Δώρων, ἐγένετο ἡ εὐλογία τοῦ ἁγίου Μύρου κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ τυπικὴν

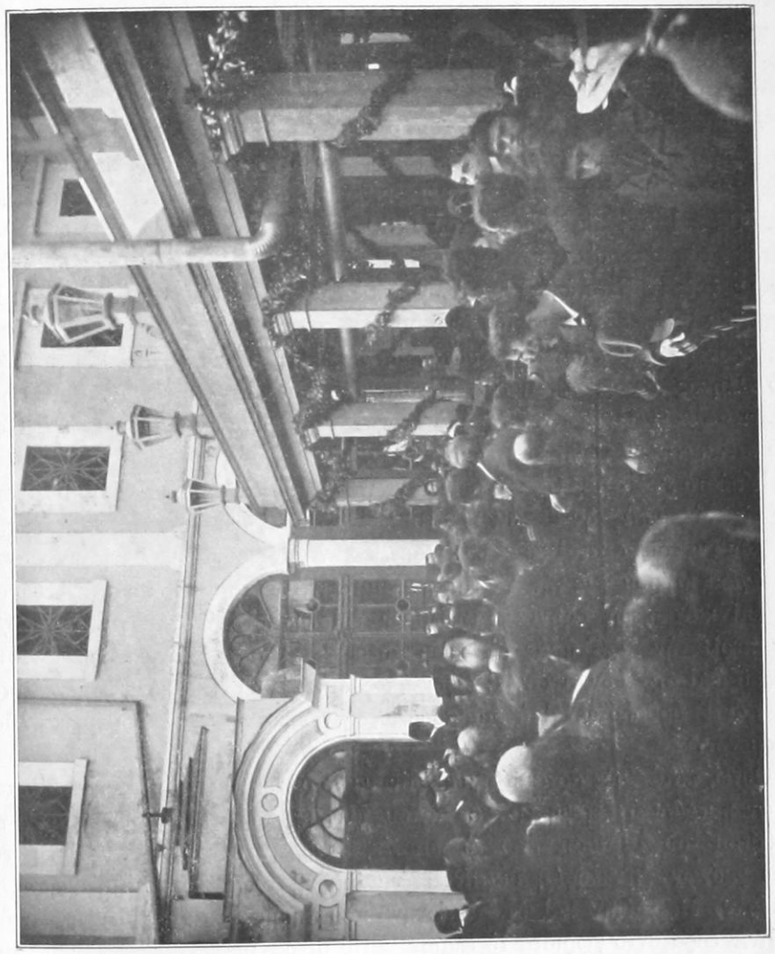

Μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ Ἁγίου Μύρου

SISMANOGLIO ARCHIVE

διάταξιν. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετὰ τῶν ἀρχιερέων κρατούντων τὰ ἀργυρᾶ δοχεῖα (τῶν σεβασμιωτάτων Ἐφέσου καὶ Νεοκαισαρείας κρατούντων τὰ ἀλάβαστρα τοῦ μύρου) καὶ τῶν πρεσβυτέρων φερόντων τὰ χάλκινα, ἓν ἀνὰ δύο ἱερεῖς, μετέβησαν εἰς τὴν μυροθήκην, ἔνθα ἀπεθησαυρίσθησαν πάντα τὰ δοχεῖα τοῦ εὐλογηθέντος ἁγίου Μύρου».

Ἐν τῷ αὐτῷ πατριαρχικῷ φύλλῳ ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων καὶ κράτιστος ἐρευνητὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας κ. Μ. Ι. Γεδεὼν σὺν τῇ ἐκδόσει τριῶν τυπικῶν διατάξεων δημοσιεύει καὶ τὰς ἐφεξῆς χρησίμους εἰδήσεις περὶ τῆς ἱερᾶς ταύτης τελετῆς.

Ὁ ἀρχαιότερος τύπος, ἡ διάταξις τῆς τοῦ ἁγίου Μύρου παρασκευῆς καὶ καθιερώσεως εὕρηται παρὰ τῷ Goar ἐν τῷ πολυτιμήτῳ αὐτοῦ Εὐχολογίῳ, ἐν σελ. 503 καὶ 502 τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1730. Παρόμοιός τις τῇ τοιαύτῃ παλαιᾷ διατάξει τύπος εὕρηται ἐκδεδομένος ἐν πᾶσι τοῖς παλαιοῖς ἑλληνικοῖς Εὐχολογίοις τοῖς ἐν Βενετίᾳ, τύποις Γλυκῦ καὶ Σάρου καὶ Θεοδοσίου ἀπὸ τῆς ΙΖ΄ μέχρι τῆς ΙΘ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐκδεδομένοις· ὁ αὐτὸς δ᾽ ἔμεινεν ἀπὸ τοῦ 1545, ὅτε, φροντίδι Νικολάου τοῦ Σοφιανοῦ, ἐξεδόθη τὸ δεύτερον(;) ἑλληνιστὶ καὶ ὑπὸ ἕλληνος τὸ τῆς Ἐκκλησίας Εὐχολόγιον. Τὸν ἀρχαιότερον τοῦτον τύπον βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἐνταῦθα ὑπὸ στοιχεῖον Α΄ μεταγεγραμμένον ὑπὸ Goar ἀπὸ παλαιφάτων κωδήκων χειρογράφων.

Ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β΄ ἐκδίδομεν νεωτέραν διάταξιν[1], προδήλως ἀναγομένην εἰς τοὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνους. Γ΄ δὲ διάταξις τάττεται ἡ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς Πατριαρχείοις ἐπιστατούντων ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου Μύρου· εἰς τὴν Γ΄ ταύτην διάταξιν, λεπτομερῶς πως ἀναλύουσαν τὰς ἐπὶ κατασκευῇ ὁδηγίας, ὀφείλομεν ἐπιστῆσαι σύντονον τὴν προσοχὴν τῶν περὶ τὴν καθ᾽ ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν ἀσχολουμένων, κυρίως δ᾽ ἐπὶ σημείων τινῶν, ἃ προχείρως δυνάμεθα ἵνα ὑποδείξωμεν αὐτοῖς καὶ παντὶ ὀρθοδόξῳ, ἀπὸ παραδόσεως γινώσκοντί τι, τἀπορούμενα λῦσαι δυνάμενον.

Οὕτω, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους παρατηροῦμεν ὅτι πλέον τῶν τεσσάρων ἡμερῶν ἡ «ἔμψησις» τοῦ ἁγίου Μύρου διήρκει, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ σαββάτου τοῦ Λαζάρου, ἐνῷ τὸ τυπικόν, ὅπερ ἦν ἐν χρήσει παρὰ τῇ τῶν κάτω χρόνων Ἐκκλησίᾳ, διατάττει ἵνα διαρκῇ τρεῖς ἡμέρας ἡ ἔμψησις, Μ. δευτέραν, Μ. τρίτην καὶ Μ. τετάρτην· παρατηρήσεως ἄξιον ὅτι ἐντὸς δύο λεβήτων ἐβράζοντο χωριστὰ τὸ ἔλαιον καὶ ὁ οἶνος, ἴσως τὴν πρώτην ἡμέραν. Ἐπίσης σημειωτέον ὅτι ἐντὸς τῶν λεβήτων, ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἦν κεχαραγμένον ἐν ταῖς παρειαῖς σημεῖόν τι, εἰς ὃ ἔδει ἵνα προσέχωσιν οἱ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι ὑπηρέται, μὴ τὸ ἔλαιον ἐν τῷ βρασμῷ κοχλᾶσαν ἐκχυθῇ.

1. Ἴδε «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν» τεῦχος 14 ἔτους ΚΓ΄, σελ. 165—175.

Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν αἰώνων τὴν ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Μύρου, δῆλα δὴ τῆς τούτου κατασκευῆς, ἐπιστασίαν φαίνεται ἔχων ὁ μέγας σκευοφύλαξ, ὅστις ἥπτε τὴν ὑποκάτω τῶν λεβήτων (κακάβων) πυράν, ἐκτελῶν ὃ σήμερον ὁ πατριάρχης ἔργον, μεθ᾽ ὅ, ἀπερχομένου τούτου, βλέπομεν, κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν, ἐπιστατοῦντας τοὺς χαρτουλαρίους· διότι τὴν τεχνικὴν ἐπίστασιν καὶ φροντίδα εἶχεν ὁ μαΐστωρ, αὐτὸς ὁρίζων καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν τῶν ἐμβαλλομένων ἐν τοῖς κακάβοις εἰδῶν· ὁ δὲ μέγας σκευοφύλαξ, ἐξάρχων τῆς ἱερᾶς τελετῆς, αὐτὸς ηὐλόγει καὶ τὴν τοῦ ἔργου συμπλήρωσιν, τῇ πρωΐᾳ τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης τρίτης.

Χρύσανθος ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων ὁ Νοταρᾶς, ὁ γράψας τὸ Συνταγμάτιον περὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ὀφφικίων, ἀρχοντικίων καὶ κληρικάτων, παλαιάς τινας περὶ τούτων εἰδήσεις συναγαγὼν καὶ ταύτας εἰκῇ κατασπείρας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, οὐδὲν ἐσημείωσε περὶ τοῦ τοιούτου προορισμοῦ τοῦ σκευοφύλακος, ὅστις εἶχεν, ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων, τὴν ἐπιστασίαν καὶ φροντίδα τῶν ἱερῶν τῆς Μ. Ἐκκλησίας σκευῶν· οὐδὲν ἐσημείωσεν ὡσαύτως περὶ χαρτουλαρίων· περὶ θεωρῶν ὅτι φύλακες ἦσαν καὶ οὗτοι τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας σκευῶν καὶ ἐπόπται τῆς ἐν ταῖς τελεταῖς εὐταξίας. Ἁπλῶς δὲ σημειοῖ καὶ ξηρῶς περὶ τοῦ ὀφφικίου τοῦ μυροδότου· ἀλλὰ περὶ μυροδότου πᾶσα ἐν Βενετίᾳ γενομένη τοῦ Μεγάλου Εὐχολογίου ἔκδοσις τὰ αὐτὰ γράφει, καὶ τούτων πλέον οὐδὲν ὁ Χρύσανθος: ὅτι ὁ μυροδότης, φυλάσσων τὸ ἅγιον Μῦρον, δίδει ἐξ αὐτοῦ ὅπου ἂν ὁ ἀρχιερεὺς αὐτὸν διατάξῃ· δῆλον οὖν ἐπηγγέλλετο τὸ ἔργον, ὃ σήμερον διεξάγει παρ᾽ ἡμῖν ὁ μέγας ἐκκλησιάρχης.

Κυριώτατος ὅμως ὑπηρέτης ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου Μύρου παρὰ βυζαντινοῖς ἦν ὁ μαΐστωρ. Μυρεψὸν οἱ μακάριοι ἐκεῖνοι χρόνοι τέλεον ἠγνόουν κατὰ τὴν «ἔμψησιν» τοῦ ἁγίου Μύρου. Μυρεψὸν ἤκουσαν οἱ πατέρες ἡμῶν πρὸ δύο γενεῶν ὀνομαζόμενον ὃν οὐδέποτε οἱ πατριάρχαι οἱ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς αἰῶνας ἀκμάσαντες ἐχειροθέτησαν ἢ ὡς κληρικὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἢ ὡς ἄρχοντα καὶ κληρικὸν τῆς αὐλῆς τῶν αὐτοκρατόρων· ἴσως ἀρχαιολόγου τινὸς πατριάρχου, πολλὰ διορθοῦν θέλοντος, ἦν ἐπίνοια ἡ τοιαύτη ὀνομασία, ἄγνωστος καὶ τῷ Χρυσάνθῳ καὶ τῷ Βαλσαμῶνι καὶ τῷ Ζωναρᾷ καὶ τοῖς πατράσιν αὐτοῖς τῆς ἁγίας ἐν Τρούλλῳ Πενθέκτης Συνόδου. Τὰ ἐργαστήρια τῶν μυρεψῶν παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἡμῶν πατράσιν εἶχον διάφορον τὸν προορισμόν, πάντῃ τῶν τοῦ κλήρου καθηκόντων ἀλλότριον, δι᾽ ὃ καὶ Λουκᾶς ὁ ἁγιώτατος οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὁ Χρυσοβέργης ἀπηγόρευσε τοῖς κληρικοῖς τὸ διατηρεῖν καὶ διευθύνειν ἐργαστήρια μυρεψικά, καθ᾽ ἃ μαρτυρεῖ Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, ἐν ἑρμηνείᾳ τοῦ ΙΣΤ΄ κανόνος τῆς ἁγίας ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου. Ὁ ἀναγινώσκων τὸν ΞΗ΄ κανόνα τῆς Πενθέκτης καί τινας ἔχων γνώσεις περὶ τῆς ἰατρικῆς τῶν βυζαντινῶν βλέπει ὅτι οὐδεὶς μυρεψὸς εἶχε χώραν ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἁγίου Μύρου.

Μαΐστορας σήμερον γινώσκομεν τοὺς ἀρχιδιδασκάλους ἢ σχολῶν ἐπιστη-

μῶν καὶ γραμμάτων, ὅσαι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς ὑπῆρχον ἐν τῇ τότε, τῇ καὶ νῦν, πρωτευούσῃ τοῦ κράτους, ἢ τοὺς προεξάρχοντας ὁμίλου τεχνιτῶν· γινώσκομεν μαΐστορας σχολῶν μεγάλων κατὰ τὴν ΙΑ΄ ἑκατονταετηρίδα, γινώσκομεν μαΐστορα μουσικῶν, καὶ μαΐστορα μεταξὺ τῶν γινωσκόντων τὴν «ἔμψησιν» τῶν φαρμάκων.

Ὁ μαΐστωρ, ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Μύρου κατασκευῇ, καθώριζε τό τε ποσὸν καὶ τὸ ποιόν, ὡς εἴδομεν, τῶν ἐμβαλλομένων ἐν τοῖς κακάβοις εἰδῶν· ἐκ τούτου δὲ συμπεραίνει τις ὅτι οὐκ ἦσαν καθωρισμένα μήτε ποσόν, μήτε ποιὸν ἐλαίων καὶ βαλσάμων καὶ ἀρωμάτων. Ἐν τοῖς ἐν Βενετίᾳ τύποις ἐκδεδομένοις Εὐχολογίοις ὁ αὐτὸς πάντοτε καὶ διαρκῶς ἀναγράφεται κατάλογος ἀρωμάτων καὶ βαλσάμων, κατ᾽ ἀτυχίαν δέ, καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ τὸ 1803 ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου Κωνσταντινουπόλεως Εὐχολόγιον οὐδὲν πλέον λέγει. Τῷ 1879, πατριαρχοῦντος Ἰωακεὶμ τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, συνετάχθη κατάλογος εἰδῶν μετ᾽ ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας, ὃς καὶ μετὰ ἑνδεκαετίαν ἐξεδόθη τύποις ἐκ τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, τῷ 1890, ἐν μεγάλῳ σχήματι, ἀλλ᾽ εἰς ἀντίτυπα πεντήκοντα, ἐν φυλλάδι περιεχούσῃ τὴν ὅλην Ἀκολουθίαν τῆς τελετῆς τοῦ ἁγίου Μύρου.

Μ. Ι. Γεδεων

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἦρθες μὲ τὸ ἄρμα τῆς αὐγῆς σὲ ρόδινη νεφέλη,
πατριάρχης ἱλαρώτατος καὶ μὲ ὑπερκόσμια κάλλη
καὶ ᾽ς τὸ Θαβὼρ ἐπρόβαλες τὴν ὥρα, ποῦ οἱ ἀγγέλοι
᾽ς τὸν κάτου κόσμο ἁπλώνουνε μὲ πόθο τὴν ἀγκάλη.

Σ᾽ τὴ γαλανὴ ἁλουργίδα σου τὰ κάτασπρα μαλλιά σου
λαμπύριζαν καὶ ἁπλώνουνταν ᾽ςὰν ἀργυραῖς ἀχτῖδες
κἐχύθη ἀγάπης γλυκασμὸς ἀπ᾽ τὴ λαμπρὴ βλεψιά σου,
χαμογελῶντας πατρικὰ τὴ μαύρη γῆ ὅταν εἶδες.

Καὶ ἥλιος ὡραῖος κατέβηκες ᾽ς τὸν κάμπο τὸ σπαρμένο,
ὅπου ἁπαλὰ σαλεύοντας τ᾽ ὁλόξανθο σιτάρι
κρυφοεκελάδει ὁ τρόμος του ᾽ςὰ μοιρολόι θλιμμένο,
ὁ τρόμος του νεροποντὴ μὴν ἔρθῃ καὶ τὸ πάρῃ.

Κἐνῷ παραμερίζανε τὰ στάχυα, ἐσὺ περνοῦσες
᾽ςὰ Σαβαὼθ γλυκύτατος τὸν καρπισμένο δρόμο
καὶ ὑψώνοντας τὰ χέρια σου τοὺς κάμπους εὐλογοῦσες
καὶ πέρα ὡς πέρα ἡμέρεψες τὸ μυστικό τους τρόμο.

Ι. Π. Ιωαννιδης, βοσπορίτης

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΛΥΤΡΑΣ

Ὁ πρῶτος ἕλλην καλλιτέχνης, ὁ ὁποῖος μετὰ τὴν ἔνδοξον ἐποχὴν τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν τῆς Ἑλλάδος ἔζησεν, ἐνεπνεύσθη καὶ ἀπέθανε κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Ἀκροπόλεως, ἦτο ἀναμφιβόλως ὁ Νικηφόρος Λύτρας. Ἡ μνήμη του ὅπως καὶ ἡ ζωή του θὰ μᾶς καθοδηγῇ εἰς μίαν ἀναγέννησιν τῶν τεχνῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ θὰ μᾶς ἀναγκάζῃ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ Γένος ἡμῶν δὲν ἔπαυσε νὰ δίδῃ δείγματα τῆς πνευματικῆς του ὑπεροχῆς συγκριτικῶς πρὸς τὴν ἄγονον ὀπισθοδρομικότητα τῶν ἄλλων βαλκανικῶν κρατῶν. Τὸ ἔργον τοῦ Λύτρα πρέπει νὰ ἐξετασθῇ εὐρύτερον ἀπὸ ἐθνικῆς, ἀπὸ τεχνικῆς καὶ ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνθρωπιστικὴν κατάστασιν τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. Πρέπει πρὸς τούτοις νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ καλλιτέχνης καὶ ὁ ἄνθρωπος. Δυστυχῶς ἀφ᾽ ὅτου διεσπάσθη ἡ ὁλομέλεια τοῦ Γένους, ἔπαυσεν ὁ τεχνίτης νὰ ἔχῃ τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ θέσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἑλλήνων· νομίζομεν ὅτι ἡ πνευματική μας μόρφωσις συνοψίζεται ἁπλῶς εἰς ἐμπορικά τινα μαθήματα ἢ εἰς μίαν ἐρασιτεχνικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐντελῶς ἀφιλοσόφητοι ριπτόμεθα εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Καὶ ναὶ μὲν ποριζόμεθα πλούτη καὶ θησαυρίζομεν, καὶ μία ἀλκὴ ὑπερήφανος κυριαρχεῖ εἰς τὰς καρδίας ὅλων, ἀλλὰ τί ὠφελεῖ ὁ πλοῦτος, ὅταν οὐδεὶς ἔχῃ συναίσθησιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τῶν ὁποίων οὗτος λογίζεται ὅτι ἀνήκει εἰς ἀρχαιόθεν πε-

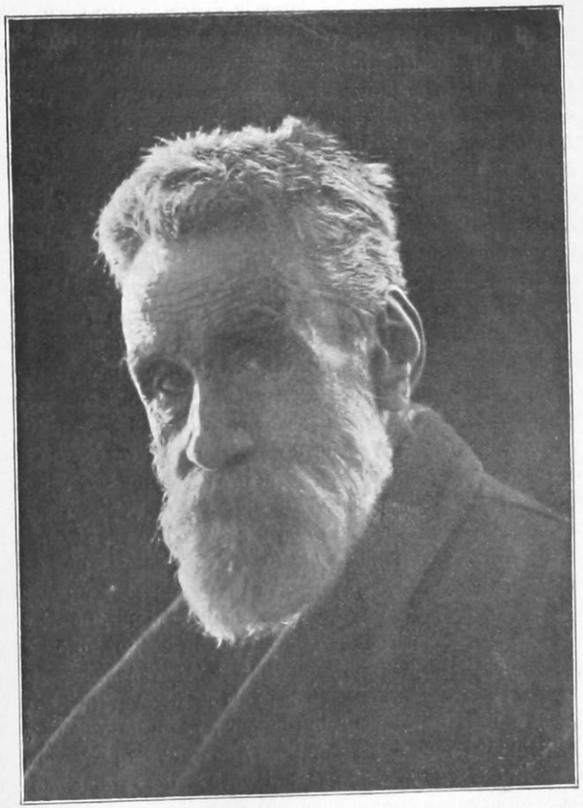

πολιτισμένας χώρας; Ἡ κατάστασις αὕτη τοῦ Γένους μας ἦτό πως εὔλογος μέχρι πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων, σήμερον ὅμως, ὅτε παρ' ὅλην τὴν ἐσωτερικὴν ἀνώμαλον κατάστασιν τῶν πραγμάτων τοῦ Γένους, ἡ πνευματικὴ πρόοδος ἐξησφαλίσθη διὰ τῆς ὑπερόχου αἰσθήσεως καλλιτεχνῶν, ὁποῖοι ὁ Σολωμός, ὁ Κάλβος, ὁ Γύζης, καὶ τελευταίως ὁ μέγας γάλλος ποιητὴς Ἰωάννης Μωρέας, ἔλλην ὅμως τὸ γένος, εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται ν' ἀγνοῇ τὸν βίον καὶ τὴν θέσιν τῶν καλλιτεχνῶν. Ὁ καλλιτέχνης ζυμώνεται μὲ τὴν ὕλην, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθη ἡ φυλή μας, αὐτὸς φέρει τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἁμαρτήματά μας καὶ εἰς αὐτὸν πρέπει μὲ ἀγάπην νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα κάθε ἕλλην, ὁ ὁποῖος δὲν διεφθάρη μέσα εἰς τοῦ καιροῦ τὴν ἀναπόφευκτον φθοράν. Ἄλλως τε ἡ ἀναστροφὴ μετὰ καλλιτεχνῶν ὑψηλῆς μορφώσεως ὄχι μόνον ἐξαγνίζει τὴν διάνοιαν, ἀλλ' εἶναι αὐτὴ ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἐπιδιώκομεν πάντες εἴτε διὰ τοῦ πλούτου εἴτε διὰ τῶν ἰδεῶν.

Ὁ Νικηφόρος Λύτρας ἐγεννήθη εἰς Πύργον τοῦ δήμου Πανόρμου τῆς Τήνου, μαθήματα ἠκολούθησεν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν Θείρσιον καὶ πολὺ ἐνωρὶς κατετάχθη εἰς τὸ πρῶτον Ηολυτεχνεῖον τῶν Ἀθηνῶν, ἔνθεν ἐστάλη ὡς ὑπότροφος τοῦ βασιλέως Ὄθωνος εἰς Μόναχον. Ἐκεῖ ὑπὸ τὸν μεγάλον διδάσκαλον Πιλότυ ἠκολούθησε μαθήματα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ διεκρίνετο μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν του. Ἡ ἐποχὴ τοῦ Λύτρα ἐν Μονάχῳ ἦτο ἡ γονιμωτέρα ἐποχὴ εἰς μεγάλας καλλιτεχνικὰς φυσιογνωμίας, καθ' ὅσον ὑπῆρξαν οἱ καρποὶ τῶν κόπων καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὰς τέχνας τοῦ μεγάλου ἐκείνου βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α', πατρὸς καὶ τοῦ Α' βασιλέως τῶν ἑλλήνων Ὄθωνος. Ὁ Λύτρας εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔδειξεν ἐξαιρετικὴν ἐπίδοσιν εἰς τὸ ἔργον του καὶ ἐφαίνετο ὅτι προωρίζετο νὰ φέρῃ εἰς τὴν πατρίδα του τὴν ἀναβίωσιν τῶν καλλιτεχνικῶν σπουδῶν. Ὅταν ἐφάνη ὁ Λύτρας εἰς Ἀθήνας, τότε ἀκόμη οἱ ἀγαθοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι οὐδεμίαν ἰδέαν εἶχον περὶ τῆς καταστάσεως τῶν τεχνῶν εἰς τὸν κόσμον. Ἡ ἄγονος καὶ περιωρισμένη ἁγιογραφία δὲν ἦτο ἀρκετὴ νὰ ἐξυπνήσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἑλλήνων τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ ὡραῖον, ἐνῷ ἄλλοι ἐπιτηδειότεροι ἐκμεταλλευταὶ τῶν συνειδήσεων ἔφεραν εἰς τὸ μέσον τὰς δῆθεν κλασικὰς σπουδάς, ἀκριβῶς τὴν ἐποχήν, ὅπου εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην ἐγένετο μία πνευματικὴ ἀναγέννησις ὅπως καταπολεμήσῃ τὴν ψευδαίσθησιν ταύτην τοῦ ὡραίου, ἡ ὁποία ἐσημείωσε τὴν χειροτέραν ἐποχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. Τὴν ἐποχὴν ἀκριβῶς ταύτην ἐφάνη ὁ Λύτρας εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ ἐπιρροὴ τῶν νεωτεριζόντων ἑπτανησίων καλλιτεχνῶν Καντούνη, Δοξαρᾶ, Τιτσαμάνου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς τὴν μᾶλλον ἀνεπτυγμένην κοινωνίαν τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου δὲν ἔφθανε νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, καὶ οὕτω ὁ Νικηφόρος Λύτρας εὗρεν ἐντελῶς ἀπαράσκευον τὸ ἔδαφος διὰ νὰ καρποφορήσῃ ἡ καλλιέργεια τῆς τέχνης του. Καὶ ἐνῷ ἡ ζωγραφική, ἡ αὐστηρὰ βυζαντινὴ ἁγιογραφία, ἡ ὁποία ἔπρεπε μὲ κάθε τρόπον νὰ κρατηθῇ στερρῶς εἰς τὰς ἐκκλησίας μας καὶ νὰ μαρτυρῇ εἰς τοὺς ἐπιγίγνομένους περὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας, τῆς ἱστορίας μας, τῶν παραδόσεών μας, αὐτῆς τέλος τῆς ὑποστάσεώς μας καὶ αὐθυπαρξίας μας, ἐτράπη πρὸς ἕνα ψευδῆ δρόμον, ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους μέχρι τοῦ Ταινάρου καὶ πέραν ἕως τὴν Ἀφρικήν.

Οἱ ρωσισμοὶ (ρούσικες εἰκόνες) ἐξεδίωξαν τὴν βυζαντινὴν ἐπιβολὴν καὶ οἱ Ἀδελφοὶ Ἰωσαφαῖοι τοῦ Ἁγίου Ὄρους δίδουν πρῶτοι τὸ παράδειγμα τῆς καταπτώσεως τῆς τέχνης μιμούμενοι τὴν ρωσικὴν τεχνοτροπίαν ἐν τῇ ἁγιογραφίᾳ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μία παραίσθησις καὶ χονδροειδὴς παρανόησις τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἥτις διὰ τοῦ μεγάλου Πανσελήνου, ὡς θ' ἀποδειξωμεν ἐν καιρῷ, ἔφθασε μέχρι τοῦ ὕψους τῆς διανοίας ἑνὸς Μιχαὴλ Ἀγγέλου. Μάτην αἱ προσπάθειαι πολλῶν μορφωμένων ἀνδρῶν νὰ ἐδραιώσουν τὴν καλὴν παράδοσιν τῆς βυζαντινῆς ἁγιογραφίας. Ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν σπουδῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐματαίωσε κάθε πρὸς τὴν ἀλήθειαν προσπάθειαν καὶ ἡ τέχνη ἀπὸ τὰς πρωτοτύπους ἐθνικὰς ἀρχάς της μετέστη εἰς τὴν ἀντιγραφὴν παρεφθαρμένων ἀντιγραφῶν σλαυϊκῆς ἀντιλήψεως. Κανεὶς δὲν ἐζήτησέ τι πλέον, καὶ οὕτω ἀφήσαμεν ἀκόμη μίαν ἐθνικὴν φαγέδαιναν νὰ καταφάγῃ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον πολλὰς τοιούτου εἴδους πληγὰς ἕως τώρα ἐδοκίμασεν.

Εἰς μίαν τοιαύτην κατάστασιν συγχύσεως καὶ παρανοήσεως τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἀληθείας ἐνεφανίσθη ἡ μορφὴ τοῦ Λύτρα μὲ ὅλην τὴν ἁπλοϊκότητα τῶν θετικῶν ἔργατῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ Λύτρας δὲν ὑπῆρξεν ἐξαιρετικὴ ἰδιοφυία διὰ τὴν τέχνην. παρὰ εἰς τὴν φαντασίαν ἐκείνων ἀκριβῶς, ποῦ ὀλιγώτερον μελετοῦν τὴν φύσιν καὶ περισσότερον θορυβοῦν μὲ τὴν ζωήν. Ἡ ἰδιοφυία τοῦ Λύτρα ἐκαλλιεργεῖτο ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τοῦ περιβάλλοντος. Καὶ ἀλλοίμονον! Εἰς ἐποχήν, ὅπου ὅλοι ἠγνόουν καὶ τὰ στοιχειωδέστερα πράγματα τῆς τέχνης, μιμούμενοι τοὺς ξένους, πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ διαπλάσουν μίαν καλλιτεχνικὴν φύσιν κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ ζῇ ἔξω ἀπὸ τὴν ἐποχήν της μέσα εἰς τὴν φύσιν, τὴν ὁποίαν μόνον ὅταν ὁ καλλιτέχνης δυνηθῇ νὰ ἑρμηνεύσῃ, παράγει τὴν ἀληθινὴν τέχνην;

Ἦτο καιρὸς ἐν τούτοις ὅπως καὶ ἐν Ἑλλάδι αἱ τέχναι κάμουν ἓν βῆμα προόδου δηλωτικὸν τῆς διανοίας τῶν πολιτῶν· ὅ,τι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχε καταφύγει εἰς τὴν δημοτικὴν μοῦσαν, ὅ,τι ἡ δημοτικὴ χειροτεχνία ἐδημιούργει ἐξ ἐνστίκτου ὑπέροχον ἐν τῇ χώρᾳ, ἔπρεπε ἤδη νὰ λάβῃ μίαν σταθερὰν ὑπόστασιν ἐθνικοῦ χαρακτῆρος.

Ἡ γενικὴ ἐκτίμησις, ἧς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀπέλαυσεν ὁ Νικηφόρος Λύτρας, δὲν ἤρκει διὰ νὰ ἀναδείξῃ ὅλην τὴν ἰσχυρὰν ἰδιοφυίαν τοῦ τεχνίτου, διότι πράγματι οὐδεὶς εἶχε συναίσθησιν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πολίτου πρὸς τὸν καλλιτέχνην. Ἡ μόρφωσις ἐξ ἄλλου τοῦ καλλιτέχνου δὲν ἦτο ἐπαρκὴς ὥστε νὰ ἐπιβάλῃ εἰς ὅλον τὸ ἔθνος μίαν ὑγιᾶ ἀρχαϊκὴν τέχνην, ἡ ὁποία νὰ βασίζεται εἰς τὴν δημοτικὴν ἀντίληψιν χωρὶς νὰ ζητῇ πιθηκίζουσα νὰ ἐξωτερικεύσῃ μὲ ξένας ἀγνώστους τεχνοτροπίας πᾶν ὅ,τι ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ ἐζήτει ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ καλλιτέχνου. Τοιουτοτρόπως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ καλλιτέχνης ἐδιχάσθη, ἀφ' ἑνὸς ἐζήτησε νὰ ἱκανοποιήσῃ κάπως τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ περιβάλλοντος, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ἀκόμη μορφώσει σταθερὰν ἀντίληψιν τῶν τεχνικῶν ὅρων τοῦ ὡραίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ μεταγγίσῃ πᾶν ὅ,τι ἐδιδάχθη εἰς τὴν ἐν Μονάχῳ σχολὴν τοῦ Πιλότυ. Ἀλλ' ὁ ἀληθινὸς δρόμος δὲν ἦτο οὔτε μὲ τὸ ἕνα μέρος οὔτε μὲ τὸ ἄλλο· τὸ ἔθνος εἶχεν ἀνάγκην ἄλλου ὁδηγοῦ· αἱ ἁμαρτίαι ἦσαν πολλαὶ καὶ ὁ δρόμος ἀκανθώδης. Οὐχ ἧττον ὅμως ὁ Λύτρας ἂν καὶ διέβλεπε τὴν ἀνεπάρκειάν του πρὸς μίαν τοιαύτην τροπὴν τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι, ἠσθάνετο τὴν ὑπεροχήν του ἀπέναντι τῆς γενικῆς ἀμαθείας διὰ τὰ πράγματα τῆς τέχνης. Καὶ μὲ δύναμιν ἠγωνίσθη νὰ κάμῃ τοὺς ὀλίγους ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν τέχνην νὰ στρέψουν τὴν προσοχήν των πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν ζωήν, δίδων πρῶτος αὐτὸς τὸ παράδειγμα μὲ τὰ ἔργα του βγαλμένα ὄχι ἀπὸ τὴν σχολαστικὴν ἱστορικὴν παράδοσιν, ἀλλὰ ἀπὸ τὰς ζωντανὰς περιγραφὰς τῶν συγχρόνων του.

Τότε ἀκόμη οἱ ἀγαθοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἠγνόουν ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ καλλιτέχνου ζωγράφου ἢ γλύπτου ἦτο τὸ κυριώτερον μέλημα μιᾶς φυλῆς, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐθνικότητά της μέσα εἰς τὴν ἐξέλιξιν καὶ διαδοχὴν τῶν αἰώνων. Διὰ τοῦτο ὁ Λύτρας εὗρε τὸ ἔδαφος ἀπαράσκευον. Τὸ σχολεῖον δὲν ἔδιδε κανένα παράδειγμα τῆς καταστάσεως τῆς ζωῆς. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ νέος εἰσήρχετο εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον, ὁ κόσμος ἔπαυε νὰ ὑπάρχῃ δι' αὐτόν· ἡ ζωή του μόνον σχολαστικοὺς τύπους ἐγνώριζε νὰ μανθάνῃ καὶ κάθε πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐσχετίζετο μὲ τὴν ζωήν, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς ἄκρας σχολαστικότητος ἐθεωρεῖτο ἀνάξιον ἑρμηνείας. Οὕτω βλέπομεν τὸν καλλιτέχνην ἀντὶ νὰ περιστοιχίζεται ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ χρήματος, νὰ ζῇ περιφρονημένος καὶ ἀπομεμονωμένος, διότι πράγματι μόνος αὐτὸς εἶναι κατ' ἀναλλοίωτον νόμον ὁ ἐκλεκτότερος πάντων καὶ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν διάνοιαν.

Οὕτω ὁ Νικηφόρος Λύτρας ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐπανόδου του εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο ἐν ἐπιγνώσει τὸ θῦμα τῆς ἰδίας του προσωπικότητος, διὰ νὰ διδάξῃ καὶ νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην.

Χαρακτηριστικὸν ἐπεισόδιον τῆς αὐτοθυσίας τοῦ τεχνίτου εἶναι καὶ ἡ μετὰ τοῦ μεγάλου Γύζη συνεννόησις διὰ τὴν πρόοδον τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι. Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς ἐπανόδου τοῦ Γυζη ἀπὸ τὰς ἐν Γερμανίᾳ σπουδάς του. Ὁ Λύτρας προηγεῖτο, καὶ ἐγνώριζε λεπτομερέστερον τὴν κατάστασιν τῆς τέχνης εἰς τὸ ἔθνος του. Ἐπίσης ἤξερεν ὅτι ἂν ὁ Γύζης ἔμενεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, θὰ συνετρίβετο χωρὶς νὰ δυνηθῇ οὔτε τὸν ἀτομισμόν του νὰ περισώσῃ, οὔτε καὶ τὸ ἔθνος του νὰ ὠφελήσῃ. Τότε, ὡς ὁ ἴδιος διηγεῖτο, ἔλεγε πρὸς τὸν Γύζην ὅτι «ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο ἔπρεπε νὰ θυσιασθῇ». Καὶ ὁ κλῆρος ἄφησε τὸν Λύτραν νὰ σύρῃ τοὺς συγχρόνους του ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν σύγχυσιν, ἡ ὁποία προήρχετο ἀπὸ τὴν ψευδῆ ἐπίδειξιν τῶν ἀξιούντων τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ ἐπιδεικνύωνται ὡς εὐγενεῖς ἄρχοντες πολιτισμένου ἔθνους.

Ἀκόμη καὶ σήμερον ἐν μέσαις Ἀθήναις μάτην ὁ εὐθὺς παρατηρητὴς θὰ ζητήσῃ μίαν εἰλικρινῆ ὁμολογίαν ἀπὸ τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων, περὶ τῆς καταγωγῆς των, τοῦ γένους των, τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεώς των, τῆς μορφώσεώς των καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἀληθῶν προσόντων τοῦ πολιτισμένου καὶ εὐγενοῦς ἀτόμου.

Ἡ κατάστασις αὕτη διὰ τὴν τέχνην ὑπῆρξεν ἡ μεγαλειτέρα πηγὴ τοῦ κακοῦ. Ψευδὴς ζωὴ ζητεῖ ψευδῆ τέχνην καὶ κανείς, ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, δὲν ἔχει ἕνα νόημα τέχνης εἴτε ἐθνικῆς εἴτε κοσμοπολιτικῆς. Τὸ τεχνούργημα ὡς ἐκ τούτου ἀκολουθεῖ τὴν ἀφελῆ ζωὴν τῶν εὐπορούντων, οἱ ὁποῖοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀδιαφοροῦν περὶ τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων.

Εἰς μίαν τοιαύτην ἐποχὴν παρανοήσεως τοῦ καθήκοντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου ἐνεφανίσθη τὸ ἔργον τοῦ Λύτρα, ἀπέριττον καὶ λιτόν, σύμφωνα μὲ τὴν ἁπλοϊκὴν ζωὴν τοῦ ἑλληνικοῦ σπιτιοῦ, τὸ ὁποῖον ἔμεινε ἀμόλυντον ἀπὸ τὴν εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα ἐπικαθήσασαν ψωρίασιν ξένων, ἀγνώστων πολιτισμῶν, μηδεμίαν σχέσιν ἐχόντων μὲ τὸ κλῖμά μας, τὴν χώραν μας καὶ τὴν φυλήν μας.

Ἡ πρώτη περίοδος τῆς τέχνης τοῦ Λύτρα ὑπῆρξεν εἰς ἄκρον ἀκαδημαϊκή. Εὑρίσκετο τρόπον τινα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἰδέας καὶ τῶν σχημάτων τοῦ Πιλότου, ὁ ὁποῖος δὲν ἐγνώρισε τίποτε ἄλλο ἀπὸ μίαν πομπώδη παραστατικὴν κατὰ συνθήκην ψυχολογημένων στάσεων, ἐκλαμβάνων τὸν χῶρον τοῦ πινακος ὡς σκηνὴν θεάτρου, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὅλα τὰ πρόσωπα ἔπρεπε νὰ παίξουν καλὰ τὸ μέρος των. Ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον διατρέχουν συχνότατα οἱ καλλιτέχναι ἀκολουθοῦντες ὡρισμένας σχολικὰς τάσεις, ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν ἰδίως εἰς ἐκείνους, οἵτινες προτίθενται νὰ δράσουν εἰς κύκλον κείμενον μακρὰν τοῦ κέντρου. Ὁ Πιλότυ πιθανὸν νὰ ἦτο καλὸς εἰς ὡρισμένην ἐποχὴν διὰ τὴν γερμανικὴν τέχνην. Πολὺ ὅμως ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ προσέξῃ ὁ ἕλλην, προτοῦ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἐφαρμόσῃ ξένας τεχνοτροπίας εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος. Ὁ Λύτρας δυστυχῶς δὲν ἀπηλλάγη τῆς ὀλεθρίας ταύτης ἐπιβολῆς τοῦ ξένου πνεύματος καὶ ἀπεκόμισεν εἰς τὴν κατ' ἐξοχὴν χώραν τοῦ φωτὸς καὶ τῶν ὡραίων γραμμῶν ἁμαρτίας, αἵτινες φέρουν ὅλην τὴν φωνασκὸν τέχνην τῶν ψευδοκλασικῶν γερμανῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ «Ἀντιγόνη», τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν, εἶνε δεῖγμα τῆς τέχνης τοῦ Λύτρα, ὅταν εὑρίσκετο ἀκόμη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Μονάχου ὑπὸ τὸν Πιλότυ. Ἡ ἐπίδρασις εἶναι καταφανής· ὁ αὐτὸς τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι, ἡ αὐτὴ ἐξεζητημένη ψυχολογία. ἀκόμη, θὰ ἔλεγα, τὰ αὐτὰ χρώματα *τῶν ἱστορικῶν οὐρανῶν*, ὡς τὰ ἀπεκάλει ἡ μέθοδος τῆς σχολῆς τοῦ Πιλότυ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν γένει διάταξις δὲν διαλανθάνει τὸν ὀξυδερκῆ παρατηρητὴν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ μετέστη ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον καὶ τὴν σεμνοπρέπειαν εἰς τὰς ἐπιτηδευμένας προσπαθείας τῶν βορείων ὅπως μιμηθῶσιν ἐκ τῶν ἑλλήνων ἀκριβῶς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἠσθάνθησαν.

Ἐν τούτοις ὁ Λύτρας ἐπροσπάθησε ν' ἀποτινάξῃ τὸ βάρος τῆς ξένης ἐπιβολῆς, καίτοι οὐδεὶς ἐκ τῶν συμπατριωτῶν του ἦτο εἰς θέσιν νὰ τὸν βοηθήσῃ πρὸς τοῦτο. Τὸν βλέπομεν νὰ τεχνεύεται τὸ ἑλληνικὸν φῶς, νὰ ἐπιτηδεύεται τὴν ἑλληνικὴν γραμμὴν καὶ

νὰ παραπαίῃ μέσα εἰς ἕνα πέλαγος ἀκαταλήπτου δι' αὐτὸν τέχνης, τὴν ὁποίαν πάντοτε διῃσθάνετο, ἐνῷ αὐτὴ πάντοτε ἐξέφευγε τῆς ἀντιλήψεώς του. Οὐδεὶς ἦτο εἰς θέσιν νὰ διεισδύσῃ εἰς τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε τὰς προσπαθείας τοῦ Λύτρα. Μόνος ἐν τούτοις ὁ τεχνίτης καὶ ἀπροστάτευτος ἐζήτησε νὰ εὕρῃ καταφύγιον καὶ τοιουτοτρόπως ἠναγκάσθη, ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ «Κάλαντα» καὶ εἰς τὰ κατόπιν ἔργα του, νὰ παλινδρομήσῃ εἰς τὴν σύγχρονον ζωὴν τῆς πατρίδος του ἀπὸ ἀνάγκην πλέον ζωγραφίζων θέματα παρμένα ἀπὸ τὰ γραφικὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ βίου καὶ τῆς ζωῆς τῶν νησιωτῶν, τῶν ἑλλήνων, τοὺς ὁποίους εἶδεν, ἤκουσε καὶ ἐγνώρισεν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ Λύτρας περιεβλήθη τὸν ἐθνικὸν μανδύαν καί, ὅπως ὁ Παράσχος, ἐφρόντιζε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ πατριωτικόν του δισάκκιον νὰ τρέφῃ τὴν ἄπλαστον ἀκόμη ἐκείνην γενεάν, ὅπως ἀντιληφθῇ μίαν τέχνην ἀληθινήν, ἡ ὁποία χωρὶς νὰ ἔχῃ τοὺς τίτλους τῆς λαογραφικῆς τέχνης, νὰ εἶναι ἐν τοσούτῳ περισσότερον ἐθνική.

Ἔκτοτε ὁ Λύτρας ἠκολούθησε τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον τοῦ ἤνοιξαν οἱ συμπατριῶταί του. Ἐγκατέλειψε τὸ Μόναχον, ἀλλὰ καὶ ἐγκατελείφθη ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων του καὶ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ παρακολουθήσῃ τὰς τεχνικὰς τοὐλάχιστον σπουδὰς τοῦ αἰῶνός του, ἀφεθεὶς εἰς μίαν ἐπιτηδευμένην τέχνην μεθοδικῶν κανόνων, διὰ τῶν ὁποίων ἐζωγράφιζε πλέον τὰ ἔργα του. Παροιμιώδης ἔμεινε μεταξὺ τῶν μαθητῶν του ἡ φρᾶσίς του «κάνει καλά». Διὰ τὸν Λύτραν οὐδεμία σκέψις ἔπρεπε νὰ καθοδηγῇ τὸ χέρι τοῦ ζωγράφου. Ἔφθανεν ἡ ζωγραφικὴ ἐπιτήδευσις, τὸ «κάνει καλά», διὰ νὰ καταπνίξῃ πᾶν αἴσθημα καὶ πᾶσαν πνευματικὴν πτῆσιν, μὲ τὰ ὁποῖα κάθε ἀληθὴς καλλιτέχνης ζητεῖ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς φύσεως. Τοιουτοτρόπως ὁ Λύτρας παρακάμπτων τὰ δυσκολώτερα προβλήματα τῆς σκέψεως, κατώρθωσε νὰ ἐπιβληθῇ μὲ τὰ διακοσμητικὰ ζωγραφήματά του, τὰ ὁποῖα ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ εὐαρεστήσουν τοὺς ὀφθαλμοὺς κάθε πατριώτου, ὅστις ἐκολακεύετο νὰ βλέπῃ τὸ κυανοῦν χρῶμα τῆς βράκας τῶν χωρικῶν, τῶν πατέρων του, τόσον περιποιημένον καὶ τόσον καθαρόν, ὥστε νὰ «κάνῃ καλὰ» καὶ εἰς τὰ μάτια τοῦ τεχνίτου καὶ εἰς τὴν ψευτοκαλαισθησίαν τοῦ ἕλληνος.

Ὁ Λύτρας ἐξεταζόμενος ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως ἂν καὶ εἶχεν ὑπέροχον ἀληθῶς ἀντίληψιν ζωγραφικήν, οὐχ ἧττον ὅμως ὑπῆρξε πάντοτε ἀτυχὴς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων του. Ἡ ἔλλειψις βαθείας σπουδῆς τοῦ γυμνοῦ τὸν ἠνάγκασε νὰ καταφεύγῃ εἰς μίαν γραμμικὴν καὶ χρωμικὴν αὐταρέσκειαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ξεκολλήσῃ ποτέ, ἀφοῦ ὑπεδούλωσε τὸ ἔργον του εἰς τὴν ἀντίληψιν, τὴν ὁποίαν εἶχαν περὶ τοῦ ὡραίου οἱ ἀφελεῖς ἐκεῖνοι ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς του. Καὶ ὅμως ὁ Λύτρας παρ' ὅλα τὰ ἁμαρτήματά του ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὸ καλλιτεχνικόν του ποίμνιον μέχρι βαθέος γήρατος, δεσπόζων αὐτὸς μόνον μέσα εἰς μίαν χώραν, ὅπου ἐγεννήθη τὸ ὡραῖον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, διὰ νὰ μαρτυρῇ πόσον ἀπεμωράνθημεν οἱ σύγχρονοι ἐγκαταλείποντες εἰς τὴν τύχην του τὸ ἔθνος, τοῦ ὁποίου ἡ καλλιτεχνικὴ ἰδιοσυγκρασία ἀκόμη μένει μοναδικὸν παράδειγμα εἰς τὴν ἱστοριαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Καλλιθέα Ἀθηνῶν, Ὀκτώβριος 1904.

ΘΩΜΑΣ Μ. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

Ἀπελπισμένος ἄρρωστος. — *Ἰατρὸς* (πρὸς πάσχοντα): Καὶ κυρίως πρέπει καλὰ-καλὰ νὰ τὸ ἐννοήσετε πλέον ὅτι διὰ τὴν κατάστασί σας τὸ κρασὶ καὶ ἡ μπίρα εἶναι κυριολεκτικῶς δηλητήρια.

Ὁ ἄρρωστος: Ἂν πρόκηται, γιατρέ μου, νὰ ζήσω ὑπὸ τοιούτους ὅρους, δὲν μοῦ μένει τίποτε ἄλλο νὰ κάμω παρὰ νὰ δηλητηριασθῶ.

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ*

1. Η ΚΑΡΔΙΑ και ΤΟ ΧΡΕΟΣ

Ὁ Ἀλέξης καὶ ἡ Βασιλικὴ ἦσαν ἀραβωνιασμένοι ἀπὸ πέντε χρονῶν· κοιμήθηκαν στὴν ἴδια κούνια καὶ τὸ ἴδιο τραγούδι τοὺς νανούρισε. Μεγάλωσαν σιμὰ ὁ ἕνας στὸν ἄλλο σὰ δυὸ τριαντάφυλλα, φυτρωμένα στὸ ἴδιο κλωνί. Ἦταν χαρὰ νὰ τοὺς βλέπῃς· ὅλο τὸ χωριὸ ἔκαν' εὐχὲς γιὰ τὴν καλή τους μοῖρα. Μιὰ μέρα ὅμως ἡ δυστυχία ηὗρε τὸν Ἀλέξη. Δουλειὲς τοῦ σπητιοῦ τὸν ἔκαναν νὰ πάῃ στὰ ξένα, καὶ σὰν ἐγύρισε ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια στὴν πατρίδα, ηὗρε τὴ Βασιλικὴ παντρεμένη μ' ἄλλονε. Λυπημένος, ἔκρυψε τὰ δάκρυά του στὸν κόρφο τῆς μάνας του, καὶ σιμά της ηὗρε παρηγορία. Καλότυχοι ὅσοι ἔχουν μάνα! μπορεῖς νὰ βρῇς ἄλλη ἀγαπητικιά, μπορεῖς νὰ βρῇς ἄλλη γυναῖκα· μοναχὰ μάνα ἄλλη δὲ βρίσκεται!

Ὁ Ἀλέξης ἔμεινε κοντὰ στὴ γρηᾶ, τὴ γεροκόμησε, κι' ὅταν τῆς ἔκλεισε τὰ μάτια, πῆρε τὴν εὐχή της γιὰ μόνη κληρονομιά... Τί δὲν κάνει ἡ εὐχὴ τῆς μάνας! Ἀναιβαίνεις ψηλὰ βουνά, χωρὶς οἱ βράχοι νὰ σοῦ πληγώσουν τὰ πόδια, περνᾷς ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴ φωτιά, χωρὶς νὰ σ' ἀγγίξῃ ἡ φλόγα.

Ὁ Ἀλέξης ἔφυγε πάλε γιὰ τὰ ξένα καὶ ἐμάζεψε βιὸς ἐκεῖ· μὰ ἡ κακή του μοῖρα τὸν ἀκολούθησε.

Ὁ ἄνδρας τῆς Βασιλικῆς ἦταν πλούσιος καπετάνιος· ὅλο τὸν χρόνο ταξείδευε καὶ λίγες μέρες μοναχὰ περνοῦσε στὴ γυναῖκά του κοντά. Ἡ Βασιλικὴ δὲν τὸν γνώριζε πρὶν πανδρευθῇ· πρώτη φορὰ τὸν εἶδε στὸ γάμο· στὴν καρδιά της μέσα ἦταν πάντα ὁ πρῶτός της ἀγαπητικός· μὰ ὁ πατέρας της ἔτσι θέλησε· ὁ Θεὸς ἄλλον τῆς ἔδωκε γιὰ ἄνδρα, καὶ ἡ Βασιλικὴ ὑπάκουσε στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ἐδόθηκε στὸν ἄνδρα της καὶ στὰ παιδιά της· ὅταν ὁ ἄνδρας της ἔλειπε, δὲν φαίνονταν ποτὲς στὸν κόσμο, καί, ὄξω ἀπὸ λίγες συγγένισσες, ἄλλος δὲν πατοῦσε τὸ κατώφλιο τοῦ σπητιοῦ της.

Ὀχτὼ χρόνια ἦταν παντρεμένη. Ἕνα βράδυ, καθισμένη στὸ παράθυρο, ἔβλεπ' ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ πράσινα παραθυρόφυλλα τὴ θάλασσα καὶ τὰ καράβια μὲ τ' ἄσπρα τους πανιά· ἐσυλλογίζουνταν τὸν ἄνδρα της, τὸ πρῶτό της παιδί, ποῦ ἦταν μαζῆ του στὸ ταξείδι, καὶ τὰ μάτια της δακρύσανε... ὅταν ἔξαφνα ἄκουσε γλυκειὰ φωνὴ νὰ τραγουδῇ καὶ λύρα νὰ παίζῃ.

* Ἀπὸ τὴν Συλλογὴν τοῦ Μαρίνου Π. Βρετοῦ.

Ἄρχισε νὰ τρέμῃ· αὐτὸ τὸ τραγούδι τὸ ἀγαποῦσε ὁ Ἀλέξης κ' ἐκεῖνος μοναχὰ τὸ τραγουδοῦσε· ἦτανε πολὺ λυπητερὸ τὸ τραγούδι...

Μάτια μου, μάτια μου στραβά, νὰ μείνετε κλεισμένα·
ποτὲς νὰ μὴν ἀνοίξετε, ἂν ἡ γλυκειά μου ἀγάπη
ἀπάνου σας τὸ χέρι της τ' ἀγγελικὸ δὲ βάλῃ·
νὰ μὴν τὸ διῆτε, μάτια μου, ποτὲς τὸ φῶς τοῦ ἥλιου,
ὅσῳ μπροσθά σας δὲ φανῇ ὁ ἥλιος ὁ δικός μου.

Ἐκτύπησ' ἡ Βασιλικὴ τὰ χέρια κ' ἡ δούλα ἐφάνη.

— Πῶς ἄφησες κ' ἐμβῆκε ἄνθρωπος στὴν αὐλή;

— Εἶναι στραβός, κυρά, καὶ τόσο νέος... κάνει λύπη...

— Καλά, καλά, βάλ' τον μέσα καὶ δός του νὰ φάῃ.

Ἦτανε νύχτα πιά, ὅταν ὁ στραβὸς ἐκίνησε νὰ φύγῃ· πῆρε πάλε τὴ λύρα κι' ἄρχισε νὰ ψέλνῃ. Ἡ Βασιλικὴ ἔβγαιν' ὄξω, νὰ τοῦ πῇ νὰ σωπάσῃ· μὰ καθὼς τὸν εἶδε, ἔβαλε μιὰ φωνή.

— Μ' ἐγνώρισες, Βασιλική μου; εἶπ' ὁ στραβὸς κι' ἄνοιξε τὰ μάτια.

Ἦταν ὁ Ἀλέξης.

— Ἔλα, ἔλα! τὸ καράβι μᾶς προσμένει... Πᾶμε στὴ Φραγκιά, νὰ γίνῃς γυναῖκά μου... ἔλα... ἔλα...

Καὶ τὴν ἅρπαξε ἀπὸ τὴ μέση. Ἔβαλε τὲς φωνὲς ἡ Βασιλική, κανεὶς δὲν ἤλθε· τὴν ἐταβοῦσεν ὁ Ἀλέξης καὶ κόντευε νὰ τὴν πάρῃ, ὅταν ἄξαφνα τὸ μάτι της ἔπεσε σ' ἕνα μαχαῖρι· ἔσκυψε, τὸ ἅρπαξε κ' ἐχτύπησε τὸν Ἀλέξη, κ' ἔπεσε κάτου ὁ κακόμοιρος σκοτωμένος.

Ἡ Βασιλικὴ ἔμεινε σὰν πέτρα, βαστῶντας τὸ μαχαῖρι, καὶ ὅταν εἶδε τὸν Ἀλέξη νὰ ξεψυχήσῃ μπρός της, ἐσκιάχθηκε κι' ἄρχισε τὴ φωνὴ καὶ τὸ κλάμμα.

Γυναῖκες, μὴν ξεχνᾶτε ποτὲς πῶς ἡ καρδιὰ πρέπει νὰ σωπαίνῃ, ὅπου τὸ χρέος μιλεῖ.

Μ. Π. Βρετος

ΜΙΚΡΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ του VOLNEY

Τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν

Ἐρ. Τί ἐστι *τὸ καλὸν* κατὰ τὸν φυσικὸν νόμον;

Ἀπ. Πᾶν ὅ,τι συντελεῖ πρὸς συντήρησιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐρ. Τί *τὸ κακόν;*

Ἀπ. Πᾶν ὅ,τι φέρει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν διαστροφὴν αὐτοῦ.

Ἡ πολυτέλεια

Ἐρ. Ἡ πολυτέλεια εἶναι κακία διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν;

Ἀπ. Βεβαίως, καὶ τοιαύτη κακία μάλιστα, διὰ τὴν ὁποίαν ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι αὕτη συνεπιφέρει καὶ ὅλας τὰς ἄλλας. Διότι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις δημιουργεῖ δι' ἑαυτὸν τὴν ἀνάγκην πλείστων πραγμάτων, διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐπιβαρύνεται διὰ πολλαπλῶν φροντίδων καὶ ὑποβάλλει ἑαυτὸν εἰς πᾶν δίκαιον ἢ ἄδικον μέσον πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν. Μόλις δοκιμάσῃ μίαν ἀπόλαυσιν, ἐπιθυμεῖ ἑτέραν· *ἐν τοῖς κόλποις τοῦ περιττοῦ δὲν εἶναι ποτὲ πλούσιος.*

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΩΔΗ

(τοῦ ΠΕΤΡΑΡΧΗ)

Chiare, fresche e dolci acque.

Νερὰ καθαροφλοίσβιστα,
γλυκύτατα καὶ κρύα,
ποῦ μέσα ἀναγαλλιάζετο
ἡ ἀσύγκριτη ὁμορφία·
χλωρόκλαδα, ὅπου ἀκούμπησε
τ᾽ ὡραῖό της τὸ πλευρό,
(μ᾽ ἀνοίγεται ἡ ἐνθυμούμενη
καρδιὰ μὲ στεναγμό)·

Κ᾽ ἐσεῖς, ποῦ ἀπὸ τὸ μόσχο σας,
δροσόχορτα, δροσάνθη,
ὁ κόλπος τοῦ φορέματος
ὁ ἀγγελικὸς εὐφράνθη·
ἀέρα ἱερέ, ποῦ μ᾽ ἔσφαξαν
τὰ μάτια τὰ λαμπρά,
ἀκοῦστε τὰ παράπονα,
ποῦ κάνω ὕστερινά.

Ἂν νὰ κλεισθοῦν οἱ μέρες μου
δακρύζοντας μοῦ μέλλῃ
ἀπὸ τὸ πάθος τὸ ἄπειρο,
κι᾽ ὁ Οὐρανὸς τὸ θέλῃ,
μιὰ χάρην ἡ βαρειόμοιρη
ψυχή μου ἐπιθυμεῖ,
νὰ λάβῃ ἐδῶ τὸν τάφο της
κι᾽ ὁλόγυμνη νὰ βγῇ.

Πικρός, πικρὸς ὁ θάνατος!
Ἀλλὰ δὲν εἶναι τόσο,
ἂν τέτοια ἐλπίδα τῆς ψυχῆς
ἐγὼ μπορῶ νὰ δώσω·
γιατί ποῦ ναῦρῃ ἡ δύστυχη
περσότερη ἡσυχιά,
γιὰ νὰ γδυθῇ τὰ κόκκαλα,
τὰ μέλη τἀχαμνά;

Ἴσως καιροὶ θὲ νἄλθουνε,
ποῦ δὲ θὰ μὲ μισήσῃ
ἡ ὡραιότης ἡ ἄσπλαχνη·
καὶ θὰ ξαναγυρίσῃ
᾽ς τὸν τόπο, ποῦ μ᾽ ἀπάντησε
τὴ μέρα τὴν ἱερά,
καὶ νὰ μὲ ἰδοῦν τὰ μάτια της
θὰ δεῖξῃ ἐπιθυμιά·

Ἀλλὰ ᾽ς ταῖς πέτραις βλέποντας
τὸ ὕστερινό μου χῶμα,
θ᾽ ἀνοίξῃ ἀναστενάζοντας
ἔτσι γλυκὰ τὸ στόμα,
ὁποῦ γιὰ κάθε ἁμάρτημα
θὲ νὰ συχωρεθῶ,
στενεύοντας μὲ δάκρυα
ὡραῖα τὸν Οὐρανό.

Ἄνθια, θυμοῦμαι, ἐπέφτανε
ἀπ᾽ τὰ κλωνάρια πλῆθος,
συρμένα ἀπὸ τὸν Ἔρωτα
᾽ς τὸ μαλακὸ τὸ στῆθος·
κ᾽ ἔστεκε μὲ ταπείνωσι
σὲ τόση δόξα αὐτή,
ὁλόλαμπρη, ὁλοστόλιστη,
ἀπ᾽ τὴν ἀνθοβολή.

Καὶ ποιὸ ἀπὸ τἄνθια ἡσύχαζε
ἀπάνου ᾽ς τὴν ποδιά της,
ποιὸ ᾽ς τὰ μαργαριτόπλεχτα
λαμπρόξανθα μαλλιά της·
᾽ς τὴν ὄψη ποιὸ τοῦ ῥεύματος
τοῦ λιβαδιοῦ, καὶ ποιὸ
λὲς κ᾽ ἔλεε ἀεροπλέοντας·
ὁ Ἔρως εἶν᾽ ἐδῶ.

Πόσαις φοραὶς τὸ πνεῦμά μου
ἀπὸ τρομάρα ἐπιάσθη,
καί, τούτη, τούτη, ἐφώναξα,
᾽ς τὸν Οὐρανὸν ἐπλάσθη!
Γιατὶ ὅλα τότε μοῦ καναν
τὰ φρένα ἐκστατικά,
τὸ σῶμα, τὸ γλυκόγελο,
τὸ πρόσωπο, ἡ λαλιά·

Καὶ τόσο αὐτὰ μοῦ κρύβανε
᾽ς τὰ μάτια τὴν ἀλήθεια,
ποῦ λεα· Καὶ πότε ἀνέβηκα,
ποιὸς μοῦ δωκε βοήθεια;

Θαρρῶντας ὁπῶς ἔλαβα
οἰκιὰ ᾽ς τὸν Οὐρανό·
κ᾽ ἐγὼ ἀπὸ τότε ἀνάπαψη
δὲ βρίσκω παρὰ ᾽δῶ.

Καὶ σύ, καὶ σύ, τραγοῦδί μου,
ἂν εἶχε ὁ νοῦς μου φθάσῃ
νὰ σὲ στολίσῃ ὡς ἤθελα,
τώρ᾽ ἄφινες τὰ δάση,
κ᾽ ἐπρόβανες τὰ λόγια σου
᾽ς τὸν κόσμο θαρρετά·
ἀλλὰ μὴν πᾷς, κι᾽ ἀπόμεινε
μ᾽ ἐμὲ ᾽ς τὴν ἐρημιά.

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

ΜΙΚΡΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΤΟΥ WOLNEY

Ἡ μόρφωσις

Ἐρ. Ἡ ἐκπαίδευσις εἶναι τί ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον διὰ τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου;

Ἀπ. Μάλιστα· καθόσον ἄνευ ταύτης ὁ ἄνθρωπος κατὰ πᾶσαν στιγμὴν προσβάλλεται καὶ πληγώνεται ἀπὸ πᾶν ὅ,τι περιστοιχίζει αὐτόν· διότι ἂν δὲν γνωρίζῃ τὰς ἰδιότητας τοῦ πυρός, καίεται· πνίγεται ἐν τῷ ὕδατι, δηλητηριάζεται διὰ τοῦ ὀπίου. Ἐὰν πάλιν ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτοῦ καταστάσει δὲν γνωρίζῃ τὰς πονηρίας τῶν ζώων καὶ δὲν κατέχῃ τὴν τέχνην νὰ θηρεύῃ καὶ νὰ συλλαμβάνῃ αὐτά, ἀποθνήσκει ἐκ τῆς πείνης. Ἐὰν δὲ ἐν τῇ περιόδῳ τῆς μετὰ τῶν ὁμοίων του ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμβιώσεως δὲν γνωρίζῃ τὴν πορείαν τῶν ἐποχῶν, δὲν δύναται οὔτε νὰ καλλιεργήσῃ τὴν γῆν οὔτε νὰ ποριζεται τὰ πρὸς τὸ τρέφεσθαι. Τοῦτ᾽ αὐτὸ συμβαίνει εἰς πάσας τὰς πράξεις του, εἰς ὅ,τι σχετίζεται πρὸς τὴν συντήρησίν του.

Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη

Ἐρ. Διατί ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη εἶναι μία ἀρετή;

Ἀπ. Διότι ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἕνωσις, αἵτινες προκύπτουσιν ἐκ τῆς ἀγάπης τῶν ἀδελφῶν, φέρουσι τὴν ἰσχύν, τὴν ἀσφάλειαν, τὴν διατήρησιν τῆς οἰκογενείας. Οἱ ἀδελφοὶ συνηνωμένοι ὑπερασπίζονται ἀμοιβαίως κατὰ πάσης βίας. Ἀλληλοβοηθοῦνται ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῶν, συντρέχουσιν ἀλλήλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις κἐξασφαλίζουσιν οὕτως τὴν κοινὴν αὐτῶν ὕπαρξιν. Τοὐναντίον, οἱ ἀποκεχωρισμένοι ἀδελφοί, ἐγκαταλελειμμένοι εἰς τὰς ἀτομικάς των δυνάμεις περιπίπτουσι πάντως εἰς τὰ δυσάρεστα τῆς ἀπομονώσεως καὶ τῆς ἀτομικῆς ἀδυναμίας. Τοῦτο λίαν εὐφυῶς ἐξυπεννόει ὁ Σκύθης ἐκεῖνος πατήρ, ὅστις παρὰ τὴν ἐπιθανάτιον κλίνην καλέσας τοὺς υἱούς του διέταξε νὰ θραύσωσιν ἓν δέμα βελῶν. Οἱ νέοι ἄνδρες, καίτοι νευρώδεις, ἀπέτυχον, ἐνῷ ὁ πατὴρ λαβὼν ἀνὰ ἓν τὰ βέλη, τὰ ἔθραυσεν ἓν πρὸς ἓν διὰ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων του. Ἰδού, εἶπεν αὐτοῖς, τἀποτελέσματα τῆς ἑνώσεως· ἡνωμένοι, θὰ ἦσθε ἀήττητοι, ἕκαστος ἰδιαιτέρως, θέλετε θραυσθῇ ὡς καλάμια.

Συμπέρασμα τοῦ βιβλίου τοῦ Volney

Πᾶσα σοφία, πᾶσα τελειότης, πᾶς νόμος, πᾶσα ἀρετή, πᾶσα φιλοσοφία συνίσταται ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἀκολούθων ἀξιωμάτων, ἅτινα στηρίζονται ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἡμῶν ὀργανισμοῦ:

Διατήρει σεαυτόν. Ἐκπαίδευε σεαυτόν. Συγκράτει σεαυτόν. Ζῆθι διὰ τοὺς ὁμοίους σου, ὅπως καὶ οὗτοι ζῶσι διὰ σέ.

Α. Π.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Α. Γ. Βαπορίδης Ἐφέντης

Μέλος τοῦ ἐποπτικοῦ καὶ λογοκριτικοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ Αὐτοκρ. Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας.

Ὁ ἀνώτερος οὗτος κυβερνητικὸς ὑπάλληλος κατάγεται ἐκ τῆς κωμοπόλεως Φερτεκίου τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου, ἔνθα τὰ πρῶτα ἤκουσε γράμματα· ἐνωρὶς δὲ ἐλθὼν εἰς Βασιλεύουσαν ἠκροάσατο τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν μαθημάτων ἐν ταῖς ἐνταῦθα Σχολαῖς καὶ ἐπεδόθη εἰς ἐκμάθησιν καὶ σπουδὴν τῆς ἐπισήμου τοῦ Κράτους γλώσσης. Τῷ 1881 διωρίσθη Αὐτοκρατορικῷ Διατάγματι ἐν τῷ Αὐτοκρατορικῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὡς ἐλεγκτὴς τῶν Ἑλληνικῶν βιβλίων καὶ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῶν Τυπογραφείων, ἐπιδείξας ζῆλον καὶ ἱκανότητα ἔκτακτον. Μετὰ δύο ἔτη ἀνωτέρᾳ ἐντολῇ, ἀπεστάλη εἰς τὴν Νομαρχίαν Ἀδριανουπόλεως πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν Σχολῶν, τὸ δ' ἑπόμενον ἔτος 1884 μετέβη ἐπὶ ἰδιαιτέρᾳ ἀποστολῇ εἰς τὴν Νομαρχίαν Σμύρνης καὶ τῷ 1894 ἐπὶ ἰδιαιτέρᾳ αὖθις ἀποστολῇ εἰς Μιτυλήνην καὶ Σμύρνην, τῷ δὲ 1902 δι' Ὑψηλοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος προήχθη ὡς μέλος τοῦ ἐποπτικοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας.

Ἡ Α. Ε. ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰς σπουδαίας καὶ πολλὰς αὐτῆς πρὸς τὸ Κράτος ὑπηρεσίας διὰ τοῦ βαθμοῦ Οὐλιᾶ ἐβέλ, ἤτοι ὑπαλλήλου πρώτης τάξεως πρώτου βαθμοῦ καὶ διὰ τῶν παρασήμων Μετζιδιὲ β΄ τάξεως καὶ τοῦ Μεταλλίου τῆς Φιλοπατρίας. Ὑπὸ δὲ τῆς Σερβικῆς Κυβερνήσεως διὰ τοῦ Τακόβου β΄ τάξεως καὶ τῆς μεγάλης Ταινίας τοῦ Ἁγίου Σάββα. Φέρει δὲ ἐπίσης καὶ τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Παναγίου Τάφου, ἀπονεμηθέντα αὐτῇ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανοῦ, διὰ τὰς πολλὰς αὐτῆς πρὸς τὸν Πανάγιον Τάφον ἐκδουλεύσεις.

Ὁ Ἀβραὰμ ἐφέντης Βαπορίδης ἐξέδωκε πρωτότυπον ἔργον ἐν ἔτει 1892 τὴν ἱστορίαν τῶν Σουλτάνων, ἥτις ἐν βραχεῖ διαστήματι ἔσχε τρεῖς ἐκδόσεις, ἐξ ὧν ἡ τελευταία εἰκονογραφημένη.

Ἐπὶ δεκαετίαν διετέλεσε μέλος τῆς Ἐφορείας τῆς Πατριαρχικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς καὶ ἐπὶ διετίαν ἐφοροταμίας τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου. Ἐπὶ πέντε δὲ ἔτη πρόεδρος τῆς ἐνταῦθα Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἐκπαιδευτηρίων Φερτεκίου, ἀναχίας Σκοπείων καὶ τῷ 1897 καὶ 1901 ὡς βαθμοῦχος ἐκλεγεὶς ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων μετέσχε τριῶν πατριαρχικῶν ἐκλογῶν.

κ.

Η ΕΥΠΟΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΑΙΣ

Α΄

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ δίκαιος Πλάστης ὥρισε τῷ πρωτοπλάστῳ τὸ «Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης» (Γεν. γ΄, 19), ὁ ἄνθρωπος οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσεν ἀγωνιζόμενος τὸν φοβερὸν ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἄλλως δὲ ὁ δικαιοκρίτης Θεὸς σαφῶς αὐτῷ προεῖπεν ὅτι «Ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις φαγῇ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου» (Γεν. γ΄, 17) καὶ ὅτι «Ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ» (Γεν. γ΄, 18), ἀπ' ἐκείνης λοιπὸν τῆς στιγμῆς ἤρξατο ἀγωνιζόμενος τὸν φοβερὸν ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνα, νύκτα καὶ ἡμέραν σκεπτόμενος πῶς νὰ προσπορίσῃ ἑαυτῷ τε καὶ οὐχὶ σπανίως καὶ τῇ πολυμελεῖ αὐτοῦ οἰκογενείᾳ τὸν ἀληθῶς δακρύβρεκτον ἐπιούσιον ἄρτον. Ὁ ἱδρὼς ἄφθονος καταρρέει ἀπὸ τοῦ προσώπου, μόλις δὲ καὶ μετὰ πολλῶν κόπων κατορθοῖ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ ποθουμένου. Καὶ πάντοτε μὲν ὑπῆρχε φοβερὰ δυσχέρεια ὡς πρὸς τὸν βιοτικὸν πορισμόν, ἀλλ' ἡ δυσχέρεια αὕτη σὺν τῇ ἡλικίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ηὔξησε σπουδαίως, ἡμέρᾳ δὲ τῇ ἡμέρᾳ καθίσταται φοβερωτάτη, οὐχὶ δὲ ἅπαξ πρὸ τῆς πεπαλαιωμένης καὶ σαθρᾶς θύρας τοῦ πτωχοῦ ἐμφανίζεται ἡ σκελετώδης τῆς Πείνης μορφὴ μετὰ τῶν συμπαρομαρτουσῶν αὐτῇ ἀθλιοτήτων. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ὁ δύσμοιρος ἄνθρωπος καταβάλλει ὑπεράνθρωπους ἀγῶνας ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς, καὶ ἐν τούτοις δοξάζει εὐγνωμόνως τῷ Δοτῆρι παντὸς ἀγαθοῦ, ἐπειδὴ διὰ τῆς

Γεωργάκης ἐφέντης Ὀχάνης

Μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς λογοκρισίας ἐν τῷ Αὐτ. Ὑπουργείῳ τῆς Δημοσ. Ἐκπαιδεύσεως.

ὑγιείας, ἣν ἔχει, κομίζει εἰς τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν πᾶν ὅ,τι ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ χορηγεῖ αὐτῇ, ἐξαπλοῖ ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς κλίνης τὰ κεκμηκότα μέλη καὶ ὀπωσοῦν ἄφροντις παραδίδει τῷ λυσιμερίμνῳ Ὕπνῳ τὸ πολυπαθὲς σαρκίον ὅπως ἀναπαύσῃ αὐτὸ καὶ ἀνακτήσηται οὕτω νέας δυνάμεις πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ πολυμόχθου ἔργου αὐτοῦ. Κατὰ τὸν αὐτὸν μονότονον τρόπον παρέρχονται αἱ ἡμέραι, αἱ ἑβδομάδες, οἱ μῆνες, τὰ ἔτη, εὐτυχὴς δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἂν ὑπὸ μικρῶν μόνον ὁ χρόνος οὗτος διακόπτηται ἀδιαθεσιῶν, ἀναποφεύκτων ἄλλως συνοδῶν τοσούτου κόπου καὶ τοσαύτης ἀσχολίας. Ἂν ὅμως ἀσθένεια πολυχρόνιος κρατήσῃ πέρα τοῦ δέοντος ἐν τῇ κλίνῃ τὴν σύζυγον, ἂν δαπάναι ὑπὲρ τὰς δυνάμεις τοῦ δαπανῶντος, καταβαλλόμεναι εἰς ἰατροὺς καὶ φάρμακα, ἀπορροφήσωσιν ἀνεπιστρεπτεὶ καὶ ἀμειλίκτως καὶ τὴν τελευταίαν οἰκονομίαν, ἣν ἐκ συνέσεως καὶ μετὰ μεγίστης φειδοῦς ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον καὶ μετὰ πολυειδεῖς στερήσεις ὁ φιλόστοργος οἰκογενειάρχης περισυνέλεγεν; Πρόσθες εἰς ταῦτα καὶ τὰς ἠθικὰς ὀδύνας, τοὺς μόχθους, τὰς ἀγρυπνίας, τὰς ποικίλας περιφρονήσεις, τὰς διηνεκεῖς μερίμνας καὶ τὴν ἐν γένει ἀπόγνωσιν, ἅπερ ὁμοῦ ἅπαντα κλονοῦσι καὶ ὑποσκάπτουσι συνήθως καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας τὴν ὑγίειαν, μόλις δὲ καταλείπει ἡ σύζυγος τὴν κλίνην καὶ καταλαμβάνει αὐτὴν ἐκεῖνος, καὶ ἀτυχῶς ὅπως μὴ ἐγκαταλίπῃ αὐτὴν καὶ πάλιν ζῶν. Ἡ Δυστυχία τότε πάνοπλος εἰσορμᾷ εἰς τὴν εὐάλωτον καλύβην, ἡ στυγνὴ Πενία κάμπτει καὶ τὸν τὰ μάλιστα χαλύβδινον καὶ ἀδαμάντινον χαρακτῆρα, ὁ Ὄλεθρος βλοσυρὸς καὶ ἀδυσώπητος ἐπαπειλεῖ τὰ πάντα, ἡ σκελετώδης Στέρησις ἀμειλίκτως ἐπισείει τὸ τρομερὸν αὐτῆς φάσγανον καὶ ἡ Καταστροφὴ φρικώδης ἐπικρέμαται κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς ὅλης οἰκογενείας. Καὶ ὅμως καρτερικῶς ὑφίσταται πάντα τὰ δεινὰ ἡ τλήμων χήρα, ἀτενῶς καὶ μετὰ δακρύων ἀενάων προσβλέπουσα τὸ ἄφευκτον καὶ ὀδυνηρὸν τέλος τοιαύτης ζωῆς, ζωῆς ἀγωνιώδους, ἐπειδὴ δὲν πάσχει πλέον αὐτὴ μόνη, ἀλλὰ συμπάσχουσι καὶ τὰ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐξ αὐτῆς προκύψαντα ὄντα. Ὁ ἀπελπισμὸς εἶναι πλήρης, ἡ ἀγωνία ἐντελής. Παρὰ τίνος ἐλπίζει ἀρωγὴν ὁ οὕτως κλυδωνιζόμενος θνητός; Τίς ὁ βοηθὸς τῶν πασχόντων; Τίς ἄλλος, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ Ἔλεος; Ἡ θεία Πρόνοια διηνεκῶς ἀγρυπνεῖ· τὰ πάντα βλέπει· περὶ πάντων ὁ φιλόστοργος Πατὴρ φροντίζει. Ἀληθῶς, δυσκόλως ἀποθνῄσκει τις, τοὐλάχιστον παρ᾽ ἡμῖν, ἐκ πείνης, διότι εὐτυχῶς δὲν ἐξέλιπον καθ᾽ ὁλοκληρίαν οἱ φιλάνθρωποι, δὲν ἀπεσβέσθη τέλεον ὁ Οἶκτος, ἡ δὲ χεὶρ τῶν εὖ ποιούντων, ὁρατὴ ἢ ἀόρατος, ἀείποτε ἐπέρχεται τελεσφόρως ἐπίκουρος. Ἔπειτα εὐτυχῶς, ὅσον δύσκολος καὶ ἂν ᾖναι ὁ ἀγὼν τοῦ βίου, οὐδεὶς ἴσως παρ᾽ ἡμῖν ὑπάρχει, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ βοηθήσῃ τῷ πλησίον, ἂν ἔχῃ τὴν καλὴν θέλησιν, ἂν ἐγεννήθη ἔχων ἀνθρώπου σπλάγχνα, ἂν ***ἐδιδάχθη*** τὴν εὐποιίαν. Ἀληθῶς, ἂν ***ἐδιδάχθη***· διότι καὶ αὕτη ἡ ἀρετὴ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην εἶναι ***διδακτή.*** Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν ἐν τῷ Μπογιοὺκ Δερὲ τῇ 18ῃ Αὐγούστου 1898 ἐκραγεῖσαν πυρκαϊάν, τὴν ἐπενεγκοῦσαν φο-

βερὰν καταστροφήν, ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ κομψοῦ καὶ ἀνθηροῦ προαστείου τοῦ μοναδικοῦ Βοσπόρου ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ νυκτὶ μετετράπη εἰς τέφραν καὶ σποδόν. Ἡ Συμφορὰ ἔπληξε κυρίως, ὡς πάντοτε σχεδόν, τὰς πενεστέρας τάξεις, ἐγκαταλειφθείσας εἰς τὸν ἔλεον τοῦ πολυευσπλάγχνου Πατρὸς καὶ τὸν οἶκτον τῶν φιλανθρώπων. Τῇ ἐπαύριον λίαν πρωὶ δύο φιλάνθρωποι κυρίαι, ἐν γειτονικῷ προαστείῳ παραθερίζουσαι, παρέλαβον ἡ μέν, σεβασμία μάμμη, τοὺς νεαροὺς ἐγγόνους, ἡ δέ, φιλόπτωχος μήτηρ, τὰ τέσσαρα τέκνα αὐτῆς, καὶ ὡδήγησαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταστροφῆς, ὅπως ἰδίοις ὄμμασιν ἴδωσι καὶ ἰδίαις αἰσθήσεσιν ἀντιληφθῶσιν ἐπὶ τόπου τὸ μέγιστον καὶ ὄντως θεῖον μάθημα τῆς εὐσπλαγχνίας. Ἐκεῖ, ἐντὸς τῶν ἀχνιζόντων ἐρειπίων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπαισίου δούπου τῶν κατακρημνιζομένων καπνοδοκῶν, τοῦ φοβεροῦ θορύβου τῶν κατακαιομένων ξύλων, τῶν φρικτῶς τριζουσῶν δοκῶν, ἐπὶ τῶν πυρικαύστων ὑπολειμμάτων, ἐν τῷ πνιγμῷ τοῦ δαιμονιωδῶς συστρεφομένου καπνοῦ οἱ νεαροὶ βλαστοὶ ἀμφοτέρων τῶν ηὐλογημένων οἴκων ἔλαβον ἀληθῶς τὸ βάπτισμα τοῦ ἐλέου καὶ τῆς φιλανθρωπίας· ἡ φοβερὰ θέα τοσούτων ἀπεγνωκότων ἀνθρωπίνων πλασμάτων, ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ πάντα ἀπολεσάντων, τοσαύτην ἐνεποίησεν αὐτοῖς ἐντύπωσιν, ὥστε, ἐπιστρέψαντες εἰς τὰ πατρικὰ μέγαρα, δὲν ἐλησμόνησαν, ἐν μέσῳ τῆς χλιδῆς καὶ τοῦ πλούτου, τὸ δοθὲν αὐτοῖς ἀλησμόνητον φιλανθρωπίας μάθημα, ἀλλ᾽ ἄνευ ἀναβολῆς ἔσπευσαν καὶ διενήργησαν συνδρομὰς διά τινος μεθόδου, *χιονοσφαίρας* (boule de neige) λεγομένης, καὶ μετά τινας ἡμέρας παρέδωσαν τῇ Α. Ἐξ. τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ῥωσσίας κ. Ζηνόβιεφ, προέδρῳ τῆς ὑπὲρ τῶν παθόντων Ἐπιτροπείας, λίρας τουρκικὰς ἑπτὰ πρὸς τοῖς ἑκατὸν πεντήκοντα. Οἱαδήποτε ἄλλη διδασκαλία, ὅσον ζωηρῶς καὶ ἂν ἐγίνετο, βεβαίως δὲν θὰ παρῆγε τοὺς εὐχύμους χριστιανικοὺς καρπούς, οὓς ἀφθόνως καὶ ἐγκαίρως ἀνέδωκε, πάντως δὲ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι σὺν Θεῷ ἀναδώσει· δὲν θὰ κατώρθου ὅ,τι κατώρθωσεν εἰς τὰς τρυφερὰς ψυχὰς τῶν νέων ἐκείνων αὐτὴ ἡ θέα τῆς δυστυχίας· ἴσως μετὰ τὴν διδασκαλίαν θὰ ἀπηλείφετο ἀπὸ τῆς μνήμης αὐτῶν τὸ ὡραῖον μάθημα, ἴσως, ἐπ᾽ ὀλίγον μόνον συγκινηθέντες, θὰ ἐπανελάμβανον ἀδιάφοροι τὴν προτέραν ἀμέριστον ζωήν· ἴσως, τίς οἶδεν; οὐδὲ θὰ συνεκινοῦντο τὸ παράπαν ἐκ τῆς ἁπλῆς ἀφηγήσεως τῶν ταλαιπωριῶν τῶν παθόντων καὶ ὀλίγον μόνον περὶ αὐτῶν θὰ ἐμερίμνων. Ἐπιμένω εἰς τὴν γνώμην ὅτι ***ἡ εὐποιία εἶναι διδακτὴ καὶ ἀσκητή,*** ἀφ᾽ οὗ ἰδίᾳ ἀντιλήψει καὶ οὐχὶ ἅπαξ περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης ἐβεβαιώθην. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς

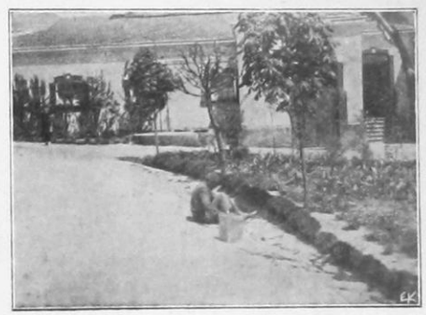

Μέρος κήπου τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων

ἐκδόσεως τοῦ παρόντος ἔργου εἶναι φιλανθρωπικὸς καὶ οὐκ ὀλίγοι τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ ἔλκουσι τὴν καταγωγὴν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, εἰδικώτερόν πως θὰ ἐξετάσω τὸ θέμα τῆς **εὐποιίας παρὰ τοῖς Μικρασιάταις.**

Β΄

Οἱ Μικρασιᾶται ἀπὸξ ἔχονται τῆς πατροπαραδότου εὐσεβείας, ἐκ πεποιθήσεως δὲ καὶ ἐκ παραδόσεως διατελοῦντες σεμνοὶ θεματοφύλακες τῶν πατρίων, κατέχουσιν ἐν ζηλωτῷ βαθμῷ πολλὰς ἀρετάς, ὡς καὶ οἱ ἀλλαχοῦ ἐνοι-

Λαχανόκηπος τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων

κοῦντες προσφιλέστατοι ἀδελφοὶ αὐτῶν. Ὁ Μικρασιάτης λοιπὸν εἶναι θεοσεβής, πιστὸς τῶν πατρίων ἐθίμων καὶ παραδόσεων φύλαξ, φιλόπατρις, σταθερὸς καὶ δίκαιος ἐκτιμητὴς τῶν πραγμάτων καὶ ἀνιδιοτελῶς τιμῶν τὰ πρωτεύοντα παρὰ τῷ ὅλῳ Ἔθνει πρόσωπα, φίλος τῶν μουσῶν, περιέπων τοὺς ξένους, εὐγνώμων πρὸς τοὺς εὐεργέτας, ἀλλὰ πρώτιστα πάντων φιλογενής, εἰλικρινῶς καὶ μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ τιμῶν πάντα, ἐγγύθεν ἢ μακρόθεν ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ καλοῦ ἐργαζόμενον, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐργαζόμενος καὶ μόνος ἐπαρκῶν πάσαις ταῖς τοπικαῖς αὐτοῦ ἐκκλησιαστικαῖς καὶ ἐκπαιδευτικαῖς ἀνάγκαις· ἐντεῦθεν οὐδαμοῦ τῆς ἀπεράντου Μικρᾶς Ἀσίας εὑρίσκεται πόλις, κωμόπολις ἢ χωρίον, ὅσον ὀλιγάνθρωπον καὶ πτωχὸν ἂν ἦναι, στερούμενον ἱεροῦ ναοῦ, συχνάκις καλλιπρεπεστάτου, καὶ τοῦ ἀπαραιτήτου ἐκπαιδευτηρίου, ὅθεν ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀριθμοῦνται σήμερον οἱ ἀναλφάβητοι ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὁ μικρασιάτης Χριστιανὸς—*Χριστιανὸν* δὲ λέγοντες ἐννοοῦμεν ἄνευ ἄλλης ἐπεξηγήσεως τὸν Ὀρθόδοξον—τιμᾷ ἰδιαζόντως καὶ σέβει τὰ εἰρημένα πρόσωπα, τοὺς διδασκάλους, τοὺς πρεσβυτέρους, συγγενεῖς ἢ ξένους, τοὺς ἀξιωματούχους ἐν γένει, ἀπονέμων ἐξ ἐνστίκτου καὶ ἀπταίστου ἰδιοφυΐας τὸν δίκαιον

ἑκάστῳ σεβασμόν· εἶναι νομοταγής, εὐπειθής, ἀλλ᾽ οὐχὶ εὔπιστος. Τὴν περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων οὐχὶ ἄνευ λόγου σχηματισθεῖσαν παρ᾽ αὐτῷ τοιαύτην ἢ τοιαύτην γνώμην οὐδεὶς δύναται νὰ μεταβάλῃ, οὐδεὶς νὰ ἀλλοιώσῃ ἢ ὁπωσδήποτε μετατρέψῃ· χωρεῖ δὲ μέχρι ἐλαττώματος ἡ τοσαύτη τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ σταθερότης. Ὅθεν αἱ ἀρεταὶ τῶν πατέρων ἡμῶν—πολλαὶ καὶ ἄξιαι λόγου—μετεδόθησαν ἄτρεπτοι καὶ ἀναλλοίωτοι, ἀμετάβλητοι καὶ ἀκέραιαι καὶ ἡμῖν τοῖς ἀπογόνοις ἐκείνων, ἡ μόνη δὲ εὐχὴ ἡμῶν εἶναι νὰ κατορθώσωμεν, ἐν τῇ ἀενάως μεταβαλλομένῃ περὶ ἡμᾶς κοινωνικῇ ἀτμοσφαίρᾳ, νὰ παραδώσωμεν ἀσινῆ τὰ ὡραῖα καὶ ἐθνικώτατα ἤθη καὶ ἔθιμα ἡμῶν εἰς τὰ ἡμέτερα τέκνα.

Γ΄

Ἀλλά, μίαν πρὸς μίαν ἀριθμῶν τὰς ἀδιαφιλονικήτους ἀρετὰς τῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ὁμογενῶν καὶ ἐνώπιον ἄλλων ἀλλαχοῦ γεννηθέντων ἀδελφῶν, διόλου δὲν θὰ ἀποκρύψω τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ μικρασιάτης Χριστιανὸς ἐν τῷ ἔργῳ τῆς εὐποιίας κατὰ παρασάγγας ὅλους ὑπολείπεται τῶν ἀλλαχόθεν ὁμοεθνῶν αὐτοῦ. Τοῦτο οὐδένα πρέπει νὰ καταπλήξῃ. Ἡ ἀλήθεια ὀφείλει νὰ λεχθῇ ἀπεριφράστως, καὶ πιθανὸν ἐκ τῆς εἰλικρινοῦς ὁμολογίας νὰ παραχθῇ καί τι καλόν. Τίς οἶδεν; Δύναταί τις ἀσφαλῶς νὰ διισχυρισθῇ ὅτι τὸ μέχρι τοῦδε μὴ

Ὁδὸς Σηλυβρὶ-καποῦ ἄγουσα εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

γενόμενον δὲν θὰ γείνῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον; Τίς τολμᾷ νὰ βεβαιώσῃ ὅτι τῶν πολυαρίθμων ἀναγνωστῶν τοῦ Ἡμερολογίου, ἐν οἷς ἀναντιρρήτως ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ θαλεροὶ καὶ εὐέλπιδες βλαστοὶ τοῦ μεγάλου καὶ πυκνοφύτου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χριστιανικοῦ ἄλσους, δὲν θὰ εὑρεθῇ εἷς, καὶ πολλοί, οἵτινες καὶ κατανοοῦντες τὸ ἀποστολικὸν «Τῆς εὐποιίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός» (Ἑβρ. ιγ΄, 16), δὲν θὰ τιμήσωσι καὶ ἐν τούτῳ

τὸ ὄνομα τῆς καλῆς μητρὸς ἡμῶν Ἀνατολῆς, ὡς ἐτίμησαν καὶ διατελοῦσι τιμῶντες αὐτὸ ἐν τοῖς γράμμασι, ταῖς ἐπιστήμαις, ταῖς τέχναις, τῷ ἐν γένει ἀνθρωπισμῷ; Ἔχοντες π.χ. πρὸ αὐτῶν οἱ νέοι ἡμῶν κυρίως τοὺς ἐξ Ἠπείρου καὶ τῆς Χίου καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἰονίου καὶ τῆς χώρας τῶν Φαραὼ μεγάλους ἐθνικοὺς εὐεργέτας, δὲν ὀφείλουσιν, ὡς εὐσεβεῖς Χριστιανοί, νὰ τρέφωσι τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα ὅτι καὶ ἡ προσφιλεστάτη πατρὶς αὐτῶν Μικρὰ Ἀσία ἡμέραν τινὰ θὰ ἐγγράψῃ περικλεᾶ καὶ ἀξιομακάριστά τινα ὀνόματα Μικρασιατῶν παρὰ τὰ τίμια ὀνόματα τοῦ Συγγροῦ, τῶν Ζαριφῶν, τῶν Μαυρογορδάτων, τῶν ἐξαδέλφων Ζάππα, τῶν Ζαφειροπούλων, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Αἰκατερίνης Χατζῆ Κώστα, τοῦ Ἀβέρωφ, τοῦ Ἰωάννου Πάγκα καὶ τῶν ἄλλων ἀπείρων τὸ πλῆθος μεγάλων υἱῶν

Ὑδροθεραπευτήριον καὶ Μηχανικὸν Πλυντήριον τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων

τοῦ Ἔθνους; Δυνάμεθα ἆρά γε, χωρὶς νὰ προσπταίσωμεν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ ἀναξιοπαθοῦν καὶ σχεδὸν ὀρφανὸν Καππαδοκικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, τὸ μόνον, τὸ ἓν καὶ μόνον καθ' ἅπασαν τὴν ἔσω Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν ἔχουσαν ἔκτασιν ἴσην περίπου τῆς Γαλλίας, ὅτι τὸ Καππαδοκικὸν Ὀρφανοτροφεῖον καὶ τὸ παρ' αὐτῷ Νοσοκομεῖον θὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ ἐν ἀπωτέρῳ μέλλοντι μόλις συντηρούμενα «ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης» ὀλίγων τινῶν Μικρασιατῶν, καὶ ἰδίᾳ τοῦ φιλοτίμου καππαδόκου Συμεωνάκη ἐφένδη Συνιόζογλου;[1] Δὲν εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι ἡ μία

1. Ἄρρητον καὶ ὅλως ἀλησμόνητον ᾐσθάνθην ἐν τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνην, ὅτε πρό τινος ἀνέγνων ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς πρωτευούσης ὅτι ὁ ἐρίτιμος συμπολίτης μου, ὁ ἐξοχώτατος κ. Συμεωνάκη ἐφένδης Συνιόζογλους, μεταβὰς εἰς Φανάριον, ἐδήλωσε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωακεὶμ τῷ Γ΄ ὅτι ἀνα-

καὶ μόνη καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας δὲν θὰ ὑπῆρχεν, ἂν μὴ ἀνὴρ φιλογενής, ἀλλ' οὐχὶ Μικρασιάτης, ὁ ἀείμνηστος Θεόδωρος Ῥοδοκανάκης, πατὴρ τῆς εὐγενεστάτης κυρίας Περικλέους Γ. Ζαρίφη, προσήρχετο πρόθυμος χορηγός; Οἱ Μικρασιᾶται, φύσει λίαν φιλόπονοι καὶ οἰκονόμοι, οὔτε λίαν ἄποροι οὔτε ἀφιλόμουσοι ἢ ἀφιλάνθρωποι εἶναι· καὶ ὅμως μετά τινος ἐκπλήξεως ὁ τὴν ἄλλοτε περίπυστον ταύτην χερσόνησον τῆς Ἀσίας ἐπισκεπτόμενος θὰ ἴδῃ ὅτι καὶ οἱ Συνασῖται, ἐκ δικαίας πάντως εὐγνωμοσύνης, ἔχουσιν ἐν τοῖς ἐνδεικτικοῖς τῶν ἑαυτῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐκτετυπωμένην τὴν εἰκόνα εὐεργέτου αὐτῶν, ὅστις, πλὴν τῶν μεγάλων τῶν μεγίστων, πρὸς τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εὐποιιῶν αὐτοῦ, ὥρισε καὶ μικρόν, ἀλλ' ἐς ἀεὶ κληροδότημα ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς Συνασοῦ· εἶναι δὲ ὁ

Τμῆμα τῶν πανωλοβλήτων ἐν τῷ Ἐθν. Νοσοκομείῳ

ἱδρυτὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις καλλιμαρμάρου **Βαρβακείου Δυκείου,** περιλαμβάνοντος, ὡς γνωστόν, ἐν ἑαυτῷ ***δύο πλήρη Σχολαρχεῖα*** καὶ ***δύο πλήρη Γυμνάσια,*** συντηρούμενα διὰ τῶν τόκων τοῦ φερωνύμου κληροδοτήματος τοῦ μεγαλοψύχου ὁμογενοῦς.

Καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἆρά γε καὶ Μικρασιᾶται πολλοί, πλεῖστοι, κεκτημένοι σημαινούσας περιουσίας καὶ ἀγαπῶντες τὴν φίλην γενέτειραν, ὅσον καὶ ἄλλοι ἐν ἄλλοις τόποις γεννηθέντες ἀδελφοὶ αὐτῶν; Δικαίως θὰ ἠλεγχόμην, ὡς μὴ ταληθῆ λέγων, ἂν τοιαύτην ἄδικον ὑπεστήριζον γνώμην. Πλὴν ὅμως τῶν ζαπλούτων, δὲν ἔχομεν οἱ Μικρασιᾶται 99 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τοὺς ἱκανῶς εὐπό-

λαμβάνει ἰδίαις δαπάναις τὴν ἐκ βάθρων ἀνέγερσιν τῆς ἐν Καισαρείᾳ Ἱερατικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Κεντρικοῦ Καππαδοκικοῦ Ὀρφανοτροφείου προσφερόμενος ἅμα καὶ γενναῖος ἐπίκουρος ταῖς ἀλλαχοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας Σχολαῖς. Οὐδέποτε ἠδυνάμην νὰ πιστεύσω ὅτι τοσοῦτον ταχέως θὰ ἐξεπληροῦτο εἷς τῶν μυχαιτάτων πόθων μου, ὡς Μικρασιάτου.

SISMANOGLIO

ρους, τοὺς δυναμένους ἀκόπως νὰ συνεισφέρωσι τὸν «ὀβολὸν τῆς χήρας», πρᾶγμα ἀληθῶς εὐχερέστατον, δι' οὗ ἀξιοπρεπέστατα οὐ μόνον τὰ ὑπάρχοντα μικρασιατικὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα νὰ συντηρῶνται, ἀλλὰ καὶ νέα τοιαῦτα, ὅπου ἀνάγκη, νὰ ἱδρυθῶσιν; Τὴν προσφορὰν τῶν «δύο λεπτῶν» (Μάρκ. ιβ΄, 42. 43) τῆς πτωχῆς χήρας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον θεωρῶ πολλῷ εὐχερεστέραν ἢ τὴν δωρεὰν τοῦ πλουσίου, ὅστις, ἀκούσας τοῦ Ἰησοῦ εἰπόντος αὐτῷ «Πάντα, ὅσα ἔχεις, πώλησον καὶ διάδος τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ», «περίλυπος ἐγένετο· *ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα*» (Λουκ. ιη΄, 22. 23). Καὶ ἀληθῶς, ὁ ἔχων ὀλίγα δύναται εὐκολώτατα νὰ δώσῃ ὑπὲρ τῶν πασχόντων ἀδελφῶν αὐτοῦ ὀλίγα, ἐν ᾧ ὁ πλούσιος δυσχερῶς ἀποφασίζει νὰ στερήσῃ ἑαυτὸν τοῦ ἡμίσεος τῆς μεγάλης αὐτοῦ οὐσίας. Τῷ ὄντι, ἂν ἔχῃ τις δέκα γρόσια, ἀκόπως ἴσως δύναται νὰ προσενέγκῃ ὑπὲρ φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ τὰ ἡμίσεα, τὰ πέντε· δύναται ὅμως μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ καὶ ὁ κάτοχος δέκα χιλιάδων λιρῶν;

Δ΄

Ἀλλὰ τέλος, τίς ὁ λόγος, δι' ὅν, καθ' ὅσον γινώσκω, οὐδενὶ σχεδὸν ἐθνικῷ ἱδρύματι ἐδόθη τὸ ὄνομα φιλανθρώπου καὶ φιλογενοῦς τινος Μικρασιάτου; Τὸν λόγον ὁ εὐμενὴς ἀναγνώστης μου εὑρίσκει ἐν οἷς ἀνωτέρω εἶπον: ***Ἡ εὐποιία, διδακτὴ οὖσα καὶ ἀσκητή, οὕπω ἐδιδάχθη τοῖς Μικρασιάταις δεόντως***· ἴσως καὶ ὁ Κλῆρος, ὅ τε ἀνώτερος καὶ ὁ κατώτερος, πταίει πρὸς τοῦτο· ἴσως ὅμως καὶ ἄλλοι λόγοι, δυσεξερεύνητοι ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὑπάρχουσιν. Διὰ τῶν εἰρημένων δίδοται «τοῖς σοφοῖς» τῶν συμπολιτῶν μου «ἀφορμή», καὶ πάντως «σοφώτεροι ἔσονται», ἐρευνῶντες καὶ εὑρίσκοντες τὰ ὀρθὰ καὶ λυσιτελῆ. Ἐπὶ τούτοις, πρὶν ἢ ἀποπερατώσω τὸν λόγον, θὰ προσθέσω ἐλάχιστά τινα. Κατορθώσατε ὅπως διὰ τῆς διηνεκοῦς διδαχῆς, διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἀσκήσεως τῆς εὐποιίας ἐπεκτείνητε ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ εὐεργετεῖν, ἀσκητὸν τὸ εὖ ποιεῖν τοὺς πάσχοντας.

Εἶναι καιρὸς ἁπαξάπαντες οἱ Μικρασιᾶται νὰ κατανοήσωμεν ὅτι, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, «οὐ τῷ μέτρῳ τῶν δεδομένων ἐλεημοσύνη κρίνεται, ἀλλὰ τῇ δαψιλείᾳ τῆς γνώμης·» ὁμοίως τὰ τοῦ Σειράχ· «Ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παροργίσῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ» (δ΄, 2) καὶ «Κλῖνον πτωχῷ τὸ οὖς σου, καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραΰτητι» (Αὐτόθι, δ΄, 8). Ἔχομεν δὲ πάντες τὴν ἀκράδαντον πίστιν ὅτι «Ὅς δίδωσι πτωχοῖς οὐκ ἐνδεηθήσεται, ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται» καὶ ὅτι ἀληθῶς «Δανείζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν» (Σολομῶντος Παροιμίαι ιθ΄, 17)· ὡσαύτως ἔχομεν ἐν τῷ νῷ ἡμῶν τὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως. «Μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῖ, ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χείρ σου βοηθεῖν. Μὴ εἴπῃς· «ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, αὔριον δώσω», δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν. Οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα» (Σολομ. Παροιμ. γ΄, 27.28).

Καὶ ἤδη καταλήγω τὸν λόγον δανειζόμενος παρὰ τοῦ φιλανθρώπου γαλάτου Βίκτωρος Οὐγγὼ (*Ἄθλιοι*, μετάφρ. Ἰ. Ἰ. Σκυλίτση, τόμ. Α΄) τὸν ἐπίλογόν μου:

«Ὦ Σύ, ὁ Ὤν! Σὲ ὁ Ἐκκλησιαστὴς ἀποκαλεῖ ***Παντοδυναμίαν***· οἱ Μακκαβαῖοι ***Πλάστην***· ὁ Βαροὺχ ***Ἀπειροτελειότητα***· οἱ Ψαλμοὶ ***Σοφίαν*** καὶ ***Ἀλήθειαν***· ὁ Ἰωάννης ***Φῶς***· αἱ Βασιλεῖαι ***Κύριον***· ἡ Ἔξοδος ***Πρόνοιαν***· τὸ Λευϊτικὸν ***Ἁγιότητα***· ὁ Ἔσδρας ***Δικαιοσύνην***· ἡ κτίσις ***Θεόν***· ὁ ἄνθρωπος ***Πατέρα***· ἀλλ' ὁ Σολομὼν Σὲ ἀποκαλεῖ ΕΛΕΟΣ, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ κάλλιστον τῶν ὀνομάτων Σου!»

Ιωακειμ Βαλαβανης

ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΕΜΙΟΥ Β΄

Τὸν ἀριθμὸν 505 τῶν ἐν τῇ Δημοσίᾳ Αὐτοκρατορικῇ Βιβλιοθήκῃ Πετρουπόλεως φυλαττομένων ἑλληνικῶν χειρογράφων κατέχει ἐν μέγα φύλλον μεμβράνινον μήκους 66 ἑκατοστῶν τοῦ γαλλικοῦ μέτρου, πλάτους δὲ 607 χιλιοστῶν αὐτοῦ[1]. Τὸ φύλλον τοῦτο, γεγραμμένον ἐπὶ τῆς μιᾶς ἐπιφανείας του, παριστᾷ τὸ πρωτότυπον συνοδικοῦ σιγιλλίου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β΄, ὅπερ ἀπελύθη κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1589, ὅτε δηλαδὴ ἐπέστρεφεν αὐτὸς ἐκ Μόσχας διὰ τῆς Πολωνίας εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ δι' ὑποθέσεις τῶν ἐν αὐτῇ Ῥώσσων ὀρθοδόξων ἠναγκάσθη νὰ παραμείνῃ ἐν Ταρνοπόλει[2], προεδρεύσας αὐτοῦ συνόδου Ῥώσσων ἀρχιερέων[3], οἷον Μιχαήλου μητροπολίτου Κιέβου Γαλίτσης καὶ πάσης Ῥωσσίας, Μελετίου Χρέβτοβιτς ἐπισκόπου Βολοδιμέρου, Κυρίλλου Τερλέτσκι ἐπισκόπου Λούτσης καὶ Ὀστρόζας, Διονυσίου Ζβερούισκι ἐπισκόπου Χόλμης καὶ Βέλζας, Λεοντίου Πολτσίνσκι ἐπισκόπου Τουροβίας καὶ Πινσκίου, Γεδεὼν Βαλαβάνου ἐπισκόπου Γαλίτζης Λεοβίου καὶ Καμέντσης Ποδολίας, καὶ Γρηγορίου πρωτονοταρίου τῆς μητροπόλεως Κιέβου[4]. Τὸ σιγίλλιον τοῦτο, φέρον κηρίνην σφραγῖδα ἐντὸς ξυλίνης

1. Ἐδωρήθη τῇ Βιβλιοθήκῃ ὑπὸ Ι. Μ. Προυσσίνσκη. Ὅρα ἔκθεσιν τῆς Δημοσ. Αὐτοκρατ. Βιβλιοθήκης κατὰ τὸ ἔτος 1887. Ἐν Πετρουπόλει 1890, σ. 102—103.

2. Περὶ τῆς ἐν Ῥωσσίᾳ ὁδοιπορίας τοῦ Ἱερεμίου καὶ τῶν αὐτοῦ σταθμῶν του ὅρα *Ι. Μιλυσπέβσκιν* ἐν ταῖς Ἐργασίαις τῆς ἐν Κιέβῳ Θεολογικῆς Ἀκαδημίας, 1885, τ. 2, σελ. 636 - 674.

3. Περὶ τῆς συνόδου ταύτης ἀνάγνωθι *Διονυσίου Ζουβρύτσκι* χρονικὸν τῆς ἐν Λεοβίᾳ Σταυροπηγιακῆς Ἀδελφότητος μεταφρασθὲν (ῥωσσιστὶ) ἐκ τοῦ πολωνικοῦ ὑπὸ Ι. Β. Ἐν Πετρουπόλει 1850, σ. 21—22,

4. Ὁ Γρηγόριος οὗτος ἐγένετο κατόπιν οὐνίτης ἀρχιεπίσκοπος Πολότσης ὑπὸ τὸ ὄνομα Γερμανὸς Β΄. Ὅρα Ἄκτα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Δυτικῆς Ῥωσσίας. Ἐν Πετρουπόλει 1851, τ. 4, σ. 64,118,157.

SISMANOGLIO

θήκης, ἀπηωρημένην δὲ διὰ μετάξης πορφυρᾶς, ἐγινώσκετο μέχρι τοῦδε μόνον ἐν παλαιᾷ ῥωσσικῇ μεταφράσει[1], τὸ δὲ ἑλληνικόν του πρωτότυπον κείμενον νῦν τὸ πρῶτον ἐκδίδοται. Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἱερεμίου ὑπάρχουσιν αἱ ἰδιόχειροι ὑπογραφαὶ ἓξ ῥώσσων ἀρχιερέων καὶ ἡ τοῦ πρωτονοταρίου τῆς ἐν Κιέβῳ μητροπόλεως Γρηγορίου.

Τὸ κείμενον δημοσιεύεται, ὡς ἔχει ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, μετὰ τῶν σφαλμάτων του καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς διορθώσεως. Ἡ ἀντιγραφὴ αὐτοῦ ἐν τῇ μεμβράνῃ ὀφείλεται ἀναμφιβόλως εἰς τινα τῶν γραφέων τοῦ Ἱερεμίου[2].

Α. Π. Κεραμευς

---

† *Ἱερεμίας ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κ/πόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.*

Ἐπὶδεὶ ἡ μετριότης ἡμῶν πρότερον ἐβεβαίωσε τὴν ἐν Λεοβίᾳ Ἀδελφότητα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, διὰ συγγιλυώδους αὐτῆς γράμματος, πῶς δεῖ διάγειν τὰ τῆς ἀδελφότητος[3], νῦν δὲ παραγενομένη σωματικῶς καὶ ἐν τοῖς μέρεσι, τῆς Λεχίας, οὐκ ἀπῆλθεν εἰς Λιοβίαν, διὰ τὴν νόσον τὴν εὑρισκομένην ἐν αὐτῇ, παρεγένοντο τοίνυν πρὸς αὐτὴν τινὲς, ἐκ τῆς εἰρημένης ἀδελφότητος, παρεκαλέσαντες αὐτὴν διὰσαφηνῆσαι καὶ πλέον φανερῶς δοῦναι αὐτοῖς. πάντα ὅσα δεῖ τὴν Ἀδελφότητα, ἔχειν. καὶ μὴ ἀμηδρῶς ὡς πρότερον, ἡ οὖν μετριότης ἡμῶν ἰδοῦσα τὴν ἔτησιν εὔλογον. ἐξέδοτο αὐτοῖς τὸν παρόντα τύπον εἰς κεφάλαια ῥητὰ, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα.

— Αον, μὲν ἀποφαίνεται καὶ ἐν ἁγίῳ παρακελεύεται πν(εύματ)ι ἡ μετριότης ἡμῶν εἶναι καὶ διαμένειν τὴν εἰς Λεοβίαν Ἀδελφότητα τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεράγίας δεσποίνης ἡμῶν Θ(εοτό)κου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. ἀνενόχλητον καὶ ἀπαρασάλευτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, παρὰ μηδενὸς τῶν κατακαιροὺς εὑρισκομένων ἐπισκόπων τε, καὶ ἀρχόντων, ἢ καὶ ἱερέων, καὶ λαϊκῶν, ἐν ἐπιτιμίῳ ἀσυγνώστῳ καὶ ἀφορισμῷ ἀλύτῳ καὶ αἰωνίω. φησὶ γὰρ ὁ Κ(ύριο)ς ὃς ἂν σκανδαλίση ἕνα τῶν μικρῶν τούτων, συμφέρει αὐτῷ. ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὠνικὸς ἐπὶτὸν τράχειλον

---

1. Τὸ κείμενον τῆς μεταφράσεως ταύτης εὑρίσκεται ἐν τοῖς ἑξῆς προχείροις ῥωσσικοῖς βιβλίοις. *Α. Σ. Πετρουσοέβιτς*, Ἄκτα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Νοτιοδυτικῆς Ῥωσσίας. Λεοβία 1868, σ. 112—115. Μνημεῖα ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῆς ἐν Κιέβῳ Ἐπιτροπῆς πρὸς συλλογὴν παλαιῶν ἐγγράφων. Ἔκδοσις β΄. Κίεβον 1898, τ. 3, σ. 16—19.

2. Περὶ τῆς ἱστορικῆς ὀξίας τοῦ σιγιλλίου τούτου ὅρα τὴν διατριβὴν *Ἰακώβου Θ. Γολοβάτσκι*, περὶ γενέσεως καὶ δράσεως τῆς ἐν Λεοβίᾳ Σταυροπηγιακῆς Ἀδελφότητος ἐξ ἐπόψεως ἱστορικολογοτεχνικῆς· ἐν τῷ βιβλίῳ Зоря Галицкая яко альбумъ на годъ 1860 Въ Львовѣ, σ. 431—476.

3. Νοεῖται ἐνταῦθα τὸ ἀπὸ 1 Δεκεμβρίου 1887 σιγίλλιον, οὗτινος παλαιὰν ῥωσσικὴν μετάφρασιν ὅρα προχείρως παρὰ τῷ *Α. Σ. Πετρουσοέβιτς*, Ἄκτα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Νοτιοδυτικῆς Ῥωσσίας, σ. 110—112.

αὐτοῦ καὶ κατὰποντισθῆναι ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. καὶ πάλιν ὅπου γὰρ εἰσὶ δὶο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσω αὐτῶν. πολλῶ μᾶλλον ὁπου εἰσὶ τριάκοντα, καὶ ἑξήκοντα, ἢ καὶ πλείωνες:

— Βον. μὴ εἶναι ἕτερον διδασκαλίον κοινὸν ἐντὸς τοῦ Λεοβίου, ἐκτὸς τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου διδασκαλίου τῆς Ἀδελφότητος τῆς Κοιμήσεως τῆς Θ(εοτό)κου. καὶ ἐν ἐκείνῳ καὶ μόνον διδάσκεσθαι τοὺς παίδας τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ γράμματα σλοβαϊκῶς τε καὶ ἑλληνικῶς. παρὰ τῶν κατακαιροὺς εὑρισκομένων ἐναρέτων καὶ εὐλαβῶν διδασκάλων. εἰ δέ τις καταμόνας ἔχει διδάσκαλον εἰς τὸ διδάσκειν μόνον τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας, ἐχέτω. οὐ μὴν καὶ ἐν ἄλλοις. ὁμοίως δὲ καὶ ἕκαστος τῶν ἱερέων μανθανέτω ἕνα ἢ δὶο παίδας εἰς ὑπειρεσίαν αὐτοῦ, εἰ βούλεται καὶ μὴ πλείους. εἰς κατὰφρόνησιν καὶ ἐμπόδιον τοῦ κοινοῦ φροντιστηρίου:

— Γον ἵνα ἔχωσιν ἄδειαν οἱ ἀδελφοὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θ(εοτό)κου χαλκοτυπεῖν ἀκολύτως τὰς ἱερὰς καὶ ἐκκλησιστηκὰς βίβλους ἐπιμελῶς καὶ μετὰ πολλῆς σκέψεως οὐ μόνον Παρακλητικάς, Ψαλτήριαν, Ἀποστόλους, Μηνέα τε καὶ Τριώδια, Εὐχολόγια, Συναξάρια, Εὐαγγέλια, Μεταφραστὰς, Πανηγυρικὰ, Χρονικὰ, καὶ τὰ λοιπὰ βιβλία τῶν θεολόγων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χ(ριστο)ῦ Ἐκκλησίας. ἀλλὰ τὰ τοῦ διδασκαλίου χρειώδη καὶ ἀναγκαία τουτέστι γραμματικὰ, ποιητικὰ, ρητορικὰ, καὶ φιλοσοφικά:

— Δον, ἵνα παρέχωσι καὶ μερικὴν βοήθειαν τοὺς ἐνδεεῖς παίδας τοὺς βουλομένους σπουδάζειν τὰ ἱερὰ γράμματα, καὶ μὴ εὐποροῦντας. ὁμοίως χρὴ καὶ πάντας τοὺς φιλοχρίστους καὶ φιλοπτώχους χριστιανοὺς βοηθεῖν αὐτοὺς ἐξ ὧν ὁ Θεὸς αὐτοὺς ἐδωρήσατο διὰ τὴν τοῦ Χ(ριστο)ῦ ἀγάπην: καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις:

— Εον. ἵνα καὶ τὸν ἱερέα ὃν ἂν ἐκλέξουσι οἱ ἀδελφοὶ ἱερουργεῖν ἐν τῷ θείω ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θ(εοτό)κου. τοῦτον καὶ ὁ νῦν θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Λεοβίου, καὶ οἱ μεταὐτὸν κατὰ καιροὺς ἐπίσκοποι παρέχειν αὐτοῖς, χωρὶς τινὸς προφάσεως ἢ ἀντιλογίας:

— Ϛον. ἵνα ὅταν ὁ ἱερεὺς τῆς Κοιμήσεως οὐ πολιτεύεται ἐν σωφροσύνῃ καὶ ἀρετῇ ὡς χρὴ τοὺς ἱερεῖς, ἀλλὰ σχολάζει ἐν ἀκαταστασία καὶ μέθη, ἀμελῶν τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησίας, ἔχωσιν ἄδιαν ἐξῶσαι αὐτὸν τῆς ἐφημερίας. καὶ ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ εἰσάξε ὃν ἂν ἐκλέξωσιν ὡς εἴρηται, μετὰ συγγνώμης καὶ τοῦ κατὰ τόπου ἀρχιερέως:

— Ζον ἵνα ὅστις τὸν ἀδελφὸν, οὐ πολιτεύεται κατὰ τὴν κοινὴν τάξιν, καὶ ὁμόνειαν τῆς Ἀδελφότητος, ἀλλ' ἐναντία φρωνῶν κατ' αὐτῶν καὶ προξενῶν σκάνδαλα καθεκάστην μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν οὐ παύεται. ὅταν χωρίσωσι τοῦτον οἱ ἀδελφοὶ ἐκ τῆς κοινῆς Ἀδελφότητος, πρὸς σοφρο-

νισμὸν, τότε καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου ἐκδιωκέτω τὸν τοιοῦτον. ἐκ τῆς ἐκκλησίας ὡς ἀπειθῆ καὶ παρήκουον. τῆς Ἀδελφότητος, ἕως οὗ παιδευθῇ:

— Ηον ἵνα ὅτάν τις ἐκ τῶν ἀδελφῶν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θ(εοτό)κου, εἴτε ἀρχων, ἤτε πτωχός, ἀποθάνῃ, ὠφείλουσιν ἀπαρ$^{αι}_{ε}$τήτως πάντες οἱ ἀδελφοὶ σχολάζειν, ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ ἀπέρχεσθαι εἰς τὴν κοιδείαν τοῦ ἀδελφοῦ, προὸδοποιεῖν αὐτὸν μετὰ κυρῶν, καὶ θυμιαμάτων. ἕως τοῦ τάφου. ὅστις δὲ καταφρονήσει τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον, καὶ μὴ ἀπέλθῃ εἰς τὴν κηδίαν αὐτοῦ, πληρεῖν[1] τὴν Ἀδελφότητα, ἀπαραιτήτως γκρώσια, κ·

— Θον ἵνα ὅταν τις ἐκ τῆς Ἀδελφότητος συκοφαντιθῇ ἀδίκως, καὶ ἐν ἀσθενία περιπεσὼν καὶ μὴ εὑπορῶν, ὠφείλουσιν οἱ ἀδελφοὶ βοηθεῖν καὶ παρέχειν αὐτὸν πάντα τὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαία, ἐκ τῆς κοινῆς συδοσίας. ἔτι δὲ καὶ ὅταν στείλωσι τὸ σημεῖον τῆς Ἀδελφότητος πρό(ς) τινα τῶν ἀδελφῶν ἐλθεῖν, χρεία κατεπηγούσης τῆς Ἀδελφότητος, ἐἂν ἀμελήση καὶ μὴ ἔλθη, εἰς τέσσαρας εὐδομάδας, πληοῦν εἰς τὸ τῆς Ἀδελφότητος γλωσσόκομον γρώσια τέσσαρα.

Ἔτι ὅστις τῶν ἐντὸς τῆς πόλεως, ἢ τῶν ἐκτὸς εἰσελθεῖν βούλεται εἰς τὴν Ἀδελφότητα, κἂν τε εὐγενῆς κἂν τε μὴ, ὠφείλει παρέχειν εἰς τὸ γλωσσόκομον γρώσια ἓξ. ὁμοίως καὶ ὁ ἔχον τὴν ἑαυτοῦ οἰκείαν μακρόθεν τῆς Ἀδελφότητος μὴ δυνάμενος ἔρχεσθαι εἰς τὰς συνάξεις, διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, πληροῦν καὶ αὐτὸς ἓξ γρώσια.

Ἔτι οἱ ἀδελφοὶ ὠφείλουσι κατέτος ἐκλέγειν ἐκ τῆς Ἀδελφότητος ἄνδρας τέσσαρας σώφρωνας καὶ ἐναρέτους καὶ πιστοὺς καὶ ἀξίους εἰς τὸ ἐφορᾶν πάντα τὰ τῆς Ἀδελφότητος, ταχρειώδη τε καὶ συμφέροντα αὐτῇ. τὸ δὲ τῆς Ἀδελφότητος γλωσσόκομον κρατείτω ὁ κρεῖττον τῶν ἀδελφῶν. τὸ δὲ ἀνοικτάριον αὐτοῦ ἔστω ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ἐλαχίστου. εἶτα τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔτους παρέχωσι παρησία ἔμπρεσθεν πάσης τῆς Ἀδελφότητος λογαριασμὸν καθαρὸν τῆς εἰσόδου καὶ ἐξόδου.

Προστούτοις προστάσωμεν πάση τῇ Ἀδελφότητι μὴ ζητᾶν πλείωνα τούτων, μηδὲ διακρίνειν τοὺς ἱερεῖς τε καὶ διακόνους, καὶ τὰς λοιπὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις. ἐπεὶ ταῦτα πάντα μόνῳ τῷ κατὸ καιροὺς γνησίω ἐπισκόπῳ Λεοβίου Παλίτζης τε καὶ Καμενίτζης δέδωτε παρά τε τῶν θείων νόμων καὶ ἱερῶν κανόνων, καὶ οὐδενὶ ἄλλῳ: ὅστις δὲ τῶν ἁπάντων βουληθείη παρασαλεῦσαι ταῦτα, ὡς κακοποιὸς καὶ φίλος τοῦ μισοκάλου διαβόλου, καὶ ἐχθρὸς τοῦ Χ(ριστο)ῦ. ἔστω ἀφωρισμένος παρὰ π(ατ)ρ(ὸ)ς υἱοῦ καὶ ἁγίου πν(εύματο)ς καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος, σὺν τούτοις δὲ ἐχέτω καὶ τὰς ἀρὰς τῶν *τιη* θεοφόρων π(ατέ)ρων, τῶν ἐν Νικία καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων: ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν

1. Πρότερον εἶχε γραφῆ «*νὰ πληρεῖ*».

καὶ βεβαίωσιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν σϊγϊλλῶδες γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ ἐπεδώθη τῇ Ἀδελφότητι τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θ(εοτό)κου. Ἐν ἔτει ,ζϟη. ἰν(δικτιόν)ος γης ἐν μηνὶ Νοεμβρίω: —

† Ἱερεμίας ἐλέῳ Θ(εο)ι ἀρχϊεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενϊκὸς πατρϊάρχης: †

Михаило, митрополитъ Киевски и Галицкий и всеѧ Рѹсіи, рѹкою власною.

Мелентій Хрептовичъ, епископъ Колодимерскій и Берестейскій, архимандритъ Киевскій Печерскій, власною рѹкою.

Кирилъ Терлецкій, Божью милостью смиренный епископъ Лѹцкій и Ѻстрозѣскій, власною рѹкою.

Деонисій Збырѹйскій, епископъ Холмскій и Белскій, власнаѧ рѹка.

Леонтій Полчинский, епископъ Тѵровскый и Пинскый, архимандритъ Лѣщинскый, рѹка власна.

Гедеонъ Болобанъ, Божьею милостію смиреный епископъ Галицкій, Львовскій, и Каменца Подолского, власною рѹкою.

Григорій, протонотаріе митрополіи Кіевское, рѹкою.

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Ἡ ἀνάπαυσις ἔστω ὑμῖν οὐχὶ λήθαργος, ἀλλὰ προπαρασκευὴ νέων δυνάμεων καὶ νέων σκέψεων.

★ Ἄνευ εἰλικρινείας οὐδεμία ἰσχύς.

★ Ὅστις ὑποφέρει τοὺς πάντας δὲν ἐκτιμᾷ κανένα.

★ Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι δικαιολογοῦνται κατηγοροῦντες.

★ Πολλάκις ἐν αὐτῇ τῇ πράξει, καθ' ἣν πράττει ὁ ἄνθρωπος τὸ κακόν, λαμβάνει ἀρχὴν καὶ ἡ τιμωρία.

★ Εἰς ὅσους ἔχουν συνειθίσει εἰς τὸ κακὸν τὸ καλὸν προξενεῖ λύπην.

★ Ἡ τέχνη τοῦ νὰ προσελκύσωμεν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἄλλων εἶναι ἡ τέχνη τοῦ νὰ γνωρίζωμεν τὰ ὅρια οὐχὶ τῶν ξένων πράξεων, ἀλλὰ τῶν ἰδικῶν μας.

ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

Παρεννόησις. — *Ὁ ῥάπτης* (πρὸς κακοπληρωτὴν πελάτην): Φαντασθῆτε, τὴν περασμένην νύκτα εἶδα 'ς τὸνειρό μου πῶς μ' ἐπληρώνατε τὸν λογαριασμόν σας καὶ σᾶς ἐξέφραζα εὐχαριστίας!

Ὁ πελάτης: Εὖγε! Αὐτὸ εἶναι λαμπρὸν ὄνειρον. Καὶ βέβαια θὰ ἤλθες σήμερα νὰ μοῦ φέρῃς τὸν λογαριασμόν μου ἐξωφλημένον.

ΔΗΜΩΔΗΣ ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΡΟΥΜΑΝΩΝ

Ἡ ρουμανικὴ δημώδης ποίησις, ἀναφέρει ὁ Ὀδοβέσκου, μεταβιβασθεῖσα ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἐν τῇ παρόδῳ τοσούτων αἰώνων, διετήρησε τὴν ἁπλοϊκότητα αὐτῆς ἀμετάβλητον ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν μυθικῶν παραδόσεων, τῶν ἀναφερομένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἄνδρας δράσαντας καὶ ἐν τῇ παραστάσει τῶν διαφόρων περιπετειῶν τοῦ λαοῦ, τῶν θλίψεων, τῆς ὀδύνης, τῆς χαρᾶς καὶ ἐν γένει τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ. Πλὴν ὁ πολὺς Β. Ἀλεξάνδρης, τὰ μάλιστα διατρίψας περὶ τὴν συλλογὴν καὶ διάσωσιν τῆς δημώδους ρουμανικῆς ποιήσεως, ἤτοι τῶν ἐθνικῶν ᾀσμάτων, ἀποφαίνεται ἐπὶ τὸ λεπτομερέστερον περὶ αὐτῶν ὡς ἑξῆς:

«Τὰ προϊόντα, λέγει, τῆς φιλολογίας ταύτης εἶναι πλήρη αἰσθημάτων βαθέων, ἰδεῶν ὑψηλῶν, ἱστορικῶν γεγονότων, δοξασιῶν, δεισιδαιμονιῶν, ἀρχαίων παραδόσεων, καὶ πρὸ παντὸς ἔχουν ποιητικὴν ἔξαρσιν καὶ κάλλος. Τὰ ποιήματα ταῦτα ἄνευ χρονολογίας καὶ ἐποχῆς ὡρισμένης εἰσὶν ἀδέσποτα, καίτοι ὅμως διεφυλάχθησαν ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ἐν τῷ στόματι τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ, διέτρεχον οὐχ ἧττον τὸν κίνδυνον ν᾽ ἀπολεσθῶσιν, ἄρα ἦτο καθῆκον νὰ διασωθῶσιν ἐκ τῶν ὀνύχων τοῦ πανδαμάτορος χρόνου καὶ τῆς λήθης.»

Αἱ ἐθνικαὶ δημώδεις παραδόσεις παρέσχον ἀφορμὴν εἰς μελέτας ἐμβριθεῖς ὑπὸ συγγραφέων ἀξίας δεδοκιμασμένης, οἷοί εἰσιν οἱ Χάσδεου, Μπολιντινιάνου, Τοσιλέσκου, Φουνδέσκου καὶ λοιποί, ὁ δὲ ἱστορικὸς Γκάστερ ἐπετελέσατο, ὡς συλλογεύς, ἔργον ἐπιγραφόμενον ἡ «Δημώδης ρουμανικὴ φιλολογία», ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ ρουμανικῆς αἰσθητικῆς καὶ ρομαντισμοῦ μετ᾽ ἐπεξηγηματικῶν διασαφήσεων ἐπὶ τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου, Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ καὶ Γενοβέφας παραδόσεων, περὶ ἠθικῆς καὶ θρησκευτικῆς φιλολογίας, περὶ μαγείας, ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ λοιπῶν. Τὰ ᾄσματα ταῦτα ψάλλονται μετὰ περιπαθείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Οἱ ὀρεινοὶ μάλιστα τῶν Καρπαθίων ψάλλουσιν ὡς ἀληθεῖς βάρδοι διὰ τόνου βραδέος καὶ θρηνώδους. Ἐν τῷ στόματι αὐτῶν αἱ στροφαὶ τῶν ᾀσμάτων τούτων λαμβάνουσι χαρακτῆρα τόσον μελαγχολικὸν ὥστε εἰς τὸν ἀκούοντα προξενοῦσιν ἐντύπωσιν πολὺ σφοδράν.

Ὁ ρουμᾶνος ἔχει ἴδιον τρόπον τοῦ ἐκφράζεσθαι ἐν τῇ ποιήσει· ὡς ἐπὶ παραδείγματι, τὴν ὡραίαν γυναῖκα ἀποκαλεῖ *τεμάχιον ἡλίου, μνηστὴν τοῦ*

κόσμου ἀποκαλεῖ τὸν θάνατον, τὸ χρῆμα *ὀφθαλμὸν τοῦ διαβόλου* καὶ τὸν ὀργιζόμενον ἀντιπαραβάλλει πρὸς τὸν Δούναβιν.

Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἱστορικῶν παραδόσεων, αἵτινες διεφυλάχθησαν ἐναργέστατα ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ λαοῦ, ἐστὶν ἡ τοῦ ρωμαίου αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, μεγάλου ἀποικιστοῦ τῆς Ρουμανίας, ἐκδηλουμένη δι᾽ ἰδίων χαρακτηριστικῶν φράσεων.

Ὁ χωρικὸς ἀποκαλεῖ τὰς θυέλλας καὶ τὰς τρικυμίας *φωνὰς τοῦ Τραϊανοῦ*, τὸν δὲ Γαλαξίαν, *ὁδὸν τοῦ Τραϊανοῦ*.

Ὁ Β. Ἀλεξάνδρης, πατὴρ τῆς δημώδους ποιήσεως, διῄρεσεν αὐτὴν εἰς τρεῖς κυρίας κατηγορίας, εἰς *Baladele*, ποιήματα χορικά, ὡς θέμα ἔχοντα ἐπεισόδια ἱστορικά, ἐπιδράσαντα ἐπὶ τῆς φαντασίας τοῦ λαοῦ, εἰς *Δόινας (Doine)*, ᾄσματα ἐκφράζοντα ἐπιθυμίαν, ἔρωτα, εἴτε θλῖψιν, καὶ εἰς *Hore*, ᾄσματα εὐθυμίας, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ διακριτικώτερον, ἡ ἐθνικὴ ρουμανικὴ ποίησις δυνατόν ἐστι νὰ διαιρεθῇ εἰς τὰ εἴδη ταῦτα:

α΄) Εἰς ᾄσματα *Batranesci*, ἤτοι ἐποποιίας. Ἐκ τῶν παραδόσεων τούτων προαγόμενοι, ἔγραψαν ἐποποιίας ποιηταὶ ἄξιοι λόγου καὶ ποιητικῆς ἱκανότητος μεμαρτυρημένης, οἱ ἑξῆς: ὁ Ἠλιάδης τὴν Μιχαηλίδα, ὁ Μπολιντινεάνου τὴν Τραϊανίδα καὶ ὁ Α. Δενσουσάνου τὴν Νεγρηίδα, ἧς θέμα ἐστὶν ἡ μετάβασις τοῦ Ράδου Νέγρου ὑπὲρ τὰ Καρπάθια καὶ ἡ ἵδρυσις τῆς Ρουμανίας.

β΄) Εἰς *Colinde*, ἤτοι παραδόσεις μυθώδεις, ἀφηγήσεις πράξεων θαυματοποιῶν, ἀναφερομένων εἰς γεγονότα τῆς εἰδωλολατρείας. Συλλογαὶ *Κολανδῶν* ὑπάρχουσι λαμπραὶ καὶ πλούσιαι, ὡς αἱ τοῦ Μαριανέσκου, τοῦ Ἀντωνίου Πάνου, Δημ. Θεοδωρέσκου καὶ ἄλλων.

γ΄) Εἰς *Ghicitori* εἴτε *Dzicalori*, εἶδος λογογρίφων εἰς στίχους, καὶ εἰς *Brocet*, ᾄσματα ἐκφραστικὰ πένθους καὶ θλίψεως, τονιζόμενα ἐν περιπτώσει θανάτου ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, ἤτοι *μοιρολόγια*.

Τὰ ᾄσματα *Hore* τονίζονται ἐπὶ μουσικῶν ὀργάνων καὶ λαμβάνουσι τὸ ὄνομα τοῦτο ἐκ τοῦ δημώδους ἐθνικοῦ χοροῦ *Hora*, αἱ δὲ *Δόιναι (Doine)* περιγράφονται ὑπὸ τοῦ Κοδρέσκου ὡς ᾄσματα ἐρωτικά, ἀντιπαραβάλλει δὲ αὐτὰ πρὸς τὰ *Lieder* τῶν γερμανῶν. Τῶν *Lieder* μετάφρασιν ἐπιτυχῆ ἐποιήσατο ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὁ κ. Ἄγγελος Βλάχος εἰς τὴν ἑλληνικήν.

Ἡ *Δόινα* εἶναι ἀπόρροια τοῦ αἰσθήματος *doru*, ἤτοι αἰσθήματος ἀπεριγράπτου, ἐκφράζοντος ταὐτοχρόνως ἔρωτα, ἐλπίδα καὶ θλῖψιν, ἀπολήγουσαν εἰς μαρασμόν. Ὁ κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τούτου φθίνει καὶ μαραίνεται ὡς ἄνθος. Ἡ λέξις *doru* σημαίνει ἐπιθυμίαν, πλὴν ἡ κυρία σημασία αὐτῆς δυσκόλως ἀποδίδοται δι᾽ ἀντιστοίχου λέξεως εἰς ἄλλην γλῶσσαν. Ποικίλη ἐστὶν ἡ σημασία αὐτῆς, ἐμφαίνουσα ἐνδόμυχον ψυχικὴν ἀνησυχίαν, ἀνάμνησιν θλιβερὰν καὶ διάπυρον, ἐπιθυμίαν σφοδρὰν τοῦ ἰδεῖν πρόσωπα ἢ ἀντικείμενα εὑρισκόμενα πολὺ μακράν, εἶναι εἶδός τι *νοσταλγίας*. Ἐνίοτε ἡ *Δόινα* γεννᾶται, λαμβάνει ζωὴν καὶ ἐκ τῆς περιγραφῆς ἑνὸς ἄνθους. Τὰ λευκάνθεμα, κοινῶς

μαργαρῖται, ἐνέπνευσαν εἰς τὸν Β. Ἀλεξάνδρην σειρὰν ὅλην ᾀσμάτων, ἐκφραζόντων τὰ γλυκύτερα τῶν αἰσθημάτων.

Ἕτερα εἴδη ποιήσεως, μετ' ἐπιτυχίας καλλιεργηθέντα ὑπὸ τῶν διαφόρων ποιητῶν, εἶναι τὰ *Sonetele*, ποιήματα ἐκ 14 στίχων συγκείμενα κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἰταλικῶν *Sonetti*, τοιαῦτα δὲ ἔγραψαν ἐκ τῶν ρουμάνων ποιητῶν ὁ Σιχλένου καὶ ὁ Βλαχούτσα.

Ἡ *Glosa*, εἶδος ποιήσεως ἱσπανικῆς προελεύσεως, καὶ τὰ *Trioletu* καὶ *Rondou* κατ' ἀπομίμησιν τῶν γαλλικῶν *Triolet* καὶ *Rondeau*.

Ἡ ἐποποιία, ἡ μυθιστοριογραφία, ἡ διδακτικὴ ποίησις, ἡ λυρικὴ καὶ ἡ ἐλεγειακὴ ἐπίσης ἐκαλλιεργήθησαν ἀρκούντως. Ἔργα ἐν τῇ ἐπικῇ ποιήσει ἀνεφέρομεν ἤδη τὴν *Τραϊανίδα* τοῦ Μπολιντινεάνου, τὴν *Μιχαηλίδα* τοῦ Ἡλιάδου καὶ ἕτερα. Ἡ μυθιστορία καὶ ἡ διηγηματογραφία ἐκαλλιεργήθησαν ὑπὸ τῶν Μπολιντινεάνου, Μαριανέσκου καὶ λοιπῶν.

Ὁ Γρ. Ἀλεξανδρέσκου, ὁ Α. Μουρεσάνου καὶ ὁ Φουνδέσκου προήγαγον τὴν διδακτικὴν ποίησιν, ὁ Μπολιντινεάνου, ὁ Δασκαλέσκου, ὁ Ἀλεξάνδρης καὶ ἕτεροι ἠσχολήθησαν περὶ τὴν ἐπιγραμματογραφίαν, ὁ Μουρεσάνου πάλιν, ὁ Μπαδέσκου καὶ αὖθις ὁ Ἀλεξάνδρης περὶ τὴν λυρικὴν ποίησιν, ὁ Πονφίου καὶ ἕτεροι κατέγειναν περὶ τὴν ἐλεγειακὴν καὶ ὁ Νεγρούτση καὶ ὁ Λαποδάτου περὶ τὴν συλλογὴν καὶ σύνθεσιν ὡραίων ἀλληγοριῶν.

Ἐνταῦθα ἐξ ἐκτενοῦς ἀνεκδότου μελέτης ἡμῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος ἐκτὸς τοῦ δημοσιευομένου ἀποσπάσματος τούτου ἐν τῷ «Ἡμερολογίῳ τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων» περιεργείας χάριν παραθέτομεν μετάφρασιν καὶ τῶν δύο τούτων στροφῶν μιᾶς *Δόινας*, ᾀδομένης ἐν Μολδαυίᾳ.

Δόινα, Δόινα, τραγοῦδι γλυκό,
ὅταν σ' ἀκούω, ἐνθουσιάζομαι πολύ.
Δόινα, Δόινα, τραγοῦδι φλογερό,
ἡ βροντερή σου μὲ θέλγει φωνή,
Τὸ δροσερὸ ἀγεράκι τῆς ἀνοίξεως
τὴ δροσιά του χύνει

κ' ἐγὼ τραγουδῶ χωρὶς ἐλπίδα στὴ μοναξιά.
Τὰ λούλουδα τὴν καρδιά μου συγκινοῦν
καὶ τ' ἀηδόνια τὰ βάσανά μου κλαῖνε.
Πλάκωσε βαροχειμωνιὰ κ' ἐγὼ πάντα τρα-
στὴ μοναξιὰ μέρα καὶ νύκτα [γουδῶ
ἐσένα ποθῶ.

Γρηγοριος Κακαβας

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΦΙΑΝ ΤΟΥ ΣΑΑΔΗ

Ψευτιά, ποῦ σοῦ κολλήσανε, ὁμοιάζει μαχαιριά,
ποῦ γιὰ καιρό, πολὺν καιρὸ σὲ λειώνει, σὲ πεθαίνει.
Μπορεῖ νὰ γιάνῃ μιὰ φορὰ μὲ κόπο, μὲ φλουριά,
μὰ τὸ σημάδι μένει.

—

Βλέπει ὁ Θεὸς τὰ λάθη σου, ὅμως σιωπᾷ καὶ κλαίει.
Ὁ γείτονάς σου τίποτε δὲ βλέπει... κι' ὅλο λέει.

Ὁ Πατριάρχης εἰς τοὺς κήπους τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων

2. Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ *(Ἀπὸ τὰ «Δησμονημένα παραμύθια»).*

Ἡ Μαριγὼ ἦτανε στὴ βρύσι. Χαμήλωσε τὰ μάτια σὰν εἶδε τὸν Βασίλη νἄρχεται.

— Ἀφίνω τὸ χωριό, Μαριγώ... φεύγω, μὰ θὰ γυρίσω πίσω καὶ θὰ σὲ πάρω τότε γυναῖκα, Μαριγώ, γιατὶ θὰ ἦναι τότε πλούσιος ὁ Βασίλης.

Ἡ Μαριγὼ ξιππάσθη.

— Πλούσιος! εἶπε.

— Ναί, πλούσιος, πλούσιος! Εἶδα σήμερα στὸν ὕπνο μου ἕναν Ἀράπη καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ μέρος, ὅπου θὰ βρῶ θησαυρό.

— Περπάτα ὅλο ἴσια, μοῦ εἶπε, πρὸς τὸ μέρος ποῦ βασιλεύει ὁ ἥλιος, ὡς ποῦ νὰ βρῇς ἕνα δάσος καὶ μέσ' στὸ δάσος ἕνα ῥημοκκλῆσι· σκάψε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἁγία τράπεζα καὶ θὰ βρῇς πολλὰ-πολλὰ διαμάντια.

Ἡ Μαριγὼ ἄκουσε μὲ προσοχὴ τὰ λόγια τοῦ ἀγαπητικοῦ της καὶ στὰ μάτια της ἔλαμψε χαρά.

— Ἡ μητέρα μου ἔρχεται! εἶπε· στὸ καλό, Βασίλη, καλὴ τύχη! Ἐσήκωσε τὴ στάμνα της ξεχειλισμένη, τὴν ἔβαλε στὸν ὦμο κ' ἐτράβηξε γιὰ τὸ σπήτι.

Σὰν ἔμεινε μόνος ὁ Βασίλης, ἄρχισε νὰ μετανοιώνῃ γιατί νὰ πῇ τὸ ὄνειρό του· θυμήθηκε πῶς ὅσοι δὲν φυλάξουν αὐτὰ μυστικά, τοὺς θησαυρούς τους χάνουν.

Ἀγάλια, ἀγάλια ὅμως ἡσύχασε καὶ δὲν τὸ συλλογίσθηκε πιά. Τὴν ἄλλ' ἡμέρα

'πούλησε τὴν καλύβα, ποῦ τοῦ εἶχ' ἀφήσει ὁ πατέρας του, κ' ἐκίνησε νὰ πάῃ νὰ 'βρῇ τὸ θησαυρό.

Περπάτησε τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες, ἀνέβηκε βουνά, πέρασε ποτάμια, μὰ δάσος δὲν ηὗρ' ἐμπρός του. Ἡ πεῖνα, ἡ δίψα, ἡ κούρασι τὸν σταματοῦσαν, ἡ ἐνθύμησι τῆς Μαριγῶς τοῦ 'δινε πάλι δύναμι. Ὅσῳ προχωροῦσε, ἡ γῆ ἐγίνονταν ξερὴ καὶ ἔρημη καὶ ἔκαιε περισσότερο ὁ ἥλιος. Ἕνα βράδυ ἔφθασε σ' ἕνα βουνὸ κ' εἶδε μακρυὰ μιὰ μαυρίλα· ἦταν τὸ δάσος. Ἀπ' τὴ χαρά του ξεφώνησε· ἀμὰ ἡ δύναμι τοῦ 'λειψε κ' ἔπεσε κάτου λιγοθυμισμένος. Οἱ διαβάταις τὸν σήκωσαν καὶ τὸν πῆγαν σ' ἕνα χάνι.

Πολλαὶς ἡμέραις γύρισ' ὁ Χάρος τριγύρου στὸ κρεβάτι τοῦ Βασίλη, μὰ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸν πάρῃ.

Ὁ Βασίλης τότε εἶδε, σὰν ἔγιανε, σιμὰ εἰς τὴν φωτιὰ νέα κόρη· ἤτανε νύκτα καὶ μοναχὰ ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς ἐφώτιζε τὸ σπήτι.

Ὁ Βασίλης θάῤῥεψε πῶς ἤτανε ἡ ἀγαπητικιά του· Μαριγώ! ἐφώναξε· ἡ νιὰ ἐσίμωσε στὸ κρεβάτι· δὲν ἦταν ἡ Μαριγώ.

— Ποῦ εἶν' ἡ Μαριγώ; ἐρώτησε πάλι ὁ Βασίλης.

— Παναγία, βόηθα τον! εἶπε σιγὰ ἡ κόρη, κἔκαμε τὸν σταυρό της.

Στὸ μάτι της ἐφαίνουνταν τόση καλοσύνη, στὴ φωνή της τόση γλυκάδα, ὅπου βαθειὰ ἐσυγκινήθηκε ὁ Βασίλης· ἐνθυμήθηκε τότε τὸ ταξείδι, τὸ θησαυρό, τὴ λιγοθυμία. Καὶ πάλ' ἐπῆγε νὰ ῥωτήσῃ τὴν ξένη, ἅμ' ἔξαφνα ἐμβῆκαν οἱ νοικοκύριδες τοῦ χανιοῦ.

— Καλλιόπη, εἶπ' ὁ ἕνας στὴ νιά, πῶς πάει ὁ ἄῤῥωστος;

— Ἡ Παναγί' ἂς κάμῃ τὴν χάρι της· μόνον αὐτὴ μπορεῖ νὰ τὸν σώσῃ.

— Ὡς πότε θὰ βαστάξῃ αὐτὴ ἡ ἀῤῥώστια; μᾶς χαραμίζει τὸν τόπο ἐδῶ· καὶ τὸ κάτω-κάτω δὲ θὰ μᾶς ἀφήσῃ ἄλλ' ἀπὸ τὸ τομάρι του.

— Λυπήσου τον, ἀφέντη, λυπήσου τον! Ὁ Θεὸς θὰ σοῦ τὸ πληρώσῃ.

— Ἀφοῦ ἡ Καλλιόπη θέλει νὰ κάνῃ ψυχικά, εἶπ' ὁ ἄλλος μὲ χονδρὸ γέλιο, ἂς μᾶς πληρώσῃ αὐτὴ γιὰ τὸν ἄῤῥωστο. Εἶδα τὸ πρωῒ ἕναν πλούσιο ξένο, ποῦ τῆς ἔδωκ' ἕνα φλουρί.

— Καλὰ τὸ εἶπες! ἔ! δόσε τὸ φλουρί, Καλλιόπη, ἢ πετοῦμε τὸν ἄῤῥωστό σου στὸ δρόμο.

Ὁ Βασίλης δοκίμασε νὰ σηκωθῇ· δὲν εἶχε δύναμι· δοκίμασε νὰ μιλήσῃ· δὲν εἶχε φωνή.

Ἡ Καλλιόπη ἔβγαλε ἀπ' τὸν κόρφο της τὸ φλουρί, τὸ μόνο ποῦ εἶχε, καὶ τὸ ἔδωκε στὸν ἀφέντη.

— Θὰ τῆς δώσω κἐγὼ ὅλο τὸ θησαυρό! εἶπε μέσα του ὁ Βασίλης.

Μὰ ἔπειτα συλλογίσθηκε πῶς τὸν θησαυρὸ τὸν ἔταξε τῆς Μαριγῶς.

— «Ἔ! δὲν πειράζει! εἶπε· θὰ δώσω καὶ στὴν Καλλιόπη», κι' ἀποκοιμήθηκε.

Ἐκείνη τὴ χρονιὰ ἔκαμε βαρὺ χειμῶνα· τὸ χάνι ἦταν πάντα γεμάτο, τόπο δὲν εἶχε γιὰ τοὺς ξένους· καὶ ὁ ἀφέντης ἐφοβέριζε νὰ διώξῃ τὸν ἄῤῥωστο. Τὸ

ψωμὶ ἦταν λιγοστό. Ἡ Καλλιόπη ἔκρυφτεν ἀπ' τὸ δικό της γιὰ νὰ δίνῃ καὶ στὸν ἄῤῥωστο. Τὰ μάτιά της δὲν ἐσάλευαν ἀπὸ πάνου του. Ἂν κανένας ταξειδιώτης ἔριχν' ἀπρόσεκτα τὴν κάπα του, βρεμμένη, στὸ κρεβάτι τοῦ Βασίλη, ἔτρεχε καὶ τὴν ἔπερνε, γιὰ νὰ τὴν ἁπλώσῃ ἀλλοῦ. Καὶ οἱ ἀγωγιάτες τὴν γελοῦσαν.

Οὔτε μέρα οὔτε νύκτα δὲν ἐσφαλνοῦσε μάτι ἡ Καλλιόπη· ἅμ' ἀναστέναζ' ὁ Βασίλης, ἔτρεχε σιμά του, καί, δίχως αὐτή, θὰ ματαγύριζ' ὁ Χάρος.

Ὁ χειμῶνας πέρασε καὶ ὁ Βασίλης ἐχαιρέτισε πάλι τὸν πρῶτο ἥλιο τῆς ἄνοιξις, σὰν φίλο, ποῦ εἶχε πολὺν καιρὸν νὰ τὸν 'δῇ. Ἀποχαιρέτησε τότε τὴν Καλλιόπη κ' ἔφυγε· ἔκλαιγ' ἡ φτωχὴ μὰ ἔκρυφτε τὰ δάκρυά της.

Σιγὰ-σιγὰ ἐσύρθηκ' ὡς τὸ δάσος κ' ηὗρ' ἐκεῖ τὸ ῥημοκκλῆσι· σὰν ἐνύκτωσε, πῆρε τὴν ἀξίνη κι' ἄρχισε νὰ σκάφτῃ. Μιὰ ὀργυιὰ βάθος, χτύπησ' ἡ ἀξίνη σὲ ξύλο· ἔσκυψε, εἶδε τὸ κιβώτιο, τ' ἄρπαξε, τὸ ἔκρυψ' ἀπὸ κάτου ἀπὸ τὴν κάπα του κἔφυγεν. Ἐχάραζ' ἡ μέρα, ὅταν ἔφθασε πάλι στὸ χάνι, ἐμβῆκε μέσα, κλειδώθηκε μυστικὰ καὶ ἄνοιξε τὸ κιβώτιο... Ὄχι διαμάντια, κάρβουνα ἔπεσαν ἀπὸ μέσα...

Δυστυχής, ἀπελπισμένος ὁ Βασίλης ἦλθε κἐχτύπησε τὴν πόρτα τῆς Μαριγῶς.

— Μαριγώ! εἶπε, τόσες φορὲς μοῦ εἶπες πῶς μ' ἀγαπᾷς. Μ' ἀγαπᾷς, Μαριγώ, δὲν εἶν' ἀλήθεια;

— Ποῦ εἶν' ὁ θησαυρός;

— Θὰ δουλέψω, Μαριγώ, τὰ χέρια μου ἂς εἶν' καλά· θὰ γείνω πλούσιος, δουλεύοντας, μὰ πές μου πῶς μ' ἀγαπᾷς.

Ἡ Μαριγὼ ἔκλεισε τὴν πόρτα κ' ὕστερ' ἀπ' ὀλίγους μῆνας ἐπανδρεύθηκε μ' ἕναν πλούσιον γείτονα.

Ὁ Βασίλης ἐδείχθηκε παλληκάρι· μὲ τὸν πόνο στὴν καρδιά, ἔπιασε τὴ δουλειὰ καὶ λίγο λίγο ξέχασε τὴν πλούσιά του ἀγαπητικιά, κι' ἄρχισε νὰ θυμᾶται τὴν φτωχὴ κόρη ποῦ τὸν ἔσωσε. Σιμὰ στὴν Καλλιόπη ἐγνώρισε τί θὰ πῇ εὐτυχία.

Ἡ δουλειὰ καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι τὰ μόν' ἀληθινὰ καλὰ σ' αὐτὸν τὸν ψεύτικο κόσμο.

Μ. Π. Βρετος

ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

Μὲ τὴν γραῤῥομηχανή. — (Μεταξὺ δύο φίλων). *Ἡ πρώτη:* Μὰ γιατί, φιλτάτη μου, γράφεις μὲ τὴ γραφομηχανὴ τὰ γράμματα, ποῦ στέλλεις 'ς τὸν ἀρραβωνιαστικό σου;

Ἡ ἄλλη: Τί κουτὴ ποῦ εἶσαι, καῦμένη! Καὶ δὲν ἐννοεῖς τὸ πρᾶγμα; Ὁ ἀρραβωνιαστικός μου εἶναι *γραφολόγος*, καὶ καθὼς ἔχει προοδεύσει τώρα ἡ γραφολογία, θὰ τοῦ εἶναι πολὺ εὔκολο, ἂν τοῦ γράψω μὲ τὸ χέρι μου, νὰ γνωρίσῃ τὸν χαρακτῆρά μου.

Μικρὰ ὑποψία. — *Ὁ πατήρ* (εἰς νέον, πρὸς τὸν ὁποῖον προτείνει τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον)· Ἡ κόρη μου, κύριε, φέρει ἐπὶ ἑκάστου δακτύλου της 1000 λίρας.

Ὁ ὑποψήφιος γαμβρός (κατ' ἰδίαν): Ἀρά γε νὰ ἔχῃ σωστὰ καὶ τὰ δέκα της τὰ δάκτυλα;

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Ἔθηκα ἐν τῷ μνημείῳ τῷ κενῷ τὴν νεκρωθεῖσάν μου Ἀγάπην καὶ τὴν ἐκάλυψα εὐλαβῶς διά τινων στιλπνῶν εἰκόνων ζωῆς.

Τῇ ἔδωκα τὴν ἀκράδαντον πίστιν τῆς νεότητός μου, τὰ δάκρυα μιᾶς ἐαρινῆς ἑσπέρας, τὸ φέγγος μαρμαιρούσης σελήνης, τοὺς φθόγγους φωνῆς παθαινομένης καὶ ἡδονικῆς.

Ἡ κοίτη της ἦν ψυχρὰ καὶ παγετώδης.

Τὴν ἐπέστρωσα δι' ἀδρῶν φιλημάτων ἀτασθάλου ὁρμῆς καὶ τὴν ἐθέρμανον διὰ τρεμούσης ἐκ συγκινήσεως καὶ πάθους χειρός.

Οἱ σκώληκες τὴν κατεβίβρωσκον . . .

Τῇ ἐδώρησα τὴν πανοπλίαν τῆς ἀναλγησίας, τὸν νυγμὸν τῆς ἀλήστου ἡδονῆς, τὴν ἀντοχὴν μιᾶς ἀτέγκτου καρδίας.

Ἦν μονήρης καὶ ἐγκαταλελειμμένη, ἐστερημένη μαργάρων, βηρύλλων, σμαράγδων, κτερισμάτων βαρυτίμων καὶ ἀδαμάντων φαεινῶν.

Ἔδυσα εἰς τὰ μυχιαίτατα τῆς ψυχῆς μου καὶ ἀνείλκυσα πρὸς ἱματισμόν της βλέμματα ἡδυπαθῆ, ἀκτῖνας σελασφόρους, ἐπαφὰς γλυκυτάτας, ἐναγκαλισμοὺς ἀκαταριθμήτους, τοῦ ψεύδους ἐκείνου τοῦ λαμπροῦ.

Ἐν τῷ ἐγωισμῷ της ἐστέναξεν.

— « Ριγῶ, . . . ἐκλείπω, . . . ποθῶ νέων δωρημάτων, . . . νέων ζωηφόρων ἐκφάνσεων Καλοῦ! »

Κάλαϊς αὐθωρεὶ ἐγενόμην ὠκυπέτης.

Ἐπιθυμία ἀκατανίκητος καὶ σφοδρά!

Ἐδήωσα τὰς πεδιάδας, ἐσάρωσα τὰς κλιτύας, κατῆλθον, ἵνα τὴν κοσμήσω, εἰς τὰ σκιώδη ἔγκατα τῆς γῆς.

Στεφάνους δάφνης, στρεπτούς, πορφύρας, ἀσπίδας, δόρατα, μῦρα εὐώδη, ἔγχη ἀργυρᾶ, τὰ πάντα τῇ ἐκομισάμην ἀφειδῶς.

Μοὶ εἶπεν ἡ Ἀδυσώπητος:

— « Διψῶ δακρύων καὶ λυγμῶν . . . »

Διέδραμον τὰ σπήλαια, διήλασα διὰ τῶν ποταμῶν, συνέθηκα πᾶσαν πικρίαν, διήθησα πᾶσαν ἀγωνίαν, ἐστράγγισα τὴν ψυχήν μου ταύτην ἀκόμη, τῆς τελευταίας αὐτῆς ὀδύνης στραγγός.

Ἐξηκολούθει μεμψιμοιροῦσα . . .

— « Θνήσκω, λιμοκτονῶ, σῶσόν με, ἄν με φιλῇς εἰσέτι! »

Τῇ ἔδωκα τὰς ἀναμνήσεις μου, τῇ ἔδωκα τὰς πτήσεις μου, τῇ ἔδωκα τὴν δύναμίν μου, τῇ ἔδωκα πᾶσάν μου ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ πάθους ὁρμήν . . .

Ἡ Ἀντιγόνη

Ἔργον Νικηφόρου Λύτρα

Καὶ ὅταν ἀπεγυμνώθην πάσης παραμυθίας, πάσης τέρψεως, πάσης χλιδῆς, καὶ ὅταν ἀπεστερήθην πάσης αἴγλης, παντὸς κάλλους, πάσης ἡδονῆς, ἐσίγησε διὰ παντὸς ἡ Ἀγάπη μου, ἐν τῇ ζοφώδει ἀγκάλῃ τῆς μητρὸς αὐτῆς Γῆς . . .

Πέραν Βασιλευούσης, τῇ 6ῃ Σεπτεμβρίου 1904.

ΙΩΑΝΝΑ Κ. Σ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ

SISMANOGLIO

Η ΚΛΑΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Τίς ἐξ ὑμῶν δὲν ἐνετρύφησεν εἰς τὰς σελίδας τῶν γάλλων συγγραφέων; Τίς ἐξ ὑμῶν δὲν ἀπέθηκεν, ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν μίαν, πᾶσαν τὴν βιοτικὴν μέριμναν, εἰς τὸ γλυκὺ ᾄσμα τῶν καλλικελάδων ἀηδόνων τοῦ γαλλικοῦ Παρνασσοῦ; Εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ κόσμου ἀναγινώσκονται ἁπλήστως οἱ γάλλοι συγγραφεῖς. Καὶ εἶναι σήμερον ἡ Γαλλία ἡ βασίλισσα τῆς συγχρόνου φιλολογικῆς παραγωγῆς. Ἀλλ' ἡ φιλολογία τῶν γάλλων, καθὼς καὶ ὁ πολιτισμός των, εἶναι ἰδίᾳ συμπαθὴ εἰς ἡμᾶς, διότι, καὶ πολλὰ ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ νεώτεροι εἰς τὴν μεγάλην, εἰς τὴν ἔνδοξον Γαλλίαν, καὶ διαβλέπομεν ἐν αὐτῇ τὴν ἐκδήλωσιν καὶ ἐξέλιξιν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἔργου τῶν προγόνων μας. Καὶ εἰκότως, ἀφοῦ ἀπὸ μακρῶν ἤδη αἰώνων οἱ γάλλοι βαπτίζονται ἐν ταῖς σχολαῖς των εἰς τὰ νάματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Μὴ ὁ Ρακίνας δὲν ἔλεγε; Le goût de Paris se trouva conforme à celui d'Athènes.

Ἀφορμὴν εἰς τὰς σκέψεις ταύτας μοὶ παρέσχεν ὁ νέος νόμος, ὁ ἀφορῶν τὴν κλασικὴν παίδευσιν ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὁ ὁποῖος ἤγειρεν ἐσχάτως τόσον θόρυβον. Οἱ φίλοι τῆς ἀρχαιότητος, οἱ περίφημοι *humanistes*, διέρρηξαν τὰ ἱμάτιά των, ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ νομοσχεδίου, καταγγέλλοντες αὐτὸ ὡς ἐντελῶς ἀντιπαιδαγωγικὸν καὶ κακόβουλον. Τὸ δὲ ὑπουργεῖον ἔσπευσε νὰ δηλώσῃ ὅτι οὐδαμῶς προὐτίθετο νὰ πατάξῃ τὰς ἀρχαίας γλώσσας, ἀλλ' ἐσκόπει νὰ ἐνισχύσῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὐτάς, περιορίζον τὴν διδασκαλίαν των εἰς τοὺς ἀληθῶς ἐφιεμένους κλασικῆς μορφώσεως καὶ ἀπαλλάσσον τὰς παραδόσεις πάντων τῶν μαθητῶν τῶν ἐπιβαρυνόντων μόνον τὰς τάξεις.

Πολὺ πιθανὸν τοιαύτη νὰ ἦτο ἡ πρόθεσις· τὰ ἀρχαῖα ὅμως γράμματα καὶ ἰδίᾳ τὰ ἑλληνικὰ ὑπέστησαν βαρὺ τραῦμα, οὗτινος αἱ συνέπειαι ἐκδηλωθήσονται μετὰ πάροδον ὀλίγων μόνον ἐτῶν, ἐὰν βεβαίως ἐξακολουθήσῃ ἡ αὐτὴ τῶν πραγμάτων κατάστασις ἐν Γαλλίᾳ·

Ἀλλ' ἴδωμεν τίνας ὠφελείας ἠρύοντο οἱ Γάλλοι ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν γλωσσῶν τούτων καὶ διὰ ποίους λόγους ἀπετέλεσαν ἀνέκαθεν ἀναπόσπαστον μέρος τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας αὐτῶν παιδεύσεως.

*

Κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἡ διδασκαλία τῆς λατινικῆς ἐπεβάλλετο κατ' ἀνάγκην. Ἡ γαλλικὴ γλῶσσα δὲν ἦτο ἐσχηματισμένη εἰσέτι· οἱ λόγιοι ἔγραφον εἰς τὴν λατινικήν, οἱ δικηγόροι ἠγόρευον λατινιστί, λατινιστὶ δὲ ἐγίνετο καὶ ἡ διδασκαλία ἐν ταῖς σχολαῖς.

Καὶ ναὶ μὲν τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἐγίνετο ἀπὸ τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος εἰς τὴν γαλλικὴν κατόπιν τῶν διατάξεων τῶν τοπικῶν συνόδων τῆς Τουρ καὶ τῶν Ρημῶν, ἀλλ' ὅμως οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ῥήτορες ἔσπευδον ἀμέσως νὰ μεταφράσωσιν εἰς τὴν λατινικὴν τοὺς λόγους των, εἴτε ὅπως τοὺς ἐκδώσωσι πρὸς δημοσίευσιν, εἴτε ὅπως τοὺς καταθέσωσιν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῶν ἐκκλησιῶν. Μέχρι δ' αὐτοῦ τοῦ δεκάτου πρώτου αἰῶνος ὁ ἐκδότης Gerson μεταφράζει εἰς τὴν λατινικὴν τοὺς λόγους, ὧν ἀπέκτησε τὸ γαλλικὸν κείμενον.

Βεβαίως ποιά τις τάσις πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς γαλλικῆς γλώσσης ὡς ἐπισήμου παρετηρεῖτο ἀπό τινος, ἀλλ' ἐματαιοῦτο πρὸ τῆς πανταχόθεν ἀπαντώσης ἀντιδράσεως·

Κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα οἱ βασιλεῖς Ἰωάννης ὁ Β' καὶ Κάρολος ὁ Ε' ἐνθαρρύνουν ὁμιλόν τινα λογίων καὶ ἀρχαιομαθῶν καὶ τοὺς προτρέπουν ὅπως μεταφράσωσιν εἰς τὴν γαλλικὴν τὰ λατινικὰ ἀριστουργήματα.

Ἡ λατινικὴ λοιπὸν βλέπομεν ὅτι ἦν ἡ ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ κράτους· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἑλληνικήν, οὐδεὶς αὐτὴν ἐγνώριζεν· ὅτε ὁ βασιλεὺς Κάρολος ὁ Ε' διέταξε τὴν μετάφρασιν τῶν «*Ἠθικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους*», οὐδεὶς ἑλληνομαθὴς εὑρέθη καὶ ἡ μετάφρασις ἐγένετο ἐκ τοῦ λατινικοῦ, τοῦ ἔργου ἀνατεθέντος τῷ διαπρεπεῖ λατινιστῇ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Νικολάῳ Ὀρέμ.

Ἡ ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου μετάφρασις αὕτη τοῦ Ἀριστοτέλους ἐγένετο ἄλλοτε ὑπὸ μοναχοῦ τινὸς δομινικανοῦ, τοῦ Γουλιέλμου Μερσέκ· φαίνεται δ' ὅτι κατὰ τὴν σκοτεινὴν ταύτην ἐποχὴν οἱ μοναχοὶ οὗτοι ἐδίδασκον ἔν τισι τῶν σχολῶν των καὶ ὀλίγα ἑλληνικά. Ὁ μόνος ἕλλην συγγραφεύς, ὃν ἐγνώριζον τότε, ἦτο ὁ Ψευδοδιονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, συγχεόμενος μετὰ τοῦ ἁγίου Διονυσίου, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ἐγίνετο ἐν τῇ φερωνύμῳ μονῇ κατ' ἔτος, τῇ 16 Ὀκτωβρίου, μέχρι τοῦ 1789, λειτουργία ἑλληνιστί.

Ἐν γένει δὲ ἡ ἄγνοια τῆς ἑλληνικῆς ἦν τοιαύτη, ὥστε ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς De Montreuil ἠδυνάτει καὶ νὰ ἀναγνώσῃ τὸ διάσημον ρητὸν *Γνῶθι σαυτόν*, ὅπερ συνήντησεν ἐν τῷ λατινικῷ κειμένῳ τοῦ Γιουβεναλίου. Ἐν τούτοις ἡ ἀνάγκη τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Βίβλου καθίστατο ὁσημέραι ἐπείγουσα καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων διορίζει ἐν τῇ Σορβόννῃ κατὰ τὸ 1457 τὸν Γρηγόριον Τιφερνὰς ὅπως διδάξῃ τὴν ἑλληνικὴν μετὰ τῆς ρητορικῆς, ἀντὶ ἐτησίου μισθοῦ 100 σκούδων. Εἶναι ἡ πρώτη ἕδρα τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ παιδεύσει τῆς Γαλλίας. Μετὰ πάροδον ὅμως ὀλίγων ἐτῶν ὁ Τιφερνὰς ἀπέθανεν ἐν Ἰταλίᾳ, οὐδεμία δὲ φροντὶς κατεβλήθη ὅπως ἀντικατασταθῇ.

Ἐξηκολούθουν λοιπὸν νὰ διδάσκωνται ἀποκλειστικῶς τὴν λατινικήν. Ἐννοεῖται ὅτι ἅπαντες ἐφρόντιζον διὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης, οὐδεὶς δὲ ἐσκέπτετο τὴν μελέτην τῶν συγγραφέων της, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν ἀπομίμησιν αὐτῶν. Ἐντεῦθεν ἡ ἐσφαλμένη γνῶσις τῆς ἀρχαιότητος, ἐντεῦθεν αἱ κωμικαὶ ἑρμηνεῖαι τῶν ἰδεῶν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

*

Ἡ ἀναγέννησις, ἡ κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα ἐπελθοῦσα, ἔδωκε νέαν ὤθησιν εἰς τὰ ἀρχαῖα γράμματα. Οἱ δύο μεγάλοι ἀναμορφωταὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ Rabelais καὶ Montaigne, ἰδιάζουσαν μέριμναν κατέβαλον διὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν. Ὁ Montaigne ἀποβλέπων πρὸς τοὺς παλαιοὺς διδασκάλους, οἵτινες μόνον τὴν γλῶσσαν καὶ μόνον ξηροὺς γραμματικοὺς κανόνας ἐδίδασκον, ἀναφωνεῖ:

«Ὅταν τὸν βλέπετε, τὸν διδάσκαλον δηλαδή, νὰ ἐγείρεται ἀπὸ τὰς μελέτας του » μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἀφανισμένος καὶ ἀποκαμωμένος, βεβαίως θὰ νομίζετε ὅτι ἐφρόν» τισε πῶς νὰ γίνῃ ὁ ἴδιος καλλίτερος ἢ πῶς νὰ διαδώσῃ τὴν ἠθικὴν εἰς τοὺς ὁμοίους » του. Ἀλλ' ἀπατᾶσθε πολύ· αὐτὸς ἐμαρτύρησε διὰ νὰ εὕρῃ τὸ μέτρον τῶν στίχων τοῦ » Πλαύτου, ἢ διὰ νὰ εὕρῃ καὶ διδάξῃ εἰς τοὺς ἐπιγιγνομένους τὴν ὀρθογραφίαν » κάποιας λατινικῆς λέξεως.»

Ἡ ἀνθρωπότης ἀνένηψεν ἐκ τῆς νάρκης καὶ περιδεὴς προσβλέπει τὴν χθές. Ὁ Rabelais ἐξ ἄλλου πλήρης ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀνακράζει: «Ποῖος δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι εἶναι σοφὸς χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν ἑλληνικήν;»

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἤδη Καρόλου τοῦ Η' ἡ κλασικὴ παιδευσις εἰσέρχεται ἐπισήμως ἐν τοῖς Λυκείοις Βλέπομεν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἄνδρας, σπουδάσαντας καὶ τελειοποιηθέντας εἰς τὸ παλαιὸν σύστημα, νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὰς σχολὰς καὶ νὰ μαθητεύω-

σιν ἐκ νέου. Ὁ περίφημος Budé σπουδάσας τὴν νομικὴν ἐπανέρχεται εἰς τὴν σχολὴν εἰς ἡλικίαν 24 ἐτῶν, καὶ μελετᾷ τοὺς λατίνους συγγραφεῖς. Ὁ ὁλλανδὸς Ἔρασμος τριακοντούτης κλείεται εἰς τὸ λύκειον Montaigu Τὸ πνεῦμα τῶν διδασκομένων συγγραφέων ἀρχίζει νὰ κινῇ τὸ διαφέρον πάντων, πανταχόθεν δὲ γενικὴ ἀκούεται κατακραυγὴ κατὰ τοῦ σχολαστικισμοῦ.

Τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς ἀναγεννήσεως οἱ γάλλοι παρέλσβον ἐξ Ἰταλίας, ἥτις εἰς στενώτατον συγχρωτισμὸν οὖσα μετὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ ἔν τισι μάλιστα τῶν μερῶν αὐτῆς παντελῶς ἐξελληνισθεῖσα, ἀπηρνήθη πρὸ καιροῦ τὸν δυτικὸν μεσαιῶνα καὶ τὸν σχολαστικισμόν, καὶ βαπτισθεῖσα εἰς τὰ ξείδωρα νάματα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἀνέθαλε καὶ ἤνθισε. Ὁπότε δὲ αἱ στρατιαὶ Καρόλου τοῦ Η′ καὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ′ καὶ ἀργότερον αἱ τοῦ Φραγκίσκου τοῦ Α′ εἰσήλασαν εἰς τὴν Ἰταλίαν νικηφόροι, ἑξάκις ἐντὸς τριακονταετίας, κατελήφθησαν ἐξ ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ ἐπανακάμψασαι οἶκοι μετελαμπάδευσαν τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦτον εἰς τὴν Γαλλίαν ὁλόκληρον.

Ἡ διάθεσις λοιπὸν πρὸς τὴν ἀναγέννησιν ὑπῆρχεν· ὅ,τι ἔλειπεν ἦτο ἡ ἐνθάρρυνσις καὶ ἡ μέθοδος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον παρέσχεν ἡ βασιλεία ἐκθυμότατα ταχθεῖσα πρὸς τὸ μέρος τοῦ πολιτισμοῦ, τὸ δὲ δεύτερον καὶ κυριώτερον οἱ ἐκ Βυζαντίου καταφθάσαντες λόγιοι. Πλῆθος τότε ἀνδρῶν, οὓς ἡ σχολαστικὴ παίδευσις εἶχε ῥίψει εἰς τὸ χάος καὶ τὴν ἀνησυχίαν, ῥίπτονται εἰς τὴν μελέτην τῶν ἰδεῶν τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καὶ φωτίζονται, ἄλλοι, ὅπως ὁ Rabelais, ἐγκαταλείπουσι τὸ μοναστήριον, ὅπου τότε ἐβασίλευε παχυλὴ ἀμάθεια, καὶ τρέχουσι πρὸς τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν.

Ἡ πεποίθησις λοιπὸν πρὸς τὸν *Νοῦν* ἤρξατο κραταιουμένη. Καὶ οἱ ἄνθρωποι συμμορφούμενοι μὲ τὴν συμβουλὴν τοῦ Πλάτωνος ἐπεδόθησαν μὲ τὴν ψυχήν των ὁλόκληρον εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς ἀληθείας.

Τὰ ἀρχαῖα γράμματα καὶ ἰδιαίτατα τὰ ἑλληνικὰ εἰσέρχονται τοῦ λοιποῦ εἰς περίοδον ἀκμῆς καὶ δόξης. Ὁ βασιλεὺς Λουδοβῖκος ὁ ΙΒ′ περιστοιχίζεται ὑπ' ἀνδρῶν ἑλλήνων καὶ ἑλληνομαθῶν, ὁ σοφὸς Ἰωάννης Λάσκαρης, «πρὸς τὸν ὁποῖον, λέγει ὁ διαπρεπὴς ἀκαδημαϊκὸς Faguet, ἔπρεπε νὰ ἱδρύσωσιν ἀνδριάντας ὅλοι οἱ humanistes τῆς Γαλλίας», παραμένει διαρκῶς παρὰ τῷ βασιλεῖ, τιμᾶται δὲ καὶ μὲ τὸ μέγα ἀξίωμα τοῦ πρεσβευτοῦ. Ὁ δὲ σοφὸς ἑλληνιστὴς Budé διδάσκει ἐν τῇ αὐλῇ τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἐμπνέει ἐν αὐτῇ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος. Ὁ διαπρεπὴς ἰατρὸς Jean de Coque καθίσταται στενότατος φίλος τοῦ βασιλέως καὶ μεταφράζει χάριν αὐτοῦ ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τὸν Ἱπποκράτην.

Ὁ διάδοχος Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ′ Φραγκῖσκος ὁ Α′ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν ἐμφορεῖται ζήλου. Ἡ αὐλή του καθίσταται ἡ ἕδρα τῆς καλλιεργείας τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἐκεῖθεν δὲ ἡ ζωογόνος αὔρα των διαχέεται εἰς τὴν Γαλλίαν ὁλόκληρον. Ὁ Λάσκαρης, ὁ Budé, ὁ Lafèvre d'Etaples, αὐτὴ ἡ λογία ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως πριγκήπισα Μαργαρίτα, ἥτις, τεσσαρακοντοῦτις, ἤρξατο ἐκμανθάνουσα τὴν ἑλληνικήν, εἶναι οἱ κυριώτεροι παράγοντες.

Τέλος ὁ Budé κατὰ τὸ 1529 ὑποδεικνύει εἰς τὸν ῥέκτην τοῦτον βασιλέα ὅτι εἶναι *ἀνάγκη νὰ προικίσῃ* μίαν κόρην πτωχήν, *τὴν φιλολογίαν*, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ κοσμηθῇ ἡ Γαλλία διὰ σχολῆς ἐπισήμου ὅπου νὰ διδάσκωνται ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινική. Τὸ ἑπόμενον ἔτος Φραγκῖσκος ὁ Α′ ἵδρυε τὴν ἀνωτάτην σχολὴν *Collège de France*. Καὶ οὕτω ἡ κλασικὴ παίδευσις καταλαμβάνει ἐπισήμως τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ἐκπαιδεύσει τῆς Γαλλίας. Ἔκτοτε ἡ κλασικὴ παίδευσις, l'humanisme, ὅπως τὴν ὀνομάζουν οἱ Γάλλοι, προχωρεῖ γιγαντιαίοις βήμασιν.

⁂

Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκμαθήσεως τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν ἤλλαξε πλέον μορφήν. Εἴδομεν ὅτι κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἡ λατινικὴ ἐδιδάσκετο μόνον καὶ μόνον ὅπως ἐπιβληθῇ

ὡς γλῶσσα λαλουμένη. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ γαλλικὴ ἐμορφώθη ὅπως δήποτε καὶ ἡ χρῆσίς της ἐξηπλώθη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ἀλλ' εἶχεν εἰσέτι ὅλας τὰς ἐλλείψεις γλώσσης ἀκαταρτίστου. Κατὰ τὴν ἀναγέννησιν, οἱ λόγιοι ἐπλούτιζον διὰ τῆς μελέτης τῶν ἑλλήνων καὶ λατίνων συγγραφέων τὰς γιώσεις των καὶ εἰσάγοντες τὴν τέχνην ἐν τῷ γαλλικῷ λόγῳ, ἐσυστηματοποίουν καὶ ἐξωράιζον αὐτόν.

Ἡ *Πλειὰς* εἶναι σχολὴ ἑλληνομαθῶν ποιητῶν, συνεχιζόντων ἐν τῇ γαλλικῇ τὰς ἑλληνικὰς παραδόσεις. Ὁ ὑψιπέτης λυρικὸς Ronsard ἀκολουθεῖ τὰ ἴχνη τοῦ Πινδάρου καὶ προικίζει τὴν γλῶσσάν του μὲ κλασικὰς καλλονάς. Ὁ Joachim du Bellay, εἷς τῶν τῆς *Πλειάδος*, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Délense et illustration de la langue française, μᾶς δεικνύει καὶ ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ συγγράμματος τούτου καὶ ποῖον εἶναι τὸ πρόγραμμα τῆς *Πλειάδος*: «*Νὰ ἀνυψωθῇ ἡ γαλλικὴ γλῶσσα εἰς τὴν περιωπὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς*». Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον συνιστᾷ εἰς τοὺς λογίους νὰ μιμηθῶσι τοὺς ἕλληνας καὶ ρωμαίους, ἀντὶ νὰ σύρωνται εἰς τὰ ἴχνη τῶν γαλατῶν.

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ du Bellay εἶναι μεγίστης σημασίας, διότι ἂν δὲν ἤνοιξε τὴν ὁδὸν εἰς τὸν Κορνήλιον, τὸν Ρακίναν καὶ τὸν Μολλιέρον, τοὐλάχιστον βεβαιοῦται ὅτι τὴν ὑπέδειξεν εἰς αὐτοὺς καὶ μάλιστα εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ ἐξ Ἱσπανίας καὶ Ἰταλίας ἐπίδρασις ἦτο ἀκατάσχετος.

Βραδύτερον ὁ Ρακίνας ἐμπνέεται ἀπὸ τοὺς ἕλληνας· ὅτε ἦτο μαθητής, διεκρίνετο διὰ τὴν ἔκτακτόν του ἐπίδοσιν πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἠγάπα μάλιστα μετὰ πάθους τὴν ἀνάγνωσιν τῶν *κατὰ Θεαγένη καὶ Χαρίκλειαν* τοῦ Ἡλιοδώρου. Ἐπειδὴ δὲ ὁ διδάσκαλός του τὸν ἐτιμώρει, αὐτὸς ἀποστηθίζει τὸ βιβλίον ὁλόκληρον καὶ τὸ παραδίδει εἰς τὸν διδάσκαλον ὅπως τὸ καύσῃ. Τὰ ἔργα του διαπνέει ὅλη ἡ ἑλληνικὴ χάρις· ἠσθάνθη τοὺς ἕλληνας καὶ ἔγραψεν ὡς ἕλλην συγγραφεύς. Εἰς αὐτὰ τὰ ἔργα του, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπομακρύνεται περισσότερον ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς ὑποθέσεις, ἐκεῖ ἀναδεικνύεται ἕλλην τῶν γνησιωτέρων ἑλληνικῶν παραδόσεων. Ἡ *Athalie* καὶ ἡ *Ἐσθὴρ* εἰσὶν εἰλημμέναι ἐκ τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν τῶν χριστιανῶν, ὅπως καὶ αἱ ἀρχαῖαι τραγῳδίαι ἐκ τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν τῶν ἑλλήνων. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Ρακίνας κοσμεῖ τὰς δύο ταύτας τραγῳδίας του καὶ διὰ χοροῦ.

⁂

Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἀνάγκη, ἡ μορφωτικὴ δηλαδή, ἔπαυσε παρουσιάζουσα τὴν ἀρχικὴν σημασίαν. Ἡ γαλλικὴ γλῶσσα, κατὰ τὸν ΙΖ′ αἰῶνα, ἀπέκτησε συγγραφεῖς διαπρέψαντας εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς φιλολογίας. Ἐκ τούτου ὁρμώμενοι οἱ θαυμασταὶ τῆς νεαρᾶς γαλλικῆς φιλολογίας, ἐκήρυξαν ὅτι ὅλως περιττὴ ἀποβαίνει ἡ μελέτη τῶν ἀρχαίων ἀριστουργημάτων. Δὲν ἦτο ὅμως μόνος ὁ λόγος οὗτος. Εἰ καὶ ἡ κλασικὴ παίδευσις εἶχε κάμει μεγάλας προόδους, δὲν ἦτο ὅμως διαδεδομένη εἰς εὐρεῖαν μοῖραν. Οἱ πλεῖστοι ἠδυνάτουν ν' ἀναγνώσωσι τὰ ἀρχαῖα ἀριστουργήματα ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, αἱ δὲ ὑπάρχουσαι μεταφράσεις δὲν ἀπέδιδον τελείως τὰς ἰδέας τῶν συγγραφέων. Ἐντεῦθεν νέα παρεξήγησις τῆς ἀρχαιότητος, φθάσασα μέχρι τοσούτου βαθμοῦ, ὥστε ὁ Λαμὸτ τολμᾷ νὰ μεταφράσῃ τὴν *Ἰλιάδα*, καὶ διὰ νὰ τῇ δώσῃ ὅλον τὸ χρῶμα τῆς ἐποχῆς του, τὴν συντομεύει εἰς 12 ᾄσματα, περικόπτει τὰς λαμπρὰς ἡρωικὰς σκηνὰς καὶ παριστᾷ τοὺς ἥρωας ἔχοντας ἁβροὺς τρόπους αἰθουσῶν, ὑποκλινομένους πρὸ τῶν κυριῶν καὶ προσφέροντας τὸν βραχίονα εἰς τὰς θεάς. Ἀλλ' ὁ Ὅμηρος εὗρε διάθερμον ἐκδικητὴν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς λογίας καὶ ἑλληνομαθεστάτης κυρίας Dacier, ἐπιτεθείσης δριμύτατα κατὰ τοῦ βεβήλου. Καὶ τοιουτοτρόπως εὑρέθη ἐν πλήρει ἀναβρασμῷ ἡ ἔρις, ἥτις ἤρξατο ἀπό τινος δεικνύουσα ἀνησυχητικὰ συμπτώματα. Ἡ ἔρις αὕτη γνωστὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «*ἡ ἔρις τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων*», σημειοῖ μέγαν σταθμὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς γαλλικῆς φιλολογίας, εἰς αὐτὴν δὲ ὀφείλεται ἡ φιλολογικὴ κριτική, ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Τῆς ἔριδος ταύτης νικηταὶ ἐξῆλθον οἱ ἀρχαιόφιλοι τοῦ Φενελῶ-

νος ἐν τῇ γνωστῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν ἀποδώσαντος τὴν δάφνην εἰς τοὺς ἕλληνας συγγραφεῖς. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ γλυκὺς συγγραφεὺς τοῦ *Τηλεμάχου* συνιστᾷ εἰς τοὺς συγχρόνους του ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συνίστα καὶ ὁ λατίνος ποιητὴς Ὁράτιος εἰς τοὺς ἰδικούς του. «Vos exemplaria græca diurna versate manu, versate nocturna».

⁂

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος εἶναι κουρασμένοι, οἱ συγγραφεῖς ἀντιγράφουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοὺς τοῦ ΙΖ΄. Ἄλλως τε ἡ προσοχὴ τῶν λογίων ἐστράφη πρὸς τὴν ξένην φιλολογίαν. Πλεῖστοι μεταβαίνουσι καὶ ἐκπαιδεύονται ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ. Ἐκτὸς δὲ τούτων οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶναι ὑπερβολικῶς εὐαίσθητοι, ὡς τοιοῦτοι δὲ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξωτερικεύωσι τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς μελαγχολίας των· ἐντεῦθεν ἡ καλλιέργεια τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς μουσικῆς. Ἐπίσης τὰ μεγάλα κοινωνικὰ προβλήματα ἀπορροφῶσι τὴν προσοχὴν πάντων καὶ τοιουτοτρόπως ἡ καλλιέργεια τῶν ἀρχαίων γραμμάτων παραμελεῖται.

Εἰς τὰ περισσότερα τῶν Γυμνασίων δὲν διδάσκεται πλέον ἡ ἑλληνική, ἓν τισι μόνον διδάσκεται ὡς προαιρετική. Ἐν τοῖς Λυκείοις λοιπὸν παραμένει μόνη ἡ λατινική, ἐκ τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν, ἥκιστα πρόσφορος πρὸς καλλιτεχνικὴν ἀνάπτυξιν.

Ἡ πρὸς τὴν τέχνην ἀγάπη, ὑφ' ἧς ὡς ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας των κατελήφθησαν οἱ γάλλοι τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος, συνεπέφερε καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν. Ἅπαντες ἤρξαντο ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια καὶ καλλιτεχνήματα. Τὸ δὲ πρὸς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα διαφέρον τοῦτο ἐνέπνευσαν κυρίως οἱ Βενεδικτῖνοι μοναχοὶ καὶ ἰδίᾳ εἷς τούτων, ὁ πατὴρ Montfaucon, συγγραφεὺς βιβλίου μεγίστην τότε σχόντος διάδοσιν (L' antiquité figurée). Τότε ἀναφαίνεται εἰς τὸ μέσον ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας, περισυλλέγει τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν γνώσεις καὶ καθίσταται τὸ κέντρον τῶν κριτικῶν, φιλολογικῶν καὶ ἱστορικῶν μελετῶν. Τὸ ἔδαφος λοιπὸν διὰ τὴν ἐκ νέου ἐπίσημον ἐμφάνισιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων προλειαίνεται δεξιῶς. Τὴν φορὰν δὲ ταύτην θὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα καθαρῶς καλλιτεχνικὴν διδασκαλίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κόμης Caylus καθίσταται ὁ κύριος παράγων τῶν ἀρχαιολογικῶν μελετῶν. Ἀνὴρ εὐρυμαθὴς καὶ πλούσιος, φιλόκαλος δέ, ζητεῖ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀρχαιότητι μαθήματα διὰ τοὺς συγχρόνους του ζωγράφους καὶ γλύπτας. Ὁ ζωγράφος Vien καὶ κατόπιν ὁ David, ὁ ἀρχιτέκτων Soufflot, εἶναι μαθηταί του, οὕτως εἰπεῖν.

Ἅπαντες κατελήφθησαν ἐξ ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην καὶ ἔσπευδον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν. Τὸ δημόσιον ἐδίψα λεπτομερείας διὰ τὸν βίον τῶν ἀρχαίων, καὶ εἷς συγγραφεύς, ὁ Barthélemy de Saint Hilaire, ἔρχεται νὰ τὸ ἱκανοποιήσῃ περισυλλέγων ἐντὸς βιβλίου ὅλον τὸν ἑλληνικὸν κόσμον, οἷον τὸν διέπλασεν ἡ ἐπιστήμη τῆς ἐποχῆς του. Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι «*Τὸ ταξείδιον τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος*».

Τὴν αὐτὴν ἐπίδρασιν, ἣν ἔσχεν ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης ἐπὶ τῆς γαλλικῆς τέχνης, ὑπέστη καὶ ἡ φιλολογικὴ παραγωγὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ἰδίᾳ ἡ ποίησις. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐμφανίζεται καὶ ὁ Ἀνδρέας Chenier συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς κλασικῆς τέχνης.

Ὁ Chenier ἦτο συμπολίτης μας γεννηθεὶς εἰς τὸ κτίριον, ὅπερ ἐχρησίμευεν ἄλλοτε ὡς αὐτοκρατορικὴ τράπεζα. Ἡ μήτηρ του Ξανθὴ Χομάκα ἦν ἑλληνίς, διακριθεῖσα διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ τὰς ἀρετάς της. Ὁ Chenier τριετὴς μόλις μετέβη εἰς Γαλλίαν καὶ ἐκεῖ ἐξεπαιδεύθη ὑπὸ τῆς μητρός του, εἰς τὰς αἰθούσας τῆς ὁποίας συνέρρεον ὅλοι οἱ ἑλληνισταὶ τῆς ἐποχῆς· ἐκεῖ ὁ Chenier ἐποτίσθη μὲ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα. Καὶ ἔγραψεν ὡς ἕλλην. Ἀναγνώσατε τὸν τυφλόν του καὶ θὰ νομίσετε ὅτι ἀναγινώσκετε τὸν Ὅμηρον. «Dieu dont l'arc est d'argent...»

Ταὐτοχρόνως ἐμφανίζεται καὶ χορεία σοφῶν ἑλληνιστῶν, καταγινομένων εἰς τὴν μελέτην καὶ τὰ σχόλια τῶν ἀρχαίων κειμένων. Ὁ Κοραῆς διὰ τῆς προσωπικῆς του ἀξίας ἔδωκε ἰσχυρὰν ὤθησιν εἰς τὰς μελέτας ταύτας, εἰς ἃς διεκρίθησαν ὁ Laporte du Theil, ὁ Gossemel, ὁ Latronne, οἱ δύο Didot καὶ ἄλλοι τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων δεξιοὶ σκαπανεῖς. Καὶ ἡ κλασικὴ παίδευσις θὰ προὐχώρει ἐπὶ μᾶλλον, ἐὰν μὴ τὰ γεγονότα τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος, ἐπερχόμενα ἔκλειον διὰ μίαν δωδεκαετίαν τὰ σχολεῖα καὶ κατήργουν τὰς συναναστροφὰς τῶν αἰθουσῶν. Καὶ ναὶ μὲν αἱ σχολαὶ ἤνοιξαν ἐκ νέου καὶ οἱ νέοι ἠδύναντο καὶ πάλιν νὰ ποτίζωνται μὲ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ἀλλ' ὁ ἀριστοκρατικὸς κόσμος, ὅστις ἐξετίμα καὶ ἐνεθάρρυνε τὴν φιλολογικὴν παραγωγὴν τῆς κλασικῆς τέχνης, διελύθη καὶ οὕτως ἐξέλιπεν ἡ πρὸς τὴν τέχνην ταύτην ἀγάπη. Οἱ ποιηταὶ περισυνελέγησαν εἰς ἑαυτούς, ὑφίστανται δὲ καὶ τὴν ἐπήρειαν τῶν ξένων καὶ οὕτω γεννᾶται ὁ ρομαντισμός. Ἐξ ἄλλου πάντες ἤρχισαν νὰ πιστεύουν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ παίδευσις ὑπέθαλπεν ἀρχὰς μὴ συντηρητικάς, μόλις δὲ περὶ τὸ 1824 ὁ ἀββᾶς Fraissinous ἀπέδειξε τὸ ἐναντίον.

⁂

Ὁπωσδήποτε μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας ἐν Γαλλίᾳ, τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐπανέρχονται ἐν ταῖς σχολαῖς καὶ καθίστανται ὑποχρεωτικὰ διὰ τὴν μέσην καὶ ἀνωτέραν παίδευσιν. Καὶ τὸ καθεστὼς τοῦτο διαρκεῖ μέχρι τοῦ 1865.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κόσμος ἀπέκαμεν ἀπὸ τὸν ρομαντισμόν· τότε ἀναφαίνεται ὁ Lecomte Delisle καὶ ἡ τέχνη ἀναβαπτίζεται εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ὁ Lecomte Delisle εἶναι ἑλληνομαθέστατος ἢ μᾶλλον ἕλλην τοῦ Περικλείου αἰῶνος. Ἐνόησε τοὺς ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ τοὺς ᾐσθάνθη ὡς σύγχρονος, ἐπλούτισε δὲ τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν μὲ τὰς θαυμασίας μεταφράσεις τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Ὁμήρου.

Εἰς καμμίαν γλῶσσαν τοῦ κόσμου δὲν εἶδε τὸ φῶς τελειοτέρα μετάφρασις τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν. Ἀξιοσημείωτον δὲ καὶ τοῦτο — ὅτι ὁ Lecomte Delisle πρῶτος μεταχειρίζεται τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων ἀντὶ τῶν λατινικῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ καλλιέργεια τῶν κλασικῶν γραμμάτων ἐν Γαλλίᾳ ἔφθασεν εἰς τὸ Ζενίθ. Ἀφ' ἑνὸς ἡ *Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν*, ἀφ' ἑτέρου ἡ *Σορβόννη* καὶ ὁ *πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Σύλλογος*, ἐπελήφθησαν τῆς μελέτης τῶν δυσκολωτέρων προβλημάτων, τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ρωμαϊκὴν ἀρχαιότητα, καὶ ἐπέχυσαν ἄπλετον φῶς ἐπὶ πάντων τῶν σκοτεινῶν σημείων.

Ἐὰν οἱ γερμανοὶ σοφοὶ φημίζωνται διὰ τὰς γλωσσολογικὰς μελέτας των, *études philologiques*, καθὼς καὶ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀρχαίων κειμένων, οἱ γάλλοι κατοῦσι τὰ σκῆπτρα τῆς *κριτικῆς φιλολογίας* ἐπὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, τῆς μεθόδου ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τῇ ἑρμηνείᾳ, καὶ κλείζονται δι' ἐμπνευσμένων μεταφράσεων.

Ἀλλὰ καὶ αἱ καθαρῶς γλωσσολογικαὶ σπουδαὶ δαψιλέστατα ἐκαλλιεργήθησαν. Ἡ δὲ *Γαλλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν*, διὰ τῆς μελέτης τῶν ἐπιγραφῶν, συνετέλεσεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο, εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀττικῆς διαλέκτου.

Καὶ ὄχι μόνον ἄνδρες εἰδικοὶ ἐπελήφθησαν καὶ ἐπιλαμβάνονται μετ' ἀμέτρου ζήλου τῆς ἐπιλύσεως διαφόρων ἀρχαιολογικῶν, φιλολογικῶν καὶ ἰδιαίτατα ἱστορικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ ἁπλοῖ ἰδιῶται καὶ ἄνδρες τῆς χρυσῆς ἀριστοκρατίας.

Μεταφράσεις ἀρχαίων δραματικῶν ἔργων ὑπάρχουσι τελειόταται, ἀλλὰ καὶ δεξιώτατοι ἑρμηνεῖς αὐτῶν, καὶ δημόσιον ἰδίᾳ, δημόσιον ζυμωμένον εἰς τὴν κλασικὴν παίδευσιν, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται βαθύτατα ὅλας τὰς λεπτότητας καὶ τὰς ἐξάρσεις τῶν τραγικῶν.

Σείεται τὸ θέατρον καὶ λυγμοὶ ἀκούονται, ὁσάκις ὁ δαιμόνιος Mounet Souly ὑποδύεται τὸν *Οἰδίποδα*.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος συνεπληρώθησαν δύο νέαι μεταφράσεις τοῦ *Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ* καὶ τοῦ *Ἱππολύτου τοῦ Στεφανηφόρου*.

Ἀλλὰ καὶ ἕλληνες, ἐν τῷ αἵματι καὶ τῇ πρώτῃ αὐτῶν παιδεύσει φέροντες τὸν ἔρωτα τῆς ἀρχαιότητος, ἔγραψαν γαλλιστί, καὶ ὡς ἀπόγονοι γνήσιοι μεγάλων προγόνων ἐθαυμάσθησαν.

Ὁ Jean Moréas, ἀναπαύεται ἀκόμη ἐπὶ τῶν δαφνῶν, τὰς ὁποίας ἔδρεψε διὰ τῆς θαυμασίας παραφράσεως τῆς *Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι*, ἥτις ἀφοῦ συνεκίνησε τὴν εὐγενῆ Γαλλίαν, συνήρπασε καὶ τὰς Ἀθήνας, διδαχθεῖσα εἰς τὸ *Στάδιον*.

Ἐν γένει ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει μεγάλη τάσις πρὸς ἐπάνοδον τῶν ἑλλην. γραμμάτων.

Πρὸ διετίας ὁ ἑλληνιστὴς Victor Berard ἐξέδωκεν εἰς δύο πολυτελεστάτους τόμους σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον — ἡ *Ὀδύσσεια καὶ οἱ Φοίνικες*. Ὁ συγγραφεὺς ἀναζητεῖ τὸ ποσὸν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, τὸ περιεχόμενον εἰς τὰ ὁμηρικὰ ἔπη, καὶ καταλήγει εἰς συμπεράσματα ὅσον περίεργα τόσον καὶ πειστικά. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὁ κ. Deschamps ἐχαρακτήρισεν ὡς reveil de l' humanisme.

*

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι τὰ κλασικὰ γράμματα κατέστησαν ὑποχρεωτικὰ ἐν τῇ μέσῃ καὶ ἀνωτέρᾳ παιδεύσει μέχρι τοῦ 1865.

Πράγματι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Βίκτωρ Duruy, ὁ γνωστὸς ἱστορικὸς καὶ ὑπουργὸς τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Γ', φρονῶν ὅτι ἡ κλασικὴ παιδευσις δὲν δύναται νὰ φέρῃ ἀμέσους ὠφελείας καὶ θεωρῶν τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς ὡς ἀπώλειαν χρόνου, ἱδρύει παρὰ τὸ Κλασικὸν Γυμνάσιον τὸ Πρακτικὸν Λύκειον.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι τὸ Πρακτικὸν Γυμνάσιον δὲν ἐξεπλήρωσε καὶ τόσον τὰς ἐπ' αὐτοῦ στηριχθείσας ἐλπίδας.

Καὶ ἐν πρώτοις οἱ φιλόλογοι παρετήρησαν, ὅτι οἱ εἰς αὐτὸ φοιτήσαντες νέοι δὲν ἦσαν τέλειοι κάτοχοι τῆς μητρικῆς των γλώσσης. Ἐνῷ οἱ τελειόφοιτοι τῶν Κλασικῶν Γυμνασίων ἐχειριζοντο ἄριστα τὴν γαλλικήν. Καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος. Ὁ γάλλος ὁ ὑποχρεούμενος ἐν τῇ σχολῇ νὰ γράψῃ ἑλληνικὸν θέμα, θὰ ζητήσῃ εἰς τὸ λεξικὸν τὰς ἀγνοουμένας λέξεις· τὸ δὲ λεξικὸν θὰ τῷ ὑποδείξῃ πληθὺν ὅρων, ἀντιστοιχούντων εἰς ποικιλίαν παραλλαγῶν τῆς ζητουμένης λέξεως. Τοιουτοτρόπως ὁ μαθητὴς μανθάνει τὴν τόσον πολύτιμον κυριολεξίαν. Ἐκτὸς τούτου παρατηρεῖ τὴν διαφοράν, τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῆς γαλλικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς, πῶς αἱ μικραὶ καὶ βραχεῖαι καὶ κατὰ παράταξιν ἐκφραζόμεναι προτάσεις εἰς τὴν γαλλικὴν συνδέονται εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ ὑποτάσσονται ἀλλήλαις, σχηματίζουσαι οὕτω τὴν περίοδον, καὶ οὕτως ἀντιλαμβάνεται τὸ συνθετικὸν πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς καὶ τὸ ἀναλυτικὸν τῆς γαλλικῆς. Τοιαῦτα ἐπανελάμβανεν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς γηραιᾶς καὶ περιπύστου Σορβόννης ὁ σοφὸς γνώστης τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Ἑλλάδος κ. Γουσταῦος Fougères.

Πάντες δ' ἀνεξαιρέτως θεωροῦσι τὴν μετάφρασιν τῶν ἑλλήνων συγγραφέων ὡς τὸ τελειότατον μέσον πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὕφους.

*

Τὸ Κλασικὸν Γυμνάσιον ἀποβλέπει εἰς τὴν κατάρτισιν μαθητῶν, δυναμένων νὰ χειρίζωνται ἀπταίστως τὴν ἑλληνικήν, τὴν λατινικὴν καὶ ἑπομένως καὶ τὴν γαλλικήν.

Κατὰ τὸν νέον νόμον ἡ μέση παίδευσις διηρέθη εἰς πέντε κατηγορίας, εἰς μόνον δὲ τὴν πρώτην Grec-Latin διδάσκεται ἡ ἑλληνική. Εἰς ταύτην θὰ παρασκευάζωνται οἱ ἀληθῶς ἀρχαιόφιλοι καὶ οἱ μέλλοντες καθηγηταὶ τῆς Γαλλίας. Διὰ τὸν πρακτικὸν λοιπὸν βίον καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας ἐκρίθη περιττὴ ἡ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς; Ἄνδρες δισπρεπέστατοι καὶ ἐνδοξότατοι ἔρχονται νὰ μᾶς ἀποδείξωσι τὸ ἐναντίον. — Πλεῖστοι σοφοὶ ἔλεγον ἐσχάτως ὅτι ὁ κατορθώσας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς λεπτότητας τῆς πλουσίας ἑλληνικῆς περιόδου κατώρθωσε νὰ ἔχῃ τὴν ἀπαιτουμένην εὐθυκρισίαν διὰ

τὴν ἐπίλυσιν οἱασδήποτε ὑποθέσεως. Λυποῦμαι, διότι δὲν εὗρον ὅπως παραθέσω τὴν γνώμην τοῦ μεγάλου Pasteur, ἐκφρασθέντος μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Ἀλλ' ἔχομεν τὴν γνώμην τοῦ κ. Ἀλφρέδου Croiset, κοσμήτορος τῆς Σορβόννης, ὅστις προεδρεύων κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον τελετῆς τινὸς ἐξεφώνησε λόγον θερμότατον ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, μεταξὺ δ' ἄλλων πειστικωτάτων ἀνέφερε καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ἐν Γαλλίᾳ, εἶπεν, εἰς τὰς ἐμπορικὰς καὶ παραθαλασσίους πόλεις οἱ μεγάλοι ἔμποροι καὶ ἐπιχειρηματίαι προτιμῶσιν ὡς ὑπαλλήλους τοὺς τελειοφοίτους Κλασικῶν Γυμνασίων, καθότι οὗτοι κέκτηνται πλειότερον παντὸς ἄλλου τὸ πνεῦμα τῆς μεθόδου καὶ κρίσιν ἐκτάκτως ἀνεπτυγμένην, μετὰ πάροδον δ' ὀλίγων ἐτῶν ἀντιλαμβάνονται τελειότατα τὸν μηχανισμὸν τῶν ἐργασιῶν».

Ἡ διδασκαλία λοιπὸν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀποβλέπει καὶ εἰς σκοπὸν καθαρῶς πρακτικὸν καὶ ὠφέλιμον.

Ἐκ πάντων τούτων βλέπομεν ὅτι ἀνάγκαι διάφοροι κατὰ τοὺς διαφόρους καιροὺς ὑπηγόρευσαν ἐν Γαλλίᾳ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Εἰς πάσας δὲ τὰς περιπτώσεις ταύτας εἴτε γλωσσοπλαστικὸν εἴτε θεωρητικὸν καὶ διδακτικὸν καὶ μορφωτικὸν εἴτε καλλιτεχνικὸν ἢ καὶ καθαρῶς πρακτικὸν σκοπὸν ἐπεδίωξαν δι' αὐτῶν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, οὐδέποτε διέψευσαν τὰς ἐπ' αὐτῶν στηριχθείσας ἐλπίδας.

Καὶ ὅμως μετὰ τοιαύτας ὑπηρεσίας τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ὑπέστησαν τὸ βαρὺ τραῦμα. Ἀλλ' ἐλπίσωμεν ὅτι εἶναι κρίσις, ἥτις θὰ παρέλθῃ τάχιστα. Προσέξωμεν ὅμως ἡμεῖς! Προσέξωμεν μὴ ἐξ ὑπερβολικῶς πρακτικοῦ πνεύματος ἐμφορούμενοι θυσιάσωμεν εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀπερισκεψίας, ἔστω καὶ κατὰ κεραίαν μίαν, τὴν ἀνεκτίμητον ἡμῶν κληρονομίαν, τὴν μητρικήν μας γλῶσσαν. Αὕτη καὶ ὡς νεκρὰ καὶ ὡς ξένη διδασκομένη ἐλίκνισε τοὺς αἰῶνας τοῦ μεγαλείου τῆς Γαλλίας.

Εὐτυχῶς ἀνάγκη τοιούτων προτροπῶν παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει, ἀφοῦ τῆς πολυτίμου ταύτης παρακαταθήκης ἄγρυπνοι θεματοφύλακες ἐτάχθησαν σεμνοὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἱεροφάνται, οἱ καθηγηταὶ καὶ λόγιοι τῆς πόλεώς μας.

Ἰωαννης Παπαδοπουλος

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ*

ΤΟ ΣΙΔΕΡΑΜΑΞΟ

Σ τῆς Ἀλεξάντρας τὰ βουνὰ ἁμάξι κατηβαίνει,
ἁμάξι, σιδεράμαξο, μ' ἀσῆμι φορτωμένο·
τρεῖς ἀλαφίναις τὸ τραβοῦν καὶ δυὸ καλὰ μουλάρια.
Ξανθὴ κόρη ν' ἐφώναξε ἀπὸ τὸ παραθύρι:
— «Τραβᾶτε, ν' ἀλαφίναις μου, τραβᾶτε, καλαὶς μούλαις,
νὰ πᾶμε νὰ κονέψουμε 'ς τὰ πράσινα λιβάδια,
νὰ φᾶν' οἱ μούλαις τὴν ταή, κριθάρ' οἱ ἀλαφίναις,
κ' ἐμεῖς νὰ γιοματίσουμε τὴν πέρδικα ψημένη,
νὰ πιοῦμε καὶ γλυκὸ κρασί, νὰ καλοκαρδιστοῦμε».

* Τὰ ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ ἀναδημοσιευόμενα «*δημοτικὰ τραγούδια*» ὅλα εἶναι ἠπειρωτικὰ ἀνωνύμου συλλογέως.

ΚΑΤΑΡΑ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ

Ἤλιε μου, τί πολλ' ἄργησες κι' ἀργεῖς νὰ βασιλέψῃς;
Σὲ καταργιέτ' ἡ ἀργατιὰ κ' οἱ ξενοδουλευτᾶδες,
σὲ καταργιέται καὶ μιὰ νιά, μιὰ μικροπαντρεμένη,
πῶχει τὸν ἄνδρα τ' ς ἄρρωστο τώρα δώδεκα χρόνους
κι' ἀρρωστικὰ τῆς 'γύρευε, νὰ φάῃ, νὰ ξαρρωστήσῃ·
γυρεύ' ἀπὸ λαγὼ τυρὶ κι' ἀγριογύδι γάλα
καὶ τ' ς ἀλαφίνας τὸ παστὸ νὰ φάῃ, νὰ ξαρρωστήσῃ.
Ὅσο νἀνέβῃ 'ς τὸ βουνό, νὰ κατεβῇ 'ς τοὺς κάμπους,
ὁ ἄντρας της 'παντρεύτηκε, ἄλλη γυναῖκα 'πῆρε.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ (Sully Prudhomme)

Ὅλα ὡραῖα, μαῦρα ἢ γαλανὰ
μάτια ἀναρίθμητα εἶδαν τὴ μέρα·
κοιμοῦνται μέσ' 'ς τῆς γῆς τὰ σκοτεινὰ
κι' ἀκόμα ὁ ἥλιος βγαίνει 'ς τὸν αἰθέρα.

Οἱ νύχτες κι' ἀπ' τὶς μέρες πειὸ γλυκὲς
μάτια ἀναρίθμητα ἔχουν μαγέψει·
τ' ἀστέρι' ἀχτῖδες χύνουν μαγικές,
κι' ἀπὸ τὰ μάτια ἔχει τὸ φῶς στερέψει.

Νὰ χάσανε γιὰ πάντα τὴ ματιά;
—Ὄχι! Δὲν τὸ χωράει ὁ νοῦς μου, ὄχι!
Σὲ κἄποιαν ἄλλη ἐγύρισαν μεριά,
σ' ἀθώρητη κι' οὐράνια λάμπουν κόχη.

Κι' ὅπως τ' ἀστέρια πάντα τὰ πιστὰ
μένουν 'ς τὸν οὐρανὸ κι' ἂν μᾶς ἀφίνουν,
ἔχουν τὴ δύση τους ἔτσι κι' αὐτά,
μ' ἀληθινὸ δὲν εἶναι καὶ πῶς σβύνουν.

Ὅλα ὡραῖα, μαῦρα ἢ γαλανά,
κάπου ἀνοιγμένα 'ς τὸν βαθὺν αἰθέρα,
πέρ' ἀπ' τὰ μνήματα τὰ σκοτεινὰ
πάλι τὰ μάτια βλέπουν ἐκεῖ πέρα.

ΑΠΟ ΤΑΣ "CONTEMPLATIONS., (Victor Hugo)

Αὔριο πλέον ἀχάραγα, τὴν ὥρα ποῦ 'ς τὴν πλάση
ἀνθεῖ ἕνα φῶς μελαχροινό, θὰ γοργοξεκινήσω,
στρατὶ θὰ πάρω τὰ βουνά, τὶς λαγκαδιές, τὰ δάση,
χωρὶς ἐσένα δὲν μπορῶ πειότερο πειὸ νὰ ζήσω.

Θὰ πάω καὶ θἄν' ἡ σκέψη μου σ' ἐσένα καρφωμένη,
χωρὶς νἀκούω τίποτε μήτε νὰ βλέπω ἐμπρός μου·
ἔρμος, σκυφτός, ἀγνώριστος, μὲ τὴν καρδιὰ θλιμμένη
καὶ θἄν' ἡ μέρα σκοτεινή, νύχτα τὸ φῶς τοῦ κόσμου.

Δὲ θὰ γυρίσω γιὰ νὰ ἰδῶ, μήτ' ἂν ὁ ἥλιος γέρνῃ,
μήτ' ἂν πανάκια ὁλόασπρα πέρα περνοῦν μὲ χάρη
καὶ σὰν ἐλθῶ, 'ς τὸ μνῆμά σου μ' ὅσον καϋμὸ μὲ δέρνει,
θὰ ράνω ρείκια ὁλόανθα καὶ πράσινο πρινάρι.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

Ὁ Πατριάρχης ἑτοιμαζόμενος πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν διαφόρων τμημάτων τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων

ΤΟ ΡΟΛΟΓΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Γκλάν! Γκλάν! Γκλάν!

Ἕνας ἦχος μεταλλικὸς καὶ ἁρμονικός, ἕνας ἀντίλαλος κρουσταλλένιος καὶ γλυκύτατος, ποῦ κι' ἂν πέρασαν χρόνια καὶ χρόνια, ἀφ' ὄντας τὸν πρωτάκουσα, κάποτες ἀργοδιαβαίνει μέσ' ἀπ' τὴ φαντασία μου, 'σὰν ἕνας σκοπὸς ἁπλὸς καὶ παθητικώτατος, καὶ μοῦ ξυπνάει 'ς τὴν καρδιὰ ἄλλες φορὲς χαρμόσυνα αἰσθήματα τῆς ἀγνότερής μας ἐποχῆς καὶ ἄλλες φορὲς μιὰ σκοτεινὴ μελαγχολία.

Γκλάν! Γκλάν! Γκλάν!

Ἤμουν παιδάκι πολὺ μικρό, πλάσμ' ἀπόνηρο ἀκόμα, 'σὰν ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς ἡλικίας μου, ὅταν ἄρχισα κἐγὼ μὲ περιέργεια νὰ ρωτῶ καὶ νὰ μαθαίνω γιὰ τὸ κάθε τί, ποῦ ἀντίκρυζα μπροστὰ καὶ γύρω μου 'στὸ δρόμο τῆς ζωῆς μου. Καὶ τὸ κάθε τί αὐτὸ ὅσες φορὲς τύχαινε νὰ ἦναι ὥμορφο καὶ χαριτωμένο, μοῦ φαίνουνταν 'σὰ νὰ τὸ γνώριζα, προτοῦ νὰ συναπαντηθῶ μαζύ του.

Τὸ πρῶτο ἀρνάκι, ποῦ ἀγκάλιασα 'στὴ χλόη καὶ τοῦ φίλησα τὸ προσωπάκι τὸ ἡμερώτατο· τὸ πρῶτο περιστέρι, ποῦ μὲ τὴν ἁβρὴ παλάμη μου τοῦ χάιδεψα τὴ βελουδένια φτερωσιά· τὸ πρῶτο γλυκοκέλαϊδο πουλάκι, ποῦ κρυφωμίλησα

μαζύ του μιὰν ὡραιότατη πρωτομαγιὰ ᾽στὸ δάσος τὸ ἡσκιερό· τὸ πρῶτο φεγγαράκι, ποῦ χαιρέτισα ἕνα βράδυ ἀπ᾽ τὴν ἀκρογιαλιά, τραγουδῶντας «φεγγαράκι μου λαμπρό»· ὅλ᾽ αὐτὰ θαρρῶ πῶς μοὔλεγαν κάποιο τραγούδι, ποῦ μοῦ τὸ εἶχαν ξαναειπῇ ᾽στὄνειρο, ποῦ ἔβλεπεν ἡ ψυχή μου, προτοῦ ᾽στὸν κόσμο ἐδῶ νὰ τὰ γνωρίσω.

Καὶ τὸ γκλάν! γκλάν! ἐκεῖνο, ποῦ ἐσυγκρατοῦσε ᾽στὸν ἀντίλαλό του ὅλους τοὺς φθόγγους καὶ ὅλον τὸ γλυκασμὸ τῶν τροπαρίων, ποῦ ἐψάλθηκαν ᾽στὴν ἐκκλησιά, τὸ κάποτε νωθρὸ καὶ μονότονο καὶ κάποτε μελῳδικὸ καὶ ζωηρὸ ἐκεῖνο γκλάν! γκλάν! γκλάν!, ἄλλες φορὲς πρόσχαρο καὶ ἄλλες φορὲς ᾽σὰν παραπονεμένο μοιρολόγι, ναί, ταγάπησα πολύ, πάρα-πολύ, ἔστω καὶ ἂν τώρα λέω μὲ τὸ νοῦ μου πῶς ἂν ἐστάλαζε συχνότερ᾽ ἀπ᾽ τὰ ρόδινα σύγνεφα, ποῦ ἐκύκλωναν τὴ γαληνὴ μορφὴ τοῦ Παντοκράτορα, ποῦ ἦταν ζωγραφισμένος ᾽στῆς ἐκκλησιᾶς τὸ θόλο, μὰ κάποτε ξεχύνουνταν καὶ μέσ᾽ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς τρικυμίας, ποῦ ἔρχουνταν νὰ μὲ σαρώσῃ, καὶ τώρα μοῦ ἐπρομηνοῦσε χαρὲς καὶ λύπες καὶ ὕστερα μοῦ ἐπρομάντευε τὸ μέλλον μου καὶ μοῦ μιλοῦσε τὴ γλῶσσα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

Ποιὸς ξέρει! Ἴσως νἆταν καὶ ἡ φωνὴ τῆς Μοίρας μου.

Λάλησε καὶ σώπασε.

*

Ἤμουν παιδί, πολὺ μικρὸ παιδάκι τὸ σαββατόβραδο ἐκεῖνο, ποῦ πρώτη φορὰ κἐγὼ ἀπ᾽ τὸ σχολειὸ κατέβηκα μαζὺ μὲ τἄλλα τὰ παιδιὰ ᾽στὴν ἐκκλησιά. Ὁ δάσκαλος μᾶς ἔβαλε καὶ σταθήκαμε κάτου ἀπ᾽ τὴ δεξιὰ καμάρα τῆς ἐκκλησιᾶς. Ἐγώ,—ἔτσι τὄφερε ἡ τύχη νὰ σταθῶ μπροστὰ σὲ μιὰ κολώνα, ποῦ ὡς τὰ μέσα τοῦ κορμοῦ της ἦταν στυλωμένο ἕνα πελώριο ρολόγι, ποῦ ἴσως θὰ εἶχε σημαδέψει κανονικὰ καὶ ἀτάραχα ὡς τότες τὲς ὧρες ἑνὸς ὁλάκαιρου αἰῶνα. Εἶχε μιὰν ὁλοστρόγγυλη πλάκα ᾽στὴν κορφή, ἕνα δίσκο κάτασπρο μὲ μαῦρα ψηφιὰ περίγυρα, καὶ ἀπὸ πίσου ἀπὸ τὴν πλάκα μὲ σχῆμα πετραχηλιοῦ, κροσσωτοῦ κάτου ᾽στὴν ἄκρη, κρέμουνταν μιὰ χάλκινη οὐρά, ποῦ ὅλο ἕνα πηγαινοέρχουνταν δεξιὰ καὶ ἀριστερά.

Τὸ κύτταζα τὸ παράδοξο ἐκεῖνο μηχάνημα ἀπὸ πάνου ὡς κάτου ᾽σὰν ἐκστατικός. Καὶ ὅταν ἕνας ἀπ᾽ τοὺς μικροὺς γειτόνους μου, ἀνοιχτομάτης καὶ τετραπέρατος, ἔσκυψε καὶ μοῦ εἶπε ᾽ς ταὐτί: «Τί χάσκεις ᾽σὰ μωρό; Αὐτό, ποῦ βλέπεις, δὲν τὸ κατάλαβες ἀκόμα τί εἶναι; Εἶναι ρολόγι, τἀκοῦς; ρο! λό! γι!», ἄ, τότε περίσσευσεν ὁ θαυμασμός μου. Πῶς! Κἐγὼ ἀκόμα ὡς τότε δὲν ἔτυχε νὰ ξαναϊδῶ ἕνα ρολόγι τόσο μεγάλο μέσα σὲ μιὰ τόσο ἀψηλὴ ντουλάπα. Ἐγὼ γνώριζα μόνο τὸ ρολόγι τοῦ θειοῦ μου, ἕνα τόσο δά, μικρό, στρογγυλό, μαλαμματένιο ρολογάκι, ποῦ συχνὰ τὄπερν᾽ ἀπ᾽ τὴν τσέπη του καὶ τὸ χάιδευα καὶ τὸ φιλοῦσα, γιατὶ πάντα μοῦ ἔλεγεν ὁ θειός μου πῶς μέσα του ἐφώλιαζεν ἕνα πουλάκι, ποῦ ᾽σὰν καθήσω φρόνιμα, μιὰ μέρα θἀνοίξῃ τὰ φτερουδάκια του

καὶ θὰ πετάξῃ μέσ᾽ ἀπ᾽ τὸ χρυσὸ αὐγό του καὶ θὰ πάῃ νὰ καθήσῃ στὸ κρεββατάκι μου νὰ μὲ ἀποκοιμίζῃ κάθε βράδυ μὲ τὸν κελαϊδισμό του.

Καὶ θυμοῦμαι ἀκόμα πῶς πολλὲς φορές, ᾽σὰν ἀργοῦσα νὰ ξυπνήσω τὸ πρωί, τὄβαζε ᾽ς ταὐτί μου ἡ θειά μου, καὶ μόλις ἔνοιωθα τοὺς χτύπους του, ἄνοιγα τὰ μάτια μου. Τώρα τὸ ρολογάκι ἐκεῖνο τὸ μικρούτσικο, τὸ χρυσό, τὸ χαϊδεμένο, τὸ λησμόνησα μπροστὰ ᾽στὸ γέρο γίγαντα, ποῦ ὑψώνουνταν κἐστέκουνταν ἀντίκρυ μου.

—Νὰ ρολόγι μιὰ φορά, ἔλεγα μέσα μου. Ρολόγι ἀψηλότατο, ρολόγι μεγάλο καὶ τρανό! Αὐτὸ μοιάζει ᾽σὰ δράκος μὲ οὐρά, ποῦ ἦρθε καὶ σταμάτησεν ἐκεῖ νὰ ξεκουρασθῇ ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποιὲς χῶρες μακρυνές! Αὐτὸ τὸ ρολόγι βέβαια τὴ νύχτα θὰ σηκώνεται, θὰ περπατᾷ ᾽στὴν ἐκκλησιὰ καὶ ἴσως-ἴσως θὰ βγαίνῃ καὶ θ᾽ ἀναιβαίνῃ καὶ ᾽στὸ καμπαναριό.

Κ᾽ ἔμεινα ἐκεῖ ἀκίνητος. Ἡ οὐρά του, ὅπως ὅλα τὰ ρολόγια τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ξεχώριζε πίσου ἀπ᾽ τὸ στενόμακρο γυαλὶ τῆς κάσας του κἐγὼ μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα στεκόμουν βλέπωντας ἀπ᾽ τὸ φεγγίτη του τὸ ἀτέλειωτό της πᾶνε κἔλα καὶ ἤθελα νἄμουν ὁλομόναχο, νὰ σπάσω τὸ γυαλὶ καὶ νὰ μάθω ποιὸ σερπετὸ καὶ σκανδαλιάρικο παιδάκι νὰ ἐκλείσθηκ᾽ ἐκεῖ μέσα καὶ δὲν ἀφίνει τὴν οὐρὰ νὰ ἡσυχάσῃ.

Ἡ εἰκὼν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

Κἔτσι τὰ λεφτὰ περνοῦσαν, ὁ ἐσπερινὸς προχωροῦσε γοργὸς καὶ σεμνότατος, γεμάτος γαλήνη καὶ κατάνυξι, κἔφθασε κοντὰ ᾽στὸ τέλος του καὶ ὁ λεφτοδείκτης ὅλο καὶ τραβοῦσ᾽ ἐμπρὸς καὶ ἡ οὐρὰ ἐξακολουθοῦσε νὰ σείεται ὁλόενα μιὰ δεξιὰ καὶ μιὰ ζερβὰ κἐγὼ ἀκόμα εἶχα καρφωμένο ἐκεῖ τὸ νοῦ μου, λησμονῶντας πῶς ἔπρεπε νὰ προσέχω ἀλλοῦ. Ξάφνου, μόλις ἔτυχε κἔστρεψα τὰ μάτια μου πρὸς τὸ Ἱερό, τὴ στιγμή, ποῦ ἔλεγε ὁ παππᾶς τὸ «*Εἰρήνη πᾶσι*»,—τί χαρά μου!—τότες πρωτάκουσα μέσ᾽ ἀπ᾽ τὰ σπλάχνα τοῦ ρολογιοῦ νὰ βγαίνῃ μιὰ φωνὴ γλυκειὰ καὶ ὑπνηλή, ἕνα χρυσόηχο *γκλάν! γκλάν! γκλάν!*

Ἄπλωσα πρόσχαρο τὰ χεράκια μου ᾽σὰ νἄθελα νἀγκαλιάσω τὸν ἀντίλαλο.

Ἡ καρδιά μου λαχτάρισε.

Τὸ ρολόγι μοῦ μίλησε, χτυπῶντας τὲς ὧρες, ὧρες καλές, ὧρες εὐτυχισμένες.

Αὐτὸ τὸ γκλάν! γκλάν! γκλάν! βυθίσθηκε βαθειὰ μέσ᾽ ᾽στὴν ψυχή μου, κἔτσι ἀπὸ τότες, ὕστερ᾽ ἀπ᾽ τὲς λατρεμένες μου εἰκόνες, ποῦ ἐγνώρισα ᾽στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ χωριοῦ μου, συμπάθησα πολὺ καὶ τὸ ρολόγι ἐκεῖνο.

*

Ὅσες φορές, προτοῦ καλοξημερώσῃ ἀκόμα, πήγαινα ᾽στοὺς ὄρθρους κἔκανα τὸ σταυρό μου καὶ φιλοῦσα τὰ εἰκονίσματα, τὴ στιγμή, ποῦ ἄρχιζα τὴν προσευχή μου, τὸ ρολόγι τὸ ἀψηλότατο μὲ τὰ γλυκόφωνα ἐκεῖνα γκλάν! γκλάν! γκλάν! ποῦ ἐκελαϊδοῦσαν τὲς ὧρες, θαρρῶ πῶς μᾶλεγε:

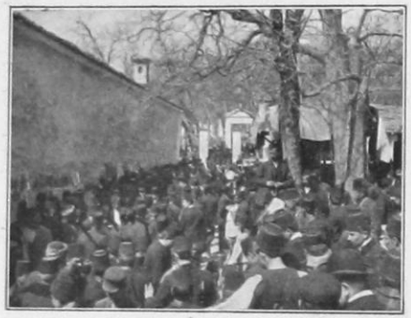

Ἔξοδος προσκυνητῶν ἐκ τοῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

— Καλὴ ᾽μέρ᾽, ἀγόρι μου! Καλῶς μᾶς ὥρισες.

Καὶ θαρροῦσ᾽ ἀκόμα μέσ᾽ ᾽στὴν παιδικὴν ἁπλότητά μου, πῶς τὄβαζαν οἱ Παναγιὲς νὰ μὲ καλημερίσῃ.

Καὶ περνοῦσεν ὁ καιρὸς καὶ περίσσευε ἡ ἀγάπη μου πρὸς τὸν ἀντίλαλό του καὶ ᾽σὰν ἔφευγ᾽ ἀπ᾽ τὴν ἐκκλησιά, τὸ χάιδευ᾽ ἡ βλεψιά μου πάντα μὲ θερμότερη στοργή.

Κἔτσι ἀγάλια-ἀγάλια γενήκαμε φίλοι ἐγὼ καὶ τὸ ρολόγι.

Ἔμαθα τί ἔλεγαν τὰ καρδιοχτύπια του καὶ ποῦ πρέπει νὰ σταθῇ ὁ λεφτοδείχτης καὶ ποῦ ὁ ὡροδείχτης του, γιὰ νὰ χτυπήσῃ τόσες ἢ τόσες ὧρες.

Καὶ ὄχι μόνο τὸν ἀγαποῦσα, ἀλλὰ καὶ τὸν πονοῦσα τὸν καλόκαρδον ἐκεῖνον φίλο μου.

Πῶς μελαγχολοῦσα, ὅταν ἐφευγ᾽ ἀπ᾽ τὴν ἐκκλησιὰ καὶ τὸν ἄφινα μονάχο.

Συχνά, πολλὲς φορές, ᾽σὰν ἔμενα λίγο ἀργὰ ᾽στὸν αὐλόγυρο, παίζοντας μὲ τοὺς μικροὺς συντρόφους μου, τὴ στιγμή, ποῦ ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ, ἀπεχωριζόμην ἀπ᾽ αὐτοὺς καὶ σκαρφάλωνα ᾽στἀνοιχτὸ παράθυρο τῆς ἐκκλησιᾶς κἔβλεπα ἐκστατικὸς τὴν ἱερὴ καὶ τὴν ἀσάλευτ᾽ ἡσυχία, ποῦ ἐβασίλευ᾽ ἐκεῖ μέσα, κἐκύτταζα μὲ μιὰ θλῖψι ἀπόκρυφη τὸ μικρὸ τὸ καντυλάκι, ποῦ δειλὰ ἐτρεμόφεγγεν ἀπάνου ἀπ᾽ τὴν Ἁγία Τράπεζα μπροστὰ ᾽στὸ Σταυρωμένο, κἐστεκόμουν ἄλαλος κἐκρατοῦσα τὴν ἀναπνοή μου καὶ ἀφογκραζόμην τὸ τὶκ-τὰκ τοῦ ρολογιοῦ καὶ ἀκινητοῦσα καὶ περίμενα.

Καὶ ὅταν χτυποῦσε τότες τὲς ὧρες, τὸ γκλάν! γκλάν! ἐκεῖνο μοῦ ἐφαινόταν πῶς ἀφοῦ μυρώνουνταν μέσ᾽ ᾽στὴ βαθύτατη σιωπή, λοξοδρομοῦσε κάτου ἀπ᾽ τὲς καμάρες κἔκαμν᾽ ἐκεῖ μιὰ στροφὴ γύρου ἀπ᾽ τ᾽ Ἅγιο Βῆμα καὶ ἀργόπλεεν ὕστερα πρὸς τὸ παράθυρο, ποῦ ἤμουν σκαρφαλωμένος, κἔφθανεν ὡς ᾽στὸ πρόσωπό μου ᾽σὰ μυστικὸ φίλημα τῆς σιωπηλῆς ἐκείνης ἁγιοσύνης, ποῦ ἐπλημμυροῦσε μέσ᾽ ᾽στὴν ἐκκλησιά, καὶ σὰ νά μου ἔλεγε μὲ καλοσύνη μητρική·

— Παιδί μου, καλὴ νύχτα. Πήγαινε νὰ κοιμηθῇς . . .

Καὶ πήγαινα ᾽στὸ σπίτι μὲ ἀνθισμένο τὸν παράδεισο μέσ᾽ ᾽στὴν καρδιὰ κἐπλάγιαζα ᾽σὰν κρῖνος ᾽στὰ ροδόφωτα τῆς χρυσαυγῆς κἐκοιμώμουν καὶ πολλὲς

φορὲς ξυπνοῦσα τὸ πρωί, θαρρῶντας πῶς ἀντιλαλοῦσε μέσ᾽ ᾽στὸν ὕπνο μου τὸ γκλάν! γκλάν! τοῦ ρολογιοῦ.

*

Σὲ λίγα χρόνια—εἶχα γείνει ὡς τότες παλληκάρι—γάμος ἐγένουνταν μιὰ μέρα ᾽στὸ χωριό μας. Ἡ νύφη ἦταν μιὰ ξανθούλα φιληνάδα μου, ποῦ ἔπαιζα μαζύ της ᾽στὸν αὐλόγυρο, ᾽σὰν ἤμασταν παιδιά.

Τὴν ὤμορφη καὶ τὴν καλὴ παιδούλα! Πόσο τὴν καμάρωνα καὶ πόσο τὴν ἐχαιρόμουν νὰ τὴ βλέπω νἀνθοβολάῃ ᾽στὸ πλάγι μου γελαζούμενη καὶ ὁλόχαρη! ᾽Αλήθεια! καὶ τὸ θαρροῦσα καὶ τῆς τὄλεγα πῶς τὴν ἀγαποῦσα καὶ τὴ λάτρευα ᾽σὰν ἀδελφή μου· κἐκείνη μοῦ ἀπαντοῦσε πῶς ἦταν ἡ μικρὴ μανούλα μου.

Κἔτσι μεγαλώναμε μαζὺ καὶ κοντά της αἰσθανόμουν ὅλο-ἕνα κάτι μαγευτικώτερο καὶ πλειὸ θερμὸ ἀπ᾽ τὸ αἴσθημα, ποῦ ἀνθοῦσε ᾽στὴν ψυχή μου, ὅταν ἐπρόβαλλεν ἡ ἄνοιξι μὲ τὲς κελαϊδιστὲς κεὐωδιαστὲς χαρές της. Κεῖχα μιὰ μανία πάντα νὰ κόφτω ἀγκαλίδες τἀγριόρροδα, τὰ γιασεμιὰ καὶ τὰ κλωνιὰ τῆς λεμονιᾶς καὶ νὰ τῆς κλώθω ᾽στὰ μαλλιὰ ὡραιότατα παρθενικὰ στεφάνια καὶ νἀναγαλλιάζω βλέποντάς την τόσο δροσερὴ καὶ τόσο ἀγνότατη νὰ φωτολάμπῃ καὶ νὰ μοσχοβολᾷ ἡ ροδόγελη παρθένα.

Μεγάλωνα κἐγὼ κἐκείνη, ὥς που μιὰ μέρα ἔγεινε νυφούλ᾽ ἀληθινή.

Τῆς ἔφερα κρίνους κἔπλεξε ᾽στὰ μαλλιά της, τῆς ἔφερα κόκκινα τριαντάφυλλα κἔσπειρα στὸ δρόμο της ᾽σὰν ἔβγαινε ἀπ᾽ τὸ σπίτι της. Τὴν ἀκολούθησα κἐγὼ ᾽στὴν ἐκκλησιὰ γελαστός . . .

Εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ἁγιάσματος τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

Καὶ ὅταν ἄρχισαν νὰ ψάλλουν τὸ «*Ἡσαΐα, χόρευε*», μαζὺ μὲ τὸ πρῶτο τάραγμα τῆς καρδιᾶς μου χτύπησε καὶ τὸ ρολόγι· γκλάν! γκλάν! γκλάν! . . .

Ὤ, πόσο τότες διαφορετικὸς μοῦ φάνηκε ὁ ἀντίλαλός του . . .

Κατρακύλισαν λίγα χρόνια ἀκόμα. Τὰ ρόδα τῆς νειότης ἄρχισαν νὰ ξεφυλλίζουν πρώιμ᾽ ἀπ᾽ τὴν ὄψι μου.

Μιὰ μέρα χλωμὸς καὶ μαραμμένος ἀκολουθοῦσα τὸ λείψανο ἀνθρώπου καλοῦ καὶ στοργικοῦ, ποῦ ἀφ᾽ ὄντας ἔκλεισε τὰ μάτια του καὶ πέθανε, εἶδα νὰ ξεδιπλώνεται ἀντίκρυ μου ὁ κόσμος ὅλος ᾽σὰν ἄχαρη ἐρημιὰ καὶ σκοτεινή.

Φέραμε τὸν νεκρὸ ᾽στὴν ἐκκλησιὰ καὶ στάθηκ᾽ ἀπάνου ἀπ᾽ τὸ προσκεφάλι του. Θαρροῦσα πῶς ἄρχισε νὰ βασιλεύῃ πλειὸ γιὰ ἐμένα τὸ φῶς τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀγάπης . . .

Ξεπροβοδοῦσα 'ς τὸν ἄλλον κόσμο τὸ μόνο παρηγορητή μου καὶ τὴ στιγμή, ποῦ ἄρχισαν νὰ ψάλλουν τὸ «*Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν*», μὲ ξύπνησε ἀπ' τὸ βῦθός μου ὁ ἦχος τοῦ ρολογιοῦ: Γκλάν! Γκλάν! Γκλάν!

'Ανατρίχιασα.

*

Τώρα; Τώρα ἔφθασε τὸ φθινόπωρο τῆς ζωῆς. Καὶ εἶναι τόσο θλιβερό, καὶ εἶναι τόσο μελαγχολικὸ τὸ φθάσιμο τοῦ φθινοπώρου ἐκείνου, ποῦ προμηνάει τὸν ἐρχομὸ τοῦ ἄνανθου καὶ τοῦ βωβοῦ χειμῶνα . . .

'Ασθενὴς ἀσπαζόμενος τὴν δεξιὰν τοῦ Πατριάρχου

Μετὰ κάμποσα χρόνια κουρασμένος εἶχα γυρίσει ἀπ' τὴν ξενητειὰ καὶ μόλις ἔφθασα 'στὸ χωριό μου, πρῶτα-πρῶτα ρώτησα γιὰ τὴ νυφούλα . . .

Μοῦ εἶπαν — ἄχ! πῶς τὸ κλαίω τὼνειρεμένο ἐκεῖνο πλασματάκι — μοῦ εἶπαν πῶς τὸ χῶμα, ποῦ τὴ σκέπασε, χορτάριασε καὶ λουλουδίζει.

Καὶ πῆγα ὕστερα 'στὴν ἐκκλησιὰ κι' ἀφοῦ φίλησα ὅλα τὰ εἰκονίσματα, ζήτησα νὰ ἰδῶ τὸ ρολόγι μου ταγαπημένο.

Χάθηκε γιὰ πάντα πλειὸ καὶ ὁ καλόκαρδος ἐκεῖνος φίλος μου. Δὲν τὸ ξαναεῖδα τὸ παληὸ ρολόγι. Τῶσπασαν, τί τὄκαναν; Δὲν ἔμαθα. Μόνο εἶδα τώρα 'στὴν ἴδια τὴν κολώνα κρεμασμένο ἕν' ἄλλο ρολόγι, ρολόγι μεγάλο, βερνικωμένο, πλουσιώτερο καὶ ὡμορφότερο. Τί μὲ μέλει ἐμένα! Ἐγὼ φέρνω συχνὰ 'στὸ νοῦ μου τὸ παληὸ ρολόγι. Δὲν τὸ λησμονῶ ποτές μου καὶ ὅταν νυχτώνῃ καὶ πελαγώνω σκοτεινὸς καὶ ὁλομόναχος 'ς τῆς ἀπελπισιᾶς τὴ θάλασσα βλέπω νὰ διαβαίνῃ φωτοστέφανη ἀπ' ἐμπρός μου καὶ χαμοβλεποῦσα ἡ χαροπὴ νυφούλα μου καὶ νοιώθω ἕνα χέρι πατρικὸ νά μου χαϊδεύῃ τὸ ἱδρωμένο μέτωπο, ἐνῷ ἀγροικῶ ὁλοζώντανο τοῦ ἀγαπημένου ρολογιοῦ μου τὸν ἀντίλαλο μελῳδικὰ κι' ἀπόμακρα νὰ βγαίνῃ μέσ' ἀπ' τὸ σκοτάδι καὶ μὲ τὸ καρδιοχτύπι του νὰ μετρᾷ καὶ νὰ ρυθμίζῃ τὲς λαχτάρες μου καὶ μὲ τὸ γκλάν! γκλάν! ἐκεῖνο νὰ μὲ προσκαλῇ 'στὸν ὄρθρο τοῦ θανάτου . . .

Ι. Π. Ιω. Βοσπορίτης

ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Μικρούλι, κατακαίνουργιο,
γυρμένο 'ς τἀκρογιάλι
θὰ πίστευες τὰ κύματα
πῶς μόλις τό 'χαν βγάλει·
σὰ νὰ τὰ σάρων' ἁπαλὰ
θαλασσινὴ φρεσκάδα,
φτωχὰ σπιτάκια, χαμηλά,
γεμάτ' ἀσπράδα.

'Απ' τὸ βουνό, ποῦ ὑψώνουνταν
'ς τὰ βάθη, ἀντικρυνά του,
θ' ἀγνάντευες 'ς τῆς θάλασσας
τὴν ἄκρη τὴ θωριά του,
σὰ ροῦχα 'ς τὴ σειρὰ λευκὰ
πῶτυχ' ἐκεῖ ν' ἁπλώσουν
κάποια χεράκια ἐργατικά,
γιὰ νὰ στεγνώσουν.

Ποτάμι δὲν τὸ πότιζε·
βαλανιδιαίς, πλατάνια
δὲν ἔρριχναν τοῦ ἥσκιου των
'ς αὐτὸ τὴν περηφάνεια.
Μονάχ' ἀπὸ καμμιὰ μεριὰ
ξεμύτιζε μυρτοῦλα,
ἀλλοῦ ροδιὰ καὶ λυγαριὰ
καὶ μιὰ βρυσούλα.

Καλοκαιριοῦ τὸ χρύσωνε
ἡμέρα ἡλιοκαμμένη,
ἀλλὰ ψυχὴ δὲ θἄβλεπες
μέσ' 'ς τὸ χωριὸ νὰ μένῃ,
οὔτε τραγούδι οὔτε μιλιὰ
νὰ τρέχῃ 'ς τὸν ἀέρα.
'Ελείπαν ὅλοι 'ς τὴ δουλειά,
'ς τὸν τρύγο πέρα.

Μικρούλι, κατακαίνουργιο,
γυρμένο 'ς τἀκρογιάλι,
βρέφος θά το στοχάζουσουν
μ' ὁλόξανθο κεφάλι,
ὁποῦ γυρτὸ 'σὰν τὸ θωρῇ
μὲ τὸ φιλὶ 'ς τὸ στόμα,
πηγαίνει ὁ ὕπνος νὰ τὸ βρῇ
καὶ μέρ' ἀκόμα.

Καὶ μόνο 'ς τὴ βασίλισσα
τῆς ἐρημιᾶς γαλήνη
ἡ θάλασσα ἠχολόγαε
γλυκὰ – γλυκὰ κ' ἐκείνη.
— Τὸ βρέφος σου τὸ χαρωπὸ
κοιμίζεις, ὦ μητέρα,
μὲ ναννουρίσματος σκοπὸ
νύχτα καὶ μέρα.

Κωστης Παλαμας

ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

Ἐκτίμησις πρὸς τὰς ὡραίας τέχνας. — *Ἐπισκέπτης* (πρὸς φίλον του, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὑπάρχουσιν αἱ προτομαὶ τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Σαιξπήρου): Καὶ λοιπόν, ποῖον ἐκ τῶν δύο τραγικῶν σας ἐκτιμᾶτε περισσότερον, φίλτατε;

Ὁ οἰκοδεσπότης: Καὶ οἱ δύο μοῦ ἐστοίχισαν τὸ ἴδιον ποσόν.

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΣΕΧΩΥ

Τὴν νύκτα τῆς 2ας πρὸς τὴν 3ην Ἰουλίου, ἐν τῇ γραφικῇ κωμοπόλει τῆς Γερμανίας Βάδεν-Βέιλερ, ὑποκύψας εἰς παραλυσίαν τῆς καρδίας, ἀπέθνησκεν ὁ διάσημος συγγραφεὺς Ἀντώνιος Παύλοβιτς Τσέχων, ἐν ἡλικίᾳ 44ων ἐτῶν.

Τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐπροξένησεν ὀδυνηρὰν κατάπληξιν ἐν Ρωσίᾳ. Οὐδεὶς ἀνέμενεν, οὐδεὶς ὑπώπτευε τὴν ἐπελθοῦσαν ἀποτόμως τραγικὴν λύσιν καὶ μολονότι ἦτο γνωστὴ ἡ ὕπουλος νόσος, ἥτις ἀπὸ ἐτῶν ὑπέσκαπτε τὴν ὕπαρξιν τοῦ εὐφαντάστου συγγραφέως, τὸ ρωσικὸν δημόσιον διετήρει πάντοτε στερρὰν τὴν ἐλπίδα, ὅτι αἱ προσπάθειαι τῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ ἐπίδρασις τοῦ ζωογόνου κλίματος τῆς Ὑάλτας, ὅπου συνήθως διέτριβε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Τσέχων, θὰ συνέτεινον εἰς τὴν ἐπὶ πολλὰ εἰσέτι ἔτη παράτασιν τῆς πολυτίμου αὐτοῦ ὑπάρξεως.

Ὁ Ἀντώνιος Παύλοβιτς Τσέχων ἐνεφανίσθη εἰς τὸν φιλολογικὸν ὁρίζοντα τῆς Ρωσίας καθ' ἣν ἐποχὴν ἔλαμπον δι' ὅλης τῆς φωτοβόλου αὐτῶν δυνάμεως τρεῖς ἀστέρες πρώτης τάξεως: ὁ Σαλτικώφ, (γνωστὸς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Στσέδρην), ὁ Οὐσπένσκης καὶ ὁ Μιχαηλόβσκης. Οἱ τρεῖς οὗτοι κορυφαῖοι ρῶσοι φιλολόγοι κατεῖχον εἰς τὰς στιβαρὰς αὐτῶν χεῖρας τὴν διεύθυνσιν τῆς ὅλης φιλολογικῆς κινήσεως τῆς Ρωσίας καὶ μόνος ὁ περιώνυμος συγγραφεὺς καὶ φιλόσοφος κόμης Λέων Νικολάεβιτς Τολστόη δὲν ὑφίστατο τὴν ἐπιρροήν, ἣν οὗτοι ἐξήσκουν ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς ἐξελίξεως ἐν Ρωσίᾳ, διαχαράξας οὗτος ἰδίαν ὁδὸν καὶ θέσας ἀνυπέρβλητα τὰ ὅρια τῆς φιλολογικῆς αὐτοῦ ἰδιοφυίας.

Τὸν Ἀντώνιον Τσέχωυ δικαίως δύναταί τις νὰ ἀποκαλέσῃ μαθητὴν τοῦ περιωνύμου ρώσου σατυρικοῦ συγγραφέως Νικολάου Βασιλείεβιτς Γόγωλ. Ὅστις ἀνέγνωσε τὰ ἔργα τοῦ ἀθανάτου ἐκείνου συγγραφέως εὑρίσκει μεγίστην συνάφειαν μεταξὺ τῶν προϊόντων τοῦ γλαφυροῦ καλάμου του καὶ τῶν πλείστων πονημάτων τοῦ Τσέχωυ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γόγωλ, οὐδεὶς ἕτερος συγγραφεὺς ἐξεικόνισε μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας καὶ τοσαύτης θαυμασίας τέχνης τὰ ἐλαττώματα τῆς συγχρόνου κοινωνίας, ἐκτὸς τοῦ Τσέχωυ.

Ὁ κάλαμος αὐτοῦ, ὡς ἄλλη φωτογραφικὴ μηχανή, ἔγραφε μετ' ἀπαραμίλλου φυσικότητος τὰ στιγμιότυπα ἐκεῖνα, διηγήματα καὶ σκιαγραφίας, ἅτινα ἀνέδειξαν αὐτὸν πιστὸν ζωγράφον τῶν ποικίλων σκηνῶν τοῦ βίου καὶ ἀπηθανάτισαν τὸ ὄνομά του.

Ὡς προεῖπον, ὁ Ἀντώνιος Τσέχωυ ἐνεφανίσθη εἰς τὸν φιλολογικὸν ὁρίζοντα τῆς Ρωσίας καθ' ἣν ἐποχὴν ἤκμαζον ὁ Στσέδρην, ὁ Οὐσπένσκης καὶ ὁ Μιχαηλόβσκης, τρεῖς ἡγέται τῆς σοβαρᾶς φιλολογίας καὶ θιασῶται τῶν κλασικῶν ἔργων. Βεβαίως ὁ Τσέχωυ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναμένῃ ἐπιδοκιμασίαν καὶ ἐνθάρρυνσιν παρὰ τῆς τριάδος ἐκείνης τῶν σοβαρῶν συγγραφέων.

Τὴν δημοσίευσιν τῶν «*Ποικίλων Διηγημάτων*» καὶ τῆς «*Ἄρκτου*», τῶν πρώτων τούτων ἔργων τοῦ Τσέχωυ, οἱ φιλολογικοὶ κύκλοι τῆς Ρωσίας ὑπεδέχθησαν μετὰ ψυχρότητος καὶ εἰρωνείας, ἀλλὰ τὸ ρωσικὸν δημόσιον μετὰ προφανοῦς εὐμενείας.

Τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Τσέχωυ ἐν τῇ ρωσικῇ φιλολογίᾳ δύναταί τις νὰ παραβάλῃ πρὸς εὔθυμον καὶ φιλοπαίγμονα νεανίαν εἰσερχόμενον μετὰ γέλωτος καὶ ἀστεϊσμῶν ἐν εὐρείᾳ αἰθούσῃ συνελεύσεως σοβαρῶν καὶ βρενθυομένων σοφῶν, οἵτινες ἐκπλήσσονται καὶ ἀγανακτοῦσιν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει του.

— «Ποῖος ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν τὸν νεανίαν νὰ εἰσέλθῃ;»

— «Τί ζητεῖ αὐτὸς ἐδῶ; Πῶς τολμᾷ νὰ ἀστεΐζεται καὶ νὰ γελᾷ, καθ' ἣν ὥραν ἡμεῖς σκεπτόμεθα περὶ τόσῳ σοβαρῶν φιλολογικῶν ζητημάτων;»

Τὸ δημόσιον ὅμως, τὸ πολὺ δημόσιον, ὅπερ παρηκολούθει σιωπηλὸν καὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος τὰς ἐργασίας τῶν σοφῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, ἤρχισε νὰ μειδιᾷ.

Ὁ νεανίας ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τούτου ἤρχισε νὰ διηγῆται πᾶν ὅ,τι εἶδε καὶ ἤκουσε.

Καὶ διὰ γλώσσης εὐλήπτου καὶ ζωηρᾶς διηγήθη πολλὰ ἐνδιαφέροντα: Πῶς οἱ ἄνθρωποι ζητοῦσι τὴν εὐτυχίαν, πῶς ἀγαπῶσι καὶ ὑποφέρουσι, πῶς παρέρχονται ἀδιάφοροι πρὸ τῶν καλλονῶν τῆς φύσεως, πῶς ζῶσι καὶ πῶς ἀποθνήσκουσι καὶ ἐξαφανίζονται ὡς σκιαί.

Καὶ ἐνόσῳ ὡμίλει ὁ νεανίας, ἡ προσοχὴ τοῦ δημοσίου καθίστατο ζωηροτέρα καὶ ἅπαντες ἤκουον αὐτὸν μετ' αὐξούσης περιεργείας καὶ σφοδροῦ ἐνδιαφέροντος. Εἰς μάτην οἱ σοφοὶ διεμαρτύροντο. Εἰς μάτην οὗτοι ἐκραύγαζον ὅτι ὁ νεανίας λέγει ἀνοησίας ἀναξίας λόγου! Οὐδεὶς τοὺς ἤκουε!

Τὸ δημόσιον ἐννόησεν ὅτι ὁ νεανίας ἐκεῖνος ἐξεικόνιζε διὰ τῶν λόγων του πιστῶς τὰ ποικίλα ἐπεισόδια καὶ τὰς πολλαπλᾶς φάσεις τοῦ καθημερινοῦ βίου,

ὅτι οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐμπεριεῖχον πρακτικὰς καὶ ὠφελίμους διδαχὰς καὶ ὅτι οἱ σοφοὶ ἐκεῖνοι τοῦ κλασικισμοῦ ἦγέται ἦσαν ἄνθρωποι θεωρητικοί, τρεφόμενοι μὲ τὰς ἀρχὰς τῶν ἰδανικῶν καὶ τῶν ἀνεφορμόστων βλέψεων! Τὸ δημόσιον ἠσθάνθη ἐνδομύχως ὅτι διὰ τῶν χειλέων τοῦ ἀποτόμως ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν σοφῶν εἰσελθόντος νεανίου, ὡμίλει ἡ ἀληθὴς φωνὴ τῆς ζωῆς καὶ ὅτι ἐκεῖνος ὁ εὔθυμος, ὁ φιλοπαίγμων καὶ εὐτράπελος νεανίας ἦτο ὁ ἀληθὴς διδάσκαλος τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ βίου.

Καὶ τρόντι, διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ Τσέχου διδάσκει. Πᾶν διήγημα αὐτοῦ, πᾶσα σκιαγραφία, πᾶσα μυθιστορία, πᾶν δρᾶμα, ἐμπεριέχει καὶ ἓν μάθημα, μίαν συμβουλήν, ἓν διδακτικὸν πόρισμα. Ὁ Τσέχου μυκτηρίζει, γελωτοποιεῖ, ἀλλὰ συγχρόνως καυτηριάζει, ἐξυγιαίνει, ζωογονεῖ τὴν κοινωνίαν.

Οἱ ἥρωες τοῦ Τσέχου δὲν εἶναι ἀποκυήματα φαντασίας. Εἶναι ἄνθρωποι τῆς σημερινῆς κοινωνίας καὶ μάλιστα κοινοὶ ἄνθρωποι. Ζῶσιν οὗτοι, ἐργάζονται καὶ δρῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἄνευ μεγάλων ἀρετῶν καὶ ἐκτάκτων προτερημάτων, ἀλλὰ διὰ τοῦ βίου, διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς δράσεως αὐτῶν ἀποκαλύπτουσιν ἐνώπιον τοῦ ἐκπλήκτου ἀναγνώστου ὅλας τὰς ἀτελείας, ὅλας τὰς ποταπότητας, ὅλας τὰς κακίας καὶ τὰ πάθη τῆς σημερινῆς ζωῆς. Ὁ Τσέχου δὲν κάμνει ἐξαιρέσεις. Φωτογραφεῖ διὰ τῆς γραφίδος τοὺς ἀνθρώπους ὅλους ἐν ὅλῃ τῇ φυσικότητι αὐτῶν καὶ παραδίδει ζωηρὰς καὶ ἀμιμήτους εἰκόνας εἰς τὸν θαυμασμὸν τοῦ δημοσίου. Τὰ ἔργα οὐτοῦ ἀποτελοῦσι κολοσσιαῖον κοινωνικὸν κινηματόγραφον!

Μέγας καλλιτέχνης, πνεῦμα ἰσχυρόν, κατέχων ἔκτακτον παραγωγικὴν δύναμιν, συγγραφεὺς πρωτότυπος καὶ χαρίεις, ἔξοχος δραματουργός, εὐφυέστατος, εὐτράπελος, βαθὺς ψυχολόγος, ἀληθὴς φιλόσοφος ἐν τῇ ἐξεικονίσει τῶν σκηνῶν τοῦ καθημερινοῦ βίου, χειριζόμενος τὴν γραφῖδα μετὰ τῆς αὐτῆς καλλιτεχνικῆς δυνάμεως οἵαν ἀνέπτυξεν ὁ περιώνυμος Μεϊσσονιὲ ἐν τῇ ἐξεικονίσει τῶν χαριεστάτων μικρογραφιῶν του, ἀλλὰ ἐφάμιλλος καὶ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ἐν τῇ ἀναπαραστάσει τῶν ποιητικῶν καλλονῶν, ὁ Ἀντώνιος Τσέχου δικαίως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἓν τῶν φιλολογικῶν σεμνωμάτων τῆς συγχρόνου Ρωσίας καὶ δικαιοῦται νὰ καταλάβῃ τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ρώσων κλασικῶν συγγραφέων, οἷοι εἰσὶν ὁ Γόγωλ, ὁ Τουργένευ, ὁ Γοντσαρώυ, ὁ Πισέμσκης, ὁ Λέρμοντωυ καὶ ὁ Πούσκην. Ὑπάρχουσι βεβαίως τινές, μεταξὺ τῶν ζώντων νεωτέρων ρώσων συγγραφέων, ὡς ὁ Μάξιμος Γόρκη, οἵτινες χειρίζονται τὴν γραφίδα μετ' ἐκτάκτου καλλιτεχνικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ τὸ τάλαντον αὐτῶν ὠχριᾷ παραβαλλόμενον πρὸς τὸ φαεινὸν πνεῦμα τοῦ Ἀντωνίου Τσέχου.

Ὁ πάνυ εὐμενῶς παραχωρηθεὶς ἡμῖν χῶρος ἐν τῷ παρόντι Ἡμερολογίῳ δὲν ἐπιτρέπει μακρὰς κρίσεις καὶ λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τῶν κυριωτέρων ἔργων τοῦ ἀποβιώσαντος συγγραφέως, οὐδὲ συγκριτικὴν σκιαγραφίαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς λοιποὺς νεωτέρους ρώσους συγγραφεῖς. Τὰ πλεῖστα τῶν διηγημάτων τοῦ Τσέχου εἰσὶν ἀληθεῖς φιλολογικοὶ ἀδάμαντες σπινθηροβολοῦντες ἐκ χάριτος καῖ εὐφυίας. Ἕνια ἐξ αὐτῶν, ὡς «*ὁ Μαῦρος Μοναχὸς*» καὶ «*ἡ αἴθουσα τοῦ Νοσοκομείου Ἀριθ. 6*», δὲν στεροῦνται ὑπολανθάνοντος μυστικισμοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ πιστῇ ἀπεικονίσει τῶν σκηνῶν τοῦ καθημερινοῦ βίου ὁ Τσέχου δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ τὸν μυστικισμόν, ὅστις εἶναι ἀναπόσπαστος εἰς πολλὰ φαινόμενα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Τὸ φιλολογικὸν αὐτοῦ στάδιον ὁ Τσέχου ἤρχισε τὸ 1879, καθ' ὃν καιρὸν ἦτο εἰσέτι φοιτητὴς τοῦ πανεπιστημίου Μόσχας, ἐκδώσας διάφορα εὐτράπελα διηγήματα ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Τσεχοντέ.

Συνειργάσθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὰ περιοδικὰ «*Στρεκόζα*» καὶ «*Βουδήλνηκ*», εἶτα εἰς τὴν «*Ἐφημερίδα Πετρουπόλεως*» καὶ ἀπὸ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1886 προσελήφθη ὡς συνεργάτης τοῦ «*Νέου Χρόνου*».

Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔργα ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ποικίλα διηγήματα*» καὶ «*εἰς τὸ Σκιόφως*» ἐξεδόθησαν εἰς δύο ἰδιαιτέρους τόμους, οἵτινες ἐγένοντο ἐν διμήνῳ διαστήματι ἀνάρπαστοι ὑπὸ τοῦ ρωσικοῦ δημοσίου καὶ κατέστησαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ λίαν δημοτικὸν καθ' ὅλην τὴν αὐτοκρατορίαν. Ἀπὸ τὸ 1888, ἡ φήμη τοῦ συγγραφέως τοσοῦτον ηὔξησεν ὥστε αἱ ἐκδόσεις τῶν ἔργων του ἐξαντλούμεναι συνεχῶς ἀνετυπώνοντο καὶ τὰ πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων του ἔφθασαν μέχρι τῆς 14ης ἐκδόσεως.

Ὡς δραματουργὸς ὁ Τσέχου ἐγένετο γνωστὸς διὰ τῶν μονοπράκτων κωμειδυλλίων, «*Ἄρκτος*», «*Πρότασις γάμου*» καὶ «*Ἰωβιλαῖον*», ἅτινα ἐδιδάχθησαν μετ' ἐπιτυχίας ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Πετρουπόλεως καὶ προσείλκυσαν ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ρωσικοῦ δημοσίου. Βραδύτερον τὰ δραματικὰ αὐτοῦ ἔργα «*Ὁ θεῖος Βάνιας*», «*Ἡ Τσάϊκα*», καὶ «*Αἱ τρεῖς ἀδελφαὶ*» ἀνέδειξαν τὸν Τσέχου ἐφάμιλλον τῶν συγχρόνων εὐρωπαίων δραματουργῶν. Τὸ τελευταῖον αὐτοῦ δραματικὸν ἔργον ἦτο ὁ «*Κῆπος τῶν Βυσσινεῶν*».

Ὁ ἥρως τοῦ «*Κήπου τῶν Βυσσινεῶν*» μετὰ τῆς λατρευομένης παρ' αὐτοῦ νεάνιδος ἐγκαινίζουσι νέον βίον, πλήρη ὠφελίμου ἐργασίας, πλήρη ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ καθῆκον, πλήρη ἁπλότητος τῶν ἠθῶν καὶ εἰλικρινοῦς καὶ ἐγκαρδίου στοργῆς.

Ὁ «*Κῆπος τῶν Βυσσινεῶν*» ὑπῆρξε τὸ κύκνειον ᾆσμα τοῦ Τσέχου. Δὲν παρῆλθεν ἔτος ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ καὶ ὁ μεγαλοφυὴς συγγραφεὺς ἐσίγησε διὰ παντός!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΛΟΥΤΣΕΒΣΚΗΣ

Δὲν παρῆλθον τρεῖς μῆνες ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Τσέχου καὶ ἑτέραν βαρεῖαν ἀπώλειαν ἐθρήνησεν ὁ φιλολογικὸς τῆς Ρωσίας κόσμος. Ἀπεβίωσεν ὁ ποιητὴς Κωνσταντῖνος Κωνσταντίνοβιτς Σλουτσέβσκης, ἡσύχως περάνας τὸν βίον ἐν τῇ ἰδιοκτήτῳ αὐτοῦ ἐπαύλει, ἔνθα εἶχεν ἀποσυρθῆ πρὸ τριετίας.

Ὁ Σλουτσέβσκης δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εἷς τῶν ἀρίστων νεωτέρων ποιη-

τῶν τῆς Ρωσίας. Ἡ φιλολογικὴ αὐτοῦ τύχη ὑπῆρξεν ἰδιόρρυθμος καὶ πλήρης ἀπροσδοκήτων συμβεβηκότων, ὡς ἰδιόρρυθμος ὑπῆρξε καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ.

Τὰ ποιητικὰ πρωτόλεια τοῦ Σλουτσέβσκη δὲν ηὐνοήθησαν ὑπὸ τῆς τύχης.

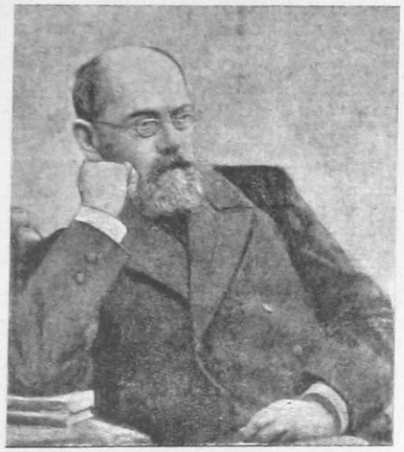

Ἐκδοθέντα εἰς ἰδιαίτερον τόμον λυρικῶν ποιημάτων, τὸ 1864, προὐκάλεσαν γενικὴν κατακραυγὴν τῶν ρώσων κριτικῶν, οἵτινες ἐκεραυνοβόλησαν κυριολεκτικῶς διὰ τῶν δυσμενῶν αὐτῶν κρίσεων τὸν νεαρὸν τῶν Μουσῶν ἱεροφάντην. Ὁ Σλουτσέβσκης προσβληθεὶς μυχίως ἐκ τῆς ἀδίκου ἐκείνης καταφορᾶς ἐπεχείρησε νὰ ὑπερασπίσῃ διὰ τοῦ τύπου τὰ πρῶτα αὐτοῦ ποιητικὰ ἔργα, ἀλλ᾽ ἡ ἐγερθεῖσα κατ᾽ αὐτοῦ κριτικὴ θύελλα ὑπῆρξε τόσον σφοδρὰ ὥστε ὁ ποιητὴς ἀποθαρρυνθείς, ἀπεσύρθη τοῦ φιλολογικοῦ πεδίου. Δεκαπέντε ὁλόκληρα ἔτη ὁ Σλουτσέβσκης διῆλθεν ἐν σιγῇ καὶ μακρὰν τοῦ φιλολογικοῦ τῆς Ρωσίας ὁρίζοντος μεταβὰς εἰς Γεϊδελβέργην, ὅπου ἤρξατο φοιτῶν τακτικῶς εἰς τὰς διαλέξεις τοῦ Γελμγόλτς καὶ τοῦ Βοὺνδ καὶ συνῆψε σχέσεις μετὰ τοῦ Σλόσσερ, τοῦ Στράους, τοῦ Γερβίνους, τοῦ Μιττερμάγιερ, τοῦ Κίρχγωφ, τοῦ Βοὺνζεν καὶ μετά τινων ἄλλων διαπρεπῶν σοφῶν καὶ φιλοσόφων.

Ἐπανακάμψας ἐκ Γεϊδελβέργης εἰς Ρωσίαν μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν ὁ Σλουτσέβσκης ἀφιερώθη εἰς τὸ κυβερνητικὸν στάδιον. Διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας καὶ ἐπιφανὴς δημοσιογράφος, περιεβλήθη τὴν ἐπίσημον κυβερνητικὴν στολὴν καὶ χάρις εἰς τὰ προσόντα αὐτοῦ ταχέως ἀνῆλθε τὴν κλίμακα τῶν κυβερνητικῶν ἀξιωμάτων ἀποκτήσας ἐπίζηλον θέσιν ἀνωτέρου δημοσίου λειτουργοῦ. Τὰς ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ ὁ Σλουτσέβσκης ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1880 νὰ ἀφιεροῖ ἐκ νέου εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὰ ἐκδιδόμενα ἐν Πετρουπόλει περιοδικὰ καὶ τὰ κυριώτερα τῶν ἡμερησίων φύλλων ἐκόσμουν, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, τὰς στήλας αὐτῶν διὰ τῶν εὐφαντάστων ποιητικῶν προϊόντων αὐτοῦ. Τὴν φορὰν αὐτὴν ὅμως ἡ τύχη ἐφάνη εὐμενὴς πρὸς τὸν ποιητήν. Τὰ ἔργα του ἐξετιμήθησαν δεόντως καὶ ἡ δόξα ἔστεψε μὲ τὸ ἀμάραντον αὐτῆς στέμμα τὸ μέτωπόν του. Ἡ ποίησις τοῦ Σλουτσέβσκη, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ρώσων κριτικῶν, εἶναι τολμηρὰ καὶ εὐφάνταστος, ἀλλὰ στερεῖται ἐνιαχοῦ καλλιεπείας. Ἐμπεριέχει περισσοτέραν δύναμιν ἐκφράσεως καὶ ζωηρότητα εἰκόνων παρὰ λεπτότητα ἐπεξεργασίας καὶ ποιητικὴν καλαισθησίαν.

Ὁ Σλουτσέβσκης διεκρίθη καὶ ὡς συγγραφεὺς πεζῶν ἔργων. Ἐξέδωκε διάφορα διηγήματα καὶ μυθιστορίας, ἐν αἷς ἀνέπτυξε βαθείας φιλοσοφικὰς

θεωρίας. Ἐν τούτοις φιλοσοφικαί τινες μελέται αὐτοῦ παρουσιάζουσι τὸν Σλουτσέβσκην ὡς ὀπαδὸν τῶν θεωριῶν τοῦ Δαρβίνου, ἡ δὲ γνώμη αὕτη ἐνισχύθη ἐν τῷ φιλολογικῷ τῆς Ρωσίας κόσμῳ διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ διηγήματός του «*Ὁ καθηγητὴς τῆς ἀθανασίας*» καὶ διὰ τῆς τελευταίας ποιητικῆς του συλλογῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τὸν τίτλον «*ὨΙδαὶ ἐκ τοῦ τάφου.*»

Ἀνάλυσιν τῶν ἔργων τοῦ Σλουτσέβσκη δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα. Τοῦτο θ᾽ ἀποτελέσῃ τὸ θέμα ἰδιαιτέρας ἡμῶν μελέτης. Ὁ Σλουτσέβσκης ὑπῆρξεν εἷς τῶν σπουδαιοτέρων παραγόντων τῆς συγχρόνου ρωσικῆς φιλολογίας, ἐν ᾗ ἀφῆκεν ἀνεξάλειπτα καὶ βαθέα τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεως αὐτοῦ.

Ν. Κ ΜΙΧΑΗΛΟΒΣΚΗΣ

Σπουδαιότατος ἐπίσης παράγων τῆς ρωσικῆς δημοσιογραφίας καὶ φιλολογίας ὑπῆρξε καὶ ὁ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἰδίου ἔτους ἀποβιώσας περιφανὴς κριτικὸς καὶ δημοσιογράφος Νικόλαος Κωνσταντίνοβιτς Μιχαηλόβσκης, ὅστις μέχρις ἐσχάτων διηύθυνε μετὰ τοῦ γνωστοτάτου ρώσου συγγραφέως Β. Ν. Κορολένκο τὴν σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν τοῦ φιλολογικοῦ περιοδικοῦ «*Ὁ Ρωσικὸς Πλοῦτος*».

Ὁ Μιχαηλόβσκης ἐπεδόθη εἰς τὸ φιλολογικὸν στάδιον νεώτατος, μόλις δεκαοκταέτης, τεθείς, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὑπὸ τὴν στιβαρὰν αἰγῖδα δύο ταλάντων πρώτης δυνάμεως, τοῦ περιωνύμου ποιητοῦ καὶ συγγραφέως Νεκράσου καὶ τοῦ σατυρικοῦ Σαλτικώφ, ὧν ἠκολούθησε πιστῶς τὰς φιλολογικὰς ἀρχὰς καὶ παραδόσεις.

Τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἔργον ὑπῆρξε κριτικὴ μελέτη ἐπὶ τῆς μυθιστορίας τοῦ Γοντσάρου, γνωστῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «*Σοφία Βελοβόδωφ*». Τὸ ἔργον τοῦτο ἐπέσυρεν ἐπὶ τοῦ νεαροῦ συγγραφέως τὴν προσοχὴν τῶν φιλολογικῶν τῆς Ρωσίας κύκλων καὶ κατέστησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ γνωστὸν εἰς τὸ ρωσικὸν δημόσιον. Κατ᾽ ἀρχὰς ἐπὶ πενταετίαν ὁ Μιχαηλόβσκης συνειργάσθη εἰς τὰ ρωσικὰ περιοδικὰ «*Βιβλιογραφικὸς Ταχυδρόμος*», «*Ἑβδομάς*», «*Συλλογὴ τοῦ Νεύα*» καὶ «*Σύγχρονος Ἐπιθεώρησις*».

Ἡ φήμη αὐτοῦ ὡς δημοσιογράφου καὶ συγγραφέως καταπληκτικῶς ἐπεξετάθη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ᾽ ἣν προσελήφθη ὡς συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ «*Ἀτετσεστβένη Ζαπίσκη*», διευθυνομένου τότε ὑπὸ τοῦ Νικολάου Νεκράσου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου τούτου, ὁ Μιχαηλόβσκης ἀνέλαβε τὸ 1878 τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρηθέντος περιοδικοῦ ἔχων συνεργάτας τὸν Σαλτικώφ καὶ τὸν Ἐλισέγεφ. Ἡ ἑπταετὴς περίοδος τῆς φιλολογικῆς αὐτοῦ δράσεως ἀπὸ τὸ 1878 μέχρι τοῦ 1885 ὑπῆρξεν ἡ μᾶλλον γόνιμος εἰς ἔργα φιλο-

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ ΜΕΓΑΡΟ

λογικὰ μεγάλης σπουδαιότητος. Τὰ ὑπὸ τοῦ Μιχαηλόβσκη γραφέντα κριτικὰ ἄρθρα θεωροῦνται μέχρι τῆς σήμερον ἐν τῇ ρωσικῇ φιλολογίᾳ ὡς πρότυπα κριτικῆς, αἱ δὲ γνῶμαι αὐτοῦ ἀποτελοῦσιν ἀναμφήριστον αὐθεντίαν ἐφ᾽ ὅλων τῶν φιλολογικῶν ζητημάτων.

Τελευταίως διηύθυνε λίαν εὐδοκίμως τὸ περιοδικὸν *«Ρωσσικὸς Πλοῦτος»*, ἔχων ὡς συνεργάτην τὸν περιώνυμον ρῶσον μισθιστοριογράφον Βασίλειον Γ. Κορολένκο, ὅστις, μετὰ τὸν ἀποβιώσαντα Τσέχωυ, κατέχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν συγχρόνων φιλολόγων.

Βαθὺς εἰς τὰς σκέψεις, καλλιεπὴς εἰς τὰς φράσεις, ζωηρὸς εἰς τὸ ὕφος καὶ κατέχων τὸ ἰδιάζον προτέρημα τῆς δι᾽ εὐκρινοῦς γλώσσης καὶ εὐφυεστάτων χαριτολογιῶν ἐκλαϊκεύσεως καὶ τῶν μᾶλλον δυσλήπτων καὶ ἀκανθωδῶν θεμάτων, ὁ Νικόλαος Κωνσταντίνοβιτς Μιχαηλόβσκης διῆλθεν ὁλόκληρον τὸν βίον του ἐν ἐνδελεχεῖ φιλολογικῇ ἐργασίᾳ καὶ διὰ τῆς ἐμπνευσμένης αὐτοῦ γραφίδος συνέτεινε μεγάλως εἰς τὴν διευκρίνησιν καὶ εἰς τὴν διαφώτισιν πολλῶν ζητημάτων καὶ φαινομένων τοῦ φιλολογικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ τῆς Ρωσίας βίου.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 8/21 Νοεμβρίου 1904.

ΝΙΚΟΚΛΗΣ Κ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ

3. ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ *(Ἀπὸ τὰ «Δησμονημένα παραμύθια»)*

Ὁ ἄρχων Μιχαλάκης εἶχε μιὰ κόρη ὥμορφη σὰν ἄγγελο· ἡ προῖκά της ἦταν σαράντα χωριὰ καὶ χίλια πουγγιὰ ἄσπρα· γι᾽ αὐτὸ πολλοὶ γυρεύαν γιὰ γυναῖκα τὴν ἀρχοντοπούλα· προεστοὶ καὶ παππάδες ἤρχουνταν κάθε μέρα προξενηταί, μὰ ὁ Μιχαλάκης οὔτε ναὶ ἔλεγεν οὔτε ὄχι.

Ἡ ἀρχοντοπούλα δὲν ἤξερε πόσοι τὴ γυρεύανε· κλεισμένη στὸ σπήτι μέσα μόν τὴν Κυριακὴ καὶ τὲς μεγάλες γιορτὲς ἐπήγαινε στὴν ἐκκλησιά, αὐγὴ-αὐγὴ νὰ μὴν τὴν διῇ κανένας· τοὺς συγγενεῖς της μόνον ἔβλεπε καμμιὰ φορά, καὶ δὲν εἶχε ποτὲς μιλήσει μὲ ξένο. Γιὰ γράμματα μόλις ἤξερε νὰ διαβάζῃ εὔκολα τ᾽ ὀχτωήχι καὶ νὰ γράφῃ δύσκολα τόνομά της.

Χίλιους ἔλεγε ὁ κόσμος γιὰ γαμβροὺς στὴν [ἀρχοντοπούλα, ὅσο ποῦ μιὰ μέρα ὁ σεΐζης τοῦ Μιχαλάκη ἐγύρεψε τὴν ἀρχοντοπούλα γιὰ γυναῖκα· κι᾽ ὁ Μιχαλάκης τοῦ τὴν ἔδωκε· σὰν τὤμαθε, πῆγε κ᾽ ἦλθε τὸ χωριό, καὶ κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ νοιώσῃ τί ἔτρεξε. Ὡς τόσο ὁ πεθερὸς κ᾽ ἡ νύφη ἐφαίνουνταν εὐτυχισμένοι.

Ὀλίγες μέρες εἶχαν περάσει ἀπὸ τὸν γάμο, καὶ μιὰ μέρα ἡ νύφη, ποῦ ἀγαποῦσε τὸν ἄνδρα της πολύ, κι᾽ ἂς τὸν εἶδε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν μέρα τοῦ γάμου, ἔστειλε κ᾽ ἐφώναξε τὸν πνεματικό.

— Παπαναστάση, τοῦ εἶπε, μοῦ φαίνεται πῶς θὰ κολασθῶ· μόν ὁ Θεὸς νὰ κάνῃ τὸ ἔλεός του· ὁ ἄνδράς μου στὴν ἐκκλησιὰ δὲν πατάει ποτές, νηστεῖες δὲν φυλάγει, καὶ δὲν τὸν εἶδα ποτὲς νὰ κάνῃ τὸ σταυρό του.

Ὁ Παπαναστάσης ἐπῆγε νἄβρῃ τὸν Νικόλα καὶ μὲ τὸ καλὸ τὸν ἔβαλε κ᾽ ἐμαρτύρησε τὸ μυστικό του. Ὁ Νικόλας, ἅμα ἐμβῆκε στὴ δούλεψι τοῦ Μιχαλάκη, ἐρωτεύθηκε τὴν κόρη του· μὰ ἤξερε πῶς γι᾽ αὐτὸν δὲν ἦταν· μιὰ μέρα ἐκεῖ ποῦ πήγαινε συλλογισμένος κ᾽ ἐσυλλογίζονταν νὰ σκοτωθῇ, εὗρῆκε ἐμπρός του μιὰ γρῃά· ἡ γρῃὰ τὸν ἐζύγωσε, τοῦ εἶπε ποιὰν ἀγαπᾷ καὶ τοὔταξε νὰ τοῦ δώσῃ τὴν κόρη τοῦ Μιχαλάκη, ἂν ἔστεργε νὰ πουλήσῃ τὴν ψυχή του στὸν διάβολο. Ὁ Νικόλας τρόμαξε στὴν ἀρχὴ σὰν τἄκουσε· στὸ τέλος ὅμως τὸ δέχθηκε κ᾽ ὑπόγραψε ἕνα συμφωνητικό, ὅτι πουλοῦσε τὴν ψυχή του στὸν πειρασμό. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ὁ Μιχαλάκης ἐδέχθηκε νὰ τοῦ δώσῃ τὴν κόρη του.

Ὁ Παπαναστάσης θέλησε νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴ τοῦ Νικόλα· τὸν ἔκλεισε στὸ σπήτι σαράντα μέρες μὲ νηστεία καὶ προσευχή, καὶ ἔπειτα τὸν πῆρε στὴν ἐκκλησιὰ καὶ τὸν ἐξωμολόγησε. Ὅταν τὴν ἄλλη μέρα ἐπῆγε στὴ λειτουργία νὰ μεταλάβῃ, ἀκούσθη μία φωνή· «Ἀναστάση, Ἀναστάση, μοῦ ἅρπαξες τὸν δοῦλό μου»· καὶ ἕνα χαρτὶ ἔπεσε στὴν ἁγία τράπεζα· ἦταν τὸ συμφωνητικὸ μὲ τὸν διάβολο . . . Ἀπὸ ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ Νικόλας ἔπεσε στὴν εὐσέβεια καὶ δὲν ξεχνοῦσε ποτὲς νὰ κάνῃ τὸν σταυρό του.

Μ. Π. ΒΡΕΤΟΣ

ΜΑΝΟΥΛΑ

[Ἐπίγραμμα: Σ τὸν τάφο τῆς Καλλ. Κ. Π.]

Τὰ νειᾶτά μου τὰ ὁλόδροσα καὶ τὤμορφο κορμί μου
ἄν μου τὰ μάρανε ἄσπλαχνα τὸ χέρι τοῦ θανάτου,
κι᾽ ἂν σβύσθηκα ᾽σὰν ἀστραπὴ ᾽ς τὰ σκότη τῆς ἐρήμου,
ἀλλὰ κἔδῶ ᾽ς τὴ μαύρη γῆ κι᾽ ἀπὸ τὴν πλάκα κάτου,
ὅσο ς τὸν κόσμο ἡ ἄνοιξις ἀνθεῖ καὶ λουλουδίζει,
τὰ δύο ἀρφανά μου ἡ ἄμοιρη καρδιά μου λαχταρίζει.
Εἶμαι μανούλα καὶ πονῶ καὶ πεθαμένη ἀκόμα,
γιατὶ τῆς μάνας ὁ καϋμὸς δὲ λυώνει οὔτε ᾽ς τὸ χῶμα.

Σεπτέμβριος 1904. Ι. Π. Ιω. ΒΟΣΠΟΡΙΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος σᾶς ὀφείλει τι, εἶναι πλέον εὐερέθιστος ἀπὸ ἕνα ἐχθρόν· αἰσθάνεται ἑαυτὸν μικρότερον ἀπέναντι ὑμῶν.

★ Νὰ φοβῆσθε τὰς περιπετείας τῶν ἀπατεώνων καὶ νὰ εὐχαριστῆτε αὐτοὺς διὰ τὴν ἐκ μέρους των ἔλλειψιν ἀβρότητος.

ΕΡΒΕΡΤΟΣ ΣΠΕΝΣΕΡ

Η ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ

Πᾶν τὸ βιογραφικὸν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἔχει ἰδιάζον τι δι' ἡμᾶς θέλγητρον. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ βιογραφικὴ φιλολογία εἶναι ἓν τῶν ἀρχαιοτέρων γενῶν τῆς τέχνης τῆς ἀναπαραστάσεως. Τὰ ἱερογλυφικὰ τῆς Αἰγύπτου, τὰ σφηνοειδῆ τῆς Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλωνίας οὐδὲν ἄλλο ἀφηγοῦνται ἡμῖν κατ' οὐσίαν ἢ βιογραφίας. Τί ἄλλο εἶναι ἡ Ὀδύσσεια ἢ ποιητικὴ βιογραφία τοῦ Ὀδυσσέως; Ἡ δὲ Γένεσις δὲν εἶναι καὶ αὕτη ἀληθὲς βιογραφικὸν λεξικὸν τῶν Ἑβραίων πατριαρχῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἡρώων; Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πρώτη ἀπόπειρα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πρὸς καθορισμὸν τῆς γενεαλογίας τῶν θεῶν καὶ ἀνάπτυξιν στοιχειώδους τινὸς θεωρίας τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου, ἐπιχειρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου ἐν τῇ «Θεογονίᾳ», ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν βιογραφικὴν ἀνάγκην, γενικευθεῖσα εἰς τὸ σύμπαν, διότι ἡ «Θεογονία» εἶναι πράγματι ἁπλῆ βιογραφία τοῦ Κόσμου.

Νεωτέρας ὅμως προελεύσεως εἶναι *ἡ αὐτοβιογραφία*. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι καὶ οἱ ὀβελίσκοι καὶ αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου εἶναι εἴδός τι αὐτοβιογραφίας τῶν ἀνεγειράντων αὐτούς, οἵτινες ἐφιλοδόξησαν νὰ ἐκδηλώσωσι δι' ἰδίων μνημείων εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ποῖοι ὑπῆρξαν καὶ τί ἐπετέλεσαν. Ἀντὶ τῶν ἀνθρώπων, παραδοθέντων διὰ τοῦ θανάτου εἰς τὴν αἰωνίαν σιγὴν καὶ εἰς τὴν αἰωνίαν λήθην, ὁμιλοῦσιν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας μετὰ πάροδον δεκάδων αἰώνων οἱ νεκροὶ καὶ βωβοὶ λίθοι. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ πρῶτα μεγάλα μνημεῖα τῆς τέχνης εἶναι ναοί, δηλαδὴ θρησκεῖαι διαιωνιζόμεναι διὰ τῶν λίθων. Τὰ παρὰ τὸ Κάιρον καὶ τὰς Θήβας τεράστια μνημεῖα εἶναι ἡ βιογραφία ἐκλιπόντος καὶ σχεδὸν λησμονηθέντος συστήματος πολιτισμοῦ.

Ἀλλ' ὡς κυρίως φιλολογικὸν γένος ἡ αὐτοβιογραφία εἶναι νεώτερον σχετικῶς προϊόν. Αἱ «Ἐξομολογήσεις» τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, αἱ «Ἐξομολογήσεις» τοῦ Ρουσώ, ἡ «Ἀλήθεια καὶ Ποίησις» τοῦ Γκαῖτε, τέλος δὲ αἱ «Ἰδέαι καὶ ἀναμνήσεις τοῦ Βίσμαρκ», εἶναι τὰ μεγάλα ἐκεῖνα πρότυπα, συμφώνως πρὸς τὰ ὁποῖα διαπλάσσονται κατὰ μίμησιν καὶ αἱ ἄλλαι μικρότεραι αὐτοβιογραφίαι, γενικευθεῖσαι μάλιστα τοσοῦτον σήμερον, ὥστε ἡ φιλολογία τῆς αὐτοβιογραφίας καὶ τῶν ἀναμνήσεων εἶναι τὸ τρέχον νόμισμα τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς. Πᾶς μέγας ἀνήρ, ἢ πᾶς ὅστις προὐκάλεσεν ἱκανὸν περὶ τὸ ὄνομά του θόρυβον, ἀναλαμβάνει ν' ἀφηγηθῇ μόνος τὸν βίον του καὶ νὰ διδάξῃ εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς πῶς ἔφθασεν εἰς τὴν ἐπίζηλον θέσιν, εἰς ἣν ἀνῆλθεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τῇ τέχνῃ ἢ τῇ ἐπιστήμῃ.

Καὶ ὁ μέγας ἄγγλος φιλόσοφος τῆς Βικτωριανῆς λεγομένης περιόδου, οὗτινος τὸν θάνατον ἀνέγραψεν ἡ νεκρολογία τοῦ λήξαντος ἔτους, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὸ ρεῦμα τοῦτο τῆς συγχρόνου φιλολογικῆς κινήσεως. Ἄλλως τε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ δώσῃ πιστοτέραν καὶ ζωηροτέραν τῆς προσωπικότητος αὐτοῦ εἰκόνα ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ὁ ἠθικολόγος καὶ κοινωνιολόγος, ὅστις τόσην ὀξύτητα ἀντιλήψεως καὶ παρατηρήσεως κατέδειξεν ἐν τῇ μακρᾷ σειρᾷ τῶν φιλοσοφικῶν ἔργων του, ὁ συστηματοποιήσας, οἷον εἰπεῖν,

τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως καὶ ἐπεκτείνας αὐτὴν ἐπὶ τῆς κοινωνιολογίας καὶ τῆς πολιτειολογίας δὲν ἠδύνατο νὰ παραλείψῃ τὴν μελέτην αὐτοῦ τοῦ «*ἐγώ*» του καὶ ταύτην παρέδωκεν ἡμῖν ἐν τῷ μετὰ θάνατον δημοσιευθέντι διτόμῳ ἔργῳ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «*Αὐτοβιογραφία Ἑρβέρτου Σπένσερ.*»

Ὁ βαθὺς ἐρευνητὴς τῆς φύσεως καὶ τῆς κοινωνίας ἀνατέμνει ἑαυτὸν καὶ ἀποκαλύπτει τὴν ψυχήν του εἰς τὸν κόσμον, παρέχων οὕτω χρησιμώτατον καὶ ἀπαραίτητον, οἷον εἰπεῖν, συμπλήρωμα τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔργου του, οὗτινος ἐξηγεῖ τὴν γένεσιν καὶ ὑποδεικνύει ἔν τισι τὰ τρωτὰ μέρη. Ὁ θέλων λοιπὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς νὰ γνωρίσῃ τὸν βίον καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑρβέρτου Σπένσερ ὀφείλει νὰ μελετήσῃ τὴν αὐτοβιογραφίαν αὐτοῦ ὡς τὸ ἄριστον βοήθημα καὶ σχόλιον τοῦ συστήματος τῆς συνθετικῆς φιλοσοφίας τοῦ μεγάλου Ἄγγλου. Καὶ ἡμεῖς δὲ ἐνταῦθα ἀναλαβόντες νὰ διαζωγραφήσωμεν, ὅσον ἐν τοῖς στενοῖς τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου ὁρίοις ἐπιτρέπεται, τὸν Σπένσερ, οὐδεμίαν ἄλλην ἐκρίναμεν καλλιτέραν πηγὴν ἢ αὐτὴν τὴν αὐτοβιογραφίαν του, ἣς ἐκτενῆ ἀνάλυσιν ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ φύλλῳ τοῦ μαΐου ἡ Review of Reviews (Ἐπιθεώρησις Ἐπιθεωρήσεων).

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ

Ὁ Σπένσερ δὲν δυσκολεύεται νὰ εἴπῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐκ καταγωγῆς ἦτο χαρακτῆρος εὐξάπτου. Τὸ γένος αὐτοῦ ἀνάγει εἰς Οὐσίτας[1], μεταναστεύσαντας κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἐκ Βοημίας εἰς Λοθαριγγίαν, τῶν ὁποίων δὲ οἱ ἀπόγονοι προσῆλθον μετὰ ἕνα αἰῶνα ὡς Οὐγενότοι[2] πρόσφυγες εἰς Ἀγγλίαν. Ἀλλ' εἴτε οἱ πόρρωθεν προπάτορες αὐτοῦ ἦσαν Οὐσῖται καὶ Οὐγενότοι ἢ οὔ, ἡ καταγωγὴ αὐτοῦ δύναται ν' ἀναχθῇ εἰς τοὺς πρώτους ἐν Ἀγγλίᾳ Οὐελσλεϊάνους[3], δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πρῶτος μεθοδιστὴς φιλόσοφος ἐν Ἀγγλίᾳ. Περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν θείων του λέγει: «Ἀνατραφέντες ὡς Οὐελσλεϊάνοι διίσταντο μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς αἱρέσεως τῶν διεστώτων τούτων». Εἰς αὐτῶν μετέστη εἰς τὴν ἀγγλικανικὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀπεκάλυψε τὸν χαρακτῆρά του, διότι ἦτο ἐκ 15,000 κληρικῶν ὁ μόνος μεθοδιστής. Κατὰ τὴν νεότητά των ἦσαν ἅπαντες μανιώδεις φίλοι τῆς μουσικῆς, ἐθεωροῦντο δὲ ἅπαντες ὡς ἐκκεντρικοί.

Ο ΠΑΤΗΡ ΚΑΙ Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ

Περὶ τοῦ πατρός του λέγει πολλά. Ἡ δὲ υἱκὴ στοργή, τὴν ὁποίαν ἐκδηλοῖ εἰς πᾶν τὸ ἀφορῶν τὸν πατέρα του, περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸν φιλόσοφον. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐνθυμεῖται ἓν μέγα ἐλάττωμά του λέγων «δὲν ἤμην καλὸς πρὸς τὴν μητέρα μου». «Ἀλλ' ἐν τούτοις, προσθέτει, ἐθαύμαζον τὰ μέγιστα τὸν χαρακτῆρα τοῦ πατρός μου, ἐξετάζων δὲ ὅλους ὅσους ἐγνώρισα, δὲν δύναμαι νὰ εὕρω ἄνθρωπον ὑψηλοτέρου τύπου. Ὅλας τὰς εἰδικότητας τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς διανοίας, ὅσαι ὀφείλονται εἰς τὴν κληρονομικότητα, ἐκληρονόμησα παρὰ τοῦ πατρός μου. Οὐδεμίαν σχεδὸν ὁμοιότητα βλέπω μεταξὺ τοῦ πνεύματος τῆς μητρός μου καὶ τοῦ ἰδικοῦ μου. Ἦτο λίαν ὑπομονητική, ἐνῷ ἐγὼ εἶμαι λίαν ἀνυπόμονος. Ὑπέμενε τοὺς κόπους, πνευματικοὺς καὶ σωματικούς· ἐλάχιστα ἔκλινεν εἰς τὸ νὰ εὑρίσκῃ σφάλματα εἰς τοὺς ἄλλους. Ἐγὼ κλίνω εἰς τοῦτο τὰ μέγιστα. Ἦτο πειθήνιος. Ἐγὼ εἶμαι τὸ ἀντίθετον τῆς πειθηνιότητος. Οὕτως ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν διανοητικῶν ἰδιοτήτων οὐδὲν τὸ κοινὸν χαρακτηριστικὸν δύναμαι νὰ εὕρω μεταξὺ ἐκεί-

---

1. Οὐσῖται, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰωάννου Οὐσίου, ἱδρύσαντος τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἐν Βοημίᾳ ἰδίαν αἵρεσιν, πρόδρομον τοῦ προτεσταντισμοῦ.

2. Οὐγενότοι ὠνομάσθησαν ἐν Γαλλίᾳ οἱ πρῶτοι Καλβινισταί (διαμαρτυρόμενοι). Ἡ λέξις παράγεται ἐκ τῆς γερμανικῆς eidgenossen=εὐόρκως συνηπισμένοι, σύμμαχοι.

3. Οὐελσλεϊάνοι λέγονται οἱ μεθοδισταὶ ἐκ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῶν Τζὼν Οὐέλσλεϋ. Μεθοδισταὶ δὲ ὠνομάσθησαν οἱ ὀπαδοὶ τῆς αἱρέσεως ταύτης ὡς ἀξιοῦντες νὰ ἄγωσι βίον τακτικόν, οὗτινος ἑκάστη στιγμὴ εἶναι μεθοδικῶς ὡρισμένη εἰς ἔργον τι.

νης καὶ ἐμοῦ, ἐξαιρέσει ἴσως μεγαλειτέρας τινὸς ἠρεμίας κρίσεως τῆς τοῦ πατρός μου».

«Αἱ φιλοδοξίαι τοῦ βίου, αἵτινες γενικῶς ὑποκινοῦνται ἢ προστατεύονται ὑπὸ τῆς μητρικῆς συμπαθείας, οὐδεμίαν εὗρισκον παρ' αὐτῇ ὑποστήριξιν. Ἐπέκρινε πάντοτε μετ' ἀποθαρρύνσεως τὰς ἐνεργείας καὶ τὰ σχέδιά μου, ἐπέμενε δὲ ζητοῦσα νὰ ἐκλέξω κοινότερόν τι στάδιον. Ἔμαθον ἐμμέσως ὅτι ἐγνώρισεν ὀλίγας ἐκ τῶν μελετῶν μου, ἀλλὰ φρονῶ ὅτι οὐδέποτε ἐπεχείρησε νὰ γνωρίσῃ τὰ μεγαλείτερα συγγράμματά μου ἢ ἂν ἐπεχείρησε τοῦτο, τὰ ἐγκατέλιπε ταχέως ὡς ἀκατάληπτα».

Ἐκ τοῦ πατρός του ἐκληρονόμησεν, ὡς λέγει, τρία θεμελιώδη χαρακτηριστικά: ἀσυνήθη ἐπιδεκτικότητα πρὸς ἐκζήτησιν καὶ ἀντίληψιν τῶν αἰτίων, συμπαθῆ τάσιν καὶ ἱκανότητα πρὸς διάκρισιν ἀσυλλήπτων ἀναλογιῶν. Ἐκληρονόμησεν ὡσαύτως ἐκ τοῦ πατρός του ἅπαν τὸ αἴσθημα τῆς ἐγωϊστικῆς δικαιοσύνης καὶ ἐκ συμπαθείας τῆς ἀλτρουϊστικῆς δικαιοσύνης.

Ὁ πατήρ του ἐνεφορεῖτο τελείως τῆς κληρονομικῆς ὑπεροφανείας. Οὐδέποτε ἤθελε ν' ἀφαιρέσῃ τὸν πῖλόν του ἐνώπιον οὐδενός, εἰς οὐδένα ἔγραφε μὲ τὸν τίτλον Rev. ἢ Esq. ἢ τι πλέον τοῦ ἁπλοῦ *Κύριε*[1].

Ο ΣΠΕΝΣΕΡ ΩΣ ΠΑΙΣ ΕΥΔΙΑΘΕΤΟΣ

Τοῦ ἀσυμβιβάστου τούτου μεθοδιστοῦ ὁ Ἑρβέρτος ἦτο ὁ μόνος ἐπιζῶν υἱός, γεννηθεὶς ἐν Δάρβυ (Dervy) τὴν 15/27 Ἀπριλίου 1820. Πέντε ἕτερα τέκνα ἐγεννήθησαν μετ' αὐτόν, ἀλλ' οὐδὲν ἔζησεν ὑπὲρ τὰς 7–10 ἡμέρας. «Ἦτο μία τῶν ἀτυχιῶν μου τὸ νὰ μὴ ἔχω ἀδελφούς, θλίβομαι δὲ μέχρι τοῦδε, διότι δὲν ἔσχον ἀδελφάς».

Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ὁ Ἑρβέρτος φαίνεται ἀνήσυχος. Οἱ γονεῖς του ἐννοοῦσι νὰ ἐξασκήσωσι τὰ δικαιώματά των, ἀλλὰ δὲν μετήρχοντο βίαν, διὰ τοῦτο δὲ ὁ Σπένσερ περιεφρόνει τὴν πατρικὴν ἐπιβολήν. Δὲν ἤθελε νὰ διακρίνηται ἐν τῇ σχολῇ. Ἦτο πολὺ ὀπίσω τῶν ἄλλων παιδίων. Ἀπέφευγε τὴν μελέτην καὶ ἐκμάθησιν τῶν μαθημάτων καὶ τὰς ἄλλας τετριμμένας σχολικὰς μεθόδους. «Σπανίως εἶπον μάθημά τι ὀρθῶς, λέγει ὁ ἴδιος. Καὶ κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν, ὡς καὶ κατόπιν ἐν τῷ βίῳ, δὲν ἠδυνάμην νὰ ὑποστῶ παρατεταμένην ἀνάγνωσιν.» Ἐν τούτοις ταχέως περισυνέλεξε ποικίλας γνώσεις, ἦτο δὲ προσεκτικὸς ἀκροατὴς τῶν συζητήσεων τοῦ πατρός του μετ' ἄλλων. Ὁ πατήρ του ἦτο ὀπαδὸς τῆς ἀρχῆς τοῦ «Βοήθει σαυτόν», ἤτοι τῆς αὐτενεργείας ἰδίᾳ ὑπὸ διανοητικὴν ἔποψιν, συνείθιζε δὲ νὰ ὑποβάλλῃ ἐρωτήσεις εἰς τὸ παιδίον πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἐνεργείας τῆς διανοίας του. Ἐν τῇ μικρᾷ σχολῇ του ὁ Ἑρβέρτος ἦτο εἷς μικρὸς ἀρχηγός. Ἡ μόνη ἀρετὴ αὐτοῦ ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν ἦτο ἡ ὠκυποδία του, εἰς ἣν ὑπερέβαινεν ὅλους τοὺς συμμαθητάς του. Ἠγάπα δὲ τὰ μέγιστα τὴν ἁλιείαν, τὴν ὁποίαν ἠναγκάσθη καὶ εἰς βραδυτέραν τῆς ἡλικίας του περιόδον νὰ ἐπαναλάβῃ ἕνεκα λόγων ὑγείας. Παρεδίδετο εὐκόλως εἰς ὀνειροπολήσεις, καθ' ἃς ἐποικοδόμει σχέδια ἐπὶ σχεδίων, ὅταν δὲ ἦτο βυθισμένος εἰς τοιαῦτα ὄνειρα, ἐθεᾶτο ὁμιλῶν καθ' ἑαυτὸν μεγαλοφώνως ἐν τῷ περιπάτῳ.

ΔΡΑΠΕΤΕΥΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ἦτο ἡλικίας δέκα τριῶν ἐτῶν, ὅτε οἱ γονεῖς του ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς Χίντων παρὰ τῷ θείῳ του, ὄντι κληρικῷ, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ὑπὸ αὐστηροτέραν ἐπίβλεψιν ὁ Ἑρβέρτος θὰ ἐξοικειοῦτο πρὸς τὴν πειθώ. Ὁ παῖς ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι ἀπεστάλη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ θείου του, ἀλλὰ μετὰ δέκα ἡμέρας ἐννοήσας περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἀπῆλθεν

1. *Rev. Τίτλος τῶν κληρικῶν (σεβάσμιος), Esq. (Esquare) δὲ τίτλος τῶν ποιάν τινα κοινωνικὴν θέσιν κατεχόντων Ἄγγλων, διδόμενος ἄλλοτε εἰς τοὺς ἀνωτέρας κοινωνικῆς θέσεως ἀμέσως μετὰ τοὺς Knight, προσγαορευομένους διὰ τοῦ Sir (σὲρ).*

ἐκ Χίντων ὅπως ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν γενέθλιόν του πόλιν. Εἶχε δύο μόνον σελίνια εἰς τὸ θυλάκιόν του. Ἡ ὁδοιπορία ἦτο ἐπίπονος. Ἔφθασεν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει. Ἀλλ' ἡ δραπέτευσίς του εἰς οὐδὲν ὠφέλησεν. Ἀπεστάλη ὀπίσω πρὸς τὸν θεῖόν του καὶ ἔμεινε παρ' αὐτῷ ἐπὶ τρία ἔτη. Ὁ τελευταῖος οὗτος παριστάνει τὸν ἀνεψιόν του ὡς ὅλως ἀδέξιον ἐν τῷ ἔργῳ. «Ἀδίδακτος, προσθέτει ὁ Σπένσερ. Καὶ ἐξακολουθῶ πάντοτε νὰ ἦμαι τοιοῦτος.» Κατὰ συνέπειαν ἐλάχιστα ἔμαθε τὴν λατινικήν, τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν γαλλικήν. Οὐδέποτε ἔμαθε τὴν ἀγγλικὴν γραμματικήν. «Ἔμεινα, λέγει ὁ ἴδιος, μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης γνώσεως τῆς ἀγγλικῆς συντάξεως». Φρονεῖ δὲ ὅτι ἡ αἰτία τῆς ἀποστροφῆς ταύτης περὶ τὴν σπουδὴν τῶν γλωσσῶν καὶ τῆς γραμματικῆς ἦτο ἡ ἀποστροφὴ πρὸς πᾶν καθαρῶς δογματικόν.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΕΝ ΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἦτο δεκαεξαετής, ὅτε ἐδημοσιεύθησαν αἱ πρῶται γραμμαί του εἰς τὴν Bath Magasine. Ἦσαν δὲ αὗται ἐπιστολὴ περιγράφουσα περιέργου σχήματος κρυστάλλους, παρατηρουμένους κατὰ τὴν κρυστάλλωσιν τοῦ ἅλατος.

Μετὰ ἓν ἔτος ἠσπάσθη τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ὅπερ εἶχον ἐξασκήσει καὶ ὁ πάππος καὶ ὁ πατήρ του, προσληφθεὶς εἰς τὴν σχολὴν τῆς γενεθλίου του πόλεως Δάρβυ. Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐπετύγχανεν, ὡς λέγει ὁ ἴδιος, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὸ μάθημα τῆς γεωμετρίας. Μετά τινα ὅμως ἔτη διωρίσθη μηχανικὸς ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ Λονδίνου-Βιρμιγχάμης τότε ἀκριβῶς κατασκευαζομένῳ. Μετὰ δεκάμηνον ἐν Λονδίνῳ διαμονὴν μετέβη εἰς Οὔρστερ (Worcester) ὡς βοηθὸς τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Βιρμιγχάμης-Γλώσεστερ (Glocester). Τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του ἀφιέρου εἰς τὴν μελέτην προβλημάτων τῆς εὐκλειδείου γεωμετρίας καὶ τῆς μηχανικῆς. Τὴν παραμονὴν τῆς 31ης ἐπετείου τῶν γενεθλίων του ἐγκατέλιπε τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γενέθλιον πόλιν του προτιθέμενος νὰ ἀναπτύξῃ τὸ ὑπὸ τοῦ πατρός του ὑποδειχθὲν σχέδιον ἠλεκτρομαγνητικῆς μηχανῆς. Δὲν εἶχε τότε τὴν ἐλαχίστην πρόθεσιν νὰ γείνῃ συγγραφεύς. Ἀλλὰ ταχέως ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ μηχανὴ τοῦ πατρός του ἦτο φαντασιώδης, στοιχίσασα μόνον εἰς αὐτὸν ἱκανὴν δαπάνην. Φρονεῖ ὅμως ὅτι τὸ λάθος τοῦτο ἀπέβη πρὸς ὄφελος του, διότι ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ μονοτόνου καὶ ὄχι λίαν εὐτυχοῦς βίου τοῦ πολιτικοῦ μηχανικοῦ. Ἐκτὸς δὲ τούτου τὸ λάθος ἐκεῖνο ἤνοιξε τὴν ὁδὸν ἑτέρου εἴδους βίου. «Διότι ἐνόσῳ ἦτο διαθέσιμος μετέβη πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐν Χίντων, κατὰ δὲ τὰς μετ' αὐτοῦ συνδιαλέξεις, αἵτινες ἀπεκάλυψαν τὰς κοινὰς αὐτῶν ἰδέας περὶ ἀτομικισμοῦ (individuaelism), ἔσχε τὸ πρῶτον τὴν ἰδέαν νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἰδέας αὐτοῦ ἐν σειρᾷ ἐπιστολῶν ἐν τῇ Nonconformist, ἐφημερίδι ἐκφραζούσῃ τὰς ἰδέας τῆς ὁμωνύμου ἐν Ἀγγλίᾳ αἱρέσεως, ἥτις εἶχεν ἀρχίσει τότε πρῶτον νὰ ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Ἐδουάρδου Λάιαλ, φίλου τοῦ θείου τοῦ Σπένσερ.

Μία συστατικὴ ἐπιστολὴ τοῦ τελευταίου τούτου πρὸς τὸν Λάιαλ ἔρριψε τὸν νεαρὸν Σπένσερ εἰς τὸ συγγραφικὸν στάδιον. Ἡ σειρὰ τῶν ἐπιστολῶν ἐκείνων ἀπετέλεσε τὴν ἀρχὴν τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔργου τοῦ Σπένσερ. Αὐτὸς ὁ μέγας φιλόσοφος, λέγει σχολιάζων τὰς ἐπιστολὰς ταύτας «περὶ τῆς κυρίως σφαίρας», γραφείσας κατὰ τὸ 34ον ἔτος τῆς ἡλικίας του: «Ἂν δὲν μετέβαινον εἰς Χίντων διὰ τὴν ἐπίσκεψιν ἐκείνην, ἂν δὲν ἤρχιζον τὰς πολιτικὰς ἐκείνας συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ θείου μου, ἡ πρώτη τῶν ἐπιστολῶν τούτων δὲν θὰ ἔβλεπε τὸ φῶς καὶ ἡ συνέχεια αὐτῶν οὐδέποτε θὰ ἐγράφετο. Ἂν δὲ αὗται δὲν ἐγράφοντο, ἡ «κοινωνικὴ ἰσορροπία» (Social Statics), ἥτις ἀπέρρευσεν ἐξ αὐτῶν, οὐδέποτε θὰ συνεγράφετο. Ἑπομένως δὲ οὐδὲ αἱ «Ἀρχαὶ τῆς ψυχολογίας» οὐδὲ τὸ «Σύστημα τῆς συνθετικῆς φιλοσοφίας» θὰ συνεγράφοντο ποτέ».

Ἐπανελθὼν εἰς Δάρβυ ἠσχολήθη πάλιν εἰς μελέτας ἐφευρέσεων καὶ ἄλλα ξένα πρὸς τὸ συγγραφικὸν στάδια. Ἐπανῆλθεν ὅμως εἰς Λονδῖνον ὅπως ζητήσῃ ἀσχολίαν ὡς μη-

χανικὸς ἢ ἐν τῇ φιλολογίᾳ. Ἐξέδωκε τότε εἰς φυλλάδιον τὰς «περὶ τῆς κυρίως σφαίρας» γνωστὰς ἐπιστολάς του, ἀλλ' ἐζημιώθη περὶ τὰς 10 λίρας. Εἰς ἀποζημίωσιν ἔλαβεν ἐνθαρρυντικὴν ἐπιστολὴν τοῦ πολλοῦ Θωμᾶ Καρλάιλ. Μὴ δυνηθεὶς ὅμως νὰ ἐπιτύχῃ ἐν Λονδίνῳ μετέβη εἰς Βιρμιγχάμην ὡς δεύτερος συντάκτης νέας ἐφημερίδος, τοῦ «*Πιλότου*», ἔμεινε δὲ εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἕνα μόνον μῆνα καὶ ἐπεδόθη πάλιν κατόπιν εἰς τὴν χάραξιν σιδηροδρομικῶν σχεδίων. Ἦτο τότε ὁ καιρὸς τῆς σιδηροδρομικῆς μανίας. Μετὰ ἓν καὶ ἥμισυ ὅμως ἔτος ἐγκατέλιπε τὴν μηχανικὴν διὰ παντός. Ἠσχολήθη πάλιν κατόπιν εἰς ἐφευρέσεις, τὰς πλείστας ἀποτυγχανούσας, καὶ ἤρχισε τότε τὴν συγγραφὴν τοῦ ἔργου, ὅπερ ἐδημοσιεύθη βραδύτερον ὑπὸ τὸν τίτλον «Κοινωνικὴ ἰσορροπία». Ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὡς λέγει ὁ ἴδιος, δὲν εἶχε τὴν ἰδέαν ν' ἀφιερωθῇ καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὸ συγγραφικὸν στάδιον. Ἐζήτει οὐχ ἧττον θέσεις, αἵτινες νὰ ἀφίνωσιν αὐτῷ ἄνετον καιρὸν διὰ τὸν φιλολογικὸν σκοπόν του, καὶ τοιαύτην εὗρεν ὡς δεύτερος συντάκτης τοῦ «*Οἰκονομολόγου*», ἐν τῷ ὁποίῳ εἰργάσθη ἐπὶ 4 ½ ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐξέδωκε τὴν «Κοινωνικὴν ἰσορροπίαν» καὶ ἐγνώρισε τὸν Χούξλεϋ, τὸν Τύνδαλλ καὶ ἄλλους διασήμους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συγγραφεῖς καὶ φυσιολόγους. «Ὁ χαρακτὴρ τοῦ κατόπιν σταδίου μου, λέγει, καθωρίσθη κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν ἰδεῶν καὶ φιλικῶν σχέσεων, ἃς ἐσχημάτισα κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα.»

Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΟΥ

Ὁ θάνατος τοῦ κληρικοῦ θείου του ἀφῆκεν εἰς αὐτὸν κληρονομίαν 500 λιρῶν καὶ μικράν τινα πρόσοδον. Ἀπεφάσισε τότε νὰ ἀφήσῃ τὸν «*Οἰκονομολόγον*» καὶ νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν συνεργασίαν διαφόρων περιοδικῶν. Ἓν τῶν ἀρίστων ἄρθρων του, «ὅπερ ἐφείλκυσεν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου», ἦτο τὸ περὶ σιδηροδρομικῆς πολιτικῆς ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τοῦ Ἐδιμβούργου» δημοσιευθέν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἤρχισε γράφων τὰς «Ἀρχὰς τῆς ψυχολογίας». Διέκοψεν ὅμως τὸ ἔργον τοῦτο ἕνεκα τῆς ἀσθενείας, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει ὁ ἴδιος ὡς τὴν μεγάλην τραγῳδίαν τοῦ βίου του. Ἦτο τότε 36 ἐτῶν. «Πρωΐαν τινά, λέγει, εἶχον μόλις ἀρχίσει τὴν ἐργασίαν μου, ὅτε ᾐσθάνθην κάτι εἰς τὴν κεφαλήν — οὐχὶ πόνον, οὐδὲ πυρετόν, οὐδὲ βάρος, ἀλλ' ἁπλῶς αἴσθημά τι, ὑποφερτὸν μέχρι τινός, ἀλλ' ἀσύνηθες. Ἡ σοβαρότης τοῦ συμπτώματος ἐξεδηλώθη αἰφνιδίως... Ἡ ὑγεία ἐν τῇ πλήρει σημασίᾳ τῆς λέξεως οὐδέποτε πλέον ἐπανῆλθε».

«Δέκα ὀκτὼ μῆνας ἀπολεσθέντας» ὀνομάζει ὁ Σπένσερ τὴν περίοδον, ἥτις ἐπηκολούθησε τὴν πρώτην ταύτην κρίσιν. Ἀπέφευγε τὴν κοινωνίαν καὶ μόνον ἡ ἀπόλαυσις τῆς μουσικῆς ἦτο ἀνεκτὴ εἰς αὐτόν. Ἐν τούτοις ἐξακολουθεῖ τὸν περὶ ἐκδόσεως ἀγῶνα. Ἐκδίδει ἀγγελίας καὶ εὑρίσκει 600 συνδρομητὰς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις, ὅπου εἷς τῶν ἐνθουσιωδεστέρων φίλων του, ὁ κ. Γιούμαν, ἐργάζεται πυρετωδῶς ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἤρχισεν ὁ Σπένσερ τὴν ἔκδοσιν τῶν «Πρώτων ἀρχῶν». Ἀλλὰ μετὰ ἓξ ἔτη ὁ ἀριθμὸς τῶν συνδρομητῶν ἠλαττώθη, αἱ δαπάναι του ὑπερέβησαν τὰς προσόδους, ἡ δὲ ἀσθένεια τῶν γονέων του ἀπῄτει μείζονας θυσίας εἰς τὸ βαλάντιον αὐτοῦ. Τὸ 1866 ὁ Σπένσερ ἀνήγγειλεν ὅτι διακόπτει τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων του. Ὁ διάσημος Τζὼν Στούαρτ Μίλλ ἀνέλαβε νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτόν, ἀλλ' ὁ Σπένσερ ἀπεποιήθη εὐγενῶς. Ἐπὶ τέλους ὅμως τῇ βοηθείᾳ πλείστων φίλων του καὶ τοῦ ἀμερικανοῦ Γιούμαν συνέλεξε 7,000 δολλάρια, ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης ὁ Σπένσερ ἠδυνήθη εὐχερῶς νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἔκδοσιν. Ἡ «Συνθετικὴ φιλοσοφία» εἶχε σωθῇ.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς αὐτοβιογραφίας τοῦ Ἑρβέρτου Σπένσερ δὲν ἔχει σπουδαιότητα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διαζωγραφήσεως τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. Ὁ βίος του ἄλλως τε ἦτο πλέον σειρὰ φιλολογικῶν ἐπιτυχιῶν. Τὰ ἔργα αὐτοῦ μετεφράσθησαν τὸ 1866 εἰς τὴν ρωσσικήν, τὸ 1871 εἰς τὴν γαλλικήν, τὸ 1872 εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ ἰταλικήν, μέρος δὲ αὐτῶν τὸ 1881 εἰς τὴν ἑλληνικήν. Τὸ μᾶλλον ἐπικερδὲς τῶν ἔργων του ἦτο ἡ «Μελέτη Κοι-

νωνιολογίας» δημοσιευθεῖσα ὡς σειρὰ ἄρθρων τὸ πρῶτον ἐν τῇ Contemporary («Συγχρόνῳ ἐπιθεωρήσει»). Ἀφῆκεν εἰς αὐτὸν καθαρὸν κέρδος 1500 λίρας στερλίνας. Παρατηρεῖ ὅμως ὁ Σπένσερ ὅτι ἀφότου ἔπαυσεν ἀποστέλλων ἄρθρα εἰς περιοδικά, ἡ ἐπιτυχία τῶν ἔργων του ἐδιπλασιάσθη. Ἡ αὐτοβιογραφία σταματᾷ εἰς τὸ 1893.

ΤΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ

Δυσχερὲς θὰ ἦτο νὰ συνοψίσωμεν ἐνταῦθα δι' ὀλίγων τὸ φιλολογικὸν σύστημα τοῦ Σπένσερ, ὅπερ πληροῖ δέκα ὁλοκλήρους τόμους. Διὸ ἀντὶ πάσης ἀναλύσεως ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς ὀλίγα ἐκ μακρᾶς πραγματείας τοῦ γερμανοῦ καθηγητοῦ Λουδοβίκου Σταίν:

Τὸ φιλοσοφικὸν σύστημα τοῦ Σπένσερ, οἷον διετυπώθη τὸ 1860 ἐν τῇ περιπύστῳ ἐκείνῃ ἀγγελίᾳ του, ἐξενεχθὲν ὡς ἡ Ἀθηνᾶ πάνοπλος ἐκ τοῦ κρανίου τοῦ Διός, ὑπενθυμίζει ἕτερον μέγα πρότυπον φιλοσοφικῆς ὑπάρξεως, τὸν Σπινόζαν. Τὸ 1658 τὸ παντθεϊστικὸν σύστημα τοῦ Σπινόζα, τοῦ ὁποίου ἡ πρόχειρος διαγραφὴ ἀπόκειται ἐν τῇ Tractatus brevis, εἶχε τόσον στερρῶς καὶ ἀκεραίως συλληφθῇ ἐν τῇ διανοίᾳ του, ὅσον μετὰ διακόσια ἔτη (1830) τὸ τοῦ Ἑρβέρτου Σπένσερ. Ἀλλὰ τὸ μὲν σύστημα τοῦ Σπινόζα φέρει, ἀκολουθοῦν τὴν κρατοῦσαν ἐπιστήμην τοῦ 17ου αἰῶνος, τὰ μαθηματικά, ἔνδυμα γεωμετρικόν, ἐνῷ τὸ τοῦ Σπένσερ, συμφώνως πρὸς τὴν τάσιν τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης, ἔχει ὑφὴν βιολογικήν. Ἐκεῖνο μὲν παρέστησεν ἡμῖν τὴν παγκόσμιον εἰκόνα «ἔθει γεωμετρικῷ» (more geometrica), τοῦτο δὲ «ἔθει βιολογικῷ».

Τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἑρβέρτου Σπένσερ δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν σαφέστερον καὶ ἀκριβέστερον ἐπιλαμβανόμενοι αὐτῆς εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ἀκριβῶς, ὅπου δεικνύει τὴν μείζονα ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τοῦ Σπινόζα. Διότι εἰς τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τοῦ Σπινόζα καὶ τοῦ Σπένσερ ἔχομεν τὰς δύο ἐκείνας ἀντιλήψεις τοῦ κόσμου, αἵτινες ἀντιστρατεύονται ἀδιαλλάκτως πρὸς ἀλλήλας, ἀφ' ἧς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἔσχε συναίσθησιν τῆς ὑπάρξεώς του διὰ τῆς φιλοσοφίας. Καὶ ὁ μὲν Σπινόζας ἀποτελεῖ τὸν τελευταῖον κρῖκον τῆς φιλοσοφικῆς θεωρίας τοῦ *εἶναι*, ὁ δὲ Σπένσερ τὴν συμπλήρωσιν τῆς θεωρίας τοῦ *γίγνεσθαι*, εὑρίσκων οὕτω τὴν ὑψίστην μορφὴν τοῦ δόγματος τοῦ Ἡρακλείτου. Ἐκεῖνος μὲν πρεσβεύει τὴν αἰωνίαν στασιμότητα, οὗτος δὲ τὴν αἰωνίαν μεταβολὴν καὶ τὴν ἀδιάκοπον ἀλλαγὴν τῶν ὄντων. Κατὰ τὸν Σπινόζαν τὸ *εἶναι* εἶναι αἰώνιον. Κατὰ τὸν Σπένσερ τὸ *ποιεῖν*, τὸ γίγνεσθαι, ἡ ἐνέργεια εἶναι αἰωνία. Παρὰ μὲν τῷ πρώτῳ ἔχομεν τὸν *ὀντολογισμόν*, παρὰ δὲ τῷ τελευταίῳ τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως. Παρὰ τῷ πρώτῳ τὸν *πανθεϊσμόν*, παρὰ τῷ τελευταίῳ τὸν *πανδυναμισμόν*.

Ὁ Σπινόζας εἶναι τελείως δογματικός, ὁ Σπένσερ πυρρωνιστής. Κατὰ τὸν Σπινόζαν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, τὸ λογικόν, δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὰ πάντα καὶ νὰ σχηματίσῃ σαφῆ, τελείως ἀπεικονισμένην καὶ ὁλοσχερῆ ἀντίληψιν τῆς ὕλης. Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ σύστημα τοῦ Σπινόζα, εἶναι ἰδέα ἔμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἤτοι ἡ ἀνωτέρα βαθμὶς τῆς γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τοὐναντίον ὁ Σπένσερ διαιρεῖ ἐν ταῖς πρώταις ἀρχαῖς ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τοὐναντίον ὁ Σπένσερ διαιρεῖ ἐν ταῖς πρώταις ἀρχαῖς ἐκ τῶν προτέρων πᾶσαν γνῶσιν εἰς δύο ἡμίση, εἰς τὴν τῶν νόμων τοῦ νοητοῦ καὶ εἰς τὴν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀκατανοήτου (unknowable). Περὶ τοῦ ἀπολύτου ἐκείνου ὄντος, τοῦ Θεοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Σπινόζας ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι ἡ βεβαιοτέρα τῶν ἀληθειῶν, ὁ Σπένσερ δύναται μόνον νὰ εἴπῃ *ὅτι* ἐστίν, οὐχὶ ὅμως καὶ *τί* ἐστιν. Ἡ ὄπισθεν τῶν νοητῶν νόμων τῆς φύσεως κειμένη δύναμις εἶναι δι' ἡμᾶς (ὅπως κατὰ τὸν Κάντ καὶ αὐτὴ ἡ ὕλη) αἰωνίως ἄγνωστος (ignorabimus), θὰ ἀγνοῶμεν κατὰ τὸν *Μπουὰ Ραϋμόν*). Διὰ τοῦτο δὲ ἡ φιλοσοφία τοῦ Σπένσερ ἐκλήθη *ἀγνωστικισμός*.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ γνωστοῦ καὶ ὁ Σπένσερ τίθησι τὸ ἄγνωστον, οὗτινος ἡ ὑψίστη μορφὴ ἐξωτερικεύσεως εἶναι ἡ δύναμις. Ἡ δύναμις αὕτη εἶναι σταθερὰ (νόμος περὶ διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας κατὰ τὴν Φυσικήν). Ἐκδηλοῦται ὡσαύτως διὰ δύο θεμελιωδῶν ἐξωτερικεύσεων, τῆς *κινήσεως*, καὶ τῆς *ὕλης*. Τὴν ἐπισώρευσιν τῆς ὕλης ἀναγνωρίζομεν ὡς χῶ-

ρον, τὴν δὲ ἀλληλοδιαδοχὴν τῆς κινήσεως ὡς *χρόνον*. Οἱ νόμοι τῆς συσσωρεύσεως τῆς ὕλης ἐν τῷ χώρῳ εἶναι δυνατὸν νὰ γνωσθῶσιν ὡς καὶ (ἀπὸ τοῦ Κέπλερ) οἱ τῆς κινήσεως. Γνωρίζομεν ὡσαύτως ὅτι πᾶσα μορφὴ δυνάμεως δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς πᾶσαν ἄλλην. Πᾶσα κίνησις γίνεται ρυθμικῶς καὶ διαδίδεται κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ὀλιγωτέρας ἀντιστάσεως.

Ἐκ τῆς σκοπιᾶς ταύτης δυνάμεθα νὰ ἐπισκοπήσωμεν ἄριστα τὰ δύο μεγαλείτερα φιλοσοφικὰ συστήματα. Βάσις τοῦ συστήματος τοῦ Σπινόζα εἶναι ἡ σταθερότης τῆς ἐνεργείας ἢ ἡ δύναμις. Κατὰ τὸν Σπινόζαν ἡ κίνησις εἶναι εἰδικὴ περίπτωσις τοῦ εἶναι, κατὰ τὸν Σπένσερ τἀνάπαλιν, πᾶσα ἠρεμία καὶ πᾶσα στασιμότης εἶναι μικρὰ ἀπαρατήρητος κίνησις, οὕτως ὥστε τὸ *εἶναι* ἐστὶν εἰδικὴ περίπτωσις, μία στιγμὴ τῆς κινήσεως. Ὁ Σπινόζας ὁρᾷ τὸ σύμπαν ὑπὸ τὸ σύμβολον τοῦ ὄρους, ὅπερ φαίνεται αἰωνίως ἀκινητοῦν καὶ ὁμοιόμορφον, ὁ δὲ Σπένσερ ὑπὸ τὸ σύμβολον τοῦ ποταμοῦ, οὗτινος τὰ ὕδατα αἰωνίως ρέουσιν. Ἡ Γεωμετρία ὡς ἡ ἐπιστήμη τῶν παρ' ἄλληλα κειμένων σωμάτων εἶναι τὸ πρότυπον τοῦ Σπινόζα. Ἡ Μηχανικὴ ὡς ἡ ἐπιστήμη τῆς ἀλληλοδιαδοχῆς τῶν ὄντων εἶναι τὸ πρότυπον τοῦ Σπένσερ. Κατὰ τὸν Σπινόζαν, πᾶς νόμος τῆς φύσεως πηγάζει ἐκ τῆς φύσεως (τοῦ Θεοῦ), ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ τριγώνου πηγάζει τὸ ἀξίωμα ὅτι τοῦτο ἰσοδυναμεῖ πρὸς δύο ὀρθὰς γωνίας. Κατὰ ταῦτα πᾶν φυσικὸν φαινόμενον εἶναι λογικὴ ἐνέργεια, μαθηματικὸν θεώρημα, ἀπορρέον ἐξ ἑνὸς *παραδείγματος*. Ἐξέλιξις σὺν τῷ χρόνῳ, μεταβολή, ἄνοδος εἰς ὑψηλοτέρας μορφὰς ὑπάρξεως ἀποκλείονται ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ Σπινόζα. Πᾶσα πρόοδος ἔγκειται ἐν τῇ λύσει τῶν ἀλγεβρικῶν τύπων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐκδηλοῖ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν μορφὴν τῶν φυσικῶν νόμων.

Κατὰ τὸν Σπένσερ, τοὐναντίον, τὸ σύμπαν δὲν εἶναι ὂν ἀδρανές, ἀλλ' αἰωνία δρᾶσις, εἶναι οὐχὶ λογικὴ ἀλλὰ φυσικὴ ἐξέλιξις. Τὰ φαινόμενα δὲν ἀκολουθοῦσιν ἄλληλα, ὡς κατὰ τὸν Σπινόζαν, πηγάζοντα κατὰ λογικὴν ἀνάγκην ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ διαδέχονται ἄλληλα κατὰ μηχανικὴν ἀνάγκην. Ὁ παγκόσμιος νόμος δὲν εἶναι ἡ ἀκινησία, ἀλλ' ἡ κίνησις, δὲν εἶναι ὁ θάνατος, ἀλλ' ἡ ζωή, οὐχὶ αἰωνία μονιμότης, ἀλλ' ἄπειρος ποικιλία, οὐχὶ *πάντα ὁμοῦ*, ἀλλὰ *πάντα ῥεῖ* κατὰ τὸν Ἡράκλειτον.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΑΙΔΡΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

Σοβαρὰ ἀπόδειξις. — (Μεταξὺ δύο ὑπηρετριῶν). *Ἡ πρώτη:* Πραγματικῶς, ἡ κυρά σου εἶναι βαρειὰ ἄρρωστη;

Ἡ δευτέρα: Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία· καὶ ἀπόδειξις ὅτι δὲν ἐζήτησε τὸν καθρέφτη, ὅταν τῆς εἶπα πῶς ἦλθεν ὁ γιατρός.

Ἑτοιμότης πρὸς ἀδιάκριτον. — *Ὁ ἐπισκέπτης* (παρατείνων τὴν ἐπίσκεψίν του μέχρις ἀπελπισίας τῆς οἰκοδεσποίνης): Καὶ ὁ μικρός σας Κώστας ἔμαθε νὰ ὁμιλῇ;

Ἡ οἰκοδέσποινα: Βεβαιότατα, κύριε. (Πρὸς τὸν μικρὸν Κώσταν): Κώστα μου, εἰπὲ ὄμορφα - ὄμορφα εἰς τὸν κύριον: Χαίρετε, κύριε Κολοκυνθιάδη!

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΟΦΙΑΝ ΤΟΥ ΣΑΑΔΗ

Βλέπει τὸ στάρι τὸ πουλὶ καὶ φεύγει ἀγάλι-ἀγάλι,
'ς τὰ νοιώση μέσα 'ς τὸ κλουβὶ κακόμοιρο πουλί·
πάρε καὶ σὺ ἀπ' τοὺς καῦμοὺς τῶν ἄλλων συμβουλή,
γιὰ νὰ μὴν πάρουν ὕστερα ἀπ' τοὺς δικούς σου ἄλλοι.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΠΟΙΗΣΙΝ

ΤΟ ΡΟΔΟ Κ' Η ΔΡΟΣΙΑ

Λέγ' ἡ δροσούλα ὁλόχαρη
'ς τὸ ρόδο, ποῦ διψοῦσε,
καὶ μὲ τὰ φύλλα του ἀνοιχτά,
'σὰ χείλη, ποῦθελαν φιλιά,
ψηλὰ τἀστέρια ἐκύτταζε
καὶ τὴν ἐκαρτεροῦσε·

Λέγ' ἡ δροσούλα ὁλόχαρη:
— Περήφανο λουλοῦδι,
ποιὸς σοῦπε ἀπόψε πῶς θἀλθῶ
'ς τὸν κόρφο σου νὰ κοιμηθῶ;
Μήπως νεροῦ μουρμούρισμα,
μὴν ἀηδονιοῦ τραγοῦδι;»

—Οὔτε νεροῦ μουρμούρισμα,
οὔτ' ἀηδονιοῦ τραγοῦδι...
Ἄγνωστη μέκαψε φωτιά·
ζωντάνεψέ μου τὴν καρδιά,
πρὶν πέσουνε τὰ φύλλα μου,
τῆς νειότης μου τὸ χνοῦδι...»

Χρυσὸ στεφανοσκέπασμα
ξαπλώνει τὸ φεγγάρι
πάνω 'ς ἐκεῖνα τὰ φτωχά.
Μιὰ νύχτα ἐζῆσαν μοναχά,
μιὰ νύχτα κἐξεψύχησαν...
Ποιὸς νἄχε τέτοια χάρη;

ΑΡΙΣΤΟΤ. ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

ΔΙΑΝΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Ἐγὼ γιὰ σένα τραγουδῶ καὶ λὲς δὲ σἀγαπάω,
καὶ λὲς μὲ τὰ τραγούδια μου πῶς τὸν καιρὸ περνάω;

Νἄξερα μάγια νἄκανα τὴ γνώμη σου ν' ἀλλάξω,
γιατὶ μαὐτὴ τὴ γνώμη σου μὲ κάνεις νὰ πλαντάξω.

Νυχτόημερα τοῦ ποταμοῦ τὰ ρέμματα ρωτάω
μὴν εἶδαν σὲ καμμιὰ μεριὰ ἐκείνην, ποῦ ἀγαπάω.

Πέφτω μὲ χίλια ὀνείρατα καὶ 'σὰν ξυπνάω, ἀλλοιά μου!
Βλέπω μονάχα γύρα μου τὴ μαύρη ξενητειά μου.

Μακρυὰ μαλλάκια θέλω ἐγὼ καὶ μάτια θέλω μαῦρα,
ποῦ ἀπ' ἔξω εἶν' κάρβουνα σβυστὰ καὶ μέσα ἔχουν τὴ λαύρα.

Ἔλα νὰ πᾶμ' ἐκεῖ ποῦ λές, ποῦ ἡσκιώνουνε πλατάνια
καὶ τρέχουν λαγαρὰ νερά, νὰ βάλουμε στεφάνια.

Βολαὶς-βολαὶς μεσάνυχτα ξυπνάω μὲ λαχτάρα
καὶ 'ς τὴν πικρὴ τὴν ξενητειὰ ρίχνω βαρειὰ κατάρα.

Φωτιὰ τρώει τὸ σίδηρο καὶ σάρακας τὸ ξύλο,
καὶ σὺ μοῦ τρῷς τὰ νειᾶτά μου, 'σὰν ἄρρωστος τὸ μῆλο.

Κ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

ΙΟΝ

Σὰν κόρη, ὅπου πρόσωπο ἀγγελικὸ καλύπτει
καὶ ἀπὸ βάσκανες ματιὲς τὴν ἐμμορφιά της κρύπτει,
κ' ἐγὼ μέσα 'ς τῆς μάνας μου τὸ φύλλωμα κρυμμένο,
περνῶ τὴν ἔμμορφη ζωὴ καὶ ζῶ εὐτυχισμένο.
Ἂν ὅμως χέρι ἄπονο τὴ νειότη μου θερίσῃ,
καὶ ἀπ' τὴν εὐώδη μου φωλιὰ μὲ πάρῃ λυπημένο,
πάλιν τὸ ἴον μὲ τιμὴ τὴ μάνα του θἀφήσῃ,
γιατὶ τὸ μῦρόν μου ἐγὼ τὸ δίδω πεθαμένο.

ΜΥΡΣΙΝΗ

Ὅλα τὰ ἄνθη τὰ γεννᾷ ἡ γῆ αὐτή, καὶ μόνο,
μόνο ἐγὼ μέσ' 'ς τὴν καρδιὰ αὐξάνω καὶ ριζώνω.
Ἄχ! ὅποιος θέλει τὴ ζωὴ χαρούμενος νὰ ζήσῃ,
τὸ ἄνθος, ὅπου μέσα του γεννιέται, ἂς ποτίσῃ,
καὶ ἂς δροσίζῃ τἀνθηρὸ τῆς Ἀφροδίτης στέμμα
μὲ τῆς ἀγάπης τὸ νερό, μὲ τῆς καρδιᾶς τὸ αἷμα.

ΝΥΚΤΙΚΑΛΛΕΣ

'Σὰν τὴν Νεράιδα μυστικὰ τὴν ἀσπροφορεμένη,
ποῦ δείχνει μόνο 'ς τὸ σεμνὸ τὰ κάλλη της φεγγάρι
καὶ τὸ κλεισμένο δειλινὸ τὴ νύχτα περιμένει,
γιὰ νὰ τολμήσῃ νἀνοιχθῇ καὶ τὴ δροσιὰ νὰ πάρῃ
τἀστέρια μόνο τοὐρανοῦ ἀπὸ τὴ γῆ κυττάζει
καὶ τὴ δροσοῦλα μέρωτα τῆς νύχτας ἀνασαίνει·
τὸ τιμημένο δειλινὸ τὴν ἄσεμνη δὲ μοιάζει,
πῶχει γιὰ ὅλους τὴν καρδιὰ μερόνυχτ' ἀνοιγμένη.

ΠΑΣΧΑΛΙΑ

Ὅταν ἡ γῆ κι' ὁ οὐρανὸς «Χριστὸς ἀνέστη» κάνῃ
κι' ἀντιλαλῇ τὸ φίλημα 'ς τὰ χείλη 'σὰν τραγοῦδι
καὶ ἡ ἀγάπη 'ς τὴν καρδιὰ ριζώνεται καὶ πιάνῃ,
τότε γεννᾷ κ' ἡ πασχαλιὰ τὸ πρῶτό της λουλοῦδι.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὕπνο δὲ βρίσκ' ἡ συμφορά.
Τρεμουλιαστὰ 'ς τὴ ράχη
ὁ αὐγερινὸς φωτοβολεῖ,
ἀκόμα οἱ λόγγοι εἶναι θολοὶ
καὶ τὰ βουνὰ κ' οἱ βράχοι.

Τὰ χόρτα πίνουν τὴ δροσιὰ
τῆς νύχτας καὶ τ' ἀηδόνι
χύνει κελάδημα γλυκὸ
κ' ἕν' ἀγεράκι μαλακὸ
τὸ κῦμα χαρακώνει.

Νεράιδες, ποῦ δὲ φαίνονται,
χρυσᾶ στεφάνια πλέκουν
εἰς τοῦ βουνοῦ τὴν κορυφή,
'ς αὐτὴν τὴν ὥρα τὴν κρυφὴ
ἀγγέλοι παραστέκουν.

Ὥρα γλυκειὰ τῆς χαραυγῆς,
ποῦ ἡ φύσις βαλσαμώνει
κι' ἄνθη καὶ φύλλα καὶ κλαδιά...
Χαρὰ 'ς ἐκείνη τὴν καρδιά,
ποῦ δὲν τὴ δέρνουν πόνοι.

Σιμὰ 'ς τὴ βρύση ποιητής,
νειὸς ἄμοιρος, κυττάζει
τῆς γῆς τὴν ὄψη τὴ θολὴ
καὶ μὲ τὴν ἐρημιὰ 'μιλεῖ
καὶ συχνοαναστενάζει.

— Ἄχαρη νύχτα, ἡ ὄψη σου
πῶς 'μοιάζει τῆς ψυχῆς μου!
Ὦ, πῶς μὲ 'μάγευες, ὦ, πῶς
σεὔρισκα πάντα χαρωπὸς
'ς τὸ πλάγι τῆς καλῆς μου!

Ἄκου 'ς τὰ δέντρα πῶς λαλοῦν
πουλιὰ ζευγαρωμένα,
κ' ἐγὼ—ταλαίπωρος ἐγὼ—
φάντασμα κ' ἥσκιο κυνηγῶ
σὲ δάση ἐρημωμένα.

Κ' ἦταν τὰ δάση αὐτὰ ποτὲ
παράδεισος ἐμπρός μου,
κι' αὐτὴ ἡ βρυσούλα ἡ δροσερή...
Μωρὸς ἐκεῖνος, ποῦ θαρρεῖ
εἰς τὰ καλὰ τοῦ κόσμου.

'Απ' ὄνειρα ἐπλανέθηκα
κ' ἐπίστεψε ἡ καρδιά μου
εἰς εὐτυχίες τοὐρανοῦ·
πέτε, κοτσύφια τοῦ βουνοῦ,
ἐσεῖς τὰ βάσανά μου.

Ναί! Καὶ ἂν κανένα ἀπὸ ἐσᾶς
τὴν ὀρφανιά του κλαίγῃ
καὶ γιὰ τὸ ταῖρί του πονῇ,
μὲ τὴ λεπτή του τὴ φωνὴ
τὴν ὀρφανιά μου ἂς λέγῃ.

Χρύσω τὴ λέγαν· ἔλαμπε
'ς τὰ κάλλη καὶ 'ς τὴ νειότη,
—ἐγὼ εἶχα αὐτὸν τὸ θησαυρὸ—
βασίλισσα ἦταν 'ς τὸ χορό,
'ς τὴν ἐκκλησιὰ ἦταν πρώτη.

Τὰ φρύδια της σὰ νᾶτανε
γραμμένα μὲ κοντύλι,
δὲν εἶχαν ταῖρι πουθενά,
τὰ μάτια της τὰ γαλανά,
τὰ κοραλλένια χείλη.

Κ' ἡ νειότη της τί ὠφέλησε;
Τί ὠφέλησεν ἡ χάρις,
'ς τὴν ἄδικη τὴ Μοῖρα ἐμπρός;
Τὴν εἶδ' ὁ Χάρος ὁ σκληρός,
ὁ ψυχοκυνηγάρης.

Ὦ! σεῖς, ποῦ τὴ γνωρίσατε,
βρύσες, πουλιὰ καὶ κρῖνοι·
μή μ' ὀνομάζετε σκληρό,
ἂν εἰς τὸν κόσμο αὐτὸν μπορῶ
νὰ ζῶ χωρὶς ἐκείνη.»

Τἄκουσε ὁ Χάρος· μιὰ φορὰ
δὲν ἄνθισαν ἀκόμα
οἱ 'μυγδαλιὲς τῆς ἐξοχῆς,
κι' ὁ νειὸς κοιμᾶται ὁ δυστυχὴς
'ς τῆς Χρύσως του τὸ χῶμα.

'Σ τὸ μνῆμα τὸ ζευγαρωτὸ
δυὸ δέντρα φυτεμμένα
τὸ χῶμα ἡσκιώνουν μυστικά,
κι' ὁπόταν ἄνεμος βογκᾷ,
φιλιοῦνται ἀδελφωμένα.

Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

SISMANOGLIO

Η ΕΛΗΑ

Εἶμαι τοῦ Ἥλιου ἡ θυγατέρα
ἡ πειὸ ἀπ' ὅλαις χαϊδευτή.
Χρόνια ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα
'ς αὐτὸν τὸν κόσμο μὲ κρατεῖ.
Ὅσω νὰ πέσω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ·
εἶμ' ἡ ἐλῃὰ ἡ τιμημένη.

Δὲν εἶμ' ὁλόξανθη, μοσχάτη
τριανταφυλλιὰ ἢ κιτριά·
θαμπώνω τῆς ψυχῆς τὸ μάτι,
γιὰ τἄλλα μάτια εἶμαι γρῃά.
Δὲ μ' ἔχει ἀηδόνι ἐρωμένη,
μ' ἀγάπησε μία θεά·
εἶμ' ἡ ἐλῃὰ ἡ τιμημένη.

Ὅπου κι' ἂν λάχω κατοικία,
δὲ μἀπολείπουν οἱ καρποί·
ὡς 'ς τὰ βαθειά μου γηρατεῖα
δὲ βρίσκω 'ς τὴ δουλειὰ ντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κ' εἶμαι γεμάτη προκοπή·
εἶμ' ἡ ἐλῃὰ ἡ τιμημένη.

Φρίκη, ἐρημιά, νερὰ καὶ σκότη,
τὴ γῆ ἐθάψαν μιὰ φορά·
πράσινη αὐγὴ μὲ φέρνει πρώτη
'ς τὸ Νῶε ἡ περιστερά·
ὅλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
τὴν ἐμμορφιὰ καὶ τὴ χαρά·
εἶμ' ἡ ἐλῃὰ ἡ τιμημένη.

Ἐδῶ 'ς τὸν ἥσκιο μ' ἀποκάτου
ἦρθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῇ,
κι' ἀκούσθηκ' ἡ γλυκειὰ λαλιά του,
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῇ.
Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἁγιασμένη,
ἔχει 'ς τὴ ριζα μου χυθῇ·
εἶμ' ἡ ἐλῃὰ ἡ τιμημένη.

Κωστης Παλαμας

ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΠΕΘΑΜΕΝΗΣ

Κόσμε ὡραῖε, μὲ πόση λάβρα
σ' ἔχω τώρα 'ς τὴν καρδιά!
Τ' Ἀπριλιοῦ σου ἀκούω τὴν αὔρα
καὶ 'ς τὸ λάκκο μου βαθειά.

Μ' ὅσα ὁλοῦθε ἡ γῆ φυτρώνει
νᾶταν, Θέ μου, βολετό,
ἀπ' τὸ χῶμα ποῦ μὲ ζώνει,
'ςἀν τριαντάφυλλο νὰ βγῶ!

Πρὶν ὁ θάνατος μὲ σύρῃ
σὲ ἁλουλούδιαστες ἐρμιές,
εἶδα τέτοιο πανηγύρι
δεκατέσσαρες φορές.

Μόλις εἶχα ἡ μαύρη ἀρχίσει
ἀνταπόκρισι γλυκειὰ
μὲ τἀέρι, μὲ τὴ βρύσι,
μὲ τὰ πράσινα κλαριά.

Τὰ λουλούδια, ἡ χλόη, τὸ πλῆθος
ἀπὸ τἄστρα τοὐρανοῦ.
κἄτι μῶλεγαν 'ς τὸ στῆθος,
ποῦ δὲν ἔφθανε 'ς τὸ νοῦ.

Νέα 'ς τὰ μάτια μου εἶχαν πάρῃ
τὰ χαράμματα ὠμορφιὰ
καὶ μοῦ ξύπναε τὸ φεγγάρι
χίλια αἰσθήματα κρυφά.

Σ' ἀνθισμένα ἢ 'ς ἄγρια μέρη
περπατῶντας μοναχή,
ποιός, ἐρώτησα, ποιὸς ξέρει
τὸ τί αἰσθάνουμαι νὰ πῇ;

Σὲ θωριὰ χαριτωμένη,
'ς ἕνα μάτι ἀγγελικό,
τὴν ἀπόκρισι γραμμένη
κἄπως ἔφθασα νὰ ἰδῶ.

Προτοῦ ξάστερα, μὲ θάρρος
μοῦ τὴ δώσῃ κ' ἡ φωνή,
'ςἀ γεράκι ἐχύθη ὁ χάρος
κ' ἐδῶ μ' ἔρριξε νεκρή.

Μνήμη τέτοια μὲ πλακώνει
'ςἀν τὸ χῶμά μου βαρειά.
Τἄλλου κόσμου χελιδόνι
θὲ νὰ πάω ἐκεῖ ψηλά!

Ὦ, Χριστέ μου, ἂς ξαναζήσω
μόνον ὅσο εἶν' ἀρκετὸ
τῆς καρδιᾶς μου νὰ γνωρίσω
τὸ μεγάλο μυστικό.

Γερασιμος Μαρκορας

ΤΟ ΔΑΣΟΣ

Τὸ δάσος, ποῦ λαχτάριζες
ὡς ποῦ νὰ τὸ περάσῃς,
τώρα νὰ τὸ ξεχάσῃς,
διαβάτη ἀποσπερνέ.

Μιὰν αὐγινὴ τὸ κούρσεψαν
ἀνίδρωτοι λοτόμοι,
κ' ἐκεῖ εἶναι τόρα δρόμοι,
διαβάτη ἀποσπερνέ.

Τὸ τρίσβαθο ἀναστέναγμα,
ποῦ ἄγγιξε τὴν καρδιά σου
κἔσπασε τὰ γόνατά σου,
δὲ θὰ τἀκούσῃς πλιά.

Τὸ πήρανε 'ς τὰ διάπλατα
περίτρομα φτερά τους,
καὶ τὄκαμαν λαλιά τους
τὰ νύχτια πουλιά.

Καὶ κἄτι, ποῦ βραχνόκραζε
μὲ μιὰ φωνὴν ἀνθρώπου
'ς τὸ ἡμέρωμα τοῦ τόπου,
βουβάθηκε κι' αὐτό.

Κ' ἔπεσε τὸ αἱματόβρεχτο,
τ' ὁλόγυμνο μαχαῖρι,
πῶβλεπες 'ς ἕνα χέρι
νὰ σειέται ἀστραφτερό.

Τὸ σιγαλὸ τραγούδισμα,
ποῦ σἔσερνε, διαβάτη,
σὲ μαγικὸ παλάτι,
δίχως ἐλπίδα αὐγῆς,

τὸ πήρανε – γιὰ κύτταξε –
στερνὴν ἀνατριχίλα,
τὰ πεθαμένα φύλλα
ποῦ ἀπόμειναν 'ς τὴ γῆς.

Κ' ἡ ἄρπα μὲ τὸν ἦχό της
ποῦ σὲ γλυκομεθοῦσε,
μὰ κρύφια σοῦ χτυποῦσε
θανάτου μουσική,

Χάθηκε, μὲ τὴν ἄγγιχτη
ποῦ τὴν κρατοῦσε κόρη,
'ς τὰ πέλαγα, 'ς τὰ ὄρη,
νὰ μὴν ξανακουστῇ.

Τὸ δάσος, ποῦ λαχτάριζες
ὡς ποῦ νὰ τὸ περάσῃς,
γιὰ πάντα θὰ ξεχάσῃς,
διαβάτη ἀποσπερνέ·

Γενῆκαν νεκροκρέβατα
τἄγρια δεντρά του τόρα
καὶ θὰ τὰ βρῇς 'ς τὴ χώρα,
διαβάτη ἀποσπερνέ.

Μ. Μαλακασης

ΑΥΓΟΥΛΑ

Γιὰ πὲ 'ς τὸ χαμολούλουδο, ποῦ τἄνθη του ἀνοίγει
καὶ μυρωδιὲς λογιῶ-λογιῶ μὲ τἀγεράκι σμίγει,
πές του νὰ κλείσῃ τἄνθη του, νὰ γύρῃ ἀγάλι-ἀγάλι,
μὲ χίλια κρύφια ὄνειρα νὰ κοιμηθῇ καὶ πάλι.

Πὲ 'ς τὸ ἀστεράκι, ποὖμεινε χλωμὸ νὰ μᾶς φωτίσῃ,
καὶ τρέμει, τρέμει νὰ σβυστῇ, ποτέ του νὰ μὴ σβύσῃ·
καὶ πὲ 'ς τὰ χρυσοσύννεφα, ποῦ κρέμουνται 'κεῖ πέρα,
νὰ μὴ χαθοῦν 'ςἀν ὄνειρο, πρὶν μᾶς προφθάσ' ἡ 'μέρα.

Ἄχ! μὴ μοῦ λὲς καὶ ἡ μικρὴ ψυχούλα σου δὲν ξέρει
μιὰ 'μέρα μὲ τὸν Ἥλιο της 'ςἀν τί μπορεῖ νὰ φέρῃ.
Κάλλιο ἡ ζωή μας ἄσωστη καὶ ἄφταστη ἀπ' τὰ χρόνια
αὐγούλα νὰ εἶναι ἀθάνατη, αὐγούλα νὰ εἶναι αἰώνια.

Λαμπρος Πορφυρας

ΜΕΓΑΚΛΙΟ ISMANOGLIO

ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΗ ΝΥΧΤΑ

Πλατιὰ τὸ χιόνι στρώθηκε
σὲ κάμπους καὶ σὲ δάση,
γυάλινα κάστρα τὰ βουνά,
λευκὸ ὄνειρο ἡ πλάση.

Οὔτε προβάτου βέλασμα,
οὔτ' ἕνα κλάμμα γκιώνη,
γύρω, παντοῦ ἕνα σάβανον
ἁπλώνεται τὸ χιόνι.

Κι' ἀπὸ ψηλὰ 'ς τὴν ἄπειρη
κι' ἄλαλη αὐτὴ κρυάδα
ταχνὸ φεγγάρι ὁλότρεμο
σὰ νεκρικὴ λαμπάδα.

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Ἔλα 'ς τὸ κεφάλι τὸ ξανθὸ
νὰ σοῦ βάλω τῶμορφο στεφάνι,
ποῦ γιὰ σὲ ὅλη νύχτα ἔχω κάνει,
νὰ στολίσω μὲ ἄνθια τὸν ἀνθό.

Ἰδές το! Τί ὡραῖα ποῦ θὰ πάῃ
τοῦ ξανθοῦ χλωμοῦ σου κεφαλιοῦ!
Ἀπὸ τὰ ὕστερνὰ εἶνε τοῦ Ἀπριλιοῦ
κι' ἀπὸ τὰ πρῶτα λούλουδα τοῦ Μάη.

Κἔτσι μὲ τὰ ρόδα 'ς τὰ μαλλιὰ
κἔτσι 'ς τὰ ὁλόλευκα ντυμένη
νὰ θαρρῶ πῶς σφίγγω ἀναστημένη
τὴν πρωτομαγιὰ 'ς τὴν ἀγκαλιά.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὁ πάλαι Πυγμαλίων, γνωστὸς 'ς τὴν οἰκουμένην,
ἠγάπησε γυναῖκα εἰς πέτραν σκαλισμένην,
καὶ τόσον ἐρωτεύθη, ὅπου τὴν παρεκάλει
νὰ ζωντανέψῃ μ' ὅλα τὰ πέτρινά της κάλλη,
ὡς ποῦ ζωὴ γεμάτη κ' ἡ πέτρα ἐσηκώθη
κἐκεῖνος ἐξουρλάθη καὶ τὴν ἐστεφανώθη.

Κἐζήλευε μαζύ της 'σὰν ἄγριος Ὀθέλλος,
ἀλλ' ὅμως ὁ ἐρίφης τὴν ἔπαθε 'ς τὸ τέλος
καὶ εἶπε τότε μόνος: «Καλὰ κἐγὼ νὰ πάθω,
καὶ πρέπει ἀπὸ τώρα καὶ 'ς τὸ ἑξῆς νὰ μάθω
πῶς ἂν μὲ κάθε ξύλο μπορεῖ νὰ γείνῃ Γιάννης,
μὸ κι' ὅποια πέτρα κόψῃς, καὶ μιὰ γυναῖκα κάνεις.»

Γ. ΣΟΥΡΗΣ

ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ

Μύρια ἀστέρια, κόσμοι χίλιοι
ἐκυλιοῦνταν 'ς τὸν αἰθέρα
καὶ μυριάδες βγαίναν ἥλιοι
'ς τοὐρανοῦ τὴν ἀγκαλιά.

Ἀναγάλλιαζαν τὰ οὐράνια
μέσ' 'ς τὴν ἄπλαστη ἁρμονία
κι' ὁ οὐρανὸς μὲ περηφάνεια
'σὰν πατέρας τρυφερός,

Ἀφ' τὸ θρόνο ἐπάνω ἐθώρει
τὴν ἀτέλειωτη μαγεία
καὶ τὴν πλειὸ σεμνή του κόρη
εἶχε στείλη βιαστικός.

Μέσ' 'ς τὲς ἄμετρες τὲς σφαῖρες,
μέσα σὲ ἄνοιξες χιλιάδες,
ἀπ' τὴς πλειὸ γλυκὲς ἡμέρες
ὅπου βγαίνει ὁ κάθε ἀνθός,

Ρόδα, κρῖνα, νὰ θερίσῃ,
νὰ τοῦ φέρῃ θεῖες λαμπράδες,
μιὰν ἡμέρα νὰ στολίσῃ
μὲ ἄλλα μῦρα, μὲ ἄλλο φῶς.

ΣΤ. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

«ΓΑΛΗΝΗ»

ΤΗΣ ΚΟΠΕΛΛΑΣ ΤΟ ΝΕΡΟ

Μιὰ κοπέλλα λυγερὴ
τὸ ψηλὸ βουνὸ διαβαίνει·
ἡ χαρὰ τὴν καρτερεῖ
'ς τ' ἀκρογιάλι, ποῦ πηγαίνει.

Καὶ τὸ κῦμα εἶναι βαρὺ
κ' εἶν' ἡ κόρη διψασμένη·
'βρῆκε βρύση δροσερή,
ἤπιε, ἀρρώστησε, πεθαίνει.

Μὰ ἡ φωνή της πρὶν νὰ σβύσῃ,
καταράστηκε τὴ βρύση.
Καὶ ἀπὸ κεῖνο τὸν καιρό

ἔρμη ἡ βρύση ἔχει ἀπομείνει
καὶ κανεὶς ποτὲ δὲν πίνει
τῆς Κοπέλλας τὸ Νερό.

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Ὥρα τοῦ χωρισμοῦ φαρμακωμένη!
Ἀνοίγετ' ἡ καλύβα ἡ φτωχικὴ
καὶ μὲ θαμπὸ φανάρι φωτισμένοι,
τρεῖς ἥσκιοι μαῦροι βγαίνουν ἀπὸ 'κεῖ.

Ἡ βάρκα 'ς τἀκρογιάλι εἶναι δεμένη,
πηδοῦν οἱ δυὸ 'ς τὴν πρύμη βιαστικοὶ
κ' ἕνας μονάχος ἥσκιος ἀπομένει
ὀρθὸς 'ς τὴν ἄκρη τὴν ἐρημική.

Χάθηκε, πάει τῆς βάρκας τὸ πανί...
Κι' ὁ ἥσκιος — μιὰ γυναῖκα ταπεινή —
ἀργοπατῶντας 'ς τὴν καλύβα φτάνει.

Κλάψτε τοὺς δυό, ποῦ πᾶν 'ς τὴν ξενητειά,
κλάψτε κἐκείνη, ποῦ σὲ μιὰ νυχτιὰ
τὸν ἄντρα της καὶ τὸ παιδί της χάνει.

ΛΕΥΚΟ ΜΕΤΑΞΙ

Πάνω σὲ φύλλα μοσκομυρισμένα
μαρμαρωμένο κι' ἄφωνο προσμένεις
τὸ τέλος μιᾶς ζωῆς εὐλογημένης,
ἄσπαρτου σπόρου βλάστημα καὶ γέννα.

Ἀγνώριστης μητέρας πεθαμένης,
χάρισμα θεῖο ἐδόθηκε 'ς ἐσένα,
ἀπὸ τὰ σπλάχνα σου τὰ σπαραγμένα
τὸ σάβανό σου ὁλόλευκο νὰ ὑφαίνῃς.

Ὡς τώρα ἂν ἤσουν ταπεινὸ σκουλῆκι,
ἀνέβα 'ς τὸ θυμάρι καὶ 'ς τὸ 'ρεῖκι
καὶ χιόνισέ τα καὶ κοιμήσου ἐκεῖ.

Καὶ ξύπνα μέσ' 'ς τὸν τάφο σου καὶ πέτα
καὶ τῆς ζωῆς τὸ φῶς ἀποχαιρέτα
μὲ μιὰν ἀνατριχίλα ἐρωτική.

ΤΟ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙ

Μέσα σὲ φράχτη ἐρημική,
πῶχει τὴν πόρτα χαλασμένη,
μὲ μιὰ καντύλα φτωχικὴ
βαρειὰ κοιμοῦνται οἱ πεθαμένοι.

Σ τὴ χέρσα γῆ τὴ νεκρικὴ
χόρτο χλωρὸ δὲν ἀπομένει·
ξεράγκαθα σέρνοντ' ἐκεῖ,
λιθάρια καὶ σταυροὶ σπασμένοι.

Μόνον δυὸ δέντρα ριζωμένα
βαθειά, ψηλώνουν ὁλοένα
κἔχουν θεώρατα γενῆ,

γιατὶ μ' ἀχόρταγο τὸ στόμα
αἷμα ροφοῦν μέσ' ἀπ' τὸ χῶμα
καὶ τρῶνε σάρκα ἀνθρωπινή.

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ

Καμμιὰ φορὰ 'ς τὴ μοναξιά, πῶχω τὸν νοῦ γυρμένο
'ς τῆς περασμένης μου ζωῆς τὰ θολωμένα χρόνια
κι' ἀπὸ τὸ περιγιάλι της τὸ πλέον μακρυσμένο
ἔρχοντ' ἐμπρός μου, ἔρχονται ὡσὰν τὰ χελιδόνια
ἐνθύμησες κι' ὀνείρατα καὶ πρόσωπα καὶ μέρη
ὅσα ὁ ἴδιος πέρασα κι' ὅσα ὁ ἴδιος εἶδα
κι' ὅσα ποτὲ δὲ φώτισεν οὐδ' ἥλιος οὐδ' ἀστέρι,
γιατ' εἶχανε τὸ στῆθός μου μονάχα γιὰ πατρίδα·

καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ πλάσματα, οἱ κόσμοι ποῦ ἀγάλι
ἐμπρὸς 'ς τὴν ταραγμένη μου περνοῦνε φαντασία,
μοῦ φαίνονται ὡσὰν μορφαὶς ὀνείρου κι' ὀπτασία
ἀπὸ ἄλλην γῆ καὶ οὐρανόν, ἀπὸ ζωὴ μιὰν ἄλλη· —
στέκομαι τότε καὶ ρωτῶ πῶς ἡ ζωή μου ἡ τόση
ποῦ μόλις ἐξημέρωσε καὶ πάει νὰ νυκτώσῃ,
τόσους ζωῆς ὠκεανοὺς πῶς μπόρεσε νὰ κλείσῃ
καὶῶνας ἀναρίθμητους θαρρῶ πῶς εἶχα ζήσει.

Αριστομ. Προβελεγγιος

ΨΥΧΗ

'Απ' τὴ στιγμή, ποῦ πέθανες κι' ἀτέλειωτα σὲ κλαίω,
ρίχνω τὰ μάτια 'ς τὸ ἄπειρο καὶ πειὸ γλυκὸ καὶ ὡραῖο
βρίσκω τὸ χρῶμα τοὐρανοῦ, τὸ ρόδισμα τοῦ αἰθέρα,
τὸ χαμογέλοιο τῆς αὐγῆς, τὸν ἥλιο, τὴν ἡμέρα.

Γιατὶ θωρῶ 'ς τοὺς οὐρανοὺς πῶς πέταξε ἡ ψυχή σου
ἀχώριστη ἀπ' τὴν ἄσβυστη λαμπράδα τῆς μορφῆς σου,
πῶς ἔδωσαν τὰ μάτια σου 'ς τὰ οὐράνια νέο χρῶμα
καὶ λάμπουν ἀπ' τὸ δάκρυ των, λάμπουν τἀστέρια ἀκόμα.

Γιατὶ θωρῶ ἀνάλαφρο τῶραῖο κορμί σου αἰθέρα,
ποῦ ἐρρόδισε γλυκύτερα κ' ἐφλόγισε τὴ δύσι,
κι' ἂν σἔχασε, ὦ στολίδι της, κι' ἂν σἔχασεν ἡ μέρα,
αὔριο μὲ νέαν ὠμορφιὰ τὸν κόσμο θὰ φωτίσῃ.

Ψυχή, τῆς πεθαμένης μου ἀγάπης, ποῦ δὲ λυώνει
μέσα 'ς τὸ χῶμα ἡ σάρκα της, παρὰ μαζύ σου ἁπλώνει
τὴν ὠμορφάδα της, ψυχή, ποῦ τὸ ἄπειρο ἀγκαλιάζεις
καὶ τὸν κρυφό μας ἔρωτα 'ς τοὺς οὐρανοὺς ἁγιάζεις·

'Εσ' εἶσαι, ποῦ λυπητερὰ 'ς τὸ ἀγέρι μὲ χαϊδεύεις,
ποῦ μὲ ξυπνᾷς μ' ἀρώματα καὶ μὲ γλυκοπλανεύεις,
ποῦ μὲ τὸ φῶς τὸ βραδυνὸ 'ς τὴ δύσι πέρα σβύνεις
κι' ἀπάνω 'ς τἄνθη τῆς αὐγῆς τὰ δάκρυά σου ἀφίνεις.

Ζαχ. Παπαντωνιου

ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Τώρα, ποῦ φύτρωσε βαθὺ στοὺς τάφους τὸ χορτάρι,
π' ἀνθοῦν τὰ γιούλια εὐωδιαστὰ στὸν κάθε φράχτη πίσω,
ποῦ πίνουνε στὶς αὐλακὲς οἱ πέρδικες ζευγάρι,
στήνω χορὸ μὲ τοὺς ρυθμοὺς γιὰ νὰ σὲ τραγουδήσω.

Καὶ δὲ θὰ ποῦνε τὰ πουλιὰ στ' ἀγέρι καὶ στοὺς κρίνους,
καὶ δὲ θὰ ποῦν οἱ ἀκρογιαλιές, καὶ δὲ θὰ πῇ τὸ κῦμα,
πῶς σκόρπισα σὰν πέλαγο τοὺς ὕμνους καὶ τοὺς θρήνους,
καὶ πῶς ἐσένα μοναχὰ σὲ ξέχασα στὸ μνῆμα.

Γλυκειὰ μορφὴ ἀλησμόνητη, μαλλάκια χιονισμένα,
ποῦ ἀνάρῃα - ἀνάρῃα ἀνθίζατε στὸ μέτωπό του γύρω,

εἰρηνικὰ γεράματα, σεμνὰ καὶ τιμημένα,
ποῦ στὴ ζωή του ἐχύνατε μιᾶς ἁγιοσύνης μύρο.

Μόνο μιὰ πένθιμη στροφή, βγαλμένη ἀπ' τὴν καρδιά μου,
στὸ χῶμά σου τὸ ταπεινὸ θενάλθῃ νὰ καθήσῃ
κ' ἔτσι, στὴν ἔρημη ἄκρη του γυρμένη, ὦ γέροντά μου,
μέσ' σ' ἓν' ἀθάνατ' ὄνειρο θενὰ σὲ μελετήσῃ.

Καὶ θὰ τ' ἀκούσῃς, γέροντα, στὴ βούβα τοῦ θανάτου,
μ' ὅσα σοῦ λένε μυστικὰ τὰ μαῦρα κυπαρίσσια,—
κι' ἀπ' τοὺς νεκρούς, ποῦ κείτουνται στὰ μάρμαρ' ἀπὸ κάτου,
στὰ μεταξένια σάβανα, στὰ σκότη τὰ περίσσια,

θ' ἀνοίξουν, θὰ στυλώσουνε τὰ ματαβλέφαρά τους!
κ' ἐκεῖ ποῦ δόξες ἄδοξες χρυσὲς λαμποκοπᾶνε,
ἡ μιὰ τὴν ἄλλη τους θὰ ἰδοῦν στὸ πικρανάβλεμμά τους
καὶ θὰ ρωτήσουν καὶ θὰ ποῦν· «—μ'αὐτὸς ποιὸς τάχα νἄνε:»

❊

Ἦταν ἕνας δάσκαλος, κ' εἶχε τέτοια τύχη:
στῶν παιδιῶν τὰ μέτωπα νὰ προσγέρνῃ χρόνια,
βλέποντάς των γέρασαν τῶν σκολειῶν οἱ τοῖχοι,
μὰ ἡ ψυχή του ἀγέραστη ἄνθιζεν αἰώνια!

Ἄνθιζε καὶ μύρονε τὶς μικρὲς καρδοῦλες,
ἔσκυβε καὶ πρόσμενε κἄποιο φῶς νὰ φέξῃ,
στῶν μετώπων τὶς ξανθές, πρόφαντες αὐγοῦλες,
μέσ' ἀπὸ τὰ γράμματα, μέσ' ἀπὸ τὴ λέξι.

—Εἶν' ἡ λέξι ἀπ' τὸ Θεὸ νόημα γεμάτη,
κελαϊδεῖ στὰ στόματα, λάμπει στὰ βιβλία,
καὶ φανὸς στὸ σκοτεινὸ τῆς ζωῆς διαβάτη,
λέει ἡ μιὰ *μανοῦλα μου* κ' ἡ ἄλλη *ἀθανασία*.

Κ' ἔτσι μέσα στ' ἄτελα, σκόρπια λόγια ἐκεῖνα,
σὰν πουλιοῦ φτερούγιασμα ξάνοιγε τὸ μάτι,
κ' ἔπερναν τὰ γράμματα κἄτι ἀπὸ τὰ κρῖνα,
κἄτι ἀπὸ τὰ πέλαγα κι' ἀπὸ τ' ἄστρα κάτι!

❊

Ἤσουν ἕνας δάσκαλος κ' εἶχες τέτοια Μοῖρα·
τίποτε στὸν ἥσκιό σου κι' ὁλοτρόγυρά σου
δὲ σοῦ μοσκοβόλησε τὴ ζωὴ τὴ στεῖρα,
ἄγονη σὰν νἄτανε, πέτριν' ἡ καρδιά σου!

Πέρασεν ἡ Ἄνοιξις, πάει τὸ Καλοκαῖρι,
ποῦνε τὰ τριαντάφυλλα, ποῦν' ἡ θημωνιά σου;
κάθε χρόνος πρόσμενες κἄτι νὰ σοῦ φέρῃ·
ἀπ' τὸν τάφο σοὔφερε τἄνθη τὰ στερνά σου!

Ὦ! κοιμοῦ! λυθήκανε τῆς ζωῆς τὰ μάγια!
σ' ἄφηκαν τὰ δάχτυλα πειὸ τὰ σιδερένια,
σὲ ραντίζουν δάκρυα, σὲ στολίζουν βάγια,
τώρα στὸ κατώφλιο σου δὲ γαυγίζει ἡ Ἔννοια!

Μυρωμένο τ' ὄνομα, τὸ μνημόσυνό σου!
μὰ ξυπνῶντας μιὰν αὐγὴ πᾶρε ἀπὸ τ' ἀστέρια
κάποιο φῶς ἀπόκοσμο, πᾶρέ το καὶ ζώσου,
καὶ μέσ' στᾶπειρο ἄνοιξε σὰ φτερὰ τὰ χέρια.

Κ' ἔτσι γοργολάμνοντας πέρ' ἀπὸ τὰ βάθη
τοὐρανοῦ τὰ ξάστερα, κι' ἀπ' τὸν ἥλιο πέρα,
κι' ἀπ' τὶς μαῦρες ἔχθρες μας πέρα κι' ἀπ' τὰ πάθη,
γίνε φῶς καὶ χώνεψε στὸ γαλάζιο αἰθέρα!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΥΙΑ

Σ' τῆς νυχτιᾶς τὴν καρδιά, τὴ σιγμή, ποῦ ξυπνοῦνε
κολασμένοι νεκροὶ προσευχὴ γιὰ νὰ εἰποῦνε,
ξεφυτρώνει δειλὰ κ' ἕνα νειόσπαρτο κρῖνο —
καὶ μὲ ἀγκάλη ἀνοιχτή, μὲ τοῦ πόθου τὸ θρῆνο
τῆς ζωῆς ποταμὸν ἀπὸ εὐσπλαχνα στήθη
λαχταρῶντας ζητῶ, μὰ ἡ νυχιὰ μοῦ ἀπεκρίθη:
— Ἀλληλούια.

Τὴν αὐγὴ 'ς τὸ ἀπαλὸ τῶν ὀνείρων κρεβάτι
μὲ πλημμύρ' ἀπὸ φῶς κι' ἀπὸ ἀγάπη 'ς τὸ μάτι
ὁ Θεός μου, ποῦ φῶς μοῦ ἔχει δώσει ἀπ' τὸ φῶς του,
'ς τὸ πλευρό μου σκυφτὸς παραστέκει· ὁ παλμός του
ναναρίζει ἀλαφρὰ τὴν ὡραία ψυχή μου,
μὰ θλιμμένη ἀπαντῶ ἡ σιωπὴ τῆς ἐρήμου:
— Ἀλληλούια.

Παραδείσους περνῶ νυσταγμέ ος διαβάτης
καὶ ἀγροικῶ νὰ φιλῇ σιγαλὸς νυχτομπάτης
τὸν ἀνέγγιχτο ἀνθό, τὴν ἁμίαντη χλόη
τοὺς σκοποὺς τοῦ ἀηδονιοῦ, ποῦ ἀκούει μαγεμένη·
μ' ἀπ' τὸν πέρα κρημνό, 'ςὰ νὰ λέῃ μοιρολόι,
'ς τὸ ἀηδόνι ἀπαντῶ κουκουβάγια ὠργισμένη:
— Ἀλληλούια.

Σ' τὸ γαλάζιο οὐρανὸ τὸ φεγγάρι ἁρμενίζει
καὶ Νεράιδα λευκὴ μοῦ μιλεῖ καὶ δακρύζει·
τὴ χιονάτη ὠμορφιὰ μὲ δαφνόφυλλα ραίνω
καὶ μὲ ἀγάπης ψαλμοὺς μυστικοὺς τὴν εὐφραίνω·
Σάφνου βλέπω ἀψηλά· τὸ φεγγάρι χλωμιάζει
καὶ ἡ παρθένα ψυχὴ ξεψυχάει καὶ μοῦ κράζει:
— Ἀλληλούια.

Χέρι μάγου βαρὺ μέσ' 'ς τὸν Τάρταρο ἁπλώνω
καὶ τιτᾶνα νεκρό, τολμηρὸς ξεροριζώνω.
Θυσιάζω τὸ πᾶν, τὸν νεκρὸν ἀναστήνω
καὶ τὴν Αἶτνα ψυχὴ μεσ' 'ς τὰ σπλάχνα του χύνω,
ἀλλὰ ἡ πρώτη πνοή, ποῦ ἀπ' τὰ στήθη του ἐχύθη,
'ς τὴν παράφορη ὁρμὴ τῆς καρδιᾶς μου ἀπεκρίθη:
— Ἀλληλούια.

Καβαλάρης λαμπρὸς ἀπὸ διάφανα νέφη
τοῦ ἀπείρου ξυπνάει τὴν ψυχὴ καὶ μοῦ γνέφει
νὰ μοῦ δώσῃ ἀσπασμὸ καὶ τῆς Δόξας στεφάνι
καὶ ζητῶ μὲ φτερὰ νὰ τὸν φθάσω τοῦ 'Ικάρου·
μὰ βουβὸ μὲ κυλάει μέσ' 'ς τὸ χάος ἡ πλάνη
κένῳ πέφτω, ἀγροικῶ τὸ τραγούδι τοῦ Χάρου:
— Ἀλληλούια.

Ι. Π. Ιω. ΒΟΣΠΟΡΙΤΗΣ

Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΟΜΑΖΕΟΣ

Ἐγεννήθη τῷ 1802 ἐκ πτωχῶν γονέων εἰς ἓν πολίχνιον τῆς Δαλματίας, τὸ Σοβένικον. Τῷ 1817 μετέβη εἰς Ἰταλίαν καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Παταυίου ἐσπούδασε τὴν φιλολογίαν καὶ φιλοσοφίαν. Τῷ 1823 ἐπεδόθη εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν στάδιον. Ἔκτοτε ἀρχίζει δι' αὐτὸν ζωὴ πλήρης δραστηριότητος, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ Δαλματὸς λογογράφος ἀπέκτα ἐπίζηλον δημοτικότητα εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν ὁποίαν ἐλάτρευσε μὲ ἄπειρον ἐνθουσιασμόν. Εἰς τὴν σταδιοδρομίαν του ὅμως, ἰδίᾳ τὴν πολιτικήν, ὑπέστη πολλὰς δοκιμασίας καὶ ἡ ἱστορία τῶν χρόνων ἐκείνων τῷ παρέχει τιμητικὴν θέσιν εἰς τὰς σελίδας αὐτῆς. Τῷ 1856 διαμένων ἐν Φλωρεντίᾳ χάνει τὴν ὅρασιν ἐκ τῆς διηνεκοῦς μελέτης. Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα μέχρι βαθέος γήρατος γεμᾶτος ἀπὸ σφρῖγος καὶ ἀγάπην ἀκοίμητον πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐξηκολούθει συγγράφων καὶ χρησιμοποιῶν τὰς εὐγενεῖς ἀρχάς του ὁ γέρων σοφός, μέχρι τοῦ 1874, ὅτι ἡ Ἰταλία ὁλόκληρος ἐπένθησε τὸν θάνατόν του.

Τοιοῦτος ἐν βραχυλογίᾳ ὁ ἔνδοξος μυσταγωγὸς τῆς ἰταλικῆς λογοτεχνίας, ἀλλὰ καὶ εὐσεβέστατος χριστιανὸς Ν. Τομαζέος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουν τὰ ὡραῖα γνωμικά, τὰ κοσμοῦντα τὰς σελίδας τοῦ **Ἡμερολογίου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρ. Καταστημάτων.** Ὅ,τι συνέγραψε εἶναι καρπὸς δυνατῆς συνειδήσεως καὶ λεπτοτάτης καλαισθησίας. Τὰ δύο μυθιστορήματά του, ὁ ***Δοὺξ τῶν Ἀθηνῶν*** καὶ ***Πίστις καὶ Καλλονή,*** ἡ ἑρμηνεία του εἰς τὴν ***Θείαν Κωμῳδίαν*** καὶ ἑτέρα ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ Δάντου μελέτη του, ἡ συλλογὴ τῶν ***Τοσκανικῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν,*** καὶ τὰ δύο του Λεξικά, τὸ ἓν ***τῆς αἰσθητικῆς*** καὶ τὸ ἄλλο ***τῶν συνωνύμων τῆς ἰταλικῆς γλώσσης,*** εἶναι ἔργα σημαντικὰ εἰς τὴν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα γραμματολογικὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἰταλίας.

Ὁ Ν. Τομαζέος ἠγάπησε θερμῶς καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐθαύμαζε τὴν δημοτικήν μας ποίησιν καὶ ὑπῆρξε φίλος πολύτιμος τοῦ Σολωμοῦ.

ΑΠΟ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑΖΕΟΥ

★ Εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δὲν σᾶς ἀγαπᾷ, μὴ ἀποτείνεσθε νὰ ἐρωτήσητε τὸ διατί· ἐρωτήσατε μᾶλλον τὸν ἑαυτόν σας

★ Ἡ ψραιότης τῶν πραγμάτων μᾶλλον παρὰ ἡ χρησιμότης των ἀνυψώνει τὴν ψυχὴν πρὸς τὸν Θεόν.

★ Ὁ κόπος εἶναι πολλάκις βραβεῖον μᾶλλον παρὰ ποινή· ἐνῷ ἡ εὐχαρίστησις εἶναι ποινὴ πολλάκις καὶ οὐχὶ βραβεῖον.

★ Ἡ ἐπιμέλεια νικᾷ τὴν ἀλήθειαν· ἡ εὐστροφία νικᾷ τὴν ρώμην.

★ Δυσκολώτερον τὸ κρύπτειν τὴν ἀρετὴν ἢ τὸ ἀσκεῖν αὐτήν.

★ Ἡ περιέργεια εἶναι τόσον ἐνοχλητικὴ ὅσον καὶ ὁ βήξ.

★ Πολλοὶ οἱ πράττοντες τὸ ἀγαθόν, μόνον καὶ μόνον διότι οἱ ἄλλοι δὲν κάμνουν εἰς αὐτοὺς κακόν.

★ Πολλοὶ νομίζουν ἑαυτοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου, ἀκριβῶς διότι ὁ κόσμος τοὺς ὑποφέρει.

★ Ἐγκαταλελειμμένος εἶναι πολλάκις ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις αὐτὸς ἑαυτὸν ἐγκαταλείπει.

Α. Π.

ΟΛΙΓΑΣ ΛΕΞΕΙΣ ΩΣ ΕΠΙΛΟΓΟΝ

Τὸ βιβλίον ἐπερατώθη, τὸ πρῶτον καθῆκον, ὅπερ ἀνελάβομεν πρὸς καταρτισμὸν αὐτοῦ, αἰσίως ἐξεπληρώθη σὺν Θεῷ. Καὶ ἂν αὐστηρότατα δικάζοντες τὰ καθέκαστα, συναισθανώμεθα ὅτι ἡ ἔκδοσις δὲν παρουσιάζει ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα ἐπιχειρήματα, δι' ὧν θὰ ἐδικαιούμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν θριαμβευτικὴν τὴν τελειότητα αὐτῆς, καθόσον οἱ στοχασμοὶ καὶ φροντίδες ἡμῶν εἰς τοιαύτην ἐπιτυχίαν ἀπέβλεπον, ἀλλ' ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἡμῶν ταύτῃ οὐδεμίαν ἀφορμὴν διαβλέπομεν ὅπως ἐνοχληθῇ καὶ κατ' ἐλάχιστον ἡ συνείδησίς μας.

Ἐπροσπαθήσαμεν κατὰ τὸ ἐνὸν νὰ παραγάγωμεν κάτι τὸ καλὸν καὶ ὠφέλιμον, τίμιον δὲ εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας αὐτοῦ. Καὶ μολονότι, ἀφ' ὅτου ἀνελάβομεν τὴν ἀνατεθεῖσαν ἡμῖν ἐντολὴν μέχρι τοῦδε, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν δὲν εἴχομεν εὐρύχωρον χρονικὸν διάστημα, κατωρθώσαμεν ὅμως νὰ ἐνσαρκώσωμεν μίαν τόσῳ μορφωτικὴν κεὐγενῆ ἰδέαν, νἀνοίξωμεν διὰ τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου τοῦ ***Ἡμερολογίου τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων*** τὸν δρόμον εἰς ἕνα ἀγαθὸν σκοπόν, καθορίσαντες σύστημα καὶ σχέδιον ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ, ὅπερ ἐν τῷ μέλλοντι ἐφαρμοζόμενον μᾶλλον ἀνέτως καὶ μεθοδικώτερον, συμπληρούμενον δὲ εἰς τὰς τυχὸν ἐλλείψεις αὐτοῦ, θέλει βεβαίως ἐξασφαλίσει καθ' ὅλα τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ βιβλίου τούτου, προωρισμένου νὰ συνεχίσῃ ἀνελλιπῶς εἰς τὸ ἑξῆς τὴν καθ' ἕκαστον ἔτος ἐμφάνισιν αὐτοῦ.

Φρονοῦμεν ὅτι ἐξωτερικεύομεν κοινὸν πόθον, παρακαλοῦντες ἐνταῦθα πάντας τοὺς δυναμένους νὰ ἐπέλθωσιν ἠθικοὶ ἀρωγοὶ εἰς τὴν εὐόδωσιν καὶ παγίωσιν τοῦ ἔργου τούτου, ὅπως παράσχωσι τὴν συναντίληψίν των εἰς αὐτὸ καὶ πρὸ πάντων μάλιστα, ὅταν οἱ διευθύνοντες τὸ ἔργον ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἐπικουρίαν των. Τοιουτοτρόπως καὶ τὰ ***Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστήματα*** θέλουν εὐεργετήσει καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκπολιτιστικῆς προόδου τοῦ ἡμετέρου δημοσίου οὐχὶ ὀλίγον θὰ συντελέσωσιν.

Πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς συνεργασθέντας ἐν τῷ ***Ἡμερολογίῳ*** τούτῳ ἀσμένως διερμηνεύομεν τὴν βαθυτάτην καὶ ἀναλλοίωτον εὐγνωμοσύνην τῶν ***Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων,*** καθόσον ἐλπίζομεν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν εἰς τὰς σελίδας αὐτοῦ νὰ διοχετεύηται διηνεκῶς σφριγῶσα ἀπὸ ζωὴν ἐκλεκτὴ φιλολογικὴ γονιμότης τῶν ἡμετέρων λογίων καὶ ἀνέσπερον νὰ διαλάμπῃ εἰς αὐτὰς τὸ φῶς τῆς γνώσεως, ἵνα τοιουτοτρόπως ἐπιβεβαιωθῇ καὶ εἰς τοὺς ξένους ὅτι ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Α. Μ. τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος μελετῶμεν κἐργαζόμεθα ἐν τῇ εἰρηνικῇ σταδιοδρομίᾳ τῶν ὡραίων γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Καὶ μὲ τὸ ἐπισφράγισμα τοῦ παρόντος τόμου, εὐγνωμοσύνην ἐπίσης ἐκφράζομεν ἐκ μέρους τῶν ***Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων*** πρὸς τὴν Α. Ἐξ. τὸν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας Χασὶμ πασσᾶν, εὐδοκήσαντα νὰ διατάξῃ τηνταχυτέραν διεκπεραίωσιν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν ἔκδοσιν ταύτην διατυπώσεων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1905.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Πρόλογος	2
Μηνολόγιον	4
Πασχάλιον τοῦ ἔτους 1905	17
Χρονολογίαι	»
Ἑορταὶ μωαμεθανικαί	18
Ἐκλείψεις τοῦ 1905	»
Ἡγεμονικαὶ ἑορταί	19
Μνημόσυνον αἰώνιον εἰς τοὺς μεγάλους εὐεργέτας τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων: Γ. Ζαρίφης, Α. Μαυρογορδάτος, Α. Συγγρός, *βιογραφίαι ὑπὸ Ἰ. Π. Ἰωαννίδου, Βοσπορίτου*	21
Σελὶς ἀναμνηστική	24
Ἐκκλησίαι: Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον	25
Οἱ ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Μητροπολῖται καὶ Ἐπίσκοποι	31
Αἱ μοναί	37
Ἐκκλησίαι Ἱεροσολύμων	42
Στατιστικαὶ εἰδήσεις: Πληθυσμὸς τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς γῆς. Δημόσιον Χρέος τῶν διαφόρων Κρατῶν. Πλοῦτος εἰς χρήσιμα ζῷα. Τὰ ἐτησίως ὑπὸ διαφόρων Κρατῶν δαπανώμενα ποσά. Παγκόσμιος ἐμπορικὴ ναυτιλία. Κατανομὴ τοῦ ἐδάφους τῶν διαφόρων χωρῶν. Πρώτη ἐκπαίδευσις, ὑπὸ *Γ. Τ.*	44
Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Γεν. Κανονισμῶν τοῦ Οἰκουμεν. Πατριαρχείου· α' περὶ σχηματισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου· β' περὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.	51
Διατίμησις τῶν εἰς τὸ πατριαρ. Ταμεῖον καταβαλλομένων δικαιωμάτων [πράξεις διοικητικαί, δικαστικαί, συμβολαιογραφικαί, ἱλμουχαμπερίων, κτηματικῶν ὑποθέσεων]	55
Ταχυδρομεῖα καὶ τηλέγραφοι διευθύνσεις τῶν ἐν τῷ Τουρκ. Κράτει ταχυδρομείων: Κυβερν. ταχυδρομεῖα, ταχυδρομ. ὑποκαταστήματα, τιμολόγιον, τιμολ. ταχυδρομικῶν ἐνταλμάτων, τιμολ. ὀθωμ. τηλεγραφείου Κωνσταντινουπόλεως. Εὐρωπαϊκὰ ταχυδρομεῖα. Κανονισμὸς ταχυδρομικῶν δεμάτων, ἐνταλμάτων καὶ ἐπιστολῶν	57
Εἰδικὸς Κανονισμὸς τῆς ἱερᾶς νοσοκομειακῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (ἀποσπάσματα)	66
Σύντομος ἔκθεσις τῆς ἐσωτερικῆς λειτουργίας τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων, ὑπὸ ***Σ. Ναρλῆ***	72
Ἀπὸ τὴν Ζωὴν τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων, ὑπὸ ***Ι. Σιώτη***	82
Τὸ ἐν Πριγκήπῳ Ὀρφανοτροφεῖον, ὑπὸ ***Α. Καζανόβα***	95
Ἡ Ζωοδόχος Πηγή, ἡ κοινῶς λεγομένη ***Βαλουκλῆ,*** ὑπὸ ***Ζάνου Γρ. Βασιλάρου***	100
Πρόχειροι σημειώσεις περὶ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ὑπὸ ***Χ. Ἀνδρούτσου***	109
Βραχεῖα ἔκθεσις τῆς παιδευτικῆς δράσεως τοῦ ἐν Κ/πόλει Ἑλλ. Φιλολογικοῦ Συλλόγου (1861-1904), ὑπὸ ***Χρ. Πανταζίδου***	122
Αἱ ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἱεραὶ μητροπόλεις:	
Α' Ἡ μητρόπολις *Καισαρείας-Καππαδοκίας,* ὑπὸ ***Α. Λεβίδου***	126
Β' Ἡ μητρόπολις *Ἐφέσου,* ὑπὸ ***Κ. Δ. Φουρούλη***	155
Γ' Ἡ μητρόπολις *Ἡρακλείας* καὶ *Ῥεδαιστοῦ*	162

Σελ.

Δ' Ἡ μητρόπολις *Κυζίκου* 178
Στατιστικοὶ πίνακες τῆς δικαστικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς κινήσεως τῶν ἱερῶν μητροπόλεων, τῶν ὑπαγομένων εἰς τὸ κλῖμα τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου (ἔτος σχολ. 1903 1904) .. 188
Ἐκπαιδευτικὴ ἐργασία Ἀρχιεπισκ. Κ/πόλεως (ἔτος σχολ. 1903-1904) ὑπὸ ***Ἀρχ. Γρ. Παπαδοπούλου*** .. 205
Αἱ ὁμογενεῖς Κοινότητες τοῦ ἐξωτερικοῦ: Ἐκκλησίαι, ἐκπαιδευτήρια, σωματεῖα, ὁμογενὴς πληθυσμός. [Κοινότητες: Λονδίνου, Μαγχεστρίας, Λίβερπουλ, Κάρδιφ, Παρισίων, Πετρουπόλεως, Ὀδησσοῦ, Κισνοβίου, Ταϊγανίου, Συμφερουπόλεως, Σεβαστουπόλεως, Ἰσμαηλίου, Βιέννης, Τεργέστης, Βουδαπέστης, Βρενδησίου, Βουκουρεστίου, Βραΐλας, Ρουστσουκίου, Κωνστάντσης, Καλαφατίου, Σοφίας, Ἀμβέρσης, Χαρτούμ, Καλκούτας, Σικάγου, Λόουελ, Σύδνεϋ]. 206
Περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν ἑλληνικῶν Σχολείων ἐν τῇ Βουλγαρικῇ Ἡγεμονίᾳ, ὑπὸ ***Ζ.*** .. 216
Περὶ ζῳοφιλίας, ὑπὸ τοῦ ***Μητροπ. Ἀγχιάλου κ. Βασιλείου*** 218
Ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ ἐν Πέραν ἱεροῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας, ὑπὸ ***Σ. Κ.*** 224
Εἰς τὸν οἶκον τῆς Παναγίας, ὑπὸ ***Ι. Π. Ἰω. Βοσπορίτου*** 233
Λειτουργικὴ συγγραφὴ τοῦ Παχωμίου Ρουσάνου, ὑπὸ ***Α. Π. Κεραμέως*** 237
Ἀπὸ τοὺς Ἰάμβους καὶ ἀναπαίστους: Ἡ Λάμια, ὁ Μενέλαος, ποιήματα, ***Κ. Παλαμᾶ*** 240
Πόθεν δαπανᾷ τὸ ἡμέτερον γένος, ὑπὸ ***Σόλωνος Γ. Καζανόβα*** 241
Ψεῦδος καὶ Ἀλήθεια, ὑπὸ ***Μπάμπη Ἀννίνου*** 249
Ἱστορικαὶ σελίδες: Τὸ νοσοκομεῖον Ζακύνθου, ὑπὸ ***Λεωνίδα Χ. Ζώη***. 256
Ἠώς, διήγημα ***Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου*** 264

Σελ.

Ξένοι ποιηταί: Τὸ σύννεφο [Shelley]. Μετάφρασις ***Α. Ἐφταλιώτου*** 267
Θρησκευτικὴ Μόρφωσις, ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. ***Γερμανοῦ Βασιλάκη*** 269
Ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια παραγνωριζομένη, ὑπὸ ***Γ. Ν. Χατζιδάκι*** ... 277
Ἡ θρησκεία καὶ ἡ θεοσοφία ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Τιβέτ, ὑπὸ ***Α. Ε. Κοπάση*** 282
Ὑστεροῦσα τῆς φιλανθρωπίας μορφή, ὑπὸ ***Ἐμμανουὴλ Λυκούδη*** .. 292
Δύο ὧραι εἰς τὸ Δρομοκαΐτειον: [Σκηναὶ μεταξὺ ἰατροῦ, φιλοσόφου καὶ καλλιτέχνιδος], διήγημα ***Ν. Βασιλειάδου*** 298
Νοσοκομεῖα καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς μωαμεθανικοῖς λαοῖς, ὑπὸ ***Παύλου Καρολίδου*** 309
Ξένοι ποιηταί: Ἡ ἄνοιξι [Μεταστασίου]. Μετάφρασις ***Δ. Σολωμοῦ***.. 312
Ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ γλυπτική, [σημειώσεις εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς συγχρόνου ἑλλην. τέχνης], ὑπὸ ***Θωμᾶ Μ. Θωμοπούλου, γλύπτου***..... 313
Ἡ φύσις καὶ ἡ κοινωνία, ὑπὸ ***Ἀνθίμου Μαζαράκη***..... 316
Σκιαγραφία τῆς ἱστορίας τῆς τουρκικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας, ὑπὸ ***Ἀποστόλου Φωτιάδου*** 320
Ἡ φιλοσοφία τῶν λέξεων: Εὖ πράττειν-σχολάζειν-σχολή, ὑπὸ ***Γεωρ. Ἀποστολίδου*** 332
Ὁ ἐν Πετρουπόλει ἑλληνικὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρ. ***Α. Γεωργιάδου***..... 341
Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα, διήγημα ***Ἀγαθοκλῆ Κωνσταντινίδου*** 348
Σαπφὼ Λεοντιάς. Βιογραφία ὑπὸ ***Ι. Π. Ἰω. Βοσπ.*** 353
Δώδεκα συμβουλαὶ πρὸς κόρην, ὑπὸ ***Σαπφοῦς Λεοντιάδος*** 354
Λούκουλλος ὁ Ρωμαῖος, ὑπὸ ***Α. Χρηστίδου*** 358
Τὸ ἐρωτοχτυπημένο βλαχόπουλο, εἰδύλλιον ***Χρήστου Χατζηχρήστου*** 362
Οἱ ξένοι ἐν Ἀνατολῇ, ὑπὸ ***Φωτίου Δημητριάδου*** 365

Σελ.

Βιογραφία Ἀνδρ. Σπαθάρη, ὑπὸ ***Ι. Π. Ἰω. Βοσπ.*** 369
Ἴριδες, Ἀπροσδόκητον, Ἀρχαιολογία, ποιήματα ***Ἀνδρ. Σπαθάρη*** . 370
Φυσιολογικαί τινες παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ὑπὸ ***Θ. Χ. Φλωρᾶ*** 371
«Ἐγώ», διήγημα ***Ζαχ. Φυτίλη*** 377
Ξένοι ποιηταί: Νεκρομαντεία [Adda Negri] Μετάφρ. ***Ἀγγέλου Βλάχου*** 381
Φιλολογικά: [Σιωπῆς περιπτώσεις, ναῦς λινορραφής, Αἰσχύλου παραινέσεις πρὸς νέας], ὑπὸ ***Δ. Γ. Μοστράτου*** 383
Θάλεια Φλωρᾶ, ὑπὸ ***Α. Π.*** 385
Γιὰ ζαρκάδια, διήγημα ***Χρήστου Χρηστοβασίλη*** 386
Τρία ἰδιότροπα ἀγαθοεργὰ καταστήματα ἐν Ζακύνθῳ, ὑπὸ ***Σπ. Δὲ Βιάζη*** 393
Τὸ Θεόπνευστον Εὐαγγέλιον, ὑπὸ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου ***Κωνστ. Ν. Καλλινίκου*** 396
Ἡ πανήγυρις τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὑπὸ ***Κ. Π. Σπανούδη*** 402
Ξένοι ποιηταί: Ἡλιοβασιλέματα [Victor Hugo], Τὸ νεράκι [Victor Hugo], Σιμά σου [Gœthe], Francesca da Rimini [Dante]. Μεταφράσεις ***Μιλτιάδου Μαλακάση***..... 409
Ὁ γάμος τῶν ἀψύχων [τὰ συνοικέσια τῆς ἀνοργάνου ὕλης], ὑπὸ ***Ἀλ. Βασιλειάδου*** 411
Τὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ, διήγημα ***Γρ. Ξενοπούλου***..... 414
Ἐξουσιαστὴς τῆς τύχης, ποίημα ***Κ. Μάνου*** 418
Ἥσκιος, φιλολογικὴ μελέτη ***Ν. Γ. Πολίτου*** 421
Μικρὰ ἐκδρομή, ὑπὸ ***Σπ. Παγανέλη*** 423
Μαζύ σου, ποίημα ***Σ. Μπαλίλη***.... 426
Ξένοι ποιηταί: Σ' τὸν Ἥλιο [τοῦ Ὀσσιάνου], μετάφρασις ***Στυλιανοῦ Χρυσομάλλη***..... 427
Βιογραφία Κωνστ. Παλατίδου, ὑπὸ ***Λ.*** 428
Ὁ κύκνος, διήγημα ***Σοφ. Ἰωαννίδου*** 429
Ξένοι ποιηταί: Τὸ τραγούδι τοῦ ἀπελπισμένου [Murger]. Μετάφρασις **J. Morèas** 434
Τὸ Ἅγιον Μῦρον, ὑπὸ ***Μ. Ι. Γεδεών*** 435
Πατριάρχης, ποίημα ***Ι. Π. Ἰωαννίδου***, Βοσπορίτου..... 440
Σύγχρονοι ὁμογενεῖς καλλιτέχναι [Νικηφόρος Λύτρας], ὑπὸ ***Θ. Μ. Θωμοπούλου***, *γλύπτου*..... 441
Ἡ καρδιὰ καὶ τὸ χρέος [ἀπὸ τὰ λησμονημένα παραμύθια], ὑπὸ ***Μ. Π. Βρετοῦ*** 440
Ξένοι ποιηταί: Ὠδὴ (τοῦ Πετάρχου. Μετάφρ. ***Δ. Σολωμοῦ***..... 448
Βιογραφικὸν σημείωμα: Α Βαπορίδης ἐφέντης, ὑπὸ ***Κ.***..... 450
Ἡ εὐποιία παρὰ τοῖς Μικρασιάταις, ὑπὸ ***Ἰωακεὶμ Βαλαβάνη***..... 451
Σιγίλλιον τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἱερεμίου Β', ὑπὸ ***Α. Π. Κεραμέως*** 459
Δημώδης ποίησις καὶ φιλολογία τῶν Ρουμάνων, ὑπὸ ***Γρηγ. Κακάβα***.. 464
Ὁ Θησαυρός [ἀπὸ τὰ λησμονημένα παραμύθια], ὑπὸ ***Μ. Π. Βρετοῦ***.. 467
Τὸ μνημεῖον τῆς Ἀγάπης, ὑπὸ ***Ἰωάννας Κ. Σ. Καραθεοδωρῆ*** 470
Ἡ κλασικὴ παίδευσις ἐν Γαλλίᾳ, ὑπὸ ***Ι. Παπαδοπούλου*** 472
Ξένοι ποιηταί: Τὰ μάτια [Sully Prudhomme] ἀπὸ τὰς Contemplations [Victor Hugo]. Μεταφράσεις ***Ἀγγέλου Σημηριώτου***..... 480
Τὸ ρολόγι τῆς ἐκκλησιᾶς, διήγημα ***Ι. Π. Ἰωαννίδου***, Βοσπορίτου ... 481
Τὸ χωριό, ποίημα ***Κ. Παλαμᾶ*** 487
Ρωσικὴ φιλολογία: Ἀντώνιος Τσέχωφ, Κωνσταντῖνος Σλουτσέβσκης, Ν. Κ. Μιχαηλόβσκης, ὑπὸ ***Νικοκλ. Κ. Μακρίδου*** 488
Τὸ συμφωνητικό [ἀπὸ τὰ λησμονημένα παραμύθια], ὑπὸ ***Μ. Π. Βρετοῦ*** 494
Μανούλα, ἐπίγραμμα ***Ι. Π. Ἰωαννίδου***, Βοσπορίτου 495
Ἐρβέρτος Σπένσερ. Ἡ αὐτοβιογραφία του, ὑπὸ ***Νικηφόρου Μοσχοπούλου*** 496
Ἀπὸ τὴν σύγχρονον ποίησιν: Τὸ ρό-

Σελ.

δο κ' ἡ δροσιά, **Ἀριστ. Βαλαωρίτου.** — Λιανοτράγουδα, **Κ. Κρυστάλλη.** — Τὰ λουλούδια, **Ἀχ. Παράσχου.** — Ὁ ποιητής, **Γ. Ζαλοκώστα.** — Ἡ ἐλπή, **Κ. Παλαμᾶ.** — Παράπονο πεθαμένης, **Γερασίμου Μαρκορᾶ.** — Τὸ δάσος, **Μ. Μαλακάση.** — Ἡ Αὐγούλα, **Λ. Πορφύρα.** — Χιονισμένη νύχτα, Πρωτομαγιά, **Πέτρου Βασιλικοῦ.** — Ἡ Γαλάτεια, **Γ. Σουρῆ.** — Μία ἡμέρα, **Στ. Μαρτζώκη.** — Γαλήνη: Τῆς κοπέλλας τὸ νερό, Χωρισμός, Λευκὸ μετάξι, Τὸ κοιμητῆρι: **Γ. Δροσίνη.** — Ρεμβασμός, **Ἀριστ. Προβελεγγίου.** — Ψυχή, **Ζαχ. Παπαντωνίου.** — Τὸ μνημόσυνο τοῦ δασκάλου, **Ἀγγέλου Σημηριώτου.** — Ἀλληλούια, **Ι. Π. Ι.,** Βοσπορίτου ..... 503 — 512

Ἀπὸ τὰ γνωμικὰ τοῦ Τομαζέου [Μετάφρασις **Α. Π.**] 125, 217, 223, 357, 361, 381, 413, 421, 463, 495, 514

Μανιάτικα μοιρολόγια. [Ἀπὸ τὴν συλλογὴν τοῦ κ. **Κ. Πασσαγιάννη**]:

Ὁ Γιαννάκης 223
Εἰς γέροντα πατέρα 281
Ὁ Κάτου-Κόσμος 297
Σὲ μάνα ξενητεμένη 331
Σ' τὴν Κατερινιώ, τὴν κόρη τοῦ Γέρω-Μούρτζινου 395

Σελ.

Δημοτικὰ τραγούδια, [ἀπὸ τὴν συλλογὴν ἀνωνύμου]:

Ἡ φουρτούνα 275
Ἡ ξενητειά 291
Τὸ τραγούδι τῆς κόρης 319
Λιανοτράγουδα [ς τὴ νύφη] 376
Τὸ σιδεράμαξο 479
Κατάρα ς τὸν Ἥλιο 480

Μικροὶ διάλογοι τοῦ Wolney: Φυσικαὶ ἀρχαὶ τῆς ἠθικῆς· ἀποσπάσματα. Μετάφρασις **Α. Π.**:

Ἡ βιογραφία τοῦ Wolney 347
Ὁ φυσικὸς νόμος 347
Ἡ ἐλεημοσύνη 368
Τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν 444
Ἡ πολυτέλεια ..... »
Ἡ μόρφωσις 449
Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη ..... »
Συμπέρασμα τοῦ βιβλίου τοῦ Wolney »

Ἀπὸ τὴν σοφίαν τοῦ Σααδῆ, σελ... 428
» » » 466, 502

Φαιδραὶ στιγμαί: *Ἀπελπισμένος ἄρρωστος* 445
Παρεννόησις 463
Μὲ τὴν γραφομηχανήν 469
Μικρὰ ὑποψία ..... »
Ἐκτίμησις πρὸς τὰς ὡραίας τέχνας ... 487
Σοβαρὰ ἀπόδειξις 512
Ἑτοιμότης πρὸς ἀδιάκριτον ..... »
Βιογραφία τοῦ Τομαζέου 513
Ἐπίλογος 514

ΕΙΚΟΝΕΣ

Πατριαρχικὸν πιττάκιον. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης **Ἰωακεὶμ ὁ Γ'**. Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας **Φώτιος**. Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων **Δαμιανός. Γεώρ. Ζαρίφης. Ἀμπρουζῆς Μαυρογορδᾶτος. Α. Συγγρός.** Οἱ Σεβ. μητροπολῖται: Ὁ Νικομηδείας **Φιλόθεος,** ὁ Τραπεζοῦντος **Κωνστάντιος,** ὁ Μιτυλήνης **Κύριλλος,** ὁ Διδυμοτείχου **Φιλάρετος,** ὁ Χίου **Κωνσταντῖνος,** ὁ Γάνου καὶ Χώρας **Κωνσταντῖνος,** ὁ Βελεγράδων **Βασίλειος,** ὁ Δρυινουπόλεως **Λουκᾶς,** ὁ Κρήνης καὶ Ἀνέων **Θεόκλητος.**—Τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου: **Κοσμᾶ πασσᾶς, Ἰωάννης βέης Ἰωαννίδης, Ἀλέξανδρος Σινιόσογλους, Π. Χρυσός, Ἀριστείδης βέης Κυριακοῦ, Μ. Πορτοκάλογλους, Ἄγγελος Ἰωαννίδης, Κ. Ταχιντζῆς.**—Τὰ μέλη τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων: **Μ. Ψαλίδας, Ν. Χατζόπουλος, Η. Ἠλιάσκος, Λ. Γ. Καζανόβα, Σ. Παντερμαλῆς, Σ. Ναρλῆς, Ζ. Φυτίλης, Σ. Νομικός** ..... Σελ. 20—41

Σελ.

Ἡ Α. Ε. ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας **Χασὶμ πασσᾶς** ..... Σελ. 48
Ἡ πρὸς τὴν *Ζωοδόχον Πηγὴν* ἄγουσα λεωφόρος 71
Ἄφιξις ἀσθενοῦς δι' ἁμάξης εἰς τὸ Ἐθν. Νοσοκομεῖον 72
Γενικὸς τοπογραφικὸς χάρτης τῶν Ἐθν. Νοσοκαμείων 73
Ἀσθενὴς ὁδηγούμενος πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὸν Κεντρ. σταθμὸν τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων 74
Ἔκδοσις εἰσιτηρίου πρὸς εἴσοδον ἀσθενοῦς ἐν τῷ Ἐθν. Νοσοκομείῳ 75
Οἰκίσκος ψυχασθενῶν, ἀνεγερθεὶς δαπάναις **Α. Συγγροῦ** 75
Ἐπὶ πληρωμῇ δωμάτιον τῆς Χειρουργικῆς Κλινικῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Νοσοκομείου 77
Ἰατρικὴ ἐξέτασις ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Παθολογίας γυναικῶν 79
Παλαιὸν γυναικεῖον τμῆμα μολυσματικῶν νόσων 83
Τὸ φαρμακεῖον τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων 84
Παλαιὰ αἴθουσα Χειρουργικῆς Κλινικῆς γυναικῶν 85
Ἀλέξανδρος Πασπάτης 86
Δημήτριος Ὀρλώφ 87
Α. Σιώτης ..... »
Κωστάκης Ραζῆς 88
Τὸ Διευθ. τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων.. 89
Ὁ ἀρχινοσοκόμος Ν. Κακανᾶς..... 91
Ὁ ἀρχιμάγειρος Μιχαήλ. ..... »
Ὁ ἀρχιθυρωρὸς τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων 92
Ὁ ἀρχικηπουρὸς μετὰ τῶν βοηθῶν του 93
Ἐξωτερικὴ ἄποψις παλαιᾶς Χειρουργικῆς Κλινικῆς τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων 94
Τὸ ἐν Πριγκήπῳ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον 96
«Ἡ μητέρα τῶν ὀρφανῶν» κυρία *Ἑλένη Γ. Ζαρίφη* 97

Σελ.

Ὑποδοχὴ τοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τῆς Ἐφορείας, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τελετῆς τῆς λογοδοσίας τοῦ Ἐθν. Νοσοκομείου 98
Ἡ Πηγὴ ἡ Ζωοδόχος (Βαλουκλῆ).. 101
Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἱεροῦ Ἁγιάσματος τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς 102
Οἱ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τάφοι τῶν Πατριαρχῶν 103
Ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ' ψάλλων τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀοιδ. Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Β' 105
Τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς 107
Ὁ θυρωρὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς 108
Κυρία ἄποψις τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς, ἀνεγερθείσης δαπάναις **Π. Στεφάνοβικ** 110
Ἑτέρα ἄποψις τῆς Θεολ. Σχολῆς... 113
Ὁ ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ ἱερὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Τριάδος 115
Αἴθουσα τελετῶν ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ 117
Ἄποψις ἐσωτερικὴ τῆς ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ βιβλιοθήκης 119
Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Καισαρείας κ. Γερβάσιος 127
Γενικὴ ἐξωτερικὴ ἄποψις τῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἐν Ζινδζίδερε 133
Ὁ ναὸς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἐν Ζινδζίδερε 137
Καππαδοκικὸν Ὀρφανοτροφεῖον ἐν Ζινδζίδερε 147
Καππαδοκικὸν Ὀρφανοτροφεῖον θηλέων ἐν Ζινδζίδερε 151
Ἡ Α. Ε. ὁ Συμεωνάκης ἐφέντης Σινιόσογλους 154
Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ 158
Ὁ Σ. μητροπολίτης Ἡρακλείας κ. Γρηγόριος 163
Ὁ Σ. μητροπολίτης Κυζίκου κ. Ἀθανάσιος 178
Διευθυντήριον καὶ κῆποι τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων 187
Εὐστάθιος Εὐγενίδης..... 225
Κ. Καραθεοδωρῆς ἐφέντης..... 226

Σελ.

Αἴθουσα ὑποδοχῆς ἐν τῷ Ἐφορείῳ τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας 227
Ὁ Πατριάρχης ἐξερχόμενος τοῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων 228
Ἀναμνηστικὸν μετάλλιον τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἐν Πέραν ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας 229
Ὁ Πατριάρχης προπεμπόμενος ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων 230
Εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων 230 231
Πώλησις ἀναμνηστικῶν μεταλλίων 231
Τὸ μετὰ τὴν τελετὴν τῆς ἑκατονταετηρίδος πατριαρχικὸν ἄριστον... 232
Ἐσωτερικὸν τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων 233
Ἡ Ἁγία Τράπεζα τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων..... 234
Δεξιὰ πτέρυξ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Ναοῦ τῶν Εἰσοδίων 235
Πατὴρ Εὐγένιος..... 241
Δυτικὴ ἄποψις Ψυχιατρείου ἀνδρῶν 243
Ι. Χαριτωνίδης..... 244
Διευθυντήριον τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων..... 245
Χαριτωνίδειος αἴθουσα παθολογίας 247
Ἔξοδος τῶν ἀρχιερέων ἐκ τῶν Νοσοκομείων 251
Ἐπίσκεψις τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ Ψυχιατρεῖον..... 253
Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τοῦ Ὀρφανοτροφ. 257
Τὰ ὀρφανὰ πρὸ τοῦ Πατριάρχου... 260
Τὰ ὀρφανὰ εἰς τὸ ἑστιατόριον 261
Κατασκευασταὶ καπνοσυρίγγων ἐξ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης. Ἔργον ***Θαλείας Φλωρᾶ*** 265
Τὸ «Πάτερ ἡμῶν» τῶν ὀρφανῶν... 271
Ἐκ τοῦ βίου τῶν ὀρφανῶν 277
Τὰ ὀρφανὰ εἰς τὸ Γυμναστήριον... 2ε0
Τὸ ὑποδηματοποιεῖον τοῦ Ὀρφανοτροφείου..... 2ε5
Τὸ ἐργαστήριον ραπτικῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου..... 299
Ὁ Πατριάρχης ψάλλων τρισάγιον ἐπὶ τῶν πατριαρχικῶν τάφων.... 308
Ὑδροθεραπευτήριον καὶ μηχανικὸν πλυντήριον τῶν Ἐ. Νοσοκομείων 324

Σελ.

Γυναικεῖον τμῆμα Ψυχιατρείου τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων..... 325
Χαριτωνίδειον γυναικεῖον τμῆμα Ψυχιατρείου τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων 329
Τὸ νεκροστάσιον τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων..... 333
Παλαιὰ παθολογικὴ αἴθουσα τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων..... 337
Ὁ ἐν Πετρουπόλει ἱερὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου..... 341
Σαπφὼ Λεοντιάς..... 353
«Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς», βραβευθέν. Ἔργον τοῦ γλύπτου ***Θ. Μ. Θωμοπούλου*** 360
Ἀνδρέας Σπαθάρης..... 369
Τὰ κάλλανδα, ἔργον ***Ν. Λύτρα***..... 377
Καλλιτεχν. ἐργαστήριον ***Θ. Φλωρᾶ***. 385
Ἔργον ***Θαλείας Φλωρᾶ***..... 389
Ἱερεὺς ἀναγινώσκων. Ἔργον ***Θαλείας Φλωρᾶ*** 397
Ἄφιξις τῶν πρώτων προσκυνητῶν εἰς τὸν σταθμὸν Γεδὶ-κουλέ 402
Προσκυνηταί..... 403
Προσκυνηταὶ ἐποχούμενοι..... »
Προσκυνηταὶ κατερχόμενοι εἰς τὸ ἁγίασμα 404
Προσκυνηταὶ ἀγοράζοντες κηρία... »
Προσκυνηταὶ ἀγοράζοντες ἁγίας εἰκόνας..... 405
Ἀγρυπνήσαντες..... »
Πλανόδιος βιβλιοπώλης..... 406
Ἀνάπηροι..... »
Πωληταὶ ἐδωδίμων..... 407
Οἱ ἀρτοπῶλαι ..... »
Αἱ αἶγαι (οἱ κούνιες) 408
Ἡ ἐπὶ τῶν τάφων ἀνάπαυλα ..... »
Ἐπιστροφὴ τῶν πωλητῶν ἐκ τῆς πανηγύρεως τῆς Ζωοδ. Πηγῆς ... 414
Τοξότης (σπουδή). Ἔργον. βραβευθὲν ***Θ. Μ. Θωμοπούλου*** 424
Κ. Παλατίδης 428
Ὁ κύκνος. Ἔργον ***Θαλείας Φλωρᾶ***. 429
Κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ Ἁγίου Μύρου 436
Μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ Ἁγίου Μύρου 437
Νικηφόρος Λύτρας..... 441
Α. Γ. Βαπορίδης ἐφέντης 450
Γεωργάκης ἐφέντης Ὀχάνης..... 451

Σελ.

Μέρος κήπου τοῦ Ἐθν. Νοσοκομείου 453
Λαχανόκηπος » » » 454
Ὁδὸς Σηλυβρὶ καπού, ἄγουσα εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς 455
Ὑδροθεραπευτήριον καὶ μηχανικὸν πλυντήριον τῶν Ἐθνικῶν Νοσοκομείων..... 456
Τμῆμα τῶν πανωλοβλήτων ἐν τῷ Ἐθν. Νοσοκομείῳ..... 457
Ὁ Πατριάρχης εἰς τοὺς κήπους τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων..... 467
Ἡ Ἀντιγόνη. Ἔργον ***Νικηφόρου Λύτρα***..... 471

Σελ.

Ὁ Πατριάρχης ἑτοιμαζόμενος πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν διαφόρων τμημάτων τῶν Ἐθν. Νοσοκομείων..... 481
Ἡ εἰκὼν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς 483
Ἔξοδος προσκυνητῶν ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς..... 484
Εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ἁγιάσματος τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς..... 485
Ἀσθενὴς ἀσπαζόμενος τὴν δεξιὰν τοῦ Πατριάρχου 486
Ἀντώνιος Τσέχου..... 488
Κ. Σλουτσέβσκης 492
Ν. Μιχαηλόβσκης..... 493

SISMANOGLIO FIGARO

Τοῦ παρόντος τόμου ἡ ἐκτύπωσις ἐγένετο ἀπὸ τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1904 μέχρι τῆς 15 Φεβρουαρίου 1905 εἰς τὰ τυπογραφεῖα τῶν ἀδελφῶν Γεράρδων.

Τὰς φωτογραφίας ἐφιλοτέχνησεν ὁ κ. Ρωμύλος Α. Σπαθάρης.

Τζιγκογραφίαι Λειψίας (Schelter & Giesecke) καὶ Ἀθηνῶν (Καζάνη).

CRÉDIT LYONNAIS

Fondé en 1863

SOCIÉTÉ ANONYME

CAPITAL : Francs 250,000,000

Entièrement versé

AGENCE PRINCIPALE : à Galata Karakeuy, Place du Pont.

BUREAU : à Péra, Grand' Rue de Péra, N° 333.

BUREAU : à Stamboul, Place Sultan Hamam, Allahverdi-han.

Service des Coffres-forts

L'Agence Principale et ses Bureaux font toutes les opérations de Banque.

L'Agence Principale et le Bureau de Péra possèdent des Coffres-forts à louer défiant toute concurrence comme solidité et modicité de loyer.

Des Salons sont mis à la disposition des porteurs de lettres de Crédit tant à l'Agence principale qu'à son Bureau de Péra.

Le Bureau de Stamboul fait des avances sur marchandises et accepte des marchandises en consignation et en dépôt libre dans son dépôt spécial de Sirkédji.

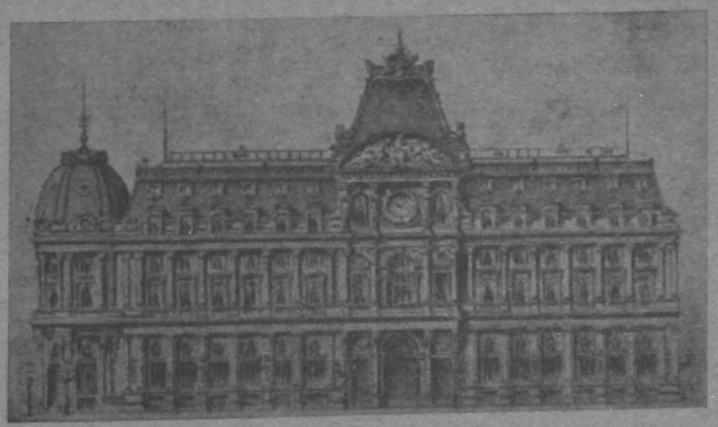

Hôtel du Crédit Lyonnais à Paris

Service des Coffres-forts

ΘΕΟΦΙΛΟΣ Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΕΜΠΟΡΟΣ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΙΔΩΝ

ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ, ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ, ΑΤΜΟΜΥΛΩΝ

κλπ. κλπ.

ΤΜΗΜΑ ΓΑΙΑΝΘΡΑΚΩΝ

Γαλατα, ὁδὸς Τελωνείου, Ἀριθ. 37, 54, 56 καὶ 58

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

THÉOPHILE C. CHRYSSOSTOMOS

NÉGOCIANT-IMPORTATEUR

en tous les articles nécessaires

à la Marine, aux Chemins de fer et aux Moulins

etc., etc., etc.

CHARBONS DE TERRE

Galata, Rue de la Douane, N^os 37, 54, 56 & 58

CONSTANTINOPLE

ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1880

14, Ὁδὸς Ἰβιλ (Κιουτσοὺκ παρμὰκ καποῦ), 14

ΙΔΡΥΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ι. ΣΙΩΤΗΣ, ΙΑΤΡΟΣ

ΛΟΥΤΡΑ καθαριότητος
ΛΟΥΤΡΑ θεραπευτικὰ
} παντὸς εἴδους.

ΛΟΥΤΡΑ

θειοῦχα, ἀλκαλικά, τερεβινθιοῦχα, ἀρωματικά, ἀμυλοῦχα κλπ.

ΝΤΟΥΣ ψυχρὰ
ΝΤΟΥΣ θερμὰ
} παντὸς εἴδους.

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ, ΑΕΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ, ΘΕΡΜΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΜΑΣΑΖ, ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ, ΟΡΘΟΠΕΔΙΑ

ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ ΑΜΕΜΠΤΟΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΟΘΥΜΟΣ

Ὁ ἰατρὸς κ. Ι. ΣΙΩΤΗΣ εὑρίσκεται καθ' ἑκάστην ἐν τῷ Ὑδροθεραπευτηρίῳ ἀπὸ τῆς 10ης π. μ. μέχρι τῆς 12ης μ. μ., ἐκτὸς τῆς Πέμπτης καὶ Κυριακῆς.

ΠΥΡΕΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ, ΠΡΩΤΙΣΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΝ ΣΗΜΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Τὸ ἔργον τῆς εὐποιΐας, ὅπερ τόσον σωτηρίως ἐξασκεῖται ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρωπιοῖς Καταστήμασιν, ἐπεκτεινόμενον σὺν τῷ χρόνῳ συνεπάγεται καὶ αὔξησιν τῶν δαπανῶν αὐτῶν. Πρὸς θεραπείαν ἑπομένως τῶν δοημέραι αὐξουσῶν ἀναγκῶν τῶν ἱερῶν τούτων καθιδρυμάτων, ἀπεφασίσθη ἡ πώλησις πυρείων πρὸς ὄφελος αὐτῶν ἐπὶ τῇ δικαίᾳ προσδοκίᾳ, ὅτι πᾶς φιλάνθρωπος θὰ προτιμήσῃ ἀντὶ ἄλλων τὴν χρῆσιν τῶν ἐξαιρέτων τούτων πυρείων, ἀζημίως προσερχόμενος οὕτω ἐπίκουρος εἰς τὸ εὐεργετικὸν ἔργον τῶν ἱερῶν τούτων ἀσύλων, ἐν οἷς νοσηλεύονται καὶ περιθάλπονται :

	ΗΜΕΡΗΣΙΩΣ	ΕΤΗΣΙΩΣ
Ἀσθενεῖς.....	400	6500
Φρενοβλαβεῖς	450	650
Γηροκομούμενοι.....	150	200
Ὀρφανά	150	200
Προσωπικὸν	200	200
	1350	7750

Πλὴν ἄλλων ὑπερδεκακισχιλίων ἐξωτερικῶν ἀσθενῶν, πρὸς οὓς χορηγεῖται δωρεὰν ἰατρικὴ περίθαλψις καὶ μετὰ φαρμάκων εἰς τοὺς ὅλως ἀπόρους ἐξ αὐτῶν.

Διὰ πᾶσαν παραγγελίαν ἀπευθυντέον εἰς τὸ γενικὸν γραφεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων (Γαλατᾷ, Μέγα Ἐθνικὸν Χάνιον 69),ξῆ παρὰ τοῖς Κυρίοις **Ζώνια** καὶ **Πολυζώη** (Σταμπούλ, Τουτοὺν Γιαμβρούκ, 13 καὶ 17).

M. GUESSARIAN & FRÊRES

M. ΚΑΙΣΣΑΡΙΑΝ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΟΙ

ΤΜΗΜΑ ΓΑΛΑΤΑ

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

AMERICAN RADIATOR COMPANY

Σύστημα θερμάνσεως διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ ἀτμοῦ πεφημισμένον διὰ τὰ πλεονεκτήματά τε καὶ περιζήτητον διὰ τὰ προνόμια τῶν ἀμερικανικῶν **Radiateurs**

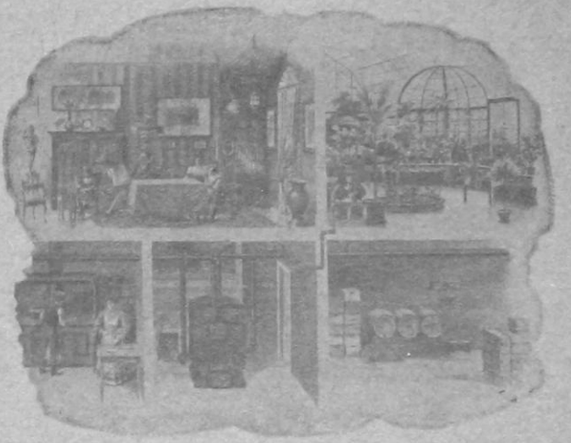

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ

Τὸ σύστημα τῆς θερμάνσεως διὰ Rediateurs, ἐγκριθὲν ὑπὸ τῶν ἰατρικῶν αὐθεντιῶν εἰσήχθη εἰς ὅλα τὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα.

Ἡ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΣ *ἡ* ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ *ἡ* ΑΣΦΑΛΕΙΑ *ἡ ἐπαισθητὴ* ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ *καυσίμου ὕλης καὶ ἡ* ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ *τῆς τιμῆς τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν, μᾶς ἐνθάρρυναν νὰ ἱδρύσωμεν νέον κλάδον, ἀναλαμβάνοντες ἐγκαταστάσεις θερμάνσεως διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ δι' ἀτμοῦ τῇ συμπράξει δύο εἰδικῶν μηχανικῶν (ἐπὶ τούτῳ προσληφθέντων) διὰ νὰ παρέχωσι πάντοτε τὰς ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου πελατείας ἡμῶν ζητουμένας πληροφορίας.*

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ πεισθῶσι περὶ τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς εὐχεροῦς λειτουργίας τῆς διὰ τοῦ συστήματος Rediateurs θερμάνσεως, καὶ ἀντιληφθῶσι συνάμα ὅτι οἱ Rediateurs δύνανται ὡς ἐκ τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῶν κατασκευῆς ν' ἀποτελέσωσι στολισμὸν τῶν δωματίων ἐν οἷς ἐγκατασταθῶσι, παρακαλοῦμεν ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὰ ἐν Γαλατᾷ ὁδὸς Μαχμουδιὲ 66—70 Καταστήματα ἡμῶν.

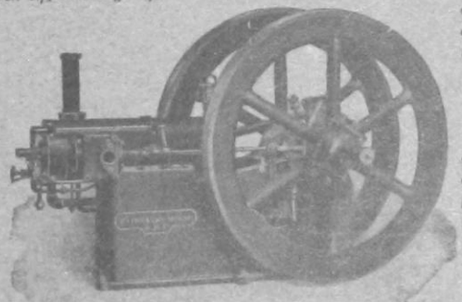

ΜΗΧΑΝΙΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Πρὸς τούτοις ἱδρύσαμεν ἕτερον κλάδον διὰ τὰς μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις, ὡς τῶν Ἀτμοεργοστασίων, Ἐργαστηρίων, Πριονιστηρίων, Μύλων, Ἀνελκυστηρίων, διοχετεύσεως ὕδατος κλπ προσλαβόντες, ἐπίσης καὶ πρὸς τοῦτο εἰδικὸν διπλωματοῦχον Μηχανικὸν (Ingénieur) ὅστις παρέχει πάντοτε τὰς αἰτουμένας πληροφορίας καταστρώσεων τὰ σχέδια καὶ τοὺς προϋπολογισμούς.

ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ

ΠΡΩΤΙΣΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΝ ΣΗΜΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Τὸ ἔργον τῆς εὐποιΐας, ὅπερ τόσον σωτηρίως ἐξασκεῖται ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι, ἐπεκτεινόμενον σὺν τῷ χρόνῳ συνεπάγεται καὶ αὔξησιν τῶν δαπανῶν αὐτῶν. Πρὸς θεραπείαν ἑπομένως τῶν δσημέραι αὐξουσῶν ἀναγκῶν τῶν ἱερῶν τούτων καθιδρυμάτων, ἀπεφασίσθη ἡ πώλησις ϛσιγαροχάρτων πρὸς ὄφελος αὐτῶν ἐπὶ τῇ δικαίᾳ προσδοκίᾳ, ὅτι πᾶς φιλάνθρωπος θὰ προτιμήσῃ ἀντὶ ἄλλων τὴν χρῆσιν τῶν ἐξαιρέτων τούτων σιγαροχάρτων, ἀζημίως προσερχόμενος οὕτω ἐπίκουρος εἰς τὸ εὐεργετικὸν ἔργον τῶν ἱερῶν τούτων ἀσύλων, ἐν οἷς νοσηλεύονται καὶ περιθάλπονται:

	ΗΜΕΡΗΣΙΩΣ	ΕΤΗΣΙΩΣ
Ἀσθενεῖς.....	400	6500
Φρενοβλαβεῖς	450	650
Γηροκομούμενοι	150	200
Ὀρφανά.....	150	200
Προσωπικὸν.....	200	200
	1350	7750

Πλὴν ἄλλων ὑπερδεκακισχιλίων ἐξωτερικῶν ἀσθενῶν, πρὸς οὓς χορηγεῖται δωρεὰν ἰατρικὴ περίθαλψις καὶ μετὰ φαρμάκων εἰς τοὺς ὅλως ἀπόρους ἐξ αὐτῶν.

Διὰ πᾶσαν παραγγελίαν ἀπευθυντέον εἰς τὸ γενικὸν γραφεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων (Γαλατᾷ, Μέγα Ἐθνικὸν Χάνιον 69), ἢ παρὰ τοῖς Κυρίοις **Δραγώνῃ** καὶ **Μπήλικᾳ**, ἐν Γαλατᾷ Μεγάλη ὁδὸς ἀρ. 102.

ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΙΠΠΟΤΟΥ ΤΟΥ ΕΛΛ. ΑΡΓ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΠΑΡΑΣΗΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

(Ἐν τῷ Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, Ταξίμ)

Τὸ **Ἑλληνογαλλικὸν** τοῦτο **Λύκειον** ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἰσότιμον πρὸς τὰ Ἑλλ. Δημόσ. Γυμνάσια, καὶ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων καὶ ὑπὸ πασῶν τῶν ἐπιστημον. Σχολῶν ἱδρύθη τῷ 1869 ὑπὸ τίτλον καὶ πρόγραμμα **Ἑλληνικοῦ Λυκείου** (τελείου Γυμνασίου), μεταρρυθμισθὲν δὲ ἀπὸ τοῦ 1892—93 συμφώνως ταῖς ἐκπαιδευτικαῖς ἀπαιτήσεσι τῶν νῦν καιρῶν εἰς **Ἑλληνογαλλικόν**, σκοπεῖ τὸ μὲν τὴν ὀρθόδοξον καὶ ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν τῶν ὁμογενῶν παίδων διὰ τῆς γυμνασιακῆς παιδεύσεως, τὸ δὲ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἀναγκαιοτάτης πρός τε τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν ἐμπορίαν. Διήρηται δὲ πρὸς τὸν διττὸν σκοπὸν αὐτοῦ εἰς δύο τμήματα, α') τὸ **Ἑλληνικὸν** ἐκ τάξεων 11 (7 τοῦ ***Προγυμνασιακοῦ*** καὶ 4 τοῦ ***Γυμνασίου***), λειτουργοῦν ἀπο τῆς 8 π. μ. μέχρι τῆς 12, καὶ ἐν ᾧ διδάσκονται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, νεωτέρα καὶ ἀρχαία, τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ μαθήματα συμφώνως τῷ προγράμματι τῶν Ἑλλην. Γυμνασίων, ὡς καὶ αἱ γλῶσσαι ***Λατινικὴ*** καὶ ***Τουρκικὴ*** καὶ β') τὸ **Γαλλικόν,** ἐξ 11 ὁμοίως τάξεων, λειτουργοῦν ἀπὸ τῆς 1—4 μ. μ. καὶ ἐν ᾧ διδάσκεται ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, γαλλιστὶ δὲ Ἱστορία, Γεωγραφία, Φυσιολογία καὶ Ἀριθμητική, πλείονος ἕνεκεν ἐνασκήσεως ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ.

Τὰ ***Ἐμπορικὰ*** μαθήματα διδάσκονται ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ ὁμοίως τηρουμένων καὶ τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων. Γλῶσσα μ. μ. καὶ ἐν γένει τῆς διευθύνσεως ἐν σχέσει παντοία πρὸς τοὺς μαθητὰς ὡρισμένη ἐστὶν ἡ Γαλλική. **Ἐξορία** ἀσκοῦσα τὴν ὑπάτην τοῦ **Λυκείου** ἐποπτείαν, ἐκλεγομένη δὲ ψήφῳ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων πενταμελής ἐστιν, ἐξ ὧν τρεῖς μὲν ἐκ τῶν ὁμογενῶν, δύο δὲ ἐκ τῆς Alliance Française· ἀποτελεῖται δὲ νῦν αὕτη ὑπὸ τοῦ ἐξοχ. κ. **Β. Σαρακιώτη βέη,** προέδρου, τοῦ κ. Baron de Vendeuvre, ἀντιπροέδρου, καὶ τῶν μελῶν κ. κ. Γ. Ἀποστολίδου, Μ. Ψαλίδα καὶ Alex. Bossy. Ἡ ***γενικὴ ἐσωτερικὴ διεύθυνσις,*** ἡ ἀφορῶσα εἰς τὴν τάξιν, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν πειθαρχίαν, ἀνατεθειμένη ἐστὶν ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς διάδοσιν τῆς Γαλλικῆς γλώσσης Κεντρ. Γαλλικοῦ Συνδέσμου (Alliance Française), συναινέσει καὶ τῆς Ἐφορίας, τῷ ἐλλογίμῳ κυρίῳ Georges Vatelot, πτυχιούχῳ τῆς Université de France. Ἡ δὲ ***ὑποδιεύθυνσις*** τῷ κ. Ἀ. Βασακοπούλῳ, ἀρχαίῳ πτυχιούχῳ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Διδασκαλείου καὶ ἐντριβεῖ τῶν παιδαγωγικῶν.

Καθηγηταὶ τοῦ Λυκείου: Ἐν τῷ Γυμνασίῳ ὁ Αἰδεσ. Ἀλέξ. Ζῶτος. Ὁ ἱδρυτὴς καὶ Γυμνασιάρχης. Οἱ κ. Μ. Αὐθεντόπουλος, Ἰ. Εὐαγγελίδης, Μ. Σάγκας, Ἰ. Βαλαβάνης, Β. Μυστακίδης, Ἀλ. Εὐσταθιάδης καὶ Σ. Βραχάμης, πάντες διδάκτορες Πανεπιστημίων. Ἐν τῷ Προγυμνασιακῷ: Ὁ ὑποδιευθυντὴς κ. Ἀ. Βασακόπουλος, οἱ κ. Γ. Παπαρρόδου, Ἰ. Χατζηιωάννου, Π. Δελλαγραμμάτικας, Ἀ. Ἄκος, Γ. Αὐθεντόπουλος καὶ Μ. Ἀνδρῶτσος, πάντες διπλωματοῦχοι οἰκείων Σχολῶν. Ἐν τῇ Γαλλικῇ: Ὁ διευθυντὴς G. Vatelot, A. Bouchez, P. Le-goff, J. Langhade, P. Courchel, P. Lambert, P. Joly, A. Sioros, P. Francon, J. Massimo, J. Lousson, Ph. Démetriades, N. Diamantides, M. Androutsos, P. Dellagrammaticas. Τῆς Τουρκικῆς: Μουσιαφᾶ Rechid-Βέης, Π. Μελιτόπουλος, Θ. Θεοφυλακτίδης καὶ Α. Κωνσταντινίδης· τῆς Γερμανικῆς· τῆς Ἀγγλικῆς Δεπόλος· τῆς Ἰχνογραφίας καὶ Ζωγραφικῆς Κ. Ὀρφανουδάκης, τῆς φωνητικῆς Μουσικῆς Γ. Παχτίκος, τῆς Γυμναστικῆς Ἡρ. Στάγκαλης.

Προαιρετικαὶ γλῶσσαι, ἐπὶ ἰδιαιτέροις διδάκτροις 5 λίρ. ὀθ. ἑτησίως, εἶσὶν ἡ Ἀγγλική, ἡ Γερμανικὴ καὶ ἡ Ρωσσική.—Δίδακτρα· α') ἐν τῷ Γυμνασίῳ· τῶν τροφ. λίρ. ὀθ. 45, τῶν ἡμιτρ. λίρ.ὀθ. 22½· τῶν ἐξωτερ. λίρ. ὀθ. 16. β') Ἐν τῷ Σχολείῳ· τῶν τροφ. λίρ. ὀθ. 40, τῶν ἡμιτρ. λίρ. ὀθ. 20, τῶν ἐξωτερ. λίρ. ὀθ. 14. Ἐν τῷ Δημοτικῷ· τῶν τροφ. λίρ. ὀθ. 38, τῶν ἡμιτρ. λίρ. ὀθ. 18, τῶν ἐξωτερικῶν λίρ. ὀθ. 10.

Κανονισμὸς τοῦ Λυκείου ἀποστέλλεται τοῖς αἰτοῦσιν.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

BANQUE NATIONALE DE GRÈCE

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου ΦΚΣΤ' τῆς 11 Ἀπριλίου 1859 τοῦ ἄρθρου 6 τῆς Συμβάσεως 2 Δεκεμβρίου 1896, κυρωθείσης διὰ τοῦ Νόμου ΒΥΞΑ' τῆς 8 Ἰανουαρίου 1887, κτλ. περὶ ἐργασιῶν κτηματικῆς πίστεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ τῆς Ἑλλάδος δέχεται ἐντόκους καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς εἰς ὁρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ καταθέσεις εἶνε δεκταὶ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἢ εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις.

Γίνονται δεκταὶ καταθέσεις οἱουδήποτε ποσοῦ οὐχὶ κατωτέρου τῶν δρ. 300.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

Αἱ πρὸς ἔκδοσιν ὁμολογιῶν καταθέσεις χρημάτων γίνονται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Δύναται ἐπίσης ν' ἀποσταλῇ τὸ καταθετέον ποσὸν πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὸν Κατάστημα τῆς Τραπέζης δι' ἐπιταγῆς. Μετὰ τὴν εἰσπραξιν δὲ ταύτης ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἢ ἐξωτερικῷ ἡ Τράπεζα ἐκδίδει τὴν ὁμολογίαν καὶ ἐπιμελεῖται τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς πρὸς τὸν ὁμολογιοῦχον.

Τὸ κεφάλαιον τῶν ὁμολογιῶν πληρώνεται ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης.

Αἱ ὁμολογίαι εἶναι παρὰ τῆς Τραπέζης καὶ προ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας αὐτῶν εἰς πληρωμὴν δανείων ἐπὶ ὑποθήκῃ.

Ἐπίσης αἱ ὁμολογίαι γίνονται δεκταὶ ὑπὸ τῆς Τραπέζης πρὸς ἀσφάλειαν δανειων καὶ ἀνοικτῶν λογαριασμῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ.

ΤΟΚΟΙ ΕΝΤΟΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

$1\frac{1}{2}$ τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ ἓξ μῆνας τοὐλάχιστον.

2 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ ἓν ἔτος τοὐλάχιστον.

$2\frac{1}{2}$ τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ δύο ἔτη τοὐλάχιστον.

3 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις ἐπὶ τέσσαρα τοὐλάχιστον ἔτη.

4 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ πέντε ἔτη τοὐλάχιστον.

Ὁ τόκος καταβάλλεται καθ' ἑξαμηνίαν τῇ 2 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου.

Ὁ τόκος τῶν καταθέσεων καταβάλλεται τῷ ὁμολογιούχῳ ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι ὡς καὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐν Κερκύρᾳ, Κεφαληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ οἱ τόκοι πληρώνονται καὶ τὰ κεφάλαια ἀποδίδονται κατ' αἴτησιν τοῦ δικαιούχου διὰ τῶν ἐκεῖ Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης.

Ὁ τόκος τῶν εἰς χρυσὸν καταθέσεων καταβάλλεται εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐκλογὴν τοῦ ὁμολογιούχου.

Ἐπιταγαὶ τῶν καταθετῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζης πρὸς πληρωμὴν τοκων καὶ κεφαλαίων δὲν εἶναι δεκταὶ ἄνευ προηγουμένης μετὰ τοῦ ὁμολογιούχου συνεννοήσεως.

ΤΡΑΠΕΖΑ

Α. Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ, ΡΑΛΛΗ ΚΑΙ Σ^ΑΣ

Ἀλλαλεμδζιὰν Χάν, Σταμπούλ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑΙ

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΠΙΤΑΓΩΝ, ΠΡΟΕΞΟΦΛΗΣΕΙΣ

ΠΙΣΤΩΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΘΩΜ. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

BANQUE

A. S. SINIOSSOGLU, RALLI & C^IE

Allalemdjian Han, Stamboul

TRAITES

TOUTES OPÉRATIONS DE BANQUE

OUVERTURE DE COMPTES COURANTS

Emission de Chèques et Lettres de Crédit sur les principales Villes de l'Intérieur et de l'Étranger.

ESCOMPTES, etc., eté.

ISMANOGLIO

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΜΕΤΟΧΑΣ, ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ Δρ. 24,343,872.30

Αἱ καταθέσεις εἰς χρήματα καὶ τὰ χρεώγραφα ἐν γένει τὰ κατατεθειμένα ἐν τῷ θησαυροφυλακείῳ τῆς Τραπέζης ἀνήρχοντο τῇ 20 Ἰουνίου 1903 εἰς Δρ. 114,780,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩι (55-56, Bishopsgate street), ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΚΑΪΡΩι, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, ΣΜΥΡΝΗι, ΠΕΙΡΑΙΕΙ, ΠΑΤΡΑΙΣ, ΒΟΛΩι, ΣΥΡΩι, ΚΑΛΑΜΑΙΣ, ΧΑΝΙΩΙΣ, ΗΡΑΚΛΕΙΩι

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ. Ἡ διεύθυνσις τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν πρὸς ἐμψύχωσιν τοῦ παρὰ τῷ λαῷ πνεύματος τῆς ἀποταμιεύσεως προσδιώρισε τόκον 4 % ἐτησίως διὰ τὰς ἐν τῷ ταμιευτηρίῳ της καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν παρέχουσα πάσας τὰς εὐκολίας διὰ τὰς καταθέσεις καὶ ἀπολήψεις τῶν πελατῶν της.

ΤΜΗΜΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ. Ἡ τράπεζα δέχεται καταθέσεις εἰς χρυσὸν εἰς ἐπιταγὰς chèque ἐπὶ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ εἰς τραπεζογραμμάτια πληρώνουσα τόκον.

Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν 3 % Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ ἓξ μῆνας 3 1/2. Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ ἓν ἔτος 4 %. Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ 2 ἔτη καὶ ἐπέκεινα 5 %.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις εἶνε ἀποδοτέαι εἰς ὃ νόμισμα ἐνηργήθησαν αἱ δὲ εἰς ἐπιταγὰς chèque ὁμοίως ἀποδίδονται δὲ ἐπιταγῶν τῆς Τραπέζης ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀντιποκριτάς της. Οἱ δεδουλευμένοι τόκοι πληρώνονται καθ' ἑξαμηνον. ἀπὸ τῆς 1 Ἰαν. καὶ ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους.

Ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν ὑπομιμήσκει εἰς τοὺς πελάτας της τὴν ἀπὸ 1 Μαρτίου 1900 ἐγκύκλιον αὐτῆς δι' ἧς ἀνήγγειλε τὴν ἐγκαινίασιν τοῦ συστήματος τῶν παρ' αὐτῇ ἀλληλοχρεοπιστώσεων (giro conto ἢ virements) καὶ συνιστᾷ αὐτοῖς νὰ ποιῶσι χρῆσιν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον τοῦ συστήματος τούτου τοῦ ἁπλοποιοῦντος τοσοῦτον τὰς συναλλαγὰς καὶ περιβάλλοντος αὐτὰς διὰ μείζονος ἀσφαλείας.

ΤΜΗΜΑ ΤΙΤΛΩΝ. Ἡ Τράπεζα δέχεται καταθέσεις χρεογράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων ἐπιφορτίζεται δὲ καὶ τὴν εἰσπραξιν τοκομεριδίων ἑλληνικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν χρεωγράφων παντὸς εἴδους. — Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολὰς ἀντὶ τῶν συνήθων μεσιτικῶν δικαιωμάτων.

Ἐνοικιάζει διαμέρισμα χρηματοκιβ. διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ ὅρους λίαν εὐνοϊκοὺς διὰ τὸ κοινόν.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου καὶ Γενικὸς Διευθυντὴς

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

Ιωαννης ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΙ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

69, Ὁδῷ Γιοργαντζιλάρ, 69

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΘΕΡΜΑΣΤΡΩΝ

ἐκ φαβεντιανοῦ, ἐκ πορσελάνης, ἐκ σιδήρου ἁπλοῦ ἢ μεμιλτωμένου

ΜΑΓΕΙΡΙΚΑΙ ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ

ΑΝΤΛΙΑΙ

ΕΙΔΙΚΑ ΥΓΙΕΙΝΑ ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ

ΚΡΟΥΝΟΙ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΚΩΔΩΝΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΑ ΣΚΕΥΗ

ΕΠΙΠΛΑ ΚΗΠΩΝ

ΣΩΛΗΝΕΣ

ἐκ σφυρηλάτου καὶ χυτοῦ σιδήρου

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

κατασκευῆς καὶ ἐπιδιορθώσεως διαφόρων μεταλλικῶν οκευῶν

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ

θερμαστρῶν, μαγειρικῶν θερμαστρῶν, ἀντλιῶν, ἀποχωρητηρίων κλπ. κλπ.

ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ ✻ ΛΙΑΝΙΚΩΣ

ΤΙΜΑΙ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

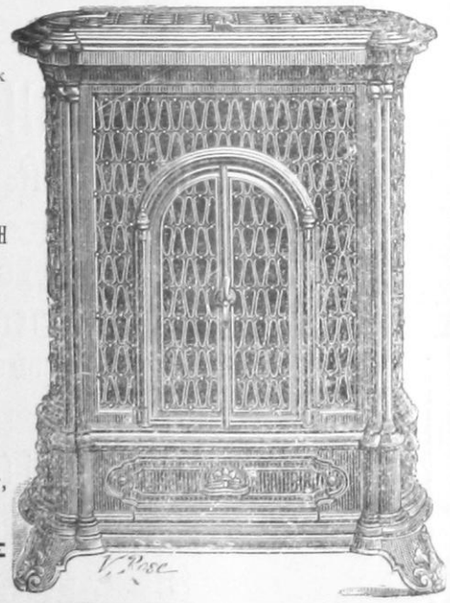

MARQUE DEPOSÉE

MARQUE DEPOSÉE

USINE ANGLO-SUISSE DE CONSTANTINOPLE

COMPANY LIMITED

56-58, Rue Kilitz Ali, 56-58 — Moumhané, Galata

CONSERVES ALIMENTAIRES

PRIX COURANT DES CONSERVES ALIMENTAIRES

	ΤΟ ΚΥΤΙΟΝ ΤΗΣ ΟΚΑΣ		ΤΟ ΚΥΤΙΟΝ ΤΗΣ ΟΚΑΣ
Artichauts *(Ἀγκινάρες)*	Γρ. 5.—	Tourlou *(Τουρλοῦ)*	Γρ. 5.—
Aubergines *(Μελιτζάνες)*	» 5.—	Tomates entières *(ὁλόκλ. τοματες)*	» 3.—
Bamias *(Μπάμιες)*	» 5.—	Semizotte *(Σεμιζότιον)*	» 4.—
Courges *(Κολοκύνθια)*	» 4 1/2	**Poissons** *(Ψάρια)*	
Haricots *(Φασόλια)*	» 4 1/2	Maquereaux 1/1	» 4.—
Fèves *(Κουκιὰ)*	» 4.—	Sardines *(Σαρδέλλες)* 1/5	» 1 1/2
Feuilles de Vigne *(Κλιματόφυλλα)*	» 4.—	Palamide *(Παλαμήδα)* 1/2	» 1 1/2
Poivrons dolma *(Πιπεριὲς δολμᾶ)*	» 4.—	Toric *(Τορίκι)* 1/4	» 4.—

J. G. SCHELTER & GIESECKE

LEIPZIG

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΜΗΧΑΝΩΝ, ΧΥΤΗΡΙΟΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ,

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΦΩΤΟΤΥΠΙΑΣ, ΓΑΛΒΑΝΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ ΚΛΠ.

Στοιχεῖα τυπογραφικά, κοσμήματα διαφόρων εἰδῶν, χαλκογραμμαί *(filets)*. Φωτοτυπικαὶ εἰκόνες *(clichés)* ἐπὶ χαλκοῦ, λευκοσιδήρου καὶ λευκοσιδηροχαλκοῦ δι' ἐκτυπώσεις ἑνὸς ἢ καὶ πολλῶν χρωμάτων.

ΤΕΛΕΙΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΩΝ

Τυπογραφικαὶ μηχαναὶ διὰ χιλιάδας ἀντιτύπων « Windsbraut ».

Ποδήλατοι τυπογραφικαὶ μηχαναὶ « Phœnix ».

Εἰδικὸν ἐργοστάσιον ἀνελκυστήρων (Ascenseurs) δι' ἄτομα καὶ ἐμπορεύματα, ἀ Leipzig-Plagwitz.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ **Reiser & Minach** ΑΓΚΟΠΙΑΝ ΧΑΝ ΓΑΛΑΤΑ-ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ

Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα, τὰ κοσμήματα καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ παρόντος Ἡμερολογίου τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων εἶναι προελεύσεως τοῦ εἰρημένου ἐργοστασίου.

ΜΕΓΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1885

Ἐν τῷ Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀριθ. 238

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΑΘΑΝ. Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ

ΟΔΗΓΟΙ, ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΣ

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΔΙ' ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΟΘΥΜΟΣ

ΚΑΙ ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ

Γαλλικὴ παροιμία λέγει ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ στόματος εἶναι τὸ κάτοπτρον τῆς ὑγείας μας. Καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀπεδείχθη τρανῶς τὴν σήμερον, ὁπότε οἱ μικροβιολόγοι καὶ οἱ ἰατροὶ ἐξήτασαν καὶ ἠρίθμησαν πόσας χιλιάδας μικροβίων κρύπτει ἡ κοιλότης αὕτη τοῦ στόματος τὴν ὁποίαν νομίζουσι τινὲς πολὺ καθαράν. Εἶναι μία καλὴ ἑστία μικροβίων καὶ σήψεως τῶν ἀπολειμμάτων τῆς τροφῆς. Ἑπομένως ὅσις ἐπιθυμεῖ νὰ διατηρήσῃ τοὺς ὀδόντας του ὑγιεῖς καὶ ἀκεραίους πρέπει πρὸ πάντων νὰ συνειδίσῃ νὰ διατηρῇ τὸ στόμα εἰς ἀρίστην καθαριότητος κατάστασιν καὶ ταύτην πραγματόνει ἡ πλύσις αὐτοῦ διά τινος ὑγροῦ ἀντισηπτικοῦ.

Ὁ καθαρισμὸς τῶν ὀδόντων ὅμως μὲ κάθε πάσταν ἢ κόνιν ὁσονδήποτε ἔστω καλὴν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν σῆψιν, οὔτε ἐξαλείφει τὴν δυσώδη ὀσμὴν τοῦ στόματος. Πολὺ περισσότερον δὲν θεραπεύει τὰς παθήσεις τοῦ στόματος. Ἐνῷ τὸ ἀντισηπτικὸν καὶ ἀρωματῶδες ὑγρὸν εἰσδύει παντοῦ καὶ καταστρέφει ὅλους τοὺς μικροοργανισμοὺς καὶ τὰ μικρόβια, τονόνει καὶ συγκρατεῖ τὰ οὖλα προφυλάττει τὸ στόμα καὶ διατηρεῖ τοὺς ὀδόντας ἀπὸ πάσης σήψεως. Εἶναι φάρμακον ὅπερ προλαμβάνει καὶ θεραπεύει συνάμα.

Διὰ αὐτὸ εἶναι καθῆκον ἐπιβαλλόμενον εἰς πάντα ἄνθρωπον νέους, γέροντας καὶ παιδία οὐχὶ μόνον ὑπὸ τῆς ὑγείας, ἀλλὰ καὶ ὑπο τῆς καλῆς ἀνατροφῆς αὐτῆς.

Εἰς τὰς κυρίας μάλιστα, ὅπου ἡ ὡραιότης καὶ τὸ ἄβρὸν τοῦ προσώπου ἀποτελοῦσι προνόμιον ἰδιαιτέρου τίτλου εἶναι ἀναπόφευκτος σύντροφος καθημερινός.

Σκευασία πραγματικῶς ἀποτελεσματικὴ εἶναι τὸ Ἐλιξήριον Στουγιαννίδου.

Ἡ ἐντελὴς καθαριότης τοῦ στόματος δὲν ἐπιτυγχάνεται εἰμὴ διὰ τοῦ Ἐλιξηρίου Στουγιαννίδου. Μικρὰ ποσότης αὐτοῦ, μιγνυομένη μεθ' ὕδατος, ἀποτελεῖ τὸ καταλληλότερον πρὸς πλύσιν τοῦ στόματος φάρμακον.

Παύει τὸν ὀδοντόπονον καθαρίζει καὶ λευκαίνει τοὺς ὀδόντας ἐνδυναμόνει τὰ οὖλα καὶ ἐξαλείφει τὴν δυσώδη ὀσμὴν τοῦ στόματος.

Gebrüder Körting Actien-Gesellschaft

KÖRTINGSDORG près Hannover (Allemagne)

OESTERREICHISCHE MASCHINENBAU ACTIEN-GESELLSCHAFT KÖRTING

VIENNE

SOCIÉTÉ FRANÇAISE D'EXPLOITATION DES APPAREILS KOERTING

PARIS

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ, ΒΡΥΞΕΛΛΑΙΣ. ΜΟΣΧΑ, ΣΕΣΤΡΙΠΟΝΕΝΤΕ (ΙΤΑΛΙΑ) ΚΛΠ.

Ἐγκαταστάσεις τεχνικῆς θερμάνσεως διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ δι' ἀτμοῦ.
Ἐγκαταστάσεις συστήματος ἀερισμοῦ καὶ λουτρῶν.
Κινητήριοι μηχαναὶ δι' ἀερίου, πετρελαίου, βενζίνης κλπ.
Κινητήριοι μηχαναὶ δι' ἐλαφροῦ ἀερίου (à gaz pauvre) κλπ. κλπ. κλπ.

Μελέται καὶ προϋπολογισμοὶ δωρεάν

Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι διὰ τὴν Τουρκίαν

REISER & MINACH

Ἀγκοπιὰν Χάν, Γαλατᾶ-Κων/πολις

Τὰ Ἐργοστάσια ὡς πληροφορίαν (Référence) παρέχουσι τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαφόρους ἐγκαταστάσεις θερμάνσεων κλπ.

Kaupisch et Singer

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Γαλατᾶ, Χάνιον Παλαιᾶς Ὀθωμ. Τραπέζης (St Pierre), 21/22

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

Προμηθευταὶ παντὸς εἴδους ὑλικῶν Σιδηροδρόμων, Ἀτμοπλοίων, Μεταλλείων, Ἐργοστασίων κλπ.

Εἰδικοὶ δι' ἐγκατάστασιν κεντρικῆς θερμάνσεως δι' ἀτμοῦ (Calorifères) ἐπὶ συμφερωτάτοις ὅροις.

Προϋπολογισμοὶ καὶ τιμαὶ παρέχονται τῷ αἰτοῦντι.

Μηχαναί, ἀντλίαι καὶ παραρτήματα παντὸς εἴδους.

Ὑλικὸν σωλήνων, διοχετεύσεων καὶ λοιπῶν χρειωδῶν διὰ βιομηχανικὰς ἐγκαταστάσεις.

ΠΑΥΣΩΔΥΝΟΝ ΜΥΡΙΔΟΥ

Βραβευθεν εις διαφορους Εκθεσεις δια Χρυσων και Αργυρων Μεταλλιων

Το θαυμάσιον τοῦτο κατὰ τῶν νευραλγικῶν πόνων φάρμακον, τὸ ἐγκριθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου ὑγειονομικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἰατρικοῦ συμβουλίου τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, εἶναι παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερον. Οὐδὲν δύναται νὰ εἴπῃ τις ἐπὶ πλέον συνιστῶν αὐτό, ὅταν τὰ πράγματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ βοῶσιν. Οὕτως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐντὸς ὀλίγου σχετικῶς χρόνου τεραστία τοῦ φαρμάκου διάδοσις καὶ καταναλωσις, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ λαμπρὰ πιστοποιητικὰ πολλῶν τῆς πόλεώς μας ἐξοχοτήτων, καθὼς καὶ τὰ ἀπειράριθμα τῶν ἀσθενῶν εὐχαριστήρια πρὸς τὸν ἐφευρέτην τῆς χρησιμωτάτης ταύτης σκευασίας, ὁρκοῦσιν ὅπως πείσωσι πάντα περὶ τῶν πολλῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας τὸ φάρμακον ταῦτο ἐπιφέρει, καταπραῦνον θαυμασίως τοὺς πόνους τῶν ἀρρώστων καὶ βαθμηδὸν ἐπιφέρον τὴν ριζικὴν αὐτῶν ἴασιν. Ἰδίως δ' ἐνδείκνυται τοῦτο εἰς τὰς ὀσφυαλγίας ὅπως καὶ εἰς τοὺς νύσσοντας πόνους τῶν ἀταξικῶν τὴν ἰσχιαδικὴν νευραλγίαν, τὰς ὀξείας καὶ χρονίας μορφὰς τῶν ρευματισμῶν, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς ποδάγρας, κοθὼς καὶ πάσης αἰσθήποτε νευραλγίας καὶ τῆς μᾶλλον ἀνιάτου, ἐφ' ὧν ἰδιαιτέραν ἐξασκεῖ ἐπωφελῆ ἐπίδρασιν.

Τὸ παρασκεύασμα τοῦτο δύναται πᾶς ἀσθενὴς μετὰ θάρρους καὶ πεποιθήσεως νὰ μεταχειρισθῇ βέβαιος ὢν περὶ τῶν ἐνεργητικῶν ἀποτελεσμάτων, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον στηρίζεται ἐπὶ τῶν δύο ἀφορισμῶν τοῦ πατρὸς τῆς ἐπισήμης Ἱπποκράτους: Ὠφελέειν ἢ μὴ βλάπτειν, πραῦνειν τὸ ἄλγος θεῖον ἐστιν.

Κεντρικὴ ἀποθήκη φαρμακείων Α. Μυρίδου Κων/πολις Οὐζοὺν Τσαρσὶ Μπασί, ἀριθ. 307–309.
Εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ Φαρμακεμπορεῖα καὶ τα κυριώτερα Φαρμακεῖα.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΚΩΣΤΑΚΗ ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ

Βαξὲ Καποῦ, Χαμηδιὲ Δξαδεσῆ, Ἀριθ. 2

Ἐκτέλεσις διαφόρων Φωτογραφιῶν, Τζιγκογραφιῶν, Ἐλαιογραφιῶν μεγέθους φυσικοῦ** (agrandissement) **μέχρι μικροσκοπικοῦ κτλ. κτλ.

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ
ΤΑ
ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ ΚΑΙ ΠΥΡΕΙΑ
ΤΩΝ
ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

"ΣΑΛΑΜΑΝΤΕΡ„
ΟΛΛΑΝΔΙΚΗ ΠΥΡΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΝ ΑΜΣΤΕΛΟΔΑΜΩι
ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩι 1888

Ἀσφαλίζει κατὰ τῶν κινδύνων τοῦ πυρὸς κτήματα παντὸς εἴδους, ἔπιπλα καὶ ἐμπορεύματα ἐπὶ μετρίοις ἀσφαλίστροις.

Μεγάλαι εὐκολίαι καὶ ταχεῖα πληρωμὴ τῶν ζημιῶν.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ
ΦΩΣΚΟΛΟΣ, ΜΑΓΚΟΣ ΚΑΙ Σ^Α

Πρακτορεῖα εἰς ὅλας τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Ὀθωμ. Αὐτοκρατορίας.

Τράπεζα τῆς Ἑταιρίας:
Αὐτοκρατορικὴ Ὀθωμ. Τράπεζα.

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ
ΓΙΑΝΝΗ
ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ Α' ΤΑΞΕΩΣ
396, Μεγάλη Ὁδὸς Πέραν, 396
Τ. ΙΒΡΑΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ἐργολάβος τοῦ ἐν τῷ Σιδηροδρομικῷ Σταθμῷ τῶν Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ ΕΝ ΣΙΡΚΕΤΖΗΙ
καὶ τοῦ παρακειμένου
ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΥ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ

Ἔχων τὴν ἀποκλειστικὴν εἰσαγωγὴν καὶ κατανάλωσιν τοῦ Ζύθου Μονάχου, Lowenbrau καὶ Spatenbrau καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ζύθου τῆς Γιαγκοδινας.

Προγεύματα καὶ δεῖπνα κατ' ἐκλογήν.
Οἶνοι ἐκλεκτοὶ καὶ ἡδύποια πρώτης τάξεως.
Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χειμῶνος νωπὰ καὶ ἐκλεκτὰ ὀστρείδια
Παραγγελίαι ἐντὸς τῆς πόλιως. — Διάφοροι πληροφορίαι παρέχονται. — Εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες. Annuaire Oriental et le Didot Bottin.

ΤΕΧΝΟΧΗΜΙΚΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΖΥΜΗΣ
(μαγιᾶς)
ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ ΤΥΡΟΥ
S. BARYEKOW
ἐν Μαλτεπὲ τῆς Σουηδίας.

ΥΨΗΛΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ
75
ΧΡΥΣΑ ΜΕΤΑΛΛΙΑ

Μελβούρνου	*1893*	*Ροσφὸρ 3/Μέρ*	*1898*
Σικάγου	*1893*	*Παρισίων*	*1900*
Βουένος-Ἄϋρες	*1895*	*Ζέφλ*	*1901*
Μαλμὸ	*1896*	*Βουένος-Ἄϋρες*	*1902*
Στοκχόλμης	*1897*	*ΑΘΗΝΩΝ*	**1903**

Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι δι' ὅλην τὴν Ὀθωμαν. Αὐτοκρατορίαν **Ὄνιγκερ, Δημητριάδης καὶ Σα,** ἐν Γαλατᾷ, Μέγα Ἐθνικὸν Χάνιον, 49.

ΓΝΗΣΙΑ ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ
ΤΣΑΟΥΣΗ
Με Ἀληθινὴν "ΑΓΚΥΡΑΝ„
Ὁδὸς Καπνοτελωνείου, 14

Ἐπειδὴ ἀνεφάνησαν πολλαὶ παραποιήσεις εἰς τὰ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μὲ τὴν ***Ἄγκυραν*** πεφημισμένα σιγαρόχαρτά μας, ἐναντίον μὲν τῶν παραποιητῶν θὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου, παρακαλοῦμεν δὲ τὸ σεβαστὸν Κοινὸν νὰ προσέχῃ καλῶς τὴν ***Ἄγκυραν,*** τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος καὶ τὴν διεύθυνσίν μας, ὁδὸς Καπνοτελωνείου, ἀριθ. 14. Καὶ τοῦτο, διότι μερικοὶ μεταπράται καὶ καπνοπῶλαι, διὰ νὰ ἔχωσι κέρδος περισσότερον, προσπαθοῦν νὰ ἐξαπατήσωσι τοὺς ἀγοραστὰς δίδοντες εἰς αὐτοὺς τὰ παραποιημένα καὶ πρόστυχα σιγαρόχαρτα ἀντὶ τῶν καλῶν καὶ γνησίων σιγαροχάρτων μας.

Ζητήσατε λοιπὸν τὴν ἀληθινὴν ***Ἄγκυραν*** ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μας, ὁδὸς Καπνοτελωνείου, ἀριθ. 14.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ — ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ

ΤΑ

ΠΥΡΕΙΑ

ΚΑΙ ΤΑ

ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ

ΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΩΝ

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

SISMANOGLIO
FIGARO